

Окуу курал «Кыргыз Республикасында гуманитардык билим берүүнү өзгөртүү» программасынын талаптарына төп келгендиктен «Кыргызстан – Сорос» фонду кыргыз тилине которуп чыгарып отурат. Программанын демөөрчүсү белгилүү америкалык финансист жана ойчул Жорж Сорос.

«Кыргызстан – Сорос» фонду бул окуу куралы боюнча өздөрүнүн ой-пикирлерин, сындары менен сунуштарын айтуучуларга терең ыраазычылыгын билдирет.

Алдашев, Абдулхай Алдашевич

А – 45 Биология терминдеринин жана айбанат аттарынын орусча-кыргызча сөздүгү. – Б.: «Кыргызстан – Сорос» фонду, 1998. – 296 б.

ISBN 9967 – 11 – 027 – 9

Бул сөздүктүн биринчи бөлүмүндө биология, зоология, анатомия, физиология, экология, генетика жана башка тармактар боюнча 5 миңден ашуун термин, экинчи бөлүмүндө 20 миңдей терминдин адегенде орусча, латынча жана кыргызча аталышы, андан кийин кыскача аныктамасы берилген. Сөздүк биология боюнча адистерге, биология жана агрозооветеринария факультеттеринин, ошондой эле медицина окуу жайларынын студенттерине, котормочу журналисттерге, жаныбарлар дүйнөсүнө кызыккан жалпы эле окурмандарга арналат.

А 4602030000 – 3

ББК 81.2 – 4

ISBN 9967 – 11 – 027 – 9

© Алдашев А.А.

© «Кыргызстан – Сорос» фонду, 1998.

Алтын жоготсоң – жерден табасың.
Сөз жоготсоң – кайдан табасың?

БЕТ АЧААР

Кыргыз тили мамлекеттик тил укугуна ээ болушуна эргиген автор, бул окуяга курулай эле кубана бербестен, бул иштин мындан ары да ийгиликтүү өөрчүшүнө кам көрүп, колунан келген салымын киргизүүнү атуулдук милдетим деп билип, ушул эмгегин элине тартуулайт.

Бүгүнкү күндө атайын орто жана жогорку билим берүү окуу жайларында окуу китептерди кыргызча жазууда жана орус тилинен которууда тармактар боюнча атайын терминологиялык сөздүктөрдүн жоктугунан адистер мындай баалуу сөздүккө өтө муктаж болуп жатышканы баарыга маалым. Китеп турмак, айрым лекциялардын тексттерин кыргызча түзүүдө көптөгөн окутуучулар кыйналууда. Ушундай кырдаалда бул сөздүк биология, айыл чарба жана медицина тармактары боюнча кыйла жардам бере алат деген ишенимдемин. Бул эмгектин эч кандай кемчилиги жок деп мактануудан таптакыр алысмын. Албетте, эч качан телегейи тегиз адабий эмгек болгон эмес. Бул да, ошолор сыңары эле, кемчиликтен куру эмес. Талаш маселелер да бар. Ошентсе да, сөздүк Терминком тарабынан кубатталып, мурда жарык көргөн ("Биологиялык терминдердин сөздүгү", 1961, "Ветеринария илимдеринин орусча-кыргызча сөздүгү", 1964, "Мал чарбасы жана ветеринария терминдеринин орусча-кыргызча сөздүгү", 1980, 1989, "Биологиялык терминдердин орусча-кыргызча сөздүгү 1, 2 том, 1987, 1990) эмгектеринин негизинде жаралгандыктан, одоно каталар, лексикографиядан четке чыккан өөндөрү жок го деп ойлойм... Бирок алар жөнүндө калыстар пикирин айтаар деген үмүттөмүн.

Биология, зоология илимдеринин акыркы жылдардагы жетишкендиктерине таянып, мүмкүн болушунча, бул сөздүктө айбанаттын таксономиялык абалын тактап, мурдагы "Биологиялык терминдердин орусча-кыргызча сөздүгүндө" кетирилген каталарды жана кемтиктерди колдон келишинче оңдодум. Калган кошумча-алымчаны калктан күтөм!

Ботаника боюнча терминдерди, башка авторлор коллективи иштеп жаткандыктан, бул сөздүккө атайын киргизген жокмун.

Автор
02.06.1997-ж. Бишкек калаасы.

КИРИШ СӨЗ

Терминология сөздүгүн жаратуу процессине сарып кылынган эмгектерди баалоо боюнча ушул күнгө чейин бир да пикир жок. Байыртан бери жазуусу бар маданиятынын мурасы: китептер, сүрөттөр көркөм өнөрчүлүктүн ж.б. түрлөрү тарыхый күбө болуп, жаңы замандарда ошолордун негизинде жаңы мазмундар, сапаттар менен улуттук маданий казынасын байытып келаткан элдер үчүн, азыркы кезде илимдин, маданияттын жана техниканын ар түрдүү тармагы боюнча терминология сөздүгүн жазуу эмгегин, акыйкатта түзүүчү эмгек, анын авторун түзгүч деп айтуу абзел. Бул учурда автор негизги терминдерди алардын теңдештерин жазуу түрүндө сакталган улуттук адабий фондудан табат, калгандарын адабиятта белгилүү эл аралык терминдер менен толуктайт. Демек, автордун карамагында пайдалана турган материалдар даяр, алардын ичинен тиешелүү, керектүүлөрүн ыгы менен терип алуу, негизинен, автордун түзүүчүлүк жөндөмдүүлүгүнө жараша болот. Ал эми, мурдатан басма адабияты жок, өздөрүнүн маданий кенчин, тарыхын кылымдар бою укум-тукумдарына бетме бет, оозеки өткөрүп келаткан элдердин жазма адабиятын жаратуу канча татаал жана оор экендиги өзүнөн өзү белгилүү. Андай болгон соң, атайын терминологиялык сөздүктөрдү жаратуу андан беш бетер кыйын экендиги шексиз. Мында автордун кол алдында эч кандай жазылуу адабияттын булагы жок, ал сандаган табышмакка жандырмакты туура табуу үчүн, өзү гана иликтеп, эл аралап, фольклор жыйнап, байыркы жомокторду угуп, тили тектеш элдердин адабий байлыгын казып, тиешелүү багытта көп түйшүктүү, оор илимий изилдөөлөр жүргүзүүгө мажбур. Мына ошентип, бул учурда атайын терминологиялык сөздүктөрдүн авторунун эмгегин накта илимий изилдөө эмгек деп, автордун өзүн түзгүч эмес, — "термин жараткыч" деп атасак, адилеттүү чындык болоор. Мындай эмгектерди жаратып жүргөн авторлорго, алардын редакторлоруна жогорудагы пикир авторлук укук талашууда юридикалык негиз боюрунда шек жок.

Кыргыз тилинде тармактар боюнча терминологиялык сөздүктөрдү түзүү иши үстүбүздөгү кылымдын отузунчу жылдарында башталганы менен ушул күнгө чейин бул маселелер боюнча олуттуу ийгиликке жетише элекпиз деп айтсак, анча жаңылышпастырбыз. Мунун себептери түрлүүчө. Анын баарын талдап отуруунун кажаты жок. Ошондой болсо да, окурмандардын маалыматына, төмөнкү бир чекене маселени келтире кетүүнү ылайык көрдүк.

Биология, кала берсе, зоология боюнча орусча-кыргызча терминология сөздүгүн түзүү иши 1934-1936 жылдарда эле башталган. Кыргыз АССР Эл Комиссарлар Советинин алдындагы Терминологиялык комиссиянын чечими боюнча Мураталиев жана

Д.П. Дементьевдер тарабынан жазылган зоологиялык алгачкы терминдердин тизмесин ушул саптардын автору, ал кезде Кыргызстан айыл чарба институтунун студенти, 1937–жылы редакциялаган болчу. Бирок ал эмгек авторлордун же редактордун айыбынан эмес, ошол кездеги тарыхта белгилүү бир чон адилетсиздиктин кесепетинен басмадан жарык көрбөй калган.

Кыргыз ССР Илимдер Академиясынын Терминологиялык комиссиясынын тапшыруусу боюнча: А. А. Алдашевдин "Биологиялык терминдердин сөздүгү" биринчи жолу 1961–жылы долбоор катарында кубатталып, басмадан жарык көргөн. Ал эмгекке коюлган негизги талап, биология, зоология боюнча орто мектептерде колдонулуучу окуу куралдарын атайын терминдер менен камсыз кылуу болчу. Өз убагында окурмандар, адистер, сынчылар, сөздүктү жылуу кабыл алышып, сын катарында ойпикирлерин айтышкан. Андан бери кырк жылга жакын убакыт өттү. Азыр илимдин түрлүү тармактары дүркүрөп өсүүдө. Кыргыз тилинде биология, зоология боюнча оригиналдуу эмгектер, котормо адабият жылдан жылга көбөйүүдө. Алты томдук "Кыргыз советтик энциклопедиясы" басмадан жарык көрдү. "Манас" эпосунун төрт томдугу которулуп, орус тилинде басмадан чыкты. "Советтик энциклопедиялык сөздүк" кыргыз тилине которулуп, төрт том болуп чыкты. Мына ушул өсүштөрдүн баарысы атайын терминологиялык сөздүктөргө жаңы, көлөмдүү, оор талап коюуда. Ошого байланыштуу "Биологиялык терминдердин сөздүгүнүн" долбоорунда (1961–жыл) коомчулук тарабынан айтылган каалоолорду эске алуу менен катар автор дагы отуз жылдан ашык убакытты атайын иликтөө иштерине арнап, көп сандаган экспедицияда болуп, эл арасындагы уламалар, сөз билгилер, укумчулдар менен аңгемелешип, ооздон оозго өткөрүп келаткан мурас айыңдардын, уламыштардын арасынан кыпыйдай терминдерди терип, алардан айлана-чөйрөбүздөгү айбанатка тиешелүү теңдешин (эквивалентин) ылгап, орусча жана латынча илими аттарына ылайыкташтыруу ишин жүргүздү. Аны менен катар, кыргыздын өтө бай адабияты "Манас", "Семетей", "Эр Төштүк", "Курманбек", "Жаныш-Байыш", "Эр Табылды", "Сарынжы-Бөкөй", "Жаңыл мырза" ж. у. с. эпосторунан жа-а эски кол жазма, басмадан чыккан көркөм адабияттан далай сонун терминдерди издеп тапты. Булардан башка, кыргыздын төкмө акындары Токтогул, Калык, Осмонкул, Алымкул ж. б. чыгармаларын, жазма акындары Молдо-Кылыч, Алдаш Молдо, Тоголок Молдонун казалдарын, нускалуу тамсилдерин, манасчы Саякбай Каралаевдин "Бүркүтүн тою" жана да кыргыз советтик адабиятынын классиктеринин дастандарын терминологиялык позиция менен окуп чыгып, кыргыз тили биологиялык терминдерге, айрыкча айбанат аттарына кыйла бай тил экенине көзү жетти.

Автордун ошондой оор түйшүгү ишке ашырылып жаткан мезгилде СССР Илимдер Академиясы тарабынан алты томдук "Айбантардын тиричилиги" да жарык көрдү. Бул эмгектер кийинки классификациялык тартипте жазылып, зоология илимдеринин түрдүү тармактары боюнча эң акыркы жетишендиктери кеңири берилгендиктен, автордун жазыла баштаган сөздүгүнүн көлөмүн да, архитектуренин да, ушул капиталдык эмгектерге ылайыктап өзгөртүүгө туура келди. Буга алты томдук "Кыргыз совет энциклопедиясынын" жарыкка чыга башташы да түрткү болду. Ушулардын баарысын колдон келишинче камтыган эки томдук "Биологиялык терминдердин орусча-кыргызча сөздүгү" 1987, 1990–жылдары басмадан аз нускада чыкты. Кыргызстандагы тарыхый зор маанилүү окуялардын бири — 1989–жылдын 21–августунда кыргыз тили Мамлекеттик тил укугуна ээ болду. Республиканын эл чарбасынын ар бир тармагынын алдына кыргыз тилин милдеттүү түрдө колдонуу талабын койду. Талапты ишке

ашыруу үчүн адабий тилибиздин кыргызча тармактык терминдеринин сөздүктөрүн шашылыш чыгаруу зарылчылыгы туулду. Ушуга таянып автор жогорку эмгегин «кеңейтип», жаңы талаптарга ылайык кайра түзүп, көп кошумча, алымчаларды, оңдоолорду, тактоолорду киргизди.

Сөздүктү жаратып жаткандагы эң оор маселелерден болуп айбанаттын номенклатурасынын кыргызча теңдешин табуу болду. Терминологиялык бөлүмү тигиге караганда кыйла жеңил экен. Эл аралык Комиссиялар бекиткен интернационалдык терминдер биздин улуттук тилибизге да таандык болгондуктан, биз мүмкүн болушунча өзгөртпөй сактап, кыскача түшүнүгүн кыргызча бердик.

Бул эмгекти жаратууда кезиккен татаал маселелерди илимий негизде чечүү үчүн колдонгон принциптер жөнүндө бир аз токтолмокчубуз.

Биринчиден, айбанаттын жалпы кыргызча белгилүү аттарын жана көп жылдар бою автор улуттук фондудан чогулткан аттардын орусча теңдештерине тууралап берүү. Мисалы: аисты — куназдар, вяхирь — алагүү, жаворонок — торгой, каменки — чакчыгайлар, огарь — аңыр, пантера — кабылан, ремез — куркулдай, тигр — жолборс, чеглок — жагалмай, шакал — чөө, як — топоз ж.у.с.

Экинчиден, түрк тилинде сүйлөшкөн: казак, татар, башкыр, өзбек, хакас, алтайлыктар, туба, түрк ж. у. с. улуттарынын улуттук терминологиялык сөздүктөрүнөн жана зоология боюнча окуу китептеринен башка да жомокторун, эпосторун окууга туура келди. Ошонун натыйжасында бир кыйла зарыл терминдер жана айбанаттын аттары сөздүккө киргизилди. Мисалы: айнакөз — сельдь, кертме — белуга, койбалык — жерех, мекире — осетр, тыраң — лещ, чокур — северюга, чортон — щука (казакча), абырган — летяга (тубача), сом — лосось (түркчө) ж.у.с.

Биздин фольклордук адабиятта Кыргызстанда жок кыйла айбандардын аттары учурайт. Мисалы: багыш, букакийк, булан, буудайык, кабылан, керик, киш, көк жал, сыягуш, шүдүнгүт. Бул аттар кайсы айбандарга таандык экени бизге тили уйкаш элдердин адабияты менен таанышуудан такталды.

Эскерте турган дагы бир маселе, тыйын менен тыйынчычканды чаташтырууга болбойт. Биздин байыркы тарыхыбызда тыйын (белка) деген айбандын териси акча бирдиги катарында жүргөн. Орто Азиядагы кыргыздарда акча бирдигинин термини сакталып, бирок анын заттык түшүнүгү тери эмес металлга айланган. Ал эми "тыйынчычкан" деп "сусликти" атайбыз. Дагы көңүл бура турган нерсе, кээ бир терминдин сөздүк белгиси орусча да кыргызча да бир болгонун кезиктиребиз. Мисалы: "сом", "сазан", бирок биз орусча номенклатура "сом" болсо, анын кыргызча теңдешин "жаян", "сазанды" — "каңылтыр" деп беребиз, кыргызча "сом" орусча "лосось", кыргызча "сазан" — орусча "маринка" деген балыктарды түшүндүрөт.

Үчүнчүдөн, эгерде терминдердин жана номенклатуранын теңдештери кыргыз тилинен жана тектеш тилдерден табылбаса, бирок орусчасын өзгөртпөй калтыруунун зарылдыгы болбосо, алар кыргызчага сөзмө сөз которулуу. Мисалы: бабочки булавосые — чокмор муруттуу көпөлөктөр, вдовушки — тулдар, гладкоголовые — жылма баштуулар, десятиперовые — он канаттар, желтохвосты — сары куйруктар ж.у.с.

Төртүнчүдөн, жогорку эле категориядагыдай учурларда, кай бир айбанга кыргызча жаңы ат коюу. Эл аралык эреже боюнча өз тилинде биринчи сөздүк түзгөн, ар бир улуттук автор акылуу. Ушул укуктан пайдаланып, улуу систематик К.Линнейдин принциптерине таянып, айбандын морфологиялык, физиологиялык, экологиялык ж.б. биологиялык өзгөчө касиеттерине ылайыктап кыргызча ат койдук. Мисалы: ага — дөө курбака, амадина зебровая — наардуу өрмөкчү, бабочницы — майда чиркейлер, верблюдки — төөмоюндар, гверцы — кооз маймылдар, дегу — келестыйын, жерлян-

ки — шаңкай курсактар, зуйки — мойноктор, кавии — доузчычкандар, ленточник тополеый — терекчил калдырган. Сөздүктө булардын саны 3,5 миңден ашык.

Бешинчиден, айбанаттын илимий номенклатураларына (латынча аттарына) ылайыктап кыргызча ат койдук. Мисалы: ручейники (Trichoptera) — түкканаттар, сепия обыкновенная (Sepia officinalis) — дары сепия, сухонос (Anser cygnoides) — куу-сымак каз, харза (Martes flavigula) — сары төш суусар ж.б.

Алтынчыдан, кыргызча аты жок же термининин теңдеш жок интернационалдык номенклатураларды жана терминдерди орус адабиятында кандай колдонсо, ошондой бойдон сөздүккө киргиздик. Мисалы: абсцесс — абсцесс, батагур — батагур, вольвокс — вольвокс, тугун — тугун, чиж — чиж, ж.у.с.

Жетинчиден, мурдагы долбоордо жарыяланган терминдерге жана айбанаттын аттарына сын көз менен карап, кээ бирлерин жаңы терминдер жана аттар менен алмаштырууну ылайык таптык. Мисалы: "млекопитающие" мурда "сүт эмүүчүлөр", "птицы" — "канаттуулар", "насекомые" — "курт-кумурскалар" деген термин менен берилип келген. Бул терминдер биздин кылымдын отузунчу жылдарында биология боюнча орто мектептер үчүн окуу китептерин орусчадан кыргызчага которууда жаралган эле. Бирок өз убагында кеткен жаңылыштыктар кийин илимий жагынан текшерилип сынга алынбастан, адабиятыбызга кеңири тарап кеткени белгилүү.

Чынында "сүт эмүүчүлөр" деген орусча оригиналдык бурмаланып которулган калькасы. Эгер мунун кыргызчадан орусчага туура калькасын берсек "молокососущие" болуп калат. Демек, биологиялык классификацияга бул "термин" туура келбей жатпайбы, анткени айбанаттын бул классына "сүт эмүүчүлөр" эмес — "сүт менен тамактандыруучулар", б. а. балдарын өз денесинде жаралган азык — сүт менен багып чоңойтуучу айбандар кирет. Ал эми адабиятыбызга синип кетти деген ой менен өзгөртпөй "сүт эмүүчүлөр" бойдон калтырсак, анда малдын эмчегине жабышып сүтүн ичүүчү айбандардын, мисалы: козодой — байкуш, сүтак (куш), варан — эркемер (кескелдирик), желтопузик — сары жылан ж. б. ушул класска киргизип, айбанаттын дүйнөлүк илимде колдонгон систематикасын бузган болобуз. Ошондуктан, биз айбанаттын бул классынын латынча (маммалия, mamma — желин, эмчек деген мааниде) атын кыргызча калькалап которуп, "млекопитающие" дегенди "желиндүүлөр" деп бердик. Бул термин биздин оюбузча башка варианттарга, кала берсе "сүт эмиздируүүчүлөр" же "эмчектүүлөр" дегендерге караганда, өтө ийгиликтүү табылга болду. Эгер биз акыркы эки варианттын кийинкисин алсак, анда баштыкчан айбандар бул класска кирбей калуучудай, себеби, булардын кызыл эт балдары баштыктын ичинде чоңойгон мезгилде, баштыктын курсак жак боорундагы упчусу жок желинден сызылып чыккан сүттү эмбестен, тили менен жалап гана тамактанышат. Жаңы терминдин дагы бир артыкчылыгы лингвистикалык жагынан: мурдагы эки сөздөн турган термин азыр бир гана сөз менен берилди.

"Птицы", "Насекомые" деген терминдердин кыргызча теңдештеринин тарыхы деле жогорудагы сыяктуу. «Птицы» — «канаттуулар» дегенди кайра орусча которсо — "крылатые" болуп калат. Андай болсо: чымын, коңуз, чегиртке, көпөлөк, жарганат, б.а. канаты менен учуп жүрүүчү айбандардын баарысы "птицы" классынан орун алууга тийиш. Минтип систематикага чалмакей чалууга бизге ким укук берет? Ошондуктан, "птицы" — "куштар" деген термин менен берилди. Бизге уйкаш тилдүү элдердин сөздүктөрүндө да "кушлар" (татарча), "кустар" (казакча) болуп берилген жана биздин фольклордук адабиятыбызда да "куш", "куштар" деген "птица", "птицы" маанисин берет, мисалы: "куш төрөсү буудайык", "куш эти — мүнөз", "миң түркүн куш сайраса".

"Насекомые" деген терминге "курт-кумурска" такыр эле теңдеш эмес, себеби "насекомые" классында бир да курт жок. Ошондуктан, Терминкомдун биологиялык секциясында окумуштуу энтомологдордун катышуусу менен бул маселени кеңири талкуулап, акыры, "каскактар" деген терминди ылайык таптык.

Сөздүктөрдө колдонгон эреже боюнча ар бир өзүнчө кенири мааниге ээ болгон термин, айбан аты өзүнчө уюк ээледі. Уюкта биринчи орунду орус термини, анан кашаанын ичинде айбандын илимий атынын латынчасы, кашаа жабылгандан кийин тире коюлуп, айбандын кыргызча аты, же терминдин кыргызча эквиваленти берилди. Андан соң кыскача чечмелөө жазылган. Ошол эле уюкта тектеш айбандардын орусча уйкаш аттары, алардын кыргызча эквиваленттери, латынча коюлган аттары да саналган. Жазылышы окшош, бирок айрым мааниге ээ терминдер да бир уюктун ичинен орун алышкан. Синонимдер өзүнчө уюк ээлесе да, чечмеленбестен, к. (караныз) деген тамга менен шилтеме негизги терминге, номенклатурага жиберилген. Мисалы: Арахниды — к. Паукообразные, Аргазиды — к. клещи арасовые, уюк Клещи жана ушул сыяктуу.

Бул сөздүктү түзүүдө автор жогоруда келтирилген адабий булактардан тышкары, жалаң гана сөздүктөр боюнча атайын төмөнкү адабияттарды пайдаланды: Вл. Даль "Толковый словарь...", төрт томдук "Словарь русского языка", С. И. Ожегов "Словарь русского языка", Д.Н.Ушаковдун редакциясы менен чыккан "Толковый словарь русского языка", "Большая Советская энциклопедия", "Ветеринарная энциклопедия", К. К. Юдахин "Кыргызча-орусча сөздүгү", К. К. Юдахиндин редакциясы боюнча чыккан "Русско-кыргызский словарь", Э. М. - Э. Мустафаев, В. Г. Щербинин "Русско-турецкий словарь", А. А. Пальмбахтын редакциясы менен чыккан "Русско-тувинский словарь", "Тувинско-русский словарь"; Н.А.Баскаковдун редакциясы менен чыккан "Ойротско-русский словарь", И. В. Лехин менен Ф. Н. Петров түзгөн "Словарь иностранных слов", А. М. Малинин түзгөн "Латино-русский словарь" С. И. Вольсфсон түзгөн "Латино-русский медицинский словарь", Т. Мусакулов "Русско-казахский словарь биологических терминов", төрт томдук "Энциклопедический словарь медицинских терминов", С. Арзымбетов "Русско-казахский сельскохозяйственный словарь", С. Ш. Шамбетов, Р. А. Айдарова, У. Убукеева "Ботаникалык терминдердин жана осүмдүктөрдүн аттарынын орусча-кыргызча сөздүгү", "Советский энциклопедический словарь", "Биологический энциклопедический словарь", "Краткий философский словарь" жана башкалар.

СӨЗДҮКТӨ КОЛДОНУЛГАН КЫСКАРТУУЛАР

Анат. — анатомия	Жив. — животноводство	Сист. — систематика
Ант. — антропология	Зоогеогр. — зоогеография	Такс. — таксономия
Биол. — биология	Зоол. — зоология	Физ. — физика
Биоф. — биофизика	к. — караныз	Физиол. — физиология
Биох. — биохимия	Мед. — медицина	Хим. — химия
Бол. — болезнь	Морф. — морфология	Цит. — цитология
Вет. — ветеринария	Микробиол. — микробиология	Эвол. — эволюция
Ген. — генетика		Экол. — экология
Гист. — гистология	Палеонт. — палеонтология	Эмбр. — эмбриология
Дар. — дарвинизм	Раст. — растениеводство	Этол. — этология

Биринчи бөлүм

ТЕРМИНДЕР

А

Абдомен (*анат.*) — курсак, ич; организмдин көөдөндөн кийинки көңдөйү.

Абдуктор (*анат.*) — абдуктор; сырт жакка тартуучу булчуң, кергич булчуң.

Аберрация (*физиол.*) — аберрация; 1. нормадан чыгуу; 2. даана көрүнбөө.

Абиогенез (*биохим.*) — абиогенез; жаратылышта таралган органикалык заттардын организмден тышкаркы ферментсиз жаралышы.

Абиотические факторы — абиотикалык факторлор; тиричиликтен тышкаркы факторлор.

Абиссаль (*зоогеогр.*) — абиссаль; терең, ирим; деңиздин, океандын терең аймагы.

Абиссальные двусторчатые (*экол.*) — абиссалдык кош капкалуулар; тереңде жашоочу кош капкалуу моллюскалардын экологиялык тобу.

Абиссальные иглокожие (*экол.*) — абиссалдык тикентерилер; тереңде жашоочу тикен терилүү жандыктардын экологиялык тобу.

Абиссальные кишечно-полостные (*экол.*) — абиссалдык көңгөлдөр; тереңде жашоочу көңгөл жандыктардын экологиялык тобу.

Абиссальные радиолярии (*экол.*) — абиссалдык танаптуулар; тереңде жашоочу жөнөкөй тибиндеги жандыктар.

Абиссальные эхиуриды (*экол.*) — абиссалдык эхиуриддер; тереңде жашоочу жыланкуйрук жандыктардын экологиялык тобу.

Абиссопелагиаль (*зоогеогр.*) — абиссопелагиаль; деңиздин, океандын терең ирим катмары.

Аборальная пора (*анат.*) — арткы тешик; гидрлардын түбүнүн, "таманынын" ортосундагы тешик.

Аборальная сторона (*анат.*) — абораль жагы, арт жагы; организмде ооз жаткан жактын тескери жагы.

Аборальный (*анат.*) — арт жак; ооздон тескери жакты белгилөөчү термин.

Аборальный канал (*анат.*) — арткы канал, арткы жылга; жоноктордун, деңизжылдыздарынын ичегарын жана кан тамырларынын анатомиялык бир тетиги.

Аборальный канал кольцевой (*анат.*) — абораль тегерек каналы, арткы тегерек канал; деңизжылдыздардын кан тамырларынын бир тетиги.

Аборальный орган (*анат.*) — арткы орган; жоноктордун сууда боюн токтотуп алып жүрүүсүн тейлөөчү орган.

Аборальный полюс (*анат.*) — абораль уюлу; деңизкириптердин оозуна тушташ тескери жагындагы арткы тешиги бар жери.

Аборигены (*экол.*) — аборигендер, жергиликтүүлөр; аймактын же өлкөнүн жергиликтүү бир жерде жашап келген туруктуу калктары же айбанаты.

Абсцесс (*мед.вет.*) — абсцесс; ириң толгон шишик.

Авитаминозы (*мед.вет.*) — авитаминоздор; организмде витаминдердин жетишпөө кесепетинен жаралган ылаңдар, оорулар.

Авифауна — к. *Орнитофауна*.

Аврикулярия — к. *Аурикулярия*.

Автогамия (*биол.*) — автогамия, өзүн өзү боозуу; жалгыз клеткалуу, же көп клеткалуу жөнөкөй түзүлүштөгү жандыктардын жана өсүмдүктөрдүн арасында кезигет.

Автогенез (*дарв.*) — автогенез; организмдердин эволюциясын түшүндүрүп келген илимий агым.

Автолиз (*биол.*) — автолиз; ткандын, клетканын өзүнөн өзү эзилиши, эриши.

Автопсия — к. *Аутопсия*.

Автоматизатор (*анат.*) — автоматизатор; автоматия жасоочу булчуң, мисалы, кескелдириктин куйругунда.

Автотомия (*биол.*) — автотомия, өзүн өзү мертиндирүү; кээ бир айбан ачууланганда, чоочуганда өз мүчөлөрүн өзү кесип таштоосу, мисалы, кескелдирик куйругун.

Автотрофные организмы — к. *Автотрофы*.

Автотроф (*биол.*) — автотрофтор; тиричиликке керектөөчү бардык органикалык заттарды органикасыз заттардан өздөрү синтездеп алуучу организмдер.

Автофагия (*биол.*) — автофагия, өзүн өзү мүлжүү; мисалы, туткундагы сегиз буттуулар (спруттар) өз буттарын өзү жеп өлүшөт.

Автохтоны (*экол.*) — автохтондор; эволюция процесстеринде ушул эле жайда пайда болуп, ушул кезде да ошол жерде жашоочу түрлөр, уруулар, тукумдар.

- Агалактия** (*мед.вет.*) — агалактия, кара желиндик; желинден сүт чыкпай калуу дарты.
- Агаметы** (*биол.*) — агаметалар; жалгыз клеткалуу жандыктардын бытыранды болуп бөлүнгөн бүртүкчөлөрү.
- Агамия** (*биол.*) — агамия, жыныссыздык; жыныстарга бөлүнбөстүк.
- Агамогония** (*эмбр.*) — агамогония; организмдин жыныссыз жол менен көбөйүшү.
- Агглютинация** (*биохим.*) — агглютинация; клеткалар бирине бири жабышып эритиндиден чөгүп түшүшү, мисалы, эритроциттердин А.
- Агглютинини** (*биохим.*) — агглютининдер; жугуштуу ылаңдар (тумоолор) жукканда канда жаралуучу заттар.
- Агнаты** (*биол.*) — агнаттар, туугандар (ата жагынан).
- Агония** (*биол.*) — агония, жан талашуу; өлөөрдүн алдындагы абал, (кыркыроо кирип, эстен тануу).
- Агрессивные животные** (*зоол.*) — катылуучу айбандар; өздөрү катылып кол салуучу айбандар.
- Адаптация** (*экол.*) — адаптация, байырлануу; ыңгайлануу, бардык тирүү организмдин жана алардын органдарынын чөйрөгө ыңгайланышы.
- Адаптивная радиация** (*экол.*) — адаптациялык чачыроо; эволюциялык теориянын бири.
- Адвентция** (*анат.*) — адвентция; кантамырдын сырткы чеги.
- Аддуктор** (*анат.*) — аддуктор; ич жакты, орто жакты карай тартуучу булчуң, мисалы, моллюскалардын капкаларынын жабуучу булчуң.
- Аддукция** (*физиол.*) — аддукция; ич жакка тартуу, мисалы, буту-колду куушуруу.
- Адолескарий** (*зоол.*) — адолескарий; трематода классындагы жалпак мите курттардын кээ бирөөлөрүнүн личинкасы.
- Адоральные мембранеллы** (*анат.*) — адорал мембранеллалары, ооз үстүндөгү мембранеллалар; инфузориялардын "оозунун" үстүндөгү жука челдер.
- Азооспермия** (*биол.*) — азооспермия; бел суусунун жоктугу.
- Азотистое равновесие** (*биохим.*) — азоттук тең келишүү; организмден чыккан азоттуу заттар организмге кирген азоттуу заттар менен барабар болуп турушу.
- Азотфиксаторы** — к. *Азотфиксирующие микроорганизмы*.
- Азотфиксирующие микроорганизмы** (*микробиол.*) — азот кармоочу микроорганизмдер; абадагы элкин азоттун молекулаларын синирүүчү микроорганизмдердин тобу.
- Акантор** (*зоол.*) — акантор; тикенбаш курттардын личинкалык кезинин бир стадиясы.
- Акариазис** (*раст.*) — акариазис: өсүмдүктөрдүн кенелүү илдеттери.
- Акарология** (*зоол.*) — акарология; кенелер жөнүндөгү илим.
- Аквариум** — аквариум; айбандарды багуу жана өсүмдүктөрдү өстүрүү үчүн атайы суу толтурулуп койгон жай.
- Акклиматизация** (*экол.*) — акклиматизация, жергиликтештирүү; айбанатты жана өсүмдүктөрдү жаны тиричилик шарттарга байыр алдырып, көндүрүү.
- Аккомодация** (*физиол.*) — аккомодация, көңүктүрүү; мисалы, көздү жарыкка жана карангыга көндүрүү.
- Аконция** (*анат.*) — аконциялар; актиниялардын сайгыч клеткалары орношкон атайын жиптери.
- Акрания** (*биол.*) — акрания, башсыздык; күмөндүн башы жок төрөлүшү.
- Акриды** (*зоол.*) — акриддер; чегиртекелердин ар кандай түрлөрү.
- Акрон** (*анат.*) — акрон; деңиз жээктериндеги күмдүн ичинде жашоочу майда ракчалардын сүйрү баштарынын алдынкы уч жагы.
- Акросома** (*анат.*) — акросома, сперматозоиддин башынын төбө жагы.
- Аксолотль** (*зоол.*) — аксолотль; куйруктуу амфибия — амбистоманын личинкасы.
- Аксон** (*анат.*) — аксон; нерв клеткасынын денесин импульсту алып чыгуучу бутагы.
- Аксоподия** (*анат.*) — аксоподий; күнсымак жөнөкөй жандыктардын жалган буттары.
- Аксостиль** (*анат.*) — аксостиль; чыбырткычан жөнөкөй жандыктардын таянуучу, жөлөнүүчү органелласы.
- Активности суточный цикл** (*физиол.*) — суткалык активдүүлүк; айбандын бир сутка ичиндеги активдүү аракети.
- Активности центр** (*экол.*) — активдүүлүк борбор; айбандардын жашап турган жеринин активдүү айланасы; бул чөйрөдө айбандар башка жерге караганда көбүрөөк жортуулдайт.
- Активность** (*физиол.*) — активдүүлүк аракеттүүлүк; организмдин көп кыймылдашы, тез шамдагай аракеттениши. А. дневная — күндүзгү активдүүлүк, күндүзгү аракеттүүлүк; организмдин күндүз көп кыймылдашы, тез аракеттениши; а. круглосуточная — сутка бою активдүүлүк, организмдин бир сутка бою көп кыймылдашы, тез аракеттениши; а. ночная — түнкү активдүүлүк, түнкү аракеттүүлүк, организмдин түндө көп кыймылдашы, тез аракеттениши; а. питания — тамактануу активдүүлүгү, тамактануу аракеттүүлүгү, айбандын, жандыктын тамактануу аракетинын жандуулугу; а. сезонная — мезгилдик активдүүлүк, мезгилдик аракеттүүлүк, айбандардын, жандыктардын жыл мезгилдерине жараша аракеттеринин тездешши; а. сумеречная — күүгүмдө активдүүлүк, күүгүмдө аракеттүүлүк, кээ бир айбандын күүгүмдө аракеттеринин тездешши, күчөшү.
- Актинотроха** (*зоол.*) — актинотроха; форонид тибиндеги жандыктардын сууда элкин калкып жүрүүчү личинкасы.
- Актинохитин** — актинохитин; кенелердин хитин кабыгын жылтылдаткан нерсе.
- Актинула** (*зоол.*) — актинула; кээ бир гидронд жандыктарынын личинкасынын аты.
- Аллантоис** (*эмбр.*) — аллантоис; жогорку түзүлүштөгү омурткалуу айбандардын

- түйүлдүктөрүн ороп турган челдеринин бири, каканактын суу толгон катмары.
- Аллергия** (*физиол.*) — аллергия; сырттан кирген чоочун заттарга жооп катары организмдин бөтөнчө жасаган реакциясы, (организмдин айлана чөйрөдөгү түрдүү заттарга аллергия-дерге өзгөчө сезгичтиги).
- Аллергология** (*мед.вет.*) — аллергология; биология илимдеринин аллергияны изилдөөчү тармагы.
- Алопатрия** (*эвол.*) — алопатрия; эволюция процессинде формалардын жаралуу жолдорунун бири.
- Аллополиплоидия** (*ген.*) — аллополиплоидия; өсүмдүктөрдүн же айбандардын клеткасында мурасчылык (тукум куучулук) касиетинин өзгөрүү жолунун бир түрү.
- Аллохтоны** (*экол.*) — аллохтондор; башка жактан келип, бир жерге отурукташып жайгашып байыр алган түрлөр, уруулар, тукумдар.
- Альбинизм** (*биол.*) — альбинизм; айбандын, кишинин терисинде, жүнүндө, көзүндө түс берүүчү пигменттердин тубаса жоктугу.
- Альбинос** (*биол.*) — альбиностор; пигменти жок организмдер.
- Альвеолы** (*анат.*) — альвеолар, исиректер; өпкөнүн аба кирүүчү же бездердин секреттерди чыгаруучу жолдорунун туюк учундагы майда исиректер.
- Альвеолярный** — альвеоалык, уюктуу, исиректүү.
- Амбра** (*анат.*) — амбра; кашалоттун ичегарынында жаралуучу мом сыяктуу зат, парфюмерияда колдонулат.
- Амбулакральная система** (*анат.*) — амбулакр системасы; деңизжылдыздардын анатомиялык түзүлүшү.
- Амбулакральное глоточное кольцо** (*анат.*) — амбулакрдык кулкун шакеги; амбулакр системасынын ортосундагы тегерек тешик.
- Амбулакральные бороздки** (*анат.*) — амбулакр кобулдары; амбулакр системасындагы жылгалар.
- Амбулакральные желобки** — к. *Амбулакральные бороздки*.
- Амбулакральные каналы** (*анат.*) — амбулакр каналы; деңизжылдыздардын амбулакр системасынын бир түтүкчөсү.
- Амбулакральные ножки** (*анат.*) — амбулакр бутчалары; амбулакр системасынын бир тетиги.
- Амбулакральные пластинки** (*анат.*) — амбулакр элбектери; амбулакр системасынын керегелерин түзүүчү жука эбелектер.
- Амбулакральные поры** (*анат.*) — амбулакр тешиктери; амбулакр бутчалары кабыктын сыртына чыгуучу тешиктер.
- Амбулакральные ряды** (*анат.*) — амбулакр катарлары; денсин амбулакр системасы орношкон катарлары.
- Амбулакры** (*анат.*) — амбулакрлар; амбулакр системасынын чыгарган каналдары жана бутчалары жайгашкан секторлор.
- Амебиаз** (*мед.*) — амебиаз; амебанын кесепетинен жаралган ич өткөк тумоо (кишиде болот, адамдын жоон ичегисин дизентерия амебасынын жаралатып жабыркатуусунан болгон мите ооруусу).
- Амебид** (*биол.*) — амебид, амебасымак; микроспоридий жөнөкөй жандыктарынын споруларынын бир түрү.
- Амебозное движение** (*физиол.*) — амебасымак кыймыл; амебага окшоп кебетесин өзгөртүп, жалган "буттары" чыгарып кыймылдоо.
- Амебозные клетки** (*цитол.*) — амебасымак клеткалар; амебага окшоп кебетесин өзгөртүп туруучу клеткалар.
- Амебоциты** (*цитол.*) — амебоциттер; омурткасыз жандыктардын канынын түссүз клеткасы; киши менен омурткалуу айбандардын лейкоцитерине теңдеш.
- Амелия** (*биол.*) — амелия, муңжулук, колу-буту жоктук; күмөндүн майыптыгы.
- Аметропия** (*мед.вет.*) — аметропия; көздүн даана көрүшүнүн бузулушу (мисалы, алысты же жакынды көрбөстүк).
- Аминокислоты** (*биохим.*) — амин кычкылдыктары; составында карбоксиль (COOH) жана амин (NH₂) толтору бар органикалык кислоталар, белокторду жаратуучу кычкылдыктар.
- Амитоз** (*цитол.*) — амитоз; жөнөкөй жандыктардын ядролорунун түз бөлүнүшү; клеткалардын көбөйүш процессиндеги бир жол.
- Амнион** (*эмбр.*) — амнион; каканактын ички чели, түйүлдүктү сыртынан чулгап туруучу, суу толгон чөл. Омурткалуу айбандарда (сойлуктордо, куштарда, желиндүүлөрдө) кезигет.
- Амниотическая жидкость** (*эмбр.*) — амнион суюктугу; амнион челинин ичиндеги суюктук, бул күмөндү калкытып, сырткы соккулардан сактайт.
- Амниотическая полость** (*эмбр.*) — амнион көңдөй; амниондун ичинде күмөндү калкытып турган суюктук жайгашкан көдөй.
- Амниоты** (*зоол.*) — амниоттор; өөрчүшүнүн алгачкы стадияларында түйүлдүктөрүнүн сыртындагы каканак челдери, амнион жаралуучу татаал түзүлүштөгү омурткалуу айбандар (сойлуктор, куштар, желиндүүлөр).
- Ампулы** (*анат.*) — ампулалар; түтүксымак органдын табарсыктай кеңейген жерлери.
- Амфиботический образ жизни** (*экол.*) — амфибия сымалдуу жашоо; организмдин кургакта да, сууда да жашай алышы.
- Амфибластула** (*зоол.*) — амфибластула; былпылдактардын личинкаларынын бир түрү.
- Амфибрионд** (*ген.*) — амфибрионд; өсүмдүктөрдүн же айбандардын эки башка түрүн жалгаштыруу натыйжасында алынган аргын организм.
- Амфидиски** (*анат.*) — амфидисктер; былпылдактардын скелетинин бир тетиги.
- Амфиды** (*анат.*) — амфидер; жумуру курттардын жыт алуу нервдери орношкон чүңкүрлөр.
- Амфимиксис** (*биол.*) — амфимиксис; өсүмдүктөрдүн жана айбандардын жыныстык процессинин кадимки жолу (мисалы, аталык жана энелик клеткалардын ядролорунун биригиши).

- Анабиоз** (*биол.*) — анабиоз, жасерек, өлүмтүк абал; организмдин тиричилик процесстери өтө кашандаган абал, бул организмдин өлбөй жашап кетишине себепкер болот.
- Анаболизм** (*биохим.*) — анаболизм; айбандын организмдин клеткалардын, ткандардын структуралык бөлүмдөрүнүн жаралышы жана жаңырышына багытталган химиялык процесстер.
- Анадромная миграция рыб** (*экол.*) — балыктардын өрдөшү; балыктар уруктарын чачуу үчүн деңиздерден, көлдөрдөн өзөндөргө, суунун агымына каршы сүзүп чыгышы.
- Анализаторы** (*анат.*) — анализаторлор, сездиргич органдар; айбанга жана кишиге таасир көрсөтүп жаткан дүүлүктүргүчтөрдү кабыл алып, алардын төркүндөрүн талдап биле турган сездиргич нервдердин татаал системасы (мисалы, көз, кулак, мурун, ж.у.с. органдар).
- Аналогичные органы** (*анат.*) — аналог органдар; ар башка систематикалык топтордогу айбандардын окшош кызматы, бирок теги жагынан ар бөлүк органдары, мисалы, көпөлөктүн жана куштар канаты бири бирине аналог органдар.
- Анальная трубка** (*анат.*) — көчүк түтүгү; куйруктуу баканын ургаачысынын куйругу жок, анын ордуна көчүк түтүгү бар.
- Анальная щель** (*анат.*) — артык жылыч; аденофорей жандыктарынын артык тешиги.
- Анальное возвышение** (*анат.*) — анус дөмпөгү; артык тешик чыгуучу жердеги дөмпөк; деңиз-лилияларында кезигет.
- Анальное отверстие** (*анат.*) — артык тешик; организмде аш болбогон заттарды сыртка чыгаруу үчүн ичегарындан эң акырында жаткан тешик.
- Анальное отверстие дефинитивное** (*анат.*) — түбөлүк артык тешик; кийинки ооздуу жандыктардын күмөндөрү өсүп жетилген кезде жаралган артык тешик.
- Анальные поры** (*анат.*) — анус үттөрү; кескелдиктердин артык тешигинин тегерегиндеги майда тешиктер.
- Анальные поры** (*анат.*) — көчүк текоөрлөрү; муунткуч жыландардын артык тешигинин жанындагы эки текоөр.
- Анальные пузыри** (*анат.*) — анус ыйлаакчалары; ташпакалардын артык ичегисине чыккан ыйлаакчалар.
- Анальный конус** (*анат.*) — анус конусу; артык тешик жаткан жердеги шүштүйган уч; мисалы, голотурияда болот.
- Анальный сфинктер** (*анат.*) — артык тешик бүйүрмөсү; артык тешикти кымтып жаап туруучу шакектей булчуң.
- Анамнион** (*зоол.*) — анамнилер; түйүлдүктөрүнүн амнион чели жок жөнөкөй түзүлүштүү омурткалуу айбандар, (оймок ооздор, балыктар, амфиалар).
- Анаморфоз** (*биол.*) — анаморфоз; жандыктардын сегментинен куйругун көздөй жаны сегмент өсүп туруу процесстер.
- Анастомоз** (*анат.*) — анастомоз; кантамырлардын же нерв тамырларынын бири менен биринин улашып өсүп кетиши.
- Анастомоз Гексли** (*анат.*) — Гекслинин анастомозу; бурама жандыктардын кээ бир түрүнүн сийдик түтүктөрүнүн туура түтүк менен кошулушу.
- Анастомоз дуг аорты** (*анат.*) — толтоун доголорунун анастомозу; крокодилдердин толто доголору кошулган түтүк.
- Анатомия** анатомия; организмдин түзүлүшүн изилдөөчү илим.
- Анафаза** (*цитол.*) — анафаза; клеткалардын каринкинез менен көбөйүүдөгү үчүнчү стадиясы, (клетканын бөлүнүшүнүн үчүнчү стадиясы).
- Анафилаксия** (*физиол.*) — анафилаксия; кайталап куюлган чоочун заттарга (көбүнчө белоктуу заттарга) организмдин жалакалык реакциясы.
- Анаэробиз** (*биол.*) — анаэробиз; атмосферанын кычкылтексиз өтүп жаткан тиричилиги, элкин кычкылтек катышпаган тиричилик.
- Анаэробиз факультативный** (*биол.*) — факультативдүү анаэробиз; убактылуу мүмкүнчүлүгү болушунча элкин кычкылтексиз жашоо.
- Ангиология** (*анат.*) — ангиология; анатомия илиминин жүрөктү, кан жана лимфа тамырларын изилдөөчү бөлүгү.
- Ангиосомит** (*анат.*) — ангиосомит; кантамырлар системасынын эволюциялык өөрчүшүндөгү симметриялык тетиги.
- Андрогенез** (*эмбр.*) — андрогенез; организмдин көбөйтүү туру; эңлик клетканын аталык ядро менен гана өөрчүшү.
- Андрогены** (*биохим.*) — андрогендер; омурткалуу айбандардын жана кишинин эркектик жыныс гормондору.
- Андроконии** — к. *Чешуйки пахучие*.
- Анергия** (*физиол.*) — анергия; чөйрөнүн дартмандуу запкыларына организмдин каршы туруу дарманынын жоктугу.
- Анизогамия** (*эмбр.*) — анизогамия; чоңдугу, формасы жана кыймылы боюнча ар башка жыныстык клеткалардын кошулуу процесси.
- Анимальюлисты** (*дарв.*) — анимальюлистер; сперматозонддердин ичинде калыптанган организм бар, түйүлдүктүн өөрчүшү ошонун гана көлөмүнүн чоңоюшу деп, адашкан 17-18-кылымдардагы биологдор.
- Анимальное питание** (*физиол.*) — айбанча тамактануу; айбандар менен азыктануу; даяр органикалык заттар менен тамактануу.
- Анимальный полюс** (*анат.*) — анимал уюлу; уруктанаардын (боозуурдун) алдында айбандын эңлик клеткасынын ядро жаткан жери.
- Аноксемия** (*физиол.*) — аноксемия; канда кычкылтектин жоктугу.
- Аноксифобиз** — к. *Анаэробиз*.
- Аноксия** (*физиол.*) — аноксия; организмде же анын кайсы бир ткандарында кычкылтектин жоктугу.
- Анорхизм** (*анат.*) — анорхизм; эки эңдин тубаса жоктугу, кемтик.

Анофтальм (*анат.*) — анофтальм; эки же бир көздүн тубаса жоктугу же майып болуп жоготуу.

Антапикальный вырост (*анат.*) — антапикс урчугу; чопкуттуу чыбырткычан жандыктардын бир урчугу.

Антеннулы (*анат.*) — антеннулар; майда мурутчалар, рак сымалдуулардын алдыңкы антенналары, майда мурутчалары, сезүү органдары.

Антенны (*анат.*) — антенналар; муунак буттуу жандыктардын башында кыймылдап турган муруттар, сезүү органдары.

Антенны задние (*анат.*) — арткы антенналар; рак сымалдуулардын узун антенналары.

Антенны передние — к. *Антеннулы*.

Антигены (*биохим.*) — антигендер; организмге коочун, белок тектүү зат. Бул зат организмге киргенде ага каршылык көрсөтүү үчүн өзүнө каршы зат (анти нерсе) пайда болот.

Антизооза (*зоол.*) — антизооза; батачы рактардын личинкалык бир стадиясы.

Антиперистальтика (*физиол.*) — антиперистальтика; түтүктүү органдардын толкунга окшоп тегири жыйрылышы, мисалы, ичегилердин арттан алдыга карай жыйрылышы.

Антитела (*биохим.*) — антиренселер, организмде атайын жаралуучу, ыландан сактоочу заттар; организмде ууларга каршы жаралган атайын белок заттар.

Антропогенез (*дарв.*) — антропогенез; кишинин тарыхы-эволюциялык калыптануу процесси.

Антропоиды (*зоол.*) — кишисымак маймылдар; түзүлүшү жагынан кишиге жакын маймылдар.

Антропология (*биол.*) — антропология; кишинин келип чыгыш теги жана эволюциясы жөнүндөгү илим.

Антропоозы (*мед.*) — антропооздор; кишиге гана жугуучу тумоолор.

Анус — к. *Анальное отверстие*.

Аорта (*анат.*) — толто; жүрөктүн сол карынчыгынан чыккан жоон кантамыр. А. брюшная — курсак толтосу, толтонун курсактагы бөлүгү; а. грудная — көөдөн толтосу, толтонун көөдөндөгү бөлүгү, а. задняя — арткы толто, моллюскалардын жүрөк карынчыгынан денесинин арт жагына кеткен чоң кантамыр; а. передняя — алдыңкы толто; моллюскалардын жүрөк карынчыгынан денесинин баш жагына кеткен чоң кантамыр, а. спинная — арка толтосу, амфибиялардын омуртка тутумунун астында жаткан жоон кантамыр.

Аорты дуги (*анат.*) — толтонун доголору; амфибиялардын толтосунун оң жана сол догосу бар.

Аорты ствол (*анат.*) — толтонун сөңгөгү; жоон кантамырдын сөңгөгү.

Апикальная нгла (*анат.*) — чоку ийнеси; чопкуттуу тамырбут жандыктардын денесинин сыртындагы негизги ийнелеринин бири.

Апикальное поле (*анат.*) — чоку аянты; деңиз-кирпилердин кабыгынын уюлундагы бир аянтча.

Апикальный вырост (*анат.*) — апикс урчугу; чопкуттуу чыбырткычан жандыктардын чокусундагы урчук.

Апикальный полюс (*анат.*) — чоку уюлу; деңиз-кирпилердин арткы тешиги жаткан демпек.

Аплазия (*биол.*) — аплазия; мүчөлөрдүн же органдардын тубаса жок болуу кемтиги, майыптыгы.

Апомиксис (*генет.*) — апомиксис; айбандын, өсүмдүктүн жыныссыз көбөйүшүнүн ар кыл жолу.

Апневроз (*анат.*) — чарым; булчуду сыртынан каптаган чел.

Апофиз (*анат.*) — апофиз; кош капкалуу моллюскалардын капкаларынын ичинде булчуңдар бекүүчү кыр (сөөк урчуу).

Аппарат Гольджи (*цит.*) — Гольджи аппараты; клетканын органелларынын бири. Анатомияда органдарды А. деп да атайт. А. жевательный (*анат.*) — кепшөө аппараты, айбандын тамак майдалоо аппараты; а. заpirательный (*анат.*) — бекиткич аппарат, (мисалы, моллюскалардын капкаларын жабуу аппараты); а. звуковой (*анат.*) — табыш аппараты, субагай канат жандыктардын (мисалы, чегиртекелердин) табыш чыгарып туруучу аппараты; а. копулятивный (*анат.*) — катышуу аппараты, омурткасыз айбандардын эрктик мүчөсү; а. паутинный (*анат.*) — желе жасоочу аппарат; жөргөмүштөрдүн желе жасоочу аппараты, а. половой (*анат.*) — жыныс аппараты, жандыктардын жыныстык катнашуу функциясын аткаруучу аппарат; а. прядильный (*анат.*) — ийрүүчү аппарат, жөргөмүштүн желе жасоочу аппараты; а. ротовой (*анат.*) — ооз аппараты, жандыктардын ооз жакка орношкон жалпы органдарынын аты; а. ротовой грызущий (*анат.*) — ооздун кемирүүчү аппараты, омурткасыз жандыктардын жем кемирүүгө арналган ооз аппаратынын бир түрү; а. ротовой колуще-сосущий (*анат.*) — ооздун сайып-соруучу аппараты, омурткасыз жандыктардын жем сайып, сорууга арналган ооз аппаратынын бир түрү; а. ротовой лижуще-грызущий (*анат.*) — ооздун кемирип-жалоочу аппараты, омурткасыз жандыктардын жем кемирүүгө, жалоого ылайыкталган ооз аппаратынын бир түрү; а. ротовой сосущий (*анат.*) — ооздун соруучу аппараты, омурткасыз жандыктардын жем сорууга ылайыкталган ооз аппаратынын бир түрү; а. слуховой (*анат.*) — уктуруу аппараты, субагай канат жандыктардын табыштарды, үндөрдү кабыл алдыруучу аппараты; а. совокупительный (*анат.*) — жыныс катыштыргыч аппарат (эр-кенте болот), а. статический (*анат.*) — статикалык аппарат, денени былк эттирбей туруучу аппарат; а. цецильный (*анат.*) — чыпкалоочу аппарат, суудан, суюктуктан тамакты чыпкалап алып калуучу аппарат; а. экскреторный (*анат.*) — экскреттик аппарат, организмге керексиз заттарды сыртка чыгаруучу аппарат, а. ядовитый (*анат.*) — уулуу аппарат; жөргөмүштөрдүн уу жасоочу аппараты.

Аппендикс (*анат.*) — туюк уч; мөөндүн туюк учу.
Аптерия (*анат.*) — такырлар; куштун терисинин жүнү жок такыр жерлери.
Аранеология (*биол.*) — аранеология; зоология илиминин жөргөмүштөрдү изилдөөчү тармагы.
Арахнология (*биол.*) — арахнология; зоологиянын жөргөмүш сымалдуулар классын изилдөөчү тармагы.
Ареал (*экол.*) — ареал; айбандардын же өсүмдүктөрдүн белгилүү бир түрү таралган аймак.
Ареал разорванный (*экол.*) — үзүндү ареал; түрлөрдүн таркоо ареалдарынын туташ эмес, бөлүнүп-бөлүнүп калган аймактары.
Аристокенез (*биол.*) — аристокенез; организмде бөтөнчө бир "жакшыртуучу гендердин" — аристокенездердин жаралып жана алардын көбөйүү натыйжасында гана прогрессивдүү эволюция (эволюциянын жакшырышы) ишке ашырылат деген илимий концепция. Бул илимий көз караш идеалисттик "Автогенез теориясына" барып кошулат.
Аристотелев фонарь (*анат.*) — Аристотель чырагы; дензиркирилдердин жем кепшөөчү, майдалоочу аппараты.
Арканчик (*анат.*) — көтөрмө; сифонофора деген көнгөл жандыктардын анатомиялык бир тетиги.
Ароморфоз (*дарв.*) — ароморфоз; эволюциялык процессте организмдердин түзүлүштөрүнүн жана функцияларынын татаалдашы.
Артериальная система (*анат.*) — артериялар системасы; жүрөктөн сыртка карай кан жүгүртүүчү тамырлар системасы.
Артериальные дуги (*анат.*) — артерия доголору; бакалоордогу артериялардын доголору.
Артериальный конус (*анат.*) — артерия конусу; амфибиялардын жүрөк карынчыгынан чыккан жоон тамыр.
Артериальный отдел сердца (*анат.*) — жүрөктүн артериялык бөлүмү; балыктардын жүрөгүнүн сол жартысы.
Артериальный ствол (*анат.*) — артерия сөңгөгү.
Артерия (*анат.*) — артериялар; канды жүрөктөн сыртка карай жүгүртүүчү тамырлар: А. жабериных дуг — бакалоор доголорунун артериялары, балыктын бакалоорлоруна баруучу кантамырлар; а. легочно-кожные — өпкөтөри артериялары, толтонун жалпы сөңгөгүнөн өпкөгө, териге баруучу кантамырлар, а. легочные — өпкө артериялары, өпкөгө баруучу кантамырлар; а. печеночные — боор артериялары, боорго баруучу кантамырлар, а. подпочечные — умуроо артериялары, умуроого, акыркыке баруучу кантамырлар; а. сонные — күрөө тамырлар, толтодон бөлүнүп башты көздөй кеткен чоң кантамырлар.
Артериолы (*анат.*) — артериолалар; майда артериялар.
Артерия желудочная (*анат.*) — карын артериясы карынга кан жеткирүүчү тамыр. Буга окшош бир далай А. бар: а. кишечная — ичеги артериясы ичегиге кан жеткирүүчү тамыр а. кож-

ная — тери артериясы териге кан жеткирүүчү тамыр, а. подвздошная — жамбаш артериясы жамбашка, учага кан жеткирүүчү тамыр, а. почечная — бейрек артериясы бейрекке кан жеткирүүчү тамыр, а. сонная внутренняя — ички күрөө тамыр мээге кан жеткирүүчү тамыр, а. наружная — сырткы күрөө тамыр баштын булчуңдарына жана башка органдарына кан жеткирүүчү тамыр, а. сонная обшая — жалпы күрөө тамыр жүрөктөн башты көздөй кан жеткирүүчү жоон тамыр, моюндун эки жагында жатат, а. чревная — ич артериясы сойлоктордун курсак аортасынан (толтосунан) бөлүнүп чыккан тамыры.

Археотип (*биол.*) — археотип; байыркы тип.
Архециты (*цитол.*) — архециттер; былпылдактардын скелетиндеги дифференцияланбаган клеткалар.
Архипаллиум (*эмбр.*) — архипаллиум; мээнин адепки дөмпөгү; мээнин эн баштапкы дөмпөйүп чогулушу.
Архиотомия (*биол.*) — архиотомия; аз түктүү курттардын жынысыз көбөйүшүнүн бир жолу.
Аскон (*зоол.*) — аскон; былпылдак жандыктардын бир формасы.
Асконоидный тип строения (*морф.*) — аскон сымалдуу түзүлүш; былпылдак жандыктардын аскон формасында түзүлүшү.
Асперматизм (*физиол.*) — асперматизм; жыныстык катнашууда бел суусунун түшпөй коюушу.
Аспермия (*цит.*) - аспермия; бел суусунда сперматозоиддердин жоктугу.
Ассимиляция (*биохим.*) — ассимиляция, сиңирүү; аш болумдуу заттарды клетканын өздөштүрүшү.
Астробиология (*биол.*) — астробиология; ааламда, жерден башка космостук нерселерде тиричиликтин бар-жок экенин изилдөөчү илим.
Асфиксия (*физиол.*) — тумчуугу, мууну думугу; дем ала албай калган абал.
Асцидиозоид (*зоол.*) — асцидиозоид; татаал асцидиялардын колониясынын мүчөсү; булардын жаралышына карата: а. вторичный — кийинки асцидиозоид; а. первичный — мурунку асцидиозоид деп бөлүшөт.
Атавизм (*дарв.*) — атавизм; байыркы тектин эволюция процессинде жоголуп калган белгилеринин тукумдарында кайра кайталануусу.
Атлант (*анат.*) - оозомуртка; моюндун биринчи омурткасы.
Атолл (*зоогеогр.*) - атолл; шурулардан түзүлгөн төңөлөк түспөлдүү арал.
Атония (*физиол.*) - атония; булчуңдардын былбырап шалдайышы.
Атрезия (*анат.*) - атрезия; организмдеги табигый тешикттердин тубаса жок болушу, же кийин бүтөлүп калышы.
Атриальная полость — к. *Околожелудочная полость*.
Атрофия (*биол.*) — атрофия; ткандардын, органдардын көлөмүнүн кичирейип, соолушу.

Аудиология (*биол.*) — аудиология; уктуруу органдары жана угуу процесстери жөнүндө илим.

Аурикулярия (*зоол.*) — аурикулярия; голотуриялардын личинкасы.

Аутбридинг (*ген.*) — аутбридинг; тектеш эмес (теги алыс) сортторду, түрлөрдү, пордаларды жалгаштырып, тукум алуу.

Аутозанды (*зоол.*) - аутозоиддер; полиптердин бир формасы.

Аутолиз — к. *Автототализ.*

Аутопсия (*мед.вет*) — аутопсия, өлүк союу; өлгөн себепин билүү үчүн өлүктүн денесин жарып көрүү.

Аутосомы (*цит.*) — аутосомалар; жыныстык хромосомалардан башка хромосомалардын баарысы.

Аутостилия (*зоол.*) — аутостилия; таңдайдын квадраттуу кемирчегинин баш сөөк менен биригип өсүшү.

Аутогамия — к. *Автототомия.*

Аутоτροφные организмы (*биол.*) — аутотрофтуу организмдер; органикасыз заттар менен тамактанып, органика заттарын жаратуучу организмдер.

Аутоτροφный тип обмена питания (*биохим.*) — тамактануунун аутотрофтуу тиби; органикасыз заттарды өздөштүрүп, органика заттарды жаратуу процесси.

Аутоэкология (*экол.*) — аутоэкология; сырткы чөйрөнүн факторлоруна организмдердин жана алардын популяцияларынын реакциясынын түрүнө жараша бөтөнчөлүгүн изилдөөчү экологиянын бөлүмү.

Ахроматинное веретено (*цит.*) — ахроматиндүү түйдөк; клетка митоз жолу менен бөлүнүп жатканда хромосомалардын түссүз түйдөктөшкөн абалы.

Аэриобиос (*экол.*) — аэриобиос; кургакта жашаган жандыктардын баарысы.

Аэробы — аэробдор; атмосферанын кычкылтеги катышканда гана жашай алуучу организмдер.

Аэротаксис (*физиол.*) — аэротаксис; жөнөкөй организмдердин же кыймылдук клеткалардын кычкылтек чыгып жаткан жакты көздөй жылышы.

Б

Бабка (*анат.*) — чүкө, бакай сөөгү, шыймылчак сөөгү.

Базальная мембрана (*цит.*) — негизги түпкү мембрана; эпителий менен көпшөк тутумдаштыргыч ткандын ортосундагы чел.

Базальное тельце (*цит.*) — түппүртүк; жалгыз клеткалуу чыбырткычан жандыктардын чыбырткыларынын өсүп чыккан бүртүгү.

Базальные зерна — к. *Базальное тельце.*

Базофилия (*физиол.*) — базофилия; канда базофилдердин көбөйүшү.

Базофилы (*морф.*) — базофилдер, негизги боёктор менен боёлуучу кандын ак бүртүкчөлөрү.

Бактериemia — бактериemia; канда бактериялардын болушу.

Бактериолиз (*физиол.*) — бактериолиз; бактериялардын чели бузулуп, эриши.

Бактериология (*биол.*) — бактериология; бактериялар жөнүндө илим.

Бактериофаги (*виp.*) — бактериофагдар; бактериялардын клеткасын бүлүнтүүчү вирустар.

Бактерицидность (*биол.*) — бактерия өлтүргүчтүк; дарылардын, сары суулардын жана башка заттардын бактерия өлтүрүү күчтүүлүгү.

Балансиры (*анат.*) — балансирлер; тритондордун личинкаларынын башынын эки капталындагы бездүү урчуктар.

Барабанная лестница (*анат.*) — добулбас шатысы; кулактын добулбасынын ичиндеги бир тетик. Б. перепонка — кулак тарсылдагы, сырткы жана ортоңку кулактын ортосундагы солкулдак жаргак; б. полость (*гист.*) — добулбас көңдөйү, ортоңку кулактагы бир орган; б. струна (*гист.*) — добулбас кылы, добулбастын ичинде, табыш толкунуна дирилдеп туруучу кыл; б. трубка (*гист.*) — добулбас түтүгү, сырткы кулактан добулбаска кирүүчү түтүк.

Барабанный нерв (*физиол.*) — тарсылдак нерви; кулактын тарсылдагына баруучу нерв.

Барабан слуховой (*анат.*) — уктуруу добулбасы; ортоңку кулаккагы ичи көңдөй кичине сөөк.

Барорепенторы (*физиол.*) — барорепенторлор; басымды сездирүүчү рецепторлор.

Батмогенез (*биол.*) — батмогенез; түрү жандыктардын эволюциясынын жакшылануу багытка өөрчүшүнүн негизинде ошол багытка умтулуучу ички талабы — өсүү күчү же батмосиз (грекче батмос — кыргызча — баскыч).

Бедренные поры (*морф.*) — сан тешиктери; кескелдирикттердин сандарынын астыңкы бетиндеги тешиктөр.

Бедро (*морф.*) — сан; арткы буттун үстүнкү бөлүгү.

Белая линия (*морф.*) — ак тигиш; денени экиге узунунан бөлүп өткөн өөктөгү тигиш.

Белковая оболочка (*эмбр.*) — белоктук чел; жумуртканын бир чели.

Белковый обмен (*физиол.*) — белок алмашуу; организмде белок заттарынын алмашып турушу.

Белок неполноценный (*биохим.*) — толук сапаттуу эмес белок; организмге толук синилүүчү белок.

Бельмо (*боль.*) — чеч, конок, көз чечи; көздүн айнекчели булуттап, шоола киргизбей көрүүнү начарлатат.

Бентос (*биол.*) — бентос; суу түбүндө жашоочу организмдер.

Беремность (*биол.*) — бооздук, бойдо бардык, кош кабаттуулук; желиндүү ургаачы айбандардын күмөндү ичине көтөрүп жетилтүү касиети.

Бери-бери (*боль.*) — бери-бери; организмге В1 витамини жетишпегендиктен, же аны өздөштү-

- рүү функциясы бузулганда пайда болуучу дарт.
- Берлога** (*экол.*) — аюу чээни; аюу кышында жатып уктай турган жай.
- Бесплодие** (*физиол.*) — тукумсуздук; жетилген организм төл бере албастыгы.
- Беспозвоночные** (*зоол.*) — омурткасыздар; бардык омурткасыз жандыктар тобу.
- Бесструктурная мембрана** (*анат.*) — структурасыз мембрана; үлдүрдүн бой токтотуучу аппаратынын бир тетиги.
- Бивень** (*анат.*) — пил азуусу; пилдин, мамонттун оозунан чыгып турган узун, жумуру тиши.
- Бивниум** (*морф.*) — бивниум; голотуриялардын сыртындагы радиустардын аты.
- Билатернальсимметричные животные** (*биол.*) — билатернальсимметриялуу айбандар; денесинин эки капталы симметриялуу айбандар.
- Бинарная номенклатура** (*сист.*) — бинардык номенклатура; систематикада ар бир түрдү (айбандын же өсүмдүктүн) эки ат менен белгилөө; биринчиси — уруусунун, экинчиси — түрүнүн менчик аты менен белгилөө.
- Биоакустика** (*биол.*) — биоакустика; айбанаттын үндөрүн, табыштарын изилдөөчү илим.
- Биогенез** (*биохим.*) — биогенез; тирүү организмдер тарабынан органикалык кошундулардын жаралышы.
- Биогенетический закон** (*биол.*) — биогенездик закон; ар кандай айбан өзүнүн онтогенезинде (жекече өөрчүшүндө) филогенезин (эволюциясынын маанилүү этаптарын) кыскача кайталайт деп жалпылаган закон, Геккел тарабынан калыптанган.
- Биогеография** — биогеография; тирүү организмдердин жер шарына жайгашканын изилдөөчү илим.
- Биогеоценоз** (*биол.*) — биогеоценоз; тирүү организмдер жана топурак, аба күндүн энергиясы ж.б. космостук компоненттери жайгашкан жер бетинин бир кылка аймагы.
- Биогеоценология** — биогеоценология; биоценозду изилдөөчү илим.
- Биогидроакустика** — биогидроакустика; сууда жашоочу айбандардын табышын изилдөөчү илим.
- Биоиндикаторы** — к. *Биологические индикаторы.*
- Биокатализаторы** — к. *Ферменты.*
- Биоклиматические карты** — биоклимат карталары; климаттын тиричиликке көрсөткөн таасирин билдирет.
- Биокристаллы** (*цит.*) — биокристалдар; клеткалар жараткан кристалдар, мисалы, тикен терилүүлөрдүн акиташ кристалдары.
- Биолиты** (*палеонт.*) — биолиттер; организмдер тарабынан жаратылган тоотектер, таштар.
- Биологические индикаторы** (*биол.*) — биологиялык индикаторлор; өздөрүнүн бар экендиги, же өөрчүшүнүн интенсивдүүлүгү сырткы чөйрөнүн табигый процесстерине көрсөткү болуучу организмдер. Б. мембраны (*цит.*) — биологиялык мембраналар, клеткалардын жана анын ичиндеги бүдүрчөлөрдүн сыртында жаткан белоктуу-липиддүү челдер; б. рит-
- мы (*физиол.*) — биологиялык ритмдер, биологиялык процесстердин, кубулуштардын аракеттүүлүгү жана мүнөзү мезгил-мезгил өзгөрүп кайталанып турушу; б. часы (*физиол.*) — биологиялык саат, айбандардын жана кишинин убакытты баамдоо жөндөмдүүлүгү.
- Биологический фильтр** — биологиялык чыпка; аган сууларды биологиялык жол менен тазалоо үчүн курулган нерсе.
- Биологическое окисление** (*биохим.*) — биологиялык кычкылдануу; тирүү клеткаларда ферменттердин катышуусу менен жүрүп турган кычкылдануу жана калыбына келтирүү реакциялардын жалпы тобу.
- Биология** — биология; тирүү табият жөнүндөгү илимдердин жалпы тобу.
- Биолюминесценция** (*физиол.*) — биолюминесценция; тирүү организмдердин жарык бериши.
- Биомасса** — биомасса; жашоо аянттын же анын көлөмүнүн бирдигине туура келген тирүү организмдердин жалпы массасы.
- Биометрия** — биометрия; биологиялык тажрыйбалардын натыйжаларын математикалык статистика менен иштеп чыгуу.
- Биомеханика** (*биоф.*) — биомеханика; организмдердин жана анын тетиктеринин механикалык касиеттерин текшерүүчү биофизиканын бир бөлүгү.
- Биоморфа** — к. *Жизненная форма.*
- Биопсия** (*мед.вет.*) — биопсия; микроскоп аркылуу изилдөө үчүн тирүү организмдин ткандарынан алынган бир кесинди.
- Биосинтез** (*биохим.*) — биосинтез; тирүү клеткаларда керектүү заттардын жаралышы.
- Биосфера** — биосфера; атмосфера, гидросфера жана литосферанын тиричилик турмуш өтүп жаткан аймагы.
- Биотаксис** (*физиол.*) — биотаксис; биологиялык умтулуу.
- Биотехния** (*биол.*) — биотехния; 1. Зоологияда аңчылык илиминин бир бөлүгү; 2. Организмде жүрүп аткан табигый процесстердин моделин кол менен жасоо илими.
- Биотические факторы** (*биол.*) — биостук факторлор; организмдердин бири менен биринин тиричилик байланыштары.
- Биотоп** (*экол.*) — биотоп; организмдердин белгилүү бир коому ээлеп турган жай.
- Биотопливо** — биоотун; чирегинде жылуулук чыгаруучу органикалык заттар (кык, чымкөн ж.б.).
- Биофизика** — биофизика; тирүү организмдердеги физикалык жана физика-химиялык кубулуштарды изилдөөчү илим.
- Биофилтраторлор** — биофилтраторлор; сууну биологиялык жол менен тазалоодо колдонулуучу организмдер.
- Биохимия** — биохимия; тирүү организмдердеги химиялык процесстерди изилдөөчү илим.
- Биоценоз** (*экол.*) — биоценоз; белгилүү бир жайда жашоочу тирүү организмдердин жалпы тобу, алардын өз ара мамилеси жана сырткы

- чөйрөнүн шарттарына байыр алышы жөнүндөгү жалпы түшүнүк.
- Биоценология** (экол.) — биоценология; биоценоз жөнүндөгү илим.
- Биоциклы** (биол.) — биоциклдер; мезгил-мезгили менен кайталанып туруучу биологиялык процесс.
- Биоэнергетика** (биол.) — биоэнергетика; организмдин тиричилик аракетинде энергиянын кубулуштарынын механизмдерин жана закон ченемдүүлүгүн текшерүүчү биологиянын бир бөлүгү.
- Бипиннария** (зоол.) — бипиннария; деңизжылдыздардын элкин сүзүп жүрүүчү личинкасы.
- Биоплярды** — кош уюлдуулук; бир организмде эки карама-каршы уюлду болушу.
- Биоплярные ареалы** (экол.) — ареалдардын кош уюлдуулугу; айбандар жер жүзүнө тараганда эки уюлга, жайга бөлүнүп калышы.
- Биоплярные клетки** (цит.) — кош уюлдуу клеткалар; эки ядросу эки капталына жайгашкан клеткалар.
- Биссус** (биохим.) — биссус; кош капкалуу моллюскалардын атайын беки бөлүп чыгаруучу суюк зат, сыртка чыкканда жибекке окшоп жип түрүндө катып калат.
- Биссусная железа** (анат.) — биссус беки; кош капкалуу моллюскалардын бутундагы, биссус затын бөлүп чыгаруучу боз.
- Биссусные нити** (морф.) — биссус жиптери; биссус заты катып жипке айланып, моллюскалардын бир жерге токтоп турушуна мүмкүндүк берет.
- Бифуркация** (анат.) — ачалануу; эки ача болуп бөлүнгөн жер, мисалы, колконун эки өпкөгө бөлүнгөн ачасы.
- Бластема** (цит.) — бластема; 1. көнгөлдөр, курттар жана башка жандыктар жыныссыз жол менен көбөйгөндө өсүп чыгуучу клеткалардын тобу; 2. кыйла муунак буттуу жандыктардын жумурткаларынын цитоплазмасынын сырткы катмары.
- Бластодерма** (эмбр.) — бластодерма; түйүлдүктүн өөрчүшүндөгү бир стадия.
- Бластомеры** (эмбр.) — бластомерлер; көп клеткалуу айбандардын жумурткасы бөлүнүп көбөйгөндө жаралган клеткалар, (түйүлдүктүн клеткаларынын бир түрү).
- Бластопор** — к. *Рот первичный*.
- Бластоцель** (эмбр.) — бластоцель; бластула стадиясында түйүлдүктө жаралган көңдөй.
- Бластоциста** (эмбр.) — бластоциста; желиндүү айбандардын жана кишинин уруктанган тукуму бөлүнүп көбөйүү процессиндеги бир стадиясы.
- Бластула** (эмбр.) — бластула; көп клеткалуу айбандардын түйүлдүк өөрчүү процессиндеги бир стадиясы.
- Бластуляция** (эмбр.) — бластула жаралуу.
- Блефаропласт** — к. *Базальное тельце*.
- Блеяние** — маароо; койдун, эчкинин чыгарган үнү.
- Близнецы** — эгиздер; бир энеден бир мезгилдө төрөлгөн эки же бир нече төл.
- Близорукость** (боль.) — алысты ажыратпоо; көздүн алысты жакшы көрө албас майыбы.
- Блуждающие клетки** — к. *Амебоциты*.
- Блуждающий нерв** (анат.) — тентиме нерв; мээден чыккан нервдердин X жубу.
- Бок** (морф.) — каптал; дененин оң жана сол жак бети.
- Бокаловидный орган** (гист.) — бокалсымак орган;
- Боковая линия** (морф.) — каптал сызыгы; балыктардын ж.б. айбандардын капталдарында теринин ичинде чубата орношкон сезим органдары.
- "Боковой ход"** — "капталдап жылуу"; кээ бир жыландардын сойлшоо белгилөөчү термин.
- Боковые пластинки** (эмбр.) — каптал эбелектери; хордалуу айбандардын түйүлдүктөрүнүн каптал мезодермасынын кош кабаттуу бөлүгү.
- Болезнь** — оору, дарт, сыркоо; организмдин кадимки тиричилик аракетинин кырсыктуу бузулушу.
- Болезнь животных** — ылан, (малдын ылань).
- Болезнь заразная** — тумоо (кишиде, ылан (айбанда).
- Болезнь острая** — жаңы тумоо (кишиде), жаңы ылаң (айбанда), жаңы дарт (органдардын жаңы жабыркашы).
- Болезнь хроническая** — эски тумоо, эски сыркоо, улаарган сыркоо, эски ылаң, чарбысын, эски дарт (органдардын жабыркашы).
- Боль** — ооруу, оорутуу.
- Боль колющая** — сайгылашып оорутуу.
- Боль ноющая** — сыздатып оорутуу.
- Боль острая** — какшатып оорутуу.
- Боль тупая** — өйүтүп оорутуу.
- Большой круг кровообращения** (анат.) — кан жүгүрүүнүн чоң тегереги; жүрөктүн сол карынчыгынан чыгып, бүт денеге тарап, андан кайра жүрөктүн оң дүйөүнө келип кирген кандын курчоо жолу.
- Борода** — сакал, эзке чыккан узун топ кыл.
- Бородавка** (боль.) — сөөл; териге чыккан бүдүрлүү дарт.
- Бородавка паутинная** — к. *Железа паутинная*.
- Бородак пера** (морф.) — чалгындын чырымталы; куш жүнүнүн сөңгөктөн капталды көздөй өскөн бир чырымталы.
- Борозда** (анат.) — кобул; органдардын бетиндеги жылга; организмде бир кыйла анатомиялык кобул бар: б. задняя продольная — арткы тик кобул; б. мозговая — мээ кобулу; б. боковая — мээнин каптал кобулу; б. передняя продольная — алдыңкы тик кобул; б. присасывательная — сордургуч кобул; б. реберная — кабырга кобулу; б. сальвиева — Сильвий кобулу.
- Борьба внутривидовая** (дарв.) — түр ичиндеги күрөш; жашоо үчүн бир эле түрдүн ичиндеги жандыктар, чөптөрдүн бир бирине каршы күрөшү.
- Борьба за существование** (дарв.) — жашоо үчүн күрөш; эволюциялык теорияда табигый тандалуунун түшүнүгүнүн термини.

БИВЛИОТЕКА

Ошского государственного университета

УДК №

885 717

- Борьба межвидовая** (*дарв.*) — түрлөр арасындагы күрөш; жашоо үчүн бир түрдүү жандыктар, чөптөр экинчи түрдүүлөрү менен күрөшүшү.
- Ботрин** — ботририялар; тасма курттардын башындагы узунунан жаткан жылгалар; Диагностикалык мааниси бар.
- Боуменова капсула** (*гист.*) — Боумен капсуласы; бөйрөктө сийдик каналчасынын жооноюп бүткөн туюк учу.
- Боянусов орган** (*анат.*) — боянус органы; моллюскалардын бөйрөктөрү.
- Браковка** — шылгоо, ылгоо; малды тукум үчүн тандоо, кемтигин таап жаратпай шылгап таштоо.
- Брахиальные пластинки** (*анат.*) — каруу эбелектери; дендрилияларынын "колунун" бир "мүчөлөрү".
- Брахиолярия** (*зоол.*) — брахиолярия; деңизжылдыздарынын личникалык бир стадиясы.
- Брахицефалия** (*морф.*) — брахицефалия, дунгулдук; айбандын башынын узунунан туурасы чоңдугу.
- Брачная камера** (*биол.*) — үйүрдүк камера; кабыкчыл коңуздардын жыныстык катнашуу алдында дарак кабыгынын алдын оюп жасаган уюгу; б. окраска (*биол.*) — үйүрдүк кооздонуу, айбандардын үйүргө кирген кезде түстөрүнүн бөтөнчө кубулушу; б. прогулка (*этол.*) — "үйүрдүк сейил", чаяндардын жыныстык катнашуу алдында жетелишип жүрүшү.
- Брачные игры** (*этол.*) — күүлөө оюну; айбандар үйүргө кирген маалда жасаган кыймылдары. Б. "концерты" (*этол.*) — күүлөө "концерти", кайсы бир айбандын үйүргө кирген учурунда чардашы, сайрашы; б. мозоли (*биол.*) — үйүрдүк ыйлаакчалар эркек бакалар үйүргө кирген учурда "алаканындагы" кабаарган жери; б. песни (*этол.*) — күүлөп сайроо, кээ бир айбан үйүргө кирген учурда үн чыгарып чардоо, ышкыруу, сайроо, өкүрүү; б. танцы (*этол.*) — күүлөө бийлери, кээ бир айбан үйүргө кирген учурда бөтөнчө кыймыл көрсөтүшү; б. турниры самцов (*этол.*) — эркектердин коруу асими, үйүгүшүү учурунда эркек айбандардын бири менен биринин атаандашы.
- Брачный наряд** (*биол.*) — үйүрдүк көрк; айбандар үйүргө кирген учурунда түсү, кебетеси жакшырып өзгөрүшү. Б. период (*биол.*) — үйүр мезгили, айбандар өз систематикалык категориясына жараша, жылдын атайын мезгилдеринде үйүргө кириши; б. пост (*этол.*) — үйүрдүк орозо, үйүргө кирген учурда кээ бир айбан, айрыкча эркеги тамак жебей "орозо" кармайт; б. приют (*биол.*) — үйлөнүү жайы кабыкчыл коңуздардын кабык алдында келишип жасаган жолдорунун бир булуну.
- Бровь** — каш; көздүн кабагынын кырында өскөн түк; кишиде жана кишисымак маймылдарда болот.
- Бродяжки** (*зоол.*) — тентмиштер; кокинд жандыктарынын биринчи стадиясы.

- Брожение** (*биохим.*) — ачыш, ачуу; углеводдордун ферменттердин катышуусу менен ажыроо процесси.
- Бронхи** (*анат.*) — колко; кекиртектин өпкөгө кирээт жердеги жумшак түтүгү.
- Бронхиальное дерево** — колко тармактары; колконун майда түтүктөргө бөлүнүп бүт өпкөгө тарап, бутактуу дарак сыяктуу болуп турушу.
- Бронхиолы** (*анат.*) — бронхиолдор; коко бөлүнгөндө жаралган майда түтүктөр.
- Бронхиальные трубки** (*гист.*) — коко түтүктөрү; рак сымалдуулардын дем алуу түтүктөрү.
- Брыжейка** (*анат.*) — чычыркай; дененин ички көңдөйүнө ички органдарды коштоп турган кирич чел бүгүшү.
- Брюхо** (*анат.*) — курсак, дененин көкүрөктөн кийинки бөлүгү.
- Брюшина** (*анат.*) — кирич; курсактын ички көңдөйүн, ички органдардын сырткы бетин каптап турган чел.
- Брюшко** (*морф.*) — курсакча; муунак буттуу жандыктардын денесинин көкүрөктөн кийинки бөлүгү.
- Брюшная область** (*анат.*) — курсак жайы, ич, ичегарын жаткан жай. Б. полость — курсак көңдөйү, боор, ичегарындарды батырып турган ич көңдөйү; б. трубка — курсак түтүгү, буткүйрүк жандыктарынын курсагындагы бир тетик.
- Бугор** (*морф.*) — урункай, урчук, дөмпөк; органдардын, ткандардын урчулоп чыгып турган жери.
- Бугорка ежей** (*морф.*) — денизкирипелердин бүдүрү; денизкирипелердин тикендери өсүп чыккан бүдүр.
- Бульбус** (*анат.*) — бульбус; жөргөмүштөрдүн жыныстык аппаратындагы бир тултуйган орган.
- Бычок** — букачар; эркек музоо, эркек торпок.
- Бычок годовалый-тайбука**; бир жашар, бычылбаган эркек торпок.
- Бычок двухлетний-кунанбука**; эки жашар бычылбаган эркек торпок.
- Бычок-кастрат** — ноопаз; бычылган эркек торпок.

В

- Вагина** — к. *Влагалище*.
- Важенка** (*зоол.*) — түндүк марал; түндүк бугунун ургаачысы.
- Вазодиллятор** (*физиол.*) — вазодилляторлор; кантамырды кеңейтүүчү нервдер.
- Вазоконстрикторы** (*физиол.*) — вазоконстрикторлор; кантамырды тарытуучу нервдер.
- Вакуоли пщеварительные** (*цит.*) — тамак сиңирүүчү вакуолялар; жалгыз клеткалуу жандыктардын тамак эриткич "органы".
- Вакуоли пульсирующие** (*цит.*) — бүлкүлдөгөн вакуолялар; жалгыз клеткалуу жандыктардын

денесинде бүлкүлдөп тарып-кеңейип турган бир тегерек ээн жайлар.

Вакуоли сократительные — к. *Вакуоли пульсирующие*.

Вакцина (*мед.вет.*) — вакцина; дарылануу жана сактануу үчүн колдонулуучу препарат.

Варольев мост (*анат.*) — вароли көпүрөсү; мээнин сөңгөгүнүн астынкы бетинде туурасынан жаткан бир жонок.

Вдох (*физиол.*) — дем алуу; абаны ичке тартуу кыймылы.

Веберов аппарат (*анат.*) — Вебер аппараты; кээ бир сөөктүү балыктардын органы.

Вегетативная нервная система (*анат.*) — вегетативдүү нерв системасы; кишинин жана айбандардын ички органдарынын аракеттерин төйлөөчү нерв системасы.

Везикулы (*боль*) — исиректер; теринин, былжыр челдин үстүнө чыккан майда ыйлаакчалар.

Вейсманнизм (*дарв.*) — вейсманнизм; Вейсман окумуштуунун дарвинизмди жаны даражага көтөргөн илимий концепциясы.

Веки (*анат.*) — ирмөөчтөр; көздүн тегерегиндеги кыймылдап турган тери тилкелери.

Веки кольчатые (*анат.*) — шакексымак ирмөөчтөр; хамелеондун көзүнүн тегерек ирмөөчү.

Веки прозрачные (*анат.*) — тунук ирмөөчтөр; кээ бир сойлок айбандардын көзүн тунук ирмөөчтөр каптап турат.

Веки раздельные (*анат.*) — бөлүнгөн ирмөөчтөр; кээ бир сойлок айбандардын кыймылдап турган көз ирмөөчтөрү.

Веки сросшиеся (*анат.*) — туюк ирмөөчтөр; көздү сыртынан каптап турган ирмөөчтөр.

Велгер (*зоол.*) — велгер; моллюскалардын личинкаларынын бир стадиясы.

Велум — к. *Парус*.

Вена бедренная (*анат.*) — сан венасы; сандан кан ташуучу тамыр. В. безымянная — атсыз вена; в. брыжеечная — чычыржай венасы, ичегилерден кан ташуучу тамыр; в. воротная — капка венасы, ичегарындан боорго кан ташуучу тамыр; в. кожная большая — теринин чоң венасы, сойлок айбандарда кезигет; в. легочная — өпкө венасы, өпкөдөн кан ташуучу тамыр; в. непарная — түгөйсүз вена; в. лечебная — боор венасы, боордон кан ташуучу тамыр; в. подвздошная — жамбаш венасы, сойлок айбандарда белгилүү; в. подключичная — акырек венасы, омуроо венасы, колдон кан ташуучу тамыр, в. полая верхняя — к. в. полая передняя; в. полая задняя — артык көндөй вена, дененин арт жагынан кан ташуучу чоң тамыр; в. полая нижняя — к. в. полая задняя; в. полая передняя — алдыңкы көндөй вена, дененин алды жагынан кан ташуучу чоң тамыр; в. почечная — бөйрөк венасы, бөйрөктөрдөн кан ташуучу тамыр; в. седалищная — көчүк венасы, сойлок айбандарда белгилүү; в. яремная — оюк венасы, баш жактан кан ташуучу тамыр.

Венечная артерия — жүрөк артериясы; жүрөктүн булчуңуна кан ташуучу тамыр.

Венечная вена — жүрөк артериясы; жүрөктүн булчуңунан кан ташуучу тамыр.

Венечная кость — бейбелчек; туяк сөөгү менен шыйбылчак сөөгүнүн ортосундагы кыска көндөй сөөк.

Венечный сустав (*анат.*) — кундуз мууну; туяк сөөгү менен бейбелчектин ашташы.

Венозная кровь (*физиол.*) — вена каны; органдардан жүрөктү көздөй келаткан кан.

Венозная пазуха — к. *Венозный синус*.

Венозная система лягушки (*анат.*) — баканын веналык системасы.

Венозное давление (*физиол.*) — вена басымы; венадагы кандын басымы.

Венозные клапаны (*анат.*) — вена клапандары; вена капкачалары.

Венозные лакуны (*анат.*) — вена лакуналары.

Венозный отдел сердца (*анат.*) — жүрөктүн веналык бөлүгү; жүрөктүн оң бөлүгү.

Венозный пульс (*физиол.*) — вена согуусу; венадагы кандын булкулдап жылышы.

Венозный синус (*анат.*) — вена синусу; амфибияларда, сойлоктордо, желиндүүлөрдө кезигет.

Венчик (*анат.*) — кундуз; туяк менен теринин кошулушкан жери.

Вены (*анат.*) — веналар; дененин бардык мүчөлөрүндөгү канды жүрөккө жеткирүүчү тамырлар. В. кардиальные задние — жүрөктүн артык веналары, балыктын кан тамырлар системасына таандык; в. кожные — тери веналары, сойлок айбандарда жакшы өөрчүгөн; в. легочные — өпкө веналары, өпкөдөн жүрөктү көздөй канды жүгүртүүчү веналар.

Веретено первичное (*эмбр.*) — биринчи түйдөк.

Вертуго (*анат.*) — ойнок, ийик баш; кашка жиликтин үстүңкү башы.

Вертлужная впадина (*анат.*) — жамбаш чуңкуру; жамбаштагы кашка жиликтин ийикбашы кйрип турган чуңкур.

Верхневисочная впадина (*анат.*) — чыкыйдын үстүңкү чуңкуру; сойлоктордун баш сөөгүндө болот.

Верхневисочные отверстия (*анат.*) — чыкыйдын үстүңкү тешиктери; кескелдириктердин башындагы тешиктери.

Вестибулорецепторы (*физиол.*) — вестибулорецепторлор; тулку бойдун жана баштын абалынын өзгөрүшүн сездируүүчү нерв клеткалары, вестибуль аппаратынын жарты тегерек каналдарында жатат.

Вестибулярный аппарат (*анат.*) — вестибуль аппараты; мейкиндикте дененин туура абалын жана басканда багытты туура алып жүрүүнү сездируүүчү орган.

Ветви фуркальные (*морф.*) — фурка талчалары; рақчалардын куйругунун чачылары.

Вещество мозговое белое (*анат.*) — мээнин ак заты; мээнин ичинде, жүлүндүн сыртында жайгашкан.

Вещество мозговое серое (*анат.*) — мээнин боз заты; мээнин сыртында жүлүндүн ичинде жайгашкан.

Вещество студенистое — килкилдес зат; көз чанагынын ичиндеги чала уюган турук зат.

Вибракулария (*анат.*) — вибракуларийлер; балыккурттардын коргонуу органдары.

Вибрисса — вибрисса; сезгич мурут; желиндүү айбандардын эриндеринде көздөрүнүн тегерегинде өскөн узун катуу кылдар.

Виварий — вивария; тажрыйба жасалуучу айбандарды багуучу жай.

Вивипария (*биол.*) — вивипария; тирүү туу; айбандардын жумуртка эмес тирүү бала туушу.

Вивисекция (*мед.вет.*) — вивисекция; организмди тирүүлөй жаруу.

Вид (*биол.*) — түр; тирүү организмдерди классификациялоодо колдонулуучу негизги бирдик.

Видоизменение (*дарв.*) — түр өзгөрүү; түрлөрдүн шарттарга жараша өзгөрүшү.

Видообразование (*дарв.*) — түр жаралуу, түр жаратуу; биологиялык жаңы түрлөрдүн жаралуусу жана алардын убакытка жараша өзгөрүү процесси.

Виды круглополярные (*экол.*) — уюл жакасындагы түрлөр; Жердин уюлдарынын тегерегинде, уюлга жакын зоналарда жашоочу айбандардын, жандыктардын түрлөрү.

Виды круготропические (*экол.*) — тропик жакасындагы түрлөр; Жердин тропик алкагында жашоочу айбандардын, жандыктардын түрлөрү.

Виды циркумполярные — к. *Виды кругополярные.*

Виды циркумтропические — к. *Виды круготропические.*

Викариат (*экол.*) — викариат; айбандардын жана өсүмдүктөрдүн жакын түрлөрү ар башка жайларда же ошол эле жайлардын ар кандай экологиялык шарттарында жашашы.

Викарирующей—викарлашуу.

Вилочка (*анат.*) — 1. ача сөөк; куштардын акырек сөөгү; 2. ача куйрук; муунак буттуулардын куйругунун ачасы.

Вилочковая железа (*анат.*) — богок бези; омурткалуу айбандардын кесиртегинин эки капталында жайгашкан жуп бөз.

Вирулентность (*физиол.*) — вируленттүүлүк; вирустардын тумоолоткуч, ылаңдаткыч касиетинин кубаты.

Вирусология (*биол.*) — вирусология; вирустар жөнүндө илим.

Вирусносительство (*биол.*) — вирустуулук; организмде вирустардын илешип жүрүүсү.

Вируссы (*биол.*) — вирустар; майда, клеткасыз тирүү жандык; кишинин айбандардын, өсүмдүктөрдүн көп илдеттеринин себепкерлери.

Вислоухость (*морф.*) — шалпаң кулактык; кулактын калканынын тийкибей жатып калышы.

Висок (*анат.*) — чыкый; тындоок; кулактын алды жагындагы жай.

Височная дуга верхняя (*анат.*) — чыкыйдын үстүнкү догосу; чыкый сөөгүнүн бир тетиги; сойлоктордо өтө белгилүү.

Височная кость (*анат.*) — чыкый сөөгү; баштын сөөктөрүндөгү бир жуп сөөк.

Височные впадины (*анат.*) — чыкый ойдуңдары; чыкый сөөктөрүндөгү булчуң бекүүчү ойдуңдар; В. дуги — чыкый доголору, сойлоктордун башсөөгүндө өтө белгилүү көрүнөт; в. ямы — чыкый чуңкурлары, сойлоктордун башсөөгүндөгү чыкый туштагы чуңкурлар.

Висцеральный (*анат.*) — висцераллык; ичке таандык, ички органдарга таандык нерсе.

Висцеральный скелет (*анат.*) — ички скелет; дененин ичиндеги скелет.

Витализм (*биол.*) — витализм; биологиядагы идеалистик теория.

Витамины (*физиол.*) — витаминдер; тиричилик процесстердин дурус өтүшүнө катышуучу заттар.

Вкуе (*физиол.*) — даам; заттардын бир касиети, тил аркылуу сезилет.

Вкуссовая луковица (*гист.*) — даам таттыргыч дөмпөк; тилге орношкон даам билдиргич бдыр.

Вкуссовые нервы (*анат.*) — даам таттыргыч нервдер; нерсенин даамын билдирүүчү нервдер.

Влагалище (*анат.*) — ийин, жыныс конулу; ургаачы айбандын жыныс мүчөсүнүн сырткы учу.

Внутреннее ухо (*анат.*) — ички кулак; кулактын мээ жак бөлүгү.

Внутренность (*анат.*) — ички органдар; ичтин көндөйүнө жайгашкан органдардын жалпы аты.

Внутренний мешок (*анат.*) — ичегарын баштыгы; моллюскалардын ички органы.

Внутренняя секреция (*физиол.*) — ички секреция; бездердин секреттери (гормондору) түз эле канга бөлүнүп чыгышы.

Внутривидовая борьба — к. *Борьба внутривидовая.*

Внутризубная полость (*гист.*) — тиш ичинин көндөйү; тиштин ичиндеги бош жер.

Внутриязычная полость (*гист.*) — тил ичинин көндөйү; хамелеондун тилдеринин түбүндө болот.

Вода метаболическая — метаболизмдик суу; организмдеги химиялык реакцияларга катышкан суу.

Водные амфибии (*зоол.*) — суу амфибиялары; тиричилигинин көпчүлүгүн сууда өткөрүүчү жана балдары сууда өөрчүүчү амфибиялар.

Водные животные (*зоол.*) — суу айбандары; сууда жашоочу айбандар, жандыктар.

Водные легкие (*морф.*) — сууөпкөлөр; голотуриялардын суудан кычкылтек менен дем алдыруучу органы.

Водные черепахи (*зоол.*) — суудагы ташпакалар; сууда жашоочу ташпакалар.

Водные шлеицы (*зоол.*) — суудагы кескелдириктөр; сууда жашоочу кескелдириктөр.

Водоносная система — к. *Амбулакральная система.*

Возбудимость (*физиол.*) — жээлгүлүк, туйгучтук; организмдин дүүлүгүгө жооп кайтара алуу жөндөмдүүлүгү.

Возбудители болезни — тумоолоткучтар (кишиники), ылаңдаткычтар (айбандардыкы, малдыкы).

Возбуждение (*физиол.*) — жээлигүү, буулугу, дүүлүгү, туюнуу, сырткы жана ички чөйрөнүн ар түрдүү факторлорунун таасирине тириүү организмдин кайтарган жообу.

Воздушные мешки (*морф.*) — аба баштыктары; куштун, хамелеондун өпкөсүндөгү талчаланган баштыкчалар.

Возраст (*физиол.*) — жаш; организмдин канча мөөнөт тириүү жүргөнүн билдирүүчү термин.

Волокно животное (*гист.*) — талча; организмде кыйла талчалуу ткандар бар: Волокно мышечное — булчун талчасы; в. соединительнотканное — тутумдаштыргыч ткан талчасы; в. нервное — нерв талчасы; в. эластичное — солкулдак талча.

Волос (*морф.*) — чач, кыл, түк; желиндүү айбандардын терисинин сыртында өскөн ичке өсүндү. Башка өскөнү — чач, куйрукка — кыл, денеге — түк, жүн.

Волоски (*гист.*) — түкчөлөр; органдарда, ткандарда, клеткалардагы майда өсүндүлөр. В. мерцательные — үлпүлдөк түкчөлөр, ыргалма түкчөлөр; в. осязательные — сезим түкчөлөрү; в. чувствительные — сезиргич түкчөлөр.

Волосная луковичка (*гист.*) — кыл (чач, түк) чокморчосу; түктүн жоонойгон түбү.

Волосная сумка (*гист.*) — кыл (чач, түк) уясы, капчыгы; түктүн түбү орношкон жай.

Волосной мешок — к. *Волосная сумка*.

Волчок (*зоол.*) — бөлтүрүк; карышкырдын баласы.

Вольфовы каналы (*анат.*) — Вольф каналдары; сойлоктордун сийдик түтүкчөлөрү.

Ворвань — ворвань; деңиз айбандарынын майы.

Воронка (*морф.*) — куйгуч; жандыктардын ооз жак чуңкуру; булардын айбандарга жараша бир нече түрү бар: В. головоногих — башпут моллюскалардын куйгучу; в. кишечнополостных — көнгөлдөрдүн куйгучу; в. мерцательная — үлпүлдөк куйгуч; в. околоротовая — ооз жанындагы куйгуч.

Ворончатые хрящи (*гист.*) — куйгуч кемирчектери; башпут моллюскалардын куйгучундагы кемирчектер.

Воротник голотури (*анат.*) — голотурия жакасы; тинтүрлөрдү жашырып турган тери бырышы.

Воротничковые клетки — к. *Хоаноциты*.

Воротничок протоплазматической (*цит.*) — протоплазма толтосу.

Воротные системы кровообращения (*анат.*) — кан жүгүүүнүн капка системалары; эки венанын ортосуна кан ташуучу система.

Ворсинки кишечные (*цит.*) — жылтыр түктөр, ичеги түкчөлөрү; былжыр челдин бетиндеги көзгө илешпеген майда түктөр.

Восковина (*морф.*) — тумшук жаргагы; куштун тумшугунун түбүндөгү бозоргон жаргакча.

Воспитание направленное (*дарв.*) — максаттуу бир багытка тарбиялоо; төлдү, тукумду негизги чарбалык максатка жараша тарбиялоо.

Восприимчивость (*биол.*) — тототуу; тумоолоткучтар, ылаңдаткычтар илешкенде организмдин тумоолоо, ылаңдоо жөндөмдүүлүгү.

Впадина вертлужная — к. *Вертлужная впадина*.

Впадина кости (*морф.*) — сөөктүн ойдуңу, чуңкуру.

Впадина подмышечная — колтук.

Вредители вторичные (*биол.*) — кийинки зыянкечтер, кийинки мителер, соо организмдерге мителик кылган жандыктар.

Вредители первичные (*биол.*) — адепки зыянкечтер, адепки мителер; соо организмдерге мителик кылган жандыктар.

Врожденные (*биол.*) — тубаса; мисалы, организмдердин анатомиялык жана физиологиялык белгилеринин тубаса болушу, туулгандан тартып эле болушу.

Всасывание (*физиол.*) — сиңирүү, соруу, сызылып өтүү; ар түрдүү заттардын клеткалар аркылуу канга өтүшү.

Всеядность (*физиол.*) — бардыгын жечүлөр; өсүмдүктөрдү да, жандыктарды да жеп жашоочу айбандар, жандыктар.

Вскармливание (*физиол.*) — эмизүү, тамактандыруу.

Вскрытие — союу, жаруу; туюк көңдөйлөрдү тилүү, жаруу, мисалы, в. трупа — өлүк союу; в. гнойника — ириң жаруу; в. полости — көңдөй тилүү.

Вставочные диски (*гист.*) — кепил дисктер; бакалардын омурткаларынын ортосундагы кемирчек кепилдер.

Вторая сигнальная система (*физиол.*) — экинчи сигналдык система.

Вторичная полость (*морф.*) — кийинки көңдөй; түйүлдүк өөрчүү процессинде кийин пайда болгон көңдөй.

Вторичная почка — к. *Метанефрос*.

Вторичноводные (*биол.*) — кийин сууда жашоочулар; адегенде кургакта жашап, кийин сууга байыр алып жашап калган айбандар.

Вторичноодиночные формы губок (*биол.*) — былпылдактардын кийинки жалкы формалары; былпылдактардын колониялардан бөлүнүп жалкы жашаган формалары.

Вторичнополостные (*зоол.*) — кийинки көңдөйлүүлөр; түйүлдүк өөрчүү процессинде денелеринде көңдөйлөрү кийин жаралган организмдер.

Вторичноротые (*зоол.*) — кийинки ооздуулар; түйүлдүктөрү өөрчүү процессинде биринчи тешиктен эмес, кийинки тешиктен оозу жаралган организмдер.

Вторичные кости — кийинки сөөктөр; кийин жаралган сөөктөр.

Вторичные половые признаки (*морф.*) — кийинки жыныс белгилери; чоңойгондон кийин пайда болгон жыныстык белгилер, мисалы, сакал, мурут-эркекте, эмчек-кызда жана ушул сыяктуу.

Вульва (*анат.*) — вульва; ургаачы айбандардын жыныстык жылчыгы.

Выбраковка — к. *Браковка*.

Выбросы червей — к. *Копролиты*.

Вывих (*бол.*) — сөөк чыгуу; жиликтердин муундардагы кадимки ашталышынын бузулуусу.

Вывих привычный (*бол.*) — ойнок, көндүм чыгуу; жиликтердин муундардан чыгуу көндүмү.

Выводимость (*биол.*) — балапан чыгаргычтык; жумурткалардан балдары өсүп чыгуу жөндөмдүүлүгү.

Выводковая камера (*анат.*) — басып чыгаруу камерасы; жөргөмүштөрдүн жумурткаларынан балдары өсүп чыгуучу жай. В. капсула (*анат.*) — басып чыгаруу капсуласы; жандыктардын жумурткаларынан балдары өсүп чыгуучу жай; в. сумка (*анат.*) — урук басып чыгаруу баштыгы, кээ бир бакалардын уругунан көнокпаштар өсүп чыгуучу жай.

Выводковые протоки (*анат.*) — чыгаруу түтүктөрү; жандыктардын жумурткаларынан личинкалары өөрчүп чыгуучу түтүкчөлөр.

Выводковые ячейки (*анат.*) — урук басып чыгаруу уюктары; кээ бир бакалардын уругунан көнокпаштар өсүп чыгуучу жай.

Выводок (*биол.*) — үйрү, уялах куштар; (бир эненин) бир басып чыгарылган балапандары.

Выделение (*физиол.*) — чыгаруу, бөлүп чыгаруу; организмдин калдык заттардан арылышы.

Выделение внутриклеточное (*физиол.*) — клетканын ичине бөлүп чыгаруу.

Выделительная железа (*анат.*) — бөлүп чыгаруучу без; аденофорей жандыктарынын бездүү бир органы.

Выделительная пора (*морф.*) — бөлүп чыгаруу тешиги; трематоддордун калдыкты сыртка чыгаруучу тешиги.

Выделительная система (*анат.*) — бөлүп чыгаруу системасы; организмден калдык заттарды сыртка чыгарып таштоочу органдардын тобу.

Выделительный пузырь (*ист.*) — бөлүп чыгаруу мйлаагы; трематоддордун калдыктары жыйналуучу мйлаак.

Выдох (*физиол.*) — дем чыгуу; абаны өпкөдөн сыртка чыгаруу аракеттери.

Выдыхание (*физиол.*) — дем чыгаруу; абаны өпкөдөн сыртка чыгаруу процесси.

Выдыхательная камера (*анат.*) — дем чыгаруу камерасы; моллюскалардын бир органы.

Выжеребка — кулундоо; бооз бээнин кулун туушу, төлдөшү.

Выживаемость (*биол.*) — жашоо чыдамкайлыгы; организмдин сырткы чөйрөнүн таасирлерине туруштук берип жашап кетиши.

Выживание — тирүү калуу; организмдин сырткы чөйрөнүн ыңгайсыз шарттарына чыдап, байыр алып, тирүү калуу жөндөмдүүлүгү.

Выяная связка (*анат.*) — шили; башты денеге бекитип турган чоң байламта; моюн омурткаларынын кырында жатат.

Выкидыш (*бол.*) — бала салуу, бала таштоо; күмөндү убагына жеткирбей таштап коюу; кыргызча мунун кишиге жана ар бир малга тийиштүү бөтөнчө аты бар; выкидыш женщины — бойдон түшүрүү; в. верблюдицы — бото салуу; в. коровы — музоо салуу; в. овцы — козу салуу ж.у.с.

Вылупиться (*змбр.*) — чегилип чыгуу; балапандын, тукумдун жумурткадан жетилип чыгышы.

Вымершие динозавры (*зоол.*) — өлүп жоголгон динозаврлар; байыры жер жүзүнөн жоголгон динозаврлар.

Вымершие животные (*зоол.*) — өлүп жоголгон айбандар, жандыктар; жер жүзүнөн байыры жоголгон айбандар.

Вымирание (*биол.*) — жоголуу, өлүү; сырткы чөйрөнүн өзгөргөн шарттарына чыдай албай тукум курут болуу.

Вмя (*анат.*) — желин; айбандардын сүт жаратуучу беzi.

Выползок (*морф.*) — жыландын кеби; жыландын түлөп таштаган какачы.

Вырост (*морф.*) — быдыр, урук; органдын, ткандын жылма бетиндеги бүдүр.

Выращивание (*жив.*) — асыроо, өстүрүү, багуу; төлдү жана жалпы эле колго өстүрүүчү айбандарды асырап көбөйтүү.

Вырезка (*анат.*) — оюк, оюнду; органдын кырынан оюнду жери.

Выступ (*морф.*) — арсак-терсек; органдын, ткандын кырындагы идирек.

Высживательное пятно (*зоол.*) — басуу тагы; ургаачы куштун боорундагы такыр жер; күрп болгон кезде жаралат.

Г

Габитус (*морф.*) — габитус, келбет, турпат; айбандын сырткы келбети, түрү.

Гаверсов канал — к. *Канал гаверсов.*

Газообмен (*физиол.*) — газ алмашуу; дем алуу процессинде организм менен сырткы чөйрөнүн ортосундагы газдардын алмашуусу.

Гайморова полость — Гаймор көңдөйү; үстүнкү жаак сөөктөрүнүн ичиндеги көңдөй.

Галлы — можулар; омурткасыз майда жандыктар бүлүнтүүнүн натыйжасында өсүмдүктөргө, дарактарга өсүп чыккан чокморбаш шишиктер; ич өткөккө каршы дарылыкка колдонулат.

Галлы сложные — татаал можулар.

Галосфера (*экол.*) — галосфера; деңиздин туздуу чөйрөсү.

Галофилы (*зоол.*) — галофилдер; туздуу чөйрөнү жакшы көрүүчү организмдер.

Гальванотаксис (*физиол.*) — гальванотаксис; жалгыз клеткалуу организмдердин электр тогу багытына жараша жылышы.

Гальванотропизм — к. *Гальванотаксис.*

Гаметогамия (*змбр.*) — гаметогамия; эки жыныстык гаметалардын бири менен биринин кошулушу.

Гаметогенез (*змбр.*) — гаметогенез; жыныстык клеткалардын өөрчүү, жетилүү процесси.

Гаметогония (*цит.*) — гаметогония; жалгыз клеткалуу жандыктардын өөрчүү циклиндеги бир стадиясы.

Гаметоциты (*цит.*) — гаметоциттер; жыныстык клеткалар.

Гаметы — к. *Гаметоциты.*

Гамогония (*цит.*) — гамогония; жалгыз клеткалуу жандыктардын жыныстык жол менен көбөйүү стадиялары.

Ганаш (*морф.*) — алкым; сагак; астыңкы жаактардын астыңкы бети.

Ганглии (*анат.*) — ганглийлер; нерв түйүндөрү.

Ганглий головной (*анат.*) — башкы ганглий; нерв түйүндөрүнүн башкы бир түйүнү.

Ганглиозные клетки (*цит.*) — ганглий клеткалары; нерв түйүнүн түзүүчү клеткалар.

Гаплоид (*ген.*) — гаплоид; жупсуз хромосомалары жалкы топтолгон клетка же организм.

Гаплоидная фаза (*ген.*) — гаплоиддик фаза; организмдин клеткаларынын ядролорунда хромосомалары түгөйсүз топтолгон тиричилик фазасы.

Гаплоидное число (*ген.*) — гаплоиддик сан; жалкы сан, жуп эмес сан; сынар сан; хромосомалардын топтолушун белгилөөдө колдонулат.

Гаплоидное ядро (*ген.*) — гаплоиддик ядро; хромосомалары жалкы топтолгон ядро.

"Гаремы" - "гаремдер"; бир эркек айбанга караштуу бир үйү ургаачы айбанда.

Гастральная мембрана (*анат.*) — карын мембранасы; тунук былпылдактардын анатомиялык бир тетиги.

Гастральная полость (*анат.*) - карын көңдөй; гидроид полиптеринин кең көңдөйү.

Гастральные нити (*морф.*) - карын жиптери; сцифомедузалардын ичиндеги жипчелер.

Гастральные перегородки (*анат.*) - карын тосмолору; актиниялардын ичиндеги тосмолор.

Гастровакулярная система (*анат.*) — гастровакулул системасы; көңгөлдөрдүн карыны жана каналдарынын чогуу бир системасы.

Гастрозоиды (*зоол.*) — гастрозоиддер; колониялык көңгөлдөрдүн тамактануучу индивидуллери.

Гастролиты (*морф.*) — гастролиттер; он буттуу рактардын кардында жаткан эки катуу нерсе.

Гастроцель (*эмбр.*) — гастроцель; гастрала стадиясында түйүлдүктө жаралган көңдөй.

Гаструла (*эмбр.*) — гаструла; көп клеткалуу организмдердин түйүлдүктөрүнүн өөрчүү стадияларынын бири.

Гаструляция (*эмбр.*) — гаструлалашуу, гаструляция; түйүлдүктө гаструла стадиясы жаралуу процесси.

Гексастры (*морф.*) — гексастралар; "тунук былпылдактар" деген жандыктардын денесинин сыртында өскөн алты тармактуу майда тикенчелер.

Гектокотиль (*анат.*) — гектокотиль; башпут моллюскалардын тинтүүрлөрүнүн жыныстык жалгашууга катышуусу.

Гелиобиология (*биоф.*) — гелиобиология; күндүн активдүүлүгүнүн өзгөрүлүшүнүн жердеги организмдерге көрсөткөн таасирин текшерүүчү биофизиканын бөлүгү.

Гелиопланктон (*биоф.*) — гелиопланктон.

Гелиотаксис — к. *Фототаксис*.

Гелиотропизм отрицательный (*физиол.*) — терс гелиотропизм; организмдердин күндөн жашынуу реакциясы.

Гелиотропизм положительный (*физиол.*) — он гелиотропизм; организмдердин күндүн нурун ээрчип кыймылдашы.

Гельминтология — гелиминтология; мите курттар жөнүндө илим.

Гельминтофауна (*зоол.*) — гелиминтофауна; мите курттардын баарысы.

Гельминты (*зоол.*) — гелиминттер; мите курттар; кишинин, айбандардын жана өсүмдүктөрдүн илдеттеринин тумоолоткучтары, ыландаткычтары.

Гематобласты (*цит.*) — гематобласттар; кан клеткалары.

Гематозон — к. *Кровопаразиты*.

Гематология — гематология; кан жөнүндө илим.

Гематохром (*биохим.*) — гематохром; чыбырткычан жалкы клеткалуу жандыктардын көз-чөсүндөгү пигмент.

Геммулы (*эмбр.*) — геммулалар; былпылдактардын жана балыккурттардын жыныссыз көбөйүшүндө жаралган майда нерселер.

Гемоглобин (*биохим.*) — гемоглобин; кандын дем алдыргыч кызыл пигменти.

Гемодинамика (*физиол.*) — гемодинамика; кандын тамырлар аркылуу жүгүрүп, денени тамактандырышы.

Гемолиз (*физиол.*) — гемолиз; кан эриш; эритроциттер бүлүнүп, гемоглобин сары сууга чыгышы.

Гемолизин (*биохим.*) — гемолизин; кандын кызыл буртүкчөлөрүн эритүүчү фермент.

Гемолифа (*физиол.*) — гемолифа; омурткасыз жандыктардын кан сыяктуу суюк тканы.

Гемолитические яды (*биохим.*) — кан эриткич уулар; кээ бир жыландардын уусу, канды эритет.

Гемопаразиты — к. *Кровопаразиты*.

Гемопоз — к. *Кроветворение*.

Геморрагин (*биохим.*) — геморрагин; жыландын уу заттарынын бири.

Геморрагия (*бол.*) — геморрагия, кансыроо; кан-тамырларга доо кеткенде же алардын керегелеринин тоскоолдук күчү өзгөргөндө кандын тамырлардан чыгышы.

Гемотоксины (*биохим.*) — гемотоксиндер, жыландын жана башка айбандардын канды ууктуруучу заттары.

Гемотоксичность — гемотоксинуулдук, кан ууктургучтук; жыландардын ууларынын канды ууктургуч бир касиети.

Гемофилия (*бол.*) — гемофилия; тукум кууган кан уюбас дарт, (кандын көп агышы менен мүнөздөлөт).

Гемоцианин (*биохим.*) — гемоцианин; кээ бир омурткасыз айбандардын гемоглобинге окшош функция аткарган дем алдыргыч пигменти.

Гемэритрин (*биохим.*) — гемэритрин; деңизде жашоочу кээ бир омурткасыз айбандардын гемоглобин окшогон дем алдыргыч пигменти.

Генеалогия (*биол.*) — генеалогия; айбандардын санжырасы.

Генезис (*ген.*) — жаралуу; организмдин туулуп, андан кийин өсүп-өнүү процесси.

Генеративные органы (*морф.*) — жараткыч органдар; айбандардын жыныстык органдары.

Генерация — к. *Поколение*.

Генетика — генетика; организмдердин тукум куугучтугу жана өзгөргүчтүгү жөнүндөгү илим.

Генитальная складка (*анат.*) — гениталдык бүгүш; үлүлдөрдүн жыныс органы.

Генитальный желобок — к. *Генитальная складка*.

Генотип (*ген.*) — генотип; организмдин гендик конституциясы, мурастык аманаты.

Гены (*ген.*) — гендер; белгилерди жаратууга арналган тукум куугучтуктун бирдиктери.

География животных — к. *Зоогеография*.

Геофилы (*зоол.*) — геофилдер; жерде жашоочу жандыктар. Эки түрү бар: г. открытые (зоол.) — көрүнүү геофилдер, ачык жер үстүндө жашоочу жандыктар; г. скрытоживущие — к. *Герпетобионты*.

Гермафродитизм (*биол.*) — гермафродитизм; кыз-текелик; бир эле организмде эки жыныстык мүчөнүн болушу; булар айбандардын, жандыктардын кыйла систематикалык категориясында кезигет.

Гермафродитизм протандрический (*биол.*) — протандриялык кызтекелик; адегенде эркектик, андан кийин ургаачылык жыныс пайда болуу.

Гермафродитная железа (*анат.*) — гермафродиттик без; үлүлдөрдүн бир органы.

Гермафродитное отверстие (*морф.*) — гермафродиттик тешик; моногендеде жалпак курттарынын кош жыныстык бир тешиги.

Гермафродиты (*биол.*) — гермафродиттер; кызтекелер; денесинде эки түрлүү (эркектик жана ургаачылык) жыныс мүчөлөрү бар организмдер.

Геронтология — геронтология; тирүү организмдердин картаюу процессин изилдөөчү илим.

Герпетобионты (*экол.*) — герпетобионттор; тақырдуу боздондо жашоочу жандыктар.

Герпетология (*зоол.*) — герпетология; зоологиянын сойлоткорлду жана амфибияларды изилдөөчү бөлүгү.

Гетерогамия (*ген.*) — гетерогамия; жыныстык кошулууда сырткы түрү жана белгилери ар башка гаметалары биринги түйүлдүк жаратуу процессинин бир тибі.

Гетерогония (*ген.*) — гетерогония; кээ бир омурткасыз жандыктардын уруу-тукумдарынын ирээттешүү формаларынын бири.

Гетеродонтизм (*морф.*) — гетеродонтуулук, ар түрдүү тиштүүлүк; айбандардын тиштеринин аткарган функциясына жараша ар түрдүү болушу, мисалы, кашка тиштер кергүүгө, азуулар чайноого, майдалоого ылайыкталган.

Гетерозиготность (*ген.*) — гетерозиготалуулук; мурастык аманатында окшош хромосомдор гендин ар формасын сактап жүрүү касиети.

Гетерозис (*ген.*) — гетерозис; биринчи муундагы аргындардын турмушка чыдамкайлуулугу, тукумчулдугу ж.б. белгилери боюнча ата-

энелеринин эң жакшы деген сапаттарынан да артыгыраак болуу касиети.

Гетероморфоз (*биол.*) — гетероморфоз; организмдин жоготкон органынын ордуна башка органдын өсүп чыгышы.

Гетеронеридная форма (*биол.*) — гетеронериддик форма; көп түктүү курттардын көбөйүү процессиндеги бир формасы.

Гетеротрофия (*физиол.*) — гетеротрофия; даяр органикалык заттар менен тамактануу.

Гетеротрофные организмы (*биол.*) — гетеротрофтуу организмдер; даяр органикалык заттар менен тамактанып жашоочу организмдер.

Гетеротрофный тип питания (*физиол.*) — тамактануунун гетеротрофтуу тибі; даяр органикалык заттар менен тамактануу тибі.

Гетеротрофы — к. *Гетеротрофные организмы*.

Гиалиновый хрящ (*ист.*) — жылма кемирчек; жиликтердин муунда ашташкан баштарын каптаган тунок кемирчек.

Гиалоплазма (*цит.*) — гиалоплазма; клетканын ичиндеги структуралар жайгашкан цитоплазманын бөлүгү, (клетканын плазмасынын суюк жагы).

Гибридизация (*ген.*) — гибридештирүү, аргындаштыруу; тукумдук кунары ар түрдүү организмдерди жалгаштыруу; муунун түрлөрү; гибридизация вегетативная — вегетациялык аргындаштыруу; г. внутри-видовая — түр ичинде аргындаштыруу; г. межвидовая — түрлөр арасында аргындаштыруу; г. отдалённая — теги алыстарды аргындаштыруу.

Гибриды (*ген.*) — аргындар; генетикалык жактан ар башка белгилери бар ата-энеин жалгашуусунан жаралган организмдер.

Гибриды вегетативные (*ген.*) — вегетациялык аргындар; улаштырып, кыйштырып жынысыз жол менен алынган аргындар.

Гибриды половые (*ген.*) — жыныстык аргындар; жыныстык жол менен алынган аргындар.

Гигантизм (*биол.*) — гигантизм; түргө таандык кадимки өлчөмдөн өтө чоң өсүү.

Гигрорецепторы (*физиол.*) — гигрорецепторлор; жандыктардын нымды сезүүчү органдары.

Гигроскопичность кожи — теринин суу тутуу жөндөмдүүлүгү.

Гидробиология — гидробиология; сууда жашоочу организмдер жөнүндө илим.

Гидробионты (*экол.*) — гидробионттор; сууда жашоочу организмдер.

Гидробиос (*экол.*) — гидробиос; жер шарынын бардык сууларында жашаган организмдердин жалпысы.

Гидроризы (*морф.*) — гидроризалар; гидрориздердин "таманындагы" чатышкан тамырлар.

Гидростатический аппарат (*анат.*) — гидростатикалык аппарат; кээ бир сууда жашоочу жандыктарды чөгөртпөй, калкытып туруучу орган.

Гидросфера (*экол.*) — гидросфера; жер шарынын бардык суу объектилери.

Гидротаксис (*физиол.*) — гидротаксис; организмдердин нымды көздөй умтулушу.

Гидротека (*эмбр.*) — гидротека; гидронд полиптеринин чөйчөкчөсү.

Гинандроморфизм (*биол.*) — гинандроморфизм; бир организмде эки жыныстык белгилердин ыксыз айкалышы.

Гинекомастия (*биол.*) — гинекомастия; эркеги желиндөө; эркекте ургаачынын желининин болуусу.

Гинекофорный канал (*анат.*) — гинекофордук канал; шистозома мите куртуун эркеги ургаачысын катып жүрүүчү ноосу.

Гиногенез (*эмбр.*) — гиногенез; боозуган энелик клеткада эркектик клетканын ядросу катышпастан, энелик клетканын гана өөрчүш жолу.

Гиомандибуляре (*анат.*) — гиомандибуляр; омурткалуу айбандардын (балыктардын) баш сөөгүндөгү бир сөөк.

Гипаофизы (*анат.*) — гипаофиздер; омурткалардын астыңкы урчуктары (мисалы, жыланда).

Гипербрахицефалия (*морф.*) — гипербрахицефалия; баштын өтө чолюктугу, өтө дунгулдугу.

Гипергалинные организмы (*экол.*) — гипергалинные организмдер; өтө туздуу сууларда жашоочу организмдер.

Гипергидроз (*физиол.*) — гипергидроз, терчилдик; нормадан ашык тердөө.

Гипердактилия (*морф.*) — гипердактилия; ашык манжалуулук; айбандардын манжаларынын кадимкисинен көп болушу.

Гипердолохоцефалия (*морф.*) — гипердолохоцефалия, сүйрү баш; баштын өтө сүйрүлүгү.

Гиперемия (*физиол.*) — гиперемия, тамылжуу; кан көбүрөөк келгендиктен кызаруу, ысуу.

Гиперметаморфоз (*эмбр.*) — гиперметаморфоз; кээ бир каскак жандыктардын татаал өөрчүшү.

Гиперпаразиты (*экол.*) — гиперпаразиттер, митени мителери; кээ бир мите жандыктарга зыян келтирүүчү мителер.

Гиперплазия (*цит.*) — гиперплазия; ткандардын, клеткалардын өтө тез жана көп өсүшү.

Гипертрихоз (*физиол.*) — гипертрихоз, барактуулук, апысую, өтө түктүүлүк; айбандардын кадимкисинен ашыгыраак түктүүлүгү, жүндүүлүгү.

Гипертрофия (*физиол.*) — гипертрофия; органдын же дененин мүчөлөрүнүн көлөмүнүн чоңоюшу.

Гиперфункция (*физиол.*) — гиперфункция; органдын функциясынын күчөшү.

Гиподерма (*морф.*) — гиподерма; омурткасыз жандыктардын теричиктеринин (кутикуласынын) астында жаткан жука эпителий катмары.

Гиподермальные каналы (*анат.*) — гиподермалык каналдар; омурткасыз жандыктардын гиподермасындагы каналдар.

Гипоксия (*физиол.*) — гипоксия; организмде кычкылтектин аз болушу.

Гипонейстон (*экол.*) — гипонейстон; суунун бетиндеги "каймагынын" астында жашоочу организмдердин бардыгы.

Гипоплазия (*цит.*) — гипоплазия; организмдин же кайсы бир мүчөнүн жетилбегендиги.

Гипопус (*зоол.*) — гипопус; кенелердин жетилип чоноё элек стадиясы.

Гипопус терохорный (*зоол.*) — терохоралык гипопус; кенелердин омурткалуу айбандарга жабышып жашоочу гипопусу.

Гипопус энтомохорный (*зоол.*) — энтомохоралык гипопус; кенелердин каскак жандыктарга жабышып жашоочу гипопусу.

Гипостаз (*физиол.*) — гипостаз; 1. органдарда кандын жылбай калышы; 2. аллель эмес ген тарабынан гипостаздык гендин касиетинин басылуусу.

Гипостом (*анат.*) — гипостом; кенелердин оозундагы бир аппарат, бул айбандын терисине сайылып кенелерди бекитет.

Гипостракум (*анат.*) — гипостракум; моллюскалардын үлүл бакыктарынын ички катмары.

Гипофаринкс (*анат.*) — гипофаринкс, кичинекей кулкун; кээ бир жандыктардын органы.

Гипофиз (*анат.*) — гипофиз; мээнин астындагы эндокрин беzi.

Гирудин (*биохим.*) — гирудин; сүлүк курттун шилекей безиндеги зат.

Гистеросома (*морф.*) — гистеросома; котур кенелеринин денесинин бир бөлүгү.

Гистобласты — к. *Имагинальные диски*.

Гистогенез (*физиол.*) — гистогенез; организмде ткандардын өнүгү-өсүү процесстери.

Гистолиз (*биохим.*) — гистолиз; ткандардын эриши.

Гистология — гистология; көп клеткалуу айбандардын ткандары жөнүндө илим.

Гистоциты (*цит.*) — гистоциттер; тутумдаштыргыч ткандын клеткаларынын бир тиби; организмде коргоо функциясын аткарат.

Гладиус (*анат.*) — гладиус; кальмардын (мүрөккөптердин) денесин бүт жаба албаган катуу капкагы.

Гладкая мышечная ткань (*гист.*) — жылма булчуң тканы; ички органдардын булчуңдарынын тканы.

Глаза (*анат.*) — көздөр; жарыкты, шооланы, заттардын түсүн, кебетесин сездиргич орган. Г. боковые (*анат.*) — каптал көздөр, селебекуйрук жандыктардын татаал көздөрү; г. зачаточные (*эмбр.*) — түйүлдүк көздөрү, түйүлдүк жаратылганда алгач пайда болгон көздөр; г. медиальные — ортонку көздөр, селебекуйрук жандыктардын жөнөкөй көздөрү; г. наупалиальные — наупликөздөр, жөнөкөй түзүлүштөгү рак сымалдуулардын көздөрү; г. простые — жөнөкөй көздөр, омурткасыз жандыктарда түзүлүшү жөнөкөй көздөр; г. скрытые под кожей — тери алдындагы көздөр; г. сложные — к. *глаза фасеточные*; г. термоскопические — термоскоптуу көздөр, мүрөккөптердин (кальмарлардын) жылуулукту көрүүчү көздөрү; г. фасеточные — тордомо көздөр, татаал көздөр, омурткасыз жандыктардын көпчүлүгүнүн көздөрү татаал болот.

Глазки (*анат.*) — көз чекиттери; омурткасыз жандыктардын кичинекей көздөрү.

- Глазная железа** (*анат.*) — көз беши; сөөлжансымак жандыктардын көз астындагы беши.
- Глазная пластинка** (*анат.*) — көз эбелеги; тикен терилүү жандыктардын көзү жайгашуучу жай.
- Глаз теменной** (*анат.*) — чокукөз, төбөкөз; гатерияларда сакталып келаткан төбөдөгү жашыруун жалгыз көз.
- Глазная щель** (*морф.*) — көз жылчыгы; көз ирмөөчтөр ортосундагы жылчык.
- Глазница** (*морф.*) — көз чарасы; баш сөөктүн эки капталындагы көздүн чанагы орношуучу чуңкур.
- Глазное пятно** (*анат.*) — көз тагы; медузалардын көргөзгүч органы.
- Глазное яблоко** (*анат.*) — көз чанагы, накта көздүн өзү.
- Глазной пузырь** (*зобр.*) — көз исиркеги; түйүлдүк өсүп жатканда пайда болгон көз.
- Глазные пятна** (*морф.*) — көз тактары; капталдап сүзүүчү рак сымалдуулардын кээ бир түрлөрүндө көздөрдүн ордундагы тактар.
- Глазные стебельки** (*анат.*) — көз боолору; кээ бир омурткасыз жандыктардын (үлүлдөрдүн, рак сымалдуулардын) көздөрү чуңкурга орношпостон, узун боонун учуна орношот.
- Глазные ямки** (*анат.*) — көз чуңкурлары; тикен терилүү жандыктардын көргөзгүч органдары.
- Глазок** — к. *Стигма*.
- Гланды** (*анат.*) — тамак бездери, бадамбездер; кулкундун эки капталына орношкон бездер.
- Глаукотоз** (*зоол.*) — глаукотоз; рак сымалдуулардын кээ биринин өөрчүп жетиле элек стадиясы.
- Гликоген** (*биохим.*) — гликоген; айбандын клеткаларындагы крахмал; углеводдор тегиндеги зат.
- Глисты** (*зоол.*) — ичкурттар; ичте мителик кылуучу курттардын жалпы аты.
- Глотание** (*физиол.*) — жутуу; тамакты ооз ичинен кызыл өңгөчкө өткөрүү кыймылы.
- Глотка** (*анат.*) — кулкун, жуткуур; тамак зритүү каналынан, ооз менен кызыл өңгөчтү улаштыруучу көңдөй.
- Глотка жевательная** — к. *Мастакс*.
- Глотки выросты** (*морф.*) — кулкун быдырлары; сууда жашоочу ташпакалардын кулкунундагы каны көп быдырлар.
- Глоточное кольцо известковое** (*анат.*) — акиташтуу кулкун шакеги; голотуриянын скелеттик бир мүчөсү.
- Глоточные зубы** (*анат.*) — кулкун тиштери; кээ бир сөөктүү балыктардын бакалоор доголорунда орношуп, тамак майдалоого катышуучу тишер.
- Глохидий** (*зоол.*) — глохидий; эбелекбакалоор моллюскалардын личинкасы.
- Глубокий покой** — к. *Дианауза*.
- Гнатема** (*анат.*) — гнатема; кенелердин ооз аппараты.
- Гнездовая камера** (*экол.*) — уялоо; куштардын же башка айбандардын уя салып, жумурткаларын басуу аракеттери.
- Гнездовая камера** (*экол.*) — уя камерасы; ташпакалар жумурткасын тууган жай.
- Гнездовые** (*экол.*) — уя жайы, уя турагы; куштардын уя салып балапандарын чыгаруучу жерлери.
- Гнездо** (*экол.*) — уя; жумурткалар чогулуп жаткан жай, балапан чыгарылуучу жай.
- Гнездообразование** (*биол.*) — уя салуу; куштардын ж.б. айбандардын уя жасоо аракеттери.
- Гниды** (*зоол.*) — сиркелер; биттин жумурткалары.
- Гниение** (*биохим.*) — чирүү; чириткич микроорганизмдердин жардамы менен азоттуу органикалык заттардын ажыроо процесси.
- Гний** — чирик, өлүү; органикалык заттардын чирген калдыгы.
- Гноеродные** — ириндеткичтер; ирин жасоочу бактериялар.
- Гной** — ирин; саргыч-жашыл же боз суюктук; сезгенүү процессинде ткандарда жаралган продукт.
- Гнойник** — к. *Абсцесс*.
- Гнотобиоты** (*зоол.*) — гнотобиоттор; тазалыгы белгилүү соо айбандар.
- Гнус** (*зоол.*) — чымын-чиркей; кош канаттуулар түркүмүндөгү кан соргуч мителердин жалпы аты.
- Голья** (*морф.*) — балтыр; кургакта жашаган айбандардын арткы бутунун шыйрагынан (кетменинен) — санына чейинки бөлүгү.
- Голобластическое яйцо** (*цит.*) — голобласттык жумуртка.
- Голова** (*морф.*) — баш; кишинин жана көп айбандын денесинин эң алдынкы (үстүнкү) бөлүгү.
- Головастики** (*зоол.*) — көнөкпаштар; куйруксуз амфибиялардын (бакалардын) личинкалары.
- Головастики двухгодовалые** (*зоол.*) — эки жашар көнөкпаштар; куйруктуу бакалардын көнөкпаштары мелүүн жерлерде эки жылга чейин созулат.
- Головка кости** (*анат.*) — жиликтин башы; жиликтердин муунга кире турган учу.
- Головная капсула** (*морф.*) — жиликтин башы; нематоддордун башына капталган чел.
- Головная лопасть** — к. *Предротовая лопасть*.
- Головной кашпюшон** (*морф.*) — баш кашпюну, бүркөнчөк; наutilus моллюскаларынын бир органы.
- Головной мозг** (*анат.*) — мээ; кишинин жана омурткалуу айбандардын борбордук нерв системасынын алдынкы (жогорку) бөлүгү.
- Головной хрищ** (*анат.*) — баш кемирчег; сөөктөнө элек айбандардын башындагы кемирчек скелет.
- Головной щит** (*анат.*) — баш калканы; муунак буттуулардын кээ бирлеринин денесинин баш жак бөлүгүндөгү катуу калкан.
- Головные лопасти** (*анат.*) — баш баралары; аз түктүү курттардын башындагы калакчалар.
- Головные рецепторы** (*физиол.*) — баш рецепторлору; нематоддордун башындагы нерв талчалары.

Головогрудь (*морф.*) — башкөкүрөк; кээ бир муунакпут жандыктардын баш жана көкүрөк сегменттеринин биригүү натыйжасында жаралган дене бөлүгү.

Головогрудной щит — к. *Карапак*.

Гологамия (*биол.*) — гологамия; жыныстык процесстин өтө жөнөкөй бир тиби.

Голодание (*физиол.*) — ачыгуу; тамактын жоктугунан же аздыгынан организмде пайда болгон бир абал.

Голосовая щель (*морф.*) — үн жылчыгы; эки үн байламтасынын ортосундагы жылчык.

Голосовой аппарат (*анат.*) — үн аппараты; организмдин үн чыгаруучу аппараты.

Голосовые мешки (*анат.*) — үн баштыктары; эркек бакалардын үнүн күчөтүү үчүн жаралган чел баштыктар. Г. мышцы (*анат.*) — үн булчуңдары, үн чыгарууга катышуучу булчуңдар; г. связки (*анат.*) — үн байламталары, мууздоонун эки капталындагы былжыр челдин бырыштарында жаткан чоюлгуч жуп танап; г. складки (*анат.*) — үн бүгүштөрү, мууздоонун эки капталындагы былжыр челдин жуп бүгүштөрү.

Гомеостаз (*биол.*) — гомеостаз; биоценоздо организмдердин түрлүк курамынын жана санынын туруктуулугун сактоо.

Гомогамия (*ген.*) — гомогамия; эки жыныс тең гендеринин бирдей комбинацияларын тукумуна бере алышы.

Гомогаметность — гомогаметалуулук; эки жыныстын бирөөнүн гаметаларынын бирдей жарамдуулугу.

Гомодинамия (*биол.*) — гомодинамия; дененин өзөгүн бойлой тизилишкен окшош органдар, мүчөлөр, мисалы, омуртка тутумундагы омурткалардын тизилиши.

Гомозиготность (*ген.*) — гомозиготалуулук; тукумдук мурасчылыгы бири бирине жакын ата-энеден жаралган организмдин тукум куумай бөтөнчөлүгү.

Гомойосмотические животные (*биол.*) — гомойосмотуу айбандар; сырткы чөйрөнүн осмотук басымдын ар кандай өзгөрүшүнө карабастан, денесиндеги суюктуктардын осмотук басымын бир калыпта кармап турган айбандар.

Гомойотермные животные (*биол.*) — гомойотермдүү айбандар, жылуу кандуу айбандар; сырткы чөйрөнүн температурасынын ар кандайлыгына карабастан, денесинин температурасын бир калыпта кармап турган айбандар.

Гомологияльность (*биол.*) — гомологиялык; органдардын тегинин бирдиги.

Гомологичные органы (*морф.*) — гомологиялык органдар; ар түрдүү систематикалык топтогу организмдердин жалпы томоолорунан жаралып, түзүлүштөрүнүн жана өөрчүштөрүнүн жалпы планы окшош органдар, мисалы, кишинин колу менен кушун канаты.

Гомология (*морф.*) — гомология; түзүлүү планы бир органдардын окшоштугу.

Гомотипия (*морф.*) — гомотипия; симметриялык органдардын окшоштугу.

Гон (*физиол.*) — үйүргө кирүү, үйүгүшүү; көпчүлүк желиндүү айбандардын жылдын атайын бир мезгилинде топтошуп жүрүшүп жыныстык катышышы.

Гонады — к. *Половые железы*.

Гонилептидин (*биохим.*) — гонилептидин; чалгыбуттар түркүмүндөгү жандыктардын бездеринен бөлүнгөн антибиотик зат.

Гонодендр (*зоол.*) — гонодендр; колониялуу полиптердин бир жеке организми.

Гонозонды (*эмбр.*) — гонозонддер; сууда жашоочу бадаран сымалдуу жандыктардын, голотурциялардын жыныстык өөрчүшүндөгү бир стадия.

Гоноподия (*анат.*) — гоноподиялар; көп аяктуу жандыктардын эркегинин жыныстык жалгашууга катышуучу аяктары.

Гонотека — гонотека; каскактар жумурткаларын салып алып жүрүүчү баштык, мисалы, жергөмүштөр.

Гонотомы (*эмбр.*) — гонотомдор; хордалуу айбандардын түйүлдүктөрүнүн капталындагы мезодермасынын сегменттелген жерлери.

Гонотрофическая гармония (*биол.*) — гонотрофиялык гармония, гонотрофиялык ынтымактуулук; кан соруп жашоочу муунакпут жандыктардын канга тоюшуна жараша тукумдашы.

Гонотрофический цикл (*биол.*) — гонотрофиялык цикл; кан соруп жашоочу муунакпут жандыктардын кайтадан тукумдашы үчүн кан соруп турушу.

Гонифоры (*зоол.*) — гонифорлор; колониялуу полиптердин бир жеке организми.

Гониче — тайгандар; ууга колдонулуучу иттердин асыл тукумдары.

Горб (*анат.*) — өркөч; айбандын кыр аркасында урчүп турган дөмпөк.

Горло (*анат.*) — тамак, кекиртек; алкымдын ичи.

Горловой мешок (*анат.*) — алкым баштыгы; куштардын жана кээ бир бакалардын алкымындагы көп чыгуучу капчык.

Гормональный (*физиол.*) — гормондук; гормонго тиешеси бар нерсе.

Гормоны (*физиол.*) — гормондор; организмде эндокриндик бездер тарабынан жаратылуучу физиологиялык активдүү заттар.

Гормоны роста (*физиол.*) — өстүргүч гормондор; денени ылдам өстүрүүчү гормондор.

Гортанная щель (*морф.*) — коко жылчыгы; кулчундан кокону көздөй ачылган жылчык; көнокпашка бут жаралганда, бадан дем алуу үчүн коко жылчыгы пайда болот.

Гортань (*анат.*) — коко, мууздоо; кургакта жашоочу омурткалуу айбандардын дем алуу системасынын үстүнкү кемирчөктүү бөлүгү. Г. верхняя — үстүнкү мууздоо, кекиртектин кулчунга келип бүткөн башындагы орган; г. нижняя — төмөнкү коко, куштардын кекиртегинин колкого өткөн жериндеги кеңиген бөлүгү.

"Грабли" (*анат.*) — "тырмоок"; ийин казуучу жөргөмүштөрдүн жер чукугуч аппараты.

Гранулоциты (*цит.*) — гранулоциттер; омурткалуу айбандардын ак кан бүртүкчөлөрүнүн бир түрү.

Гранулы (*цит.*) — грануларал, бүдүрлөр; цитоплазманын ичиндеги майда бүдүрлөр.

Грануляционная ткань (*гист.*) — гранулалуу ткань; жаш клеткаларга жана кантамырларга бай тутумдаштыргыч ткань.

Грануляция (*физиол.*) — грануляция, гранулалануу, бүдүрлөнүү; жарааттын кызыл бүдүргө толуп, айыга башташы.

Гребень (*анат.*) — таажы, тарак, кыр; 1. кээ бир куштардын чокусундагы эттүү илдирек (таажы); 2. сөөктүн кыры.

Гребень спинной (*анат.*) — жон, арка кыры; айбандардын омуртка тутумун бойлоп үстүнөн кыр өтөт, ошону "жон" же "арка кыры" дейт.

Гребень хвостовой (*анат.*) — куйрук жону, куйрук кыры; кээ бир омурткалуу айбандардын куйругунун кыры.

Гребни головные (*анат.*) — баштын кырлары; сойлоктордун кээ бир түрлөрүнүн башында чопкуттуу илдирек кырлар жатат.

Гребни карапакса (*морф.*) — карапакстын кырлары; ташпаканын чопкутунун сыртындагы кырлар.

Гребни продольные (*морф.*) — узунунан жаткан кырлар; крокодилдин жонундагы башынан куйругун көздөй созулган кырлар.

Гребные пластинки гребневиков (*анат.*) — жонктордун сүздүргүч эбелектери; жонок жандыктардын денесинин сыртында узунун бойлой тизилип жаткан эбелектер, булар жандыктардын сууда кыймылдашына жардам берет.

Грена (*биол.*) — грена; жибек көпөлөгүнүн уругу, жумурткасы.

Грива (*морф.*) — жал; айбандын мойнунун үстүнкү кырындагы узун өскөн кылдар.

Грифельки — грифелькалар.

Грудина (*анат.*) — төш сөөгү; айбалка; кургакта жашоочу омурткалуу айбандардын көөдөнүн алды жактан калкалап туруучу сөөк.

Грудина хрящевая (*анат.*) — айбалканын кемирчегги, тай күлүгү; төш сөөгүнүн кемирчөктүү учу.

Грудинка — керчөө; төштөгү майлуу эт.

Грудная клетка (*морф.*) — көкүрөк; айбандардын денесинин арка омурткалары, кабыргалары, сүбөлөрү, айбалкасы бирине бири уланышып турган көңдөйлүү бекем бөлүгү, буга кол курчоосу бекийт.

Грудная кость — к. Грудина.

Грудная мозоль (*анат.*) — төш берчи; төөкуштардын төшүндөгү калың терилүү, такыр жер.

Грудная полость (*морф.*) — көөдөн; көкүрөктүн ички көңдөйү, мында жүрөк, өпкө орношкон.

Грудь (*морф.*) — төш; тулку бойдун алдыңкы бөлүгү.

Грунтоеды (*зоол.*) — баткакчылдар; суунун түбүндөгү баткак менен тамактануучу организмдер.

Губа верхняя (*анат.*) — үстүнкү эрин; ооздун үстүн жабуучу тери бүгүшү.

Губа нижняя (*анат.*) — астынкы эрин; ооздун астын жабуучу тери бүгүшү.

Губные хрящи (*гист.*) — эриндин кемирчөктери; көнөкпаштардын эриндеринде болот.

Губчатое вещество кости (*гист.*) — кемик; сөөктүн майда уюктуу көпшөк жери.

Губы (*анат.*) — эриндер; ооздун алды жагын жабууга, тамак искөөгө арналган, көпчүлүк айбандардыкы кыймылдап турган, сырты тери менен тышталган, ичи былжыр чел менен ичтелген органдар.

Губы присасывательные (*анат.*) — соргучтуу эриндер; кээ бир бакалардын көнөкпашынын эриндери.

Губы срамные (*анат.*) — жыныс уурттары; ургаачы айбандын жыныстык мүчөсүнүн сырткы бөлүгү.

Гуморальная регуляция (*физиол.*) — гумордук тейлөө; организмде физиологиялык жана биохимиялык процесстерди суюктук чөйрөлөр (кан, лимфа, ткандык суюктук) менен тейлөө.

Гусеницы (*зоол.*) — эжекебесалар; көпөлөктүн личинкалык стадиясы. Г.-бурильщики (*зоол.*) — буроочу эжекебесалар; г. галлообразователи (*зоол.*) — можучул эжекебесалар, өскөндө тегерегине мою жаралуучу эжекебесалар; г.-листоверты (*зоол.*) — жалбырак түргүч эжекебесалар, жалбырактарды түрүп үй жасоочу эжекебесалар; г.-минеры (*зоол.*) — миначы эжекебесалар, хлорофилдүү ткандарды оюп жол жасоочу эжекебесалар, г. плодоярки (*зоол.*) — жемишчил эжекебесалар; ар кандай осмүдүктөрдүн жемиштеринин ичинде жашоочу эжекебесалар.

Гусёнок (*зоол.*) — каз балапаны.

Д

Дактилозонды (*зоол.*) — дактилозонддер; гидрид полиптеринин бир формасы.

Дальность зрения (*физиол.*) — жакында ажыратпоо; көрүү кемтигинин бири.

Дальтонизм (*бол.*) — дальтонизм; нерсенин түсүн ажырата албоо (кызыл менен жашылды).

Дарвинизм — дарвинизм; жердин органикалык дүйнөсүнүн эволюция жолу менен өөрчүү теориясы.

Дарвинизм творческий — ишмердүү дарвинизм; Дарвиндин теориясын, илимдин жаңы жетишкендиктерине байланыштырып, өөрчүтүү.

Двигательная бляшка (*гист.*) — кыймыл чолпучасы; таргыл булчуң талчасындагы бир кичинекей структура.

Двигательное ощущение (*физиол.*) — кыймыл сезүү, кыймыл сезими.

Двигательный нерв (*анат.*) — кыймылдаткыч нерв; булчуңдарга жээлигүү импульстарын

жеткирип, кыймыл аракетке келтирүүчү нерв талчасы.

Движение (физиол.) — кыймыл, козголуу, жүрүү; организмдин бир жерден экинчи жерге жылышы, же мүчөлөрүнүн кыймылдашы. Д. активное — тез кыймылдоо, ылдам кыймылдоо, аракеттүү кыймылдоо, организмдин кыймыл аракетинин ыкчам болушу, сырткы түрткүлөрсүз организм өзү кыймылдашы: Д. амёбное — амёбасымак кыймыл; клеткалардын, амёбага окшоп, кебетеси өзгөрүп жылышы; д. броуновское — Броун кыймылы; нерселердин (ошону менен бирге бактериялардын) тартипсиз, чаржайыт кыймылдашы, чуркашы; д. гусеничное — эжекебесача жылуу, соймоңдобой, боору менен түз жылуу; д. эмеевидное (физиол.) — жыланча жылуу, сойлок жандыктардын ийри-муйру болуп жылышы; д. пассивное — иленди кыймыл, араң жан кыймыл, аракетсиз кыймыл, организмдин өз аракети менен эмес, сырткы күчтөр, агым менен жылышы, кыймылдашы.

Двойная матка (анат.) — кош жатын; ургаачы айбанда эки жатындын болуусу.

Двойни — к. *Близнецы*.

Двококцидия (зоол.) — эки түрлүү дем алуучулар; сууда да, кургакта да дем алып жашоочу айбандар.

Двуглавые мышцы (анат.) — эки ача булчуңдар; колду бүктүрүүчү каруу булчуңдары.

Двуышашие — к. *Двококцидия*.

Двукратное деление — к. *Деление редукционное*.

Двулоость (биол.) — кош жыныстуулук; бир эле организмде эки жыныстын болуусу, к. *Гермафродитизм*.

Двураздельная матка (анат.) — кош салаалуу жатын; толтосу бир, бирок көңдөйү (күмөн жаткан жери) эки бөлөк жатын; кээ бир желиндүү айбандарда кезигет.

Двурогоя матка (анат.) — кош ача жатын; жатындын көңдөйүнөн эки ача чыгып, булар тукумдук түтүк менен бүтүшөт; мындай формалуу жатын көпчүлүк желиндүү айбандарга таандык.

Двустороннесимметричные животные (зоол.) — эки өрөөнү тең айбандар, эки өрөөнү симметриялуу айбандар; денесинин бир жак өрөөнү экинчи жак өрөөнүнө көлөмү, кебетеси, бардык жагынан окшош жандыктар.

Девастация (мед.вет.) — девастация; сырткы чөйрөдө ыландардын, тумоолордун ыландаткычтары, тумоолоткучтарыны кыруу боюнча чаралар.

Девияция (биол.) — девиация; кандайдыр бир органдын калыптанып келаткан кезинде демейдеги өөрчүшүнөн адашуусу.

Девственное размножение — к. *Партеногенез*.

Дегенерация (ист.) — дегенерация; 1. айбандардын жана өсүмдүктөрдүн чарбалык керектүү касиеттеринин укумдан тукумга начарлашы; 2. клеткалардын же органдардын акырындап өзүнөн өзү бөлүнүшү.

Деградация (биол.) — деградация; организмдин жакшы сапаттарынын акырындап начарлашы же жоголушу.

Дезимагинизация (биол.) — дезимаголоону; жандыктар чоңойгон фазасын, имаголук касиеттерин жоготуп коюусу, мисалы, элкин жашап жүргөн кенелер кийин митеге айланганда, чоңоюп жетилген белгилерин, касиеттерин жоготуп, личинкалык касиеттерге ээ болушат (эволюциянын регресси).

Дезоксирибонуклеиновая кислота (биохим.) — дезоксирибонуклеин кычкылдыгы (ДНК); тируу организмдердин клеткаларынын ядролорундагы узун полимердүү табигый кошунду, хромосомалык затты жаратууга катышат.

Дезэмбрионизация (эмбр.) — дезэмбриондоону; жумурткадан өтө эрте чегилди чыгуу; кээ бир жандыктардын өөрчүү процессинде түйүлдүк стадияларын аттап-бүтүп тез өтүшү.

Дейтеромерит — к. *Дейтомерит*.

Дейтерса клетки (цит.) — Дейтерс клеткалары.

Дейтомерит (морф.) — дейтомерит; споровиктердин денесинин бир (акыркы) бөлүгү.

Дейтонимфа (зоол.) — дейтонимфа; муунакпүт жандыктардын личинкалык мезгили.

Дейтоплазма — к. *Желток*.

Декситропная раковина (морф.) — декситроптуу үлүкбакык; көңдөйү оң жакка толгонгон үлүкбакык.

Декситропное деление — декситроптук бөлүнүш; оң тарапка бөлүнүш.

Деламинация — деламинация; эмбриондун камарлашып өсүү стадиясы.

Деление амитотическое — к. *Амитоз*.

Деление карокинетическое — к. *Митоз*.

Деление клетки (цит.) — клетканын бөлүнүшү;

көбөйүү процессинде клеткалардын бөлүнүшү. Д. митотическое — к. *Митоз*; д. множественное — к. *Шизогония*; д. непрямоe — к. *Митоз*; д. поперечное — туурасынан бөлүнүү, жандыктардын жынысыз көбөйүшүнүн бир жолу; кээ бир жандыктар, мисалы, деңизжылдыздар денесин туурасынан экиге бөлүп, жынысыз көбөйүшөт; д. продольное — узунунан бөлүнүү, жандыктардын жынысыз көбөйүшүнүн бир жолу. Мында жандыктын денеси узунунан экиге бөлүнөт (мисалы, актиниялар), д. простейших — жөнөкөйлөрдүн бөлүнүшү, жөнөкөй жандыктардын көбөйүү жолу, д. прямоe — к. *Амитоз*; д. редукционное — к. *Мейоз*; д. эквационное — эквациалык бөлүнүш, мейоздук бөлүнүштүн бөтөнчө бир түрү; д. ядра — ядронун бөлүнүшү, клеткалардын көбөйүү процессиндеги бир көрүнүш.

Дельтовидный мускул — дельтасымак булчуң, мүрү булчуңу; алдыңкы аяктарды, канаттарды (куштун) кыймылдатууга катышуучу булчуң.

Дентин (морф.) — дентин; тиштин сөөк негизи.

Депигментация (физиол.) — депигментация; ткандын түссүздүгү; тканды пигменттин жоголушу.

Дератизация (мед.вет.) — дератизация; зыяндуу кемиргич, желиндүү айбандарды кыруу чаралары.

Дерма (*гист.*) — дерма, тери; омурткалуу айбандардын жана кишинин терисинин тутумдаштыргыч ткандан турган бөлүгү.

Дермальная мембрана (*гист.*) — дермалык мембрана; былпылдак жандыктардын терисинин бир катмары.

Дерматология — дерматология; тери жөнүндө илим.

Десквамация (*физиол.*) — десквамация, түлөө, какак түшүү; теринин какачтары, түрпүлөрүнүн күбүлүп түшүүсү.

Десмосомы (*цит.*) — десмосомалар; айбандын клеткаларынын үстүндө жаткан байламталар, булар клеткаларды бири бирине байланыштырат.

Детерминант — к. *Определитель*.

Детерминация (*эмбр.*) — детерминация; түйүлдүктүн өөрчүшүндө мүчөлөрдүн, органдардын томоолорунун пайда болуусу.

Деторождение (*биол.*) — төлдөө, балалоо, тууш; желиндүү айбандардын жетилген ургаачыларынын бала тууш жөндөмдүүлүгү.

Детрит — детрит; сууда калкып же түбүнө чөгүп калган майда органикалык заттар.

Детритоиды (*зоол.*) — детритчилдер, детрит жечүлөр; детриттер менен тамактануучу организмдер.

Детское место (*эмбр.*) — баланын тону, күмөндүн чөбү; жатында күмөндү сыртынан ороп турган чөлдүү орган; төл менен кошо сыртка чыгарылат.

Деутерещель — к. *Вторичная полость*.

Дефекация (*физиол.*) — дефекация, заң чыгарыш; тамактанууга керексиз калдык заттарды ичегарындан арткы тешик аркылуу сыртка чыгаруу.

Деятельность нервная (*физиол.*) — нерв аракетин, нервдердин дүүлүгүү импульстарын органга жеткирип туруу жөндөмдүүлүгү.

Дианауза (*биол.*) — дианауза; каскак жандыктардын личинкаларынын бир стадияларында убактылуу өөрчүшүн токтотуп коюу.

Диасидный тип черепа (*морф.*) — башсөөктүн диапсиддик тиби; сойлоктордун эки чыккыч чуңкуру бар башсөөктөрү.

Диастола (*физиол.*) — диастола; жүрөктүн жыйрылбай, балбырап эс алып турган мезгили.

Диафиз (*анат.*) — диафиз; жиликтердин жумуру орто жери.

Диафрагма (*анат.*) — боорет; ич көңдөйүн көөдөңгө жана курсак көңдөйүнө бөлүп турган чарымдуу булчуң.

Дивергенция (*дарв.*) — дивергенция; эволюциялык процессте организмдердин мурдагы окшош белгилеринин, касиеттеринин окшобой өзгөрүп кетиши.

Дикий — жапайы, жапан; табиятта эркинче жүргөн айбан.

Дикость — жапайылык, азоолук.

Диморфизм (*биол.*) — диморфизм; бир эле түргө таандык организмде эки түс же эки башка морфо-физиологиялык белгилердин болушу; Д. крыловой — канаттык диморфизм; д. по-

ловой — жыныстык диморфизм; д. сезонный — мезгилдик диморфизм жана ушул сыяктуу.

Диплеурула (*зоол.*) — диплеурула; тикентери жандыктардын личинкаларынын бир стадиясы.

Диплоид (*генол.*) — диплоид; хромосомаларынын эки гомологиялык жыйнагы бар клетка же организм.

Диплоидная фаза (*ген.*) — диплоиддик фаза; клеткалардын бөлүнүп көбөйүшүндөгү бир учуру.

Диплоидное число (*ген.*) — диплоиддик сан; клетканын жуп жыйнактуу хромосомалары бар ядросу.

Дисгармония (*морф.*) — дисгармония; мүчөлөрдүн бирине бири ылайыгы жок өсүүсү.

Диск зародышевый (*эмбр.*) — түйүлдүк жалпакчасы; түзүлүшү төмөнкү даражадагы жандыктардын түйүлдүктөрүнүн өсүшүндө жаралуучу жалпак нерсе.

Диски имагинальные (*гист.*) — имага жалпакчалары.

Диски концев пальцев (*морф.*) — манчалардын учундагы жалпакчалар; кээ бир бакалардын манчаларында болот.

Диск мышечный (*гист.*) — булчуңдун жалпакчасы.

Дисковидная плацента — к. *Плоская плацента*.

Дисплазия (*биол.*) — дисплазия; органдын же дененин бөлүктөрүнүн туура эмес өөрчүшү.

Диссепименты (*анат.*) — диссепименттер; дененин сегменттерин бири биринен бөлүп турган тосмолор.

Диссимилиация — к. *Катаболизм*.

Дистальный (*анат.*) — дисталдык, төмөн жактык; органдардын, мүчөлөрдүн жогорудан ылдый келаткан багытын көрсөтүүчү термин, мисалы, жиликтин төмөнкү учу.

Диурез (*физиол.*) — диурез, сийүү; сыртка сийдик чыгаруу аракетин.

Дифинитическое происхождение (*ген.*) — дифинитивдүү тек, кош тектүүлүк; филогенез процесинде эки башка тектүү жандыктардан жаралып калган жандыктар.

Дичь (*зоол.*) — кийик, илбээсин, аң, кайберен; уулоого арналган жалайы айбандар (кайберен, кийик) жапайы куштар (илбээсин).

Дневные животные (*зоол.*) — күндүзгү айбандар; күндүз аракеттенип, түнкүсүн эс алуучу айбандар.

ДНК — к. *Дезоксирибонуклеиновая кислота*.

Добыча — жем; алгыр куштардын, жырткыч айбандардын кармап алган жemi.

Долиолярия (*зоол.*) — долиолярия; дециллилияларынын личинкасы.

Долихоцефалия — к. *Долихоцефалия*.

Долихоцефалия (*морф.*) — долихоцефалия, сүйрү баштуулук; айбандын башынын узундугунун туурасынан кыйла чоңдугу.

Доля мозговая височная (*анат.*) — мээнин чыккыч үлүшү. Д. мозговая затылочная — мээнин каракуш үлүшү; д. мозговая лобная — мээнин мандай үлүшү; д. мозговая теменная — мээнин төбө үлүшү.

Домашние животные — к. *Животные домашние*.

Доминанта (*физиол.*) — доминанта, басымдуу; борбордук нерв системасында жээлигүү процессинин убактылуу үстөмдүк кылып турган жери.

Доминанттык признак (*ген.*) — доминанттык белги, басымдуу белги.

Доминирование (*ген.*) — доминант болуу, басымдуулук кылуу.

Доминирующие признаки (*ген.*) — доминанттуу белгилер, басымдуу белгилер.

Донная фауна (*экол.*) — түп фаунасы; суунун түбүндө жашоочу айбанат.

Дополнительный носитель (*биол.*) — кошумча кожоюн, кошумча ээ; мите жандыктарды денесинде кокусунан же убактылуу алып жүрүүчү айбанат.

Дорзальный (*анат.*) — дорзалдык, арка жак; организмдин курсак жактан арканын кыры жакты көздөй көрсөткөн багыты.

Дочернее ядро (*цит.*) — жаш ядро, бала ядро; мурунку ядродон бөлүнүп чыккан кийинки ядро.

Дочерняя клетка (*цит.*) — жаңы клетка, бала клетка; мурунку клеткадан бөлүнүп чыккан кийинки клетка.

"Древесные вши" (*зоол.*) — "дарак биттери"; чөпчүл каскак жандыктардын личинкалары.

Древние амфибии (*зоол.*) — байыркы амфибиялар; байыры жашаган амфибиялар.

Древние животные (*зоол.*) — байыркы жандыктар; байыркы айбанаттар.

Древние рептилии (*зоол.*) — байыркы сойлоктор; байыры жашаган сойлок жандыктар.

"Древо жизни" (*биол.*) — өмүр дарагы; каракуш мээдеги ак заттын тармактанышы; каракуш мээнин ортосунан жара тилгенде ак заттын сүрөтү дүкүйгөн бутактуу дарак кебетеленип көрүнөт.

Дрессировка — таптоо, үйрөтүү; айбанаттарды ар кыл аракетке үйрөтүп, пайдалануу.

Дробление — бытыроо, бытырап бөлүнүү; түйүлдүктүн ушундай бөлүнүшүнүн кыйла түрү белгилүү: Д. билатеральное — билатералдап бытыроо, жумуртканын эки тарапты көздөй бытырап көбөйүшү; Д. дискоидальное — дискеленип бытыроо, жумуртканын бөлүнүп көбөйүшүнүн бир түрү; Д. неполное — чала бытыроо, жумуртканын бөлүнүп көбөйүшүнүн бир стадиясы; Д. неравномерное — текши эмес бытыроо, жумуртканын бөлүнүп көбөйүшүнүн бир түрү; Д. полное — толук бытыроо, жумуртканын бөлүнүп көбөйүшүнүн бир тиб; Д. равномерное — текши бытыроо, жумуртканын бөлүнүп көбөйүшүнүн бир түрү; Д. радиального типа — радиуска бытыроо, жумуртка бөлүнгөндө борбордон четти көздөй бытырап көбөйүү түрү; Д. спирального типа — спирал болуп бытыроо, жумуртканын бөлүнүп көбөйүшүнүн бир түрү; Д. яйча — жумуртка бытырашы, жумуртканын түйүлдүк өөрчүү процессинде майдаланып бөлүнүшү.

Дуга аорты — к. *Аорты дуги*.

Дуга надбровная (*анат.*) — каш догосу; көздүн чарасынын үстүндөгү сөөк жонок.

Дуга рефлекторная (*физиол.*) — рефлекс догосу; рефлекс жолунун борбордук нерв системасындагы бир бөлүгү.

Дужка пера (*морф.*) — чалгындын догочосу; куш жүнүнүн чалгынанын догочосу.

Дуоденум — к. *Кишка двенадцатиперстная*.

Дыхальце (*анат.*) — дем алдыргыч; кургакта жашоочу омурткасыз жандыктардын дем алдыргыч тешиги.

Дыхание (*физиол.*) — демденүү, дем алуу; организмге кычкылтектин киришин, организмден көмүркычкыл газынын чыгышын камсыз кылып турган процесстер. Д. водное — сууда дем алуу, суунун ичинде жашап туруучу организмдердин кычкылтекти суудан пайдалануу жөндөмдүүлүгү; Д. водное дополнительное — сууда кошумча дем алуу, кай бир амфибиялардын, сойлоктордун сууда да кычкылтекти пайдалануу жөндөмдүүлүгү; Д. воздушное — абада дем алуу, кургакта жашоочу организмдин абадагы кычкылтекти пайдалануу жөндөмдүүлүгү; Д. глоточное — жутуп дем алуу, дем алуу үчүн сууну жутуу кыймылы, мисалы, балыктардын дем алуу кыймылы; Д. жаберное — бакалоордон дем алуу, сууда эриген кычкылтекти бакалоордун жардамы менен пайдалануу жолу; Д. интрамолекулярное — интрамолекуляралык дем алуу, углеводдор, майлар ачыганда бошогон кычкылтек менен дем алуу процесси; Д. кожное — териден дем алуу, абадагы кычкылтекти теридеги майда тешиктер аркылуу кантамырлардын жардамы менен пайдалануу; мисалы, бакалар териси менен да ушинтип дем алат; Д. легочное — өпкөдөн дем алуу, абадагы кычкылтекти өпкөнүн жардамы менен пайдалануу, кургакта жашоочу айбанаттардын дем алуу түрү; Д. трахейное — кекиртектен дем алуу, кургакта жашоочу омурткасыз жандыктардын абдан түтүкчөлөр аркылуу дем алышы.

Дыхания механизм (*физиол.*) — дем алуу механизми; айбанаттардын дем киргизип, дем чыгарып туруу аракеттери.

Дыхательная камера мантийной полости (*анат.*) — мантия көңдөйүнүн дем камерасы; моллюскалардын дем алуу системасындагы бир тектик.

Дыхательная поверхность (*морф.*) — дем алуу үстү, дем алуу бети; дем алдыруу органдардын сырткы чөйрө менен тийишкен, катышкан бети.

Дыхательная полость (*анат.*) — дем алуу көңдөйү, дем алдыргыч көңдөйү.

Дыхательная трубка — к. *Трахея*.

Дыхательное горло — к. *Трахея*.

Дыхательное отверстие (*анат.*) — дем алдыруу тешиги; көнөкпаштарда болот.

Дыхательные движения (*физиол.*) — дем кыймылдары; дем алуу аракеттерине байланыштуу кыймылдар.

Дыхательные мышцы (*анат.*) — дем алдыргыч булчуңдар; дем кыймылдарын жаратуучу булчуңдар.

Дыхательные пигменты (*биохим.*) — дем алдыргыч пигменттер; абадагы, суудагы кычкылтек менен химиялык байланыш түзүүчү кандагы заттар.

Дыхательные пути (*анат.*) — дем алуу жолдору; организмге сырткы чөйрөдөн кычкылтек алып келүү жолдору.

Дыхательный аппарат полухордовых (*анат.*) — чала хордалуулардын дем алуу аппараты.

Дыхательный коэффициент (*физиол.*) — дем коэффициенти; бирдик убакытта өпкөдөн чыккан көмүркычкыл газдын көлөмүнүн, ошол эле убакытта өпкөдөн чыккан кычкылтектин көлөмүнүн бөлүнүшү.

Дыхательный круг (*физиол.*) — дем тегереги, (айлампасы).

Дыхательный центр (*анат.*) — дем борбору; дем алуу процесстерин тейлөөчү мээдеги борбор.

Е

Евгеника (*ген.*) — евгеника; кишинин укум-тукумдук саламаттыгы жана аны жакшыртуу жолдору жөнүндөгү теория.

Евстахиевы трубы (*анат.*) — Евстахио түтүктөрү; ортоңку кулак менен кулкунду катыштырып турган түтүк.

Естественная система — табигый жүйө, табигый система.

Естественные науки — к. *Естествознание.*

Естественный отбор (*дарв.*) — табигый тандалыш; эволюциянын жүрүшүндө чөйрөнүн шарттарына чыдамдуу организмдердин тирүү калып, тукум берүү процесси.

Естественный подбор (*дарв.*) — табигый иргелениш, табигый ылганыш.

Естествознание — табият таануу; табият жөнүндөгү илимдердин жалпысы.

Естественный опыатель — табият изилдөөчү; табият жөнүндөгү илимдердин биринин ишмери.

Ж

Жабрная полость (*анат.*) — бакалоор көңдөй; баканын конөкпашы өөрчүп жаткан кезде бакалоор тушта жаралган көңдөй.

Жабрная септа (*анат.*) — бакалоор тосмосу; бакалоорлорду бөлүп турган тосмо.

Жабериодышание (*зоол.*) — бакалоордон дем алуучулар; суудагы эриген кычкылтекти бакалоору менен пайдалануучу жандыктар.

Жаберио дыхание — к. *Дыхание жаберио.*

Жаберио-кишечный синус (*анат.*) — бакалоор ичegi синусу; челдүүлөр тибиндеги айбандардын кантамырлар системасынын бир тетиги.

Жаберио артерии (*анат.*) — бакалоор артериялары; бакалоорго кан жеткирүүчү тамырлар: **Ж. вены** (*анат.*) — бакалоор веналары, бакалоордон кан алып кетүүчү тамырлар; **ж. выросты** (*анат.*) — бакалоор урчуктары, жандыктардын филогениясына жараша бакалоордун бир тетиктери; **ж. дужки** (*анат.*) — бакалоор доголору, бакалоор аппаратынын скелети; **ж. крышки** (*анат.*) — бакалоор капкактары, балыктын бакалоорлорунун сыртынан жаап турган калканчтар; **ж. лепестки** (*анат.*) — бакалоор желекчелери; бакалоордун суудан кычкылтекти өздөштүрүүгө катышуучу желбирөөчтүү желекчелери, **ж. листочки** (*анат.*) — бакалоор баракчалары, бакалоордун суудан кычкылтекти өздөштүрүүгө катышуучу желбирөөчтүү барактары; **ж. нити** (*морф.*) — бакалоор жиптери, бакалоордон өсүп чыккан майда, жип сыяктуу нерселер, мисалы, кош капкалуу моллюскалардын бакалоорлорунда болот; **ж. мешки** (*анат.*) — бакалоор баштыкчалары, сууда жашоочу айбандардын эмбриондору өөрчүгөн мезгилде бакалоор тушта жаралган ыйлаакча; **ж. отверстия** (*анат.*) — бакалоор тешиктери, чала хордалуу жандыктардын бакалоорлоруна кирүүчү түтүктүн сырткы тешиктери; **ж. придатки** (*анат.*) — бакалоор кыпчыкейлер, кээ бир рак сымалдуулардын бакалоорунун негиздери; **ж. сердца** (*анат.*) — бакалоор жүрөктөрү, моллюскалардын кээ бирлеринин негизги жүрөктөн башка, бакалоор аркылуу канды жылдыруучу атайын жүрөктөрү бар; **ж. сосуды** (*анат.*) — бакалоор тамырлары, бакалоорго кан жеткирип туруучу тамырлар; **жана ушул сыяктуу выносыщие** (*анат.*) — бакалоордон чыгуучу тамырлар, бакалоордон кан ташуучу тамырлар; **жана ушул сыяктуу приносящие** (*анат.*) — бакалоорго келүүчү тамырлар, бакалоорго кан ташуучу тамырлар; **ж. щели** (*анат.*) — бакалоор жылчыктары, айбандын кулкуну туштан сыртка чыгуучу жылчыктар.

Жаберио аппарат (*анат.*) — бакалоор аппараты; суунун ичинде жашоочу көп клеткалуу жандыктардын, мисалы, балыктардын дем алдыруу органдарын жалпысы.

Жаберио отдел кишечника (*морф.*) — ичегарындын бакалоор бөлүмү; чала хордалуу жандыктардын "кызыл өңгөчтөрү" бакалоордун функциясын да аткарат, ошондуктан булардын бир классы "ичегиден дем алуучулар" деп аталат.

Жабры (*анат.*) — бакалоорлор; сууда эриген кычкылтек менен дем алуучу айбандардын дем алдыргыч органдары: **Ж. внутренние** (*анат.*) — ички бакалоорлор, дененин ич жагына орношкон бакалоорлор; **ж. вторичные** (*анат.*) — кийинки бакалоорлор, кээ бир айбандардын түйүлдүктөрүнүн өөрчүү процессинде адегендеги бакалоорлору жоголуп, кийин башка жерине жаңы бакалоорлор жаралат, ошолорду "кийинки бакалоорлор" деп атайт; **ж. наружные** (*анат.*) — сырткы бака-

лоорлор, дененин сыртынан орун алган бакалоорлор; ж. нитчатые (*морф.*) — жипсымак бакалоорлор, айбандардын бакалоорлорунун түзүлүү формасынын бири, мисалы, кээ бир моллюскалардыкы жип сыяктуу түзүлгөн; ж. остаточные (*морф.*) — калдык бакалоорлор, кургакта жашоого өткөн кээ бир айбандардын денесиндеги бакалоорлордун томоолору; ж. первичные (*анат.*) — адепки бакалоорлор, кээ бир айбандардын түйүлдүктөрүнүн өөрчүү процессинде биринчи жаралган дем алуу аппараттары; ж. перистомальные (*морф.*) — перистомалык бакалоорлор, денизкирилердин ооз тегерегиндеги бакалоорлор; ж. трахейные (*морф.*) — түтүктүү бакалоорлор, кээ бир жандыктардын дем алдыргыч органдары.

Жагда (*физиол.*) — суусоо, чаңкоо, чөлдөө; ооздун ичи кургак, суу тилетип турган абал.

Жало (*анат.*) — сайгыч, ийне; кээ бир жаргак канаттуу каскак майда жандыктардын (чымын-чиркейлердин) ургаачыларынын кычыруу жана коргонуу органы.

"Жало" змей (*анат.*) — жыландын тили; жыландын учу эки ачалуу тилин да "жало" деп айтышат.

Жвалы (*анат.*) — кепшөөрлөр; муунакпүт жандыктардын тамак майдалоочу жаактары.

Жвачка (*физиол.*) — кепшөө; жеген жемди кулгуп, кайрадан тиштердин жардамы менен ооздо майдалоо процесси.

Жвачные (*зоол.*) — кепшөөчүлөр; жеген жемин кулгуп, кайрадан тиштери менен майдалоочу желиндүү айбандар.

Жгут (*анат.*) — боолук; кээ бир жандыктардын сездиргич органы; мисалы, бул рак сымалдууларда бар.

Жгутики (*цит.*) — чыбырткылар; жалгыз клеткалуу жандыктардын жана кыймылдап жүрүүчү клеткалардын жипке окшогон узун, кыймылдак талчалары; булардын жардамы менен клеткалар жылып жүрүшөт.

Жгутики простейших (*цит.*) — жөнөкөйлөрдүн чыбырткылары; жалгыз клеткалуу жандыктардын кыймылдап жүрүүчү органы.

Жгутиковые движения (*физиол.*) — чыбырткылык кыймыл; чыбырткылардын аракетин аркылуу клеткалардын жылып турушу.

Жгутиковые камеры (*цит.*) — чыбырткылык камералар; былпылдак жандыктардын түзүлүшүндөгү бир үнкүрчөлөр.

Жгутиковые трубки (*цит.*) — чыбырткылык түтүкчөлөр; былпылдак жандыктардын түзүлүшүндөгү бир түтүкчөлөр.

Жгучий орган — к. *Клетки стрекательные.*

Жевание (*физиол.*) — чайноо кепшөө; ооздогу жемди, тамакты майдалоо аракети.

Желвак (*бол.*) — шишик, дөмпөк.

Железа белковая (*анат.*) — белоктук без; жумуртканын агын чыгаруучу без, жыныстык бездердин кошумча бир беzi. Ж. вилочковая — к. *Вилочковая железа*; ж. гермафродитная (*анат.*) — кызтекелик без, аталык жана энелик клеткаларды жаратуучу без; ж. глазная (*анат.*) — көз беzi, сөөлжансымак айбандар-

дын баш жагында болот; ж. гроздевидная (*морф.*) — тобурчаксымак без, түзүлүшү тобурчакка окшош без; ж. грудная — к. ж. молочная; ж. зобная — к. *Вилочковая железа*; ж. лимфатическая (*анат.*) — лимфа беzi, тикен терилүү деңиз жандыктарынын амеобит клеткаларын жаратуучу без; ж. молочная (*анат.*) — сүт беzi, желиндүү айбандардын сүт жаратуучу беzi, желеин; ж. ножная (*анат.*) — бут беzi, сууда жашоочу кээ бир үлүлдөрдүн бутундагы без, былжыр чыгарат; ж. паразитовидная — к. *Железы околощитовидные*; ж. паутинная (*анат.*) — желе беzi, жөргөмүштүн желесинин суюктугун чыгаруучу без; ж. поджелудочная (*анат.*) — үйк беzi, желиндүү айбандардын айланчык (үч таман) ичегисинин жанында жаткан, тамак эритүүчү ферменттерди жана бөтөнчө гормон, инсулин жаратуучу без; ж. предстательная (*анат.*) — простата беzi, желиндүүлөр классындагы эркек айбандардын бездеринин бири; ж. преутеральная (*анат.*) — жатын алдындагы без, жумуру мите курттардын жыныс органдарына жакын жаткан бир беzi; ж. синусная (*анат.*) — синус беzi, крабдын ички секретциялык органдарынын бирөө; ж. скорлуповая (*анат.*) — кабык беzi, жумуртканын кабыгы болуучу затты чыгаруучу без, ж. хвостовая (*анат.*) — куйрук беzi, жумуру мите курттардын, мисалы, аденореялардын куйругунун учундагы бездер, ж. цементная (*анат.*) — цементтик без, пипа бакаларынын көңөкпаштарын бир жерге жабыштырып туруучу орган; ж. шейная (*анат.*) — моюн беzi, жумуру мите курттардын моюн жагында жаткан без, ж. штитовидная (*анат.*) — калкансымак без; желиндүү айбандардын муздоосунун үстүндө жаткан, гормон жаратуучу без; ж. клетки (*цит.*) — без клеткалары, бездерди түзүүчү клеткалар, бездердин функциясына жараша клеткалардын формалары да ар кандай болот; ж. орган (*анат.*) — безден турган орган, без клеткаларынан жаралган орган.

Железы (*анат.*) — бездер; организмдин биохимиялык процесстерине жана физиологиялык функцияларына катышуучу бөтөнчө заттарды жаратуучу органдар. Ж. анальные (*анат.*) — анус бездери, кээ бир муунакпүт жандыктар коргонуу заттарды артык тешигинен бөлүп чыгаруучу бездер; ж. андрогенные (*анат.*) — андрогендик бездер, эркекти кийинки белгилерди калыптоого себепкер гормондорду жаратуучу бездер; ж. антеннальные (*анат.*) — антенналык бездер, рак сымалдуулардын заара чыгаруучу бездери; ж. бронхиальные — колко бездери; былжыр чыгаруучу бездер; ж. бруннеровы (*ист.*) — Бруннер бездери; айланчык (үч таман) ичегинин былжыр челиндеги бездер; ж. височные (*анат.*) — чыкый бездери, жыландын уу жаратуучу бездери, ж. внешней секреции (*физиол.*) — сырткы секреция бездери, заттарын түтүкчө аркылуу чыгаруучу бездер, ж. внутренней секреции (*физиол.*) — ички секреция бездери, гормон жаратуучу бездер; ж. восковые (*анат.*) — мом

бездери, мом затын жасоочу бездер; ж. выделяющие кислоту (*анат.*) — кычкылдык чыгаруучу бездер, мисалы, үлүлдөрдө болот; ж. головогрудные (*анат.*) — баш көкүрөк бездери, чалгыбут жөргөмүштөрдүн коргонуу суюктугун жаратуучу бездер; ж. желудка (*анат.*) — карын бездери, карындын зилин жаратуучу бездер; ж. кишечника (*анат.*) — ичги бездери, ичгилердин зилин жаратуучу бездер; ж. клейкие (*анат.*) — желимдүү бездер, кээ бир үлүлдөрдүн желим жаратуучу бездери, ж. кожные (*анат.*) — тери бездери, ар кандай айбандардын тери бездери ар түрдүү функция аткарат, мисалы, кээ бир амфибиялардыкы уу чыгарат; ж. коксальные (*анат.*) — көчүк бездери, муунакпүт жандыктардын кээ бир тукумдарында калдык бөлүп чыгаруучу функцияны аткаруучу бездер; ж. лобные (*анат.*) — маңдай бездери, боолукпүт жөргөмүш сымалдуу жандыктардын бир органдары; ж. максиллярные (*анат.*) — максилла бездери, жаак бездери, рак сымалдуулардын бездери; ж. мускусные (*анат.*) — мускустук бездер, сасык зат чыгаруучу бездер, мисалы, сасык ташпакада болот; ж. носовые (*анат.*) — мурун бездери, игуаналардын денесинен туз бөлүп чыгаруучу бездер; ж. околоушные (*анат.*) — тарсылдак бездери, кулак бездери, кулактын тарсылдаган сыртынан жаап жаткан, шилекей жаратуучу бездер; ж. околоушные ядовитые (*анат.*) — тарсылдактын уулуу бездери, курбаканын кулаганын жанындагы уулуу бездери; ж. оолюшгивидные (*анат.*) — калкансымак бездердин жандоочтору, калкансымак бездердин үстүндө жаткан бөтөнчө майда без эндокрин системасына кирет; ж. пахучие (*анат.*) — жыттуу бездер, кээ бир жандыктардын, айбандардын жыты күчтүү заттарды жаратуучу бездери; ж. пищеварительные (*анат.*) — аш эриткич бездер, жем эриткич бездер, тамак эритүү үчүн керектүү заттарды жаратуучу бездер; ж. половые (*анат.*) — жыныс бездери, жыныс клеткаларын жаратуучу бездер; ж. потовые (*анат.*) — тер бездери, желиндүү айбандардын көпчүлүгүнүн терисинде жайгашып, тер жаратып, сыртка чыгарып туруучу бездер; ж. предотовой полости (*анат.*) — ооз босогосундагы бездер, муунакпүт жандыктардын, мисалы, жөргөмүштөрдүн тамак эритүүчү заттарды жаратуучу бездери, ж. прядильные (*анат.*) — жибек жасоочу бездер, жибек курттардын жибек суюктугун жаратуучу бездер; ж. "ректальные" (*анат.*) — "ректум" бездери, каскак жандыктардын суу соруучу бездери; ж. сверлильные (*анат.*) — көзөгүч бездер, кээ бир мите үлүлдөрдүн кабык көзөөгө жардам берүүчү бездери; ж. слезные — жаш бездери; көздүн жаш суюктугун жаратуучу бездер; ж. слизистые (*гист.*) — былжыр бездери, былжырдуу челдердин былжыр жаратуучу бездери; ж. цементные (*анат.*) — цемент бездери, чаптоочу желим жаратуучу бездер; ж. шелко-

отделительные — к. *Железы прядильные*; ж. ядовитые (*анат.*) — уу бездери, айбандардын, жандыктардын уу жаратуучу бездери.

Желтое пятно (*анат.*) — сары так; көздүн тордомо челиндеги сары так.

Желтое тело (*морф.*) — сары нерсе; Грааф ирикеги жарылгандан кийин, энелик бездин ошол жерине өсүп чыккан сары бүдүр.

Желток (*цит.*) — саргыч; жумуртканын сарысы; айбандардын энелик клеткаларындагы аш болумдуу заттар.

Желточная масса — саргыч масса; түйүлдүккө аш катары жаралган зат.

Желточная оболочка (*цит.*) — саргыч чели; жумуртканын сары затынын сыртындагы чел.

Желточные шарики (*цит.*) — саргыч баштыгы; кээ бир айбандардын түйүлдүгүнүн ичегарын ортоңку бөлүмүнүн урчугу, мында азык сары заттар жатат.

Желточный проток (*цит.*) — саргыч түтүкчө, саргычты алып келүүчү түтүк.

Желтуха (*бол.*) — сарык; 1. оорунун аты; 2. боордун же кандын дарттанышында пайда болгон белги.

Желудок (*анат.*) — карын; айбандын ичегарынын кеңейген бөлүмү.

Желудочки сердца (*анат.*) — жүрөктүн карынчыктары; жүрөктүн булчуңдуу, көндөйлүү бөлүгү.

Желудочно-кишечный тракт (*анат.*) — ичегарын жолу; аштын тамактын, жемдин ооздон артык тешикке чейин басып өтүүчү түтүк жолу.

Желудочный сок (*физиол.*) — сарын зили; карындын бездеринин чыгарган секреттеринин арашмасы.

Желчный проток (*анат.*) — өт түтүгү, өттү кабылан айланчык ичегиге өткөрүүчү түтүк.

Желчный пузырь (*анат.*) — өт; боордон чыккан зил, ичегиде тамак эритүүгө катышуучу зил.

Жемчуг — бермет; кээ бир моллюсколардын денесинде өсүүчү тоголок же сүйрү катуу нерсе, аны кооздук үчүн киши пайдаланат.

Жемчужный промысел — бермет улоо; бермет табуу кесипчилиги.

Женская половая клетка — к. *Яйцеклетка*.

Женский половой орган (*анат.*) — ургаачынын жыныстык органы; ургаачы организмдин тукум жасоочу органы.

Жеребенок до 6-ти месяцев — кулун; жылкынын 6 айга чейинки төлү.

Жеребенок 6-10 месяцев — жабагы; жылкынын бир жашка жете элек төлү.

Жеребенок годовалый — тай; жылкынын бир жашар төлү.

Жеребеч-пробник — аңгы; бычылбаган эркек жылкы, зоотехнияда күүлөгөн бээлерди табуу үчүн пайдаланышат.

Жеребеч-производитель — айгыр; тукум алуу үчүн атайын бычылбаган эркек жылкы.

Жеребчик — жабагы, эркек кулун.

Живое вещество (*биохим.*) — тирүү зат; химиялык составы, массасы жана энергиясы сан менен өлчөнгөн биосферанын тирүү организмдеринин жалпысы.

Живое тело (биол.) — тирүү дене, организмдин тирүү денеси.

Живое тягло — көлүк, унаа; жүк ташууга, тартууга ыроотулгөн мал.

Живой уголок (биол.) — жандыктар бурчу; мисалы, мектепте.

Живородящие амфибии (зоол.) — тирүү туучу амфибиялар; денесинде өзүнө окшош бала өстүрүү туучу амфибиялар.

Живородящие рептилии (зоол.) — тирүү туучу сойлоктор; сойлоктор классындагы жандыктардын кээ бирөөлөрү балдарын денелеринде жетилтип анан сыртка чыгарат.

Живорождение (биол.) — тирүүлөй тууш; ургаачы айбандар денесинде өзүнө окшогон бала жаратып, тууй турган касиет.

Живорождение истинное (биол.) — накта тирүүлөй тууш; түйүлдүктү жумурткалай эмес, эненин ичинде толук жетилтип, бардык органдары, мүчөлөрү чондордукуна окшош жана өзүнчө жеке жашоого мүмкүнчүлүгү болгондо гана сыртка чыгаруу.

Живорождение посмертное (биол.) — өлүктөн тирүүлөй туулуу; кээ бир жандыктардын ургаачылары өлгөндөн кийин ичиндеги түйүлдүгү жетилип, чириген "энесинин" денесинен өсүп чыгуусу.

Живородящие (зоол.) — тирүү туучулар; ургаачылары денесинен жумуртка эмес өзүнө окшогон бала чыгаруучу айбандар.

Животноводство — мал чарбачылык; мал багып өстүрүү, көбөйтүү чарбачылыгы.

Животноводные (зоол.) — айбан жечүлөр; жандык жечүлөр, жырткычтар; жандыктар менен тамктануучу организмдер.

Животное (биол.) — айбан; жандык. Ж. — айбандар, жандыктар, органикалык дүйнөнүн бир жамаатын түзгөн организмдер: Ж. беспозвоночные — омурткасыз жандыктар, омурткасыз айбандар, көп клеткалуу, денесинде омуртка тутуму жок айбандардын баарысы; ж. вторичноротые — к. *Вторичноротые*; ж. *Гомойотермные* — к. *Гомойотермные животные*; ж. *двуполые* — эки жыныстуу айбандар, бир организмде карама-каршы жыныстык мүчөлөрү бар айбандар; ж. *двуслюйные* — кош катмардуу жандыктар, организм көп клеткадан турган айбандардын бир систематикалык тобу; ж. *домашние* — үй айбандары, бакма айбандар, кишиге үйрү, бакма болгон айбандар, азыктарын киши пайдалануучу айбандарды "мал" деп атайт; ж. *ксерофильные* — кааксоочул айбандарды, кааксоо, кургак жерлерде жашоочу айбандар, ж. *многоклеточные* — көп клеткалуу айбандар, денеси көп клеткадан турган, татаал түзүлүштүү жандыктар; ж. *одноклеточные* — жалгыз клеткалуу жандыктар, денеси бир гана клеткадан турган жөнөкөй түзүлүштүү жандыктар, ж. *первичноротые* — к. *Первичноротые*; ж. *позвоночные* — омурткалуу айбандар, дене түркүгүндө кемирчектүү же сөөктүү омуртка тутуму бар, татаал түзүлүштүү айбандар; ж. *пойкилотермные* — пойкилотермдүү жандыктар, дене температурасы бир калыпта

эмес, сырткы чөйрөгө жараша өзгөрүп турган айбандар; ж. *сельскохозяйственные* — мал азыктарын киши пайдалануучу негизги бакма айбандар; ж. *суставчатые* — к. *Животные членистоногие*; ж. *теплокровные* — к. *Гомойотермные животные*; ж. *трехслойные* — үч катмардуу айбандар, жандыктар; ж. *членистоногие* — муунакпут жандыктар, айбанаттын кыйла классын ичине камтыган бир тип.

Животный мир (биол.) — айбандар дүйнөсү; жандыктар дүйнөсү; белгилүү бир аймактын же бүткүл планетанын жандыктарынын жалпы коому.

Живчики — к. *Сперматозоиды*.

Жизнедеятельность (биол.) — тиричилик аракет; тирүү организмдеги тынымсыз жүрүп турган химиялык жана физиологиялык процесстердин көрсөткүчү.

Жизненная емкость легкого (физиол.) — өпкөнүн тиричилик көлөмү; абдан терең дем алып туруп чыгарган абанын эң чоң көлөмү.

Жизненная схема вида (дарв.) — түрдүн жашоо схемасы; мисалы, мите жандыктардын мителик кылып жашоо жолдору.

Жизненная форма (биол.) — жашоо формасы, жашоо түспөлү; бир эле систематикалык түрдөгү организмдердин сырткы чөйрөгө жараша кебетелеринин, түстөрүнүн же функцияларынын өзгөрүшү.

Жизненность (биол.) — жашоо жөндөмдүүлүгү; организмдин жашай алуу кубаттуулугу.

Жизненный процесс (биол.) — тиричилик процесси, жашоо процесси.

Жизнеспособность (биол.) — жашоо жөндөмдүүлүгү; организмдин сырткы чөйрөнүн таасирлерине чыдап жашай алуу мүмкүнчүлүгү.

Жизнь (как биологический процесс) — жашоо; организмдин, жаралгандан өлгөнчө чейин сырткы жана ички чөйрөлөрдүн тынымсыз өзгөрүп турган шарттарына жараша калыптанып, тирүүлүк үчүн күрөшү.

Жизнь (как социальное явление) — турмуш; жашоонун коомдук, социалдык мааниси.

Жизнь (как сук существования) — өмүр; жашоонун убакыт, мезгил менен өлчөнгөн мөөнөтү.

Жизнь (как форма существования) — тиричилик; тирүү организмдерге таандык процесстердин баарысы жекече бир организмде (индивидде) жүрүп туруусу.

Жизнь потенциальная — өмүр байлыгы; айбандардын түрүнө жана генетикалык жөндөмдүүлүгүнө жараша чектелген өмүрдүн узактыгы.

Жилки (гист.) — тарамыштар; булчуңдардын учундагы тутумдаштыргыч ткандан турган бышык, катуу байламталар.

Жировая капля (цит.) — май тамчысы; клеткалардагы майдын бүртүгү.

Жировая ткань (гист.) — май тканы; организмде май жыйнай турган ткань.

Жировое вымя (бол.) — эт желеи; айбандын желеи чоң болуп туруп, сүт чыкпай койгон түрү.

Жировое тело (*анат.*) — майлуу нерсе; муунакпукт жандыктардын денесинде жыйналган майлуу нерсе, энергиялык кор.

Жиры (*биохим.*) — майлар; тирүү организм клеткаларынын жана ткандарынын негизги компоненттеринин бири, органикалык кошундулар.

Жужальца (*анат.*) — дырылдактар; кээ бир каскак жандыктардын алдыңкы канаттары өзгөрүлүп, бир кичинески эбелекке айланган кыймылдаганда дырылдаган үн чыгат.

З

Забеременеть (*биол.*) — боозуу (айбанда), бойго болуу (кишиде); жыныстык катышуунун натыйжасында тирүүлөй туучу айбандардын жатынында түйүлдүктүн жаралышы.

Забота о потомстве (*биол.*) — тукум жөнүндө кам көрүү; балдарына, балапандарына жем берип багып чоңойтуу.

Завядание (*физиол.*) — соолуу; клеткалар бүрүшүп, ичиндеги суусунун азайышынан өсүмдүктөрдүн же айбандын органынын, тканынын көлөмүнүн кичирейип кургашы.

Заглазничный столб (*анат.*) — көз артындагы түркүк; сойлоктөрдүн, кала берсе, крокодилдердин баш сөөгүндөгү бир жуп сөөк.

Заднегрудь (*анат.*) — арткы көкүрөк; каскак жандыктардын көпчүгүнүн көкүрөгү үч бөлүктөн турат, ошонун акыркы бөлүгү.

Заднепроходное отверстие — к. *Анальное отверстие*.

Заеда — жамажай; ооздун бурчтарынын туурулуп жара болуу дарты.

Зайчинок — бөжөк, коёнек; коёндун баласы.

Заказник (*экол.*) — убактылуу корук, заказник; табигый байлыгы (айбанаты, өсүмдүктөрү ж.б.) корулуп, ченеп пайдаланылуучу жай.

Закалка (*биол.*) — чыйралтуу, чыдамкайлатуу, бышыруу; сырткы чөйрөнүн терс таасирлерине абдан күчтүү туруштук берүүгө организмди машактыруу, көндүрүү.

Закваска — уютук, ачыткы, иритки; кычкыл азыктарды жасоодо колдонулуучу көрөнгө.

Заклинатели змей — жылан арбоочулар; жыланды ойнотуп, бийлтип үйрөтүүчү кишилер.

Закон биогенетический — биогенетикалык закон; эволюциянын окумуштуу Э.Геккел тарабынан калыптанылган закону.

Закономерности эволюции морфологические — морфологиялык эволюциянын закон ченемдүүлүгү.

Закон полезности многообразия — көп түрдүүлүктүн пайдалуу закону.

Закукление — к. *Окुकление*.

Замковые зубы (*анат.*) — кулпутиштер; моллюскалардын кабыктарынын капкаларын бекитүүчү кулпунун тиштери.

Замковые зубы рудиментарные (*анат.*) — кулпу тиштеринин томоолору кулпусу тишсиз моллюскаларда учурайт.

Замок брахиопод (*анат.*) — омуурообуттардын кулпусу; омуурообут жандыктардын катуу кабыктарынын капкаларын бекитүүчү тетик; 3. двустворчатых — кош капкалуулардын кулпусу, капкаларды бекитүүчү анатомиялык тетик; 3. гетеродонтного типа (*морф.*) — гетеродонт типиндеги кулпу, кош капкалуу моллюскалардын кулпусунун бир түрү; 3. таксондонтного типа (*морф.*) — таксондонт типиндеги кулпу, кош капкалуу моллюскалардын кулпусунун бир түрү; 3. унионидного типа (*морф.*) — униони типиндеги кулпу, кош капкалуу моллюскалардын кулпусунун бир түрү.

Замор (*экол.*) — кырылуу, кыруу; бир аймактын, бир экологиялык түймөктүн жалпы айбанатынын же кээ бир түрүнүн, популяциясынын кырылышы.

Замыкающий аппарат головоногих (*анат.*) — баш буттуулардын жапкыч аппараты; эки бакалоордуу жандыктардын, мисалы, каракалталардын кыймылдагына керектүү бир органы.

Заповедники — коруктар; бөтөнчө илимий, маданий мааниси бар, сейрек учуроочу табигый байлыктары бар жайлар; мамлекеттин закону боюнча корголуп турат.

Запястный сустав (*анат.*) — кырк муун (кишиде), тизе муун (айбанда); колдун, алдыңкы буттун шыйрак жилиги менен каруу жилиги ашташкан жер.

Запястье (*анат.*) — кырк муундук, билериктик; кырк муундун майда сөөктөрү жаткан жер.

Заражение (*мед.вет.*) — жугуу, жугузуу, жуктуруу; тумоо, ылан жугуу, тумоону, ыланды кишиге, малга жуктуруу.

Зараза (*бол.*) — балээ, балакет, мите; жугуштуу тумоолордун, ыландардын тумоолоткуч, ылаңдаткыч мителеринин жалпы аты.

Зародыш (*эмбр.*) — түйүлдүк; өөрчүүнүн башкы, биринчи стадияларындагы организм.

Зародышевая плазма (*эмбр.*) — түйүлдүк плазмасы; тукум куучулук белгилерди алып жүрүүчү зат.

Зародышевое развитие (*эмбр.*) — түйүлдүктүн өөрчүшү; уруктанган энелик клеткадан тартып күмөндүн төрөлүшүнө чейин жумурткалык челдердин ичинде өөрчүшү.

Зародышевые листки — к. *Зародышевые пласты*.

Зародышевые оболочки (*эмбр.*) — түйүлдүк челдери; түйүлдүктү сырттан ороп турган челдер.

Зародышевые органы (*эмбр.*) — түйүлдүк органдары; түйүлдүктө жаралган органдар.

Зародышевые пласты (*эмбр.*) — түйүлдүк кабаттары; түйүлдүктүн гастрюляция процессинде денедө жаралган катмарлар, кабаттар.

Зародышевый диск — к. *Диск зародышевый*.

Зародышевый мочевой пузырь — к. *Алантоис*.

Зародышевый щиток (*эмбр.*) — түйүлдүк калканчыгы; түйүлдүк өөрчүп жаткан мезгилде жаралуучу бир нерсе.

Зарождение (*биол.*) — туулуу, башталуу, өнүү, чыгуу.

Зарождение жизни (*биол.*) — тиричиликтин чыгышы; тиричиликтин башталышы; мисалы, жер шарындагы тиричиликтин биринчи жаралышы.

Затылок (*анат.*) — желке, кежиге; баштын арткы жагы.

Затылочная кость (*анат.*) — каракуш; баштын моюнча ашталышаар сөөгү.

Затылочная область черепа (*анат.*) — башсөөктүн каракуш жагы.

Затылочный гребень (*анат.*) — кежиге кыры; каракуш менен чыккы сөөктөр бириккен кыр.

Зачатие (*эмбр.*) — түйүлдүү (жыныстык); эки жыныстык карама каршы клетканын кошулушу, түйүлдүк жаратышы.

Зачаток (*эмбр.*) — түйүлдүк, башталыш; эки жыныстык карама каршы клетканын кошулганынан жаралган жаңы организмдин баштапкы стадиясы.

Зачечный мешок (*анат.*) — уурт баштыгы; кээ бир айбан ууртунда убактылуу азык сактоочу көндөй.

Защита активная (*биол.*) — активдүү коргонуу, аракеттүү коргонуу; айбанаттын душмандан качып, жашынып, тиштеп, чапчып, ж.у.с. аракеттер менен коргонушу.

Защита пассивная (*биол.*) — пассивдүү коргонуу, амалдап коргонуу; айбанат душмандан өңүн кубултуп, корунуп, үрпөйлүп жана ушул сыяктуу аракеттер менен коргонушу.

Защитное поведение (*биол.*) — коргонуу мүнөз; айбанаттын душмандан коргонуудагы көндүм аракеттери.

Зверек (*зоол.*) — майда айбан, майда желиндүү айбандарга таандык жалпы ат.

Зверенок (*зоол.*) — айбан баласы, аң баласы; желиндүү айбандардын жаш баласы.

Звери (*зоол.*) — желиндүү айбандар.

Звери копытные (*зоол.*) — туяктуу жаныбарлар, кийиктер, кайберендер; туяктуу жапайы желиндүү айбандар.

Звери пушные (*зоол.*) — аңдар; аң айбандары; териси баалуу, желиндүү айбандар.

Звери хищные (*зоол.*) — жырткычтар; айбандар же алардын тарпы менен тамактануучу, желиндүү айбандар.

Зверовод — аң өстүргүч, аң багуучу; аң чарбасындагы аң айбандарды өстүрүүчү киши.

Звероводство — 1. аң чарбачылыгы; 2. зоотехния илимдеринин тармагы.

Звукоподражание — үн тууроо, үн жаңдоо.

Зев (*анат.*) — араан, тамак; ооз көндөйүнөн кулкунга чыккан тешик.

Зевота (*физиол.*) — эстөө; аргасыздан терек дем алып, оозду кеңири ачып күч менен дем чыгаруу кыймылы.

"Зеркальце" (*анат.*) — "күзгүчөк"; кош капкалуу моллюскалардын көргөзгүч органдарынын бир тетиги.

Зернистые лейкоциты — к. *Гранулоциты*.

Зерно базальное (*морф.*) — негизги бүдүр; чыбырткычан жандыктардын чыбырткылары өсүп чыгуучу бүдүр.

Зерноядные (*зоол.*) — дан жегичтер; өсүмдүктөрдүн данын жеп жашоочу айбандар, куштар, жандыктар.

Зигота (*эмбр.*) — зигота; уруктанган клетка; эки жыныстык клетка кошулганда жаралган клетка.

Зимняя спячка (*зоол.*) — кышкы чээн; кээ бир айбандардын кышында чээнге кирип, жансерек болуп жатышы.

Зияющая раковина (*анат.*) — ылжыйган үлүккабык; кош капкалуу үлүккабыктардын ортосу ачылып турган түрү.

Змеепитомники (*экол.*) — жылан питомниги; жыландарды пайдаланыш үчүн баккан жай.

Змеенные казакники (*экол.*) — жыландын ордолору; жыландар чогулуп жашоочу жайлар.

Змеенные парки — жылан парктары; көркөмдүү, сулуу же укмуштуу жыландарды эл көрүү үчүн баккан жайлар.

Зоб (*анат.*) — богок; калкансымак бездин чоңоюп өсүп кеткен дарты.

Зобная железа — к. *Вилочковая железа*.

Зоб птичий (*анат.*) — жемсөө; куштун кызыл өңгөчүнүн көөдөнгө кире электеги кеңиген жери.

Зона абиссальная (*экол.*) — абиссаль зонасы, терең зона; деңиздин, океандын жандыктар жашоочу терең жерлери. 3. бентальная (*экол.*) — бентос зонасы, сууда бентосу бар зона; 3. жизни (*экол.*) — тиричилик зонасы, өмүр зонасы; 3. зрительная (*анат.*) — көргөзгүч зона, мээ кыртышынын көрүү сезимдерди талдоочу зонасы; 3. литоральная (*экол.*) — литораль зонасы, жээк зонасы, деңиздин, океандын, колдун жандыктар жашоочу жээктери; 3. обонятельная (*анат.*) — жыт алдыргыч зона, мээ кыртышынын жыт сезимдерди талдоочу зонасы; 3. пелагическая (*экол.*) — пелагес зонасы, океан ирмининин зонасы; 3. слуховая (*анат.*) — угузгуч зона, мээ кыртышынын табыш сезимдерди талдоочу зонасы; 3. чувствительно-двигательная (*анат.*) — сезиргичкыймылдаткыч зона, мээ кыртышынын сездируүү жана кыймылдатуу аракеттерди талдоочу зонасы.

Зональность (*биол.*) — зоналык; өсүмдүктөрдүн жана айбанаттын зоналарга ылайыктап байырланышына жараша бөлүнүшү.

Зообентос (*зоогеогр.*) — зообентос; деңиздердин жана океандардын түбүндөгү ылайларда жашоочу жандыктардын баарысы.

Зоогеография — зоогеография; айбанаттын жер жүзүнө таралышын жана анын закон ченемдүүлүгүн изилдөөчү илим.

Зооглея (*микробиол.*) — зооглея; былжыр чыгаруучу же былжырлуу капсулалары бар бактериялардын чогулганы.

Зоонды (*зоол.*) — зоонддер; курттардын жынысыз көбөйүшүндө денесинен кертилип бөлүнүп чыккан майда жандыктар.

Зоолог — зоолог; айбанат боюнча адис киши.

Зоологический парк (*экол.*) — зоологиялык парк; жапайы айбандарды туткунда же табигый шартында кармап, асырай турган жай.

Зоология — зоология; айбанат жөнүндө илим.

Зоозны (*мед.вет.*) — зоозодор; кишиге, айбанга жуга берүүчү ылаңдар.

Зоопарк — к. *Зоологический парк*.

Зоопланктон (*экол.*) — зоопланктон; суунун катмарында сүзүп жүрүп жашаган жандыктардын баарысы.

Зоопсихология — зоопсихология; айбанаттын психикасын изилдөөчү психологиянын тармагы.

Зоосад — к. *Зоологический парк*.

Зооспора — зооспора; сууда чыбырткылардын жардамы менен кыймылдап жүрүүчү споралар.

Зооспорангий (*биол.*) — зооспорангий; кыйла балырдын жана жөнөкөй түзүлүштүү тепектердин жыныссыз көбөйүүчү жалгыз клеткалуу органы.

Зоотомия — зоотомия; айбанат анатомиясынын эски аты.

Зоофаги — зоофагдар; айбанат менен тамактануучу айбандар.

Зоофиты (*биол.*) — зоофиттер; көнгөлдөр тибинин эски аты.

Зооценоз (*экол.*) — зооценоз, белгилүү шарттарда чогуу жашай турган айбанаттын баарысы, биоценоздун бир бөлүгү.

Зооз (*зоол.*) — зооз; ор буттуу рак сымалдуулардын личинкалык стадиясы.

Зрочок (*анат.*) — карек; көздүн түстүү челинин ортосундагы тешик.

Зрочок вертикально-эллиптический (*анат.*) — тигинен сөлпү карек; сүйрү тешиктин эки учу жерге карата тик жаткан карек.

Зрочок вертикальный (*анат.*) — тик карек; тешиктин жылчыгынын эки учу жерге карата тик жаткан карек.

Зрочок горизонтально-эллиптический (*анат.*) — туурасынан сөлпү карек; сүйрү тешиктин эки учу жерге карата жалпагынан (горизонталдуу) жаткан карек.

Зрочок горизонтальный (*анат.*) — жаткан карек; тешиктин жылчыгынын эки учу жерге карата жалпагынан (горизонталдуу) жаткан карек.

Зрочок круглый (*анат.*) — тегерек карек; тешигин тептегерек карек.

Зрочок трехгранный (*анат.*) — үч бурчтуу карек; тешиги үч бурчтуу карек.

Зрение (*физиол.*) — көрүү; организм сырткы чөйрөдөгү нерселердин түспөлүн, өңүн сезиши.

Зрение бинокулярное (*физиол.*) — кош көздөп көрүү.

Зрение мозаичное — кооздолуп көрүнүү.

Зрение птиц (*физиол.*) — куштардын көрүшү, куштардын көрүү бөтөнчөлүгү.

Зрительные бугры (*анат.*) — көрүү дөмпөктөрү; ортоңку мээдеги анатомиялык бир тетик.

Зрительный нерв (*анат.*) — көргөзгүч нерв; көрүү сезимдерди мээге жеткирүүчү нерв.

Зрительный пурпур (*биохим.*) — көргөзгүч пурпур; көздүн тордомо челиндеги жарыкты кабыл алуучу зат.

Зуб — тиш. 3. коренной (анат.) — азуу, тамакты чайнап майдалоочу тиш; 3. молочный — ууз-тиш, жаш айбанда биринчи чыгып, чоңойгондо түшүп калуучу тиш; 3. мудрости — түпкү азуу, айбандын түпкү азуусу.

Зубная кость (*гист.*) — тиш сөөгү; тиштин негизги катуу заты.

Зубная мякоть — к. *Зубная пульпа*

Зубная пульпа (*гист.*) — тиш пульпасы; тиштин ичиндеги көңдөйдө жаткан жумшак ткань.

Зубная эмаль (*гист.*) — тиш бедери; тишти сыртынан каптаган жылтырак кабык.

Зубные папиллы (*анат.*) — тиш папиллалары жыланкуйруктар классындагы тикентери жандыктардын азык майдалоочу тетиги.

Зубные ряды (*анат.*) — тиш катарлары; тизилген тиштердин катарлары.

Зубов бороздки (*морф.*) — тиш кобулдары; тиштин үстүндө узатасынан жаткан жылгалар; уулуу жандыктарда өтө көрүнүктүү.

Зубцы-радулы — к. *Терки*.

Зубы акродонтные (*морф.*) — акродонттук тиштер; жаактын, эриндин кырына чыккан тиштер. 3. Бороздчатые — кобулдуу тиштер, сыртында узунунан жаткан жылгалары бар тиштер; 3. верхнечелюстные — үстүңкү жаактын тиштери; 3. глоточные — кулкун тиштери; 3. губные — эрин тиштери, кээ бир айбанда тиштери катуу эриндеринин кырына орношот; 3. двухвершинные — эки арсактуу тиштер, чайноочу бетинде эки идиреги бар тиштер; 3. дефинитивные — дефинитивдүү тиш, ууз тиштен кийин чыккан тиштер; 3. заднебороздчатые — арткы кобулдуу тиштер (уулуу тиштер); 3. истиннокоренные — накта азуулар; 3. коренные — азуулар, тамакты чайнап майдалоочу тиштер; 3. ложнокоренные — жалган азуулар; 3. нижнечелюстные — астыңкы жаак тиштери; 3. одновершинные — бир арсактуу азуулар, чайноочу бетинде бир идиреги бар азуулар; 3. переднебороздчатые — алдыңкы кобулдуу тиштер (уулуу тиштер); 3. плевородонтные — плевородонттук тиштер, жаактын ичине орношкон тиштер; 3. примитивные — жөнөкөй тиштер, тиш сөрөйлөр; 3. роговые — мүйүзтиштер, мүйүз затынан жаралган тиштер; 3. сошниковые — кызкемик тиштери, кызкемикке орношкон тиштер, булар балыкта жана кээ бир амфибияларда болот; 3. текодонтные — текодонттук тиштер, сөөктүн оюгуна орношкон тиштер; 3. трехвершинные — үч арсактуу тиштер, мисалы, кескелдирикттердин кээ бирөөлөрүндө кезигет; 3. трубочатые — түтүк тиштер, ортосу көңдөй тиштер, мисалы, кара чаар жыландарда болот; 3. хватательные — кармооч (тиштөөчү) тиштер, жемди тутууга колдонулуучу тиштер; 3. хищнические — итазуулар; 3. челоустные — жаак тиштери; 3. ч. задние — жаак азуулары; 3. ядовитые — уулуу тиштер, мисалы, жыландардын чагуучу тиштери.

Зуд (*физиол.*) — кычуу, кычышуу; теринин дүүлүгүшү.

Зудень (*зоол.*) — котур кенеси; котур ыланан жаратуучу кенелердин бир түрү.

И

Иглы (*биол.*) — тикендер, ийнелер; айбандардын денесинин сыртындагы катуу учтуу нерселер; коргоо милдетин аткарат.

Иглы губок (*анат.*) — былпылдактардын ийнелери; былпылдактардын денесинин ичинде акиташтан, оттукташтан же мүйүздөн жаралган ар түркүн ийнелер, тикендер скелеттик милдетти аткарышат.

Иглы мглокожих (*анат.*) — тикентерилүүлөрдүн тикендери; денесинин сыртындагы, узундугу ар кандай учтуу тикендер; булар коргонууда, жылып жүрүүдө колдонулат.

Иглы морских ежей (*анат.*) — деңиз кирпилеринин тикендери; денесинин сыртындагы узун, учтуу тикендер; коргонуу жана жылып жүрүү үчүн курал катары пайдаланышат.

Идиоадаптация (*дарв.*) — идиоадаптация; организмдердин эволюция процессинде органдардын структурасы жана функцияларынын чекенелеп өзгөрүшү.

Идиоблаты (*биол.*) — идиобласттар; ткандардагы өзүнө таандык эмес клеткалар, булар формасы, функциялары жана башка касиеттери боюнча ткандын өз клеткаларынан айырмаланат.

Идиосома (*змбр.*) — идиосома.

Избирательная способность (*биол.*) — тандоо жөндөмдүүлүгү.

Известковая оболочка яиц (*морф.*) — жумуртканын кабыгы; жумуртканын сынуучу катуу кабыгы.

Известковый слой раковины (*морф.*) — үлпүл кабыктын акиташтуу катмары, үлпүл кабыктын үч катмарынын ортоңку аппак катмары.

Извивательное движение — соймондоп жылуу; айбандардын, жандыктардын бир жерден экинчи жерге жылышынын (жүрүшүнүн) бир түрү.

Извилина мозга (*морф.*) — мээ быткылы, мээ кыртышынын сыртында ийри-муйру болуп жаткан кырлар.

Изменчивость (*дарв.*) — кубулуу, кубулмалык; канча тууганчылык жакындыкта болсо да ал организмдердин белгилеринин жана касиеттеринин ар түрдүүлүгү; мунун кыйла категориясы бар: *И. географическая* — географиялык кубулмалык; *и. групповая* — тобу менен кубулмалык; *и. индивидуальная* — жеке кубулмалык; *и. качественная* — сапаттуу кубулмалык; *и. количественная* — сандуу кубулмалык; *и. направленная* — багыттуу кубулмалык; *и. наследственная* — тукум куума кубулмалык; *и. ненаследственная* — тукум куубас кубулмалык; *и. неопределенная* — дайынсыз кубулмалык; *и. окраски* — түс кубулмалык, айбандын өңү-түсүнүн өзгөрүп ту-

рушу; *и. определенная* — дайындуу кубулмалык; *и. разнообразная* — ар кыл кубулмалык.

Изогамета (*биол.*) — изогамета; эки карама каршы жыныстык клетканын сырткы касиеттеринин бирдей болушу.

Изогамия (*биол.*) — изогамия; сырткы окшош (чондугу, кебетеси ж.б.) жыныстык клеткалардын (гаметалардын) кошулушу.

Изолированные органы (*физиол.*) — бөлүнгөн органдар; тажрыйба үчүн организмден бөлүп алынган органдар.

Изоляция географическая — географиялык изоляция; географиялык себептер менен ажырашып, бөлүнүп калуу.

Изоляция психофизическая — психофизикалык изоляция; мүнөз, жорук, жүрүш-туруш себептери менен ажырашып, бөлүнүп калуу.

Изывление (*бол.*) — жаралануу; органды жабуучу ткандардын бүлүнүшү

Икра (*анат.*) — балтыр; кишинин согончогу менен тизе бүгүшүнүн ортосундагы чоң булчуң.

Икра неритическая — нериттик урук; үлүлдөрдүн сууда калкып жүрүүчү уруктарынын бир түрү.

Икра рыба (*змбр.*) — балык уругу; балыктын энелик клеткасы.

Икринка — урук, балыктын, амфибиялардын ж.у.с. айбандардын уруктарынын бир даанасы.

Икротетание (*зоол.*) — урук чачуу; балыктар жана кээ бир амфибиялар көбөйүү үчүн ичиндеги уругун сырткы чөйрөгө чыгаруу процесси.

Икротетание период (*экол.*) — урук чачуу мезгили.

Икроножный мускул (*анат.*) — балтыр булчуңу, балтыр эти; кишинин жана айбандардын жото жилигинин арткы бетинде жаткан булчуң.

Икрные мешки — урук баштыктары; ичинде уругу бар туңук баштыктар, амфибиялардын кээ бирөөлөрү уруктарын ушундай баштыктардын ичине тууйт.

Имагинальные диски (*змбр.*) — имаголок дискалар; кээ бир омурткасыз (сууда жашоочу) жандыктардын личинкаларындагы болочокто жетилген организмдердин органдарын жаратуучу топтошкон клеткалар.

Имагинизация (*биол.*) — имаголошуу; түйүлдүктүн, күмөндүн толук өсүп жетилүү үчүн өөрчү процесстери.

Имаго (*змбр.*) — имаго; каскак жандыктардын жана кээ бир курттардын бойго жетилгендеги кебетеси (формасы).

Иммигранты (*зоогеогр.*) — иммигранттар; башка жактан оошуп келген жандыктар жана өсүмдүктөр.

Иммиграция (*экол.*) — иммиграция; жандыктардын, өсүмдүктөрдүн түрлөрүнүн бир жерде жаралып, кийин башка жакка оошуп келиши.

Иммунизация — иммуңдоо; жасалма иммунитетти жаратуу.

Иммунитет (*физиол.*) — иммунитет, тоотпостук; тумоолоткучтарды, ыландаткычтарды жана

чоочун заттарды организмдин тоотпой коюшу. И. активный — активдүү иммунитет, организм өзү жараткан иммунитет; и. врожденный — тубаса иммунитет, тубаса тоотпостук, айбан төрөлгөндө эле организмдинде бар иммунитет; и. естественный — к. *иммунитет врожденный*; и. искусственный — жасалма иммунитет, киши кийлигишип жараткан иммунитет; и. нестерильный — стерилдүү эмес иммунитет, организмде мителер бар кезекте жаралган жана мителер менен кошо жашоочу иммунитет; и. пассивный — пассивдүү иммунитет, организмге сырттан киргизилген иммунитет, мисалы, даяр иммундук заттары бар сары сууларды канга куйганда булардын иммундук заттары сыркоонун тумоолоткучтарына, ылаңдуунун ылаңдаткычтарына каршы күрөшөт; и. приобретенный — жаралган иммунитет, ар бир айбандын организмдинде келген тумоолоткучтарга, ылаңдаткычтарга каршы жаратылган иммунитет; и. стерильный — стерилдүү иммунитет, таза иммунитет, организмде тумоолоткучтардын, ылаңдаткычтардын келишине каршы жаратылган иммунитет, мында иммунитет жаратылгандан кийин организмде тумоолоткучтар, ылаңдаткычтар жашай албайт.

Иммунный — иммундуу; иммунитетти бар организм.

Имплантиция (*эмбр.*) — имплантация; түйүлдүктүн жатын керегесине жабышышы.

Импотенция (*физиол.*) — импотенция; жыныстык катышууга жарабастык, жыныстык мүчөнүн турбай калышы.

Инбридинг (*ген.*) — инбридинг; теги жакын туушкандарды үйрөлүп тукум алуу.

Инвагинация (*биол.*) — инвагинация, кош кабаттануу, кийилишүү; ичегинин бир жери бирине бири кийишип калган дарт.

Инвазия (*бол.*) — инвазия; кишиге жана айбандарга мите жандыктардын жугушу.

Инверсия — инверсия; хромосомалардын кайра тизилишинин бир тиби.

Иволютная раковина (*морф.*) — инволютук үлүккабык; чыгырык имерилгенде мурунку ички камералары кийинки өскөн сырткы камералар менен капталып калган үлүккабык.

Иволюция (*дарв.*) — инволюция; кайра өөрчүү; кандайдыр бир себеп менен чоңоюп кеткен органдын кайра калыбына келиши.

Индивид — к. *Индивидуум*.

Индивидуум (*биол.*) — индивидуум; өз бет алдынча жашап турган ар бир организм.

Индукция (*физиол.*) — индукция; жээлигүү жана тизгинделүү процесстеринин өз ара аракетин.

Инквизиты (*биол.*) — инквизиттер; жууңдукорлор; кожоюнунун даярдап койгон ашы, жеми менен тамактануучу жандыктар.

Инкреты — к. *Гормоны*.

Инкубационный период (*биол.*) — инкубациялык мезгил, букма мезгил, организмге тумоолоткуч кирген убакыттан баштап, тумоонун биринчи белгиси билинген убакытка чейинки мөөнөт.

Инкубация (*биол.*) — инкубация; куштардын жумурткаларынан, балыктын жана жибек көпөлөктөрдүн уруктарынан бала чыгаруу иши.

Инкус — к. *Наковальня*.

Иннервация (*физиол.*) — иннервация; нервдер аркылуу органдардын борбордук нерв системасы менен байланышы.

Инсоляция (*экол.*) — инсоляция; күндүн нурунан организмдин пайдаланышы.

Испирация (*физиол.*) — инспирация; дем киргизүү; абаны өпкөгө киргизүү.

Инстинкт (*биол.*) — инстинкт; организмдин таалай тубаса реакцияларынын жалпысы.

Интенсификация функций (*физиол.*) — функциялардын интенсификациясы, функциялардын ыкчамдашы; органдардын функцияларын кандайдыр бир таасирлер аркылуу күчөттүрүү, ыкчамдаттыруу.

Интерамбулакральные пластинки (*анат.*) — интерамбулакрдк эбелектер; дензирпилерини денесинин сырттын жапкан эбелектердин бир катмары.

Интерамбулакры (*анат.*) — интерамбулакрлар, тикентерилүүлөрдүн амбулакрларынын арасы.

Интеркинез — к. *Интерфаза*.

Интерорецепторы — к. *Интероцепторы*.

Интероцепторы (*физиол.*) — интероцепторлор; организмдин ички жээлигүүлөрүн кабыл алуучу сезdirгич нервдердин учтары.

Интеррадиусы — к. *Интерамбулакры*.

Интерсексуальность — к. *Гермафродитизм*.

Интерсексуальные особи (*биол.*) — кызтеке организмдер, өзү менен өзү жыныстык катнашып боозучу организмдер.

Интерстициальная фауна — к. *Псаммофильная фауна*.

Интерстициальные клетки — интерстиций клеткалары, аралык клеткалар; органдарда, ткандарда паренхима клеткаларынын ортосундагы боштукту толтуруп турган клеткалар.

Интерфаза (*цит.*) — интерфаза; клеткалардын митоздук жол менен көбөйүшүндөгү эки фазанын ортосундагы бир стадия.

Интерьер (*физиол.*) — интерьер; айбандын мүчөлөрүнүн ички түзүлүшү.

Интродукция (*экол.*) — интродукция; өсүмдүктөрдүн жана айбанаттын жаңы жерлерге байырлануусундагы башталгыч фаза.

Инвауна (*экол.*) — инвауна; суу түбүндө көмүлүп жашоочу жандыктар.

Инцистирование — инцисталануу, ыйлактануу; жандыктардын чел менен капталышы.

Инуцх — к. *Инбридинг*.

Иррадиация (*физиол.*) — иррадиация; жээлигүү толкундарынын органга жайылып тарашы.

Ископаемые животные (*палеонт.*) — казылып табылган айбандар; байыркы кырылып жер астында жаткан айбандардын, жандыктардын калдыгы (скелети).

Искусственный отбор (*дарв.*) — колдон тандоо; селекциянын бир ыкмасы.

Искусственный подбор (*дарв.*) — колдон иргөө, колдон ылгоо; селекциянын бир ыкмасы.

Испражнение (*физиол.*) — заңдоо; ичегарында сиңбеген аштын, жемдин калдык заттарын артык тешик аркылуу сыртка чыгаруу.

Истощение (*физиол.*) — арыктоо; мажестенүү, көтөрүм болуу.

Истребление — кыруу; жандыктардын түрлөрүн жер жүзүнөн жоготуу.

Ихтиология — ихтиология; балыктар жөнүндө илим, зоологиянын бир бөлүгү.

Ихтиофауна (*зоол.*) — ихтиофауна; белгилүү бир суу аймагынын балыктарынын баарысы.

К

Калдык (*анат.*) — коко, муздоо; кекиртектин учунда уркуяп чыгып турган урчук (кишиде).

Казенин (*биох.*) — казеин; сүтөгү белок заттардын бири.

Кайма голотурий (*анат.*) — голотуриялардын керенеси; голотуриялардын капталдарындагы тери бүгүштөрү.

Кал (*физиол.*) — заң, (кишиники), кык, тезек, коргол (айбандыкы); артык тешиктен чыккан, эрибеген, сиңбеген жем калдыгы.

Каламиструм (*анат.*) — каламиструм; жөргөмүштөрдүн артык буттарынын учундагы катуу кылкандай, булары менен желесин челдешет.

Калимма (*цит.*) — калимма; жалгыз клеткалуу танаптуулар жандыктарынын цитоплазмасындагы былжырдуу катмар.

Калиптопис (*эмбр.*) — калиптопис; эвфаузий рак сымалдууларынын личинкасынын бир стадиясы.

Калориметрия (*физиол.*) — калориметрия; организмден бөлүнүп чыккан жылуулукту өлчөө.

Калория (*физиол.*) — 1. калория; 2. жылуулук бирдиги; организм бөлүп чыгарган жылуулук.

Калямус (*анат.*) — калямус; сегиз буттуу жандыктардын (спруттардын) эркектик жыныс органындагы кыска "сөөмөй".

Камедь (*биохим.*) — чыраш, желим; дарактын бүлүнгөн жеринен чыгып, катып калган желим.

Каменная кость (*анат.*) — ташсөөк; ички кулактын мээ кутусун түзүүгө катышуучу сөөгү.

Каменный канал (*анат.*) — ташканал; деннзжылдызынын бир органы.

Камера жилая (*экол.*) — жашоо камерасы.

Камера зародышевая (*эмбр.*) — түйүлдүк көбөөлү; түйүлдүк өөрчүүгү көбөөл.

Камеростома (*анат.*) — камеростома; кенелердин чопкутунда ооз органдары жашынуучу чуңкур.

Камешек слуховой (*анат.*) — уктуруу ташы; кулактын ичиндеги майда таш.

Камнелюбы — к. *Петробионты*.

Камуфляж (*экол.*) — камуфляж; айбандардын жашынышынын бир ыкмасы.

Канал (*анат.*) — канал, органдарга суюктук өтүп тура турган жол. К. вольфов — к. *Вольфовы каналы*; к. гаверсов — Гаверс каналы, жиликтин сөөгүнүн ичиндеги майда канал; к. желудочнокишечный — ичегарын каналы, ооздон башталып, артык тешик менен бүткөн түтүк; к. лауреров — Лаурер каналы, кээ бир трематоддордун үстүнкү бетиндеги кичине канал; к. мочеиспускательный — сийдик чыгаргыч канал, табарсыктан сыртты карай сийдикти өткөрүүчү түтүк; к. пищеварительный — к. *Канал желудочнокишечный*; к. полукружный — жарты тегерек канал, ички кулакка жаткан бир тетик; к. семяизвергательный — урук аттыргыч канал, урукту сийдик чыгаргыч каналга алып келүүчү түтүк; к. слезносовой — мурун-жаш каналы, көздүн чарасынан жашты мурундун көндөйүнө өткөрүүчү түтүк; к. спинномозговой — жүлүн каналы, жүлүндүн өзөгүндөгү ичке түтүк; к. эндолимфатический — эндолимфалык канал, ички кулаккагы түтүк.

Каналец мочевоы (*зист.*) — сийдик каналчасы; Мальпигий түйдөкчөлөрүнөн бөлүнүп чыккан адепки сийдикти чогултуучу майда түтүк.

Каналы псевдогемальные (*анат.*) — псевдогемаль каналдары, деннзжылдыздарынын кан журуучу каналдарынын бир түрү.

Канальцы почек (*анат.*) — бөйрөк каналчалары; бөйрөктөн бөлүнгөн сийдикти чогултуучу майда түтүктөр.

Канатик (*биол.*) — танап; бир органды бир орган менен байланыштырып турган танап. К. пупочный (*анат.*) — киндик танабы; к. семенной — эн танабы, урук-без танабы, урук жаратуучу бездерди эркектин жыныс мүчөсү менен байланыштырып турган танабы бар.

Канибализм (*биол.*) — канибализм; өз түрүндөгү айбандарды жечү айбандардын өнөкөтү.

Кантаридин (*биохим.*) — кантаридин; алагултук, коңуздардын денесиндеги бир физиологиялык активдүү зат.

Канцерогенные вещества (*биохим.*) — канцерген заттар; ырбаак туюк жаралардын (шишиктердин) организмде жаралышына себепкер заттар.

Каныга — жин; айбандардын кардында жаткан аш боткоосу.

Капилляры (*анат.*) — капиллярлар; органдар жана ткандар аркылуу өтүүчү эн майда кантамырлар.

Капилляры лимфатические (*анат.*) — лимфа капиллярлары; эн майда лимфа тамырлары.

Капкан — капкан; аң уулоочулукта аң кармоо үчүн колдонулуучу аспап.

Капролиты (*палеонт.*) — капролиттер; байыркы айбандардын таш болуп калган тезектери.

Капсула суставная — к. *Суставная сумка*.

Карапакс (*анат.*) — карапакс; ташпаканын жонундагы чопкуту.

Карногамия (*цит.*) — карногамия; уруктануу процессинде аталык жана энелик клеткалардын ядролору биригип зиготанын ядросун түзүүсү.

Кариокинез — к. *Митоз*.

Кариолимфа — к. *Кариоплазма*.

Кариология (*биол.*) — кариология; клеткалардын ядролору жөнүндө илим.

Кариоплазма (*биол.*) — кариоплазма; ядролук структуралардын арасындагы бош жерлерди толтуруучу плазма.

Кариотип (*ген.*) — кариотип; биологиялык бир түрдөгү жандыктардын хромосомаларынын демейдеги морфологиялык белгилери.

Карлик (*биол.*) — эргежел (киши), кидик (айбан); бою өспөй калган организм.

Карликовость (*физиол.*) — эргежелдик, кидиктик; ички секрециянын бузулуу кесепетинен организмдин бардык органдарынын демейдеги өлчөмүнө өсүп жетпей калышы.

Каротиноиды (*биохим.*) — каротиноиддер; саргыч түстөгү табигый пигмент, боёк заттар.

Каротины (*биохим.*) — каротиндер; А витаминин айбандын организмине жаратуучу заттар.

Кастрат (*физиол.*) — бычмал; жыныстык бездеринен айрылган айбандар.

Кастрация (*хир.*) — бычуу; биттөө; чарбачылык ой менен айбандардын (малдын) жыныстык бездерин алып таштоо.

Кастрация паразитарная (*биол.*) — митеден бычалуу; мителердин кесепетинен жыныстык бездердин функцияларынын жоголуусу.

Катаболизм (*физиол.*) — катаболизм; белгилүү бир биологиялык топтун организмдеринин түзүлүшүнүн жөнөкөйлөнүшүнө себепкер болгон эволюциянын бир багыты.

Каталепсия (*физиол.*) — каталепсия, селейүү; табигый абалдан бөтөнчө былк этпей калуу, өз абалына келе албай булчуңдардын карышып, катып калуусу.

Категория систематическая (*биол.*) — систематикалык категория.

Каудальный (*морф.*) — кауда куйрук арт жак, куйрук жак; денедегі органдардын бирине бири кандай абалда жайгашкандыгын белгилөөчү термин.

Каури — каури; денизүүлүдөрүнүн кабыгынан жасалган акча.

Кахексия (*физиол.*) — кахексия, арыктоо; организмдин бардык мүчөлөрү, органдары кичирейип, шылпыйып, функцияларынын абдан начарлоосу.

Кашица пищевая (*физиол.*) — аш боткосу, жин; карындарда жаткан тамактар, к. *Каньга*.

Каштан (*морф.*) — топчулук; ай туяктуу айбандардын аяктарынын ич жак бетинде чор болуп өсүп турган нерсе. Көбүнчө жылкыда кезигет.

Кеберов орган (*анат.*) — кебер органы; кош капкалуу моллюскалардын органы.

Кентрогон (*эмбр.*) — кентрогон; тамырбаш рак сымалдуулардын личинкаларынын бир стадиясы.

Кератини (*биохим.*) — кератин; теринин, түктүн, мүйүздүн ж.у.с. негизин түзүүчү белоктуу заттар.

Кефализация (*эмбр.*) — кефалдануу; жандыктардын филогенезинде баш жаралуу процесси.

Килегрудые (*зоол.*) — кыр төштүүлөр; төшүндө кыр сөөгү бар куштардын жалпы тобу.

Кили панциря (*анат.*) — чоккуттун кырлары; ташпаканын чоккутунун үстүндөгү кырдуу жерлери.

Киль грудины (*анат.*) — төштүн кыры; төш сөөгүнүн сырткы бетинде узунунан жаткан кыр сөөк.

Кинезисы (*биол.*) — кинезистер; муунак буттуу жандыктардын жер тандоо кыймылдары.

Кинетозома (*цит.*) — к. *Базальное телоце*.

Кинетонуклеус (*цит.*) — кинетонуклеус; трипаносомаларга таандык бир бүртүкчө.

Кинетоппласт (*цит.*) — кинетоппласт; трипаносоманын чыбырткысынын түбүндөгү ири бүртүкчө.

Кинология (*биол.*) — кинология; иттер жөнүндө илим.

Киноплазма (*биол.*) — киноплазма; кыймылдап, куолушуп турган плазма.

Кисть (*анат.*) — шалы, манча, ченгел (кишиде, кушта), билек, таман (айбандарда); айбандардын алдыңкы аягынын уч жак бөлүгү.

Кишечника отделы (*анат.*) — ичегарындын бөлүмдөрү; ичегарындын бир нече бөлүмдөрү бар, алар функциясы жана түзүлүш жагынан айырмаланат.

Кишечник (*анат.*) — ичегарын (ичеги-карын); көп айбандын аш эритүүчү жана синиртүүчү түтүгү.

Кишечник вторичный (*эмбр.*) — кийинки ичегарын; түйүлдүк өөрчүгөн стадиялардан кийинки этаптарында жаралган ичегарын.

Кишечник первичный (*эмбр.*) — адепки ичегарын; түйүлдүк өөрчүгөн биринчи стадияда жаралган ичегарын.

Кिशечножелезистый листок — к. *Сплайхноплера*.

Кिशечные боковые выросты (*анат.*) — ичегинин капталдагы туюк учтары; муунак курттардын ортонку ичегисинин каптал жактарына өскөн туюк учтары (мөөндөрү).

Кिशечные карманы (*анат.*) — ичеги чөнтөктөрү; муунак курттардын ар бир сегментиндеги ичегилик чөнтөктө.

Кिशечный сок (*физиол.*) — ичеги зили; ичегинин былжыр челинин бездери жараткан ферменттүү суюктук.

Кишка (*анат.*) — ичеги; аш, жем, тамак эриткич каналдын, аш болумдуу заттарды синирүүдө чоң мааниси бар узун түтүктөй органы. К. двенадцатиперстная — он эки эли ичеги, айланчык, үч таман ичеги, карындан чыккан ичеги; к. задняя — арткы ичеги, ичегарындын арткы тешик менен бүтүүчү акыркы бөлүмү; к. ободочная большая и малая бычья — сары жүрмө, уйдун жоон ичегилери, к.о.б.конская — карын; к.о.б.овечья — көк ичеги; к.о.малая конская — карта; к.о.м.овежья — майчучук; к. первичная — адепки ичеги, түйүлдүктүн алгачкы стадияларында жаралган ичеги; к. подвздошная — кара ичеги, ичке ичегинин жон

ичегиге кошулган жагы; к. придаточная — кошумча ичеги; к. прямая — түз ичеги, артык чучук, артык карта (жылкыда), к. слепая — мөөн, (уйда, койдо), туюк карын (жылкыда), ичегарындын артык бөлүмүнө таандык; к. средняя — орто ичеги; к. толстая — жоон ичеги, ичегарындын артык бөлүмү; к. тонкая — ичке ичеги, ичегарындын бир бөлүмү, карындын мөөнгө (кепшөөчү айбанда), картага (кишиде жана кепшөөчү айбанда) чейин жаткан ичеги; к. тощая — кыличеги, айланчк менен кара ичегинин ортосундагы ичке ичеги, кой-эчкинин ушул ичегисинен комуздун кылын жасагандыктан "кыличеги" деп аталган.

Клапан двухстворчатый (анат.) — кош капкалуу клапан; төрт камералуу жүрөктүн сол дүлөй менен сол карынчыгынын ортосунда жатат.

Клапан полулунный (анат.) — айчыктуу клапан; аортанын, (толтонун) көңдөй веналардын ичинде жатат.

Клапан трехстворчатый (анат.) — үч капкалуу клапан; төрт камералуу жүрөктүн оң дүлөй менен оң карынчыгынын ортосунда жатат.

Клапаны ноздрей (анат.) — таноо клапандары; кумда жашоочу сойлоктордун мурдундагы атайын таноо жапкычтар.

Клапаны сердца (анат.) — жүрөктүн клапандары; жүрөктүн ичинде кандын агымынын багытын өзгөртпөөнү камсыз кылган жапкычтар.

Класс (биол.) — класс; белгилери жана тектери жарык түрлөрдү, тукумдарды, түркүмдөрдү, бириктирип турган бир чоң биологиялык топ.

Классификация — к. *Систематика*.

Клаузилий (анат.) — клаузилий; кургактагы үлүлдөрдүн кабыгынын оозун жабуучу клапан.

Клев (физиол.) — чокуу; куштардын жем жегенде тумшугу менен жасаган аракетин.

Клейдесдаль (зоол.) — клейдесдаль; оор жүк ташуучу жылкынын (көлүктүн) асыл тукуму.

Клейкие клетки (цит.) — жабышкак клеткалар; жоноктордун жем кармоого арналган клеткалары.

Клейкие сопочки (цит.) — жабышкак бүдүрлөр; жоноктордун жабышкак клеткаларынын жабышуучу бүдүрлөрү.

Клеот (физиол.) — шаңсуу; бүркүттүн "кляк, кляк" деп чыгарган үнү.

Клетка (цит.) — клетка; бардык айбандардын жана өсүмдүктөрдүн түзүлүштөрүнүн жана тиричилик аракеттеринин негизи болуп турган эң майда уюк. К. бокаловидная — бокалсымак клетка, бездердин клеткаларынын бир түрү; к. грудная — к. *Грудная клетка*; к. каемчатая — керенелүү клетка, былжыр челдердин бетин түзүүчү клеткалардын бир түрү; к. обкладочная — төшөгүч клетка, сырт менен байланышы бар түтүкчөлөрдүн көңдөйүнүн ички бетин түзүүчү клеткалардын бир түрү.

Клетки блаждающие (цит.) — тентиме клеткалары; организмдин ар кандай органдарында кезиге берүүчү клеткалардын бир түрү. К. воротничковые — толтолуу клеткалар, былжыр

челдердин бетин түзүүчү клеткалардын бир түрү; к. крапивные — к. *Стрекаательные клетки*; к. мезодермальные — мезодермалык клеткалар, дененин мезодерма катмарын түзүүчү клеткалар; к. мышечные — булчуң клеткалары, булчуңдарды түзүүчү клеткалар; к. нервные — нерв клеткалары, мээни, нерв системасын түзүүчү клеткалар; к. пигментные — пигмент клеткалары, организмге, органдарга ар кандай түс берүү үчүн пигменттерди (боёкторду) жаратуучу клеткалар; к. подживающие — колдогуч клеткалар, тирөөчү клеткалар; к. половые — жыныс клеткалары, жаңы организм жаратуучу клеткалар; к. соматические — сомалык клеткалар, жыныс клеткаларынан башка клеткалардын жалпы аты; к. стрекательные — сайгыч клеткалар, сайгыч жиптери бар клеткалар; к. фагоцитарные — фагоцит клеткалары, организмди коргоого катышуучу, шамдагай жылып жүрүүчү клеткалар; к. чувствительные — сездиргич клеткалар, сырткы жана ички чөйрөлөрдөгү заттардын бардык турпаттарын организмге сездирип туруучу клеткалар; к. эктодермальные — эктодермалык клеткалар, дененин сырткы катмарынан чыккан жана аны түзүүчү клеткалар; к. энтодермальные — энтодермалык клеткалар, дененин ички катмарынан чыгып, аны түзүүчү клеткалар; к. эпителиальные — эпителий клеткалары, дененин органдарынын сырткы чөйрө менен жолуккан жерлерин каптап туруучу клеткалар.

Клеточная мембрана (цит.) — клетканын мембранасы; клетканы сырттан каптап жана ичиндеги структураларды бири биринен бөлүп турган эң жука чөл.

Клеточная оболочка (цит.) — клетка чели; клетканы сырттан каптап турган жука чөл.

Клеточное ядро (цит.) — клетка ядросу, клетка данеги; клетканын ичиндеги чымыр бүртүк; мында хромосомалар жатат.

Клетчатка (биол.) — клетчатка, целлюлоза; углеводдуу заттардын бир түрү.

Клетчатка подкожная (анат.) — кыртыш; тери астындагы клетчатка, теринин астында, булчуңдардын үстүндө жаткан көпшөк ткань.

Клешни (анат.) — чымчуурлар, кыпчуурлар, кээ бир айбандардын колдорунун учундагы, кээ биринин куйругундагы аспаптар.

Клешни хамелеонов (морф.) — хамелеондордун кыпчуурлары; булардын кол-буттары кыпчуур сымалдуу болуп, бутакка бек жармашат.

Клитор (анат.) — клитор, тилчик; желиндүү айбандардын ургаачысынын сырткы жыныстык бөлүгүндөгү орган.

Клоака (анат.) — клоака; омурткалуу айбандардын кыйласынын артык ичегисинин кеинген учу.

Клоакальная камера (анат.) — клоакалык камера; кош капкалуу моллюскалардын органы.

Клоакальная полость (анат.) — клоакалык көңдөй; челдүүлөр тибиндеги колониялуу жандыктардын органы.

Клоакальное отверстие (анат.) — клоакалык тешик.

Клоакальный придаток (*анат.*) — клоакалык кыпчыкей; кээ бир бакалардын клоакасындагы учтуу, бүдүрдүү нерсе.

Клоакальный сифон (*анат.*) — клоакалык сифон; челдүүлөр тибиндеги жандыктардын органы.

Клоака половая (*анат.*) — жыныстык клоака, кээ бир омурткалуулардын жыныстык функцияны аткаруучу клоакасы.

Клон (*генет.*) — клон; жыныссыз көбөйүүдө бир организмден жаралган бир нече муун.

Клубочки капиллярные (*гист.*) — капиллярдык түйдөкчөлөр; капиллярлар чырмалышып жараткан майда түйдөкчөлөр.

Клубочки почеч (*гист.*) — бөйрөктөрдүн түйдөкчөлөрү; бөйрөктөрдүн кыртыш катмарындагы капиллярдык түйдөкчөлөр, адепки сийдикти кандан ажыратуучу түйдөкчөлөр.

Клубочковые железы (*гист.*) — түйдөктүү бездер.

Клыки (*анат.*) — акыл азуу (кишиде), жырткыч азуу (айбандарда).

Клыки ядовитые (*анат.*) — уулуу азуулар; уулуу жыландардын уу жиберүүчү тиштери.

Клыки ядопроявляющие — к. *Клыки ядовитые*.

Клюв (*анат.*) — тумшук (куштарда); куштардын узарган тишиз жаактарынан жаралган ооз органы.

Клювовидная кость — к. *Коракويد*.

Клюв роговой (*анат.*) — куштумшук; мүйүздөн жаралган тумшук.

Клонуть (*биол.*) — чокуу; куштардын, балыктардын ж.б. айбандардын жемди бирден терип, тартып жеш аракетин.

Ключицы (*анат.*) — акыректер (кишиде), боконолор (желиндүү айбандарда); биринчи кабыргалар.

Книдоциль (*анат.*) — книдоциль; сайгыч клеткалардын сырткы бетиндеги сезгич түк.

Книжка (*анат.*) — тогуз кат; кепшөөчү айбандардын көп камералуу карынынын бири.

Кнопки замыкающего аппарата головных (*анат.*) — башпут моллюскалардын капкаларынын кнопкалары.

Коагуляция (*биол.*) — коагуляция, уюу; мисалы, кандын уюшу.

Кобротоксин (*биохим.*) — кобротоксин; жыландардын уулуу заттарынын бири.

Коготок (*анат.*) — тырмакча; учу ийнедей учтуу, мүйүздөн жаралган нерсе, манчалардын учунда болот.

Когти (*анат.*) — ийнетармактар; куштун, жырткыч айбандын ж.б. манчаларынын учундагы, мүйүздөн жаралган учтуу курал.

Кожа (*анат.*) — тери; омурткалуу айбандардын денесин сыртынан каптап турган солкулдак, чоюлгуч нерсе. К. гипроскопическая — гипроскоптуу тери; сууну жутуп, сиңирип алуу жөндөмдүүлүгү бар тери; к. голая — такыр тери; жүнү жок жылма тери, к. ороговевшая — чордуу тери, чорго айланган катуу тери.

Кожи проницаемость (*гист.*) — теринин өткөргүчтүгү; өзү аркылуу заттарды өткөрө алгычтыгы.

Кожистые выросты (*морф.*) — тери быдырлар; кээ бир ташпакалардын кулагынын артындагы буржуйган быдырлар.

Кожистые клапаны пластрона (*анат.*) — пластрондун терилүү клапандары; ташпака көчүүгүн коруганда жабуучу клапандары.

Кожистые лоскуты (*морф.*) — тери өөндөр; кээ бир ташпакалардын мойнунда салбырап турган терилер.

Кожистый гресень (*морф.*) — теритарак; кээ бир сойлоктордун кыр аркасында (мисалы, базилистин) узунунан жаткан тери кыргак.

Кожная ткань (*гист.*) — тери тканы; терини жараткан ткань (эпидермис).

Кожное дыхание (*физиол.*) — териден дем алуу; теринин капиллярларындагы кандын эритроциттери абадагы кычкылтекти кармап, организмди камсыз кылууусу; кээ бир айбанда бул өтө өөрчүгөн.

Кожное сало (*физиол.*) — тери майы; теринин май бездери чыгарган май.

Кожно-мускульный мешок (*морф.*) — терибулчуңдуу баштык; голотуриялардын булчуңдуу катмары.

Кожные выросты (*морф.*) — тери быдырлары; мисалы, курбакалардын терисиндеги быдырлар.

Кожные железы (*анат.*) — тери бакалоорлору; денизжылдыздарынын терисиндеги дем алууга катышуучу искиректер.

Кожные железы (*анат.*) — тери бездери; териге жайгашкан бездер.

Кожные зубы (*анат.*) — тери тиштери; кээ бир амфибиялардын эмбриондорунун терисинде тизилген тиштери бар.

Кожные кости (*морф.*) — тери сөөктөр; сөөккө айланган катуу терилер, мисалы, сойлоктордо.

Кожные чувства (*физиол.*) — тери сезимдери; тери аркылуу сырткы чөйрөдөгү нерселерди сезүү.

Кожный воротник (*морф.*) — тери жака; кээ бир кескелдириктердин мойнундагы терилери жакадай болуп бүгүлүп турат.

Кожный покров (*морф.*) — тери жабуу; көп клеткалуу организмдердин денесинин эн сырткы кабыгы.

Кожный скелет (*морф.*) — тери скелет; айбандардын денесине таяныч, түркүк болуучу катуу тери, кабык.

Кожный эпителий (*гист.*) — тери эпителий; терини түзүүчү ткань.

Кокон (*эмбр.*) — пилла, жибек түйдөк; жибек куртунун жибектен жасаган үйү.

Кокон яйцевой (*эмбр.*) — жумурткалык пилла; жандыктын жумурткасы, (мисалы, жөргөмүштүн) жатуучу кутуча.

Кокцидиоз (*вет.*) — кокцидиоз; коаидия мителеринин кесепетинен пайда болгон ылан.

Колбочки кишечнорастворимых (*анат.*) — көңдөлдөрдүн кумганчалары; көңгөлдөрдүн сездиргич органы.

Колбочки сетчатки (*гист.*) — тордомо челдин кумганчалары; көздүн тордомо челиндеги көргөзгүч клеткалардын бир түрү.

Колебания мерцательные (*биол.*) — ыргалуу; түктүү клеткалардын түктөрүнүн ыргалышып, бир багытка жапырылышы.

Коленная чашка (*анат.*) — томук; тизе муунундагы кыска чулу сөөк.

Коленный рефлекс (*физиол.*) — тизе рефлекс.

Колено (*биол.*) — тизе (кишиде); жето жилик менен кашка жиликтин ашташындагы томуктуу муун.

Коллаген (*гист.*) — коллаген; организмдеги желим заттарды жаратуучу ткань.

Коллатерали (*биол.*) — коллатералдар; каптал жолдор, буйтоо жолдор; кантамырлардын, нерв талчаларынын негизги жолунан башка буйтоо жолдору.

Коллекция (*биол.*) — коллекция; илим үчүн айбандардын кептерин, өсүмдүктөрдүн гербарийин чогултуу.

Колленциты (*цит.*) — колленциттер; былпылдактардын мезоглеясындагы кыймылдабаган клеткалар.

Коллоид (*биохим.*) — коллоид; заттын катуу эмес, суюк эмес, желимге окшоп илээшкен абалы.

Коловращательный аппарат — чимирилткич аппарат; бурама жандыктар классынын бир органы.

Колокол скребней (*анат.*) — тикенбаштардын жылаажыны; жумуру курттардын жыныс системасындагы орган.

Колониальность (*экол.*) — колониялуулук, чогулуу жашоочулук; душмандардан жана сырткы чөйрөнүн зыяндуу факторлорунан коргонуу максатында чогулуу, биригип жашоо.

Колониальные организмы (*биол.*) — колониялуу организмдер; жынысыз көбөйгөндө тукумдары энелеринен ажырабай жашай берүүчү суу организмдери. Колонии временные (*экол.*) — убактылуу колониялар, күнүмдүк колониялар; к. мономорфные (*экол.*) — мономорфтуу колониялар; к. моноподиальные (*экол.*) — моноподийлүү колониялар; к. мутовчатые (*экол.*) — шыпыргысымак колониялар; к. полиморфные (*экол.*) — полиморфтуу колониялар; к. постоянные (*экол.*) — туруктуу колониялар; к. симподиальные (*экол.*) — симподийлүү колониялар; к. стелющиеся (*экол.*) — төшөлгөн колониялар; к. стелющиеся эпифиты (*экол.*) — эпифитколониялар.

Кольцевание (*биол.*) — шакектөө; куштардын өткөндүгүн билүү үчүн колдонулуучу ыкмалардын бири.

Кольцевидный хрящ (*анат.*) — шакексымак кемирчек; мисалы, кекирктин кемирчектери.

Кольцевой канал (*анат.*) — шакектей канал; көңгөлдөр тибиндеги жандыктарга таандык орган.

Кольцо нервно (*гист.*) — нерв шакеги; муунак-курттарга таандык нерв структурасы.

Кольчатость (*биол.*) — муунактуулук; муунак-курттардын денелеринин муунак-муунак бо-

луп түзүлүшүнүн биологиялык максатын белгилөөчү термин.

Кольчатость вторичная (*биол.*) — кийинки муунактуулук; эволюциялык процесстин натыйжасында организмде муунактардын кийин жаралышы.

Кольчатость ложная (*биол.*) — жалган муунактуулук; дененин ичинде тосмолору жок, сырты гана муунак болуп көрүнүшү.

Колошый аппарат (*анат.*) — сайгыч аппарат; кээ бир жандыктардын коргонуучу жана качыруучу куралы.

Комиссура (*анат.*) — комиссура, ширелме, чаптама; органдын жартылары бири менен бири башышкан, ширешкен жери.

Комменсализм (*биол.*) — комменсализм; ар башка түрлөрдүн бирге жашап, биринин эсебинен экинчисинин жан багуусу.

Комменсалы (*зоол.*) — комменсалдар, жанбактылар; башка айбандарга жармашып алып, алардын жемине орток болгондор.

Комольство (*морф.*) — токолдук, мүйүзсүздүк; демейдеги мүйүздүү айбандарда мүйүздүн жоктугу.

Комольий (*зоол.*) — токол; мүйүздүү айбандардын мүйүзү жок экземплярлары.

Ком пищевой (*физиол.*) — сугум тамак, сугум аш; айбандын жеп жаткан жеминин бир сугуму.

Конвергентная адаптация (*дарв.*) — конвергенттик байырлануу; тек жагынан алыс айбандар чогуу бир чөйрөдө байырланышы.

Конвергентное сходство (*дарв.*) — конвергенттик окшоштук; тектери алыс организмдердин белгилеринин жана функцияларынын бири бирине окшоштугу.

Конвергенция (*дарв.*) — конвергенция; тек жагынан алыс түрлөрдүн түзүлүштөрү жана функцияларынын эволюциялык процессте окшошуп калышы.

Конвергенция экологическая (*дарв.*) — экологиялык конвергенция; сырткы чөйрөлөрдүн окшош шарттарында ар кыл организмдерде окшош белгилеринин пайда болушу.

Конвульсия (*физиол.*) — конвульсия, карышуу, тыршуу; булчуңдардын карышып жырылышы.

Коневодство (*зоотех.*) — жылкы чарбачылыгы; мал чарбачылыктын бир тармагы.

Конечности (*морф.*) — аяктар, кол-буттар; организмдин жерге таянаар, басып жүрөөр мүчөлөрү. К. бегательные (*морф.*) — жүгүрткүч аяктар, көп аяктуу жандыктарда, каскактарда атайы арналган буттар; к. брьюшные (*морф.*) — курсактагы аяктар (омурткасыз жандыктарда); к. верхние (*морф.*) — колдор (кишиде), үстүнкү аяктар; к. задние (*морф.*) — арткы аяктар, уча курчоосунан чыккан аяктар; к. задние удлинённые (*морф.*) — узарган арткы аяктар, кээ бир каскак жандыктардын буттары; к. наземные (*морф.*) — жер басуучу аяктар, к. нижние (*морф.*) — буттар, төмөнкү аяктар (кишиде); к. копательные — к. к. роющие; к. передние (*морф.*) — алдыңкы аяктар, айбандардын баш жагындагы аяктар; к.

- плавательные (*морф.*) — сүздүргүч аяктар, сууда жашоочу айбандардын аяктары, к. прыгательные (*морф.*) — секирткич аяктар, кээ бир жандыктардын басуу үчүн эмес, атайын секирүү үчүн жаралган аяктары; к. роющие (*морф.*) — казуучу аяктар, айбандардын жерди казууга ыңгайланган аяктары; к. хватательные (*морф.*) — кармагыч аяктар, айбандардын, жандыктардын бир нерсени кармамоого же ага жармашууга ыңгайланган аяктары; к. ходильные — к. *Конечности бегательные.*
- Конина** — жылкы эти.
- Коннективы** — к. *Тяжи нервные.*
- Коновязь** (*зоотех.*) — керме, мамы; мал (ат) байлоочу жасалга.
- Конюгон** — ат айдагыч; чегилген аттарды башкарып иштетүүчү киши.
- Консерватизм наследственности** (*ген.*) — тукум куучулук консерватизм; тукумдан укумга насили сактап калууга тырышуу касиети.
- Консистенция** (*морф.*) — консистенция; заттардын табигый абалы катуу, жумшактыгы, коюу-суюктугу, чубурма-илешмелиги жана ушул сыяктуу абалдары.
- Консументы** (*биол.*) — консументтер; органикалык заттар менен тамактануучу организмдер; 1. чөп жечүлөр, 2. эт жечүлөр.
- Контрактура** (*физиол.*) — сенектик; муундар дарттын кесепетинен катып калып, мүчөлөрдүн кыймылдай албай калышы.
- Контурное перо** (*морф.*) — к. *Перья контурные.*
- Конулы** (*морф.*) — конуялар; былпылдак жандыктардын денесинин сыртындагы майда дөмпөктөр.
- Конус** (*морф.*) — конус; түбү жоон, учу ичкерип шиш болуп бүткөн жумуру фигура.
- Конус аорты** (*анат.*) — толто конусу.
- Конхин** (*биохим.*) — конхин; үлүккабыктын курамындагы органикалык зат.
- Конхиолин** (*биохим.*) — конхиолин; үлүккабыктын курамындагы органикалык зат.
- Конхиология** (*биол.*) — конхиология; үлүккабыктар жөнүндө илим.
- Коньюгация** (*биол.*) — коньюгация; 1. жалгыз клеткалуу организмдердин жыныстык катнашуусунда клеткаларынын ядролорунун алмашуусу; 2. бир бактериядан экинчисине гендик материалдарды алып баруу жолу.
- Конъюнктив** (*анат.*) — конъюнктив; көздүн былжыр чели.
- Координация** (*физиол.*) — координация; филогенез процессинде организмдин органдарынын жана бөлүктөрүнүн бири бирине ылайык өсүшү.
- Копробионты** (*биол.*) — копробионттор; кык менен оокат кылган организмдер.
- Копролиты** (*биол.*) — копролиттер, каткан заңдар, тезектер; иче катып сыртка таш сыяктуу болуп чыккан тезектер.
- Копрофаги** (*зоол.*) — кыкчылдар, жампачылдар; заң, жампа, коргол, кык жана ушул сыяктуу ичегарындан чыккан калдыктар менен тамактанып жашоочу жандыктар.
- Копрофагия** (*экол.*) — копрофагия; зан, кык өңдүү калдыктар менен тамактануу.
- Копулировать** (*физиол.*) — копуляциялоо; эркек менен ургаачыны бири бирине жыныстык катнаштыруу.
- Копулятивный орган** (*анат.*) — копуляциялык орган; эркектик урукту ургаачылык жыныс системага киргизүүчү орган.
- Копуляция** (*физиол.*) — копуляция; жыныстык катнашууда эки организм (эркек менен ургаачы) бири бирине жармашышы.
- Копчик** (*анат.*) — чычан; куймулчактын учу, мындан кээ бир айбандардын узун куйругу өсүп чыгат.
- Копчиковая железа** (*анат.*) — чычан бези; көпчүлүк куштардын чычаңындагы чоң без, муун майы менен куштар жүндөрүн майлап, суу жуктурбайт.
- Копытная подошва** (*анат.*) — туяк таманы; туяктын жер баскан бети.
- Копытная стрелка** (*морф.*) — тура; ай туяктуу айбандардын туягынын таманында найзанын учу сыяктанган бир жонок.
- Копытный венчик** — к. *Венчик копыта.*
- Копытный сустав** (*анат.*) — туяк мууну, кундуз мууну; туяк сөөгү менен бейбелчектин ашташы.
- Копыто** (*анат.*) — туяк; кээ бир айбандардын (бардык малдын) аяктарынын учундагы мүйүздөй катуу, солкулдак башмак.
- Копытие** (*анат.*) — туякча.
- Кора** (*анат.*) — кыртыш; органдын сырткы катмары.
- Кора головного мозга** — мээ кыртышы; мээнин жарты шарларынын сырткы катмары.
- Кораконд** (*анат.*) — кораконд, кузгунтумшук; скелеттеги, кабырга окшогон сөөктүн аты.
- Коралловые рифы** (*зоогеогр.*) — шурулуу рифтер; тропиктик деңиздердин тайыз жерлеринде шурулардын колониялары тарабынан жаралган кырка борчуктар.
- Коралловые сооружения** — к. *Коралловые рифы.*
- Кора надпочечников** (*гист.*) — бөйрөк үстүндөгү бездер кыртышы; ички секрециялык гормондордун бир кыйласын чыгаруучу без.
- Корацидий** (*эмбр.*) — корацидий; мите жалпак курттардын личинкаларынын бир стадиясы.
- Корень зуба** (*анат.*) — тиштин түбү; тиштин жаак оюгун орношкон учу.
- Корешок нервного задний** (*гист.*) — нервдин артык тамыры; жүлүндөн чыккан нервдин арка жак тамыры, сездиргич нервдердин талчалары.
- Корешок нервный передний** (*гист.*) — нервдин алдыңкы тамыры; жүлүндөн чыккан нервдин ич жак тамыры; кыймылдаткыч нервдердин талчалары.
- Кориночка** (*анат.*) — себетче; аарынын артык санындагы бир чуңкур.
- Кориум** (*морф.*) — кориум; теринин ички катмары.
- Кормидий** (*биол.*) — кормидий; колониялуу жандыктардын зооиддеринин бөтөнчө бир түрдүү чокморогу.

Кормилка (*эмбр.*) — кормилка; челдүүлөр тибиндеги бадыраң сымалдуу жандыктардын жынысыз бир личинкасы.

Кормление минное (*физиол.*) — жалган тамактандыруу; физиологиялык тажрыйбада колдонулуучу бир ыкма.

Корневая нить жугтика (*цит.*) — чыбырткынын тамыр жиби; чыбырткынын цитоплазманын ичиндеги бөлүгү, түп жагы.

Корнюхость (*морф.*) — чунактык; кулак калкандарынын демейдегисинен чолоктугу, кыскалыгы.

Коробка мозговая (*анат.*) — мээ кутусу; башсөөктө мээ жатуучу көңдөй.

Коронка зуба (*анат.*) — тиштин коронкасы; тиштин көрүнүп турган үстүңкү бөлүгү.

Коротидный синус (*гист.*) — коротис синусу; күрөө тамырдын ички жана сырткы болуп экиге бөлүнгөн ачакейинде жаткан нерв түйүнү.

Корреляция (*биол.*) — корреляция; түрлөрдүн же бир эле организмдеги органдардын бири бирине байланыштуулугу, бирине жараша биринин өөрчүшү.

Кортиева перепонка — к. *Кортиев орган*.

Корти орган (*анат.*) — Корти органы; кулактын чыгырыгында жаткан орган.

Космополитизм (*биол.*) — космополитизм; бир эле түрдүү организмдин эң кеңири тароого жөндөмдүүлүгү.

Космополиты (*биол.*) — космополиттер; айбандардын, өсүмдүктөрдүн бүт жер жүзүнө таралган түрлөрү, уруулары, тукумдары ж.у.с.

Костеобразователи (*гист.*) — сөөк жараткычтар; сөөктөрдү түзүүчү клеткалар.

Костеразрушители (*гист.*) — сөөк бүлүнткүчтөр; сөөктөрдү бүлүнтүүчү, эритүүчү клеткалар.

Кости голени (*анат.*) — жото жиликтер; жото жана балдак жиликтен турган эки жилик.

Кости запястья (*анат.*) — кырк муун сөөктөрү; 1. Кишиде, алакандуу айбандарда билек жиликтери менен ченгел сөөктөрү аштакан муунда эки кабат болуп тизилип жаткан майда сөөктөр. 2. Туяктуу айбандарда алдыңкы аягынын каржилик менен шыйрак жилигинин аштакандагы тизилген майда сөөктөр.

Кости кисти (*анат.*) — шады сөөктөрү; алдыңкы аякта кырк муун менен шыймылчак сөөктөрүнүн ортосундагы жиликтер, кишиде 5. аларды алакан сөөктөрү дешет; малда 1-3, аларды шыйрак сөөктөрү деп да коюшат.

Кости кожные (*анат.*) — тери сөөктөрү; сойлоктордун көпчүлүгүнүн башы сыртынан сөөк менен капталган.

Кости плюсны (*анат.*) — арткы шыйрак сөөктөрү (малда жана башка кургактагы желиндүү айбандарда), таман сөөктөрү (кишиде).

Кости покровные (*анат.*) — жабуу сөөктөр; организмди сыртынан жабуучу сөөктөр.

Кости полые (*анат.*) — көңдөй сөөктөр; ичинде бош уюктары бар сөөктөр.

Кости предплечья (*анат.*) — каржилик (каруу-жилик); кырк муун менен күн жиликтин орто-

сундагы жиликтер; кишиде; билек жилик жана чыканак жилик, айбанда каржилик жана укурук жилик болуп эки жиликтен турат.

Кости предлобные (*анат.*) — кызыл ашык сөөктөрү (кишиде), толорсук сөөктөрү (малда жана башка желиндүү айбандарда).

Кости пистные (*анат.*) — алакан сөөктөрү (кишиде), алдыңкы шыйрак сөөктөрү (малда жана башка кургактагы желиндүү айбандарда).

Кости тазовые (*анат.*) — уча сөөктөрү; эки жамбаш, куймулчак сөөктөрү биригип уча сөөктөрүн түзүшөт.

Кости трубчатые (*анат.*) — жиликтер; ичи көңдөй жумуру сөөктөр.

Костная капсула мозга (*анат.*) — мээнин сөөк кутусу; мээнин сыртынан каптаган сөөк куту.

Костная ткань (*гист.*) — сөөк тканы; сөөктү түзгөн ткань.

Костные пластинки — к. *Остеодерма*.

Костный мозг (*гист.*) — чучук, жилик чучугу; жиликтин, кемиктин ичиндеги майлуу ткань, кан жаратууга катышат.

Костный шов (*морф.*) — сөөк жиги, сөөк тигиши; бир сөөк экинчи сөөк менен муунсуз бириккенде пайда болгон жиктер, тигиштер.

Кость (*морф.*) — сөөк; көпчүлүк айбандардын денесинин тирөөчтөрүн түзүүчү катуу ткань. К. барабанная (*анат.*) — тарсылдак сөөгү, кулак сөөктөрүнүн бири; к. бедренная (*анат.*) — кашка жилик, жамбаш менен жото жиликтин ортосунда жатат; к. безымянная (*анат.*) — жамбаш сөөгү, уча курчоосун түзүүчү жуп сөөк; к. берцовая большая (*анат.*) — жото жилик, кашка жилик менен арткы шыйрак жилигинин ортосунда жатат; к. верхневисочная (*анат.*) — үстүңкү чыкый сөөгү, баш сөөгүнүн курамына кирүүчү жуп жалпак сөөк; к. верхнечелюстная (*анат.*) — үстүңкү жаак сөөгү, баш сөөгүнүн курамына кирүүчү жуп жалпак сөөк, үстүңкү азуулар ушуга орношот; к. воронья — к. *Коракويد*; к. гороховидная (*анат.*) — буурчаксымак сөөк, кырк муундагы майда сөөктөрдүн бири; к. грудная (*анат.*) — айбалка төш сөөгү, көөдөндү асты жагынан (кишиде алды жагынан) жапкан жалпак сөөк; к. заглазничная (*анат.*) — көз артындагы сөөк, сойлоктордун көз чарасынын арткы керегиси; к. затылочная — к. *Затылочная кость*; к. квадратная (*анат.*) — квадрат сөөк, баш сөөктүн курамындагы бир сөөк; к. клиновидная (*анат.*) — шынаасымак сөөк; башсөөктүн курамындагы жалкы жалпак сөөк; к. клинобоньятельная (*анат.*) — шынаасымак-жыт сөөк; амфибиялардын баш сөөктүн курамындагы бир жуп сөөк; к. клювовидная — к. *Коракويد*; к. кожная — к. *Кожные кости*; к. копытная (*анат.*) — туяк сөөгү, аяктын учку сөөгү, туяктуу айбандардыкы туяк менен тышталган; к. крыловидная (*анат.*) — канатсымак сөөк; баш сөөктүн курамына кирүүчү жалкы жалпак сөөк; к. крычковидная (*анат.*) — илмексымак сөөк, кырк муундун майда сөөктөрүнүн бири; к. лобковая (*анат.*) — чу-

рай сөөгү, уча курчоосун түзүүчү сөөктөрдүн бири; к. лобная (*анат.*) — маңдай сөөгү, баш сөөктүн составындагы жуп жалпак сөөк; к. лобно-теменная (*анат.*) — маңдай-чыккы сөөгү; амфибия жана сойлоктордун кээ бирөөлөрүнүн баш сөөктүн курамындагы бир жуп сөөк; к. локтевая (*анат.*) — укурук жилик, алдыңкы аякта каржилек менен катар жаткан, чыканак урунукка жараткан жилик; к. межтеменная (*анат.*) — чоку орто сөөгү, баш сөөктүн курамындагы бир жалкы сөөк; к. межчелюстная (*анат.*) — жаак орто сөөгү, үстүнкү жаакта кашка тиштер орношуучу сөөк; к. надглазничная (*анат.*) — кабак сөөгү, көз чарасынын үстүндөгү жуп сөөк; к. небная (*анат.*) — тандай сөөгү, баш сөөктүн курамындагы жуп жалпак сөөк; к. носовая (*анат.*) — мурун сөөгү, баш сөөктүн курамындагы жуп, жалпак сөөк; к. передняя (*анат.*) — алдыңкы кулак сөөгү, амфибиялардын баш сөөгүнүн курамындагы бир жуп сөөк; к. плечевая (*анат.*) — күң жилик, алдыңкы аякта, далы менен каржилектин (каруу-жилик) ортосундагы сөөк; к. подвздошная (*анат.*) — урунжай сөөгү, жамбаштын куймулчак менен биригичкен сөөгү, к. подъязычная (*анат.*) — бакалоор сөөгү; тилдин түбүн башсөөк менен байланыштырып турган жуп сөөк; к. полового члена (*анат.*) — жыныс мүчөсүнүн сөөгү; кээ бир айбандардын жыныс мүчөсүндө болот; к. поперечная (*анат.*) — тууралай жаткан сөөк, жыландын баш сөөгүнүн курамындагы сөөк; к. пяточная (*анат.*) — толорсук сөөгү (айбанда), согончок сөөгү (кишиде); артык аякта, кызыл ашык муунундагы уркуйган сөөк, к. седлашная (*анат.*) — көчүк сөөгү; жамбаштын курамындагы бир жалпак жуп сөөк, к. седлашнo-лобковая (*анат.*) — көчүк-чурай сөөгү; сойлоктордун скелетинде уча курчоосун түзүүчү сөөктөрдүн бир жуп сөөгү; к. скуловая (*анат.*) — жаак кыр сөөгү, үстүнкү жаактын сырт жагындагы кырдуу жуп сөөк; к. слезная (*анат.*) — жаш сөөгү, көздүн чарасынын ылдыйкы бетин түзүүчү жуп сөөк; к. слуховая (*анат.*) — кулак сөөгү, баш сөөктүн курамындагы чымыр жуп сөөк; к. столбчатая (*анат.*) — түркүксымак сөөк; сойлоктордун баш сөөгүнүн курамындагы бир жуп сөөк; к. таранная (*анат.*) — чүкө (кой-эчкиде), томпой (бододо); толорсук муунундагы бир чулу, кыска сөөк; к. теменная (*анат.*) — төбө сөөгү, чоку сөөгү; баш сөөктүн курамындагы бир жалпак сөөк; к. хондральная (*анат.*) — канылжаар сөөгү; канылжаардын калбырдай тешиктүү, жука сөөгү; к. чешуйчатая (*гист.*) — какачтуу сөөк, какачтанып, катмарлары көрүнүп турган сөөк; мисалы, каракуштун төбө сөөктөргө бекиген жагы.

Котиледоны (*гист.*) — котиледондор; күмөндүн көбүндөгү (айбандарда), тонундагы (кишиде) жатынга бекүүчү будурлор.

Крайняя плоть — к. *Преуций*.

Краниальный (*биол.*) — алды жак, баш жак; дененин баш жаккы багытын белгилөөчү термин.

Краниология (*биол.*) — краниология; баш сөөк жөнүндө илим.

Крапивные клетки — к. *Клетки стрекательные*.

Красные кровяные тельца (*гист.*) — кандын кызыл бүртүкчөлөрү; абанын кычкылтегин кармап, организмге жеткирүүчү кандын клеткалары.

Крахмал животный — к. *Гликоген*.

Крахмальные зерна (*биохим.*) — крахмал бүртүкчөлөрү; айбандын клеткасындагы майда будурлүү углеводдор.

Креационизм (*биол.*) — креационизм; органикалык дүйнөнүн көп түрдүүлүгүн кудурет өзү жараткан деген түшүнүктүн негизинде биологиялык түрлөр өзгөрбөй туруктуу бойдон кала берет деген эски идеалисттик концепция, божомол.

Крестец (*анат.*) — куймулчак; омуртка тутумунун уча курчоосу түшүндөгү туташкан омурткалар; уча көндөйүнүн үстүнкү бетин түзөт.

Крестец сложный (*анат.*) — татаал куймулчак.

Кретин (*биол.*) — кретин, маньроо, макоо; акылсыз, түшүнүксүз төрөлгөн киши.

Кретинизм (*мед.*) — кретинизм, макоолук, маньроолук; акылдан ажыраткан оору, көбүнчө кишиге таандык.

Крибеллум (*анат.*) — крибеллум; жөргөмүштүн желес сызылып чыгуучу бөтөнчө бир эбелек.

Кривая изменчивости (*биол.*) — кубулуштун ийри сызыгы; организмдин өзгөрүштөрүндөгү ар түрдүү стадиялар.

Кривая роста (*биол.*) — өсүүнүн ийри сызыгы; организмдин өсүү мезгилдеринин ритмикалык өзгөрүштөрү.

Крипта (*гист.*) — крипта, ичegi беzi; ичегинин былжыр челинде жаткан майда бездер.

Криптонисциум (*эмбр.*) — криптонисциум; тең буттуу рак сымалдуулардын личинкаларынын бир стадиясы.

Крипторхизм (*биол.*) — крипторхизм, ууру эндүүлүк; эркек айбандын урук бездеринин калтага түшпөй коюшу.

Кристаллический стебелек двустворчатых (*анат.*) — кош капкалуулардын кристалдуу сабакчасы; аш эритүү системасындагы орган.

Кристы (*цит.*) — кристалар; митохондриялардын ичиндеги тосмолор.

Критициальная стадия (*биол.*) — критидий стадиясы; трипаносоманын көбөйүштүндөгү бир стадия.

Кровеносная лакуна центральная (*анат.*) — кан жүгүрүүнүн борбордук лакунасы; омурткасыз жандыктардын кээ бирөөлөрүнө таандык орган.

Кровеносная система (*анат.*) — кан жүгүрүү системасы; жүрөк, кантамырлар, кан жасоочу органдар — баары чогулуп бул системаны түзүшөт.

Кровеносная система замкнутая (*анат.*) — кан жүгүрүүнүн туташ системасы; толто жүрөктөн чыгып, артериялык тамырларга

бөлүнүп, органдарда капиллярларга айланып, андан кайра вена тамырлары чогулуп, акыры көңдөй веналар жүрөккө келип кирген туташ система.

Кровеносная система незамкнутая (*анат.*) — кан жүгүрүүнүн туташпаган системасы; организмде кан өткөрүп туруучу тамырлар туташ жатпай, органдарга барганда лакуналарга (уюкчаларга) айланып кетет, мындай система түзүлүшү жөнөкөй жандыктарда кезигет.

Кровеносные лакуны (*анат.*) — кан жүгүрүү лакуналары; көпчүлүк омурткасыз жандыктардын кантамырынын ордунда кан жүгүрүү лакуналары болот.

Кровеносные сосуды (*анат.*) — кантамырлар; организмде кан өткөрүп туруучу түтүкчөлөр; булар үч түргө бөлүнөт; 1. артериялар, 2. веналар, 3. капиллярлар.

Кровеносные сосуды кожи (*анат.*) — теринин кан тамырлары.

Кроветворение (*физиол.*) — кан жаралыш; кан жаратуучу органдарда кандын клеткаларынын жаралуу процесси.

Кроветворные органы (*анат.*) — кан жараткыч органдар; организмде кан жана лимфа клеткаларын жасоочу органдар.

Крови выбрагивание (*биол.*) — кан чачыратуу; кээ бир кескелдириктер (мис., игуана) коргонуу иретинде мурдунан, көзүнөн кан чачыратат.

Кровозлияние (*физиол.*) — кан ширөө, канталоо; кандын тамырдан чыгып, тканды ширеп же көңдөйлөргө уюп калышы.

Кровообращение большой круг (*физиол.*) — кан жүгүрүүнүн чоң айлампасы; кандын жүрөктөн бүткүл денеге, андан кайра жүрөккө келүүчү жолу.

Кровообращение замкнутое (*физиол.*) — туташ кан жүгүрүү; кан жүрөктүн сол карынчыгынан толтого, андан артериялар, капиллярлар аркылуу органдарга, андан венаула, веналар аркылуу алдыңкы жана арткы көңдөй веналарга, андан жүрөктүн оң карынчыгына кайра чубуруп келүүчү кан жолу.

Кровообращение малый круг (*физиол.*) — кан жүгүрүүнүн кичине тегереги; кандын жүрөктөн өпкөгө, андан кайра жүрөккө келүүчү жолу.

Кровообращение незамкнутое (*физиол.*) — туташпаган кан жүгүрүү.

Кровопаразиты (*зоол.*) — кан мителери; канда өөрчүп көбөйүп, мителик кылуучу жалгыз клеткалуу жандыктар.

Кровоподтек — канталоо; чымыр тканга кан ширелиши.

Кровососы облигатные (*зоол.*) — дайыма кан соргучтар; дайыма айбандын канын соруп жашоочу кенелердин түрлөрү.

Кровососы факультативные (*зоол.*) — убактылуу кан соргучтар; кээ бир кенелер анда-санда кан соруп, калган убакытта башка азыктар менен тамактанат.

Кровотворение (*физиол.*) — кан жасоо, кан жаралыш; организмде кан жаралуу процесси.

Кровотечение (*мед.вет.*) — кан агуу, кан кетүү; тамыр жабыркаганда кандын агып чыгышы.

Кровоточивость (*мед.вет.*) — шүүшүндөө; кан акпай, сызылып чыгуу.

Кровоточить (*мед.вет.*) — каноо; органдардан кан чыпылдап чыгып туруу.

Кровь (*зист.*) — кан; организмди кычкылтек жана аш болумдуу заттар менен камсыз кылып туруучу суюк ткань, к. артериальная (*физиол.*) — артериялык кан, кычкылтекке бай кан; к. венозная (*физиол.*) — веналык кан, кычкылтекке жарды кан; к. смешанная (*физиол.*) — аралаш кан; веналык артериялык кандардын аралашмасы.

Кровяная плазма (*физиол.*) — кан плазмасы; кандын клеткалардан тышкаркы суюк сары суюсу.

Кровянистый — шүүшүндүү; кан аралашкан суюктук.

Кровяное давление (*физиол.*) — кан басымы; денеден кан жүгүрүп турууну камсыз кылуучу басым күчү.

Кровяные клетки (*зист.*) — кан клеткалары; кандын ар кыл функция аткаруучу клеткалары.

Кровяные пластинки (*зист.*) — кан эбелектери; кан клеткаларынын бир түрү.

Кровяные тельца — к. *Кровяные клетки*.

Кровяные шарики — к. *Кровяные клетки*.

Крона морских лилий (*морф.*) — денезилиялардын кронасы; лилиялардын бутакташып турган үстү жагы.

Кроссбридинг (*дарв.*) — кроссбридинг; малдын тукумдарын бири менен бирин жалгаштыруу; малды өстүрүүнүн, асылдантуунун бир ыкмасы.

Круглая связка (*анат.*) — жумуру байламта; кашка жиликтин ийикбашын жамбаштын чуңкуруна бекитип туруучу тарамыш.

Круговая мышца глаза (*анат.*) — көздүн алкак булчуну; көз чарасынын ичинде тегерете жаткан булчун.

Круговая мышца рта (*анат.*) — ооздун алкак булчуну; оозду бүйүртүүчү булчун.

Круговорот веществ (*биол.*) — заттардын айланып туруусу; биосферада заттар бир чөйрөдөн экинчи, үчүнчү чөйрөлөргө өтүп, кайра мурдагы чөйрөсүнө кайтып келүү процесси.

Круп (*анат.*) — соору; айбандын учасынын үстүнкү сырты.

Круторогий (*морф.*) — тик мүйүздүү; кээ бир айбандын мүйүздөрүнүн тик турушу.

Крыло (*анат.*) — канат; куштардын, балыктардын ж.б. кээ бир айбандын учуруу, сүздүрүүгө арналган аяктары.

Крыльшко (*анат.*) — канатка, кичине канат.

Крылья (*анат.*) — канаттар; учу үчүн арналган органдар.

Крылья задние (*анат.*) — арткы канаттар; каскак жандыктардын кээ бирлеринде эки жуп канатты болот, ошолордун арткы жуп канаттары.

Крылья передние (*анат.*) — алдыңкы канаттар; эки жуп канаттуу, каскак жандыктардын алдыңкы канаттары.

Крышечка брюхоногих (*анат.*) — үлүлдөрдүн капкагы; кабыгынын оозун жабуучу капкак; бул кээ бир кургакта жашоочу үлүлдөрдө болот.

Ксерофилы (*зоол.*) — ксерофилдер; кургакты жакшы көрүүчү организмдер.

Ктенидии (*анат.*) — ктенидиялар; моллюскалардын адепки бакалоорлору.

Кубышка (*биол.*) — кумганча; чегирткелердин жумурткасы сакталуучу "идиш".

Куколка (*эмбр.*) — сөтөр, куурчакча; көпчүлүк каскак жандыктардын личинкалык стадиясы.

К. бочонковидная — тулупсымак сөтөр, сөтөрлөрдүн бир формасы; к. висчая — салаңдаган сөтөр, бир нерсеге жибекчелери (желелери) менен бекип, самсаалап, салаңдап турган сөтөр, к. ложная — сөтөр сөрөй, кычы коуздардын личинкаларынын бир стадиясы; к. подпоясанная — аарчынданган сөтөр, какак канаттуу каскактардын (көпөлөктөрдүн) сөтөрлеринин нерселерге бекиген абалдарынын бири; к. покрытая — жабылуу сөтөр, каскак жандыктардын личинкаларынын формаларынын бири.

Куколка свободная (*эмбр.*) — эркин сөтөр; каскак жандыктардын личинкаларынын формаларынын бири.

Кулига (*зоол.*) — кулига; чегирткелердин личинкаларынын чогулган ордосу.

Кулижки солнечные (*зоол.*) — күнөсүл кулигалар; чегирткелердин чокмоктошуп, үйүлүшүп күнгө кактанып турган личинкалары.

Культура тканей (*ист.*) — ткандар культуурасы; колго өстүрүп жаткан ткандар, органдар.

Курдюк (*морф.*) — тегерек куйрук; койдун майлуу тегерек куйругу.

Кутикула (*анат.*) — кутикула, жаргак кабык; каскак жандыктардын денесинин сырткы кабыгы.

Кутис — к. *Дерма*.

Кучый — чолок; мүчөнүн демейдегисине чейин узарып жетпеген кемтиги.

Кювьеров орган (*анат.*) — Кювье органы; кээ бир голотуриялардын коргонгуч, сактангыч органы.

Кювьеровы протоки (*анат.*) — Кювье түтүктөрү; башсыз омурткалуу жандыктардын жана кишинин түйүлдүктөрүнүн ненеде туурасынан жаткан кантамырлары.

Л

Ладонь (*морф.*) — алакан, чөңгөл, колдуу айбандардын жана кишинин чөңгөлүнүн ич жак бети.

Лазавоцие животные (*зоол.*) — даракка чыгуучу айбандар; даракка, зоога жармашып чыгуучу айбандар.

Лайки — үрөөнөк иттер; токойдо аң улоого багытталып чыгарылган иттердин асыл тукуму.

Лактальные зубы (*анат.*) — ууз тиштер; айбандын жаш кезинде биринчи чыгып, кийин түшүүчү тиштери.

Лактация (*физиол.*) — лактация; желиндүү айбандардын желининде сүт жаралып, балдарын сүт менен багып турушу.

Лактогенный гормон (*физиол.*) — лактогендик гормон, сүт чыгаргыч гормон.

Лакуна (*анат.*) — лакуна; өзүнүн атайын чели жок, ткандардын, органдардын арасындагы бош жер.

Лакуна система (*анат.*) — лакуналар системасы; омурткасыз жандыктардын кан жүгүрүү системасынын бир түрү.

Ламаркизм (*дарв.*) — ламаркизм; Ламарктын эволюция теориясы.

Лапа (*морф.*) — чөңгөл; кээ бир айбандын алдыңкы жана арткы аягынын учтары бир нерселерди кармоого жөндөмдүү, ошондойлорду чөңгөл дейт.

Лапка (*морф.*) — чөңгөлчө; кичине айбандардын чөңгөлчөсү.

Лапы хватательные (*морф.*) — кармагыч чөңгөлдөр; кээ бир айбандардын (көбүнчө даракта жашоочулардын) чөңгөлдөрү нерселерди кармоого ыңгайлашкан.

Ласты — калакпуттар; сууда жашоочу желиндүү айбандардын кайыктын калагына окшоп калган арткы аяктары.

Латентное состояние (*физиол.*) — латенттик абал, тымызын абал; сырткы чөйрөнүн ыңгайсыз шарттарында аман калуу үчүн жандыктардын убактылуу тынч (жансерек болуп) турган абалы.

Латентный период (*физиол.*) — латенттик мезгил, тымызын мезгил; дүүлүктүргүч таасир берген моменттен баштап, организмдин, органдын, ткандын же клетканын ага жооп кайтаруу реакциясынын пайда болушуна чейинки тымызын мезгил, тымызын убакыт.

Латеральный (*биол.*) — каптал жак, сырт жак; организмдин өзөгүнөн органдардын, ткандардын сыртка, капталга карай жатканын белгилөөчү термин.

Лацирация (*биол.*) — лацирация; дензилияларынын жынысыз көбөйүшүнүн бир түрү.

Лебетокс (*лек.*) — лебетокс; гюрза деген жыландын уусунан жасалган дары.

Легкие (*анат.*) — өпкө, өпкөлөр; кургакта жашоочу жандыктардын дем алдыруучу органы.

Легкие водные (*анат.*) — к. *Водные легкие*.

Легких утрата вторичная (*биол.*) — өпкөсүн кийин жоготуу; эволюциялык өөрчүүдө кээ бир жандыктын жашоо шарты өзгөргөндүгүнө жараша мурунку өпкөсүнүн жоголуусу, мисалы, тырмактуу тритондуку.

Легкое трахеальное (*анат.*) — кекиртектик өпкө; кээ бир жыландардын кекиртегинин арткы бөлүгүнүн кенип, өпкөгө окшоп калышы.

Легочная вентиляция — к. *Минутный объем дыхания*.

Легочная полость (*анат.*) — өпкө көндөйү; сууда жашап, абадан дем алуучу үлүлдөрдүн дем алуу органынын бир түрү.

Легочное дыхание (*физиол.*) — өпкөдөн дем алуу; өпкө аркылуу атмосфералдагы кычкылтекти кармап тандарга жеткирүү.

Легочные мешки (*морф.*) — өпкө баштыктары; аба менен дем алуучу жандыктардын абадан кычкылтекти кармоочу органы.

Лейко (*морф.*) — лейко; былпылдак жандыктардын денесинин түзүлүшүнүн бир тиби.

Лейкопения (*физиол.*) — лейкопения; канда лейкоциттердин аздыгы.

Лейкопласт (*цит.*) — лейкопласттар; өсүмдүктөрдүн клеткаларындагы түссүз катмарлар.

Лейкоцитоз (*физиол.*) — лейкоцитоз; канда лейкоциттердин көбөйүшү.

Лейкоциты (*цит.*) — лейкоциттер; кандын түссүз клеткалары, кандын түссүз бүртүкчөлөрү.

Лемниски (*анат.*) — лемнискалар; тикенбаш курттардын органы.

Леотропная раковина (*морф.*) — леотроптуу үлүлкакы; үлүлдүн кабыгынын ондон солду карай буралып чоңоюшу.

Летание (*биол.*) — учуу; жерден көтөрүлүп, канаттардын жардамы менен абада сүзүп жүрүү.

Летательные перепонки (*анат.*) — учургуч жаргактар; байыры өлгөн птеродактилдин жана азыркы жарганаттардын жаргак канаттары.

Лигament (*анат.*) — лигамент, тарамыш; 1. булчуңдун учунан чыгып, жиликтердин бодурларына бекиген, тутумдаштыргыч ткандын талчалуу бир чымыр нереси; 2. кош капкалуу моллюскалардын капкаларын жабууга арналган бышык байламта.

Лигула (*анат.*) — лигула; сегиз буттардын (спруттардын) гектокотилинин узун "манчасы".

Лигулоз (*бол.*) — лигулоз; балыктардын, мите рак сымалдуулардын кесепетинен болгон ылаңы.

Лизосомы (*цит.*) — лизосомалар; клетканын ичиндеги органоид (бүртүкчө).

Лизуха (*бол.*) — жээк; малдын дарттарынын бири.

Ликофора (*зоол.*) — ликофора; кээ бир мите жалпак курттардын личинкасы.

Лимбария (*зоол.*) — лимбариялар; көп түктүү муунак курттардын кээ бирөөлөрүнүн личинкалары.

Лимнология (*зоол.*) — лимнология; көлдөр жөнүндө илим.

Лимфа (*ист.*) — лимфа, сөл; организмге керектүү суюктук (сары суу).

Лимфатическая система (*анат.*) — лимфа системасы; сөл жүгүртүүчү тамырлар системасы.

Лимфатические железы (*анат.*) — лимфа бездери, сөл бездери; сырттан кирген тумоолоткучтарды, ыландаткычтарды ж.б. зыяндуу нерселерди чыпкалап организмге өткөрөбөй коюучу сакчы органдар.

Лимфатические мешки (*анат.*) — лимфалык капчыктар, сөл капчыктары; кээ бир сойлоктор-

дун капталдарында, терисинин астында суу сактоочу органдар.

Лимфатические пространства — лимфалык мейкиндиктер, жылчыктар; сөл жүрүп туруучу жайлар.

Лимфатические сосуды (*анат.*) — лимфа тамырлары, сөл тамырлары; сөлдү органдарга жеткирип туруучу тамырлар.

Лимфатический узел — к. *Лимфатические железы*.

Лимфоидные клетки (*цит.*) — лимфоцит сөрөй клеткалар, лимфоид клеткалар; лимфоциттерге окшогон, бирок функциясы башка клеткалар.

Лимфообращение (*анат.*) — лимфа жүгүрүү; тамырлар аркылуу организмде лимфанын кыдырып жүрүшү.

Лимфоциты (*цит.*) — лимфоциттер; организмди дарттан, тумоондон коргоого арналган клеткалар, алар канда болушат.

Линия боковая (*анат.*) — каптал сызык; кээ бир айбандарда, мисалы, балыктарда, капталында даана көрүнүп турган сызык.

Линия млечная (*анат.*) — сүт сызык.

Линька (*биол.*) — түлөө, түлөк; айбандардын эски жүнү, түгү, какачы түшүп, алардын ордуна жаңыларынын чыгуусу. *Л.* полная (*физиол.*) — толук түлөө, теринин жүндөрүнүн, какачтарынын толук алмашышы; *л.* послегнездовая (*физиол.*) — уядан кийинки түлөө, куштардын уядан учкандан, уя баскандан кийинки түлөшү; *л.* частичная (*физиол.*) — чала түлөө, куштун бүт жүнүн түшүрбөстөн, айрым гана жүндөрүн түшүрүп түлөөсү.

Листанья — к. *Книжка*.

Листки зародышевые (*эмбр.*) — түйүлдүк кабыктары; гаструляция процессинде көп клеткалуу жандыктардын түйүлдүгүндө жаралган катмарлар, булардан кийин көп ткань жана органдар жаралат. *Л.* зародышевый внутренний — түйүлдүктүн ички кабыгы, *л.* зародышевый наружный — түйүлдүктүн сырткы кабыгы, *лист зародышевый средний* — түйүлдүктүн ортоңку кабыгы.

Литодесма (*анат.*) — литодесма; тосмолуу бакалоорду моллюскалардын ички байламтасындагы акиташтуу катуу нерсе.

Литораль (*экол.*) — литораль; киргенде жайпап, тартылганда кургап туруучу деңиздин түбү.

Литоральная фауна (*зоол.*) — литоралдык фауна; жээктеги, жээкке жакын суудагы айбанат.

Литосфера (*экол.*) — литосфера; жердин сырткы сферасы (топурагы жана кыртышы).

Лихорадка (*бол.*) — калтыратма, чыйрыгуу; дененин дартмандуу ысыгандыгы, тумоонун биринчи белгиси.

Лицевые ямки (*анат.*) — бет чуңкурлары; кээ бир жыландардын таноолорунун үстүндөгү жуп чуңкур.

Личинка (*эмбр.*) — личинка, окура; кыйла жандыктардын жекече өөрчүлүгү стадиясы, анын кебетеси жетилген жандыктардан өзгөчө болот. *Л.* водная (*эмбр.*) — суудагы личинка, сууда гана өөрчүй ала турган личинка, мисалы, амфибиялардыкы; *л.* камподоovid-

ная (*эмбр.*) — камподоо түспөлдүү личинка; коузудун чуркап жүрүүчү личинкасынын түрү; к. мюллеровская — к. *Мюллеровская личинка*; л. эруковидная (*эмбр.*) — эруко түспөлдүү личинка, коузудун араң кыймылдаган тултук личинкасынын түрү; л. неотенические (*эмбр.*) — неотениялык личинкалар, личинка кезинде жыныстык көбөйүүгө жөндөмдүүлөр; л. различающиеся — к. л. *неотенические*; л. тип древесной (*эмбр.*) — көнөкпаштын дарактык тиби; куйруксуз амфибиялардын личинкаларынын бир формасы; л. т. нектонный (*эмбр.*) — көнөкпаштын нектондук тиби; куйруксуз амфибиялардын личинкаларынын бир формасы; л. т. обобщенный (*эмбр.*) — көнөкпаштын жалпыланган тиби, куйруксуз амфибиялардын личинкаларынын бир формасы, л. т. поверхностно-кормящийся (*эмбр.*) — көнөкпаштын суу үстүнөн тамактануучу тиби, куйруксуз амфибиялардын личинкаларынын бир формасы; л. т. хищный (*эмбр.*) — көнөкпаштын жырткычтык тиби, куйруксуз амфибиялардын личинкаларынын бир формасы.

Личинкорольские двусторчатые (*зоол.*) — личинка туучу кош капкалуулар; кээ бир моллюсклар жумуртка эмес, жетилген личинка туушат.

Личиночная стадия (*эмбр.*) — личинкалык стадия; жандык түйүлдүктөрүнүн жетилген организм боло элек стадиясы.

Личиночное закручивание брюхоногих (*морф.*) — курсакпут моллюсктардын личинкалык буралышы; үлүддөрдүн личинкасы өөрчүүдө өтө турган бир стадия.

Личиночные органы (*анат.*) — личинкалык органдар; жандыктар личинка мезгилинде жаралган органдар.

Лоб (*анат.*) — мандай; баштын бет үстүндөгү бир бөлүгү; дененин алды жагын карайт.

Лобовая кость (*анат.*) — чурай сөөгү (кишиде), чат сөөгү (айбанда); эки жамбашты бириктирип ширелген сөөк.

Лобная кость — к. *Кость лобная*.

Лобная нить (*анат.*) — мандайкы жип; кээ бир мите рак сымалдуулардын личинкалык стадиясында мандайына жиптей узун нерсе өсүп, анысы менен личинка кожоюнунун денесине жабышат.

Лобная фронтанель (*анат.*) — эмгек; жаш баланын мандайындагы ката элек чуңкуру; түзүлүшү төмөн кээ бир жандыктарда өмүр бою каптай тешик бойдон калат.

Лобные бугры (*морф.*) — кабак сөөгү; көз чарасынын үстүндө туурасынан жаткан жонок.

Ловчий аппарат (*анат.*) — кармоочу аппарат; сууда жашоочу омурткасыз жандыктардын жем кармоочу органы.

Логово (*экол.*) — чээн; жырткыч айбандардын байыр алып жатып жүргөн жери.

Лодыга (*анат.*) — кызыл ашык; кишинин согончок муунунда эки капталынан чыгып турган дөмпөктөр.

Ложногусеницы (*эмбр.*) — эжекебесасөрөйлөр; кээ бир каскак жандыктардын личинкалары

сыртынан эжекебесага окшош болот, ошондуктан алар тигиндей аталат.

Ложные ребра (*анат.*) — карчыганын кабыргасы, сүбөөлүү кабырга, төш сөөгү менен кемирчек аркылуу байланышчу кабырга.

Ложнопаразитизм (*биол.*) — жалган паразитизм, жалган мителик.

Ложнопроволочники (*зоол.*) — зымсөрөйлөр; кара коуздардын личинкалары.

Ложные ножки (*морф.*) — бутсөрөйлөр, жалган буттар; кээ бир омурткасыз жандыктардын жылып жүрүүгө жардам берүүчү органдары.

Локомоции (*физиол.*) — локомоциялар; кишинин жана айбандардын мейкиндикте жылып жүрүшүн камсыз кылуучу кыймылдары.

Локоть (*анат.*) — чыканак (кишиде); укурук сөөктүн учуругу.

Локтевая кость — к. *Кость локтевая*.

Лонная кость (*анат.*) — чат сөөгү; жамбаштын бир бөлүгү; эки жамбашты жик менен коштуучу жуп сөөк. Кишиникин "чурай сөөгү" дейт.

Лопасть анальная — к. *Телсон*.

Лопасть головная — к. *Акрон*.

Лопасть хвостатая (*анат.*) — куйрук барасы; кээ бир каскак жандыктардын личинкаларынын органы.

Лопатка — далы; к. *Лопаточная кость*.

Лопаточная кость (*анат.*) — далы сөөгү; желиндүү айбандардын алдынкы аяк курчоосун түзүүчү жалпак, үч бурч сөөк, денеге муунсуз, булчуң аркылуу бекийт.

Лоток гнезда (*экол.*) — уянын чуңкуру; куштардын уясынын жумуртка токтоочу чуңкуру.

Лофофор мшанок (*анат.*) — балык курттардын лофофору; жем кармоого арналган органдардын бири.

Лоханка почечная (*анат.*) — бөйрөк күлтүгү; бөйрөктөн сийдик каналчалар менен сызылып келип, чогула турган жер, сийдик түтүкчөсүнүн башында, бөйрөктүн ичинде жатат.

Лохия (*физиол.*) — шамкар; жатындуу, желиндүү айбандардын ургаачысы бала туугандан кийин жыныстык органдары тазаланып жатканда, сыртка чыгаруучу шүүшүндүү кир суюктук.

Луковича аорты (*анат.*) — толто чокморчосу; толтоунун жоонойгон башы.

Луковича волоса (*ист.*) — кыл чокморчосу; кыл, чач, түк өсүп чыга турган будуру.

Лунка (*морф.*) — чуңкур; органдардагы чуңкур жер.

Луночка (*морф.*) — чуңкурчак; органдардагы майда чуңкурлар.

Лучи ветвистые (*морф.*) — бутактуу тармактар; кээ бир деңиз жылдыздардын тармактары өз иретинде бутактарга да бөлүнөт.

Лучи плавничка (*морф.*) — сүзгүч канаттын тармактары.

Лучи простые (*морф.*) — жөнөкөй тармактар; деңиз жылдыздарынын бутактанбаган тармактары.

Лучистые (*морф.*) — тармактуулар; организмдердин түзүлүш формасы.

Люминесценция — к. *Свечение*.

Ляжка (*морф.*) — сан; арткы аяктын жоон жери, кашка жилик булчуңдары менен (кишиде), кашка жилик жана жото жилик булчуңдары менен (желиндүү айбанда) чогулуп аталышы.

М

Мадрепорит — к. *Мадрепоровая пластинка*.

Мадрепоровая пластинка (*морф.*) — мадрепордук эбелек; көнгөлдөрдүн, тикентерилердин бир тетиги.

Маклак (*анат.*) — жамбаш урункайы; жамбаш сөөгүнүн сыртка учуоуп чыгып турган бурчу; желиндүү айбандардын "ач бөйрөк" деген чуңкуруунун арткы жак үстүндө жатат.

Маклок — к. *Маклак*.

Макрогаметоциты (*цит.*) — макрогаметоциттер; жалгыз клеткалуу жандыктардын жынысыз көбөйүү процессинде жаралган ургаачы жыныстык клеткаларды берүүчү клеткалар.

Макрогаметы (*цит.*) — макрогаметалар; жалгыз клеткалуу жандыктардын макрогаметоциттери жараткан ири клеткалар, ургаачы жыныстык клеткаларга таандык.

Макрозоиды (*змбр.*) — макрозоиддер; колония болуп жашоочу жөнөкөй жандыктардын өөрчүү процессиндеги ирилери.

Макроцефалия — к. *Макроцефалия*.

Макромеры (*змбр.*) — макромералар; былпылдак жандыктардын өөрчүү процесстеринде жаралган чоң клеткалар.

Макронуклеус (*цит.*) — макронуклеус; жөнөкөй жандыктардын чоң ядролуу формасы.

Макросклеры (*сист.*) — макросклералар; турук былпылдак жандыктардын скелетинин ийнелеринин бир түрү.

Макросферическое поколение (*змбр.*) — макросфералуу муун; чопкуттуу жөнөкөй жандыктардын кээ бирлеринин жынысыз жол менен көбөйгөндө жаралган мууну.

Макрофаги (*цит.*) — макрофагдар; омурткалуу айбандардын тутумдаштыргыч тканьнын бөтөнчө клеткалары.

Макроцефалия (*биол.*) — макроцефалия; айбандардын башынын демейдегиден чоң болушу.

Максиллы (*анат.*) — максиллалар; көп аяктуулардын, каскактардын жана рак сымалдуулардын жуп жаактарынын аты.

Макушка (*анат.*) — төбө, мисалы, үлүккабыктын дөмпөйгөн учу.

Малакология (*биол.*) — малакология; моллюскалар жөнүндө илим.

Малек (*зоол.*) — чабак; балыктын баласы.

Малеолы (*анат.*) — малеолалар; музобаштардын арткы буттарындагы бир илиндилер, салпынчактар.

Маллеус — маллеус; бурама жандыктардын кулкунундагы орган (балкача).

Малоберцовая кость — к. *Кость берцовая малая*.

Малый желудок (*физиол.*) — кичине карын; айбандын карынын өөнөп, андан туюк баштык

жасоо; физиологиялык тажрыйбада колдонулат.

Мальпигиевы клубочки — к. *Клубочки почек*.

Мальпигиевы сосуды (*анат.*) — Мальпиги тамырлары; жөргөмүш сымалдуулардын, каскактардын ж.б. бөлүп чыгаруучу органдары.

Мальпигиевы тельца — 1. к. *Клубочки почек*; 2. Мальпиги бүртүкчөлөрү; көк боордогу ретикулум тканьындагы түйүнчөктөр; мында лимфоциттер жаралат.

Мантийная полость (*анат.*) — мантия көңдөйү; мантия менен үлүккабыктын ортосундагы көңдөй.

Мантия (*анат.*) — мантия; кээ бир омурткасыз жандыктардын, мисалы, моллюскалардын терисинин бүгүшү, кабатталышы мунун чыгарган затынан сырткы скелети (кабыгы) жаралат.

Манубриум (*анат.*) — манубриум, сап; бурама жандыктардын кулкунундагы бир орган.

Марзупиум — к. *Выводковая камера*.

Маска (*морф.*) — маска, парда; ийнеликтердин личинкасынын астынкы ээрини.

Маскировка (*экол.*) — кубулуу, өңүн, түсүн буруу; душмандарынан коргонуу үчүн көп айбан өңүн, түсүн сырткы чөйрөнүн түсүнө окшотуп кубулууп алат.

Масса животного (*биол.*) — айбандын массасы; айбандын чоңдугу, оордугу, көлөмү.

Масса студенистая (*биол.*) — килкилдек масса; мисалы, көз көңдөйүндөгү килкилдек.

Массовый отбор (*ген.*) — жапатырмак тандоо; өндүрүштүк максат менен чарбадагы бүт малды текшерип, тукумга жарактууларын тандоо.

Массовый подбор (*ген.*) — жапатырмак ылгоо; өндүрүштүк максат менен чарбадагы малдын тукумга жарактууларын ылгап алуу.

Мастакс (*анат.*) — мастакс; бурама жандыктардын кулкуну.

Масты животных (*биол.*) — малдын жана айбандардын түстөрү; табиятта айбанаттын түсү эң көп, булардын боёгун сүрөттөөгө термин жетишпейт. Ошондой болсо да, кыргыздар малдын жана үй айбандарынын түстөрүн жакшы ажыратып келишкен, кала берсе, айбандын түрүнө жараша түсү да бөтөнчө айтылган, бул жагынан кыргыздын терминдери орустук менен толук туш келбейт, маселен "белая масть" кыргызча бодоого ("ак уй", "ак өгүз"), кой-эчкиге ("ак кой", "ак эчки"), эшекке ("ак эшек"), мышыкка ("ак мышык"), куштарга ("ак каз", "ак тоок", "ак күрп", "ак кептер" ж.б.) гана туура келет, бирок жылкыны: "ак ат", "ак боз" дебестен "боз ат", "боз бээ", итти: "ак добот", "ак канчык" дебестен "куу добот", "куу канчык" ("куба добот", "куба канчык") дешет, ал эми күчүктү "ак күчүк" деп да аташат. Төмөндө айбандардын көп кезигүүчү түстөрү берилди, бул түс кайсы айбанга таандык экени даана болуу үчүн кашаанын ичинде айбандын түрү да көрсөтүлдү. Масть белая — 1. ак түс (бодоодо, койду, эчкиде, эшекте, чочкодо, мышыкта, тоокто, казда жана ушул сыяктуу күчүктө), 2. боз түс (жылкыда), 3. куу

түс, куба түс (итте, карышкырда); м. барсовая — чаар (жылкыда); м. буланая — кула (жылкыда); м. булано-пегая — кулала (жылкыда); м. бурая — күрөң (бододо, жылкыда); м. буро-чалая күрөңбуурул (жылкыда); м. буро-чубарая — күрөңчаар (жылкыда); м. вороная — кара (жылкыда); м. вороно-пегая — карала (жылкыда); м. вороно-чалая — карабуурул (жылкыда); м. вороно-чубарая — карачаар (жылкыда); м. гнедая — тору (жылкыда); м. гнедо-пегая — торала (жылкыда); м. гнедо-чалая — торубуурул (жылкыда); м. гнедо-чубарая — торучаар (жылкыда); м. голубая — көк (түлкүдө); м. дымчатая — көк (бододо); м. игреневая — чабар (жылкыда); м. изабеловая — кула-жээрде (жылкыда); м. караковая — каракер (жылкыда); м. карая — конур (жылкыда); м. каурая — сары тору (жылкыда); м. калоная — куйкулсары (жылкыда); м. красная — кызыл (бододо, тоокто); м. красно-гнедая — чийкилтору (жылкыда); м. красно-пестрая — кызылала (бододо); м. мухортая — кер (жылкыда); м. мышастая — сур (жылкыда, бододо, эшекте); м. палевая — мала (бододо); м. палево-пестрая — сарала (бододо); м. пегая — ала (жылкыда); м. пестрая — 1. ала (бододо, итте), 2. чаар (тоокто ж.б. куштарда); м. подвласая — 1. кер (итте), 2. сары (итте, түлкүдө); м. рыже-пестрая — сарала (итте); м. рыже-чалая — кызылбуурул (жылкыда); м. рыже-чубарая — жээрдечаар, кызылчаар (жылкыда); м. саврасая — акулла (жылкыда); м. саврасо-пегая — сарала (жылкыда); м. светло-буланая — к. м. саврасая; м. светло-гнедая — сарытору (жылкыда); м. светло-рыжая — к. м. изабеловая; м. светло-серая — акбоз (жылкыда); м. серая — 1. боз (жылкыда), 2. куба (итте, карышкырда); м. серая в яблоках — темгил көк (жылкыда); м. сивая — карабуурул (жылкыда); м. соловая — сары (ак жал сары, жылкыда); м. темно-буланая — керкула (жылкыда); м. темно-гнедая — каратору (жылкыда); м. темно-рыжая — күрөң (жылкыда); м. темно-серая — каракызыл (жылкыда); м. тигроидная — таргыл (жылкыда, бододо); м. чалая — 1. буурул (жылкыда), 2. көк (бододо, эчкиде); м. черная — кара (уйда, итте, койдо, эчкиде, илбээсиндерде ж.б.); м. черно-пестрая — карала (бододо, эчкиде, койдо, итте, тооктордо, күртгөрдө, чочкодо ж.б.); м. чубарая — чаар (жылкыда).

Материнская клетка (биол.) — энелик клетка, ургаачы жыныстык клетка.

Матка (анат.) — жатын; желиндүү айбандардын ургаачыларынын ичинде түйүлдүк өсүп жетилүүгө арналган, баштык сыяктуу орган.

Матка-царица — к. *Матка пчелиная*.

Матка простая (анат.) — жөнөкөй жатын; ачалары жок жатын.

Матка пчелиная (зоол.) — эне-аары; аарылардын тукум берүүчү энеси.

Маточное молочко (биол.) — энелик сүт; түйшүкчүл аарылардын жаак жана кулкун бедери жараткан суюктук; муну менен болочктогу эне-аарыны тамактандырышат.

Маточные трубы — к. *Яйцеводы*.

Маточный ход — эне жолу; кабыкчыл конуздар жумурткасын тууш үчүн кабыктын алдан кемирип салышкан жол.

Маховые перья — к. *Перья маховые*.

Мегалопя (зоол.) — мегалопя; крабдын личинкалык стадиясы.

Медиальная полость (морф.) — медиалдык көңдөй, ич жак көңдөй.

Медиаторы (физиол.) — медиаторлор; дүүлүктүргүч импульстарды эффектордук нерв учтарынан органга ташуучу химиялык заттар.

Медузидная форма (биол.) — медузалык форма; деңиздеги көңгөлдөрдүн медузалык мууну (формасы).

Медузы (зоол.) — медузалар; деңизде жашоочу көңгөлдөрдүн жыныстык жол менен көбөйүүчү муундарынын, сууда элкин сүзүп жүрүүчүлөрү.

Межвидовая борьба — к. *Борьба межвидовая*.

Межвидовая гибридизация (ген.) — түр аралык аргандаштыруу; бир уруунун эки систематикалык түрүндөгү организмдерин жалгаштырып аргын тукум алуу жолу.

Межвидовое скрещивание (биол.) — түр аралык жалгаштыруу; эки систематикалык түрдөгү организмдерди бири бирине жыныстык жалгаштыруу.

Межглазничная перегородка (анат.) — көз аралык тосмо; башсөөктө, эки көздүн ортосундагы эбелек.

Межклеточное пространство (цист.) — клетка аралык жай; клеткалардын арасындагы ээн жез заттарга толгон жайлар.

Межклочца (анат.) — акырек кепили, сойлоктордун эки акырегинин ортосундагы жубайсыз сөөк (кемирчек).

Межпозвоноквые диски (анат.) — омуртка кепилдери; омурткалуу айбандардын (сойлоктордун, амфибиялардын ж.б.) эки омурткасы кошулган жердеги кемирчек кепилдер.

Межпородное скрещивание (ген.) — тукумдар аралык жалгаштыруу; ар башка асыл тукум малды, иттерди ж.б. бакма айбандарды бири бирине жыныстык жалгаштыруу.

Межпроглоттидные железы (анат.) — проглоттида аралык бездер; мониезия мите курттарынын мүчөлөрүндөгү бездер.

Мездра — тери чели; теринин ички бетиндеги, кыртыштын үстүндөгү чели; терини ийлегенде, өңдөгөндө сыйрылып калат.

Мезентеральные нити (анат.) — мезентерийлик жиптер; шуру полиптеринин ички көңдөйүндөгү жиптер.

Мезентеральные перепонки (анат.) — чычыркай челдери.

Мезентеральные тяжи (анат.) — чычыркай байламталары.

Мезентерий (*гист.*) — чычыркай; кирич челинин бүгүлүшү; ич көндөйүндө ички органдарды илиништирип бекитип турган чел, к. *Брыжейка*.

Мезенхима (*эмбр.*) — мезенхима; көпчүлүк айбандардын түйүлдүгүндөгү тутумдаштыргыч ткань.

Мезобласт — к. *Мезодерма*.

Мезоглеальный скелет (*морф.*) — мезоглеялык скелет; жумшак шуру полиптеринин скелети.

Мезоглеальный слой (*гист.*) — мезоглея катмары; көнгөлдөрдүн ички катмары.

Мезогля (*гист.*) — мезогля; структурасыз килкилдек зат, былпылдактардын денесинде болот.

Мезодерма (*эмбр.*) — мезодерма; көп клеткалуу жандыктардын түйүлдүгүнүн ортонку катмары.

Мезодермический эпителий (*гист.*) — мезодерма эпителийи; мезодерма катмарынан жаралган эпителий.

Мезокардий (*эмбр.*) — мезокардий; түйүлдүк жүрөгүн орогон чел.

Мезоцефалия — к. *Мезоцефалия*.

Мезонефрос (*гист.*) — мезонефрос, адепки бөйрөк; сийдик бөлүп чыгаруучу жуп орган. Балыктарда жана амфибияларда өмүрү бою сакталат, калган омурткалуу айбандарда жана кишиде — түйүлдүктүн өөрчүшүнүн алгачкы стадияларында гана болот.

Мезопиль (*морф.*) — мезопиль; үкү балапандарынын бөтөнчө тыбыттуу жүнү.

Мезосапробы (*биол.*) — мезосапробдор; органикалык заттар менен орточо булганган сууларда жашоочу организмдер.

Мезосома (*морф.*) — мезосома; муунак буттуулардын курсагынын алдынкы бөлүгү.

Мезотелий (*гист.*) — мезотелий; омурткалуу айбандардын ички көндөйлөрүн каптап туруучу серозалуу челдердин сырттын жапкан эпителий ткани.

Мезофилы (*зоол.*) — мезофилдер; мелүүн алкактарда жакшы жашоочу жандыктар, айбандар.

Мезоцефалия (*морф.*) — мезоцефалия, орточо баштуулук; антропологиядагы бир өлчөм.

Мейбомиевы железы (*анат.*) — Мейбом бездери; желиндүү айбандардын көз ирмөөчтөрүндөгү май чыгаруучу бездер.

Мейоз (*биол.*) — мейоз; клеткалардын бөлүнүп көбөйүшүнүн бир тиби.

Меконий (*физиол.*) — тунгак; жаңы туулган төлдүн ичинен чыккан биринчи зан.

Меланизм (*биол.*) — меланизм; бир түргө кирген айбандардын көпчүлүгүнүн түсүнүн караалжы болушу.

Меланин (*биохим.*) — меланин; кара түс берүүчү пигмент.

Мелководные животные (*экол.*) — тайыз суунун жандыктары, айбандары; көлдөрдүн, деңиздердин тайыз жерлеринде жашоочу жандыктардын баарысы.

Мелкопузырчатый орган (*гист.*) — исиркектүү орган; майда-майда исиркектүү орган.

Мембрана базальная (*гист.*) — негизги мембрана; организмдеги клеткалардын, ткандардын негизги чеги.

Мембрана чувствительная (*анат.*) — сезгич мембрана; оюкбаш жыландардын оюгунун түбүндөгү, жылуулукту сездирүүчү мембрана.

Мембранеллы (*анат.*) — мембранеллалар; инфузориялардын челге айланып биригишкен түктөрү ыргалып турат, ушулардын узунураагынын аты.

Мембраны (*цит.*) — мембраналар; инфузориялардын челге айланып биригишкен кыска түктөрүнүн аты.

Менделизм (*дара.*) — менделизм; тукум куучулук закон ченемдүү нерсе экендиги жөнүндө илим.

Мендель законы (*дара.*) — мендель мыйзамдары; генетика илимине Менделдин киргизген мыйзамдары.

Мениск (*анат.*) — мениск; тизе муунундагы айчыксымак кепил кемирчек.

Менструация (*физиол.*) — менструация, айыз, этеккир; жыныстык кубаты кете элек аялдын айында бир жолу жыныс органынан кан чыгып, тазаланып турушу.

Ментор (*биол.*) — ментор, тарбиячы.

Мерлушка — көрпө; кылчык жүндүү койлордун козусуунун тармал жүндүү териси.

Мерозонты (*цит.*) — мерозонттер; кээ бир жалгыз клеткалуу жандыктардын жынысыз көбөйүшү натыйжасында жаралган жалгыз ядролуу организмдер.

Мерцательное поле (*анат.*) — бүлбүлдөк аянт; кээ бир сууда жашоочу үлүлдөрдүн сүзгүчтөрүндөгү бүлбүлдөк эпителийүү аянт.

Мерцательные бороздки (*анат.*) — бүлбүлдөк жылгалар; жоноктор тибиндеги жандыктардын абсорбалдык органынын бир тетиги.

Мерцательные клетки (*цит.*) — бүлбүлдөк клеткалар, жыбырак клеткалар; эпителий клеткаларынын бир түрү.

Мерцательные эпителии (*гист.*) — жыбыраган эпителийлер, бүлбүлдөгөн эпителийлер; сырткы элкин учунда ыргалып турган түктөрү бар эпителий клеткаларынан турган ткань.

Место детское (*эмбр.*) — 1. тон (кишинин баласынын), 2. чөп (айбандын баласынын); жатында жаткан күмөндүн сыртынан курчап жана жатындын былжыр челине жабышып, ал аркылуу күмөндү тамактандырып турган челдүү баштык.

Метабиоз (*биол.*) — метабиоз; бир түрдөгү организмдердин тиричилик аракетинин продуктулары экинчи түрдөгүлөрүнө азык болуп жашоосу.

Метаболизм (*физиол.*) — метаболизм; организмде заттардын алмашып туруу процесси.

Метаболиты (*биохим.*) — метаболиттер; заттардын алмашуу процессинде тирүү клеткаларда жаралган арабөк заттар.

Метагенез (*биол.*) — метагенез; айбандардын тукумдарынын жыныстык муундары жынысыз муундар менен кезүүлөшүп алмашып турган бир формасы.

Метазоо — к. *Животные многоклеточные.*

Метамерия (*биол.*) — метамерия; жандык денесинин бөтөн-бөтөн сегменттерге бөлүнүп турушу. М. внутренняя — ички метамерия, дененин ичинин сегменттерге бөлүнүшү; м. гетерономная — гетерономдуу метамерия, бөлүнүү натыйжасында сегменттер бири бирине окшобой ар башка болушу; м. истинная — чыныгы метамерия, бүткүл дене сыртанан ичине чейин сегменттерге бөлүнүшү; м. наружная — сырткы метамерия, дененин сырты эле жылгаланып сегменттерге бөлүнүшү.

Метамерное строение (*биол.*) — метамердүү түзүлүш; дененин сегменттелип түзүлүшү.

Метамеры (*биол.*) — метамерлер; дененин бөтөн-бөтөн, бирок бирине бири окшош сегменттери; мисалы, сөөлжандын ар бир муунагы бир метамер, алар бирине бири окшош.

Метаморфоз (*биол.*) — метаморфоз; түйүлдүктүн өөрчүү процесстеринде, бир стадиядан экинчисине өткөндө, таптакыр мурункусуна окшобой кубулушу; мисалы, окура сайгакка, конокпаш бакага айланышы.

Метанауплиус (*зоол.*) — метанауплиус; рак сымалдуу жандыктардын личинкалык стадияларынын бири.

Метанефридин (*морф.*) — метанефридидилер; омурткасыз жандыктардын сийдик бөлүп чыгаруучу органдары.

Метанефрос (*морф.*) — метанефрос; сойлоктордун, куштардын, желиндүүлөрдүн жана кишинин сийдик бөлүп чыгаруучу жуп органы; түйүлдүктүн өөрчүшүндө мезонефростон жаралат.

Метаплазия (*гист.*) — метаплазия; организмдин дифференциаланган тканы башка тканга айланып кетиши, мисалы, кемирчек — сөөккө.

Метанодиум (*анат.*) — метанодиум; үлүлдөрдүн "бутунун" бир түрү.

Метасома (*морф.*) — метасома; муунак буттуулардын курсагынын артык бөлүгү.

Метатрохофора (*зоол.*) — метатрохофора; көп түктүү муунак курттардын личинкалык стадиясы.

Метахромазия (*гист.*) — метахромазия; клеткалар жана ткандарды боёгондо боёктун түсүнөн башка түскө боёлуу касиети.

Метасеркарий (*зоол.*) — метасеркарий; трематода классындагы мите курттардын личинкасынын бир стадиясы.

Метациклические формы (*збр.*) — метациклдүү формалар; трипанозомалардын көбөйүшүндөгү бир формалар.

Метизация (*ген.*) — метистештирүү, аргындаштыруу; эки башка тукумдагы малды жалгаштырып тукум алуу.

Метис (*ген.*) — метис, аргын; эки башка тукумдан, түрдөн жалгаштырып алынган төл.

Метод борьбы биологический (*биол.*) — биологиялык күрөшүү ыкмасы; биосфераны булгагычтарга каршы тирүү организмдерди колдонуп күрөшүү ыкмасы.

Метод борьбы химический — химиялык күрөшүү ыкмасы; зыянкечтерге, мителерге каршы химиялык заттарды колдонуп күрөшүү ыкмасы.

Метод лабораторный (*биол.*) — лабораториялык метод; биологиялык изилдөөдө таярбияк жасоо үчүн колдонулуучу ыкма.

Метэструм (*физиол.*) — метэструм; ургаачы айбандын күүлөшүнүн тыйылышы.

Мех — аң териси; жүнү баалуу айбандардын жүндүү териси.

Механоламаркизм (*дарв.*) — механоламаркизм; органикалык дүйнөнүн тарыхый өөрчүш теориясынын бир механисттик багыты.

Механорецепторы (*физиол.*) — механорецепторлор; денеге урунган, тийип өткөн нерселерди сезириүүчү рецепторлор.

Мечевидный отросток (*анат.*) — селебесымак урчук; айбалканын учу.

Мечевидный хрящ (*анат.*) — селебесымак кемирчек, тайкүлүк; төштүн айбалкасынын учундагы кемирчек.

Мечение — белгилөө, тамгалоо, эл салуу; таяр-рыба жасоодо жана чарбалык муктаждыктардын айынан, айбандар таанымал болуусу үчүн белги салуу.

Мешок воздушный — к. *Воздушные мешки.*

Мешок защечный — к. *Защечный мешок.*

Мешок зимовочный — кыштооч баштык; жөргөмүштүрдүн желеден жасаган баштагы.

Мешок кожно-мускульный — к. *Кожно-мускульный мешок.*

Мешок легочный — к. *Легочные мешки.*

Мигательная перепонка (*анат.*) — ымдооч; көпчүлүк айбандын көзүнүн кычыгында, ирмөөчтөрдүн астында жаткан чел; көздү кургоодон, чандануудан сактоого арналган.

Миграция (*биол.*) — миграциялар, көчүүлөр; жетилген айбандардын же алардын балдарынын бир жерде турбай жер кыдырып көчүп жүрүшү. М. активные — аракеттүү миграциялар, жандыктардын өздөрү кыймылдап, көчүп жүрүшү; м. вертикальные — өөдө-төмөн миграциялар, жандыктардын жакадан тоого, тоодон жакага көчүп турушу; м. генеративно-алиментарные — генерациялык-алименттик миграция, төлдөө жана жем табуу үчүн көчүү; м. горизонтальные — горизонталдык миграциялар; бир жерден бир жерге жайылып, жылып, же учуп көчүү; м. кормовые — жем издөө миграциялары, кээ бир жандыктар жем-чөп, аш издеп, бир аймактан башка аймактарга ооп кетиши; м. личиночные — личинкалык миграциялар, кээ бир жандыктардын личинкалары аш издеп кыйла территорияга жол жүрүшү; м. нерестовые — урук чачуу миграциялары; мисалы, деңиз балыктарынын урук чачуу мезгилинде өзөндөргө өрдөп келиши; м. онтогенетические — онтогенездик миграциялар, мизиде личинкаларынын кыдырышы; м. пассивные — аракетсиз миграциялар, жандыктардын өздөрү аракет кылып жүрбөй, башка нерселерге жабышып, же желдин, суунун ж.б. нерселердин кыймылынан пайдаланып жол жүрүшү; м. се-

- зонные — мезгилдик миграциялар, мисалы, келгич куштардын жазында келип, күзүндө учуп кетиши.
- Мидиевые банки** (*экол.*) — мидиялардын ордосу; деңиздин жээкке жакын тайыздыгында мидия моллюскаларынын чокмороктошуп жашаган жери.
- Мидиевые парки** (*экол.*) — мидиялардын паркы; колго өстүргөн мидиялардын топтошкон жерлери.
- Миелин** (*гист.*) — миелин; нерв талчасынын челин жаратуучу зат.
- Миелиновая оболочка** (*гист.*) — миелин чели; нерв талчасынын сырткы чели.
- Миелобласты** (*цит.*) — миелобласттар; түйүлдүктүн мээ жаратуучу клеткалары.
- Миелоциты** (*цит.*) — миелоциттер; жиликтин чучугунун кан жаратуучу клеткалары.
- Мизис** (*зоол.*) — мизис; он буттуу рактардын личинкасынын бир стадиясы.
- Микология** — микология; козукарындар, жердүүлөр жөнүндө илим.
- Микоплазмы** (*биол.*) — микоплазмалар; клеткасынын чели жок майда микроорганизмдер.
- Микробиология** — микробиология; микроорганизмдер жөнүндө илим.
- Микроворсинки** (*цит.*) — микротүктөр; кыйла эпителий клеткаларынын плазмалык мембранасынын кымындай өсүндүлөрү.
- Микрогаметоциты** (*цит.*) — микрогаметоциттер; жалгыз клеткалуу жандыктардын жынысыз көбөйүү процессинде жаралган, эркек жыныстык клеткаларды берүүчү клеткалар.
- Микрогаметы** (*цит.*) — микрогаметалар; микрогаметоциттер жараткан эркек жыныстык клеткалар.
- Микрозоиды** (*змбр.*) — микрозоиддер; колония болуп жашоочу инфузориялардын өөрчүү процессиндеги бир майдалары.
- Микроцефалия** — к. *Микроцефалия*.
- Микромеры** (*змбр.*) — микромерлер; былпылдак жандыктардын өөрчүү процесстеринде жаралган майда клеткалары.
- Микроооцистум** (*зоол.*) — микроооцистум; рак сымалдуулардын кээ бирөөлөрүнүн личинкалык стадиясы.
- Микроонуклеус** (*цит.*) — микроонуклеус; жөнөкөй жандыктардын кичине ядролуу формасы.
- Микроорганизмы** (*биол.*) — микроорганизмдер; денеси жалгыз клеткалардан турган, куралсыз көзгө көрүнбөгөн, майда өсүмдүктөр жана жандыктар.
- Микропиле** (*цит.*) — микропиле; кээ бир жандыктардын жумуртка челиндеги майда тешиктер.
- Микросклера** (*гист.*) — микросклералар; тунук былпылдак жандыктардын скелетинин ийнеринин бир түрү.
- Микроскопия** — микроскопия; микроскоптун ж.б. оптикалык куралдардын жардамы менен микроорганизмдерди байкап, текшерип изилдөө.
- Микросомы** (*цит.*) — микросомалар; жандыктардын жана өсүмдүктөрдүн клеткаларынын протоплазмасындагы бүртүкчөлөр.
- Микросферическое поколение** (*змбр.*) — микросфералуу муун; чопкуттуу жөнөкөй жандыктардын кээ бирлеринин жыныстык жол менен көбөйгөндө жаралган мууну.
- Микротом** — микротом; ткандарды, клеткаларды жукалап кесүүчү устара аспап, лабораториялык практикада колдонулат.
- Микрофаги** (*цит.*) — микрофагдар; лейкоциттердин нейтрофилдик түрлөрү.
- Микрофилярия** (*зоол.*) — микрофиляриялар; ришта жумуру куртунун личинкасы.
- Микроцефал** (*морф.*) — микроцефал; кичине баштуу; денесинин жалпы пропорциясына салыштырганда башынын кичинелиги.
- Микроцефалия** (*биол.*) — микроцефалия; кичине баштуулук; айбандын башынын демейдеги өлчөмүнөн кичине болушу.
- Микроэволюция** (*биол.*) — микроэволюция; түр ичиндеги өтүп жаткан эволюциялык процесстин жалпы баарысы, булар жүрүп олтуруп жаны түр жаралууга жеткирет.
- Микроургия** — микроургия; тирүү микроорганизмдерге микроскоп аркылуу байкап операция жасоо.
- Микоспоридиоз** (*бол.*) — микоспоридиоз; микоспоридийлердин кесепетинен чыккан ылаң, тумоо.
- Миксотрофы** (*биол.*) — миксотрофтор; органикалык жана органикасыз азыктар менен аралаш тамактана берүүчү организмдер.
- Миметизм** (*экол.*) — миметизм; мимикриянын бир түрү.
- Мимикрия** (*экол.*) — мимикрия; айбандардын коргонуу түстөрү жаратышы; душмандарынан сактаныш үчүн денесинин түсүн сырткы чөйрөнүн түстөрүнө окшотуп алуу.
- Мимикрия трансформативная** (*экол.*) — трансформациялык мимикрия; личинкаларында мимикрия бар, бирок чонунда жок болуу.
- Миндалины** (*анат.*) — тамак бездери, кулкун бездери, бадам бездери; кулкундун эки капталында, былжыр челдин астында жаткан жуп лимфа бездер.
- Минеральный обмен** (*физиол.*) — минерал алмашуу; организмде минералдык заттардын алмашып туруу процесси.
- Минутный объем дыхания** (*физиол.*) — дем алуунун мүнөттүк көлөмү; бир мүнөттүн ичинде өпкө аркылуу өтүүчү абанын көлөмү.
- Миокард** (*гист.*) — миокард; жүрөктүн булчуну.
- Миология** — миология; булчуңдар жөнүндө илим.
- Миомер** (*змбр.*) — миомер; булчун эбелеги, мындан булчуң тканы өсүп чыгат.
- Мионемы** (*цит.*) — мионемалар; жөнөкөй жандыктардын клеткасындагы жыйрылткыч майда талчалар.
- Миопия** — к. *Близорукость*.
- Миосомит** (*цит.*) — миосомит; дууна курттардын сегменттерин бөлүп туруучу майда булчуңдар.
- Миотом** (*змбр.*) — миотом; хордалуу айбандардын түйүлдүктөрүндө дене булчуңдарынын жуп томоосу.

Миофибриллы (*гист.*) — миофибриллалар; булчуңдардын өтө майда талчалары.

Миоциты (*цит.*) — миоциттер; былпылдак жандыктардын денесиндеги бөтөнчө бир клеткалар.

Мирацидий (*зоол.*) — мирацидий; трематода классындагы миге курттардын личинкасынын биринчи стадиясы.

Мирекофилия (*экол.*) — мирекофилия; кээ бир омурткасыз жандыктардын кумурсканын уюгуна ынак болуп, ошондо жан багышы.

Мирекофилы (*зоол.*) — мирекофилдер; кумурсканын уюгунда жашоочу башка жандыктар.

Мирекофильные растения — мирекофилдүү өсүмдүктөр; кумурскалар жакшы көрүп, түбүнө уюк жасоочу өсүмдүктөр.

Митилодняя раковина (*морф.*) — митилустук үлүккабык; митилустар тукумундагы моллюскалардын үлүккабыктарынын тиби.

Митоз (*цит.*) — митоз; клеткалардын татаал жол менен бөлүнүп көбөйүшү.

Митотический аппарат (*цит.*) — митоздук аппарат; бөлүнүп жаткан клеткадагы убактылуу бир структура.

Митохондрий (*цит.*) — митохондриялар; клеткалардын органоиддери.

Митрария (*зоол.*) — митрария; көп түктүү муунак курттардын личинкасынын бир стадиясы.

Мицетом (*анат.*) — мицетом; карактициалардын табарсыкка окшогон ыйлаакчасы, мында жарык берүүчү бактериялар өстүрүлөт.

Мицетомы (*анат.*) — мицетомдор; мурутчан коңуздардын ичегисинде же майлуу денечесинде чириткич козукарынчаларды өстүрүүчү атайын органы.

"Мнимая смерть" (*биол.*) — "жалган өлүм".

Мнимое кормление (*физиол.*) — жалган тамактандыруу; физиологиялык тажрыйбада колдонулуучу бир ыкма.

Многокамерная раковина (*морф.*) — көп камералуу үлүккабык; тамыр буттуу жөнөкөйлөрдүн үлүккабыктарынын бир түрү.

Многокамерный желудок (*морф.*) — көп камералуу карын, татаал карын; бир нече бөтөн бөлүктөрдөн турган карын. Кепшоочу айбандарда болот.

Многоклеточные животные — к. *Животные многоклеточные.*

Многообразие организмов ступенчатое (*дарв.*) — организмдердин даражаланган көп түрдүүлүгү.

Многообразие органическое (*биол.*) — органикалык көп түрдүүлүк.

Многоядерность (*цит.*) — көп ядролуулук; бир эле клеткада эки жана андан көп ядронун болушу.

Множественное деление — к. *Шизогония.*

Мозаицизм (*биол.*) — мозаикалуулук, ар түрдүүлүк; көп клеткалуу организмде ар кыл генотиптеги клеткалар бар экенин көрсөтүүчү кубулуш, м.: айбандын ала түстүүлүгү.

Мозг головной (*анат.*) — мээ; айбандардын борбордук нерв системасынын башсөөктүн кутусунда жаткан эң жогорку бөлүгү. М. задний

— к. м. *продолговатый*; м. костный — жилик чучугу, жиликтердин ичиндеги көңдөйлөрдө жаткан майлуу тканы; м. костный красный — жиликтин кызыл чучугу, жиликтин ичиндеги көңдөйлөрдө жана кемиктин уюкчаларында жаткан майлуу кызыл тканы; м. передний — алдынкы мээ, көпчүлүк омурткалуу айбандын мээсинин эң алдынкы бөлүгү, ушундан желиндүү айбандардын чон жарты шарлары өсүшөт; м. продолговатый — сүйрү мээ, мээнин жүлүнгө өтүүчү учу; м. промежуточный — кепил мээ, алдынкы мээ менен ортонку мээнин астыңкы бетинен орун алган мээ сөңгөнүнүн бир бөлүгү; м. спинной — жүлүн, мээнин омуртка тутумунун ичиндеги каналда жаткан уландысы; м. средний — ортонку мээ, алдынкы мээнин артында, каракуш мээнин астынан орун алган мээ сөңгөгүнүн бир бөлүгү.

Мозга желудочки — к. *Мозговые желудочки.*

Мозговая кора (*гист.*) — мээ кыртышы; мээнин боз заттан турган сырткы катмары.

Мозговая коробка (*анат.*) — мээ кутусу; башсөөктүн мээ жаткан көңдөйү.

Мозговая трубка (*змбр.*) — мээ түтүгү; борбордук нерв системасынын түйүлдүктө жаралуудагы бир стадиясы.

Мозговой придаток — к. *Гипофиз.*

Мозговой свод вторичный (*анат.*) — кийинки мээ кементайы; мээнин кийин өсүп чыккан кыртышы.

Мозговой свод первичный (*анат.*) — мурунку мээ кементайы; мээнин биринчи кыртыш байлаган катмары.

Мозговой слой почки (*гист.*) — бөйрөктүн ички катмары.

Мозговые желудочки (*анат.*) — мээ карынчыктары; мээнин жарты шарларынын жана сөңгөгүнүн ичиндеги көңдөйлөр.

Мозговые полушария — к. *Полушария мозга.*

Мозговые пузыри (*змбр.*) — мээ исиректери; омурткалуу айбандардын түйүлдүктөрүнүн нерв түтүкчөсүнүн баш жак учундагы жоонойгон желери.

Мозжечок (*анат.*) — каракуш мээси; мээ сөңгөгүнүн арткы бир бөлүгү.

Мозоли для рытья (*анат.*) — казуу үчүн чорлор; Африканын кээ бир бакаларынын согончокторундагы күрөккө окшогон чорлор.

Мозолистое тело (*анат.*) — берчсымак нерсе; мээнин эки жарты шарын ортосунан бирине бирин бириктирип туруучу, нерв талчаларынан жаралган тканы.

Молекулы (*анат.*) — 1. эркектик без, 2. эркектин уруктук суюктугу; балыктын аталык уруктарын жаратуучу орган жана андан чыккан, сүткө окшогон суюктук.

Молоко — сүт; желиндүү айбандардын желин бездери жараткан зат; жаңы төрөлгөн балдарын тоюнтууга арналган толук аш болумдуу азык.

Молоточек слуховой (*анат.*) — угузгуч балкача; ортончок кулактагы угузгуч майда сөөк, тар-

сылдакка кыналып, андагы үн толкундарынын дирилдишин башка сөөктөргө таратат.

Молочная железа — к. *Железа молочная*.

Мониезис (бол.) — мониезис; мониезия деген мите курттардын кесепетинен жаралган койдун, музоонун ылаңы.

Моногамия (биол.) — моногамия; айбанаттын бир эркек бир ургаачы жубай болуп, үй-бүлө катарында жашаган жолу.

Моногамия (зоол.) — моногамдар; моногамия жолу менен жашаган айбандар.

Монофагия (биол.) — монофагия; айбандардын бир гана түрлүү аш, жем менен тамактануу касиети; мисалы, кээ бир кенелер бир гана түрдөгү айбандын канын соруп, башка түрлөрдүкүн соро албайт.

Моноциты (цит.) — моноциттер; кандын ак бүртүкчөлөрүнүн бир түрү.

Морганизм (дарв.) — морганизм; АКШнын генетик окумуштуусу Т.Х.Моргандын генетика илиминен киргизген бир багыт.

Морда (морф.) — тумшук; айбандардын оозмурун жагы.

Морские животные (зоол.) — деңиз айбандары, деңиз жандыктары; деңиздердеги, океандардагы туздуу суунун шарттарында жашоочу бардык жандыктар.

Морула (эмбр.) — морула; уруктанган эңлик клеткалардын митоздук жол менен бөлүнүп көбөйүшүндөгү бир стадиясы.

Морфа (морф.) — морфа; бир түрдүн, же популяциянын ичинде кебетеси өтө бөтөнчө көрүнгөн топтор.

Морфогенез (эмбр.) — морфогенез; организмдердин филогенезинде да, онтогенезинде да жаңы формалар, кебетелер, структуралардын пайда болушу.

Морфозы (биол.) — морфоздор; сырткы чөйрөнүн факторлорунун таасиринен организмдердин өзгөрүүлөрү; бул белгилер тукум куубайт.

Мост варольев — к. *Варольев мост*.

Моториум (цит.) — моториум; инфузориялардын клеткаларындагы бөтөнчө бир "нерв борбору".

Мотыль (зоол.) — чиркей личинкасы; ызылдак чиркейдин сууда жашоочу личинкасы.

Моча (биохим.) — сийдик; бөйрөк аркылуу организмден чыгарылган, денеге керексиз суюк зат.

Мочевина (биохим.) — карбамид, мочеви́на; организмдеги белок алмашуу процесстеринин натыйжасында сыртка чагарылуучу акыркы зат.

Мочевой пузырь (анат.) — табарсык; бөйрөктөрдөн келген сийдик чогулуучу жай, чымыр чедерден турган баштык түспөлдүү, ичи көңдөй бөрсөйгөн бир орган.

Мочевыделение (физиол.) — сийүү; организмден мезгил-мезгили менен сийдик чыгарып туруу рефлекстик процесси.

Мочепускание — к *Мочевыделение*.

Мочепобразование (физиол.) — сийдик жаралуу; бөйрөктөрдө сийдиктин жаралуу процесси.

Мочеполовая система (анат.) — сийдик-жыныс системасы; айбандардын сийдик чыгаргыч жана жыныстык органдар системаларынын жалпысы.

Мочеточники (анат.) — сийдик түтүкчөлөрү, к. *Вольфовы каналы*.

Мочка (анат.) — көңчөк; улак калканынын кемирчексиз ылдыйкы учу, кишиде болот.

Мошонка (анат.) — калта; көпчүлүк айбандардын эркектеринин энтери жайланышкан капчык, терибаштык.

Мультиполярный (биол.) — мультиполярдуу, көп уюлдуу; көп симметриялуу организмдин көп уюлдуулугу.

Муравейник (экол.) — кумурска уюгу; кумурскалар топтошуп жашоочу жай.

Мускулатура (анат.) — булчуңдар; жандыктарды мейкиндикте жылдырып жүрүүгө арналган ткандар.

Мускулатура гладкая (гист.) — жылма булчуңдар; кээ бир омурткасыз жандыктардын денесин, омурткалуу айбандардын ички органдарын кыймылга келтирүүчү булчуңдар.

Мускулатура подкожная (анат.) — тери астындагы булчуңдар, кыртыш булчуңдары.

Мускулатура поперечнополосатая (гист.) — таргытала булчуңдар; денени кыймылга келтирүүчү скелеттик булчуңдар.

Мускул-втягиватель (анат.) — тарттыргыч булчуң; үлүлдүн эркектик органын жыйрылтуучу булчуң.

Мускул-генератор ноги задний (анат.) — бут жыйрылткыч арткы булчуң; моллюсканын (тишсиздердин) "бутун" жыйрылткыч арткы булчуңу.

Мускул-генератор ноги передний (анат.) — бут жыйрылткыч алдыңкы булчуң; моллюсканын, мисалы, тишсиздердин "бутун" жыйрылткыч алдыңкы булчуң.

Мускул-замыкатель (анат.) — жаптыргыч булчуң; моллюсканын капкагына жаптыргыч булчуң.

Мускул-замыкатель задний (анат.) — арткы жаптыргыч булчуң; моллюсканын капкагына жаптыргыч алдыңкы булчуң.

Мускулы-дилататоры (гист.) — кеңиткич булчуңдар; органдын көңдөйлөрүн кеңитүүгө катышуучу булчуңдар.

Мускулы-подниматели (анат.) — көтөргүч булчуңдар; тишсиз моллюсканын "бутун" көтөрткүч булчуңдары.

Мускулы-протракторы (анат.) — сундургуч булчуңдар; тишсиз моллюсканын "бутун" сундургуч булчуңдары.

Мускулы-ретракторы (анат.) — жыйрылткыч булчуңдар; тишсиз моллюскалардын "бутун" жыйрылткыч булчуңдары.

Мускус (биохим.) — мускус; айбандардын атайын жаралган бездеринен чыгарылган бөтөнчө жыттуу суюк зат.

Мускусные железы (анат.) — мускустук бездер; мускус чыгаруучу бездер.

Мутанти (ген.) — мутанттар; мутациянын натыйжасында жаралган организмдердин бирге

- жашоодо бири биринен эриш-аркак пайда көрүүсү.
- Мутационизм** (*ген.*) — мутационизм; биология илиминдеги бир концепция (пикир).
- Мутационная теория** — мутациялык теория; мутациялык касиеттерди ачкандан кийин чыгарылган теория.
- Мутация** (*ген.*) — мутация; организмдин генетикалык материалдарында кайра түзүлүш жана бузулуштун натыйжасында организмдин тукум куучулук касиеттеринин өзгөрүшү.
- Мышца ресничная** (*анат.*) — чечекей булчуну, кирлик булчуну; чечекейди чойгулап туруучу булчуну.
- Мышцы жевательные** (*анат.*) — чайнаткыч булчуңдар; жаактарды кыймылдатып бири бирине тийиштирип туруучу булчуңдар.
- Мышцы кольцевые языка** (*гист.*) — тилдин шакектей булчуңдары; хамелеондордун тилиндеги булчуң ткандардын бир түрү.
- Мышцы продольные языка** (*гист.*) — тилдин узата булчуңдары; хамелеондордун тилиндеги булчуң ткандарынын бир түрү.
- Мышечки** (*анат.*) — дунгул баштар; 1. жиликтердин жылма баштары; 2. каракуш сөөгүнүн оозомурткага ашташып турган уручтары.
- Мюллеровская личинка** (*зоол.*) — Мюллер личинкасы; турбеллярия курттарынын бир личинкалык стадиясы.
- Мюллеровые каналы** (*анат.*) — Мюллер каналдары, төмөнкү түзүлүштөгү омурткалуу айбандардын жумуртка агызгыч түтүктөрү.
- Мягкое небо** (*анат.*) — жумшак таңдай; катуу таңдайдын артындагы, куулдуу алды жагынан жаап турган кошого.
- Мясо** — эт.

Н

- Навоз** — көн, тезек, кык; айбандардын жыйылган заны.
- Нагана** (*бол.*) — нагана; бодонун трипанозома мителеринин кесепетинен болгон ылаңы.
- Надглазная кость** (*анат.*) — кабак сөөгү; көздүн чарасынын үстүнкү бетин түзгөн сөөк.
- Надгортаник** (*анат.*) — коко жапкыч, мууздоо жапкыч; жутуу процессинде мууздоонун үстүн жаап туруучу кемирчек.
- Надгрудничник** (*анат.*) — көкүрөк жапкыч; сой-доктордун төшүндөгү сөөккалкан.
- Наджаберные щели** (*мбр.*) — бакалоор үстүндөгү жылчыктар; амфибиялардын көнөкпаштарындагы жылчыктары.
- Надкласс** (*биол.*) — чоң класс; систематикалык категориянын класстан чоң, типченден кичине баскычы.
- Надклювье** (*анат.*) — тумшук үстү; куш тумшугунун үстүнкү жаагы.
- Надкожицы** — к. *Эпидермис*.
- Надкостница** (*гист.*) — сөөкчел; сөөктүн сыртынан каптап турган чел.

- Надкрылья** (*анат.*) — канат жапкыч; канаттарды үстүнөн жаап турган, хитин затынан жасалган катуу кабык, мисалы, коңузда.
- Надотряд** (*биол.*) — чоң түркүм; систематикалык категориянын түркүмдөн чоң, классчадан кичине тепкичи.
- Надсемейство** (*биол.*) — чоң тукум; систематикалык категориянын, тукумдан чоң, түркүмчөдөн кичине тепкичи.
- Надство** (*анат.*) — соору; куштардын аркадан кийинки бөлүгү.
- Надхрящница** (*анат.*) — кемирчек чели; организмдеги кемирчектердин үстүн, сыртынан каптап турган тутумдаштыргыч ткандан жаралган жука чел.
- Наземная фауна** (*зоол.*) — кургактын фаунасы; жер шарынын кургагында жашоочу бүткүл айбанат.
- Наземные** — к. *Наземная фауна*.
- Наземные животные** — к. *Наземная фауна*.
- Наковальня** (*анат.*) — дешү; желиндүү айбандардын ортонку кулагындагы сөөктөрдүн бири.
- Налив вымени** (*физиол.*) — желиндөө; желиндүү айбандардын ургаачыларынын төлдөөнүн алдында желини чоңоюп, сүт жаралышы.
- Наличник** (*анат.*) — мандай жапкыч; каскак жандыктардын, мисалы, чөпчүлдөрдүн жаактарындагы кичине калканчык.
- Наннопланктон** (*биол.*) — наннопланктон; өтө майда планктон.
- Направленная селекция** (*ген.*) — багыттуу селекция; өсүмдүктөрдү, малды азык берүүчү багытка карата селекция жүргүзүү.
- Направленное воспитание** (*ген.*) — багыттап тарбиялоо; өсүмдүктөрдү, малды максатка жараша тарбиялап багуу.
- Наружное ухо** (*анат.*) — сырткы кулак; кулактын босогозу.
- Наряд гнездовой** (*физиол.*) — темине канат; балапандар ак жүнүн таштап биринчи жүндүү болушу.
- Наряд годовой** (*физиол.*) — жылдык түс; жылына бир түлөөкү куштардын толук түлөгөндөн кийинки, экинчи түлөөкө чейинки жүнүнүн түсү.
- Наседное пятно** (*морф.*) — уя тагы, уя темгеги; күрп болгон куштардын боорунун, чатынын жүнү түшүп такырайган жери.
- Насекомоядные** (*зоол.*) — каскакчылдар, курт-кумурскачылдар; каскактар, муунакпуттар ж.у.с. майда жандыктар менен тамактануучу айбандар.
- Насиживание кладки** (*физиол.*) — жумуртка ба-суу; балапан чыгаруу үчүн куштардын уяда жумурткаларын басып жылытуусу.
- Наследование** (*ген.*) — тукум кубалоо, насилге тартуу; ата-энинен белгилеринин баласына өтүүсү, тукумдары ата-энелерин тартуу.
- Наследственная изменчивость** (*ген.*) — тукум кууган өзгөргүчтүк; тегинен бери келаткан өзгөргүчтүк.
- Наследственное вещество** (*ген.*) — тукум куучу зат.

Наследственное свойство (*ген.*) — тукум куучу касиет, наследдик касиет, организм ата-энелерден алган мурастарын тукумдарына өткөрө алуу касиети.

Наследственность (*ген.*) — тукум куучулук, наследдик, организмдин өзүндөгү болгон анатомиялык, физиологиялык ж.б. мурастарын тукумуна өткөрүү касиети.

Наследство (*ген.*) — наслед, мурас; ата-энеден, түп тектен укум-тукумга өткөн белгилер.

Натура (*биол.*) — табият, натура; киши жаратпаган, дайыма болгон, турган жана өзгөрө берген дүйнө.

Науплиус (*зоол.*) — науплиус; рак сымалдуу жандыктардын көпчүлүгүнүн личинка стадиясын белгилөөчү термин.

Наяды (*эмбр.*) — наядалар; кээ бир каскак жандыктардын сууда өөрчүүчү личинкалары.

Невосприимчивость (*физиол.*) — тоготпостук, кабылдабагыч; жандыктар тумоону, ыланды тоготпой коюшу, ыландаткычтардын, тумоолоткучтардын кесепеттүү таасирине ооруу менен жооп кайтарбай коюшу.

Невральная трубка — к. *Мозговая трубка.*

Неврит — к. *Нейрит.*

Невроглия — к. *Нейроглия.*

Неврология (*биол.*) — неврология; нервдер жөнүндө илим.

Невромеры (*биол.*) — невромерлер; ар бир сегментке таандык нервдер.

Невронная теория (*биол.*) — неврондук теория; нерв системасынын түзүлүшү жөнүндөгү теория.

Невросомит (*биол.*) — невросомит; көп сегменттүү жандыктардын ар бир сегментине тиешелүү нерв системасы.

Неврофибриллы (*цит.*) — неврофибриллалар; нервдин өтө майда талчалары, көбүнчө омурткасыз жандыктарга таандык.

Невроцель (*эмбр.*) — невроцель; кийинки ооздуу жандыктар түйүлдүгүнүн нерв системасынын эң баштапкы каналы.

Незаразность (*бол.*) — жугушсуздук; тумоолордун, ыландардын ооруган айбандан соолорунан жукпастыгы.

Нейрит (*цит.*) — нейрит; нерв клеткасынан чыккан узун талча.

Нейроглия (*цит.*) — нейроглия; мээде жана жүндө неврондор менен мээ капиллярлар аралыгын толтуруп турган клеткалар.

Нейрогуморальная регуляция (*физиол.*) — нейрогумордук жөнгө салуу; тирүү организмдин процесстерин нервдер жана гумор (суюк заттар) аркылуу тейлөө.

Нейрон (*цит.*) — нейрон; нерв клеткасынын аты. Н. восприимчивый — кабыл алгыч нейрон, жээлигүү импульстарын кабыл алып, борборго ташуучу нейрон, н. вставочный — к. н. промежуточный; н. двигательный — кыймылдаткыч нейрон, булчуңдарды, органдарды кыймылга келтирүүчү нейрон; н. промежуточный — аралык нейрон, сездиргич нейрон алып келген импульстарды кабыл алып, борборго жеткирүүчү нейрон; н. центральный

— борбордон ташыгыч нейрон, жээлигүү импульстарын борбордон четке — иштеп жаткан органдарга алып келүүчү нейрон; н. центростремительный — борборго ташыгыч нейрон; к. н. *восприимчивый*; н. чувствительный — сездиргич нейрон, к. н. *восприимчивый*.

Нейропиль (*цит.*) — нейропиль; нерв клетка талчаларынын чырмалышып жаткан учтары, мында синапстар бар.

Нейросекретция (*физиол.*) — нейросекретция; кээ бир нерв клеткаларынын секрет жаратып, канга же ткандык суюктукка бөлүп чыгаруу касиети.

Нейрофибриллы — к. *Неврофибриллы.*

Нейрофизиология (*физиол.*) — нейрофизиология; физиология илиминин жогорку нерв аракетин изилдөөчү бир бөлүмү.

Нейрула (*эмбр.*) — нейрула; омурткалуу айбандар түйүлдүгүнүн өөрчүшүндөгү, гастраладан кийинки бир стадиясы.

Нейруляция (*эмбр.*) — нейруляция; нейрулалар жаралуу процесси.

Нейстон (*биол.*) — нейстон; суунун үстүнкү бетинин асты-үстүндө калкып жашоочу организмдердин жалпы аты.

Нейтрофилез (*физиол.*) — нейтрофилез; канда нейтрофилдүү лейкоциттердин көптүгү.

Нейтрофилы (*цит.*) — нейтрофилдер; лейкоциттердин бир түрү.

Неклеточные формы жизни (*биол.*) — тиричиликтин клеткасыз (клеткага чейинки) формалары.

Некробиоз (*биол.*) — некробиоз; өлөөр астында клеткалардагы өзгөрүштөр.

Некроз (*биол.*) — некроз, ткандардын өлүшү; аш алып келүүчү жолдору бузулганда, тамак (эң биринчиси кычкылтек) жетпегендик кесепетинен клеткаларда, ткандарда зат алмашуу токтолуп, өлө баштайт.

Некрофаги (*зоол.*) — тарпчылдар; өлүктөр, тарптар менен тамактануучу айбандар.

Некрофагия (*биол.*) — некрофагия, тарпчылдык; өлүктөр менен тамактанып жашоо.

Нектон (*экол.*) — нектон; суу катмарында сүзүп жүрүп жашоочу жандыктардын жалпы аты.

Нектофоры (*анат.*) — нектофорлор; колония болуп жашоочу көңгөл жандыктардын бир жекечеси.

Нектохеты (*зоол.*) — нектохеталар; көп түктүү муунак курттардын личинкасынын бир стадиясы.

Нематоциты — к. *Клетки стрекательные.*

Неоантропы (*биол.*) — неоантроптор; азыркы түрдөгү кишилер.

Необратимость эволюции (*дарв.*) — эволюциянын кайрылбастыгы; тирүү табият тарыхы кайталанбай алга жыла берет деген пикир.

Неовитализм (*дарв.*) — неовитализм; витализм теориясын жаңыча чечмелеп узарткан агым.

Неогей (*зоогеогр.*) — неогей; Америка континентинин куряктары жөнүндө негизги зоогеографиялык бөлүм.

Неодарвинизм (*дарв.*) — неодарвинизм; XIX кылымдын аягында А.Вейсман түзгөн эволюциялык концепция.

Неоламаркизм (*дарв.*) — неоламаркизм; биология илиминин XIX кылымда пайда болгон бир багыты.

Неопаллум — к. *Мозговой свод вторичный*.

Неотения (*зобр.*) — неотения; организмдердин личинкалык стадияларында эле көбөйүүгө жөндөмдүүлүгү. Н. неполная — чала неотения, метаморфозу кечиккен неотения, н. полная — толук неотения, накта неотения; н. частичная — анча-мынча неотения, көбөйүүгө жарым-жартылай мүмкүнчүлүгү бар неотения.

Непарная вена — к. *Вена непарная*.

Нерв (*гист., анат.*) — нерв; нейрондун узун талчаларынан турган тарамыш сыяктуу, узун жиптер. Булардын түрлөрү: Н. блоковой (*анат.*) — блок нерви, мээден чыгып, эки көздү бирдей буруп, кыймылдатуучу жуп нерв; н. блуждающий (*анат.*) — тентине нерв, мээден чыгып, дененин көп органдарын тейлөөчү жуп нерв; н. висцеральный (*анат.*) — висцерал нерви, ички органдарды тейлөөчү нерв; н. возбуждающий (*физиол.*) — жээликтиргич нерв, жээлигүү, туюнуу импульстарын органга алып келип, анын ишин ылдамдаттыргыч нерв; н. глазодвигательный (*анат.*) — көз ойноктоткуч нерв, мээден чыгып, эки көздү кыймылдатуучу жуп нерв; н. головной (*анат.*) — баш нерви, омурткасыз жандыктардын баш жактагы органдарын тейлөөчү нерв; н. двигательный (*физиол.*) — кыймылдаткыч нерв, жээлигүү импульстарын булчуңдарга алып келип, буларды кыймыл аракетке келтирүүчү нерв; н. добавочный (*анат.*) — кошумча нерв, мээден чыгып көкүрөктөгү булчуңдарды тейлөөчү жуп нерв; н. зрительный (*анат.*) — көргөзгүч нерв; жарыктын шоолаларын кабыл алып, булардын импульсын мээге жеткирүүчү жуп нерв; н. лицевой (*анат.*) — бет нерви, мээден чыгып, бетти тейлөөчү жуп нерв; н. обонятельный (*анат.*) — жыт алдыргыч нерв, жыт импульстарын мурундун ичинде (каналыжаардын түп жагында) кабыл алып, мээге жеткирүүчү жуп нерв; н. подъязычный (*анат.*) — алкым нерви, мээден чыгып, алкым аймагын тейлөөчү жуп нерв; н. смешанный (*физиол.*) — аралаш нерв, сездиргич жана кыймылдаткыч нейрондордун талчаларынан чогулган нерв; н. слуховой (*анат.*) — угузгуч нерв, кулактын ичинен (угузгуч аппараттан) табыш толкундарын кабыл алып, мээге жеткирүүчү жуп нерв; н. сосудодвигательный (*физиол.*) — тамыр соктургуч нерв, жээлигүү импульстарын борбордон кантамырлардын булчуң керегелерине алып келип, булардын аракетин тейлөөчү нерв. Бул эки түрдүү болот: н. сосудорасширяющий — тамыр кеңиткич нерв, н. сосудосуживающий — тамыр тарыткыч нерв; н. сжывочный (*анат.*) — мурут нерви, омурткасыз жандыктардын көбүнүн мурутундагы сез-

диргич нерв; н. тормозящий (*физиол.*) — тизгиндегич, басаңдаткыч нерв, импульстарды борбордон органдарга, ткандарга алып келип, булардын аракетин басаңдатуучу, токтоттуруучу нерв; н. тройничный (*анат.*) — үчүлүк нерв, мээден чыгып, дененин тишелүү жерлерин тейлөөчү жуп нерв; н. чувствительный (*физиол.*) — сездиргич нерв, жээлигүү импульстарын сырттан же ичтен борборго ташып сездирип туруучу нерв; н. языкоглоточный (*анат.*) — көмөкөй нерви, тил-кулкун нерви, мээден чыгып, тил, кулкун, муздуос ж.у.с. органдардын аракетин тейлөөчү жуп нерв.

Нервизм (*физиол.*) — нервизм; физиология илиминдеги багыт.

Нервная дуга — к. *Дуга рефлекторная*.

Нервная регуляция (*физиол.*) — нервдик тейлөө; ткандарга, органдарга жана алардын бүтүндөй системасына нерв системасынын көрсөткөн тейлөө аракети.

Нервная система — к. *Система нервная*.

Нервная система центральная (*анат.*) — борбордук нерв системасы; чоң мээ, каракуш-мээ, сүйрү мээ жана жүлүн ушулардын баарысы биригип нерв системасынын айтылган бөлүгүн түзүшөт.

Нервная ткань (*гист.*) — нерв тканы; мээни, жүлүндү жана сандарган нерв тамырларын түзүүчү ткань.

Нервная трубка (*зобр.*) — нерв түтүгү; омурткасыз жандыктардын (мисалы, асцидиялардын) личинкаларындагы борбордук нерв системасынын түтүгү.

Нервная цепочка (*гист.*) — нерв көгөнчөлөрү; омурткасыз жандыктарда жүлүндүн функцияларын аткаруучу борбордук нерв системасы.

Нервное кольцо — к. *Кольцо нервное*.

Нервные волокна (*гист.*) — нерв талчалары; нерв клеткаларынын импульстарды өткөрүүчү талчалары, урчуктары.

Нервные клетки (*цит.*) — нерв клеткалары; нерв ткандарын, нерв талчаларын жаратуучу клеткалар, к. *Нейрон*.

Нервные комиссуры (*гист.*) — нерв ширендилери; омурткасыз жандыктардын борбордук нерв системасынын тамырлары сегменттерге жараша бири менен бири ширелишип түзүшкөн шакестери.

Нервные комиссуры головные (*гист.*) — мээдеги нерв ширендилери, мээ жарты шарларын бириктирип турган ширендилер.

Нервные окончания (*гист.*) — нерв учтары; нерв талчаларынын органга, тканга келип, чачыланyp бүткөн учтары.

Нервные сплетения (*гист.*) — нерв чатышы; омурткалуу айбандардын бүткүл денесин иннервациялоочу нерв талчалардын жалпысы.

Нервные стволы (*гист.*) — нерв сөңгөктөрү; организмдеги нерв тамырлары.

Нервные тужи — к. *Тяжи нервные*.

Нервные узлы — к. *Ганглии*.

Нервный центр (*гист.*) — нерв борбору; органдардын кандайдыр бир аракетин тейлөөгө арналган нейрондор тобу.

Нервы спинномозговые (*анат.*) — жүлүн нервдери; жүлүндөн чыгып дененин органдарына тараган нервдер.

Нервы черепномозговые (*анат.*) — мээ нервдери; мээден чыгып дененин органдарына тараган нервдер.

Нерест (*экол.*) — балык өрдөө; урук чачуу үчүн балыктардын көчүшү.

Нерестилеще (*экол.*) — урук чачуучу жай; балыктар, амфибиялар уругун чаккан жай.

Нескращиваемость (*ген.*) — жаллашпастык; алыски эки түрдү жалагыштырганда тукум жаралбагандыгы.

Неупражнение органов (*дарв.*) — органдарды машыктырбоо.

Нефриды (*анат.*) — нефридийлер; омурткасыз жандыктардын сийдик бөлүп чыгаруучу органдары.

Нефрон (*гист.*) — нефрон; омурткалуу айбандардын бөйрөктөрүнүн негизги бөлүгү.

Нефропор (*анат.*) — нефропор; нефридийлердин сырткы тешиги.

Нефростом (*анат.*) — нефростом; нефридийлердин ички тешиктери.

Нефротом (*амбр.*) — нефротом; хордалуу айбандардын түйүлдүктөрүнүн сийдик бөлүп чыгаруу органдарынын томоосу.

Нефроциты (*цит.*) — нефроциттер; жөргөмүш сымалдуулардын органдар арасындагы көндөйлөрүндө жаткан бөтөнчө клеткалар, булар сийдик бөлүп чыгарууга катышат.

Неёбо (*анат.*) — таңдай; омурткалуу айбандардын ооз көндөйлүнүн үстүнкү бети. Н. вторичное — кийинки таңдай, сойлоктордун башсөөгүндө даана белгилүү; н. мягкое — к. *Мягкоенёбо*; н. первичное — мурунку таңдай, адепки таңдай.

Неёбная занавеска — к. *Мягкоенёбо*.

Неёбная кость (*анат.*) — таңдай сөөгү; үстүнкү эки жаактын кошулган жеринде, мурун көндөйлөрүнүн арткы тешиктеринин алды жагында жаткан жалкы сөөк.

Неёбоквадратный хрящ (*анат.*) — таңдайдагы чарчы кемирчек; төмөнкү түзүлүштөгү омурткалуу айбандардын таңдай сөөккө окшош, бирок ката элек кемирчегі.

Неёбные валики (*анат.*) — таңдай идиректери; катуу таңдайда туурасынан ийри-муйру болуп жаткан жоноктор.

Неёбные железы (*анат.*) — таңдай бездери, кээ бир айбандардын таңдайындагы бездер.

Неёбные миндалины — к. *Неёбные железы*.

Неёбные отростки (*анат.*) — таңдай урчуктары; башсөөктүн таңдай жактагы урчуктары.

Нидхэмов орган (*анат.*) — Нидхэм органы; сегиз буттардын (спруттардын) сперматофорлону батыруучу орган.

Нимфа (*зоол.*) — нимфа; муунак буттуу жандыктардын личинкалык стадиясы.

Нога (*анат.*) — бут, аяк; айбандын басып, чуркап жүрүүгө арналган органы.

Нога бегательная (*анат.*) — чуркаткыч аяк; муунак буттууларда дене чуркатууга арналган аяк.

Нога корзиночная (*анат.*) — себеттүү аяк; аарылардын аяктарынын бир жубу.

Нога ходильная (*анат.*) — бастыргыч аяк; муунак буттууларда дене жылдырууга арналган аяк.

Ноги вращательные — к. *Конечности брюшные*.

Ноги влочащиеся (*анат.*) — сүйрөлгөн аяктар; кырк аяктардын акыркы жуп буту.

Ноги грудные (*анат.*) — көкүркө аяктары; муунак буттуулардын көкүркөгүнө бекшен буттары.

Ноготь (*анат.*) — тырмак; кишинин, маймылдын жаллак, жазы тырмактары.

Ногочелюсти (*анат.*) — жаакпугтар; рак сымалдуулардын көкүркөтөгү 1-3 аяктары.

Ногочупальца — к. *Педипальпы*.

Ножки абдоминальные — к. *Ноги брюшные*.

Ножки амбулакральные — к. *Амбулакральные ножки*.

Ножки плавательные (*анат.*) — сүздүргүч аяктар, буттар; айбанды сууда сүздүрүүгө арналган буттар, аяктар.

Ножки яйценосные (*анат.*) — жумурткалуу буттар; деңиз жөргөмүштөрүнүн жумурткалары жабышкан буттары.

Ножны — кын; негизги органды ичине катып, сактоочу орган.

Ноздри (*анат.*) — таноолор; мурун көндөйлөрүнүн сырткы тешиктери.

Ноздри внутренние (*анат.*) — к. *Хоаны*.

Ноздри наружные — к. *Ноздри*.

Номенклатура (*биол.*) — номенклатура; айбанаттын эл, илим кабыл алган аттарынын тизмеси.

Номенклатура бинарная — к. *Номенклатура двойная*.

Номенклатура двойная (*биол.*) — кош номенклатура; эл аралык убада боюнча ар бир айбанды так билиш үчүн анын уруусунун (биринчи), анан түрүнүн (экинчи) аты жазылган номенклатура.

Номогенез (*дарв.*) — номогенез; организмдердин эволюциясына идеалисттик көз караштын бири.

Норы (*экол.*) — ийиндер; кээ бир айбандар жашоо үчүн жерди казып алган үңкүр.

Нос (*анат.*) — мурун; кургакта жашоочу айбандардын дем алдыруу системасынын эң биринчи бөлүгү.

Носовая кость (*анат.*) — к. *Кость носовая*.

Носовая перегородка (*анат.*) — мурун тосмосу; мурундун көндөйлүн экиге бөлүп турган тосмо.

Носовая полость (*анат.*) — мурун көндөйү; мурундун ичинде, каңылжаарларды батырып турган көндөй.

Носовое зеркальце (*анат.*) — тумшуктун жылаңач учу; көпчүлүк желиндүү айбандардын тумшугунун учундагы нымдуу такыр жери.

Носовые раковины (*анат.*) — мурун каңылжаарлары; мурун көндөйлөрүнүн ичинде кат-кат болуп, түрмөктөшкөн органдар.

Носоглотка (*анат.*) — алкым көңдөйү; мурун жолдору ачылган кулкун көңдөйү.

Нотогастер (*анат.*) — нотогастер; кенелердин соорусундагы калкан.

Нотогея (*зоогеогр.*) — нотогея; кургактыктын зоогеографиялык бир бөлүгү, Австралияны кучагына алат.

Нотохорда (*анат.*) — нотохорд; чала хордалуулардын хордалык томоосу.

Нотум (*анат.*) — нотум; жабык бакалоордуу үлүлдөрдүн мантиясындагы бир калың жери.

Ночные животные (*зоол.*) — түнкү айбандар; түнкүсүн жем издеп, тамактануучу айбандар.

Нуклеиновые кислоты (*биохим.*) — нуклеин кычкылдыктары; бардык тирүү организмдердин клеткаларында бар заттар; булар организмдердин негизги түрдүк белгилери — тукум кубалоодо зор ролду ойношот.

Нуклеолы — к. *Ядрышко.*

Нуклеопротеиды (*биохим.*) — нуклеопротеиддер; белоктор нуклеин кычкылдыктары менен биригип жараткан заттар.

Нуклеотиды (*биохим.*) — нуклеотиддер; нуклеозиддердин фосфордук эфирин, биологиялык активдүү бирикмелердин курамындагы заттар.

Нуклеус (*экол.*) — нуклеус, жаш эне-аарыны багчу үчүн чогулган бир аз аарынын үйүрү.

Нуллисомия (*ген.*) — нуллисомия; мутациянын бир түрү.

О

Обмен веществ (*физиол.*) — заттар алмашуусу; организмдердеги заттардын жана энергиянын кубулуштарынын бардык түрлөрүнүн, химиялык өзгөрүүлөрдүн бардыгынын жалпы аты.

Обмена веществ интенсивность (*физиол.*) — заттардын алмашуусунун чамдуулугу; организмде химиялык реакциялардын жүрүп туруу шамдагайлыгы, ылдамдуулугу.

Обмена веществ уровень (*физиол.*) — заттар алмашуусунун деңгээли; организмде химиялык реакциялардын жүрүп туруу деңгээли.

Обножка — такымдык; аары такымына, санына жыйып келген гүлдүн ыпталган тозону.

Обоеполюе животное — к. *Гермафродиты.*

Оболочка белочная (*цит.*) — белокутуу чел, ак чел; 1. жумуртканын сыртындагы ак чел, 2. көз чанагын сыртынан каптаган ак түстүү чел. Организмде дагы кыйла О. бар: о. глазная белковая — к. Склера; о. глазная сетчатая — к. *Ретина*; о. глазная сосудистая (*гист.*) — көздүн тамырдуу чели, желиндүү айбандардын көз чанагынын бир чели; о. клетки (*цит.*) — клетка чели, клетканы сыртынан каптап турган чел; о. мерцательная (*гист.*) — бүлбүлдөк чел, эпителийдик челдердин бир

түрү; о. околосердечная — к. *Перикардий*; о. оплодотворения (*цит.*) — боозуу чели; о. паутинная (*анат.*) — желелүү чел, мээнин кан тамырдуу чели, о. пигментная (*анат.*) — пигменттүү чел, боектуу чел; о. радужная (*анат.*) — каректүү чел, түстүү чел, көздүн карек тешигин жараткан түстүү чел; о. скорлуповая (*анат.*) — жумуртканын кабыгы, жумуртканын эр сырткы кабыгы.

Оболочки зародышевые — к. *Зародышевые оболочки.*

Обонятельная капсула (*анат.*) — жыт сездиргич капсула; көнөкпаштын жыт сездиргич органы.

Обонятельная поверхность (*гист.*) — жыт сездиргич бети; мээнин жыт алдыргыч зонасынын бети.

Обонятельные доли (*анат.*) — жыт сездиргич үлүштөр; мээ кыртышынын жыт сездиүүчү үлүштөрү.

Обонятельные клетки (*цит.*) — жыт сездиргич клеткалар; сегиз буттардын (спруттардын) терисинин ар кайсы жерлеринде чачылып жаткан жыт сездиргич клеткалар.

Обонятельные луковицы (*анат.*) — жыт сездиргич чокморчолор, алдынкы мээде жаткан мандалак түспөлдүү бир структура; жыт кабыл алат.

Обонятельные органы (*анат.*) — жыт сездиргич органдар; заттардын жытын организмге сездиүүчү органдардын баарысы.

Обонятельные ямки (*анат.*) — жыт сездиргич чункурчалар; түктүү курттардын химиялык сезим органдары.

Обонятельный мешок (*анат.*) — жыт сездиргич капчык; түзүлүшү жөнөкөй омурткалуу айбандардын жыт сездиргич органы.

Обонятельный нерв — к. *Нерв обонятельный.*

Обонятельный эпителий (*гист.*) — жыт сездиргич эпителий; эпителий клеткаларынын бир түрү.

Обострение (*биол.*) — 1. курчуу (сезимдер; көз, кулак, мурун), 2. күчүркөнүү, күчөө (дарт, ылаң, тумоо ж.у.с. оорулар).

Образ жизни бродячий (*экол.*) — тентип жашоо түрү; айбандардын бир жерге байыр албай кыдырып, тентип жашоого ылайыктанышы.

Образ жизни водный (*экол.*) — сууда жашоо түрү; айбандардын бүткүл өмүр тиричилиги сууда өтүүгө ылайыктанышы.

Образ жизни дневной (*экол.*) — күндүзгү тиричилик түрү; айбандардын күндүз жортуп, жем издеп жашоого ылайыктанышы.

Образ жизни древесный (*экол.*) — даракта жашоо түрү; айбандардын тиричилигинин дарактарда өтүүгө ылайыктанышы.

Образ жизни почной (*экол.*) — түнкү тиричилик түрү; айбандардын түндө жортуп, жем издеп жашоого ылайыктанышы.

Образ жизни пелагический (*экол.*) — пелагасто жашоо түрү; айбандардын тиричилиги деңиздин, океандын, ачык мейкининде өтүүгө ылайыктанышы.

Образ жизни подземный (*экол.*) — жер астында жашоо түрү; айбандардын тиричилик араке-

- тинин ар дайым ийиндерде өтүүгө ылайыктанышы.
- Образ жизни полуводный (экол.)** — жарым-жартылай сууда жашоо түрү; айбандардын өмүрүнүн же тиричилигинин кээ бир мезгилдери сууда өтүүгө ылайыктанышы.
- Образ жизни полудревесный (экол.)** — жарым-жартылай даракта жашоо түрү; айбандардын өмүрүнүн же тиричилигинин кээ бир мезгилдери даракта өтүүгө ылайыктанышы.
- Образ жизни полуподземный (экол.)** — жарым-жартылай жер астында жашоо түрү; айбандардын өмүрүнүн же тиричилигинин кээ бир мезгилдери жер астында өтүүгө ылайыктанышы.
- Образ жизни постоянноводный (экол.)** — дайыма сууда жашоо түрү; айбандардын тиричилигинин дайыма суу чөйрөсүндө өтүүгө ылайыктанышы.
- Образ жизни придонный (экол.)** — суу түбүндө жашоо түрү; айбандардын, жандыктардын бүт өмүрү суу түбүндө өтүүгө ылайыктанышы.
- Образ жизни роюший (экол.)** — жер казып жашоо түрү; айбандардын, жандыктардын көпчүлүк өмүрү ийинде өтүүгө ылайыктанышы.
- Образ жизни скрытный (экол.)** — жашыруун жашоо түрү; айбандардын тиричилик аракетин башкаларга байкалбагыдай болуп ылайыктанышы.
- Образ жизни скрытый** — к. *Образ жизни скрытный*.
- Образ жизни сумеречный (экол.)** — күүгүмдөгү тиричилик түрү; айбандардын тиричилигинин аракеттүү мезгили күүгүмдө өтүүгө ылайыктанышы.
- Образстатели (биол.)** — жармашкактар; нерселердин үстүнө жармашып өсүп, чүмбөттөп жаап салуучу жандыктар.
- Обратимость (биол.)** — кайрылуу, калыпка келүү; организмдеги реакциялар же биологиялык циклдери алгачкы калыбына кайра келиши.
- Обратное скрещивание (генет.)** — кайтара жалгаштыруу.
- Овальное отверстие (морф.)** — сөлпү тешик; сөөктөрдөгү табигый тешиктердин бир формасы.
- Овисак (анат.)** — овисак; ичинде жумурткалары бар баштыкча; мында личинкалар жетилип, анан жарып чыгат.
- Овисты (биол.)** — овисттер; биологиялык илимдин 17-18 кылымдарда чыккан бир багытынын өкүлдөрү.
- Овогенез (эмбр.)** — овогенез; энелик безде жумуртканын жаралуу процесси.
- Овоцит (цит.)** — овоцит.
- Овуляция (эмбр.)** — овуляция; энелик клетканын энелик безден чыгышы.
- Овчина** — кой териси; койдун ийленген, ашатылган териси.
- Огузок (морф.)** — куймулчак, көчүк (жалпы малдыкы), уча (жылкыныкы).
- Одноклеточные (биол.)** — жалгыз клеткалуулар; бүткүл денеси бир гана клеткадан турган майда организмдер.
- Однокопытные животные (зоол.)** — жалкы туяктуу айбандар, ай туяктуу айбандар; ачасы жок тегерек жалгыз туягы бар айбандар.
- Однополое животное (зоол.)** — бир жыныстуу айбан; денесинде бир гана жыныска таандык органдары бар айбан.
- Одноопметные животные (зоол.)** — уялаш айбандар, эгиз айбандар; бир энеден бир мезгилде туулган айбандар.
- Одноядные животные (зоол.)** — бир жемдүү айбандар; бир гана түрдөгү жемди жеп жашоочу айбандар.
- Одомашнение (биол.)** — бакмага айлануу; жапайы айбандардын колго үйрөнүп, бакма айбандарга айлануу процесси.
- Одомашивание (дарв.)** — бакмага айлануу; жапайы айбандарды колго үйрөтүп, көндүрүп, тукум алып, бакма айбандарга, малга айландырып багуу ыкмалары.
- Одышка (физиол.)** — күйүүгү; демгүү; абада кычкылтек жетишпөөдөн, же кычкылтекке бай абаны жүрөк дененин башка органдарына жеткирүүгө үлгүрө албоо кесепетинен энтигип дем алуу, жүрөк туйлоо абалы.
- Оецин (зоол.)** — осциялар; балык курттардын колониясындагы кээ бир бөтөнчө индивиддер, булар жумуртка чайкап, личинкаларды өстүрүүгө арналган.
- Ожербиться (физиол.)** — кулундоо; бээнин кулун туушу.
- Оживление организма (физиол.)** — организмди тирилтүү; функциялары начарлап, өлүп бараткан организмдерди тирилтип, кайра калыбына келтирүү жолдору.
- Ожирение (физиол.)** — семирүү, майлануу, май басуу; организмде майдын демейдегисинен көп жыйылышы.
- Океанарий** — к. *Океанариум*.
- Океанариум (экол.)** — океанариум; деңизде жашоочу айбандарды багуу үчүн деңиз суусун толтурган көлчүк, байлоо, бассейни.
- Околожаберная полость (анат.)** — бакалоор жанындагы көндөй; челдүүлөргө таандык бир көндөй.
- Околоплодная жидкость (эмбр.)** — каканак суусу; чөптүн, тондун ичинде күмөндү курчап жаткан суу.
- Околоплодная оболочка** — к. *Плацента*.
- Околоротовой сфинктер (анат.)** — ооз бүйүртүкчү; голотуриялардын оозун бүйүртүп, кымтып жаптыргыч тетиги.
- Околосердечная сумка** — к. *Перикардий*.
- Околоушные железы** — к. *Железы околоушные*.
- Околощитовидные железы** — к. *Железы оклощитовидные*.
- Окраска (биол.)** — түс, ыраң; айбандардын түсү, терисинин (жүнүнүн) ыраңы. О. вспыхвающая — жылт этме түс, кээ бир каскак жандыктардын денесиндеги даана тактар учканда, секиргенде гана жылт этип көрүнүп, конгондо үстү жабылып калат; о. защитная — коргонуу түсү, айбандар, жандыктар касынан душманынан жашынуу, сактануу үчүн өзүнүн жашоо чөйрөсүнүн түсүнө окшогон түс алы-

шы; о. изменчивая — кубулма түс, бир эле биологиялык түрдүн шартка жараша түсү ар башкача кубулушу; о. контрастная — контрасттуу түс, чөйрөнүн түсүнө окшобогон ачык түс, коргонуу үчүн мааниси бар түс; о. критическая — к. о. защитная; о. маскирующая — к. о. покровительственная; о. оптическая — оптикалык түс, кээ бир жандыктардын (ургундай каскактардын) түсү боёгуна жараша эмес, нур чагылыштырылашына жараша болот; о. пигментная — пигменттик түс, жандыктардын түсү, андагы пигменттерге (боёкторго) жараша болушу; о. раздражительная — окшошмок түс, кээ бир алсыз айбандар сактануу максатында күчтүү айбандардын түсүнө окшошуп өз түсүн буруп алуу; о. покровительственная — калкалагыч түс, сырткы чөйрөнүн фонунда айбандын байкалбас түсү; о. предупреждающая — эскерткич түс, душмандан коргонуу үчүн кээ бир жандыктар күчтүү уулуу айбандардын, жандыктардын түстөрүнө боёнушат. Ошондуктан буларды душманы алыстан эле көрүп, коркунучтуу айбандар деп алданып, катылбоого тырышат; о. предостерегающая — к. о. предупреждающая; о. приспособительная — көшкөрлүк түс, жандыктардын түсү чөйрөнүн түсүнө жараша ылайыкталып өзгөрүлүшү.

Оксигемоглобин (*биохим.*) — оксигемоглобин; кычкылтекке байыган гемоглобин.

Окситоцин (*биохим.*) — окситоцин; омурткалуу айбандардын нейрогормону.

Окуление (*эмбр.*) — сөтөрлөнүү; каскак омурткасыз жандыктардын личинкаларынын сөтөргө айлануу процесси.

Олигемия (*физиол.*) — олигемия; кандын жалпы көлөмүнүн азайышы.

Олигогалинные (*экол.*) — олигогалиндиктер; чала туздуу сууда жашоочу организмдер.

Олигомеризация (*биол.*) — олигомерлешүү, олигомеризация; эволюциялык процессте организмде сегменттердин азаюу тенденциясы.

Олигомикстный биоценоз (*экол.*) — олигомикстүү биоценоз; аз гана биологиялык түрлөрдөн турган биоценоз.

Олигосапроб (*биол.*) — олигосапробдор; органикалуу заттары аз сууларда жашоочу организмдер.

Олиготрофные организмы (*биол.*) — олиготрофтуу организмдер; аш болумдуу заттарды аз керектөөчү организмдер.

Олиготрофы — к. *Олиготрофные организмы*.

Олигофаги (*зоол.*) — олигофагдар; аз түрдүү өсүмдүктөрдү, жандыктарды тамакка, жемге, пайдалануучу айбандар.

Олигофагия (*биол.*) — олигофагия; аз тамактаныш; кээ бир айбандардын тамакты аз жеп жашоочу касиети.

Олинтус (*зоол.*) — олинтус; былпылдак жандыктардын акыркы личинкалык стадиясы.

Омертвение (*биол.*) — өлүмсөк болуу, чирүү; ткандардын жансызданышы, өлүшү.

Оматидиум (*ист.*) — оматидиялар; тордуу (фасеттүү) көздүн структуралык-функционалык элементтери.

Омовампиризм (*биол.*) — омовампиризм; канга тойгон кенелерди соруп, анын денесине зыян келтирбей, андагы запас кандын эсебинен жашоочу кенелердин тиричилиги.

Омозолелость (*морф.*) — чор баскан жер, берчтенме; теринин дайыма өйкөлгөн жеринде чор пайда болуу.

Омозоление (*физиол.*) — берчтенүү, берчке айлануу; ткандардын түрдүү себептер менен катууланып калышы.

Омоложение (*биол.*) — жашаруу, жашартуу; организмдин функцияларын жана структурасын кайрадан жаш абалга келтирүү.

Онкосфера (*биол.*) — онкосфера; тасмакурттардын личинкасынын бир стадиясы.

Онтогенез (*биол.*) онтогенез; организмдин өз гана өмүрүндө кечке өөрчүү процесси.

Онфауна (*зоол.*) — онфауна; деңиздин түбүндө байыр алып жашаган жандыктардын бир тобу.

Онхи (*анат.*) — онхалар; жумуру курттардын оозундагы урчуктар.

Оогамия (*биол.*) — оогамия; уруктандырууга энелик жана аталык клеткалар катышкан процесс.

Оогенез — к. *Овогенез*.

Оозид (*зоол.*) — оозид; чөлдүүлөр тибиндеги асцидиялар классындагы жандыктардын личинкалык бир стадиясы.

Оокинета (*эмбр.*) — оокинета; канда мите болуп жашоочу споровиктердин кыймылдуу зиготасы.

Оология (*биол.*) — оология; цитологиянын жумурткаларды, тукумдарды, энелик клеткаларды изилдөөчү бир бөлүгү.

Оостегити (*анат.*) — оостегиттер; мизидалардын (рак сымалдуулардын) жумурткалары сакталуучу эбелекчелер.

Оотека (*анат.*) — оотека; омурткасыз жандыктардын баштыкчасы, мунун ичинде жумурткалар жатат, булардан личинкалар жаралган сон, баштыкча жарылат.

Ооциста (*биол.*) — ооциста; споровик классындагы жалгыз клеткалуу жандыктардын өөрчүшүндөгү бир стадиясы.

Опахало пера (*морф.*) — куш жүндүн желпүүрү; куш жүнүнүн калемчесинин эки капталында өскөн солкулдак жүндөрү.

Оперение (*анат.*) — 1. темине канат болуу (балаландар түгүн түшүрүп куш жүнү чыгып келаткан мезгил), 2. куш жүн (денесинин сыртында) өскөн жүнү.

Оперкулюм (*цит.*) — оперкулюм; капкак, кепкек; омурткасыз жандыктардын, мисалы, мите курттардын жумурткасынын бир жак учундагы капкакка окшогон тетиги.

Опистосома — к. *Брюшко*.

Оплодотворение (*физиол.*) — боозу, боозутуу, уруктануу, уруктандыруу, токтоо, токтонуу; желиндүү айбандардын, кала берсе, малдын ургаачысынын боозушу, токтошу, майда жандыктардын жана өсүмдүктөрдүн уруктанышы. Эректин жана ургаачынын жыныстык клеткаларынын биригиши. О. внешнее — к. *Оплодотворение наружное*; о. внутреннее

(физиол.) — ичтен уруктандыруу, уруктануу процесси организмдин ичинде өтүү; о. избирательное (ген.) — тандап уруктандыруу, ылгап уруктандыруу; о. наружное (физиол.) — сырттан уруктандыруу, уруктануу процесси организмден сыртта өтүү, мисалы, балыктын уруктанышы; о. перекрестное (физиол.) — кайчылаш уруктануу, кызтеке жандыктар өзүн өзү уруктандырыбай башкалар менен жалгашып бирин бири уруктандыруу; о. сперматофорное (физиол.) — сперматофордон уруктануу, омурткасыз жандыктардын кээ бирлеринин эркеги уругун атайын бир түтүкчөнүн ичине салып сыртка коёт, ургаачылары ошол түтүкчөлөр, сперматофорлор аркылуу уруктанышат.

Опорные клетки (цит.) — таяныч клеткалар; тикен терилүү жандыктардын сездиргич органдарындагы бир түрдүү клеткалар.

Определитель — аныктагыч; организмди кайсы түргө ж.б. таксономиялык категорияга кирээрин аныктоодо колдонмо китеп.

Оптические оргanelлы (цит.) — оптикалык оргanelлалар; кош капкалуу моллюскалардын көргөзгүч рецепторлору.

Опушение (физиол.) — түктөнүү; мисалы, баландын түктөнүшү.

Опыт (биол.) — тажрыйба; табигий процесстерди далилдеш үчүн түрдүү ыкмалар менен колдо текшерип көрүү.

Оральная сторона (биол.) — ооз жак; дененин топографиялык бөлүктөрүнүн багыттарын белгилөөчү термин.

Оральный кольцевой канал (анат.) — ооздун тегерек каналы; тикен терилүүлөрдүн оозундагы тегерек канал.

Оральный полюс (морф.) — оозгу уюл; көнгөлдөрдүн денесинин ооз жак учу.

Орган (биол.морф.) — орган, мүчө; организмдин белгилүү бир функциясын аткаруучу бөлүгү. О. аксиальный (анат.) — аксис органы, өзөк органы, организмдин өзөгүн түзүүчү орган; о. аналогичный — к. Аналогичный орган; о. бокалоидный (морф.) — бокалсымак орган, кебетеси бокал идишке окшош орган; о. боянусов — к. Боянусов орган; о. Брандеса (анат.) — Брандес органы, трематодалардын кээ бир тукумунун бездүү бир органы; о. временный (биол.) — убактылуу орган, организмдин өмүрүнүн кээ бир мезгилинде иштеп, андан кийин жоголуучу орган; о. Галлера (анат.) — Галлер органы, кенелердин жыт сездиргич органы; о. гомологичный — к. Гомологичные органы; о. гребневидный (анат.) — тараксымак орган, чаяндын курсагынын сыртындагы бир жуп орган; о. Джонстонова (анат.) — Джонстон органы, канаттуу, каскак жандыктардын мурутчаларынын түбүндөгү жуп орган, муну менен учуунун ылдамдыгын жана багыттан тейлейт; о. защитный (анат.) — коргонуу органы, айбандын душмандан коргонуу аракеттерине арналган органы; о. железистый (ист.) — без органдар, айбандын ткандарында физиологиялык активдүү заттарды жара-

туучу, же сыртка чыгуучу заттарды бөлүүчү орган; о. звука (анат.) — үн органы, табыш органы, айбандын үн жаратуучу, табыш чыгаруучу органы; о. кокальный (анат.) — жамбаштык орган, муунак буттуу жандыктардын (мисалы, кененялардын) курсагындагы мурдакы буттардын томоосу; о. копулятивный (анат.) — жыныстык катышуу органы, эркек айбандын жыныстык катышууга арналган органы; о. Кювьеров — к. Кювьеров орган; о. осевой — к. о. аксиальный; о. первичного значения (эмбр.) — мурунку (баштапкы) маанилүү орган, түйүлдүктө жаралып, ошондо функциясын аткарган орган; о. прикрепления (анат.) — бекүү органы, жабышуу органы, кыймылдабаган, бир жерде турган жандыктардын бир нерсеге жармашып, бекитип турган орган; о. промежуточный (анат.) — аралык орган; о. рудиментарный (морф.) — рудимент орган, органдын томоосу, эволюциялык өөрчүштө маанилерин жоготуп койгон органдардын калдыгы томоосу, о. свечения (морф.) — жарык чыгаруучу орган, кээ бир айбандардын өзүнөн жарык чыгарып туруучу органы; о. стрекотания (анат.) — чыртылдак орган, чегиртелердин табыш чыгаруучу жуп органы; о. тарзальный (анат.) — толорсук органы, жөргөмүштөрдүн жыт билдиргич органы; о. теменной (анат.) — төбө органы, сойлоктордун төбөсүндө көзгө окшогон орган; о. труда (морф.) — эмгек органы, айбандын эмгек жасаган органы; о. четырехклеточный (анат.) — төрт клеткалуу орган, жалбырак буттуу рак сымалдуулардын бөтөнчө бир органы; о. электрический (морф.) — электрдүү орган, кээ бир айбандардын электр дүрмөтүн чыгаруучу органы; о. Якобсона (анат.) — Якобсон органы, сойлоктордун ооздогу жемдин жытын билдирүүчү органы.

Органеллы — к. Органоиды.

Организм (биол.) — организм; өлүк материядан ажырата турган толгон касиеттери, белгилери бар тирүү жандык.

Организмы кругополярные (экол.) — уюл жакасындагы организмдер; жердин уюлдарынын тегерегинде, уюлга жакын зоналарда жашоочу айбандар, өсүмдүктөр.

Организмы круготропические (экол.) — тропик жакасындагы организмдер; Жердин ысык (тропик) алкагында жашоочу айбандар жана өсүмдүктөр.

Органический мир (биол.) — органика дүйнөсү; Жердин биосферасына орун алган организмдердин баарысы.

Органогенез (эмбр.) — органогенез; орган жаратылуу процесси.

Органогеи (эмбр.) — органогендер; органдар өсүп чыга турган томоолор.

Органоиды (цит.) — органоиддер; клеткаларда атайын бир функция аткаруу арналып жаратылган туруктуу бүтүкчөлөр.

Органы боковой линии (морф.) — каптал сызык органдары; сууда жашоочу жандыктардын

сездиргич органдары. О. вкуса (*анат.*) — татыргыч органдар, айбандарга заттардын даамын билдирүүчү органдар; о. внутренней секции (*морф.*) — ички секреция органдары, организмде физиологиялык активдүү заттарды жаратып жана аларды түтүксүз түз эле кантамырга чыгаруучу органдар; о. выделения (*морф.*) — бөлүп чыгаргыч органдар, организмден сийдик ж.у.с. керексиз суюктарды сыртка чыгарып туруучу органдар; о. движения (*анат.*) — кыймылдоо органдары, басуу, жүрүү органдары, жандыктарды мейкиндикте бир жерден экинчи жерге жылдырууга арналган органдар; о. дыхания (*анат.*) — дем органдары, сырткы чөйрөдөн кычкылтекти кармап организмди аны менен камсыз кылып туруучу органдар; о. дыхания личиночные (*морф.*) — личинканын дем органдары, жандыктардын личинкаларын дем алдырып туруучу органдар; о. дыхания наземные (*морф.*) — кургакта дем алуу органдары, кургакта жашоочу айбанаттын дем алдыруучу органдары; о. зрения (*анат.*) — көргөзгүч органдар, айбандарга заттын өңүн, кебетесин сездирүүчү органдар; о. кровообращения (*анат.*) — кан жүгүртүү органдары, айбандардын бүт денесине кан таркатуучу органдар; о. лировидные (*анат.*) — лирасымак органдар, жөргөмүш сымалдуу жандыктардын химиялык касиеттерди сездирүүчү органдары; о. обоняния (*анат.*) — жыт сездиргич органдар, нерсенин жытын организмге сездирүүчү органдар; о. осязания (*анат.*) — сездиргич органдар, айбандарга заттардын бар экенин, катуу-жумшактыгын сездирүүчү органдар; о. передвижения (*анат.*) — жылдыруу, жүргүзүү органдары, айбандарды мейкиндикте бир жерден экинчи жерге жүргүзүүгө, жеткирүүгө арналган органдар; о. песта (*анат.*) — Пест органдары, криветкалардын жарык берип туруучу органдары; о. половые (*анат.*) — жыныстык органдар, тукумдук клеткаларды жаратып, алардын кошулушун жана өөрчүшүн камсыз кылуучу органдар; о. размножения — к. о. *половые*; о. равновесия (*анат.*) — бой туттуруу органдары, мейкиндикте айбандардын денесин теңсөлтпөй, теңтеңдетпей демейдеги абалында алып жүрүүнү камсыз кылуучу органдар; о. ротовые грызущие (*анат.*) — ооздун кемиргич органдары; омурткасыз жандыктардын нерсени кемирүүгө арналган органдары; о. р. жующие — к. о. *р. грызущие*; о. р. колющие (*анат.*) — ооздун сайгыч органдары, кээ бир жандыктардын (ургундай омурткасыздардын) оозундагы саюуга арналган органдары; о. р. ротовые лижущие (*анат.*) — ооздун жалагыч органдары, кээ бир жандыктардын оозундагы нерселерди жалоого арналган органдар; о. р. сосущие (*анат.*) — ооздун соргуч органдары, омурткасыз жандыктардын, мисалы, чиркейлердин, кенелердин ооздорундагы сорууга арналган органдар; о. слуха (*анат.*) — уктуруучу органдар, айбандарга нерселердин табыштарын, үндө-

рүн уктуруучу органдар; о. сегментарные (*анат.*) — сегменттелген органдар, айбандардын сегменттерге бөлүнгөн органдары; о. стридуляционные (*анат.*) — ышкырыкчы органдар, муунак буттуу жандыктардын ультра үн чыгаруучу органдары; о. статические (*анат.*) — статикалык органдар, жандыктардын денесинин мейкиндиктеги абалын билдирүүчү органдар; о. температурные (*анат.*) — температуралык органдар, жандыктардын сырткы чөйрөдөгү температураны билдирүүчү органдары; о. термического чувства (*физиол.*) — жылуулукту сездиргич органдар, кээ бир жыландардын жылуу нерсени алыстан сездирүүчү органдары; о. тимпанальные (*анат.*) — тимпанус органдары, каскак жандыктардын табыш сездирүүчү органдары; о. химического чувства (*анат.*) — химиялык сезим органдары, моллюскалардын химиялык заттарды сездиргич органдары; о. хордотональные (*анат.*) — хордатон органдары, чоюлуп тартылган талчалар, каскак жандыктардын табыштарды талдап ажыратуучу органдары; о. чувств (*анат.*) — сезим органдары, көз, мурун, кулак, тил ж.у.с. сездиргич органдардын баарысы.

Ориентация (*биол.*) — ориентация, багытты байкоо; чөйрөсүн белгилер аркылуу таанып, өнөкөт алуу.

Орнитозы (*биол.*) — орнитоздор; куштардан кишиге жугуучу тумоолор.

Орнитология (*биол.*) — орнитология; куштар жөнүндө илим, зоологиянын бир бөлүгү.

Орнитофауна (*зоол.*) — орнитофауна; жалпы куштар коомундагы айбанат.

Ороговение (*физиол.*) — чорго айлануу, мүйүзгө айлануу; эпителий тканынын түрлүү себептер менен чорго айланышы.

Ортогенез (*дарв.*) — ортогенез; эволюциялык өөрчүштүн теориясы.

Ортогнатия (*биол.*) — ортогнатия; астынкы жаактардын үстүнкү жаактарга туура туш келиши.

Ортонaupлиус (*зоол.*) — ортонaupлиус; рак сымалдуулардын личинкалык стадиясы.

Осевой скелет (*морф.*) — окскелет; тулку бойдун өзөгүндөгү скелет.

Осевой физиологический градиент (*физиол.*) — өзөктүк физиологиялык градиент; дененин өзөгүн бойлоп жаткан органдардын, клеткалардын активдүүлүгү дененин учуна жараша болушу; мисалы, гидранын ичиндеги клеткалардын ооз жагындагылары көчүк жагындагыларына караганда ишмердүүрөөк.

Осеменение (*биол.*) — тукумдандыруу, уруктандыруу; эркектин жана ургаачынын жыныстык клеткаларынын бири бирине жолугушун камсыз кылуу процесси.

Оскулум (*анат.*) — оскулум; тикен терилүү жандыктардын мембранасындагы бир тетик.

Осморегуляция (*физиол.*) — осморегуляция, осмосту теңшетириүү; организмдин ички чөйрөсүнүн осмостук басымы туруктуу болушун камсыз кылуучу физиологиялык процесстер.

Осморецепторы (*физиол.*) — осморецепторлор; осмос басмын сездиүүчү нервдин учтары.

Осмотаксис (*биол.*) — осмотаксис; жалгыз клеткалуу организмдердин же клеткалардын дурус осмостук басымы бар чөйрөгө жылып өтүшү.

Осмотическое давление (*физиол.*) — осмостук басым; клеткалардын, ткандардын ички басымы.

Осмотическое питание (*физиол.*) — осмостук тамактануу; жалгыз клеткалуу жандыктардын сырткы чөйрөдөн жем сиңиришинин осмостук закон боюнча болушу.

Осмотропизм (*биол.*) — осмотропизм; осмоско багышталган аракеттер касиети.

Основной обмен (*физиол.*) — негизги алмашуу; толук тынчтыкта бейкут жаткан айбандын зарыл кылган энергиясынын саны.

Особь (*зоол.*) — индивид, индивидум; жеке жалгыз организм. Эволюция факторлорунун таасирине дуушар болгон биологиялык түрдүн эң кичине, бөлүнгүс жеке бирдиги.

Остеобласты (*цит.*) — остеобласттар; сөөк жаратуучу клеткалар.

Остеогенез (*эмбр.*) — остеогенез; сөөк жаралуу процесси.

Остеодермы (*морф.*) — остеодермалар; кээ бир сойлок жандыктардын түрпүлөрүнүн астында жаткан сөөк чопкуттар.

Остеокласты (*цит.*) — остеокласттар; сөөктү бүлдүрүүчү клеткалар.

Остеология — остеология; сөөктөр жөнүндө илим, анатомиянын бир бөлүгү.

Остеомалация (*бол.*) — остеомалация; сөөктүн борпондонгон, жумшарган дарты.

Остеоциты (*цит.*) — остеоциттер; омурткалуу айбандардын сөөк тканынын клеткалары.

Остия (*анат.*) — остиялар; жөргөмүш-сымалдуу жандыктардын кан жүгүрүү системасындагы бир клапандуу тешиктер.

Остистые отростки — к. *Отростки остистые.*

Остракум (*гист.*) — остракум; үлүпкабыктын ортоңку акиташтуу катмары.

Осфрадии — к. *Органы химического чувства.*

Ось (*биол.*) — ок; дененин өзөгү.

Осязание (*физиол.*) — сезүү; денеге тийишкенде анын кандайлыгын (катуу-жумшактыгын, жылуу-муздактыгын) сезүү.

Осязательные волоски (*анат.*) — сездиргич түктөр; кээ бир кескелдиктердин түрпүлөрүнүн сездиргич түктөрү. О. клетки (*цит.*) — сездиргич клеткалар, сегиз буттардын (спруттардын) терисинде чачылып жайгашкан сездиргич клеткалар; о. нити (*анат.*) — сездиргич жипчелер, кээ бир амфибиялардын көздөрүнүн кычыгындагы сездиргич учуктар; о. пятна (*анат.*) — сездиргич тактар, кээ бир кескелдиктердин денесинин ар кайсы жерлериндеги сездиргич тактар; о. сосочки (*анат.*) — сездиргич быдырлар, кээ бир жумуру мите курттардын баш жагындагы быдырлар.

Отбор бессознательный (*дарв.*) — максатсыз тандалуу; табигый тандалыштын бир түрү. О. ес-

тественный (*дарв.*) — табигый тандалыш, табияттын шарттарынын таасири менен тандалышып, тукум берүү; о. искусственный (*дарв.*) — колдон тандоо, айбандын насилини жакшыртуу үчүн кунарлуу ата-эзелерин тандап алардан тукум алуу жолу; о. методический — к. *о. искусственный*; о. сознательный (*ген.*) — максаттуу тандоо, айбандын (малдын) атайын бир касиетин чөтүтүү үчүн ошол багытта жеке индивиддерди тандап, андан ары селекциялык иштерди жүргүзүү.

Отверстие анальное — к. *Анальное отверстие.* О. заднепроходное — к. *Анальное отверстие*; о. затылочное — каракуш тешиги, каракуштан жүлүн чыгуучу тешик; о. носовое — мурун үтү, мурундун сыртка чыккан тешиги; о. ротовое — ооз тешиги, жандыктардын жем эриткич каналынын алдынкы тешиги; о. половое — жыныс тешиги, ургаачы жандыктардын жыныстык тешиги.

Отдаленная гибридизация — к. *Аутбридинг.*

Отдел брюшной (*морф.*) — курсак бөлүгү; омурткасыз жандыктардын денесинин көкүрөк бөлүгүнөн кийин жаткан бөлүк.

Отдел головной (*морф.*) — баш бөлүгү; айбандардын денесинин эң алдынкы бөлүгү.

Отдел головогрудной (*морф.*) — башкөкүрөк бөлүгү; кээ бир рак сымалдуулардын башы, көкүрөгү биригип башкөкүрөк бөлүгүн түзөт.

Отдел грудной (*морф.*) — көкүрөк бөлүгү; омурткасыз жандыктардын баш бөлүгүнөн кийин, курсак бөлүгүнүн алдында жаткан бөлүгү.

Отдых активный (*физиол.*) — сергүү; өрүүн болуу.

Отел (*физиол.*) — музоолотуу, музоолоо; инектин бала тууш процесси.

Откладка яиц (*физиол.*) — жумуртка салуу, жумуртка тууш.

Отлет птиц (*биол.*) — куштардын кетиши; келгин куштардын кайра учуп кетиши.

Отмирание (*биол.*) — өлүү, жоюлуу; мисалы, мүчөлөр, ткандар, клеткалардын өлүүсү, түрлөр, сорттордун жоюлуусу.

Отолиты (*гист.*) — отлиттер; айбандардын тулку боюн туура алып жүрүүнү камсыз кылган органдын бир тетиги кулакка жатат.

Отоциты (*анат.*) — отоциталар; тикен терилүү жандыктардын статикалык органдары.

Отравление (*бол.*) — уугуу, уулануу, ууктуруу, ууландыруу; уу заттардын кесепетинен болгон дарт.

Отродье (*биол.*) — насил, туяк, тукум; ата-энеден жаралган тукум, бала.

Отростки крочковидные (*анат.*) — илмек сымак урчуктар; кээ бир сойлоктордун кабыргасындагы урчуктар.

Отростки небные — к. *Небные отростки.*

Отростки нижние — к. *Гипоапофизы.*

Отростки остистые (*анат.*) — кыр урчуктар, жон урчуктар; омурткалардын аркалардын кыр урчуктары.

Отростки поперечные (*анат.*) — каптал урчуктары; омурткалардын канаттары, аркалардын капталдагы урчуктары.

- Отросток мечевидный** — к. *Мечевидный отросток*.
- Отросток скуловой** (*анат.*) — жаак кыр урчугу; жаактын кыр сөөгүнүн урчугу.
- Отросток соцевидный** (*анат.*) — тыңдоок урчугу; кулактын тыңдоок сөөгүнүн булчуң бекилүүчү урчугу.
- Отросток суставной** (*анат.*) — муун урчугу; тыңкы жаактын муундук урчугу.
- Отросток червообразный** (*анат.*) — мөөн урчугу, курт сымак урчук; кишинин мөөнүнүн учундагы куртка окшогон урчук, мунун сезгенчин аппендицит дейт.
- Отрыжка** (*физиол.*) — кекирик, кулгума; карындан оозду көздөй чыккан жел (кекирик), аш (кулгума, жин).
- Отряд** (*биол.*) — түркүм; таксономиялык категория боюнча тексттеш айбандардын тукумдан чоң, класстан кичирээк бир тобу.
- Офиоплутеус** (*зоол.*) — офиоплутеус; жыланкуйрук тикен терилүүлөрдүн личинкасы.
- Охота** — мергенчилик, аңчылык, сонорлоо; жапайы айбандарды (кийиктерди, илбээсиндерди) атып же кармап алуу үчүн жүргүзүлгөн аракет.
- Охота** (*физиол.*) — күүлөө, эңсөө; жетилген ургаачы айбандардын эркек айбанды тилөө мезгили.
- Охрана животных** — айбандарды коргоо; айбандардын ресурсун сактоо жана көбөйтүү, рационалдуу пайдаланууну камсыз кылуучу мамлекеттик чаралар.
- Оцеллы** (*анат.*) — оцеллалар, муунак буттуу жандыктардын жөнөкөй түзүлүштүү көздөрү.
- Оценепение** (*физиол.*) — селейүү; жансерек болуп кыймылдабай калуу.
- Очаг возбуждения** (*физиол.*) — жээлигүү уясы; мээде жээлигүү, дүүлүгүү импульстары жаралган жер.
- Очаг торможения** (*физиол.*) — тизгиндөө уясы; мээде токтотуу, сабырлык импульстары жаралган жер.
- Очеловечивание** (*биол.*) — кишиге айлануу; мисалы, эволюциялык процессте байыркы киши сымак айбандардын акырындап кишиге айланышы.
- Очин пера** (*анат.*) — чалгынтүп; куштун жүнүнүн түксүз түбү.

П

- Пазуха верхнечелюстная** — к. *Гайморова полость*.
- Пазуха лобная** (*анат.*) — маңдай көбөөлү; маңдай сөөгүнүн ичиндеги көңдөйлөр.
- Пазуха слезная** (*анат.*) — жаш көбөөлү; жаш сөөгүнүн ичиндеги көңдөйлөр.
- Пайтобласты** (*зоол.*) — пайтобласттар; балыккурттардын колониясынын бир мүчөсү.
- Паксиллы** (*анат.*) — паксиллалар; деңизжылдыздардын денесинин сыртындагы майда тикендери бар эбелектер.

- Палеоантропы** (*палеонт.*) — палеоантроптор; казылып табылган байыркы кишилер.
- Палеобиология** (*палеонт.*) — палеобиология; палеонтология илиминин биология бөлүмү.
- Палеобиоценоз** — к. *Палеоценоз*.
- Палеозоология** — палеозоология; антропологиянын бир бөлүгү.
- Палеонтология** (*палеонт.*) — палеонтология; байыркы өткөн тирүү жандыктарды, өсүмдүктөрдү ж.б. жандуу нерселерди казып табылган калдыктар боюнча изилдөөчү илим.
- Палеопитек** (*палеонт.*) — палеопитек; казылып табылган кишисымак маймыл.
- Палеоценоз** (*экол.*) — палеоценоз; казылып табылган биоценоз.
- Палеоэкология** (*экол.*) — палеоэкология; өлүп жоголгон организмдердин жашоо түрүн жана тирчилик шарттарын изилдөөчү илим.
- Палетки** (*анат.*) — палеткалар; жыгач көзөгүч моллюскалардын куйрук жагындагы бир органдар.
- Палец** (*морф.*) — шады, манжа, салаа; колдун, буттун кыймылынын өтө эптүү учтары.
- Палец внутрениий** (*анат.*) — 1. ички шады, ички манжа (айбандарда), 2. баш бармак, бармак (кишиде).
- Палец наружный** (*анат.*) — 1. сырткы шады, сырткы манжа (айбандарда), 2. чыпалак (кишиде).
- Палец средний** (*анат.*) — 1. ортонку шады (айбандарда), 2. жем басаар (куштарда), 3. ортон (кишиде).
- Палингенез** (*морф.*) — палингенез; түйүлдүктө кыйла алыскы тектеринин белгилери пайда болуу.
- Палочки сетчатки** (*цит.*) — тордомо челдин таякчалары; күүгүмдөгү шоолаларды сездиргич нерв клеткаларынын бир түрү.
- Пальпакула** (*анат.*) — пальпакула; сифонофор жандыктарынын колониясынын бир органы.
- Пальпоны** (*анат.*) — пальпандор; сифонофор жандыктарынын колониясынын бир мүчөсү.
- Пальцы** (*анат.*) — манжалар, шадылар; айбандардын аяктарынын учтары 1-5 манжалар менен бүтөт.
- Пангенезис** (*ген.*) — пангенезис; тукум кубалоо боюнча жаңылыш түшүнүк берген гипотезалардын бири.
- Панициево отверстие** (*анат.*) — паници тешиги; крокодилдердин артериялык доголорунун анастомозу.
- Панкреатическая железа** — к. *Железа поджелудочная*.
- Панкреатический сок** (*биохим.*) — уйку зили; уйку безинен чыгып ичегарына келүүчү физиологиялык күчтүү суюктук.
- Панспермизм** (*биол.*) — панспермизм; панспермия түшүнүгүн тараткан агым.
- Панспермия** (*биол.*) — панспермия; тирүү нерселердин түйүлдүктөрү бүт ааламга тараган деген ката түшүнүк.
- Панты** — кемирчек мүйүз; бугулардын сырты түктүү жаш мүйүзү.

Пандирь (*анат.*) — чопкут; кээ бир жандыктардын, айбандардын денесин толук же чалабула жабуучу катуу калканч. П. брюшной — курсак чопкуту, байыркы амфибиялардын, мисалы, стегоцефалдардын курсагындагы сөөк түрлөрү, калканчтар; п. костный — сөөкчопкут, кээ бир байыркы жана азыркы айбандардын денесин сыртынан каптаган сөөккалканч; п. роговой — чорчопкут, туякчопкут; ташпакалардын мүйүз заттарынан жасалган чопкуту.

Папиллы (*анат.*) — папиллалар; омурткасыз жандыктардын (мисалы, былпылдактардын) денесинин сыртындагы упчуга окшош урчуктары.

Папулы — к. *Кожные жабры*.

Парабазальное тело (*анат.*) — парабазисик нерсе; чыбырткычан жандыктардын клеткасындагы бир бүдүр.

Парабиоз (*физиол.*) — парабриоз; дүүлүктүргүчтөрдүн таасирине тирүү ткандардын кайтарган жообунун өзгөрүлүшүн белгилөөчү термин.

Параганглий (*гист.*) — параганглийлер; омурткалуу айбандардын ички секреториялык бездеринин бир түрлөрү.

Парагастральная полость — к. *Околожаберная полость*.

Паразитарная кастрация — к. *Стилопизация*.

Паразитарный — к. *Паразитический*.

Паразитизм (*биол.*) — паразитизм, мителик тиричилик; өзүнөн чоң организмге жармашып же анын ичине кирип алып соруп, бүлүнтүп ошонун эсебинен жашоо. П. внутренний (*экол.*) — ички мителик, кожоюндун денесинин ичинде мителик кылуу; п. временный социальный (*экол.*) — убактылуу социалдык мителик, кумурскалардын арасындагы бирине бири мителик кылуунун бир түрү; п. личиночный (*экол.*) — личинка мителиги, жандыктардын личинкасынын мите болуп жашоосу; п. наружный (*экол.*) — сырткы мителик, кожоюндун денесинин сыртында мите болуп жашоо; п. пастбищный (*экол.*) — жайыттык мителик, жайыттарда чөпкө жашынып, малды же жапайы айбандарды күтүп, аларга жабышып мите болуп жашоо; п. постоянный (*экол.*) — туруктуу мителик, кожоюндун денесинде дайым жашап, көбөйүп, бардык стадиялары мите болуп жашоо; п. самцовый (*экол.*) — эркек мителик, жандыктардын эркеги ургаачысынын денесинде мите болуп жашоосу.

Паразитическе амебы (*зоол.*) — мите амебалар; мите болуп жашоочу амебалардын тобу. П. гребневики (*зоол.*) — мите жоноктор, мите болуп жашоочу жонок жандыктардын тобу; п. жгутиконосы (*зоол.*) — мите чыбырткычандар, мите болуп жашоочу чыбырткычан жандыктардын тобу; п. инфузории (*зоол.*) — мите инфузориялар, мите болуп жашоочу инфузориялардын тобу; п. черви (*зоол.*) — мите курттар, мите болуп жашоочу курттардын тобу.

Паразитический (*биол.*) — мителик; мите жандыктардын сапатын билдирүүчү термин.

Паразитический образ жизни (*экол.*) — мителик жашоо түрү; кожоюн организмдин эсебинен тиричилигин өткөрүүчү турмуш.

Паразитология — паразитология; мителер жөнүндө илим.

Паразитозеноз (*экол.*) — паразитозеноз; айбандын кайсы бир органында, же бүт организмде жашаган мителердин тобу.

Паразиты (*биол.*) — мителер; өзүнөн чоң организмге жармашып же анын ичине кирип алып, соруп, бүлүнтүп, ошонун эсебинен жашоочу организмдер. П. внутренние — ички мителер, организмдин ичинде жашап, бүлүндүрүүчү мителер; п. временные — убактылуу мителер, өмүрүнүн бир гана мезгилдеринде мите болуп, калган убакта элкин жашоочу жандыктар; п. наружные — сырткы мителер, организмдин сыртында жашап, бүлүндүрүүчү мителер; п. наружные полостные — сырткы көңдөйчүл мителер, организмдин сырт менен катышы бар көңдөйлөрүнө жашап бүлүндүрүүчү мителер.

Парализовать — шал болуу, шалдандыруу; денени же органды, мүчөнү кыймылдагысы кылуу.

Паралич (*бол.*) — шал; нервге доо кетүү кесепетинен дененин кээ бир мүчөлөрүнүн кыймылдан ажырашы.

Паранекроз (*цит.*) — паранекроз, өлүмсөк; бүлдүргүч агенттердин таасирине жооп катары клетканын убактылуу өзгөрүшү.

Парантропы (*палеонт.*) — парантроптор; казылып табылган кишисымак приматтар, тик туруп баскан айбандар.

Параподии (*морф.*) — параподийлер; көп түктүү курттардын капталдарында өскөн нерселер.

Пара родительская (*биол.*) — ата-энесик жубай, тукумдун, төлдүн ата-энеси.

Парасимпатическая нервная система (*физиол.*) — парасимпатикалык нерв системасы; вегетативдүү нерв системасынын бир бөлүгү.

Парасфеноид (*анат.*) — парасфеноид; көпчүлүк омурткалуу айбандардын, мисалы, баканын башсөөгүндөгү шынаасымак сөөк.

Паратомия (*биол.*) — паратомия; жыныссыз көбөйүүнүн бир түрү.

Парение — сызуу, каалгуу, калкуу; асманда учуп жүргөн куштун, канат какпай калкып абада жүргөн абалы.

Паренхима (*гист.*) — паренхима; ички органдардын негизги тканы.

Паренхимула (*эмбр.*) — паренхимула; былпылдактардын жана көнгөлдөрдүн элкин сүзүп жүрүүчү личинкасы.

Париетальный — париеталдык; дененин көңдөйүнүн ички бетине таандык багыт.

Паротиды — к. *Железы околоушные*.

Партеногенез (*биол.*) — партеногенез; жыныссыз көбөйүүнүн бир түрү.

Партеногенез искусственный (*эмбр.*) — жасалма партеногенез; кишинин кийлигишүүсү менен болгон партеногенез.

Партеногенетические виды (зоол.) — партеногенездик түрлөр; партеногенез жолу менен көбөйгөн түрлөр, мисалы, кескелдириктерде кезигет.

Партеногенетическое поколение (зоол.) — партеногенездик муун; партеногенез жолу менен көбөйгөндө жаралган жандыктардын мууну.

Партеногенетическое размножение — к. *Партеногенез*.

Парус (анат.) — желкин; жандыктардын, мисалы, көңгөлдөрдүн сууда сүзүп жүрүшүнө жардам берүүчү орган.

Паутина — жөргөмүш желеси; эң майда жиптерден турган тор.

Паутинная деятельность (этол.) — өрмөкчүлүк аракет; жөргөмүштөрдүн желе жасоо аракети.

Паутинная оболочка — к. *Оболочка паутинная*.

Паутинные бородавки — к. *Железы паутинные*.

Паутинные железы — к. *Железы паутинные*.

Пах (анат.) — 1. чандыр (айбандарда), 2. чурай (кишиде), 3. такым (айбандарда жана кишиде); эки арткы аяктын кошулаар жериндеги ички бети.

Паховые поры (анат.) — такым тешиктери; кээ бир кескелдириктердин эркектери үйүгүшүү мезгилинде бөтөнчө зат чыгара турган тешиктери.

Паховый канал (анат.) — чандыр каналы, чурай каналы; ич көңдөйүн куулук менен катыштыруучу канал.

Печная гортань (анат.) — табыш кокосу, үн кокосу; куштардын кекиртегинин түп жагында үн жаргагы бар участок.

Педипальпы (анат.) — педипальпалар; жөргөмүш сымалдуулардын экинчи жуп аягы, аш кармаганга, тийген нерсени сезүүгө арналган.

Педицеллярии (анат.) — педицелляриялар; тикен терилүү жандыктардын денесинин сыртындагы кармагыч органдар; булардын өтө көп формалары бар: педицеллярии гребенчатые — тараксымак педицелляриялар, п. глобиферные — к. *шароносные*, п. двустворчатые — кош капкалуу педицелляриялар, п. эмееголовые — жыланбаш педицелляриялар; п. пучковидные — топтошкон педицелляриялар, п. офицефальные — к. *педицеллярии эмееголовые*; п. скрещенные — кайчылашкан педицелляриялар, п. трезубые — үчүлүктүү педицелляриялар, п. трилистные — үч барактуу педицелляриялар, п. шароносные — тоголоктуу педицелляриялар, п. ядовитые — уулуу педицелляриялар.

Педогамия (биол.) — педогамия; жетиле элек организмдердин жыныстык катышуусу.

Педогенез (биол.) — педогенез; партеногенездин бир түрү.

Педоморфоз (биол.) — педоморфоз; жетилген организмде личинкалардын кебетелеринин сакталып калуусу.

Пелагаль (зоогеогр.) — пелагаль; океандын, деңиздин, көлдүн пелагостук организмдер жашоочу катмары.

Пелагическая фауна (экол.) — пелагостук фауна; океандын, деңиздин ирим сууларында жана

анын үстүндө жашоочу айбандардын жалпысы.

Пелагические организмы (экол.) — пелагостук организмдер; океандын, деңиздин, көлдүн ирим сууларынын катмарында жана үстүндө жашоочу организмдердин баарысы.

Пелагический образ жизни — к. *Образ жизни пелагический*.

Пелликула (анат.) — пелликула; денеси жалгыз клеткадан турган жөнөкөй жандыктардын сырткы кабыгы.

"Пение" лягушек (биол.) — бака чардоо; жазында, үйүгүшкөн мезгилде кээ бир бакалар, мисалы, шанкай курсактар үнүн бийик чыгарышып чаркырашат.

Пенис (анат.) — пенис, чыбык; эркек айбандын жыныстык мүчөсү.

Пентакриноуная стадия (зоол.) — пентакриноу стадиясы; деңиз лилияларынын өөрчүшүндөгү бир стадия.

Пентактула (зоол.) — пентактула; голотуриялардын личинкалык стадиясы.

Первая сигнальная система (физиол.) — биринчи кабар системасы; организмге сырттан жана ичтен жиберилген импульстарды кабыл алып мээге жеткирүүчү система.

Первиножаберные (зоол.) — мурунку, адепки бакалоордуулар; түйүлдүк кезинде биринчи жаралган бакалоорлору сакталган жандыктар.

Первичная кишка (морф.) — алгачкы ичеги, мурунку ичеги; түйүлдүк өөрчүп жатканда биринчи жаралган ичеги.

Первичная полость — к. *Полость тела первичная*.

Первичнополостные (зоол.) — мурунку көңдөйлүүлөр; түйүлдүк кезинде биринчи жаралган көңдөйлөрү сакталган жандыктар.

Первичноротые (зоол.) — адепки ооздуулар, мурунку ооздуулар; түйүлдүк кездеги жаралган биринчи оозу сакталган жандыктар.

Первый шейный позвонок — к. *Атлант*.

Переваривание внеклеточное (физиол.) — клеткадан сыртта аш эрүү; тамактын, жемдин, аштын клетка сыртында эрип, сиңиши.

Переваривание внутриклеточное (физиол.) — клетка ичинде аш эрүү; аштын, жемдин тамактын клетка ичинде эрип, сиңиши.

Переднегрудь (морф.) — алдынкы көкүрөк; каккак жандыктардын эң алдынкы биринчи көкүрөгү.

Переднеспинка (морф.) — алдынкы арка, алдынкы жон; каккак жандыктардын жонундагы биринчи калкан.

Пережевывание (физиол.) — кепшөө, кайра чайноо; ичке кирген ашты кайра кулгуп, майдалап чайноо.

Перекрест зрительного нерва (анат.) — көргөзгүч нерв кайчыланышы; көргөзгүч нердердин мээге кирээр алдында кайчыланышып, ону солго, солго онго өтүшкөн жер.

Перелеты сезонные (экол.) — мезгилдеп көчүү; куштардын мезгилдерге туштап учуп келип, учуп кетиши.

Переносчики инфекционных заболеваний (*зоол.*) — ылан, тумоо ташыгычтар; ылаңдаган айбандан, тумоологон кишиден ылаң, тумоо жузууучу каскак муунакпут, кан соргуч мите жандыктар.

Перепонка (*морф.*) — жаргак, жаргакча; жука, солкулдак челдердин бир түрү. П. базальная — к. *Базальная мембрана*; п. барабанная — к. *Барабанная перепонка*; п. колебательная — дирижлек жаргакча, мисалы, кулак доолбасынын жаргакчасы; п. межсегментная — сегмент аралык жаргакча, сегменттерди бөлүп турган тосмо жаргакча; п. мерцательная — к. *Оболочка мерцательная*; п. мигательная — к. *Мигательная перепонка*; п. опорная — таяныч жаргакча; п. основная — к. *Базальная мембрана*; п. плавательная — сүзүү жаргакчасы; мисалы, баканын, сууда сүзүүчү куштардын салааларындагы жаргакча; п. скорлуповая — кабык жаргакчасы; п. ундулирующая — калтырак жаргакча, трипаносомалардын сүзүп жүрүшүнө ылайыкталган жаргакча.

Перепонки пальцев (*анат.*) — салаа жаргактары; сууда сүзүп жашоочу айбандардын шадыларынын салааларындагы тери жаргактар.

Перутомление (*физиол.*) — чаалыгуу; зоругуу, өтө чарчоо.

Перибранхиальная полость — к. *Околожаберная полость*.

Перигемальная система — к. *Псевдогемальная система*.

Перикард — к. *Перикардий*.

Перикардальная полость — к. *Полость околосердечная*.

Перикардальная сумка — к. *Перикардий*.

Перикардий (*анат.*) — жүрөк кабы; жүрөктү сыртынан курчап турган, бышык чарымдан жасалган баштык.

Перилимфа (*физиол.*) — перилимфа; ички кулактын ичиндеги суюктук.

Периостракум (*морф.*) — периостракум; үлүккабыктын сырткы (конхиолиндүү) катмары.

Периплазма (*биол.*) — периплазма; цитоплазманын клетка чели жактагы бөлүгү.

Перипрокт (*морф.*) — перипрокт; деңиз кирпилеринин артык тешинин тегерегиндеги жумшак (тикендери жок) участка.

Перистальтика (*физиол.*) — перистальтика; ичегарындан мезгил-мезгил жыйырылып, сыдырылып кыймылдашы.

Перистом (*физиол.*) — перистом; ооздун айланасы, мисалы, кепиччек инфузориялардын ооз чуңкуру, деңиз кирпилеринин оозунун тегерегиндеги жумшак участка ж.у.с.

Перистомальная губа (*анат.*) — перистом ээрин; перистомдун тегерегиндеги керене.

Перистомальные пластинки (*гист.*) — перистом эбелектери; деңиз кирпилеринин перистом участкагун сыртынан жапкан эбелектер.

Перитонеум — к. *Брюшина*.

Перитрема (*анат.*) — перитрема; кенелердин капталдарындагы бир орган.

Перламурт (*биохим.*) — седеп; седептүү катмардын жалтыраган бети.

Перламутровый слой (*гист.*) — седептүү катмар; кээ бир моллюскалардын үлүккабыктарынын ички жалтырак катмары.

Пернатое (*зоол.*) — куш, канаттуу; омурткалуу, жылуу кандуу, мейкиндикке канатынын жардамы менен учуп жүрүүчү айбан.

Перстневидный хрящ (*анат.*) — оймоксымак кемирчек; мууздоону түзүүчү кемирчектердин бири.

Перхоть (*морф.*) — какак; теринин эпидермис катмарынан күбүлүп түшүп турган сырткы майда күбүндү.

Перья (*морф.*) — чалгындар; куштун жүндөрү. П. контурные — кылчык чалгындар, куштун ири жүндөрү; п. кроющие крыла — канат жапкыч чалгындар, куштун канатын жаап турган чалгындар; п. к. уха — кулак жапкыч чалгындар, куштун кулагын жаап турган кыска жүндөр; п. к. хвоста — куйрук жапкыч чалгындар, куштун куйругун үстүнөн, астынан жаап турган кыска жүндөр; п. маховые второстепенные — канаттын кыска чалгындары, куштун канатынын колтук жактагы кыска чалгындары; п. м. первостепенные — канаттын узун чалгындары, куштун канатынын мүрү жактагы узун чалгындары; п. плечевые — мүрү чалгындары, куштун канатынын ийининдеги чалгындар; п. пуховые — тыбыт чалгындар, куштун майда жумшак жүндөрү; п. рулевые — кушкуйруктар, конуу чалгындар, куштун куйругундагы узун чалгындар.

Песчаные лыжи (*анат.*) — кум шаңгылары; кээ бир кумда, чөлдө жашоочу кескедириктердин шадыларынын капталдарында өскөн тараксымак чорлор кумга батырпайт.

Петазма (*анат.*) — петазма; эвфаузий рактарынын эркектеринин алдыңкы курсакпуттарындагы бүлтүйгөн нерсе.

Петалодии — к. *Петалоиды*.

Петалоиды (*анат.*) — петалоиддер; денездин жалпак кирпилеринин жонуна өскөн гүл-желекчелерге окшош нерселер.

Петробрионты (*зоол.*) — петробрионтор; таштакта, корумда жашоочу айбандар, жандыктар.

Печень (*анат.*) — боор; организмде көп түрдүү коргоо функцияларын аткарган бездүү чон орган.

Пещеристые тела (*анат.*) — уюктуу нерселер; желиндүү айбандардын эркектик жыныс мүчөсүнүн денесиндеги уюктуу нерселер.

Пещерное существование (*экол.*) — үнкүрдө жашоо; кээ бир жандыктардын үнкүрдө байыр алып жашашы.

Пешерные (*зоол.*) — үнкүрчүлөр; үнкүрдө жашоочу жандыктар, айбандар.

Пигидий (*морф.*) — пигидий; трилобиттердин көчүк жак бөлүгү.

Пигмент (*биохим.*) — пигмент; организмде жаралуучу боёктуу зат.

Пигментация (*физиол.*) — пигменттенүү; ткандардын пигмент менен боёлушу.

Пигментные зерна (*цит.*) — пигмент бүртүкчөлөрү; пигмент жараткыч клеткалардын ичиндеги пигмент бүртүкчөлөрү.

Пиготиль (*анат.*) — пиготиль, куш чычан; куштун чычачынын учундагы сөөк.

Пилидий (*зоол.*) — пилидий; пемертин тибиндеги жандыктардын личинкасы.

Пинакоциты (*цит.*) — пинакоциттер; былпылдак жандыктардын денсинин эн сырткы катмарын түзүүчү жалпак клеткалар.

Пиннулы (*морф.*) — пиннулалар; көнгөлдөрдүн тинтүүлөрүнүн капталдарындагы быдырлар.

Питание (*физиол.*) — тамактануу, азыктануу, жемденүү, тоюттануу; организмге зарыл заттарды түзүү жана зарыл кылынган энергияны кайра толтуруу үчүн керектелинуучү заттар. П. автотрофное — автотрофук тамактануу; п. анимальное — к. *Анимальное питание*; п. внеклеточное — клетка сыртында тамактануу; п. внутриклеточное — клетка ичинде тамактануу; п. галофитное — галофиттик тамактануу; п. сапрофитное — сапрофиттик тамактануу; п. эндосмотическое — эндосмотук тамактануу.

Питомник (*биол.*) — питомник; өсүмдүктөрдү жана айбандарды өстүрүп, багып, таратуучу чарба.

Пища — тамак, азык, аш (кишиге, айбанга), жем (айбанга, кушка).

Пищеварение (*физиол.*) — тамак эритүү, тамак синирүү; организмдин ашты механикалык жана химиялык алектен өткөрүп, аш болумдуу заттарын синирип, аш болумсуздарын сыртка чыгаруу процесси. П. внекишечное — ичегарындан тышкары аш эритүү, кээ бир омурткасыз айбандардын тамагы сыртта эрийт, анткени алар тамак болуучу заттарга, чагып туруп, өзүнүн ферменттерин куюшат, м., жөргөмүш; п. внутриклеточное — клетка ичинде аш эритүү.

Пищеварение фагоцитарное — к. *Пищеварение внутриклеточное*.

Пищеварения кислотная фаза (*физиол.*) — аш эритүүнүн кычкылдык фазасы; карындагы тамак эрүү фазасы.

Пищеварения щелочная фаза (*физиол.*) — тамак эритүү системасы, аш эритүү системасы; ашты, жемди, тамакты эритип, денеге синиртүүгө арналган органдардын системасы.

Пищеварительная трубка — к. *Пищеварительный тракт*.

Пищеварительный тракт (*анат.*) — тамак эритүү жолу; аш эритүү жолу; аштын ооздон артыкы тешикке чейинки, жылып өтүүчү жолу.

Питиевод (*анат.*) — өнгөч, кызыл өнгөч; аш өткөргүч түтүк; омурткалуу айбандардын кулкуну менен карынын улаштырып турган булчуңдуу түтүк.

Пищевой желобок (*анат.*) — азык ноочасы; моллюскалардын тамак эритүү аппаратынын бир органы.

Пищевой центр (*физиол.*) — аш борбору, тамак борбору; борбордук нерв системасындагы аш желишин, синирилишин тейлөөчү борбор.

Плавание (*физиол.*) — сүзүү; сууда жашоочу айбандардын жүрүү кыймылы.

Плавательные колокола — к. *Нектофоры*.

Плавательный пузырь (*анат.*) — сүзгүч ыйлаак, балыктын барсылдагы; ичине жел толгон чөлдүү барсылдак; балыктын көбүндө болот.

Плавающие животные (*зоол.*) — сүзүүчү айбандар; сууда сүзүп жүрүүчү айбандар, жандыктар.

Плавник (*морф.*) — сүзгүч, канат; сууда жашоочу айбандардын кыймылдоо, жүрүү аракеттерине арналган орган. П. анальный — артык тешик жанындагы сүзгүч, балыктын артык тешигинин жанындагы сүзгүч канат, п. брюшной — курсак сүзгүчү, балыктардын курсакындагы жуп сүзгүч, канат, п. грудной — көкүрөк сүзгүчү, балыктардын көкүрөгүндөгү жуп сүзгүч, канат, п. жировой — майлуу сүзгүч, п. заднепроходной — к. *плавник анальный*, п. спинной — жон сүзгүчү, балыктардын жонундагы жалкы сүзгүч, канат, п. хвостовой — куйрук сүзгүчү, балыктардын ж.б. сууда жашоочу айбандардын куйругундагы жалкы канат (сүзгүч).

Плавники непарные (*морф.*) — сынар канаттар, сынар сүзгүчтөр; түгөйү жок жалкы сүзгүчтөр, канаттар.

Плавники парные (*морф.*) — жуп сүзгүчтөр, жуп канаттар; түгөйлүү канаттар, сүзгүчтөр.

Плавающие складки (*морф.*) — сүзгүч желбирөөчтөр; жөнкөпаштардын жонундагы, куйругундагы желбирөөчтөр.

Плагеоцефалия (*морф.*) — плагеоцефалия, кылжыр; сөлпү баштуулук.

Плазматическая мембрана (*цит.*) — плазмалык мембрана; клетканын протоплазмасын курчап туруучу биологиялык мембрана.

Плазматические клетки (*цит.*) — плазмалык клеткалар, омурткалуу айбандардын тутумдаштыргыч жана кан жараткыч ткандарынын клеткалары.

Плазмиды (*ген.*) — плазмидалар; клетканын ичинде хромосомалардан тышкары жаткан тукум кубалоо факторлору.

Плакоидная чешуя (*морф.*) — плакоид түрпү, плакоид какач, балыктардын какачынын бир түрү.

Пламенковые клетки — к. *Пламенные клетки*.

Пламенные клетки (*ист.*) — жальндуу клеткалар; кээ бир курттардын сийдик бөлүп чыгаруучу клеткалары.

Планктон (*биол.*) — планктон; суунун катмарында агым менен кошо жылып жашаган майда организмдердин жалпысы.

Планктонные животные — к. *Зоопланктон*.

Планктонный образ жизни (*экол.*) — планктончо жашоо түрү; суунун катмарында жашап тиричилигин өткөрүү.

Планула (*зоол.*) — планула; көнгөлдөрдүн личинкалык бир стадиясы.

Пластинка madreporовая — к. *Мадреporовая пластинка*.

Пластинка опорная (*анат.*) — таяныч эбелеги.

Пластинка экваториальная — экватордук эблек.

Пластрон (морф.) — пластрон; ташпакалардын боорундагы чопкут; (көкүрөгүн, курсагын, чатын жабуучу чопкут).

Пласты зародышевые — к. *Зародышевые пласты*.

Платицефалия — к. *Платицефалия*.

Платицефалия (морф.) — платицефалия, жалпак баштуулук; башсөөктүн төбө жагынын начар өсүшү.

Плацента (морф.) — 1. чөп (айбандыкы), 2. тон (кишиники); түйүлдүгү жатында өсүп жетилүүчү айбандардын күмөндөрүн сыртынан курчап, жатындын бооруна жабыштырып туруучу үч кабат чөл.

Плацентарные животные (зоол.) — чөптүү айбандар; күмөндөрү чөп чедлерине оронуп жатында чоңоочу айбандар, буларга көпчүлүк желиндүү айбандар кирет.

Плева девственная (анат.) — кыз белгиси, кыз чели; кыздардын жыныстык органынын босого сундагы жука чөл.

Плевра (анат.) — плевра, көөдөн чели; көөдөндүн ичин, көөдөндө жаткан органдардын сыртын каптап турган жука тунук чөл.

Плевроцеркоид (эмбр.) — плевроцеркоид; жаакпут рактардын личинкалык бир стадиясы.

Плейотропия (ген.) — плейотропия; жалгыз эле гендин бир эле мөөнөттө организмдин бир нече белгилерине таасир көрсөтүшү.

Плейриты (морф.) — плейриттер; каскак жандыктардын арткы катуу кабыктарынын каптал жак бөлүктөрү.

Плейстон (экол.) — плейстон; суунун үстүндө калкып же үстүнкү катмарында анча-мынча чөгүп жашоочу бардык организмдер.

Плейстонные животные (зоол.) — плейстондук жандыктар; суунун үстүндө калкып же бир аз чөгүп, үстүнкү катмарда жашоочу майда жандыктар.

Плейстонный биоценоз (экол.) — плейстондук биоценоз; плейстон организмдеринин биоценозу.

Племенные животные (живот.) — тукумдук мал; тукум үчүн өстүрүлүүчү, чарбалык сапаты жакшы, насилдик жагы таза же зоот чалыш мал.

Плеоподы (анат.) — плеоподдор; рак сымалдуулардын сүзүүчү (чабак уруучу) буттары.

Плеотельсон (анат.) — плеотельсон; рак сымалдуулардын буттарынын бир бөтөнчөсү.

Плевроцеркоид (зоол.) — плевроцеркоид; тасма курттардын личинкаларынын бир стадиясы.

Плевроцеркоид — к. *Плевроцеркоид*.

Плечевая кость (анат.) — күнжилик; каржилик менен далындын ортосундагы чоң булчуңдуу жилик.

Плечевой пояс (морф.) — омууро курчоосу; алдыңкы аяктын көөдөнгө бекип, аны курчап турган жери.

Плечевой сустав (анат.) — 1. ийин мууну (кишиде), 2. омууро мууну (айбандарда), 3. мүйү мууну (куштарда); күнжилик менен далындын ашташы.

Плечо (морф.) — 1. ийин (кишиники), 2. мүйү (куштардыкы), 3. омууро (желиндүү айбандардыкы).

Плиевы пузыри (анат.) — полий ыйлаагы; тикен терилүүлөрдүн бир органы.

Плод (эмбр.) — күмөн; айбандын жатынында өөрчүп жаткан баласы.

Плодовитость (биол.) — төлчүлдүк; ургаачы айбандын төл жаратуу жөндөмдүүлүгү.

Плоская плацента (морф.) — жалпак чөп, күмөндү жатында сыртынан ороп жатуучу үч кабат чеддин бир түрү.

Плоский эпителий (гист.) — жалпак эпителий; эпителий клеткаларынын жалпак формадагылары.

Плоскогрудые птицы — к. *Птицы бескилевые*.

Плотоядные животные — к. *Хищные животные*.

Плутеус (зоол.) — плутеус; кээ бир тикен терилүү айбандардын личинкасы.

Плюсна (анат.) — 1. арткы шырак (айбандардыкы), 2. кетмен (кишиники).

Плюющие змеи (зоол.) — түкүрмө жыландар; ууларын душманынын көзүнө түкүрүүчү чекир жыландар.

Пневматичность костей (морф.) — сөөктөрдүн көңдөйлүүлүгү; сөөктөрдүн ичинде көңдөй уюктар болушу.

Пневмостом (анат.) — пневмостом; үлүлдөрдүн дем алуу тешиги.

Пневмоциста (анат.) — пневмоциста; кээ бир активинилардын гидростатикалык органы, ичине жел толгон ыйлаак.

Пневматофор (анат.) — пневматофор; колониялуу жандыктардын, мисалы, сифонофорлордун гидростатикалык органы, ичине жел толгон ыйлаак.

Пнейматофор — к. *Пневматофор*.

Поведение животного (физиол.) — айбандын жүрүш-турушу; сырткы чөйрөнүн өзгөрүлгөн шарттарына жараша айбандын ылайыктуу реакция жасашы.

Поверхность аборальная (анат.) — абораль бети, арткы бети; дененин ооз жагынан тескери караган бети.

Поверхность брюшная (анат.) — курсак бети, өөк бети, боор бети; дененин төш, курсак жак бети.

Поверхность спинная (анат.) — арка бети; дененин далы, арка, бел жак бети.

Поверхность суставная (анат.) — муун бети; жиликтердин, сөөктөрдүн бири бирине ашталышкан жылма бети.

Погремущка гремучих змей (анат.) — чарылдак жыландардын шылдыраги; чарылдак жыландардын куйругундагы түрпүлөрү бири бирине тийип шылдырап үн чыгарып, душманын коркутат.

Подбородок (анат.) — ээк; желиндүү айбандардын астыңкы жаактарынын кошулган жеринде ылдый көздөй урчууп турган жери; бул кишиде абдан даана билинген.

Подбородочное соединение (анат.) — ээктин кошулушу; астыңкы эки жаактын алды бир бирине ширелишип кошулган жер.

Подвесок — к. *Гиомандибуляре*.

Подвздох (*анат.*) — ач бөйрөк, быкын; желиндүү айбандардын акыркы кабыргасы менен жамбаштын урункайынын ортосунда жаткан капталы.

Подвздошная кость (*анат.*) — жамбаш; уча көндөйүнүн капталдарын, астыңкы бетин түзүүчү жуп сөөк.

Подвид (*биол.*) — түрчө; түрдөн да кичине таксономиялык категория.

Подвижные зубы (*анат.*) — кыймылдук тиштер; нематодалардын кызыл өңгөчүндөгү кыймылдап турган майда учтуу урчуктар.

Подгрудок (*морф.*) — төш желбирөөчү, керчөө; желиндүү айбандардын төш сөөгүнүн сыртындагы булчуңдуу, чарымдуу ткань.

Поджелудочная железа — к. *Железа поджелудочная*.

Подзатылок (*морф.*) — көк желке; каракуш менен оозомуртканын ашталышынын артык бети, шилинин каракушка бекиген жери.

Подкласс (*биол.*) — классча; түркүмдөн чоң, класстан кичине таксономиялык категория.

Подклювы (*анат.*) — тумшук асты; куштун тумшугунун астыңкы жарымы.

Подключная артерия (*анат.*) — омуроо артериясы, бокоо артериясы желиндүү айбандардын кантамырларынын бири.

Подкожная клетчатка (*морф.*) — кыртыш; омурткалуу айбандардын терисинин астындагы челдүү катмар; көпчүлүк айбандын ашык майы ушул жерге жыйылат.

Подкожное сало — кыртыш майы; кыртышка жыйналган май.

Подкожные пазухи (*анат.*) — тери астындагы конулдар; кээ бир жыландардын таноолорунун үстүндөгү көңдөйлөр.

Подкожные полости (*анат.*) — тери астындагы көңдөйлөр; оюк баш жыландардын оюктарынын артында, теринин астында жаткан көңдөйлөр.

Подкорковые узлы (*ист.*) — кыртыш астындагы түйүндөр; мээ кыртыштарынын астындагы нерв түйүндөрү.

Подотряд (*биол.*) — түркүмчө; түркүмдөн кичине, чоң тукумдан кең таксономиялык категория.

Подоща (*анат.*) — таман; 1. куркактагы айбандардын аяктарынын жерге тийип турган бети, 2. сууда жашоочу кээ бир жандыктардын бир нерсеге жабыша турган түбү.

Подушье (*морф.*) — тыбытча; куштун майда, кыска тыбыты.

Подрод (*биол.*) — урууча; уруудан кичине, түрдөн чоң таксономиялык категория.

Подсемейство (*биол.*) — тукумча; тукумдан кичине, уруудан чоң таксономиялык категория.

Подтип (*биол.*) — типче; типтен кичине, чоң класстан кең таксономиялык категория.

Подхвостье (*морф.*) — саноор; куштун куйругунун астындагы, чатындагы жумшак жүн.

Подчелюстная дуга (*анат.*) — алкым догосу; көнөкпаштын башсөөгүндөгү сөөк.

Подчелюстная железа (*анат.*) — жаак беши; желиндүү айбандардын жаагынын астында жаткан, шилекке чыгаруучу жуп беши.

Подшерсток (*морф.*) — тыбыт; көпчүлүк желиндүү айбандардын жүнүнүн астында жаткан майда, жумшак түк.

Подъязычная дуга (*анат.*) — тил асты догосу; көнөкпаштын башсөөгүндөгү сөөк.

Подъязычная кость — к. *Кость подъязычная*.

Подъязычный аппарат (*анат.*) — тил асты аппараты; айбандардын жутууга, кээ бирөөлөрдүн дем алууга жардам берүүчү органы.

Позвонки (*анат.*) — омурткалар; омурткалуу айбандардын денесинин ок скелетин түзүүчү сөөк же кемирчек нерселер. П. амфицильные — к. *Позвонки двояковогнутые*; п. грудные (*анат.*) — жетим аркалар, кабыргалардын башы бекий турган аркалар; п. г. сращенные (*морф.*) — туташкан жетим аркалар, мисалы, куштардын жетим аркалары биригишип, бир сөөктөй болуп калган; п. двояковогнутые (*морф.*) — эки башы чуңкур омурткалар, денесинин омурткалар менен уланышаар беттери оюк, чуңкур омуртка; п. задневогнутые (*морф.*) — арты чуңкур омурткалар, денесинин артык омурткага уланышаар бети оюк, чуңкур, алдыңкы бети дөмпөк омуртка; п. крестцовые (*анат.*) — куймулчак омурткалары, куймулчак сөөгүн түзүүчү омурткалар; желиндүү айбандарда бир нече (бешөө) омуртка туташып калган; п. поясничные (*анат.*) — бел омурткалары, накта омурткалар, капталурчуктары канат сыяктуу омурткалар, жетим аркалардан кийин, куймулчактан алдыда жатышат, буларды кыргызда омуртка деп аташат; п. туловищные (*анат.*) — тулку омурткалары; биринчи жетим аркадан акыркы бел омурткасына чейинки омурткалар; п. хвостовые (*анат.*) — куйрук омурткалары, куйрукту түзүүчү артык омурткалар; п. шейные (*анат.*) — моюн омурткалары, моюндун түркүгүн түзүүчү омурткалар.

Позвонок шейный второй — к. *Эпистрофей*.

Позвонок шейный первый — к. *Атлант*.

Позвоночник (*анат.*) — омуртка тутуму; омурткалар бирине бири уланышып, дененин огун түзүп турган скелет. Позвоночника отдел грудной (*морф.*) — омуртка тутумунун көкүрөк бөлүгү; акыркы моюн омурткасынан биринчи куйрук омурткасына чейинки бөлүк; п. о. крестцовый (*морф.*) — омуртка тутумунун куймулчак бөлүгү, акыркы бел омурткасынан биринчи куйрук омурткасына чейинки бөлүк; п. о. поясничный (*морф.*) — омуртка тутумунун бел бөлүгү, акыркы жетим аркадан биринчи куймулчак омурткасына чейинки бөлүк; п. о. туловищный (*морф.*) — омуртка тутумунун тулку бой бөлүгү, акыркы моюн омурткасынан биринчи куйрук омурткасына чейинки бөлүк; п. о. хвостовой (*морф.*) — омуртка тутумунун куйрук бөлүгү, куймулчактын учунан куйруктун учуна чейинки бөлүк; п. о. шейный (*морф.*) — омуртка туту-

- мунун моюн бөлүгү, каракуштан биринчи жетим аркага чейинки бөлүк.
- Позы демонстративные** (этол.) — кыр көрсөтүү кебетелер; душмандарын коркутуу, аларга айбат кылуу аракетинде, айбандардын денесинин бөтөнчө бир абалда турушу.
- Позы защитные** (этол.) — корунуу кебетелер, коргонуу кебетелер; айбандар душмандан коргонуу үчүн денесине бөтөнчө бир абал бериши.
- Позы сигнальные** (этол.) — кабар берүү кебетелер; сезилген окуяны билдирүү үчүн айбандар денесине бөтөнчө бир абал бериши.
- Позы угрожающие** (этол.) — коркутуучу кебетелер; айбандар душмандарын коркутуу үчүн денесине бөтөнчө бир абал бериши.
- Позы "ухаживания"** (этол.) — кылыктануу кебетелер; айбандар бири бирин "эркектетүү" үчүн денесине бөтөнчө бир "күйөөлөө" абалын бериши.
- Пойкиломотические животные** (биол.) — пойкиломотостуу айбандар; денесинде осмотук басым бир калыпта турбастан, сырткы чөйрөнүкүнө жараша өзгөрүп турган суу айбандары.
- Пойкилотермия** (физиол.) — пойкилотермия; денесинин температурасы сырткы чөйрөнүн температурасына ылайык өзгөрүп турушу.
- Пойкилотермные животные** (биол.) — пойкилотермдүү айбандар; денесинин жылуулугу бир калыпта турбастан, сырткы чөйрөнүкүнө жараша өзгөрүп турган айбандар.
- Положение** (биол.) — муун, урпак; бир тегинен бутактап, муундап өскөн, балдары, неберелери, чөбөрөлөрү ж.у.с. түз кеткен биологиялык жол.
- Покров волосной** (морф.) — түктүү жабуу; дененин сыртындагы, теринин үстүндөгү жүндөр, түктөр.
- Покровные кости** (морф.) — жабуу сөөктөрү; айбандын денесин сыртынан жабуучу сөөктөр.
- Пол** (биол.) — жыныс; бир эле түрдөгү организмдердин жалгашып көбөйүшкө арналган бир жаат мүчөлөрү барлар, мисалы, эркектеринде эркектик, ургаачыларында ургаачылык мүчөлөр гана болушу.
- Полёт** (этол.) — учуу; жандыктардын аба мейкиндигинде жылып жүрүү аракеттеринин бир түрү. П. активный — к. *Полет машущий*; п. брачный — үйүгүш үчүн учуу, кээ бир жандыктар учуп жүрүп жыныстык катышат; п. машущий — желинип учуу, куштардын жана башка канаттуу, жандыктар канаттарын тынымсыз желинтип учушу; п. парящий — каалгып учуу, калкып учуу; куштардын жана башка канаттуу жандыктардын абада канаттарын жайып желдин агымы менен калкып жүрүшү; п. пассивный — к. *п. парящий*; п. планирующий — к. *п. скользящий*; п. скользящий — кайкып учуу, канаттуу жандыктардын, айбандардын учуштарынын бир түрү.
- Полиандрия** (биол.) — полиандрия; бир ургаачынын бир нече эркеги болуу.
- Полигамия** (биол.) — полигамия; бир эркек айбан бир нече ургаачылар менен же бир ургаачы айбан бир нече эркектери менен жыныстык катышуу, үйүрлөшүү.
- Полигамы** (зоол.) — полигамдар; жубай күтпөй, туш келди айбандар менен жыныстык жалгаша берүүчү айбандар.
- Полигенизм** (ген.) — полигенизм; кишинин расалары жөнүндө илимге сыйбай турган ката теория.
- Полигения** — к. *Полимерия*.
- Полигены** (ген.) — полигендер; генотиптүү өзгөрүлүштөрдүн сан жагынан үзгүлтүксүз өсүп турушуна жооп берүүчү гендердин тобу.
- Полигиния** (биол.) — полигиния; көп жубайлуулук; бир эркек айбандын бир нече ургаачы айбандарга ээлик болушу.
- Полидактилия** (дарв.) — полидактилия; көп шаддылуулук; айбандын колунда, бутунда шаддыларынын демейдегисинен көп болушу.
- Полимеризация** (биол.) — полимерлөшүү; жандыктардын сегменттеринин көбөйүшү.
- Полимерия** (биол.) — полимерия; бир татаал белгинин (жышананын) муунга өтүшүнө көп ген түрткү болуу.
- Полиморфизм** (биол.) — полиморфизм; бир эле түр ичинде бири бирине түсү, өңү окшобогон организмдердин болушу.
- Полиплоидия** (ген.) — полиплоидия; тукум кубалоонун өзгөрүшү.
- Полиплоидное поколение** (генет.) — полиплоиддүү муун, полиплоиддүү урпак; полиплоиддүү касиеттери бар урпак.
- Полиплоидность** (генет.) — полиплоиддүүлүк; полиплоидияга жөндөмдүүлүк.
- Полиплоидная особь** (биол.) — полисымак форма; көнгөлдөрдүн полип кебетелүү түрлөрү.
- Полипы** (зоол.) — полиптер; көнгөл жандыктардын бир нерсеге жабышып, бир жерден жылбай жашаган индивиддери.
- Полисимметрия** (биол.) — полисимметрия; көп симметриялуулук.
- Полиспермия** (биол.) — полиспермия; бир жумурткага бир нече сперматозонддин кириши.
- Политипические виды** (биол.) — политиптүү түрлөр; жандыктардын ар түрдүү экологиялык шарттарга чыдамкай, көнүмүш түрлөрү.
- Полифаги** (зоол.) — полифагдар; ар түрдүү жемдер менен тамактануучу айбандар.
- Полифагия** (биол.) — полифагия; ар түрдүү тамакты, жемди, тоютту көп жегендик.
- Полифилия** (физиол.) — полифилия; организмдердин тобунун эки жана андан да көп тектерден жаралышы.
- Полиэмбриония** (эмбр.) — полиэмбриония; көп эмбриондуулук; бир эле жумурткадан бир нече личинкалар чыгуу.
- Полиэтизм** (биол.) — полиэтизм; үйүр менен, уюгу менен жашоочу каскак жандыктардын (мисалы, кумурскалардын) "мансапка" жараша кызматтарынын ар түрдүү болушу. Мунун эки түрү бар: П. возрастной — жашка жараша полиэтизм, п. кастовый — асылдыгына жараша полиэтизм.

Половая дифференцировка (*эмбр.*) — жыныстык дифференциация; түйүлдүктүн жыныска ажырашы.

Половая клоака (*анат.*) — жыныс клоакасы; кызтеке жандыктардын уруктук түтүгү жана жумурткалык түтүгү келип бүтүүчү көңдөй.

Половая система (*анат.*) — жыныстык система; жыныс органдарынын системасы. Мунун эки түрү белгилүү: п. с. самок — ургаачылардын жыныстык системасы, п. с. самцов — эркектин жыныстык системасы.

Половое бессилие — к. *Импотенция*.

Половое размножение (*биол.*) — жыныстык көбөйүү; ургаачы жана эркек айбандын жыныстык катышуусунун натыйжасында төл жаралып көбөйүү.

Половое созревание (*физиол.*) — жыныстык жетилүү, үйүргө кирүү; өзүнө окшогон жандыкты жаратууга жөндөмдүүлүгү пайда болуп, биологиялык жетилген мезгил.

Половой акт (*биол.*) — жыныстык акт, жыныстык катташуу, жыныстык жалгашуу; эркек менен ургаачы айбандын бирине бири жалгашып, жыныс мүчөлөрүн катыштыруу процесси.

Половой диморфизм — к. *Диморфизм половой*.

Половой клапан (*анат.*) — жыныс клапаны; жөргөмүш сымалдуулардын бир органы.

Половой конус (*анат.*) — жыныс конусу; жөргөмүш сымалдуулардын жыныстык мүчөсү.

Половой отбор (*биол.*) — жыныстык тандоо; бир жыныстуу айбандар экинчи жыныстагы айбандарды тандоодо күнүлөшүп, кагышып, күчтүүлөрү гана жыныстык катышууга татыктуу болот.

Половой синус (*анат.*) — жыныс синусу; тикен терилүү жандыктардын денесинин көңдөйүнүн бир бөтөнчө бөлүгү.

Половой цикл (*физиол.*) — жыныстык цикл; желиндүү айбандардын көпчүлүгүнүн ургаачыларынын жыныс системасынын функциялык абалы мезгилдеп өзгөрүп турушу.

Половой член — к. *Член половой*.

Половой щиток (*анат.*) — жыныс калканы; жөргөмүш сымалдуулардын ургаачысынын жыныстык тешигин жабуучу калкан.

Половые железы (*анат.*) — жыныс бездери; жыныстык клеткаларды жана жыныстык гормондорду жаратуучу органдар.

Половые клетки женские — к. *Яйцеклетка*.

Половые клетки мужские — к. *Сперматозоид*.

Половые крышки (*анат.*) — жыныс капкактары; кенелердин жыныстык органдарын жабуучу капкак.

Половые органы — к. *Органы половые*.

Половые поры (*анат.*) — жыныс тешиктери; чала хордулуу жандыктардын кээ бирөөлөрүнүн жыныстык системасына таандык майда тешиктери.

Половые признаки вторичные — к. *Вторичные половые признаки*.

Половые протоки (*анат.*) — жыныс түтүктөрү; урук же жумуртка өткөрүүчү түтүктөр.

Половые тяжи (*анат.*) — жыныс кермелери; тикен терилүү жандыктардын жыныстык системасындагы органдар.

Полосатость (*биол.*) — алачалык, таргылдык; айбандардын, органдардын, ткандардын түстөрүн белгилөөчү термин.

Полосатые тела — к. *Подкорковые узлы*.

Полоска зародышевая (*эмбр.*) — түйүлдүктүн түшкүнү, түйүлдүктүн жол-жолу.

Полость амниотическая (*эмбр.*) — амниондук көңдөй; чөп көңдөйү, тон көңдөйү, түйүлдүк, күмөн суусунда калкып жаткан көңдөй. П. брюшная — к. *Брюшная полость*; п. гайморова — к. *Гайморова полость*; п. гестроваскулярная (*анат.*) — гестроваскулус көңдөйү; гидроид медузалардын курсак-тамыр көңдөйү, п. грудная — к. *Грудная полость*; п. жаберная — к. *Жаберная полость*; п. мантийная — к. *Мантийная полость*; п. носовая — к. *Носовая полость*; п. околожаберная — к. *Околожаберная полость*; п. околосердечная (*анат.*) — жүрөк кабынын көңдөйү, жүрөктү сыртынан каптап турган чарым челдин көңдөйү, мында жүрөк жатат; п. перикардальная — к. *Полость околосердечная*; п. пищеварительная (*анат.*) — ичегарын көңдөйү, тамак өтүүчү, орун алуучу, эрүүчү, сиңүүчү, калдыктары сыртка чыгуучу көңдөй; п. предротовая (*анат.*) — уурт көңдөйү, тиштердин, жаактардын сыртында, эриндердин, уурттардын ичинде жаткан көңдөй; п. ротовая — к. *Ротовая полость*; п. суставная (*анат.*) — муун көңдөйү, муун кабынын ичиндеги көңдөй, мында жиликтердин ашташкан баштары жана синовиый сары суусу жатат; п. тазовая (*анат.*) — уча көңдөйү, желиндүү айбандардын курсак көңдөйүнүн артындагы көңдөй, мында табарсык, түз чучук, жатын, кийин (ургаачы айбандыкы) ж.у.с. органдар жатат; п. тела вторичная — к. *Вторичная полость*; п.т. несегментированная (*морф.*) — дененин сегменттелбеген көңдөйү, айбандардын ички көңдөйү сегменттерге бөлүнбөй калышы; п.т. первичная (*эмбр.*) — дененин мурунку көңдөйү. дененин адепки көңдөйү, түйүлдүк өөрчүү процессинде денесинде биринчи жаралган көңдөй; п.т. сегментированная (*морф.*) — дененин сегменттелген көңдөйү, омурткасыз айбандардын кээ бирлеринин ички көңдөйү сегменттерге бөлүнгөн.

Полужабы (*анат.*) — жарты бакалоорлор; кош капкалуу моллюскалардын бакалоорлорунун жартылары.

Полукружные каналы — к. *Канал полукружный*.

Полудушный клапан — к. *Клапан полудушный*.

Полупаразиты (*зоол.*) — чала мителер; тиричилигинин кээ бир мезгилдеринде мите болуп жашоочу айбандар.

Полуподвижные животные (*этол.*) — чала кыймылдуу айбандар; тиричилигинин кээ бир мезгилдерин жылып, жортулп, калган мезгилдерде кыймылдабай жашоочу айбандар.

Полушария мозга (*анат.*) — мээнин жарты шарлары.

Полые вены (*анат.*) — көңдөй веналар; кургактагы омурткалуу айбандардын кан жүгүрүшүнүн чоң тегерегиндеги эң ири веналары.

Помесь (*ген.*) — чалыш; эки башка асыл тукумдагы малды жалгаштыруудан чыккан тукум.

Помет — 1. калдык (кык, коргол, жампа, заң, тезек ж.у.с. ичтен чыккан калдыктар), 2. эмчектеш, эгиздер (бир энеден бир мезгилде туулган уялаш балдар, төл).

Понос (*бол.*) — ич өткөк; бат-бат заңдаттырган тумоонун, ылаңдын же дарттын бир белгиси.

Поперечнополосатая ткань (*гист.*) — таргыл ткань; булчун ткаандарынын бир түрү.

Популяция (*экол.*) — популяция; бир жерди ээлеп, чогуу жүрүп тукумдашкан бир түрдөгү айбандар.

Порывные каналы (*анат.*) — тешик каналдары; деңиздеги лилиялардын жана голотуриялардын органдары.

Порог ощущения (*физиол.*) — сезим босогосу; дүүлүктүрүчтүн тиешелүү сезим туюндуруучу эң кичине күчү.

Порог раздражения (*физиол.*) — дүүлүгүү босогосу; дүүлүктүрүчтүн органда жээлигүү толкунун туудура алуучу эң кичине күчү.

Порог слышимости (*физиол.*) — угуу босогосу; үндүн, табыштын кулак (кишинин) сезе ала турган эң кичине кубаты.

Порода (*ген.*) — тукум, асыл; чарбалык керектүү кунарын тукумдарына, муундарына өткөрө турган бир түрдөгү малдын конституциясы, турактуу бир касиети.

Пороки развития (*эмбр.*) — өөрчүү кемтиктери; эмбрион кезинде жаралуучу өтө көрүнүктүү майып белгилер.

Пороциты (*цит.*) — пороциттер; былпылдак жандыктардын денесинин сырткы катмарында жаткан, тешиктүү клеткалар.

Порошница (*анат.*) — күлтүк; инфузориялардын синбеген аш калдыктарды сыртка чыгара турган тешиги.

Поры (*морф.*) — майда тешиктер; теринин тер чыгаруучу, биологиялык мембраналарда заттарды ташуу үчүн арналган майда-майда тешиктер.

Послед — к. *Плацента*.

Постабдомен (*анат.*) — постабдомен; жөргөмүш сымалдуулардын кээ бирлеринин курсагынын ичкерип турган уч жагы.

Постоянноводные (*экол.*) — дайыма суудагылар; дайыма сууда жашоочу жандыктар, айбандар.

Постэмбриональное развитие (*эмбр.*) — постэмбриондук өөрчүү, төрөлгөн соң өөрчүү; айбан төрөлгөндөн кийин жекече өөрчүшү.

Потовые железы — к. *Железы потовые*.

Потомство (*биол.*) — урук, тукум, урпак, аталык-энесик жыныс клеткаларынан жаралып, кийин өзү болочокко өзүндөйлөрдү жаратуучу мураскор.

Потоотделение (*физиол.*) — тердөө, тер чыгаруу; тер бездери терди сыртка чыгаруу процесси.

Потуги родовые (*физиол.*) — толгоо; ургаачы айбан туурдун алдында тынчсызданып ыйынуу белгилери.

Походка (*экол.*) — жүрүш, басыш; айбандын жүрүшүнүн, басышынын өзгөчөлүгү.

Похотник — к. *Клистор*.

Почвенные животные (*экол.*) — топуракта жашоочу айбандар; бүткүл тиричилиги топуракка байланыштуу айбандардын жалпысы.

Почечная лоханка (*гист.*) — бөйрөк күлтүгү; бөйрөктүн ичинде сыйдик чогулуучу көңдөй.

Почки (*анат.*) — бөйрөктөр; организмден сыйдик бөлүп чыгарууга арналган жуп орган.

Почки тазовые — к. *Метанефрос*.

Почки туловищные — к. *Мезонефрос*.

Почкование внешнее (*эмбр.*) — сыртынан бүчүрлөө; көңгөл жандыктардын көбөйүшүндө денесинин сырткы бетинен бүчүрлөө.

Почкование внутреннее (*эмбр.*) — ичинен бүчүрлөө; көңгөл жандыктардын көбөйүшүндө денесинин көңдөйүнөн бүчүрлөө.

Пояс конечностей задних — к. *Тазовый пояс*.

Пояс конечностей передних — к. *Плечевой пояс*.

Пояс плечевой — к. *Плечевой пояс*.

Пояс тазовый — к. *Тазовый пояс*.

Правило рекапитуляции — к. *Биогенетический закон*.

Праница (*зоол.*) — праница; кээ бир рак сымалдуулардын личинкалык бир стадиясы.

Превращение — к. *Метаморфоз*.

Превращение неполное (*биол.*) — чала кубулуу, чала кубулма; каскак жандыктардын өөрчүшүндө личинкалары сетер стадиясын өтпөй жетилүүсү.

Превращение полное (*биол.*) — толук кубулуу, толук кубулма; каскак жандыктардын өөрчүшүндө личинкалары сетер стадиясын өтүп жетилүүсү.

Преадаптация (*физиол.*) — преадаптация; организмдин байыр алууга жөндөмдүү касиеттеринин бардыгы, байыр алуунун алдында чөйрөгө үйүр болуу жөндөмдүүлүгү.

Предгрызуны (*зоол.*) — байыркы кемиргичтер; байыркы жашаган кемиргич желиндүү айбандардын тобу.

Преддверие (*анат.*) — иреге, босого; көңдөйлүү органдардын сырттан кире бериш жери.

Предки (*биол.*) — түп аталар, тектер, ата-бабалар; айбандардын жана кишинин илгерки ата-бабалары.

Предкуколка (*эмбр.*) — сетер сөрөй; каскак жандыктардын личинкаларынын сетер стадиясына айланардын алдындагы стадиясы.

Предличинка (*эмбр.*) — личинка сөрөй; кене сымалдуу жандыктардын жумурткасынан жаңы чыккан личинкалык стадия.

Предплечье (*анат.*) — 1. каруу (айбандардыкы), 2. билек (кишиники жана иттики, мышыктын ж.у.с. алакандуу айбандардыкы).

Предплюсна (*анат.*) — толорсок, шыйрак үстү; шыйрак жилиги менен тоо жиликтин ортосу, желиндүү айбандардын көпчүлүгүнүкү 7 майда сөөктөн турат.

- Предпочки** (*анат.*) — башкы бөйрөктөр; түзүлүшү жөнөкөй омурткалуу айбандардын түйүлдүгүнүн сийдик болуп чыгаруучу жуп органы.
- Предротовая лопасть** (*морф.*) — ооз учундагы бараа; аз түктүү курттардын эң алдынкы сегменти.
- Предсердие** (*анат.*) — жүрөк дүлөйү; жүрөктүн карынчыктарынын үстүндө жаткан көңдөй, жука чарым баштыка.
- Предстательная железа** — к. *Простатическая железа*.
- Преобразование природы** — табиятты өзгөртүү; кишинин аракетин менен табиятты жакшыртуу, жагымдуу кылуу.
- Препуций** (*анат.*) — каса; эркек айбандын жыныс мүчөсүнүн жыйрылып жата турган кыны.
- Пресноводная фауна** (*экол.*) — тузсуз суунун фаунасы; тузсуз сууларда жашоочу жандыктардын баарысы.
- Преформизм** (*дарв.*) — преформизм; түйүлдүк өөрчүү жөнүндө бир эски биологиялык көз караш.
- Прибойные животные** (*зоол.*) — шарпылдактык жандыктар; көлдүн, деңиздин шарпылдактарында жашоочу жандыктар.
- Прибрежные животные** (*зоол.*) — жээкчил айбандар; жээкке жакын сууда же кургакта жашоочу айбандар.
- Прививка** (*мед.вет.*) — эмдөө; жугуштуу тумоолордон, ылаңдардан алдына ала сактануу үчүн көрүлүүчү чаралардын бир түрү.
- Привратник** (*анат.*) — капкача; жалгыз камералуу карындын ичеги жак оозу.
- Придатки пилорические** (*анат.*) — капкалык кыпчыкей; карындын ичеги жак оозундагы кыпчыкей.
- Придаток** (*анат.*) — кыпчыкей; кошумча орган. П. копулятивный — жыныстык жалгашуу кыпчыкейи, кээ бир айбандын эркегинин жалгашуу органынын кошумчасы; п. мозговой — к. *Гипофиз*; п. семенника — эң кыпчыкейи, эркектин жыныс безинин кошумчасы.
- Призматический слой** — к. *Известковый слой раковины*.
- Признак доминирующий** (*ген.*) — басымдуулук белги; укум-тукумга өткөн ата-эселердин белгилеринин даана көрүнгөн күчтүү белгиси.
- Признак половой** (*биол.*) — жыныстык белги; индивидуалдар эркек же ургаачыга бөлүгө себеп болгон белги.
- Признак рецессивный** (*ген.*) — басынкы белги; укум-тукумга өткөн белгилердин сыртка даана көрүнө албаган, басымдуу белгилерге багынган белги.
- Признак систематический** (*биол.*) — систематикалык белги; айбандарды классификациялап, таксономиялык категорияларга бөлгөндө негиз катарында колдонулуучу белги.
- Прикрепительный аппарат** (*анат.*) — жармаштыргыч аппарат; мите курттар кожоюндун денесине жармашып, бекүүчү органы.
- Прикрепленный образ жизни** (*биол.*) — бекип жашоо түрү, жабышып жашоо түрү; жандыктардын бир нерсеге (былк этпеген же жылып жүргөн субстратка) жармашып, бекип алып жашоо түрү.
- Прилежащие тела** (*анат.*) — кириңди нерселер; чегирткелердин эндокрин бездеринин бир түрү.
- Прилет птиц** (*экол.*) — куштардын келиши; келгин куштардын жазында төлдөөчү, кышында кыштоочу жайларына учуп келиши.
- Принцип зональной смены стаций** (*экол.*) — стацияларды зоналай өзгөртүү принциби; чегирткелер зоналарга жараша жашоо чөйрөлөрүн өзгөртүү принциби.
- Приплод** (*биол.*) — төл; айбандын быйыл тууган балдары.
- Природа** — табият, жаратылыш; колдон жаратылбаган, байыртан бери болуп келаткан сырткы чөйрө.
- Природа живая** — тирүү табият; планетадагы жана бүт ааламдагы тирүү нерселердин баарысы.
- Природа неживая** — өлүк табият, жансыз жаратылыш; негизинен органикасыз заттардан турган, өзүнчө тиричилик аракетин жок материя.
- Присасывательная ямка** (*анат.*) — курсак соргучу; трематода классындагы курттардын денесинин сырткандагы органи.
- Присоска ротовая** (*анат.*) — ооз соргучу; трематода классындагы курттардын ооз жагындагы орган.
- Присоски окологротовые** (*анат.*) — ооз жанындагы соргучу; амфибиялардын личинкаларынын оозунун жанындагы узун органдар.
- Приспособление** (*биол.*) — ыкым алуу, көнүү; сырткы чөйрөнүн өзгөрүп турган шарттарына жараша айбандардын жүрүш-турушу, тиричилиги ылайыктанышы.
- Приспособляемость** (*биол.*) — ыкым алуу жөндөмдүүлүгү, көнүү жөндөмдүүлүгү; айбандардын чөйрөнүн шарттарына жараша ыкым алуу жөндөмдүүлүгү.
- Проболы** (*анат.*) — проболалар; топуракта жашоочу жумуру курттардын башындагы бир органдар.
- Проволочники** (*зоол.*) — зымсымактар; тырсылдак коңуздардын личинкалары; көп эгиндин жана жайпай чөптөрдүн зыянкечтери.
- Проглоттиды** (*морф.*) — проглоттидалар; тасмакурттардын денесинин жалаң мүчөденелеринен турган бөлүгү.
- Продолговатый мозг** — к. *Мозг продолговатый*.
- Продолжительность жизни** (*физиол.*) — өмүрдүн узундугу; организмдин жашоо мөөнөтүнүн өлчөөсү, ченеми.
- Продуктивность животных** (*биол.*) — малдын кунардуулугу; малдын кишиге керектүү азыктарды бере алуу жөндөмдүүлүгү.
- Продукты жизнедеятельности** (*физиол.*) — тиричилик аракеттин продуктулары; организмдин тиричилик аракеттеринин натыйжасында жаралган жаны заттар.
- Продукты распада** (*биохим.*) — бүлгүн продуктулар, бүлгүн заттар; организмдеги заттардын

химиялык ажыроо реакциясынын натыйжасында жаралган жаңы заттар.

Продуценты (биол.) — продуценттер; органикасыз заттардан органика заттарды жаратып, тамак-аш түймөктөрүндөгү эң биринчи звенодогу организмдер.

Прокариоты (биол.) — прокариоттор; клеткасында калыптанган ядросу жок организмдер.

Прокладка костная (гист.) — сөөккөпил; эки түрдүү ткандын кошулган жериндеги сөөк катмары.

Прокладка хрящевая (гист.) — кемирчеккөпил; эки түрдүү ткандын кошулган жериндеги кемирчек катмар, мисалы, сөөктөрдүн тигишинде.

Прокораконд — прокораконд; амфибиялардын омуроо курчоосунун курамындагы сөөк.

Пролет птиц (экол.) — куштардын өтүшү; келгин куштардын белгилүү бир аймак аркылуу өтүшү.

Промежуточный мозг — к. *Мозг промежуточный*.

Промежуточный нейрон — к. *Нейрон промежуточный*.

Промежуточный хозяин — к. *Хозяин промежуточный*.

Промысел животных — айбандарды улоо, кийик улоо, аң улоо; эл чарбасынын ар түрдүү тармагына керек кылынуучу айбандарды улап, кармап, даярдоо.

Промысловые животные (зоол.) — аң айбандары, илбэзсиндер, кийиктер; эл чарбасынын муктаждыгына абдан керектүү кийиктер, илбэзсиндер, андар, балыктар ж.б. түрлүү айбандар.

Проневрос — к. *Предпочки*.

Пронимфа (зоол.) — прони́мфа; каскак жандыктардын личинкалык бир стадиясы.

Пропельтидий — к. *Головной щит*.

Проподеум (анат.) — проподеум; каскак жандыктардын кээ бирлеринин көкүрөгүнө туташ жаткан курсагынын биринчи сегменти.

Прорезывание зубов (биол.) — тиш чыгуу; тишин бүйлөнү тешип өсүп чыгышы.

Просома — к. *Головогрудь*.

Простата — к. *Простатическая железа*.

Простатическая железа (анат.) — простата бези; эркек айбандын жыныстык системасындагы жалкы без.

Простейшие животные (зоол.) — жөнөкөй жандыктар; түзүлүшү жөнөкөй, организми жалгыз клеткадан турган жандыктар.

Простомииум (анат.) — простомииум; муунак курттардын башы.

Протаспис (зоол.) — протаспис; трилобит жандыктарынын биринчи личинкалык стадиясы.

Протеросома (морф.) — протеросома; кенелердин көкүрөгүнүн алдынкы бөлүгү.

Протистология — к. *Протозоология*.

Протисты — к. *Простейшие животные*.

Протогиния (биол.) — протогиния; жетилip келаткан организмдин адегенде ургаачы андан кийин эркек жыныска айлануу касиети.

Протозология — протозология; жөнөкөй жандыктар жөнүндө илим.

Протозоза — к. *Простейшие животные*.

Проток (анат.) — түтүк; органдар жараткан продукциясын сыртка чыгаруучу жол. П. желточников — саргычтар түтүгү, желчний — к. *Желчный проток*, п. кювьеров — к. *Кювьеровы протоки*, п. лимфатический — лимфа түтүгү, лимфа бездеринен чыгуучу түтүк, п. печеночный — боор түтүгү; п. слюнной — шилекей түтүгү, шилекей чыгарылуучу жол, п. семенной — к. *Канал семяизвергательный*.

Протомерит (морф.) — протомерит; споровиктердин грегарина түркүмүндөгү жандыктарынын денесинин бир бөлүгү.

Протонефридальная система (анат.) — протонефридий системасы; көпчүлүк курттардын сийдик бөлүп чыгаруучу системасы.

Протонефридальные каналы (анат.) — протонефридий каналдары; көпчүлүк курттардын сийдик өткөргүч (агызгыч) түтүктөрү.

Протонимфа (зоол.) — протонимфа; чаян сөрөйлөрдүн личинкаларынын экинчи стадиясы

Протонефридий (анат.) — протонефридий; көпчүлүк курттардын, аштарсымак жандыктардын сийдик бөлүп чыгаруучу органы.

Протоплазма (цит.) — протоплазма; тирүү клетканын ичиндеги нерсе, организмдерди түзүүчү тирүү зат.

Прототрофные организмы (биол.) — прототрофтуу организмдер; бир түрдүү органикасыз заттарды экинчи түрдүү органикасыз заттарга айландыруучу жөнөкөй микроорганизмдер.

Протоцель — к. *Полость тела первичная*.

Протрохофора (зоол.) — протрохофора; жөнөкөй түзүлүштөгү деңиз курттарынын эркин сүзүп жүрүүчү личинкасы.

Профаза (цит.) — профаза; клетканын бөлүнүшүндөгү биринчи стадия.

Проход задний — к. *Анальное отверстие*.

Проход слуховой — к. *Слуховой проход*.

Процерконд (зоол.) — процерконд; кээ бир тасмакурттардын личинкалык стадиясы.

Прыгательная вилка (анат.) — секирткич айры; буткуйрук каскак жандыктардын көчүгүндөгү орган.

Прыгающие (зоол.) — секирүүчүлөр; секирип басуучу айбандар; мисалы, чегиртекелер, бакалар ж.у.с.

Прыжки планирующие — каалгыган секириктар; айбандардын секирип, өйдө көтөрүлгөндөн кийин кайкып барып, каалгып конушу.

Прямая кишка — к. *Кишка прямая*.

Прямое деление — к. *Амитоз*.

Прямоехождение (этол.) — кош аяктап басуу, тик басуу; кишисымак маймылдардын тигинен туруп, эки буту менен басышы.

Псаммобонты (зоол.) — псаммобонттор; кумдуу чөлдөрдө жашоочу айбандардын баарысы.

Псаммофилы — к. *Псаммофильная фауна*.

Псаммофильная фауна (зоол.) — псаммофилдүү фауна, кумчул айбандар; кумдактарды жакшы көрүүчү айбандардын баарысы.

Псевдогамия — к. *Гиногенез*.

Псевдогемальная система (*анат.*) — псевдогемалык система; тикен терилүү жандыктардын кээ бирөөлөрүнүн кантамырлар системасынын жанындагы бир каналдар системасы.

Псевдозоза (*зоол.*) — псевдозоза; кээ бир рак сымалдуулардын личинкалык стадиясы.

Псевдоколоннальность (*экол.*) — псевдоколониялуулык; кээ бир чала хордалуу жандыктардын колония болушу болуп жашашы.

Псевдоконха (*морф.*) — псевдоконха, үлүккабык сөрөй; кээ бир моллюскалардын кадимкидей үлүккабыгы жок, терисинин астында өскөн "кемирчек" кабыгы.

Псевдометамерия (*морф.*) — псевдометамерия, метамерия сөрөй; түзүлүшү жөнөкөй организмдердин метамериясы.

Псевдопаразиты (*зоол.*) — жалган мителер, мите сөрөйлөр; накта мителги жок жандыктар.

Псевдоподиальное движение — к. *Амебное движение*.

Псевдоподии — к. *Ложные ножки*.

Псевдотрахей (*анат.*) — псевдотрахейлар, кекиртект сөрөйлөр; кээ бир рак сымалдуулардын кекиртекке окшогон органдары.

Псевдофекалии (*биол.*) — псевдофекалийлер, кордол сөрөйлөр; кош капкалуу моллюскалардын сыртка чыгарган катуу калдыктары.

Псевдоэпиподит (*анат.*) — псевдоэпиподит; цефалокарита жандыктарынын көкүрөк буттарындагы бир тетик.

Пенттакозы — к. *Орнитозы*.

Психоломаркизм (*дарв.*) — психоломаркизм; эволюциянын негизги чордону организмдер билеп туруп жасагандыгында, деген түшүнүк жараткан ламаркизмдин бир багыты.

Птенец (*зоол.*) — балапан; куштун уядагы баласы.

Птерилии (*морф.*) — птерилиялар; куштардын терисинин жүн баскан участкалары.

Птероморфы (*анат.*) — птероморфалар; кенелердин капталдарындагы канатсымак уручтар.

Птеростигмы (*морф.*) — птеростигмалар; жандыктардын, мисалы, төөмоюндардын канатындагы тактар.

Птицеводство (*зоот.*) — 1. куш чарбасы; бакма куштарды багууга арналган чарбалык тармак; 2. куш чарбачылыгы; куш чарбасы жөнүндө илим.

Птицы (*зоол.*) — куштар; омурткалуу, жылуу кандуу, мейкиндикке канатынын жардамы менен учуп жүрүүчү айбандар. Булардын кыйла экологиялык түрлөрү белгилүү: п. беседковые (*экол.*) — алачыктуу куштар, капастуу куштар, үйүрлөшөөр мезгилинде "алачык", "капас" жасап алуучу куштар; п. бескилевые (*зоол.*) — жалпак төштүү куштар, төш сөөгүнүн кыры жок куштар, булар жакшы уча алышпайт; п. веслоногие (*зоол.*) — калакпур куштар, сууда сүзүп жүрүп жашоочу куштар; п. выводковые (*зоол.*) — жөжөлүү куштар, балапандарын жумурткадан чыгары менен ээрчитип өз бетинче жем жегенге үйрөтүүчү куштар; п. моногамные (*экол.*) —

моногамиялык куштар, эркек-ургаачы болуп бөлүнүп жашоочу куштар, келгин куштардын көпчүлүгү ушундай; п. плоскогрудые — к. п. бескилевые; п. полигамные (*экол.*) — полигамдуу куштар, үй-бүлө күтпгөн же бир эркегине бир нече ургаачысы үйүр болгон куштар; п. пролетные (*экол.*) — өткүн куштар, жазында, күзүндө белгилүү бир территориянын үстүнөн учуп өтүүчү келгин куштар; п. птенцовые (*экол.*) — балапандуу куштар, балапандары чоюнгочо уяда жем берип багуучу куштар.

Пузыревидный (*морф.*) — исирексымак; ткандардын структурасынын исирекке окшоштугу.

Пузырек Граафов (*гист.*) — Грааф исиркеги; энелик бездин сыртына барсайып чыккан исирек, мунун ичинде жетилген энелик клетка жатат.

Пузырек семенной (*гист.*) — урук исиркеги; эндин ичиндеги майда исирек, мында эркектин уругу жаралат.

Пузырек слуховой — к. *Барабан слуховой*.

Пузырь желточный (*гист.*) — саргыч ыйлагы.

Пузырь желчный — к. *Желчный пузырь*.

Пузырь мочевого — к. *Мочевого пузыря*.

Пузырь плавательный — к. *Плавательный пузырь*.

Пульсация (*физиол.*) — бүлкүлдөө, согуу; органдын, ткандын, клетканын кыймылынын бир түрү.

Пульсирующие вакуоли (*цит.*) — к. *Вакуоли пульсирующие*.

Пульсирующие клетки (*цит.*) — бүлкүлдөк клеткалар; тасмакурттардын сийдик бөлүп чыгаруучу системасындагы бир клеткалар.

Пульсирующий пузырь (*анат.*) — бүлкүлдөк ыйлаак; омуурообут моллюскалардын жүрөгү.

Пульсовая волна (*физиол.*) — тамыр согуу толкуну; тамырдын ар бир кагуусунан таралган толкун.

Пупарий (*эмбр.*) — киндик; күмөндү оронуп жаткан тону (чөбү) менен байлаштыруучу боолук.

Пуловина (*анат.*) — киндик; күмөндү энесинин эсебинен тамактандырып жана күмөндүн калдыктарын сыртка чыгарып туруучу байламта. Күмөн төрөлгөндөн кийин функциясын жоготот.

Пулочный канатик — к. *Пуловина*.

Пурпурная железа (*анат.*) — кочкул без; кээ бир үлүлдөрдүн мантиясындагы бөтөнчө бир бездүү орган.

Пути восходящие (*физиол.*) — жогору өткөргүч жолдор; импульстарды четтен борбордук нерв системасына өткөрүү жолдору.

Пути нисходящие (*физиол.*) — төмөн өткөргүч жолдор; импульстарды борбордук нерв системасынан органдарга өткөрүү жолдору.

Пути проводящие (*физиол.*) — өткөргүч жолдор; нерв аркылуу импульстарды өткөрүү жолдору.

Пути пролетные — өткүн куштар жолдору; келгин куштардын жазында жана күзүндө учуп өтө турган белгилүү жолдору.

Пух (*морф.*) — маамык, куштун жумшак тыбыт жуну.

Пясть (*анат.*) — 1. шыйрак (айбандарда), 2. ченгел (кишиде).

Пятка (*анат.*) — 1. согончок (кишиде); 2. толорсук (айбанда).

Пятно — так, темгек. П. глазное — к. *Слепое пятно*, п. желтое — сары так, Граафтын исиркеги жарылган жерде жаралган так, п. зародышевое — түйүлдүк темгеги, п. наследное — к. *Наседное пятно*, п. слепое — к. *Слепое пятно*.

Пяточная кость (*анат.*) — толорсук сөөгү, согончок сөөгү; толорсук муунунун арт жагында уркуюп чыккан сөөк.

Пяточный бурог (*анат.*) — согончок урчугу, толорсук урчугу; айбандардын арткы бутундагы кетменинин артка караган урчугу, толоорсугунун урчугу.

Р

Рабдиты (*морф.*) — рабдиттер; түктүү жалпак курттардын терисиндеги сактануу куралдар катары өсүндүлөр.

Рабды (*морф.*) — рабдалар; былпылдактардын скелетиндеги учтуу ийнелердин бир түрү.

Рабочие (*биол.*) — иштегичтер, түйшүкчүлдер; кээ бир чогуу жашоочу каскак жандыктардын, мисалы, аарылардын, кумурскарлардын ж.б. ичинде жалаң гана тамак ташып, уя жаап ж.у.с. иштерди аткаруу үчүн гана жаралган индивиддер.

Рагон — к. *Олинтус*.

Радиальные каналы водоносной системы (*морф.*) — суу жүгүртүү системасынын радиустук каналдары; көнгөлдөрдүн анатомиялык бир системасы.

Радиационная генетика — радиациялык генетика; радиактивдүү элементтердин же Рентген нурларынын таасири аркасында организмде жаралган мутацияларды изилдөөчү генетиканын бир бөлүгү.

Радиационный мутагенез (*ген.*) — радиациялык мутагенез; нурлардын гендерге таасир көрсөтүшүнүн натыйжасында мутациянын жаралышы.

Радиобиология — радиобиология; иондоштуруучу нурлардын бардык түрлөрүнүн организмдерге жана алардын жалпы жамаатына таасир көрсөтүшүн изилдөөчү илим.

Радиорезистентность (*физиол.*) — радиорезистенттүүлүк; иондоштуруучу нурларга биологиялык объектердин чыдамдуулугу.

Радиоэкология — радиоэкология; организмдерде радиактивдүү заттардын жыйылышын жана алардын биосферада кыдырып жүрүшүн изилдөөчү экологиянын бир бөлүгү.

Радужина (*анат.*) — түстүү чел; мурөккөптөрдүн (кальмарлардын) көзүнүн түстүү чели.

Радула — к. *Терки*.

Разведение (*биол.*) — көбөйтүү, тукумдатуу; малды, айбанатты колдо багып, көбөйтүп, кунардуулугун жакшыртуу.

Разветвление (*биол.*) — бутактануу; организмде кантамырлардын, нерв талчаларынын бутактанышы.

Развилок (*морф.*) — ача; түтүктүү же талчалуу ткандардын экиге, үчкө бөлүнгөн жери.

Развитие (*биол.*) — өөрчүү, өөрчүш; жеке организмдин жана жалпы эле тирүү организмдердин жамаатынын жаралгандан тартып өмүрүнүн акырына чейин, жердеги тиричиликтин жашап келаткан бүткүл мөөнөтүнүн ичинде өнүп, өсүп (сан жагынан), кубулуп, өзгөрүп (сапат жагынан) турушунун өз-ара тыкыс байланыштуу процесси. Мунун кыйла түрү белгилүү: р. прямое — түз өөрчүү, түз өөрчүш; р. с превращением — кубулуп өөрчүү, кубулуп өөрчүш; р. стадийное — стадиялап өөрчүү, стадиялап өөрчүш.

Разгибатель (*анат.*) — жазылткыч; муунду жазылтуучу булчуң.

Раздельнополые животные (*зоол.*) — айрым жыныстуу жандыктар, айбандар; бир түрдөгү айбандардын эркек жана ургаачы болгон эки индивидден турушу.

Раздражение (*физиол.*) — дүүлүктүрүү; организмди, органды же клетканы кандайдыр бир сырткы таасирлер аркылуу кыймылга келтирүү.

Раздражимость (*физиол.*) — дүүлүкмөлүк; сезгичтүүлүк; клетканын, ткандын, органдын же бүткүл организмдин дүүлүктүргүчкө жооп берүү жөндөмдүүлүгү.

Раздражитель (*физиол.*) — дүүлүктүргүч; организмге дүүлүгүү, жээлигүү реакциясын туудуруучу сырткы бир нерсе.

Раздражиться (*физиол.*) — дүүлүгүү; тирүү клетканын, ткандын, органдын же бүткүл организмдин дүүлүктүргүчкө жооп кайтарышы.

Раздразнить (*биол.*) — кыжырлантуу; ар түрдүү дүүлүктүргүчтөр менен айбандын тынчын алып, кыжырын келтирүү.

Разложение (*биол.*) — ирип-чирүү, бузулуу, ажыроо; органдар, ткандардын чирип жөнөкөй заттарга айлануусу.

Размножение (*биол.*) — көбөйүү, тукумдоо; организмдер өзүнө окшошторду жаратып, тиричилик үзгүлтүксүздүгүн жана алмашып турушун камсыз кылуу жөндөмдүүлүгү. Р. бесполое (*биол.*) — жынысыз тукумдоо, жынысыз көбөйүү, жыныстык клеткалар кошулбай туруп эле организм бөлүнүп-бөлүнүп көбөйүү; р. вегетативное (*биол.*) — вегетацияланып тукумдоо, бүнчүрлөнүп көбөйүү, жынысыз тукумдоонун бир түрү; р. девственное — к. *Партеногенез*; р. в неволе (*биол.*) — туткунда тукумдоо, жапайы айбандарды кармап, багып туруп тукумдатуу; р. личинок — к. *Неотения*; р. партеногенетическое — к. *Партеногенез*; р. половое (*биол.*) — жынысташып тукумдоо, жынысташып көбөйүү, эркек жана ургаачы индивиддердин жыныстык клеткалары кошулуунун натыйжасында түйүлдүк жаралып ту-

- кумдоо; р. смешанное (*биол.*) — аралаш тукумдоо, аралаш көбөйүү, кээ бир омурткасыз жандыктардын жыныстык катышуу жолу менен көбөйүшү жынысыз көбөйүшү менен кошо жүрүшү.
- Размножения период** (*биол.*) — тукумдоо мезгили; айбандардын бала табуу мезгили.
- Разновидность** — түр түрмөнү, түрдүн түрү; бир эле биологиялык түрдүн ичиндеги ар түрдүү формадагы, бөтөн белгилери бар индивиддер.
- Разнозубость** — к. *Гетеродонтность*.
- Разнополые животные** — к. *Раздельнополые животные*.
- Разноядные** (*зоол.*) — Ар кыл тамак жеңүлөр; жылдын мезгилине жараша тамагынын составы, сапаты ар башка болуучу айбандар, мисалы, жазында курттарды, күзүндө данды жеңүлөр.
- Раковина** (*морф.*) — үлүккабык, кочкормүйүз; омурткасыз кыйла жандыктын денесин сыртынан каптап, калкалап турган катуу кабык; р. внешняя — к. *раковина наружная*; р. внутренняя — ички үлүккабык; р. вторичная — кийинки үлүккабык; р. левозакрученная — солго толгонгон үлүккабык, чыгырыгы солго толгонуу өскөн үлүккабык; р. личиночная — личинкалык үлүккабык; р. ложная — жалган үлүккабык; р. митилидная — митилдик үлүккабык, митилиддер деген кош капкалуу моллюсклардын бөтөнчө формадагы үлүккабыгы; р. наружная — сырткы үлүккабык, моллюсклардын денесин сыртынан калкалап туруучу катуу минералдуу кабык; р. правозакрученная — онго тогolonгон үлүккабык; чыгырыгы онго толгонуу өскөн үлүккабык; р. роговая — мүйүз үлүккабык, курамы мүйүз заттарынан турган үлүккабык; р. рудиментарная — рудимент үлүккабык, накта үлүккабык эмес, анын томоосу гана; р. хитиновая — хитин үлүккабык, составы хитинден турган үлүккабык.
- Раковина ушная** (*анат.*) - кулак калканы; омурткалуу жандыктардын көпчүлүгүнүн кулак сыртындагы кемирчектен турган калкан.
- Раковинный** (*морф.*) — үлүлдүү, оюктуу; органдардын бир формасын белгилөөчү термин.
- Рамус** (*анат.*) — рамус, талча, бутакча; бурмаке жандыктарынын кулкунуудагы бир анатомиялык тетик.
- Рамфотека** (*ист.*) — рамфотека; куштун тумшугун сыртынан каптап турган мүйүз жабуу.
- Ранидин** (*биохим.*) — ранидин; кээ бир бакалардын уруктары тарабынан бактерияларга каршы чыгарылган зат.
- Раса** (*биол.*) — раса; түрдүн ичиндеги таксономиялык категория, көбүнчө кишилерге таандык; Р. австралийская — Австралия расасы; р. американская — Америка расасы, р. европеидная — Европа расасы, р. монголоидная — монгол расасы, р. негроидная — негр расасы.
- Распад** (*биохим.*) — бүлгүн, ажыроо; өлүк ткандардын заттарынын же татаал органикалык бирикмелердин жөнөкөй заттарга ажырашы.
- Расплод** (*биол.*) — төлдөө; айбандардын ургаачылары төлдөп, бала таап жаткан мезгили.
- Растительность** (*зоол.*) — чөп жеңүлөр; азыгы чөптөн болгон айбандар.
- Растяжение** (*бол.*) — чоюлуу, чоюу; ткандардын, органдардын чоюлушу.
- Ратный червь** (*зоол.*) — жоокорт; майда чиркейлердин бир түрүнүн личинкасы.
- Рахис** (*морф.*) — рахис; деңиз калемчелеринин колониясындагы чөйчөксүмөк бир бөлүгү.
- Рахит** (*бол.*) — итий, рахит; өсүп жаткан жаш организмде А, Д — витаминдеринин жетишпөөсө кесепетинен болгон ылан.
- Рвота** (*физиол.*) — кусуу, кулгуу; жутулган тамакты карындан кызыл өңгөч аркылуу кайра сыртка чыгаруу. Кээ бир айбандар балдарын (мисалы, жартыкч желиндүүлөр, көпчүлүк куштар ж.б.) кусундулары менен тамактандырышат.
- Рвотная масса** — кусунду; карындан кызыл өңгөч аркылуу кайра сыртка чыгарылган тамак заттар.
- Реакция защитная** (*физиол.*) — коргонуу реакциясы; айбандардын душманынан коргонуу аракеттери.
- Реакция рефлекторная** (*физиол.*) — рефлекстүү реакция; айбандын дүүлүктүргүчтөргө жооп берген аракеттери.
- Ребра** (*анат.*) — кабыргалар; омурткалуу айбандардын денесин капталдарынан жаап турган, ийилген жалпак, жумуру сөөктөр. Р. брюшные — курсак кабыргалары, байыры кырылган дөө сойлоктордун курсак жагында чон жазы кабыргалары болгон; р. истинные — кара кабыргалар, башы омурткалар менен ашташып, учу төш сөөгүнө кемирчек кепил менен бекиген кабыргалар; р. ложные — карчыга кабыргалары, сүбөөлүү кабыргалар, башы омурткалар менен ашташып, учу сүбөө менен бүткөн кабыргалар; р. настоящие — к. *р. истинные*; р. первая пара — боконо, желиндүү айбандардын биринчи кыска кабыргалары; р. туловищные — тулку кабыргалары.
- Регенерация** (*биол.*) — регенерация; бүлүнгөн ткандын, органдын кайрадан өсүп, калыбына келиши.
- Редия** (*зоол.*) — редиялар; трематода курттарынын личинкалык стадиясы.
- Редукционные тельца** (*биол.*) — редукциялык бүртүктөр; былпылдактар жана гидрлар көбөйүү процессинде жаралуучу бир түрдүү клеткалар.
- Редукция** — редукция; функцияларын жоготкон органдардын кичирейиши, жөнөкөйлөнүшү.
- Редуктивы** (*биол.*) — редуктивтер, ажыраткычтар; татаал заттарды, мисалы, органикалык жөнөкөй заттарга ажыратуучу организмдер.
- Резвость** (*физиол.*) — күлүктүк; айбандын, малдын жүгүрүү, чуркоо жөндөмдүүлүгү.
- Резерваты** — к. *Заповедники*.
- Резистентность** (*биол.*) — резистенттүүлүк, чыдамдуулук; организмдин же ткандарынын

- терс таасирлерге каршы тура алуу жөндөмдүүлүгү.
- Резонаторы** (*анат.*) — резонаторлор; бакалардын үнүн күчөтүүчү үн баштыктар; булардын эки түрү белгилүү: р. внутренне — ички резонаторлор; р. наружные — сырткы резонаторлор.
- Резцы** (*анат.*) — кашка тиштер; желиндүү айбандардын маңдайкы тиштери.
- Релаксация** (*физиол.*) — релаксация; булчуңдардын чыйралышынын начарланышы, былбырап шалдайышы.
- Реликты** (*биол.*) — реликтер, калдыктар; мурдагы шарттары өзгөрүлгөн чөйрөдө тирүү калып жашай берүүчү организмдер.
- Реотаксис** (*физиол.*) — реотаксис; суюктуктун агымына каршы жөнөкөй жандыктардын, клеткалардын жылып жөнөшү.
- Реофильные** (*зоол.*) — реофильдүүлөр; суунун шарын, шаркыратмаларын жакшы көрүүчү жандыктар.
- Репелленты** — репелленттер; жандыктарды үркүтүүчү химиялык заттар.
- Репликация** (*биохим.*) — репликация; хромосомалардын, ДНКнын молекулаларынын экиге ажырашы.
- Репродуктивные клетки** — к. *Гаметы*.
- Реснитчатые** (*морф.*) — түктүүлөр, денесинин сыртында кылкандуу түтү бар жандыктар.
- Ресницы** (*морф.*) — кирпиктер; желиндүү айбандардын көздөрүнүн ирмөчтөрүнүн кырына өскөн кылдар.
- Реснички** (*морф.*) — түкчөлөр, кирпикчелер; жандыктардын денесинин сыртындагы өсүндүлөр.
- Ресничные колья** (*морф.*) — кирпиктүү курчоолор; адепки муунактуу курттардын денесинин сыртындагы түктүү курчоолор.
- Ресничные ямки** (*анат.*) — кирлик чуңкурлары; муунак курттардын ж.б. жандыктардын химиялык дүүлүктүргүчтөрдү сездириүүчү чуңкурчалар.
- Ресничный аппарат** (*анат.*) — кирпик аппараты; түктүү курттардын, бурмакелердин кыймылын, жылып жүрүшүн камсыз кылуучу аппарат.
- Ресничный пояс** (*анат.*) — кирпиктүү кемер; адепки муунактуу курттардын личинкасын сыртынан курчал турган түктүү кемер.
- Реституция** (*биол.*) — реституция; бүлүнгөн организмдин кайра калыбына толук келиши.
- Ретикулоэндотелиальная система** (*морф.*) — ретикулум-эндотелий системасы; организмди коргоочу клеткалардын баарысы.
- Ретикулярные ткани** (*морф.*) — ретикулум ткань; кан жаратуучу органдарды түзүүчү ткань.
- Ретина** — к. *Сетчатка глаза*.
- Ретиальные клетки** (*цит.*) — ретиальные клеткалар; көздүн тордуу челиндеги клеткалар.
- Ретроцеребральный мешок** (*анат.*) — ретроцеребрум баштыгы; бурама жандыктардын баш жагындагы бир орган.

Ретроцеребральный орган (*анат.*) — ретроцеребрум органы; бурама жандыктардын башындагы бөтөнчө бир орган.

Рефлекс (*физиол.*) — рефлекс; ар түрдүү дүүлүктүргүчтөргө организмдин жооп кайтаруу реакциясы Р. безусловный — шартсыз рефлекс, р. врожденный — тубаса рефлекс; организм жаралганда эле бар рефлекс; р. второго порядка — экинчи даражадагы рефлекс, шарттуу рефлекстер тобу; р. выбрасывания — кодулоо рефлeksi, күкүктүн балапаны уясындагы башка жумурткаларды же балапандарды кызыл эт кезинде түртүп, уядан чыгарып таштоочу реакциясы; р. защитный — калкалагыч рефлекс, айбандын жоосунан, касынан калкалануу реакциясы; р. оборонительный — коргогуч рефлекс, коргонуу рефлeksi, айбан жоосунан касынан корунуп коргонуу реакциясы; р. ориентировочный — байкоо рефлeksi, айбандын жаңы чөйрөдө байыр алуу реакциясы; р. первого порядка — биринчи тепкичтеги рефлекс, шартсыз рефлекстердин тобу; р. пищевой — тамактык рефлекс, жемдик рефлекс, айбандын жемге карата жасаган реакциясы; р. приобретенный — жаралма рефлекс, дүүлүктүргүчтөрдүн бир нече жолу кайталаган таасирлерине ыкым алып, ага өнөктө жооп жараткан рефлекс; р. стадности — үйүрдүк рефлекс, чогулуп жашоочу айбандардын үйүрчүл реакциясы; р. условный — шарттуу рефлекс, дүүлүктүргүчтөрдүн өздөрүнө гана эмес, алардын организмге таасир көрсөтө турган шарттарына да жооп катары пайда болгон рефлекс.

Рефлексогенная зона (*физиол.*) — рефлекс жаратуучу зона, рефлексогендик зона; организмдин денесинде рефлекс жаратуучу зона.

Рецептор (*физиол.*) — рецептор, кабыл алгыч; дүүлүктүргүчтөрдү организмге сездириүүчү нерв талчаларынын учу; Р. вкусовой — таттыргыч рецептор, тамактын ж.б. заттардын даамын организмге сездириүүчү рецептор; р. внутренний — к. *Интероцепторы*; р. зрительный — көргөзгүч рецептор, нерсени түрүн, түсүн организмге сездириүүчү рецептор, р. наружный — к. *Экстероцепторы*; р. осзательный — туонтукчу рецептор, денеге тийген нерсени эмне экенин сездириүүчү рецептор; р. слуховой — угузгуч рецептор; р. тепловой — жылуулук рецептор, нерсени жылуулук температурасын организмге сездириүүчү рецептор; р. холодовой — сууктуу рецептор, нерсени сууктуу температурасын организмге сездириүүчү рецептор.

Реципиент (*биол.*) — реципиент; башка организмдердин клеткаларын, ткандарын, органдарын өзүнө кабыл алган организм.

Ржане (*биол.*) — кишинөө, азыноо; жылкынын чакырык үнү.

Рибосомы (*цит.*) — рибосомалар; цитоплазманын ичиндеги микроструктуралардын бир түрлөрү.

Ригидность (*физиол.*) — ригиддүүлүк, катуулук; булчуңдардын жыйрылгандан кийин катуу

бойдон көпкө чейин кайра жазылбай койгон касиети.

Ризоподия (*морф.*) — ризоподийлер, тамырбуттар; үлүлдүү амебарлардын жалган буттарынын бир формалары.

Риккетсиоз (*бол.*) — риккетсиоз; бит, кене ж.у.с. муунак буттуу мителер аркылуу жугуучу тумоо жана ылаң.

Ринофоры (*анат.*) — ринофорлор; моллюскалардын жыт алдыргыч органдары.

Ринхоцелом (*анат.*) — ринхоцелом; немертин жандыктар тумшугун катуучу кыны (көңдөйү).

Рифообразующие кораллы (*зоол.*) — риф жаратуучу шурулар; суу астындагы зоокаларды жаратуучу шурулардын тобу.

Рифы барьерные — тоскоол рифтер, жээктен бир кыйла алыста турган рифтер. Р. береговые — жээк рифтери, материктердин же аралдардын жээгиндеги рифтер; р. коралловые — шуру рифтери; шурудан жаралган рифтер; р. мшанковые — балык курт рифтери, балык курттардын калдыктарынан жаралган рифтери.

Роба (*анат.*) — мүйүздөр; омурткалуу айбандардын кээ бирлеринин башындагы, тумшугундагы катуу, учтуу уруктар. Р. ветвистые (*анат.*) — айры мүйүздөр, түбү бир, учу бир нече ачаланып бутакташкан мүйүздөр; р. матки (*анат.*) - жатындын ачалары, желиндүү айбандардын жатынынын анатомиялык түзүлүштөрүнүн бир түрү; р. полые (*морф.*) — үлүк мүйүздөр, сырты туюкка окшош чор менен капталган, ичи сөөктөн турган мүйүздөр; р. сплошные (*морф.*) — чулу мүйүздөр, туюк мүйүздөр, ичинде көңдөйү жок, бир гана түрдүү заттан (сөөктөн, же чордон) жаралган мүйүздөр.

Роговая оболочка — к. *Роговица глаза*.

Роговая чешуя (*морф.*) — чортүрпү, чоркакач; балыктардын, сойлоктордун терисинин сыртындагы катуу какак.

Роговица глаза (*анат.*) — айнекчел; көздүн турук чели; түстүү челди жана каректи сыртынан каптап турган айнектей турук чел.

Роговой клюв (*морф.*) — чортумшук, мүйүзтумшук; сыртынан мүйүз окшош чор менен жабылган тумшук, мисалы, куштардыкы.

Роговые выросты (*морф.*) — чорурчуктар; кээ бир сойлок жандыктардын терисинин сыртында тикендей учтуу болуп өсүп чыккан түрүлөр.

Роговые зерна (*морф.*) — чорбыдырлар; кээ бир сойлоктордун, мисалы, хамелеондун денесинин сыртындагы чордуу быдырлар.

Роговые мозоли (*морф.*) — чорлор; дененин сыртында мүйүз болуп каткан берчтер.

Род (*биол.*) — уруу; бир нече тутумдаш биологиялык түрлөрдү бириктирген тукумдан кичине систематикалык категория.

Родить (*физиол.*) — тууш, төрөө; ургаачы айбандын денесинен жетилген күмөндү сыртка чыгаруу процесси.

Родиться (*биол.*) — туулуу, төрөлүү; күмөндүн төлдүн энинин ичинен чыгуу процесси.

Родничок — к. *Лобная фонтанель*.

Родоначальник (*биол.*) — түп теги, уруунун бабасы; айбандардын, кишинин тек башы.

Родословная (*зоол.*) — мал санжырасы; асыл тукум малдын ата-эне тектерин баяндоо.

Родословное древо (*биол.*) — санжыра дарагы; айбандардын туугандаш тектештигин дарак-сымак көрсөтүү, алдында тамыры, түпкү теги, бутактары, чырпыктары, бүчүрлөрү, тукуму, уруусу, түрү ж.у.с. менен башытырылат.

Родство (*биол.*) — туугандык; индивиддердин бири бирине биологиялык жактан жакынчылыгы.

Роды (*физиол.*) — төрөө, тууш; энинин бала төрөө процесси, күмөндү жана анын тонун (чөбүн) жатындан сыртка чыгаруу аракетин.

Роение (*биол.*) — үйүргө бөлүнүү; аарылардын тобу жаңы эни ээрчип, эски үйүрдөн жаңы үйүргө бөлүнүп чыгуу процесси.

Рожа (*бол.*) — тилме; жугуштуу тумоолордун, ыландардын бир түрү.

Рожок (*морф.*) — кичине мүйүз; жаңыдан чыгып келаткан мүйүз, же жалпы эле начар өрчүгөн мүйүз.

Рой (*биол.*) — уюк; аарылардын бир энинин карамагындагы үйүрү.

Ропалий (*анат.*) — ропалий; сцифомедузалардын бир органы.

Ропалиюиды (*анат.*) — ропалиюиддер, ропалиюсымактар; отурган сцифомедузалардын убактылуу жармашуучу органдары.

Рост (как высота) — бой; организмдин тулку боюнун тигинен узундугу.

Рост (как процесс развития) — өсүү; организмдин денесинин чоңоюшу.

Ростария (*зоол.*) — ростария; көп түктүү муунак курттардын личникалык бак стадиясы.

Рострум (*анат.*) — рострум; рак сымалдуулардын кээ бирөөлөрүнүн тумшугу.

Рот (*анат.*) — ооз; организмдин ичегарын системасынын эң биринчи тешиги. Мунун түрлөрү: р. личиночный (*анат.*) — личникалык ооз, айбандардын личинка кезиндеги оозу; р. нерастяжимый (*морф.*) — керилбес ооз, астыңкы, үстүнкү жаактар муун аркылуу бириккендиктен, көпчүлүк омурткалуу айбандардын оозу ачылганда өтө чоңоюп, кериле албайт; р. первичный (*анат.*) — мурдагы ооз, адепки ооз, жандыктардын личинка кезинде жаралган оозу; р. растяжимый (*морф.*) — керилгич ооз, кээ бир айбандардын, көбүнчө жыландардын ж.б. сойлоктордун оозу ачылганда, астыңкы жана үстүнкү жаактары бири бирине узун байламталар менен кошулгандыктан керилип, өтө чоңоюуга мүмкүндүк берет.

Роговая пирамида (*анат.*) — ооз пирамидасы; рак сымалдуулардын кээ бирлеринин ооз аппараты.

Роговая полость (*анат.*) — ооз көңдөйү; желиндүү айбандардын тамак эриткич системасынын эң башкы көңдөйү; алды жана эки жа-

гы тиштер менен, үстүнкү жагы тандай, асты-астыңкы жаактарды каптаган чел менен арты көмөкөй менен чектелген көңдөй.

Ротовая щель (*морф.*) — ооз жылчыгы; жандыктардын личинка, күмөн кезинде болочоктогу ооз болуучу жерде жаралган жылчык.

Ротовое отверстие — к. *Рот*.

Ротовое поле (*анат.*) — ооз аянты; тикен терилүү жандыктардын ооз тешигинин айланасындагы аянт.

Ротовой диск (*анат.*) — ооз табагы; шуру полиптеринин тинтүүрлөрүнүн салаасы.

Ротовой конус (*анат.*) — ооз конусу; гидроид полиптеринин ооз жак чуңкуру.

Ротовые железы (*анат.*) — ооз бездери; түтүктөрдү ооздун ичине ачылуучу бездер, мисалы, шилкей бездери.

Ротовые лопасти (*анат.*) — ооз баралары; гидрид медузаларынын кээ бирөөлөрүнүн оозунун тегерегиндеги салаңдап, кыймылдап турган урчуктар.

Ротовые ножки (*анат.*) — ооз буттары; тикен терилүү жандыктардын оозунун тегерегиндеги урчуктар.

Ротовые пластинки (*анат.*) — ооз эбелектери; тикен терилүү жандыктардын (денизкирпелеринин) ооз буттары өсүп чыгуучу эбелектери.

Ротовые придатки (*анат.*) — ооз кыпчыкейлери; мите болуп жашоочу рак сымалдуулардын оозундагы куралдары.

Ротоглотка (*анат.*) — кулкун; ооздун арты, кызыл өңгөчтүн алды, мууздоонун үстү жагындагы көңдөй.

Ротоглоточная полость (*анат.*) — оозкулкун көңдөй; амфибиялардын, балыктардын ж.б. омурткалуу айбандардын оозу менен кулкунунун ортосунда тосмо жок, экөө биригип бир гана көңдөйдү түзүшөт.

Роющие животные (*экол.*) — ийинчил айбандар; ийин казып жашоочу айбандардын тобу.

Роющий образ жизни — к. *Образ жизни роющих*.

Рта прорыв (*физиол.*) — ооз жарылышы; күмөндүн же личинканын оозунун жаңыдан пайда болушу.

Рубец 1 (*анат.*) — жинкарын, чоң карын; кепшөөчү айбандардын көп камералуу карындарынын эң ириси.

Рубец 2 (*морф.*) — 1. тырык, тыртык (айыккан жаранын ордундагы бодурлуу так, 2. бырыш (жылма ткандардын бүгүлгөн жери).

Рудимент (*биол.*) — томоо, рудимент; эволюциялык өөрчүүдө функцияларын жоготуп койгон органдардын калдыгы, томоосу.

Рудиментарные органы — к. *Рудимент*.

Руки (*морф.*) — колдор; айбандардын алдыңкы аяктары.

Рукоятка грудины (*анат.*) — төштүн башы; төш сөөгүнүн баш жагы.

Рулек (*анат.*) — рульча; жумуру курттардын куйругундагы, кыймылынын багдын тейлөөчү орган.

Руно — кой жүнү, даакы; бири бирине чырма-лышып өскөн жүн.

Рыбопитомник (*экол.*) — балык питомниги; балыктын уругунан жаш чабактарды өстүрүп, табигый жайларына коё берип туруучу чарба.

Рыборазведение — балык өстүрүү, балык багуу; азык катарында пайдалануу үчүн атайын чарба, зоот куруп, балык өстүрүп, аны кишинин керегине пайдалануу аракеттери.

Рычание (*биол.*) — ыркыроо, ырылдоо; жырткыч айбандардын коркунучтуу үн чыгарышы.

С

Сагиттальный (*анат.*) — сагитталдык; денени узунунан жана тигинен тең бөлгөн кыя сызык; топографиялык анатомияда ориентир үчүн кеңири колдонулуучу термин.

Сакуулы (*анат.*) — сакуулар; деңиздеги лилиялардын денесинин ичиндеги бир көңдөйчө.

Сальник (*анат.*) — карынмай; көп камералуу карындардын, жинкарын жана чөйчөккарындарынын сыртын каптап турган майлуу чел.

Самец (*биол.*) — эркек; айрым жыныстуу айбандардын аталык жыныс мүчөлөрү бар индивиду.

Самка (*биол.*) — ургаачы; айрым жыныстуу айбандардын энелик жыныс мүчөлөрү бар индивиду.

Сальные железы (*анат.*) — май чыгаргыч бездер; куштардын жана желиндүү айбандардын көпчүлүгүнүн терисинде, май чыгарып, терини жумшак, жүнгө суу жукпас кылып туруучу майда бездер.

Самки (*биол.*) — ургаачылар; айбандардын, жандыктардын тукум берүүчүлөрү. Самки амиктические — амикстүү ургаачылар, бурмаке жандыктарынын ургаачыларынын бир түрү; с. амфотерные — амфотердүү ургаачылар, бурмаке жандыктарынын ургаачыларынын бир түрү; дейтогинные — өгөй энелер, термиттердин негизги энеси өлгөндөн кийин, анын уясында чоңойгон ургаачы термиттер; с. зимние — кышкы ургаачылар, кээ бир каскак жандыктардын кыштап чыгуучу ургаачылары; с. летние — жайкы ургаачылар, кээ бир каскак жандыктардын жайында жашоочу ургаачылары; с. микстические — микстүү ургаачылар; бурмаке жандыктарынын ургаачыларынын бир түрү; с. основательницы — негиздегич ургаачылар, чөп биттеринин ургаачыларынын бир түрү; с. полоноски — энелик ургаачылар, чөп биттеринин тукум берүүчү ургаачылары; с. протогинные — к. с. летние; с. расселительницы — көчүргүч ургаачылар, чөп биттеринин ургаачыларынын бир түрү.

Самоампутация (*биол.*) — өзүн өзү кертүү; кээ бир айбандар өмүрүн сактап калуу үчүн, кысталыш учурда мүчөлөрүнүн белгилүү бир өлчөмүн өздөрү кертпн таштап кутулуп кетишет, мындай абалды "өзүн өзү кертүү" деп аташат.

Самовосстановление — к. *Регенерация*.

- Самозащита (физиол.)** — коргонуу; организм жоосунан, касынан өзүн өзү сактоо, коргоо аракеттери.
- Самоклечение** — к. *Автотомия*.
- Самооплодотворение (биол.)** — өзүн өзү боозуу; эркектик да, ургаачылык да жыныстык органдары бар жалгыз эле айбан өзүн өзү уруктандырып, боозуу.
- Самопожирание к. Автофагия.**
- Самочувствие (физиол.)** — тап; организм ички чөйрө аракеттеринин денгээлин өзү сезүүсү.
- Сангвиник (физиол.)** — сангвиник; жогорку даражадагы айбандардын жана кишинин мүнөздөрүнүн бир түрү.
- Сaproбионты (биол.)** — сапробионттор; органикалык заттар менен булганган сууларда жашоочу организмдер.
- Сaproбиос (биол.)** — сапробиос; чириген органикалык заттар менен тамактанып жашоо процесси.
- Сaproбиотическая среда (биол.)** — сапробиостук чөйрө; чириген органикалык заттар чөйрөсү.
- Сaproбиотические бактерии (биол.)** — сапробиостук бактериялар; сапробиостук чөйрөдө жашоочу бактериялар.
- Сaproбиотические очаги (биол.)** — сапробиостук чордондор; топуракта кезигүүчү убактылуу чириктер.
- Сaproзойные нематоды (зоол.)** — сапрозойдук нематоддор; чирик нерселерде жашоочу нематоддор.
- Сапрофаги (зоол.)** — сапрофагдар; чириген өлүктөрдү жеп жашоочу айбандар.
- Сапрофитный способ питания (физиол.)** — тамактануунун сапрофиттик жолу; сууда эриген органикалык заттарды жандыктар осмостук жол менен, бүт денесинин сырткы чели аркылуу соруп алуусу.
- Сапрофиты (биол.)** — сапрофиттер; өлгөн организмдердин органикалык заттарын жеп жашоочу микроорганизмдер.
- Саркода (биол.)** — саркода; коюу тирүү зат деген мааниде. Дюжарден киргизген термин, азыр колдонулбайт.
- Сарколема (гист.)** — сарколема; булчун талчаларынын сыртындагы жука чел.
- Саркоплазма (цитол.)** — саркоплазма; булчун клеткаларынын цитоплазмасы.
- Сверлильная железа (анат.)** — көзөгүч без; кээ бир үлүлдөрдүн (дениз үлүлдөрүнүн) үлүкбикты тешүү үчүн кычкылдык чыгаруучу беzi.
- Свертывание белка (биохим.)** — белоктун ириши; белок заттарынын коллоиддик суюктуктан катуу заттарга айланышы.
- Свертывание крови (биохим.)** — кан уюу; кандын суюк абалдан килкилдек абалга айланышы.
- Сверхпаразитизм (зоол.)** — мите мителери; мите жандыктардын денесинде мите болуп жашоочу жандыктар.
- Светобоязнь (физиол.)** — жарыкка жалакайлык; көздүн жарыкты өтө сезгичтиги жана андан сактануу аракеттери.
- Светочувствительность (физиол.)** — жарык сезгичтик; организмдин жарык сезүү жөндөмдүүлүгү.
- Светочувствительные клетки (цитол.)** — жарык сездиргич клеткалар; жарыкты, шооланы, нурларды кабыл алууга арналган клеткалар.
- Светочувствительный аппарат (анат.)** — жарык сездиргич аппарат; айбан шоолаларды, нурларды, жарыкты кабыл алууга арналган органдар системасы.
- Светящиеся организмы (биол.)** — жылтылдак организмдер; өздөрүнөн нур, жарык чыгарып, жылтылдап турган организмдер.
- Свечение (физиол.)** — жылтылдоо; организм өзүнөн жарык чыгарып турушу.
- Свищ (бол.)** — кулгуна; жаранын бүтпөгөн оозу же ички органдардын түтүктөрү жасалма жол менен сыртка чыгарылгандагы ошол түтүктөрдүн оозу.
- Свободоживущие (экол.)** — эркин жашоочулар; өз бетинче тиричилигин өткөрүп өмүр сүрүүчү жандыктар, булардын жашоо түрү мителикке жатпайт.
- Связка (морф.)** — байламта; муундарда жиликтердин башын кошуу туруучу тарамыш, борбул, каргыш. С. голосовая — к. *Голосовые связки*; с. сухожильная (анат.) — тарамыштуу байламта, мүчөлөрдүн ашталышында кыймылды сактоого арналган, тарамыштан жаралган байламта.
- "Священные" змеи** — "ыйык" жыландар; кээ бир жерлерде жыландардын кай бир түрүн ыйык көрүшүп, сыйынышат.
- Сгибатели (морф.)** — бүгүлткүчтөр, бүктүргүчтөр; муундарды бүгүлткүч булчундар, тарамыштар.
- Сегмент (морф.)** — сегмент; организмдин бир муунагы. С. глазной — көз сегменти, жандыктардын, мисалы, каскактардын, денесинин көз жайгашкан сегменти, с. головной — баш сегменти, жандыктардын денесинин баш орношкон сегменти; с. половой — жыныс сегменти; кээ бир муунак буттуу жандыктардын, мисалы, кенелердин денесиндеги жыныс аппараты орношкон сегменти; с. предполовой — жыныс алдынкы сегмент, кээ бир муунак буттуулардын (кененин) жыныстык сегментинин алдындагы бөтөнчө бир сегмент.
- Сегментация** — к. *Метамерия*, сегменттенүү; С. гетерономная — гетерономдуу сегменттенүү, организмдеги сегменттер бири бирине окшош эместиги, с. гомономная — гомономдуу сегменттенүү, организмдеги сегменттер бири бирине абдан окшош болушу, с. внутренняя — ички сегменттенүү; организмдин ичинде гана сегменттер бар экендиги билинүү, с. личиночная — личинкалык сегменттенүү, жандыктардын личинка кездеринде эле сегменттене башташы.
- Сегменты (морф.)** — сегменттер; организмди туурасынан бөлгөн муунактар. С. брюшные — курсак сегменттери, дененин курсак бөлүгүндөгү сегменттер; с. внутренние — ички сегменттер, дененин ичиндеги сегменттер;

- с. грудные — көкүрөк сегменттери, дененин көкүрөк бөлүгүндөгү сегменттер, с. личиночные — личинкалык сегменттер, жандыктардын личинка кезиндеги сегменттери, с. наружные — сырткы сегменттер; дененин сыртындагы сегменттер; с. первичные головные — мурдатан баш сегменттери; муунак буттуулардын өөрчүү стадияларында денесинин адегендеги сегменттеринин биринчилеринен; с. челюстные — жаак сегменттери, муунак буттуулардын өөрчүү стадияларында денесинин бөтөн сегменттери, мында жаак аппараты орношкон.
- Сеголеты** (зоол.) — быйылкылар; айбандардын быйылкы балдары, ушул эле жылкы балдары, бир жашка чыга элек төлү.
- Седальный нерв** (анат.) — куяң; куймалчак туштан, жүлдүндөн чыккан ири нерв, аякты тейлейт.
- Сейсмическое восприятие звука** (физиол.) — табышты сейсмикалык сезүү; кээ бир жандыктардын уктуруу органдары жоктугунан, табыштарды бүт денеси менен өздөрү жабышып турган нерсенин титиреши аркылуу кабыл алышат.
- Секрет** (биохим.) — секрет; организм жараткан бөтөнчө касиети бар күчтүү зат; С. возбуждающий самку — ургаачыны күүлөтчү секрет, кээ бир айбандардын, мисалы, саламандралардын эркегинин куйругундагы безден чыккан суюктук; с. мускусных желез — жыт бездеринин секреттери, жыттуу секреттерди жаратуучу бездерден чыккан суюктук; с. слизистый — былжырдуу секрет, курамында былжыры бар секрет; с. ядовитый — уулуу секрет, кээ бир айбандардын атайын бездеринен чыгуучу уулуу суюктук.
- Секретин** (биохим.) — секретин; омурткалуу айбандардын айланчыгынын (үч таман ичегинин) былжыр чели чыгаруучу гармон.
- Секреторный** (физиол.) — секреттик; секретке таандык сыпаттар.
- Секреция** (физиол.) — секреция; без клеткалары тарабынан жаратылган секреттердин бөлүнүп чыгышы. Эки түрү белгилүү: с. внешняя (физиол.) — сырткы секреция, бездердин секреттери түтүк аркылуу көндөйлүү органдарга чыгышы, с. внутренняя (физиол.) — ички секреция, бездердин секреттери түтүксүз эле кантамырга барышы.
- Селезінка** (анат.) — көк боор; организмде кан жасоочу жана коргоочу заттарды жасоочу органдардын бири.
- Селекция** (генет.) — селекция; эгиндин кишиге пайдалуу сортторун, малдын асыл тукумун жаратуу ыкмаларын изилдөөчү илим.
- Семейство** (биол.) — тукум; бир нече окшош урууларды ичине камтыган, түркүмдөн кичине, уруудан чоң, таксономиялык категория.
- Семенная жидкость** — к. Сперма.
- Семенники** (анат.) — эндер, аталык бездер; эркек айбандарда аталык уруктар жарала турган бездер.
- Семенной канатик** (анат.) — эн танабы; куулукта жаткан энден ичти (уча көндөйүн) көздөй кеткен булчуңдуу, тамырдуу боо.
- Семенные мешки** (анат.) — урук капчыктары; кээ бир омурткасыз жандыктардын, мисалы, погонофорлордун эркектеринин уругун жетилтүүгө арналган капчыктар.
- Семенные пузырьки** (анат.) — урук исиректери; аталык бездердин ичиндеги майда исиректер, омурткасыз айбандардын көпчүлүгүнүн уруктук исиректери бири биринен бөтөн жатат.
- Семеприемники** (анат.) — урук тозгучтар; кээ бир жандыктардын, мисалы, хамелеондордун ургаачысынын жыныстык аппаратында эркегинин уругун сактап туруучу жайлар.
- Семья моногамная** (биол.) — моногамиялуу үй-бүлө; бир эркек, бир ургаачы айбандан турган үй-бүлө.
- Семья полигамная** (биол.) — полигамиялык үй-бүлө; бир эркек жана бир нече ургаачы, же бир ургаачы, бир нече эркек айбандан турган үй-бүлө.
- Семя** — к. Сперматозоиды.
- Семьявыношение протоки** (анат.) — урук чубуртуучу түтүкчөлөр; эркектин аталык безинен урук түтүгүнө чейин урук жеткирүүчү түтүктөр.
- Сенбернар** (зоол.) — сенбернар, тайган иттердин асыл тукуму.
- Сенсибилизация** (физиол.) — сенсбилизация; айбандын организмдин дүүлүктүргүчтөрдү сезишинин күчөшү.
- Сенсиллы** (анат.) — сенсилдер; омурткасыз айбандардын жыт, даам жана башка сезүүчү бөтөнчө нерселери.
- Сенсорный** (физиол.) — сенсордук, сездиргичтик; организмге тышкы жана ички дүйнөнү сездирип туруучу нерселерге таандык.
- Септы** (анат.) — септалар, тосмолор; сегменттердин ортосундагы тосмо ткандар.
- Сердечная мышца** (анат.) — жүрөк булчуңу; жүрөктү тындырбай соктуруп турган булчуң катмар.
- Сердечная сорочка** — к. Перикардий.
- Сердечная сумка** — к. Перикардий.
- Сердечно-сосудистая система** (анат.) — жүрөк кантамырлар системасы; организмде кан жүгүрүп, ар бир тканга тамак жеткирүүнү камсыз кылып туруучу органдардын системасы.
- Сердечный толчок** — жүрөк түрсүлдөгү; жүрөктүн дүпүлдөшүнөн жаралган, көкүрөктүн алдыңкы бетиндеги, сол капталындагы булкулдогон кыймыл.
- Сердце** (анат.) — жүрөк; организмде канды тынымсыз жүгүртүп туруучу орган; С. двухкамерное — эки көбөлдүү жүрөк, бир гана дүлөйдөн бир гана карынчыктан турган жүрөк; с. жаберное — бакалоор жүрөк, кээ бир айбандардын бакалоордогу кантамырлары жүрөктүн функциясын аткарышат; с. трехкамерное — үч көбөлдүү жүрөк, бир карынчык эки дүлөйдөн турган жүрөк; с. четы-

- рехамерное — төрт көбөлдүү жүрөк, эки дүлөйдөн, эки карынчыктан турган жүрөк, жогорку даражадагы айбандардын жана кишинин жүрөгү.
- Сердцебиение** (*физиол.*) — жүрөк согуу; жүрөктүн тынбай ар ритмде жыйрылып, жазылып турушу, бул кыймыл кандын тынбай бир багытка карай жүгүрүп турушун камсыз кылат.
- Серое вещество** (*морф.*) — боз зат; мээнин боз заты, мында нерв клеткаларынын денелери жайгашкан.
- Сероза** — к. *Серозная оболочка*.
- Серозная оболочка** (*морф.*) — серозалуу чел; ичтин көңдөйүнүн бетин жана ички органдардын сыртын каптап турган жука чел.
- Серпентария** — к. *Змеетоманики*.
- Сетка** (*анат.*) — чөйчөк карын; кепшөөчү айбандын көп камералуу карындарынын бир камерасы.
- Сеттер** (*зоол.*) — сеттер; машке иттердин асыл тукуму.
- Сетчатка глаза** (*анат.*) — тордомо чел; көздүн эн ички чели, мында көргөзгүч нервдин рецепторлору жайгашкан.
- Сигнальное телодвижение** (*физиол.*) — жаңсоо кыймылдар; айбандар бир бирине билдирүү үчүн жасаган бөтөнчө бир кыймылдар.
- Сидячий образ жизни** (*экол.*) — жылбай жашоо шарты; кээ бир омурткасыз жандыктар ордунан жылбай, бир нерсеге жабышып алып, жашай бериши.
- Сигнальные швы** (*морф.*) — сизигий жиктери; грегариалардын эки гамонту бири бирине жабышкан жериндеги жиктер.
- Сизигий** (*цитол.*) — сизигий; грегариалардын жыныстык көбөйүшүндөгү биринчи фазасы.
- Сикон** (*морф.*) — сикон; былпылдак жандыктардын денесинин негизги формаларынын бири.
- Сиконоидный тип строения** (*морф.*) — сикон түспөл түзүлүш; былпылдак жандыктардын денесинин түзүлүшүнүн бир тиби.
- Силикобласты** (*цитол.*) — силикобласттар; былпылдак жандыктардын скелетин түзүүгө катышуучу структуралар.
- Симбиоз** (*экол.*) — симбиоз; ынтымактуулук; ар бөлөк түрлөрдөгү эки организмдин биргелешип жашашы, минтип жашоодон, эки организм тең пайда көрүшөт.
- Симбионтты** (*биол.*) — симбионттор; симбиоз болуп ынтымактуу жашоочу айбандардын түрлөрү.
- Симметрия** (*морф.*) — симметриялар, жанаша окшоштук; биологияда организмдердин денесинин эки өрөөнү жана башка бөлүктөрү, органдары борбордон бирдей алыстыкта турушу жана опокшош болушу; с. билатеральная — к. *двубоковая*; с. гетерополярная — гетероюлдуу симметрия, айбандардын дене түзүлүшүнүн закон ченемдүүлүгүнүн бир формасы; с. гомополярная — гомоюлдуу симметрия, айбандардын дене түзүлүшүнүн закон ченемдүүлүгүнүн бөтөн бир формасы; с. *двубоковая* — эки капталдуу симметрия; айбандардын денесинин өрөөнү бири бирине
- окшош болуп өөрчүшү; с. двухсторонняя — к. *двубоковая*; с. лучевая — к. *радиальная*; с. пятилучевая — беш тармактуу симметрия, айбандардын денеси беш тармакка карай окшош өөрчүшү; с. радиальная — тармактуу симметрия, айбандардын денесинин борборунан перифериясын карай барлык тармакка окшош болуп өөрчүшү; с. четырехлучевая — төрт тармактуу симметрия, айбандардын денеси төрт тармакка карай окшош өөрчүшү.
- Симпатическая нервная система** — к. *Система нерва симпатическая*.
- Симфилы** (*экол.*) — симфилдер; ар түрдүү айбандардын эптешип бирге жашашынын бир түрү.
- Синантропные организмы** (*биол.*) — синантроптук организмдер; жашоосу кишиге тыксы байланышкан айбанат жана өсүмдүктөр.
- Синантропы** — синантропттор; кишинин мындан орто эсеп менен 400мин жыл мурда жашаган байыркы бир тектери.
- Синапсиды** (*зоол.*) — синапсиддер; байыркы сойлоктордун бир тектери.
- Сингаллы** — к. *Галлы сложные*.
- Синдактилия** (*морф.*) — синдактилия, кош бармактык; эки же андан көп манжалардын саласы жок, биринги калуу майыптыгы.
- Синергисты** (*физиол.*) — синергистер; бир түрдүү аракетти аткарууга катышкан булчуңдар, мисалы, муунду бүктүрүүчүлөр.
- Синестезия** (*физиол.*) — синестезия; бир түрдүү сезимди кабыл алуучу орган башка органга таандык сезимди да кошо кабыл алышы, мисалы, түстү, үн, табыш.
- Синзоохория** (*биол.*) — синзоохория; өсүмдүктөрдүн уруктарын айбандар жерге таратышы, мисалы, айбандар азык камдаганда, үрөндөрү жерге көөмп, булардын өнүп чыгышына себепкер болушат.
- Синзоза** (*зоол.*) — синзоза; рак сымалдуулардын личинкалык бир стадиясы.
- Синкарион** (*цит.*) — синкарион; инфузориялардын татаал ядросу.
- Синовия** (*физиол.*) — синовия, сары шилекей; муундарды майлап туруучу сары суу.
- Синойкия** (*экол.*) — синойкия; ар түрдүү организмдердин бирге ынтымактуу жашоосунун бир формасы.
- Синус ворты** (*анат.*) — толто көңдөйү; желиндүү айбандардын толтосунун жүрөктөн чыга берген жери.
- Синус осевой** (*морф.*) — ок көбөөлү; эмбирондордун денесинин өзөгүндөгү көбөөлү.
- Синусы** (*анат.*) — көбөөлдөр; органдардагы бош (майда, туюк) көңдөйлөр; булардын кыйла анатомиялык бөтөнчө аттары бар: с. венозный — вена көбөөлү; с. мочевой — сийдик көбөөлү; с. носовой — мурун көбөөлү.
- Синцитий** (*цитол.*) — синцитий; жанаша клеткалардын бири бири менен урчуктары аркылуу биригиши.
- Синэкология** (*экол.*) — синэкология; биоценоздордун өз ара аракеттенишин изилдөөчү экологиянын бөлүгү.

Система амбулакральная — к. *Амбулакральная система*. Организмде кыйла системалар бар: с. водно-сосудистая — к. *Амбулакральная система*; с. выделительная — к. *Выделительная система*; с. воротная (*анат.*) — дарбаза системасы, көндөй веналардын боорго кирип, андан чыккан жолдору; с. гастроваскулярная (*анат.*) — гастерваскулярдык система; с. дыхательная (*анат.*) — дем алдыруу системасы, организмге керектүү кычкылтекти пайдаландыруучу жана көмүркычкыл газын тандардан канга чыгаруучу органдар системасы; с. зубная (*анат.*) — тиш системасы, жемди ашты майдалоого арналган органдар системасы; с. кровеносная — к. *Кровеносная система*; с. к. замкнутая — к. *Кровеносная система замкнутая*; с. к. незамкнутая — к. *Кровеносная система незамкнутая*; с. лимфатическая — к. *Лимфатическая система*; с. нервная (*анат.*) — нерв системасы, организмди нервдер менен жабдыган система, булардын кыйла түрлөрү бар: с.н. аниимальная — к. *соматическая*; с.н. вегетативная — вегетативдик нерв системасы, организмдин эркине баш ийбей автономно аракеттенүүчү нерв системасы, с.н. парасимпатическая — парасимпатик нерв системасы, вегетативдик нерв системасынын бир функциялык бөлүгү (симпатикус нерв системасынын терс функциясын аткарат); с.н. периферическая — перифериялык нерв системасы, бүткүл ткандарды, органдарды сезим, кыймыл, тиричилик аракеттери менен камсыз кылуучу нервдердин жалпысы; с.н. разбросанноузеловая — чачылган түйүндүү нерв системасы, с.н. симпатическая — симпатикус нерв системасы, вегетативдик нерв системасынын бир функциялык бөлүгү (парасимпатикус нерв системасынын терс функциясын аткарат); с.н. соматическая — сомалык нерв системасы; с.н. центральная — борбордук нерв системасы, мээ, сүйрү мээ, каракуш мээ жана жүлүн — мына ушулардын баарысынын жалпы физиологиялык аты; с.н. цепочная — теспесымак нерв системасы.

Система половая (*анат.*) — жыныстык система; жыныс органдарынын системасы.

Система псевдогемальная (*анат.*) — псевдогемалык система, жалган кандык система.

Система сосудистая — к. *Система кровеносная*.

Систематика (*биол.*) — систематика; тирүү нерселердин бардыгын кебетесине, касиетине ж.б. белгилерине жараша ирээттеп жөнгө салып, классификациялоочу биологиянын бир тармагы.

Система трахейная (*анат.*) — кекиртек системасы; омурткасыз жандыктардын (каскактардын) дем алдыруу системасы.

Систола (*физиол.*) — систола; жүрөктүн жыйрылган аракети.

Систологическое давление (*физиол.*) — систолалык басым; жүрөк жыйрылгандагы артериялык басым.

Сифон вводной — к. *Сифон вдыхательный*.

Сифон вдыхательный (*анат.*) — дем киргизүү сифону; кош капкалуу моллюскалардын денесиндеги сырттан суу соруучу бир органы.

Сифон выводной — к. *Сифон выдыхательный*.

Сифон выдыхательный (*анат.*) — дем чыгаруу сифону; кош капкалуу моллюскалардын денесиндеги сыртка суу чыгаруучу бир органы.

Сифон заднепроходный — к. *Сифон клоакальный*.

Сифон клоакальный (*анат.*) — клоака сифону; челдүүлөр тибиндеги айбандардын анатомиялык структурасы.

Сифоноглифы (*анат.*) — сифоноглифтер; көңгөлдөрдүн кулкуну менен ооз тешигинин ортосундагы кобуул.

Сифонозоиды (*зоол.*) — сифонозоиддер; шуру полиптеринин тинтүүрү жок бир формасы.

Сифон ротовой (*анат.*) — ооз сифону; челдүүлөр тибиндеги айбандардын анатомиялык бир структурасы.

Скафогаитид (*анат.*) — скафогаитид; рак сымалдуулардын жаактарындагы бир орган.

Скелет (*морф.*) — скелет; организмдин денесинин катуу каркасы, тирөөчү. С. абсоральный — абсоральдик скелет, артык скелет, тикен терилүү жандыктардын денесинин артык скелети; с. висцеральный — к. *Скелет внутренний*; с. внутренний — ички скелет, организмдин ичиндеги скелет, мисалы, омурткалуу айбандардын сөөктөн жаралган скелети; с. известковый — акиташтуу скелет, акиташка ширелип жасалган скелет; сөөктөн турган скелет; с. конечностей — аяк скелети, колдун, буттун жиликтери; с. кремниевый — кремнийлүү скелет, оттукташтуу скелет, оттукташка ширелип жасалган скелет, оттукташтан турган скелет; с. наружный — сырткы скелет, организмдин сыртындагы скелет, мисалы, кээ бир омурткасыз айбандардын сыртындагы катуу кабык; с. осевой — к. *осевой скелет*; с. роговой — чордуу скелет, чор мүйүз заттарынан жаралган скелет; с. спонгиозный — спонгиндүү скелет, былпылдак скелет.

Скелета окостенение (*физиол.*) — скелет сөөктөнүшү, скелет катышы; жаш айбандын кемирчктүү скелети, чонойгон сайын катып, сөөккө айланышы.

Скелетные лучи (*морф.*) — скелеттин тармактары; инфузориялардын денесиндеги скелеттин томоосу.

Скелетные пластинки (*морф.*) — скелеттин эбелектери; тамырбут жандыктардын үлүл-кабыктарындагы эбелектер.

Складка (*морф.*) — бырыш, бүгүш; жалпак ткандардын бүгүшү.

Склера (*анат.*) — көздүн ак чели; көздүн чанагын сыртынан каптап турган калың, бышык чел.

Склеробласты (*цит.*) — склеробласттар; былпылдак жандыктардын скелетин жаратуучу клеткалар.

Склеропротеины (*биохим.*) — склеропроteinдер; тутумдаштыргыч ткандарды түзүүчү белоктор.

Склеротом (*морф.*) — склеротом; хордалуу айбан түйүлдүктөрүнүн скелетинин баштапкы томоосу.

Склероций (*морф.*) — склероцийлер; жумуру курттардын денесинин сыртындагы катуу бүдүрлөр.

Сколекодонт (*анат.*) — сколекодонттор; көп түктүү муунак курттардын "жаактары".

Сколекс (*анат.*) — сколекс; тасмакурттардын башы.

Скорлупа (*морф.*) — катуу кабык; жумуртканын сырткы калың катуу кабыгы. Эки түрү белгилүү: с. известковая — акиташ кабык; жумуртканын сырткы катуу кабыгы; с. эластичная — солкулдак кабык; кээ бир айбандардын, мисалы, сойлоктордун көпчүлүгүнүн, жумурткасынын сырткы кабыгы акиташтуу эмес, жумшак, түктүү чоюлгуч баштык болот.

Скороспелость (*биол.*) — эрте бышуу, эрте жетилүү; организмдин бат өөрчүү жөндөмдүүлүгү.

Скреживаемость (*биол.*) — аргындашуулук, чагышуулук; эки түр, малдын эки тукуму, өсүмдүктүн эки сорту бири бири менен жыныстык жалгаштырылганда тукум берүү жөндөмдүүлүгү.

Скреживание (*биол.*) — аргындашуу, аргындаштыруу, чагыштыруу; тукумун жакшыртуу үчүн малдын, үй айбандарынын эки тукумун бири бири менен жыныстык жалгаштыруу. Мунун түрлөрү: с. внутривидовое — түр ичинде чагыштыруу, жалгаштыруу; с. межвидовое — түрлөр арасында чагыштыруу, жалгаштыруу.

Слез (*биохим.*) — жаш, көз чарасында жаткан жаш бездеринин чыгарган тунук суюктугу.

Слезная кость — к. *Кость слезная.*

Слезно-носовой проток (*анат.*) — жаш-мурун түтүгү; жашты көздөн мурундун көңдөйүн карай өткөрүүчү түтүк.

Слезные железы (*анат.*) — жаш бездери; жаш жаратуучу бездер.

Слезный аппарат (*анат.*) — жаш аппараты; жаш чыгарып, агызып туруучу анатомиялык система.

Слезотделение (*физиол.*) — жаш чыгаруу; жаш бездеринин жашты сыртка чыгаруу процесси.

Слепая кишка (*анат.*) — мөөн; мөөн ичегинин курамындагы учу туюк ичegi.

Слепое пятно (*физиол.*) — сокур так; көздүн тордуу челиндеги көрүү сезимдерин кабыл ала албаган жери.

Слепой — сокур, көр; көздөрү жок, же майып болуу кесепетинен көрө албай калган айбан.

Слепота (*бол.*) — сокурдук; көрө албоо майыптыгы.

Слизистая оболочка (*анат.*) — былжыр чел; органдардын сырткы чөйрө менен катышуучу көңдөйлөрүн, түтүктөрүн ичинен каптап туруучу жука чел, мында бездер жайгашкан, булар былжыр чыгарышат.

Слизь (*биохим.*) — былжыр; былжырдуу бездер жараткан, илээшкен коймолжун суюктук.

Сложные глаза — к. *Глаза сложные.*

Сложный крестец (*анат.*) — татаал куймулчак; кээ бир куштардын бел омурткалары, куймулчакы жамбаштары менен бирге туташып, кыймылсыз татаал куймулчакты түзөт.

Слой (*морф.*) — кабат, катмар, кат; ткандардын өз ара жайгашкан катмары, мунун кыйла түрлөрү бар: волокнистый — талчалуу катмар; с. конхиолиновый — кечирдүү катмар, конхиолиндүү катмар, организмде ткандардын кемирчектүү (кечирдүү) катмары; с. корковый — кыртыш катмары, органдардын сырткы катмары; с. мальпигиев — Мальпиги катмары, бөйрөктө Мальпиги түйдөкчөлөрү жаткан катмар; с. опорный — тирөөч катмары, кээ бир айбандардын организмдин бир калыпта алып туруучу катмар; с. перламутровый — седеп катмары, моллюсклардын үлүккабыктарынын седеп жабылган ички катмары; с. фарфоровый — фарфор катмары, үлүккабыктардын бир катмары.

Слух (*физиол.*) — угум, угуш, угуу; организмдин үн, табыш толкундарын кабыл алуу жөндөмдүүлүгү.

Слуховая капсула (*анат.*) — угум капсуласы, уктургуч капсула; көнөкпаштын уктургуч аппараты.

Слуховая трубка — к. *Слуховой проход.*

Слуховое отверстие наружное (*анат.*) — сырткы уктургуч тешик; уктургуч түтүктүн сырткы чөйрөгө ачылган тешиги.

Слуховый анализатор (*физиол.*) — угум анализатору; үндөн, табыштан чыккан толкундарды кабыл алууга жөндөмдүү органдар системасы.

Слуховой нерв (*анат.*) — угузгуч нерв, уктургуч нерв; үндүн, табыштын толкундарын кабыл алуучу нерв.

Слуховой проход (*анат.*) — угуу түтүгү; уктургуч түтүк; үндүн, табыштын толкундарын сырткы чөйрөдөн уктургуч органга жеткирип туруучу түтүк.

Слуховые пузырьки (*морф.*) — уктургуч исиректер; көнөкпаштын башында алгачкы күндөрүндө пайда болгон исирек, ыйлаакча.

Случка (*биол.*) — куут, жалгаштыруу, чагыштыруу, кайытуу, эркек айбанды ургаачы айбанга жыныстык катыштыруу.

Слюна ядовитая (*биохим.*) — уулуу шилекей.

Слюнный центр (*физиол.*) — шилекей бездери; шилекей жаратуучу бездер.

Слюнообразование (*физиол.*) — шилекей жаралуу; шилекей бездеринин клеткаларында шилекейдин жаралуу процесси.

Слюноотделение (*физиол.*) — шилекей чыгаруу; шилекей бездеринен шилекейдин бөлүнүп чыгуу процесси.

Слюнотечение (*физиол.*) — шилекей агуу; шилекейдин ооздон сыртка чыгышы.

Смена хозьев (*экол.*) — ээлерин алмашуу; мите жандыктар өздөрү соруп мителик кылып жаткан бир түрдүү айбандардан экинчи түрдүү айбандарга көчүшү.

Смерть (*биол.*) — өлүм; организмде тиричилик аракеттердин биротоло токтолушу.

Смушка (*морф.*) — көрпө; жаш козунун тармал жүндүү териси.

Собаководство — ит чарбачылыгы; иттерди көбөйтүп, өстүрүп багуу боюнча илимдин тармагы.

Совокупительная бурса (*анат.*) — жыныстык катнашуу бурсасы; кээ бир курттардын, мисалы, түктүү курттардын жыныстык система-сындагы орган.

Совокупительная сумка — к. *Совокупительная бурса*.

Совокупительные спиккулы (*анат.*) — жыныстык катнашуу спиккулалары; жумуру курттардын эркектик жыныс мүчөсү.

Совокупительный орган (*анат.*) — жыныстык катнашуу органы, жыныстык жакындаштыруу органы; эркек айбандын жыныстык катнашууга арналган органы.

Совокупление (*физиол.*) — жыныстык жакындашуу; эркек айбан менен ургаачы айбандын жыныстык жакындашуу процесси.

Содержание животных — айбандарды багуу шарты; бакма айбандарды же жапайы айбандарды колдо кармап багуу аракеттеринин жалпысы.

Соединение костей (*морф.*) — сөөктөрдүн ашталышы; сөөктөрдүн улаштырылышы; эки сөөктүн бири бирине бекиши. Мунун эки түрү бар: с. к. неподвижное (*морф.*) — сөөктөрдүн кыймылсыз ашталышы; эки жилик бири бирине тигиш аркылуу бек уланышы; с. к. подвижное (*морф.*) — сөөктөрдүн кыймылдуу ашталышы; эки жилик бири бирине муун аркылуу ашталышып кыймылдап турушу.

Созревание (*биол.*) — 1. жетилүү; жаш организмдин чоңоюп физиологиялык жактан жеткилен организмге теңелиши, 2. бышуу; жемиштин, мөмөнүн жана азыктардын аш болууга даярдыгы.

Сок (*биохим.*) — 1. зил; айбандын органдарынан чыгуучу физиологиялык кубаттуу суюктуктардын бир түрү, 2. шире; мөмөнүн, жемиштин ткандардын суюктугу.

Солдаты (*зоол.*) — солдаттар; жоокерлер; кээ бир каскак жандыктардын атайын согушуу үчүн жаралган экзоспеллярлары.

Сольевоводящий механизм (*физиол.*) — туз чыгаруучу механизм; игуана кескелдириктеринин кээ бир түрлөрүнүн, кандагы ашык туздарды сыртка чыгаруу үчүн, жаралган атайын бездери.

Солениди (*анат.*) — соленидийлер; кенелердин денесиндеги жыт сездиргич бөтөнчө бир түктөр.

Солнечное сплетение — к. *Сплетение солнечное*.

Солод (*биол.*) — угут; кылкандуу эгиндердин дандарынын түйүлдүктөрү жаны эле өнө баштаган кези; ичимдиктерди ачытууда колдонулат.

Солоноватоводная фауна (*зоол.*) — чала туздуу суунун фаунасы; чала туздуу сууда жашоочу айбанаттын тобу.

Солоноватоводные животные — к. *Солоноватоводная фауна*.

Соматическая нервная система — к. *Система нервная соматическая*, уюк "Система нервная".

Соматотропный гормон — к. *Гормоны роста*.

Сомиты (*эмбриол.*) — сомиттер; түйүлдүктөрдүн мезодермасындагы жуп участоктор.

Сон (*физиол.*) — уйку; кишиде жана айбандарда мезгилдеп болуучу физиологиялык бир бөтөнчө абал.

Сонные артерии — к. *Артерии сонные*.

Сообщество (*экол.*) — коомдоштук, топ; тиричилигин бирге жашап өткөрүүчү организмдердин тобу.

Сориты (*эмбр.*) — сориттер; былпылдак жандыктардын көбөйүшүндөгү бир стадиясы.

Сорочка околосердечная — к. *Перикардий*.

Сосальщики — соргучтар; трематода жана моногенездүү соргучтарды белгилөөчү эски термин, азыр колдонулбайт.

Сосание (*физиол.*) — эмүү; желиндүү айбандардын жана кишинин төрөлгөн балдарынын энесинин эмчегинен сүт соруп чыгаруу аракети.

Сосок (*анат.*) — эмчек, эмчек учу, упчу; желиндүү айбандардын көпчүлүгүндө бала эмүүгө арналган желиндин сыртындагы тери жана булчуңдан турган урчук.

Сосочек (*морф.*) — быдыр, бүдүр; эпителий тканыннын бетиндеги майда бүртүкчө, м. сосочек азыка — тил бүдүрү; тилдеги даам сездиргич бүдүр.

Сосуд дорзальный (*анат.*) — үстүңкү тамыр, арка-тамыр; төмөнкү даражадагы, омурткалуу жандыктардын негизги кантамыры.

Сосуд спинной — к. *Сосуд дорзальный*.

Сосуды кровеносные (*анат.*) — к. *Кровеносные сосуды*.

Сосуды лимфатические (*анат.*) — лимфатамырлар; организмде лимфанын бездерге жана органдарга жеткирүү функциясын аткаруучу, чоюлгуч түтүкчөлөр.

Сосуды Мальпигиевые (*анат.*) — Мальпиги түтүкчөлөрү; кургакта жашоочу муунак буттуу жандыктардын сыртка бөлүп чыгаруучу түтүктөрү.

Сочленения межпредплюсневые — толорсук сөөктөрүнүн ашталышы; толорсуктагы майда сөөктөрдүн бири бирине ашталышы.

Сочленения меззапчастные — кырк муун сөөктөрүнүн ашташы; кырк муундагы майда сөөктөрдүн бири менен бири ашталышы.

Сочленения суставные (*морф.*) — муундуу ашталышы; эки жиликтин эки сөөктүн бири бирине кыймылдуу бекишинин бир түрү.

Сочленовный бугорок (*анат.*) — ашталгыч дөмпөк; сөөктүн бири бирине ашталуучу башындагы дөмпөйгөн жери.

Сошник (*анат.*) — кызкемик; мурун көндөйүн экиге бөлүүдө, кемирчек тосмонун астындагы негиз болуучу жука, ичке сөөк.

Спаривание (*биол.*) — элтеүү; эркек айбан менен ургаачы айбан жыныстык катнашуу үчүн бири бирине чиркелиши.

Спат (зоол.) — спат; устрицалардын майда балдары.

Спелеофауна (зоол.) — спелеофауна; үнкүрлөрдө жашоочу фауна.

Сперма (биол.) — сперма; бел суусу; эркектин тукумдук суусу, эрендик.

Сперматека (анат.) — сперматека; кээ бир амфибия ургаачыларынын клоакасынын керегесиндеги чуңкур, бул жерде эркектин уруктары спермафорлор сакталат.

Сперматиды (цит.) — сперматиддер; сперматогенез процессинде желиндүү айбандардын эндеринде (эркектик бездеринде) жаралуучу клеткалар.

Сперматогенез (цит.) — спермагенез; сперматозиддердин өөрчүү процесси.

Сперматогония (цит.) — спермагониялар; сперматозиддерди жаратуучу эркектик жыныстык клеткалар.

Сперматоактилин (анат.) — спермаактиллер; мите кенелердин кылчуур манжаларында спермафорлорду ташып барууга арналган органдары.

Сперматозидов пакет (биол.) — сперматозиддердин пакети; амфибиялардын, мисалы, тридондордун эркегинин чокмороктошкон уруктары.

Сперматозиды (цит.) — сперматозиддер; эркектин жыныстык клеткалары, уругу.

Сперматофилакс (анат.) — спермафилакс; чегиртекелердин спермафорунун ичинде коюу заты бар бир бөлүгү.

Сперматофор (цит.) — спермафор; кээ бир айбандардын эркектеринин уругун сактоочу килкилдек зат.

Сперматоциты (цит.) — спермациттер; жетиле элек жаш сперматозиддер.

Спермацет (гист.) — спермацет; кашалоттун башындагы мом сыяктуу зат.

Спермиогенез — к. *Спермагенез*.

Спермообразование — к. *Спермагенез*.

Спина (морф.) — жон арка; айбандын, жандыктын денесинин үстү жагы.

Спинальные нервы — к. *Спиналномозговые нервы*.

Спинальная область (морф.) — арка тарап; дененин көкүрөк бөлүмүнүн үстү, сырт жагы.

Спинальная струна — к. *Хорда*.

Спинальный мозг (анат.) — жүлүн; омуртка тутумунун көңдөйүндө жаткан мээнин уландысы.

Спиналномозговая жидкость (физиол.) — мээжүлүн суюктугу; мээнин конулдарын жана жүлүн жаткан каналды толтуруп турган тунук суюктук.

Спиналномозговой канал (анат.) — жүлүн каналы; омуртканын жүлүн өтүүчү көңдөйү.

Спиналномозговые нервы (физиол.) — жүлүн нервдери; жүлүндөн чыгып органдарга өткөн нервдер.

Спиналномозговые рефлексы (физиол.) — жүлүн рефлекстери; борборлору жүлүндө жаткан рефлекстер.

Спиракулы (анат.) — спиракулалар; денизжылдыздардын мембранасындагы майда тешиктер.

Спланхноплебра (эмбр.) — спланхноплебра; түйүлдүктүн мезодерма катмарындагы ткань мындан көөдөн чели, кирпич, чычыркай ж.б. чедер жаралат.

Спланхнотомы — к. *Боковые пластинки*.

Сплетение нервное (морф.) — нерв чатышы; нерв талчаларынын чатышкан түйдөкчөсү.

Сплетение солнечное (анат.) — күнсымак чатышы; тоштун кемирчегинин үстүндөгү нерв чатышы.

Спонгиобласты (цит.) — спонгиобласттар; былпылдак жандыктардын бөтөнчө бир клеткалары.

Спора (биол.) — спора; жалгыз клеткалуу организмдердин жашоо түрүнүн бир формасы; сырткы чөйрө өөрчүүгө ылайыксыз болгон учурда, сыртында калың кабык пайда болуп, тиричилик анын ичинде акырын өтө берет.

Спорадичность (бол.) — бирин-сериндик, тумоонун, ылаңдын ар кайсы жерде бирин-сериндеп кезигиши.

Спорообласты (цит.) — спорообласттар; жалгыз клеткалуу жандыктардын өөрчүшүндөгү бир стадия.

Спорогония (цитол.) — спорогония; грегариалар өөрчүү процессиндеги бир стадия.

Спорозоит (цитол.) — спорозоит; грегариалар өөрчүү процессиндеги бир стадия.

Спорообразование (цитол.) — споралануу; денеси жалгыз клеткадан турган организмдердин споралык фазага айлануу процесси.

Спороциста (зоол.) — спороциста; трематодалардын личинкалык бир стадиясы.

Споруляция — к. *Спорообразование*.

Спячка (экол.биол.) — чээнге кирүү; сырткы чөйрөнүн каардуу таасирлерине организмдин пассивдүү жооп кайтарышы, кээ бир айбандар, жылдын кайсы бир мезгилдеринде аракеттүүлүгүн жоготуп, жансерек болуп укташы.

Спячка зимняя (экол.биол.) — кышык чээнге кирүү; кээ бир айбандардын кышында жансерек болуп уктап жатышы.

Спячка летняя (экол.биол.) — жайкы чээнге кирүү; кээ бир айбандардын жайкы ысыкта жансерек болуп уктап жатышы.

Спячка непрерывная (экол.биол.) — чээнге чала кирүү; кээ бир айбандардын бирде ойгонуп, бирде чээнге жата берүү абалы.

Среда анаэробная (экол.) — анаэробдуу чөйрө; элкин кычкылтеги жок чөйрө.

Среда внешняя (экол.) — сырткы чөйрө; организмди сыртынан курчап турган чөйрө (аба, суу, топурак ж.б. чөйрөлөр).

Среда внутренняя (биол.) — ички чөйрө; организмдин ичиндеги чөйрө.

Среда существования (экол.) — жашоо чөйрөсү; организмдин тиричилиги өтүп жаткан жай, чөйрө.

Среднегрудь (морф.) — орто көкүрөк; каскак жандыктардын үчкө бөлүнгөн көкүрөгүнүн ортонку бөлүгү.

Среднее ухо (анат.) — ортонку кулак; түзүлүшү татаал жогорку даражадагы айбандардын ук-

- туруу аппаратынын бир бөлүгү, буга уктуруу түтүгү менен дообастын тарсылдагы кирет.
- Средний зародышевый листок** — к. *Мезодерма*.
- Средний мозг (анат.)** — ортонку мээ; жогорку даражадагы айбандардын мээсинин бир бөлүгү.
- Средостение (морф.)** — орто кереге; жогорку даражадагы айбандардын көөдөнү тигинен жана узунунан эки бөлүп турган тосмо.
- Стадия (биол.)** — стадия; организм өөрчүү процессиндеги айрым бир мезгил. С. декаподитная — декаподиттик стадия, он буттуу стадия, он буттуу рак сымалдуулардын акыркы личинкалык стадиясы; с. кентрогона — кентрогон стадиясы, тамырбаш рак сымалдуулардын личинкалык стадиясы; с. копеодитная — копеодит стадиясы, калак буттуу рак сымалдуулардын личинкалык стадияларынын бири; с. манка — акшак стадиясы, рак сымалдуулардын личинкаларынын бир стадиясы; с. мизисная — мизистик стадия, он буттуу рак сымалдуулардын личинкаларынын бир стадиясы; с. развития — өөрчү стадиясы, организмдин чоңоюп, жетилүү стадиясы.
- Старение (биол.)** — каруу; организмди карылыкка алып баруучу процесс.
- Старь (физиол.)** — карылык; организмдин тиричилигиндеги өмүрдүн акыркы доору.
- Статобласты (эмбр.)** — статобластар; балык-курттардын жынысыз көбөйүшүндө денесинде жаралган бөтөнчө бир бүчүрлөр.
- Статолит (анат.)** — статолит; кулактын дообасынын ичиндеги майда кумдар; денени түз алып жүрүүгө арналган нерселер.
- Статоцисты (анат.)** — статоцисттер; омурткасыз жандыктардын уктуруучу исиректери, бой туттуруучу органдары.
- Стация (экол.)** — стациялар, турак аймактар; айбандардын дайыма же белгилүү бир мезгилдерде жашап туруучу жайлары, аймактары. С. гидрофитные — гидрофиттүү стациялар, нымдуу жайлар; с. ксерофитные — ксерофиттүү стациялар, каакырдуу жайлар, кургак жайлар, с. мезофитные — мезофиттүү стациялар, алешем жайлар; чала нымдуу жайлар.
- Стационарное ядро (цитол.)** — туруктуу ядро; инфузориялар жыныстык жол менен көбөйгөндө жаралуучу эки ядросунун турактуу бир ядросу.
- Стол (морф.)** — сөңгөк; жумуру органдын негизи өзөгү; мунун төмөнкү анатомиялык-морфологиялык түрлөрүн көрсөтүүгө болот: с. аорты — толто түтүгү, толто сөңгөгү; с. пера — чалгын сөңгөгү, куш жүнүнүн эки капталынан желпүү жүн өсүүчү түтүктүү өзөк; с. мозга — мээ сөңгөгү, сүйрү мээ жана ортонку мээ деп бөлүнгөн мээнин өзөгү.
- Стеблевые нематоды (зоол.)** — сабакчыл нематодалар; өсүмдүктөрдүн сабагына мителик кылуучу жумуру курттар.
- Стекловидная оболочка** — к. *Базальная мембрана*.
- Стекловидное тело (морф.)** — килкилдик зат; жогорку даражадагы айбандардын көздөрүнүн артык камерасын толтурган тунук килкилдик зат.
- Стекловидный хрящ** — к. *Гиалиновый хрящ*.
- Стенадптация (экол.)** — стенадптация; кууш, кичинекей гана бир чөйрөдө байыр алуу.
- Стенадптивные организмы (биол.)** — стенадптациялык организмдер; кичинекей, чектелген чөйрөдө байыр алып жашаган организмдер.
- Стенобатные животные (зоол.)** — стенобаттуу айбандар; турактуу басымда же анча-мынча өзгөрүүлүчү басымда жашай алуучу айбандар.
- Стенобионты (биол.)** — стенобионттор; сырткы чөйрөнүн турактуу гана шарттарында жашай алуучу организмдер.
- Стеногалинные организмы (биол.)** — стеногалдуу организмдер; тузу турактуу же анча-мынча гана өзгөрүүлүчү сууда жашай алуучу организмдер.
- Стенооксобионные организмы (биол.)** — стенооксобионтуу организмдер; кычкылтегинин концентрациясы турактуу же анча-мынча гана өзгөрүүчү чөйрөлөрдө жашай алуучу организмдер.
- Стенотермные организмы (биол.)** — стенотермдүү организмдер; температурасы турактуу же анча-мынча гана өзгөрүүлүчү чөйрөлөрдө жашай алуучу организмдер.
- Стенопные организмы (биол.)** — стеноптуу организмдер; белгилүү чөйрөдө, аймакта, жайда жашай алуучу организмдер.
- Стенофаги (зоол.)** — стенофагдар; белгилүү бир түрдүү азык менен тамактануучу айбандар.
- Стенофагия (биол.)** — стенофагия; организмдердин бир түрдүү азык менен тамактана ала турган жөндөмдүүлүгү.
- Стержень пера (морф.)** — чалгын өзөгү; куш жүнүнүн чалгын сөңгөгүнөн жана чалгын түптөн турган көңдөйлүү өзөгү.
- Стерильность (биол.)** — стерилдүүлүк; бойго жеткен айбандардын көбөйүүгө жарамсыздыгы.
- Стерильные животные (зоол.)** — 1. стерилдүү айбандар, мерез айбандар; тукум бере алоочу айбандар; 2. к. *Гнотобионты*.
- Стерnum (анат.)** — стерnum; денизкирпиленнин көкүрөгүн жабуучу эблек.
- Стигма (морф.)** — стигма; 1. кээ бир муунак буттуу айбандардын денесинин сыртындагы, дем алдырууга арналган, кичине тешик; 2. Асцидиялардын кулкунундагы бакалоор тешиги.
- Стилопизация (биол.)** — стилопизация; стилопс жандыктары мителик кылган каскак жандыктардын бычылышы; тукум берүүгө жарабай калышы.
- Стимуляция (физиол.)** — стимуляция, түрткү болуу; физиологиялык процесстерди ылдамдаатууга түрткү болуу.
- Столб позвоночный (физиол.)** — омуртка түркүгү; скелеттин омурткалардан турган түркүгү.
- Стома** — к. *Ротовая полость*.
- Стомария (зоол.)** — стомария; көп түктүү муунак курттардын алжайган ооздуу личинкалык бир стадиясы.

Стопа (*морф.*) — бут кетмени, турук; кургакта жашоочу кээ бир айбандардын жана кишинин бутунун уч жак бөлүгү.

Сторона вентральная (*морф.*) — ич жак, асты жак; дененин курсак жагы.

Сторона дорзальная — к. *Сторона спинная*.

Сторона латеральная (*морф.*) — каптал жак; дененин өзөгүнөн капталын көздөй кеткен тарап.

Сторона спинная (*морф.*) — арка жак; дененин өзөгүнөн омуртка тутуму тарапка кеткен жак.

Сторона тыльная (*морф.*) — сырт жак; беттин, алакандын, тамандын тескери жагы.

Стрекательная капсула (*цитол.*) — сайгыч капсуласы, сайгыч баштыгы; көңгөл жандыктарынын сайгыч клеткасынын сайгыч жибин батырып турган көңдөйчө.

Стрекательные клетки — к. *Клетки стрекательные*.

Стрекательные нити (*цитол.*) — сайгыч жиптер; көңгөл жандыктарынын сайгыч клеткасынын саюучу жиптери.

Стремечко (*анат.*) — үзөңгүчө; ортоңку кулаккагы уктургуч сөөкчөлөрдүн бири.

Стресс (*физиол.*) — стресс; өтө таасирдүү нерселердин таасиринен кишинин жана айбандардын чүнчүгөн абалы.

Стридуляционная жылка (*анат.*) — чыртылдак тарамыш; чегирткенин канатындагы табыш чыгара турган тарамыш.

Стробила (*морф.*) — стробила; тасма курттардын дене бөлүгү, бул жүздөгөн сегменттерден пролоттидалардан турат.

Строение клеточное (*морф.*) — клеткалуу түзүлүш; ткандардын клеткалардан түзүлүшү.

Строма (*гист.*) — строма; айбанат жана өсүмдүктөр органдарынын ткандарынын жана клеткаларынын негизги тирөөч, таяныч структурасы.

Струна спинная — к. *Хорда*.

Ступня — к. *Стопа*.

Субгенитальные ямки (*анат.*) — субгениталдык чуңкурлар; сцифомедузалардын денесиндеги бир бөтөнчө чуңкур.

Субимаго (*зоол.*) — субимаго; кээ бир каскак жандыктардын толук өсүп жетиле элек стадиясы.

Субкутикулярные клетки (*цитол.*) — субкутикула клеткалары; тасмакурттардын "терисинин" булчуң клеткалары.

Субкутикулярный слой (*гист.*) — субкутикула катмары; курттардын "терисинин" астындагы булчуңдуу бир катмар.

Сублиторальная фауна (*зоол.*) — сублитораль фаунасы; сублитораль зонасында жашоочу суу айбандары.

Субституция органов (*физиол.*) — органдардын субституциясы; органдардын биринин функциясын экинчиси аткарышы.

Субстрат (*гист.*) — субстрат; негизги нерсе (ткань, клетка ж.б.) же микроорганизмдердин аш чөйрөсү.

Сукцессия (*экол.*) — сукцессия; чөйрөнүн белгилүү бир аймагында организмдердин бир

түрдүү тобунун экинчи түрдүү тобуна алмашып турушу.

Сумеречные (*зоол.*) — күүгүмчүлдөр; күүгүмдө, же бүрүүлдө үйшүктөнүүчү айбандар.

Сумка (*морф.*) — баштык; организмде бир нече баштык бар: с. волосаяная — түк баштыгы, теринин түк өсүп чыга турган жериндеги кичине чуңкурчасы; с. суставная — муункап, муунду сыртынан каптап турган чарым баштык; с. фабрициевая — Фабриций баштыгы, куштардын клоакасындагы бир бөтөнчө баштык.

Супралитораль (*зоогеогр.*) — супралитораль; дениз менен жээктин чегиндеги зона; мында сууда да, кургакта да жашоочу организмдер орун алган.

Супрессия (*генет.*) — супрессия; жаны мутациянын натыйжасында, насилд өзгөрүлгөн организмде белгилердин, кадимки калыптагысындай көрүнүшү, толук же жарым-жартылай ордуна келиши.

Сустав (*анат.*) — муун; эки жиликтин, эки сөөктүн бири бирине кыймылдуу ашталышып турган жери.

Суставная сумка — к. *Сумка суставная*.

Суставная ямка (*морф.*) — муун чуңкуру; жиликтин, сөөктүн муунга ашталышкан башындагы оюк, чуңкур.

Суставы (*анат.*) — муундар; желиндүү айбандардын денесинде кыйла муун бар: голоноstopный — кызыл ашык мууну; с. запястный — кырк муун; с. коленный — тизе мууну (кишиде); томуктуу муун (айбанда); с. локтевой — чыканак мууну (кишиде), колтук мууну (айбанда); с. межчелюстной — жаак мууну; с. плечелопаточный — ийин мууну (кишиде), омуроо мууну (айбанда); с. скакалтый — толорук мууну (айбанда); с. тазобедренный — жамбаш мууну.

Суставы шаровидные — к. *Суставы шарообразные*.

Суставы шарообразные (*морф.*) — тоголок баштуу муундар; ашталуучу жиликтердин баштары тоголок болгон муундар.

Сухожилие (*гист.*) — тарамыш; булчуңдардын учунда тутумдаштыргыч ткандан жаралган чыйрак чарым.

Сухожильное влагалище (*морф.*) — тарамыш конулу; муундардын үстүнөн тарамыштарды жылбыштырып өткөрүп турган борбуйдуу түтүк.

Сухопутные (*зоол.*) — кургактагылар; кургакта жашоочу айбандар.

Существо (*биол.*) — жандык; тирүү организм, киши жана айбанат.

Сферидий (*анат.*) — сферидий; тикен терилүү жандыктардын денесинин сыртындагы сезгич бүдүр.

Сфинктеры (*анат.*) — сфинктерлер, кыскачтар, бүйүргүчтөр; түтүктүү органдарды бүйүрүп, кысып турган жерлери; жогорку даражадагы айбандардын денесинде кыйла сфинктер бар, мисалы, с. заднего прохода — арткы тешик кыскачы; с. кардинальный — карын оозунун кыскачы (кызыл өңгөч кыскачы); с. мочевого пузыря — табарсык кыскачы; с. мочеис-

- пускательного канала — сийдик түтүгүнүн кыскычы; с. пилорический — карын учунун кыскычы (айланчак кыскычы); с. соска вымени — эмчек үрлүнүн кыскычы.
- Сцепление генов** (*генет.*) — ген чиркелиши; бир хромосомдо тизилишип жаткан гендердин көгөнү.
- Сцифистома** (*зоол.*) — сцифистома; сцифоид полиптеринин бир индивиду.
- Сцифомедуза** (*зоол.*) — сцифомедуза; кээ бир көнгөлдөрдүн жыныстуу мууну.
- Съедобные двусторчатые** (*зоол.*) — адал кош капкалуулар; кишиге аш болуучу моллюскалар.
- Съедобные иглокожие** (*зоол.*) — адал тикен терилүүлөр; кишиге аш болуучу тикен терилүү жандыктар.
- Съедобные кишечнополостные** (*зоол.*) — адал көнгөлдөр; кишиге аш болуучу көнгөл жандыктар.
- Съедобные лягушки** (*зоол.*) — адал бакалар; кишиге аш болуучу бакалар.
- Съедобные черепахи** (*зоол.*) — адал ташпакалар; кишиге аш болуучу ташпакалар.
- Сыворотка крови** — к. *Сыворотка кровяная.*
- Сыворотка кровяная** (*физиол.*) — кан сары суусу; кан уюганда бөлүнүп чыккан саргыч түстүү тунук суюктук.
- Сыворотка молочная** (*физиол.*) — сүт сары суусу; сүт иригенде, уюганда бөлүнүп чыккан саргыч түстүү тунук суюктук.
- Сыворотки моновалентные** (*физиол.*) — моноваленттүү сары суулар; дары сары суулардын бир түрү.
- Сыворотки polyvalентные** (*физиол.*) — поливаленттүү сары суулар; дары сары суулардын бир түрү.
- Сыворотки противоземные** (*физиол.*) — жыланга каршы сары суулар; жылан чакканда айкытыруу үчүн колдонулуучу дары сары суулар.
- Сытость** (*физиол.*) — токулук; организмдин, тамактангандан кийин бир нече убакытка чейин, тамак, жем жегиси келбей турган абалы.
- Сычуг** (*анат.*) — жумур; көп камералуу карыны бар айбандардын акыркы, чыныгы карыны.
- Сяжки** — к. *Антены.*
- Т**
- Таз** (*анат.*) — уча; омурткалуу айбандардын арткы аяктарына (кишинин буттарына) таяныч болуучу скелеттин бир бөлүгү, бул үч сөөктөн (эки жамбаш жана куймулчактан) туруп, уча көңдөйүн түзөт.
- Тазовый пояс** (*анат.*) — уча курчоосу; арткы аяктардын түбү жамбашка ашталышып, эки жамбаш бири бирине ширеллишип, куймулчак менен жумшак кемирчек аркалуу биригишип, дененин арткы курчоосун түзүшөт.
- Такса** (*зоол.*) — такса; иттердин эң майда, кандек асыл тукуму.
- Таксидермист** — таксидермист; айбандардын терисинен кеп жасоочу адис.
- Таксидермия** — таксидермия; кеп жасоо; айбандардын терисинен кеп жасоо.
- Таксисы** (*физиол.*) — таксистер; жалгыз клеткалуу жандыктардын жана өсүмдүктөрдүн белгилүү багытка жылышы.
- Таксономия** (*биол.*) — таксономия; айбанат дүйнөсүн классификациялоо, систематикалоо теориясы.
- Таламус** (*анат.*) — таламус; кепил мээнин негизги бөлүгү, мында көп борборлор менен бирге көргөзгүч дөбөлөрү (борбору) да бар.
- Тамнобионты** (*экол.*) — тамнобионттор; дарактарда, бадалдарда, караган-бугаларда жашоочу айбандар, жандыктар.
- Танатоз** — *Катаlepsия.*
- Тангоресепторы** (*анат.*) — тангоресепторлор; жумуру курттардын сезгич органдары.
- Танец сигнальный** (*биол.*) — жаңсоо бийи; айбандардын бири бирине белги берип "түшүндүрүү" аракети.
- Тапетум** (*анат.*) — тапетум; денизжөргөмүштөрүнүн көргөзгүч органдарынын бир тетиги.
- Тегматизация** (*биол.*) — тегматизация; дененин бөлүмдөрүнүн жаралышы.
- Тека** (*анат.*) — тека; гидроид жандыктарынын органы.
- Тектум** (*анат.*) — тектум; мите кенелердин баш жагындагы органы.
- Телёнок** (*зоол.*) — музоо; уйдун алты айга чейинки баласы.
- Телёнок** (с 6 мес. до 1 года) — тана; уйдун 6 айдан 1 жашка чейинки баласы.
- Телёнок годовалый** — торпок; уйдун 1 жашка чыккан баласы.
- Телеонимфа** (*зоол.*) — телеонимфа, тироглифус тукумундагы кенелердин личинкалык стадиясы.
- Телергоны** (*биохим.*) — телергондор; сууда жашоочу жандыктардын белги берүү, бири бирине билдирүү үчүн тери бездеринде жаралып, сыртка чыгарылуучу заттары.
- Теликум** (*анат.*) — теликум; рак сымалдуулардын ургаачыларынын бөтөнчө бир органы.
- Телка** (*зоол.*) — ургаачы музоо.
- Телка годовалая** — тай кунаажын; бодонун 1 жаштагы ургаачы торпогу.
- Тело** (*биол.*) — дене, тулку, нерсе. **Т. базальное** (*морф.*) — базистик нерсе, базис бүртүкчөсү, чыбырткынын түбүндөгү бир бүртүкчө; т. белковое (*биол.*) — белоктуу нерсе; т. грудины (*анат.*) — төш тактайы, төш сөөгүнүн негизги жалпак сөөгү; т. желтое (*морф.*) — к. *Желтое тело*; т. жировое (*морф.*) — май нерсе, кургакта жашоочу муунак буттуу жандыктардын бөтөнчө бир май жыйноочу органы; т. мозолистое — к. *Мозолистое тело*; т. пещеристое (*анат.*) — көңдөйлүү нерсе, уюктуу нерсе, жыныс мүчөсүнүн булчуңдуу, чарымдуу, ичине кан толгондо чыңалып катуулана турган

тканы; т. позвонка (*анат.*) — омуртка тулкусу, омуртканын чулу сөөктөн турган калың катуу бөлүгү; т. стекловидное — к. *Стекловидное тело*.

Телофаза (*цит.*) — телофаза; клетканын митоздук болуунуңдөгү акыркы стадиясы.

Тельсон (*анат.*) — тельсон; рак сымалдуулардын көчүгү.

Тельце (*морф.*) — бүртүк; организмде органикалык заттардан турган майда тоголок нерсе.

Тельце кровяное белое — к. *Лейкоциты*.

Тельце кровяное красное — к. *Эритроциты*.

Тельце мелиса — к. *Железа скорлуповая*.

Теменная кость (*анат.*) — чоку сөөгү, төбө сөөгү; омурткалуу айбандардын баш сөөгүнүн бир жалкы сөөгү.

Теменное отверстие (*анат.*) — төбө тешиги; сойлоктордун төбө сөөгүндөгү тешик.

Теменной глаз (*анат.*) — төбө көзү; сойлоктордун, мисалы, гаттериялардын үчүнчү көзү.

Теменной орган (*анат.*) — төбө органы; сойлок жандыктардын төбөсүндөгү жарык сездиргич органы.

Температурный порог развития (*биол.*) — өөрчүүнүн температуралык босогосу; каскак жандыктардын өөрчүүнө себепкер эң аз төмөнкү жылуулук.

Темя (*анат.*) — төбө, чоку; көпчүлүк айбандын башынын эң үстүнкү чекити.

Теория мутационная (*дарв.*) — мутациялык теория; насыл өзгөрүү жөнүндөгү бир теория.

Теория наследственности хромосомная (*генет.*) — хромосомалык тукум кууш теориясы; генетикадагы тукум кууш жөнүндөгү теориялардын бири.

Теория стадийного развития (*дарв.*) — стадияланып өөрчүш теориясы; организмдин өөрчүшүндөгү стадиялануу жөнүндөгү бир теория.

Тентакули (*анат.*) — тентакулалар; каракатицанын "колдору".

Теория эволюционная (*биол.*) — эволюциялык теория; организмдердин өөрчүшүнүн негизги теорияларынын бири.

Теплокровные — к. *Животные теплокровные*.

Теплообразование — к. *Теплопродукция*.

Теплоотдача (*физиол.*) — жылуулук берүү; айбандын организмнин сырткы чөйрөгө жылуулук чыгарышы.

Теплопродукция (*физиол.*) — жылуулук жаратуу; айбандын организмнин тиричилик аракетинен жылуулук жаралуу.

Тератогенез (*биол.*) — тератогенез; өсүмдүктөрдүн, айбандардын жана кишинин организмдинде кемтиктердин жана бөтөнчө нерселердин жаралышы.

Тератология (*биол.*) — тератология; өсүмдүк жана айбанат организмдеринин өөрчүшүндөгү кемтиктерди, майыптыктарды иликтөөчү илим.

Териология (*зоол.*) — териология; зоологиянын желиндүү айбандарды иликтөөчү бир бөлүмү.

Терки (*анат.*) — түрпүлөр; кээ бир айбандын жем майдалоочу тиштери.

Терминальные клетки (*цитол.*) — терминалдык клеткалар, четки клеткалар; омурткасыз жандыктардын (сууда жашаган түрлөрүндө) бөлүп чыгаруу системасындагы клеткалар.

Термитники (*экол.*) — термитканалар; термиттердин уюгу.

Термитофилы (*зоол.*) — термитофилдер, термитке ынактар; термиттердин уюгунда кошуна болуп жашоочу башка айбандар.

Термолокатор (*анат.*) — термолокатор; жыландардын жылуулукту алыстан сездирүүчү органы.

Термолокация орган — к. *Термолокатор*.

Термолокация (*физиол.*) — термокация, айбандардын жылуулукту алыстан сезүү жөндөмдүүлүгү.

Терморегуляция (*физиол.*) — терморегуляция; жылуу кандуу айбандардын денесинин температурасы бир калыпта болушун камсыз кылуучу физиологиялык процесстердин жалпысы.

Терморесепторы (*физиол.*) — терморесепторлор; жылуулукту сездирүүчү нервдердин учтары.

Терморесепторы дистанционные (*физиол.*) — дистанциялык терморесепторлор; жылуулукту жанашпай туруп сездирүүчү терморесепторлор.

Термотаксис (*физиол.*) — термотаксис; жалгыз клеткалуу жөнөкөй организмдерге бир капталдан көрсөткөн жылуулук таасирине кайтарган жообу.

Термофилы — к. *Термофильные животные*.

Термофильные животные (*зоол.*) — жылуучул айбандар; жылууну жакшы көрүп, жылуу жерлерде жашоочу айбандар.

Тероморфы (*зоол.*) — тероморфтор; кийик сымалдуу сойлоктор; сойлоктордун байыркы бир формалары.

Террариум — террариум; сойлок жана амфибия жандыктары багылуучу үй.

Террьер (*зоол.*) — террьер; иттин асыл тукуму.

Течка (*физиол.*) — күүлө; ургаачы айбандын эркек айбанды эңсеп турган мезгили.

Тиамин (*биохим.*) — тиамин; В-витамин тобундагы, сууда эрүүчү зат.

Тигмотаксис (*физиол.*) — тигмотаксис; организмдин бир жерине тийгизген бир нерселерге кайтарган жообу.

Тимус — к. *Вилочковая железа*.

Тип (*биол.*) — тип; класстары ичине камтыган биологиялык жогорку систематикалык категория.

Тироксин (*биохим.*) — тироксин; калкансымак без жараткан гормон.

Ткань (*гист.*) — ткань; атайын бир функцияны аткаруучу тектеш клеткалардын бир системасы, организмде көп түрлүү ткань бар: т. волонистая — талчалуу ткань, майда талчалары бар ткань; т. жидкая — суюк ткань, мисалы, кан, лимфа; т. губчатая — кемиктүү ткань; т. костная — сөөк тканы, скелеттин сөөктөрүн куруучу ткань; т. мускульная — к. *ткань мышечная*; т. мышечная — булчуң тканы, дененин булчуңдарын түзүүчү ткань; т.

- нервная — нерв ткань, нерв клеткаларынан турган ткань; т. паренхимная — паренхима ткань, без органдарынын негизги ткань; т. пазырчатая — исиркектүү ткань; т. ретикулярная — торсымак; т. сетчатая — к. т. *ретикулярная*; т. соединительная — тутумдаштыргыч ткань, дененин клеткалары, органдарын бири бирине бириктирип, чиркештирип туруучу ткань; т. студенистая — килкилдек ткань; т. хрящевая — кемирчек ткань, денедги кемирчектерди куруучу ткань; т. эпителиальная — эпителий ткань, денедги бардык органдарды чөйрөдөн жаап, калкалап туруучу ткань, мисалы, тери, былжырдуу чел ж.у.с.
- Токование** (*биол.*) — үйүгүшүү; куштардын үйүгүшүү маалындагы күч сынашуу оюну.
- Толстая кишка** (*анат.*) — жоон ичеги; омурткалуу айбандардын ичегарындарынын арткы бөлүгү.
- Томиты** (*зоол.*) — томиттер; элкин жашоочу инфузориялардын бир индивиддери.
- Томонт** (*зоол.*) — томонт; инфузориялардын өөрчүшүндөгү бир стадиясы.
- Тонкая кишка** (*анат.*) — ичке ичеги; омурткалуу айбандардын карыны менен жоон ичегисинин ортосундагы бир бөлүгү.
- Тонус** (*физиол.*) — тонус; органдардын, ткандардын дайым нормалдуу чыйралып турушу.
- Торможение** (*биол.*) — тизгиндөө, тизгинделүү; организмдеги физиологиялык реакциянын бири. Т. безусловное — шартсыз тизгинделүү, шартсыз тизгиндөө, нерв аракеттеринин бир түрү органдардын ишин басаңдатуучу таасир; т. охранительное — сактык тизгинделүү, сактык тизгиндөө, органдардын иши күчөп олтуруп кыйроого дуушар болуудан сактоочу нерв таасири; т. условное — шарттуу тизгинделүү, шарттуу тизгиндөө, нерв аракеттеринин бир түрү, шарттуу дүүлүктүргүчтөрдүн таасири менен органдардын ишин басаңдатуу, токтотуу аракти.
- Торнария** (*зоол.*) — торнария; ичегиден дем алдуучу жандыктардын личинкасы.
- Трансмиссивное заболевание** (*бол.*) — трансмиссиялык тумоолор, ыландар; ыландуу айбандан соо айбанга муунак буттуу жандыктар аркылуу жугуучу тумоолор, ыландар.
- Трансформация** (*генет.*) — трансформация; бактерия денесине чоочун ДНКнин киргендигинен тукум касиетинин өзгөрүшү.
- Трансформизм** (*биол.*) — трансформизм; бир түрдүү организмдер экинчи түрдүүлөрүнөн чыгат деген Дарвиндин илиминен мурдакы түшүнүк.
- Трахей** (*анат.*) — коколор; кургакта жашоочу муунак буттуу жандыктардын дем алдыруу системасы.
- Трахей** (*анат.*) — кекиртек, коко; дем алдыруу системасынын башкы органдарынын бири.
- Тренировка животных** (*физиол.*) — айбанатты таптоо; айбандарды киши өзүнүн кызыкчылыгына, максатына жараша ар түрдүү аракеттерге үйрөтүү.

- Тренировка организма** (*физиол.*) — организмди таптоо; организмди сырткы чөйрөнүн ар түрдүү шарттарына көндүрүү үчүн таптоо.
- Тритонимфа** (*зоол.*) — тритонимфа; котур кенелеринин личинкалык бир стадиясы.
- Триунгулин** (*зоол.*) — триунгулин; кычы конуздардын личинкалык бир стадиясы.
- Трихоботрия** (*анат.*) — трихоботриялар; жөргөмүш сымалдуулардын сездиргич түктөрү.
- Трихоиستا** (*анат.*) — трихоиस्ता; кепиччек инфузориянын денесинин сыртындагы түгү.
- Троглобионты** (*зоол.*) — үнкүрчүлдөр; дайыма үнкүрдө жашоочу айбандар, жандыктар.
- Тройничный нерв** — к. *Нерв тройничный*.
- Тромб** (*биол.*) — тромб; кантамырында кандын уюган бөлгөгү.
- Тромбин** (*биохим.*) — тромбин; кандын уюшуна катышуучу фермент.
- Тромбоциты** (*цит.*) — тромбоциттер; канды уютууга катышуучу кан клеткалары.
- Трофаллакис** (*биол.*) — трофаллакис; коомдошуп жашоочу жандыктарда, мисалы, кумурскаларда ооздорунан жем алмашып бири бирине таратышы.
- Трофобласт** (*цитол.*) — трофобласт; желиндүү айбандардын түйүлдүк клеткаларынын сырткы катмары.
- Трофонт** (*зоол.*) — трофонт; инфузориянын өөрчүшүндөгү бир стадиясы.
- Трохофора** (*зоол.*) — трохофора; кээ бир моллюскалардын личинкасы.
- Труба Евстахиева** — к. *Евстахиевы трубы*.
- Труба фаллопиева** — к. *Яйцеводы*.
- Трубочка дыхательная** — к. *Трахея*.
- Трубочка паутинная** (*анат.*) — желе түтүкчөсү; желе жашоочу жандыктардын мисалы, жөргөмүштөрдүн желе жаратуучу бездеринин сыртка чыгаруучу түтүкчөсү.
- Трубочка яйцевая** — к. *Яйцеводы*.
- Труть** (*зоол.*) — эркек аары, жатып ичээр; бал тартуучу аарынын эркеги.
- Туника** (*анат.*) — туника, чел, кабык; көпчүлүк чөлдүү айбандардын терисинин сырткы чели.
- Тургор** (*цит.*) — тургор; тирүү клетканын ичиндеги басымы, клетканы солутпай туруучу басым.
- Тучные клетки** (*цит.*) — барсагай клеткалар, барсагай клеткалар; айбандардын жана кишинин тутумдаштыргыч тканьынын клеткалары; организмде физиологиялык күчтүү заттарды жаратышат.
- Тяжи нервные** (*морф.*) — нерв боолуктары; нерв талчаларынан турган, тарамышка окшош жоон боолук.

У

- Убежища временные** (*экол.*) — убактылуу жатак; айбандын убактылуу жашына турган жайы.
- Убежища зимние** (*экол.*) — кышкы жатак; айбандын кыштоо жайы.

Убежища основные (экол.) — негизги жатак; айбандын жашынып, эс ала турган турактуу жайы.

Убиквисты (биол.) — убиквисттер; бардык жерде, ар кандай шартта өсө жана жашай алуучу организмдер.

Удой (биол.) — саан, саандуулук; ургаачы малдан алынган сүттүн көлөмү.

Уздечка (анат.) — ооздук; куштун үстүнкү жана астынкы тумшугу кошулган жердеги жаргактуу уурту.

Узел брюшной (анат.) — курсак түйүнү; омурткасыз жандыктардын нерв түйүнүнүн бири. **У. глоточный** (анат.) — жуткуур түйүнү, кулкун түйүнү, омурткасыз жандыктардын нерв түйүнүнүн бири; у. грудной (анат.) — көкүрөк түйүнү; нерв түйүнүнүн бири; у. лимфатический (анат.) — лимфа бези, организмге кирген тумоолуктарды, яландыктыктарды жана алардын токсиндерин таратпастан, чыпкалап кармап калуучу, сакчы орган; у. надглоточный (анат.) — кулкун үстү түйүнү, нерв түйүндөрүнүн бири; у. нервный (анат.) — нерв түйүнү; нерв клеткалары жыйналып түйдөктөшкөн орган; у. подглоточный (анат.) — кулкун асты түйүнү, нерв түйүндөрүнүн бири; у. спинномозговой (анат.) — жүдүн түйүнү, жүдүндөгү нерв түйүнү, у. церебральный (анат.) — мээ түйүнү, мээдеги нерв клеткаларынын чокморктошуп турган түйүнү.

Укус "фальшивый" — жалган чагуу; кээ бир жыландар, мисалы, чекир жылан душманын качыруу үчүн көп учурда оозун ачпай, тумшугу менен чокуйт.

Укусы змей — жылан чагуу; жыландын тишеш.

Улей — балчелек; бал ташуучу аарылардын уюгунун жайы.

Улитка (анат.) — кулак чыгырыгы; омурткалуу айбандардын, мисалы, желиндүү айбандардын ички кулагында ичине суюктук толгон сөөк-чыгырык.

Умбрелла (анат.) — умбрелла; сегиз буттардын (спруттардын) тинтүүлөрүндөгү жаргак.

Ундулирующая мембрана (анат.) — ыргалма мембрана; трипаносоманын жылып жүрүүгө арналган мембранасы.

Ункус (анат.) — ункус; бурама (коловратки) жандыктардын жаак аппаратынын бир тетиги.

Уродство (биол.) — майыптык, кемдик, түрү сууктук; организмдин түзүлүшүндөгү өтө ашкере кемтик.

Уроподы (морф.) — уроподдор; рак сымалдуулардын денесинин акыркы курсак сегментинен чыккан буттары, куйрук милдетин аткарышат.

Уростиль (анат.) — уростиль, чычаң сөөк; кээ бир омурткалуу айбандардын акыркы чычаң омурткаларынын биригишип жараткан сөөгү.

Ус (анат.) — мурут; кээ бир айбандардын үстүнкү ээрдиндеги сездиргич кыл.

Усвоение (физиол.) — өздөштүрүү, сиңирүү; организмдин аш болумдуу заттарды кабыл алып сиңириши.

Усвояемость (физиол.) — сиңимдүүлүк; жемдерди, тамак заттарды организмдин сиңирүү жөндөмдүүлүгү.

Усики (анат.) — мурутчалар; муунак буттуу жандыктардын көпчүлүгүнө таандык сездиргич орган, булардын кыйла анатомиялык-морфологиялык түрлөрү бар: у. булавовидные — чокморсымак мурутчалар, учу тоголок түйүндөн турган мурутчалар; у. гребенчатые — тараксымак мурутчалар, негизги сөңгөгүнүн капталында, тарактын тиштерине окшош өскөн майда түктөрү бар мурутчалар; у. нитевидные — жипсымак мурутчалар; у. пластинчатые-жалпак мурутчалар, кайкыктан калагына окшоп баш жактары жалпак мурутчалар, у. тактильные — тактиль мурутчалар, тинтип сезүүчү мурутчалар; у. четковидные — теспесымак мурутчалар; муунак-муунак түйүндүү мурутчалар.

Условия среды (экол.) — чөйрө шарттары; организм жашап турган чөйрөнүн шарттары.

Условия существования (экол.) — жашоо шарттары; организмдин тиричилик аракеттери өтүп турган шарттар.

Условные рефлексы — к. р. условный, уюк *Реллекс*.

Устричники — устрицахана; устрицаларды багып өстүрүүчү жай.

Устричные банки — устрица казыналары; дениздеги устрицалар жыйылган жайлар.

Устричные парки — устрица чарбалары; устрицаларды багып, өстүрүп, көбөйтүп туруучу чарба.

Устье (анат.) — тешик, үт, ооз; мисалы, үлүлкакыктын оозу.

Устье раковины (анат.) — үлүлкакык тешиги, оозу.

Устье сердца (анат.) — жүрөк оозу.

Утомление (физиол.) — алсыроо, чарчоо; өтө оор же көп убакыт тынбай иштөөнүн кесепетинен, органдын же бүт организмдин убактылуу кубатынын начарлоосу.

Ухо (анат.) — кулак; омурткалуу айбандардын угуу сезим билдирүүчү жана боюн түз алдырып жүрүүчү органдарынын системасы.

Ухо внутреннее (анат.) — ички кулак; желиндүү айбандардын кулагынын угуу сезимди кабыл алуучу бөлүгү.

Ухо наружное — к. *Наружное ухо*.

Ухо среднее (анат.) — ортоңку кулак; кулактын үндү, табыштарды ички кулакка өткөрүүчү бөлүгү.

Участки охотничьи — аң уулоо аймактары; кийик, илбээсин, аң ж.б. пайдалуу айбандарды багып, аларды кармап, мергенчилик кыла турган жер.

Учение эволюционное — к. *Эволюционное учение*.

Учуг — учук; өзөндөргө чыгуучу балыктарды кармоо үчүн жасалган тосмо.

Ушная раковина — к. *Раковина ушная*.

Ушное отверстие наружное (*анат.*) — кулактын сырткы тешиги; айбандын уктуруу органынын сырттан үн, табыштарды өткөрүп туруучу тешиги.

Ф

Фаги — к. *Бактериофаги*.

Фагоцителлы теория — фагоцителлалык теория; көп клеткалуу организмдердин түп теги жөнүндө И.И.Мечниковдун теориясы.

Фагоцитобласт (*цит.*) — фагоцитобласт; фагоциттерди жаратуучу клеткалар.

Фагоцитоз (*биол.*) — фагоцитоз; жалгыз клеткалуу организмдердин же фагоциттердин тамактанышы.

Фагоциты (*цит.*) — фагоциттер; айбандардын бөтөнчө бир клеткалары; булар микробдорду ж.б. бүртүкчөлөрдү курчап, анан клеткасынын ичине киргизип, эритип сиңирет.

Фаза одиночная (*экол.*) — жалгыздык фаза; чегирткелердин өөрчүшүндөгү бир мезгили.

Фаза стадная (*экол.*) — үйүрдүк фаза; чегирткелердин өөрчүшүндөгү бир мезгили.

Фазеолиновая зона (*экол.*) — фазеолин зонасы; мидиялардын фазеолин түрү чогулуп жаткан деңиздин түбү.

Фазеолиновые илы (*экол.*) — фазеолин баткактары; фазеолиндердин үлүккабыктары аралашкан балчыктар.

Фазовая изменчивость (*морф.*) — фазалык кубулуш; чегирткелердин өөрчүшүндө чөйрөгө жана популяцияга жараша сырткы кебетелеринин өзгөрүшү.

Фаланга вторая (*анат.*) — бейбелчек; желиндүү айбандардын шыймылчак сөөгүнөн кийинки экинчи майда сөөк, төмөндө туяк сөөгү менен ашташат.

Фаланга первая (*анат.*) — шыйбылчак; желиндүү айбандардын шыйрак жилигинен кийинки биринчи майда сөөк, төмөндө бейбелчек менен ашташат.

Фаланга третья (*анат.*) — туяк сөөк, тырмак сөөк; омурткалуу айбандардын аяк скелетинин эң учундагы сөөк.

Фаланги (*анат.*) — бакайлар; омурткалуу айбандардын аяк скелетинин учундагы шыйрактан кийинки улаша жаткан майда жиликтер.

Фаллопиева труба — к. *Яйцеводы*.

Фарфоровидный слой (*морф.*) — фарфорду катмар; үлүккабыктын бир жука катмары.

Фасетка — к. *Оматидии*.

Фасеточные глаза — к. *Глаза фасеточные*.

Фасция (*гист.*) — чарым; органдарды, ткандарды сыртынан жаап туруучу тутумдаштыргыч ткань.

Фауна (*зоол.*) — фауна, айбанат; белгилүү бир территорияда жашаган айбандардын жалпысы.

Фауна интерстициальная (*зоол.*) — интерстициалык фауна, аралык фауна; деңиздин жээгиндеги кумдун нымында жашоочу айбандар.

Фаунистика — фаунистика; зоологиянын бир бөлүмү.

Фен (*ген.*) — фен; ген тарабынан шартталган белги.

Феногенетика (*ген.*) — феногенетика; индивиддин, жеке айбандын өөрчүшүндө гендердин жана алардын генотибинин таасиринин көрүнүшүн иликтөөчү генетиканын бир бөлүмү.

Фенокопия (*ген.*) — фенокопия; организмдин генотибинин тукум куубай өзгөрүшү.

Фенология — фенология; тирүү табияттын мезгилдик кубулуштары жөнүндөгү илим.

Фенотип (*генет.*) — фенотип; организмдин жекече өөрчүү процессинде калыптанган бардык белгилеринин жана касиеттеринин жыйындысы.

Феоидум (*цит.*) — феоидум; радиолариялардын клеткасындагы пигменттүү бир бүртүкчө.

Ферментные яды (*биохим.*) — ферменттүү уулар; жыландын ж.б. уулуу айбандардын ууларынын негизги составы ферменттерден турат.

Ферменты (*биохим.*) — ферменттер; бардык тирүү клеткалардагы биологиялык катализаторлор.

Ферменты-гемотоксины (*биохим.*) — гемотоксин-ферменттер; жыландын уусундагы ферменттердин бир тобу.

Ферменты нейротоксические (*биохим.*) — нейротоксиндүү ферменттер; жыландын уусундагы ферменттердин бир тобу.

Феромоны — к. *Телергоны*.

Феромоны следовые (*биохим.*) — из феромону; жандыктар басып баратып топуракка, чөпкө сүртүп калтырган феромондор, булардын жытынын изи менен башкалары оңой жүрүшөт.

Феромоны тревоги (*биохим.*) — кооптонуу феромондору; айбандарга кооптонууга, сактанууга, серептенүүгө белги берүүчү заттар.

Фертильность (*биол.*) — фертилдүүлүк; бойго жеткенди; бойго жеткен организмдин бала жаратуу жөндөмдүүлүгү.

Фибриллы (*гист.*) — фибриллалар; айбандын клеткаларындагы жана ткандарындагы тарам-тарам болуп жаткан белоктуу структуралар.

Фибрин (*биохим.*) — фибрин; фибриногенден жаралган, сууда эрибеген белок.

Фибриноген (*биохим.*) — фибриноген; кандын сары суусунда (плазмасында) эрүүчү белогу.

Фибробласты (*цит.*) — фибробласттар; айбандын тутумдаштыргыч тканьнын негизги клеткалык формасы.

Фибронин (*биохим.*) — фибронин; сууда эрибеген фибриллалык белок.

Физиология — физиология; бүтүндөй организмдин жана анын бөлүктөрүнүн тиричилик аракеттери жөнүндө илим.

Физиогастрия (*биол.*) — физиогастрия, чоң курсақтык; терминге ынак жандыктардын курсагынын чоңоюп өсүшү.

Фиксаторный аппарат — к. *Орган Брандеса*.

Филламенты — к. *Жабриные нити*.

Филлозома (*зоол.*) — филлозома; кээ бир ак сымалдуулардын личинкалык бир стадиясы.

Филогенез (биол.) — филогенез; организмдер дүйнөсүнүн тарыхый өөрчүү процесси.

Филогенетический (биол.) — филогенетдик; филогенезге тиешеси бар нерсе.

Филогения — к. *Филогенез*.

Фильтраторы (зоол.) — чыпкалагычтар; атайын көңдөйү аркылуу көп суу өткөрүп, андагы планктонду (майда жандыктарды, өсүмдүктөрдү) чыпкалап алып калып жечү айбандар.

Филэмбриогенез (эмбр.) — филэмбриогенез; жетилген организмдердин эволюциясына жараша, түйүлдүктөр өзгөрүп өөрчүшү.

Финка (зоол.) — финка; тасма курттардын личинкалык бир стадиясы.

Финна — к. *Финка*.

Фитофаги (зоол.) — фитофагдар, чөп жечүлөр; чөп менен гана тамактанып жашоочу айбандар, к. *Животные травоядые*.

Фитофилы (экол.) — фитофилдер; өсүмдүктөрдүн арасында жашоочу айбандар, жандыктар.

Флавопротейды (биохим.) — флавопротейддер; татаал ферменттердин бир түрү.

Флотобласты (зоол.) — флотобласттар; балык-курттардын колониясындагы жекече организмдеринин бир формасы.

Фолликул (гист.) — фолликул; айбандын органдарындагы исиректүү нерсе.

Форезия (биол.) — форезия; мителердин бир түрдүү жандыктар аркылуу башка түрдүү жандыктарга эриксиз таркашы.

Форма (биол.) — форма, кебете; айбандын сырткы кебетеси.

Форма родоначальная (биол.) — түпкү форма, тек формасы; организмдин түпкү тек формасы.

Форма существования (биол.) — жашоо; тиричилик процессинин өтүп жаткан формасы.

Форма типичная (биол.) — үлгү форма, кадимки форма, таандык форма.

Формообразование (биол.) — формалоо, формалануу, кебетелөө, кебетеленүү, калыптоо, калыптануу.

Формула зубная — тиш формуласы; тиштин түзүлүшүнө жана башка белгилерине жараша айбандын жашын эсептөө формуласы.

Формы животные (морф.) — айбан кебетелери; ар кайсы түрдөгү, уруудагы организмдердин өздөрүнө таандык дене түзүлүштөрү.

Форозид (зоол.) — форозид; челдүүлөр тибиндеги кээ бир айбандардын өөрчүү стадиясындагы бир мууну.

Фороцит (зоол.) — фороцит; челдүүлөр тибиндеги айбандардын колониясында тентип жүрүүчү бөтөнчө бир клетка.

Фотобиология — фотобиология; организмге жарыктын тийгизген таасирин иликтөөчү илим.

Фотогенное тело головоногих (анат.) — башпут моллюскалардын чырактуу, өзүнөн жарык чыгаруучу органы.

Фотопериодизм (биол.) — фотопериодизм; организмдин күн менен түндүн алмашуусуна кайтарган жообу.

Фоторецепторы (физиол.) — фоторецепторлор; организмде жарыкты өтө сезгич нерселер (молекулалар, клеткалар ж.б.)

Фоторецепция (физиол.) — фоторецепция; организмдин фоторецепторлорунун жарыкты кабыл алышы.

Фотосинтез (физиол.) — фотосинтез; жашыл өсүмдүктөр жана жарык сиңирүүчү микроорганизмдер күндүн жарыгын химиялык энергияга айландырышы.

Фототаксис (физиол.) — фототаксис; жөнөкөй организмдин денесинин бир жагына таасир тийгизген жарыкка анын кыймыл менен кайтарган жообу. Мунун эки түрү белгилүү: ф. отрицательный (физиол.) — терс фототаксис, жөнөкөй организм таасир тийгизген жарыктан оолактап качышы; ф. положительный (физиол.) — оң фототаксис; жөнөкөй организм таасир тийгизген жарыкка жакындап, ээрчиши.

Фототрофы — к. *Автотрофы*.

Фотофоры — к. *Светящиеся организмы*.

Фринолицин (биохим.) — фринолицин; кээ бир баканын терисиндеги бездердин чыгарган көбүктүү заты.

Фронтальный (анат.) — маңдай жак; дененин маңдай жак багыты.

Фрустула (зоол.) — фрустула; тузсуз сууда жашоочу медузанын көбөйүшүндөгү бир стадия.

Фулькрум (анат.) — фулькрум; бурмаке жандыктарынын жаак аппаратынын бир тетиги.

Фундальные железы (анат.) — фундус бездери, түпкү бездер; омурткалуу айбандардын кардынын түбүндөгү бездер.

Функционирование (физиол.) — функциялоо, аракеттенүү; органдардын, ткандардын аракеттениши.

Функция органа (физиол.) — органдын аракети; органдардын өздөрүнө таандык аткаруучу кызматы.

Фурка (анат.) — фурка; кээ бир рак сымалдуулардын көчүгүндөгү узун ачакей айры.

Фуруцилия (зоол.) — фуруцилия; рак сымалдуулардын личинкалык бир-стадиясы.

X

Халаза (цит.) — халаза; жумуртканын агындагы бөлөктүк структура.

Халимус (зоол.) — халимус; рак сымалдуулардын личинкалык стадиясы.

Хвост (анат.) — куйрук; айбандын денесинин артында чубалган, кыймылдак арткы бөлүгү.

Хвоста отбрасывание (биол.) — куйрук кесүү; кээ бир сойлок жандыктар чочуанда сактануу катары куйруктарын өздөрү кырчып, керттип таштайт.

Хвостик (анат.) — чычач; чолок жана өөдө кайрылган куйрук.

Хвост локмий (*морф.*) — сына куйрук; кээ бир сойлоктордун, мисалы, кескелдирикттердин кырчылып, кайра өсүп чыгуучу куйругу.

Хвостовой веер (*анат.*) — куйрук желпүүрү; рак сымалдуулардын кээ бирлеринин куйругунда желпүүр сыяктуу жыйрылып, жайылып туруучу органы.

Хвостовой плавник — к. *Плавник хвостовой.*

Хвост цепкий (*морф.*) — жармашма куйрук, илме куйрук; кээ бир сойлоктордун, бир нерсеге оролуп жармашып калуучу куйругу.

Хелифоры (*анат.*) — хелифорлор; суу-жөргөмүштөрдүн оозунун жанындагы биринчи жуп аягы.

Хелицеры (*анат.*) — хелицерлер; хелицердүүлөр типчесиндеги жандыктардын алдыңкы аяктарынын биринчи жубу.

Хелы (*морф.*) — хелдер; былпылдак жандыктардын скелетиндеги ийнелердин бир формасы.

Хеморецепторы (*физиол.*) — хеморецепторлор; нерв талчаларынын организмге химиялык заттарды сездирүүчү учтары.

Хемосинтез (*биохим.*) — хемосинтез; кайсы бир жалгыз клеткалуу организмдердин жөнөкөй заттардан органикалык заттарды жаратуу процесси.

Хемотаксис (*физиол.*) — хемотаксис; жөнөкөй организмдин денесинин бир жагына таасир тийгизген химиялык затка анын кыймыл менен кайтарган жообу. Мунун эки түрү бар: х. отрицательный (*физиол.*) — терс хемотаксис, жөнөкөй организм таасир тийгизген химиялык заттан оолактап качышы; х. положительный (*физиол.*) — оң хемотаксис, жөнөкөй организм таасир тийгизген химиялык затка жакындап ээрчиши.

Хемотрофы — к. *Автотрофы.*

Хиллария (*анат.*) — хиларийлер; муунак буттуулардын жетинчи сегментинен чыккан аяктары.

Химера (*биол.*) — химера, мококочо; тек жагынан ар түрдүү клеткалардан, тктандардан куралган организм.

Химус (*биохим.*) — химус; ичке ичегинин ичиндеги аштын сиңе элек калдыктары.

Хитин (*гист.*) — хитин; каскак ж.б. кыйла омурткасыз жандыктардын денесинин сыртынан каптаган калың кабыгындагы органикалык зат.

Хитин лучистый — к. *Актинохитин.*

Хитиновый (*гист.*) — хитиндүү; хитини бир ткань.

Хитиноподобный (*гист.*) — хитинсымак; хитинге окшош ткань.

Хищники — к. *Хищные животные.*

Хищничество (*биол.*) — жырткычтык; айбандын башка айбандарды жеп жашашы.

Хищные животные (*зоол.*) — жырткычтар, жырткыч айбандар; жандыктарды, айбандарды кармап жечү же алардын тарпы менен тамактануучу айбандар.

Хищные птицы (*зоол.*) — алгыр куштар; айбандарды жана куштарды кармап же алардын өлүгү менен тамактануучу куштар.

Хладнокровные — к. *Пойкилотермные животные.*

Хлоркрурин (*биохим.*) — хлоркрурин; муунак курттардын жашыл пигменти.

Хлорофил (*биохим.*) — хлорофилл; өсүмдүктөрдүн жана кээ бир жалгыз клеткалуу жандыктардын денесиндеги жашыл пигмент.

Хоаноциты (*цит.*) — хоаноциттер; толтоолуу клеткалар.

Хоаны (*анат.*) — хоаналар; ички таноолор; мурун көндөйүнүн кулкунга ачылган тешиктери.

Хобот (*анат.*) — пилтумшук; кээ бир сойлоктордун жана желиндүү айбандардын мурдунун учундагы кыймылдуу өсүндү.

Хоботок (*анат.*) — пилтумшукка; муунак буттуу жандыктардын ооз жагындагы сайгыч же соргуч органы.

Ход маточный (*анат.*) — жатын жолу.

Хозяин (*биол.*) — ээ; денесинде мите жандыктар багылып турган айбан. Х. дефинитивный — к. х. *окончательный*; х. дополнительный (*биол.*) — кошумча ээ, митени личинкалык стадияларынын бир учурунда денесинде багып жүргөн айбан; х. окончательный (*биол.*) — түбөлүк ээ, митени толук бойго жеткирип өөрчүтүп денесинде багып жүргөн айбан; х. паразита (*биол.*) — митенин ээси, мите жандыктарды денесинде багып жүргөн айбан; х. промежуточный (*биол.*) — ортончу ээ, убактылуу ээ, мителерди убактылуу бир өөрчүш стадияларына чейин денесинде багып жүргөн айбан; х. резервуарный (*биол.*) — резервуар ээ, трематода мителеринин кээ бирлеринин личинкаларын ортончу жана кошумча ээден кийин денесинде багып жүрүүчү айбан.

Холка (*анат.*) — жон, өркөч; желиндүү айбандардын көпчүлүгүнүн арка омурткаларынын кыр сөөктөрүнүн бийик жери.

Холмик восприимательный (*анат.*) — сезгич дөбөчө; мээнин бир дөбөчөсү.

Холодноводная фауна (*зоол.*) — суук суунун фаунасы; суук, муздак сууларда жашап көнгөн айбандардын жалпысы.

Холоднокровные животные — к. *Пойкилотермные животные.*

Хондриосома (*цит.*) — хондриосома; клетканын ичиндеги бир структура.

Хондробласты (*цит.*) — хондробласттар; кемирчектердин өсүшүнө катышуучу клеткалар.

Хондроциты (*цит.*) — хондроциттер; кемирчек тканынын клеткалары.

Хорда (*анат.*) — хорда; хордалуу айбандардын эң адепки скелетинин огу.

Хорда зачаточная (*эмбр.*) — адепки хорда; көпчүлүк омурткалуу айбандардын түйүлдүгүндө биринчи жаралган хорда.

Хориоаллантоис (*эмбр.*) — хориоаллантоис; сойлоктордун, мисалы, жындардын жумурткасынын сырткы челдери.

Хорион (*эмбр.*) — хорион, каканак; кургакта жашоочу омурткалуу айбандардын түйүлдүгүнүн сырткы чели.

Хортобионты (*зоол.*) — хортобионттор; калың чөптүн арасында жашоочу айбандар, жандыктар.

Хортобионты травоядные (*зоол.*) — чөп жечү хортобионттор; чөп менен тамактанып кээде жашоочу хортобионттор.

Хохол (*морф.*) — үрпөк; айбандын төбөсүндөгү калың узун жүн, чач ж.б. өсүндү.

Хроматин (*биохим.*) — хроматин; хромосоманы түзүүчү нуклеопротеид.

Хроматофоры (*цит.*) — хроматофорлор; айбандын терисиндеги пигменттүү клеткалар; дененин түсүн кубултуу функциясын аткарат.

Хромаффинные клетки (*цит.*) — хромаффин клеткалары; бойрөк үстүндөгү безинин ички катмарынын клеткалары.

Хромой (*бол.*) — аксак, төкөр; аягынын дартынын же кемтигинин кесепетинен аксап баскан айбан.

Хромосомная теория наследственности (*ген.*) — тукум куумайдын хромосомалык теориясы; организмдин бабалардан небере-чөбөрөлөргө өтүп жаткан белгилери жана касиеттери генин түсүн кубултуу функциясын аткарат.

Хромосомные перестройки (*генет.*) — хромосомалардын кайра түзүлүшү; хромосомалар үзүлүп, майда бөлүкчөлөргө айланып, кайра башкача иретте түзүлүшүп, структурасынын өзгөрүшү.

Хромосомный баланс (*генет.*) — хромосома балансы; хромосомалардын ар бир түргө таандык саны "жаңылбай" кайталанышы менен организмдин тукум куучулук структурасын туруктуу абалда тутуу.

Хромосомный набор (*генет.*) — хромосомалардын тизмеси; организмдин ар бир клеткасында жаткан хромосомалардын жалпысы.

Хромосомы (*цит.*) — хромосомалар; клетканын ядросунун ДНКсы бар структуралуу элементи.

Хромота (*бол.*) — аксактык, айбандын аяктары дарттануу кесепетинен түзүк баса албаган абалы.

Хромота постоянная (*бол.*) — төкөрдүк; айбандын аяктарынын кандайдыр бир кемтигинин кесепетинен түзүк басалбоосу.

Хронобиология — хронобиология; ар түрдүү биологиялык процесстердин убакыт өлчөмүндө өтүшүн жана биологиялык ритмдерди илктөөчү биологиянын бир бөлүмү.

Хрусталик (*анат.*) — чечкей; көздүн ичинде, каректин артында жаткан, эки жагы дөмпөк турук нерсе.

Хрящ (*морф.*) — кемирчек; чемирчек; омурткалуу айбандардын скелетиндеги бир ткань. Х. кольцевидный (*анат.*) — шакексымак кемирчек, мууздоодогу кемирчектердин бири; х. лобковый (*анат.*) — чурай кемирчеги, амфибиялардын жамбашынын чат ширелишиндеги кемирчеги; х. лопаточный — к. *Хрящ надлопаточный*; х. Меккелев (*анат.*) — Меккелев кемирчеги, көнөкпаштын астыңкы жаагындагы бир

кемирчек; х. мечевидный — к. *Мечевидный хрящ*; х. надлопаточный (*анат.*) — кечир, далынын кемирчеги; х. небоквадратный (*анат.*) — таңдай чарчы кемирчеги, амфибия, сойлок жандыктардын башсөөгүндөгү бир чарчы кемирчек; х. перстневидный (*анат.*) — оймочсымак кемирчек, мууздоодогу кемирчек; х. предлобковый — к. х. *лобковый*; х. рёберный (*анат.*) — сүбөө; карчыганын кабыргаларын төш сөөгүнө улаштыруучу кемирчек; х. суставной (*анат.*) — муун кемирчеги, жиликтердин муунда ашталышуучу баштарын жылмалап жапкан кемирчек; х. черпаловидный (*анат.*) — чөмүчсымак кемирчек, мууздоодогу кемирчектердин бири; х. щитовидный (*анат.*) — калкансымак кемирчек, мууздоодогу кемирчектердин бири.

Хрящевая капсула (*анат.*) — кемирчктүү капсула; башпуттуу айбандардын органы.

Хрящевой скелет (*морф.*) — кемирчктүү скелет; омурткалуу айбандардын кайсы бир классында жалаң гана кемирчектен турган скелет.

Хрящевой череп (*морф.*) — кемирчек башсөөк; жалаң гана кемирчектерден турган башсөөк.

Хрящевые кольца (*морф.*) — кемирчек шакектер; кемирчек тканынан турган шакектер, мисалы, кекиртектин шакектери.

Хрящи гортанные (*анат.*) — мууздоо кемирчектери; желиндүү айбандардын кекиртегинин эң үстүндөгү органдын кемирчектери.

Хрящи губные (*анат.*) — ээрин кемирчеги; көнөкпаштын ээринин кемирчеги.

Хрящи опорные — к. *Хрящевой скелет*.

Ц

Царапина (*бол.*) — тытык, чийик; теринин бүлүнгөн кичине жери.

Царица (*зоол.*) — энтермит; термиттердин эелликке арналган ургаачысы.

Царство (*биол.*) — дүйнө; эң жогорку таксономиялык категория; бүткүл тирүү нерселерди Аристотелден баштап экиге: өсүмдүктөр дүйнөсү, айбанат дүйнөсү деп бөлүп келишкен, акыркы систематика боюнча төрт дүйнөгө бөлүнөт: бытырандылар (бактериялар жана балырлар), тепектер (козукарындар), өсүмдүктөр жана айбандар.

Царь (*зоол.*) — ататермит; термиттердин аталыкка арналган эркеги.

Цевка (*анат.*) — шыйрак, куш-шыйрак; куштардын аяктарынын толордук муундан төмөнкү, кызыл ашык муундан жогорку бөлүгү.

Целидный аппарат — к. *Аппарат целидный*.

Целобластула (*зоол.*) — целобластула; былпылдак жандыктардын личинкалык бир стадиясы.

Целом — к. *Полость тела вторичная*.

Целомические каналы (*анат.*) — целом каналдары; органдардын көңдөйлөрү, мисалы, пого-

- нофорлордун тинтүүрлөрүнүн ичиндеги майда түтүктөр.
- Целомические мешки (анат.)** — целомдук капчыктар; ички органдар жайгаша турган капчыктар.
- Целомодукты (анат.)** — целомдуктулар; ооздору сыртка чыгуучу целомдук түтүктөр.
- Целотелий (гист.)** — целотелий; курттардын ички көндөйүн ичтеген эпителийлүү катмар.
- Цемент зубной (морф.)** — тиш цементи; тиштин түп жагына жыйналган таш.
- Ценогенез (биол.)** — ценогенез; тегинде жок экинчи белгилердин түйүлдүктө жаралышы.
- Ценоз** — к. *Биоценоз*.
- Ценосарк (биол.)** — ценосарк; шуру колонияларынын жалпы денеси.
- Ценоций (экол.)** — ценоций; чала хордалуу жандыктардын үйү.
- Ценосаркальные каналы (анат.)** — ценосарк каналдары; шуру полиптеринин колониясынын ичиндеги түтүктөр.
- Центр Брока** — к. *Центр речи*. Ц. глотания (*физиол.*) — жуткузгуч борбор, тамакты жуугу аракетин башкаруучу мээ борбору; ц. дыхательный (*физиол.*) — дем алдыргыч борбор, кургакта жашоочу айбандардын абадан дем алуу аракетин башкаруучу мээ борбору; ц. жевания (*физиол.*) — чайнаткыч борбор, жемди, тамакты чайноо аракетин башкаруучу мээ борбору; ц. пищевой — к. *Пищевой центр*; ц. речи (*физиол.*) — сүйлөө борбору, кишинин сүйлөө аракетин башкаруучу мээ борбору; ц. слюноотделительный (*физиол.*) — шилкей чыгаргыч борбор, шилкей бездеринин шилкей чыгаруу аракетин башкаруучу мээ борбору; ц. сосания (*физиол.*) — эмдиргич борбор, жаш төлдүн эмчек эмүү аракетин башкаруучу мээ борбору.
- Центросома (цит.)** — центросома; клетканын ичиндеги органоид; клетканын бөлүнүшүнө байланыштуу.
- Ценур (зоол.)** — ценур; тасмакурттардын личинкалык стадиясы; көк мээ, тоорункай, айланбаш ыландарынын себепкери.
- Цепочка нервная (гист.)** — нерв тутуму; нерв түйүндөрүнөн турган нерв сөнгөү.
- Церинула (зоол.)** — церинула, цериантарий; цериантария жандыгынын личинкалык бир стадиясы.
- Церкария (зоол.)** — церкария; трематода жалпак курттарынын личинкалык стадиясы.
- Церки (анат.)** — церктер; түзүлүш жөнөкөй каскактардын, көп буттуу жандыктардын курсагынын учундагы учтуу жуп орган.
- Цефалоконий (анат.)** — цефалоконийлер; катуу кабыгы жок үлдүрдүн кээ бирлеринин, мисалы, клионе уруусунун оозунун тегерегиндеги кармагыч аппарат.
- Цефализация (биол.)** — цефализация; айбандардын тарыхый өөрчүшүндө денесинин алдынкы учунан бөтөнчөлөнүп баш жаралышы.
- Циатозоид (зоол.)** — циатозоид; чөлдүүлөр тибиндеги кээ бир айбандардын, мисалы, пиросома уруусунун жумурткадан чыккан биринчи индивиди.
- Цикл жизненный (физиол.)** — жашоо цикли; организмдин жаралгандан өлгөнгө чейинки мөөнөтү.
- Циклическая раковина (морф.)** — циклдүү үлүккабык; чыгырыкталган үлүккабык.
- Цикличность (биол.)** — циклдүүлүк; организмдин тиричилик аракетин мезгили менен күчөп, мезгили менен начарлап, анан кайра калыбына келип бир мөөнөттү (цикли) түзүшү.
- Циклическая сезонная (биол.)** — мезгилдик циклдүүлүк; жылдын мезгилдерине жараша айбандардын тиричилик аракетинин темпинин өзгөрүшү.
- Цикличность суточная (биол.)** — суткалык циклдүүлүк; айбандын тиричилик аракетинин темпи бир суткада өзгөрүп, кайра калыбына келип туруу мөөнөтү.
- Цикломорфоз (биол.)** — цикломорфоз; жылдын мезгилине жараша үлүккабыктын формасынын өзгөрүшү; мисалы, жөнөкөй түзүлүштүү рак сымалдуулардыкы.
- Цикл развития (биол.)** — өөрчүү цикли; организмдин түйүлдүк кезинен толук жетилүү өсүшүнө чейинки басып өткөн жолунун мөөнөтү.
- Цилиарное тело (анат.)** — кирпиктей нерсе; көздүн тамырдуу челинин калындаган жагы.
- Цимбалы (анат.)** — цимбалдар; чырылдак каскактардын, курсагынын алдынкы бетиндеги жуп эбелек, булар аркылуу чырылдаган үн чыгарышат.
- Цингулюм (анат.)** — цингулюм; бурама жандыктарынын чимирилткич аппаратынын бир органы.
- Циркумпольные виды** — к. *Виды кругопольные*.
- Циркумпольные организмы (биол.)** — уюл айланасындагы организмдер; жердин түндүк жана түштүк уюлунун алкактарында жашоочу организмдер.
- Циркумтропические виды** — к. *Виды круготропические*.
- Циркумтропические организмы (биол.)** — тропик айланасындагы организмдер; жердин тропик алкактарында жашоочу организмдер.
- Циррус (анат.)** — циррус; трематода жалпак курттарынын эркектик жыныс мүчөсү.
- Цирры (анат.)** — цирралар; сууда жашоочу омурткасыз жандыктардын көпчүлүгүнүн тинтүүрлөрүндөгү сезгич мурутчалар.
- Циртопия (зоол.)** — циртопия; эвфаузия түркүмүндөгү рак сымалдуулардын личинкалык бир стадиясы.
- Циста (биол.)** — циста, ыйлаак; көптөгөн жалгыз клеткалуу организмдердин убактылуу жашоо формасы.
- Цистицерка** — к. *Финна*.
- Цистицеркоид (зоол.)** — цистицеркоид; тасмакурттардын личинкалык бир стадиясы.
- Цистоэоид (зоол.)** — цистоэоид; сифонофор жандыктарынын колониясындагы бир түрдүү индивид.
- Цистодежная стадия (зоол.)** — цистодеялык стадия; денизилиясынын личинкалык бир стадиясы.

Цитогенетика — цитогенетика; тукум куучулукту жана өзгөрүлмөлүүдүктү клеткалык деңгээлде иликтөөчү генетиканын бир тармагы.

Цитокинез — к. *Цитотомия*.

Цитолиз (*биол.*) — цитолиз; клеткалардын бүлүнүшү.

Цитолезин (*биохим.*) — цитолезин; жыландын уусунун бир түрү.

Цитология — цитология; клеткалар жөнүндө илим.

Цитоплазма (*цит.*) — цитоплазма; клетканын ядродон башка бөлүгү, протоплазмасы.

Цитотомия (*цит.*) — цитотомия; клетка каринез жолу менен бөлүнгөндө, акыркы фаза-сында — телофазада, денесинин экиге бөлүнүшү.

Цитохимия — цитохимия; клеткалардын түзүлүшүн жана функциясын химиялык жол менен иликтөөчү цитологиянын бир бөлүгү.

Цитохром (*биохим.*) — цитохромдор; клеткалардын дем алышына катышуучу ферменттер.

Цифонаутес (*зоол.*) — цифонаутес; балык курттардын личинкалык бир стадиясы.

Цыплёнок (*зоол.*) — жөжө; тоок сымалдуу куштардын балапаны.

Цыплятина — жөжө эти.

Ч

Чашка коленная (*анат.*) — томук; желиндүү айбандардын арткы аягындагы томуктуу муундагы бир жагы жылма кыска, чулу сөөк.

Челка (*морф.*) — көкүл; айбандын маңдай чачы.

Человек Гейдельберский (*ант.*) — Гейдельберг кишиси; Германиянын Гейдельберг шаарынын жанынан табылган байыркы кишинин сөөгүнө жараша коюлган ат.

Человек неандертальский (*ант.*) — неандерталь кишиси; Германиянын Неандерталь жайыгынан табылган байыркы кишинин сөөгүнө жараша коюлган ат.

Челюсти (*анат.*) — жаактар; тамакты майдалоочу аппарат; булардын кыйла анатомиялык-морфологиялык түрү бар: ч. верхние — үстүнкү жаактар, желиндүү айбандардын оозунун үстүндө жаткан жаактар; ч. задние — арткы жаактар, көпчүлүк омурткасыз айбандарга таандык жаактар; ч. нижние — астыңкы жаактар, желиндүү айбандардын оозунун астында жаткан жаактар; ч. передние — алдынкы жаактар, көпчүлүк муунак буттуу жандыктардын үстүнкү жаактары.

Челюстная дуга (*анат.*) — жаак догосу; амфибиянын, сойлоктордун башсөөгүндөгү бир тетик.

Челюстной аппарат (*анат.*) — жаак аппараты; омурткасыз жандыктардын көпчүлүгүнүн жем тамак майдалоочу органы.

Червоводня (*экол.*) — курткана; жибек курттары багылууучу жай.

Чередование поколений (*биол.*) — неберелердин кезүүлөшүп келиши; омурткасыз жандыктардын эки же бир нече муундагы тукумдарынын тиричилик циклинин кезүүлөшүп алмашышы.

Череп (*анат.*) — башсөөк; омурткалуу айбандардын башынын скелети. Ч. диапсидный (*морф.*) — диапсиддүү башсөөк, башсөөктүн түзүлүшүнүн бир тиби; ч. костный (*морф.*) — сөөктүү башсөөк, айбандын сөөктөн түзүлгөн башсөөгү; ч. стегальный (*морф.*) — стегалдуу башсөөк, капкактуу башсөөк, айбандын башсөөгүнүн түзүлүшүнүн бир тиби.

Черепная кинетизм (*морф.*) — башсөөк кинетизми; үстүнкү жаактардын, чыкый сөөктөрдүн мээ кутусу менен кыймылдак байланышта болушу.

Черепная крыша (*анат.*) — башсөөк капкагы; башсөөктү үстүнөн жапкан сөөк.

Черепная лицевая часть (*анат.*) — башсөөктүн бет бөлүгү.

Черепная коробка — к. *Мозговая коробка*.

Черепные — к. *Животные позвоночные*.

Черепные дуги (*анат.*) — башсөөк доголору; башсөөктү түзүүчү сөөктөрдүн доголору.

Черепные нервы — к. *Нервы черномозговые*.

Чернильная железа — к. *Чернильный мешок*.

Чернильная жидкость (*биохим.*) — кара суюктук; башпунт моллюскалардын (каракатицанын) сыякапчыгынан чыгарылуучу кара боёктуу суюктук.

Чернильный мешок (*анат.*) — сыякапчык; башпунт моллюскалардын көпчүлүгүнүн органы, мунун ичинде кара пигмент жаралат.

Четверохилюдные (*анат.*) — төрт дөбө; көрүүнүн жана угуунун борборлору жаткан ортонку мээнин бир бөлүгү.

Чешуйки (*морф.*) — какачтар; кээ бир муунак буттуу айбандардын денесинин сыртындагы майда эбелекчелер. Ч. оптические — оптикалык какачтар, күндүн шооласын өткөргөндө аны нур составдарына ажыратуучу какачтар, ошондуктан алар күнгө кубулуп турат; ч. пахучие — жыттуу какачтар, атайын бир жыт чыгаруучу какачтар; ч. пигментные — пигменттүү какачтар, түстүү какачтар, пигментине жараша боёлгон какачтар.

Чешуя (*морф.*) — түрпү; омурткалуу айбандардын терисиндеги катуу эбелектер, булардын кыйла анатомиялык-морфологиялык түрлөрү бар: ч. ганоидная — ганоиддүү түрпү; ч. космоидная — космоиддуу түрпү; ч. ктеноидная — ктеноиддүү түрпү; ч. плакоидная — плакоиддүү түрпү; ч. роговая — чортүрпү, мүйүздөй, туюктай катуу ткандан жаралган түрпү; ч. циклоидная — теңгетүрпү; ч. черепицеобразная — черепица сымалдуу түрпү, формасы черепицага окшош түрпүлөр.

Чихание (*физиол.*) — чүчкүрүү; мурун көндөйүндөгү чоочун заттарды (дүүлүктүргүчтөрдү) сыртка чыгаруу үчүн физиологиялык аракет.

Членик (*анат.*) — мүчө; курттардын, мисалы тасмакурттардын денесиндеги ар бир муунак.

Член половой (анат.) — жыныс мүчөсү; желиндүү айбандардын эркегинин жыныстык катышууга арналган мүчөсү.

Чрвное сплетение — к. *Солнечное сплетение*.

Чувствительность (физиол.) — сезгичтик; организмдин дүүлүктүрүүнү кабыл алуу жөндөмдүүлүгү.

Чума (бол.) — кыргын; эң өлүмдүү, өтө тез тараган тумоо, ылан. Кыргызча кишинин тумоосун кулапса, уйдун ыланын көк көйнөк дейт.

Ш

Шары желточные (цит.) — саргыч тоголоктор; жумуртканын тоголоктошкон сары заты.

Шванновские клетки (цит.) — Шванн клеткалары; нерв талчаларынын сырткы челдерин түзүүчү клеткалар.

Шелушение (биол.) — какачтануу; какачтуу түлөө; теринин дүүлүккөндүгүнөн какачтанып, күбүлүп турушу.

Шероховатость (анат.) — бодур; сөөктүн тарамыш, чарымдар бекий турган бодур жери.

Шерсть (гист.) — жүн; айбандын (желиндүү айбандардын көпчүлүгүнүн) терисин жаап турган түк.

Шершаветь (бол.) — туурулуу, күдүрөйүү; теринин калыңданып, катууланып, үстү туш-туш жакка жарылып, бодурайып калышы.

Шея (анат.) — моюн; омурткалуу айбандардын көпчүлүгүнүн баштан кийинки, дененин алдындагы, омуртка тутумунун болушу.

Шизогония (цит.) — шизогония; кээ бир жөнөкөй жандыктардын жыныссыз көбөйүшүнүн бир түрү.

Шизонт (зоол.) — шизонт; кокцидиялардын өөрчүү стадияларынын бири.

Шипение (физиол.) — ышкыруу, ышылдоо; мисалы, жыландын ышкырыгы.

Шкура — тери; айбандын денесинен сыйрылган жүндүү тери.

Шов (анат.) — тигиш, жик; эки сөөк бири менен бири былк этпей ширелишип бекиген жер.

Шпора (анат.) — 1. төкөөр; куштун шыйрагындагы катуу бөтөнчө тырмак; 2. топчулук; жылкынын аяктарынын ички бетиндеги чор нерсе.

Щ

Щель голосовая (анат.) — үн жылчыгы; мууздоодогу үн чыгаруу жылчыгы. Щ. жаберная (анат.) — бакалоор жылчыгы, бакалоорлордун доголорунун арасындагы жылчык; щ. плевральная (анат.) — плевра жылчыгы, көкүрөк көндөйүн ичтеген чел менен көкүрөктөгү органдарды тыштаган челдин ортосундагы жылчык; щ. половая (анат.) —

жыныс жылчыгы, ургаачы айбандын жыныстык органынын сырткы жылчыгы; щ. ротовая (анат.) — ооз жылчыгы, айбандын оозунун сырткы жылчыгы.

Щенение (биол.) — күчүктөө; канчыктын бала төрөшү.

Щенок (зоол.) — күчүк; иттин жаш баласы.

Щетина (морф.) — кылкан; айбандын денесинин сыртындагы катуу кыл, түк.

Щетиниться (физиол.) — үрпөйүү, түктөйүү; түктүү айбандардын түктөрүнүн тикесинен туруп калышы.

Щетника (морф.) — кылканча; айбандардын, жандыктардын денесинин сыртындагы катуу түкчө.

Щеточка (анат.) — щеткача; аарынын буттарындагы чан тазалагыч органы.

Щит (морф.) — калкан; денени, органды сыртынан жаап турган катуу эбелек.

Щит головогрудной — к. *Головогрудной щит*.

Щитки (анат.) — калканчалар; көпчүлүк омурткасыз жандыктардын денесин сыртынан калкалоочу катуу эбелекчелер.

Щитки роговые (морф.) — чор калканчалар; мүйүз затынан жаралган калканчалар.

Щитовидная железа — к. *Железа щитовидная*.

Щит спинной (морф.) — жон калканы, арка калканы.

Щупальце (анат.) — тинтүүр; көпчүлүк омурткасыз айбандардын былкылдак, соймоктогон урчкучу органы.

Щупальцевая крона (анат.) — тинтүүр сөңгөгү; погонофор жандыктарынын тинтүүрлөрүнүн биригишип түзгөн сөңгөгү.

Щупальцевая пластинка (анат.) — тинтүүр эбелеги; погонофор жандыктарынын тинтүүрлөрүн бириктирүүчү эбелек.

Щупать (биол.) — кармалоо, сыйпалоо.

Щупик (анат.) — сезгич, тинтикч; омурткасыз жандыктардын жем, тамак майдалоочу аппаратындагы бир орган.

Щупики нижнегубные (анат.) — астыңкы ээрин сезгичтери.

Щупики нижнечелюстные (анат.) — астыңкы жаак сезгичтери.

Э

Эвдоксия (зоол.) — эвдоксия; сифонофор жандыктарынын колониядан бөлүнүп, эркин жашоочу индивидуи.

Эволютная раковина (морф.) — эволюттуу үлүк-кабык; кичине жана чоң камераларынын сыртынан эле билинип турган үлүккабыктын формасы.

Эволюционное учение — эволюциялык билим; тирүү табияттын тарыхый өөрчүшү жөнүндө билимдердин тобу.

Эволюция (биол.) — эволюция; тирүү табияттын кайталангыс тарыхый өөрчүшү.

Эврибатные животные (зоол.) — эврибаттык айбандар, жандыктар; деңиздин ар түрдүү терендигине байыр алып жашай берүүчү айбандар.

Эврибионты — к. *Эврибионтные животные.*

Эвригалинная фауна (зоол.) — эвригалдык фауна; туздуулугу ар кандай деңиздерде жашай алуучу айбандардын тобу.

Эвригалинные — к. *Эвригалинная фауна.*

Эврифаги (зоол.) — эврифагдар; теги ар түрдүү жемдерди жеп жашоочу айбандар.

Эвриоксибионтные организмы (биол.) — эвриоксибионттук организмдер; кычкылтегинин концентрациясы ар кандай сууларда жашай алуучу организмдер.

Эвритермные — к. *Эвритермные организмы.*

Эвритермные организмы (биол.) — эвритермдүү организмдер; сырткы чөйрөнүн температура-сынын өтө өөдө-төмөн болушуна чыдамдуу организмдер.

Эвритопные — к. *Эвритопные организмы.*

Эвритопные организмы (биол.) — эвритоптүү организмдер; ар кандай шарттуу жерлерде жашай алуучу организмдер.

Эвфотическая зона (экол.) — эвфотостуу зона; жарык жакшы тийүүчү зона, жай.

Эдафон (экол.) — эдафон; топуракта жашоочу организмдердин жалпысы.

Экваториальная пластинка (цит.) — экватордук эбелек; клетканын митоздук бөлүнүшүндө хромосомалардын клеткага кырчоо сымал болуп тизилип, ортосунда бир катар болуп жатышы.

Экзобиология — экзобиология; ааламдын жерден башка планеталарында тиричиликтин бар-жоктугун изилдөөчү илим.

Экзогастрическое заквашивание раковины (морф.) — үлүккабыктын экзогастрдик имерилиши; үлүккабыктар дененин курсак жагы эмес, арка жагын көздө имерилиши.

Экзокринные железы (анат.) — экзокриндик бездер; физиологиялык кубаттуу суюктуктарын сырткы чөйрөгө чыгаруучу бездер.

Экзокутикула (гист.) — экзокутикула; каскак жандыктардын кабыгынын (терисинин) сырткы катуу катмары.

Экзоподит (анат.) — экзоподит; рак сымалдуулардын аяктарынын сыртындагы барасы, бакалоор милдетин аткарат.

Экзоциста (цит.) — экзоциста; цистанын сырткы кабыгы, чели.

Экологическая конвергенция (биол.) — экологиялык конвергенция; окшош шарттарда жашаган ар түрдүү систематикалык категориядагы айбандарда окшош белгилердин жаралышы.

Экологические ниши (экол.) — экологиялык текчелер; ар бир түр өзү жашоочу ылайык жай.

Экологическое разнообразие (морф.) — экологиялык ар түрдүүлүк; теги бир айбандардын жашоо шартынын ар кандай болушуна жараша формаларынын, өндөрүнүн ж.б. белгилеринин өзгөрүшү.

Экология — экология; тирүү табияттын өз ара жана сырткы чөйрө менен болгон мамилеси жөнүндө илим.

Экосистема (экол.) — экосистема; тирүү табият менен анын жашаган сырткы чөйрөсүнөн куралган биримдик табигый комплекс.

Экскременты (биол.) — эксcrementтер; кишинин жана айбандардын денесинен сыртка чыгарган катуу, суюк калдыктар.

Эксcretорная система — к. *Система выделительная.*

Эксcretы (биол.) — эксcretтер; организмдин зат алмашууда сыртка бөлүп чыгарган акыркы калдык заттары.

Эксcretция (физиол.) — эксcretция; зат алмашуу процессиндеги акыркы калдык заттарды сыртка бөлүп чыгаруу процесси.

Экспирация — к. *Выдох.*

Экспрессивность (ген.) — экспрессивдүүлүк; белгилүү ген тарабынан тейленген жышаналардын ачык көрүнүү даражасы.

Экстероцепторы (физиол.) — экстероцепторлор; сырткы чөйрөдөгү дүүлүктүргүчтөрдү сездириүүчү нерселер.

Экстероцепция (физиол.) — экстероцепция; экстероцептор аркылуу сырткы дүүлүктүргүчтөрдү сезүү.

Экстерьер (морф.) — экстерьер; айбандын сырткы көрүнүшү жана дене түзүлүшү.

Эктогенез (дарв.) — эктогенез; эволюциялык билимдеги бир көз караш.

Эктодерма (гист.) — эктодерма; түйүлдүктүн сырткы катмары.

Эктопаразиты (зоол.) — эктопаразиттер; дененин сыртына зыян келтирүүчү мителер; организмдин сырткы бетинде мителик кылып жашоочу жандыктар, микробдор.

Эктоплазма (цит.) — эктоплазма; жалгыз клеткалуу организмдердин цитоплазмасынын сырткы катмары.

Элеваторы — к. *Мышцы-подниматели.*

Элиминация (биол.) — элиминация; ар түрдүү табигый себептерден улам бирин-серин организмдер же тобу менен өлүшү.

Эмаль (морф.) — эмаль, тиш бедери; тишти сыртынан жытылдатып каптап турган катмар.

Эмболус (анат.) — эмболус; жөргөмүштөрдүн эркегинин жыныстык мүчөсү.

Эмбриогенез — к. *Зародышевое развитие.*

Эмбриология — эмбриология; организмдин түйүлдүк кезиндеги өөрчүшү жөнүндөгү илим.

Эмбрион (биол.) — эмбрион; к. *Зародыш.*

Эмбриональная камера (цит.) — эмбриондук камера; үлүккабыктуу жалгыз клеткалуу жандыктардын эң биринчи түйүлдүгүнүн үйү.

Эмбриональная пленка (анат.) — түйүлдүк чели; тирүү туучу кескелдириктен балдарынын сыртындагы жука чөл.

Эмбрионизация развития (биол.) — өөрчүүнүн эмбриондолушу; айбанаттын түзүлүшү таалайлап, филогенездик тепкичтер боюнча улам өөдө көтөрүлгөн сайын, өөрчүүшү да өзгөрүлөт, мисалы, омурткасыз жандыктар-

- дын көпчүлүгүнүн балдары сырткы чөйрөдө бир нече личинкалык стадиялардан өтүп чоңойсо, андан жогорку даражадагы жандыктардыкы ошол стадияларды жумуртканын гана ичинде өткөрүп, сыртка чондорунга окшогон балдарды чыгарышат.
- Эмбриотика** (*эмбр.*) — эмбриотика, түйүлдүк баштыгы; кээ бир жөнөкөй түзүлүштүү жандыктардын түйүлдүктөрү жашоочу баштыкча.
- Эмиграция** (*биол.*) — эмиграция; айбандардын өз аймагынан башка жайларга оолашы.
- Эмподий** (*анат.*) — эмподий; жөргөмүштөрдүн буттарынын муундарындагы кыпчыктей.
- Эндемизм** (*биол.*) — эндемизм; эндемиктердин жашоо комплекси, б. а. бир жайда байыр алып жашоо процесси.
- Эндемик** (*биол.*) — эндемик; анча кеңири эмес аймакка таандык айбандын түрү, уруусу же тукуму.
- Эндемичные** (*биол.*) — эндемик организмдер; өздөрү байыр алган аймактарда тарабай жамаатташып жашаган организмдер.
- Эндокард** (*анат.*) — эндокард; жүрөк көңдөйүн ичтеп турган ички чели.
- Эндокринные железы** — к. *Железы внутренней секреции.*
- Эндокринология** — эндокринология; эндокрин бездердин жана алар чыгарган продуктулардын түзүлүшүн, функциясын иликтөөчү илим.
- Эндоктикула** (*гист.*) — эндоктикула; каскак жандыктардын кабыгынын (терисинин) ички катмары.
- Эндолимфа** (*гист.*) — эндолимфа; ички кулактын чыгарыгына толгон суюктук.
- Эндомитоз** (*цит.*) — эндомитоз; ядросу бузулбай туруп, хромосомалардын санынын эки эсе көбөйүшү.
- Эндопаразитизм** (*экол.*) — эндопаразитизм; дененин ичинде мителик кылып жашоо.
- Эндопаразиты** (*зоол.*) — эндопаразиттер; дененин ичинде зыян келтирүүчү мителер; организмдин ички чөйрөсүндө мителик кылып жашоочу жандыктар, микробдор.
- Эндоплазма** (*цит.*) — эндоплазма; жалгыз клеткалуу жандыктардын цитоплазмасынын ички катмары.
- Эндоплазматическая сеть** — эндоплазмалык тор; клетканын ичиндеги бир тордуу органоид.
- Эндоплазматический ретикулум** — к. *Эндоплазматическая сеть.*
- Эндоподит** (*анат.*) — эндоподит; рак сымалдуулардын аяктарынын ич жагындагы барасы; кыймылдоо, жылуу функциясын аткарат.
- Эндостиль** (*анат.*) — эндостиль; деңизде жашоочу көпчүлүк омурткасыз жандыктардын кызыл өңгөчүнүн жанындагы органы; жем ташуу ишине катышат.
- Эндотелий** (*цит.*) — эндотелий; кан жана лимфа тамырларынын керегесинин жана жүрөктүн көңдөйүнүн ички бегин каптап турган клеткалардын катмары.
- Эндоциста** (*цит.*) — эндоциста; цистанын ички жумшак чели.
- Энтодерма** (*гист.*) — энтодерма; көп клеткалуу жандыктардын түйүлдүгүнүн ички катмары.
- Энтомология** — энтомология; зоологиянын каскактарды иликтөөчү бир бөлүмү.
- Энтомофаги** (*зоол.*) — энтомофагдар; курт-кумурскалар менен тамактануучу айбандар.
- Эоантроп** (*ант.*) — эоантроп; Түштүк Англияда сөөгү казылып табылган кишинин аты.
- Эозинофилы** (*цит.*) — эозинофилдер; кандын ак бүртүктөрүнүн эозин менен жакшы боёлгондору.
- Эпигенез** (*биол.*) — эпигенез; түйүлдүктөр өөрчүгөндө органдар, мүчөлөр жаралуу жөнүндөгү бир илимий көз караш.
- Эпигина** (*анат.*) — эпигина; жөргөмүштүн жатынынын оозун жабуучу бөтөнчө бир орган.
- Эпидермис** (*гист.*) — эпидермис; айбандын жана кишинин терисинин сырткы катмары.
- Эпикард** (*анат.*) — эпикард; жүрөктүн сыртын каптап турган чөл.
- Эпикаридиум** (*зоол.*) — эпикаридиум; рак сымалдуулардын личинкалык бир стадиясы.
- Эпиктикула** (*гист.*) — эпиктикула; каскак жандыктардын сырткы кабыгынын тышындагы. суу өткөрбөс мом сыяктуу катмар.
- Эпимерит** (*морф.*) — эпимерит; грегарина жандыктарынын денесинин баш жак бөлүгү.
- Эпиморфоз** (*биол.*) — эпиморфоз; жандыктардын өөрчүү фазаларындагы акыркы бир стадиясы.
- Эпиневажные каналы** (*анат.*) — эпинева каналдары; деңизде жашоочу тикен терилүүлөрдүн денесиндеги нерв өткөрүүчү каналдар.
- Эпиподит** (*анат.*) — эпиподит; рак сымалдуулардын жаакбуттарынын сырткы калың кабыгы.
- Эпиподиум** (*анат.*) — эпиподиум; деңизде жашоочу үлүлдөрдүн буттарынын түбүндөгү бөтөнчө бир бүгүшү.
- Эпистаз** (*ген.*) — эпистаз; доминанттуу гендер өз ара таасир көрсөтүшүп, биринин аракетин бири басып коюусу.
- Эпистерриум** (*анат.*) — эпистерриум; деңизкирипилдердин сырткы кабыгындагы эбелек.
- Эпистом** (*анат.*) — эпистом, ооз жапкыч; жөргөмүш сымалдуулардын оозундагы бир орган.
- Эпистрофей** (*анат.*) — эпистрофей; моюндун экинчи омурткасы.
- Эпителальные клетки** (*цит.*) — эпителий клеткалары; эпителий тканынын клеткалары.
- Эпителий** (*гист.*) — эпителий; айбандардын денесин сырткы чөйрөдөн жаап турган чымыр ткань; Э. мерцательный — булбулдөк эпителий, ыргалма эпителий; Э. многослойный — көп катмардуу эпителий, көп кабат эпителий клеткаларынан турган ткань; Э. однослойный — бир катмардуу эпителий, бир кабат эпителий клеткаларынан турган ткань; Э. перитонеальный — кирич эпителий, курсак көңдөйүнүн ичинен ичтеген челди түзгөн эпителий; Э. покровный — жабуулук эпителий; Э. полости тела — дене көңдөйүнүн эпителий; Э. ресничный — түктүү эпителий, бир жак

- башында ыргалма түктөрү бар эпителий клеткасы.
- Эпитокция** (*биол.*) — эпитокция; жыныстык продукттар жетилип келатканда кээ бир организмдин (мисалы, көп түктүү курттардын) сырткы келбетиси жана ички түзүлүшүнүн өтө өзгөрүп калышы.
- Эпитокные формы** (*зоол.*) — эпитоктук формалар; жандыктардын эпитокция мезгилиндеги түрлөрү.
- Эпифиз** (*анат.*) — 1. эпифиз, омурткалуу айбандардын мээсинин үстүнкү беzi; 2. муунбаш; жиликтердин муунга ашталуучу эки жоон башы.
- Эпифрагма** (*анат.*) — эпифрагма; кургакта жашоочу үлүлдөрдүн кышкы чээнге киргенде үлүлкабыгынын оозуна тарткан көшөгөсү.
- Эполеты** (*анат.*) — эполеттер; медузалардын ооз жагындагы бир кошумча бүгүш.
- Эргастоплазма** (*цит.*) — эргастоплазма; РНКсы көп, жаш клетканын цитоплазмасы.
- Эрекция** (*физиол.*) — эрекция, кобуу; жыныс мүчөсүнө кан толуп катуулануу.
- Эреспин** (*биохим.*) — эреспин, ичегигеги ферменттердин бири.
- Эрионейкус** (*зоол.*) — эрионейкус; рак сымалдуулардын личинкалык бир стадиясы.
- Эритробласты** (*цит.*) — эритробласттар; эритроциттерди жаратуучу клеткалар.
- Эритроцитоз** (*физ.*) — эритроцитоз; эритроциттердин убактылуу көбөйүшү.
- Эритроциты** (*цит.*) — эритроциттер; кандын кызыл бүртүкчөлөрү; организмди кычкылтек менен жабдуу функциясын аткаруучу кан клеткаларынын бири.
- Эрозия** (*бол.*) — эрозия; теринин, былжыр челдин үстүндөгү тайкы жараат.
- Эрсеи** — к. *Эдокция*.
- Эстеразы** (*биохим.*) — эстеразалар; татаал эфирлерди, мисалы, майды, ажыратууга катышуучу ферменттер.
- Эстеты** (*анат.*) — эстеттер; үлүлкабыктуу кээ бир жандыктардын кабыктарынын тешиктериндеги бөтөнчө бир сездиргич органдар.
- Эструс** (*физиол.*) — эструс; күүлөө; ургаачы айбандын эркек айбанды эисеп каалоочу убагы; к. *Течка*.
- Этология** — этология; айбандардын табигый шарттарда жүрүш-туруш мүнөздөрүн иликтөөчү биологиялык илим.
- Эукариоты** (*биол.*) — эукариоттор; ядролору цитоплазмадан мембрана менен бөлүнүп, даана көрүнүп турган организмдер.
- Эфиппим** — эфиппим; дафиялардын уруктанган жумурткалары жашоочу жай.
- Эфира** (*зоол.*) — эфира; медузалардын личинкалык бир стадиясы.
- Эхинококк** (*зоол.*) — эхинококк, чер; тасмакурттардын личинкалык бир стадиясы, кишинин жана айбандардын ички органдарында мите болуп жашайт.
- Эхинококковый пузырь** — к. *Эхинококк*.

- Эхиноплутеус** (*зоол.*) — эхиноплутеус; деңизде жашоочу тикен терилүү жандыктардын личинкалык бир стадиясы.
- Эякулят** — эякулят, чүчүндү эркек айбандын бир чүчүгөндө бөлүп чыгарган спермасы.
- Эякуляция** (*физиол.*) — эякуляция, чүчүү; жыныстык катышууда эркек айбандын сперма бөлүп чыгаруу процесси.

Я

- Ягнение** (*биол.*) — козулоо, маркалоо; койдун, кулжанын ургаачыларынын бала төрөшү.
- Ягненок** (*зоол.*) — козу; койдун бир жылга чейинки баласы.
- Ягненок** 3-6 месячной (*зоол.*) — күрпөн, койдун 3-6 айлык козусу.
- Ядерная оболочка** (*цит.*) — ядро чели; клетканын ядросунун сыртындагы жука чел.
- Ядерный** — ядролук; ядрого тиешелүү нерсе.
- Ядерный сок** — к. *Кариолимфа, кариоплазма*.
- Ядовитый** — уулуу; заттардын организмге уулуу таасир көрсөтүшүн белгилөө.
- Ядовитые железы** (*анат.*) — уулуу бездер; организмде уулуу заттарды жаратуучу атайын бездер.
- Ядовитые животные** (*зоол.*) — уулуу айбандар; денесинен уу чыгарып, курал катары пайдалануучу айбандар, жандыктар.
- Ядовитые зубы** (*анат.*) — уулуу тиштер; кээ бир жандыктардын, мисалы, жыландардын уу чубуртуучу тиштери.
- Ядовитый аппарат** (*анат.*) — уулуу аппарат; айбандардын уу жасап чыгаруучу аппараты.
- Ядовитый секрет** (*физиол.*) — уулуу секрет, уулуу аппараттан чыккан уулуу суюктук.
- Ядопроводящие каналы** (*анат.*) — уу чубуртуучу азуулар; уулуу жандыктардын (мисалы, жыландардын) ууну айбандын денесине киргизүүчү азуулары.
- Ядопроводящий канал** (*анат.*) — уу чубуртуучу канал; жыландардын чагуучу тиштериндеги түтүктөр.
- Ядро клеточное** (*цит.*) — клетканын ядросу; өсүмдүктөрдүн жана айбандардын клеткаларынын тиричилигинде эң маанилүү бир бөлүгү.
- Ядро мигрирующее** (*цит.*) — көчмө ядро; инфузориялардын жыныстык жол менен көбөйүшүндө жаралган ядролордун бири, бул биринчи клеткадан экинчи клеткага өтөт.
- Ядро стационарное** (*цит.*) — туруктуу ядро; инфузориялардын жыныстык жол менен көбөйүшүндө жаралган ядролордун бири; бул көчпөстөн, жаралган клеткасында кала берет.
- Ядрышко** (*цит.*) — ядрышко; клетканын ядросунун ичиндеги бир чымыр бүртүк.
- Язык** (*анат.*) — тил; кургакта жашоочу омурткалуу айбандардын жана кишинин оозунун түбүндөгү булчуңдуу бир орган. Я. выбрасы-

вающийся (*морф.*) — ыргыма тил, амфибиялардын, көпчүлүк сойлоктордун ооздон атылып чыгып, кайра кирүүчү тили; я. жестов (*этал.*) — жаңдоо, айбандар кыймылдары менен бир бирине кабар бериши; я. клейкий (*морф.*) — жабышкак тил, жемди өзүнө жабыштырып алуучу тил; я. раздвоенный (*морф.*) — ачакей тил, учу эки ача болуп бөлүнгөн тил.

Языка влагалище (*анат.*) — тил коңулу; кээ бир сойлоктордун тили жыйрылганда катылып калуучу жай.

Языка стемель (*анат.*) — тил сабагы; тилдин денесинин ортоңку бөлүгү, кээ бир жандыктардыкы, мисалы, хамелеондуку, көңдөй болот.

Язычок (*анат.*) — 1. кичине тил; жумшак таңдайдын бош жээгиндеги учпудай учуяган жумшак учрук; 2. тилче, тилчик; муунак буттуу жандыктардын ооз кыпчыкейлеринин ар түрдүү тетиги.

Яичко (*анат.*) — эң; желиндүү айбандардын эркектеринин жыныстык бези.

Яичники (*анат.*) — эзелик бездер; айбандардын эзелик клеткаларды жаратуучу ургаачы жыныстык бездери.

Яйца (*цит.*) — жумурткалар; көпчүлүк айбандардын, жандыктардын эзелик клеткалары, булардан жандыктардын болочоктогу балдары жаралат. Я. амиктические — амикстик жумурткалар, бурмаке жандыктарынын партеногенез жолу менен көбөйгөндө жаралган ургаачыларынын жумурткалары, булар тукум бере албайт; я. гаплоидные — гаплоиддик жумурткалар, жалгыз диплоид хромосомалары бар жумурткалар; я. диплоидные — диплоиддик жумурткалар, кош тизмек хромосомалары бар жумурткалар; я. зимние — кышкы жумурткалар, кээ бир жандыктардын кыштап чыккандан кийин гана тукум берүүчү жумурткалары; я. микстические — микстик жумурткалар, бурмаке жандыктарынын партеногенез жолу менен көбөйгөндө эркек жаратчу ургаачыларынын жумурткалары; я. мозаичные — кооз жумурткалар, сырты ар кандай боёкко боёлгон жумурткалар; я. непигментированные — боёлбогон жумурткалар, сыртында эч кандай боёк жок бир түстүү жумурткалар; я. партеногенетические — партеногенездик жумурткалар, бурмаке жандыктарынын партеногенез жол менен жаралган ургаачыларынын жумурткалары; я. покоящиеся -к. я. зимние; я. регулятивные — регулятивдүү жумурткалар.

Яйцевая камера (*анат.*) — жумурткалык камера; кээ бир жыландардын жумуртка агызгычынын бир бөлүмү.

Яйцевая капсула (*эмбр.*) — жумурткалык капсула; сууда жашоочу кээ бир омурткасыз жандыктардын жумурткаларында түйүлдүк жетилүү үчүн жасалган бөтөнчө бир жай, сууда эркин жүрө берип, инкубаторлук милдетти аткарат.

Яйцевая пила (*морф.*) — жумурткалык араа; жаңа гана куштун жумурткасы менен тамакта-

нуучу жыландардын омуртка канаттары кызыл өңгөчтү тешип, жумуртка кабыгын жиреп таарышат, ошондуктан алар "жумурткалык араа" болуп калышкан.

Яйцеводы (*анат.*) — жумурткалык түтүктөр, жумуртка агызгычтар; айбандардын ургаачыларынын түтүктүү органы; бул аркылуу жетилген жана уруктанган эзелик клеткалар жатынга келишет. Сойлоктордун жана куштардын жумурткалык түтүктөрүндө жумуртканын агы жана катуу кабыгы жаралат.

Яйцевой бугорок (*анат.*) — жумурткалык дөмпөк; кээ бир кескелдириктердин жумурткадан жаңы чыккан балдарынын оозундагы будур, муңусу менен жумуртканын кабыгын тешишет.

Яйцевой мешок — к. *Оотека*.

Яйцевые зубы (*анат.*) — жумурткалык тиш; кээ бир кескелдириктердин жумурткадан жаңы чыккан балдарынын оозундагы эки тиш, муңусу менен жумуртканын кабыгын кемирип тешишет.

Яйцевые муфты — к. *Яйцевые шары*.

Яйцевые оболочки (*цит.*) — жумуртка челдери; көпчүлүк айбандардын жумурткаларынын (эзелик клеткаларынын) челдери. Я. о. извествостые — к. *Яйцевые оболочки скорлуповые*; я. о. кожистые (*морф.*) — жумуртканын терисымак челдери; кургакта жашоочу көпчүлүк сойлоктордун жумурткасынын сырткы жумшак кабыгы; я. о. пергаментовидные (*морф.*) — жумуртканын жаргак чели, кээ бир омурткалуу жандыктардын жумурткасынын сырткы жумшак кабыгы, я. о. скорлуповые (*морф.*) — жумуртканын катуу кабыгы, куштардын, кээ бир сойлоктордун жумурткасынын сырткы акиташтуу катуу кабыгы; я. о. слизистые (*цит.*) — жумуртканын былжырлуу челдери, сууда жашоочу омурткалуу айбандардын көпчүлүгүнүн жумурткасы (уругун) сыртынан курчап турган былжыр; я. шнуры — жумуртка көгөндөрү, амфибиялардын жумурткаларынын тизип турган былжырлуу боолуктар; я. шары — жумурткалык тоголоктор, жумурткалык коргоолдор, деңиз-жөргөмүштөрүнүн жумурткалары сырткы чөйрөдө сакталуучу бир жайлар, буларды эркектери буттарына жабыштырып алып жүрөт.

Яйцевиворожденные животные (*зоол.*) — жумуртка-тирүү туучу айбандар; түйүлдүктөрү толук жетилген жумурткаларды туучу айбандар.

Яйцевиворождение (*эмбр.*) — жумуртка-тирүү төрөө; жандыктардын түйүлдүктөрү энесинин денесинде жаткан жумуртканын ичинде толук жетилип, бирок энесинин жумурткалай түшүп, сырткы чөйрөдө гана жумурткадан чегилип чыгуу жолу менен көбөйүү.

Яйцеклад (*анат.*) — жумуртка салгыч; кээ бир каскак жандыктардын, балыктардын ургаачыларынын жумуртка таштоого арналган сырткы жыныстык мүчөсү.

Яйцекладущие животные (*зоол.*) — жумуртка туучу айбандар; түйүлдүктөрү сырткы чөйрөдө жумурткадан өөрчүп жетилүүчү айбандар.

Яйцеклетка (*цит.*) — энелик клетка; ургаачы жандыктардын, айбандардын жыныстык клеткасы.

Яйценокость (*биол.*) — жумуртка туугучтук; куштардын жумуртка берүү кунардуулугу.

Яйцеродящие животные (*зоол.*) — жумуртка туучу айбандар; ургаачылары бала төрөбөй жумуртка төрөөчү айбандар.

Яйцерождение (*эмбр.*) — жумуртка төрөө; жандыктардын түйүлдүктөрү сыртка чыккан жумуртканын ичинде өөрчүп жетиле турган жол менен көбөйүү.

Яйцо голобластическое (*эмбр.*) — голобласттык жумуртка; бүт бойдон бластомерлерге бытыроочу жумуртка.

Яйцо меробластическое (*цит.*) — меробласттык жумуртка; бытыраганда анча-мынчасы гана бластомерлерди жаратып, негизги массасы түйүлдүккө аш болуучу жумуртка.

Яйцо насекомых (*цит.*) — сирке; каскак жандыктардын жумурткасы.

Якобсонов орган (*анат.*) — Якобсон органы; сойлоктордун жыт билдирүү органдарынын бири.

Якорные пластинки кожи (*анат.*) — теринин тикенбаш эбелектери; голотуриялардын денесинин сыртындагы топ тикендүү өсүндүлөр. Булар аркылуу жандык суунун түбүндө жөргөлөй алат.

Яма височная (*анат.*) — чыккый чункуру; башсөөктөгү, көз чарасынын артындагы чункур.

Ярка — токту; бир жаштагы ургаачы кой.

Ярочка — ургаачы козу; койдун ургаачы жаш баласы.

Ячeya (*экол.*) — уюк; аарынын момдон жасаган, бал толтуруучу, жумуртка салуучу чункуру.

Экинчи бөлүм

АЙБАНАТ АТТАРЫ

А

Аарварк — к. *трубкозуб африканский*, уюк *Трубказубы*.

Аблаттарин (Ablattaria) — аблаттарийлер; өлүкчүл коңуздар тукумунун бир уруусу.

Абома — к. *удае радужный*, уюк *Удавы*.

Аброкома серая (Abrocoma cinerea) — боз аброкома; шиншилласымак келестер тукумундагы бир түр.

Авагисы (Avahies) — авагистер; куйруктуу маймылсымактардын бир уруусу, буларга авагис руноносный (Avahi laniger) — даакы, жүндүү авагис кирет.

Авдотки (Burchinidae) — жылкычы чулдуктар; чулдуктардын тукуму, булардын өкүлү, мисалы, авдотка обыкновенная (Burchinus oedicnemus) — кадимки жылкычы чулдук ж.у.с.

Авлейка — к. *Морянка*.

Австралийские сороки (Craticidae) — Австралия сагызгандары; куштардын Австралиядагы бир тукуму.

Австралопитек (Australopithecus) — австралопитек; байыркы кишисымак маймыл.

Австрокобитисы (Austrocobitis) — австрокобитистер, сомбалыктардын бир уруусу.

Австроменидия (Austromeniida) — австроменидийлер; балыктардын бир уруусу.

Аволитус (Autolytus pictus) — аволитус; көп түктүү курттардын бир түрү.

Ага (Bufo marinus) — ага, дөө курбака; курбакалардын эң ири түрү. Америка континентинде жашайт.

Агамы (Adamidae) — агамалар; кескелдириктин бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түрлөр кирет: агама гималайская (Agama pimalayana) — Гималай агамасы; а. гиссарская — ызар агамасы; а. древесная (A. atricollis) — дарак агамасы, а. живородящая (Cophotis ceylanica) — тирүү туучу агама; а. индонезийская (Arhaniotis acutirostris) — Индонезия агамасы, ычке тумшук агама; а. кавказская (Agama sauscasica) — Кавказ агамасы; а. каменная (A. planiceps) — таштак агамасы, корум агамасы; а. колонистов (A. agania) — Африка агамасы; а. Павловского (A. rawlowskii) — Павловский агамасы; а. рогатая (Ceratophora

stoddartii) — мүйүздүү агама; а. руинная (A. ruderata) — журтчу агама; агама скрытоухая (Otocryptis wiegmanni) — жашыруун кулак агама; а. степная — к. *а. ферганская*; а. туркестанская (A. lehmanni) — Туркестан агамасы; а. ферганская (A. sanguinolenta) — Фергана агамасы; а. хорасанская (A. erythrogaster) — Хорасан агамасы, кызыл боор агама; а. цейлонская (Lygiocerphalus scutatus) — Цейлон агамасы; а. шишконосная (Ceratophora tennentii) — чор тумшук агама; а. собственно (Agama) — накта агамалар, чыныгы агамалар (уруу).

Агаониды (Agaonidae) — агаонидалар; жаргак канаттуу каскактардын бир тукуму.

Аглаофения (Aglaophenia) — аглаофениялар; гидрондлер классындагы деңизде жашоочу жандыктардын бир уруусу.

Агоновы — к. *Морские лисички*.

Агономалы (Agonomalus) — агономалдар; деңиз-бачикилери балыктарынын бир уруусу.

Агриотин вооруженный — к. *наездник черный*, уюк *Наездники*.

Агриотипус — к. *наездник черный*, уюк *Наездники*.

Агриппа — к. *совка-агриппа*, уюк *Совки I*.

Агуарачай — к. *Волк гривистый*.

Агуя — к. *сарыч чилийский*, уюк *Сарычи настоящие*.

Агутневые (Dasiproctidae) — агутти сымалдуулар; кемиргич айбандардын бир тукуму, буларга өкүл болуп агутти (Dasiprocta aguti) — агутти кирет.

Агуттиобразные — к. *Агутневые*.

Адакна — к. *Адакны настоящие*.

Адакны настоящие (Adacna) — кадимки адакналар; жүрөксымал моллюскалар түркүмүндөгү бир түркүмчө.

Адамсия (Adamsia palliata) — адамсия; актиния түркүмүндөгү деңизде жашоочу жандык.

Адапедонты (Adapedonta) — адапедонттор; накта эбелек бакалоордуу моллюскалардын түркүмүндөгү бир түркүмчө.

Адакс (Addax nasomaculatus) — адакс; бөкөндөрдүн бир түрү.

Аденофорен (Adenophorea) — аденофореялар; жумуру курттар классындагы бир классча.

Адесмия (*Adesmia*) — адесмиялар; кибир коңулардын бир уруусу.

Адмирал (*Pygmaeus atalanta*) — адмирал; калдыр-кандардын бир түрү.

Адрианхитовые (*Adrianchthyidae*) — адрианхит сымалдуулар; каңылтыр тиштүү балыктардын бир тукуму, буларга адрианхиты (*Adrianchthys*) — адрианхиттер уруусу кирет.

"Азабач" — азабач; Камчатка кызыл эттүү балыгы.

А-И — к. *ленивец трехпалый*, уюк *Ленивца*.

Аистообразные — к. *Голенастые*.

Аистопода (*Aistopoda*) — аистоподдор; амфибиялардын байыркы бир түркүмү.

Аисты (*Ciconiidae*) — куназдар; шишяк куштардын бир тукуму, мунун төмөнкү уруулары жана түрлөрү белгилүү: аист белый (*Ciconia ciconia*) — илек-илек, ак куназ, а. обыкновенный — к. *а. белый*, а.-разина азиатский (*Anastomus oscitans*) — Азия ачык ооз куназы; а.-разина африканский (*A. lamelligeris*) — Африка ачык ооз куназы; а. черный (*Ciconia nigra*) — кара куназ, а.-разина (*Anastomus*) — ачык ооз куназдар (уруу).

Ай-ай — к. *руконожка мадагаскарская*, уюк *Руконожковые*.

Айе-айе — к. *руконожка мадагаскарская*, уюк *Руконожковые*.

Айлот (*Bipes biporus*) — айлот; эки буттуу сойлордун бир түрү.

Айювые (*Plecoglossidae*) — айю сымалдуулар; корюшка балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлү катары айю (*Plecoglossus altivelis*) — айю кирет.

Акантарии (*Acantharia*) — акантарийлер; танаптуулар классындагы жандыктардын бир түркүмү.

Акантастер (*Acanthaster*) — акантастер, тикенкурсак; деңизжылдыздар классындагы жандык.

Акантобделла — к. *пиявка щетинковая*, уюк *Пиявки*.

Акантодорис (*Acanthodoris pillosa*) — акантодорис; деңиз үлүлдөрүнүн бир түрү.

Акантоцефалы — к. *Скребини*.

Акантохитес (*Acanthochites fascularis*) — акантохитес; чопкуттуу моллюскалардын бир адал түрү.

Акаридии (*Acaridiae*) — акаридиялар; майда котур кенелеринин бир чон тукуму.

Акиба — к. *Нерпа колючая*.

Акмеа (*Actaea*) — акмеалар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Акодоны (*Acodon*) — акодондор; аламандардын бир уруусу, буларга акодон бразильский (*A. argvuloides*) — Бразилия акодону кирет.

Аконэмис коричневый (*Aconaeus fuscus*) — күрөң аконэмис; келестердин бир түрү.

Акрида (*Acrida bicolor*) — акрида; ат баштуу чегиртке.

Акридоксены (*Acridoxena*) — акридоксеналар; айман чегирткелердин бир уруусу.

Акропомовые (*Acropomatidae*) — акропомалар; балыктардын бир тукуму, буларга акропома

японская (*Acropoma japonicum*) — жапон акропомасы кирет.

Акропора (*Acropora*) — акропора; шурулардын бир уруусу.

Акротус — к. *рыба-тряпка*, уюк *Рыбы-тряпки*.

Аксимииды (*Axomyidae*) — аксимия сымалдуулар; кашаң чиркейлердин бир тукуму.

Аксинописис (*Axinopsis*) — аксинописис; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Аксис (*Cervus axis*) — аксис; Индистан бугусу.

Актеониды (*Actheonidae*) — актеондор; деңиз үлүлдөрүнүн бир тукуму, буларга актеон (*Acteon*) — актеон уруусу кирет.

Актинии (*Actiniaria*) — актиниялар; көңгөлдөр тибиндеги деңиз жандыктарынын бир түркүмү. Мунун кыйла тукумдары, уруулары жана түрлөрү белгилүү: актинии плавучие — калкыма актиниялар (тукум); а. роющие — ийиндүү актиниялар (уруу); актиния восковая — к. *а. нитчатая*; а. корковая (*Parazoanthus axinellae*) — кыртышчыл актиния; а. нитчатая — чачысымак актиния; а. лошадиная — к. *а. пурпурная*; а. обыкновенная — кадимки актиния; а. опоясанная — курчоолуу актиния; а. паразитическая — мите актиния; а. пурпурная (*Actinia equina*) — кыпкызыл актиния; а. солнышко — күнсымак актиния; а. толсторогая (*Urticina crassicornis*) — жоон мүйүз актиния ж.у.с.

Акулка карликава (*Euprotomicrus bispinatus*) — кидик акула.

Акулы (*Selachomorpha*) — акулалар; акула түспөлдүү балыктардын чон түркүмү, буларга кыйла тукумдар, уруулар жана түрлөр кирет: акула-аллигатор — к. *а. звездчатошипая*, а. бордатая японская (*Orectolobus japonicus*) — жапон сакалдуу акуласы, а. бычья (*Heterodontus japonicus*) — букачар акула; акула-велькан — к. *а. гигантская*, а. гигантская (*Cetorhinus maximus*) — доо акула, а. гладкая — жылма акула, а. длиннокрылая (*Carcharhinus longimanus*) — узун канат акула, а. звездчатошипая (*Echinorhinus brucus*) — уйгак терилүү акула, а. зебровая (*Stegostoma factium*) — таргыл акула, а. катран — к. *а. колючая обыкновенная*, а. колючая малая (*Squalus blaivillei*) — тикендүү кидик акула, а. колючая обыкновенная (*S. acanthias*) — тикендүү кадимки акула, а. колючая черная (*Etmopterus spinax*) — тикендүү кара акула, а. кошачья индийская (*Atelomycterus marmoratus*) — Инди океан мышыкакуласы, а. кошачья обыкновенная (*Scyliorhinus canicula*) — кадимки мышыкакула, а. кошачья пятнистая — к. *а. кошачья черноротая*; а. кошачья черноротая (*Pristiurus melanostomus*) — кара ооз мышыкакула, а. куныя американская (*Mustelus canis*) — Америка суусаракуласы, а. куныя кубинская (*Triakis barboursi*) — Куба суусаракуласы, а. куныя леопардовая (*T. henlei*) — темгилала суусаракула, а. куныя острообразная (*T. scyllium*) — курч тиштүү суусаракула, а. куныя японская (*Mustelus manazo*) — жапон суусаракуласы, а. лососевая (*Lamna*

ditropis) — сомчул акула, а.-людоед — мыкачы акула, акула-молот гигантская (*Sphyrna mokarran*) — дөө күрсүакула; а.-м. обыкновенная (*S. zygaena*) — кадимки күрсүакула, а.-нянька (*Ginglymostoma cirratum*) — жоош акула, а. песчаная австралийская (*Sarcharias atenagatus*) — Австралия кумчул акуласы, а. песчаная обыкновенная (*S. taurus*) — кадимки кумчул акула; а.-пилонос японская (*Pristiophorus japonicus*) — жапон араатумишук акуласы, а. пилохвост — к. а. кошачья черноротая, а. плащеносная (*Chlamydoselachus anguineus*) — жабуулуу акула, а. полярная (*Somniosus microcephalus*) — уюл акуласы; а. португальская (*Centroscymnus coelolepis*) — португал акуласы, акула раздувающаяся калифорнийская (*Sephaloscyllium uter*) — Калифорния дырдыма акуласы, а. пятнистая австралийская (*Orestolobus maculatus*) — Австралия темгилдүү акуласы, а. рифовая — рифил акула, а. рогатая калифорнийская — Калифорния мүйүздүү акуласы, а. светящаяся (*Iristius brasiliensis*) — жылтылдак акула, а. сельдевая атлантическая (*Lamna nasus*) — Атлантика айнакөзчүл акуласы, а. сельдевая обыкновенная (*L. nasus*) — кадимки айнакөзчүл акула, а. сельдевая североатлантическая (*L. ditropis*) — Түндүк Тынч океан айнакөзчүл акуласы, а. семжаберная (*Heprtranehias*) — жети бакалоордуу акула, а. серая (*Carcharhinus milberti*) — боз акула, а. серая индийская (*S. gangeticus*) — Инди океан боз акуласы, а. серо-голубая атлантическая (*Isurus oхурinсhus*) — Атлантика бозомтук көгүш акуласы, а. синяя (*Prionace glauca*) — көк акула, а. суповая калифорнийская (*Galeorhinus zyopterus*) — калифорния соропук акуласы, а. тигровая (*Galeocerdo cuvieri*) — таргылала акула, а. тупорылая (*S. leucas*) — келтек тумшук акула, а. шестижаберная (*Hexanchus griseus*) — алты бакалоордуу акула, акулы бородатые (*Orestolobus*) — сакалдуу акулалар (уруу), а. бычы — к. а. *рогатые*, а. гигантские (*Cetorhinidae*) — дөө акулалар (тукум), а. гребнезубые (*Hexanchidae*) — тарак тиштүү акулалар (тукум), а. далатиевые — к. а. *пряморотые*, а.-домовые (*Scapanorhynchidae*) — албарсты акулалар (тукум), а. звездчатопиные (*Echinorhinidae*) — уйгак терилүү акулалар (тукум), а. катрановые — к. а. *колючие*, а. хитовые (*Rhincodontidae*) — китсымак акулалар (тукум), а. корвовые — к. а. *усатые*, а. колючие (*Squalidae*) — тикендүү акулалар (тукум), а. кошачьи (*Scyliorhinidae*) — мышыкакулалар (тукум), а. кошачьи черные (*Apristurus*) — кара мышыкакулалар (уруу), а. куньи (*Triakidae*) — суусаракулалар (тукум), а. куньи ложные (*Pseudotriakidae*) — суусаракуласөрөйлөр (тукум), а. ламновые — к. а. *сельдевые*, а. лисьи (*Alopiidae*) — түлүкакулалар (тукум), а. многожаберные (*Hexanchidae*) — көп бакалоордуу акулалар (тукум), а. молотоголовые (*Sphyrnidae*) — күрсүбаш акулалар (тукум),

акулы-молоты — к. а. *молотоголовые*, а. песчаные (*Carchariidae, Odontaspidae*) — кумчул акулалар (тукум), акулы пилозубые — к. а. *серые*, а. *пряморотые* (*Dalatiidae*) — түз ооздуу акулалар (тукум), а. *разнозубые* — к. а. *рогатые*, а. *рашплевые* — к. *Морские ангелы*, а. *рогатые* (*Heterodontidae*) — мүйүздүү акулалар (тукум), а. *сельдевые* (*Lamnidae*) — айнакөзчүл акулалар (тукум), а. *семжаберные* (*Heprtranchias*) — жети бакалоордуу акулалар (уруу), а. *серо-голубые* (*Isurus*) — көгүш акулалар (уруу), а. *серые настоящие* (*Carcharhinus*) — кадимки боз акулалар (уруу), а. *суповые* (*Gleorhinus*) — соропук акулалар (уруу), а. *усатые* (*Orectolobidae*) — муруттуу акулалар (тукум).

Алабалах — ала балык; жилингир балыктын бир түрү.

Алабестовые (*Alabetidae*) — алабес сымалдуулар; балыктардын бир тукуму, буларга алабес (*Alabes*) — алабестер уруусу кирет.

Алакурт (*Vermipsylla alakurt*) — ала курт, жөлөк; малдын бүргөлөрүнүн бир түрү.

Алаптусы (*Alaptus*) — алаптустар; сиркечил чабарман жаргак канаттуулардын эн майда бир уруусу.

Алаша — к. *сардинелла круглая*, уюк *Сардинеллы*.

Алейродиды — к. *Белокрылки*.

Алектис (*Alectis*) — алектис; ставрида тукумундагы балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү — длинноперый (*A. ciliaris*) — узун канат алектис.

Алеохары (*Aleochara*) — алеохаралар; стафилин тукумундагы коңуздардын бир уруусу.

Алепизавровидные (*Alepisaurioidei*) — алепизавр түспөлдүүлөр; океан балыктарынын түркүмчөсү, буларга алепизавровые (*Alepisauridae*) — алепизавр сымалдуулар (тукум), алепизавры (*Alepisaurus*) — алепизаврлар (уруу) кирет.

Алесты (*Alestes*) — алесттер; Африканын дайраларындагы, көлдөрүндөгү балыктардын бир уруусу.

Алет — к. *сокол элеоноры*, уюк *Соколиные*.

Алетовые (*Tetragonuridae*) — алет сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга төмөнкү өкүлдөр кирет: алет кювьеров (*Tetragonurus cuvieri*) — кювьер алет; алеты (*Tetragonurus*) — алеттер (уруу).

Ализия (*Alysia*) — ализиялар; жаргак канаттуу мителердин бир уруусу.

Алимош — к. *стервятник обыкновенный*, уюк *Стервятники*.

Аллантозомы (*Allantozoma*) — аллантозомалар; соргуч инфузориялардын бир уруусу.

Алленовые (*Allenopithecus*) — аллендер; мар-тышкалардын бир уруусу.

Аллонопитеки — к. *Алленовые*.

Аллигаторы (*Alligatoridae*) — аллигатор сымалдуулар; крокодилдердин бир тукуму, буларга аллигаторы собственно (*Alligator*) — кадимки аллигаторлор (уруу); а. китайский (*A. sinensis*) — кытай аллигатору, а. миссисипский (*A. mississippiensis*) — Миссисиппи аллигатору кирет.

Аллолобофора алтайская гигантская (*Alloboforhoga magnifica*) — Алтай дөө аллолобофорасы; Алтайдагы сөөлжандардын бир түрү.

Аллолобофора серая (*Alloboforhoga caliginosa*) — боз аллолобофора; сөөлжандардын бир түрү.

Алломсеры (*Allomeres elongatus*) — алломсерлер; корюшка балыктарынын бир уруусу.

Аллоциты (*Allocyttus*) — аллоциттер; океандын теренинде жашоочу балыктардын бир уруусу.

Алозы (*Alosa*) — алозалар; айнакоз балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү катары алоза европейская (*A. alosa*) — Европа алозасы кирет.

Альбатросы (*Diomedidae*) — альбатростор; дениз куштарынын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: альбатрос белоспинный (*Diomedea albatrus*) — ак жон альбатрос, а. белый — к. *а. странствующий*; а. странствующий (*D. exulans*) — ак альбатрос, селсаяк альбатрос, а. темноспинный (*D. immutabilis*) — кара жон альбатрос.

Альбулевые (*Albulidae*) — альбулалар; тарпан сымалдуу океан балыктарынын бир тукуму, буларга альбула (*Albula*) — альбулалар уруусу кирет.

Альвеококк (*Alveococcus multilocularis*) — альвеококк; мите тасма курттардын биринин личинкалык стадиясы, чер ыйлаагы.

Альдровандия (*Aldrovandia*) — альдровандиялар; тикенөркөч балыктардын бир уруусу.

Альпака — альпака; Американын бийик жерлеринде жашоочу төө сымалдуулар түркүмүнө кирүүчү айбан, мал катарында уруулат.

Альфеусы — к. *Раки-шелкуны*.

Альционарии (*Alcyonaria*) — альционариялар; жумшак шурулардын бир түркүмү.

Альционы (*Alciopidae*) — альциоптор; көп түктүү муунак курттар классынын бир тукуму.

Алярия (*Alaria*) — аляриялар; трематода классындагы мите жалпак курттардын бир уруусу; мунун бир түрү, алярия алата (*A. alata*) — канаттуу алярия белгилүү.

Алютера (*Aluthera*) — алютерлер; жалгыз мүйүздүү балыктардын бир уруусу.

Амадай японский (*Branchiostegus japonicus*) — жапон амадайы; денизде жашоочу алабуга балыктарынын бир түрү.

Амадина зебровая (*Tacniopygia guttata*) — наардуу өрмөкчү; өрмөкчү чымчыктардын бир түрү.

Амадина красногорлая (*Amadina fasciata*) — кызыл тамак өрмөкчү; өрмөкчү чымчыктардын бир түрү.

Амадина чешуйчатая (*Lonchura punctalata*) — качактуу өрмөкчү; өрмөкчү чымчыктардын бир түрү.

Амазона синелобая (*Amazona aestiva*) — көк маңдай амазона; Амазонка тотуларынын бир түрү.

Амазона фиолетовая (*Amazona violacea*) — күлдүр амазона; Амазонка тотуларынын бир түрү.

Амаранта — к. *Ткачик амарантовый*.

Амарспидовые (*Amarsipidae*) — айнекбалыктар; океандын экватор чөйрөсүндө жашоочу, денеси айнектей турук балыктардын бир тукуму.

Амбассисы (*Ambassis*) — турук алабугалар; алабуга балыктарынын бир тобу.

Амбарные вредители — кампа бүлдүргүчтөр; кампадагы эгиндерди бүлдүрүүчү зыянкеч жандыктар.

Амбистомовые (*Ambystomatidae*) — амбистома сымалдар; куйруктуу амфибиялардын бир тукуму, буларга төмөнкү систематикалык категориялар кирет: амбистома кротовидная (*Ambystoma talpoideum*) — ийинчи амбистома, көрчычкансымак амбистома, а. мраморная (*A. opacum*) — мраморсымак амбистома, а. олимпийская (*Rhyacotriton olympicus*) — олимп амбистомасы; а. тигровая (*A. tigrinum*) — таргыл амбистома, а. тихоокеанская (*Discampodon eusatus*) — тынч океан амбистомасы; амбистомы (*Ambystoma*) — амбистомалар (уруу).

Амблиоммы (*Amblyomma*) — амблиоммалар; кан соргуч кенелердин бир уруусу.

Амблиопсы (*Amblyopsis*) — сокур балыктар; көздөрүнөн ажыраган, суунун үнкүрүндө жашоочу майда балыктардын бир уруусу.

Амблистомы — к. *амбистомы*, уюк *Амбистомовые*.

Амебы голые (*Amoebina*) — жылаңач амебалар; тамыр буттуулар классындагы жалгыз клеткалуу жандыктардын бир түркүмү, мунун кыйла түрү бар: амеба болотная (*Amoeba silvestris*) — саз амебасы, а. бугристая (*A. tuberosa*) — бүдүрлүү амеба, а. ветвистая — бутактуу амеба, а. двухжгутиковая — кош чыбырткычан амеба, а. дизентерийная (*Entamoeba histolitica*) — ич өткөк амебасы, дизентерия амебасы, а. жгутиковая — чыбырткычан амеба, а. золотистая (*Amoeba aurata*) — алтын түстүү амеба, а. изменчивая — к. *а. обыкновенная*, а.-капелька — тамчыдай амеба, а. кишечная — к. *а. дизентерийная*, а. лучистая — тармактуу амеба, кубулган амеба, а. обыкновенная — кадимки амеба, кубулган амеба, а.почвенная — топурактагы амеба, а. протей — к. *а. обыкновенная*, а. раковинная — үлүлбакытуу амеба, а. с кристалликами — кристаллдуу амеба, а. стекловидная — турук амеба, а. сухопутная — к. *а. почвенная*, а. таракана — таракандын амебасы; а. толстой кишки — картанын амебасы, а.-улиточка — үлүлсымак амеба.

Амейвы (*Ameiva*) — амейвалар; кескелдириктердин бир уруусу, мунун бир түрү: амейва суринамская (*A. surinamensis*) — суринам амейвасы белгилүү.

Амиеобразные (*Amiiformes*) — балчыкчыл балык түспөлдүүлөр; балчыктуу, сормолуу сууда жашоочу балыктардын бир түркүмү; буларга төмөнкүлөр кирет: амиевые (*Amiidae*) — балчыкчыл балыктар (тукум).

Амиур — к. *самик-кошка американский*, уюк *Самик*.

Аммодилы (Ammodillus) — аммодилдер, чычкан сымалду кемиргичтердин бир уруусу.

Аммоскриты (Amмоссурта) — аммоскриттер, сом түспөлдүү балыктардын бир уруусу.

Аммониты — аммониттер; байыркы өлгөн баш-бут моллюскалар.

Аммоноиден — аммоноидеялар; байыркы өлгөн жандыктардын бир тобу.

Аммофилы (Amмоphila) — аммофилалар; жаргак канаттуу, мите ийинчил сары аарылардын бир уруусу, булардын бир нече түрлөрү белгилүү: аммофила песчаная (A. salulosa) — кум аммофиласы; а. пушистая (A. pubescens) — түктүү аммофила ж.у.с.

Ампулициды (Ampулицidae) — ампулициддер; сары аарылардын бир тукуму.

Ампулярии (Ampуляриidae) — ампуляриялар; түзсүз сууда жашоочу үлүлдөрдүн бир тукуму.

Амур белый (Stenopharyngodon idella) — ак амур; каңылтырбалыктардын бир уруусу.

Амур черный (Mylopharyngodon piceus) — кара амур; каңылтыр балыктардын бир түрү.

Амуссиум японский (Amussium japonicum) — жапон амуссиуму; кош капкалуу деңиз моллюскаларынын бир түрү.

Амфибии (Amphibia) — амфибиялар; жерде-сууда жашоочу айбандардын бир классы, булардын үч түркүмү бар: амфибии безногие (Aрoda) — бутсуз амфибиялар, а. бесхвостые (Anuga) — куйруксуз амфибиялар, а. хвостатые (Urodela) — куйруктуу амфибиялар.

Амфиболыды (Amphibolidae) — амфиболиддер; деңиз үлүлдөрүнүн бир тукуму.

Амфилина (Amphiliна) — амфилиналар; тасма курттар классындагы митекурттардын бир уруусу, балыкка мителик кылат.

Амфиокс (Amphioxus) — амфиокс; аштар сымалдуу жандыктардын бир уруусу.

Амфиоксиды (Amphioxides) — амфиоксидестер; аштар сымалдуу жандыктардын бир уруусу.

Амфиофиуры (Amphiophiuga) — амфиофиуралар; жылан куйруктуулар тукумундагы бир уруу, деңиз жандыктары.

Амфиподы (Amphiropodaе) — амфиподдор; рак сымалдуулар классындагы жандыктардын бир тукуму.

Амфиприоны (Amphiрion) — амфиприондор; алабуга түспөлдүү балыктардын бир уруусу, мунун бир түрү белгилүү: амфиприон-клоун (A. percula) — маскарапоз амфиприон.

Амфисбены (Amphisbaenia) — амфисбена сымалдуулар; сойлоктордун бир түркүмчөсү, булардын өкүлү катары амфисбена белая (A. alba) — ак амфисбена кирет.

Амфитрита (Amphitrita jonstoni) — Жонстон амфитритасы; түктүү муунак курттардын деңиз түбүнө байыр алган бир түрү.

Амфиумы (Amphiумidae) — амфиумалар; амфибиялардын бир тукуму, мунун төмөнкү түрү белгилүү: амфиума угревидная — куртбалыксымак амфиума.

Амфиуриды (Amphiuridae) — амфиуриддер; кадимки жылан куйруктуулар түркүмүндөгү бир тукум.

Анабасы (Anabas) — жөргөлөктөр; суудан жөргөлөп кургакка чыгуучу балыктардын бир уруусу.

Анаконда (Anaconda) — анаконда; Түштүк Американын дарыяларында жашоочу чоң жылан.

Анаконда парагвайская — к. Анаконда.

Анаплогнатус (Anapлогnathus analis) — анаплогнатус; тропиктеги коузулардын бир түрү.

Анапсиды (Anapsida) — анапсиддер; сойлоктордун бир классчасы.

Анатаны (Anathana) — анатандар; туپая сымалдуулардын бир уруусу.

Ангариа (Angaria) — ангариалар; үлүлдөрдүн бир уруусу.

Ангилюлоидные (Anguillomorpha) — куртбалык түспөлдүүлөр; куртбалыксымалдуу балыктардын чоң түркүмү.

Ангел императорский — к. Шетинкозубовые.

Ангелы морские (Squatidae) — жалпак акулалар; акулалардын бир тукуму, мунун төмөнкү түрлөрү көп учурайт: ангел морской американский (Squatina dumeril) — Америка жалпак акуласы, а. морской европейский (S. squatina) — Европа жалпак акуласы, ангелы скватиновые.

Андрены (Andrena) — андреналар; чолок тумшук балаарылардын бир уруусу, мунун кыйла түрү белгилүү: андрена краснохвостая (A. haemorrhoa) — кызыл куйрук андрена, андрена-овца (A. ovina) — койандрена, а. седая (A. cineraria) — кууандрена.

Анемоны морские — к. Актинии.

Анергатеы (Anergates) — анергатеестер; кумур-скалардын бир уруусу.

Анзеропода (Anseropoda placenta) — казтаман; деңиз жылдыздарынын бир түрү.

Аниума — к. паламедия рогатая, уюк Паламедия.

Анкилостомы (Ancylostoma) — анкилостомалар; жумуру мите курттардын бир уруусу.

Аннелиды — к. Черви кольчатые.

Аноа — к. буйвол карликовый, уюк Буйволы.

Анодонта — к. Беззубки.

Анолисы (Anolis) — анолисттер; кескелдириктердин бир уруусу, булардын бир нече түрү белгилүү: анолис гигантский (A. ricordi) — дөөанолис, а. красногорлый (A. cardinensis) — кызыл тамак анолис, а. листоносый (A. phyllarhinus) — жалбырак тумшук анолис, анолис-рыцарь (A. equestris) — баатыр анолис, а. украшенный (A. cyanophleurus) — кооздолгон анолис.

Анома (Anoma) — анома; кургактагы үлүлдөрдүн бир уруусу.

Аномальносвязочные (Anomalodesmata) — терс байламталуулар; кадимки эбелек бакалоорду моллюскалар түркүмүндөгү бир түркүмчө.

Аномии (Anomiidae) — аномиялар; моллюскалардын бир тукуму, төмөнкү түрлөрү көп учурайт: аномия гигантская (Radodesmus macrochima) — дөө аномия, а. шиповатая (Anomia squamula aculeuta) — тикендүү аномия ж.у.с.

- Аноплодиний** (Anoplodinium) — аноплодинийлер; инфузория классындагы жандыктардын уруусу.
- Анолопомовые** (Anoplomatidae) — көмүрбалыктар; карасур балыктардын бир тукуму.
- Анолопфрий** (Anoplophrya) — анолопфрийлер; инфузория классындагы мите жандыктардын бир уруусу.
- Анолоцефалы** (Anolopcephalata) — анолоцефал түспөлдүүлөр; тасма митекуртттардын бир түркүмү. Буга анолоцефалиды (Anolopcephalidae) — анолоцефал сымалдуулар тукуму кирет.
- Аноптихты** (Anoptichthys) — көрбалыктар; Мексикадагы сокур балыктардын бир уруусу.
- Аностомовые** (Anostomidae) — кичине ооздуулар; кичине ооздуу балыктардын бир тукуму, буларга аностомы (Anostomus) — кичине ооздор уруусу кирет.
- Анофелесы** — к. *комары малярийные*, уюк *Комары настоящие*.
- Антедониды** (Antedonidae) — антедон сымалдуулар; дениз лилияларынын бир тукуму.
- Антедон** (Antedon) — антедондор; антедон сымалдуулар тукумуна кирүүчү бир уруу, мунун кыйла түрү бар: антедон адриатический (A. adriatica) — Адриатика антедону, а. атлантический (A. bifida) — Атлантика антедону, а. мароккский — к. *а. средиземноморский*, а. североатлантический (A. petasus) — Түндүк Атлантика антедону, а. средиземноморский (A. mediterranea) — Жер-Орто денизинин антедону.
- Антигона** (Grus antigone) — тазтурна, турналардын бир түрү.
- Антигония** (Antigonia) — антигониялар; канылтырбалыктардын бир уруусу.
- Антилопы** — бөкөндөр, бөкөн сымалдуулар; чөлдө, боздондо жашоочу үлүк мүйүздүү кийиктердин тукумуна кирүүчү туяктуу айбандардын бир систематикалык тобу, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: антилопа зобатая — к. *Дзерен*, а. карликовая (Neotragus pygmaeus) — кидик бөкөн, а. косылыя (Pelea capreolus) — эликбөкөн, Түштүк Африка бөкөндөрүнүн бир түрү, а.-крошка (Nesotragus batesi) — майда бөкөн, а.-левретка — к. *а.-крошка*, а. лошадиная (Hippotragus equinus) — жылкысымак бөкөн, а. саблерогая (Oryx dammah) — кылычмүйүз бөкөн, а. черная (Hippotragus niger) — кара бөкөн, а. четырехрогая (Tetracerus quadricornis) — төрт мүйүздүү бөкөн, а. винторогие (Tragelaphinae) — бурама мүйүз бөкөндөр (түркүмчө), а. карликовые (Neotraginae) — кидик бөкөндөр (тукумча), а. коровьи (Alcelaphinae) — бодосымак бөкөндөр (тукумча); а. лесные (Tragelaphus) — токой бөкөндөрү (уруу), а.-малютки (Nesotragus) — бөкөнчөлөр (уруу), а. саблерогие (Hippotraginae) — кылычмүйүз бөкөндөр (тукумча).
- Антимора** (Antimora rostrata) — антимора; мора сымалдуу океан балыктарынын бир түрү.
- Антипатарии** (Antipatharia) — антипатарийлер; шурулар классындагы бир түркүм.
- Антиподокоттус** (Antipodocottus galathea) — антиподокоттус; теренде жашоочу букачарбалыктардын бир түрү.
- Антии** (Anthia) — антиялар; дуулдак конуздардын бир уруусу.
- Антозол** — к. *Полипы коралловые*.
- Антомастус** (Anthomastus) — антомастус; шурулар классындагы бир уруу жандык.
- Антофоры** (Anthophora) — антофоралар; аарылардын бир уруусу, мунун бир түрү: антофора стенная — дубалчыл антофора белгилүү.
- Антренусы** (Anthrenus) — антренустар; теричил конуздардын бир уруусу.
- Антриб пятнистый** (Anthribus albinus) — чаарала антриб; жыгаччыл конуздардын бир түрү.
- Антропомиды** — к. *обезьяны человекообразные*, уюк *Обезьяны*.
- Анубис** (Papio anubis) — анубис; павиан маймылдардын бир түрү.
- Анхима** — к. *паламедея рогатая*, уюк *Паламедея*.
- Анхинга** — к. *Змеешка индийская*, уюк *Змеешки*.
- Анхинги** — к. *Змеешки*.
- Анхистропусы** (Anchistropus) — анхистропусстар; тармак муруттуу рақчалардын бир уруусу.
- Анцилиды** (Anchylidae) — анцилиддер; агын суудагы үлүлдөрдүн бир тукуму.
- Анцилопсетты** (Ancylosetta) — анцилопсетталар; камбала балыктарынын бир уруусу.
- Анчоа** (Anchoa) — анчоалар; анчоус балыктарынын бир уруусу, мунун төмөнкү түрлөрү белгилүү: а. обыкновенная (A. mitchilli) — кадимки анчоа, а. полосатая (A. hepsetus) — таргал анчоа.
- Анчовета** (Cetengraulis mysticetus) — анчовета; анчоа уруусундагы балыктардын бир түрү.
- Анчоусовые** (Engraulidae) — анчоус сымалдуулар; балыктардын бир тукуму. Буларга анчоусы (Engraulis) — анчоустар (уруу), а. австралийский (E. australis) — Австралия анчоусу, а. аргентинский (E. anchoita) — Аргентина анчоусу, а. европейский (E. encrasicolus) — Европа анчоусу, а. калифорнийский (E. mordax) — Калифорния анчоусу, а. капский (E. japonicus sarpensis) — Кап анчоусу, а. перуанский (E. ringens) — Перу анчоусу, а. черноморский (E. encrasicolus panticus) — хамса, Кара-Дениз анчоусу, а.-японский (E. japonicus) — жапон анчоусу кирет.
- Анчоусы светящиеся** (Mycetophidae) — жылтылдак анчоустар; анчоус сымалдуу балыктардын бир тукуму.
- Апантелеес** (Apanteles) — апантелестер; чабандес жаргак канаттуулардын бир уруусу.
- Апатания** (Apatania) — апатанийлер; түк канаттуулардын бир уруусу.
- Апистограмма** (Apistogramma) — апистограмма; кооз балыктардын бир уруусу, буга а. венесуэльская (A. ramirezi) — Венесуэла апистограммасы кирет.

Аплексы (Aplexa) — аплекстер; тузсуз суудагы үлүлдөрдүн бир уруусу.

Аплизия — к. *морской заяц*, уюк *Морские зайцы*.

Аплодионты (Aploidionty) — аплодионттор; бүркүт чабактардын бир уруусу.

Аплодонтоые (Aplodontidae) — аплодонтия сымалдуулар; тыйын түспөлдүү айбандардын бир тукуму, булардын өкүлү: аплодонтия (*Aplodontia rufa*) — кызыл аплодонтия.

Аплохитонтоые (Aplochitonidae) — аплохитон сымалдуулар; Жердин түштүк жарты шарындагы сууларда жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга аплохитон (*Aplochiton*) — аплохитондор уруусу кирет.

Апогонихт — к. *Апогоноые*.

Апогонихтиодес — к. *Апогоноые*.

Апогоноые (Aragonidae) — апогон сымалдуулар; майда кооз балыктардын бир тукуму. Буларга апогонихтиодес (*Aragonichthyodes*) — апогонихтиодестер (уруу), апогонихтиодес однопятнистый (*Aragonichthyodes unipnotatus*) — жалгыз тактуу апогонихтиодес (түр), апогонихты (*Aragonichthys*) — апогонихттер (уруу), апогонихт глазчатый (*A. ocellatus*) — көз наардуу апогонихт (түр), апогоны (*Aragon*) — апогондор, а. австралийский (*A. conspersus*) — Австралия апогону, а. круглотелый (*Spharagia orbicularis*) — жумуру апогон, а. полосатый (*Cheilodipterus lineatus*) — таргыл апогон, а. пятилинейный (*Ch. quinque-lineatus*) — беш түшкүндүү апогон, а. средиземноморский (*A. imberbis*) — Жер-Орто деңизинин апогону, а. темноперый (*A. nigripes*) — кара канат апогон, а. темнополоый (*A. semiurgatus*) — кара таргыл апогон, а. тонкинский (*A. ellioti*) — Тонки апогону ж.б. түрлөрү кирет.

Апогоны — к. *Апогоноые*.

Аполлон (Parnassius apollo) — аполлон; калдыр-кандардын бир түрү.

Апостельга — к. *Пустельга обыкновенная*.

Апоцефалусы (Arocephalus) — апоцефалустар; бүкүр чымындардын бир уруусу.

Аппендикулярин (Appendiculariae) — аппендикуляриялар, жандыктардын классынын аты.

Априоны (Aprion) — априондор; алабага балыктарынын бир уруусу.

Аптерикс — к. *Киви*.

Араваноидные (Osteoglossomorpha) — сөөктил сыпаттуулар; сөөк тилдүү балыктардын чоң түркүмү. Буларга араваноые (*Osteoglossidae*) — сөөктил сымалдуулар тукуму, араванообразные (*Osteoglossiformes*) — сөөктил түспөлдүүлөр түркүмү, араван (*Osteoglossum*) — сөөктилдер уруусу, аравана южноамериканская (*Osteoglossum bicirrhosum*) — Түштүк Америка сөөктили (түр) кирет.

Араканые (Araganidae) — аракана сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга араканы (*Aragana*) — араканалар уруусу кирет.

Арамы (Aramidae) — араамалар; турна сымалдуулардын бир тукуму.

Аранеиды — к. *пауки-кругопряды*, уюк *Паукообразные*.

Арапаима (Arapaima) — арапаималар; Түштүк Америкадагы өзөн балыктарынын бир уруусу.

Арапа — к. *Ары*.

Арасари (Pteroglossus) — арасарилер; доңкулдак сымалдуулардын бир уруусу, мунун төмөнкү түрү белгилүү: а. зеленокрылый (*P. viridis*) — жашыл канат арасари.

Арахниды — к. *Паукообразные*.

Аргазиды — к. *клещи арасовые*, уюк *Клещи*.

Аргали алтайский — к. *Архар алтайский*.

Аргентина — к. *серебрянка обыкновенная*, уюк *Серебрянководные*.

Аргентина североатлантическая — к. *серебрянка североатлантическая*, уюк *Серебрянководные*.

Аргонавты (Argonauta) — аргонавттар; сегиз бут моллюскалардын (спруттардын) бир уруусу.

Аргусовые I (Scatophagidae) — I аргустар; ирикчирик м-н тамактануучу балыктардын бир тукуму. Буга аргус I (*Scatophagus argus*) — I аргус түрү кирет.

Аргусы II (Argus) — II аргустар; кыргоолдордун бир кооз уруусу, мунун төмөнкү түрү белгилүү: Аргус большой (*Argusianus argus*) — чоң аргус.

Ардилья — к. *Вискачи горные*.

Ариевые (Ariidae) — ариялар; жаян балыктардын бир тукуму.

Ариксенин (Arixenia) — ариксениялар; жаян балыктардын бир тукуму.

Ариоммные (Ariommidae) — ариомма сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму. Буга ариомма (*Ariomma*) — ариоммалар уруусу, а. индийская (*A. indica*) — инди ариоммасы (түр) кирет.

Ариониды (Arionidae) — арион сымалдуулар; жержелимдердин бир тукуму, буларга арионы (*Arion*) — ариондор уруусу кирет.

Ариофантиды (Ariphantidae) — ариофантустар; тропиктик үлүлдөрдүн бир тукуму. Мунун айрым уруулары Орто Азия тоолорунда да болот.

Арки (Arcasea) — аркалар; тарак тиштүү моллюскалардын бир чоң тукумунун (*Arcidae*) жана уруусунун (*Arca*) аты; булардын төмөндөгүдөй түрлөрү белгилүү: арка вздутая (*anadara broughtonii*) — дырдыган арка; а. полосатая (*A. zebra*) — таргыл арка.

Аркоцебусы — к. *потто калабарские I*, уюк *Потто I*.

Армадиллы — к. *Броненосцы*.

Арноглоссоподобные (Bothinae) — арноглоссо-сымактар; океан балыктарынын бир тукумчасы. Буга арноглоссы (*Arnoglossus*) — арноглосстор уруусу жана төмөнкү түрлөр кирет: арноглосс европейский (*A. laterna*) — Европа арноглоссу, а. Кесслера (*A. kessleri*) — Кесслер арноглоссу, а. новозеландский (*A. scaphus*) — Жаны Зеландия арноглоссу ж.б.

Аррау — к. *Тартаруга*.

Аррпн большой — к. *лосось австралийский*, уюк *Лососевые собственно*.

Аррпн малый — к. *ери австралийский*, уюк *Ериш*.

Аррпповые (Arripidae) — аррпн сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму. Буга аррппы (Arripis) — аррптер уруусу кирет.

Артедмеллы — к. *крючороги*, уюк *Крючорогоподобные*.

Артемия — к. *Рачок*.

Артикулята (Articulata) — кырк муун түспөлдүүлөр; деңиз лилияларынын бир түркүмү.

Арфы (Nagra) — арфалар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Архар алтайский (Ovis argali) — Алтай кулжасы. **Архар памирский** (Ovis ammon polii) — Памир кулжасы.

Архар таласский (Ovis ammon ammon) — Талас кулжасы.

Архар тьянь-шанский (Ovis ammon ammon) — Тьянь-Шань кулжасы, кадимки кулжа.

Архастеры (Archasteridae) — архастерлер; деңиз жылдыздарынын бир тукуму.

Археобделла каспийская (Archaeobdella esmonti) — Хазар сүлүгү; сүлүк курттардын бир түрү.

Археоптерикс (Archaeopteryx) — археоптерикс; азыркы куштардын байыркы теги.

Археоциатиды — археоциатиддер; байыркы өлгөн шурулардын бир тукуму.

Архианнелиды — к. *Кольцецы первичные*.

Архитас (Architas analis) — архитас; түктүү чымдардын бир түрү.

Архитевтисы — к. *кальмар гигантский*, уюк *Кальмары*.

Архозавры (Archosauria) — архозавралар; байыркы кесектердин бир тобу.

Ариелла (arcella) — ариелла; тамыр буттуулар классасындагы бир уруу жандык.

Ары (Ara) — ааралар; Түштүк Америкадагы тотурлардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: ара гнацинтоный (Anodorhynchus hiacinthimus) — көк аара, а. зеленокрылый (Ara chloroptera) — жашыл канат аара, а. красный (A. macao) — кызыл аара, а. синезелтый (A. araguana) — көксары аара, а. трехцветный (A. tricolor) — үч түстүү аара.

Аскалафы (Ascalaphidae) — аскалафтар; кумурскалардын бир тукуму.

Аскаридаты (Ascaridata) — аскарида түспөлдүүлөр; жумуру мите курттардын бир түркүмчөсү. Буга аскариды (Ascaridae) — аскарида сымалдуулар тукуму, жана кыйла түрлөр кирет: аскарида куриная (Ascaridia galli) — тоок аскаридасы, а. лошадиная (Parascaris equorum) — жылкы аскаридасы, а. свиная (Ascaris suum) — чочко аскаридасы, а. человеческая (Ascaris lumbricoides) — кишинин аскаридасы ж.у.с.

Аскоторациды (Ascothoracida) — аскоторациддер; калчыккөөдөн рак сымалдуулар түркүмү.

Аспидовые — к. *змеи аспидовые*, уюк *Змеи*.

Аспидогастраты (Aspidogastrea) — аспидогастерлер; бүгүлмөлүү курсактар; трематода классындагы жалпак мите курттардын бир

классчасы, буларга аспидогастер (Aspidogaster) — аспидогастер уруусу ж.б. кирет.

Аспидонты (Aspidontus) — аспидонттор; деңиз балыктарынын бир уруусу.

Аспидофороиде (Aspidophoroides monopterygius) — жалкы канат түлкүбалык; түлкүбалыктардын бир түрү.

Аспиды (Aspida) — аспиддер; муунак ала жыландардын тобу, булардын кыйла уруулары жана түрлөрү бар: аспид аризонский (Micruroides euryxanthus) — Аризона аспиди, а. арлекиновый (Micrurus fulvius) — шумпай аспид, а. кобровый (M. frontalis) — чекир аспид, а. коралловый гигантский (M. spixi) — шуру түстүү дөө аспид, а. коралловый ленточный (M. lemniscatus) — шуру түстүү тасмааспид, а. обыкновенный (M. corallinus) — кадимки аспид, а. подвязочный (Elapsoidea sundevalli) — байланма аспид, а. стройный ошейниковый (Leptomicrurus collaris) — каргы мойнок шынкыйган аспид, а. коралловые (Micrurus) — шуру түстүү аспиддер (уруу), а. ложные (Aspidomorphus) — жалган аспиддер (уруу), а. пестрые (Elaps) — ала аспиддер (уруу), а. подвязочные (Elapsoidea) — байланма аспиддер (уруу), а. стройные (Leptomicrurus) — шынкыйган аспиддер (уруу), а. украшенные (Calliophis) — кооздонгон аспиддер (уруу) ж. у. с.

Аспредовые (Aspredinidae) — аспред сымалдуулар; жаянбалыктардын бир тукуму.

Астарты (Astartidae) — астарталар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, буга: астарта атлантическая рыжая (Astarta sulcata) — Атлантика саргыч астартасы, а. настоющая (A. crenata) — кадимки астарта, а. овальная (A. elliptica) — сөлпү астарта, а. северная (A. borealis) — түндүк астарта ж. б. кирет.

Астериды (Asteriidae) — астерия сымалдуулар; деңиз жылдыздарынын бир тукуму.

Астерониксы (Asteronyx) — астероникстер; деңиздеги жыланкуйрук тикен терилүүлөрдүн бир уруусу.

Астианаксы (Astyanax) — астианакстар; коңулчу балыктардын бир уруусу.

Астоматы (Astromata) — астоматалар, оозсуздар; инфузория классындагы бир түркүм.

Астрометисы (Astrometis) — астрометистер; деңиз жылдыздарынын бир уруусу.

Астронестовые (Astronesthidae) — астронесттер; денеси жылтылдап жарык чыгаруучу океан балыктарынын бир тукуму, мунун астронест черный (Astronesthes niger) — кара астронест ж. б. түрлөрү бар.

Астронотус (Astronotus) — астронотустар; тузсуз суудагы балыктардын бир уруусу.

Астропектены (Astropecten) — астропектендер, таракчан жылдыздар; деңиз жылдыздарынын бир уруусу, буга астропектен золотистый (A. aurgantiacus) — сары астропектен да таандык.

Астроскопе (Astroscoptes) — жайчы балыктар; кумга көмүлүп жашоочу балыктардын бир уруусу.

Астрохламисы (*Astrochlamys*) — астрохламистер; деңиздин жыланкуйрук тикен терилүүлөрүнүн бир уруусу.

Астроция (*Astrotia*) — астроциялар; деңиз жылдыздарынын бир уруусу.

Асцидии (*Ascidiae*) — асцидиялар; чөлдүүлөр тибиндеги деңизде жашоочу жандыктар класы. Буларга асцидии колоннальные — к. *асцидии сложные*, а. одиночные — к. *асцидии простые*, а. простые (*Monascidae*) — жөнөкөй асцидиялар (түркүм), а. сложные (*Synascidae*) — татаал асцидиялар (түркүм) ж. б. кирет.

Атайка — к. *Огарь*.

Атактодея (*Atractodea*) — атактодеялар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Атбасарка (*Dociostaurus kraussi*) — атбасар чегирткеси; зыяндуу чегирткелердин бир түрү, чөлдө, боздоңдо жашайт.

Ателеоповые (*Ateleopidae*) — ателеоп сымалдуулар; океандын теренинде жашоочу балыктардын бир тукуму. Буга ателеопы (*Ateleopus*) — ателеоптор уруусу кирет.

Ателопы (*Atelopus*) — ателоптор; келтекбаш балкалардын бир уруусу, буларга ателоп Стельцнера (*A. stelzneri*) — Стельцнер ателобу, а. пестрый (*A. varius*) — ала ателоп ж. б. түрлөрү кирет.

Атемелес (*Atemeles*) — атемелестер; кумурска жечү конуздардын бир уруусу.

Атергате (*Atergates*) — атергате; крабдардын бир уруусу.

Атериноподные (*Atherinomorpha*) — атерина сыпаттуулар; атерина балыктарын бириктирген бир чоң түркүм. Буга атериноподные (*Atherinoidi*) — атерина түспөлдүүлөр түркүмчөсү, атериноподные (*Atheriniformes*) — атерина сымалдуулар түркүмү, атерининовые (*Atherinidae*) — атерина сымалдуулар тукуму, атерины (*Atherina*) — атериналар уруусу жана анын көп түрлөрү; атерина-грунион (*Leuresthes tenuis*) — атерина-грунион, а.-изо (*Iso natalensis*) — атерина-изо, а. каспийская (*Atherina moschon caspia*) — Хазар атеринасы, а. коричневая (*A. bonapartei*) — күрөң атерина, а. корюшковидная (*Atherinopsis californiensis*) — Калифорния атеринасы, а. черноморская (*Atherina moschon pontica*) — Кара-Деңиз атеринасы ж. б. кирет.

Атииды (*Atyidae*) — атидалар; конулчу криветкалардын бир тукуму.

Атланты (*Atlanta*) — атланталар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Атлас (*Attacus atlas*) — атлас; дөөкөпөлөк; калдыркандардын бир түрү.

Атопомустеры (*Atopomusterus*) — кирпибалыктар; деңиз балыктарынын бир уруусу.

Атрины (*Atrina*) — атриналар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Аулодонта (*Aulodonta*) — аулодонтор; деңиз кирпилеринин бир түркүмү.

Аулоповые (*Aulopidae*) — аулоп сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму. Буга аулопы (*Aulopus*) — аулоптор уруусу ж. б. кыйла уруу, түрлөр кирет.

Аура — к. *гриф-индейка*, уюк *Грифы*.

Аурата (*Sparus aurata*) — алтынбалык; деңиздин таманбалыктар тукумундагы бир түр.

Ауремия — к. *медуза ушастая*, уюк *Медузы*.

Аустроглоссы (*Austroglossus*) — аустроглосстор; кыйшкы ооз балыктардын бир уруусу.

Афалины (*Tursiops*) — афалиналар; делфиндердин бир уруусу, муун кыйла түрлөрү жана түрчөлөрү бар: афалина атлантическая — Атлантика афалинасы, а. индийская (*T. aduncus*) — Инди океан афалинасы, а. северитихоокеанская — Түндүк Тынч океан афалинасы, а. черноморская — Кара-Деңиз афалинасы ж. у. с.

Афани (*Aphanus*) — афаниялар; аквариумда өстүрүлүүчү балыктардын бир уруусу.

Афанопус (*Aphanopus*) — афанопус; кылычпалыктардын бир уруусу.

Афелинусы (*Aphelinus*) — афелинустар; чабандес жаргак канаттуу каскактардын бир уруусу.

Афидииды (*Aphidiidae*) — афидиус сымалдуулар; чабандес жаргак канаттуу каскактардын бир тукуму. Буга афидиусы (*Aphidius*) — афидиустар уруусу ж. б. кирет.

Афионовые (*Aphyonidae*) — афион сымалдуулар; океан терендигинде жашоочу балыктардын бир тукуму.

Афиосемионы (*Aphyosemion*) — афиосемиондор; балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: афиосемион Аля (*A. ahl*) — Аля афиосемион, а. двухполосый (*A. bivittatum*) — кош түшкүндүү афиосемион.

Афодии (*Aphodius*) — афодийлер; кыкчыл конуздардын бир уруусу, буларга афодий копающий (*A. fossor*) — казгыч афодий, а. краснокрылый (*A. fimetarius*) — кызыл канат афодий ж. б. түрлөр кирет.

Афредодерые (*Aphredoderidae*) — афредодер сымалдуулар; өзөндөрдө, көлдө жашоочу балыктардын бир тукуму, буга афредодер саянский (*Aphredoder sayanus*) — Саян афредодери кирет.

Африканская тигровая рыба (*Hydrocyon goliath*) — Африка жолборспалыгы; жолборспалыктардын бир түрү.

Афродитиды (*Aphroditidae*) — афродита сымалдуулар; түктүү муунак курттардын бир тукуму.

Ахатиниды (*Achatinidae*) — ахатина сымалдуулар; тирүү туучу үлүлдөрдүн бир тукуму.

Ахатины (*Achatina*) — ахатиналар; ахатина сымалдуу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Ацелы — к. *Черви ресничные бескисельные*.

Ацеры (*Acera*) — ацералар, тоголок үлүлдөр; суу үлүлдөрүнүн бир уруусу, буга ацера (*A. vul-lata*) — тоголок үлүл кирет.

Ацилы (*Acila*) — ацилалар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Б

Бабакото — к. *индри короткохвостые черные*, уюк *Индрозиды*.

- Бабануха** — к. *листоед хреновый*, уюк *Листоеды*.
- Бабируса** (*Babyrousa babyrousa*) — бабируса; доуздардын бир түрү.
- Бабки** (*Cordulia*) — жашыл ийнеликтер; ийнеликтердин бир уруусу, буларга бабка зеленая (*Cordulia aenea*) — жашыл ийнелик кирет.
- Бабочка американская** (*Hyrphantia cunea*) — Америка ак көпөлөгү; эжекебесасы көп түрдүү өсүмдүктөрдү жеңү зыяндуу көпөлөктөрдүн бир түрү. Европага кокустан илешип келген. Азыр кеңири жайылууда.
- Бабочки** (*Lepidoptera*) — көпөлөктөр; канаттары качач менен жабылган каскак жандыктардын бир түркүмү.
- Бабочки булавоусые** — чокмор муруттуу көпөлөктөр; күндүзгү көпөлөктөрдүн бир тобу.
- Бабочки высшие равнокрылые** (*Macrojugata*) — окшош канат жеткилең көпөлөктөр; түзүлүшү татаал көпөлөктөрдүн бир түркүмчөсү.
- Бабочки дневные** — к. *Бабочки булавоусые*.
- Бабочки низшие равнокрылые** (*Microjugata*) — окшош канат жетилбеген көпөлөктөр; түзүлүшү жөнөкөй көпөлөктөрдүн бир түркүмчөсү.
- Бабочки разнокрылые** (*Heteroptera*) — ар канат көпөлөктөр; алдыңкы жана арткы канаттарынын тарамы окшош эмес көпөлөктөрдүн түркүмчөсү.
- Бабочницы** (*Psychodidae*) — майда чиркейлер; түктүү майда чиркейлердин бир түркүмү; буларга өкүл катары бабочница обычная (*Psychoda phalaenoides*) — кадимки майда чиркей кирет.
- Багарьевые** (*Sisoridae*) — тоо жаяндары; тоо өзөндөрүндө жашоочу жаян балыктардын бир түркүмү, булардын багарий индийский (*Bagarius bagarius*) — Индистан тоо жаяны деген түрү бар.
- Бадисовые** (*Badidae*) — бадис сымалдуулар; өзөндө жашоочу майда балыктардын бир тукуму, булардын бир түрү: бадис (*Badis badis*) — бадис.
- Бадяги** (*Spongillidae*) — бадягалар, дениз былпылдак жандыктарынын бир тукуму.
- Базилехты** (*Basilichthys*) — базилехттер; майда балыктардын бир уруусу, эти жегилчтүү.
- Байбак** — к. *сурок степной*, уюк *Сурки*.
- Байкалия** (*Baicalia*) — байкалия, Байкал көлүндө кезигүүчү үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Бакланы** (*Phalacrocoracidae*) — кара каздар; сууда сүзүүчү куштардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: б. большой (*Phalacrocorax carvo*) — ири кара каз, б. галапагосский (*Nannopterum harrisi*) — Галапагос кара казы, б. длинноносый — к. б. *хохлатый*, б. малый (*Phalacrocorax rugmatus*) — кидик кара каз, б. очковый — к. б. *стеллеров*, б. *стеллеров* (*Ph. perspicillatus*) — Стеллер кара казы, б. хохлатый (*Ph. perspicillatus*) — үрпөк кара каз ж. б.
- Бактриан** — к. *верблюд двухгорбый*, уюк *Верблюды*.
- Бахча** (*Vascha elongata*) — бахча; шылдырчымындардын бир түрү.
- Баланоглоссы** (*Balanoglossus*) — баланоглосстор; ичегиси менен дем алуучу жандыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: баланоглосс гигантский (*Balanoglossus gigas*) — дөө баланоглосс, б. Ковалевского (*Saccoglossus kowalevskii*) — Ковалевский баланоглоссу, б. Купфера — Купфер баланоглоссу, б. Мережковского (*Saccoglossus mereshkowskii*) — мерешковский баланоглоссу ж. у. с.
- Балантидий-коли** (*Balantidium coli*) — балантидий-коли; кишинин ичегисиндеги мите инфузория.
- Балистапусы** (*Balistapus*) — балистапустар; ысык жердеги тайыз сууларда жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Балобан обыкновенный** (*Falco cherrug*) — кадимки ителги; шумкарлар сымалдуулар тукумундагы, шумкарлар уруусуна кирүүчү бир кыраан куштардын түрү. Мунун төмөнкү түрлөрү белгилүү: б. индийский — Индистан ителгиси, б. тибетский — Тибет ителгиси. Кыргыздар мүлүшкөрлүккө пайдаланышат.
- Балияусы** (*Balanus*) — балияустар; мурутбут рактардын бир уруусу.
- Бамбукокрисиные** (*Rhizomyidae*) — бамбук келестери; келестердин бир тукуму.
- Бананоеды** (*Musophagidae*) — бананчылдар, сейнектөр; күкүктөр түркүмүндөгү куштардын бир тукуму, буларга төмөнкүлөр кирет: бананоед белошекий (*Fauraco leucotis*) — ак жаак сейнек; б. хохлатый (*Corythaeda cristata*) — үрпөк сейнек.
- Банденг** — к. *ханос обыкновенный*, уюк *Ханосовые*.
- Бандикоты** (*Bandicota*) — бандикоталар; келес сымалдуулардын бир уруусу, буларга бандикота бенгальская (*B. bengalensis*) — Бенгал бандикотасы; б. индийская (*B. indica*) — Индистан бандикотасы ж. б. да кирет.
- Бандикуты австралийские** (*Peramelidae*) — Австралия бандикуттары; ичке тумшук, узун кулак, баштыкчан майда айбандардын бир тукуму; булардын кыйла уруусу жана түрү бар: бандикут длинноносый обыкновенный (*Perameles nasuta*) — кадимки узун мурун бандикут, б. коротконосый обыкновенный (*Isodan obesulus*) — кадимки чолок мурун бандикут, б. свиноногий (*Chaeropus esauidatus*) — доузаяк бандикут, б. южный — к. б. *коротконосый обыкновенный*, бандикуты длинноносые (*Perameles*) — узун тумшук бандикуттар (уруу), б. коротконосые (*Isodan*) — чолок тумшук бандикуттар (уруу) ж. у. с.
- Бандикуты-кролики** — к. *Билби*.
- Банкивский петух** (*Gallus gallus*) — жапан тоок; тооктор тукумундагы бир түр.
- Банкия** (*Bankia*) — банкиялар; эбелек бакалоорду моллюскалардын бир уруусу.
- Бантенг** (*Bos javanicus*) — бантенг; Индонезияда бакмага айландырылган бодонун бир түрү.
- Барабанщик морской** (*Pogonias chromis*) — таргыл бүркүтпалык.

- Барабулька** — к. *султанка обыкновенная*, уюк *Султанковые*.
- Баранчик** (домашний) — козукокор; эркек, биттелбеген козу.
- Бараны** (*Ovis*) — койлор, кулжалар, аркарлар; бакма жана жапайы койлордун, кулжалардын уруусу, буларга кыйла түрлөр кирет: баран голубой (*Pseudois paucur*) — көгүш койсымак, б. горный (самка) — аркар, б. горный (самец) — кулжа, б. гривистый (*Ammotragus lervia*) — жалдуу кулжа, б. домашний — к. *Овца домашняя*, б. закавказский (*Ovis ammon gmelini*) — сыйда мүйүз кулжа, б. круглорогий — к. *б. туркменский*; б.-пробник (домашний) — кочкорок; б. производитель (домашний) — кочкор, б. снежный (*Ovis canadensis*) — дунгул мүйүз кулжа, б. туркменский (*Ovis ammon cycloceros*) — жумуру мүйүз кулжа, туркмен кулжасы, б. Тянь-Шаньский — к. *Архар тянь-шаньский*, б. эльбурский (*Ovis ammon orientalis*) — Эльбурс кулжасы.
- Барасинга** (*Cervus duvauceli*) — сары бугу; Индияда жашайт.
- Баратронус** (*Barathronus parfaiti*) — баратронустар; океандын тереинде жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Барбодесы** (*Barbodes*) — барбодестер; каньлыт-барбалыктардын бир уруусу.
- Барбоурисиновые** (*Barbouroisidae*) — барбоурисия сымалдуулар; китсымак балыктардын бир тукуму. Буга барбоурисия (*Barbouroisia*) — барбоурисилар (уруу), барбоурисия красная (*B. rufa*) — кызыл барбоурисия түрү ж.б. кирет.
- Барбудовидные** (*Polymixioidei*) — барбудо түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмчөсү, буларга барбудовые (*Polymixiidae*) — барбудо сымалдуулар тукуму, барбудо известное (*Polymixa nobilis*) — таанымал барбудо түрү да кирет.
- Барбуни** — к. *Султанковые*.
- Барибал** (*Euartos americanus*) — барибал; Америка аюусу.
- Барилин** (*Barilius*) — барилиялар; каньлыт-барбалыктардын бир уруусу, буга барилия-бола (*B. bola*) — барилия-бола кирет.
- Барракудовые** (*Sphrageniidae*) — барракуда сымалдуулар; кефаль балыктарынын бир тукуму, буларга барракуды (*Sphragena*) — барракудалар уруусу, барракуда полосатая (*S. jellocuda*) — алача барракуда, б. серебристая (*S. argentea*) — күмүшбарракуда ж.б. кирет.
- Баррамулда** — к. *рогозуб*, уюк *Рогозубообразные*.
- Барс снежный** (*Panthera uncia*) — илбирс; мышыктар тукумундагы, аскалуу бийик тоолордо жашоочу жырткыч айбан, Кыргызстанда да кезигет.
- Барсук американский** (*Taxidea taxus*) — Америка кашкулагы.
- Барсук древесный** — даракчыл кашкулак.
- Барсук свиной** (*Arctonox collaris*) — доңызсымал кашкулак.
- Барсук сумчатый** — к. *бандикут длинноносый обыкновенный*, уюк *Бандикуты австралийские*.
- Барсуки** (*Meleidae*) — кашкулактар, кашкулактар тукуму; буларга төмөнкүлөр кирет: барсук обыкновенный (*Meles meles*) — кадимки кашкулак, барсуки хорьковые (*Melogale*) — күөсөнсымал кашкулактар (уруу) ж.б.
- Барсуки сумчатые** — к. *Бандикуты австралийские*.
- Барсучонок** — борколдой; кашкулактардын баласы.
- Бархатинны** (*Satyridae*) — бархаткалдыркандар; кооз көпөлөктөрдүн бир тукуму.
- Бассогигасы** (*Bassogigas*) — бассогигастар; тереңде жашоочу балыктардын бир уруусу, буларга бассогигас Брюса (*B. brucei*) — Брюс бассогигасы, б. глубоководный (*B. profundissimus*) — тереңчил бассогигас кирет.
- Батагур** (*Batagur basca*) — батагур; өзөн ташпакларынын эн ириси.
- Батиагонус чернопёрый** (*Bathyagonus nigripinnis*) — кара канат батиагонус; деңиз балыктарынын бир түрү.
- Батиарки** (*Bathargra*) — батиаркалар; кош пакактуу моллюскалардын бир уруусу, буларга батиарка холодноводная (*B. glacialis*) — муздакчыл батиарка кирет.
- Батизавровые** (*Bathysauridae*) — батизавр сымалдуулар; тереңдикте жашоочу балыктардын бир тукуму, буга батизавры (*Bathysaurus*) — батизаврлар уруусу ж.б. кирет.
- Батизауропсы** (*Bathysauropsis*) — батизауропстор; жашыл көз балыктардын бир уруусу.
- Батиклария** (*Bathyclarias*) — батикларийлер; кларий тукумундагы балыктардын бир уруусу.
- Батикринусы** (*Bathycrinus*) — батикринустар; деңиз лилияларынын бир уруусу.
- Батилаговые** (*Bathylagidae*) — батилагдар; тереңчил коёнбалыктар; тереңде жашоочу балыктардын бир тукуму.
- Батилаковые** (*Bathylaconidae*) — батилако сымалдуулар; тереңде жашоочу балыктардын бир тукуму, буга батилако черный (*Bathylaco nigricans*) — кара батилако ж.б. кирет.
- Батилихнопсы** (*Bathylchnops*) — батилихнопстор; океан балыктарынын бир уруусу.
- Батимастеровые** (*Bathymasteridae*) — батимастер сымалдуулар; деңиздин түбүндө жашоочу балыктардын тукуму, буга батимастер Дерюгина (*Bathymaster derjini*) — Дерюгиндин батимастери да кирет.
- Батиполиподы** (*Bathypolypodinae*) — батиполиподор; сегиз бут моллюскалардын (спруттардын) бир тукумчасы.
- Батиптеровые** (*Bathypterioideae*) — батиптер сымалдуулар; кыстекебалыктардын бир тукуму, буга батиптеры (*Bathypteriois*) — батиптерлер уруусу ж.б. кирет.
- Батотаумы** (*Bathethauma*) — батотаумалар; мүрөккептердин бир уруусу.
- Батофилы** (*Bathophilus*) — батофилдер; кара ооздуу балыктардын бир уруусу, буларга батофил короткий (*B. brevis*) — кыска батофил, б. черный (*B. ater*) — кара батофил да кирет.
- Батраховые** (*Batrachoididae*) — батрахо сымалдуулар; курбакага окшогон балыктардын бир тукуму.

Батрахозавры (Batrachosauria) — батрахозаврлар; байрыкы өлгөн айбандардын бир классчасы.

Батрахонидные (Batrachomorpha) — батрахониддер; чоң баш кыска, жалпак денелүү балыктардын чоң түркүмү, буга батрахообразные (Batrachoidiformes) — батрахо түспөлдүүлөр түркүмү да кирет.

Баттерфиши (Pteripilus) — баттерфишер; дениз, океан балыктарынын бир уруусу, буларга баттерфиш белый (P. alepidotus) — ак баттерфиш, б. серый (P. triacanthus) — боз баттерфиш ж.б. кирет.

Бахонадо (Calamus bajonado) — бахонадо; Америка жээктеринде жашоочу балыктардын бир түрү.

Бахромчатокрылые — к. *Трипсы*.

Бахтак — к. *Ишхан*.

Баятиды (Baetidae) — баэтус сымалдуулар; кунүмдүк чиркейлердин бир тукуму.

Беллы (Bdellidae) — беллалар; кенелердин бир тукуму.

Бегемоты (Hippopotamidae) — бегемот сымалдуулар; Африкада өзөндөрдүн жээктеринде жашоочу, чөп оттоочу желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: бегемот карликовый (Choreopsis libericensis) — кидик бегемот, б. обыкновенный (Hippopotamus amphibius) — кадимки бегемот.

Бегулки (Cursongiinae) — чымылдактар; чулдктардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү түрлөр кирет: бегунок африканский (Rhinoptilus africanus) — Африка чымылдагы, б. египетский (Pluvianus aegyptius) — Мисир чымылдагы, б. обыкновенный I (Cursogius cursor) — кадимки чымылдак.

Бегулки зобатые (Thinocoridae) — салык жемсөө чымылдактар; чулдктар түркүмүндөгү куштар тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: бегунок зобатый горный (Attagus gayi) — тоочул салык жемсөө чымылдак, б. зобатый крошечный (Thinocorus tumescivorus) — кенедей салык жемсөө чымылдак.

Бегунок среднеазиатский бледный II (Cataglyphis pallida) — куу күлүк; Орто Азиянын кумсаган күлүк кумурскасы.

Бегуны (Harpalus) — күлүктөр; дуулдак конуздар тукумундагы уруу.

Бедотия (Bedotia) — бедотиялар; Мадагаскар сууларында жашоочу балыктардын бир уруусу.

Безглазник желтый (Claviger testaceus) — сары көркөңуз.

Безглазки (Inocelliidae) — көртөөмоюндар; каккак жандыктардын бир тукуму.

Беззубки (Anodontina) — тишсиздер; моллюскалардын бир тукумчасы, буларга, беззубка Вуда (Anodonta woodiana) — Вуд тишсизи, б. вытянутая (A. cygnea cellensis) — сүйрү тишсиз, б. кавказская (A. cygnea) — Кавказ тишсизи, б. обыкновенная европейская (A. cygnea) — Европа тишсизи, б. озерная (A. c. lacustris) — көл тишсизи; б. рыбаья (A. c. piscinalis) —

балыкка жем тишсиз; б. сводчатая (A. argaeiformis) — дөмпөк тишсиз, б. узкая (Pseudanodonta complanata) — кууш тишсиз, б. утинная (Anadonta cygnea anatina) — өрдөккө жем тишсиз.

Бейза — к. *орикс восточноафриканский*, уюк *Орикс*.

Бейра (Dorcatragus megalotis) — бейра; кидик бөкөндөрдүн бир түрү.

Бекасик (Leucircus arhipis) — Дон чабагы.

Бекасицы (Leptidae) — чулдукчымандар; чымандардын бир тукуму.

Бекасовые (Scolopacinae) — эчки маарак сымалдуулар; чулдуктардын бир тукумчасы, булардын кыйла түрлөрү бар: бекас азиатский (Gallinago stenura) — Азиянын эчки маарагы, б. обыкновенный (Gallinago gallinago) — кадимки эчки маарак, б.-отшельник (Gallinago solitaria) — безгин эчки маарак ж.у.с.

Бекасовые — к. *Бекасы морские*.

Бекасы морские (Macrorhamphosidae) — дениз маарактары; дениз балыктарынын эчкимаарак түспөлдүү бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: бекас морской (Macrorhamphosus scolopax) — дениз маарагы, б. морской полосатый (Centricorps obliquus) — алача дениз маарагы.

Бекасы цветные (Rostratulidae) — түстүү эчкимаарактар; чулдуктардын бир тукуму.

Белая рыба — к. *Кижуч*.

Беливца (Salmothymus ochridamus) — көл жилингири; жилингири балыктардын бир түрү.

Белек — ак куп; аюубалыктардын баласы.

Белемниты (Belemnites) — белемниттер; байрыкы өлгөн калмырлар (мүрөккөптөр).

Беличьи (Sciuridae) — тыйын сымалдуулар; териси баалуу, даракка чыгып, конулдарга тукумдоочу кемиргич айбандардын бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түр кирет: белка белополосая (Funisciurus leucostigma) — алача тыйын, б. Бердмоура (Menetes berdmorei) — Бердмоурдун тыйыны, б. гамбийская (Heliosciurus gambianus) — Гамби тыйыны, узун куйрук тыйын; б. длинноносая (Rhinosciurus laticaudatus) — узун тумшук тыйын, б. земляная (Geosciurus inauris) — ийнчи тыйын; б. кистеухая (Rheithosciurus macrotis) — чачыкулак тыйын, б.-крошка черноухая (Nannosciurus melanotis) — каракулак тыйынчык, б. кустарниковая сероногоя (Paraxerus serapi) — боз аяк бадалчы тыйын, б. лисья (Sciurus niger) — түлкүсымак тыйын, б. магрибская (Atlantoxerus gelutus) — Марриб тыйыны, б. манличная (Protoxerus stangeri) — данекчи тыйын, б.-мошка (Sciurillus pusillus) — кенедей тыйын, б. мышиная (Mysosciurus pumilio) — чычкансымак тыйын, б. обыкновенная (Sciurus vulgaris) — кадимки тыйын, б. пальмовая (Funambulus layardi) — курмачыл тыйын, б. персидская (Sciurus anomalus) — перси тыйыны, б. североамериканская (Sciurus aberti) — Түндүк Америка тыйыны, белка седая (Callosciurus caniceps) — куу тыйын, б. серая (Sciurus

carolinensis) — боз тыйын, б. Сулавеси (Hyoosciurus heinrichi) — Сулавеси тыйыны, белки (Sciurus) — тыйындар, тыйын сымалдуулардын накта тыйын уруусу, б. бороздаторецовые (Theososciurus) — кобул тиштүү тыйындар (уруу), б. бурундуковые (Tamiosciurus) — ала чычкансымак тыйындар (уруу); б. гигантские азиатские (Ratufa) — Азия дөө тыйындар (уруу), б. карликовые (Microsciurus) — кидик тыйындар (уруу), б. крошки (Nannosciurus) — тыйынчыктар, майда тыйындардын бир уруусу, б. кустарниковые (Paraxerus) — бадал тыйындары (уруу), б.-мошки (Sciurillus) — кенедей тыйындар (уруу), б. обыкновенные (Sciurus) — кадимки тыйындар (уруу), б. пальмовые (Funambulul) — курмачыл тыйындар (уруу), б. полосатые (Funicosciurus) — ала тыйындар (уруу), б. прекрасные (Gallosciurus) — сонун тыйындар (уруу), б. скалистые (Sciurotamias) — зоотыйындар (уруу), б. солнечные (Helisciusurus) — күнөсчүл тыйындар (уруу), б.-телеутки — к. б. обыкновенные.

Белки — к. *Беличы*.

Белобочка — к. *дельфин белобокий*, уюк *Дельфиновы*.

Белобровик (Turdus musicus) — ак каш таркылдак; таркылдактардын бир түрү.

Белоглазка I — к. *уклейка обыкновенная*, уюк *Уклейки*.

Белоглазковые (Losteropidae) — ак көз мыймыттар; сайроочу чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: белоглазка австралийская (Losterops australasiae) — Австралия ак көзү, б. буробочка (L. melanocephala) — күрөң каптал ак көз; б. черноголовая (Speirops melanocephala) — кара баш ак көз ж. у. с.

Белодон (Beladon) — белодондор; крокодилдерге окшош байыркы айбандардын бир уруусу.

Белозушка — к. *куница каменная*, уюк *Куны*.

Белозубки (Crocidura) — ак тиштер; ак тиш сымалдуулардын бир уруусу.

Белозубковые (Crocidurinae) — ак тиш сымалдуулар; чычкан түспөлдүү жер чукуурлар тукумундагы курт-кумурска жечү желиндүү айбандардын бир тукумчасы, булардын көп түрү бар: белозубка белобрюхая (Crocidura leocodon) — ак боор ак тиш, б. большая (C. lasiura) — чоң ак тиш, б. бурая (C. russula) — күрөң ак тиш, б. водяная (Chimmarogale murinus) — суучул ак тиш, б. гигантская (Suncus murinus) — дөө ак тиш, б.-Голиаф (Praesorex goliath) — Камерун ак тиши, б. карликовая (Suncus etruscus) — кидик ак тиш, б. когтистая (Feroculus feroculus) — тырмактуу ак тиш, б. мышинная (Myosorex varius) — чычкансымак ак тиш, б. перепончатопалая (Nectogale elegans) — жаргак таман ак тиш, б. малая (Crocidura suaveoleus) — кичине ак тиш ж. б.

Белокровные рыбы (Chaenichthyidae) — сөлбалыктар; канынын түсү жок балыктардын бир тукуму, буларга көп түр кирет: бело-

кровка длиннопалая (Stycodraeo antarcticus) — узун канат сөлбалык, б. китовая (Neopagetopsionah) — китсымак сөлбалык, б. крокодиловая (Chaenocerhalus aceratus) — крокодилсымак сөлбалык, б. ледяная — к. б. *крокодиловая*, б. темная (Pseudochaenichthys georgianus) — күрөң сөлбалык, б. щуковидная (Champsocephalus gunnari) — чортонсымак сөлбалык (Алеур).

Белокрылки (Aleurodes) — ак канаттар; күбөгө окшош майда каскак жандыктардын түркүмчөсү, булардын кыйла түрлөрү бар: белокрылка цитрусовая (Dialeurodes citri) — лимончул ак канат, б. земляничная (Aleurodes fragariae) — бүлдүркөнчүл ак канат, б. капустаная (A. brassicae) — капустачыл ак канат, б. молочайная (A. protelella) — уу сүттүкөнчүл ак канат ж. у. с.

Белоножка (Microcichla scouleri) — ак бут чымчык; таркылдактар тукумуна кирүүчү чымчыктардын бир түрү.

Белорыбицы (Stenodus) — ак балыктар; адими балыктардын бир уруусу, буларга белорыбица (S. leucichthys) — ак балык түрү кирет.

Белостоматиды (Belostomatidae) — белостома сымалдуулар; дөө канталардын тукуму, булга белостома индийская (Belostoma indicum) — Индистан белостомасы кирет.

Белошей (Anser sanagicus) — ак моюн каз; жапайы каздардын бир түрү.

Белуги (Huso) — кертмелер, адими балыктардын бир уруусу, буларга белуга (H. huso) — кертме кирет.

Белуховые (Delphinarteriinae) — түндүк дельфин сымалдуулар; дельфиндердин бир тукумчасы, буларга төмөнкү уруу ж. б. түрлөр кирет: белухи (Delphinapterus leucas) — түндүк дельфиндер; (уруу), белуха беломорская — Ак-Дениз дельфини; б. дальневосточная — Ыраак-Чыгыш дельфини, белуха карская — Жаза-Дениз дельфини.

Бельдоговидные (Zoarcoidei) — белдога түспөлдүүлөр; дениз түбүндө жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, буларга бельдоги (Zoarces) — бельдогалар (уруу), төмөнкү түрлөрү: белдога америкская (Z. americanus) — Америка белдогасы, б. восточная (Z. elongatus) — Чыгыш белдогасы, б. европейская (Z. viviparus) — Европа белдогасы, белдоговые (Zoarcidae) — белдога сымалдуулар (тукум), бельдогоподобные (Zoarcinae) — белдогасымактар (тукумча) ж. б. кирет.

Беляк — к. *заяц-беляк*, уюк *Зайцеобразные*.

Беляк американский (Lepus americanus) — Америка ак коёну; коёндор тукумундагы бир түр, Америкада жашайт.

Беляк малый — к. *Беляк американский*.

Белянки (Pteridae) — ак көпөлөктөр; эжекебесалары жашылчаларды жечү көпөлөктөрдүн тукуму; буларга белянка капустная (Pteris brassicae) — капустачы ак көпөлөк кирет.

Белянковые (Lactariidae) — куу балыктар; океан, дениз балыктарынын ак түстүү бир тукуму,

- буга жалгыз түрү белянка (*Lactarius lactarius*) — куу балык кирет.
- Бембексы** (*Bembex*) — ийинчи сары аарылар; сары аарылардын бир уруусу, буга бембекс носатый (*Bembex gostratus*) — узун тумшук ийинчи сары аары кирет.
- Бени-израэль** — к. *антилопа-крошка*, уюк *Антилопы*.
- Бентодесмы** (*Benthodesmus*) — бентодесмалар; кылычпалыктардын бир уруусу.
- Бентозавры** (*Benthosaurus*) — бентозаврлар; океан, деңиз балыктарынын бир уруусу.
- Береговушки** (*Ephydridae*) — жээкчилдер; жээкчил чымындардын бир тукуму, буларга береговушка ячменная (*Hydrellia griscola*) — арпачы жээкчи кирет.
- Березовка** — к. *пеночка-трещотка*, уюк *Пеночки*.
- Бериксообразные** (*Beryciformes*) — берикс түспөлдүүлөр; тикен канаттуу балыктардын бир түркүмү, буларга бериксовидные (*Berycoidei*) — берикс сыяктуулар түркүмчөсү, бериксовые (*Berycidae*) — берикс сымалдуулар тукуму, бериксы (*Beryx*) — берикстер уруусу жана кыйла түрлөр: берикс Альфонсо (*Beryx decadactylus*) — он манчалуу берикс, б. красный (*Trachichthodes gerrardi*) — кызыл берикс, б. обыкновенный (*Beryx splendidus*) — кадимки берикс ж. б. кирет.
- Беркут** (*Aquila chrysaetus*) — бүркүт; кыраан карчыга куштар тукумунун эң ири бир түрү.
- Беро элегантный** (*Bero elegans*) — сымбаттуу беро; жапон деңизиндеги балыктардын бир түрү.
- Берое** (*Beroe*) — берое; жоноктордун бир уруусу.
- Бертелинии** (*Bertelinia*) — бертелиниялар; курсакбут моллюскалардын бир уруусу.
- Берш** (*Stizostedion volgensis*) — берш; көксерке уруусундагы балыктардын бир түрү.
- Бескрыл** — к. *Киви*.
- Бескрылые** — к. *Насекомые бескрылые*.
- Беснардия** (*Besnardia*) — беснардия; океан балыктарынын бир уруусу.
- Беспанцирные I** (*Lissamphibia*) — чопкутсуздар; амфибиялар классындагы айбандардын бир классчасы.
- Беспанцирные II** — к. *Бороздчатобрюхие*.
- Бессвязочные** (*Adesmacea*) — байламтасыздар; эбелек бакалоордуу моллюскалардын бир чоң тукуму.
- Бессяжковые** (*Protura*) — мурутсуздар; каскак жандыктардын мурутсуз түркүмү.
- Бестер** — бестер; кертме менен жоко балыкты колдон уруктандырганда жаралган аргын балык.
- Бесхвостые** — к. *Амфибии*.
- Бесчелюстные** (*Agnatha*) — жааксыздар; жандыктардын бир чоң классы.
- Бесчерепные** (*Ascrania*) — бесчерепсүздөр; жандыктардын бир типчеси.
- Бесципные** — к. *Трескообразные*.
- Бетилиды** (*Bethylidae*) — бетилилер; каскак жандыктардын бир тукуму.
- Бетта** — к. *Бойцовая рыбка*.
- Бешенка** — к. *сельдь-черноспинка*, уюк *Сельдеобразные*.
- Бихайба** — к. *луциан краснохвостый*, уюк *Луциановые*.
- Бизоны** (*Bison*) — бизондор; Түндүк Америкада жашоочу жапайы бодолордун бир түрү, муунун бир өкүлү бизон американский (*B. bison*) — Америка бизону белгилүү.
- Билби** (*Macrotis*) — билбилер; Австралиядагы баштыкчан, коёнсымак айбандардын бир уруусу, буларга билби обыкновенный (*M. lagotis*) — кадимки билби кирет.
- Бинтуронг** (*Arctitis binturong*) — бинтуронг; висерра тукумундагы айбандардын бир түрү.
- Бипалий** (*Bipalium*) — бипалийлер; түктүү курттардын бир түрү.
- Биркеланга** — к. *мольва голубая*, уюк *Мольвы*.
- Бируанг** — к. *медведь малайский*, уюк *Медведи*.
- Бирючок** — к. *Носарь*.
- Бисса** — к. *Каретта настоящая*.
- Битиния** (*Bithinia*) — битиниялар; өзөндөрдөгү моллюскалардын бир уруусу.
- Битотрефесы** (*Bythotrephes*) — битотрефестер; тармак муруттуу ракчалардын бир уруусу.
- Биттактар** (*Bittacidae*) — биттактар; чаянсымак каскак жандыктардын бир тукуму.
- Битюг** — битюг; жылкынын көлүк, унаа үчүн урунулуучу бир асыл тукуму.
- Бихирю** — к. *многоядер обыкновенный*, уюк *Многоядерообразные*.
- Биченосцы** — к. *Жгутиконосцы*.
- Бишир** — к. *многоядер нильский*, уюк *Многоядерообразные*.
- Бихорки** — к. *Сальпуги*.
- Блакфордия** (*Blackfordia*) — блакфордиялар; көңгөлдөрдүн бир уруусу.
- Бланквилловые** (*Branchiostegidae*) — бланквил сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга өкүл катары, бланквил синий (*Malacanthus latovittatus*) — көк бланквил кирет.
- Бланкеты** (*Aphia*) — бланкеттер; букачар балыктардын бир уруусу.
- Бластикотомиды** (*Blasticotomidae*) — бластикотомдор; чөп жеңү каскак жандыктардын бир тукуму.
- Бластоидеи** (*Blastoidea*) — бластоидеалар; тикен терилүү жандыктардын байыркы өлгөн бир классы.
- Бластофаги** (*Blastophaga*) — майсачылар; каскак жандыктардын бир уруусу.
- Блепсиновые** (*Blepsiidae*) — мурутчан букачарлар; букачар балыктардын бир тукуму.
- Блестянки** (*Chrysis*) — жалтылдактар; сары аарылардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: блестянка голубая (*Ch. cyanea*) — көгүш жалтылдак, б. двухцветная (*Ch. dichroa*) — эки түстүү жалтылдак, б. зеленая (*Ch. viridula*) — жашылсымак жалтылдак, б. красивая (*Ch. lusca* var. *concinna*) — кооз жалтылдак, б. шанхайская (*Ch. schanghaiensis*) — Шанхай жалтылдагы ж. б.
- Бликерия** (*Bleckeria*) — бликериялар; кумга көмүлүүчү балыктардын бир уруусу.

Блохи (Siphonaptera) — бүргөлөр; кишинин жана айбандын канын соруп жашоочу каскактардын бир түркүмү; буларга кылга түр кирет: блоха кошачья (*Stenopsyllus felis*) — мышык бүргөсү, б. крысиная (*Xenopsylla cheopis*) — келес бүргөсү, б. сусличья (*Ceratophyllus tesquorum*) — тыйынчычан бүргөсү, б. тарбаган (*Oropsylla silantievi*) — тарбаган бүргөсү, суур бүргөсү, б. человекья (*Pulex irritans*) — төшөк бүргөсү ж.у.с.

Блохи водяные — к. *Дифнии*.

Блохи земляные — топурак секиргичтери; топуракта жашоочу зыянкеч секиргич конуздардын бир таксономиялык тобу.

Блохи капустные — к. *Блохи крестоцветные*.

Блохи крестоцветные (*Phyllotreta*) — кычыыл секиргичтер; кайчы гүлдүү өсүмдүктөрдүн зыянкеч секиргич конуздары; буларга төмөнкү түрлөр кирет: блоха волнистая (*P. undulata*) — ыргалма секиргич, б. выемчатая (*P. vittata*) — оюктуу секиргич, б. светлоногая (*Phyllotreta nemorum*) — токой секиргичи, б. синяя (*P. nigripes*) — көк секиргич.

Блохи свекловичные (*Chaetocnema*) — кызылчачыл секиргичтер; кызылчанын зыянкеч секиргич конуздары; буларга төмөнкү түрлөр таандык: блоха гречихиная — к. *б. обыкновенная*, б. западная (*Ch. tibialis*) — баташтагы секиргич, б. обыкновенная (*Ch. concinna*) — кадимки секиргич, б. южная (*Ch. breviscula*) — түштүктөгү секиргич.

Бляринелла (*Blarinella quadricaudata*) — бляринелла; чолок куйрук күрөң тиш кемиргичтердин бир түрү.

Бова — к. *удав обыкновенный*, уюк *Удавы*.

Бобер камчатский — к. *Калан*.

Бобер морской — к. *Калан*.

Боболник — к. *Рисовая птица*.

Бобровая блоха (*Platysyllus castoris*) — куну бүргөсү; кунудагы мите конуз.

Бобровкрасные (*Hydromyinae*) — кунукелестер; келесымак кемиргич айбандардын бир тукумчасы.

Бобровые (*Castoridae*) — куну сымалдуулар; териси абдан баалуу, кундузга окшоп кара сууларда, сазда чогулуп жашоочу айбандардын бир тукуму, булардын бобры (*Castor*) — кунулар уруусу жана төмөнкү түрлөрү белгилүү: бобр американский (*C. canadensis*) — Канада кунусу, б. обыкновенный (*C. fiber*) — кадимки куну.

Богомолыые (*Mantodea*) — батачы түспөлдүүлөр; каскактардын бир түркүмү, буларга богомолы-крошки (*Atemne*) — кенедей батачылар (уруу), богомолы настоящие (*Mantidae*) — кадимки батачылар (тукум) жана төмөнкү түрлөр кирет: богомол древесный (*Hierodula tenuidentata*) — даракчыл батачы, б. земляной (*Geomantis larvoides*) — канатсыз батачы, б. обыкновенный (*Mantis religiosa*) — кадимки батачы, б. саравакский (*Hestistula sarawaka*) — Саравак батачысы ж. б.

Боджак — к. *Ишхан*.

Бойги (*Boiga*) — бойгалар; кара баш жыландардын бир уруусу, буларга бойга индийская (*Boiga trigonatum*) — Индияда бойгасы кирет.

Бойцовая рыбка (*Betta splendens*) — алышчаак чабак.

Бокачио (*Sebastes paucispinis*) — бокачио; деңиз алабугаларынын бири.

Боконеранье (*Amphineura*) — каптал нервдүүлөр; эң жөнөкөй деңиз моллюскаларынын бир типчеси.

Боконлавы (*Amphipoda*) — капталдап сүзгүчтөр; татаал жогорку түзүлүштөгү рактардын бир түркүмү, буларга боконлап обыкновений (*Amphipoda*) — кадимки капталдап сүзгүч кирет.

Болиериды (*Bolyeridae*) — болиерлер; жыландардын бир тукуму.

Болинопис (*Bolinopsis*) — болинописстер; жонктор жандыктарынын бир уруусу.

Болотницы (*Poludicola*) — сазбакалар; курбакалардын бир уруусу, буларга болотница чилийская (*P. bibroni*) — Чили сазбакасы кирет.

Болотнокрысиные (*Otomyinae*) — сазкелес сымалдар; келестердин бир тукумчасы.

Большая тигровая рыба — к. *Тигровые рыбы*.

Большеглазые (*Pempheridae*) — бакыракайлар; көздөрү чоң балыктардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: большеглаз австралийский (*Liopempheris multiradiata*) — Австралия бакыракайы, б. атлантический (*Pempheris schoburgki*) — Атлантика бакыракайы, б. уланский (*P. oualensis*) — Улан бакыракайы.

Большеголов — к. *толстолоб обыкновенный* или *т. амурский*; уюк *Толстолобки*.

Большеголовки (*Conopidae*) — чоң баштар; чоң баш чымандардын тукуму, буларга большеголовка желтоногая (*Conops flavipes*) — сары буттуу чоң баш кирет.

Большеноги — к. *Куры сорные*.

Большеротовые (*Opisthognathidae*) — коңулчу сымалдуулар; тропиктик өздөрдүн жээктериндеги коңулдарда жашоочу майда балыктардын бир тукуму, буларга большероты (*Opisthognathus*) — коңулчулар уруусу кирет.

Большеротые (*Eurypharyngidae*) — чоң боздор; океандардын тереинде жашоочу оозу чоң балыктардын бир тукуму, буларга большерот пеликановидный (*Eurypharynx pelicanoides*) — бирказансымак чоң ооз кирет.

Большероты — к. *Большеротовые*.

Бомбардир — к. *Жук-бомбардир*.

Бомбардиры (*Brachinus*) — дырылдактар; дырылдак конуздардын бир уруусу.

"Бомбейская утка" — к. *бомбиль индоокеанский*, уюк *Бомбилевые*.

Бомбилевые (*Harpodontidae*) — бомбиль сымалдуулар; океан, деңиз балыктарынын бир тукуму, буларга бомбили (*Harpodon*) — бомбилдер (уруу), бомбиль индоокеанский (*H. nehereus*) — Инди океан бомбили кирет.

Бонга (*Ethmalosa fimbriata*) — бонга; айнакөз балыктардын бир түрү.

Бонго (*Taurotragus eurycerus*) — бонго, чоң мүйүз бөкөн; Африканын бөксөсүмөк айбандарынын бир түрү.

Бонеллиды (*Bonelliidae*) — бонеллиялар; эхиурстар (жыланкуйруктар) классынын бир тукуму.

Бонобо — к. *шимпанзе карликовый*, уюк *Шимпанзе*.

Бонтбок — к. *бубал беломордый*, уюк *Бубалы лиро-рогие*.

Боопсы (*Boops*) — боопстор; таманбалыктардын бир уруусу, буларга боопс большеглазый (*B. boops*) — бакыракай боопс кирет.

Бормотушки (*Galbulidae*) — булдурактар; чымчыктардын бир тукуму, буларга бормотушка бледная — куба булдурук да кирет.

Боро (*Pisodonophis boro*) — боро; кынырак куйрук куртбалыктардын бир түрү.

Бородавчик (*Phacochoerus aethiopicus*) — сөөлдүү догуз; догуздардын бир түрү.

Бородавчатка — к. *Камень-рыба*.

Бородавчатковые (*Synanceidae*) — сөөлдүү балыктар; уулуу балыктардын бир тукуму.

Бородатки I (*Capitonidae*) — сакалчымчыктар; кашка чымчыктарга окшош чымчыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр да таандык: бородатка белощея (*Lubius undatus*) — ак моюн сакалчымчык, б. зубчатоклювая (*L. bidentatus*) — идирек тумшук сакалчымчык, б. красноголовая (*Xantholaema haematocephala*) — кызыл баш сакалчымчык, б. пестрая (*Megalaelma ruffesii*) — чаар сакалчымчык ж.б.

Бородатковые (*Harpagiferidae*) — сакалчык сымалдуулар; "сакалдуу" балыктардын бир тукуму, буларга бородатки (*Pogonophytus*) — сакалчыктар "сакалдуу" балыктардын бир тобу, бородатка длинноусая II (*P. meutella*) — узун мурут сакалчык түрү да кирет.

Бородач (*Gurpactus barbatus*) — көк жору, балта жутар; тарпчыл куштардын бир түрү.

Бородчатобрюхие (*Aplacorhoga*) — кобулдуу курсактуулар; моллюскалардын үлүккабыгы жок жандыктарынын бир классы.

Босмины (*Bosmina*) — босминалар; тармак муруттуу ракчалардын бир уруусу.

Ботии (*Botia*) — ботиялар; бурмаке балыктардын бир уруусу.

Ботропсы (*Bothrops*) — ботропстор; Американын найзабаш жыландарынын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: ботропс двухцветный (*B. bicolor*) — эки түстүү ботропс, б. курносый (*B. ammodytoides*) — бучук ботропс, б. островной (*B. insularis*) — арал ботропсу, б. полунунный (*B. alternatus*) — айчыктуу ботропс, б. цепкохвостый (*B. schlegelii*) — жабыштак куйрук ботропс ж.у.с.

Ботула (*Botula*) — ботулар; моллюскалардын бир уруусу, буларга ботула калифорнийская (*B. californiensis*) — Калифорния ботуласы кирет.

Ботус (*Bothus*) — ботустар; камбала сымалдуу балыктардын бир уруусу, буларга ботус индийский (*B. ovalis*) — Инди океан ботусу, б.

лунный (*B. lunatus*) — айсымак ботус ж.б. түрлөрү таандык.

Ботутта — к. *Иния амазонская*.

Боченочники (*Cyclomyaria*) — бадыраң сымалдуулар; челдүүлөр тибиндеги жандыктардын бир түркүмү.

Боярышница (*Aporia crataegi*) — долоночу көпөлөк.

Брадибены (*Bradybaenidae*) — брадибендер; үлүлдөрдүн бир тукуму.

Брадипориды (*Bradyporidae*) — брадипорлор; айман чегирткелердин бир тукуму.

Бражники (*Sphingidae*) — күлүк калдыркандар; кооз көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: бражник липовый (*Mimas tiliae*) — жөкөчүл күлүк калдыркандар, б. молочный (*Celerio euphorbiae*) — уу сүттүкөнчүл күлүк калдыркандар, б. олеандровый (*Deilephila porii*) — олеандрчыл күлүк калдыркандар, б. сиреневый (*Sphinx ligustri*) — сиренчил күлүк калдыркандар, б. сосновый (*Sphinx pini*) — мырза карагайчыл күлүк калдыркандар ж.б.

Браконы (*Bracoonidae*) — бракондор; чабандес каскактардын бир тукуму.

Брамовые — к. *лещи морские*, уюк *Лещеподобные*.

Бранхиозавр — к. *Браххиозавр*.

Бранхиоика (*Branchioica bergonii*) — бакалоорчул; мите жаянчык балыктардын бири.

Бранхиостомы (*Branchiostoma*) — бранхиостомалар; аштар сымалдуу жандыктардын классындагы бир уруу.

Бранхиура (*Branchiura sowerbyi*) — бранхиура; суудагы кызыл курттардын бир түрү.

Брахигалаксия чернополосая (*Brachygalaxias pusillus*) — кыска галаксия; Австралиядагы озен балыктарынын бир түрү.

Брахиданио (*Brachidanio*) — кыска данио; каңылтыр балыктардын бир уруусу.

Брахилемиды (*Brachylaemidae*) — брахилемдер; трематод классындагы мителердин бир тукуму.

Браххиозавр (*Brachyosaurus*) — браххиозавр; байыркы дөө кесектердин бири.

Браххиоподы — к. *Плеченогие*.

Браххиопсис (*Brachyopsis rostratus*) — браххиопсис; түлкүбалыктардын бир түрү.

Брахитарсусы (*Brachytarsus*) — брахитарзустар; жалган пилконуздардын бир уруусу.

Брахителесы — к. *Мирики*.

Брегмацеровые (*Bregmacerotidae*) — брегмацер сымалдуулар; треска балыктарынын бир тукуму, буларга брегмацеры (*Bregmaceros*) — брегмацерлер уруусу ж.б. кирет.

Бризингиды (*Brisingidae*) — бризингилер; дениз жылдыздарынын бир тукуму.

Брил — к. *Ромб гладкий*.

Бриобии (*Bryobiinae*) — бриобиялар; кенелердин бир тукумчасы.

Броненосцы (*Dasypodidae*) — чопкутчандар; Американын чопкут терилүү, желиндүү айбандарынын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү жана уруулары бар: броненосец белощетинистый (*Euphractus sexcinctus*) — ак түктүү чопкутчандар, б. бурощетинистый (*E.*

villosus) — күрөң түктүү чопкутчан, б. волосатый (*Dasyurus pilosus*) — жүндүү чопкутчан, б. гигантский (*Prionotus giganteus*) — дөө чопкутчан, б. голохвостый большой (*Sabassous uncinatus*) — жыланач куйрук ири чопкутчан, б. голохвостый малый (*S. hispidus*) — жыланач куйрук кидик чопкутчан, б. девятипоясный (*Dasyurus novemcinctus*) — тогуз кемердүү чопкутчан, б. Капплера (*D. cappleri*) — Капплер чопкутчаны, б. плащеносец большой (*Burmeisteria retusa*) — жабуулуу ири чопкутчан, б. п. малый (*Chlamyphorus truncatus*) — жабуулуу кидик чопкутчан, б. шаровый обыкновенный (*Tolypeutes motacus*) — кадимки жыйрылма чопкутчан, б. ш. трехпоясный (*Tolypeutes tricinctus*) — үч кемердүү жыйрылма чопкутчан, б. шетинистый карликовый (*Euphractini richii*) — түктүү кидик чопкутчан, броненосцы большие (*Prionotini*) — ири чопкутчандар (уруу), б. гигантские (*Hypodontida*) — дөө чопкутчандар (уруу), б. плащеносные (*Chlamyphorini*) — жабуулуу чопкутчандар (уруу), броненосцы твердопанцирные (*Dasyopodini*) — катуу жабуулуу чопкутчандар (уруу), б. шаровые (*Tolypeutini*) — жыйрылма чопкутчандар (уруу), б. шетинистые (*Euphractini*) — түктүү чопкутчандар (уруу).

Бронзовки (*Cetoniinae*) — колосымактар; коло сымалдуу жылтыраган коңуздардын тукумчасы, булардын кыйла түрлөрү бар: бронзовка большая кавказская (*Potosia metallica*) — Кавказдын ири колосымагы, б. золотистая (*Cetonia aurata*) — алтынчык колосымак, б. медная (*Potosia metalica*) — жездей колосымак, б. мохнатая (*Epicometis hirta*) — түктүү колосымак ж.б.

Бронтозавр (*Bronthosaurus*) — бронтозаврлар; байыркы дөө кесектердин бир уруусу.

Броняковые (*Doradidae*) — чопкутпаш сымалдуулар; Түштүк Америкадагы жаян балыктардын бир тукуму, буларга броняки (*Doras*) — чопкутбаштар уруусу кирет.

Бротулевые (*Brotulidae*) — бротула сымалдуулар; деңиз түбүндө жашоочу балыктардын бир тукуму.

Брохисы (*Brochis*) — брохистер; аквариумда өстүрүлүүчү жаянчыктар уруусу.

Брукезия (*Brookesia*) — брукезиялар; хамелеондордун бир уруусу, булардын өкүлү: брукезия малая (*B. minima*) — кичине брукезия.

Брухидиус (*Bruchidius*) — брухидиустар; данчыл коңуздардын бир уруусу.

Брызгуновые (*Toxotidae*) — бүрккүч сымалдуулар; Азиянын түштүк жылуу сууларында жашоочу балыктардын бир тукуму, буга брызгун (*Toxotes jaculator*) — бүрккүч да кирет.

Бруквенница (*Pieris napi*) — турупчул; эжекебесасы туруптун сабагына зыян келтирүүчү көпөлөк.

Брюхоногие — к. *Улитки*.

Брюхоногие древние (*Archaiogastropoda*) — байыркы курсак буттуулар; моллюскалардын бир тукуму.

Брюхоресничные — к. *Ресничнобрюхие*.

Брюхоротые (*Gasterostomata*) — курсак ооздуулар; трематооддордун бир кичине классы.

Бубалы лиророгие (*Damaliscus*) — лирамүйүз бубалдар; жапайы бодолордун бир уруусу, буларга бубал беломордый (*D. dorcas*) — ак тумшук бубал, Түштүк Африкадагы жапайы бодолордун бир түрү, б. Лихтенштейна (*D. lichtensteini*) — Лихтенштейн бубалы, б. Хантера (*D. hunteri*) — Хантер бубалы кирет.

Бубалы обыкновенные (*Alcelaphus*) — кадимки бубалдар; жапайы бодолордун бир уруусу, булардын түрү: бубал обыкновенный (*A. buselaphus*) — кадимки бубал.

Бубырь (*Pomatoschistus saucasicus*) — бубырь; букачар балыктардын бир түрү.

Бугенвиллия плоскобрюхая (*Bougainvillea platygaster*) — жалпак курсак бугенвиллия; көңгөлдөрдүн бир түрү.

Будру-пам — к. *Куфия бамбуковая*.

Буйвол-рыба (*Ichtiobus cyprinellus*) — жанышпалык; канылтырбалыктарга окшош балыктардын бир түрү.

Буйволовая птица (*Buphagus africanus*) — жаныш чыйырчыгы; жанышка үйр чыйырчык.

Буйволы птицы (*Textor*) — жаныш чымчыктары; жаныштын тегерегинде чымын-чиркейин терип жеп жашоочу чымчыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: буйволова птица белоголовая (*T. leucosephala*) — жаныштын ак баш чымчыгы; б. п. красноклювая (*T. niger*) — жаныштын кызыл тумшук чымчыгы; б. п. обыкновенная (*T. alector*) — жаныштын кадимки чымчыгы.

Буйволы (*Bubalus*) — жаныштар; бодолордун бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: буйвол домашний — бакма жаныш; б. индийский — Индистан жанышы; б. карликовый — кидик жаныш; б. красный-кызыл жаныш.

Букарка — к. *трубковерт зеленый*, уюк *Трубковерты*.

Букна — к. *пестрянка виноградная*, уюк *Пестрянки*.

Букциниды (*Buccinidae*) — букциндер; деңиз үлдүдөрүнүн бир тукуму, буларга букцидум (*Buccinum*) — букцин уруусу да кирет.

Булавоусые — к. *Бабочки булавоусые*.

Булатмай — к. *усач-чанари*, уюк *Усачеподобные*.

Бульбуль белошекий (*Ruscunotus leucogenys*) — ак жаак үрпөк таркылдак.

Бульбуль красноеший (*Ruscunotus jocosus*) — кызыл жаак үрпөк таркылдак.

Бульбуль рыжеухий (*Microscelcis amaurotis*) — саргыч кулак үрпөк таркылдак.

Бульдог — бульдог, бучук ит; иттердин бир тукуму.

Бульдоговые (*Molossidae*) — бучуктар; жарганаттардын бир тукуму.

Бульдурок — к. *Саджа обыкновенная*.

Бумпер (*Chloroscombrus chrysurus*) — бумпер; коркулдак балыктардын бир түрү.

Бумсланг африканский (*Dispholidus typus*) — Африка бумсланы; уулуу жыландардын бир уруусу.

Бунгары (*Bungarus*) — бунгарлар; уулуу жыландардын бир уруусу.

Бундер — к. *макак-резус*, уюк *Макаки обыкновенные*.

Бунодеопсис (*Bunodeopsis*) — бунодеопсистер; актиниялардын бир уруусу.

Буряя собака-рыба — к. *Собака-рыба буряя*.

Бургомистр (*Larus hyperboreus*) — бургомистр; Түндүк Муз океанында жашоочу ири чардактардын бир түрү.

Буревестники (*Procellariidae*) — бороончулар; түтүктүмшүк куштардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлдөрү белгилүү: буревестники настоящие (*Puffinus*) — кадимки бороончулар (уруу), буревестник большой — к. б. *гигантский*; б. *гигантский* (*Macronectes giganteus*) — чоң бороончу, б. *малый* (*Puffinus puffinus*) — кидик бороончу, б. *тонкокловый* (*Tenuirostris*) — ичке тумшук бороончу ж. б., б. *ныряющие* (*Pelecanoididae*) — чумкугуч бороончулар.

Бурозубковые (*Soricinae*) — күрөң тиш сымалдуулар; күрөң тиштүү жер түрткүч кемиргичтердин бир тукумчасы, буларга: бурозубки (*Sorex*) — күрөң тиштер; бурозубка водяная (*S. palustris*) — суучул күрөң тиш, б. *когтистая* (*S. unguiculatus*) — тырмактуу күрөң тиш, б. *короткохвостая* (*Blarina brevicaudata*) — чолок куйрук күрөң тиш, б. *кросечная* (*S. minutissimus*) — кенедей күрөң тиш, б. *малая* (*S. minutis*) — кидик күрөң тиш, б. *обыкновенная* (*S. araneus*) — кадимки күрөң тиш, б. *пустынная* (*Notiosorex crowfordi*) — чөл күрөң тиш, б. *средняя* (*Sorex caecutiens*) — орточо күрөң тиш ж. б. кирет.

Бурозубый карлик (*Podinik kura*) — күрөң тиштүү кидик; күрөң тиш кемиргичтердин Цейлон аралындагы бир түрү.

Бурундуки (*Tamias*) — ала чычкаңдар; кемиргич айбандалардын бир уруусу, буларга: бурундук восточноамериканский (*T. striatus*) — Чыгыш Америка ала чычканы, б. *сибирский* (*Eutamias sibiricus*) — Сибирь ала чычканы ж. б. кирет.

Бурыя тауи (*Pipilo hyperboreus*) — күрөң думбул; думбул чымчактарынын бир түрү.

Бурый фугу — к. *Собака-рыба буряя*.

Буссикон (*Bussuscon*) — буссикон; дениз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Бутылконосы (*Huregoodon*) — шишмурундар; киттердин бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: б. *высоколобий* (*H. ampullatus*) — дөң чеке шишмурун, б. *плосколобий* (*H. planifrons*) — жалпак чеке шишмурун ж. б.

Бу-ут (*Crateromys schedenbergi*) — бу-ут; келес сымалдуулардын бир түрү.

Буцефалы (*Bucephalus*) — буцефалдар; трематоддордун бир уруусу, буларга буцефал изменчивый (*B. polymorphus*) — кубулма буцефал кирет.

Бушбок (*Tragelaphus scriptus*) — бушбок; бадал бөкөндөрүнүн бир түрү.

Бушмейстер (*Lachesis mutus*) — кызыл чаар ажыдаар; Америкадагы уулуу жыландардын бир түрү.

Бык — бука; жалпы эле эркек бодонун аты.

Бык водяной — к. *вьель*, уюк *Вьели*.

Бык-пробник — букасорей; тукум үчүн эмес, күүлөгөн инектерди табуу үчүн пайдалануучу эркек бодо.

Бык-производитель — бука; тукумдук эркек бодо.

Быки (*Bovinae*) — бодо сымалдуулар; бодолордун баарысын кучагына алуучу тукумча, буларга төмөнкү уруулар жана түрлөр кирет: бык мускусный — к. *Оацебык*, бык-тур — к. *Тур*; б. *большеголовые* — чоң баш бодолор, б. *длиннолобые* — сүйрү мандай бодолор, б. *домашние* — бакма бодолор, б. *мускусные* (*Ovibos*) — койбукалар (уруу), б. *настоящие* (*Bos*) — кадимки бодолор (уруу), б. *низменностей* — ой бодолору, б. *степные* — жайык бодолору, *боздоң бодолору*.

Быстрянки (*Alburnoides*) — ак чабактар; канылтыр балыктардын бир уруусу, буларга өкүл катары быстрянка обыкновенная (*A. bipunctatus*) — кадимки ак чабак да кирет.

Бычки байкальские — к. *широколобки*, уюк *Широколобкоподобные*.

Бычки-бизоны (*Aspicottus bison*) — бизонбукачарлар; букачарбалыктардын бир уруусу.

Бычки-кораблики (*Nautichthyinae*) — кембукачарлар; букачарбалыктардын бир тукумчасы.

Бычки мягкие (*Dasyctotus*) — жумшак букачарлар; букачарбалыктардын бир уруусу.

Бычки-подкаменщики (*Cottus gobio*) — кычкычыл букачарлар; букачарбалыктардын бир уруусу.

Бычки получешуйные (*Hemilepidothus*) — чала түрпүлүү букачарлар; букачарбалыктардын бир уруусу.

Бычки тригловые — к. *Триглорогатковые*.

Бычки триглорогатковые — к. *Триглорогатковые*.

Бычки усатые (*Blepsias*) — муруттуу букачарлар; букачарбалыктардын бир уруусу.

Бычки шлемоносные (*Hemilepidotus*) — туулгач букачарлар; мүйүздүү балыктардын бир тобу.

Бычковидные (*Gobioidei*) — букачар түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмчөсү, булардын көп тукумдары, уруулары жана түрлөрү бар: бычок-бабочка (*Melletes papilio*) — көпөлөк-букачар; б. *белый* — к. б. *лесочник*; б. *буйвол* (*Taurulus bubalis*) — жанышбукачар, б. *двулопастный* (*Blepsis bilobus*) — кош калактуу букачар, б. *кнут* (*Neogobius batrachosephalus*) — камчысымак букачар, б. *кораблик* (*Nautichthys melanostomus*) — кара ооз букачар, б. *парусник* (*Nautichthys oculafasciatus*) — чатырлуу букачар, б. *лесочник* (*Neogobius fluviatilis*) — кумчул букачар, б. *плоскоголовый* (*Megalocottus platycephalus*) — жалпак баш букачар, б. *подкаменщик* обыкновенный (*Cottus gobio*) — кадимки кы-

чыкчыл букачар, б. рогатый (*Eporhrys diceraus*) — мүйүздүү букачар; б.-рогач (*Leptocottus armatus*) — мүйүздүү букачар, б. рябой (*Mesogobius batrachocophalus*) — чаар букачар, б. синеполоый калифорнийский (*Lythyrpness dalli*) — Калифорния көк таргыл букачары, б.-травник (*Gobius orhiocerphalus*) — чөпчү букачар, б. усатый (*Blepsias setthosus*) — муруттуу букачар, б. четырехрогий (*Triglopsis quadricornis*) — төрт мүйүздүү букачар, б.-ширман — к. *Ширман*, б. шлемоносный (*Gymnacanthus herzensteini*) — туулгалуу букачар, б. Эбинания психролютовый (*Ebinania vermiculata*) — куртсымак букачар, б. японский девичий (*Pterogobius virgo*) — жапондун сылык букачары, бычковые (*Gobiidae*) — букачар сымалдуулар тукуму.

Бычок — букачар, тайбука; бычылбаган эркек торпок.

Бычы — к. *Палорогие*.

Бюльбюли — к. *Дрозды короткопалые*.

В

Важена — түндүк маралы; түндүк бугусунун ургаачысы.

Валек американский (*Caregonus cylindraceus quadrilateralis*) — Америка жумуру балыгы.

Валлаби (*Wallabia*) — валлаби; орто бөрсөлө. Боорунда баштыгы бар, желиндүү айбандардын бөрсө сымалдуулар тукумуна кире турган бир систематикалык тобу, булардын кыйла өкүлү белгилүү: в.-зайцы (*Lagostrophus, lagochestes*) — коёнваллабилер (эки уруу), в. каменные (*Petrogale, Peradorcas*) — корум валлабилери (эки уруу), в. когтехвостые (*Onychogalea*) — тырмаккуйрук валлабилер (уруу), в. кустарниковые (*Thylogale, Setonix*) — бадал валлабилери (эки уруу), в. скальные — к. *в. каменные*, в. типичные — к. *кенгуру средние*, уюк *Кенгуру*.

Валлару — к. *кенгуру горные*, уюк *Кенгуру*.

Валлару обыкновенный (*Osphranter rodustus*) — кадимки тообөрсөсү; тообөрсөлөр уруусундагы бир түр.

Валлония (*Vallonia*) — валлониялар; кургактагы үлүлдөрдүн бир уруусу.

Валух взрослый — ирик, бычылган 3-6 жаштагы эркек кой.

Валух годовалый — бору; бир жашар бычылган эркек кой.

Валух двухлетний — шишек, эки тиштүү; эки жашар бычылган эркек кой.

Валушок — к. *Валух годовалый*.

Вальвата (*Valvata*) — вальваттар; өзөндөрдө жашоочу үлүлдөрдүн бир тукуму.

Вальдшнеп (*Scolorax rusticola*) — вальдшнеп, токойчулдук; токойдо жашоочу, эчкимаараксымак чулдуктардын бир уруусу.

Вальдшнеп оклендский (*Coenocorhypha aucklandica*) — Окленд токойчулду; токой-

чулдуктардын Жаңы Зеландия жакта жашоочу бир түрү.

Вальшня — к. *Вальдшнеп*.

Вампир (*Desmodus rotundus*) — вампир, мыкаачы; жарганаттардын бир уруусу.

Ванговые (*Vangidae*) — вангалар; Мадагаскарда жашоочу борбашсымак куштардын бир тукуму, буларга өкүл катары ванга (*Vanga curvirostris*) — ванга кирет.

Ванделлиевые (*Trichomycteridae*) — ванделлиялар; Түштүк Американын эң майда жаанбалыктарынын бир тукуму, булардын өкүлү катары, ванделлия (*Vandellia cirrhosa*) — ванделлия түрү белгилүү.

Вандеру (*Macacus silenus*) — вандеру; арстанкуйрук макак; маймылдардын бир түрү.

Вапити (*Cervus elaphus americanus*) — вапити; Америка бугусу.

Варакушка (*Luscinia svecica*) — саз булбулу; булбулдар уруусунун бир түрү.

Вараны (*Varanidae*) — эчкимерлер; кескелдириктердин бир тукуму, буларга кыйла түрлөр кирет: варан безухий (*Lanthanotus borneensis*) — мулук эчкимер, в. бенгальский (*Varanus bengaliensis*) — Бенгал эчкимери, в. гигантский (*V. komodoensis*) — дөө эчкимер, в. древесный (*V. gilleni*) — дарак эчкимери, в. полосатый (*V. salvator*) — алача эчкимер, в. пусынный — к. *в. серый*, в. серый (*V. griseus*) — боз эчкимер, в. смарагдовый (*V. prasinus*) — зымырык түстүү эчкимер, в. степной (*V. exanthematicus*) — боздон эчкимери, в. южноазиатский (*V. rudicollis*) — Түштүк Азия эчкимери, вараны американские (*Teiidae*) — Америка эчкимерлери (тукум), в. безухие (*Lanthanotidae*) — мулук эчкимерлер (тукум).

Варенху (*Seriola lalandi*) — варенху; Жердин түштүк жарым шарындагы деңиз сууларында жашоочу балыктардын бир түрү.

Василиски (*Basiliscus*) — базилистер; таракжон кескелдириктердин бир уруусу, буларга василиск полосатый (*B. vittatus*) — таргыл базилис, в. шлемоносный (*B. basiliscus*) — туулгалуу базилис ж.б. да кирет.

Ватусси — ватусси; Африка бодолорунун бир тукуму.

"Вау-вау" — к. *гиббон серебристый*, уюк *Гиббонье*.

Вахня — к. *навага дальневосточная*, уюк *Навага*.

Ваху (*Acanthocybium solandri*) — ваху; скумбрия балыктарынын бир түрү.

Вдовушки (*Vidua*) — тулдар; Африка таранчаларынын "кара кийинген" бир кооз уруусу, буга, мисалы, вдовушки длиннохвостые (*V. paradisaea*) — узун куйрук тулдар кирет.

Вдовушки райские — к. *Райские вдовушки*.

Веерники (*Metoeus*) — желпүүмуруттар; кычы коңуздардын бир уруусу.

Веерники тараканы (*Rhipidius*) — тараканчыл желпүүмуруттар; кычы коңуздардын бир уруусу.

Веерокрылые (*Strepsiptera*) — желпүүканаттар; каскактардын бир түркүмү.

Веероусые — к. *Веерники*.

Велелла (Velella) — велелла; көңгөлдөрдүн бир тобу.

Великан белый — аппак бакма коёш.

Велиферы (Veliferidae) — велиферлер; океан балыктарынын бир тукуму.

Велутина (Velutina) — велутина; үлүдөрдүн бир уруусу.

Венериды (Veneridae) — чолпон сымалдуулар; моллюскалардын бир тукуму.

Венерин пояс (Cestus veneris) — чолпон куру; жонок жандыктардын бир түрү.

Венеруписы (Venerupis) — венеруписстер; адал моллюскалардын бир уруусу.

Венусы (Venus) — венустар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Вепревые — к. *Рыбы-кабаны*.

Верблюды (Camelus) — төө; төө сымалдуу айбандардын бир уруусу, буларга төмөнкүлөр кирет: в. двугорбый (Camelus bactrianus) — кош өркөч төө, айры өркөч төө, мунун төмөнкү түрчөлөрү бар: в. казахский — казактын айры өркөч төөсү, в. калмыцкий — калмактын айры өркөч төөсү, в. монгольский — монголдун айры өркөч төөсү, в. одногорбый (Camelus dromedarius) — нар, өзүнчө түр болуп кирет.

Верблюд дикий — жапайы төө.

Верблюд кастрированный — атан; бычылган эркек төө.

Верблюд (самец взрослый) — буура.

Верблюд (самец, молодой производитель) — бууржан.

Верблюдица взрослая — инген.

Верблюдица (первой случки) — кайымал.

Верблюдки (Rhaphidioptera) — төөмоюндар; каскактардын бир түркүмү, буларга: верблюдки настоящие (Rhaphidiidae) — кадимки төөмоюндар тукуму кирет.

Верблюды (Camelidae) — төө сымалдуулар; берчтаман айбандардын бир тукуму.

Верблюжонок годовалый — тайлак; төөнүн бир жашар баласы.

Верблюжонок сеголеток — бото; төөнүн быйлык баласы.

Верблюжок — к. *Верблюды*.

Верветка (Cercopithecus) — верветка; мартышка маймылдарынын бир түрү.

Вертебнищевые (Anguinae) — жыланкескелдирик сымалдуулар; буттары жок, боору м-н сойлоочу кескелдириктин бир тукуму, булардын кыйла өкүлдөрү бар: веретиницы (Anguis) — жыланкескелдириктер (уруу), в. панирные (Orphisaurus) — чопкуттуу жыланкескелдириктер (уруу), в. ломкая (Anguis fragilis) — морт куйрук жыланкескелдирик.

Веретениковые I (Paralepididae) — жумуру балык сымалдуулар; денизлерде, океандарда жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга веретеник (Lestidiops mirabilis) — жумуру балык кирет.

Веретениковые II (Limosinae) — шиштумшук сымалдуулар; чулдуктардын бир тукумчасы, буларга веретеники бекасовидные (Macrogamphus) — эчкимаараксымак шиштумшуктар (уруу), веретеники (Limosa) —

шиштумшуктар (уруу) жана чулдуктардын бир уруусу, төмөнкү түрлөрү белгилүү: веретеник бекасовидный азиатский (Macrogamphus semipalmatus) — азия эчкимаараксымак шиштумшугу, в. бекасовидный американский (Limnodromus griseus) — Америка эчкимаараксымак шиштумшугу, в. большой (L. limosa) — ири шиштумшук, в. малый (L. lapronica) — кидик шиштумшук ж.у.с. кирет.

Веретиллум (Veretillum) — веретиллумдар; шуру полиптеринин бир уруусу.

Верметиды — к. *Улитки червообразные, уюк Улитки*.

Верметус (Vermetus) — куртсымактар; куртка окшогон үлүдөрдүн бир уруусу.

Верруки (Verucidae) — веррукалар; рак сымалдуу жандыктардын бир тукуму.

Вертигины (Vertiginidae) — вертигиндер; үлүдөрдүн бир тукуму.

Вертикордия (Verticordiidae) — вертикордиялар; кош капкалуу моллюскалардын тукуму.

Вертишейка (Junx torquilla) — сойкубаш; доңкулдактар тукумундагы, мойнун толгоп туруучу бир чымчыктын түрү.

Вертячки (Gyrinidae) — чимириктер; сууда жашоочу коңуздардын бир тукуму, булардын урууларынын бири: вертянки настоящие (Gyrinus) — накта чимириктер.

Верховки (Leucaspius) — калкымалар; каңлытырбалыктардын эң кичинелеринин бир уруусу, булардын өкүлү: верховка обыкновенная (L. delineatus) — кадимки калкыма.

Верхогляды (Erythroculter) — чакчарылмалар; каңлытырбалыктардын бир уруусу, булардын өкүлү катары верхогляд обыкновенный (E. Erythropterus) — кадимки чакчарылма белгилүү.

Веслоногие (Steganopodes) — калакпуттар; сууда сүзүүчү куштардын бир түркүмү.

Веслоносые (Polyodontidae) — калактумшуктар; мекире балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү катары веслонос (Polyodon spathula) — калактумшук белгилүү.

Веснянки (Plecoptera) — жазкүсөктөр; каскактардын бир түркүмү; булардын кыйла уруусу, түрү бар: веснянка большая (Perla maxima) — чоң жазкүсөк, в. черная (Carnia nigra) — кара жазкүсөк, в. настоящие (Perla) — кадимки жазкүсөктөр (уруу).

Ветвистоусые — к. *Ракообразные ветвистоусые*.

Вечерник серебристый (Lasionycterus noctivagans) — көгүш жарганат.

Вечерница (Nyctalus) — күүгүмчүлдөр; жарганаттардын бир уруусу, буларга вечерница рыжая (N. noctula) — саргыч жарганат кирет.

Виверровые (Viverridae) — вивер сымалдуулар; мышыктар тукумуна жакын жырткыч айбандардын бир тукуму, буга виверры (Viverrinae) — виверлер, накта виверлердин тукумчасы кирет.

Вигонь — к. *Викунья*.

Викунья (Lama vicugna) — викунья; берчтаман-дар тукумундагы ламалардын бир түрү.

Вилонос Гралля (*Sudicella gralli*) — Гралдин ача тумшугу; тропиктеги коңуздардын бир түрү.

Вилороги (*Antilocapridae*) — ача мүйүздүүлөр; Түндүк Америкада жашоочу бөкөндөрдүн бир тукуму, буларга өкүл болуп вилорог (*Antilocarpa americana*) — ача мүйүз кирет.

Вилохвостки (*Diplura*) — кош куйруктар, каскактардын бир тукуму.

Винторогие антилопы — к. *антилопы винторогие*, уюк *Антилопы*.

Виргулярия (*Virgularia*) — виргулярия; деннчалгандардын бир уруусу.

Виргиний кардинал (*Cardinalis virginianus*) — виргиния кардиналы; Американын балта-тумшуктарга окшош чымчыгы.

Виреоновые (*Vireonidae*) — виреон сымалдуулар; Американын таранчы түспөлдүүлөр түркүмүндөгү чымчыктарынын бир тукуму.

Вискача равнинная (*Lagostomus maximus*) — түзөң коёноосу.

Вискачи горные (*Lagidium*) — тоо коёнооздору; шиншилла тукумундагы кемиргичтердин бир уруусу.

Вислокрылые (*Megaloptera*) — шалпан канаттуулар; канаттары салаңдаган каскак жандыктардын бир түркүмү; булардын кыйла өкүлү бар: вислокрылка обыкновенная (*Sialis lutaria*) — кадимки шалпан канат; вислокрылки (*Sialidae*) — шалпан канаттар (тукум).

Витязень — к. *Вахирь*.

Витязиелла (*Vitiazella culiceps*) — витязиелла; океан балыктарынын бири.

Вихляй (*Chlamydotus undulata*) — жорго тоодак; тоодактардын бир түрү.

Власоглав (*Trichocephalus trichiurus*) — жүнбаш; мите жумуру курттардын бир түрү.

Власоседы (*Trichodectes*) — кыл жегичтер; айбандардын жүнүн, кылын, түгүн жеп жашоочу мителердин бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: власосед воловый (*T. scalaris*) — бодонун кыл жегичи, в. овечий (*T. sphaeroccephalus*) — койдун кыл жегичи, в. собачий (*T. canis*) — иттин кыл жегичи.

Внутрипоросицевые (*Endoprocta*) — ички култүктүүлөр; жумуру курттардын бир классчасы.

"Воала-воанала" — к. *крыса роберта*, уюк *Крысы*.

Воалаво (*Hurogeomys antinena*) — воалаво; Мадагаскардагы коёног окшош айбандын бир түрү. Мадагаскарда кездешет.

Воббегонги — к. *акулы бородастые*, уюк *Акулы*.

Вобла аральская — к. *плотва аральская*, уюк *Плотвы*.

Вобла каспийская (*Rutilus caspicus*) — кара көз; чабак балыктардын Каспидеги бир түрү.

Водолюбы (*Hydrophilidae*) — суучулдар; коңуздардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр жана уруулар кирет: водолюб большой (*Hydrous aterrimus*) — ири суучул, в. навозный (*Sphaeridium scarabaeoides*) — кыкчы суучул, в. черный (*Hydrous picus*) — кара суучул, в. большее (*Hydrous*) — ири суучулдар (уруу), в. малые (*Hydrophilus scaraboides*) — кичине суучулдар (уруу).

Водомерки настоящие (*Gerridae*) — кадимки суу ченегичтер; канталалардын бир тукуму, буларга водомерка большая (*Limnoporus rufoscutellatus*) — ири суу ченегич кирет.

Вогмеровые (*Trachypteridae*) — вогмер сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга вогмер северный (*Trachypterus arcticus*) — түндүк вогмер, в. японский (*T. Misakiensis*) — жапон вогмери ж.б. түрлөр кирет.

Водорезы (*Rynchorinae*) — суу жирегичтер; чардактардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү түрлөр кирет: водорез американский черный (*R. nigra*) — кара суу жирегич, в. африканский (*R. flavirostris*) — сары тумшук суу жирегич, в. индийский (*R. albicollis*) — ак моюн суу жирегич ж.у.с.

Водосвинка — к. *Капибара*.

Водосвинковые (*Hydrochoeridae*) — капибара сымалдуулар; эң ири кемиргич айбандардын бир тукуму, Борбордук жана Түштүк Америкада жашайт.

Водяная ищерница — к. *ищерница водяная*, уюк *Ищерницы*.

Водяные скорпионы (*Nepidae*) — суучул канталалар, канталалардын бир тукуму.

Волк гривистый (*Canis jubatus*) — жалдуу түлкү, Америка узун шыйрак саргыч кызыл түлкүсү.

Волк земляной (*Proteles cristatus*) — коңулчу көк жал; Африкада жашоочу жырткыч айбандын бир түрү.

Волк красный (*Cuon alpinus*) — тоо чөөсү.

Волк луговой — к. *Койот*.

Волк сумчатый (*Thylacinus cynocephalus*) — баштыкчан карышкыр.

Волк тасманийский — к. *Волк сумчатый*.

Волки (*Canis*) — карышкырлар; ит сымалдуу жырткыч айбандардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: волк рыжий (*Canis niger*) — күрөң карышкыр, Түндүк Америка карышкырларынын бир түрү, в. серый (*C. lupus*) — көк карышкыр, в. сибирский — сырттан; көк карышкырдын ири түрчөсү, в. туркестанский — куба карышкыр, куу карышкыр.

Волкозубы (*Lycodon*) — азуулуулар; жыландардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: волкозуб домовый (*L. aulicus*) — үй азуулуу, в. поперечнополосатый (*L. striatus*) — муунак ала азуулуу ж.у.с.

Волнянки (*Orgyidae, Liparidae*) — ыргалмалар; эжекебесалары ыргалып турган шайтан көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын көп түрлөрү бар: волнянка античная (*Orgyia antiqua*) — байыркы ыргалма, в. ивовая (*Leucoma salicis*) — тал ыргалмасы ж.у.с.

Воловые птицы — бодочул куштар; бодонун жонунан жем издеп жашоочу Америка куштарынын бир тобу, буларга воловые птица большая (*Psomocolax ozivorus*) — ири бодочул таандык.

Волосатиковые (*Nematomorpha*) — кылкурт сымалдуулар; жумуру курттардын бир классы, буларга волосатик — кылкурт кирет.

Волосатиковые (Hemiptera) — саксагайлар; башу саксайган дениз балыктарынын бир тукуму, буларга волостка обыкновенная (*Hemipterus villosus*) — кадимки саксагай, в. атлантическая (*H. americanus*) — Атлантика саксагай ж. б. кирет.

Волосозубые (Trichodontidae) — кылтиштер; Тынч Океан балыктарынын бир тукуму, буларга волосозуб северный (*Trichodon trichodon*) — түндүк кылтиш, в. японский (*Arctoscorpus japonicus*) — жапон кылтиши ж. б. түрлөр кирет.

Волосохвостовидные (Trichiuroidei) — кылычпалдык сымалдуулар; жылуу дениз, океандарда жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, буларга волосохвостые (*Trichiuridae*) — кылычпалдыктар тукуму волосохвост обыкновенный (*Trichurus lepturus*) — кадимки кылычпалдык түрү кирет.

Волчок — к. *вьель малая*, уюк *Вьел*.

Вольвокс (Volvox) — вольвокс; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир уруусу.

Вомбаты (Vombatidae) — вомбаттар; чөп жечү баштыкчан айбандардын бир тукуму, Австралияда жашайт, буларга төмөнкү түрлөр кирет: вомбат обыкновенный (*Vombatus hirsutus*) — кадимки вомбат, в. тасманийский (*V. ursinus*) — Тасмания вомбаты.

Вомеры (Vomer) — вомерлер; океандын жылуу сууларында жашоочу балыктардын бир уруусу.

Вониюк — к. *Скусы*.

Воробьиные (Passeriformes) — таранчы сымалдуулар; чымчыктардын бир түркүмү, буларга: воробьиные кричащие (*Chamatores*) — чырылдак таранчы сымалдуулар (түркүмчө), в. певчие (*Oscines*) — сайрагыч таранчы сымалдуулар (түркүмчө), в. полупевчие (*Meupae*) — сайрамыш таранчы сымалдуулар (түркүмчө), воробьи (*Passer*) — таранчылар; о. эле накта таранчылар уруусу ж.б. кыйла түрлөр кирет: воробей афганский (*Purgilanda theresae*) — ооган таранчысы, в. домовый (*Passer domesticus*) — там таранчысы, в. земляной (*Purgilanda davidiana*) — ийинчи таранчы, в. испанский — к. *в. черногрудый*, в. каменный (*Petronia petronia*) — сары төш таранчы, в. к. *короткопалый* (*P. brachyactilia*) — мукур сары төш таранчы, в. полевой (*Passer montans*) — талаа таранчысы, в. пустынный (*P. simplex*) — чөл таранчысы, в. рыжий (*P. rutilans*) — куйкул таранчы, в. саксаульный (*P. ammodendri*) — сөксөөл таранчысы, в. черногрудый (*P. hispaniolensis*) — кара төш таранчы, в. яванский (*Munia oryzivora*) — күрүчү таранчы.

Вороновые (Corvidae) — карга сымалдуулар; карга-таан, сагызгандардын тукуму, буларга кыйла уруу, түрлөр кирет: ворон (*Corvus corax*) — кузгун (көлкө жашоочу, тарп менен тамактануучулардын бир түрү), ворон бело-брюхий (*Corvus scapularis*) — ак боор кузгун, ворона — к. *ворона черная*, ворона большеклювая (*Corvus leucorhynchus*) — чоң карга, в.

органист (*Gymnorhina organica*) — органчы карга, каргалардын Тасманиядагы бир түрү, в.-свистун черноспинная (*Gymnorhina tibicen*) — ышкыркыч карга (каргалардын Австралиядагы бир түрү), в. серая — ала карга, в. черная (*Corvus corax*) — кара карга.

Воронок — к. *Ласточка городская*.

Вороны рогатые — к. *Рогатые вороны*.

Ворчуны (Pomadasy) — коркулдактар; океандардын жылуу сууларында жашоочу балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: ворчун полосатый ронциск (*Rhoniciscus striatus*) — таргыл коркулдак, в. пятнистый (*Pomadasy hasta*) — темгилдүү коркулдак, в.-полосатый ронциск — к. *ворчун полосатый ронциск*.

Восковик полосатый (Trichius fasciatus) — таргыл момсымак; коңуздардын бир түрү.

Востробрюшки (Hemiculter) — мизкурсактар; өздөндөрдө жашоочу майда балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: востробрюшка буйрноская — Буйрнос мизкурсагы, в. корейская (*H. Eigenmanni*) — корей мизкурсагы, в. обыкновенная (*H. leucisculus*) — кадимки мизкурсак, в. ханкайская — Ханко мизкурсагы.

Восьмизубые (Octodontidae) — сегиз тиштүүлөр; келес сымал кемиргич айбандардын бир тукуму.

Восьмирук (Octomanus) — сегиз кол; медузалардын бир түрү.

"Вошь гидровая" (*Trichodina pediculus*) — гидра бити; гидралардын митеси.

Врановые — к. *Вороньные*.

Вуалехвост — желбирек куйрук; аквариумда багылуучу алтыбалыктардын бир түрү.

Вши (Anoplura) — биттер; айбандардын жана кишинин денелеринин сыртында мителик кылуучу жандыктардын бир түркүмү, буларга кыйла түр кирет: вошь бычья (*Haematopinus eurysternus*) — бодо бити, в. заячья (*Haemodipsus ventricosus*) — коён бити, в. лобковая (*Phthirus pubis*) — чурай бити, в. оленья (*Cervophthirus*) — бугу бити, в. свиная (*Haematopinus suis*) — доңуз бити, в. слоновоая (*Haematomyzys elephantus*) — пил бити, в. тюленья (*Echinophthirus horridus*) — аюубалык бити, в. человекья (*Pediculus humanus*) — киши бити, в. ч. головная (*P. h. capitis*) — баш бити, в. человекья платяная (*P. h. vestimentis*) — дене бити, вши колочие (*Echinophthiridae*) — түктүү биттер тукуму.

Вьюновые (Cotitidae) — бурмаке сымалдуулар; канылтыр балыктардын бир тукуму, буларга вьюны (*Misgurnus*) — бурмакелер, вьюноклоун (*Botia macracanthus*) — ала бурмаке, в. коралловый (*Azygopterus corallinus*) — шуру бурмакеси, в. обыкновенный (*Misgurnus fossilis*) — кадимки бурмаке түрлөрү ж.б. кирет.

Вьюны морские восьмилнейные (Xiphisterinae) — сегиз түшкүндүү дениз бурмакелери; дениз балыктарынын бир тукумчасы.

Вьюрковые (Fringillidae) — мукур сумалдуулар; чымчыктардын бир тукуму, буларга кыйла уруулар, түрлөр кирет: вьюрки дарвиновы (*Geospizinae*) — Дарвин мукурлары, в. древесные (*Samarhynchus*) — даракчыл мукурлар, в. альпийский (*Montifringilla nivalis*) — ала мукур, в. буланный — кара тумшук кызыл таранчы, в. гималайский (*Leucosticte nemoricola*) — Гималай мукуру, в. древесный дятловый (*Samarhynchus pallidus*) — чукурчак мукур, в. жемчужный (*Leucosticte brandti*) — берметмукур, в. земляной кактусовый (*Geospiza scandens*) — кактусчул мукур, в. з. малый (*G. fuliginosa*) — кичине мукур, в. канареечный (*Serinus canaria*) — Канар мукуру, в. кокосовый (*Pinaroloxias inornata*) — кокосчул мукур, в. краснолобый — к. в. *красношапочный*, в. красношапочный (*Serinus pusillus*) — Африка кызыл мукуру, в. настоящий (*Fringilla montifringilla*) — кадимки мукур, в. пустынный (*Rhodospiza obsoleta*) — чөл мукуру, в. сибирский (*Leucosticte arctica*) — Сибирь мукуру, в. славковый (*Certhidea olivacea*) — королюсымак мукур, в. снежный — к. *вьюрок альпийский*, уюк *Вьюрковые*, в. туркестанский — Түркстан мукуру.

Выдроземлеройковые (Potamogalidae) — кундузчуктар; Африкада суунун жээктеринде жашоочу кундуз сумалдуу майда кемиргичтердин бир тукуму.

Вывы настоящие (*Lutra*) — кадимки кундуздар; суусар сумалдуулар тукумундагы айбандардын уруусу, булардын кыйла түрү бар: выдра бескоготная африканская (*Aonyx capensis*) — Африка тырмаксыз кундузу, в. б. восточная (*A. cinerea*) — чыгыштын тырмаксыз кундузу, в. гигантская (*Pteronuga brasiliensis*) — дөөкундуз, в. индийская (*Lutrogale perspicillata*) — Индистан кундузу, в. конголезская (*Paogonyx songica*) — Конго кундузу, в. камчатская — к. *Калан*, в. кошачья (*Lutra felina*) — мышыкундуз, в. морская — к. *Калан*, в. обыкновенная (*Lutra lutra*) — кадимки кундуз, в. пестрошея (*L. maculicollis*) — ала муонун кундуз, в. суматранская (*L. sumatrana*) — Суматра кундузу ж.б.

Вывы (*Botauros*) — көлбукалар; камыштын арасында, көлчүктөрдө жашоочу куштардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: выпь (*B. stellaris*) — көлбука, в. американская (*B. lentiginosus*) — Америка көлбукасы, в. малая (*Ixobrychus minutus*) — кидик көлбука.

Выползок большой (*Lumbricus terrestris*) — чоң сөөлжан; сөөлжандардын бир ири түрү.

Выползок малый (*Lumbricus rubellus*) — кичине сөөлжан; сөөлжандардын бир түрү.

Вырезуб (*Rutilus frisii*) — тиштээк каңылтыр; каңылтыр балыктардын бир түрү.

Выухольевые (*Desmanidae*) — калтарчыкан сумалдуулар; майда жандыктар менен тамактануучу айбандардын бир тукуму, буларга выухоли (*Desmana*) — калтарчыкандар уруусу, төмөнкү түрлөр кирет: выухоль настоящая (*D. moschata*) — кадимки калтар-

чыкан, в. пиренейская (*Calemus pyrenaica*) — Пиреней калтарчыканы ж.у.с.

Выухоли — к. *Выухольевые*.

Вяхирь (*Columba palumbus*) — алагүү (ала күү); көгүчкөндөрдүн токойдо жашоочу ири бир түрү.

Г

Гавайские цветочницы (*Drepanididae*) — Гавай гүлчүлдөрү; гүлдөн тамактанып жашоочу чымчыктардын бир тукуму.

Гавиалы (*Gavialidae*) — гавиалдар; крокодилдердин бир тукуму, буларга өкүл катары гавил гангский (*Gavialis gangeticus*) — Ганга гавиалы ж.б. кирет.

Гагарки (*Alca*) — гагаркалар; сууда сүзүүчү куштардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: гагарка бескрылая (*Pinguinus impennis*) — канатсыз гагарка, г. малая (*Plautus alle*) — кидик гагарка.

Гавиалы (*Gaviae*) — кокуйөрдөктөр, сууда сүзүүчү куштардын бир түркүмү; булардын үч түрү белгилүү: гагара белоклювая — ак тумшук кокуйөрдөк, г. краснозобая — к. *г. малая*, г. малая (*Gavia stellata*) — кидик кокуйөрдөк, г. полосатая — к. *г. чернозобая*, г. полярная (*Gavia immer*) — түндүк кокуйөрдөк, г. ушатая — тик кулак кокуйөрдөк, г. хохлатая — к. *поганка большая*, уюк *Поганки*, г. чернозобая (*G. arctica*) — кара төш кокуйөрдөк.

Гаги (*Somateria*) — гагалар; өрдөктөрдүн бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: гага-гребенушка (*S. spectabilis*) — таранчаак гага, г. малая (*S. stelleri*) — кидик гага, г. обыкновенная (*S. mollissima*) — кадимки гага, г. очковая (*S. fischeri*) — жаргак көз гага, г. сибирская — к. *г. малая*.

Гаделла (*Gadella*) — гаделлалар; океан теренинде жашоочу балыктардын бир уруусу.

Гадикул (*Gadiculus argenteus*) — гадикул; треска балыктарынын бир майда түрү.

Гадикулус — к. *Гадикул*.

Гадрозавры — к. *Динозавры утконосые*.

Гадюки — к. *Гадюковые*.

Гадюковые (*Viperidae*) — чаар жылан сумалдуулар; уулуу жыландардын бир тукуму, буларга кыйла уруулар жана түрлөр кирет: гадюка авиенны (*Cerastes vipera*) — Ибн-Синонун чаар жыланы, г. асписовая (*Vipera aspis*) — аспис чаар жыланы, г. безрогая — к. *г. карликовая*, г. бирманская (*Azemiops feae*) — Бирманын чаар жыланы, г. гапонская (*Bitis gabonica*) — кызыл-чаар жылан, г. древесная зеленая (*Atheris chlorocephala*) — даракчыл жашыл-чаар жылан, г. древесная рогатая (*A. ceratophorus*) — даракчыл мүйүздүү чаар жылан, г. древесная шершавая (*A. squamiger*) — даракчыл күдүрөк чаар жылан, г. жабыя зеленая (*Sausus resimus*) — бакабаш жашыл-чаар жылан, г. ж. ромбическая (*C. rhombeatus*) —

ромба темгилдүү бакабаш чаар жылан, г. кавказская (*Vipera kaznakowi*) — Кавказдын кызылчаар жылан, г. карликовая (*Bitis reitinguei*) — кидик чаар жылан, г. кенийская (*Vipera hindii*) — Кенийн чар жылан, г. курносая (*Vipera latasti*) — бучук чаар жылан, г. носатая (*V. ammodytes*) — тушуктуу чаар жылан, г. носорог (*Bitis nasicornis*) — керик чаар жылан, г. ньяская (*Vipera superciliaris*) — Ньясанын чаар жылан, г. обыкновенная (*V. Berus*) — кадимки кара-чаар жылан, г. палестинская (*Pseudoecerastes fieldi*) — Палестина чаар жылан, г. персидская (*P. persicus*) — Персия чаар жылан, г. пучкообразная (*Bitis cognata*) — тикирекей каш чаар жылан, г. рогатая (*Ceraster ceraster*) — мүйүздүү чаар жылан, г. Рассела — Рассельдин чаар жылан, г. синайская (*Atractaspis eugaddensis*) — Синаянын чаар жылан, г. спорная (*Eristicophis macmahoni*) — талаш чаар жылан, г. степная (*Vipera ursini*) — боздоң чаар жылан, г. хвостатая (*Bitis caudalis*) — куйруктуу чаар жылан, г. цепочная (*Vipera russeli*) — кынжынаар чаар жылан, г. шумящая (*Bitis arietane*) — чырылдак чаар жылан, г. африканские (*Bitis*) — Африканын чаар жыландары (уруу), г. жабын (*Causus*) — бакабаш чаар жыландар (уруу), г. земляные (*Atractaspis*) — ийинчи чаар жыландар (уруу), г. ложнорогатые (*Pseudoecerastes*) — жалган мүйүздүү жыландар (уруу), г. настоящие (*Vipera*) — кадимки чаар жыландар (уруу), г. рогатые (*Cerastes*) — мүйүздүү чаар жыландар (уруу).

Газели (*Antilopinae*) — жейрендер, бөкөн сымалдуулардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү түрлөр жана уруу кирет: газель Гранта (*Gazella granti*) — Африка жейрени, г. дама (*G. dama*) — дамажейрен, г. доркас (*G. dorcas*) — доркас жейрени, кызыл күрөң жейрен, ч. жирафовая (*Litocranius walleri*) — жирафсымак жейрен, г. красная (*G. rufifrons*) — кызыл маңдай жейрен, г. обыкновенная (*G. gazella*) — кадимки жейрен, г. Пельцельна (*G. pelzelni*) — Пельцельн жейрени, г. песчаная (*G. leptoceros*) — ичке мүйүз жейрен, г. спинки (*G. spekei*) — Спинк жейрени, г. суданская (*G. tilonura*) — Судан жейрени, г. Томсона (*G. Thomsoni*) — Томсон жейрени, газели собственно (*Gazella*) — накта жейрендер.

Гаячка бурая — к. *Синица болотная*.

Гаячка буроголовая — к. *Синица болотная*.

Гаячка серая (*Parus minor*) — кидик кашка чымчык, кашка чымчыктардын бир түрү.

Гайела (*Gayella eumenoidea*) — гайела; Чилидеги сары аарылардын бир түрү.

Галагас — к. *пеганка обыкновенная*, уюк *Пеганки*.

Галаго (*Galago*) — галаго; арбак сымалдуу айбандардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр жана уруулар кирет: галаго алленов (*G. alleni*) — Аллен галагосу, г. Демидовский (*G. demidovii*) — Демидов галагосу, г. сенегальский (*G. Senegalensis*) — Сенегал галагосу, г. толстохвостый (*G. crassicaudatus*) —

жоон куйрук галаго, г. карликовые (*Galagoides*) — кидик галаголор (уруу), г. обыкновенные (*Galago*) — кадимки галаголор (уруу) ж.у.с.

Галакариды (*Galacaridae*) — галакариддер; денз кенелеринин бир тобу.

Галаксея (*Galaxea*) — галаксеялар; шурулардын бир уруу.

Галаксиевидные (*Galaxioidae*) — галаксия түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмчөсү, буларга галаксиевидные (*Galaxiidae*) — галаксия сымалдуулар тукуму жана төмөнкү түрлөр да таандык: галаксия гигантская (*Galaxias alepiodotus*) — дөө галаксия, г. тасманийская (*G. upcheri*) — Тасмания галаксиясы.

Галатеантемиды (*Galatheanthemidae*) — галатеантемиддер; денз лилияларынын бир тукуму.

Галатеатаума (*Galatheauma*) — галатеатаума; теренде жашоочу кайырмакчан балыктардын бир түрү.

Галатея (*Tanisia galatea*) — галатея; кабакчыл чымчыктардын бир түрү.

Галджойновые — к. *Корационовые*.

Галеихт (*Galeichthys*) — галеихт; жаянбалыктардын бир түрү.

Галетта синяя (*Halletta semifacieta*) — көк галетта; Австралия балыктарынын бир түрү.

Галикриптус (*Halicryptus*) — галикрипттер; дензидерде жашоочу курттардын бир уруусу.

Галикты (*Halicetus*) — галикттер; аарылардын бир уруусу.

Галотис — к. *морское ушко*, уюк *Морские ушки*.

Галка альпийская (*Pitthorocox graculus*) — сары тумшук чокөтөөн.

Галка обыкновенная (*Coloeus monedula*) — кадимки таан.

Галка светлобрюхая (*Coloeus dauricus*) — көк боор таан.

Галлица (*Cecidomyiidae*) — мочучулар; майда чиркейлердин бир тукуму. Өсүмдүк кабыгын жаралап, тукумдарын салып, чоңоюп, личинкаларга айланганда, буларды ороп торсойгон катуу нерселер өсүп чыгат. Ошону "мочу" деп атап, дарылыкка колдонот. Мочучулар өсүмдүктөргө зыян келтирүүчү чиркейлер, булардын кыйла түрү бар: галлица дубовая широколапастная (*Macrodiplosis dryobia*) — эмин мочучусу, г. ивовая обыкновенная (*Rhabdophaga salicus*) — кадимки тал мочучусу, г. клеверная (*Dasyneura ligumicola*) — беде мочучусу, г. ржавчинная (*Mycodiplosis ruscinae*) — датчы мочучу ж.у.с.

Галозавровые (*Halosauridae*) — галозавр сымалдуулар; океандарда жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга галозаврихты (*Halosaurichthys*) — галозаврихттер уруусу, галозавры (*Halosaurus*) — галозаврлар уруусу кирет.

Галстучник — к. *зюек большой*, уюк *Зуйки*.

Галстучник малый — к. *зюек малый*, уюк *Зуйки*.

Гамадриал — к. *кобра королевская*, уюк *Кобры*.

Гамадрил (*Hamadryas*) — гамадрил; павиандар уруусундагы маймылдардын бир түрү.

Гамазонды — к. *клещи гамазидные*, уюк *Клещи*.
Гамбузневые (Poeciliidae) — гамбузия сымалдуулар; тайыз сууларда жашоочу майда балыктардын бир тукуму, буларга гамбузия обыкновенная (*Gambusia affinis*) — кидик гамбузия да кирет.
Гаммариды (Gammaridae) — гаммарус сымалдуулар; капталы менен сүзүүчү ракчалардын бир тукуму.
Ганга — к. *Рыбок чернобрюхий*.
Ганоидные рыбы (Ganoidomorpha) — ганоиддүү балыктар (чоң түркүм).
Ганоиды костные (Holostei) — сөөктүү ганоиддер; сөөктүү балыктар (түркүм).
Гапалемур (Hapalemur) — жоош арбактар; арбак сымалдуулар тукумундагы бир уруу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: гапалемур серый (*H. griseus*) — боз жоош арбак, к. широконосый (*H. simus*) — жазы мурун жоош арбак.
Гаплотаксиды (Haplotaixidae) — гаплотаксистер; сейрек түктүү муунак курттардын бир тукуму.
Гаптофрия (Haptophyta) — гаптофилер; инфузориялардын бир уруусу.
Гарибальди (*Hypsypops gibicunda*) — гарибальди; сомсымак балыктардын бир түрү.
Гармолита (*Harmolita*) — гармолиталар; мите жаргак канаттуу каскактардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: гармолита пшеничная (*H. tritici*) — буудай гармолитасы, г. ржаная галловая (*H. rossica*) — кара буудай гармолитасы, г. хлебная (*H. noxialis*) — дан гармолитасы.
Гарна (*Antilopa cervicarpa*) — гарна; бурама мүйүз бөкөн.
Гарпактициды (Harpacticoida) — гарпактициддер; калак бут рактардын бир түркүмчөсү.
Гарпия (*Harpia*) — буудайыктар; бүркүттөрдүн бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү бар: гарпия (*H. harpyja*) — таажылуу буудайык, г. обезьяноед (*Pitheophaga jefferi*) — маймылчыл буудайык.
Гарпия большая II (*Gerura vinula*) — чоң гарпия; шайтанкөпөлөктөрдүн бир түрү.
Гарриота (*Harriota*) — гарриота; химера балыктарынын бир уруусу.
Гарры (*Garra*) — гарралар; канылтыр балыктардын бир уруусу.
Гаршнеп (*Lymnoscryptes*) — гаршнеп; чулдуктардын бир түрү.
Гассар (*Chaetostomus pictus*) — гассар; Түштүк Америкадагы кидик жаяндардын бир уруусу.
Гастеростома (*Gasterostomata*) — гастеростома-лар; курсак ооздуулар, трематода курттарынын бир классчасы.
Гастерупционы (*Gasteruption*) — гастерупциондор; чабандес каскактардын бир уруусу.
Гастрана (*Gastrana*) — гастраналар; моллюскалардын бир уруусу.
Гастродес (*Gastrodes*) — гастродестер; жоноктордун бир уруусу.
Гастромизоновые (*Gastromysonidae*) — гастромизон сымалдуулар; тоо өзөндөрүндө жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга

гастромизоны (*Gastromyzon*) — гастромизондор уруусу кирет.

Гастротрихи — к. *Ресничнобрюхие*.
Гастрохена (*Gastrochaena*) — гастрохена; моллюскалардын бир түрү.
Гастрохизма (*Gastrochisma melampus*) — гастрохизма; скумбия балыктарынын бир түрү.
Гаттерия (*Sphenodon punctatus*) — гаттерия; кескелдик сымалдуу жандыктардын бир түрү.
Гаур (*Bos gaurus*) — гаур; Азиядагы жапайы бодонун бир түрү.
Гая — к. *Кобра египетская*, уюк *Кобры*.
Гаял — гаял; бакма гаур.
Гверцы (*Colobus*) — кооз маймылдар; маймылдардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: гверца абиссинская (*C. guereza*) — Абиссиния кооз маймылы, г. горная — к. *гверца абиссинская*, г. занзибарская (*C. kirikii*) — Занзибар кооз маймылы, г. зеленая (*C. verus*) — жашыл кооз маймыл, г. королевская (*C. polykomos*) — падышалык кооз маймыл, г. королевская сатана (*C. polykomos satanas*) — шайтан маймыл, кара маймыл, г. черно-красная (*C. badius*) — кара-кызыл-ала кооз маймыл, г. зеленые (*Procolobus*) — жашыл кооз маймылдар (урууча), г. черно-белые (*Colobus*) — кара-ала кооз маймылдар (урууча), г. черно-красные (*Ptilocolobus*) — кара-кызыл-ала кооз маймылдар (урууча).
Гвиретка (*Cercopithecus aethiops*) — гвиретка; мартышка маймылдарынын бир түрү.
Гвоздичники (*Caryophyllaeidae*) — карофилдер; тасмакурттардын бир тукуму.
Гегаркуни — гегаркуни; жилингир балыктардын бир түрү. Ысык-Көлдө жаңы түр (форель) алынган — «Ысык-Көл жилингир».
Гекконы (*Gekkonidae*) — геккондор; кескелдиктердин бир тукуму; буларга кыйла түр жана уруу кирет: геккон вееропальный хассельквиста (*Ptyodactylus hasselquistii*) — Хассельквис желпүүр манчалуу геккону, г. голпальный каспийский (*Gymnodactylus caspius*) — Каспий жыланач манча геккону, г. г. серый (*G. russowii*) — жыланач манча сур геккон, г. г. туркестанский (*G. fedtschenkoi*) — Туркстан жыланач манча геккону, г. гребнепальный (*Crossobamon ebersmanni*) — таракманча геккон, г. зеленый (*Naultinus elegans*) — жашыл геккон, г. круглопальный Кона (*Sphaerodactylus conei*) — Коп жумуру манча геккону, г. крымский (*Gymnodactylus kotschyimorpha*) — Крым геккону, г. листопальный европейский (*Phyllodactylus europaicus*) — Европа жалпак манча геккону, г. листохвостый австралийский (*Phyllurus cornutus*) — Австралия жалбыраккуйрук геккону, г. лопатохвостый (*Ptychozoon homalosephalum*) — калакуйрук геккон, г. мадагаскарский дневной (*Phelsuma madagascariensis*) — Мадагаскар күндүзгү геккону, г. м. плоскохвостый (*Ph. laticauda*) — Мадагаскар жалпак куйрук геккону, г. пещерный (*Gymnodactylus cavernicolus*) — коңулчул геккон, г. полупальный (*Hemidactylus*

- maouja) — жарты манча геккон, г. полупалый турецкий (*Turcicus*) — түрткүн жарты манча геккону, г. плоскохвостый (*Uroplatus fimbriatus*) — жалпак куйрук геккон, г. средиземноморский (*Gymnodactylus kotschyi*) — Жер-Орто деңизи геккону, г. степной (*Tarentola mauritanica*) — боздон геккону, г. сцинковый (*Teratoscincus scincus*) — сцинксымак геккон, г. тонкопалый Петри (*Stenodactylus petrii*) — Петри ичке манча геккону, г. шипохвостый австралийский (*Duplodactylus spinigerus*) — Австралия тикен куйрук геккону, г. шишкохвостый (*Nephruus asper*) — түркүкуйрук геккон, геккону вееропалые (*Phrynodactylus*) — желтүрманча геккондор (уруу), г. голопалые (*Gymnodactylus*) — жыланач манча геккондор (уруу), г. дневные — күндүзгү геккондор (топ), г. земляные (*Coleonyx*) — ийинчил геккондор (уруу), г. круглопалые (*Sphaerodactylus*) — жумуру манча геккондор (уруу), г. крысохвостые (*Agamura*) — келескуйрук геккондор (уруу), г. листопаые (*Phyllodactylus*) — жалпак манча геккондор (уруу), г. ночные — түнкү геккондор (топ), г. плоскохвостые (*Uroplatus*) — жалпак куйрук геккондор (уруу), г. полупалые (*Hemidactylus*) — жарты манча геккондор (уруу), г. тонкопалые (*Stenodactylus*) — ичке манчалуу геккондор (уруу), г. углопалые (*Gonatodes*) — урчуманча геккондор (уруу), г. широкопалые (*Tarentola*) — жазы манча геккондор (уруу).
- Гелад** (*Theropithecus*) — геладалар; мартышка сымалдуу маймылдардын бир уруусу, булардын түрлөрү: гелада бурая (*Th. gelada*) — күрөң гелада, г. черная (*Th. niger*) — кара гелада.
- Геликониды** (*Heliconidae*) — геликонсымалдуулар; чокормурут калдыркандардын бир тукуму.
- Гелиометра** (*Helioetra gracialis*) — гелиометра; деңиз лилияларынын бир түрү.
- Гелициды** (*Helicidae*) — гелициддер; үлүлдөрдүн бир тукуму.
- Гелициниды** (*Helicinidae*) — гелицид сымалдуулар; үлүлдөрдүн бир тукуму.
- Гельминты** — гельминттер; курттардын бир чон тиби.
- Гемадипса** (*Haemadipsa*) — гемадипсалар; кургактагы сүлүктөрдүн бир уруусу.
- Гематоиды** (*Haematopidae*) — мал биттери; гематопинустар; малдын, кийиктердин биттеринин бир тукуму.
- Геменгерия** — к. *пиявка черепаешья*, уюк *Пиявки*.
- Гемеробии** (*Hemerobiidae*) — гемеробиялар; тор канаттуу каскактардын бир тукуму.
- Гемимеры** (*Hemimeridae*) — гемимерлер; кыпчуурлардын бир тукуму.
- Гемихромисы** (*Hemichromis*) — гемихромистер; балыктардын бир уруусу.
- Гемоспорииди** — к. *споровики кровяные*, уюк *Споровики*.
- Гемпилы** (*Gempylidae*) — гемпил сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга: гемпилы (*Gempylus*) — гампилдер уруусу, гемпил (*Gempylus serpens*) — гемпил түрү кирет.
- Генеты** (*Genetta*) — генеталар; вивера тукумундагы желиндүү айбандардын бир уруусу, буларга бир нече түр кирет: генета обыкновенная (*G. genetta*) — кадимки генета, г. пятнистая (*G. tigrina*) — темгил ала генета ж.б.
- Геоди** (*Geodiidae*) — геодиялар; былпылдактардын бир тукуму.
- Геосаргус** (*Geosargus*) — көк чымындар; арстанчымындардын бир уруусу.
- Геотрупы** — к. *Навозники настоящие*.
- Геофилы** (*Geophilomphra*) — геофилдер; көп аяктуу жандыктардын бир түркүмү, булардын кыйла түрү бар: геофил берберский (*Ogua barbatica*) — Бербер геофилы, г. индийский (*Mixophilus indicus*) — Индистан геофилы, г. морской (*Scoliopterus maritimus*) — деңиз геофилы.
- Гепард** (*Acinonyx jubatus*) — кара кулак шер; мышык сымалдуу айбандар тукумундагы бир ири жырткыч.
- Гептагении** (*Heptageniidae*) — гептагениялар; күнүмдүк ийнеликтөрдүн бир тукуму.
- Геренук** — к. *газель жирафовая*, уюк *Газели*.
- Герпетон** (*Herpeton tentaculatum*) — герпетон; өзөн жыландарынын бир түрү.
- Герпобделла** (*Herpobdella*) — герпобделлалар; сүлүктөрдүн бир уруусу.
- Геррозавры** (*Gerrhosauridae*) — геррозаврлар; кескелдириктердин бир тукуму, буларга өкул катары геррозавр желтогорлый (*G. flavigularis*) — сары тамак геррозавр кирет.
- Герроноты** — к. *ящерицы аллигаторовые*, уюк *Ящерицы*.
- Гесперорнис** (*Hesperornis*) — гесперорнис; байыркы өлгөн тиштүү куш.
- Гетерандрия** (*Heterandria*) — гетерандрия; тирүү туучу майда балыктардын бир уруусу.
- Гетероконгероые** (*Heterocongeridae*) — гетероконгер сымалдуулар; куртбалыктардын бир тукуму.
- Гетероспилюсы** (*Heterospilus*) — гетероспилюстар; чабандас каскактардын бир уруусу.
- Гетеростелии** (*Heterostelea*) — гетеростелиялар; тикен терилүүлөрдүн байыркы өлгөн бир классы.
- Гетеротетисы** (*Histioteuthidae*) — гетеротетис; мүрөккөптөрдүн (кальмарлардын) бир уруусу.
- Гетероцентроты** (*Heterocentrotus*) — гетероцентроттор; деңиз кирпелиринин бир уруусу.
- Гиалонеты** (*Hyalonematidae*) — гиалонемалар; былпылдактардын бир уруусу.
- Гиары** (*Euryzomatomya*) — гиарлар; кемиргич айбандардын бир уруусу.
- Гибберихтовые** (*Gibberichthyidae*) — гибберихт сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму.
- Гиббоновые** (*Hylobatidae*) — гиббон сымалдуулар; киши сымалдуу маймылдардын бир тукуму, буларга гиббоны настоящие (*Hylobates*) — кадимки гиббондор (уруу), г. сростнопалые (*Symphalangus*) — кош бармак гиббондор

- (уруу) жана төмөнкү түрлөр: гиббон белорукый (*H. lar*) — шамдагай гиббон, г. Клосса (*H. klossii*) — клосс гиббону, г. одноцветный — к. *г. черный*, г. серебристый (*H. moloch*) — буурул гиббон, г.-хулок (*H. hoolock*) — гиббон-хулок, г. черный (*H. concolornotomascus*) — кара гиббон кирет.
- Гиббула** (*Gibbula*) — гиббулалар; деңиз үлүдлөрүнүн бир уруусу.
- Гигантаксис** (*Gigantactis macroseta*) — гигантаксистер; теренде жашоочу кайырмакчы балыктардын бир уруусу.
- Гигантопитек** (*Gigantopithecus*) — гигантопитек; байыры өлгөн, кишисымак маймылдардын бир уруусу.
- Гигантуровые** (*Giganturidae*) — гигантура сымалдуулар; балыктардын бир тукуму, буларга гигантуры (*Gigantura*) — гигантуралар (уруусу), гигантура обыкновенная (*G. vohax*) — кадимки гигантура кирет.
- Гидра** (*Hydra*) — гидра; көңгөл жандыктардын бир өкүлү.
- Гидрактиния** (*Hydractinia*) — гидрактиния; полиптердин бир уруусу.
- Гидрамеба** (*Hydramoeba*) — гидрамеба; амебалардын бир түрү.
- Гидрахнеллы** (*Hydrachnellae*) — гидрахнеллалар; суудагы кенелердин бир тобу.
- Гидробии** (*Hydrobiidae*) — гидробиялар; көлчүктөрдө жашоочу үлүдлөрдүн бир тукуму.
- Гидровые** (*Hydrida*) — гидра сымалдуулар; көңгөл жандыктардын бир түркүмү, буларга гидра бесстебельчатая — к. *г. обыкновенная*, г. зеленая — жашыл гидра, г. обыкновенная (*Hydra vulgaris*) — кадимки гидра, г. стебельчатая (*H. oligactilis*) — күрөң гидра ж.б. кирет.
- Гидрозон** (*Hydrozoa*) — гидрозоалар; көңгөлдөрдүн бир классы.
- Гидроидеи** (*Hydroidea*) — гидроидеалар; гидра түспөлдүүлөрүнүн бир классчасы.
- Гидроидные** (*Hydrozoa*) — гидра түспөлдүүлөр; көңгөлдөр тибинин бир классы.
- Гидроидные медузы** — к. *медузы гидроидные*, уюк *Медузы*.
- Гидроидные полипы** — к. *Полипы гидроидные*.
- Гидроиды** (*Hydroidea*) — гидроиддер; гидра сымалдуулардын бир классчасы.
- Гидролагы** (*Hydrolague*) — гидролагдар; балыктардын бир уруусу, булардын гидролаг американдский (*H. colliei*) — Америка гидролагы белгилүү.
- Гидромедузы** (*Hydromedusa*) — гидромедузалар; ташакалардын бир уруусу, буларга гидромедуза аргентинская (*H. tectifera*) — Аргентина гидромедузасы, г. бразильская (*H. maximiliani*) — Бразилия гидромедузасы кирет.
- Гидрополипы** — к. *Полипы гидроидные*.
- Гидропсихиды** (*Hydropsychidae*) — гидропсихелер; түк канаттуу каскактардын бир тукуму.
- Гиеновые** (*Hyaenidae*) — көк жал сымалдуулар; жырткыч айбандардын бир тукуму, буларга кыйла түр жана эки уруу кирет: гиена бурая (*Hyaena brunea*) — күрөң көк жал, г. полосатая (*H. hyaena*) — таргыл көк жал, г. пятнистая (*Crocota crocuta*) — темгилдүү көк жал, г. полосатые (*Hyaena*) — көк жалдар (уруу), г. пятнистые (*Crocota*) — таргыл көк жалдар (уруу).
- Гиламоистр** — к. *Жилатье*.
- Гилара** (*Hilaga*) — гиларалар; бийчи чымындардын бир уруусу.
- Гильзы** (*Hilsa*) — гильзалар; айнакөз балыктардын бир уруусу, буларга кыйла түр кирет: гильза восточная (*H. reevesii*) — чыгыш гильзасы, г. длиннохвостая (*H. macrura*) — узун куйрук гильза, г. индийская (*H. ilisha*) — Индистан гильзасы, г. индоокеанская (*H. keele*) — Инди океан гильзасы, г. Кели — к. *г. индоокеанская*, г. малайская — к. г. *длиннохвостая*, г.-толи (*H. toli*) — гильза-толи, ири гильза.
- Гимаканты** — к. *шлемоносцы*, уюк *Шлемоносцеподобные*.
- Гимантолофы** (*Himantolophus*) — гимантолофтор; теренде жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Гименолепидиды** (*Hymenolepididae*) — гименолепис сымалдуулар; тасмак курттардын бир тукуму, буларга гименолепис ланцетовидный (*Drepanidotaenia lanceolata*) — аштарсымак гименолепис кирет.
- Гимнарховые** (*Gymnarchidae*) — гимнарх сымалдуулар; Африканын өзөндөрүндө, көлдөрүндө жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга гимнархи (*Gymnarchus*) — гимнархтар уруусу кирет.
- Гимнелоподобные** (*Gymnelinae*) — гимнел сымалдуулар; бельдюга балыктарынын бир тукумчасы, буларга гимнелы (*Gymnelinae*) — гимнелдер уруусу кирет.
- Гимноплевр синий** (*Gymnopleurus aciculatus*) — көк корголку; кыкты корголдоп, тоголоктоочу конуздардын бир түрү.
- Гимноплекры** — к. *Пилкольцики*.
- Гимнотовидные** (*Gymnotoidei*) — гимнот түспөлдүүлөр; канылтыр балыктардын бир түркүмчөсү, буларга гимнотовые (*Gymnotidae*) — гимнот сымалдуулар тукуму, гимноты (*Gymnotus*) — гимноттор уруусу кирет.
- Гимнуровые** (*Echinosoricidae*) — гимнуур сымалдуулар; каскактар менен тамактануучу айбандардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: гимнуур китайский (*Neotetracus sinensis*) — кытай гимнууру, г. обыкновенный (*Echinosorex gimnurus*) — кадимки гимнуур.
- Гиперииды** (*Hypertiidea*) — гиперистер; капталдап сүзүүчү рактардын бир түркүмчөсү.
- Гипероглифы** (*Hyperoglyphe*) — гипероглифтер; алабага түспөлдүү балыктардын бир уруусу.
- Гиперосцилиды** (*Hyperoscelididae*) — гиперосцилистер; чиркейлердин бир тукуму.
- Гиппопотам** — к. *Бегемоты*.
- Гиппопусы** (*Hippopus*) — гиппопустар; жүрөксыймак кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Гиппорион (Hipporion) — гиппорион; байыркы жылкы сымалдуулардын бир уруусу.

Гирардинус кауди — к. *Кауди*.

Гирардинусы (Girardinus) — гирардинустар; аквариумда багылуучу балыктардын бир уруусу.

Гирелловые (Girellidae) — гирелла сымалдуулар; балыктардын бир тукуму.

Гиринохейловые (Gyrinocheilidae) — гиринохейл сымалдуулар; Чыгыш Азиядагы тоо өздөрдүндө жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга гиринохейлы (*Gyrinocheilus*) — гиринохейлдер уруусу кирет.

Гирканогобиус (*Hircanogobius*) — гирканогобиус; Каспи деңизинде жашоочу букачар балыктардын бир түрү.

Гиродактилюс (*Gyroductylus*) — гиродактилюстар; мите курттардын бир уруусу.

Гирокотилиды (*Gyrocotiloidea*) — гирокотилиддер; мите курттардын бир классы.

Гисовые (Pterothrissidae) — гису сымалдуулар, сөөктүү балыктардын бир тукуму, буларга гису (*Pterothrissus*) — гисулар, гису уруусу жана төмөнкү түрлөр: г. африканская (*P. belloci*) — Африка гисусу, г. японская (*P. gissu*) — жапон гисусу кирет.

Гистиобранхи (*Histobranchus*) — гистиобранхтар; куртбалыктардын бир уруусу.

Гистиевтеис (*Histioeuthis*) — гистиевтеистер; теренде жашоочу муруккөптөрдүн (кальмарлардын) бир уруусу.

Гладкоголововидные (Alercephaloidei) — жылма баш түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмчөсү, буларга гладкоголовые (*Alercephalidae*) — жылма баштуулар (тукуму) жана мунун кыйла өкүлү: гладкоголов калифорнийский (*Alercephalus tenebrosus*) — Калифорния жылмабашы, г. чилийский (*Binghamichthys aphos*) — Чили жылма башы, гладкоголовы (*Alercephalus*) — жылма баштар (уруу) кирет.

Гладконог — к. *лягушка хвостатая*, уюк *Лягушки*.

Гладконогие (*Leiopelmidae*) — жылма буттуулар; бакалардын бир тукуму.

Гладконог — к. *лягушка хвостатая*, уюк *Лягушки*.

Гладыши (*Notonectidae*) — суучөлмөктөр; сууда жашоочу канталалардын бир тукуму, булардын өкүлү гладыш обыкновенный (*Notonecta glauca*) — көк суучөлмөк.

Глазач — к. *уклейка обыкновенная*, уюк *Уклейки*.

Глазкы водьяные — тостогойло; алтын балыктардын бир уруусу.

Глазун — к. *авдотка обыкновенная*, уюк *Авдотки*.

Гландина (*Glandina*) — гландиналар; жырткыч үлүлдөрдүн бир уруусу.

Глаукус (*Glaucus*) — глаукус; сууда жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Глеба (*Gleba*) — глеба; деңизде жашоочу канат-бүт үлүлдөрдүн бир уруусу.

Глиптодонты — к. *броненосцы гигантские*, уюк *Броненосцы*.

Глисты ленточные — к. *Цестоды*.

Глисты настоящие — к. *аскариды*, уюк *Аскариды*.

Глицериды (*Glyceridae*) — глицерилер; көп түктүү курттардын бир тукуму.

Глобигерины (*Globigerina*) — глобигериналар; амбалаардын бир уруусу.

Гломерисы (*Glomeridae*) — гломеристер; көп аяктуу каскактардын бир тукуму, буларга өкүл катары гломерис шестиполоый (*Glomeris hexasticha*) — алты түшкүндүү гломерис кирет.

Глосса (*Platichthys flesus luscus*) — глосса; Кара-Деңиз камбаласы.

Глоссифонида байкальская (*Paratorix baicalensis*) — Байкал глоссифонидасы; жалпак сүлүктөрдүн бир түрү.

Глоссифонида — к. *пиявки плоские*, уюк *Пиявки*.

Глоссодорис (*Glossodoris*) — глоссодорис; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Глоссосколениды (*Glossoscolecidae*) — глоссосколектер; сөөлжандардын бир тукуму.

Глот — к. *Сивязь*.

Глушыш (*Fulmarus glacialis*) — эселек; бороончу чардактардын бир түрү.

Глухарь I (*Tetrao urogallus*) — керен куу; кара курлар уруусундагы куштардын бир түрү.

Глухарь II — к. *желтопузик*, уюк *Желтопузики*.

Глухарь каменный (*Tetrao parviroristris*) — корум керен куу; кара курлардын бир түрү.

Гнатонему (*Gnathonemus*) — гнатонемдер; пилтумшук балыктардын бир уруусу.

Гнездары — к. *Птицы плещовые*.

Гну (*Connochaetus*) — гну; бодосымак бөкөндөрдүн бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: г. белобородый (*C. taurinus jubatus*) — ак сакал гну, г. белохвостый (*C. gnou*) — ак куйрук гну, г. голубой (*C. taurinus*) — көгүш гну.

Гнусовые (*Torpedinidae*) — электркөөкөрчөк сымалдуулар; көккөрчөк балыктардын бир тукуму.

Гнусообразные — к. *скаты электрические*, уюк *Скаты*.

Гнусы (*Torpedo*) — электркөөкөрчөктөр; электрдүү көккөрчөк балыктардын бир уруусу.

Гоацины (*Opisthocomidae*) — гоациндер; тоок сымалдуулар түркүмүндөргү куштардын бир тукуму.

Гобиоморы (*Gobiomorus*) — гобиоморлор; букачар сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Говорунчик — к. *завируха бледная*, уюк *Завирушковые*.

Говорушка красноногая (*Rissa brevirostris*) — кызыл бут бабыр; үч манжалуу чардактардын бир түрү.

Гоголи (*Bucephala*) — дыгдыгыйлар; деңиздерде жашоочу өрдөктөрдүн уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: гоголь исландский (*B. islandica*) — Исландия дыгдыгы, г. малый американский (*B. alveola*) — Америка кидик дыгдыгы, г. обыкновенный (*B. clangula*) — кадимки дыгдыгы.

Гокко — к. *Куры древесные*.

Гокко большой (*Stach tubra*) — ири даракчыл тоок.

Гокко хохлатый (*Crax alector*) — урпек даракчыл тоок.

Головлеподобные карповые — к. *Ельцепоподобные*.

Головадь (*Leuciscus cephalus*) — дунгул чабак.

Голоканты (*Holacanthus*) — голаканттар; кылкан тиштүү балыктардын бир уруусу.

Голенастые (*Gressores*) — куназ сымалдуулар, шшашактар; сагза, жээкке байыр алган куштардын бир түркүмү.

Голнафы — к. *Жуки-голафы*.

Голова горгоны (*Gorgonocephalus caryi*) — горгона башы; дениз жылдыздарынын бир түрү.

Головешковые (*Eleotridae*) — чычала сымалдуулар; букачар балыктардын бир тукуму, буларга головешки (*Percottus*) — чычалалар уруусу кирет.

Головоногие (*Cephalopoda*) — башпуттар; моллюскалардын бир классы.

Головохордовые (*Cephalochordata*) — башы хордонуулар; айбанаттын бир тиби.

Гологлазы (*Ablepharus*) — жайдак көздөр; кескелдириктердин бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: г. азиатский (*A. rannonicus*) — Азия жайдак көзү, г. алайский (*A. alaicus*) — Алай жайдак көзү, кара кескелдирик, г. Буто (*A. boutonii*) — Буто жайдак көзү, г. индийский (*A. graianus*) — Индистан жайдак көзү, г. кавказский — к. *г. полосатый*, к. г. малый — к. *г. индийский*, г. полосатый (*A. bivittatus*) — ала жайдак көз, г. пустынный (*A. deserti*) — чөлдүн жайдак көзү, г. Чернова (*A. chernovi*) — Чернов жайдак көзү.

Голожаберные (*Nudibranchia*) — ачык бакалоордуулар; үлдүрдүн бир түркүмчөсү.

Гололепты (*Hololepta*) — гололепталар; майда конуздардын бир уруусу.

Голомянковые (*Comephoridae*) — голомянка сымалдуулар; Байкал көлүндө жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: голомянка (*Comephorus*) — голомянкалар уруусу, г. большая (*c. baicalensis*) — ири голомянка, г. малая (*C. dybowski*) — кидик голомянка.

Голоспины (*Pteronotus*) — такыр жондор; жарганаттардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: голоспин большой (*P. suarurensis*) — ири такыр жон, г. малый (*P. davuy*) — кидик такыр жон.

Голотиры (*Holothuroidea*) — голотирлер; кенелердин бир чон тукуму.

Голотурии (*Holothuroidea*) — голотуриялар; дениз, океан жандыктарынын бир классы, буларга кыйла түркүм, тукум, уруу, түр кирет: голотурии безногие (*Apoda*) — бутсуз голотуриялар (түркүм), г. боконогие (*Elasipoda*) — капталбут голотуриялар (түркүм), г. боочонокобразные (*Molpadonia*) — көнөчөк сымалдуу голотуриялар (түркүм), г. древовиднощупальцевые (*Dendrochirota*) — чачырак тинтүүрлүү голотуриялар (түркүм), г. листоносные (*Phylloporhidae*) — жалбырактуу голотуриялар (тукум), г. настоящие (*Holothuriidae*) — кадимки голотуриялар (тукум), г. пелагические (*Pelagothuridae*) — пелагостук го-

лотуриялар (тукум), г. фантастические (*Oneirophanta*) — укмуштуу голотуриялар (уруу), г. чешуйчатые (*Psolidae*) — түрлүү голотуриялар (тукум), г. шитовиднощупальцевые (*Aspidochirota*) — калкансымак тинтүүрлүү голотуриялар (түркүм), г. антарктическая (*Psolus antarcticus*) — Антарктика голотуриясы, г. жесткая (*Ipsilothuria bitentaculata*) — катуу голотурия, г. песчаная (*Brandiothuria araneicola*) — кумчул голотурия, г. створчатая (*Psolus valvatus*) — капкалуу голотурия, г. урнообразная (*Phylloporus urna*) — кутусымак голотурия, г. цепляющаяся (*Leptosynapta inhaerens*) — жармашчаак голотурия, г. черная (*Ludwigothuria atra*) — кара голотурия, г. шероховатая (*Holothuria scabra*) — бодур голотурия ж.у.с.

Голоцентры (*Holocentrus*) — голоцентрлер; солдатбалыктардын бир уруусу.

Голуби (*Columbae*) — көгүчкөндөр; куштардын бир түркүмү, буларга голубиные (*Columbidae*) — көгүчкөн сымалдуулар тукуму жана кыйла түрлөрү кирет: голубь белогрудый (*Columba leucopota*) — ак төш көгүчкөн, голубь белоспинный — к. *голубь белогрудый*, г. бурый (*C. evermanni*) — сур көгүчкөн, г. веероносный (*Goura victoria*) — желпүүрдүү көгүчкөн, г. венечоносный (*G. coronata*) — таажылуу көгүчкөн, г. домашний (*Columba domestica*) — кептер, г. каменный — к. *голубь скалистый*, г. каролинский траурный (*Zenaidura macrourus*) — Каролина көгүчкөнү, г. никобарский (*Caloenas nicobarica*) — Никобар көгүчкөнү, г. попугайный (*Vinago walia*) — тотукөгүчкөн, г. сизый (*Columba livia*) — көк көгүчкөн, г. скалистый (*C. rupestris*) — зоо көгүчкөнү, г. странствующий (*Ectopistes migratorius*) — кыдырма көгүчкөн.

Голубь — к. *Голуби*.

Голубянки (*Lycaenidae*) — көгүлжүндөр; күндүзгү көк көпөлөктөрдүн бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр да кирет: голубянка красивая (*Lycaena bellargus*) — кооз көгүлжүн, г. серебристая (*L. cordon*) — күмүшсымак көгүлжүн.

Голцы I (*Salvelinus*) — сомсымактар; сом сымалдуу балыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: голец американский (*S. fontinalis*) — Америка сомсымагы, г. арктический (*S. alpinus*) — Арктика сомсымагы, г. Дрягина (*S. drjagini*) — Дрягин сомсымагы.

Голцы II (*Nemachilus*) — итчабактар; каньытчы балыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: голец Аму-Дарьинский — Аму-Дарьянын итчабагы, г. вардарский — Вардар итчабагы, г. горный — тоо итчабагы, г. губач — кадимки итчабак, Ысык-Көл итчабагы, г. европейский (*N. barbatus*) — Европа итчабагы, г. Куйпера (*N. kuiperi*) — Куйпер итчабагы, г. обычный — к. *г. европейский*, г. охридский — Охрид итчабагы, г. серый — боз итчабак, г. сибирский — Сибирь итчабагы, г. столички — к. *г. тибетский*, г. терский — Те-

- рек итчабагы, г. тибетский — Тибет итчабагы, г. ферганский — Фергана итчабагы ж.у.с.
- Гольцы восьмьюсые** (Lefua) — сегиз муруттуу итчабактар (уруу).
- Гольяны** (Phoxinus) — күмүшчабактар; майчабактардын бир уруусу, буларга гольян амурский (Ph. lagowskii) — Амур күмүшчабагы, г. Иссык-Кульский — Ысык-Көл күмүшчабагы, г. красавка (Ph. phoxinus) — кооз күмүшчабак, г. маньчжурский — Маньчжур күмүшчабагы, г. обыкновенный — к. г. красавка, г. озерный (Ph. percnurus) — көлдүн күмүш-чабагы, г. сахалинский (Ph. percnurus sachalinensis) — Сахалин күмүш-чабагы, г. Чекановского (Ph. zekanowskii) — Чекановский күмүшчабагы ж. б. түрлөр кирет.
- Гомфина** (Liosoma luctuosa) — гомфина; кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.
- Гомфозы** (Gomphosus) — гомфоздор; калың эриндүү балыктардын бир уруусу.
- Гонактиний** (Gonactinia) — гонактиниялар; актиниялардын бир уруусу буларга гонактиний европейский (G. prolifera) — Европа гонактиний кирет.
- Гониалозы** (Gonialosae) — гониалозалар; айналалы балыктардын бир уруусу.
- Гониатиты** — гониатиттер, байыркы өлгөн омурткасыз деңиз жандыктарынын бир түркүмү.
- Гониозуе** (Goniozus) — гониозустар; жаргак канаттуу каскактардын бир уруусу.
- Гониум** (Gonium) — гониумдар; чыбырткычан жалгыз клеткалуу жандыктардын бир уруусу.
- Гоноринхообразные** (Gonorhynchiformes) — гоноринх түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү, буларга гоноринхи (Gonorhynchus) — гоноринхтер уруусу, гоноринховые (Gonorhynchidae) — гоноринх сымалдуулар тукуму кирет.
- Гоностомовые** (Gonostomidae) — гоностома сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму, буларга гоностома (Gonostomae) — гоностома уруусу кирет.
- Глокарарды** (Hoplocarida) — глокаралар; рак сымалдуулардын бир чон түркүмү.
- Гораихтовые** (Horaichthyidae) — гораихт сымалдуулар; майда балыктардын бир тукуму, буларга гораихты (Horaichthyus) — гораихттер уруусу кирет.
- Горал** (Nemarhaedus goral) — горал; тоо кийиктеринин бир түрү, эчкилерге жакын.
- Горация** (Horatia) — горациялар; суудагы үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Горбатка большая саксуальная** (Dericorys albidula) — сөксөөлүк бүкүр чегиртке.
- Горбатки** (Membracidae) — бүкүр чырылдактар; чырылдак каскактардын бир тукуму, буларга өкүл катары горбатка рогатая (Centrotus cornutus) — мүйүздүү чырылдак кирет.
- Горбатки** (Phoridae) — бүкүр чымындар; чымындардын бир тукуму, буларга өкүл катары горбатка толстобедрая (Hypocera incrassata) — тултук сан бүкүр чымын кирет.
- Горбач** — к. кит горбатый, уюк Китообразные.
- Горбуша** (Oncorhynchus gorbuscha) — бүкүр сом; сом балыктардын бир түрү.
- Горбуша-серебрянка** — к. Горбуша.
- Горбушка** (Erythroculter oxuccephalus) — бүкүр чакчарылма; каңылтыр балыктардын бир түрү.
- Горбушевые** (Sciaenidae) — бүркүтчабак сымалдуулар; каңылтыр балыктардын бир тукуму, буларга кыйла түр жана уруу кирет: горбыли (Otolithes) — накта бүркүтчабактар (уруу), г. капитаны (Pseudotolithes) — капитан бүркүтчабактар (уруу), г. судачьи (Synoscion) — кексеркесымак бүркүтчабактар (уруу), г. белый (S. nobilis) — ак бүркүтчабак, г. волнистый (Micropogon undulatus) — кылтылдак бүркүтчабак, г. желтый (Pseudosciaena crocea) — сары бүркүтчабак, г. ж. большой — ири сары бүркүтчабак, г. ж. малый (Pseudosciaena polyactis) — кидик сары бүркүтчабак, г. красный (Otolithes ruber) — кызыл бүркүтчабак, г. орлиный (Sciaena aquila) — кадимки бүркүтчабак, г. полосатый (Synoscion striatus) — таргыл бүркүтчабак, г. светлый (Umbrina cirrosa) — куу бүркүтчабак, г. серый (Synoscion regalis) — боз бүркүтчабак, г. темный (Sciaena umbra) — күрөң бүркүтчабак.
- Горгонари** — к. Кораллы розовые.
- Горгоцефал** — к. Горгоны.
- Горгоцефалы** — к. Горгоны.
- Горгоны** (Gorgonocephalidae) — горгон сымалдуулар; деңиздеги жыланкуйрук жандыктардын бир тукуму, буларга горгоноцефалы (Gorgonocephalus) — горгоноцефалдар уруусу жана төмөнкү түрлөр: горгоноцефал восточный (G. caryi) — Чыгыш горгоноцефалы, г. североатлантический (G. eucnemis) — Түндүк Атлантика горгоноцефалы ж.б. кирет.
- Гориллы** (Gorilla) — гориллалар; кишисымак маймылдардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: горилла береговая — к. г. западная береговая, г. восточная горная (G. gorilla beringei) — Чыгыш тоо горилласы, г. в. низменная (G. gorilla manaema) — Чыгыш ой горилласы, г. западная береговая (G. gorilla gorilla) — Батыш жээк горилласы, г. низменной — к. г. западная береговая, г. обыкновенная (G. gorilla) — кадимки горилла.
- Горихвостки** (Phoenicurus) — кышкуйруктар; таранчы түспөлдүү сайрагыч чымчыктардын бир уруусу, буларга кыйла түр кирет: горихвостка большеногая — ак төбөл кышкуйрук, г. краснобрюхая — кызыл боор кышкуйрук, г. обыкновенная (Ph. phoenicurus) — кадимки кышкуйрук, г. седоголовая — ак баш кышкуйрук, г. чернушка — кара кышкуйрук.
- Горлицы** (Streptopelia) — бактекттер; көгүчкөндөр түркүмүнүн бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: горлица большая (S. orientalis) — чоң бактект, г. египетская — к. г. малая, г. кольчатая (S. decaocto) — шакек моюн бактект, г. короткохвостая (Oenopopelia tranguibarica) — чолок куйрук бактект, г. малая (S. senegalensis) — кидик бактект, эчкиге

- сартсаттым, г. обыкновенная (*S. turtur*) — кадимки бактек ж.б.
- Горноста́й** (*Mustela erminea*) — арыс, агас; суусарлар тукумуна таандык, куйругунун учу кара кичине айбан.
- Горошинки** (*Pisidium*) — буурчактайлар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу, буларга кыйла түр кирет: г. блестящая (*P. nitidum*) — жалтырак буурчактай, г. болотная (*P. casertanum*) — өзөн буурчактайы.
- Горчаки** (*Rhodeus*) — ачуу канылтырлар; балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: горчак колючий (*Acanthorhodeus*) — тикендүү ачуу канылтыр, г. Лайта (*Pseudoperilampus*) — Лайт ачуу канылтыры, г. обыкновенный (*Rhodeus sericeus*) — кадимки ачуу канылтыр, г. ханкайский (*Acheilognathus chankaensis*) — Ханкайдын ачуу канылтыры.
- Горшечник** — к. *печник рыжий*, уюк *Печниковые*.
- Готка** — к. *Озарь*.
- Гоферовые** (*Geomysidae*) — гофер сымалдуулар; Американын келеске окшогон кемиргич айбандарынын бир тукуму, булардын төмөнкү уруулары жана түрлөрү белгилүү: гофер кровоточный (*Thomomys talpoides*) — көрчыхансымак гофер, г. восточные (*Geomys*) — батыш гоферлери; г. западные (*Thomomys*) — батыш гоферлери (уруу) ж.у.с.
- Гоферы** (*Gopherus*) — гоферлер; ташпакалардын бир уруусу.
- Грамматостомия** (*Grammatostomias flagellibarba*) — шапалаксакал; тереңде жашоочу балыктардын бир түрү.
- Грантолиты** (*Hemichorda*) — грантолиттер; байыркы өлгөн айбандардын бир классы.
- Гроч** (*Corvus frugilegus*) — чаркара; тобу менен жашоочу каргалардын бир түрү.
- Графомия пятнистая** (*Graphomyia maculata*) — чаар чымын; чоң чымындардын бир түрү.
- Гребенчатка** (*Cruataria plicata*) — кыргак; тузсуз сууларда жашоочу кош капкалуу моллюскалардын бир ири түрү.
- Гребенчатозубые** (*Taxodontia*) — тарак тиштүүлөр; кош капкалуу моллюскалардын бир түркүмү.
- Гребешки морские** (*Pectenidae*) — деңиз таракчалары; кош капкалуу моллюскалардын жегенге жарай турган бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү бар: гребешок Берингово-морской (*Chlamys beringianus*) — Беринг деңизинин таракчасы, г. большой (*Pecten maximus*) — чоң таракча, г. глубоководный (*Hyalopecten frigidus*) — тереңдеги таракча; г. гренландский (*Propeamussium groenlandi*) — Гренландия таракчасы, г. исландский (*Chlamys islandicus*) — Исландия таракчасы, г. Магеллана (*Placopecten magellanicus*) — Магеллан таракчасы, г. Свифта (*Chlamys swifti*) — Свифт таракчасы, г. св. Якова (*Pecten jacobaeus*) — олуя Яков таракчасы, г. Фаррера японский (*Chlamys farreii nipponensis*) — Фаррер таракчасы, г. черноморский (*Chlamys glaber ponticus*) — Кара-Деңиз таракчасы, г.
- чешуйчатый (*Cyclopecten imbriferum*) — турпалуу таракча.
- Гребляки** (*Corixidae*) — чыркылдактар; канталалардын бир тукуму.
- Гребневки** (*Stenophora*) — жоноктор; сууда жашоочу омурткасыз айбандардын бир тиби, булардын кыйла таксономиялык категориясы бар: гребневки бесщупальцевые (*Atentaculata*) — тинтүүрсүз жоноктор (классча), г. лопастеносные (*Lobata*) — баралуу жоноктор (түркүм), г. цидипповые (*Cydippea*) — цидиппе жоноктору (түркүм), г. щупальцевые (*Tentaculifera*) — тинтүүрдүү жоноктор (классча) ж.у.с.
- Гребнемышинные** (*Stenomyiidae*) — таракчыкандар; Түштүк Америка кемиргич айбандарынын бир тукуму.
- Гребнепальце** (*Stenodactylidae*) — таракколдор; Түндүк Африка кемиргич айбандарынын бир тукуму, булардын өкүлү катары: гребнепальцеустохвостый (*Pectinator spekei*) — баракуйрук тараккол кирет.
- Гребнещуповые** (*Tenoluciidae*) — таракчан чортоңдор; канылтыр сымалдуу балыктар түркүмүндөгү бир тукум.
- Грегарины** — к. *Грегарины настоящие*.
- Грегарины настоящие** (*Engregarinida*) — кадимки грегариналар; споровиктердин бир түркүмү.
- Гремучники** — к. *змеи ямкоголовые*, уюк *Змеи*.
- Гремучники карликовые** (*Sistrurus*) — кидик чарылдактар; оюкбаш жыландардын бир уруусу, булардын бир нече түрү бар: гремучник карликовый мексиканский (*S. ravus*) — Мексика кидик чарылдагы, г. карликовый пресной (*S. miliaris*) — сепкилчаар кидик чарылдак, г. карликовый цепочный (*S. catenatus*) — тесненаар кидик чарылдак.
- Гремучники настоящие** (*Crotalus*) — кадимки чарылдактар; гремучник зеленый (*C. viridis*) — жашыл чарылдак, г. красный (*C. ruber*) — кызыл чарылдак, г. полосатый (*c. horridus*) — алача чарылдак, г. рогатый (*C. cerastes*) — мүйүздүү чарылдак, г. ромбический (*C. adamanteus*) — ромбанаар чарылдак, г. страшный (*C. durissus*) — укмуштуу чарылдак, г. тевасский (*C. atrox*) — Техас чарылдагы.
- Гренадерка** — к. *синица хохлатая*, уюк *Синицевые*.
- Грибеды** — жердүлөйчүлдөр; майда конуздардын бир тукуму.
- Гривачи** (*Caristiidae*) — жалдуулар, океан балыктарынын бир тукуму.
- Гризли** — гризли; Америка күрөң аюусунун америкалык түрчөсү.
- Гризоны** (*Grison*) — гризондор; суусарлар тукумундагы айбандардын бир уруусу.
- Гриллоблаттиды** (*Grylloblattida*) — гриллоблаттиналар; каскак жандыктардын таракана жана кара чегиртке экөөнө окшогон бир түркүмү, буларга өкүл катары гриллоблаттина Дьяконова (*Grylloblattina djakonovi*) — Дьяконов гриллоблаттинасы кирет.
- Гринды** (*Globicephala*) — тоголок баштар; дельфиндердин бир уруусу, буларга төмөнкү

түрлөр кирет: гринда обыкновенная (*G. melaena*) — кадимки тоголок баш, г. северотихоокеанская — к. *г. черная*, г. тропическая (*G. macrohyncha*) — чоң тумшук тоголок баш, г. черная (*G. seammoni*) — кара тоголок баш.

Грисбок (*Raphicerus melanotus*) — грисбок; кидик бөкөндөрдүн бир түрү.

Гриф — тазгаралар; тарпчыл куштардын бир тобу; буларга кыйла түр, уруу кирет: гриф гималайский — к. *гриф снежный*, г.-индейка (*Cathartes aura*) — күрпсымак тазгара, г. королевский (*Sarcogampus para*) — сары жон тазгара, г. пальмовый (*Gypohierax angolensis*) — курмачыл тазгара, г. снежный (*Gyps himalayensis*) — ак кажыр, г.-урубу (*coragyps atratus*) — урубу-тазгара, г. ушастый африканский (*Torgos tracheliotes*) — Африка кулактуу тазгарасы; г. у. индийский (*Sarcogyps calvus*) — Индистан кулактуу тазгарасы; г. черный (*Aegypius monachus*) — кадимки тазгара, грифы американские (*Cathartidae*) — Америка тазгаралары (тукум), грифы ушастые (*Torgos*) — кулактуу тазгаралар (уруу).

Групперы (*Epinephelus*) — групперлер; корумчул алабугалардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: группер красный (*Cephalopholis miniatus*) — кызыл группер, г. полосатый (*Epinephelus fasciatus*) — таргыл группер, г. сотовый (*E. merra*) — уюк чаар группер, г.-Тауина — к. *Тауина*, г. японский (*Aulacocerphalus temmincki*) — жапон группери.

Грызуны (*Rotentia*) — кемиргичтер; желиндүү айбандардын бир түркүмү, буларга грызуны древесные — даракчыл кемиргичтер экологиялык тобу, г. мышевидные — чычкан талсөлдүү кемиргичтер систематикалык тобу кирет.

Гризевик (*Cercyon*) — балиттер; суучул коңуздардын балит жерлерде жашоочу бир уруусу.

Грязовик — к. *кулик-грязничок*, уюк *Кулики*.

Гуакамайя (*Scarus geacamaia*) — гуакамайя; то-тубалыктардын бир түрү.

Гуанако (*Lama guanicoe*) — гуанако; Түштүк Америка жапайы ламасы.

Гуара — к. *Волк гривистый*.

Гуаса (*Promicrops itaiara*) — гуаса; корумчул алабугалардын бир түрү.

Гуахаро (*Steatornis caripensis*) — гуахаро, семиз байкуш; Америкадагы байкуш куштардын бири.

Губановидные (*Labroidae*) — калың эрин тусполдүүлөр; дениз балыктарынын бир түркүмчөсү, буларга губановые (*Labridae*) — калың эрин сымалдуулар тукуму жана губанчики (*Labroides*) — калбыгылар (уруу), губаны австралийские (*Odocidae*) — Австралия калың эриндери жана кыйла түр кирет: губананампес (*Anampses*) — калың эрин анампес, г. двулопосый (*Thalassoma bifasciatum*) — кош түшкүндүү калың эрин, г. длинноперый (*Lachonolaimus maximus*) — шишканат калың эрин; г. европейский (*Labrus ossifagus*) — Европа калың эрини, г. краснозубый (*Callyodon*

ovifrons) — дөңчекке калың эрин, г.-перепелка (*Crenilabris quinqueaculatus*) — бөдөнөдөй калың эрин, г.-чистильщик (*Labroides phthiropagus*) — тиш чукуур калың эрин.

Губач — к. *голец-губач*, уюк *Голец*.

Губач — к. *медведь-губач*, уюк *Медведи*.

Губки (*Spongia*) — былпылдактар; сууда жашоочу жандыктардын бир тиби, булардын кыйла таксономиялык категориясы бар: губка байкальская (*Lubomirskia baikalensis*) — Байкал былпылдагы, г. конская (*Hippospongia communis*) — жылкы былпылдагы, г. туалетная (*Euspongia officinalis*) — туалеттик былпылдак, губки-бадяги — к. *Бадяги*, г. восьмилучевые (*Ociantinellida*) — сегиз тармактуу былпылдак (түркүм), г. известковые (*Calcarea*) — акиташтуу былпылдактар (класс), г. кремневогоые (*Cornacuspongia*) — оттукмүйүз былпылдактар (түркүм), г.-миксиллы (*Myxillidae*) — илешме былпылдактар (тукум), г. обыкновенные (*Demospongia*) — кадимки былпылдактар (класс), г. пресноводные — озең былпылдактары, г. пробковые (*Suberitidae*) — кепкексымак былпылдактар (тукум), г. разнолучевые (*Heteractinellida*) — ар тармактуу былпылдактар (түркүм), г. роговые (*Spongiidae*) — мүйүздөй былпылдактар (тукум), г. сверлящие (*Kliona*) — көзөгүч былпылдактар (тукум), г. стеклянные (*Hyalospongia*) — тунук былпылдактар (класс), г. четырехлучевые (*Tetragonida*) — төрт тармактуу былпылдактар (түркүм), г. шестилучевые — к. *г. стеклянные*.

Губоногие (*Chilopoda*) — эрипбуттар; омурткасыз жандыктардын бир классчасы.

Гудеевые (*Goodeidae*) — гудейлер; Мексикадагы балыктардын бир тукуму.

Гудузия (*Gudusia*) — гудузиялар; Түштүк Азияда жашоочу балыктардын бир уруусу, булардын түрлөрүнө төмөнкүлөр кирет: гудузия бирманская (*G. variegata*) — Бирма гудузиясы, г. индийский (*G. chapra*) — Индистан гудузиясы ж.б.

Гуйя (*Callaeidae*) — гуйялар; Жаңы Зеландия куштарынын бир тукуму, булардын өкүлү катары гуйя разноклювая (*Heterolacha acutirostris*) — ар тумшук гуйя кирет.

Гуйра (*Guira guira*) — гуйра; күкүктөрдүн бир түрү.

Гуллафал (*Gullaphallus mirabilis*) — гуллафал; майда балыктардын бир уруусу.

Гульдья маленькая (*Gouldia minima*) — кичине гульдья; кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.

Гульман (*Presbytis entellus*) — гульман; мартышканалардын бир түрү.

Гуменник (*Anser fabalis*) — түндүк каз; түндүк алкактарда жашоочу жапкин каздардын бир түрү.

Гунди (*Stenodactylus gundi*) — гунди; тараккол кемиргичтердин бир түрү.

Гуппи (*Lebistes*) — гуппи; аквариумда өстүрүлүүчү балыктардын бир уруусу.

- Гурами** (*Osphronemis gorami*) — гурами; жөргөлөк балыктардын бир түрү.
- Гусар белоносый** (*Erythrocebus patas rufonotus*) — ак тумшук кызыл мартышка.
- Гусар обыкновенный** (*Erythrocebus patas patas*) — кадимки кызыл мартышка.
- Гусеницеодовые** (*Soporphagidae*) — эжекебесачылдар; Түштүк Америка чымчыктарынын бир тукуму, буларга гусеницедо нормальные (*Soporphaga*) — кадимки эжекебесачылдар уруусу жана гусеницед рыжезубый (*S. aurita*) — сары тиш эжекебесачыл түрү кирет.
- Гусеобразные** (*Anseriformes*) — каз сымалдуулар; сууда сүзүүчү куштардын бир түркүмү, буларга гуси китайские — кытай каздары, бакма каздардын бир асыл тукуму, г. полулапчатые (*Anser anatinae*) — чала жаргак таман каздар (тукумча), г. тильские — Тула боз каздары, бакма каздардын бир асыл тукуму, г. холмогорские — Холмогор каздары, бакма каздардын бир асыл тукуму, гусиные (*Anserinae*) — казсымактар тукумчасы жана кыйла уруу, түр кирет: гусь белолобий (*Anser albifrons*) — кашка каз, г. белый (*A. cavuilescens*) — ак каз, г. горный (*A. indicus*) — маңка каз, г. египетский (*Alopochen aegyptiaca*) — Мисир казы, г. индийский — к. г. горный, г. куриный (*Sereopsis novaehollandiae*) — тооксымак каз, кургакчыл каз, г. нильский — Нил казы, г. полулапчатый (*Anseranas semipalmata*) — чала жаргактаман, г. серый (*Anser anser*) — боз каз, г. шпорцевый (*Plectropterus gambensis*) — текоөрдүү каз.
- Густера** (*Biisca bjoerkna*) — густера; каңылтар балыктардын бир түрү.
- Гюрза** (*Vipera lebetina*) — гюрза; уулуу жыландардын бир түрү.

Д

- Дабб** — к. *шипохвост обыкновенный*, уюк *Шипохвосты*.
- Дабояя** — к. *гадюка цепочная*, уюк *Гадюковые*.
- Даватчан** — даватчан; Байкал колуну куючу өздөндөрдө жашоочу чабактардын бир түрү.
- Дазифора** (*Dasyphora*) — дазифора; чымындардын бир уруусу.
- Дактилогирусы** (*Dactylogyrus*) — дактилогирустар; мите курттардын бир уруусу, булардын өкүлү: дактилогирус вастатор (*D. vastator*) — куруткуч дактилогирус.
- Даллиевые** (*Dallidae*) — даллия сымалдуулар; Чукотка жана Аляска саздарында жашоочу кара балыктардын бир тукуму, буларга даллия (*Dallia*) — даллия уруусу да кирет.
- Даманы** (*Huacoidea*) — дамандар; желиндүү айбандардын бир түркүмү, булардын кыйла уруусу, түрү бар: даман капский (*Procavia capensis*) — Кап даманы, д. горные (*Heterochyax*) — тоо дамандары (уруу), д. древесные (*Dendrohyrax*) — даракчыл даман-

- дар (уруу), д. пустынные — к. *д. скалистые*, д. серые — к. *д. горные*, д. скалистые (*Procavia*) — зоо дамандары (уруу) ж.у.с.
- Дамы** (*Thylogale eugenii*) — дамалар; баштыкчан желиндүү айбандардын бир түрү.
- Данаиды** (*Danaidae*) — даная сымалдуулар; көпөлөктөрдүн бир тукуму.
- Данио** (*Danio*) — даниколор; Азиянын өздөндүрүндө, көлчүктөрүндө жашоочу майда балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: данно малабарский (*D. malabaricus*) — Малабар данносу ж.б.
- Даниэль** — к. *Лань*.
- Данневигия** (*Dannevigia*) — данневигиялар; океан балыктарынын бир уруусу.
- Даудебардин** (*Daudebardia*) — даудебардиялар; кургакта жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Дафнии** (*Daphnia*) — дафниялар, суубүргөлөр; бутактуу мурутчан рак сымалдуулардын бир уруусу, буларга кыйла түр кирет: дафния большая — к. *дафния обыкновенная*, д. обыкновенная (*D. pulex*) — кадимки дафния, д. планктонная (*D. longispina*) — планктон дафниясы, д. хвостатая — куйруктуу дафния ж. б.
- Дая** (*Daya*) — дая; деңиздердеги, океандардагы шурулардын арасында жашоочу балыктардын бир түрү.
- Двоикодышаные** (*Dipnoi*) — эки түрдүү дем алуучулар; балыктардын бир чоң түркүмү.
- Двужаберные** (*Dibranchia*) — эки бакалоордуулар, башпут моллюскалардын бир классчасы.
- Двузубые** (*Diodontidae*) — эки тиштүүлөр, кырпикалыктар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга төмөнкүлөр кирет: двузубы (*Diodon*) — эки тиштүүлөр (уруу), двузуб обыкновенный (*D. hystrix*) — кадимки эки тиштүү ж.у.с.
- Двукоготковые** (*Dionychopodes*) — эки тырмактуулар; байыркы чаяндардын бир тобу.
- Двукрылые** (*Diptera*) — кош канаттуулар; чымындардын, чиркейлердин түркүмү, буларга двукрылые длинноусые (*Nematocera*) — чиркейлер, узун мурут кош канаттуулар (түркүмчө), д. короткоусые круглошовные (*Brachicera cuculgrhapha*) — жөрмөктүү кыска муруттуу кош канаттуулар түркүмчө, д. короткоусые прямошовные (*Brachycera-Orthogharpha*) — түз жиктүү кыска муруттуу кош канаттуулар (түркүмчө) кирет.
- Двулегочниковые** (*Lepidosirenidae*) — кош өпкөлүүлөр; кургакта жашай алуучу балыктардын бир тукуму.
- Двуноги** (*Bipes*) — эки буттуулар; эки аяктуу айбандардын бир уруусу, булардын өкүлү: двуног трехпалый (*B. tridactylus*) — үч манжалуу эки бут.
- Двупарноногие** (*Diplopoda*) — төрт буттуулар; көп буттуулар классындагы жандыктардын бир классчасы.
- Двуразцовые** (*Diprotodontia*) — эки кашка тиштүүлөр; баштыкчан айбандардын бир түркүмү.
- Двуслойные** — эки катмарлуулар; сууда жашоочу, түзүлүшү жөнөкөй жандыктардын бир чоң тобу.

Двустворчатые (Bivalvia) — кош капкалуулар; моллюскалардын бир классы.

Двуустка гигантская — к. *фасциола гигантская*, уюк *Фасциолиды*.

Двуустка ланцетовидная — к. *дикроцелий ланцетовидный*, уюк *Дикроцелиды*.

Двуустка печеночная — к. *фасциола печеночная*, уюк *Фасциолиды*.

Двуустки — к. *Фасциолиды*.

Двуухвостки — к. *Вилохвосты*.

Двууходки (Amphisbaenia) — эки аяктуулар; кескелдирикке окшогон айбандардын бир түркүмчөсү, булардын төмөндөгүдөй түрлөрү белгилүү: двуходка бурая (Blanus cinereus) — күрүн эки аяк, д. пятнистая (Amphisbaena fuliginosa) — темгилдүү эки аяк, д. флоридская (Rhineura floridana) — флориданын эки аягы.

Девтерофлебияды (Deuterophlebiidae) — девтерофлебиялар; чиркейлердин бир тукуму, буларга девтерофлебия удивительная (Deuterophlebia mirabilis) — укмуштуу девтерофлебия кирет.

Деятитперка (Arctogadus borisovi) — тогуз канат; треска балыктарынын бир түрү.

Дегу (Octodon degu) — келестыйын, кемиргич айбандардын бир түрү.

Дегу соневидный (Octodontomys gliroides) — барак куйрук келестыйын.

Декапада — к. *Десятиногие*.

Дельфиновые (Delphinidae) — дельфин сымалдуулар, кит түспөлдүү айбандардын бир тукуму, буларга кыйла түр жана уруу кирет: дельфин австралийский (Lagenorhynchus australis) — Австралия дельфини, д. амазонский (Sotalia fluviatilis) — Амазонка дельфини, д.-Афалина (Tursiops truncat) — афалина-дельфини, д. белобокий (Lagenorhynchus acutus) — ак каптал дельфин, д. беломордый (L. albirostris) — ак тумшук дельфин, д. белый зондский (Sotalia boreensis) — Зонд ак дельфини, д. б. китайский (S. chinensis) — кытай ак дельфини, д. бесклювый — к. *д. широкомордый*, д. гангский (Platanista gangetica) — Ганга дельфини, д. гвианский (Sotalia gianaensis) — Гвиана дельфини, д. Гектора (Cephalorhynchus hectori) — Гектор дельфини, д. длиннорылый — к. *продельфини вертящийся*, д. западноафриканский — к. *дельфин камерунский*, д. правадийский (Orcella brevirostris) — кыска тумшук дельфин, д. камерунский (Sotalia teuszii) — Камерун дельфини, д. китовидный северный (Lissodelphis borealis) — түндүк китсымак дельфин, д. к. южный (L. retoni) — түштүк китсымак дельфин, д. клювоголовый чилийский (Cephalorhynchus eutoria) — Чили куштумшук дельфини, д. Коммерсона (C. commersoni) — Коммерсон дельфини, д. крестовидный (Lagenorhynchus cruciger) — кайчы тамга дельфин, д. лаплатский (Pontoporia blainvilliei) — Ла-Плата дельфини, д. моршинистозубый (Steno bredanensis) — бырыштиштүү дельфин, д. обыкновенный (Delphinus delphis) — кадимки дельфин, д. озерный китайский (Lipotes

vexillifer) — кытай көл дельфини, д. полосатый (Lagenorhynchus obliquidens) — алача дельфин, д. тускый (L. Obscurus) — күнүрт дельфин, д. Хевисайде (Cephalorhynchus heavisidei) — Хевисай дельфини, д. широкомордый (Peroposcephala electra) — жазы тумшук дельфин, дельфины-афалины (Tursiops) — афалина-дельфиндер (уруу), д.-белобочки (Delphinus delphis) — ак каптал дельфиндер (уруу), д. бесклювые (Peroposcephala) — жазы тумшук дельфиндер (уруу), д. китовидные (Lissodelphis) — китсымак дельфиндер (уруу), д. клювоголовые (Cephalorhynchus) — куштумшук дельфиндер (уруу), д. морские — дениз дельфиндери, д. моршинистозубые (Steno) — бырыштиш дельфиндер (уруу), д. обыкновенные (Delphinus) — кадимки дельфиндер (уруу), д. пресноводные — к. *д. речные*, д. речные (Platanistidae) — озон дельфиндери, дарыя дельфиндери (тукум), д. саравакские (Lagenodelphis) — Саравак дельфиндери (уруу), д. серые (Grampus) — боз дельфиндер (уруу), д. шароголовые (Globicephala) — тоголок баш дельфиндер (уруу) ж.у.с.

Дендробена (Dendrobaena) — дендробеналар; сөөлжандардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр таандык: дендробена восьмигранная (D. octaedra) — сегиз кырдуу дендробена, д. Мариупольская (D. mariupolienis) — Мариуполь дендробенасы.

Дендрогале (Dendrogale) — дендрогале; тыйынсымак айбандардын бир уруусу.

Дендрогастер (Dendrogaster) — дараккурсактар; денизжылдыздардын бир уруусу.

Дендронотус — к. *улитка древовидная*, уюк *Улитки*.

Денисония (Denisonia) — денисониялар; Австралияда жашоочу аспид жыландардын бир уруусу, буларга денисония великопленная (Denisonia superba) — жакшынакай денисония ж.б. кирет.

Денталиум — к. *Морской зуб*.

Деоминины (Deomyiinae) — деомистер; Африкадагы кемиргич айбандардын бир тукумчасы, булардын түрү, мисалы, деомис (Deomys ferrugineus) — деомис.

Дербник (Falco columbarius) — турумтай; шумкарлар тукумуна кирүүчү кичинекей алгыр куштун бир түрү.

Дербничек — чыбыйтурумтай; кичинекей турумтай.

Дергач — к. *коростель обыкновенный*, уюк *Коростели*.

Дергун — к. *коростель обыкновенный*, уюк *Коростели*.

Дерихвост — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.

Дерманисиды (Dermanysidae) — дерманистер; кан соргуч кенелердин бир тукуму.

Дерматофил (Dermatophilus penetrans) — дерматофил; териге кирип алып жашоочу бүргөнүн бир түрү.

Держаба (Turdus viscivorus) — боз таркылдак; таркылдак чымчыктардын бир түрү.

Десмодовые (Desmodontidae) — десмод сымалдуулар; жарганаттардын бир тукуму, булардын бир өкүлү: десмод (*Desmodon rotundus*) — десмод белгилүү.

Десятиногие (Decapoda) — он буттуулар; рак сымалдуулардын бир түркүмү.

Десятиногие головоногие моллюски (Decapoda) — он буттуу моллюскалар; моллюскалардын бир түркүмү.

Десятиперовые (Decapterus) — он канаттар; ставрида балыктарынын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: десятиперка высоко-телая (*D. quinquarius*) — узун бойлуу он канат, д. индийская (*D. russelii*) — Индистан он канаты, д. японская (*D. maruadii*) — жапон он канаты.

Джакасовые (Cheilodactylidae) — жакас сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: джакас голубой (*Nemadactylus valenciennesi*) — көгүш жакас, д. серый (*N. macropterus*) — боз жакас ж.у.с.

Джейран (*Gazella subgutturosa*) — жейрен; сымбаттуу бөкөн кийиктеринин бир түрү, чөлдө жашайт.

Джек — к. *Вихляй*.

Дженинсиевые (Jenynsiidae) — женинси сымалдуулар; канылтыр тиштүү балыктардын бир тукуму.

Джигитай — к. *Кулан*.

Жорданиеподобные (Jordaniinae) — Жордания сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукумчасы.

"Жоржзийский бекон" — к. *черепаха-гофер*, уюк *Черепахи скрытошейные*.

Дзерен монгольский (*Procapra gutturosa*) — чартамак жейрен; жейрендердин бир түрү.

Дзерен тибетский (*Procapra pisticaudata*) — Тибет жейрени; жейрендердин бир түрү.

Диадемовые (Diadematidae) — диадемалар; деңиз кирпилеринин бир тукуму, буларга диадема (*Diadema*) — диадема уруусу кирет.

Диалома (*Dialommus*) — диалома; жылуу алкактардагы деңиздердин жээктеринде жашоочу майда балыктардын бир уруусу.

Диарфы (*Diaphus*) — диарфат; өзүнөн жарык чыгаруучу балыктардын бир уруусу.

Дибамусы (*Dibamus*) — дибамустар; бутсуз, кулак-көзсүз кескелдириктердин бир уруусу, буларга төмөнкү түр кирет: дибамус новогвинейский (*D. novaeguinea*) — Жаңы Гвинея дибамусу.

Дибатаг (*Ammodorcas clarkei*) — Сомали жейрени; жейрендердин бир уруусу.

Дибрахондес (*Debrachoides*) — дибрахондес; чабарман каскактардын бир уруусу.

Дидакна (*Didacna*) — дидакна; жүрөксымак кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Дидиний (*Didinium*) — дидинийлер; инфузориялардын бир уруусу.

Дизигомиза (*Dizygotyza*) — дизигомизалар; токойго зыян келтирүүчү чымандардын бир уруусу.

Дикдикки настоящие (*Madoqua*) — накта дикдиктер; майда бөкөндөрдүн бир уруусу, буларга

кыйла түр кирет: дикдик горный (*M. saltiana*) — тоо дикдиги, д. Гюнтера (*Rhynchotragus guenthera*) — Гюнтер дикдиги, д. малый (*M. swaynei*) — кидик дикдик, д. обыкновенный (*Rhynchotragus kirki*) — кадимки дикдик, д. рыжебрюхий (*M. phillipsi*) — жээрде боор дикдик.

Дикдикки хоботковые (*Rhynchotragus*) — салан тумшук дикдиктер (уруу).

Дикобразные (Hystriidae) — чүткөрлөр; тикен түктүү кемиргич айбандардын бир тукуму, булардын көп түрү жана уруусу бар: дикобраз азиатский (*Heustrix leucura*) — Азия чүткөрү, кадимки чүткөр; д. африканский (*Atherurus africanus*) — Африка чүткөрү, д. белохвостый — к. д. *азиатский*, д. *большехвостый* (*A. macrourus*) — чоң куйрук чүткөр, д. горный (*Echinoprocta rufescens*) — тоо чүткөрү, д. длиннохвостый (*Trichys lepura*) — узун куйрук чүткөр, д. полосатый (*A. retardatus*) — алача чүткөр, д. тайландский (*A. angustiramus*) — Тайланд чүткөрү, д. Турнера (*A. turneri*) — Турнер чүткөрү, д. цепкохвостый (*Coendon prehensilis*) — жармашчаак куйрук чүткөр, д. яванский (*Acanthion javanicum*) — Ява чүткөрү, д. настоящие — накта чүткөрлөр (уруу), д. длиннохвостые (*Trichys*) — узун куйрук чүткөрлөр (уруу), д. кистехвостые (*Atherurus*) — барак куйрук чүткөрлөр (уруу), д. малайские (*Acanthion*) — Малайя чүткөрлөрү (уруу), д. цепкохвостые (*Coendon*) — жармашчаак куйрук чүткөрлөр (уруу).

Дикроцелииды (*Dicrocoeliidae*) — дикроцелийлер; жалпак мите курттардын бир тукуму, буларга дикроцелий ланцетовидный (*Dicrocoelium lanceatum*) — аштарсымак дикроцелий кирет.

Диксонина (*Dixonina*) — диксонина; сөөктүү балыктардын бир уруусу.

Диктиокаулюсы (*Dictyocaulus*) — диктиокаулюстар; жумуру мите курттардын бир уруусу, буларга диктиокаулюс нитчатый (*D. filaria*) — жиптей диктиокаулюс кирет.

Диктиосома (*Dictyosoma*) — диктиосома; кандек балыктардын бир уруусу.

Дикуша (*Falci pennis falci pennis*) — манкуш; токойдун чилдеринин бир ири түрү.

Дилары (*Dilaridae*) — диларлар; тор канаттуу каскактардын бир тукуму, булардын өкүлү, мисалы: дилар турецкий (*Dilar turcicus*) — турк дилары.

Дилофусы (*Dilophus*) — дилофустар; кош канаттуу каскактардын бир уруусу.

Динго (*Canis dingo*) — динго; Австралия жапайы ити.

Динодоны (*Dinodon*) — динодондор; Азия жыландарынын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр да кирет: динодон восточный (*D. orientale*) — Чыгыш динодону, д. краснопятый (*D. rufozonatum*) — кызыл муунак динодон.

Динозавры (*Dinosauria*) — динозаврлар; байыркы кескелтердин бир тобу, буларга динозавры

- птицеобразные (*Ornithischia*) — кушчат динозаврлар, д. рогатые — к. *Цераптосы*, д. утконосые — өрдөк тумшуктуу динозаврлар, д. ящеробразные (*Saurischia*) — кескекчат динозаврлар түркүмү кирет.
- Динопонера гигантская** (*Dinoponera grandis*) — дөдөдинопонера; кумурскалардын бир уруусу.
- Диноптоеры** (*Dinopterus*) — диноптоер; жаян сымалдуу балыктардын бир уруусу.
- Динофиллиды** (*Dinophilidae*) — динофилос сымалдуулар; адепки муунакурттардын бир тукуму, буларга динофилос (*Dinophilus*) — динофилос уруусу да кирет.
- Диогенихт** (*Diogenichthys*) — диогенихт; жарык чыгаруучу балыктардын бир уруусу.
- Диоктофимата** (*Diocotophymata*) — диоктофималар; жумуру мите курттардын бир түркүмү.
- Диплеура** (*Dipleurula*) — диплеура; тикен терилүүлөрдүн жана көңгөлдөрдүн эки өрөөнүнүн симметриялуу личинкасы.
- Диплоглоссе узкополосый** (*Diploglossus taenioglossatus*) — ичке муунактуу диплоглосс; жылан кескекдирикттердин бир түрү.
- Диплоглоссе широкополосый** (*Diploglossus fasciatus*) — жазы муунактуу диплоглосс; жылан кескекдирикттердин бир түрү.
- Диплодок** (*Diplodocus*) — диплодок; чөп жечү байыркы кескектердин бири.
- Диплоподы** — к. *Девпарноноге*.
- Диплостоматиды** (*Diplomatidae*) — диплостома сымалдуулар; трематода классындагы мите курттардын бир тукуму, булардын өкүлү: диплостома спатацеум (*Diplostomum spathaceum*) — диплостома спатацеум.
- Дипсаломорфы** — к. *ужи ложные*, уюк *Ужееобразные*.
- Диретмовые** (*Diretmidae*) — диретма сымалдуулар; океанды жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү түр да кирет: диретма серебристая (*Diretmus argenteus*) — күмүштөй диретма.
- Диропсис** (*Dieropsis*) — диропсистер; ала коңуздардын бир уруусу.
- Дискогниаты** (*Discognathichthys*) — жалпак жаактар; каңылтыр балыктардын бир уруусу, булардын эки түрү: дискогниат индийский — Индистан жалпак жаагы, д. русский — орус жалпак жаагы белгилүү.
- Дискомедузы** (*Discomedusae*) — дискомедузалар; көңгөл жандыктардын бир түркүмү.
- Дисморфия** (*Dismorphia astynom*) — дисморфия; ак көпөлөктөрдүн бир түрү.
- Диспарихт** (*Disparichthys*) — диспарихт; Жаны Гвинеянын өзөндөрүндө жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Дистиходы** (*Distichodus*) — дистиходдор; Африканын өзөндөрүндө жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Дитиленхи** (*Ditylenchus*) — дитиленхтер; жумуру мите курттардын бир уруусу, жашылчаларга зыян келтирет, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: дитиленх картофеля — картошка дитилени, д. луковый (*D. dipsaei*) — пияз дитилени.
- Дитрема японская** (*Ditrema temmincki*) — жапон дитремасы; тирүү туучу балыктардын бир түрү.
- Диффлюгия** (*Diffugia*) — диффлюгиялар; үлүлдүү амёбалардын бир уруусу.
- Дихогастеры** (*Dichogaster*) — дихогастерлер; тропиктик сөөлжандардын бир уруусу, буларга дихогастер пальмовый (*D. bolanipalmicola*) — курма дихогастери кирет.
- Дицера** (*Dicera*) — дицера; алтынчык коңуздардын бир уруусу.
- Дициемиды** (*Dicyemidae*) — дициемиддер, көп клеткалуу жандыктардын бир классы.
- Длиннокрылы** (*Miniopterus*) — узун канаттар; жарганаттардын бир уруусу, буларга длиннокрыл (*M. schreibersi*) — узун канат кирет.
- Длиннокрылые** (*Macrochires*) — узун канаттуулар; чабалей сымалдуу чымчыктардын бир түркүмү.
- Длиннокрылка** (*Cottocomephoros inermis*) — узун канат чабак; Байкал көлүнүн тереинде жашоочу майда балыктардын бир түрү.
- Длинновостая вдовушка** (*Vidua paradisea*) — узун куйрук карапа таранчы.
- Длиннохоботницы** (*Nemestrinidae*) — узун тумшук көгөндөр (тукум).
- Длинноязычке** (*Glossophaginae*) — узун тилдүүлөр; жарганаттардын тукумчасы, булардын өкүлү: длинноязык бесхвостый (*Anoura geoffroyi*) — куйруксуз узун тил.
- Дневные хищные птицы** (*Falconiformes*) — күндүзгү алгыр куштар; алгыр куштардын бир түркүмү.
- Доберман** — доберман; иттердин бир асыл тукуму.
- Доводчик** — к. *поморник короткохвостый*, уюк *Поморники*.
- Догания** (*Dogania subplana*) — догания, тултук ташпака; Африкада жашоочу кичине ташпаканын бир түрү.
- Додо** — к. *Дронты*.
- Дождевка обыкновенная** (*Chrysozona pluvialis*) — бүркөкчүл көгөн; күн бүркөктө малга жабышчу кара көгөндөр.
- Дозиния** (*Dosinia*) — дозиния; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу, буларга дозиния японская (*D. Japonica*) — жапон дозиниясы кирет.
- Дозорщик** (*Anax imperator*) — күзөтчү жаа; жаалардын бир түрү.
- Долгоноговые** (*Pedetidae*) — узун аяктуулар; кемиргич айбандардын бир тукуму, буларга долгоног кафедрский (*Pedetes caffer*) — Каффер узун аягы кирет.
- Долгоножки** (*Tipulidae*) — узун буттар; чиркейлердин бир тукуму, буларга долгоножка вредная — зыянкеч узун бут, долгоножка огородная (*Tipula paludosa*) — огороддун узун буту, сары желим кирет.
- Долгоносик** — к. *Вальдишпел*.
- Долгоносики** (*Curculionidae*) — шиштумшуктар; узун тумшук коңуздардын бир тукуму, буларга кыйла түр жана уруу кирет: д. зеленый (*Chlorophanus viridis*) — жашыл шиштумшук,

- д. амбарный (*Sitophilus granarius*) — кампаны шиштумшугу, д. желудевый — к. *Слоник желудевый I*, д. клубеньковый гороховый (*Sitona linearis*) — буурчакчыл шиштумшук, д. люцерновый (*Hespera pastica*) — бедечил шиштумшук, д. маковый — апииймчил шиштумшук, д. малинно-земляничный — данкуурайчыл-бүлдүркөнчүл шиштумшук, д. пальмовый — курмачыл шиштумшук, д. почковый — бүчүрчүл шиштумшук, д. рисовой — шалычыл шиштумшук, д. свекловичный (*Bothynoderes punctiventris*) — кызылчачыл шиштумшук, д. семеед клеверный (*Apion aricans*) — беденин уругучул шиштумшук, д. яблоневый цветод (*Anthonomus pomorum*) — алманын гүлчүл шиштумшук, д. пальмовые (*Rhynchophorus*) — курмачыл шиштумшуктар (top), д. -фрачники — к. *Фрачники*.
- Долгоперовидные** (Dactylopteroidei) — сүйрү канат түспөлдүүлөр; сүйрү канат балыктардын бир түркүмчөсү, буларга долгоперовые (Dactylopteridae) — сүйрү канат сымалдуулар тукуму, долгоперы (Dactylopterus) — сүйрү канаттар уруусу жана төмөнкү түрлөр да кирет: долгопер восточный (*Dactylopterus orientalis*) — Чыгыш сүйрү канаты, д. средиземноморский (*Dactylopterus volitans*) — Жер-Орто деңизинин сүйрү канаты.
- Долгопяты** (Tarsiidae) — узун согончоктуулар; маймылга жакын айбандардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: долгопят банканский (*Tarsius bancanus*) — Банкан узун согончогу, д.-привидение (*T. spectrum*) — албарсты узун согончок, д. филиппинский (*T. syrichta*) — Филиппин узун согончогу.
- Долготелы** (Brenthidae) — субагайлар; субагай бойлуу конуздардын бир тукуму, булардын түрлөрүнө төмөнкүлөр да кирет: долготел гватемальский (*Nematocерphalus guatemalensis*) — Гватемала субагайы, д. пустынный (*Erethoxenus chan*) — чөл субагайы.
- Долгохвост** — к. *орлан-долгохвост*, уюк *Орланы*.
- Долгохвостки** (Tachydromus) — чубак куйруктар; узун куйруктуу кескелдириктер уруусу, буларга долгохвостка амурская (*T. amurensis*) — Амур чубак куйругу кирет.
- Долгохвостовидные** (Mascouroidae) — субагай куйрук түспөлдүүлөр; жарык чыгаруучу, тереңде жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, буларга долгохвостовые (Mascouridae) — субагай куйрук сымалдуулар жана кыйла түрү кирет: долгохвост-буцефал (*Coryphaenoides bucephalus*) — субагай куйрук буцефал, д. вооруженный (*Nematourus armatus*) — куралдуу субагай куйрук, д. малоглазый (*Albatrossia pectoralis*) — кичине көз субагай куйрук, д. мягкоголовый (*Malacoscerphalus laevis*) — былпылдак баш субагай куйрук, д. пепельный (*Coryphaenoides cinereus*) — сур субагай куйрук, д. северный (*Mascouroides berglax*) — тундук субагай куйругу, д. тупорылый (*Coryphaenoides rupestris*) — бучук субагай куйрук, д. черный (*C. acrolepis*) — кара субагай куйрук ж. б.
- Долииды** — к. *улитки-бочонки*, уюк *Улитки*.
- Долиолиды** (Cyclomyaria) — долиолиддер; челдүүлөрдүн бир түркүмү.
- Долиумы** (Dolium) — долиумдар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.
- Долиходерини** (Dolichoderinae) — долиходериндер; кукурскалардын бир тукумчасы.
- Долихониксы** (Dolichonux) — долихоникстер; Америка континентинде жашоочу куштардын бир уруусу.
- Долихурус** (Dolichurus) — долихурустар; сары аарылардын бир уруусу.
- Донаксы** (Donacidae) — донакстар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, булардын өкүлү донак черноморский (Dolax Paradoxus venustus) — Кара-Деңиз донаксы.
- Доробовые** (Chirocentridae) — дороб сымалдуулар; айнакөз балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу кирет: доробы (Chirocentrus) — дорабдар.
- Дорала** — к. *Аурата*.
- Дорис** (Doris) — дорис; курсакбут моллюскалардын бир уруусу.
- Доркадин** — к. *усачи-корнееды*, уюк *Усачи*.
- Доросомы** (Dorasoma) — доросомалар; жемсөөлү айнакөздөрдүн бир уруусу, булардын төмөнкүдөй түрлөрү белгилүү: доросома западная (*D. smithi*) — батыш доросомасы, д. мексиканская (*D. anale*) — Мексика доросомасы, д. никарагуанская (*D. chavesi*) — Никарагуа доросомасы, д. северная (*D. seredianum*) — тундук доросома, д. южная (*D. petenense*) — түштүк доросома.
- Дракон-ольм** — к. *протей европейский*, уюк *Протей*.
- Драконеттовые** (Draconettidae) — драконетта сымалдуулар; тереңде жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга драконетта (*Draconetta*) — драконетта уруусу кирет.
- Дракончиковидные** (Trachinoidei) — ажыдаарбалык сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир түркүмчөсү, буларга дракончики морские (*Trachinus*) — дөө ажыдаарбалыктар уруусу кирет, мунун кыйла түрү бар: дракончик большой (*T. draco*) — ири ажыдаарбалык, д. малый (*T. vipera*) — кичине ажыдаарбалык, д. морской — к. *д. большой*.
- Драконы летучие** (Draco) — учуучу ажыдаарлар; агама кескелдириктеринин бир уруусу.
- Драчун** — к. *Турухтан*.
- Древесинник непарный** (*Anisandrus dispar*) — жубайсыз жыгаччыл; жыгач кемирүүчү конуздардын бир түрү.
- Древесинник хвойный** (*Tropodendron lineatum*) — карагай жыгаччылы; жыгач кемирүүчү конуздардын бир түрү.
- Древесница вьедливая** (*Zeuzera pyrina*) — жыгач кемирги; жыгач ойгуч көпөлөктөрдүн бир түрү.
- Древесницевые** (Parulidae) — дарак чымчыктары; Америка континентинде жашоочу майда чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: древесница желтая (*Dendroica petechia*) — сары дарак чымчыгы, д. миртовая (*D. coronata*) — таажылуу дарак чымчыгы.

Древесницы — к. *квакши собственно*, уюк *Квакши*.
Древеснодикообразные (Erethizontidae) — даракчыл чүткөрлөр; чүткөр сымалдуу айбандардын бир тукуму, Америка токойлорунда жашайт.

Древесномышине (Dendromurinae) — даракчыл чычкансымактар; Африканын даракка жакшы чыгуучу чычкансымак айбандарынын бир тукумчасы, буларга древесномыши (Dendromus) — даракчыл чычкандар уруусу кирет.

Древогрызы — к. *Древоеды*.

Древоеды (Eucnemidae) — жыгач жегичтер; куураган жыгачта жетилүүчү майда конуздардын бир тукуму.

Древолазы (Dendrobates) — даракчыл бакалар; келтек баш бакалардын бир уруусу, буларга древолаз красящий I (D. auratus) — боёктуу даракчыл бака, д. маленький I (D. pumilio) — кичине даракчыл бака ж.б. кирет.

Древолазовые (Dendrocolaptidae) — даракчылдар; таранчы сымалдуу чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: древолаз длинноклювый (Campylorhamphus trochilirostris) — узун тумшук даракчыл, д. клиноклювый (Nyphorhynchus spirurus) — шынаатумшук даракчыл, д. красноклювый (Hylexetastes perrotii) — кызыл тумшук даракчыл.

Древоотцы (Cossidae) — жыгач ойгучтар; эжекебесалары жыгачты оюп жеп жашоочу көпөлөктөрдүн бир тукуму, буларга древоотеч пахучий (Cossus cossus) — сасык жыгач ойгуч кирет.

Древоотцы морские (Teredinidae) — деңиз жыгач ойгучтары; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму.

Дрейссеные (Dreissenidae) — дрейссеналар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, буларга кыйла түр: дрейссена каспийская (Dreissena caspia) — Каспи дрейссенасы, д. клювовидная (D. rostriformes) — тумшуксымак дрейссена, д. речная (D. polymorpha) — озен дрейссенасы ж.б. кирет.

Дремомисы (Dremomys) — дремомистер; тыйын сымалдуулардын бир уруусу.

Дрепановые (Drepaninae) — дрепана сымалдуулар; алабуга балыктардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү өкүлдөр кирет: дрепана (Drepane) — дрепаналар (уруу), дрепана пятнистая (D. punctata) — темгилдүү дрепана ж.у.с.

Дрил (Mandrillus leucorhaeus) — дрил; павиан маймылдарынын бир түрү.

Дриниды (Dryinidae) — дриниддер; каскак жандыктардын бир тукуму.

Дриопитеки (Driopothecus) — driopitektep; байыркы кишисымак маймылдарынын бир тукумчасы.

Дровосек-большезуб (Macrodonia cervicornis) — чоң тиштүү отун жаргыч; токойдун зыянкечи, мурутчан конуздардын бир түрү.

Дровосек бурый — к. *Дровосек еловый*.

Дровосек-гигант уссурийский (Gallipogon relictus) — Усури дөө отун жаргычы; зыянкеч мурутчан конуздардын бир түрү.

Дровосек домовый (Hylotrupes bajulus) — там отун жаргычы; зыянкеч мурутчан конуздардын бир түрү.

Дровосек еловый (Tetropium castaneum) — карагайчыл отун жаргыч; зыянкеч мурутчан конуздардын бир түрү.

Дровосек-плотник (Ergates faber) — уста отун жаргыч; зыянкеч мурутчан конуздардын бир түрү.

Дровосек серый длинноусый (Acanthocinus aedilis) — узун мурут отун жаргыч; зыянкеч мурутчан конуздардын бир түрү.

Дровосек-титан (Titanus giganteus) — дөө отун жаргыч; зыянкеч мурутчан конуздардын бир түрү.

Дровосеки — к. *Усачи*.

Дроздовые (Turdidae) — таркылдак сымалдуулар; чымчыктардын бир тукуму, буларга дрозды (Turdus) — таркылдактар, накта таркылдактар уруусу кирет, мунун кыйла түрлөрү бар: дрозд белобровый — ак каш таркылдак, д. белозобый — ак тамак таркылдак, д. водяной — к. *оляпка обыкновенная*, уюк *Оляковые*, д.-деряба — к. *Деряба*, д. каменный пестрый (Monticola saxatilis) — ала таркылдак, д. каменный синий (M. solitarius) — көк соору, д. малый (Turdus minimus) — кидик таркылдак, д. певчий (T. philomelos) — сайрагыч таркылдак, д. пегий — суу таркылдагы, д. чернозобый — кара тамак таркылдак, д. черный (T. merula) — кара таркылдак.

Дрозды короткопалые (Pycnonotidae) — мукур шыйрак таркылдактар; таранчылар түркүмүндөгү чымчыктардын бир тукуму.

Дрозофилы (Drosophilae) — дрозофилалар; мөмөчүл майда чымындардын бир уруусу, генетикалык эксперименттерде көп керектелинет.

Дромадер — к. *верблюд одногорбый*, уюк *Верблюды*.

Дронговые (Dicruridae) — ача куйруктуулар; таранчы сымалдуу чымчыктардын бир тукуму, булардын бир нече түрлөрү жана уруулары бар: дронго волосатый (Dicrurus hottentotus) — үрпөк ача куйрук, д. ракетохвостый (D. paradiseus) — узун ача куйрук, д. черный (D. macrocerus) — кара ача куйрук, д. обычные (Dicrurus) — кадимки ача куйруктар (уруу), д. папуасские (Chaetorhynchus) — папуас ача куйруктары (уруу).

Дронты (Raphidae) — дронттор; көгүчкөн сымалдуу куштардын кырылып калган бир тукуму.

Дрофы (Otides) — тоодактар; боздондо жашоочу ири илбэсин куштардын бир түркүмү, буларга дрофиные (Otididae) — тоодак сымалдуулар тукуму, дрофы (Otis) — тоодактар уруусу, жана төмөнкү түрлөрү: дрофа (Otis tarda) — тоодак, д.-иноходец (Chlamydotus undulata) — жорготоодак, д.-красотка — к. *Вислай* кирет.

Друзоголов — к. *Конолофа*.

Дубоносы — балтатумшуктар; мукур чымчыктардын бир тобу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: дубонос арчевый (*Musceroabas carnipes*) — арча балтатумшугу, д. красногрудый (*Nedumeles virginianus*) — кызыл төш балтатумшук, д. обыкновенный (*Coccothraustes coccothraustes*) — кадимки балтатумшук, д. черноголовый большой (*Eophona personata*) — кара баш ири балтатумшук, д. ч. малый (*E. migratoria*) — кара баш кидик балтатумшук.

Дубровник (*Emberiza aureola*) — шалба думбулу; думбул чымчыктардын бир түрү.

Дугопозвонковые (*Apsidospondyli*) — дого омурткалуулар, амфибиялардын бир классы.

Дудак — к. *дрофа*, уюк *Дрофы*.

Дудак цветной — к. *Висляй*.

Дукеры (*Cephalophinae*) — дукерлер; үлүк мүйүздүү бөкөнсымак кийиктердин бир тукумчасы, булардын кыйла түрү жана уруусу бар: дукер белобрюхий (*Cephalophus leucogaster*) — ак боор дукер, д. Гарвея (*C. harveyi*) — Гарвей дукери, д. голубой (*C. monticola*) — көгүш дукер, д. желтоспинный (*C. sylvicultor*) — сары жон дукер, д. зебровый (*C. zebra*) — алача дукер, д. красный (*C. natalensis*) — кызыл дукер, д. обыкновенный (*Sylvicapra grimmia*) — кадимки дукер, д. рыжебокий (*C. rufilatus*) — жээрде каптал дукер, д. серый — к. *д. обыкновенный*, д. танзанийский (*C. spadix*) — Танзания дукери, д. чепрачный (*C. jentinki*) — жабуулуу дукер, д. чернолобий (*C. nigrifrons*) — кара чеке дукер, д. черноспинный (*C. dorsalis*) — кара жон дукер, д. черный (*C. niger*) — кара дукер. дукеры кустарниковые (*Sylvicapra*) — бадалчыл дукерлер (уруу), д. лесные — к. *д. хохлатые*, д. хохлатые (*Cephalophus*) — үрпөк дукерлер (уруу).

Дулидовые (*Dulidae*) — дулиддер; сайрачу чымчыктардын бир тукуму.

Дупель горный — тоо эчкимаарагы; чулдуктардын бир түрү.

Дупель лесной (*Gallinago megalis*) — токой эчкимаарагы; чулдуктардын бир түрү.

Дупель средний (*Gallinago media*) — жалган эчкимаарагы; чулдуктардын бир түрү.

Дурукули (*Aotus*) — дурукулилер; кадимки түнчүл маймылдардын бир уруусу, булардын өкүлү катары дурукули трехполосная (*A. trivirgatus*) — үч түшкүндүү түнчүл маймыл кирет.

Дуссумиерия (*Dussumieria*) — дуссумиерия; айнакөз балыктардын бир уруусу.

Дьявол сумчатый (*Sarcophilus harrisii*) — баштыкчан шайтан; Тасманиядагы мышыксымак жырткыч айбан.

Дьявол тасманийский — к. *Дьявол сумчатый*.

Дыбка степная (*Saga pedo*) — айманчегиртке; жалгыз жүрүүчү чегирткелердин бир түрү.

Дюгоны (*Dugongidae*) — дюгондор; деңизде жашоочу желиндүү айбандардын бир тукуму, буларга дюгонь обыкновенный (*D. dugong*) — кадимки дюгонь кирет.

Дятлы (*Picidae*) — донкулдак түспөлдүүлөр; токойдо жашоочу чымчыктардын бир

түркүмү, буларга дятловые (*Picidae*) — донкулдак сымалдуулар тукуму кирет, мунун кыйла түрү бар: дятел белоколюый (*Campephilus principalis*) — ак тумшук донкулдак, д. зеленый (*Picus viridis*) — жашыл донкулдак, д. земляной (*Geocolaptes olivaceus*) — талаа донкулдагы, д. золотой (*Colaptes auratus*) — алтынсары донкулдак, д. красноголовый (*Melanerpes erythrocephalus*) — кызыл баш донкулдак, д. медный (*Colaptes mexicanus*) — жезсары донкулдак, д. острокрылый (*Jungipicus kiruki*) — учтуу канат донкулдак, д. пампасный (*Colaptes agricola*) — пампас донкулдагы, д. пестрый большой (*Dendrocopos major*) — ири ала донкулдак, д. пестрый малый (*D. minor*) — кидик ала донкулдак, д. рыжий (*Micropternus brachyurus*) — чолок куйрук донкулдак, д.-осуну желтоклювый (*Sphyrapicus varius*) — сары тумшук донкулдак, д. черный (*Driocorpus martini*) — кара донкулдак, дятелок карликовый (*Sasia ochracea*) — майда донкулдак ж.у.с.

Е

Евгленовые — к. *Эвгленовые*.

Евглены — к. *эвглены*, уюк *Эвгленовые*.

Евлендриум (*Eudendrium*) — евлендриум; гидра сымалдуу жандыктардын бир уруусу.

Евдошка — к. *веретенник большой*, уюк *Веретенниковые II*.

Евдошка малая — к. *веретенник малый*, уюк *Веретенниковые II*.

Евдошка рыжая — к. *веретенник малый*, уюк *Веретенниковые II*.

Евдошковые (*Umbriidae*) — умбра сымалдуулар; өзөн суудагы майда балыктардын бир тукуму, буларга евдошки (*Umbrina*) — умбралар уруусу жана кыйла түрү кирет: евдошка американская (*U. limi*) — Америка умбрасы, е. европейская (*U. krameri*) — Европа умбрасы, е. карликовая (*U. pigmaea*) — кидик умбра ж.б.

Евлокамис (*Euplocamus cucumis*) — евлокамис, жоноктордун бир уруусу.

"Егорьевская сельдь" — к.с. *беломорская*, уюк *Сельдеобразные*.

Единорог — к. *нарвал обыкновенный*, уюк *Нарвалы*.

Единороги — к. *Нарвалы*.

Единороговые (*Monacanthidae*) — жалгыз мүйүздүүлөр; деңиз балыктарынын бир тукуму, буларга: единорог бородатый (*Psyllocephalus barbatus*) — сакалдуу жалгыз мүйүз, е. длиннорылый (*Охуmonacanthus longirostris*) — узун тумшук жалгыз мүйүз, е. колючий (*Chaetoderma penicilligera*) — тикендүү жалгыз мүйүз, е. расписной (*Osbeckia scripta*) — кооз жалгыз мүйүз ж.б. кирет.

Ежемухи (*Larvaevoridae*) — түктүү чымындар; чымындардын бир тукуму, буларга ежемуха большая — ири түктүү чымын, е. рыжая — жээрде түктүү чымын ж.б. кирет.

Ежи-рыбы (Diodontidae) — кирпибалыктар; деңиз балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлү еж-рыба (*Diodon hystrix*) — кирпибалык.

Ежовые (Eginacidae) — кирписымалдуулар; жүнү тикенге айланган желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: еж амурский (*Eginacus amurensis*) — Амур кирписи, е. даурский (*E. dauricus*) — Даур кирписи, е. длинноглазый — узун тикендүү кирпи, е. европейский — к. е. обыкновенный, е. кавказский (*E. concolor*) — Кавказ кирписи, е. лысый (*Hemiechinus hypomelas*) — такыр кирпи, е. обыкновенный (*E. eugoraeus*) — кадимки кирпи, е. ушастый (*E. auritus*) — кулактуу кирпи.

Еловик — к. *клет-еловик*, уюк *Клесты*.

Ельцеподобные — чабак сымалдуулар (топ).

Ельцы (*Leuciscus*) — чабактар; каңылтыр балыктарынын майда бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: елец европейский (*L. leuciscus leuciscus*) — Европа чабагы, е. исыккульский — к. е. *киргизский*, е. киргизский (*L. leuciscus kirgisorum*) — кыргыз чабагы, е. обыкновенный (*L. leuciscus*) — кадимки чабак, е. сибирский (*L. baicalensis*) — Сибирь чабагы, е. таласский (*L. lindbergi*) — Талас чабагы, ельцы горные (*Oreoleuciscus*) — тоо чабактары (уруу).

Емуранчики (*Stylodipus*) — чунак кошаяктар; кошаяктардын бир уруусу, буларга емуранчик монгольский (*S. andrewsi*) — Монголдуң чунак кошаягы кирет.

Енотовидная собака (*Nyctereutes procyonoides*) — жанатсымак ит; иттер тукумундагы бир жапайы айбан.

Енотовые (*Procyonidae*) — жанат сымалдуулар; териси баалуу желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү жана уруулары бар: енот-полоскун (*Procyon lotor*) — чайкагыч жанат, е.-ракоед (*P. cancrivorus*) — ракчыл жанат, е. уссурийский — к. *енотовидная собака*, еноты азиатские — Азия жанаттары (тукумча), еноты американские — Америка жанаттары (тукумча).

Еноты — к. *Енотовые*.

Епископская шапка — епископ бөркү; деңиз үлүлдөрүнүн бир түрү.

Ерши (*Acerina*) — түрпүлөр; алабуга балыктардын бир уруусу буларга төмөнкү түрлөр кирет: ерш австралийский (*A. georgianus*) — Австралия түрпүсү, е. морской — к. *скорпена*, уюк *Скорпенообразные*, е. обыкновенный (*A. segna*) — кадимки түрпү, е. полосатый (*A. schraetser*) — алача түрпү ж. б.

Ерши морские — к. *скорпена*, уюк *Скорпенообразные*.

Ершоватка — к. *Лиманда*.

Ехидны (*Tachyglossidae*) — ехидналар, баштыкчан айбандардын бир тукуму, булардын бир нече түрү бар: ехидна австралийская (*Tachyglossus aculeatus*) — Австралия ехиднасы, е. волосатая — түктүү ехидна, е. обыкновенная — к. ехидна австралийская, е. тасманийская (*T. setosus*) — Тасмания ехиднасы.

венная — к. ехидна австралийская, е. тасманийская (*T. setosus*) — Тасмания ехиднасы.

Ж

Жабообразные (*Batrachoidiformes*) — курбака түспөлдүүлөр; суу түбүндө жашоочу балыктардын бир түркүмү, буларга жабовидные рыбы (*Batrachoididae*) — курбака сымалдуулар тукуму, анын төмөнкү түрлөрү кирет: жаба-рыба (*Opsanus tau*) — бакабалык, жаба-рыба американская (*O. tau*) — Америка бакабалыгы, жаба-рыба талассофрина — к. *Талассофрина* ж. б.

Жабродышашные (*Branchiata*) — бакалоордон дем алуучулар; жандыктардын бир типчтср.

Жаброноги (*Anostraca*) — бакалоорбуттар; рак сымалдуулардын бир тукуму.

Жабы (*Bufo*) — курбакалар; амфибиялардын бир тукуму, буларга кыйла түрлөр жана уруулар кирет: жаба-ага — к. *Ага*, ж. водяная (*Pseudobufo subaster*) — суучул курбака, ж. дакотская (*Bufo hemiophys*) — Дакота курбакасы, ж. живородящая (*Nectophrynoidea occidentalis*) — тирүү туучу курбака, ж. зеленая (*Bufo viridis*) — жашыл курбака, ж. носемская (*B. canoris*) — носем курбакасы, ж. камышовая (*B. calamita*) — камыштагы курбака, ж. лазающая ночная (*Nectophryne afra*) — түнкү даракчыл курбака, ж. ложная Биброна (*Pseudophryne bibroni*) — Биброн курбакасырөйү, ж. лопатоногая (*Bufo fowleri*) — күрөкбүт курбака, ж. лягушководная (*Limnodynastes tasmaniensis*) — Тасмания курбакасы, ж. малайская (*Bufo melanostictus*) — Малайя курбакасы, ж. монгольская (*B. gaddi*) — Монгол курбакасы, ж. носатая (*Rhinophryne dorsalis*) — куштумшук курбака, ж. обыкновенная (*Bufo bufo*) — кадимки курбака, ж.-повитуха иберийская (*Alytes cisternasii*) — Ибериянын төтөчү курбакасы, ж. прибрежная (*Bufo valliceps*) — жээк курбакасы, ж. пустынная австралийская (*Chiroleptes platiceps*) — Австралиядыгы чөл курбакасы, ж. пятнистая — к. *ж. зеленая*, ж. серая — к. *ж. обыкновенная*, жабы австралийские — Австралия курбакалары (тукумча), ж. земляные — к. *ж. настоящие*, ж. лазающие (*Nectophryne*) — даракчыл курбакалар, ж. настоящие (*Bufo*) — накта курбакалар (тукумча), ж. носатые — куштумшук курбакалар (тукумча), ж.-повитухи (*Alytes*) — төтөчү курбакалар (уруу), ж.-рыбы — к. *жабовидные рыбы*, уюк *Жабообразные*, ж. - р. южно-американские — Түштүк Америка курбакалары (тукумча).

Жаворонковые (*Alaudidae*) — торгой сымалдуулар; сайроочу чымчктардын бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түр кирет: жаворонки кустарниковые (*Mirafra*) — бадал торгойлору (уруу), ж. длинноногие — тартак торгойлор

(уруу), ж. ушастые — үрпөк торгойлор (уруу), ж. белокрылый (*Melanocorypha leucoptera*) — ак канат торгой, ж. Брандта — Брандт торгою, ж. лесной (*Lullula arborea*) — токой торгой, ж. малый (*Calandrella cinerea*) — кидик торгой, ж. певчий (*Mirafra javanica*) — сайрак торгой, ж. полевой (*Alauda arvensis*) — кадимки торгой, ж. рогатый (*Eremophila alpestris*) — кара каш, ж. сахарский (М. кызгылтым торгой, ж. серый — боз торгой, ж. сибирский — к. ж. *белокрылый*, ж. степной (*Melanocorypha calandra*) — боздоң торгою, талаа торгою, ж. татарский (*M. yeltoniensis*) — кара торгой, ж. хохлатый (*Galerida cristata*) — молдо торгой, ж. черный — к. ж. *татарский* ж. б.

Жаворончик — к. *Дербник*.

Жако — к. *попугай серый*, уюк *Попугай*.

Жакрауру (*Turpinambis nigropunctatus*) — жакрауру; кескелдириктердин бир түрү.

Жарарака (*Bothrops*) — жараракалар; Бразилиянын уулуу жыландарынын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: жарарака обыкновенная (*B. jaraguasa*) — кадимки жарарака, ж. пятнистая (*B. newiedi*) — темгилдүү жарарака, ж. черная (*B. cotiara*) — кара жарарака, жараракусу (*Bothrops jaraguassu*) — жараракусу.

Жвачные (*Ruminantia*) — кепшөөчүлөр; желиндүү айбандардын бир түркүмчүсү.

Жгутиковые — к. *Жутиконосы*.

Жгутиконосцы (*Flagellata s. mastigophora*) — чыбырткычандар; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир классы.

Жгутиконосцы животные (*Zoomastigina*) — чыбырткычан жандыктар; чыбырткычандардын бир классы, буларга жгутиконосцы панцирные (*Cratium fuscus*) — чопкуттуу чыбырткычандар түркүмү да кирет.

Жгутиконосцы растительные (*Phytomastigina*) — чыбырткычан өсүмдүктөр, чыбырткычандардын бир классы.

Жгутоноги (*Pedipalpi*) — боолук буттуулар; жөргөмүш сымалдуулардын бир тобу.

Железницы (*Demodicidae*) — чакалай кенелери; мите кенелердин бир тукуму, буларга железница собачья (*Demodex canis*) — иттин чакалай кенеси, ж. угревая (*D. folliculorum*) — беззетки кенеси ж. б. кирет.

Желна — к. *дятел черный*, уюк *Дятлы*.

Желтобрюх — к. *полоз желтобрюхий*, уюк *Полозы настоящие*.

Желтокрылка (*Cottocomephorus grewingki*) — сары канат; Байкалдагы букачарбалыктардын бир түрү.

Желтоперы (*Plagiognathops*) — сары сүзгүчтүүлөр; каңылтыр балыктардын бир уруусу, буларга желтопер мелкочешуйный (*P. microlepis*) — майда түрпүлүү сары сүзгүч кирет.

Желтопуз — к. *желтопузик*, уюк *Желтопузики*.

Желтопузики (*Orphisaurus*) — сары жылан; буттары жок, жылан сымалдуу кескелдирик-

тердин бир уруусу, желтопузик (*O. apodus*) — сары жылан деген түрү белгилүү.

Желтохвосты (*Seriola*) — сары куйруктар; ставрида балыктарынын бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары желтохвост кубинский (*Ocuurus chrysurus*) — Куба сары куйругу, ж. пятилучевый (*Seriola quinqueradiata*) — беш нурдуу сары куйрук ж. б. белгилүү.

Желтошек (*Elorichthys bambusa*) — сары жаак; каңылтыр балыктардын бир түрү.

Желтушка луговая (*Colias myrmidone*) — сары көпөлөк; Европадагы күндүзгү көпөлөктөрдүн бир түрү.

Жемчужная рыба — к. *каранус*, уюк *Каранусовые*.

Жемчужницы-крыловидки — к. *Крыловидки*.

Жемчужницы морские — к. *Крыловидки*.

Жемчужницы пресноводные (*Margaritiferidae*) — озең берметчендери; берметчен моллюскалардын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү бар: жемчужница даурская (*Margaritifera dahurica*) — Даур берметчени, ж. камчатская (*M. middendorffi*) — Камчатка берметчени, ж. морская (*Pinctada martensii*) — деңиз берметчени, ж. морская цейлонская (*P. vulgaris*) — Цейлондун деңиз берметчени.

Жемчужноглазые (*Scopelarchidae*) — берметкөздөр; океанда жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга жемчужноглаз (*Scopelarchus candelops*) — берметкөз кирет.

Жемчужные кораблики — к. *Наутилусы*.

Жервезни (*Gervaisiidae*) — жервезиялар, чопкутчан көп буттуу жандыктардын бир тукуму.

Жерехи (*Aspius*) — койбалыктар; каңылтыр балыктардын бир экологиялык тобу, буларга кыйла түрлөр жана уруулар кирет: жерех амурский (*Pseudaspius leptocephalus*) — Амур койбалыгы, ж. аральский (*Aspius aspius agalensis*) — Арал койбалыгы, ж. обыкновенный (*Aspius aspius*) — кадимки койбалык, ж. плоскоголовый (*Pseudaspius leptocephalus*) — жалпак баш койбалык, ж. северокаспийский — Түндүк Каспийдин койбалыгы, жерехи настоящие (*Aspius*) — кадимки койбалыктар (уруу), ж. шуковидные (*Aspiolucius*) — чорттономок койбалыктар (уруу).

Жерлянка (*Bombina*) — шанкай курсактар; бакалардын бир уруусу, буларга жерлянка большая — ири шанкай курсак, ж. дальневосточная (*B. maxima*) — Чыгыш шанкай курсагы, ж. желтобрюхая (*B. orientalis*) — сары боор шанкай курсак, ж. краснобрюхая (*B. bombina*) — кызыл боор шанкай курсак кирет.

Жесткокрылые (*Coleoptera*) — катуу канаттуулар; коңуздардын бир түркүмү.

Жесткокрылы (*Trachyrhynchus*) — катуу канаттар; чубак куйрук балыктардын бир уруусу.

Живоготовые (*Chiasmodontidae*) — сугалак сымалдуулар; тереңде жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга живоглоты (*Chiasmodon*) — сугалактар уруусу жана анын төмөнкү түрлөрү: живоглот светящийся (*Pseudoscopelus*) — жыттылдак сугалак, ж. черный (*Chiasmodon niger*) — кара сугалак ж. б. кирет.

Живородки (Viviparidae) — тирүү туучулар; көлчүктөрдөгү үлүлдөрдүн бир тукуму, булардын төмөнкү уруусу жана түрлөрү белгилүү: живородки настоящие (Viviparus) — кадимки тирүү туучулар (уруу), живородка-лужанка (V. concticus) — чөөттөгү тирүү туучу, ж. уссурийская II (V. ussuriensis) — Уссури тирүү туучу.

Живородковые (Embiotocidae) — тирүү туугучтар; балыктардын бир тукуму, буларга живородка белая (Phaneronon furcatus) — ак тирүү туугуч, ж. карликовая (Micrometrus minimus) — кидик тирүү туугуч, ж. розовая (Zalemias rosaceus) — кызгылт тирүү туугуч ж. б. түрлөр кирет.

Жигалки (Stomoxys) — заарчымдар; кан соруучу чымдардын бир уруусу, буларга жигалка обыкновенная — кадимки заарчым, ж. осенняя (S. calcitrans) — күзгү заарчым ж. б. түрлөр кирет.

Жилатье (Heloderma suspectum) — жилатье; уукескелдирик, Түндүк Америка кескелдириктеринин бир түрү.

Жирафы (Giraffidae) — жирафтар; Африкада жашоочу желиндүү айбандардын бир тукуму, буларга бир нече байыркы өлгөн жана тирүү түрчөлөр кирет: жираф капский — к. ж. южный, ж. масайский — Массай жирафы, ж. нубийский — к. ж. северный, ж. обыкновенный (Giraffa camelopardalis) — кадимки жираф, ж. северный — түндүк жираф, ж. сетчатый — тордоломуу жираф, ж. южный — түштүк жираф.

Жиряки — к. Даманы.

Жиряки (Steatornithes) — семиз түспөлдүүлөр; байкуш куштардын бир түркүмчөсү, буларга жиряковые (Steatornithidae) — семиз байкуш сымалдуулар тукуму кирет.

Жнецы (Messor) — орокчулар; чөп жечү кумур-скалардын бир уруусу, буларга жнец арало-каспийский (M. Aralo-caspicus) — Арал-Каспи орокчусу кирет.

Жужелицы (Carabidae) — дуулдактар; коңуздардын көпчүлүгүн камтыган бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түр кирет: жужелица выпуклая (Carabus glabratus) — дөмпөк дуулдак, ж. зернистая (C. granulatus) — чыбырчыктуу дуулдак, ж. золотистая (C. auratus) — сары дуулдак, ж. кавказская (C. caucasicus) — кавказ дуулдагы, ж. крымская (C. teuricus) — Крым дуулдагы, ж. лесная (C. hortensis) — токой дуулдагы, ж.-листовидка — жалбыраксымак дуулдак, ж. полевая (C. cancellatus) — талаа дуулдагы, ж. просяная (Harpalus calceatus) — таруучул дуулдак, ж. садовая — к. ж. лесная, ж. хлебная (Labrus tenebrioides) — данчыл дуулдак, ж. черная большая — ири кара дуулдак, жужелицы-безглазки (Anorphthalmus) — көр дуулдактар (уруу), ж. настоящие (Carabus) — кадимки дуулдактар (уруу).

Жужжало (Bombyliidae) — ызылдактар; түктүү тоголок чымдардын бир уруусу, буларга жужжало большой (Bombylius major) — ири

ызылдак, ж. пестрый (B. stiticus) — чаар ызылдак кирет.

Жук-бомбардир (Brachinus crepitans) — дырылдак коңуз.

Жук-выухолевик (Silphosyllus desmanae) — калтарчыканчыл коңуз.

Жук-геркулес (Dynastes hercules) — дөө коңуз.

Жук-голиаф (Goliathus goliathus) — Голиаф коңузу.

Жук-калуцин — к. *Калуцин I*.

Жук картофельный — к. *Жук колорадский*.

Жук книжный — к. *точильщик хлебный, уюк Точильщики*.

Жук колорадский (Leptinotarsa decemlineata) — Колорадо коңузу.

Жук-кузька — к. *Жук хлебный обыкновенный*.

Жук майский (Melolontha melolontha) — май саратаны.

Жук майский восточный (Melolontha hippocastani) — чыгыш саратаны.

Жук майский западный (Melolontha melolontha) — батыш саратаны.

Жук майский носорог (Oryctes nasicornis) — кериккоңуз.

Жук майский-олень (Lucanus cervus) — бугу-коңуз.

Жук носорог-атлас — жылтырак кериккоңуз.

Жук-отшельник — качкынкоңуз.

Жук-слон (Megasoma elephas) — пилкоңуз.

Жук-трупоед (Necrodes littoralis) — өлүкчүл коңуз.

Жук хлебный обыкновенный (Anisoplia austriaca) — кадимки данчыл коңуз; дан жечү коңуздар уруусундагы бир майда түр.

Жуки — к. *Жесткокрылые*.

Жуки блестянки — к. *Блестянки*.

Жуки-бронзовики — к. *Бронзовики*.

Жуки веероусые (Rhipiphoridae) — желпүүрмурут коңуздар тукуму.

Жуки-вертячки — к. *Вертячки*.

Жуки-голиафы (Goliathus) — Голиаф коңуздары (уруу).

Жуки-дровосеки — к. *Усачи I*.

Жуки кантаридообразные — к. *Шпанки*.

Жуки-карапузики — к. *Карапузики*.

Жуки коротконадкрылые — к. *Стафилиниды*.

Жуки-листоеды — к. *Листоеды*.

Жуки майские (Melolonthae) — саратандар; коңуздардын бир уруусу.

Жуки-навозники — к. *Навозники настоящие*.

Жуки-олени (Lucanidae) — бугукоңуздар (тукум).

Жуки-ошупники — к. *Ошупники*.

Жуки плотоядные (Aderphaga) — этчил коңуздар; коңуздардын бир түркүмчөсү.

Жуки разноусые — к. *Шпанки*.

Жуки разноядные (Polyghaga) — туш келди жечү коңуздар; коңуздардын бир түркүмү.

Жуки сахарные (Passallidae) — кантчыл коңуздар (тукум).

Жуки-сверлилы — к. *Сверлилы*.

Жуки-скакуны — к. *Скакуны*.

Жуки-точильщики — к. *Точильщики*.

Жуки-узкотелки — к. *Долготелы*.

Жуки хлебные (*Anisoplia*) — данчыл конуздар (уруу).

Жуки хрущеобразные (*Pleurosticti*) — саратансымак конуздар (топ).

Жуки-щелкуны (*Elatерidae*) — тырсылдак конуздар (тукум).

Жуаны (*Lanius*) — борбаштар; борбаш чымчыктарынын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: жулан борбаш — (*L. collurio*) накта борбаш, ж. индийский (*L. vittatus*) — Индистан борбашы, ж. сибирский (*L. cristatus*) — Сибирь борбашы.

"Жуановская" сельдь — к. *сельдь восточная*, уюк *Сельдеобразные*.

Журавлеобразные — к. *Журавли*.

Журавли (*Grues*) — турналар; узун шыйрак, өткүн куштардын бир түркүмү, буларга көп түрлөр кирет: журавль американский (*Grus americana*) — Америка турнасы, таз турна, ж. белый (*G. leucogeranus*) — ак турна, ж. бутровый — к. ж. - *красавка*, ж. венценосный (*Balegaria raronina*) — таажылуу турна, тоту турна, ж. даурский (*Grus virio*) — ири турна, ж. заморский — к. ж. - *красавка*, ж. канадский (*G. canadensis*) — Канада турнасы, ж. - *красавка* (*Anthropiodes virgo*) — каркыра, ж. маленький — к. ж. - *красавка*, ж. малый — к. ж. - *красавка*, ж. обыкновенный — к. ж. *серый*, ж. павлиный — к. ж. *венценосный*, ж. серый (*G. grus*) — кадимки турна, ж. черный (*G. monacha*) — кара турна, ж. японский (*G. japonensis*) — жапон турнасы ж.у.с.

Журчалки (*Syrphidae*) — шылдырчымандар; учканда шылдыраган табыш чыгаруучу чымчыктардын бир тукуму, булардын көп түрлөрү бар: журчалка осовидная (*Temnostoma vespiforme*) — сары аарысымак шылдырак, ж. луковая — пиязчыл шылдырак, ж. цветочная (*Myiatropha florea*) — кадимки шылдырак.

3

Заболонники (*Scolytus*) — ача куйрук кабыкчылдар; дарактарды булундуруучу конуздардын бир уруусу, буларга кыйла түрлөр кирет: заболонник березовый (*S. ratzeburgi*) — кайыңчыл ача куйрук кабыкчыл, з. блестящий — жалтырак ача куйрук кабыкчыл, з. большой ильмовый (*S. scolytus*) — ири ача куйрук кабыкчыл, з. дубовый (*S. intricatus*) — эминчил ача куйрук кабыкчыл, з. морщинистый (*S. rugosus*) — бырыштуу ача куйрук кабыкчыл, з. струйчатый (*S. multistriatus*) — шорголок ача куйрук кабыкчыл.

Завируха болотная — к. *завирушка бледная*, уюк *Завирушковые*.

Завирушковые (*Prunellidae*) — мукам сымалдуулар; таранчылар түркүмүндөгү сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: завирушка альпийская (*Prunella*

alpina) — тоо мукамы, з. бледная — куба мукам, з. лесная (*P. modularis*) — токой мукамы, з. сибирская (*P. montanella*) — Сибирь мукамы, з. черноголовая — кара тамак мукам, завирушки (*Prunella*) — мукамдар (уруу) ж.б.

Загуги (*Plagiodontia*) — загугилер, донузчычкан сымалдуу желиндүүлөрдүн бир уруусу.

Заднежаберные (*Opisthobranchia*) — арткы бакалоордуулар; моллюскалардын бир классчасы.

Зайцегубы — к. *Зайцегубые*.

Зайцегубые (*Noctilionidae*) — жырык эриндер; жарганаттардын бир тукуму.

Зайцеобразные (*Lagomorpha*) — коён түспөлдүүлөр; кемиргич желиндүү айбандардын бир түркүмү, буларга зайцы (*Leporidae*) — коёндор, коён сымалдуулар тукуму, о. эле кыйла уруу жана түр кирет: заяц арктический (*Lepus arcticus*) — Арктика коёну, з. белохвостый (*L. campestris*) — ак куйрук коён, з. белый — к. *заяц арктический*, з. -беляк (*L. timidus*) — ак коён, з. древесный японский (*Pentolagus furnessi*) — жапон даракчыл коёну, з. европейский (*Lepus eugoraeus*) — Европа коёну, сур коён, з. земляной — к. *тушканчик большой*, уюк *Тушканчиковые*, з. калифорнийский (*Lepus californicus*) — кара куйрук коёну, з. капский (*L. capensis*) — Кап коёну, з. короткоухий — чунак коён, з. курчавый тибетский (*L. osiostolus*) — тармал коён, з. кустарниковый (*S. saxatilis*) — бадал коёну, з. маньчжурский (*Caprolagus brachyurus*) — манжур коёну, з. мексиканский (*L. mexicanus*) — Мексика коёну, з. -песчаник — к. з. -*толай*, з. полосатый (*Nesolagus netscheri*) — таргал коён, з. полярный — к. з. *арктический*, з. -русак — к. з. *европейский*, з. рыжебокий (*Lepus crawshayi*) — кызыл каптал коён, з. -толай (*L. tolai*) — кадимки коён, з. черно-бурый (*L. insularis*) — каракурон коён, Америка коёндорунун бир түрү; з. чернохвостый — к. з. *калифорнийский*, з. щетинистый (*Caprolagus hispidus*) — кылкандуу коён, зайцы горбатые — к. *Агути*, з. жесткошерстные (*Pentalagini*) — кылчыктуу коёндор (топ), з. земляные — к. *тушканчики пятиталые*, уюк *Тушканчиковые*, з. золотые — к. *агути*, уюк *Агутиевые*, з. настоящие (*Lepus*) — накта коёндор, сур коёндор (топ).

Зайчик земляной (*Alactagulus acontion*) — коёнсымак кошаяк.

Зайчонок — бөжөк, коёндун баласы.

"Закройка" — "жайкы келгин"; адеми сомбалыктын ооздун жайында өрдөчү формасы.

"Заледка" — "жазгы келгин"; адеми сомбалыктын ооздун жазында өрдөчү формасы.

Замбары — замбарлар; Азиянын түштүгүндөгү бугулардын бир тобу, булардын ичине төмөнкү түрлөр кирет: замбар гривистый (*Cervus timorensis*) — жалдуу замбар, з. индийский (*C. unicolor*) — Индистан замбары, з. филиппинский (*C. manianus*) — Филиппин замбары.

Занкловые (*Zanclidae*) — занкл сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, булардын

- оқулу, мисалы, занкл рогатый (*Zanclus cornutus*) — мүйүздүү занкл.
- Зарника** (*Egithacus rubecula*) — таңчы; таркылдактар тукумундагы сайрагыч чымчыктардын бир түрү.
- Заурида** (*Saurida*) — зауридалар; кескелдирик баштуу балыктардын бир уруусу, буларга заурида короткоперая (*S. elongata*) — чолок канат заурида, з. пятнистая — чаар заурида, з. эсо (*S. undosquamis*) — заурида-эсо кирет.
- Зауролоф** (*Zaurolophus*) — зауролоф; байыры олгон, кушчат кескелтердин бир уруусу.
- Зауроптергини** — к. *Плезиозавры*.
- Заяц морской** (*Erignathus barbatus*) — деңиз коёну, аюбалыктардын бир түрү.
- Заяц-прыгун** — к. *долгоног каффрский*, уюк *Долгоноговые*.
- Зайчи** — к. *зайцы*, уюк *Зайцеобразные*.
- Звездоносы** (*Condylurinae*) — жылдызтумшуктар; көрчөчкандардын бир тукумчасы, булардын бир өкүлү звездонос (*Condylura cristata*) — жылдызтумшук белгилүү.
- Звездочеты** (*Uranoscorpidae*) — жайчылар; суу түбүндө жашоочу, көзү көктү караган балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: звездочет европейский (*Uranoscorpis scaber*) — Европа жайчысы, з. крапчатый (*Astroscorpis guttatus*) — сепкилдүү жайчы, з. лебек (*Ichthyoscorpis lebek*) — жайчылебек, з. малочешуйный (*Uranoscorpis oligolepis*) — чала түрпүлүү жайчы, з. новозеландский (*Leptoscorpis macropterygus*) — Жаңы Зеландия жайчысы, з. обыкновенный (*Uranoscorpis scaber*) — кадимки жайчы, з. пятнистый (*Geniagnus monopterygius*) — чаар жайчы.
- Звери высшие** (*Eutheria*) — жогорку даражадагы айбандар; түзүлүшү татаал айбандар.
- Звери настоящие** (*Theria*) — накта айбандар, кийиктер, кайберендер.
- Звери низшие** (*Melatheria*) — төмөнкү даражадагы айбандар; түзүлүшү жөнөкөй айбандар.
- Звери хищные** — к. *Хищные*.
- Зверозубые** (*Theriodonta*) — айбан тиштүүлөр; байыркы айбан сымалдуулардын бир түркүмү.
- Звероподобные** (*Theromorphia*) — айбан сыяктуулар; желиндүү айбандардын байыркы тектеринин бир классчасы.
- Звонари** (*Proscnias*) — жылаажынчылар; Америка чымчыктарынын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: звонарь бородастый (*P. averano*) — сакалдуу жылаажынчы, з. одноусый (*P. alba*) — жалгыз мурут жылаажынчы, з. трехусый (*P. tricarinulata*) — үч мурут жылаажынчы, з. чернокрылый — к. з. *бородастый*.
- Звонок** — к. *гоголь обыкновенный*, уюк *Гоголи*.
- Звоныч** — к. *Камары-дергуны*.
- Зебра-рыба** — к. *крылатка полосатая*, уюк *Крылатки*.
- Зебрина** (*Zebrina detrita*) — зебрина; үлүлдөрдүн бир түрү.
- Зебрасомы** (*Zebrosoma*) — зебрасомалар; тикен куйруктуу балыктардын бир уруусу.
- Зебры** (*Equus zebra*) — зебрелер; жылкысымак, таргыл ала айбандар, булардын бир нече түрү бар: зебра Беме (*E. burchelli bogme*) — Беме зебреси, з. Бурчеллова (*E. burchelli*) — Бурчелл зебреси, з. Бурчеллова собственно (*E. burchelli burchelli*) — Бурчелдин накта зебреси, з. собственно горная (*E. zebra zebra*) — накта тоо зебреси, з. горная (*E. zebra*) — тоо зебреси, з. Грэви (*E. grevyi*) — Грэви зебреси, з. пустынная — к. з. *Грэви*, з. саванная — к. з. Бурчеллова, з. селюсская (*E. burchelli selousi*) — Селюс зебреси, з. Чапмана (*E. burchelli antiquorum*) — Чапман зебреси ж.у.с.
- Зебу** (*Zebu*) — шүдүңгүт, зебу; Түштүк Азияда жана Африкада жашаган өркөчтүү күлүк бодо.
- Зеленоглазка** (*Chlorops pumilionis*) — жашыл көз чымын; данчыл чымындардын бир түрү.
- Зеленоглазки** — к. *Зеленоглазковые*.
- Зеленоглазковые** (*Chlorophthalmidae*) — жашыл көз сымалдуулар; океандарда, деңиздерде жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга зеленоглазки (*Chlorophthalmus*) — жашыл көздөр уруусу, анын төмөнкү түрлөрү: зеленоглазка Агассица (*Ch. agassizi*) — Агассиц жашыл көзү, з. бразильская (*Ch. brasiliensis*) — Бразилия жашыл көзү, з. обыкновенная (*Ch. agassizi*) — кадимки жашыл көз ж.у.с. кирет.
- Зеленоспинка** (*Alosa chrysochloris*) — жашыл жон; айнакөз балыктардын бир түрү.
- Зеленушка** (*Crenilabrus tinca*) — жашыл балык; калың эриндүү балыктардын бир түрү.
- Зеленушки** (*Chloris*) — жашыл мукурлар; мукурлар тукумундагы чымчыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: зеленушка китайская (*Ch. sinica*) — Кытай жашыл мукуру, з. обыкновенная (*Ch. chloris*) — кадимки жашыл мукур ж.у.с.
- Зеленушки** — к. *Мухи-зеленушки*.
- Зеленушки-водомерки** (*Hydrophorus*) — суу ченегич жашыл чымындар (уруу).
- Зеленчук короткокрылый** (*Euthystira brachyptera*) — чолок канат жашыл чегиртке; жутчегиртке-келердин бир түрү.
- Зеленчук непарный** (*Chrysochraon dispar*) — жубайсыз жашыл чегиртке; жутчегиртке-келердин бир түрү.
- Землепок** — к. *паук-землепок*, уюк *Паукообразные*.
- Землепоковые** (*Bathyergridae*) — жергазарлар; Америкада жашоочу чычкан сымалдуу кемригичтердин бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: землепок голый (*Heterocerphalus glaber*) — такыр жергазар, з. капский (*Georgychus capensis*) — Кап жергазары.
- "Землеройка" выдровая** (*Potamogale velox*) — ири кундуздук.
- "Землеройка" выдровая малая** (*Micropotamogale lamottei*) — кидик кундуздук.
- "Землеройка" выдровая средняя** (*Mesopotamogale revensoni*) — орто кундуздук.
- "Землеройки" выдровые** — к. *Выдроземлеройковые*.

Землеройки сумчатые — к. *Опоссумы короткохвостые*, уюк *Опоссумы американские*.

Землеройковые (Soricidae) — жер чукуур сымалдуулар; кемиргич желиндүү айбандардын бир тукуму, буларга землеройки короткохвостые (*Blarina*) — чолок куйрук жер чукуурлар (уруу), з. прочноскелетные (*Scutisoricinae*) — чмыр сөөктүү жер чукуурлар (тукумча) кирет.

Землеройкокрот американский (*Neurotrichus gibbsii*) — Америка жер чукуур көрчүкчаны.

Землеройкокрот сычуанский (*Uropsyllus soricipes*) — Сычуань жер чукуур көрчүкчаны.

Земноводные — к. *Амфибии*.

Земноводные безногие (Arapoda) — аяксыз амфибиялар; жерде-сууда жашай берүүчү айбанаттын бир түркүмү.

Земноводные бесхвостые (Ecaudata или Anura) — куйруксуз амфибиялар; жерде-сууда жашай берүүчү айбанаттын бир түркүмү.

Земноводные хвостатые (Urodela или Caudata) — куйруктуу амфибиялар; жерде-сууда жашай берүүчү айбандардын бир түркүмү.

Зенопс (Zenopsis nebulosa) — зенопс, күнбалыктардын бир түрү.

Зеринге (Psammophis schokori) — зеринге; окжыландардын бир түрү.

Зерновик короткоусый (Laemophloeus ferugineus) — чолок мурут данчыл; жалпак конуздардын зыяндуу бир түрү.

Зерновки (Bruchidae) — данчылдар; майда зыяндуу конуздардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү белгилүү; зерновки настоящие (*Egichus*) — кадимки данчылдар (уруу), з. гороховая (*B. pisorum*) — буурчак данчылы, з. фасолевая (*Acanthoscelides obtectus*) — төлгөбуурчак данчылы ж.у.с.

Зибоглиниды (Siboglinidae) — зибоглиналар; погонофор жандыктардын бир тукуму.

Зимняк (Buteo lagopus) — ак сары; алгы куштардын сарылар уруусунун бир түрү.

Зимородки (Alceidi) — чабакчыл чымчыктар; көк карга түспөлдүүлөр түркүмүндөгү куштардын бир түркүмчөсү, буларга зимородкыые (*Alcedinidae*) — чабакчыл чымчык сымалдуулар тукуму, анын төмөнкү уруулары жана түрлөрү кирет: зимородки королевские (*Dacelo*) — падышалык чабакчыл чымчыктар (уруу), з. ракетохвостые (*Tanisiptera*) — узун куйрук чабакчыл чымчыктар (уруу), зимородок анестоковый — куназтумшук чабакчыл, з. королевский (*clutoseux rex*) — падышалык чабакчыл, з. обыкновенный (*Alcedo atthis*) — кадимки чабакчыл, з. полосатый (*A. pulchella*) — алача чабакчыл, з. ракетохвостый австралийский (*Tanisiptera sylvia*) — Австралия узун куйрук чабакчыл, з. рубиновый (*Seux giffidorsum*) — кызыл жон чабакчыл, з. священный (*Halcyon sancta*) — ыйык чабакчыл, з. смеющийся (*Dacelo gigas*) — күлкүчү чабакчыл ж.у.с.

Зипо (Chironius carinatus) — зипо; Американын токойлорундагы суужыландардын бир түрү.

Златки (Buprestidae) — алтынчыктар; кооз конуздардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: златка (*Larpmra rutilans*) — алтынчык, з. большая сосновая (*Buprestis mariana*) — карагайчыл ири алтынчык, з. глазчатая (*Chrysochroa ocellata*) — көз-көз алтынчык, з. двуянтнистая узкотелая (*Agriulus biguttatus*) — эки тактуу субагай алтынчык, з. двуцветная яванская (*Megaloxantha bicolor*) — Явадагы эки түстүү алтынчык, з.-крошка — кенедей алтынчык, з. липовая — жөкөчүл алтынчык, з. ольховая — кандагаччыл алтынчык, з. зверобойная (*Agriulus hyperici*) — чайчөпчүл алтынчык, з. ребристая бронзовая (*Chrysobothris chryso stigma*) — кырдуу сур алтынчык, з. Ротшильда (*Lamproepra rothschildi*) — Ротшильд алтынчыгы, з. Соломонова (*Ancylolochira salomoni*) — Соломон алтынчыгы, з. украшенная (*Chrysochroa mirabilis*) — жасанган алтынчык, з. черная (*Capnodis tenebrionis*) — кара алтынчык, з. шипоградная (*Sternocera sternicornis*) — тикен төштүү алтынчык.

Златоглазки обыкновенный (Chrysops caecutiens) — кадимки сары көгөн; көгөндөрдүн бир түрү.

Златоглазки (Chrysopidae) — алтынкөздөр; тордомо канаттуу жандыктардын бир тукуму, булардын өкүлү, златоглазка обыкновенная (*Chrysopa perla*) — кадимки алтынкөз.

Златогузки (Euproctis) — сары көчүк көпөлөк; зыяндуу көпөлөктөрдүн бир түрү.

Златокротыые (Chrysochloridae) — алтынсары көрчүкчкан сымалдуулар; кемиргич айбандардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: златокрот Гранта (*Eremitalpa granti*) — Грант алтынсары көрчүкчаны, з. малый (*Cryptochloris wintoni*) — кидик алтынсары көрчүкчкан, з. обыкновенный (*Crysochloris asiatica*) — кадимки алтынсары көрчүкчкан, з. слепышевский (*Crysochloris treveliani*) — сокур чычкансымак алтынсары көрчүкчкан.

Змееголовки (Ophisops) — жыланкөздөр; кескелдирикттердин бир уруусу, буларга змееголовка красивая — к. *змееголовка стройная*, з. стройная (*O. elegans*) — сымбаттуу жыланкөз ж.б. кирет.

Змееголовые (Channidae) — жыланбаштар; жылан баштуу балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруулар жана түрлөр да кирет: змееголовы азиатские (*Channa*) — Азия жыланбаштары (уруу), з. африканские (*Pagophioscephalus*) — Африка жыланбаштары (уруу), з. марулий (*Channa marulia*) — Марулий жыланбашы ж.у.с.

Змеехвостки (Ophiuridae) — жыланкуйруктар; сууда жашоочу жандыктардын бир классы; булардын өкүлдөрү: змеехвостка колючая (*Ophiopholis aculeata*) — тикендүү жыланкуйрук, з. *Capca* (*Ophiura sarsi*) — Сарс жыланкуйругу.

Змеейики (Anhinga) — жыланмоюндар; кара каздар тукумундагы узун моюн куштардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: змеейика африканская — Африка жыланмоюну, з. индийская (A. Melanogaster) — Индистан жыланмоюну.

Змеяды — жыланчылдар; сойлоктор менен тамктануучу куштардын тобу, буларга змеяд обыкновенный (Circusetus gallicus) — кадимки жыланчыл, з. хохлатые (Spilornis) — үрпөк жыланчылдар (уруу) кирет.

Змеящерицы (Ophiomorus) — жыланкеселдириктер; кескелдириктердин бир уруусу, буларга змеящерица коротконогая (O. Brevipes) — кыска аяктуу жыланкеселдирик кирет.

Змея (Ophidia или Serpentes) — жыландар, сойлок жандыктардын бир түркүмчөсү, буларга көп тукум, уруу жана түр кирет: змея аспидовые (Elapidae) — аспид жыландар (тукум), з. болотные (Prosymna) — саз жыландары (уруу), з. большеголовые (Dispas) — чоң баш жыландар (уруу), з. бородавчатые (Acrochordinae) — сөөлдүү жыландар (тукумча), з. бронзовые (Ahaetulla) — сур жыландар (тукумча), з. вальковатые (Anilidae) — келтек жыландар (тукум), з. гадоковые — к. *Гадоки*, з. гремучие — к. *Гремучики настоящие*, з. древесные серые (Thelotornis) — даракчыл боз жыландар (уруу), з. древесные украшенные (Chrysopetea) — даракчыл кооз жыландар (уруу), з. железистые (Maticora) — бездүү жыландар (уруу), з. зеленые (Chlorophis) — жашыл жыландар (уруу), з. иловые (Fagancia) — баткакчыл жыландар (уруу), з. карликовые (Calamaria) — майда жыландар (уруу), з. копьеголовые азиатские (Trimeresurus) — Азия найзабаш жыландары (уруу), з. к. американские (Bothrops) — Америка найзабаш жыландары (уруу), з. коричневые (Demanis) — күрөң жыландар (уруу), з. королевские (Lampropeltis) — падышалык жыландар (уруу), з. косоглазые (Helicops) — чалыр жыландар (уруу), з. кошачьи (Telescopus) — букма жыландар (уруу), з. ложноногие (Boidea) — оролом жыландар (тукум), з. лучистые (Xenopeltidae) — жылтылдак жыландар (тукум), з. морские (Hydrophiidae) — деңиз жыландары (тукум), з. морские ластохвостые (Hydrophinae) — калда куйрук деңиз жыландары (тукумча), з. морские плоскохвостые (Laticaudinae) — жалпак куйрук деңиз жыландары (тукумча), з. остроголовые (Oxybelis) — үшкүбаш жыландар (уруу), з. песчаные (Psammophis) — кумдал жыландары (уруу), з. плетевидные (Dyorphis) — чыбырткысымак жыландар (уруу), з. подвязочные (Thamnophis) — боолукжыландар (уруу), з. пресноводные (Homalopsinae) — агын суу жыландары (тукумча), з. роговые — к. з. *шлюзы*, з. свиноносые (Heterodon) — доузумшук жыландар (уруу), з. собакоголовые (Cerberus) — итбаш жыландар (уруу), з. тонкие (Leptophis) — ичке

жыландар (уруу), з. толстоголовые (Dipsadinae) — дунгүл баш жыландар (тукумча), з. ужообразные — к. *Ужообразные*, з. узкоротые (Leptotyphlopidae) — тар ооз жыландар (тукум), з. узорчатые — наардуу жыландар (тукум), з. цилиндрические (Cylindrophis) — жумуру жыландар (уруу), з. шероховатые — бодур жыландар (тукумча), з. шитохвостые (Uropeltidae) — калканкуйрук жыландар (тукум), з. яичные (Dasypeltinae) — жумурткачыл жыландар (тукумча), з. яичные африканские (Dasypeltis) — Африка жумурткачыл жыландары (уруу), з. ямкоголовые (Crotalidae) — оюк баш жыландар (тукум), з. ящеричные (Melpodon) — кескелдириксымак жыландар (уруу), з. болотная (Prosymna sundervalli) — саз жыланы, з. бородавчатая яванская (Acrochordus javanicus) — Ява сөөлдүү жыланы, з. бронзовая (Ahaetulla ahaetulla) — сур жылан, з. б. элегантная (Ahaetulla formosa) — сымбаттуу сур жылан, з. волчья (Lycophidion carpanse) — карышкыржылан, з. горшочная — к. *слепун Браминский*, з. гоферовая (Drymarchon corais couperi) — гофер жыланы, гофер ташпакаларга ынак жыландын түрү, з. двуцветная (Loxocemus bicolor) — эки түстүү жылан, з. Декея (Storeria dekayi) — Декей жыланы, з. домовая (Boaedon guttatus) — там жыланы, з. железистая двулопастая (Maticora bivirgata) — эки түшкүндүү жашыл жылан, з. ж. обыкновенная (M. intestinalis) — кадимки жашыл жылан, з. игольная (Mehelya carpanse) — ийнешжылан, з. копьеголовая (Trimeresurus microsquamatus) — найзабаш жылан, з. коричневая сетчатая (Demanis textilis) — тордомолуу күрөң жылан, з. ковровая — к. *питон рамбический*, уюк *Питоны*, з. королевская обыкновенная (Lampropeltis getulus) — кадимки андыгыч жылан, з. мангровая — к. *Уленбург*, з. медноголовая — жезбаш жылан, з. мокассинная — к. з. *медноголовая*, з. молочная (Lampropeltis doliaeta) — сүтчүл жылан, з. морская — деңиз жыланы, з. огненная (Acanthophis pyrrhus) — кызыл жылан, з. остроголовая (Oxybelis acuminatus) — сур үшкүбаш жылан, з. очковая — к. *кобра индийская*, уюк *Кобры*, з. ошейниковая (Diadophis amabilis) — ак моюн жылан, з. подвязочная обыкновенная (Thamnophis sirtalis) — кадимки боолукжылан, з. пятнистая (Cylindrophis maculatus) — темгилдүү жылан, з. резиновая (Charina bottae) — чоюлма жылан, з. ремневидная (Aplopeltura boa) — кемержылан, з. роговая — к. з. *шлюзы*, з. смертельная (Acanthophis atraticus) — өлтүрүүчү жылан, з. стрела — к. *Стрела-змея*, з. тигровая (Notochis scutatus) — сары муунактуу жылан, з. украшенная — сетгүү жылан, з. цилиндрическая красная (Cylindrophis rufus) — жумуру кызыл жылан, з. черная (Pseudechis porphyriacus) — кара жылан, з. щупальцено-

ная — к. *Герпетон*, з. Эскулапова (*Elarpe longissima*) — Эскулап жылына, з. ящеричная обыкновенная (*Malpolon monspessulanus*) — кадимки кескелдириксымак жылан ж.у.с.

Зоантарий (*Zoantharia*) — зоантариялар; көнгөлдөрдүн бир уруусу.

Зоархия (*Zoarchias neglectus*) — зоархия; балыктардын бир түрү.

Золотоглазка (*Amphiodon alosoides*) — алтынкөз; айкөз балыктардын бир түрү.

Золотые рыбки — алтын балыктар; таманбалыктардын аквариумда өстүрүлүүчү кызыл, сары кооз түрлөрү.

Зонитиды (*Zonitidae*) — зонитиддер; кургактагы үлүлдөрдүн бир тукуму, буларга зонитоидес (*Zonitoides*) — зонитоидестер уруусу кирет.

Зонозавр широкохвостый (*Zonozaurus laticaudus*) — жазы куйрук зонозавр; кескелдириктердин бир түрү.

Зонтик — к. *Улитка-зонтик*, уюк *Улитки*.

Зонтичная птица (*Cephalopterus ornatus*) — чатырчан куш; Америка чырылдак куштарынын бир түрү.

Зоомастигины — к. *Жуитиконосыц*.

Зоотамний (*Zoothamnium*) — зоотамнийлер; инфузориялардын бир уруусу.

Зораптеры (*Zoraptera*) — зораптералар; тропиктик каскак жандыктардын бир түркүмү.

Зорилла (*Ictonyx striatus*) — зорилла; Америка күсөндөрүнүн бир түрү.

Зорник — к. *Вальдшнеп*.

Зорник (*Euchloe cardamines*) — кызыл көпөлөк; зыяндуу күндүзгү көпөлөктөрдүн бир түрү.

Зорька — к. *совка обыкновенная*, уюк *Совки II*.

Зубаны (*Dentex*) — арсак тиштер; деңиздеги таманбалыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: зубан большеглазый (*D. macrophthalmus*) — чоң көз арсак тиш, з. лобастый (*D. filiosus*) — жазы маңдайлуу арсак тиш, з. марокканский (*D. magosanus*) — Марокконун арсак тиши.

Зубатковые (*Anarhichadidae*) — азуулуу балыктар (тукум); буларга зубатки (*Anarhichas*) — азуулуулар уруусу жана кыйла түрлөрү кирет: зубатка дальневосточная (*A. orientalis*) — Ыраакы Чыгыш азуулуусу, з. обыкновенная — к. з. *полосатая*, з. *полосатая* (*A. lupus*) — таргыл азуулуу, з. *пятнистая* (*A. minor*) — чаар азуулуу, з. *синяя* (*A. latifrons*) — көк азуулуу, з. *угревидная* (*A. ocellatus*) — куртпалыксымак азуулуу ж.у.с.

Зубоножка обыкновенная (*Hydrotaea dentipes*) — кадимки тишпуг; чымандардын бир түрү.

Зубробизоны — зубробизондор; зубр менен бизондун ортосунан чыккан аргындар.

Зубры (*Bison*) — зубрлар, букакийктер; жапайы бодолордун бир уруусу, булардын төмөнкү түрү белгилүү: зубр европейский (*B. bonasus*) — Европа букакийиги.

Зубчатки (*Smerinthus*) — идирек канаттар; көпөлөктөрдүн бир уруусу; булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: зубчатка глазчатая (*S. ocellatus*) — бакырайак идирек канат, з. *тополовая* (*S. ropuli*) — терекчил идирек канат.

Зудень ножий (*Knemidocoptes mutans*) — буттун кычыткы кенеси.

Зудии — котур кенелери; мите кенелердин бир экологиялык тобу.

Зуй болотный — к. *кроншнеп большой*, уюк *Кроншнепы*.

Зуй большой — к. *кроншнеп большой*, уюк *Кроншнепы*.

Зуйки (*Charadriinae*) — мойноктор; маарак сымалдуу чулдуктардын бир тукуму, буларга кыйла түр кирет: зуюк большеклювый (*Charadrius leschenaultii*) — чоң тумшук мойнок, з. большой (*Ch. hiaticula*) — ири мойнок, з. *галстучник* — к. з. *большой*, з. каспийский (*Ch. asiaticus*) — Каспи мойногу, з. кривоносый (*Anarhynchus frontalis*) — ийри тумшук мойнок, з. малый (*Charadrius dubius*) — кидик мойнок, з. морской (*Ch. alexandrinus*) — деңиз мойногу, з. *песочник* — кумчул мойнок, з. *черный* — кара мойнок.

Зябленник — к. *Чеглок обыкновенный*.

Зяблики (*Fringilla*) — калтырактар; мукур чымчыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет, зяблик горный (*Leucosticte arctoa*) — тоо калтырагы, з. обыкновенный (*F. coelebs*) — кадимки калтырак.

И

Ибнбобка — к. *аспид коралловый ленточный*, уюк *Аспиды*.

Ибижара — к. *амфисбена белая*, уюк *Амфисбены*.

Ибисы (*Threskiornithidae*) — ибистер; саздан тамактануучу куштардын бир тукуму, булардын бир нече түрү бар: ибис алый (*Eudocimus tuberosus*) — кызыл ибис, и. красноногий — кызыл бут ибис, и. *настоящий* — к. и. *священный*, и. *священный* (*Threskiornis aethiopicus*) — ыйык ибис.

Иваси — к. *сельдь круглобрюшка*, уюк *Сельдеобразные*.

Иволговые (*Oriolidae*) — барпы сымалдуулар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын бир нече түрү бар: иволга африканская черноголовая (*Oriolus lagurus*) — Африка кара баш барпысы, и. балтиморская (*Icterus galbula*) — Балтимора барпысы, и. обыкновенная (*Oriolus oriolus*) — кадимки барпы, торкосары.

Иглобок (*Acanthopleura*) — тикен каптал; чопкуттуу моллюскалардын бир уруусу.

Иглобрюхообразные (*Tetraodontiformes*) — тикенбоор сыяктуулар; деңиз балыктарынын бир түркүмү, буларга иглобрюховидные (*Tetraodon*) — тикенбоор түспөлдүүлөр түркүмчөсү, бир нече уруу жана түрлөр кирет: иглобрюхие (*Tetraodontidae*) — тикенбоор сымалдуулар тукуму, иглобрюх-попугайчик (*Colomesus psittacus*) — тотудай тикенбоор, и. продолговатый — сүйрү тикенбоор, и. *пятнистый* — темгилдүү тикенбоор, и. *фахак* — Фахак тикенбоору, и. *ядовитый* — уулуу ти-

- кенбоор, и. японский — жапондун тикенбоору, иглобрюхи (Tetraodon) — тикенбоорлор (уруу), и. *зайцеголовые* (Lagocephalus) — коенбаш тикенбоорлор (уруу).
- Игловидные** (Syngnathoidei) — ийне түспөлдүү балыктар; денизде жашоочу ийнебалыктарынын бир түркүмчөсү, буларга игло-вые (Syngnathidae) — ийне сымалдуулар тукуму, анын кыйла уруусу жана түрү кирет: игла эмесвидная (Neriphis orphidion) — жылансымак ийнебалык, и. морская обыкновенная (Syngnathus acus) — кадимки ийнебалык, и. морская приморская (S. acusimilis) — Ыраакы Чыгыш ийнебалыгы, и. морская цепкохвостая (Amphelikturus dendriticus) — жабышкак куйрук ийнебалык, и. м. японская (Syngnathus schlegelii) — жапондун ийнебалыгы, и.-рыба длиннорылая (S. typhle argentatus) — узун тумшук ийнебалык, и.-рыба каспийская (S. nigrolineatus caspius) — Хазар ийнебалыгы, и.-рыба пухлощекая (S. nigrolineatus) — жоон тумшук ийнебалык, и. рыба тонкорылая (S. tenuirostris) — ичке тумшук ийнебалык, и. рыба черноморская (S. schmidti) — Кара-Дениздун ийнебалыгы, и. шиповатая (S. schmidti) — тикендүү ийнебалык, и. морские бесперые (Penetopteryx) — канатсыз ийнебалыктар (уруу), и. м. эмесвидные (Necopsis) — жылансымак ийнебалыктар (уруу), и. м. обыкновенные (Syngnathus) — кадимки ийнебалыктар (уруу).
- Игловые** — к. *Игловидные*.
- Иголокожие** (Echinodermata) — тикен терилүүлөр; сууда жашоочу жандыктардын бир тиби.
- Иглокожие бесстельчатые** — к. *Иголокожие свободноживущие*.
- Иглокожие свободноживущие** (Eleutherozoa) — эркин жашоочу тикен терилүүлөр (типче).
- Иглокожие стельчатые** (Pelmatozoa) — сабактуу тикен терилүүлөр (типче).
- Иглохвост печной** (Chaetura pelagica) — морчу шинбегекуйрук; карлыгачтардын бир түрү.
- Иглияки** — теменелүүлөр; денизде жашоочу моллюскалардын бир уруусу.
- Игрунковые** — к. *Игрункообразные*.
- Игрункообразные** (Callitrichidae) — ойноок сымалдуулар; майда маймылдардын бир тукуму, булардын кыйла түрү жана уруусу бар: игрунка карликовая (Cebuella pygmaea) — кидик ойноок, и. львиная розалия (Leontideus rosalia) — арстан сымалдуу ойноок розалия, и. обыкновенная (Callitrichus jacchus) — кадимки ойноок, и. Эдипова Жоффруа (Saguinus oedipus) — Жоффруанын эдип ойноогу, игрунки карликовые (Cebuella) — кидик ойнооктор (уруу), и. львиные (Leontideus) — арстансымак ойнооктор (уруу), и. обыкновенные (Callitrich) — кадимки ойнооктор (уруу), и. эдиповы (Oedipomida) — эдип ойнооктору (уруу), и. эдиповы собственно (Oedipomida) — кадимки эдип ойнооктору (урууча).
- Игуанодоны** (Iguanodon) — игуанодондор; байыркы кесектердин бир түркүмү.
- Игуаны** (Iguanidae) — игуаналар; кесеклириктердин бир тукуму, булардын кыйла уруулары жана түрлөрү бар: игуана галапагосская (Amblyrhynchus cristatus) — Галапагос игуанасы, и. древесная (Norops auratus) — даракчыл игуана, и. заборная (Sceloporus malachitus) — дувал игуанасы, и. зеленая — к. и. *обыкновенная*, и. земляная (Leiocephalus schreibersi) — жердеги игуана, и. изменчивая перуанская (Liolaemus multiformis) — Перунун кубулма игуанасы, и. морская (Amblyrhynchus cristatus) — дениз игуанасы, и.-носорог (Cyclura cornuta) — керикигуана, и. обыкновенная — кадимки игуана, и. черная (C. acanthura) — кара игуана, и. древесные (Anolis) — даракчыл игуаналар (уруу), и. пустынные (Sauromalus) — чөл игуаналары (уруу), и. шипохвостые (Cyclura) — тикен куйруктуу игуаналар (уруу).
- Идиакантовые** (Idiacanthidae) — идиакант сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга идиаканты (Idiacanthus) — идиаканттар уруусу жана анын төмөнкү түрлөрү кирет: идиакант обыкновенный (I. fasciola) — кадимки идиакант, и. черный (I. niger) — кара идиакант.
- Идиурусу** (Idiurus) — идиурустар; дарактарда жашоочу чычкандардын бир уруусу.
- Идулия** (Idulia) — идулия, дениз үүлдөрүнүн бир уруусу.
- Изделла** — к. *коралл белый*, уюк *Кораллы роговые*.
- Изовые** (Isonidae) — изолор; дениз балыктарынын бир тукуму, буларга изо (Iso) — изо уруусу кирет.
- Изозомы** — к. *Талстоножки II*.
- Изометриды** (Isometridae) — изометралар; дениз лиляларынын бир тукуму, буга изометра живородящая (Isometra vivipara) — дениз лиляларынын бир түрү, тирүү туучу изометра кирет.
- Изоподы** — к. *Ракообразные равноногие*.
- Изюбр** — кер марал, бугулардын бир түрү.
- Икостеевидные** (Icosteocidae) — былбырак балык; дениз балыктарынын бир түркүмчөсү.
- Икостеевые** — к. *Рыбы-тряпки*.
- Иксодиды** — к. *Клещи иксодовые*, уюк *Клещи*.
- Иктидозавр** — иктидозавр; байыркы айбандардын бир түрү.
- Иктиобус** — к. *Буйвол-рыба*.
- Илиша** (Ilisha) — илиша; айнакөз балыктарынын бир уруусу, буга илиша восточная (Ilisha elongata) — чыгыш илишасы кирет.
- Илька** (Martes pennanti) — ири суусар, илька; Америка суусары.
- Ильная рыба** (Amia calva) — балчыкчыл балык.
- Ильница** (Tubefera pendula) — баткакчыл; шылдырчымдардын бир түрү.
- "Инанга"** — к. *Австрокобитисы*.
- Индийка глазчатая** (Agriccharis ocellata) — көз темгил күрп; жапайы күрптөрдүн бир түрү.
- Индийка горная алтайская** — к. *улар алтайский*, уюк *Улары*.
- Индийка горная гималайская** — к. *улар гималайский*, уюк *Улары*.

Индейка горная кавказская — к. улар кавказский, уюк Улары.

Индейка горная каспийская — к. улар каспийский, уюк Улары.

Индейка домашняя — бакма күрп.

Индейка кустарная (*Alectura lathamii*) — бадал күрпү; жапайы күрптердүн бир түрү.

Индейка обыкновенная (*Meleagris gallopavo*) — кадимки күрп; жапайы күрптердүн бир түрү.

Индийский кукаль — к. кукушка шпорцевая, уюк Кукушки.

"Индийский лосось" — к. пальцепер четырехпалый, уюк Пальцеперые.

Индикотерий (*Indicotherium*) — индикотерий; дөөкерик, кериктердин байыркы бир зор түрү.

Индостомовые (*Indostomidae*) — индостома сымалдуулар; көл балыктарынын бир тукуму, буларга, мисалы, индостома (*Indostomus*) — индостомалар уруусу кирет.

Индриды (*Indrididae*) — индри сымалдуулар; маймылдардын бир тукуму, булардын төмөнкү уруулары жана түрлөрү белгилүү: индри короткохвостые черные (*Indri*) — чолок куйрук кара индрилер (уруу), и. короткохвостый (*I. indri*) — чолок куйрук индри, и. мохнатые — к. *Авагисы*, и. хохластые (*Propithecus*) — үрпөк индрилер (уруу).

Индюки (*Meleagrinae*) — күрптер; тоок сымалдуу куштардын бир тукумчасы.

Иния амазонская (*Inia geoffrensis*) — Амазонка иниясы; дельфиндердин бир түрү.

Иностранцевие — иностранцевие; байыркы айбандардын бири.

Инфузория (*Infuzoria*) — инфузориялар; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир классы, буларга кыйла түркүм, тукум, уруу жана түрлөр кирет: инфузория апостоматы (*Apostomata*) — апостома инфузориялары, инфузория жандыктарынын денизде жашоочу бир тобу, и. брюхоресничные (*Hypotricha*) — курсагы түктүү инфузориялар (түркүм), и. воронкоресничные — к. *Хонотрихи*, и. кругоресничные (*Peritricha*) — тегерете түктүү инфузориялар (түркүм), и. малоресничные (*Oligotricha*) — аз түктүү инфузориялар (түркүм), и. равноресничные (*Holotricha*) — текши түктүү инфузориялар (түркүм), и. разноресничные (*Heterotricha*) — ар кыл түктүү инфузориялар (түркүм), и. сосущие (*Suctoria*) — соргуч инфузориялар (түркүм), и. спиральноресничные — спираль түктүү инфузориялар, и. бурсария (*Bursaria truncatella*) — баштыкчан инфузория, инфузориялардын эң ири түрү, и. спирофрия (*Spigophrya subparasitica*) — спирофрия инфузория (түр), и.-трубач (*Stentor polyommorphus*) — сурнай-инфузория (түр), и.-туфелька — к. *туфелька грязевая*, уюк *Туфелька*.

Ивэр — к. *верблюд одногорбый*, уюк *Верблюд*.

Ипатка (*Fratercula corniculata*) — ипатка; шынаутумшук куштардын бир түрү.

Ипносы (*Ipnoops*) — ипностор; дениз балыктарынын бир тукуму.

Ирбис — к. *Барс снежный*.

Ирена голубая (*Irena puella*) — көгүш ирена; сайрагыч чымчыктардын бир түрү.

Иридомиремксы (*Iridomyrmex*) — иридомиремктер; кумурскалардын бир уруусу.

Исправник — к. *поморник короткохвостый*, уюк *Поморники*.

Итониды (*Itonidae*) — итониддер; тордомо канаттуу каскак жандыктардын бир тукуму.

Ихневмон египетский (*Herpestes ichneumon*) — Египет ихневмону; мангустка окшогон бир желиндүү айбандын түрү.

Ихневмониды (*Ichneumonidae*) — ихневмон сымалдуулар; каскак жандыктардын бир тукуму, буга ихневмон (*Ichneumon*) — ихневмондор уруусу да кирет.

Ихтиборовые (*Ichtyboridae*) — ихтибор сымалдуулар; каньлыгты балыктардын бир тукуму.

Ихтиобделлиды — к. *пиявки рыбы*, уюк *Пиявки*.

Ихтиозавры (*Ichthyosauria*) — ихтиозаврлар; байыркы дөө кесктердин бир түркүмү.

Ихтиококк (*Ichthyosoccus*) — ихтиококк; дениз балыктарынын бир уруусу.

Ихтиомисы (*Ichthyomys*) — ихтиомистер; балыкчыл келестердин бир уруусу.

Ихтиоптеригин (*Ichthyopterygia*) — ихтиоптеригия; байыркы жандыктардын бир классчасы.

Ихтиорнис (*Ichthyornis*) — ихтиорнис, балыккуш; байыры өлгөн тиштүү куш.

Ихтиостегалин (*Ichthyostegalia*) — ихтиостегалиялар; амфибиялардын бир түркүмү.

Ихтиофтириус (*Ichthyophthirius multifiliis*) — ихтиофтириус; мите инфузориялардын бир түрү.

Ицелоподобные (*Icelinae*) — ицель сымалдуулар; дениз балыктарынын бир тукумчасы, буларга ицелы (*Icelus*) — ицелдер уруусу кирет.

Ицерия — к. *червец австралийский желобчатый*, уюк *Червцы*.

Ишак — эшек; бакма эшек.

Ишнохитон (*Ischnochiton*) — ишнохитон; чопкутту моллюскалардын бир уруусу.

Ишхан (*Salmo ischchan*) — ишхан, жилингир; Севан көлүнүн жилингир балыгы.

Й

Йольдиелла (*Yoldiella*) — йольдиелла; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу, буга төмөнкү түрлөрү да кирет: йольдия северная (*Yoldia hyperborea*) — түнкү йольдия, й. широкая (*Y. thraciaeformis*) — жазы йольдия.

К

Каама — каама; Африкада жашоочу жуп туяктуу, улукмүйүз кийиктердин бир түрү.

Кабан обыкновенный (*Sus scrofa*) — кадимки доуз; жапайы чочко.

Кабаны — к. *Свины*.

Кабаны-рыбы парусные (*Histiopaterus*) — желкендүү каманбалыктар; каманбалыктардын бир уруусу, буларга өкүл катары кабан-рыба (*H. tyurus*) — каманбалык кирет.

Кабаны-рыбы крапчатые (*Paristopaterus*) — сепкилдүү каманбалыктар; каманбалыктардын тукумундагы балыктардын бир уруусу.

Кабарагойя — к. *варан полосатый*, уюк *Вараны*.

Кабарги (*Moschidae*) — сыякуштар, тооргулар; кебетеси бугуга окшош, мүйүзү кичине айбандардын бир тукуму, буларга кабарга (*Moschus moschiferus*) — сыякуш, тооргу кирет.

Кабрилья (*Epinephelus guttatus*) — кабрилья, океан балыктарынын бир түрү.

Кавалеры — к. *Парусники II*.

Кавалеры настоящие — *парусники настоящие*, уюк *Парусники II*.

Кавалла (*Scomberomorus cavalla*) — кавалла; макрель балыктарынын бир түрү.

Кавия (*Savia*) — доузчыкандар; лабораторияда колдонулуучу кемиргич майда, желиндүү айбандардын бир уруусу.

Каволия (*Cavolinia*) — каволия; үлүлдөрдүн бир уруусу.

Кагу (*Rhinoceti*) — кагулар; куштардын бир түркүмү. Жаны Каледония аралында жашашат.

Кагуан (*Cynocephalus volans*) — кагуан, териканат; Түштүк-Чыгыш Азиянын токойлорунда учуп жашоочу желиндүү айбандардын бир түрү.

Казарки (*Branta*) — дудук каздар (уруу); буларга кыйла түр кирет: казарка белолобая — к. *гусь белолобий*, уюк *Гуси*, к. белолобая малая — к. *Пискулька*, к. белошекая (*B. leucopsis*) — ак жаак дудук каз, к. канадская (*B. canadensis*) — Канада дудук казы, к. краснозобая (*B. ruficollis*) — кызыл жемсөө дудук каз, к. морская — к. к. *краснозобая*, к. немая — к. *Луменник*, к. рыжешая — к. к. *краснозобая*, к. средняя — к. *гусь белолобий*, уюк *Гусеобразные*, к. цветная — к. к. *краснозобая*, к. черная (*B. bernieri*) — кара дудук каз, к. чубарая — к. к. *краснозобая*.

Казуары (*Casuariiformes*) — казуарлар; Австралияда жана ага жакын аралдарда жашоочу куштардын бир түркүмү, төө куштарга окшош, буларга казуаровые (*Casuaridae*) — казуар сымалдуулар тукуму, бир нече түрү: казуар-мурук — к. *Мурук*, к. обыкновенный (*Casuarus casuaris*) — кадимки казуар, к. серамский — к. к. *обыкновенный*, к. шлемоносный — к. к. *обыкновенный* кирет.

Каймановые рыбы (*Lepisosteidae*) — кайман сымалдуу балыктар; Америка континентинин өзөндөрүндө, көлдөрүндө жашоочу балыктардын бир тукуму.

Кайманы — каймандар; аллигатор тукумундагы крокодилдердин бир систематикалык тобу,

буларга үч уруу жана бир нече түр кирет: кайман крокодиловый (*Saiman crocodilus*) — крокодил кайманы, к. черный (*Melanosuchus niger*) — кара кайман, к. широкомордый (*Saiman latirostris*) — жазы тумшук кайман, кайманы гладколобые (*Paleosuchus*) — жылма майдай каймандар (уруу), к. очковые (*Saiman*) — тостогой каймандар (уруу), к. черные (*Melanosuchus*) — кара каймандар (уруу).

Кайры (*Ugia*) — кайралар; чистиктер түркүмүндөгү, сууда сүзүп, түндүк уюлдуң тегерегинде жашоочу куштардын бир уруусу, буларга төмөнкүлөр кирет: кайра Берингова — Беринг кайрасы, к. длинноклювая — к. к. *тонкокклювая*, к. короткокклювая — к. к. *толстоклювая*, к. толстоклювая (*U. lomvia*) — тултук тумшук кайра, к. тонкокклювая (*U. aalge*) — ичке тумшук кайра.

Кайсака (*Bothrops atrox*) — кайсака; найзабаш жыландардын бир түрү.

Какаду (*Kakatoeinae*) — какадулар; Австралия тотуларынын бир тукумчасы, буларга төмөнкү уруулар жана түрлөр кирет: какаду черные (*Kakatoe niger*) — кара какадулар (уруу), к. желтоохлый (*K. galerita*) — сары үрпөктүү какаду, к. инка (*K. leadbeateri*) — инка-какаду, к. розовый (*K. roseicapilla*) — кызгылтым какаду, к. черный (*Probosciger aterrimus*) — кара какаду, к. ч. белоухый (*Calyptrorhynchus baudinii*) — ак кулак кара какаду; к. черный рыжехвостый (*Calyptrorhynchus magnificus*) — кышкуйрук кара какаду.

Какапо — к. *попугей совиный*, уюк *Попугаи*.

Какамицли (*Bassariscus astutus*) — какамицли; жанат сымалдуу желиндүү айбандардын бир түрү, Америкада жашайт.

Калабария (*Calabaria reinhardtii*) — калабария; питон жыландарынын бир түрү жана уруусу.

Каламарихты — к. *змеи карликовые*, уюк *Змеи*.

Каламоихты (*Calamoichthys*) — каламоихтер; көп канаттуу балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү, миңсалы, каламоихт (*C. calabaricus*) — каламоихт.

Калан (*Enhydra lutris*) — кемчат; деңиз кундузу.

Каландра — к. *жаворонок степной*, уюк *Жаворонокковые*.

Каланиды (*Calanoida*) — калануу түспөлдүүлөр; калак буттуу рак сымалдуу майда жандыктардын бир түркүмчөсү, буларга каланус (*Calanus*) — каланустар уруусу кирет.

Калаппа (*Calappa*) — калаппалар; крабдардын бир уруусу.

Калао (*Buceros bicornis*) — калао; кериккуштардын бир түрү.

Калбасу (*Labeo calbasu*) — калбасу; каңылтыр балыктардын бир түрү.

Калиактисы (*Calliactis parasitica*) — калиактистер; актиниялардын бир уруусу.

Калигонидыне (*Caligoida*) — калигус сымалдуулар; рак сымалдуу майда жандыктардын бир түркүмчөсү.

Калико (*Pomoxis sparoides*) — калико; кулактуу алабугалардын бир түрү.

Каликург (*Sturtoheilus*) — каликург; сары аарылардын бир уруусу.

Калиптреялар (*Calyptraeidae*) — калиптреялар; деңиз үлүлдөрүнүн бир тукуму.

Калист — к. *аист белый*, уюк *Аисты*.

Калитеры (*Callitæra*) — калитерлер; баркыткалдырканлардын бир уруусу.

Калкановые (*Bothida*) — калкан сымалдуулар; камбала балыктарынын бир тукуму, буларга кыйла систематикалык категориялар кирет: калканоподобные (*Scophthalminae*) — калкансымактар (тукумча), калканы (*Scophthalmus*) — калкандар (уруу), калкан (*S. macoticus*) — калкан (түр).

Каллима — каллималар; көпөлөктөрдүн бир уруусу.

Каллимико (*Callimico*) — каллимико; ойноок маймылдардын бир уруусу.

Каллиостома (*Calliostoma*) — каллиостомалар; үлүлдөрдүн бир уруусу.

Каллитевтис (*Calliteuthis*) — каллитевтистер; мүрөккөптердин (кальмарлардын) бир уруусу.

Каллит бурая (*Rhynocripta broweni*) — күрөң каллит; чаныруучу куштардын бир түрү.

Каллито серая (*Rhynocripta lanceolata*) — боз каллит; чаныруучу куштардын бир түрү.

Каллифориды — к. *мухи падальные*, уюк *Мухи*.

Каллихрой (*Callichrous bimaculatus*) — каллихрой; жаян балыктардын бир түрү.

Каллихтовые (*Callichthyidae*) — каллихт сымалдуулар; аквариумда багылуучу майда жаян балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу жана түрлөр кирет: каллихт обыкновенный (*Callichthys callichthys*) — кадимки каллихт, к. пятнистый (*C. punctatus*) — чаар каллихт, каллихты (*Callichthys*) — каллихтер (уруу).

Каллоринховые (*Callorhynchidae*) — каллоринх сымалдуулар; баш сөөгү туташ балыктардын бир тукуму, буларга каллоринхи (*Callorhynchus*) — каллоринхтер уруусу кирет.

Калоеды (*Onthophagus*) — кыкчылдар; кыкчыл коушарлардын бир уруусу, булардын өкүлү катары, мисалы, калоед-бык (*O. taurus*) — букабаш кыкчыл кирет.

Калонг (*Pteropus vampyrus*) — калон, итжарганат; ири жарганаттардын бири.

Калот — к. *Кровосос*.

Калоты (*Calotes*) — калоттор; даракчыл кескелдиктердин бир уруусу, булардын өкүлү калот обыкновенный (*C. calotes*) — кадимки калот.

Калуга (*Huso dauricus*) — калуга; мекире балыктардын бир түрү.

Кальмары (*Decapoda*) — мүрөккөптер, кальмарлар; башпуг моллюскалардын бир түркүмчөсү, буларга кыйла тукум, уруу жана төмөнкү түрлөр кирет: кальмар американо-американский — Америка мүрөккөби, к. Банкса — Банкс мүрөккөби, к. гигантский — дөө мүрөккөп, к. короткоплавниковый — чолок сүзгүчтүү мүрөккөп, к. летающий — к. *Стено-*

тевтис, к. летучий — к. *Стенотевтис*, к. обыкновенный — кадимки мүрөккөп, к. огненный — к. *к. чудесная лампа*, к. северный — түндүк мүрөккөп, к. чудесная лампа (*Thaumalampas diadema*) — жылтылдак мүрөккөп.

Камбалобразные (*Pleuronectiformes*) — камбала түспөлдүүлөр; капталына жагып сүзгөн жалпак балыктардын түркүмү, буларга кыйла тукум, уруу жана түр кирет: камбала гладкая (*Liopsetta putnami*) — жылма камбала, к. длиннорылая (*Limanda punctatissima*) — узун тумшук камбала, к. двухлинейная северная (*Lepidopsetta bilineata*) — кош түшкүндүү түндүк камбала, к.-ерш (*Hippoglossoides platessoides*) — түрпүккамбала, к.-е. американская (Н. pl. *platessoides*) — Америка түрпүккамбаласы, к. е. европейская (Н. pl. *limandoides*) — Европа түрпүккамбаласы, к.-е. северная (Н. *robustus*) — түндүк түрпүккамбала, к. желтобрюхая (*Pleuronectes quadrituberculatus*) — сары боор камбала, к. желтоперая (*Limanda aspera*) — сары канат камбала, к. звездчатая (*Platichthys stellatus*) — жылдысымак камбала, к. карликовая норвежская (*Phrynorhombus norvegicus*) — Норвегия кидик камбаласы, к. малоротая (*Microstomus kitt*) — кичине ооз камбала, к. морская (*Pleuronectes platessa*) — деңиз камбаласы, к. охотоморская (*Hippoglossoides classodon*) — Охот деңизи камбаласы, к. пеликановая (*Pelecanichthys crumenalis*) — биргазанкамбала, к. полосатая (*Liopsetta pinnifasciata*) — алача камбала, к. полярная (*L. glacialis*) — уюлчул камбала, к. речная (*Platichthys flesus*) — өзөн камбаласы, к. р. балтийская (*Pl. flesus trachurus*) — Балтика өзөн камбаласы, к. р. северная (*Pl. flesus septentrionalis*) — түндүк өзөн камбаласы, к. темная (*Liopsetta obscura*) — каралжин камбала, к. хоботная (*Limanda proboscidea*) — тумшуктуу камбала, к. четырехбугорчатая (*Pleuronectes quadrituberculatus*) — төрт бүдүрлүү камбала, к. япономорская (*Hippoglossoides dubius*) — жапон деңизинин камбаласы, камбаловидные (*Pleuronectoidei*) — камбала түспөлдүүлөр (түркүмчө), камбаловые (*Pleuronectidae*) — камбала сымалдуулар (тукум), камбалоподобные (*Pleuronectinae*) — камбала сыяктуулар (тукумча), камбалы белоброхие (*Lepidopsetta*) — ак боор камбалалар (уруу), к. большеротые (*Macrostomus*) — чоң ооз камбалалар (топ), к. двухлинейные — к. *к. белоброхие*, к. длинные (*Glyptocephalus*) — узун камбалалар (уруу), к.-ерши (*Hippoglossoides*) — түрпүккамбалалар (уруу), к. малоротые (*Microstomus*) — кичине ооз камбалалар (топ), к. морские (*Pleuronectes*) — деңиз камбалалары (уруу), к. палтусовидные — к. *к.-ерши*, к. полярные (*Liopsetta*) — уюлчул камбалалар (уруу), к. речные (*Platichthys*) — өзөн камбалалары (уруу), к.-ромбы (*Scophthalmus, rhombus*) — ромбкамбалалар (уруу).

"Камбона" — к. *протоптер бурый*, уюк *Протоптеры*.

Каменик (*Oenanthe*) — чакчыгайлар; ийинге тууп, балапандарын чыгаруучу чымчыктардын бир уруусу, буларга, төмөнкү түрлөр кирет: каменка белохвостая (*O. leucoga*) — ак куйрук чакчыгай, к. обыкновенная (*O. oenanthe*) — кадимки чакчыгай, к. плесунья (*O. issabellina*) — сорондок чакчыгай, к. пустынная (*O. deserti*) — чөл чакчыгайы ж. у. с.

Каменушка — к. *утка каменная*, уюк *Утинье*.

Камень-рыба (*Synanceia verrucosa*) — ташпалык; сөөлдүү балыктар тукумундагы уулуу балыктардын бир түрү, деңиз түбүндө жашайт.

Камятөчкы (*Lithophaga*) — таш кемиргичтер; капкалуу моллюскалардын бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы, камятөчөц-петрикола (*Potricola lithophaga*) — петрикола таш кемиргичи.

Камнешарки (*Arenaria*) — таш тинткичтер; чулдуктардын бир тукумчасы, буларга өкүл катары камнешарка обыкновенная (*Arenaria integris*) — кадимки таш тинткич кирет.

Кампанулярия (*Campanularia*) — кампануляриялар; медузалардын бир уруусу.

Камподей (*Camprodidae*) — камподеялар; кош куйруктуу, каскак жандыктардын бир тукуму, буларга өкүл, мисалы, камподея пещерная (*Plusiocampa balsani*) — үнкүрчү камподея.

Кампостома (*Campostoma*) — кампостомалар; канылтыр балыктардын бир уруусу.

Камптозоа (*Ктпрптозоа*) — ийилгичтер, камптозоа; сууда жашоочу жандыктардын бир тиби.

Камышница (*Gallinula chloropus*) — кызыл чеке кашкалдак; кашкалдактар уруусундагы сазда жашоочу куштардын бир түрү.

Камышница рогатая (*Gallicrex cinerea*) — мүйүздүү кашкалдак; кашкалдактар уруусундагы саз куштарынын бир түрү.

Камышовка — к. *Камышница*.

Камышовки (*Acrocephalus*) — камышкороолулар; короолу чымчыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: камышовка-барсунок (*A. schoenobaenus*) — борколдуу камышкороолу, к. дроздовидная (*A. agudinaceus*) — таркылдаксымак камышкороолу, к. индийская — Индистан камышкороолуусу, к. садоявая — бакчы камышкороолу, к.-сверчок (*Locustella fluviatilis*) — сойку камышкороолу, к. соловинная — булбулсымак камышкороолу, к. тростниковая балгамыш короолуусу.

Канагурта (*Rastrelliger kanagurta*) — канагурта; скумбрия балыктарынын бир түрү.

Канарейки — канартаранчылар; Канар аралындагы жакшы сайроочу кооз таранчылардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: канарейка дикая — жапайы канартаранчы, к. домашняя — бакма канартаранчы, к. европейская — Европа канартаранчысы, к. лесная — токой канартаранчысы.

"Кандиру" — к. *ванделлия*, уюк *Ванделлиевое*.

Канна (*Taurotragus oryx*) — канна, букабугу; ири бөкөндөрдүн бир түрү.

Канномисы (*Cannomys*) — канномистер; бамбукчу келестердин бир уруусу.

Канны — к. *Оленебыки*.

Канчили (*Tragulus*) — канчилдер; Азия бугучарлары, бугуга окшош, чондугу коёндой айбандардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: канчил большой (*T. paru*) — ири канчил, к. малый (*T. javanicus*) — кидик канчил, Ява бугучары, к. пятнистый (*T. teminna*) — чаар канчил, Индистан бугучары.

Канюк большой — к. *сарыч большой*, уюк *Сарычи настоящие*.

Канюк-курганник — к. *Курганник*.

Канюк малый — к. *сарыч малый*, уюк *Сарычи настоящие*.

Канюк мохноногий (*Buteo lagopus*) — баракшыйрак сары; карчыга куштар тукумдагы чычканчыл куштардын бир түрү.

Канюк рыжий — к. *сарыч малый*, уюк *Сарычи настоящие*.

Канюк-рябец — к. *Канюк мохноногий*.

Канюки — к. *Сарычи настоящие*.

Капибара (*Hydrochoerus carubara*) — капибара; доңузчыканга окшош, бирок андан өтө чон кемиргич айбан, Борбордук жана Түштүк Америкада жашайт.

Капитан большой (*Pseudotolithes tpus*) — чон капитан; бүркүтчабак тукумундагы капитан бүркүтчабактардын бир ири түрү.

Капитан малоротый (*Pseudotolithes brachynathus*) — бөйтөк ооз капитан; бүркүтчабактардын бир түрү.

Капитан сенегальский (*Pseudotolithes senegalensis*) — Сенегал капитаны; бүркүтчабактар тукумундагы ири балыктардын бир түрү.

Капитаны (*Pseudotolithes*) — к. *горбыли-капитаны*, уюк *Горбылевое*.

Каприче — к. *Капибара*.

Капروهые (*Sarproidae*) — капростор; күнбалыктардын бир тукуму, булардын бир өкүлү: капрос (*Sarpos aper*) — капрос.

Капский голубок (*Daption capensis*) — Кап кептери; бороончулардын тукумундагы деңиз куштарынын бир түрү.

Капугна — к. *Капибара*.

Капулиды (*Capulidae*) — капул сымалдуулар; деңиз үлүлдөрүнүн бир тукуму.

Капустница — к. *Корова стеллерова*.

Капуцин (*Bostrychus capucinus*) — түкпаш; капюшончон коңуздардын бир түрү.

Капуцины (*Cebus*) — капуниндер; маймылдардын бир уруусу, буларга бир нече түр кирет: капунин белогрудый (*C. capucinus*) — ак тош капунин, к. белоплечий — к. к. *белоерудый*, к. черноголовый бурый (*C. apella*) — кара баш күрөң капунин, к. хохолковый — к. к. *черноголовый бурый*.

Капушонники (*Bostrychidae*) — капюшончондор; коңуздардын бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түр кирет; капюшонник пятнистый (*Schistoceros bimaculatus*) — кош чекиттүү капюшончон, к. шпоносный (*Enneadesmus trispinosus*) — тикендүү капюшончон ж. б.

Каравайка (Plegadis) — каравайлар; чулдуксымак куштардын бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы: каравайка (P. falcinellus) — каравай.

Каравала — к. *крайт цейлонский*, уюк *Крайты*.

Каравашка — к. *каравайка*, уюк *Каравайки*.

Карагатка — к. *Огарь*.

Карагуш — кара куш; бүркүттөр уруусундагы кара шакилдиктардын бир түрү.

Карадринна — к. *совка малая*, уюк *Соеки I*.

Каракал (Felis caracal) — каракал; чөл сүлөөсүнү, мышык сымалдуулар тукумундагы, чөлдө жашоочу ири жырткыч айбандардын бир түрү.

Каракары (Dartriinae) — тарпчыл ителгилер; Америкада жашоочу тарп менен тамактануучу, шумкар сымалдуу куштардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү түрлөр жана уруулар кирет: каракара гуадалупская (Polyborus lutosus) — Гуадалупа тарпчыл ителгиси, к. обыкновенная (P. plancus) — кадимки тарпчыл ителги, каракары горные (Phalcoobaeus) — тоонун тарпчыл ителгери (уруу), каракары крикливые (Milvago) — чанырган тарпчыл ителгилер (уруу).

Каракацицы (Myopsida) — каракациалар, башпут моллюскалардын бир түрүмү; буларга төмөнкү тукумдар да кирет: каракацицы кальмарообразные (Lobiginidae) — мүркөкөп сымалдуу каракациалар (тукум), к. настоящие (Sepiidae) — накта каракациалар (тукум).

Каракурт (Latrodectus tedeinguttatus) — кара курт; уулуу жөргөмүштөрдүн бир түрү.

Караңги — к. *Каранксы*.

Караңксы (Caranx) — каранкстар; ставрида балыктарынын бир уруусу, буларга кыйла түрлөр кирет: каранк большой (C. hippos) — ири каранк, к. гавайский (C. cheilio) — Гавайя каранксы, к. длинноперый (C. armatus) — узун канат каранк, к. золотистый (C. styxos) — сары каранк, к. малабарский (C. malabaricus) — Малабар каранксы, к. сенегалский (C. senegalensis) — Сенегал каранксы, к. черный (C. lugubris) — кара каранк, к. шестиполосый (C. sexfasciatus) — алты түшкүндүү каранк.

Караңчо — к. *каракара обыкновенная*, уюк *Каракары*.

Карапузика (Histeridae) — кидик конуздар; конуздардын бир тукуму, карапузик мурравинный (Hetaerius ferrugineus) — кумурскачыл конуз, карапузика настоящие (Hister) — накта кидик конуздар уруусу.

Карапусовые (Sagaridae) — карапус сымалдуулар; треска балыктарынын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу жана түрлөр кирет: карапус (Sagarus) — карапустар (уруу), к. красный (C. homei) — кызыл карапус, к. средиземноморский (C. acus) — Жер-Орто деңизинин карапусу.

Караси (Carassius) — таманбалыктар; каңылтырбалыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр таандык: карась золотой (C. carassius) — алтынсары таманбалык, к. круг-

лый — к. к. *золотой*, к. обыкновенный — к. к. *золотой*, к. серебряный (C. auratus) — күмүштөй таманбалык.

Караси морские (Sparidae) — деңиз таманбалыктары (тукум); буларга карась морской (Diplodus annularis) — деңиз таманбалыгы кирет.

Карафрактусы (Caraphractus) — карафрактустар; чабандес каскактардын бир уруусу.

Кардиналковые — к. *Алогоновые*.

Кардиналовые — кардиналдар; аквариумда багылуучу майда каңылтыр балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: кардинал виргинский — Виргиния кардинал, к. красногрудый — кызыл төш кардинал.

Кардитиды (Carditidae) — кардита сымалдуулар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу жана түр кирет: кардита флоридская (Cardita floridana) — Флорида кардитасы, кардиты (Cardita) — кардиталар (уруу).

Кардиомиа (Cardiomya) — кардиомиа; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Кардиумы — к. *Сердцевидки*.

Кардиумы настоящие (Cardium) — накта кардиумдар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Каребара (Carebara) — каребара; кумурскалардын бир уруусу.

Карепрокты (Careproctus) — карепроктор; көңөкбаш сыяктуу балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: карепрокт северный (C. reinhardtii) — түндүк карепрокт, к. ультраабиссальный (C. amblystomopsis) — өтө тереңдеги карепрокт.

Каретта ложная — к. *Логгерхед*.

Каретта настоящая (Eretmochelys imbricata) — накта каретта; деңиз ташакаларынын бир түрү.

Карibu — к. *олень северный американский*, уюк *Олени*.

Каринарии (Carinariidae) — каринариялар; деңиз үлүлдөрүнүн бир тукуму.

Каристовые — к. *Тривачи*.

Каристы (Caristius) — каристтер; жалдуу балыктардын бир уруусу.

Карихиумы (Carichium) — карихиумдар; кургактагы үлүлдөрдүн бир уруусу.

Карнегелла (Carnegiella) — карнегеллалар; шынаакурсак балыктардын бир уруусу.

Карнеро — к. *ванделлия*, уюк *Ванделлиевые*.

Каролинка (Microchyla carolinensis) — Каролина даракчыл бакасы; Американын даракка чыгып жашоочу бакаларынын бир түрү.

Карп голый — к. к. *голый*, уюк *Карпообразные*.

Карп зеркальный - к. к. *зеркальный*, уюк *Карпообразные*.

Карп чешуйчатый — к. к. *чешуйчатый*, уюк *Карпообразные*.

Карпидес — к. *карпидес*, уюк *Карпообразные*.

Карповидные — к. *карповидные*, уюк *Карпообразные*.

Карповые маринкоподобные — к. к. *маринкоподобные*, уюк *Карпообразные*.

Карповые расщепобрюхие — к. к. *маринкоподобные*, уюк *Карпообразные*.

Карповые вши (*Branchiura*) — канылтыр биттери; мите калакпут рақчалардын бир түркүмү.

Карпоеды — к. *Карповые вши*.

Карпозубообразные (*Syrpinodontiformes*) — канылтыр тиш түспөлдүүлөр; тиштери канылтырдыкындай балыктардын бир түркүмү, буларга карпозубые (*Syrpinodontidae*) — канылтыр тиш сымалдуулар тукуму жана карпозубики (*Syrpinodon*) — канылтыр тиштер уруусу кирет.

Карпоидей (*Sargroidea*) — карпоидейлер; жандыктардын байыркы бир тектери.

Карпообразные (*Syrpiniformes*) — канылтыр түспөлдүүлөр; сөөктүү балыктардын бир түркүмү, булардын 3 түркүмчөсү, 13 тукуму, көп уруусу жана түрү бар, алардын ичинде төмөнкүлөр да кезигет: карповидные (*Syrpinoidei*) — канылтыр кебетелүүлөр түркүмчөсү, карповые (*Syrpinidae*) — канылтыр сымалдуулар (тукум), к. маринкоподные — сазан сымалдуу канылтырлар (топ), к. расщепобрюхие — к. к. *маринкоподобные*, карпиодес (*Sargriodes*) — карпиодестер (уруу), карпы (*Syrpinus*) — канылтырлар (уруу), карп голый (*S. sargis*) — түрпүсүз канылтыр, к. зеркальный (*S. sargio*) — жылтылдак канылтыр, к. прудовой (*S. sargio*) — бама канылтыр, к. к. *зеркальный*, к. *чешуйчатый* (*S. sargio*) — түрпүлүү канылтыр ж. у. с.

Кархародон (*Carcharodon carcharias*) — кархародон; акулалардын эң ири түрү.

Карцинобделла (*Carcinobdella cyclostoma*) — карцинобделлалар; сүлүктүрттардын бир уруусу.

Касабе (*Chloroscombrus chrisurus*) — касабе; ставрида балыктарынын бир түрү.

Касатка — к. *ласточка деревенская*, уюк *Ласточковые*.

Касатки — к. *Косатки*.

Касидоровые (*Kasidoroidea*) — касидора сымалдуулар; китсымак балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү катары, касидора (*Kasidoron edon*) — касидора белгилүү.

Касидорон — к. *касидора*, уюк *Касидоровые*.

Каскавела — к. *гремучник страшный*, уюк *Гремучники настоящие*.

Кассава — к. *гадюка габонская*, уюк *Гадюки*.

Кассидария (*Cassidaria*) — кассидариялар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Кассиды — к. *Улитки шлемовидные*.

Кассики (*Cassidix*) — каргадайлар; Америкада жашоочу каргадай кара куштардын бир уруусу, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: кассик лодкохвостый (*C. mexicanus*) — кайык куйрук каргадай (түр), кассики оропендолы (*Gymnostinops*) — оропендол каргадайлар (уруу).

Кассис — к. *улитка-шишак*, уюк *Улитки*.

Каталинеты (*Anisotremus*) — каталинеттер; коркулдак балыктардын бир уруусу.

Каталуфовые (*Priacanthidae*) — каталуфа сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир тукуму, буларга өкүл катары каталуфа большеглазая (*Priacanthus boops*) — чон көз каталуфа кирет.

Катля (*Catla catla*) — катля, канылтыр балыктардын бир түрү.

Катран — к. *акула колючая обыкновенная*, уюк *Акулы*.

Катранообразные (*Squaliformes*) — катран түспөлдүүлөр, акулалардын бир түркүмү.

Катушки (*Planorbidae*) — чыгырыктар; кара сууларда жашоочу үлүлдөрдүн бир тукуму, буларга, катушка роговидная (*Coretus corneus*) — кочкормүйүз кирет.

Кауди (*Phalliceros caudomaculatus*) — кауди; аквариум балыктарынын бир түрү.

Каулофрина (*Caulophryne*) — каулофрина; теренде жашоочу кайырмакчан балыктардын бир уруусу.

Каура — к. *поганка большая*, уюк *Поганки*.

Каури — каурилер; курсакпут моллюскалардын эки түрүн камтыган термин.

Кахау — к. *носач обыкновенный*, уюк *Носачи обыкновенные*.

Качкар — к. *Архар*.

Качурки (*Hydrobatidae*) — чардакчымчыктар; деңиздерде, океандарда жашоочу, түтүктүмшүк куштардын ичиндеги бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: качурка северная (*Oceanodroma leucorhoa*) — түндүк чардакчымчык, к. *сизая* (*O. furcata*) — көгүш чардакчымчык, к. *вилхвостая* (*Oceanodroma monorhis*) — ача куйрук чардакчымчык.

Кашалотовые (*Physeteridae*) — кашалот сымалдуулар; тиштүү киттердин бир тукуму, буларга төмөнкү уруулар жана түрлөр кирет: кашалот карликовый (*Kogia breviceps*) — кидик кашалот, к. *обыкновенный* (*Physeter catodon*) — кадимки кашалот, кашалоты (*Physeter*) — кашалоттор (уруу), к. *карликовые* (*Kogia*) — кидик кашалоттор (уруу).

Квагга (*Equus quagga*) — квагга; зебрелердин байыркы кырылган бир түрү.

Квак — к. *Кваква*.

Кваква (*Nuisticogax nuisticogax*) — түнчү кытан; сазда жашоочу, кытандар түркүмүндөгү бир түр.

Квакши (*Hylidae*) — даракчыл бакалар; бакалардын даракка жакшы чыга алуучу бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: квакша банановая (*Hyla nebulosa*) — банан даракчыл бакасы, к. *булавоногая* — к. *квакша-кузнец*, к. *бразильская* (*H. resinificatrix*) — Бразилия даракчыл бакасы, к. *Гельди* (*Flectonopus goeldii*) — Гельди даракчыл бакасы, к. *географическая* (*Hyla geographica*) — картасымак даракчыл бака, к. *Геслер* (*H. giesleri*) — Геслер даракчыл бакасы, к. *дальневосточная* (*H. japonica*) — жапон даракчыл бакасы, к. *двупятнистая* (*H. bipunctata*) — эки тактуу даракчыл бака, к. *доминиканская* (*H.*

dominicensis) — Доминик даракчыл бакасы, к. зеленая — к. к. обыкновенная, к. жемчужная (H. Albomarginata) — берметтей даракчыл бака, к. изменчивая (H. versicolor) — кубулма даракчыл бака, к. калифорнийская (H. californiae) — Калифорния даракчыл бакасы, к. королевская (H. regilla) — падышалык даракчыл бака, к. красная (H. rubra) — кызыл даракчыл бака, к.-кузнец (H. faber) — уста даракчыл бака, к. обыкновенная (H. arborea) — кадимки даракчыл бака, к. свистящая (H. stricifer) — ышкырыкчы даракчыл бака, к. сонорская (H. eximia) — Сонор даракчыл бакасы, к. стройная (H. crepitans) — сымбаттуу даракчыл бака, к. сумчатая (Gastrotheca marsupitata) — баштыкчан даракчыл бака, к. с. карликовая (G. rugosus) — баштыкчан кидик даракчыл бака, к. с. обыкновенная (G. marsupitata) — кадимки баштыкчан бака, к. чернопятнистая (H. nigromaculata) — кара тактуу даракчыл бака, к. настоящие — к. к. собственно, к. собственно (Huia) — накта даракчыл бакалар (уруу), к. сумчатые (Gastrotheca) — баштыкчан даракчыл бакалар (уруу).

Квезал (Phagomachus mosino) — квезал; Америка куштарынын бир түрү.

Квокка (Setonix brachyurus) — квокка; бөрсөлөрдүн бир түрү, Австралияда жашоочу баштыкчан айбандарынын бир түрү.

Кеа — к. *нестор*, уюк *Нестор*.

Кедровка (Nucifraga caucosatactes) — чаар карга; ийне жалбырактуу токойдо жашайт, тобурчактардын уругу менен тамактанат, таандан кичирээк, сепкил чаары бар; мунун төмөнкү түрчөсү да белгилүү: кедровка тонколювая — шиш тумшук чаар карга.

Кеклик — к. *куропатка каменная*, уюк *Куропатки*.

Кенгуру (Macropodidae) — бөрсөлөр; Австралияда жашоочу баштыкчандар түркүмүндөгү желиндүү айбандардын бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түрлөр кирет: кенгуру большой рыжий (Megaleia rufa) — чоң кызыл бөрсө, к. большой серый (Macropus major) — чоң боз бөрсө, к. гигантский рыжий — к. к. большой рыжий, к. гигантский серый — к. к. большой серый, к. горные (Osphranter) — тоо бөрсөлөрү (уруу), к. древесные (Dendrolagus) — даракчыл бөрсөлөр (уруу), к. зайцеобразные обыкновенные — к. *Валлаби-зайцы*, к. каменные — к. *Валлаби каменные*, к. крупные (Macropus) — ири бөрсөлөр, к. мускусный — к. *крыса кенгуровая мускусная*, уюк *Крысы*, к. настоящие (Macropodinae) — кадимки бөрсөлөр (тукумча), к. проворные — к. к. *горные*, к. средние (Wallabia) — орто бөрсөлөр.

Кенения (Palpigradi) — кенениялар; кенепердин бир түркүмү, булардын өкүлү кенения удивительная (Koenenia mirabilis) — укмуштуу кенения.

Кермесы (Kermes) — керместер; куртсымактардын бир уруусу, кармин боёгун берет, буларга кермес дубовый (K. vagicatus) — эмин кермеси кирет.

Керчаковые (Cottidae) — керчак сымалдуулар; балыктардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрлөрү бар: керчак белопятнистый (Muchocephalus brandti) — ак тактуу керчак, к. бородавчатый (Muchocephalus stelleri) — Стеллер керчагы, к. европейский (M. polyacanthocephalus) — тикендүү керчак, к. черный (M. niger) — кара керчак, к. четырехрогий (Tiglopsis quadricornis) — төрт мүйүздүү керчак, к. чуковский (M. scorgioides) — Чукотка керчагы, керчакоподобные (Muchocephalinae) — керчак түспөлдүүлөр (тукумча).

Кета (Oncorhynchus) — кета; сомбалыктардын бир түрү, мунун сезонго жараша формалары бар: кета летняя — жайкы кета, кета осенняя — күзгү кета.

Кефалеобразные (Mugiliformes) — кефаль түспөлдүүлөр; деңиз балыктарынын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар: кефалевые (Mugilidae) — кефаль сымалдуулар (тукум), кефали Хотуро (Joturus) — хотуро кефалдары (уруу), к.-цестретгы (Cestraeus) — цестрет-кефалдар (уруу), к. индийская (Ellochelon vaigiensis) — Индистан кефалы, кефаль малая — майда кефаль, к. обыкновенная — к. *Синиль*.

Кецаль — к. *Квезал*.

Кианг — кыян, Тибет куланы; жылкылар тукумундагы, чөлдө жашоочу жапайы бир түр.

Кибек — к. *Кобчик*.

Кибчик — к. *Кобчик*.

Киви (Apterygiformes) — кивилер, канатсыз куштар; Жаны Зеландияда жашоочу куштардын бир түркүмү, булардын 3 түрү бар: киви Мантелля — Мантелл кивиси, к. обыкновенный (Apteryx australis) — кадимки киви, к. Оуэна — Оуэн кивиси, к. южный — к. к. *обыкновенный*.

Кивсяки (Juliformia) — кивсяктар; көп аяктуу каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрлөрү бар: кивсяк альпийский — Альпы кивсягы, к. белый (Pachyulus foetidissimus) — ак кивсяк, к. воющий — сасык кивсяк, к. крымский (P. flavipes) — Крым кивсягы, к. лондонский — Лондон кивсягы, к. песчаный (Schizophyllum sabulosum) — кумдак кивсягы, к. сейшельский (Spirotreptus seychellarum) — Сейшель кивсягы, к. серый (Sarmatolius kessleri) — боз кивсяк, к. солонцовый — шордон кивсягы, кивсяки настоящие (Julidae) — накта кивсяктар (тукум), к. тонкие (Blaniulidae) — ичке кивсяктар (тукум).

Кидасы — к. *Кидусы*.

Кидусы — аргын булгун; булгун менен суусардын жалганышынан чыккан аргын аң.

Кижуч (Oncorhynchus kisutsch) — кижуч; Тынч океандын сом балыктарынын бир түрү.

Кизуч — к. *Кижуч*.

Кикач — к. *поганка большая*, уюк *Поганки*.

Килегруды — кыртоштүүлөр; төш сөөгүндө кыры бар куштардын жалпы систематикалык тобу.

Килеподе (Heteropoda) — кыр буттуулар; дениз үлдүрдүнүн бир тобу.

Килец — к. *ряпушка европейская*, уюк *Ряпушки*.
Кильки каспийские (Clupeonella) — Каспи килькалары; майда балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: килька анчоусовидная (С. engrauliformes) — анчоусымак килька, к. большезлазая (С. macrophthalma) — бакыракай килька, к. каспийская (С. delicatula caspia) — Каспи килькасы.

Кимбула — к. *крокодил болотный*, уюк *Крокодилы настоящие*.

Киммиды — к. *черепахи пресноводные*, уюк *Черепахи скрытошейные*.

Кингирь — к. *Пустельга обыкновенная*.

Кингирь голубой — к. *Чеглок обыкновенный*.

Кингирь сизокрылый — к. *Пустельга степная*.

Кинжалозубые (Anopteridae) — канжар тиштүүлөр; тереңде жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга кинжалозубы (Anopterterus) — канжартиштер уруусу да кирет.

Киниксы (Kinixys) — киниксалар; кургактагы ташакалардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: киникса гладкая (К. belliana) — жылма киникса, к. зубчатая (К. erosa) — идиректүү киникса.

Кинкажу (Potos flavus) — кинкажу; жанатсымак айбандардын бир түрү, Америкада жашайт.

Киноринхи (Kinorhyncha) — киноринхтер; тыбырак тумшуктуулар, жумуру курттардын бир классы.

Кипун — к. *Огарь*.

Киргиз — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.

Киручк — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.

Кистевки (Pselaphognatha) — чачылуулар; көп аяктуу жандыктардын бир түркүмү.

Кистеперые (Crossopterygii) — ченгелканаттар; балыктардын бир чоң түркүмү.

Кистехвост африканский — Африка чачыкуйругу; көп аяктуулар классындагы чачыкуйрук каскак жандыктардын бир түрү.

Кистехвост обыкновенный (Poluxenus lagurus) — кайдимки чачыкуйрук; көп аяктуулар классындагы чачыкуйруктуу каскак жандыктардын бир түрү.

Китовидкообразные (Cetomimiformes) — китсымактар; балыктардын бир түркүмү, буларга төмөнкүлөр кирет: китовидка (Cetomimus cranei) — китсымак (түр), китовидки — к. *китовидкообразные*, китовидковидные (Cetomimoides) — китсымак түспөлдүүлөр (түркүмчө), китовидковые (Cetomimidae) — кит сымалдуулар (тукум).

Китовые виш (Суамidae) — кит биттери; капталынан сүзүүчү жөнөкөй түздүштүү рак сымалдуулардын бир тукуму.

Китоглавы (Balaeniceptidae) — китпаштар; кытандардын бир тукуму, ысык жерлерде жашайт, буларга китоглав (Balaeniceps rex) — китпаш деген түрү да кирет.

Китообразные (Cetacea) — кит сымалдуулар; балыкка окшоп сууда жашоочу желиндүү айбандардын бир түркүмү, буларга кыйла тукум, уруу жана түрлөр кирет: кит австралий-

ский (Eubalaena australis) — Австралия кити, к. бискайский (E. glacialis glacialis) — Бискай кити, к.-бловал — к. к. *синий*, к. гладкий карликовый (Ceperea marginata) — кидик жылма кит, к. голубой — к. к. *синий*, к. горбатый (Megaptera novaenglinae) — бүкүржит, к.-горбач — к. к. *горбатый*, к. гренландский (Balaena mysticetus) — Гренландия кити, к. Жерве — к. к. *серый*, к. клювастый — к. *полосатик малый северный*, уюк *Полосатики II*, к. острорылый — к. *полосатик малый северный*, уюк *Полосатики II*, к. полярный — к. к. *гренландский*, к.-полосатик — к. *Сайдяной кит*, к. *Сейвал*, к. сельдяной — к. *полосатик малый, северный*, уюк *Полосатики II*, к. серый (Eschrichtius gibbosus) — боз кит, к. синий (Balaenoptera musculus) — көк жаянкит, к. Соверби — к. *ремнезуб атлантический*, уюк *Ремнезубы*, к. Стейнгерра — к. *ремнезуб командорский*, уюк *Ремнезубы*, к. южный (Eubalaena glacialis) — түштүк кит, к. японский (E. glacialis sieboldi) — жапон кити, киты гладкие (Balaenidae) — жылма киттер (тукум), к. горбатые (Megaptera) — бүкүр киттер (уруу), к. длиннорукые — узун кол киттер (уруу), к. беззубые — к. к. *усатые*, к. зубатые (Odontoceti) — тиштүү киттер (түркүмчө), к. круглоголовые — к. *дельфины шароголовые*, уюк *Дельфиновые*, к. настоящие — к. к. *гладкие*, к. полосатики — к. *Полосатики II*, к. серые (Eschrichtiidae) — боз киттер (тукум), к. Тасмановы (Tasmacetes) — Тасманово киттери (уруу), к. травоядные — чөл жечү киттер, к. усатые (Mystacoceti) — муруттуу киттер (түркүмчө).

Кифозовые — к. *Гирелловые*.

Кифозы (Kurphosus) — кифоздор; чөл жечү балыктардын бир уруусу.

Кишечнодышящие (Enteropneusta) — ичегиден дем алуучулар; погонофора тибиндеги жандыктардын бир классы.

Кишечнополостные (Coelenterata) — көнгөлдөр; сууда жашоочу жандыктардын (айбанаттын) бир тиби.

Клаватор (Clavator) — клаваторлор; дениз үлдүрдүнүн бир уруусу.

Кладакти (Cladactis) — кладактистер; актиниялардын бир уруусу.

Кланорх китайский (Clanorchis sinensis) — кытай кланорху; трематода мите курттарынын бир түрү.

Клариевые (Clariidae) — кларийлер; жаян балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: кларий нильский (Clarias anguillaris) — Нил кларийи, к. сенегальский (с. senegalensis) — Сенегал кларийи.

Клаузилиды (Clausilidae) — клаузилилер; кургактагы үлдүрдүн бир тукуму, буларга клаузилия (Clausilia) — клаузилия уруусу кирет.

Клейконогие (Natalidae) — картыкпуттар; жарганаттардын бир тукуму.

Клесты (Loxia) — кайчытумшуктар; мукурлар тукумундагы тумшугу кайчылашкан чымчык-

тардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: *клект белокрылый* (*L. Leucoptera*) — ак канат кайчытумшук, к. бело-полярный — к. клест белокрылый, к.-словик (*L. curvirostra*) — карагайчыл кайчытумшук, к.-сновик (*L. pityopsittacus*) — мырза карагайчыл кайчытумшук.

Клехо (*Hemiprocne longipennis*) — таажылуу карлыгач, клехо.

Клещи (*Acarina*) — кенелер; жөргөмүш түспөлдүүлөр классындагы майда жандыктардын бир чоң түркүмү, буларга 3 түркүм, кыйла түркүмчө, тукум, уруу жана түр кирет, алардын ичинде төмөнкү өкүлдөр кезигет: клещ амбарный — к. к. мучной, к. аргасовый (*Ornithodoros papillipes*) — аргас кенеси, к. бычий (*Boophilus calcaratus*) — бодо кенеси, к. винный (*Histiogaster bacchus*) — шарап кенеси, к. виноградный войлочный (*Eriophyes vitis*) — жүзүм кенеси, к. волосной грызунов (*Myobia muris musculi*) — кемиргичтердин жүнчү кенеси, к. водяной красный — суучул кызыл кене, к. воробьиный (*Dermanyssus passerinus*) — таранчы кенеси, к. грушевый (*Eriophyes piri*) — алмурут кенеси, к. злаковый (*Sitogortepes graminum*) — кылкандуу дан кенеси, к. змеиный (*Orhonyssus natricus*) — жылан кенеси, к. кожный — теричил кене, к. кольчатый — шакектемгил кене, к. красный плодовой (*Panonychus ulmi*) — мөмөнүн кызыл кенеси, к. крысиный (*Ornithonyssus bacoti*) — келес кенеси, к. куринный (*Dermanyssus gallinae*) — тоок кенеси, к. липовый (*Eriophyes tilae*) — жөкө кенеси, к. луковичный (*Rhizoglyphus echinopus*) — баданачыл кене, к. морской (*Copidognathus fabricii*) — дениз кенеси, к. мучной (*Tyroglyphus farinae*) — ун кенеси, к. мышинный (*Allodermanyssus sanguineus*) — чычкан кенеси, к. обыкновенный паутинный (*Tetranychus telarius*) — кадимки желелөөчү кене, к. ольховый галловый (*Eriophyes laevis*) — кандагачтын можучу кенеси, к.-орешник виноградный — к. к. *виноградный войлочный*, к.-о. грушевый — к. к. *грушевый*, к.-о. липовый — к. к. *липовый*, к.-о. метельчатый — кайчы кенеси, к. персидский (*Argas persicus*) — перси кенеси, к. перьевой уток (*Freyaana anatina*) — өрдөктүн тыбытчыл кенеси, к. плодовой буры — мөмөдаракчыл күрөң кене, к. плоский (*Brevipalpus obovatus*) — жалпак кене, к. птичий (*Chemidocoptes gallinae*) — куш кенеси, к. пузатый (*Puymotes ventricosus*) — чоң курсак кене, к. пчелиный (*Acarapis woodi*) — аары кенеси, к. роговой черный — кара чоркене, к. сахарный — шекер кенеси, к. скотский многохозяиный — к. к. *собачий*, к. с. однохозяиный — к. к. *бычий*, к. смородинный почковый (*Eriophyes gibis*) — карагат буччүрүнүн кенеси, к. собачий (*Rhipicerphalus sanguineus*) — ит кенеси, к. сосновый (*Eriophyes pini*) — мырза карагай кенеси, к. сырный (*Tyroglyphus sigo*) — сыр кенеси, к. таежный (*Ixodes persulcatus*) — тайга кенеси, к. трупный (*Poecilochirus*

nesrophori) — өлүкчүл кене, к. хитоновый — хитончул кене, к. черемуховый (*Eriophyes radi*) — моюл кенеси, к. шмелный — түктүү аарынын кенеси, к. ясеневый галловый (*E. fraxinivorus*) — шаган кенеси, к. ящеричный (*Sauronyssus sauragum*) — кескелдирик кенеси, клещи акариформные (*Acariformes*) — акарус формалуу кенелер (тукум), к. амбарные (*Tyroglyphoidea*) — кампа кенелери (чоң тукум), к. аргасовые (*Argasidae*) — аргас кенелери (тукум), к. водяные (*Hydrachnellae*) — суу кенелери, (чоң топ), к. волосные (*Myobiidae*) — кыл кенелери (чоң тукум), к. галлообразующие (*Eriophyoidea*) — могу жаооочу кенелер (чоң тукум), к. галловые — к. к. *галлообразующие*, к. гамазонидные (*Samasoidae*) — гамаз самалдуу кенелер (тукум), к.-голотери (*Holothryoidea*) — голотиркенелер (топ), к. жучиные — коңуз кенелери (тукум), к. искодовые (*Ixodidae*) — искода кенелери (чоң тукум), к. краснотелки — к. Краснотелки, к. кровососущие — кан соргуч кенелер (топ), к. крылатые (*Galumnidae*) — канаттуу кенелер (тукум), к. легочные — өпкө кенелери, к. морские (*Halacarae*) — дениз кенелери (тукум), к.-орешники — к. к. галлообразующие, к. ланириные (*Oribatidae*) — чопкуттуу кенелер (тукум), к. паразитоформные (*Parasitiformes*) — мите кенелер (тукум), к. паутинные (*Tetranychidae*) — желелөөчү кенелер (тукум), к. первые (*Analgosidae*) — чалгычыл кенелер (тукум), к. плоскотелки (*Tenuipalpidae*) — жалпак кенелер (тукум), к. ракушковые — седельчыл кенелер (уруу), к. растительные — к. к. галлообразующие, к. саркоптитформные (*Sarcoptiformes*) — саркоптустүспөлдүү кенелер (туркүмчө), к. сенокосцы (*Opilioacarina*) — чалгычан кенелер (туркүм), к.-тарсонемиды (*Tarsonemini*) — тарсонемид кенелер (чоң тукум), к.-тетраниховые (*Tetranychidae*) — тетранихтүү кенелер (чоң тукум), к. тироглифоидные — к. *амбарные*, к. тромбидиформные (*Trombidiformes*) — тромбидий түспөлдүү кенелер (туркүмчө), к. удлиненные (*Tyrogphagus*) — сүйрү кенелер (уруу), к. усатые — муруттуу кенелер, к. хищные (*Cheyletidae*) — жырткыч кенелер (тукум), к. чесоточные (*Sarcopticoidea*) — котур кенелери (чоң тукум), к. четырехногие — к. к. *галлообразующие*, к. шестиногие (*Phytotriplalopidae*) — алты буттуу кенелер (тукум), клещики почвенные — топурак кенелери (топ).

Клинобрюхие (*Gasteropelecidae*) — шынаа курсактуулар; канылтыр балыктардын бир тукуму, буларга клинобрюшка (*Gastropolecus*) — шынаакурсактар уруусу кирет.

Клинозубые (*Sphenodontidae*) — шынаа тиштүүлөр; тулукташ сойлктордун бир тукуму.

Клинтух (*Columba oenas*) — токой көгүчкөнү; кидик алагуу.

Клинус большой (*clinus robustus*) — чоң клинус; клинус тукумундагы океан балыктарынын бир түрү.

Клиона — к. *Клионе*.

Клионе (Clione) — клионелер; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Клиониды — к. *губки сверяющие*, уюк *Губки*.

Клионы (Cliona) — клионалар; көзөгүч курсакпуп моллюскалардын бир уруусу.

Клип — к. *кулик-сорока обыкновенная*, уюк *Кулики*.

Клипеоморус (Clupeomorus) — клипеоморус; курсакпуп моллюскалардын бир уруусу.

Клиппрингер (Oreotragus oreotragus) — түйүлчөк жейрен; Африканын тоолорунда жашоочу бир кичине бөкөн сымалдуу кийик.

Клит осиновый (Saperda carcharias) — байтерекчил клит; мурутчан коңуздардын бир түрү.

Клит полосатый дубовый (Plagionotus arcuatus) — эминчил ала клит; мурутчан коңуздардын бир түрү.

Ключачные — к. *Однопроходные*.

Клюктун (Anas formosa) — коркулдак чүрөк; майда өрдөктөрдүн бир түрү.

Клопы (Hemiptera) — канталалар; зыяндуу каскак жандыктардын бир түркүмү; булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар: клоп австрийский (Eurgaster austriacus) — Австрия канталасы, к. березовый подкорный — кайыңчыл кантала, к. голубиный — когучкон канталасы, к. горный (Dolycoris penicillatus) — тоо канталасы, к. горчичный (Eurydema festiva) — ыңдоо канталасы, к. зеленый древесный (Palomena prasina) — даракчыл жашыл кантала, к. итальянский (Gastrophysa italicum) — Италия канталасы, к. ласточек — чабалекей канталасы, к. летучих мышей — жарганат канталасы, к. люцерновый — беде канталасы, к. маврский — к. к. *черный*, к. постельный (Cimex lectularius) — төшөк канталасы, кадимки кантала, к. капустный — к. к. *среднеазиатский капустный*, к. разукрашенный (Eurydema ornata) — кооздолгон кантала, к. рапсовый (E. oleracea) — кычы канталасы, к. солдатик (Pyrrhocoris apterus) — кош чекиттүү кызыл кантала, к. сосновый подкорный (Agrilus cinnamomeus) — мырзакарагай канталасы, к. среднеазиатский капустный (Eurydema marasandica) — Орто Азия капустачыл канталасы, к. тощий (Lygaeus equestris) — кындайган кантала, к. черепашка вредная (Eurygaster integriceps) — данчыл кантала, к. черный — кара кантала, к. шавелевый (Coreus marginatus) — аткулак канталасы, клопы-прибрежники (Saldidae) — жээк канталалары, клопы водные — суудагы канталалар (топ), к. водомерки (Halobattidae) — суу ченегич канталалар (тукум), к. водяные — к. к. *водные*, к. земляные — топурактагы канталалар (топ), к. крестоцветных (Eurydema) — кайчы гүлдүүлөрдүн канталалары, к. паразиты — митеканталалар (топ), к.-подкорники — к. *подкорники*, к.-прыгуны (Halticus) — секирге канталалар (уруу), к.-черепашки (Scutelleridae) — данчыл канталалар (тукум).

Клоуновидные (Antennarioidei) — маскаралар түспөлдүүлөр; кайырмакчы балыктардын бир

түркүмчөсү, булардын ичине клоуновые (Antennariidae) — маскаралар сымалдуулар тукуму жана башка кыйла тукум, уруу жана түр кирет, мисалы: клоун-антеннарый красный (Antennarius sanguineus) — кызыл маскаралар, к. морской саргассовый (Histrio histrio) — Саргассово маскаралар, к. фризелокс (Phrynelox tridens) — фризелокс маскаралар.

Клуанодон (Clupanodon thirssa) — клуанодон; айнакөз балыктардын бир түрү.

Клуписудие (Clupisudis) — клуписудистер; сөөк тилдүү балыктардын бир уруусу.

Клуша — күрп-мекия; жумуртка басууга даярданган мекия, тооктун ургаачысы.

Клуша (Larus fuscus) — деңиз кидик чардагы.

Клушицы (Puffhocoax) — чөкө таандар (уруу); булардын бир өкүлү, клушица (P. puffhocoax) — кызыл тумшук.

Клыкачи (Dissostichus) — азуучандар; Антарктида балыктарынын бир уруусу.

Ключач тихоокеанский (Sebastes alutus) — Тынч океан куштумшугу; деңиз алабугаларынын бир түрү.

Клювоголовые (Rhynchocephalia) — тумшук баштуулар; сойлок жандыктардын түркүмү.

Клюворотка (Avocetina infans) — куш тумшуктуу жыланбалык.

Клюворылообразные (Mormyiformes) — куштумшук түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү.

Клюворылы — к. *Клюворылы*.

Клюворылы I (Zephiidae) — куштумшуктар; киттердин бир тукуму, булардын төмөнкү уруусун жана түрлөрүн мисал келтирүүгө болот: клюворыл настоящий (Ziphius cavirostris) — кадимки куштумшук, к. Тасманов II (Tasmacetus shepherdii) — Тасманово куштумшугу, клюворылы (Ziphius) — куштумшуктар (уруу).

Клюпеоидные (Clupeomorpha) — клопе түспөлдүүлөр, балыктардын бир чон түркүмү.

Кнемидофоры — к. *ящерицы-бегуны*, уюк *Ящерицы*.
Кнериные (Kneriidae) — кнерий сымалдуулар; айнакөз балыктардын бир тукуму, буларга кнерии (Kneria) — кнериялар уруусу кирет.

Книгоед — к. *Книжная вошь*.

Книдоспоридии (Cnidosporida) — книдоспорлор; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир клас-сы.

Книжная вошь (Liposcelis divinatorius) — китеп бити; чөп жеңү каскактардын бир түрү.

Книповичия (Knipovtschia) — кнповичиялар; букачар балыктардын бир уруусу.

Книзек — к. *Лазоревка*.

Коала — к. *Медведи сумчатые*.

Коата (Ateles geoffroyi) — коата; узун шыйрак маймыл.

Коаты-обезьяны — к. *обезьяны паукообразные*, уюк *Обезьяны ночные*.

Кобец — к. *Ястреб-перепелятник*.

Кобиевые (Rachycentridae) — кобия сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир тукуму, өкүл катары, мисалы, кобия (Rachycentron canadus) — кобия кирет.

Кобальды — к. *Долгопаты.*

Кобры — чекир жыландар; аспиддер тукумундагы уулуу жыландардын бир систематикалык тобу, буларга кыйла уруу жана түрлөр кирет: кобра ангольская (*Naja anchietae*) — Ангола чекир жыланы, к. водяная кольчатая (*Boulengerina annulata*) — муунактуу чекир жылан, к. древесная восточная (*Pseudonaja goldi*) — чыгыштагы даракчыл чекир жылан, к. д. западная (*P. nigra*) — батыштагы даракчыл чекир жылан, к. египетская (*Naja haje*) — Мисир чекир жыланы, к. индийская (*N. naja*) — Индистан чекир жыланы, к. и. плюющая (*N. naja sputatrix*) — Индистандын түкүргүч чекир жыланы, к. капская (*N. nivea*) — Кап чекир жыланы, к. королевская (*Ophiophagus hannah*) — падышалык чекир жылан, к. моноклевая — к. *к. индийская*, к. ошейниковая (*Hemachatus haemachatus*) — каргылуу чекир жылан, к. среднеазиатская (*Naja oxiana*) — кадимки чекир жылан, к. черно-белая (*N. melanoleuca*) — карала чекир жылан, к. черношейная (*N. nigricollis*) — кара моюн чекир жылан, к. шитковая обыкновенная (*Aspidelaps scutatus*) — кадимки калкандуу чекир жылан, к. водяные (*Boulengerina*) — суучул чекир жыландар (уруу), к. древесные (*Pseudonaja*) — даракчыл чекир жыландар (уруу), к.-мамбы — к. *Мамбы*, к. настоящие (*Naja*) — кадимки чекир жыландар (уруу), к. шитковые (*Aspidelaps*) — калкандуу чекир жыландар (уруу).

Кобчик (*Falco vespertinus*) — чегиртекчил күйкө; күйкөлөрдүн бир түрү.

Кобылки — үйүрсүз чегиртекелер; бирин-серин жүрүп жан баккан чегиртекелердин тобу, буларга кыйла түр кирет: кобылка белополосая (*Chorthippus albomarginatus*) — ак кыюулуу чегиртке, к. голубая — көгүш чегиртке, к. голубокрылая (*Oedipoda coerulescens*) — көгүш канат чегиртке, к. египетская (*Anacridium aegyptium*) — Мисир чегиртке, к. крестовая — кызыл сан чегиртке, к. мароккская — к. *саранча мароккская*, уюк *Саранчовые*, к. носатая — шишумшук чегиртке, к. палочковидная (*Serphalocosema lineata*) — шишчегиртке, к. сибирская (*Gomphocerogus sibiricus*) — Сибирь чегиртке, к. трескучая — бышырык чегиртке, к. туркменская (*Ramburiella turcomana*) — туркмөн чегиртке, к. чернополосая (*Oedaleus decorus*) — кара түшкүндүү чегиртке.

Кобылочки — к. *Цикадки настоящие.*

Ковала (*Kowala kowala*) — ковала; жайдак айнакөз балыктардын бир түрү.

Ковыка — к. *Морянка.*

Когня — к. *кашалот карликовый*, уюк *Кашалотовые.*

Кожа — к. *тилень гренландский*, уюк *Тюлени.*

Кожановые — к. *Летучие мыши.*

Кожаны (*Vespertilioninae*) — кадимки жарганаттар (тукумча); булардын кыйла түрлөрү бар: кожан бурый (*Vespertilio fuscus*) — күрөң жарганат, к. двухцветный (*V. murinus*) — эки

түстүү жарганат, к. красный (*Lasiurus borealis*) — кызыл жарганат, к. поздний (*V. serotinus*) — күүгүмчүл жарганат.

Кожееды (*Dermestidae*) — теричилдер; майда козулардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: кожед ветчинный (*Dermestes lardarius*) — тарпкор теричил, к. меховой (*Attagenus peltio*) — тыбыткор теричил, к. музейный (*Anthrenus museorum*) — музей теричили, к. Фриша (*Dermestes frischeri*) — Фриш теричили.

Кожистокрылые — к. *Уховертки.*

Коза ангарская — анкара эчки; тыбыттуу ак эчкилер.

Коза годовалая — чебич; бир жаштагы эчки.

Коза домашняя — бакма эчки.

Коза снежная (*Oreamnos americanus*) — аппак эчки; тоо кийиктеринин бир түрү.

Козел — теке; жалпы эле эчкилердин эркегин белгилөөчү термин.

Козел бородатый — к. *Козел бородатый.*

Козел болотный (*Kobus kob*) — саз текеси; бөкөндөрдүн бир түрү.

Козел бородатый (*Sariga aegagrus*) — чоң сакал теке; кийиктердин бир түрү.

Козел винторогий (*Sariga falconeri*) — бурмамүйүз теке; тоо кийиктеринин бир түрү.

Козел взрослый кастрированный — эркеч; бычылган теке.

Козел годовалый — текечер; бир жаштагы теке.

Козел годовалый кастрированный — серке; бычылган текечер, бир жаштагы бычылган теке.

Козел горный альпийский (*Sariga ibex*) — Альпы тоотекеси; кийиктердин бир түрү.

Козел горный нубийский (*Sariga nubiana*) — Нубия тоотекеси.

Козел горный сибирский (*Sariga sibirica*) — кадимки тоотеке; Тянь-Шань тоолорундагы кийиктердин бир түрү.

Козел домашний (*Sariga hircus*) — бакма теке; жалпы эле бакма эчкилердин эркеги.

Козел пиренейский — к. *Козел горный альпийский.*

Козел-производитель — теке; тукум үчүн бычылбай калтырылган эчкинин эркеги.

Козел сибирский — к. *Козел горный сибирский.*

Козел суданский (*Kobus megaceros*) — Судан текеси; Африканын тоолорунда жашаган кийиктердин бир түрү.

Козерог сибирский — к. *Козел горный сибирский.*

Козленок — улак; эчкинин баласы, жалпы эле жынысына карабай, эчкинин жаш төлүн белгилөөчү термин.

Козленок (самец до года) — бакчык, текечер; текелике арналып бычылбаган улак.

Козлы и бараны (*Caprinae*) — текелер жана кулжалар (тукумча).

Козлы водяные (*Reducinae*) — суутекелер; бөкөндөрдүн бир тукумчасы.

Козлы горные собственно (*Sariga*) — нака тоотекелер; ача туяктуу кепшөөчү кийиктердин бир уруусу.

Козлы настоящие — к. *Козлы горные собственно.*

Козлы тростниковые — к. *Редунки.*

Козодон (Caprimulgi) — байкуштар, сүтактар; чырылдап чардап түнкүсүн учуп, жан баккан куштардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу, түрү бар: козодон исполнинские (Nyctibiidae) — дөөбайкуштар (тукум), к. настоящие (Caprimulgidae) — кадимки байкуштар, сүтактар (тукум), к. большой — к. *к. индийский*, к. вымпеловый (Semeiophorus vexillaris) — желбиректүү байкуш, к. жирный — к. *Луахаро*, к. индийский (Caprimulgus indicus) — Индистан байкушу, к. испанский серый (Nyctibius griseus) — боз дөөбайкуш, к. малый (Chordeilis minor) — кидик байкуш, к. обыкновенный (Caprimulgus europaeus) — кадимки байкуш, сүтак, к. рыжезобый — кызыл жемсөө байкуш, к. спящий (Phalaenoptilus mettalii) — чээчи байкуш, чээчи сүтак.

Козявка *маврританская* (Tenebrioides mauritanicus) — Мавритания кибир козуу.

Козявка ольховая — кандагач кибир козуу; конуздардын бир майда түрү.

Коилия (Coilia) — коилиялар; анчоус балыктарынын бир уруусу.

Коипу — к. *нутрия*, уюк *Нутриевые*.

Койот (Canis latrans) — койот; Америка чөөсү, ит сымалдуулар тукумундагы жырткычтардын бир түрү.

Коккорелла (Coccocrella) — кокорелла; океандардын жылуу алкактарында жашоочу балыктардын бир уруусу.

Коко — к. *Бананоэды*.

Коконопряды (Lasiocampidae) — пиллачылар, эжекебсалары пилланын ичине өсүп чоңоюучу көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: коконопряд кольчатый (Malacosoma neustira) — муунактуу пиллачы, к. кольчатый горный (M. paraliela) — тоонун муунактуу пиллачысы, к. сибирский (Dendrolimus sibiricus) — Сибирь пиллачысы, к. сосновый (D. pini) — мырзакарагай пиллачысы.

Кокшник — к. *бекас морской*, уюк *Бекасы морской*.

Кокциды (Coccocidea) — коколор; каскак жандыктардын бир түркүмчөсү.

Кокцидия (Coccidia) — кокцидиялар; жалгыз клеткалуу мите жандыктардын бир түркүмү.

Колбиешуки (Cobiesox) — колбенчортмодор; деңиз өрдөкпалыктардын бир уруусу, буларга колбиешука голая (C. nudus) — жылаңач колбенчортон ж.б. түрлөр таандык.

Колбиешуковые — к. *Морские утки*.

Колбин илестые — к. *Прыгуны илестые*.

Коленчатоногие — к. *Пауки морские*.

Колибри (Trochilidae) — колибрилер; эң майда чымчыктардын бир тукуму, Түштүк Америкада жашайт, булардын төмөнкүдөй түрлөрү белгилүү: колибри-анген (Heliomaster furcifer) — берште колибри, к. гигантская (Patagona gigas) — дөө колибри, к. длиннохвостая (Phaethornis superciliosus) — узун куйрук колибри, к. красная (Ph. ruber) — кызыл колибри, к. мечеклювая (Ensifera ensifera) — жебе-

тумшук колибри, к. ракетохвостая (Loddigesia mirabilis) — чачылуу куйрук колибри, к. рубиновая (Chrysclampus mosquitoes) — манардай колибри, к. рубиногорлая (Archilochus colubris) — манартамак колибри, к.-Сапфо (Sappho sparganoga) — сапфо-колибри, ачакей колибри, к. топазовая (Torpaza pella) — толаз түстүү колибри, к. хвостатая (Eupetomena macstoura) — чон куйрук колибри.

Колин — к. *перепелка виргинская*, уюк *Перепелки*.

Коллемболы — к. *Нозохвостки*.

Коллетес (Colletes) — коллетестер; жөнөкөй аарылардын бир уруусу.

Колли — колли; иттердин бир асыл тукуму.

Коллирия (Colluria calcitrator) — коллирия; чабандес каскактардын бир түрү.

Коловратки (Rotatoria) — бурамалар; жумуру курттат тибиндеги омурткасыз жандыктардын сууда жашоочу бир классы, буларга коловратки одноячичковые (Monogononta) — жалгыз энеликтүү бурамалар (түркүм), коловратки пиявковидные (Bdelloidea) — сүлкүсымак бурамалар (түркүм) ж.у.с кирет.

Колонк (Mustela sibirica) — кызыл күсөн; суусарлар тукумундагы териси баалуу майда жырткыч айбандардын бир түрү.

Колонок каменный — к. *Солонгой*.

Колпня — к. *Колпца*.

Колпница (Platalea leucorodia) — кашыктумшук; камыштуу, саздуу жерде жашоочу, куназ сымалдуу куштардын бир түрү.

Колумбия (Columbia transmontana) — колумбия; перкопс балыктарынын бир түрү.

Колчецы — к. *Черви кольчатые*.

Кольчецы густошетиновые — к. *Кольчецы многошетиновые*.

Кольчецы малошетиновые (Oligochaeta) — аз түктүү муунактар; муунак курттардын бир классы.

Кольчецы многошетиновые (Polychaeta) — көп түктүү муунактар; муунак курттардын бир классы.

Кольчецы первичные (Archianelida) — адепки муунактуулар; муунак курттардын бир классы.

Кольчоголовые — к. *Скребни*.

Кольчосеновые (Platanthomyidae) — тикендүү бараккуйруктар; кемиргич айбандардын бир тукуму.

Кольчикообразные (Gasterosteiformes) — тикенканат түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар: кольшюка аральская (Pungitius aralensis) — Арал тикенканаты, к. двуглязая (Gasterosteus wheatlandi) — эки ийнелүү тикенканат, к. девятиглазая (Pungitius pungitius) — тогуз ийнелүү тикенканат, к. длиннорылая (Aulorhynchus flavidus) — узун тумшук тикенканат, к. д. японская (Aulichthys japonicus) — жапондун узун тумшук тикенканаты, к. малая южная (Pungitius platygaster) — жазы курсак тикенканат, к. морская (Spinachia spinachia) — деңиздин тикенканаты, к. трехглазая (Gasterosteus aculeatus) — үч ийнелүү тикен-

- канат, к. ручьевая (*Eucalia inconetans*) — булактын тикенканаты, к. четырехиглая (*Apeltes quadgatus*) — төрт ийнелүү тикенканат, колюшки аулоринховые — к. *колюшки длиннорылье*, к. девятигилье — к. *к. малые*, к. длиннорылье (*Aulorhynchus*) — узун тумшук тикенканаттар (уруу), к. малые (*Pungitius*) — кидик тикенканаттар (уруу).
- Комантус японский** (*Comanthus japonicus*) — жапон комантусу; дениз лилияларынын бир түрү.
- Комар-долгожка** (*Tipula lunata*) — тартак чиркей; тартак чиркейлер тукумунун бир өкүлү.
- Комарик хлебный** — к. *Мушка гессенская*.
- Комарики листовые** (*Sciaridae*) — жалбыракчыл чиркейлер; майда чиркейлердин бир тукуму, мунун кыйла уруулары, түрлөрү белгилүү, буларга комарик ратный (*Sciara militaris*) — жоокер чиркей да кирет.
- Комары грибные** (*Mycetophilidae*) — козукарынчыл чиркейлер (тукум).
- Комары дергуны** (*Chironomidae*) — ызылдак чиркейлер (тукум); булардын көптөгөн уруулары, түрлөрү бар, аларга комар антарктический (*Belgica antractica*) — Антарктика чиркейи (ызылдак чиркейлердин канатсыз бир түрү) да кирет.
- Комары-звонцы** — к. *Комары дергуны*.
- Комары настоящие** (*Culicidae*) — накта чиркейлер (тукум); буларга: комары малярные (*Aporheles*) — безгек чиркейлери (уруу), комар обыкновенный (*Culex ripieus*) — кадимки чиркей, к. пискун — к. *к. обыкновенный*, к.-токсоринхит (*Toxorhynchites splendens*) — уутумшук чиркей ж. б. уруулар, түрлөр кирет.
- Комастериды** (*Comasteridae*) — комастериддер; дениз лилияларынын бир түркүмчөсү.
- Комета** — комета, алтынбалыктардын бир түрү.
- Конволюта** (*Convolvata*) — конволюталар; турбеллярия тибиндеги жандыктардын бир уруусу.
- Конгер** — к. *угорь морской*, уюк *Узребразные*.
- Конгерии** (*Congeridae*) — конгериялар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.
- Конгеровые** (*Congeridae*) — конгер сымалдуулар; деңиздеги куртбалыктардын бир тукуму, буларга конгеры (*Conger*) — конгерлер уруусу да кирет.
- Конгио** — к. *Бубалы обыкновенные*.
- Конгосалмер радужный** (*Micrallestes interruptus*) — кубулган конгосалмлер; майда балыктардын бир түрү.
- Конгриоподобные** (*Lerophidiinae*) — конгрио түспөлдүүлөр; адыргы сымалдуу балыктардын бир тукумчасы, булардын төмөнкүдөй уруусу жана түрлөрү бар: конгрио (*Genypterus*) — конгрио, (уруу), к. африканский (*G. capensis*) — Африка конгриосу, к. красный (*G. chilensis*) — кызыл конгрио, к. малоротый (*G. microstomus*) — кичине ооз конгрио, к. пятнистый (*G. maculatus*) — чаар конгрио, к. черный (*G. blacodes*) — кара конгрио.
- Кондор** (*Vultur gryphus*) — кондор; Америка тазгараларынын эн ири түрлөрүнүн бири.
- Кондор калифорнийский** (*Gymnogyps californianus*) — Калифорния кондору.
- Конек** — к. *сивалец*, уюк *Сиговые*.
- Конек короткорылый** (*Chorthippus longicornis*) — чолок канат чегиртке; жутчегирткекелердин бир түрү.
- Конек степной** (*Euchorthippus pulvinatus*) — боздоң чегирткеси; жутчегирткекелердин бир түрү.
- Кони** (*Hemibarbus*) — атбалыктар; канылтыр балыктардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү, мисалы, конь-губарь (*H. labeo*) — шалпык атбалык, к. пятнистый (*H. maculatus*) — сепкилдүү атбалык.
- Коноконо** (*Isothrix*) — коноконо; келестердин бир уруусу.
- Конолофа** (*Conolophus subcristatus*) — конолофа; игуана тукумундагы кескекдириктердин бир түрү.
- Коноплянка** — к. *Коноплянка обыкновенная*.
- Коноплянка горная** — тоо кендирчили; мукурлар тукумундагы чымчыктардын бир түрү.
- Коноплянка обыкновенная** (*Acanthis cannablis*) — кадимки кендирчил; мукурлар тукумундагы чымчыктардын бир түрү.
- Копорыл** — к. *гоноринхи*, уюк *Гоноринхообразные*.
- Копорылообразные** — к. *Гоноринхообразные*.
- Копорылые** — к. *гоноринховые*, уюк *Гоноринхообразные*.
- Коносир** (*Konosirus*) — коносирлер; айнакөз балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы, коносир японский (*K. punctatus*) — жапон коносири.
- Коносирфус** (*Conosyrphus volucellum*) — коносирфус; шылдыр чымындардын бир түрү.
- Конофимы** (*Conophyma*) — конофималар; канатсыз чегирткекелердин бир уруусу, буларга конофима дирша (*C. dirschii*) — Дирш конофимасы кирет.
- Контия** (*Contia*) — контия; суужыландардын бир уруусу.
- Конус** (*Conus*) — конус, курсакпут моллюскалардын бир уруусу, булардын өкүлү катары, конус пятнистый (*C. margarosus*) — чаар конус кирет.
- Конхостраки** (*Conchostraca*) — конхострактар; төмөнкү даражадагы рактардын бир түркүмчөсү.
- Коньки** (*Anthus*) — эрсинарлар; жылкычы чымчыктар тукумундагы бир уруу, булардын бир нече түрү бар: конек горный (*A. spinoletta*) — тоо эрсинары, к. краснозобый (*A. cervina*) — кызыл эрсинар, к. лесной (*A. trivialis*) — токой эрсинары, к. луговой (*A. pratensis*) — кадимки эрсинар, к. полевой (*A. campestris*) — чоң эрсинар.
- Коньки морские** (*Hippocampus*) — денизтайлар; ат баштанган балыктардын бир уруусу, булардын бир нече түрү бар: конек морской крапчатый — сепкилдүү денизтай, к. морской обыкновенный — кадимки денизтай, к. морской черноморский (*H. guttulatus microstephanus*) — Кара-Деңиз денизтайы, к.

- тряпичник морской (*Phyllopteryx eques*) — салбырак денизтай.
- Кониюги** (*Aethia*) — чачымандайлар; мандайында көкүлү бар, дениз куштарынын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: конюга большая (*A. cristata*) — ири чачымандай, к. крошечная (*A. pusilla*) — майда чачымандай, к. малая (*A. rugosa*) — кидик чачымандай.
- Ковюх** — к. *Пастушок водяной*, уюк *Пастушковые*.
- Копало** — к. *Глухарь*.
- Копалуха** — к. *Глухарь*.
- Копеечник** — к. *Глухарь*.
- Копенины** (*Copeina*) — копеиналар; каңылтыр балыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: копеина Арнольда (*C. arnoldi*) — Арнольд копеинасы, к. фореваля (*C. guttata*) — жилингирсымак копеина.
- Копеподы** — к. *Ракообразные веслоногие*.
- Копка** — к. *Кречетка*.
- Копр священный** — к. *скарабей священный*, уюк *Скарабей*.
- Копры** (*Copris*) — жампачылдар; кыкчыл коңуздардын бир уруусу, булардын 193 түрү белгилүү, ошолордун ичинде төмөнкүлөр да бар: копр Изиды (*Helioscopris gigas*) — Изид жампачылы, к. испанский (*Copris hispanus*) — Испания жампачылы, к.-кокос — дөжжампачыл, к. лунный (*Copris lunaris*) — түнкү жампачыл ж. б.
- Копьеносцы** (*Tetrapturus*) — найзачандар; ший тумшуктуу балыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр да кирет: копьеносец белый (*T. albidus*) — ак найзачан, к. короткорылый (*T. angustirostris*) — чолок тумшук найзачан, к. полосатый (*T. audax*) — алача найзачан.
- Копьеносцы** (*Megadermidae*) — найзатумшуктар; жарганаттардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: копьенос африканский (*Lavia frons*) — Африка найзатумшугу, к. крупный (*Megaderma luga*) — ири найзатумшук, к. южноиндийский (*Lygoderma luga*) — Түштүк Индиядан найзатумшугу.
- Копьерыльце** — к. *Парусниковые*.
- Копытка** — к. *Саджа обыкновенная*.
- Корабельный червь** — к. *Червь корабельный*.
- Корблики** — к. *Наутилусы*.
- Коралл грибовидный** (*Fungia*) — козукарынсымак шуру; кейпи козукарынга окшогон шуру.
- Коралловые полипы** (*Anthozoa*) — шуру полиптери; көнгөлдөрдүн бир классы, буларга бүткүл шурулардын таксономиялык категориялары кирет.
- Кораллы восьмилучевые** (*Octocorallia*) — сегиз тармактуу шурулар (классча), булардын өкүлү коралл-органчик (*Tubipora*) — чоорсымак шуру.
- Кораллы горгоновые** — к. *Кораллы роговые*.
- Кораллы каменные** — к. *Кораллы madreporовые*.
- Кораллы корковые** (*Zoantharia*) — кыргызштуу шурулар (түркүм).
- Кораллы madreporовые** (*Madreporaria*) — madreporдуу шурулар (түркүм).
- Кораллы мягкие** (*Alcyonaria*) — жумшак шурулар (түркүм); мунун өкүлү коралл морская рука (*Alctonium*) — денизколу.
- Кораллы роговые** (*Gorgonaria*) — катуу шурулар (түркүм); буларга көп тукум, уруу жана түрлөр кирет: к. белый (*Isidella elongata*) — ак шуру, к. благородный — к. к. *красный*, к. красный (*Corallium rubrum*) — кызыл шуру, к. настоящий черный (*Euplexaura antipathes*) — настоящий кара шуру.
- Кораллы солнечные** (*Helioporidae*) — күнсыймак шурулар (түркүм).
- Кораллы четырехлучевые** (*Tetracorallia*) — төрт тармактуу шурулар; байыркы шурулардын бир уруусу.
- Кораллы шестилучевые** (*Hexacorallia*) — алты тармактуу шурулар (классча).
- Корационовые** (*Coracinidae*) — корацины сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түр кирет: корацин (*Coracinus multifasciatus*) — корацин, корацины (*Coracinus*) — корациндер (уруу) да бар.
- Корбикулы** (*Corbiculidae*) — корбикулдар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, буларга корбикула восточная (*Corbicula fluminea*) — чыгыш корбикуласы, к. западная (*C. fluminalis*) — батыш корбикуласы да кирет.
- Корбулы** (*Corbulidae*) — корбулалар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, буларга корбула амурская (*Potamocorbula amurensis*) — Амур корбуласы кирет.
- Кордилофора каспийская** (*Cordilophora caspia*) — Хазар кордилофорасы; көнгөлдөрдүн бир түрү.
- Кориандровый семеед** — к. *т. кориандровая*, уюк *Толстоножки I*.
- Коридали** (*Corydalida*) — коридалдар; шалпаң канат каскак жандыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр да кирет: коридал китайский (*Acanthocorydalida kolbei*) — Кытай коридалы, к. толстоусый — жоон мурут коридал.
- Коридорасы** (*Corydora*) — коридорастар; майда жаан балыктардын бир уруусу, көбүнчө аквариумда багылат.
- Корине** (*Coryne*) — корине; гидронд жандыктарынын бир уруусу.
- Корифелла** (*Coryphella*) — корифеллалар; дениз үлдүдөрүнүн бир уруусу.
- Корифеновые** (*Coryphaenidae*) — корифена сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир тукуму, буларга корифены (*Coryphaena*) — корифеналар (уруу), жана төмөнкү түр кирет: корифена большая (*C. hippurus*) — чоң корифена.
- Корюль** — к. *крахаль большой*, уюк *Крахали*.
- Корнеголовые** — к. *Ракообразные корнегалоые*.
- Корнегрызы** (*Rhizotrogus*) — тамыр кемиргичтер; коңуздардын бир уруусу.
- Корнееды** (*Dorcadion*) — тамырчылдар; узун мурут коңуздардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр да кирет: корнеедкрестоносец (*D. equestre*) — кайчы тамгалуу

- тамырчыл, к. туркестанский (*D. carinatum*) — Туркстан тамырчылы, к. черный (*D. carinatum*) — кара тамырчыл.
- Корнежилы** (*Hylastes*) — тамыр үйлүүлөр; конуздардын бир уруусу, буларга корнежил еловый (*H. cunicularis*) — карагайчыл тамыр үйлүү да кирет.
- Корнеожки** (*Rhizopoda*) — тармакпуптар; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир классы, буларга төмөнкү систематикалык категориялар кирет: корнеожки голые — к. *Амебы голые*, к. раковинные (*Testacea*) — үлүл кабыктуу тармакпуптар (туркүм).
- Корнерот** (*Rhizostoma*) — тамырооз; уулуу көңгөлдөрдүн бир уруусу.
- Коро** (*Echimus*) — коро; Америкадагы келестердин бир уруусу.
- Корова-ватусси** — к. *Ватусси*.
- Корова взрослая** — инек; ургаачы чоң үй.
- Корова-зебу** — к. *Зебу*.
- Корова морская** — к. *Корова Стеллерова*.
- Корова Стеллерова** (*Hidrodimalis gigas*) — Стеллер ую; деңизде жашоочу желиндүү ири айбандардын бир түрү.
- Коровки божьи** (*Coccinellidae*) — өөдөкөчтөр; чекиттүү майда конуздардын бир тукуму, буларга кыйла түр кирет: коровка бахчевая (*Epilachna chrysomelina*) — бачка өөдөкөчү, к. двуточечная (*Coccinella bipunctata*) — кош чекиттүү өөдөкөч, к. еловая — карагай өөдөкөчү, к. картофельная (*Epilachna vigintipunctata*) — картошка өөдөкөчү, к. Лихачева — ири өөдөкөч, к. семиточечная (*Coccinella septempunctata*) — жети чекиттүү өөдөкөч, к. точечная (*Stethorus punctata*) — чекиттүү өөдөкөч.
- Коровы зебувидные** — шүдүнгүттөр; зебусымак бодолор, уйлардын бир өрчөктүү асыл тукуму; эт, унаа багытында пайдаланылат.
- Короеды** (*Scolytidae*) — кабыкчылдар; конуздардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу, түрү бар: короед валежниковый (*Orthotomicus prolixus*) — чыгырман кабыкчылы, к. вершинный (*Ipsacuminatus*) — чоку кабыкчылы, к.-травер — устакабыкчыл, к.-двойник (*Ips duplicatus*) — экилтик кабыкчыл, к.-стенораф — к. к. *основной большой*, к. основной большой — карагай ири кабыкчылы, к.-типограф (*Ips tyrogarphus*) — типограф-кабыкчыл, к. шестизубчатый (*Ips sexdentatus*) — алты тиштүү кабыкчыл, короеды-лесовики (*Dryocoetes*) — токой кабыкчылдары (уруу), к. ложные — к. *Плоскоходы*.
- Королевые** (*Regulidae*) — мыймыт сымалдуулар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, буларга корольки (*Regulus*) — мыймыттар уруусу жана төмөнкү түрлөр да кирет: корольк желтоголовый (*R. regulus*) — сары баш мыймыт, к. красноголовый (*R. rubrocephalus*) — кызыл баш мыймыт.
- Коромысла** (*Aeschna*) — жаалар; ийнеликтер түркүмүндөгү ири каскак жандыктардын бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы, коромысла большое (*A. grandis*) — ири жаа.
- Коронадо** — к. *Сериолы большое*.
- Корономедузы** (*Coronata*) — корономедузалар; гидронд классындагы айбанаттын бир түркүмү.
- Коростелек** — к. *Камышница*.
- Коростели** (*Stex*) — тартарлар; шалбада, беделүү, эгиндүү жерлерде жашоочу куштардын бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы, коростель обыкновенный (*S. stex*) — кадимки тартар.
- Коростель болотный** — к. *Камышница*.
- Короткоголовые** (*Brachycephalidae*) — томолок бака сымалдуулар; бакалардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар, ошолордун ичинде: короткоголов венесуэльский (*Atelopus cruciger*) — Венесуэлла томолок бакасы, к. восточноафриканский (*Breviceps mosambicus*) — Чыгыш Африка томолок бакасы, к. капский (*B. gibbosus*) — Кап томолок бакасы, короткоголовы (*Brachycephalus*) — томолок бакалар (уруу) ж.б. бар.
- Короткокрыл большой** (*Necydalis major*) — ири чолок канат; конуздардын бир түрү.
- Короткопалые дрозды** (*Rupnonotidae*) — мукур тырмак таркылдактар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, Жердин Чыгыш жарты шарынын ысык жерлеринде жашайт.
- Короткоусые круглошовные** — к. *Двукрылые короткоусые круглошовные*, уюк *Двукрылые*.
- Короткоусые прямошовные** — к. *Двукрылые короткоусые прямошовные*, уюк *Двукрылые*.
- Короткохвост** — к. *цинк короткохвостый*, уюк *Цинковые*.
- Короткохвостка** (*Uropsphena squameiceps*) — чолок куйрук мыймыт; мыймыт чымчыктардын бир түрү.
- Корофиды** (*Corophiidae*) — корофийлер; жөнөкөй түзүлүштүү рак сымалдуу жандыктардын бир тукуму.
- Корсак** (*Vulpes corsac*) — карсак; чөлдөгү кичине түлкү.
- Коршун болотный** — к. *лунь болотный*, уюк *Луни*.
- Коршун камышовый** — к. *лунь болотный*, уюк *Луни*.
- Коршун черный голошей** — к. *гриф черный*, уюк *Грифы*.
- Коршуны** — айрыкуйруктар; жырткыч куштардын бир систематикалык тобу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: коршун браминский (*Haliastur indus*) — Индистан айрыкуйругу, к. вилухвостый (*Elanoides forficatus*) — узун айрыкуйрук, к. зубчатоклювый (*Harpagus bedentatus*) — араатмушук айрыкуйрук, к. красный (*Milvus milvus*) — кызыл айрыкуйрук, к. слизнед (*Rosthramus sociabilis*) — үлүлчү айрыкуйрук, Америка айрыкуйруктарынын бир түрү, к. широкоротый (*Machaerampus alcinus*) — чоң ооз айрыкуйрук, к. черный (*Milvus korschun*) — кадимки айрыкуйрук.
- Корюшковые** (*Osmeroidi*) — корюшка түспөлдүүлөр; сом балыктарынын бир түркүмчөсү, буларга корюшковые (*Osmeridae*) — корюшка сымалдуулар тукуму жана бир

- нече уруу, түр кирет: корюшка (*Osmerus eperlanus*) — корюшка, корюшка азиатская (*Osmerus eperlanus dentex*) — Азия корюшкасы, к. европейская (*O. eperlanus eperlanus*) — Европа корюшкасы, к. зубастая — к. *азиатская*, к. камчатская — Камчат корюшкасы, к. малая — кидик корюшка, к. обыкновенная — к. *к. европейская*, к. пахучая — к. *к. малая*, корюшки (*Osmerus*) — корюшкалар (уруу), к. малоротые (*Hypomesus*) — кичине ооз корюшкалар (уруу) ж.у.с.
- Косарь** — к. *Колпица*.
- Косатки II** (*Orcinus*) — колондор; эт жечү дельфиндердин бир уруусу.
- Косатки карликовые** (*Feresa*) — кидик колондор; эт жечү дельфиндердин бир уруусу, булардын бир түрү бар: карликовая косатка (*F. attenuata*) — кидик колон.
- Косатки малые** — к. Косатки черные.
- Косатки черные** (*Pseudorca*) — кара колондор; эт жечү дельфиндердин бир уруусу, булардын бир түрү бар: косатка черная (*P. crassidens*) — кара колон.
- Косатковые** (*Bagridae*) — качакталар; жаян балыктардын бир тукуму, булардын далай түрү бар: косатка Герценштейна (*Liocassis herzensteini*) — Герценштейн качактасы, к. плеть — к. *к. уссурийская*, к. синяя (*L. braschnikowi*) — көк качакта, к.-скрипун (*Pseudobagrus fulvidraco*) — кыйылдак качакта, к. уссурийская (*L. ussuriensis*) — Уссури качактасы ж.у.с.
- Косач** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Косец** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Косоротые** (*Soleidae*) — кыйышк ооздор; суу түбүндө жашоочу майда балыктардын бир тукуму, буларга, мисалы: косорот (*Solea laskaris nasuta*) — кыйышк ооз кирет.
- Костерь** — костерь, аргын балык; мекире менен жого балыктарынын кошулган уруктарынан жаралган балыктар.
- Костистые рыбы** — к. *Костные рыбы*.
- Костноязыкие** (*Osteoglossidae*) — сөөк тилдүүлөр; балыктардын бир тукуму.
- Костные рыбы** (*Osteichthyes*) — сөөктүү балыктар; скелети накта сөөктөн турган балыктардын бир классы.
- Костянки** (*Lithobiomorpha*) — кырк аяктар; көп аяктуу жандыктардын бир түркүмү, буларга өкүл катары костянка обыкновенная (*Lithobius forficatus*) — кадимки кырк аяк кирет.
- Косули** (*Sarpeolinae*) — эликтер; бугулар тукумундагы кийиктердин бир уруусу, булардын эки түрү бар: косуля обыкновенная (*Sarpeolus sarpeolus*) — кадимки элик, к. сибирская (*S. sarpeolus pygargus*) — Сибирь элиги, Кыргызстанда акыркы түрчөсү кезигет.
- Косуля** (козленок до первой линьки) — чаарчык; эликтин түдөл элек баласы.
- Косуля** (самец) — куран; эликтин эркеги.
- Косуля** (самка) — телки; эликтин ургаачысы.
- Кот дальневосточный** (*Felis bengalensis*) — Ыраакы Чыгыш мадылы; жапайы мышыктардын бир түрү.
- Кот камышовый** (*Felis chaus*) — камыш сүлөөсүнү.
- Кот морской** — к. *котик морской северный*, уюк *Котики*.
- Котляра** — к. *жарарака черная*, уюк *Жарарака*.
- Котлики** (*Arctocephalus*) — кулактуу аюубалыктар тукумундагы бир уруу, булардын кыйла түрү белгилүү: котик морской северный (*Callorhinus*) — түндүктүн кулактуу аюубалыгы, к. южный (*Arctocephalus arctocephalus*) — түштүктүн кулактуу аюубалыгы, к. южноавстралийский (*A. doniferus*) — Түштүк Австралия кулактуу аюубалыгы, к. южный новозеландский (*A. forsteri*) — Жаңы Зеландия кулактуу аюубалыгы, к. тасманийский (*A. tasmanicus*) — Тасмания кулактуу аюубалыгы.
- Котилозавры** (*Cotylosauria*) — котилозаврлар; байыркы жандыктардын бир тобу.
- Котинга трехусая** — к. звонарь трехусый, уюк Звонари.
- Котинговые** (*Cotingidae*) — жылаажындуулар; Америка куштарынын бир тукуму.
- Котрус** — к. *кроншнеп большой*, уюк *Кроншнепы*.
- Коттункулоиде** (*Sattunculoides*) — коттункулсымактар; букачар балыктардын бир уруусу.
- Коттункулы** (*Cottunculus*) — коттункулдар; букачар-балыктардын бир уруусу.
- Котх** (*Otolithoides brunneus*) — бүркүтбалык; бүркүтбалыктардын бир түрү.
- Кофобелеммон** (*Kophobelemmon*) — кофобелеммондор; деңиз чалгындарынын бир уруусу.
- Кохликкопы** (*Cochlicopa*) — кохликкоптор; кургакта жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Кошачьи** (*Felidae*) — мышык сымалдуулар; желиндүү жырткыч айбандардын бир тукуму, булардын бир нече уруусу жана түрү кеңири белгилүү.
- Кошениль** (*Coccus casti*) — кошениль; боёк берүүчү куртсымактардын бир түрү.
- Кошка северная малая** (*Satanellus hallucatus*) — түндүк кичине мышык; баштыкчан мышыктардын бир түрү.
- Кошка тигровая** — к. *Куница сумчатая*.
- Кошки** (*Felis*) — мадылдар; жапайы мышыктардын бир уруусу, буларга кыйла түр кирет: кошка андская (*F. jacobita*) — Анды мадылы, к. барханныя (*F. margarita*) — кум мадылы, к. бенгальская — к. Кот дальневосточный, к. дикая — к. кошка лесная, к. длиннохвостая — к. *к. степная*, к. европейская — к. *к. лесная*, к. лесная (*F. sylvestris*) — токой мадылы, к. пампасская (*F. colocolo*) — Пампас мадылы, к. рыбаья (*F. viverrinus*) — балыкчы мадыл, к. степная (*F. lybica*) — ала мышык, к. черногая (*F. nigripes*) — кара шыйрак мышык, Африканын чөлүндө кезигет.
- Кошки домашние** (*Felis domesticus*) — бакма мышыктар; үйдө жашоочу мышыктардын жалпы түрлөрү.

Кошки саблезубые — кылыч азуулу мышыктар; байыркы жырткыч айбандардын бир түрү.

Кошки-сомы — к. *сомы кошачьи*, уюк *Самообразные*.

Кошки сумчатые — баштыкчан мышыктар (топ); Австралияда жашоочу мышыкка окшош жырткыч айбандардын бир таксономиялык тобу.

Кошки туземные — к. *Кошки сумчатые*.

Кrab береговой — к. *Кrab зеленый*.

Кrab большой — чоң краб; он буттуу раk түспөлдүүлөр түркүмүндөгү бир түр.

Кrab голубой (*Callinectes*) — көгүш краб.

Кrab зеленый — жашыл краб; он буттуу раk түспөлдүүлөрдүн бир түрү.

Кrab камчатский (*Paralithodes camtschatica*) — Кемчат крабы; он буттуу раk түспөлдүүлөрдүн бир түрү.

Кrab мохнаторукий (*Ergiocheir*) — түккол краб; он буттуу раk түспөлдүүлөрдүн бир түрү.

Кrab привидение (*Ocupode rotundata*) — арбак-краб; он буттуу раk түспөлдүүлөрдүн бир түрү.

Кrab травяной (*Carcinus*) — чөп крабы; он буттуу раk түспөлдүүлөрдүн бир түрү.

Кrabод — к. *макак японский*, уюк *Макаки обыкновенные*.

Крабы-горошники (*Pinnotheridae*) — буурчаккрабдар; майда крабдардын бир тукуму, он буттуу раk түспөлдүүлөр түркүмүнө кирет.

Крабы манящие (*Uca*) — жаңсагыч крабдар; он буттуу раk түспөлдүүлөр түркүмүндөгү бир уруу.

Крабы плавунцы (*Neptunus*) — сүзгүч крабдар; он буттуу раk түспөлдүүлөр түркүмүндөгү бир уруу.

Крабы стыдливые (*Dorippidae*) — уялчак крабдар; он буттуу раk түспөлдүүлөр түркүмүндөгү бир тукуму.

Кравчики (*Lethrus*) — чарабаштар; коңуздардын бир уруусу, буларга кравчик обыкновенный (*Lethrus arterus*) — кадимки чарабаш да кирет.

Краевики (*Nabidae*) — куурайчылар; канталалардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: краевик-листовидка (*Phyllogomorpha laciniata*) — жалбыраксымак куурайчыл.

Крайты (*Bungaris*) — бунгарлар; чекир жыланга окшогон жыландардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: крайт желтоголовый (*B. fuscus*) — сары баш бунгар, к. индийский (*B. caeruleus*) — Индистан бунгары, к. ленточный (*B. fasciatus*) — тасмабунгар, к. цейлонский (*B. ceylonicus*) — Цейлон бунгары, к. черный (*B. niger*) — кара бунгар.

Краскы — к. *Куры древесные*.

Кранхиды (*Cranchidae*) — кранхиялар; тереңдеги мүрчкөптердин бир тукуму.

Кранивниковые (*Troglodytidae*) — корголдйолор; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү белгилүү: кранивники кактусовые (*Campylorhynchus*) — кактусчул корголдйолор уруусу, к. новозеландские

(*Xenicus*) — Жаңы Зеландия кадимки корголдйолору, булардын уруусу жана өкүлдөрү: к. новозеландский кустарниковый (*X. longipes*) — Жаңы Зеландия бадалкорголдою, к. новозеландский скалистый (*X. gilviventris*) — Жаңы Зеландия зоокоорголдою, к. обыкновенный (*Troglodytes troglodytes*) — кадимки корголдйол ж.у.с.

Кранивница (*Vanessa urticae*) — чалканкалдырак; кооз көпөлөктөрдүн бир түрү.

Краппи (*Pomoxis annularis*) — краппи; кулактуу алабугалардын бир түрү.

Красавка — к. *журавль-красавка*, уюк *Журавли*.

Красная — к. *Рыба красная*.

Красноглазковые (*Emmelichthyidae*) — кызыл көздүүлөр; балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: красноглазка индийская (*Dipterygonotus leucogrammus*) — индистан кызыл көзү, к. розовая (*Plagiogeneion rubiginosus*) — мала кызыл көз, к. южная (*Emmelichthys nitidus*) — түштүк кызыл көзү.

Красноголовик — к. *нырок красноголовый*, уюк *Нырки*.

Краснозоб — к. *Краснозобик*.

Краснозобик (*Calidris testacea*) — кызыл төш; чулдктардын бир түрү.

Красноклоп бескрылый — жер канталасы; канталалардын бир түрү.

Красноклоп обыкновенный — к. *Красноклоп бескрылый*.

Краснокрыл — к. *фламинго обыкновенный*, уюк *Фламинго*.

Красноножка — к. *Травник*.

Краноножка большая — к. *улит темный*, уюк *Улиты*.

Краснопер — к. *жерех плоскоголовый*, уюк *Жерехи*.

Краснопер монгольский (*Erythroculter mongolicus*) — монгол чакчарыльмасы; чакчарыльма балыктардын бир түрү.

Красноперка дальневосточная (*Leuciscus brandti*) — Ыраакы Чыгыш кызыл канат чабагы.

Красноперки (*Scardinius*) — кызыл канаттар; каңылтыр балыктардын бир уруусу, булардын 2 түрү бар: красноперка (*S. erythrophthalmus*) — кызыл канат, к. греческая (*S. graecus*) — грек кызыл канаты.

Краснотелки (*Trombea*) — кызыл кенелер; кенелердин бир чоң тукуму.

Красноустик — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.

Краснохвостка — к. *горихвостка обыкновенная*, уюк *Горихвостки*.

Красношейка сибирская — к. *соловей-красношейка*, уюк *Соловьи*.

Красотелы (*Calosoma*) — сыйдалар; сыйда дуулад коңуздардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: красотел бронзовый (*C. inquisitor*) — колосымак сыйда, к. пахучий (*C. zycophanta*) — жыттуу сыйда, к. степной (*C. denticolle*) — боздон сыйдасы.

Красотки (*Calopteryx*) — кооз ийнеликтер; ийнеликтер түркүмүндөгү жандыктардын бир уруусу.

- Краспедакуста** (Craspedacusta) — краспедакуста; агын сууда жашоочу медузалардын бир уруусу.
- Краспедосомы** (Craspedosoma) — краспедосомалар; көп аяктуу жандыктардын бир уруусу.
- Крачки** (Sterninae) — чабакчылдар; чардактардын бир тукумчасы, булардын кыйла уруулары жана түрлөрү бар: крачка алеутская (Sterna aleutica) — Алеут чабакчылы, к. белая (Gygis alba) — ак чабакчыл, к. белокрылая (Chlidonia leucoptera) — ак канат чабакчыл, к. белошекая (Ch. hybrida) — ак жаак чабакчыл, к. глупая (Anous stolidus) — макоо чабакчыл, к. длиннохвостая (Sterna paradisaea) — узун куйрук чабакчыл, к. малая (S. albifrons) — кашка чабакчыл, к. обыкновенная (S. ternaberundo) — кадимки чабакчыл, к. пестроногая (S. sandricensis) — к. к. длиннохвостая, к. речная — к. к. обыкновенная, к. светлокрылая — к. к. белокрылая, к. чайконогая (Gelochelidon nilotica) — чардактумшук чабакчыл, к. черная (Chlidonia nigra) — кара чабакчыл, к. собственно (Sterna) — накта чабакчылдар (уруу), к. болотные (Chlidonias) — саз чабакчылдары (уруу).
- Крачун** — к. *Змеяд обыкновенный*, уюк *Змеяды*.
- Креветки** — креветкалар; рак сымалдуу жандыктардын бир тобу, буларга кыйла түр кирет: к. вооруженная — куралдуу креветка, к. изменчивая — кубулма креветка, к. песчаная — кум креветкасы, к. скал — зоо креветкасы, к. семиклещевая — жети төштүү креветка, к. шелкун — тырсылдак креветка.
- Креветкообразные** — к. *Креветки*.
- Крезеис** (Creseis) — крезеис; дениз үлүлдөрүнүн бир уруусу.
- Крейсы** (Creis) — крейстер; жалбыракбүргөчөлөрдүн бир уруусу.
- Кренатула** (Crenatula) — кренатулалар; моллюскалардын бир уруусу.
- Креодонты** (Creodontia) — креодонттор; байыркы жырткыч айбантардын бир түркүмү.
- Крепидула** — к. *Улитка-туфелька*, уюк *Улитки*.
- Крестовички** (Dociostarus) — кадимки чегиртекелер; жутчегиртекелердин бир уруусу.
- Крестовичок** (Gonionotus) — кайчытамага; медузалардын бир түрү.
- Крестовки** (Pelodytes) — кайчыбакчалар; бакалардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: крестовка кавказская (P. saucassicus) — Кавказ кайчыбакасы, к. пятнистая (P. ripustatus) — темгил кайчыбака.
- Кречек** — к. *коростель обыкновенный*, уюк *Коростели*.
- Кречетка** (Chettusia gregaria) — чөл изгыты; изгыттардын бир түрү.
- Кречеты** (Falco) — шумкарлар; шумкарлар тукумундагы бир уруу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: кречет (F. gyrfalco) — шумкар, к. алтайский — кадимки шумкар, к. испандский — к. к. полярный, к. норвежский — к. к. полярный, к. обыкновенный — к. к. алтайский, к. полярный (F. rusticolus) — ак шумкар, к. четвертной — к. к. полярный.
- Кривки** — к. *кулики-сороки*, уюк *Кулики*.
- Кривооголовка двенадцатиперстная** (Ancylostoma duodenale) — айланчык кыйшык башы; ичеги анкилостомасы, мите жумуру курттардын бир түрү.
- Кривок** — к. *кулик-сорока обыкновенная*, уюк *Кулики*.
- Кривонос** — к. *зук кривоносый*, уюк *Зуйки*.
- Криворотые** (Cryptacanthodidae) — кыйшык ооздор; кандебалыктардын бир тукуму, буларга кыйла түрлөр кирет: криворот алеутский (Lyconectes aleutensis) — Алеут кыйшык оозу, к. Бегра (Cryptacanthoides bergi) — Берг кыйшык оозу, к. гигантский (Delolepis gigantea) — дөө кыйшык ооз, к. пятнистый (Cryptacanthoides maculatus) — темгилдүү кыйшык ооз.
- Кривохопки** (Centriscidae) — устаралар, устаралыктар; майда балыктардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: кривохопка длинношипая (Centriscus cristatus) — узун тикендүү устара, к. обыкновенная (Aeoliscus strigatus) — кадимки устара.
- Кривохопые** — к. *Кривохопки*.
- Кривьяк** — к. *кулик-сорока обыкновенная*, уюк *Кулики*.
- Крикливый монах** (Philemon corniculatus) — чанырган балчы; балчы чымчыктардын, куштардын бир түрү.
- Криптогнатиды** (Cryptognathidae) — криптогнат сымалдуулар, жашыруун жаактуулар; кенелердин бир тукуму.
- Криптоплакс** (Cryptoplax) — криптоплакс; чопкуттуу моллюскалардын бир уруусу.
- Криптопар** (Cryptoparas cones) — криптопар; кайырмакчы балыктардын бир түрү.
- Криптоспонгия** (Cryptospongia) — криптоспонгия; былпылдак жандыктардын бир уруусу.
- Криптохитон** (Cryptochiton) — криптохитон; чопкуттуу моллюскалардын бир уруусу.
- Криптурелла** (Crypturellus variegatus) — уруукуйрук; тинаму куштарынын түркүмүндөгү куйругу көрүнбөгөн чолок, көп чоң эмес боз илбээсин, Америкада жашайт.
- Криптусы** (Cryptus) — криптустар; чабандес каскак жандыктардын бир уруусу.
- Кристаллогобиусы** (Crystallogobius) — кристаллогобиустар; букачар балыктардын бир уруусу.
- Крививомеры** (Cristivomer) — крививомерлер; Америкадагы сом балыктарынын бир уруусу, буларга крививомер (C. namaucush) — крививомер кирет.
- Кричащие** — к. *Птицы кричащие*.
- Кривосоо** (Calotes versicolor) — кан соргуч; агама кескелдириктарынын бир түрү.
- Кривосооски** (Hippoboscidae) — кан соргучтар; кан соргуч чымындардын тукуму, булардын кыйла түрү бар: кривосоока верблюжья — төө кан соргучу, к. летучих мышей (Nucteria pedicularia) — жарганат кан соргучу, к. лошадиная (Hippobosca equina) — жылкы кан соргучу, к. овечья — кой кан соргучу, к. оленья (Lipoptena cervi) — бугу кан соргучу, к. птн-

- чья — куш кан соргучу, к. собачья — ит кан соргучу ж.у.с.
- Крокодиллов сторож** — к. *бегунок египетский*, уюк *Бегунки*.
- Крокодилы настоящие** (Crocodylidae) — кадимки крокодиллер (тукум); булардын кыйла түрлөрү бар: крокодил американын острорылый — к. к. *острорылай*, к. болотный (Crocodylus palustris) — саз крокодили, к. гавиаловый (Tomistoma schlegeli) — гавиалсымак крокодил, к. кубинский (C. rhombifer) — Куба крокодили, к. нильский (C. niloticus) — Нил крокодили, к. новогвинейский (C. poeuguieneae) — Жаны Гвинея крокодили, к. оринокский (C. intermedius) — Оринокс крокодили, к. острорылый (C. acutus) — ичке тумшук крокодил, к. сиамский (C. siamensis) — Сиам крокодили, к. тулорылый (Osteoleaemus tetraspis) — бучук крокодил, к. узкорылый австралийский (C. johnson) — Австралия кууш тумшук крокодили, к. узкорылый африканский (C. cataphractus) — Африка кууш тумшук крокодили, к. центральноамериканский (C. moreletii) — Борбордук Америка крокодили.
- Кролики** (Oryctolagini) — үйкөөндөр (топ); буларга кыйла түрлөр жана асыл тукумдар кирет: кролик ангарский — Анкара үйкөөну, к. болотный (Sylvilagus palustris) — саз үйкөөну, к. бразильский (S. brasiliensis) — Бразилия үйкөөну, к. ватный хвост — к. к. *флоридский*, к. великан белый — зор ак коён, к. великан голубой — зор көккөён, к. водяной (S. aquaticus) — өзөн үйкөөну, к. дикий европейский (Oryctolagus cuniculus) — Европа жапай үйкөөндөр, азыркы бакма коёндордун теги, к. курчаовхостый (Pronolagus sassaicatus) — тармал куйрук үйкөөну, к. пигмей (Microlagus idachaensis) — кидик үйкөөн, к. русский горностаевый — орустун арысымак үйкөөну, к. серебристовалеуый — көгүш-темигил үйкөөн, к. советский мардер — совет суусарсымак үйкөөну, к. Фландр — Фландр үйкөөну, к. флоридский (Sylvilagus floridanus) — Флорида үйкөөну, к. чернобуры — кара-күрөң үйкөөн, к. шиншилла — шиншилласымак үйкөөн, кролики африканские — Африка үйкөөндөрү, к. дикие — жапайы үйкөөндөр, к. жесткошерстные американские (Sylvilagus) — Америка кылчык жундүү үйкөөндөрү (уруу).
- Кромериевые** (Cromeriidae) — кромериялар; Африканын өзөндөрүнө жашоочу майда балыктардын тукуму.
- Кроншпены** (Numenius) — төөчулдуктар; чулдук чымчыктарынын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: кроншнеп большой (N. arquata) — ири төөчулдук, к. малый (N. tenuirostris) — ичке тумшук төөчулдук, к. малютка (N. minutus) — кидик төөчулдук, к. средний (N. phaeopus) — кадимки төөчулдук, к. эскимосский (N. borealis) — эскимос төөчулдугу.
- Кроссастер** (Crossaster) — кроссастерлер; тикендүү жылдыздардын бир уруусу.
- Кроссота** (Crossoata) — кроссоталар; медузалардын бир уруусу.
- Кротовые** (Talpidae) — көрчычкандар, жер алдында жашоочу кемиргич айбандардын бир тукуму, булардын кыйла түрү, уруусу бар: крот алтайский (Talpa altaica) — алтай көрчычканы, к. европейский (T. europaea) — Европа көрчычканы, к. сумчатый (Notoryctes typhlops) — баштыкчан көрчычкан, кроты евразийские — Евразия көрчычкандар уруусу, к. медные — жез түспөл көрчычкан уруусу, к. настоящие — кадимки көрчычкандар уруусу, к. североамериканские — Түндүк Америка көрчычкандары (топ).
- Кротоземлеройка чешуелая** (Anourosorex squamipes) — какач буттуу сокур жер түрткүч, ак тиштер уруусундагы кемиргич айбандардын бир түрү.
- Кроты сумчатые** (Notoryctidae) — баштыкчан көрчычкандар; көрчычкан сымалдуу баштыкчан желиндүү айбандардын бир тукуму.
- Крохали** (Merginae) — суксурлар; жапайы өрдөктөрдүн бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: крохаль большой (Mergus merganser) — чоң суксур, к. длинноносый (M. serrator) — узун тумшук суксур, к. малый (M. albellus) — кидик суксур, к. морской — к. к. *длинноносый*, к. средний — к. к. *длинноносый*, к. чешуйчатый (M. squamatus) — какачтуу суксур.
- Круглобрюшка** — к. *сельдь-круглобрюшка*, уюк *Сельдебразные*.
- Круглоголовые** (Phrynoscephalus) — жумурбаштар; кескелдириктердин бир уруусу, булардын кыйла түрү белгилүү: круглоголовка-вертихвостка (Ph. guttatus) — бултук куйрук жумурбаш, к. пестрая (Ph. versicolor) — ала жумурбаш, к. такырная (Ph. helioscopus) — такыр жумурбашы, к. тибетская (Ph. theobaldi) — Тибет жумурбашы, к. ушастая (Ph. mystaceus) — жалган кулак жумурбаш, к. хентаунская (Ph. rossikowi) — Кан-Тоо жумурбашы ж.у.с.
- Круглоперы** — к. *Круглоперы*.
- Круглоперые** (Cyclopteridae) — тегерек канаттуулар; суу түбүндө жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга круглоперы колочие (Bumicrotremus) — тикенектүү тегерек канаттар уруусу ж.б. кирет.
- Круглоротые** (Cyclostomata) — оймокооздор; сууда жашоочу, куртбалыктарга кебетеси окшош айбандардын бир классы.
- Круглоязычные** (Discoglossidae) — тегерек тилдүүлөр; бакалардын бир тукуму.
- Кругляк** — к. *бычок-кругляк*, уюк *Бычководные*.
- Кругопряды** — к. *пауки-кругопряды*, уюк *Паукообразные*.
- Кругоресничные** — к. *инфузории кругоресничные*, уюк *Инфузории*.
- Кружевницы** (Tingitidae) — тордомолор; даракчыл канталалардын бир тукуму, буларга өкүл катары кружевница грушевая (Stephanites rupe) — алмурутчул тордомо кирет.

Кручак — к. овод овечий, уюк *Оводы носоглоточные*.

Крушинница — лимонкөпөлөк; көпөлөктөрдүн бир сары түрү.

Крылановые (Pteropodei) — бутканат сымалдуулар; жарганат түспөлдүү айбандардын бир түркүмчөсү, буларга кыйла тукум, уруу жана түр кирет: крылан карликовый (*Macroglossus minutus*) — кичине бутканат, к. коротконосый индийский (*Супортерус sphinx*) — Инди-стан бучук бутканаты, к. малый (*Microrpterus pusillus*) — кичине бутканат, к. остроzubый (*Harpyoncyteris whiteheadi*) — тиштүү бутканат, к. пещерный (*Rousettus leschenaulti*) — үңкүрчүл бут канат, к. длинно-язычные (*Macroglossinae*) — узун тилдүү бутканаттар (тукумча), к. настоящие (*Pteropinae*) — накта бутканаттар (тукумча), крыланы (*Pteropidae*) — бутканаттар (тукум) ж.у.с.

Крылатка — к. *толель полосатый*, уюк *Тюлени*.

Крылатки (Pterois) — чоң канаттар; балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү крылатка полосатая (*P. volitans*) — таргыл чоң канат.

Крылоvidки (Pteriidae) — канатсымактар; дениз берметчелдеринин бир тукуму.

Крыложаберные (Pterobranchia) — канатсымак бакалоордуулар; чала хордолуу жандыктардын бир тобу.

Крылогногие (Pteropoda) — канатпугтар; дениз үлдүдөрүнүн бир түркүмү, буларга эки систематикалык топ кирет: крылогногие голые (*Gymnosomata*) — жыланча канатпугтар (топ), к. раковинные (*Thecosomata*) — кабыктуу канатпугтар (топ).

Крысиношишилловые (Abrocomidae) — шиншилла сымалдуу келестер; келес айбандарынын бир тукуму, буларга өкүл катары крысы шиншиллового (*Abrocoma*) — шиншиллаласымак келестер (уруу), крыса шиншиловая (*A. benetti*) — шиншиллаласымак келес ж.у.с. кирет.

Крысы — келестер; чычкан түспөлдүү кемиргич майда желиндүү айбандардын бир систематикалык тобу, буларга кыйла тукум, уруу жана түр кирет: крыса австралийская болотная — Австралия сазчыл келеси, к. александрийская — к. *египетская*, к. акациевая (*Thallomys nigricauda*) — кара куйрук келес, к. бобровая (*Hydromys chrysogaster*) — кунусымак келес, к. вискачевая — к. *полевка водная*, уюк *Полевковые*, к. египетская — Мисир келеси, к. зем-лейковая — к. *ринкомис*, уюк *Ринкоминовые*, к. кенгуровая гаймардова (*Bettongia gaimardi*) — Гаймарди бөрсөсымак келеси, к. кенгуровая мускусная (*Hypsignathodon moschatus*) — бөрсөсымак жыттуу келес, к. к. широколистая (*Pototrous platyops*) — жазы бет бөрсөсымак келес, к. колючая (*Proechimys semispinosus*) — үрпөк келес, к. мускусная — к. *ондатра обыкновенная*, уюк *Ондатры*, к. пасюк — к. *к. серая*, к. пластинчатозубая (*Nesokia indica*) — эбелек тиштүү келес, к. полинезийская (*Rattus exulans*) — Полинезия келеси, к. ржавоноса (*Oenomys hypoxanthus*) — дат тумшук келес,

к. Роберта (*Gymnuromus roberti*) — Роберт келеси, к. рыбная (*Ichthyomys hydrobates*) — балыкчы келес, к. серая (*Rattus norvegicus*) — боз келес, кадимки келес, к. скальная (*Petromys typicus*) — зоо келеси, к. черная (*Rattus rattus*) — кара келес, к. чернохвостая (*Conilurus penicillatus*) — коёнымак келес, крысы акациевые (*Thalomys*) — акациячыл келестер (уруу), к. бамбуковые (*Rhizomys*) — бамбукчул келестер (уруу), к. болотные (*Malacomys*) — саз келестери (уруу), к. гигантские (*Magalomys*) — дөө келестер (уруу), к. древесные — к. *Неотомы*, к. зайшегубые (*Nesomys*) — жырык келестер (уруу), к. капские (*Paratomys luttadaei*) — Кап келестери (уруу), к. кенгуровые мускусные (*Hypsignathodontinae*) — бөрсөсымак жыттуу келестер (тукумча), к. кенгуровые настоящие (*Potogoinae*) — накта бөрсөсымак келестер (тукумча), к. короткохвостые (*Brachyomys*) — чолок куйрук келестер (уруу), к. кроликовые (*Conilurus*) — коёнымак келестер (уруу), к. кустарниковые (*Grammomys*) — бадал келестери (уруу), к. мешотчатые (*Beamus*) — баштык уурттуу келестер (уруу), к. настоящие (*Rattus*) — кадимки келестер (уруу), к. перепончатопалые (*Holochilus*) — жаргак тамандуу келестер (уруу), к. пругогнездине (*Lepophilus*) — чырпык уялуу келестер (уруу), к. рисовые (*Oryzomys*) — шалы келестери (уруу), к. ручьевые (*Pelomys*) — булак келестери (уруу), к. рыбные — к. *Ихтиомисы*, к. сумчатые гребне-хвостые (*Dasyuroides*) — тараккуйрук баштыкчан келестер (уруу), к. сумчатые кисте-хвостые (*Phascogale*) — чачы куйрук баштыкчан келестер (уруу), к. темные (*Melanomys*) — күрөң келестер (уруу), к. хлопковые (*Sigmodon*) — пахта келестери (уруу), к. щети-нистые (*Proechimys*) — кылкандуу келестер (уруу) ж.у.с.

Крючкорогоподобные (Arctediellinae) — ил-мекмүйүз сымалдуулар; терендеги балыктардын бир тукумчасы, буларга крючкорого (*Arctediellina*) — илмекмүйүздөр уруусу жана төмөнкү түрлөр кирет: крючкорого-антилопа (*A. antilope*) — бөкөнбалык, к. глубоководный (*Zesticelus profundorum*) — теренчил ил-мекмүйүз, к. шероховатый (*Arctediellus scaber*) — бодур илмекмүйүз ж.у.с.

Крыква (самец) — кайырма; жапан өрдөктөрдүн эркеги.

Крыква (самка) — соно; жапан өрдөктөрдүн ургаачысы.

Крыквы (Anas) — сонолор; жапайы өрдөктөрдүн бир уруусу, булардын өкүлдөрү: крыква серая (*A. anas*) — боз өрдөк, боз соно, к. черная (*A. roscilrhyncha*) — кара соно.

Крыкушка — к. *крыква серая*, уюк *Крыквы*.

Кряхтун — к. *Вальдине*.

Ксантузии (Xantusia) — ксантузиялар; Америка-дагы түнкү кескелдириктердин бир уруусу.

Ксарифания (*Xarifania*) — ксарифания; Америкадагы түнкү кескелдириктердин бир уруусу.

Ксенозавры (*Xenosauridae*) — ксенозаврлар; кескелдириктердин бир тукуму.

Ксенокары (*Xenosara*) — ксенокаралар; жаянчыктардын бир уруусу, буга ксенокларий (*Xenoclasias holobranchus*) — ксенокларий, Американын жаян балыктарынын түрү да кирет.

Ксеномисты (*Xenomystus*) — ксеномисттер; деңиз балыктарынын бир уруусу.

Ксенофоры (*Xenophora*) — ксенофоралар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Ксенофтальмичты (*Xenophthalmichthys*) — ксенофтальмичттер; күмүшбалыктардын бир уруусу.

Ксиелиды (*Xyelidae*) — ксиелиддер; жаргак канаттуу каскак жандыктардын бир тукуму.

Ксилокопы — к. *пчелы-плотники*, уюк *Пчелы*.

Ксилота (*Xylota tarda*) — ксилота; шылдырак чымындардын бир түрү.

Ксистоцера (*Xystocera globosa*) — ксистоцера; узун мурут коңуздардын бир түрү.

Ксифазия (*Xiphasia*) — ксифазия; кандекбалыктардын бир түрү.

Ксифинемы (*Xiphinemae*) — ксифинемалар; өсүмдүктөрдүн мите жумуру курттарынын бир уруусу.

Ктенизиды (*Ctenizidae*) — ктенизиддер; ысык жерлердеги жөргөмүштөрдүн бир тукуму.

Ктенопланы (*Ctenoplana*) — ктенопланалар; жөргөлөөчү зоноктордун бир уруусу, булардын өкүлү: ктеноплана ковалевского (*C. kowalewskii*) — Ковалевский ктенопланасы.

Ктенофоры — к. *Гребневик*.

Ктенохеты (*Ctenochaetetes*) — ктенохеттер; аштарбалыктардын бир уруусу.

Ктыри (*Asilidae*) — шерчымындар; чымындардын бир тукуму, буларга ктырь гигантский (*Satanas gigas*) — дөө шерчымын кирет.

Кубоглавы (*Cubiciceps*) — кутубаштар; алабуга балыктарынын бир уруусу, буларга кубоглав обыкновенный (*C. gracilis*) — кадимки кутубаш кирет.

Кубомедузы (*Cubomedusae*) — кутумедузалар; көңгөл жандыктардын бир түркүмү.

Куведриха большая — к. *веретенник большой*, уюк *Веретенниковые II*.

Кувитра — к. *Мородунка*.

Кутуар — к. *Пума*.

Кудреперовые (*Cirrhitidae*) — тармал канаттуулар; балыктардын бир тукуму, буларга кудрепер обыкновенный (*Cirrhites pinnulatus*) — кадимки тармал канат кирет.

Куду (*Tagelaphus*) — бурамаүйүздөр; Африканын бөкөн сымалдуу кийиктеринин бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: куду большой (*T. strepsiceros*) — ири бурамаүйүз, к. малый (*T. imberbis*) — кидик бурамаүйүз.

Кузнечик — к. *пеночка-тенювка*, уюк *Пеночки*.

Кузничковые — айман сымалдуулар; чегиртектердин бир чоң тукуму, буларга кузнечики настоящие (*Tettigoniidae*) — накта аймандар тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү

бар: кузнечик (*Pingia longipes*) — узун бут айман, к. бурый — к. *серый*, к.-головач — чоң баш айман, к. зеленый (*Tettigonia viridissima*) — жашыл айман, к.-лист (*Tanusia corrupta*) — жалбыраксымак айман, к. малайский (*Leptoderes ornaticornis*) — Малайя айманы, к.-носорог — керикайман, к. оранжевый (*Tachycines asynamorus*) — оранжеря айманы, к. певчий (*Tettigonia cantans*) — чекилек айман, к.-седлоносец (*Ephippiger ephippiger*) — ээрчек айман, к. серый (*Decticus verrucivorus*) — боз айман, к. суданский (*Eurycygrypha fallax*) — Судан айманы, к. уссурийский зеленый (*Tettigonia ussuriiana*) — Усури жашыл айманы, к. хвостатый I (*T. caudata*) — куйруктуу айман, кузнечики зеленые (*Tettigonia*) — жашыл аймандар (уруу), к. серые (*Decticus*) — боз аймандар (уруу), к.-скачки (*Platycleis*) — секирчээк аймандар (уруу).

Кузовководные (*Ostraciontoidei*) — көнөчөк сымалдуулар; балыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла тукуму жана түрү бар: кузовки — к. *кузовковые*, кузовок безрогий (*Ostracion lentiginosum*) — мүйүзсүз көнөчөк, к. бугорчатый (*O. tuberculatus*) — бүдүрлүү көнөчөк, к. горбатый (*Tetrosomus gibbosus*) — бүкүр көнөчөк, к. рогатый — к. *к. четырехрогий*, к. четырехрогий (*Acanthostracion quadricornis*) — төрт мүйүздүү көнөчөк, кузовковые (*Ostraciontoidei*) — көнөчөктөр (тукум).

Кузу — к. *поссум обыкновенный*, уюк *Поссумы*.

Кузья зеленая (*Anomala dubia*) — жашыл данчыл конуз; дан жечү конуздардын бир майда түрү.

Кузья-крестоносец (*Anomala agricola*) — крестүү данчыл конуз; дан жечү конуздардын бир майда түрү.

Кузья посевной — к. *Жук хлебный обыкновенный*.

Кузьяки — к. *Жуки хлебные*.

Куи — к. *дикообраз цепкохвостый*, уюк *Дикообразные*.

Кукаль индийский — к. *кукушка шпорцевая*, уюк *Кукушки*.

Куканг — к. *лори медленный*, уюк *Лоризиды*.

Куку-яман — к. *баран голубой*, уюк *Бараны*.

Кукушки (*Cuculiformes*) — күкүктөр; куштардын бир түркүмү, буларга кыйла түр жана тукум кирет: кукушка бронзовая (*Chalcites lucidus*) — коло түстүү күкүк, к. глухая (*Cuculus satunatus*) — керен күкүк, к. длиннохвостая (*Eugunamis tainensis*) — узун куйрук күкүк, к. желтоклювая (*Coccyzus americanus*) — сары тумшук күкүк, к. земляная (*Geococcyx californicus*) — талаа күкүк, к. малая — к. *к. глухая*, к. обыкновенная (*Cuculus sanopus*) — кадимки күкүк, к. фазановая (*Centropus phasianinus*) — кыргоолкүкүк, к. холлатая (*Clamator glandarius*) — үрпөк күкүк, к. шпорцевая (*Centropus sinensis*) — сейнек, кукушки настоящие (*Cuculi*) — накта күкүктөр (түркүмчө), к. шпорцевые (*Centropus*) — сейнектер (уруу).

- Кукша** (*Cractes infaustus*) — чер үрпөк тааны; үрпөк таандар уруусундагы, токой чытыр-мандарында жашоочу бир түрү.
- Кулан** (*Equus hemionus*) — кулан; жылкыга окшош жапайы айбан, чөлдө жашоочу жылкылар тукумундагы бир кийик.
- Кулевые** (*Kugliidae*) — кулия сымалдуулар; жылуу деңиздерде жашоочу балыктардын бир тукуму.
- Кулики** (*Lemicolae*) — чулдуктар; саздагы, суу жээктериндеги куштардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориялары бар: кулик березовый — к. *Вальдшнеп*, к. болотный — к. *веретенник большой*, уюк *Веретенниковые II*, к. боровой — к. *Вальдшнеп*, к. бугровый — к. *авдотка обыкновенная*, уюк *Авдотки*, к.-воробей (*Calidris minuta*) — таранчычулдук, к. горный — к. *кроншнеп большой*, уюк *Кроншнепы*, к.-грянничок — ылайчы чулдук, к. длинноногий — к. *ходулочник обыкновенный*, уюк *Ходулочники*, к. дутый (*S. melanotos*) — өкүргүч чулдук, к. камский — к. к.-сорока обыкновенная, к. красной — к. к.-сорока обыкновенная, к. кривоносый — к. *кроншнеп большой*, уюк *Кроншнепы*, к. лесной — к. кулик-черныш, к.-лопатель (*Eurynorhynchus rugneus*) — күрөктүмшүк чулдук, к. морской — к. *ходулочник обыкновенный*, уюк *Ходулочники*, к. пегий — к. к.-сорока обыкновенная, к. пестрый — к. к.-сорока обыкновенная, к. польский — к. *кроншнеп большой*, уюк *Кроншнепы*, к. речной — к. к.-сорока обыкновенная, к. светлый — к. *улит большой*, уюк *Улиты*, к.-свитун — к. к.-черныш, к.-серпоклюв — к. *серпоклюв обыкновенный*, уюк *Серпоклювы*, к. серый — боз чулдук, к. серый болотный — к. *Поручейник*, к.-собака — к. *веретенник большой*, уюк *Веретенниковые II*, к.-сорока обыкновенная (*Haemotopina ostralegus*) — кадимки сагызганчулдук, к. степной — к. *Кречетка*, к.-чернокрыл — к. кулик-черныш, к. черный — к. к.-черныш, к.-черныш (*Tringa ochropus*) — кара чулдук, к.-шайтан — к. *авдотка обыкновенная*, уюк *Авдотки*, к.-сороки (*Haemotopinae*) — сагызган чулдуктар (тукумча), куликообразные — к. *Кулики*, куличок-воробей — к. *кулик-воробей*, куличок степной — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.
- Кулия флагохвостая** (*Kuhlia taeniura*) — желекуйрук кулия; кулия балыктарынын бир түрү
- Кульон** — к. *кроншнеп большой*, уюк *Кроншнепы*.
- Кульцита** (*Culcitra*) — кульцита; деңиз жылдыздарынын бир уруусу.
- Кумай** — к. *гриф снежный*, уюк *Грифы*.
- Кумжа** (*Salmo trutta*) — кумжа; сом балыктардын бир түрү.
- Кунджа** (*Salvelinus leucomaenis*) — кунджа; сом балыктардын бир түрү.
- Кунина** (*Cunina*) — куниналар; гидрасымак медузалардын бир уруусу.
- Куница каменная** - к. к. *каменная*, уюк *Куньи*.
- Куница сумчатая** (*Dasyurops maculatus*) — баштыкчан суусар; Австралияда жашоочу мышсымак сумчаткы айбандардын бир түрү.
- Куноктанта** (*Cunocantha*) — куноктанталар; гидрасымак медузалардын бир уруусу.
- Куньи** (*Mustelidae*) — суусар сымалдуулар; териси эң баалуу жырткыч, желиндүү айбандардын бир тукуму, буларга куньицы собственно (*Martes*) — накта суусарлар уруусу, мууну кыйла түрү кирет: куница американская (*M. americana*) — Америка суусары, к. белодужка — к. к. *каменная*, к. каменная (*M. foina*) — кадимки суусар, к. пальмовая индийская — Индистан ала суусары, к. пальмовая малайская — Малайя чаар суусары, к.-рыболов (*M. pennanti*) — балыкчы суусар ж. б.
- Купрей** (*Bos sauveli*) — купрей; жапайы бодолордун бир түрү.
- Курахтан** — к. *Турухтан*.
- Курганник** (*Buteo rufinus*) — жаман сары; сарылар уруусундагы чычканчыл куштардын бир түрү.
- Курганник желтый** — к. *Курганник*.
- Курганник малый** — к. *сарыч малый*, уюк *Сарычи настоящие*.
- Курганник мохноногий** — к. *Канюк мохноногий*.
- Куриматовые** (*Curimatidae*) — куримат сымалдуулар; канылтыр балыктардын бир тукуму, буларга куриматы (*Curimata*) — куриматтар уруусу да кирет.
- Курная вошь** — к. *пуход* бледный *куриный*, уюк *Пуходьи*.
- Куриные** (*Calliformes*) — тоок түспөлдүүлөр; илбэсиндердин бир түркүмү.
- Куриные собственно** (*Galli*) — накта тоок сымалдуулар (түркүмчө).
- Куриный волк** — к. *Тегу*.
- Курица болотная** — к. *Камышница*.
- Курица водяная** — к. *Камышница*.
- Курица глазчатая** — чаар тоок; бырындычыл тооктордун бир түрү.
- Курица джунглевая** (*Megapodius freycinet*) — жунгли тоогу; бырындычыл тооктордун бир түрү.
- Курица камышовая** — к. *Камышница*.
- Курица кустарниковая красная** — к. *Банковский петух*.
- Курица сорная узлеса** — Узлес бырындычыл тоогу; бырындычыл тооктордун бир түрү.
- Курица степная** — к. *Стпенет*.
- Курица султанская** (*Porphyrion poliocephalus*) — султан кашкалдагы; кашкалдактардын бир түрү.
- Курица фараонская** — к. *стервятник бурый*, уюк *Стервятники*.
- Куро-куро** (*Spalocopus cyanus*) — куро-куро; чычкансымак кемиргичтердин бир түрү.
- Курод** (*Spilotes pullatus*) — тоокчул; Америка жыландарынын бир түрү.
- Куролы** (*Leptostomatidae*) — куролдор; Мадагаскар көк каргалары (тукум), буларга курол (*Leptostomus discolor*) — Мадагаскар көк каргасы (түр) кирет.

Куропатки (Tetraonidae) — чилдер; тоок сымалдуулар түркүмүндөгү илбээсиндердин бир тукуму, булардын кыйла уруусу, түрү бар: куропатка белая (Lagopus lagopus) — ак чил, к. белая горная — к. к. тундрная, к. белая шотландская (L. lagopus scotlandi) — Шотландия ак чили, к. бородатая (Pedrix daurica) — кадимки чил, к. виргинская — к. перепелка виргинская, уюк Перепелки, к. горная — к. куропатка бородатая, к. каменная (Alectoris graeca) — кекилик, к. красная — к. к. каменная, к. пустынная (Ammoperdix griseogularis) — чөл чили, к. серая (Pedrix pedrix) — боз чил, к. тундрная (Lagopus mutus) — Тундра чили.

Курочка водяная — к. Камышица.

Курочка водяная южноавстралийская (Tribonyx mortieri) — Түштүк Австралия кашкалдагы; кашкалдактардын бир түрү.

Курпист — к. Вальдшнеп.

Куртусовидные (Kurtioidei) — куртус түспөлдүүлөр; өзөндө жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла өкүлү бар: куртусовые (Kurtidae) — куртус сымалдуулар (тукум), куртус (Kurtus) — куртусар (уруу).

Куру — к. крысы кустарниковые, уюк Крысы.

Курухтан — к. Турухтан.

Куры болшенеиго — к. Куры сорные.

Куры гребенчатые (Gallus) — таажылуу тооктор; тоок сымалдуулардын бир уруусу.

Куры дикие — к. Куры гребенчатые.

Куры домашние — бакма тооктор.

Куры древесные (Cuculidae) — даракчыл тооктор; тоок түспөлдүүлөр түркүмүндөгү бир тукуму.

Куры кустарниковые — к. Куры гребенчатые.

Куры сорные (Megapodiidae) — бырындычыл тооктор; Австралияда жана ага жакын аралдарда жашоочу тоок сымалдуулар түркүмүндөгү бир тукум.

Кускусы (Spilocuscus) — кускустар; илмек куйруктуу баштыкчан айбандардын бир уруусу, буларга куску пятнистый (S. nudicaudatus) — чаар куску кирет.

Куспидари (Cuspidariidae) — куспидарлар; тосмолуу бакалоору бар моллюскалардын бир тукуму.

Кустарниковые птицы (Atrichornithidae) — бадал чымчыктары; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, буларга өкүл катары кустарниковая птица рыжая (Atrichornis rufescens) — саргыч бадал чымчыгы кирет.

Кустарницы (Timaliidae) — бадалчылар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү түр кирет: к. полосатая (Garrulax lineatus) — ала бадалчы.

Кутиа — к. агути, уюк Агутиевые.

Кутим-бойга — к. Зило.

Куткутия (Tetraodon cutcutia) — куткутия; тикенкурсак балыктардын бир түрү.

Кутора (Neomys) — куторалар; суучыкандар, жер чукуур чычкандардын бир уруусу.

Кутум (Rutilusfrisi kutum) — кутум; каңылтыр балыктардын бир түрү.

Куфия (Trimeresurus) — найзабаштар; найзабаш жыландардын бир уруусу, булардын бир нече

түрү бар: куфия бамбуковая (T. gramineus) — бамбукчул найзабаш, к. береговая (Trimeresurus purpureomaculatus) — жээкчил найзабаш, к. горная (T. monticola) — тоо найзабашы, к. храмовая (T. wagleri) — буткана найзабашы ж.у.с.

Кучиновые (Amphipnoidae) — кучия сымалдуулар; аба менен дем алган балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу жана түрлөр да кирет: кучия (Amphipneus) кучиялар (уруу), кучия зубатая (A. indicus) — тиштүү кучия, к. обыкновенная (A. cuchia) — кадимки кучия.

Кхата — к. рябок белоброхий, уюк Рябки.

Л

Лабария — к. Кайсака.

Лабео (Labeo) — лабео; көлчүктөрдө, байлоолордо өстүрүлүүчү каңылтыр балыктардын бир уруусу.

Лабнозые (Colisa labiosa) — лабиозалар; аквариумда багылуучу майда балыктардын бир уруусу.

Лабринтовые — к. ползуновые, уюк Ползуновидные.

Лабринтодонты (Labyrinthodontia) — лабиринтодонттор; амфибиялардын бир чоң түркүмү.

Лабрисомус (Labrisomus) — лабрисомустар; кандекбалыктардын бир уруусу.

Лаврак (Mogone labrax) — лаврак; деңиз алабугаларынын бир түрү.

Лаврак полосатый (Roccus saxatilis) — таргыл лаврак; деңиз алабугаларынын бир түрү.

Лаврек — к. Лаврак.

Лаготриксые — к. обезьяны шерстистые, уюк Обезьяны.

Лазногнаты (Lasiognathus) — ласногнаттар; кайырмакчан балыктардын бир уруусу.

Лазоревка (Parus coeruleus) — көк кашка чымчык; сайрагыч чымчыктардын бир түрү.

Лазоревка белая — ак кашка чымчык; сайрагыч чымчыктардын бир түрү.

Лазуревая птица (Grandula coelecolor) — зоо таркылдагы; Гималай тоолорунун бийгинде жашоочу таркылдактар тукумундагы бир чымчык.

Лайка — к. Морянка.

Лайка — үрөөнөк ит; иттердин бир асыл тукуму.

Лакедра золотистая (Seriola aureovittata) — алтындай лакедра; ставрида балыктарынын бир түрү.

Лактаровые (Lactariidae) — лактар сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир тукуму, буларга өкүл катары лактар обыкновенный (Lactarius lactarius) — кадимки лактар кирет.

Лалиус (Colisalalia) — лалиус; аквариумда багылуучу майда балыктардын бир түрү.

Лама (Lama) — лама; Американын төөгө окшогон бир айбаны.

Ламантины (Trichechidae) — ламантиндер; тропиктик жана субтропиктик деңиздерде жа

- шоочу чоп жечү желиндүүлөрдүн бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: ламантин амазонский — к. *л. бескопытный*, л. американский (*Trichechus manatus*) — Америка ламантини, л. африканский (*T. senegalensis*) — Африка ламантини, л. бескопытный (*T. inunguis*) — туяксыз ламантин, л. карибский (*T. manatus manatus*) — Кариб ламантини, л. флоридский (*T. trichechus latirostris*) — Флорида ламантини.
- Ламеллисабеллиды** (*Lamellisabellidae*) — ламеллисабеллилер; погонофора тибиндеги жандыктардын бир тукуму.
- Ламелляриды** (*Lamellariidae*) — ламелляриялар; дениз үлдүрүнүн бир тукуму.
- Ламнообразные** (*Lamniformes*) — ламна түспөлдүүлөр; акулалардын бир түркүмү.
- Лампаникты** (*Lampranustus*) — лампаниктер; жылтылдак анчоустардын бир уруусу, буларга лампаникт светлый (*Stenobranchius leucosargus*) — куба лампаникт кирет.
- Лампридообразные** (*Lampridiformes*) — ламприд түспөлдүүлөр; океан балыктарынын бир түркүмү, буларга төмөнкү өкүлдөр кирет: ламприда — к. *луна-рыба обыкновенная*, уюк *Луновидные*, лампридовые (*Lampridae*) — ламприсмалдуулар (тукум).
- Лампсилины** (*Lampsilinae*) — лампсилиналар; берметчендердин бир тукумчасы.
- Лангуры** — к. *Тонкотелы обыкновенные*.
- Лангусты** (*Palinurus*) — лангусттар; рак сымалдуу жандыктардын бир уруусу, буларга лангуст обыкновенный — кадимки лангуст кирет.
- Ландаки** (*Thecirus*) — ландактар; чүткөрлөрдүн бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: ландак жесткокрылый (*Th. crassispinus*) — катуу тикендүү ландак, л. филиппинский (*Th. rumilus*) — Филиппин ландагы, л. суматранский (*Th. sumatrae*) — Суматра ландагы.
- Лантонотусы** — к. *варан безухий*, уюк *Вараны*.
- Ланцеолярия ножииковидная** (*Lancelolaria grajana*) — бакисымак ланцеолярия; берметчендердин бир түрү.
- Ланцетники** (*Amphioxii*) — аштарсымактар; хордалуу айбандардын бир классы, буларга төмөнкү түрлөр жана уруулар кирет: ланцетник азиатский (*Branchistoma belcheri*) — Азия аштарсымагы, л. европейский (*B. lanceolatum*) — Европа аштарсымагы, ланцетники амфиоксиды — к. *Амфиоксиды*; л. брахиостомы — к. *Брахиостомы*, л. эпигонихты — к. *Эпигонихты*.
- Лань** (*Cervus dama*) — эликбагыш; бугулардын тукумундагы бир кийиктин түрү, мууну төмөнкү түрчөсү да бар: лань иранская (*Seovgus mesopotamica*) — Иран эликбагышы.
- Лапландский подорожник** — к. *Подорожник лапландский*.
- Лапундер** — к. *макак свинохвостый*, уюк *Макаки обыкновенные*.
- Лапчатониги** (*Heliornithes*) — майпктар; турнага окшош, тропикте жашоочу куштардын бир түркүмү, буларга төмөнкү уруулар жана түрлөр кирет: лапчатониг африканский (*Podica senegalensis*) — Африка майпкы, лапчатониги азиатские (*Heliornithes*) — Азия майпкытары (уруу), л. американские (*Heliornithes*) — Америка майпкытары (уруу).
- Лапша-рыба** (*Salangichthys microdon*) — кесмебалык; корюшка түспөлдүү балыктардын бир түрү.
- Лар** — к. *гibbon белорукий*, уюк *Гиббоновые*.
- Ларга** — к. *толень обыкновенный*, уюк *Толени*.
- Ларины** (*Larinus*) — лариндер; пилтумшук конуздардын бир уруусу.
- Ларры** (*Larra*) — ларралар; ийинчил сары аарылардын бир уруусу, булардын өкүлү ларра анафемская (*L. anathema*) — шайтанларра.
- Ласки** (*Mustela*) — арысчыкандар; суусар сымалдуулардын бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: ласка (*M. nivalis*) — арысчыккан, л. закаспийская — Хазар арысчыкканы, л. малая — кидик арысчыккан, л. тундровая — тундра арысчыкканы.
- Ласкирь** — к. *карась морской*, уюк *Караси морские*.
- Ластоногие** (*Pinnipedia*) — калакпугтар; денизде жашоочу желиндүү айбандардын бир түркүмү.
- Ластохвосты** (*Hydrophinae*) — калаккуйруктар; дениз жыландарынын бир тукумчасы, булардын кыйла түрү белгилүү: ластохвост голубой (*Hydrophis saerulencens*) — көгүш калаккуйрук, л. изящный (*H. elegans*) — кооз калаккуйрук, л. ленточный (*H. fasciatus*) — тасма-сымак калаккуйрук, л. лусонский (*H. semperi*) — Лусон калаккуйругу, л. полосатый (*H. suanosisctus*) — таргыл калаккуйрук, л. спиральный (*H. spiralis*) — оролом калаккуйрук.
- Ластохвостые** — к. *Ластохвосты*.
- Ласточка** (*Chromis chromis*) — карлыгачпалык; жылуу дениздердеги балыктардын бир түрү.
- Ласточка земляная** — к. *ласточка береговая*, уюк *Ласточковые*.
- Ласточка луговая** — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.
- Ласточка степная** — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.
- Ласточка туранская** — туран чабалекейи, чабалекейлердин бир түрү.
- Ласточка черная** — к. *крачка черная*, уюк *Крачки*.
- Ласточка-рыба** (*Monodactylus argenteus*) — чабалекейбалык; чабалекейбалыктар тукумундагы бир түр балык.
- Ласточковые** (*Hirundinidae*) — чабалекей сымалдуулар; чабалекейлердин тукуму, буларга кыйла түрлөр кирет: ласточка береговая (*Riparia riparia*) — жар чабалекейи, л. горная — тоо чабалекейи, л. городская (*Delichon urbica*) — шаар чабалекейи, л. деревенская (*Hirundo rustica*) — кыштак чабалекейи.
- Ласточковые танагры** (*Tersinidae*) — чабалекей-сымак танагралар; Түштүк Америкада жашоочу чымчыктардын бир тукуму, булардын өкүлү ласточковая танагра (*Tersinia viridis*) — чабалекейсымак танагра.
- Латес** — латес; алабуга балыктардын бир уруусу.

Латилус **западноафриканский** (*Latilus semifasciatus*) — Батыш Африка латилусу; алабуга балыктардын бир түрү.

Латимерия (*Latimeria chalumnae*) — латимерия; ченгелканат балыктардын бир түрү.

Лактак — к. *Морской заяц*.

Лациериды — к. *ящерицы настоящие*, уюк *Ящерицы*.

Лебеди (*Cygninae*) — куулар; каз сымалдуулар түркүмүндөгү, сууда сүзүп жүрүүчү куштардын бир тукумчасы, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: лебедь американский (*Cygnus columbianus*) — Америка куусу, л. кликун (*C. cygnus*) — куркулдак куу, л. малый (*C. buvickii*) — кидик куу, л. тундровый — к. *лебедь малый*, л. чернойшейный (*C. melanocoryphus*) — кара моюн куу, л. черный (*C. etatus*) — кара куу, л. шипун (*C. olor*) — ышылдак куу.

Лебиасиновые (*Lebiasinidae*) — лебиасиндер; чала тиштүү балыктардын бир тукуму.

Лебия (*Lebia*) — лебиялар; дуулдак конуздардын бир уруусу.

Лев — к. *Львы*.

Лев морской — к. *Львы морские*.

Лев муравьиный — к. *муравьиный лев обыкновенный*, уюк *Муравьиные львы*.

Лев печерный — үнкүрчү арстан; байыры өлгөн арстандардын бир түрү.

Левинсеня (*Levinseinia*) — левинсеня; дениздин сүлүккүрттарынын бир уруусу.

Легочные (*Pulmonata*) — өпкөлүүлөр; үлдүлдөрдүн бир классчасы.

Легуан водяной — к. *Ящерица водяная*, уюк *Ящерицы*.

Ледяды (*Nuculanidae, Ledidae*) — ледалар; тарак тиштүү моллюскалардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу жана түрлөр кирет: леда обыкновенная (*Nuculana pernula*) — кадимки леда, леда (*Nuculana, Leda*) — ледалар (уруу).

Ледник — к. *зимородок обыкновенный*, уюк *Зимородки*.

Леднички (*Vogelidae*) — музчулдар; чаян куйруктуу каскак жандыктардын бир тукуму, булардын өкүлү катары леднички зимний (*Vogelus huetalis*) — кышкы музчул кирет.

Лежанка — к. *Дупель лесной*.

Лежень — к. *авдотка обыкновенная*, уюк *Авдотки*.

Лейкохлоридий (*Leucochloridium*) — лейкохлоридийлер; трематода мите курттарынын бир уруусу.

Лейшмани (*Leishmania*) — лейшманиялар; жалгыз клеткалуу мите жандыктардын бир уруусу.

Лемминги копытные (*Dicostonyx*) — туяктуу леммингдер; момолой чычкан сымалдуу кемиргичтердин бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр: лемминг кольчатый (*D. hudsonius*) — муунак ала лемминг, л. копытный (*D. torquatus*) — туяктуу лемминг, л. ошейниковый — к. *л. кольчатый* кирет.

Лемминги лесные (*Myopus*) — токой леммингдер; момолой чычкан сымалдуу кемиргичтер-

дин бир уруусу, буларга лемминг лесной (*M. schisticolor*) — токой лемминги кирет.

Лемминги настоящие (*Lemmus*) — накта леммингдер; момолой чычкан сымалдуу кемиргичтердин бир уруусу, буларга лемминг норвежский (*L. lemmus*) — Норвегия лемминги, л. сибирский (*L. sibiricus*) — Сибирь лемминги кирет.

Лемонема (*Laemonema*) — лемонемалар; треска сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Лемуриды (*Lemuridae*) — арбак сымалдуулар; маймылга окшош айбандардын бир тукуму, булардын кыйла түрү, уруусу жана тукуму бар: лемуру Вари (*Lemur variegatus*) — арбак Вари, л. кошачий (*L. catta*) — ала арбак, л. краснобрюхий (*L. rubriventer*) — кызыл боор арбак, л. черный (*L. macaco*) — кара арбак, лемуровые (*Lemurinae*) — арбак сымалдуулар (тукумча), л. галаговые (*Galaginae*) — галаго арбактары (тукумча), л. изыщные (*Lepilemur*) — келбетгүү арбактар (уруу), л. истинные — к. *лемуровые*, л. карликовые (*Microcebus*) — кидик арбактар (уруу), л. кротые — к. *Галамуры*, л. лорисевые (*Lorisinae*) — лорисымак арбактар (тукумча), л. мышинные (*Cheirogaleinae*) — чычкансымак арбактар (уруу), л. обыкновенные (*Lemur*) — кадимки арбактар (уруу).

Ленивки — к. *Лукоки*.

Ленивцы (*Bradypodidae*) — илендилер; желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын кыйла түрү жана уруусу бар: ленивец двупалый Гофмана (*Choloepus hoffmani*) — Гофмандын кош манжалуу илендиси, л. двупалый Унау — Унауун кош манжалуу илендиси, л. капшошонный (*Bradyopus sculliger*) — үксөгөй иленди, л. ошейниковый (*B. torquatus*) — ала мойнок иленди, л. трехпалый (*B. tridactyla*) — үч манжалуу иленди, ленивцы гигантские (*Gravigrada*) — дөө илендилер, байыркы илендилердин бир уруусу, л. двупалые (*Choloepus*) — кош манжалуу илендилер (уруу), л. трехпалые (*Tridactyla*) — үч манжалуу илендилер (уруу).

Ленок (*Brachymystax lenok*) — ленок; сомбалыктардын бир түрү.

Лентецы (*Pseudophyllidae*) — тасмалар; мите жалпак курттардын бир түрүкүмү, буларга өкүл катары лентец широкий (*Diphyllobothrium latum*) — жазы тасма да кирет.

Лентобчычковые (*Taenioididae*) — тасмабукачарлар; алабуга сымалдуу балыктардын бир тукуму.

Лентообразные — к. *Опахообразные*.

Лентохвостые (*Eutaeniopheridae*) — тасмакуйруктар; китке окшогон балыктардын бир тукуму, буларга лентохвост (*Eutaeniophorus festivus*) — тасмакуйрук кирет.

Ленточник тополевый — терекчил калдырган; көпөлөктөрдүн бир түрү.

Ленточницы (*Catocala*) — тасмаканаттар; шайтанкөпөлөктөрдүн бир уруусу, буларга кыйла түрлөр кирет, ошолордун ичинде: ленточница

- голубая (*S. fraxini*) — көгүш тасмаканат, л. желтая (*S. fulminea*) — сары тасмаканат, л. красная (*S. purpa*) — кызыл тасмаканат ж.б.
- Ленточные черви** — к. *Цестоды*.
- Лень** — к. *таймень обыкновенный*, уюк *Таймени*.
- Леопард** (*Panthera pardus*) — кабылан; жолборско окшогон каардуу жырткыч айбандардын бир түрү, мышык сымалдуулар тукумундагы жырткыч айбан.
- Леопард дымчатый** (*Neofelis nebulosa*) — ала мышык; мышыктар тукумундагы кабыланга окшош айбандын бир түрү.
- Леопард морской** (*Hydrurga leptonyx*) — деңиз кабыланы; Антарктидада жашоочу аюубалыктардын бир түрү.
- Леопард охотничий** — к. *Гепард*.
- Леопард снежный** — к. *Барс снежный*.
- Лепидион** (*Lepidion*) — лепидиондор; треска сымалдуу балыктардын бир уруусу.
- Лепидозавры** (*Lepidesauria*) — лепидозаврлар; сойлоктордун бир классчасы.
- Лепидопы** (*Lepidopus*) — лепидоптор; кылычбалыктардын бир уруусу.
- Лепидосирен** — к. *чешуйчатник американский*, уюк *Чешуйчатниковые*.
- Леплемуры** — к. *лемуры изящные*, уюк *Лемуриды*.
- Лепорины** (*Leropinus*) — лепориндер; канылтыр балыктардын бир уруусу.
- Лепоспондилы** — к. *Тонкопозвоноквые*.
- Лептагоны** (*Leptagonus*) — лептагондор; деңиз балыктарынын бир уруусу.
- Лептоботия** — к. *Лептоботии*.
- Лептоботии** (*Leptobotia*) — лептоботиялар; бурмакебалыктарынын бир уруусу.
- Лептобрама** (*Leptobrama milleri*) — лептобрамалар; деңиз балыктарынын бир түрү.
- Лептогоргия** (*Leptogorgia*) — лептогоргия; катуу шурулардын бир уруусу.
- Лептодоровые** — к. *Лептодоры*.
- Лептодоры** (*Leptodora*) — лептодоралар; жөнөкөй түзүлүштүү рак сымал жандыктардын бир уруусу.
- Лептометры** (*Leptometra*) — лептометрлер; деңиз лилияларынын бир уруусу.
- Лепторинхусы** (*Leptorhynchus*) — шиштымшуктар; ичке конуздардын бир уруусу.
- Лептосинапта** — к. *голотурия целляющаяся*, уюк *Голотурии*.
- Лептоцефалы** (*Leptocephalus*) — лептоцефалдар; куртбалык сымалдуулардын бир уруусу, буларга өкүл катары лептоцефал широчайший (*L. latissimus*) — жазы лептоцефал кирет.
- Лептура зеленая** (*Leptura viridis*) — жашыл лептура; узун мурут конуздардын бир түрү.
- Лептура красная** (*Leptura rubra*) — кызыл лептура; узун мурут конуздардын бир түрү.
- Лернеевые** — к. *Лернеиды*.
- Лернеиды** (*Lernaeoidea*) — лернея сымалдуулар; мите рак сымалдуулардын бир түркүмчөсү.
- Лернеоподобные** — к. *Лернеиды*.
- Лесные ласточки** (*Artamidae*) — токой чабалекейлер; таранчы сымалдуу чымчыктардын бир тукуму.
- Лесовик хвойный** (*Deuocoetes autographus*) — карагай кабыкчысы; дарактарды бүлдүрүүчү конуздардын бир түрү.
- Лестидий** (*Lestidium*) — лестидийлер; океан, деңиз балыктарынын бир уруусу.
- Лестролеписы** (*Lestrolepis*) — лестролепистер; океан, деңиз балыктарынын бир уруусу.
- Летница** (*Salmo letnica*) — жайчыл; жилингир балыгынын бир түрү.
- Летриновые** (*Lethrinidae*) — чочкотумшук сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү бар: летрина атлантический (*Lethrinus atlanticus*) — Атлантика чочкотумшугу, л. бурый (*L. letus*) — таргыл чочкотумшук, л. большой (*L. chryzostomus*) — чоң чочкотумшук, л. длиннорылый (*L. miniatus*) — узун мурун чочкотумшук, л. звездчатый (*L. nebulosus*) — ала жаак чочкотумшук, л. желтохвостый (*L. malisena*) — сары куйрук чочкотумшук, л. китайский (*L. caeruleus*) — көк чочкотумшук, л. красноперый (*L. rhodopterus*) — кызыл канат чочкотумшук, л.-Лансер (*L. nematacanthus*) — жумуру тикендүү чочкотумшук, л. малый (*L. mahsenoides*) — кидик чочкотумшук, л. сейшельский (*L. sanguineus*) — Сейшель чочкотумшугу, л. филиппинский (*L. choerorhynchus*) — Филиппин чочкотумшугу, л.-харак (*L. harak*) — кайкычочкотумшук.
- Летучие мыши** (*Vespertilioidei*) — жарганаттар; учуп жүрүүчү желиндүү айбандардын бир түркүмчөсү.
- Летучие рыбы** (*Exocoetidae*) — учкуч балыктар; океандардын жылуу алкагында жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: летучая рыба гигантская (*Cheilorogon pinnatibarbatus*) — дөө учкуч балык, л. р. двукрылая (*Exocoetus volitans*) — кош канат учкуч балык, л. р. длиннорылая (*Fodiator acutus*) — узун тумшук учкуч балык, л. р. четырёхкрылая (*Cheilorogon pinnatibarbatus*) — төрт канаттуу учкуч балык, л.р. японская (*Ch. doederleinii*) — жапон учкуч балыгы ж.б.
- Летяговые** (*Pteromyidae*) — абыргандар; салааларында жаргагы бар тыйындарга жакын кемиргич айбандардын бир тукуму, булардын кыйла уруулары жана түрлөрү бар: летяга карликовая (*Petaurillus hosi*) — кидик абырган, л. обыкновенная (*Pteromys volans*) — кадимки абырган, л. скальная (*Eupetaurus cinereus*) — зоо абырганы, л. сумчатая (*Acrobates pygmaeus*) — баштыкчан абырган, л. японская (*Pteromys tomonga*) — жапон абырганы, летяги настоящие (*Pteromys*) — накта абыргандар (уруу), л. американские (*Claucomys*) — Америка абыргандары (уруу).
- Леукоспиды** (*Leucospidae*) — леукоспиддер; жоон бут чабандестер; чабандес каскак жандыктардын бир тукуму.
- Лефуа** — к. *Гольцы восьмьющие*.
- Лефуа амурская** (*Leftua costata*) — Амур лефуасы; сегиз муруттуу итчабактардын бир түрү.
- Лещеподобные** — тырансымактар; канылтыр балыктардын бир тобу, буларга кыйла уруу

жана түр кирет: лещ атлантический (*Brama brama*) — Атлантика тыраны, л. белый (*Parabramis pekinesis*) — ак тыран, л. м. колючий (*Taractes asper*) — дензидин тикендүү тыраны, л. серебранный (*Pterycombus brama*) — күмүштой тыран, лещи американские (*Notemigonus*) — Америка тырандары (уруу), л. европейские (*Abramis*) — Европа тырандары (уруу), л. морские (*Bramidae*) — дениз тырандары (тукум), л. морские обыкновенные (*Brama*) — кадимки дениз тырандарды (уруу).

Лещ — к. *Лещеподобные*.

Лжевампир гигантский (*Vampyrus spectrum*) — жалган дөө вампир; жарганаттардын эң ири бир түрү.

Лжекальмары — к. *каракатицы кальмарообразные*, уюк *Каракатицы*.

Лжекороеды — к. *Капошонники*.

Лжекрючорогоподобные (*Pseudoblenniinae*) — илмек мүйүздүүсөрөйлөр; денезде жашоочу балыктардын бир тукумчасы.

Лжелопатозомы — к. *Лопатозомы аральские*.

Лжелескари (*Pseudogobio*) — итмурутсөрөйлөр; канылтыр балыктардын бир уруусу, буларга, мисалы, лжелескарь (*P. rivularis*) — итмурутсөрөй кирет.

Лжесельевые (*Bathyclupeidae*) — айнакөзсөрөйлөр; дениз балыктарынын бир тукуму.

Лжескорпион книжный — к. *ложноскорпион книжный*, уюк *Ложноскорпионы*.

Лжескорпионы — к. *Ложноскорпионы*.

Лжетроешины (*Pseudotriacanthus*) — үч тикенсөрөйлөр; тайызда жашоочу балыктардын бир уруусу.

Лиалис (*Lialis*) — лиалистер; бутсуз кескелдрихтердин бир уруусу.

Ливия (*Livia juncogum*) — ливия; өлөң чөптөрдүн жалбыракчыл бүргөсү.

Лигозома собственно (*Lygosoma*) — накта лигозомалар; бутсуз кескелдрихтердин бир уруусу, буларга, мисалы, лигозома сетчатая (*L. reticulatum*) — тордолуу лигозома кирет.

Лигула — к. *ремнец обыкновенный*, уюк *Ремнецы*.

Ликодоподобные (*Lycodinae*) — ликод сымалдуулар; дениз балыктарынын бир тукумчасы, булардын төмөнкү уруусу жана түрлөрү белгилүү: ликод редкозубый (*Lycodes garidens*) — сейрек тиштүү ликод, л. Тернера (*L. turneri*) — Тернер ликоду, л. узорчатый (*L. esmarki*) — наардуу ликод, л. Эсмарка — к. л. *узорчатый*, ликоды (*Lycodes*) — ликоддор (уруу).

Ликоды — к. *Ликодоподобные*.

Ликотрисса (*Lycotrissa coccodilus*) — ликотрисса; анчоус балыктарынын бир түрү.

Лилии морские — к. *Морские лилии*.

Лиманда (*Limanda*) — лимандалар; камбала балыктарынын бир уруусу.

Лиманда ржавая (*Limanda ferruginea*) — даттуу камбала.

Лималонция (*Limarpontia*) — лималонция; дениз үлдүдөрдүн бир тукуму.

Лимагина — к. *Спирателла*.

Лимнатис — к. *Пиявка конская*, уюк *Пиявки*.

Лимнодриллы (*Limnodrillus*) — лимнодриллдер; кызыл курттардын бир уруусу.

Лимнокардиния (*Limnocardiinae*) — лимнокардинялар; жүрөксымак кош капкалуу моллюскалардын бир тукумчасы.

Лимнория (*Limnoria*) — лимнориялар; тең буттуу рак сымалдуу жандыктардын жыгач кемиргич бир уруусу.

Лимнофилы (*Limnophilus*) — көлчүкчүлдөр; түк канаттуу каскак жандыктардын бир уруусу.

Лимониды (*Limoniidae*) — лимонийлер; чиркейлердин бир тукуму.

Лимонница (*Gonepteryx rhamni*) — лимончул; эжекебесасы лимонго зыян келтирүүчү көпөлөктөрдүн бир түрү.

Лимопсиды (*Limopsidae*) — лимопсистер; кош капкалуу дениз моллюскаларынын бир тукуму.

Лимы (*Limidae*) — лималар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, буларга төмөнкүлөр кирет: лима (*Lima*) — лима (уруу), л. зияющая (*L. hians*) — ылжыйган лима, л. северная (*L. hyperborea*) — түндүк лима.

Лингулиды (*Lingulidae*) — лингул сымалдуулар; омуруобут жандыктардын бир тукуму.

Линдор (*Lindorus lophanthae*) — линдор; өөдөгөчтөрдүн бир түрү.

Линек — к. *гольян озерный*, уюк *Гольяны*.

Линифии (*Linyphiidae*) — линифиялар; майда жөргөмүштөрдүн бир тукуму.

Линкии (*Linckiaidae*) — линкиялар; дениз жылдыздарынын бир тукуму, булардын өкүлү катары, линкия (*Linckia*) — линкия уруусу кирет.

Линофрина (*Lynophryne arborifera*) — линофрина; кайырмакчан балыктардын бир түрү.

Линь (*Tinca tinca*) — кубулма, кара балык; канылтыр балыктардын бир уруусу, буларга линь золотистый — алтын кубулма кирет.

Линявка — к. *нырок красноносый*, уюк *Нырки*.

Линогатовые — к. *Сребробрюшковые*.

Лионзия (*Lyonsiidae*) — лионзия сымалдуулар; эбелек-бакалоордуу моллюскалардын бир тукуму, буларга өкүл катары, лионзиелла глубоководная (*Lyonsiella abyssicola*) — терендеги лионзиелла, лионзия песчаная (*Lyonsia arenosa*) — кумдакчыл лионзия кирет.

Лиопельма (*Liopelma*) — лиопельма; жылма буттуу бакалардын бир уруусу.

Липаридовые — к. *Слизни морские*.

Липарисы (*Liparis*) — липаристер, дениздин былбырак балыктарынын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: липарис европейский (*L. liparis*) — Европа липарис, л. Монтегу (*L. montagu*) — Монтегу липарис, л. пятнистый (*L. punctulatus*) — чаар липарис.

Липарисовые — к. *Слизни морские*.

Липаровые — к. *Слизни морские*.

Липогениевые (*Lipogenyidae*) — липогения сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлү катары липогения (*Lipogenys gilli*) — липогения кирет.

Лира-рыба — к. *Рыба-лира*.

Лировидные (Callionymoidei) — лира түспөлдүүлөр; алабуга сымалдуу балыктардын бир түркүмчөсү, булар деңиздин түбүндөгү кумга көмүлүп жашынышат.

Лировые (Callionymidae) — лиралар; лира түспөлдүү балыктардын бир тукуму.

Лирохвостые (Menuridae) — лиракуйруктар; чала сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын өкүлү катары лирохвост Альбертов (Menura alberti) — Альберт лиракуйругу кирет.

Лисенок — бачики; түлкүнүн баласы.

Лисица — түлкү; иттер тукумундагы, териси баалуу жапайы жырткыч айбандардын бир түрү.

Лисица бакурианская — Бакуриа калтары; бакма түлкүлөрдүн бир асыл тукуму.

Лисица морская — к. *Морская голубой*.

Лисица платиновая — күмүшкалтар; бакма түлкүлөрдүн бир асыл тукуму.

Лисица полярная — к. *Песец голубой*.

Лисица саванновая (Cerdocyon thous) — Саванна түлкүсү.

Лисица серебристо-черная — кара калтар; бакма түлкүлөрдүн бир асыл тукуму.

Лисицы большеухие (Otocyoninae) — карышкуллак түлкүлөр (уруу); буларга лисица большеухая (Otocyon megalotis) — карышкуллак түлкү, л. ушастая — к. л. *большеухая* кирет.

Лисицы карликовые — кандектүлкүлөр (уруу); буларга лисица афганская (Vulpes sana) — далдан кулак кидик түлкү, л. рыжая (V. vulpes) — кадимки түлкү, кызыл түлкү, л. ферганская — Фергана түлкүсү кирет.

Лисицы серые (Urocyon) — куба түлкүлөр; Америка түлкүлөрү (уруу), буларга лисица американская — Америка түлкүсү, л. серая (U. cinereoargenteus) — куу түлкү кирет.

Лисицы шакаловые — чөөтүлкүлөр.

Лисички морские (Agonidae) — деңизбачикилер; деңиз балыктарынын бир тукуму, буларга өкүл катары, лисичка европейская (Agonus cataphractus) — Европа бачикиси, л. ледовитоморская (Ulcina driki) — Муз деңиз бачикиси кирет.

Листоблошки (Pasyloidae) — жалбыракчыл бүргөчөлөр; каскак жандыктардын бир түркүмү, буларга өкүл катары листоблошка ольховая (Psylla alni) — кандагачтын жалбыракчыл бүргөчөсү кирет.

Листобородые (Chiloncyteridae) — жалбыраксакалдар; Америкадагы жарганаттардын бир тукуму, буларга листобороды курносые (Moropos blainvilli) — бучук жалбыраксакалдар (уруу) кирет.

Листовертки (Tortricidae) — жалбырак түргүчтөр; жетим көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: листовертка виноградная (Tortrix ampelli) — жүзүм жалбырак түргүчү, л. двулестная — эки учуруучу жалбырак түргүчү, л. дубовая (T. vitidana) — эмин жалбырак түргүчү, л. лынная (T. lini) — зыгыр жалбырак түргүчү.

Листопадки (Phylliidae) — жалбыраксымактар; шишдене жандыктардын бир тукуму, буларга листопадка цейлонская (Phyllium stufifolium) — Цейлон жалбыраксымагы кирет.

Листоковые (Irenidae) — мукур таркылдактар; таранчы сымалдуу чымчыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү түр кирет: листовка золотолобая (Irena puella) — сары чеке мукур таркылдак.

Листоеды (Chrysomelidae) — жалбырак кемиргичтер; коңуздардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: листоед восточный — чыгыш жалбырак кемиргичи, л. зверобойный (Chrysomela emellata) — чайчөп жалбырак кемиргичи, л. капустный (Phaedon armoraciae) — капыске жалбырак кемиргичи, л. картофельный — картошка жалбырак кемиргичи, л. ольховый (Agelastica alni) — кандагач жалбырак кемиргичи, л. осиновый (Melasoma tremulae) — кара терек жалбырак кемиргичи, л. тополевый (M. populi) — терек жалбырак кемиргичи, л. травяной — чөп жалбырак кемиргичи, л. хреновый (Phaedon cochleariae) — ачырга жалбырак кемиргичи, л. шавелевый — аткулак жалбырак кемиргичи.

Листоеды почвенные (Eumolpinae) — топурактагы жалбырак кемиргичтер; коңуздардын экологиялык бир тобу.

Листолазы (Phyllobates) — жалбыракчылдар; даракта жашоочу бакалардын бир уруусу.

Листоносые (Phyllostomidae) — жалбыракмурундар; жарганаттардын бир тукуму, буларга листонос большой (Phyllostomus hastatus) — чоң жалбырак мурун, л. землеройковидный (Glossophaga soricina) — жер чукурсымак жалбырак мурун, л. малый (Micronycteris minuta) — кидик жалбыракмурун, листоносы (Phyllostomus) — жалбыракмурундар (уруу), л. малые (Mycronycteris) — кидик жалбыракмурундар (уруу) кирет.

"Листопадка" — к. *лосось благородный*, уюк *Лосо-сеобразные*.

Листотелы — к. *Листоидки*.

Литогены (Lithogenes) — литогендер; жаянчыктардын (балыктардын) бир уруусу.

Литорних афганский (Lytorhynchus ridgewayi) — ооган таштумшугу; суужыландардын бир түрү.

Литорних венценосный (Lytorhynchus diadema) — таажылуу таштумшук; суужыландардын бир түрү.

Литорнихы — к. *ужи острогордые*, уюк *Ужсеобразные*.

Литорнины — к. *улитки береговые*, уюк *Улитки*.

Литофага — к. *камиточец-петрикола*, уюк *Камиточцы*.

Литгорнины — к. *улитки береговые*, уюк *Улитки*.

Лиураны (Liuganus) — лиурандар; куртбалыктардын бир уруусу.

Лихии (Lichia) — лихиялар; ставрида балыктарынын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: лихия обыкновенная (L. amia) — кадимки лихия, л. полосатая (L. vadigo) — таргыл лихия.

- Лиценхелы** (Lycenchelys) — лиценхелдер; белдуга балыктарынын бир уруусу.
- Личи** (Kobus lechwe) — личи; узун куйрук жейрендердин бир түрү.
- Личинкеедовые** (Самрерhagidae) — окурачылдар; сайроочу чымчыктардын бир тукуму, буларга личинкеед серый (Pericocotus roseus) — боз окурачыл кирет.
- Лишайница обыкновенная** (Lithosia complana) — эндикчекчил жетимкөпөлөк; жетим көпөлөктөрдүн бир түрү.
- Лобан** (Mugil cephalus) — чоң маңдай; кефаль балыктарынын бир түрү.
- Лобот суринамский** (Lobotes surinamensis) — Суринам лоботу; үч куйруктуу алабуга балыктарынын бир түрү.
- Лоботовые** — к. *Окуни трехостые*.
- Лоботы полосатые** (Datnioides) — таргыл лоботтор; үч куйруктуу алабуга балыктарынын бир уруусу.
- Лобофиллия** (Lobophyllia) — лобофиллиялар; шурулардын бир уруусу.
- Ловеттиевые** — к. *Аллохитоновые*.
- Ловеттия** (Lovettia) — ловеттия; корюшка сымалдуу балыктардын бир уруусу.
- Логгерхед** (Caretta caretta) — логгерхед; деңиз ташпакаларынын бир түрү.
- Лодкочлюв** (Megarhynchus pitangua) — кайыктумуш; Америкада жашоочу тиран тукумундагы чымчыктардын бир түрү.
- Ложноектарицы** (Neodogranis) — шимикчилсөрөйлөр; чарылдак чымчыктардын бир уруусу, буларга ложная ектарица (N. coxhans) — шимикчилсөрөй кирет.
- Ложноногие** — к. *змеи ложноногие*, уюк *Змеи*.
- Ложнопауки** — к. *Сенокосцы*.
- Ложноскорпионы** (Pseudoscorpiones) — чаянсөрөйлөр; жөргөмүш сымалдуулар классындагы бир түркүм, булардын өкүлү катары ложноскорпион книжный (Chelifera cancroides) — китепчил чаянсөрөй кирет.
- Ложнослинки** — к. *Ложные слинки*.
- Ложногребневые** (Synbranchidae) — куртбалыксөрөйлөр; туташбакалоордуу балыктардын бир тукуму.
- Ложноцитовидки** (Lecaniidae) — калкансөрөйлөр; калкансымак каскак жандыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: ложнощитовка акациевая (Eulecanium corni) — алтыгана калкансөрөйү, л. сливовая (E. prunastri) — кара өрүк калкансөрөйү, л. пела (Ericerus pela) — пела калкансөрөйү, л. яблоневая (Eulecanium bituberculatum) — алма калкансөрөйү ж. у. с.
- Ложные короеды** — к. *Плоскоходы*.
- Ложные слинки** (Anthribidae) — пилконузсөрөйлөр; конуздардын бир тукуму, буларга ложный слинок-плоскохоботник (Platyrrhinus resinosus) — жалпак тумшук пилконузсөрөй да кирет.
- Локсехинус белый** (Loxechinus albus) — ак локсехинус; деңиз кирпичеринин бир түрү.
- Лолго** (Lomechusa) — ломехузалар; кумурсканын уюгунда жашоочу конуздардын бир уруусу.
- Лопастегерые** (Sarcopterygii) — бараканаттар; балыктардын бир классчасы.
- Лопастные гребневики** — к. *гребневики лопастеносные*, уюк *Гребневики*.
- Лопатень** — к. *Копица*.
- Лопатоноги** (Scaphiopus) — күрөктамандар; сарымсакчыл бакалардын бир уруусу, буларга лопатоног обыкновенный (S. scaphiopus) — кадимки күрөктаман кирет.
- Лопатоногие** (Scaphopoda) — күрөкпуттар; моллюскалардын бир классы.
- Лопатоносы американские** (Scaphirhynchus) — Америка күрөктумшуктары; мекире балыктардын бир уруусу.
- Лопатоносы аральские** (Pseudoscapirhynchus) — Арал деңиз күрөктумшуктары; мекире балыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: лопатонос амударынский (P. kaufmanni) — Аму-Дарыя күрөктумшугу, л. большой — к. л. *амударынский*, л. белый (Scaphirhynchus albus) — ак күрөктумшук, л. обычный (S. platorhynchus) — кадимки күрөктумшук, л. сырдарынский (P. fedschenko) — Сыр-Дарыя күрөктумшугу.
- Лопоноска** — к. *Широконоска*.
- Лоризиды** (Lorisida) — лори сымалдуулар; маймылсөрөйлөрдүн бир тукуму, булардын кыйла түрү жана уруусу бар: лори медленней (Nycticebus tardigradus) — кибир лори, л. медленней малый (N. rugmaeus) — кидик кибир лори, л. стройные — к. л. *тонкие*, л. толстый медленней (N. couang) — жоон кибир лори, л. тонкий цейлонский (Loris tardigradus) — Цейлон ичке лориси, лори толстые (Nycticebus) — жоон лорилер (уруу), л. тонкие (Loris) — ичке лорилер (уруу).
- Лорикариевые** (Logiciariidae) — лорикариялар; жайчы балыктардын бир тукуму, буларга лорикария малая (Logicia parva) — кидик лорикария кирет.
- Лорикет острохвостый** (Trichoglossus haematoodus) — шишкуйрук лорикет; бабыргантотулардын бир түрү.
- Лорипес** (Loripes) — лорипес; кош капкалуу деңиз моллюскаларынын бир уруусу.
- Лоси** (Alcinae) — багыштар; бугулар тукумундагы кийиктердин бир тукумчасы, булардын ургаачысы лосиха — булан, эркеги лось — багыш.
- Лососеобразные** (Salmoiformes) — сом түспөлдүүлөр; сөөктүү балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла таксономиялык категориясы белгилүү: лососевидные (Salmonoidei) — сом түспөлдүүлөр, адими балыктардын бир түркүмчөсү, лососевые (Salmonidae) — сом сымалдуулар тукуму, лососевые собственно (Salmoninae) — накта сом сымалдуулар тукумчасы, о. эле төмөнкү уруулар, түрлөр кирет: лососи благородные — к. л. *настоящие*, л. восточные — к. л. *тихоокеанские*, л. настоящие

- (Salmo) — накта сомдор (уруу), л. тихоокеанские (Oncorhynchus) — Тынч океан сомдору (уруу), л. австралийский (Atripis trutta) — Австралия сому, л. аральский (Salmo trutta agalensis) — Арал деңиз сому, л. благородный (S. salar) — адеми сом, л. камчатский — к. *Семя камчатская*, л. каспийский (S. trutta caspius) — хазар сому, л. Кларка (S. clarkii) — Кларк сому, л. озерный (S. morpha sebago) — кол сому, л. "серебряный" — к. *Кижуч*, л. стальноголовой (S. gaidneri) — болотпаш сом, л.-таймень — к. *таймень*, уюк *Таймени*, л. черноморский (S. trutta labrax) — Кара-Деңиз сому.
- Лососеюкунь** — к. *Пескокат*.
- Лотелла северояпонская** (Lotella phycis) — жапон лотелласы; треска сымалдуу балыктардын бир түрү.
- Лоттия гигантская** (Lottia gigantea) — дөө лоттия; деңиз үлүлдөрүнүн бир түрү.
- Лофиоминны** (Lophiomyinae) — лофиоминдер; саксагай аламандардын бир тукумчасы.
- Лофотенский ризокринус** (Rhizocrinus lofotensis) — лофотен ризокринусу; деңиз лилияларынын бир түрү.
- Лофотовые** (Lophotidae) — лофоттор; теренде жашоочу балыктардын бир тукуму.
- Лофоты** (Lophotes) — лофоттор; теренде жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Лофохелия** (Lophohelia) — лофохелия; шурулардын бир уруусу.
- Лоцман** (Naustrates ductor) — лоцман; ставрида балыктарынын бир түрү.
- Лоцманчик** — к. *мухоловка малая*, уюк *Мухоловковье*.
- Лошадые** (Equidae) — жылкы сымалдуулар; ай туяктуу айбандардын бир тукуму, мунун кыйла уруусу жана түрү бар, алардын ичинде төмөнкүлөр да кезигет: лошадь азиатская дикая — к. *лошадь Пржевальского*, л. домашняя (Equus caballus) — кадимки жылкы, л. Пржевальского (E. przewalskii) — жапайы жылкы.
- Лошадные** — к. *Лошадь*.
- Лубеды** (Dendroctonus) — булачылдар; жыгачтарды бүлүндүрүүчү конуздардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү түрлөр кирет: лубоед большой словой (D. micans) — ири карагай булачылы, л. зазубренный — иди ректүү булачыл, л. чернобурый (Hylurgops glabratus) — кара күрөң булачыл, л. ясеневой большой — ири тишбутақ булачылы, л. ясеневой обыкновенной — кадимки тишбутақ булачылы.
- Луваревые** (Luvariidae) — луварсымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга луварь (Luvarius imperialis) — луварь кирет.
- Луговка** — к. *чибис обыкновенный*, уюк *Чибисы*.
- Лудерик** (Girella tricuspidata) — лудерик; гирелла балыктарынын бир түрү.
- Лудога** — к. *сиглудога*, уюк *Сиговые*.
- Лужанка** (Viviparus viviparus) — чөөтчүл; чалчыкчыл үлүлдөрдүн бир түрү.
- Лукания** (Lucania) — луканиялар; Американын жылуу арашан сууларында жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Луковая раса** — к. *дитилех луковый*, уюк *Дитилени*.
- Лунок** — к. *Морянка*.
- Луни** (Circus) — кулаалылар; чычканчыл жырткыч куштардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: лунь болотный (C. aeguginosus) — бөктөргө, л. камышовый — к. л. *болотный*, л. луговой (C. pygargus) — шалба кулаалысы, л. пегий (C. melanoleucus) — ала кулаалы, л. полевой (C. cyaneus) — ак кулаалы, л. степной (C. macrourus) — боздон кулаалысы.
- Лунка серебристая** (Phalera bucephala) — күмүштөй шайтанкөпөлөк; шайтанкөпөлөктөрдүн бир түрү.
- Луновидные** (Moloidci) — келтекбалык сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, булардын өңдөрү: луна-рыба обыкновенная (Mola mola) — кадимки келтекбалык, луна острохвостая (Masturus lanceolatus) — учтуу куйрук келтекбалык.
- Луноглазы** (Hiodontidae) — айкөздөр; Американын өздөрдүндөгү балыктардын бир тукуму, буларга луноглазка (Hiodon tergisus) — айкөз кирет.
- Луток** — к. *крохаль малый*, уюк *Крохали*.
- Луфаревые** (Pomatomidae) — луфарь сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга луфари (Pomatomus) — луфарлар уруусу кирет.
- Луциановые** (Lutianidae) — луциан сымалдуулар; алабуга балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү жана уруусу бар: луциан бурый (Lutianus euctactus) — күрөң луциан, л. горбатый (L. gibbus) — бүкүр луциан, л. красноперый — кызыл канат луциан, л. краснохвостый (L. synagris) — кызыл куйрук луциан, л. красный (L. argentimaculatus) — кызыл луциан, л. малабарский (L. malabaricus) — малабар луциан, л. полосатый (L. lineolatus) — таргыл луциан, л. розовый (L. aya) — кызгылт луциан, л. серый (L. griseus) — боз луциан, л. темнобровый (L. sanguineus) — кара каш луциан, л. трехполосный (L. sebae) — үч түшкүндүү луциан, луцианы (Lutianus) — луциандар (уруу) ж.б.
- Лучевки** (Radiolaria) — танаптауулар; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир классчасы.
- Лучеперые рыбы** (Actinopterygii) — чачыланаттар; балыктардын бир классчасы.
- Львинки** (Stratiomyidae) — арстанчымындар; чымындардын бир тукуму, буларга львинка обыкновенная (Stratiomyia chamaeleon) — кадимки арстанчымын кирет.
- Львинковые** — к. *Львинки*.
- Львы** (Leo) — арстандар; мышык сымалдуулар тукумундагы жырткыч ири айбандардын бир уруусу, булардын кыйла түрү жана түрчөлөрү бар: лев берберийский — Бербери арстаны, л. варварийский — к. л. *берберийский*, л. горный — к. *Льва*, л. индийский — Индистан арстаны, л. масайский — масай арстаны, л. персидский — Персия арстаны, л. сенегальский — Сенегал арстаны.

Львы морские — деңиз арстандары; Антарктика аюубалыктарынын бир тобу, буларга төмөнкү уруулар жана түрлөр кирет: львы морские калифорнийские (*Zalophus*) — Калифорния деңиз арстандары (уруу), л. м. ж. ные (*Otaria*) — түштүк деңиз арстандары (уруу).

Льсанка — к. *льсуха обыкновенная*, уюк *Льсухи*.

Льсач (*Aspiolucius esocinus*) — кашка; койбалыктардын бир түрү.

Льсач вьетнамский (*Aspiolucius harmanti*) —

Вьетнам кашкасы, койбалыктардын бир түрү.

Льсена — к. *льсуха обыкновенная*, уюк *Льсухи*.

Льсуи — к. *тюлень гренландский*, уюк *Тюлени*.

Льсухи (*Fulica*) — кашкалдактар; суутартарлардын бир уруусу, буларга башкалар менен бир

льсуха обыкновенная (*F. atra*) — кадимки кашкалдак ж.б. кирет.

Льсушка — к. *льсуха обыкновенная*, уюк *Льсухи*.

Льсые вороны (*Picathartes*) — тазкаргалар; Африкада жашоочу куштардын бир уруусу.

Льомбрикулиды (*Lumbriculidae*) — льомбрикула сымалдуулар; аз түктүү муунак-курттардын бир тукуму.

Льомбрициды — к. *Черви дождевые настоящие*.

Льомпенлодобные (*Lumpeninae*) — льомпен сымалдуулар; кандекбалыктардын бир тукумчасы, булардын кыйла түрү бар: льомпен большой (*Lumpenus fabricii*) — чоң льомпен, л.

длиннорылый (*Lumpenella longirostris*) — узун тумшук льомпен, л. колючий (*Acantholumpenus mackayi*) — тикенектүү льомпен, л. миноговидный (*Lumpenus lampretaeformis*) — миноговидный льомпен, л. пятнистый (*Leptoclinus maculatus*) — орто льомпен.

Люр (*Pollachius pollachius*) — люр; сайда уруусундагы балыктардын бир түрү.

Люрюк — к. *гагарка малая*, уюк *Гагарки*.

Лютки (*Lestes*) — көк ийнеликтер; ийнеликтер түркүмүндөгү каскактарын бир уруусу.

Люцериялар (*Luceptaria*) — люцериялар; мелузалардын бир уруусу.

Люциниды (*Lucinidae*) — люцина сымалдуулар; деңиздеги кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, буларга люцина тигровая (*Codakia tigrina*) — таргыл люцина кирет.

Люцифуга (*Lucifuga subterranea*) — люцифуга; жарыктан коркуучу, үнкүрчүл сокур балык.

Лягва-рыболов — к. *удильщик европейский*, уюк *Удильщикообразные*.

Лягуголов — к. *Лягушкоголов*.

Лягушка-рыба (*Cyclopterichthys glaber*) — бакабалык; деңиз балыктарынын бир түрү.

Лягушки — бакалар; куйруксуз амфибиялардын бир ири тобу, буларга кыйла түркүм, түркүмчө, тукум, уруу жана түр кирет: лягушка амурская — Амур бакасы, л. антильская — Антил бакасы, л. банановая (*Megolixalus baevisti*) — бананчыл бака, л. болотная (*Rana terrestris*) — саз бакасы, л. бугорчатая (*R. rugosa*) — бодур бака, л.-бык (*R. catesbeiana*) — өгүз-бака, л. бычья индийская — өкүрчөк бака, л. веслоногая африканская (*Hylambates maculatus*) — Африканын калак-

пут бакасы, л. в. костноголовая (*Rhacophorus otiflophus*) — калакпут сөөкпаш бака, л. в. сетчатая (*R. reticalatus*) — калакпут тордомо бака, л. в. яванская (*R. reinwardti*) — Ява калакпут бакасы, л. в. японская (*R. beurgeri*) — жапон калакпут бакасы, л.-вол — к. л.-бык, л. волосатая (*Astylosternus robustus*) — түктүү бака, л.-голиаф (*Rana goliaph*) — Голиаф-бака, дөөбака, л. гоферовая (*R. capito*) — гоферге ынак бака, л. дальневосточная (*R. semiplicata*) — Ыраакы Чыгыш бакасы, л. дискоязычная (*Discoglossus pictus*) — тегерек тил бака, л. длиннопалая (*Arthroleptis stenodactylus*) — шадлылуу бака, л. закавказская (*Rana camerani*) — Кавказ бакасы, л. зеленая прудовая — к. л. прудовая, л. индийская тигровая (*R. tigrina*) — Индистан таргыл бакасы, л. кавказская — к. л. *закавказская*, л. коротконогая (*R. curtipes*) — мукур аяк бака, л. красноухая (*R. erythraea*) — кызыл кулак бака, л. крестоносная (*Rhacophorus cruciger*) — кайчытама бака, л. крикливая (*Rana clamitans*) — чаңыргыч бака, л. леопардовая (*R. ripiens*) — темгилдүү бака, л. лесная (*R. sylvatica*) — токой бакасы, л. летающая яванская — Ява учкур бакасы, л. летучая — к. л. *летающая яванская*, л. малоазнатская (*R. macrocnemis*) — Кичи Азия бакасы, л. мраморная гвинейская (*Hemius marmoratus*) — Гвинея чаар бакасы, л. natalийская (*Phrynobatrachus natalensis*) — Натали бакасы, л. нильская (*Rana mascareniensis*) — Нил бакасы, л. озерная (*R. ridibunda*) — көл бакасы, л. остромордая — к. л. *болотная*, л. прибрежная (г. *limnocharis*) — жээкчил бака, л. прудовая (*R. esculenta*) — көлчүк бакасы, л. прыткая (*R. dalmatina*) — шамдагай бака, л. пятилинейная конголезская (*Hyporhina quinquevittatus*) — конгонун беш түшкүндүү бакасы, л. пятнистая (*Rana pretiosa*) — ала бака, л. рогатая (*Ceratobatrachus quentheri*) мүйүздүү бака, л. сибирская (*Rana sruentia*) — Сибирь бакасы, л. съедобная — к. л. *прудовая*, л. травяная (*R. temporaria*) — шибер бакасы, л. удивительная (*Pseudis paradoxa*) — укмуштуу бака, л. украшенная (*Kaloula pulchra*) — кооз бака, л. хвостатая (*Ascaphus truei*) — куйруктуу бака, л. цусимская — Цусима бакасы, л. чернопятнистая (*Rana nigromaculata*) — кара-ала бака, л. шлемоголовая (*Calyptocephalus gayi*) — туулгабаш бака, л. шпорцевая (*Xenopus mulleri*) — текөөрдүү бака, л. ш. гладкая (*X. laevis*) — текөөрдүү жылма бака, лягушки безязычные — тилсиз бакалар, бакалардын бир түркүмү, л. бурые — күрөн бакалар (топ), л. бычачьи — өкүрчөк бакалар (уруу), л. веслоногие (*Rhacophoridae*) — калакпут бакалар (тукум), л. дискоязычные (*Discoglossidae*) — тегерек тилдүү бакалар (тукум), л. зеленые — жашыл бакалар (топ), л. короткоголовые (*Brachycephalidae*) — келтебаш бакалар (тукум), л. летающие (*Rhacophorus*) — учкур бакалар (уруу), л. листовые (*Eleutherodactylus*) — жаллак бакалар

(уруу), л. настоящие (Ranidae) — накта бакалар (тукум), л. рогагы (Ceratobatrachus) — мүйүздүү бакалар (уруу), л.-поросята (Nemisus) — торопойбакалар (уруу), л. узкороты (Brevicipitidae) — тар ооздуу бакалар (уруу), л. явнотычыне — тилдүү бакалар, бакалардын бир түркүмү.

Лягушкоголов (Raniceps ganinus) — бакабаш; налим сымалдуу балыктардын бир түрү.

Лягушкоедка (Lucilia bufonivora) — бакачыл чымын; тарпка, этке конуучу жашыл чымындардын бир түрү.

Лягушкозубы (Ranodon) — бака тиштер; бака тиш тритондордун бир уруусу, буларга лягушкозуб семирчинский (R. sibiricus) — Жети-Суу бака тиши кирет.

Лягушкороты (Podargidae) — бакаооздор, байкуш сымалдуу куштардын бир тукуму, буларга лягушкорот явский (Batrachostomus) — Яванын бакаоозу кирет.

Лямблия кишечная (Lambliа intestinalis) — ичеги лямблиясы; жалгыз клеткалуу мите жандыктардын бир түрү.

Ляфрия (Larhgia) — ляфриялар; аңчыл чымындардын бир уруусу, буларга ляфрия рыжая (L. flava) — сары ляфрия кирет.

Ляцинулярия (Lacinularia) — ляцинуляриялар; бурама жандыктардын бир уруусу.

М

Мабуи (Mabuя) — ала кескелдириктер (уруу); булардын өкүлдөрү: мабуя золотистая (M. aurata) — сары ала кескелдирик, м. полосатая (M. quinquefasciata) — түшкүндүү ала кескелдирик ж. у. с.

Мавританский идол — к. *заяц рогагий*, уюк *Занкловые*.

Магер — к. *крокодил болотный*, уюк *Крокодилы настоящие*.

Магот (Macacus sylvanpus) — магот; макак маймылдардын бир түрү.

Мадреперовые кораллы — к. *Кораллы madreporовые*.

Мазама (Mazama) — мазамалар; Америкадагы эликтердин бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: мазама большой (M. americana) — ири мазама, мазама — к. *олени мазама*, уюк *Олени*, м. карликовый (M. bricenii) — кидик мазама, м. серый (M. gouazoubira) — боз мазама, м. малый (M. pama) — кичине мазама.

Мазариды (Masaridinae) — мазариддер; жалкы жашоочу сары аарылардын бир тукумчасы.

Мазу — к. *Сима*.

Майковые (Meloidae) — кычы конуз сымалдуулар; уулуу конуздардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу жана түрлөр кирет: майка фиолетовая (Meloe violaceus) — сыя кычы конуз, м. обыкновенная (M. proscoralaeus) — кадим-

ки кычы конуз, майки (Meloe) — кычы конуздар (уруу).

Майконг — к. *Лисица саванновая*.

Майна (Acridotheres tristis) — майна, ала канат чыйырчык; Индистан чыйырчыгы, чыйырчыктар тукумундагы чымчыктардын бир түрү.

Макаки обыкновенные (Macaca, Macacus) — кадимки макактар; мартышка сымалдуулардын тукумундагы маймылдардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү бар: макак бенгалский — к. *м.-резус*, м. краснолицый (M. spiciosa) — кызыл макак, м. лвинохвостый силен — к. *Вандеру*, м.-маг черный (M. maurus) — кара макак, м. медвежий — к. *м. краснолицый*, м.-резус (M. mulatta) — макак-маймыл, м. свинохвостый (M. nemestrinus) — чочкокуйрук макак, м. яванский (M. fascicularis) — Ява макагы, м. японский (M. fuscata) — жапон макагы.

Макдональдия (Macdonaldia) — макдональдиялар; жону тикендүү балыктардын бир уруусу.

Маки — к. *лемуры обыкновенные*, уюк *Лемуриды*.

Маки-домовой — к. *долгопят-привидение*, уюк *Долгопяты*.

Маки кошачьи — к. *лемур кошачий*, уюк *Лемуриды*.

Маки летучий — к. *Кагуан*.

Маки черный — к. *лемур черный*, уюк *Лемуриды*.

Макомы (Macoma) — макомалар; кош капкалуу эбелек бакалоорду моллюскалардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: макома балтийская (M. baltica) — Балтика макомасы, м. известковая (M. calcarea) — акиташтуу макома.

Макрелешуковые (Scomberesocidae) — макрелчортон сымалдуулар; скомбер түркүмчөсүндөгү балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу жана түрлөр таандык: макрели королевские (Scomberomorus) — мырза макрелдер (уруу), м. золотая — алтынсары макрель, м. змеиная — к. *гемпил*, уюк *Гемпильовые*, м. кавалла — к. *Кавалла*, м. королевская индийская (S. guttatus) — Индистан мырзамакрели, м. к. полосатая (S. commersoni) — алача мырзамакрель, м. к. японская (S. niphonius) — жапон мырзамакрели, макрели — к. *макрели королевские*.

Макропинна (Macropinna microstoma) — макропинна; дениз балыктарынын бир түрү.

Макроподы (Macropodus) — макроподдор; тропик алкагындагы өзөн балыктарынын бир уруусу, аквариумда багууга болот.

Макрорамфосоды (Macrorhamphosodes) — макрорамфосоддор; чыгыштагы жылуу дениздерде жашоочу балыктардын бир уруусу.

Макростомия (Macrostomias) — макростомиялар; океан балыктарынын бир уруусу.

Макротремы (Macrotrema) — макротремалар; чыгыштагы жылуу дениздерде жашоочу балыктардын бир уруусу.

Макрофитрикс (Macrophitrix) — макрофитрикстер, жылан куйруктуулардын бир уруусу.

Макрохламисы (*Macrochlamys*) — макрохламистер; тоо үлдүрдүнүн бир уруусу.

Макуровые — к. *Долгохвостовидные*.

Макуроиды (*Macruroides*) — макуроиддер; субагай куйрук балыктардын бир уруусу.

Макуронусы (*Macruronus*) — макуронустар; океан балыктарынын бир уруусу.

Макурус антарктический (*Macrourus whitsoni*) — Антарктика макуруусу; субагай куйруктуу балыктардын бир түрү.

Макурус северный (*Macrourus berglax*) — түндүк макурус; субагай куйруктуу балыктардын бир түрү.

Макурус тупорылый (*Coryphaenoides rupestris*) — бучук макурус; субагай куйруктуу балыктардын бир түрү.

Макурусовые — к. *Долгохвостовидные*.

Максиллоподы (*Maxillopoda*) — максиллоподдор; жаапуттар, рак сымалдуулар классындагы жандыктардын бир классчасы.

Максун — к. *Муксун*.

Мактры (*Macrtracea*) — мактралар; кош капкалуу, эбелек бакалоорду моллюскалардын бир чоң тукуму, буларга кыйла тукум, уруу, түр кирет: мактра овальная (*Spisula (Macromeris) voyi*) — сүйрү мактра, м. полосатая (*Mactra sulcataria*) — алача мактра, м. сахалинская — Сахалин мактрасы, мактры настоящие (*Mactridae*) — накта мактралар (тукум).

Малакостеевые (*Malacosteidae*) — малакост сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: малакост индийский (*Malacosteus indicus*) — кара малакост.

Маламарты (*Peristedion*) — маламарттар; сөөк терилүү балыктардын бир уруусу.

Малео (*Macroscephalon maleo*) — малео; бырындычыл тооктор тукумундагы бир түр.

Малиновка — к. *Бормотушка бледная*, уюк *Бормотушка*.

Малиновка лесная — к. *Славка садовая*, уюк *Славковье*.

Малиновка обыкновенная — к. *Зарянка*.

Маллеция (*Malletiidae*) — маллециялар; кош капкалуу кыргак тиштүү моллюскалардын бир тукуму.

Малоногие — к. *Пауроподы*.

Малоресничные — к. *инфузории малоресничные*, уюк *Инфузории*.

Малорот береговой (*Nannostomus marginatus*) — жээкчил бүтүк ооз; кубулма майда балыктардын бир түрү.

Малосегментные (*Oligomera*) — аз сегменттүүлөр; айбанаттын бир чоң тиби.

Малошетиновые черви — к. *Кольцецы малошетиновые*.

Мальмы — к. *Гольцы I*.

Мамбы (*Dendroaspis*) — мамбалар; чекир жыландардын дарактарда жашоочу бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: мамба Джемсона (*D. jamesoni*) — Джемсон мамбасы, м. западная (*D. viridis*) — жашыл мамба, м.

узкоголовая (*D. angusticeps*) — сүйрү баш мамба, м. черная (*D. polylepis*) — кара мамба.

Мамонт — мамонт; тундрада жашаган, байыркы пил сыяктуу айбан.

Манакиновые (*Pipridae*) — манакин сымалдуулар; чарылдак куштардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу кирет: манакины (*Manacus*) — манакиндер.

Манаты — к. *Ламантины*.

Мангобеи (*Cercosebus*) — мангочулдар; маймылдардын бир уруусу, буларга кыйла түр жана эки топ кирет: мангобеи обыкновенные — кадимки мангочулдар, м. хохлатые (*Cercosebus*) — үрпөк мангочулдар, мангобей быстрый (*C. galeritis*) — илберцик мангочул, м. гривистый — жалдуу мангочул, м. дымчатый (*C. atys*) — буурлу мангочул, м. "закопченный" — к. м. *дымчатый*, м. красноголовый (*C. torquatus*) — кызыл баш мангочул, м. ошейниковый — к. м. *серошекий*, м. с белым "воротником" — к. м. *красноголовый*, м. серошекий (*C. albigena*) — кер жаак мангочул, м. черный (*C. aterrinus*) — кара мангочул.

Мангусты (*Herpestes*) — мангустар; жырткыч айбандар түркүмүнө кирүүчү майда айбандардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: мангуст водяной (*Atalapha paludinosus*) — суучул мангуст, м. желтый (*Cynictis penicillata*) — сары мангуст, м.-крабоед (*Herpestes urva*) — крабчыл мангуст, м. полосатый (*Mungos mungo*) — таргыл мангуст, м. черноногий (*Bdeogale nigripes*) — кара шыйрак мангуст.

Мандаринка I (*Aix galericulata*) — мандарин өрдөгү; майда кооз өрдөктөрдүн бир түрү. Чыгыш Азияда тараган, Кытайда, Японияда бакма түрүндө да жашайт.

Мандаринка II (*Synchiropus splendidus*) — мандаринбалык; кумчул балыктардын бир түрү.

Мандриллы (*Mandrillus*) — мандрилдер; маймылдардын бир уруусу, буларга мандрил (*M. sphinx*) — мандрил кирет.

Мандуфин (*Ramnogaster*) — мандуфиялар; айнакөз балыктардын бир уруусу.

Манта — к. *Морской дьявол гигантский*.

Мантбулы (*Mesembryonius*) — мантбулдар; келестердин бир уруусу, буларга мантбул Гульда (*M. gouldi*) — Гүлд мантбулу кирет.

Манतिकоры (*Mantichora*) — мантикоралар; күлкү коңуздардын бир уруусу.

Мантиспы (*Mantispa*) — мантиспалар; тор канаттуу касактардын бир тукуму.

Мантовые — к. *Рогачевые*.

Манул (*Felis manul*) — мадыл; мышыктар тукумуна кирүүчү бир жапайы жырткыч айбан.

Манхуа (*Jenkinsia*) — манхуалар; айнакөз балыктардын бир уруусу.

Мара (*Dolichotis patagonica*) — мара; Түштүк Американын коёног окшоштугу бар кемиргич айбандарынын бир түрү.

Марабу (*Leptoptilus*) — марабу; куназдар тукумундагы куштардын бир уруусу, буларга марабу африканский (*L. crumeniferus*) — Африка марабусу кирет.

Маракуша — к. *тетерев*, уюк *Тетеревиные*.

Марал (*Cervus elaphus*) — бугу; чулу мүйүздүү кийиктердин бир асыл түрү, мунун эркегин: марал-самец — бугу, ургаачысын: марал самка — марал дейт.

Маргариты (*Margarita*) — маргариталар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Марена — к. *усач обыкновенный*, уюк *Усачеподобные II*.

Марикины (*Marikina*) — марикиндер; дерден маймылдардын бир уруучасы.

Маринки (*Schizothorax*) — сазандар; озон балыктарынын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: маринка балхашская (*Sch. argentatus*) — Балкаш сазаны, м. закаспийская (*Sch. pelzami*) — түркмөн сазаны, м. илийский (*Sch. pseudakaisiensis*) — Иле сазаны, м. Иссык-Кульская (*Sch. issik-kulensis*) — Ысык-Көл сазаны, м. обыкновенная (*Sch. intermedius*) — кадимки сазан, Сыр-Дарыя сазаны, м. персидская — перс сазаны, м. серебристая — к. м. *балхашская*, м. средняя — орто сазан, м. чуйская — Чүй сазаны, м. щуковидная (*Sch. esocinus*) — чортонсымак сазан.

Марлины (*Maikaia*) — марлиндер; найзатумшук балыктардын бир уруусу, буларга марлин синий (*M. nigricans*) — кок марлин, м. черный (*M. indica*) — крага марлин кирет.

Мармозетка золотистая (*Callithrix chrysoleuca*) — алтынсары ойноок; ойноок маймылдардын бир түрү.

Мармозетка серебристая (*Callithrix argentata*) — буурул ойноок; ойноок маймылдардын бир түрү.

Мармозетка черноухая (*Callithrix penicillata*) — кара кулак ойноок, ойноок маймылдардын бир түрү.

Мармозетки — к. *игрунки обыкновенные*, уюк *Игрункообразные*.

Мармозетки гельдиевые — к. *Каллимико*.

Мартовик — к. *бичок рябой*, уюк *Бычководные*.

Мартын — к. *крачка обыкновенная*, уюк *Крачки*.

Мартышка болотная II — к. *крачка черная*, уюк *Крачки*.

Мартышка I — к. *чайка обыкновенная*, уюк *Чайки*.

Мартышка красноносая II — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.

Мартышка черноклювая I — к. *крачка черноносая*, уюк *Крачки*.

Мартышка черноносая I — к. *крачка черноносая*, уюк *Крачки*.

Мартышкообразные (*Cercopithecidae*) — мартышка сымалдуулар; быйпык мурун маймылдардын бир тукуму, буларга кыйла түр жана уруу кирет: мартышка Аллена (*Allenopithecus nigroviridis*) — Аллен мартышкасы, м. белозеленая — к. м. *зеленая*, м. гусар обыкновенная — к. *Гусар обыкновенный*, м. Диана (*Cercopithecus diana*) — Диана-мартышка, м. зеленая (*C. sabaeus*) — жашыл мартышка, м. карликовая талапойн (*Miopithecus talapoin*) — кидик мартышка, мартышки — к. м. *обыкновенные*, м. алленовые — к. *Алленовые*, м.-гусары красные (*Erythrocebus*) — кызыл гусар

мартышкалар (уруу), м.-моны (*Cercopithecus mona*) — монамартышкалар (топ), м. обыкновенные (*Cercopithecus*) — кадимки мартышкалар (уруу).

Марулька норвежская — к. *окунь малый*, уюк *Окуни морские*.

Мархур — к. *Козел винторогий*.

Маскинонг (*Esox masquinongy*) — маскинондор, Түндүк Американын чортон балыктарынын бир уруусу.

Маслоковые (*Pholidae*) — майбалык сымалдуулар; жээкке жакын жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү жана уруулары бар: маслюк атлантический — к. м. *обыкновенный*, м. длиннобрюхий (*Pholis dolichogaster*) — узун курсак майбалык, м. красный — к. м. *длиннобрюхий*, м. обыкновенный (*Ph. gunnellus*) — кадимки майбалык, м. полосатый (*Ph. laseiatus*) — таргыл майбалык, м. расписной (*Ph. pictus*) — татынакай майбалык, м. украшенный — кооз майбалык, м. чешуеголовый (*Enedrias nebulosus*) — башы какак майбалык, маслюки (*Pholis*) — майбалыктар (уруу) ж.б.

Массауга — к. *гремучник карликовый цепочный*, уюк *Гремучники карликовые*.

Мастиготевитис (*Mastigoteuthis*) — мастиготевитистер; мүрөккөптердин бир уруусу.

Мастодонты (*Mastodontes*) — мастодонттор; байыркы айбандардын бир тобу.

Мастурус (*Masturus*) — мастурустар; келтекбалыктар түркүмчөсүндөгү бир уруу.

Масутьеры (*Massoutiera*) — масутьералар; тарак колдуу кемирүүчүлөрдүн бир уруусу, буларга масутьера (*M. massoutiera*) — масутьера түрү кирет.

Матамата — к. *черепаха бахромчатая*, уюк *Черепахи бокошейные*.

Махайрод (*Machairodus*) — кылычазуулуу жолборс, махайрод; байыры өлгөн жолборстордун бир уруусу.

Махаон (*Papilio machaon*) — махаон; сарала калдырган, мунун эки түрчөсү бар: махаон Маака (*Papilio bianor*) — Маак махаону, көгала калдырган, м. Меропа (*P. megerii*) — Мероп махаону, Мероптун сарала калдыканы.

Махероты (*Macherotes*) — махероттор; чырылдак каскак жандыктардын Австралиядагы бир уруусу.

Махилисы (*Machiloidea*) — махилистер; кылкан куйруктуу каскактардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла түрү, уруусу бар: махилис прибрежный (*Halomachilis maritimus*) — жээктеги махилис, м. приморский (*Machilis maritimus*) — деңиз жээгиндеги махилис ж.б.

Махир — к. *усач-тор*, уюк *Усачеподобные II*.

Мачеты (*Ethnidium*) — мачеталар; айнакөз балыктардын бир уруусу, буларга, мачета перуанская (*Brevoortia Ethnidium, maculata*) — Перу мачетасы, м. чилийская (*B. Ethnidium chilcae*) — Чили мачетасы кирет.

Мачуэлы (*Oristhonema*) — мачуэлалар; айнакөз балыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү

- түрлөр: мачуэла атлантическая (*O. oglinum*) — Атлантика мачуэласы, м. тихоокеанская (*O. libertate*) — Тынч океандын мачуэласы кирет.
- Мбу** (*Tetradon mbu*) — мбу; ийнекурсак балыктардын бир түрү.
- Меаторы** (*Meator*) — меаторлор; медузалардын бир уруусу.
- Мегаласписы** (*Megalaspis cordyla*) — мегаласпистер; ставрида балыктарынын бир уруусу.
- Мегаломиктеревые** (*Megalomycetidae*) — мегаломиктерлер, кара терилүүлөр; океандагы майда балыктардын бир тукуму.
- Мегалоникс** — мегалоникс; байыркы иленди айбандын бир түрү.
- Мегантроп** (*Meganthropus*) — мегантроп; казылып табылган кишисымак айбан.
- Мегасколециды** (*Megascolecidae*) — мегасколецидлер; Австралиядагы сөөлжандардын бир түрү.
- Мегатерия** (*Megateria*) — мегатериялар; байыркы дөө иленди айбандардын бир түрү.
- Мегатома** (*Megatoma undata*) — мегатома; анткор коңуздардын бир түрү.
- Мегахилины** (*Megachilinae*) — мегахилиналар; аарылардын бир тукумчасы.
- Мегацефала** (*Megacerphala euphratica*) — мегацефала; эт жегич коңуздардын бир түрү.
- Медьмы** — к. *елец сибирский*, уюк *Елецкий*.
- Медака** — к. *оризия японская*, уюк *Оризиевые*.
- Медведи** (*Ursidae*) — аюулар; желиндүү жырткыч айбандардын бир тукуму, буларга кыйла уруу жана түр кирет: медведи бамбуковые — бамбукчул аюулар (уруу), м. белые — ак аюулар (уруу), м. бурые — күрөң аюулар (уруу), м.-губачи — шалпык аюулар (уруу), м. настоящие — накта аюулар (уруу), м. белый (*Ursus maritimus*) — ак аюу, м. бурый (*U. arctos*) — күрөң аюу, м. гималайский — к. м. *черный*, м. гризли — гризли-аюу, Америка аюусу, м.-губач (*Melursus ursinus*) — шалпык аюу, м. малайский (*Helarctos malayanus*) — малайя аюусу, м. очковый (*Tremarctos ornatus*) — алкак көз аюу, м. пещерный — үңкүрчү аюу, байыркы аюулардын бир түрү, м. черный (*Ursus thibetanus*) — кара аюу, м. *черный американский* — к. *Барбала*.
- Медведи карликовые** — к. *Енотовые*.
- Медведи сумчатые** (*Phascolarctidae*) — баштыкчан аюулар (тукум).
- Медведицы** (*Arctia*) — аюутүктөр; калдыркандардын бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: медведица-Гера (*Callimorpha quadripunctata*) — гера аюутүгү, м. пурпуровая — кочкул аюутүк, м. травяная — чөпчүл аюутүк, м. обыкновенная (*Arctia caja*) — кадимки аюутүк.
- Медведки** (*Gryllotalpidae*) — аюучуктар, түз канаттуу каскактардын бир тукуму, булардын өкүлү: медведка обыкновенная (*Gryllotalpa grilloalpa*) — кадимки аюучук ж.у.с.
- Медвежати** — к. *Тихоходки*.
- Медвежья** — к. *Медведки*.
- Медзина** (*Girella punctata*) — медзина, алабуга балыктардын бир түрү.
- Медляки** (*Blaps*) — кибирлер, сасык коңуздардын бир уруусу, буларга медляк-вещатель (*B. mortisaga*) — кабарчы кибир, м. песчаный (*Opatrum sabulosum*) — кумчул кибир, м. степной (*B. halophila*) — боздон кибир, м. широкогрудый (*B. lethifera*) — жазы көкүрөк кибир ж.б. түрлөр кирет.
- Медоведы** — к. *Медоуказчики*.
- Медоед** (*Mellivora capensis*) — балчыл кашкулак; суусар сымалдуулар тукумундагы кашкулактардын бир бетончо түрү.
- Медососовые** (*Meliphagidae*) — балчы сымалдуулар; Австралиядагы чымчыктардын бир тукуму, буларга өкүл катары: медосос певчий (*Meliphaga virescens*) — сайрагыч балчы, медососы нормальные (*Meliphaga*) — балчылар уруусу кирет.
- Медоуказчики** (*Indicatoridae*) — бал тапкычтар; доңкулдактар түркүмүндөгү чымчыктардын бир тукуму, буларга медоуказчик большой (*Indicator indicator*) — ири бал тапкыч, м. черногорный — к. м. *большой кирет*.
- Медузы** (*Medusae*) — медузалар; көңгөл тибиндеги айбанаттын сууда жылып жүрүүчү чатыр сымалдуу бир формалары, буларга кыйла систематикалык категория кирет: медуза голубая крапивная — чалкандуу көгүш медуза, м. компасная — компас-медуза, м. парусная — чатырдуу медуза, м. пресноводная — өзөн медузасы, м. пузырная — ыйлакуу медуза, м. светящая — жылтылдак медуза, м. съедобная — адал медуза, м. ушастая (*Aurelia aurita*) — кулактуу медуза, м. хоботная — пилтумшук медуза, м. гидроидные (*Hydrozoa*) — гидра сымалдуу медузалар (класс), медузы корнероты (*Rhizostoma*) — тамырооз медузалар (уруу), м. сцифоидные (*Scyphozoa*) — сцифоиддуу медузалар (класс).
- Медяница I** — к. *веретеница ломкая*, уюк *Веретеницевые*.
- Медяница грушевая II** (*Psylla puricola*) — алмурт бүргөсү; жалбыракчыл бүргөчөлөрдүн бир түрү.
- Медяница яблоневая II** (*Psylla mali*) — алма бүргөсү; жалбыракчыл бүргөчөлөрдүн бир түрү.
- Медянки** (*Coronella*) — жылма суужыландар; суужыландардын бир уруусу, буларга медянка обыкновенная (*C. austriaca*) — кадимки жылма суужылан кирет.
- Мезит** — к. *пастишковая курапатка обыкновенная*, уюк *Пастишковые курапатки*.
- Мезиты** — к. *пастишковые курапатки настоящие*, уюк *Пастишковые курапатки*.
- Мезогиппус** (*Meshippus*) — мезогиппус; жылкылардын байыркы бир теги.
- Мезозавры** (*Mesosauria*) — мезозаврлар; байыркы сойлоктордун бир түркүмү.
- Мезозои** (*Mesozoa*) — мезозоолор; мите жандыктардын бир тиби.
- Мезостомы** (*Mesostomum*) — мезостомалар; түктүү мите курттардын бир уруусу.

Мекари — желмаян; күлк нарлардын бир асыл тукуму.

Меламфаевые (Melamphidae) — меламфай сымалдуулар; океан иримдеринде жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга кыйла түр кирет: меламфай гладкоголовый (Melamphaes laevisceps) — жылма баш меламфай, м. колючий (M. sprinifer) — тикенектүү меламфай, м. мелкочешуйчатый (Scopeloberyx microlepis) — майда түрпүлүү меламфай, м. Хаббса (M. hubbsi) — Хаббс меламфайы.

Меланеллиды (Melanellidae) — меланелла сымалдуулар; деңиз үлдүрдүнүн бир тукуму, буларга кыйла түр жана уруу кирет: меланелла (Melanella) — меланеллалар (уруу); м. пешерная (M. troglodytes) — коңулчу меланелла.

Меланиды (Melaniidae) — мелания сымалдуулар; өзөндөрдө жашоочу үлдүрдүн бир тукуму, буларга мелания (Melania) — меланиялар уруусу кирет.

Мелановые (Melanoniidae) — меланон сымалдуулар; океан иримдеринде жашоочу майда кара балыктардын бир тукуму, буларга меланон (Melanonus) — меланондор уруусу кирет.

Меланопсис (Melanopsis) — меланопсистер; өзөндө жашоочу үлдүрдүн бир уруусу.

Меланостомиевые (Melanostomiidae) — кара ооздор, меланостома сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму.

Меланотениевые (Melanoteniidae) — кара тасмалуулар, меланотения сымалдуулар; өзөндө, көлдө жашоочу, капталдарында кара тасма тактары бар майда балыктардын бир тукуму.

Меланоцет (Melanocetus aragon) — меланоцет; деңиз терининде жашоочу кайырмактуу балыктардын бир түрү.

Мелибе (Melibe rosea) — мелибе; океандарда жашоочу үлдүрдүн бир түрү.

Мелипоны (Melipona) — мелипоналар; майда аарылардын бир уруусу, буларга мелипона перевязчатая (Melipona) — кыпча бел мелипона кирет.

Мелкокрылы — к. *Моли зубатые первичные*.

Мельничек — к. *завирушка альпийская*, уюк *Завирушковые*.

Менек (Brosme) — менектор; Атлантика океанынын жээктеринде жашоочу балыктардын бир уруусу.

Менидии (Menidia) — менидиялар; атерина сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Манилелла (Mesnillella) — манилеллалар; инфузориалардын бир уруусу.

Меновые (Menidae) — мене сымалдуулар; океандардын тропик алкагында жашоочу, кууш капталдуу балыктардын бир тукуму, буларга мене (Mene maculata) — менелер уруусу кирет.

Менпачи — к. *Миринписты*.

Меризии (Moerisium) — меризиялар; медузалардын бир уруусу, буларга меризия Палласова (Moerisia pallasi) — Паллас меризиясы кирет.

Мерикгиппус (Merichippus) — мерикгиппус; жылкылар тукумундагы байыры өлгөн бир уруу желиндүү айбандар.

Мериносы — мериностор; уяң жүндүү койлордун тобу.

Мерлан — к. *Мерланг*.

Мерланг (Odontogadus merlangus) — мерлан; трескалардын бир түрү, мисалы, мерланг черноморский (O. merlangus euxinus) — Кара-Дениз мерланы.

Мерланка — к. *мерланг черноморский*, уюк *Мерланг*.

Мерлузовые (Merlucciidae) — мерлуза сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү жана уруулары бар: мерлуза аргентинская (Merluccius hubbsi) — Аргентина мерлузасы, м. европейская (M. merluccius) — Европа мерлузасы, м. капская (M. capensis) — Кап мерлузасы, м. новозеландская (M. australis) — Жаны Зеландия мерлузасы, м. серебристая — к. *Хек серебристый*, м. тихоокеанская (M. productus) — Тынч океан мерлузасы, м. чилийская (M. gayi) — Чили мерлузасы, м. южноафриканская — к. м. *капская*, мерлузы (Merluccius) — мерлузалар (уруу) кирет.

Мермитиды (Mermitidae) — мермитидалар; жу-муру курттардын бир тукуму.

Меромиза (Meromyza) — меромиза; данчыл чымындардын бир уруусу, личинкалары кылкандуу эгиндерге зыян, көбүрөөк белгилүү түрү меромиза черноброяка (Meromyza nigiventris) — кара боор меромиза.

Меростомые (Merostomata) — меростома сымалдуулар; муунак буттуу айбандардын бир классы.

Мероу — к. *Групперы*.

Мероу белополюсий (Epinephelus aeneus) — ак түшкүндүү гулер; корумчул алабугалардын бир түрү.

Мероу гигантский (Epinephelus gigas) — дөө гулер; корумчул алабугалардын бир түрү.

Мероу серый — к. *Мероу белополюсий*.

Мертвая голова (Acherontia atropos) — башөөк сүрөттүү калдырган; калдырган көпөлөктөрдүн бир түрү.

Мертвовые (Silphidae) — өлүкчүлдөр; коңуздардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: мертвояд красногрудый (Acyraea rubrosterna) — кызыл төш өлүкчүл, м. четырехточечный (Xylodrepa quadripunctata) — төрт чекиттүү өлүкчүл.

Мертвые головы — к. *обезьяны беличьи*, уюк *Обезьяны*.

Мерценария (Mercenaria) — мерценариялар; океанда жашоочу чоң үлдүрдүн бир уруусу, буларга мерценария Стилпсона (M. stimpsoni) — Стилпсон мерценариясы кирет.

Мессор — к. *муравьи-жнецы*, уюк *Муравьи*.

Метохи (Methochidae) — метохалар; чагуучу жаргак канаттуу каскактардын бир тукуму, буларга метоха наездниковидная (Methocha ichneumenoides) — чабандестей метоха кирет.

Метридиум (Metridium senile) — метридиум; актиниялардын бир түрү.

Мехоеды - тыбтыкорлор; теричил коңуздардын бир тобу, булардын өтө зыяндуулары: мехоед

- ковровой (*Attagenus megatoma*) — килемчил тыбыткор, м. шубный (*A. pellio*) — тончул тыбыткор ж.у.с.
- Меченосца** (*Xiphophorus*) — селебечендер; аквариумда багылуучу балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар; меченосец зеленый (*X. helleri*) — жашыл селебечен, м. красный — кызыл селебечен, м. пестрый — чаар селебечен, м. черный — кара селебечен ж.у.с.
- Мечерыловидные** (*Xiphioidae*) — селебетумшук түспөлдүүлөр; океан балыктарынын бир түркүмчөсү, буларга мечерылые (*Xiphiidae*) — селебетумшуктар тукуму кирет.
- Мечехвосты** (*Xiphosura*) — селебекуйруктар; муунак буттуу меростома сымалдуулар деген жандыктардын бир түркүмү, буларга мечехвост молук (*Tachypleus hoveeni*) — молуктун селебекуйругу, мечехвост-полифем (*T. tridentatus*) — полифем селебекуйругу, м. сиамский (*T. gigas*) — Сиам селебекуйругу ж.б. түрлөр кирет.
- Мечник короткокрылый** (*Conocephalus dorsalis*) — чолок канат селебечен; айман чегирткелердин бир түрү.
- Меч-рыба** (*Xiphias gladius*) — селебечалык; селебетумшук балыктардын бир түрү.
- Меч-рыбы** — к. *мечерылые*, уюк *Мечерыловидные*.
- Мешчинцы** (*Psychidae*) — капчыкчандар; шайтанкөпөктөрдүн бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: мешчинца одноцветная (*Talerotia tubulosa*) — күрөң капчыкчана, мешчинца соленобия (*Solenobia triquetrella*) — соленобия капчыкчаны ж.у.с.
- Мешкоргуяе** (*Ascothoracidae*) — капчык көөндөдүүлөр; рак сымалдуулардын бир тукуму.
- Мешкожаберные сомы** — к. *сомы мешкожаберные*, уюк *Сомообразные*.
- Мешкоротообразные** (*Saccopharyngiformes*) — капкулкун сымалдуулар; океандардын теренинде жашоочу балыктардын бир түркүмү, буларга төмөнкү тукум жана түр кирет: мешкорот (*Saccopharynx ampullaceus*) — капкулкун, мешкоротые (*Saccopharyngidae*) — капкулкундар (тукум).
- Мешкоязычные** (*Saccoglossa*) — капчыктилдер; деңизде жашоочу үлүлдөрдүн бир түркүмү.
- Мешотчатопрыгуновые** (*Heteromyidae*) — баштуу куурт секиргичтер; кемиргич айбандардын бир тукуму.
- Миастор** (*Miastor*) — миастор; можучулар тукумундагы бир узун мурут чиркейдин түрү.
- Мианиды** (*Miacidae*) — миачиддер; байыркы жырткычтардын бир тукуму.
- Мидии** (*Mytilidae*) — мидиялар; кош капкалуу, сынар булчундуу моллюскалардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: мидия (*Mytilus*) — мидиялар (уруу), м. гигантская (*Crenomytilus grayanus*) — дөө мидия, м. зеленая (*M. viridis*) — жашыл мидия, м. калифорнийская (*M. californianus*) — Калифорния мидиясы, м. магеллана (*M. magellanicus*) — Магеллан мидиясы, м. обыкновенная съедобная (*M. edulis*) — кадимки адал мидия, м. средиземноморско-черноморская (*M. galloprovincialis*) — Кара-Дениз мидиясы ж.у.с.
- Мизиды** (*Mysidacea*) — мизидалар; майда рактардын бир түркүмү, буларга мизид глазчатая — көзсымак мизид, м. реликтовая — калдык мизид ж.у.с. кирет.
- Мизомения** (*Muzomenia*) — мизомения; жылаңач үлүлдөрдүн бир түрү.
- Мизопода** (*Mysopoda aurita*) — мизопода; жарганаттардын бир түрү.
- Мизостомиды** (*Myzostomidae*) — мизостома сымалдуулар; мите курттардын бир тукуму.
- Мии** (*Myidae*) — миялар; кош капкалуу, эбелек бакалоордуу моллюскалардын бир тукуму.
- Микижа** (*Salmo mykiss*) — микижа; кемчат сомунун бир түрү.
- Микралесть** (*Micralestes*) — микралесттер; аквариум балыктарынын бир уруусу.
- Микрогира** — к. *Краснедакуста*.
- Микрограф обыкновенный** (*Hylurgops glabratus*) — кадимки микрограф; карагайды кемирүүчү козулардын бир түрү.
- Микродемсовые** (*Microdesmidae*) — микродемса сымалдуулар; тропик деңиздеринде баткакка, кумга кирип жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга микродемсы (*Microdesmus*) — микродемсалар уруусу да кирет.
- Микродон** (*Microdon*) — микродондор; шылдыр чымындардын бир уруусу.
- Микрозаурии** (*Microsauria*) — микрозауриялар; байыркы амфибиялардын бир түркүмү.
- Микромальтды** (*Micromalthidae*) — микромальт сымалдуулар; Америкадагы майда козулардын бир тукуму, буларга микромальтус (*Micromalthus debilis*) — микромальтус түрү да кирет.
- Микроспоридия** (*Microsporidia*) — микроспоридиялар; жалгыз клеткалуу мите жандыктардын бир түркүмү.
- Микростома** (*Microstomum lineare*) — микростома; жалпак курттардын бир түрү.
- Микроцебусы** (*Microcebus*) — микроцебустар; арбак айбандардын бир уруусу.
- Микроцефалы** (*Microrhynchophis*) — микроцефалдар; океанда жашоочу кичине баштуу жылантардын бир уруусу, буларга микроцефал стройный (*M. gracilis*) — шынкыйган микроцефал кирет.
- Миксини** (*Muxini*) — миксиналар; оймокоюздор классындагы сууда жашоочу айбандардын бир классчасы, буларга кыйла систематикалык категория кирет: миксина обыкновенная (*Muxine glutinosa*) — кадимки миксина, м. тонкотелая (*Nemamuxine elongata*) — кичине миксина, миксиновые (*Muxinidae*) — миксина сымалдуулар (тукум), миксинообразные (*Muxiniformes*) — миксина түспөлдүүлөр (түркүм), миксини пивкоротые (*Eptatretus bdellostoma*) — сүлүк ооздуу миксиналар (уруу), м. собственно (*Muxine*) — кадимки миксиналар (уруу), м. тонкотелые (*Nemamuxine*) — ичке миксиналар (уруу) ж.у.с.

- Миксонус** (*Muxonus caudalis*) — миксонус; бротула тукумундагы балыктардын бир түрү.
- Микоспоридии** (*Muxosporidia*) — микоспоридиялар; жалгыз клеткалуу мите жандыктардын бир түркүмү.
- Миксоциприни** (*Muxosurpinus*) — миксоциприндер; өзөн, көл балыктарынын бир уруусу.
- Миктофообразные** (*Mustophiformes*) — миктоф түспөлдүүлөр; деңиз балыктарынын бир түркүмү, буларга төмөнкүлөр да кирет: миктофовидные (*Mustophoidei*) — миктоф турдүүлөр (түркүмчө), миктофовые (*Mustophidae*) — миктоф сымалдуулар (тукум).
- Милиолиды** (*Miliolidae*) — милиолистер; чопкуттуу амбелардын бир тукуму.
- Миллепора** (*Milleroga*) — миллепоралар; суушурулардын бир уруусу.
- Миллерикриниды** (*Millericrinida*) — миллерикринидалар; деңиз лилияларынын бир түркүмчөсү.
- Милодон** — милодон; байыркы дөө илендилердин бир уруусу.
- Миду** — к. *олень Давида*, уюк *Олени*.
- Мимариды** (*Mymaridae*) — мимарис сымалдуулар; чабандас каскактардын бир тукуму.
- Миноги** (*Petromyzones*) — миногалар; оймокооздор классындагы, деңизде жашоочу балык сымалдуу айбандардын бир классчасы, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: минога австралийская (*Geotria australis*) — Австралия миногасы, м. каспийская (*Caspiomyzon wagneri*) — хазар миногасы, м. корейская (*Lampetra mori*) — корей миногасы, м. короткоголовая южная (*Mordacia mordax*) — мулк баш түштүк минога, м. морская (*Petramyzon marinus*) — деңиз миногасы, м. речная (*Lampetra fluviatilis*) — өзөн миногасы, м. р. венгерская (*L. danfordi*) — венгерлердин өзөн миногасы, м. р. европейская — к. м. *ручьевая* дальневосточная (*L. reissneri*) — Ыраакы Чыгыш булак миногасы, м. р. европейская (*L. planeri*) — Европа булак миногасы, м. сибирская (*L. japonica kessleri*) — Сибирь миногасы; м. тихоокеанская (*L. japonica*) — Тынч океан миногасы, м. трехзубая (*Entosphenus tridentatus*) — үч тиштүү минога, м. украинская (*Lampetra mariae*) — украин миногасы, м. японская (*L. japonica septentrionalis*) — жапон миногасы, миноги североамериканские (*Ichthyomyzon*) — Түндүк Америка миногалары (уруу), миногообразные (*Petromyzoniformes*) — минога сымалдуулар (түркүм) ж.б.
- Минтай** (*Theragra chalcogramma*) — минтай; треска балыктарынын бир түрү.
- Минтай атлантический** (*Theragra finmarchica*) — Атлантика минтайы; треска балыктарынын бир түрү.
- Минья** (*Clarias lazera*) — минья; жаян сымалдуу балыктардын Нил өзөнүндөгү бир түрү.
- Миобиды** (*Miobiidae*) — миобиялар; жүндө жашоочу кенелердин бир тукуму.
- Миобия** (*Miobia bezziana*) — окурачыл түктүү чымын; миобия түктүү чымындардын бир түрү.
- Миогиппус** (*Myohyppus*) — миогиппус; жылкылар тукумундагы байыры өлгөн бир уруу желиндүү айбандар.
- Миодактилиды** (*Myiodactylidae*) — миодактилдер; шалпаң канаттуу каскактардын бир тукуму.
- Мирапинноидные** (*Mirapinnoidae*) — мирапинна түспөлдүүлөр; кит сымак балыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла түрү, уруусу жана тукуму бар: мирапинна (*Mirapinna esau*) — мирапинна, мирапинновые (*Mirapnnidae*) — мирапинна сымалдуулар (тукум) ж.у.с.
- Миратеста** (*Miratesta*) — миратесталар; өпкөлүү үлдүлдөрдүн бир уруусу.
- Мирики** (*Brachyteles*) — мирикилер; ойноок маймылдар тукумундагы бир уруу, буларга мирика бурая (*B. arachnoides*) — күрөң мирика кирет.
- Мирипристы** (*Myripristis*) — мирипристтер; тыйынбалыктардын бир уруусу.
- Миририкти** (*Mirricrictus*) — миририкттер; океан иримдеринде жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Мирихт змеевидный** (*Myrichthys acuminatus*) — жыландай мирихт; курт-балыктардын бир түрү.
- Мирмицины** (*Myrmicinae*) — мирмикасымактар; кумурскалардын бир тукумчасы, буларга мирмика (*Myrmica*) — мирмикалар уруусу кирет.
- Мистакокариды** (*Mystacocaridae*) — мистакокарлар; рак түспөлдүүлөрдүн бир түркүмү.
- Мистихтис** (*Mistichthys*) — мистихтис; океандагы эң майда балыктардын бир уруусу.
- Мисты** (*Mustus*) — мисттер; жаянчык балыктардын бир уруусу.
- Митиластер** (*Mytilaster lineatus*) — митиластер; кош капкалуу сынар булчундуу моллюскалардын бир түрү.
- Митриды** (*Mitridae*) — митрилер; деңиз үлдүлдөрүнүн бир тукуму.
- Мицуревые** (*Scombroidae*) — мицу сымалдуулар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму, буларга мицу (*Scombraps*) — мицу уруусу кирет.
- Мия** (*Mya*) — миялар; кош капкалуу, эбелек бакалоордуу моллюскалардын бир уруусу.
- Млекопитающие** (*Mammalia*) — желиндүүлөр, сүт эмүүчүлөр; айбанат коомунун эң жогорку даражадагы бир классы.
- Млекопитающие высшие** — жогорку даражадагы желиндүүлөр (классча).
- Млекопитающие клоачные** — к. *Однопроходные*.
- Млекопитающие низшие** — к. *Однопроходные*.
- Млекопитающие однопроходные** — к. *Однопроходные*.
- Млекопитающие плацентарные** — тондуу желиндүүлөр, каканактуу желиндүүлөр; күмөнү тондун, чөптүн ичинде өөрчүүчү желиндүүлөр.
- Млекопитающие сумчатые** — к. *Сумчатые*.
- Млекопитающие хищные** — к. *Хищные*.

Млекопитающие яйцекладущие — к. *Однопроходные*.

Мневомзина — к. *аполлон черный*, уюк *Аполлоны*.

Мниерпа мексиканская (*Mnierpes macrocephalus*) — чоң баш мниерпа; кандекбалыктардын бир түрү.

Многобугорчатые — көп арсакутуулар; азууларынын чайноочу бетинде көп арсактары бар байыркы желиндүүлөр.

Многоглазки (*Polycelis*) — көп көздүүлөр; жалпак курттардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: многоглазка рогатая (*P. cornuta*) — мүйүздүү көп көз, м. черная (*P. nigra*) — кара көп көз.

Многоящерикообразные (*Hexanchiformes*) — көп бакалоордуулар; акулалардын бир түркүмү.

Многоклеточные настоящие (*Eumetazoa*) — накта көп клеткалуулар; айбанат систематикасында колдонулуучу көп клеткалуу организмдерди бириктирген бир чоң бөлүк.

Многоклетчатые — к. *Лауки морские*.

Многоножки (*Multipoda*) — көп аяктар, муунак буттуулардын бир классы, буларга бир нече түркүмдөр кирет, алардын ичинде: многоножки-броненосцы (*Oniscomorpha*) — чопкуттуу көп аяктар түркүмү да бар.

Многоперообразные (*Polypteriformes*) — көп канат түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла түрү ж.б. систематикалык категориясы бар: многопер нильский (*Polypterus bichir*) — Нил көп канаты, м. обыкновенный — кадимки көп канат, многоперовые (*Polypteridae*) — көп канат сымалдуулар (тукум), многоперы (*Polypterus*) — көп канаттар (уруу).

Многорезцовые — к. *сумчатые многорезцовые*, уюк *Сумчатые*.

Многосвязи (*Polydesmoidea*) — көп танаптуулар; көп аяктардын бир түркүмү.

Многосегментные (*Polymeta*) — көп сегменттүүлөр; адепки ооздуу айбантардын бир чоң тиби.

Многооуст (*Polystoma integerrimum*) — көп ооз; көп ооздуу мите курттардын бир түрү.

Многоцветница (*Nymphalis polychloros*) — кооз калдыккан; күндүзгү калдыккандар тукумундагы көпөлөктөрдүн бир түрү.

Многошпы (*Polyacanthopus*) — көп тикендүүлөр; деңиз түбүндө жашоочу балыктардын бир уруусу.

Многощетинковые — к. *Кольцецы многощетинковые*.

Моа (*Moa*) — моа; жалпак төш куштардын байыры өлгөн бир түркүмү.

Могеры (*Mogera*) — могоралар; көрчүчкандардын бир уруусу, булардын бир нече түрү бар, мисалы, могора большая (*M. robusta*) — ири могора, м. средняя (*M. wogura*) — орто могора.

Могильник (*Aquila heliaca*) — көркоо шакылдак; бүркүттөр уруусундагы куштардын бир түрү.

Могильщики (*Necrophorus*) — көркоолор; коңуздардын бир уруусу, буларга могильщик черный (*N. germanicus*) — кара көркоо кирет.

Модиола (*Modiolus*) — модиолалар; кош капкалуу, сыңар булчудуу моллюскалардын бир уруусу, буларга кыйла түр кирет, алардын ичинде: модиола адриатическая (*M. adriaticus*) — Адриатика модиоласы, м. обыкновенная (*M. modiolus*) — кадимки модиола, м. фазеолиновая (*M. phaseolinus*) — фазеолин модиоласы бар.

Моевка красноногая — к. *Говорушка красноногая*.

Моевка обыкновенная — к. *чайка трехлкая*, уюк *Чайки*.

Мозазавры (*Mosasauria*) — мозазаврлар; байыркы сойлоктордун бир түркүмү.

Мозговик овечий — к. *Мультицелс*.

Мозелогие (*Tylopoda*) — берчтамандар, чортамандар; желиндүү айбантардын, төө жана ламаларын кучагына алган бир тукуму.

Моины (*Moina*) — моиналар; жөнөкөй түзүлүштөгү рак сымалдуулардын бир уруусу.

Мойвы (*Mallotus*) — мойвалар; корюшка балыктарынын бир уруусу, буларга мойва обыкновенная (*M. villosus*) — кадимки мойва кирет.

Мокай — к. *акула синяя*, уюк *Акулы*.

Моко (*Kerodon rufepstris*) — моко; доңузчыккандардын бир ири түрү.

Мокрецы (*Ceratopogonidae*) — желимчилер; ала канат, майда чиркейлердин бир тукуму, булардын өкүлү мокрец жгучий (*Culicoides pulicaris*) — күйдүргү желимчи.

Мокрицы — эшеккурттар; кургакта жашоочу рак түспөлдүрлөрдүн бир түркүмчөсү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар, алардын ичинде: мокрицы-броненосец (*Armadillidium*) — чопкуттуу эшеккурт, м. водяная — суу эшеккурту, м. обыкновенная — кадимки эшеккурт, м. погребная — кепе эшеккурту, м. свертывающаяся — жыйрылма эшеккурт бар.

Моксостомы (*Moxostoma*) — моксостомалар; каналтыр түспөл балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү моксостома мексиканская (*M. roeicilurum*) — Мексика моксостомасы.

Моли зубатые первичные (*Micropterygidae*) — тиштүү адепки күбөлөр (тукум).

Моли настоящие (*Tineidae*) — кадимки күбөлөр; майда боз жетим көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар, аларга төмөнкүлөр кирет: моль восточная (*Moneta flavescens*) — чыгыш күбөсү, м. грибная (*Nemarogon personellus*) — козукарынчыл күбө, м. домовая — к. *м. мебельная*, м. зерновая (*N. granellus*) — данчыл күбө, м. капустная — капустачыл күбө, м. ковровая — килемчил күбө, м. комнатная — к. *м. мебельная*, м. мебельная (*Tineola furciferella*) — эмерекчил күбө, м. плодовая — жемишчил күбө, м. платаная (*Tineola biselliella*) — кийим күбөсү, м. подсолнечниковая — күн карамачыл күбө, м. плечения — момчул күбө, м. рябиновая — четинчил күбө, м. сиреневая (*Caloptilia syringella*) — сиренчил күбө, м. смородиновая

- карагатчыл күбө, м. тополевая — терекчил күбө, м. хлопковая — козочул күбө, м. шубная (*Tinea pelionella*) — тончул күбө, м. юкковая (*Pronota juccasella*) — юккачыл күбө, м. яблоневая (*Yponomeuta malinellus*) — алмачыл күбө, м. яценная (*Nemapogon granellus*) — арпачыл күбө.
- Моли первичные** (*Eriocraniidae*) — адепки күбөлөр; күбөсымак майда жетим көпөлөктөрдүн бир тукуму.
- Моли пестрянки** (*Gracillariidae*) — ала күбөлөр; күбөсымак майда жетим көпөлөктөрдүн бир тукуму.
- Молли** (*Molliesia*) — моллилер; аквариум балыктарынын бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы, молли амазонский (*M. formosa*) — Амазонка моллиси.
- Моллинезии** — к. *Mollis*.
- Моллюски** (*Mollusca*) — моллюскалар; жумшак денелүү жандыктардын бир тиби.
- Моллюски беспанцирные** (*Aplacophora*) — жыланац моллюскалар; чопкутеуз моллюскалар (класс).
- Моллюски брюхоногие** — к. *Улитки*.
- Моллюски головоногие** (*Cephalopoda*) — башпуттуу моллюскалар (класс).
- Моллюски двустворчатые** (*Bivalvia*) — кош капкалуу моллюскалар (класс).
- Моллюски килевогие** — к. *улитки килевогие*, уюк *Улитки*.
- Моллюски легочные** — к. *улитки легочные*, уюк *Улитки*.
- Моллюски лопатоногие** — к. *Лопатоногие*.
- Моллюски панцирные** — к. *Панцирные*.
- Моллюски переднежаберные** — к. *Переднежаберные*.
- Моллюски сидячеглазые** (*Basommatophora*) — чункуркоз моллюскалар; өпкөлүү үлүлдөрдүн бир түркүмү.
- Молотоглав I** (*Hypsognathus monstrosus*) — күрсүбаш; бутканат, жарганат түспөлдүү желиндүү айбандардын бир түрү.
- Молотоглавы II** (*Scopus*) — керкибаштар; кытандарын бир тукуму, булардын бир түрү бар: молотоглав II (*Scopus umbretta*) — керкибаш.
- Молоточек** (*Malleus*) — балкасымак; моллюскалардын бир түрү.
- Молот-рыба** — к. *акула-молот*, уюк *Акулы*.
- Молох** (*Moloch horridus*) — тикендүү кескелдирик; тикенкуйрук кескелдирикттердин бир түрү.
- Молочные рыбы** — к. *Ханосовые*.
- Молчанка** — к. *Дупель средний*.
- Мольва** (*Molva*) — деңиз чортондору; деңиздеги балыктардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр да таандык: мольва голубая (*M. tetegina*) — көгүш деңиз чортону, м. обыкновенная (*M. molva*) — кадимки деңиз чортону.
- Момоты** (*Momotidae*) — момоттор; көк каргалар түркүмүндөгү куштардын бир тукуму, булардын өкүлү: момот синевровый (*Eumomota superciliosa*) — көк каш момот.
- Монал гималайский** (*Lophophorus impejanus*) — Гималай моналы, Гималай куру; кара курлар тукумуна кирүүчү куштардын бир түрү.
- Монах** — к. *Мотылак кукурузный*.
- Монашенка** (*Osneria monacha*) — токой шайтанкөпөлөгү; ыргалмалар тукумундагы шайтанкөпөлөктөрдүн бир түрү.
- Монашка** (*Chromis chromis*) — кечилбалык; Кара жана Жер-Орто деңиздеринде жашоочу майда балыктардын бир түрү.
- Монетарии** (*Monetaria*) — монетариялар; шурулуу рифтерде жашоочу моллюскалардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөрү да кирет: монетария-змеинная голова (*M. saputsergentis*) — жыланбаш монетария, м.-колечко (*M. annulus*) — шакектей монетария, м.-монета (*M. moneta*) — тыйындай монетария.
- Монизии** (*Moniezia*) — мониезиялар; мите тасмакурттардын бир уруусу.
- Монилигастриды** (*Moniligastriidae*) — монилигастер сымалдуулар; муунак курттардын бир тукуму.
- Мония** (*Monialia*) — мониялар; таргарчилдердин бир уруусу.
- Монобрахиум** (*Monobrachium*) — монобрахиум; көнгөл жандыктардын бир уруусу.
- Моногеноиды** (*Monogenoidea*) — моногеноидеалар; жалпак курттардын бир классы.
- Моногнаты** (*Monognathus*) — моногнаттар, жалгыз жаактуулар; океан тереңдеринде жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Монодакны** (*Monodacna*) — монодакналар; жүрөк сымалдуу моллюскалардын бир уруусу.
- Мононхи** (*Mononchus*) — мононхтор; жумуру курттардын бир уруусу.
- Моноплакофоры** (*Monoplasophora*) — моноплакофоралар; моллюскалардын бир классы.
- Монтипора** (*Montipora*) — шурулардын бир уруусу.
- Мора** (*Mora*) — моралар; деңиз балыктарынын бир уруусу, буларга мора австралийская (*M. dannevigii*) — Австралия морасы, м. средиземноморская (*M. mediterranea*) — Жер-Орто деңизинин морасы кирет.
- Морвонг** (*Dactylopagrus morwong*) — морвонг; деңиз балыктарынын бир түрү.
- Моржи** (*Odobeniidae*) — суузолборстор; деңизде жашоочу желиндүү айбандардын бир тукуму, буларга морж (*Odobenus rosmarus*) — суузолборс, м. атлантический (*O. g. rosmarus*) — Атлантика суузолборсу, м. тихоокеанский (*O. g. dirergens*) — Тынч океан суузолборсу ж.б. түрлөр кирет.
- Морингиевые** (*Moringiidae*) — морингуа сымалдуулар; куртбалыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу да кирет: морингуа (*Moringua*) — морингуа.
- Мормиропе** (*Mormyrops*) — мормиропстор; куштумшук балыктардын бир уруусу.
- Мормиры** (*Mormyrus*) — мормирлер; куштумшук балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: мормир Каннуме (*M. kannume*) — Каннуме мормири.

Морские (Moridae) — мора сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму.

Мородунка (Terekia sinerea) — кайкы тумшук кидик чулдук; чулдуктар түркүмүндөгү бир түр.

Морская выдра — к. *Калан*.

Морская гвоздика (Metridium dianthus) — деңиз чегегүлү; актиниялардын бир түрү.

Морская звезда кровавая (Henricia sanguinolenta) — кызыл деңизжылдыз; деңиз жылдыздардын бир түрү.

Морская лисица I (Raja clavata) — түлкүкөөрчөк; деңизде жашоочу көөкөрчөк балыктардын бир түрү.

Морская лисица глубоководная II (Alopias profundus) — терендеги түлкүкула; акулардын бир түрү.

Морская лисица обыкновенная II (Alopias vulpinus) — кадимки түлкүкула; акулардын бир түрү.

Морская мышь (Aphrodite aculeata) — кадимки түлкүкула; акулардын бир түрү.

Морская пальма — деңиз курмасы; деңиздеги лилиялардын бир түрү.

Морская свинка — к. *Кавии*.

Морская свинья (Phocaena phocaena) — доузделфин; дельфиндердин бир түрү.

Морские ангелы (Squatinae) — жалпак акулар; акулардын бир тукуму.

Морские анемоны — к. *Актинии*.

Морские блохи — к. *Боклопавы*.

Морские гребешки (Pectinidae) — деңиз таракчалары; кош капкалуу, сынар булчундуу моллюскалардын бир тукуму.

Морские ежи (Echinoidea) — деңизкирипелер; тикен терилүү деңиз жандыктарынын бир классы, булардын кыйла түркүмдөрү, тукумдары жана түрлөрү бар: морские ежи диадемовые — к. *Диадемовые*, м. е. кожистые (Echinothuriidae) — терилүү деңизкирипелер (тукум), м. е. копьевиднозубые (Stirodonta) — найзатиш деңизкирипелер (түркүм), м. е. неправильные (Irregularia) — сөлпү деңизкирипелер (классча), м. е. плоские (Clupeastroida) — жалпак деңизкирипелер (түркүм), м. е. правильные (Regularia) — текши деңизкирипелер (классча), м. е. сводчатозубые (Camarodonta) — уук тиштүү деңизкирипелер (түркүм), м. е. сердцевидные (Spatangoida) — жүрөксымак деңизкирипелер (түркүм), м. е. эластичные (Lepidocentroida) — чоюлма деңизкирипелер (түркүм), морской еж береговой (Psammechinus miliaris) — жээкчил деңизкирипелер, м. е. кожистый жугчий (Asthenosoma urens) — терилүү дүүлүктүргүч деңизкирипелер, м. е. копьеносный обыкновенный (Cidaris cidaris) — кадимки найзачан деңизкирипелер, м. е. обыкновенный (Strongylocentrotus droebachiensis) — кадимки деңизкирипелер, м. е. сердцевидный (Echinocardium cordatum) — жүрөксымак деңизкирипелер, м. е. с. настоящий (E. cordatum) — кадимки жүрөксымак деңизкирипелер, м. е. скальный (Paracentrotus lividus) — зоокачыл деңизкирипелер, м. е. съедобный (Echinus

esculentus) — адал деңизкирипелер, м. е. темно-фиолетовый (Sphaerechinus granularis) — сыятус деңизкирипелер, м. е. черный (Arbacia lixula) — кара деңизкирипелер, м. е. яйцевидный (Aeoposis fulva) — жумуртка түспөл деңизкирипелер.

Морские ершики — деңиз түрпүчөлөрү; былпылдактардын бир тобу.

Морские желуды (Balanidae) — деңиз дандары; рак сымалдуулардын бир тукуму.

Морские зайцы (Aplysia) — деңиз коёнектери; деңизде жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу, булардын өкүлү: морской заяц (A. depilans) — деңиз коёнеги.

Морские звезды (Asteroidea) — деңизжылдыздар; тикен терилүүлөрдүн бир классы, булардын кыйла түркүмү, тукуму жана түрү бар: морские звезды гребенчатые (Astropectinidae) — тарактуу деңизжылдыздар (тукум), м. з. игольчатые (Spinulos) — тикендүү деңизжылдыздар (тукум), м. з. педицелляриевые (Forcipulata) — кычактуу деңизжылдыздар (түркүм), м. з. явнопластинчатые (Planerhonia) — эбелектүү деңизжылдыздар (түркүм).

Морские иглы (Syngnathus) — деңиз теминелери; деңиз өсүмдүктөрүнүн арасында жашоочу ичке балыктардын бир уруусу.

Морские козочки (Caprellidae) — деңизчебичтер; каптал сүзгүч майда рак сымалдуулардын бир тукуму.

Морские коньки — к. *Коньки морские*.

Морские кубышки — к. *Голотурии*.

Морские леечки (Brechites, Penicillus) — деңиз шамдары; кош капкалуу моллюскалардын шамга окшогон бир уруусу.

Морские лилии (Cinoidea) — деңиз лилиялары; тикен терилүүлөрдүн бир классы, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: морские лилии стебельчатые — сабактуу деңиз лилиялары (топ), м. л. бесстебельчатые (Comatulida) — сабаксыз деңиз лилиялары (түркүмчө), м. л. членистые (Articulata) — муунактуу деңиз лилиялары (түркүм).

Морские лисницы — к. *Акулы лисы*, уюк *Акулы*.

Морские лисички (Agonidae) — деңиз бачикиллери, моллюскалардын бир тукуму.

Морские львы — к. *Львы морские*.

Морские ложечки (Periplomatidae) — деңиз кашыктары, кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму.

Морские молоточки (Malleus) — деңиз балкалары; кош капкалуу моллюскалардын сынар булчундуулар түркүмүндөгү бир уруусу, буларга морской молоток (M. malleus) — деңиз балкасы кирет.

Морские мыши — к. *Лировые*.

Морские огуры I (Beroidea) — деңиз бадырандары; жоноктор тибиндеги жандыктардын бир түркүмү.

Морские огуры II — к. *Голотурии*.

Морские окуни — к. *Окуни морские*.

Морские пауки — к. *Пауки морские*.

Морские перья (Pennataria) — деңиз чалгындары; шуру полиптеринин бир түркүмү, булардын өкүлү: морское перо (Pennatula) — деңиз чалгыны.

Морские петухи (Triglidae) — деңиз корооздору; деңиздин түбүндө жашоочу балыктардын бир тукуму.

Морские пузырьки — к. *Цистидеи*.

Морские свиньи (Phocaena) — доузелфиндер; дельфиндер тукумундагы бир уруу, булардын 4 түрү бар: морская свинья обыкновенная (Ph. phocaena) — кадимки доузелфин, м. с. Бурмейстера — к. морская свинья черная, м. с. калифорнийская (Ph. sinus) — Калифорния доузелфини, м. с. очковая (Ph. dioptria) — алкаккөз доузелфин, м. с. черная (Ph. spinipinnus) — кара доузелфин.

Морские свиньи белокрылые (Phocaenoides) — ак канат доузелфиндер; дельфиндер тукумундагы бир уруу, булардын эки түрү бар: морская свинья белокрылая северная (Ph. dalli) — түндүк ак канат доузелфин, м. с. б. южная (Ph. truei) — түштүк ак канат доузелфин.

Морские свиньи бесперые (Neomeris) — канатсыз доузелфиндер; дельфиндердин бир уруусу, мунун жалгыз гана түрү бар: морская свинья бесперая (N. phocaenoides) — канатсыз доузелфин.

Морские слоны (Mirounga) — деңизпилдер; деңизде жашоочу желиндүү айбандардын аюубалыктар тукумундагы бир уруу, булардын эки түрү бар: морской слон северный (M. leonina) — түндүк деңизпил, м. с. южный (M. angustirostris) — түштүк деңизпил.

Морские собачки — к. *Собаководные*.

Морские стрелки — к. *Щетинкочелюстные*.

Морские уточки I (Lepas) — деңиз өрдөкчөлөрү; рак сымалдуулардын бир мите уруусу.

Морские уточки II (Gonchoderma) — деңиз чүрпөлөрү; соргуч балыктардын бир тукуму.

Морские ушки (Haliotidae) — деңиз кулактары; деңизде жашоочу үлдүрдүн бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар, ошолордун ичинде: морское ушко (Haliotis tuberculata) — деңиз кулагы бар.

Морские финики (Lithorhaga) — деңиз таш кемиргичтери; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Морские языки (Synoglossidae) — деңиз тилсымактары; деңиздин түбүндө жашоочу балыктардын бир тукуму.

Морское блюдечко — деңиз чөйчөгү; деңизде жашоочу алдынкы бакалоорду моллюскалардын бир тобунун аты, булардын кабыктарынын кебетеси топуга, чөйчөккө окшош болот.

Морское сверло (Penitella penita) — деңиз көзөөчү; кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.

Морское сердце (Isicardia cor) — деңиз жүрөгү; кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.

Морской ангел (Squatina squatina) — жалпак акула; акулалардын бир түрү.

Морской апельсин (Tethya aurantium) — деңиз апельсини; былпылдактардын бир түрү.

Морской барабанщик (Pogonias chromis) — деңиз доолбарчысы; балыктардын бир түрү.

Морской голубок — к. *чайка тонкоклювая*, уюк *Чайки*.

Морской дракончик (Trachinus draco) — деңиз желмогузу; деңиздин түбүндө жашоочу балыктардын бир түрү.

Морской дьявол гигантский (Manta birostris) — деңиз дөө шайтаны, көөкөрчөк балыктардын бир түрү.

Морской заяц I — к. *Морские зайцы*.

Морской заяц II (Erignathus barbatus) — деңиз коёну, накта аюубалыктардын бир түрү.

Морской зуб (Dentalium) — деңизазуу; үлдүрдүн бир уруусу, буларга морской зуб слоноый (D. elephantium) — пилдикиндей деңизазуу кирет.

Морской карась — к. *карась морской*, уюк *Караси морские*.

Морской кот (Dasyatis postinaca) — деңиз мышгы; шишкүйрүк көөкөрчөк балыктардын бир түрү.

Морской леопард — к. *Леопард морской*.

Морской огурец II (Cucumaria frondosa) — деңиз бадырны; голотуриялардын бир түрү.

Морской огурец вытянутый II (Cucumaria elongata) — сүйрү деңиз бадырны; буларга морской огурец глубоководный II (Abyssocucumis abyssorum) — теренчил деңиз бадырны, м. о. ледяной II (Cucumaria glacialis) — муздак деңиз бадырны, м. о. североатлантический II (C. frondosa) — Түндүк-Атлантика деңиз бадырны, м. о. трехцветный II (C. tricolor) — үч түстүү деңиз бадырны, м. о. японский II (C. japonica) — жапон деңиз бадырны, голотуриялардын бир түрү.

Морской петух (Trigla lucerna) — деңиз короозу; балыктардын бир түрү.

Морской пыжьян (Coregonus lavaretus pidschian) — деңиз майканаты; майканат балыктардын бир түрү.

Морской черт — к. *удильщик европейский*, уюк *Удильщикобразные*.

Морской черт американский (Lophius americanus) — Америка деңизшайтаны; кайырмакчан балыктардын бир түрү.

Морской юнкер (Coris julis) — деңиз юнкери; калың эриндүү балыктардын бир түрү.

Морской язык I — к. *косорот*, уюк *Косоротые*.

Морской язык обыкновенный II (Solea vulgaris) — кадимки деңиз тили; камбалалардын бир түрү.

Морфиды (Morphidae) — морфалар; тропик алкактарында жашоочу көгала калдыркандардын бир тукуму.

Морянка (Clangula hyemalis) — түндүк өрдөк; өрдөктөр тукумчасындагы деңиздерде жашоочу өрдөктөрдүн бир түрү.

Москиты (Phlebotomus) — сары машалар; майда чиркейлердин бир уруусу, буларга москит большой (Ph. major) — чон сары маша, мос-

- кит Папатачный (*Ph. papatasi*) — Папатачи сары машасы кирет.
- Московка** (*Parus ater*) — к. *синица малая*, уюк *Синицевое*.
- Мотылек кукурузный** (*Pyrusta nubilalis*) — жүгөрүчүл күрөң калдыркан, зыяндуу шайтан көпөлөктөрдүн бир түрү.
- Мотылек стеблевый** — к. *Мотылек кукурузный*.
- Мотылица** — к. *огневка восковая*, уюк *Огневки*.
- Мотыль** (*Chironomus plumosus*) — ызылдак; ызылдак чиркейлердин бир түрү; личинкасы балыктарга жакшы жем.
- Мохарровые** (*Gerridae*) — мохара сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга мохара обыкновенный (*Eucinostomus argenteus*) — кадимки мохара түрү кирет.
- Мохнатки** (*Volucella*) — баракчымындар; түктүү аары түспөлдүү чымандардын бир уруусу, булардын кыйла өкүлдөрү бар: мохнатка поперечно-полосатая (*V. inanis*) — темгил ала баракчымын, м. прозрачная (*V. pelluceus*) — айнек канат баракчымын ж.б.
- Мохнатоустка** — түкмурут; кара чиркейлердин бир түрү.
- Мохо благородный** (*Moho nobilis*) — асыл мохо; балчы чымчыктардын азыр түгөнүп бүткөн бир түрү.
- Моховик** — к. *Глухарь I*.
- Мохокус** (*Mochocus*) — мохокус; чачыламурут чаяндардын бир түрү.
- Мошель** — к. *Глухарь I*.
- Мошки** (*Simuliidae*) — кара чиркейлер; майда бүкүр чиркейлердин бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: мошка колумбацкая (*Simulium columbaceum*) — Колумбия кара чиркейи, м. ползучая (*S. repens*) — жөргөлөк кара чиркей, м. точечная — к. м. *украшенная*, м. тундровая (*Schoenbaueria pusilla*) — Тундра кара чиркейи, м. украшенная (*Odagmia ornata*) — ак каптал кара чиркей, м. Холодковского (*Gnus choldokovskii*) — Холодковский кара чиркей, м. черная — кадимки кара чиркей, м. широконогая (*Eusimulium latipes*) — жазы сан кара чиркей.
- Мошник** — к. *Глухарь I*.
- Мраморниковые** (*Scorpenichthyidae*) — мрамар сымалдуулар; океан жээктеринде жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: мраморник (*Scorpenichthys marmoratus*) — мраморсымак.
- Мригала** (*Cirrhina mrigala*) — мригала; каңылтыр балыктардын бир түрү.
- Мригаль** — к. *Мригала*.
- Мукоед суринамский** (*Oryzophilus surinamensis*) — Суринама унчулу; жалпак конуздардын бир түрү.
- Мукоед рыжий** (*Laemophloea testaceus*) — жээрде унчул; жалпак конуздардын бир түрү.
- Мукроналия** (*Mucronalia*) — мукроналиялар; үлдүрдүн би уруусу.
- Муксун** (*Coregonus muskun*) — муксун; майканат балыктардын бир түрү.
- Мул** — качыр; атасы эшек, энеси бээ аргын мал.
- Мультицепс** (*Multiceps multiceps*) — мультицепс; көк мээ ылаңнын ыйлаагы, мунун тасмакурт түрүндөгү жеткилсн формасы иттин ичегисинде жашайт.
- Мунго** (*Galidinae*) — мунго; желиндүү майда жырткычтардын бир тукумчасы, буларга кыйла уруу жана түр кирет: мунго бурохвостые (*Salanoia*) — күрөң куйрук мунголор (уруу), м. мелкозубые (*Eupleres*) — майда тиштүү мунголор (уруу), м. индийский серый (*Herpestes edwardsi*) — Индистан боз мунгосу, м. кольцехвостый (*Galidia elegans*) — шакек куйрук мунго, м. широкополосые (*Galidictis*) — ала мунголор (уруу), м. узкополосый (*Mungolictis substriatus*) — алача мунго.
- Мунду** (*Phoxinus phoxinus*) — к. *гольян озерный*, уюк *Гольяны*.
- Мунтжаки** (*Muntiacinae*) — мунтжактар; бугулардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү түрлөр кирет: мунтжак (*Muntiacus muntjak*) — мунтжак, м. китайский — Кытай мунтжакы, м. черный — кара мунтжак.
- Муравьевидка** (*Sepsis sp.*) — кумурскасөрөй; чымандардын бир түрү.
- Муравьеды** (*Mymecorhagidae*) — кумурскачылдар; желиндүү айбандардын кумурска менен тамактануучу бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: муравьед большой (*Mymecorhaga tridactyla*) — ири кумурскачыл, м. древесный — к. м. *карликовый*, м. карликовый (*Cyclopes didactylus*) — кидик кумурскачыл ж.б.
- Муравьеды сумчатые** (*Mymecobiidae*) — баштыкчан кумурскачылдар; Австралиядагы кумурскачыл желиндүү айбандардын бир тукуму.
- Мурвьежук** — к. *пестряк муравьевидный*, уюк *Пестряки I*.
- Муравьеловые** (*Formicariidae*) — кумурска жегичтер; чарылдак чымчыктардын бир тукуму.
- Муравьелоб обыкновенный** (*Mymecophilus aservogus*) — кадимки кумурскауюкчул; кумурсканын уюгунан жан багуучу кара чегиртке.
- Муравьелоб тегасский** — к. *таракан американский*, уюк *Таракановые*.
- Муравьи** (*Formicidae*) — кумурскалар; чагуучу жаргак канаттуу каскак жандыктар түркүмчөсүндөгү бир тукуму, булардын кыйла тукумчасы, уруусу жана 600дөн ашык түрү бар, аларга төмөнкүлөр кирет: муравей-амазонка (*Polyergus rufescens*) — төрө кумурска, м. блуждающий (*Tarpanoma erraticum*) — тентиме кумурска, м. большой — чоң кумурска, м. бородатый — сакалдуу кумурска, м. бульдог красный — бучук кызыл кумурска, м. бурый лесной (*Formica fusca*) — токойдун күрөң кумурскасы, м. волосистый желтый (*Lasius umbratus*) — түктүү сары кумурска, м. вор (*Solenopsis fugax*) — ууру кумурска, м. дерновый (*Tetramorium caespitum*) — чым кумурскасы, м. домовый — к. м. *фарановый*, м. древесный черный — токойдун кара кумурскасы, м. желтый земляной (*Lasius flavus*) —

сары кумурска, м. желтый садовый — к. м. ж. *земляной*, м. зонтичный — чатырчан кумурска, м. красногрудый (*Comptonotus herculeanus*) — кызыл төш кумурска, м. кровавый — кызыл кумурска, м. красношекий (*Formica rufibarbis*) — кызыл жаак кумурска, м. лесной рыжий — к. м. *рыжий лесной*, м. луговой — к. м. *дерновий*, м.-портной — жамакчы кумурска, м. пробоголовый европейский (*Camponotus truncatus*) — Европа кепкекбаш кумурскасы, м. пятнистый — темгилдүү кумурска, м. рыжебородый — кызыл ээк кумурска, м. рыжий лесной (*formica rufa*) — токойдун кызыл кумурскасы, м.-садовник — багбан кумурска, м. фараоновый (*Monomorium pharaonis*) — үй кумурскасы, майда сары кумурскалар, үйлөрдө уют салып жашашат, м. черный садовый (*Lasius niger*) — кара кумурска, м. бегунки (*Cataglyphis*) — күлкү кумурскалар (уруу), м. блуждающие (*Tarpanota*) — тентие кумурскалар (уруу), м. бродячие (*Dorylinae*) — сокур кумурскалар (тукумча), м. б. американские (*Eciton*) — Америка сокур кумурскалары (уруу), м. б. африканские (*Dorylus helveticus*) — Африка сокур кумурскалары (уруу), м. бульдоги (*Ponerinae*) — бучук кумурскалар (тукумча), м.-древоточы (*Camponotus turkestanicus*) — жыгаччыл кумурскалар (уруу), м.-жнецы (*Messor*) — орокчу кумурскалар (уруу), м.ж. американские (*Pogonomyrmex hegemon*) — Америка орокчу кумурскалары (уруу), м. зонтичные (*Atta Acromyrmex*) — чатырчан кумурскалар (уруу), м. листорезы — к. м. *зонтичные*, м. медовые австралийские (*Melophorus*) — Австралия балкумурскалары (уруу), м. м. американские (*Mutisocostus*) — Америка балкумурскалары (уруу), м. м. европейские (*Proformica nasuta*) — Европа балкумурскалары (уруу), м. портные (*Oecophylla*) — жамакчы кумурскалар (уруу), м. фазтончики (*Cataglyphis*) — фазтонкумурскалар, күлкү кумурскалардын бир уруусу.

Муравьиные коньки (*Corythopis*) — кумурскачыл эрсанырлар; чырылдак чымчыктардын бир уруусу, буларга муравьиный конек чернозубый (*C. torquata*) — кара боор кумурскачыл эрсаныр кирет.

Муравьиный крапивник **полосатый** (*Mutmotherula surinamensis*) — түшкүндүү кумурскачыл корголдай; чырылдак чымчыктардын бир түрү.

Муравьиные львы (*Mutmeleonidae*) — күлдүкүчүктөр; каскак жандыктардын бир тукуму, буларга: муравьиный лев обыкновенный (*Mutmeleo formicarius*) — кадимки күлдүкүчүк кирет.

Мурашеды — к. *Мурашеды сумчатые*.

Мурекс (*Murex*) — мурекс; деңизде жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Мурены (*Symnothorax*) — муреналар; жырткыч балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: мурена средиземноморская (*Muraena helena*) — Жер-Орто деңизинин муренасы ж. б.

Мурук (*Casuarium bennetti*) — мурук; казуар куштарынын бир түрү.

Мусанги (*Paradoxurus*) — мусандар; желиндүү айбандардын вивера тукумундагы бир уруусу.

Мускулюсы (*Musculus*) — мускулюстар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Мустанды — мустандыр; Америкада жапайы болуп кеткен жылкылар.

Мути (*Microhierax caeruleus*) — мути; бөдөнөчү туурмтай, шумкарлар тукумундагы бир кичинекей куш.

Мутиллиды — к. *Немки I*.

Муфлон — муфлон; кулжалардын бир түрү.

Муфлон азиатский — Азия муфлону.

Мухи — чымындар; когон, сайгак, ылаа жана чымындарды кучагына алган эки канаттуу каскак жандыктардын бир түркүмчөсү, буларга кыйла систематикалык категория кирет: муха весенняя капустная (*Chortophila brassicae*) — капустачы жазгы чымын, м. вишневая (*Rhagoletis cerasi*) — чисил чымын, м. вольфартова (*Wohlfahrtina magnifica*) — Вольфарт чымыны, м. гессенская — к. *Мушка гессенская*, м. домовая (*Muscina stabulans*) — там чымыны, м. зеленая лесная — токой жашыл чымыны, м. з. падальная (*Lucilia sericata*) — тарпчыл жашыл чымын, м. ибисовая (*Atherix ibis*) — ибисчил чымын, м. капустная — к. м. *весенняя капустная*, м. комнатная (*Musca domestica*) — үй чымыны, м. к. малая (*Musca domestica minuta*) — кидик үй чымыны, м. Ктырь — к. *Ктырь*, м. луковая (*Chortophila antiqua*) — пизачыл чымын, м. мясная краснозобая — к. *Мясоедка краснозобая*, м. мясная серая — к. м. *обыкновенная*, м. м. обыкновенная (*Sarcophaga carnaria*) — этчил боз чымын, м. навозная рыжая — к. *Навозница рыжая*, м. озимая (*Hylemyia coarctata*) — күздүкчүл чымын, м. полевая (*Musca autumnalis*) — талаа чымыны, м. сафлорная (*Acanthophilus helianthi*) — сафлорчул чымын, м. свекольная (*Pegomyia hyosциami*) — кызылчалчыл чымын, м. сырная (*Piohila casei*) — быштакчыл чымын, м. уральская падальная (*Calliphora urajensis*) — Орол тарпчыл чымыны, м.-це-це (*Glossina palpalis*) — це-це чымыны, м. шведская (*Oscinella frit*) — швед чымыны, м. яровая (*Phorbia genitalis*) — жаздык этин чымыны, мухи-жуужалы — к. *Жужжалы*, м. злаковые (*Chloropidae*) — данчыл чымандар (тукум), м.-зеленушки (*Lucilia*) — жашыл чымандар, майда каскактарды жел, мителик кылып жашоочу чымандардын бир уруусу, м. колосовые (*Amaurosome*) — машакчыл чымандар (уруу), м.-кровохлебки (*Hippoboscidae*) — канчыл чымандар (тукум), м. минирующие (*Agromyzidae*) — м. миналачу чымандар (тукум), м. навозные (*Scatophagidae*) — кыкчыл чымандар (тукум), м. настоящие (*Muscidae*) — кадимки чымандар (тукум), м. серые мясные (*Sarcophagidae*) — этчил боз чымандар (тукум), м. падальные (*Calliphoridae*) — тарпчыл жашыл чымандар (уруу), м. падальные синие (*Cynomyia*) —

тарпчыл көк чымандар (уруу), м. падалыне-поллени (Pollenia) — сөөлжанчыл чымандар (уруу), м. скорпионовые — к. *Скорпионницы*, м. шведские (Oscinella) — швед чымандары, дан эгиндерине зыян келтирүүчү чымандардын бир уруусу.

Мухоловка обыкновенная I (Scutigera coleoptrata) — кадимки субагай кырк аяк; кырк аяктар түркүмүндөгү каскактардын бир түрү.

Мухоловки I — к. *Скутигеры*.

Мухоловковые (Muscicapidae) — чымынчыл сымалдуулар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: мухоловка-белошейка (*Muscicapa albicollis*) — ак моюн чымынчыл, м. длиннохвостая (*Terpsiphone paradisi*) — узун куйрук чымынчыл, м. малая (*Muscicapa parva*) — кидик чымынчыл, м. пеструшка (*M. hypoleuca*) — ала чымынчыл, м. серая (*M. striata*) — боз чымынчыл, м. синяя II (*M. cyanomelana*) — көк чымынчыл, м. черная (*Rhipidura motacilloides*) — кара чымынчыл, мухоловки веероховые (*Rhipidura*) — желпүү куйруктуу чымынчылдар (уруу), м. райские (*Terpsiphone*) — бейиш чымынчылдары (уруу).

Мышка гессенская (Maueiola destructor) — Гессен чымынчасы.

Мышки плодовые — к. *Дрозофилы*.

Мишанки (Bryozoa) — балык курттар; сууда жашоочу жандыктардын бир тиби, булардын өкүлү, мисалы, мишанка байкальская — Байкал балык курту.

Мышатник — к. *лушь полевой*, уюк *Луши*.

Мышевидки (Dasycercus) — чыкансымактар; Австралия чыкандарына окшош баштыкчан желиндүү майда айбандардын бир тукумчасы, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: мышевидка-крошка — к. *Мышь сумчатая Кимберли*, мышевидки гребнехвостые (*Dasycercus*) — кыргак куйрук чыкансымактар (уруу), м. плоскочерепные (*Planigale*) — жалпак баш чыкансымактар (уруу), м. узконогие (*Sminthopsis*) — ичке буттуу чыкансымактар (уруу), м. широконогие (*Antechinus*) — жазы буттуу чыкансымактар (уруу) ж.у.с.

Мыши — чыкандар; кемиргич желиндүү майда айбандардын жалпы аты.

Мыши летучие (Vespertilioidei) — жарганаттар; учуп жүрүүчү жаргак канаттуу чыкандардын бир түркүмчөсү.

Мыши морские — к. *Лировые*.

Мыши планирующие — к. *Идиурусу*.

Мыши сумчатые — к. *Мышевидки*.

Мыши сумчатые гребнехвостые — к. *мышевидки гребнехвостые*, уюк *Мышевидки*.

Мыши сумчатые плоскочерепные — к. *мышевидки плоскочерепные*, уюк *Мышевидки*.

Мыши сумчатые узконогие — к. *мышевидки узконогие*, уюк *Мышевидки*.

Мыши сумчатые широконогие — к. *мышевидки широконогие*, уюк *Мышевидки*.

Мышиные (Muridae) — чыкандар; кемиргич желиндүү майда айбандардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар, ошолордун арасында төмөнкүлөр кезигет: мыши австралийские (*Hyomys*) — Австралия чыкандары (уруу), м. банановые (*Melomys*) — бананчыл чыкандар (уруу), м. белые — ак чыкандар, м. березовые — кайыңчыл чыкандар (тукумча), м. большеногие (*Macroscotomys*) — чоң сандуу чыкандар (уруу), м. домовые (*Mus*) — үй чыкандары (уруу), м. жесткошерстные (*Lophuromys*) — кылчктуу чыкандар, Африкада жашоочу чыкандардын бир уруусу, м. жирные (*Steatomys*) — семиз чыкандар, Африкада жашоочу чыкандардын бир уруусу, м. кенгуровые (*Notomys*) — бөрсөсымак чыкандар, Австралияда жашоочу чыкандардын бир уруусу, м. колючие (*Acomys*) — тикендүү чыкандар, Африкада жана Кичи Азиянын чөлдөрүндө жашоочу чыкандардын бир уруусу, м. кротовые — к. *слепыши*, уюк *Слепышовые*, м. лемминговые (*Synaptomys*) — Лемминг сымалдуу чыкандар, Түндүк Американын токойлуу жерлеринде жашоочу чыкандардын бир уруусу, м. пестрые (*Lemniscomys*) — ала чыкандар, Африкада жашоочу чыкандардын бир уруусу, м. сложнорылые (*Chirogodomys*) — татаал тиштүү чыкандар (уруу), м. Томаса (*Thomasomys*) — Томас чыкандары, Түштүк Америка чыкандарынын бир уруусу, м. травяные (*Argicanthus*) — шиберчил чыкандар, тикендүү чыкандардын бир уруусу, мышь азиатская (*Apodemus speciosus*) — Азия чычканы м. вулканическая (*Neotomodon alstoni*) — жанар тоо чычканы, м. долгохвостая (*Vandeleuria olereacea*) — узун куйрук чычкан, м. домовая (*Mus musculus*) — үй чычканы, м. желтогорлая (*Apodemus flavicollis*) — сары тамак чычкан, м. каирская (*Acomys cahirinus*) — Мисир чычканы, м. лесная (*Apodemus sylvaticus*) — токой чычканы, м. малая (*Mus minutoides*) — кымындай чычкан, м.-малютка (*Micromys minutus*) — кенедей чычкан, м. обезьяновая (*Hapalomys longicaudatus*) — маймылдай чычкан, даракта жашаган узун куйрук чычкан, м. полевая (*Apodemus agrarius*) — талаа чычканы, м. полосатая (*Rhabdomys pomilio*) — алача чычкан, м. Эллиота (*Gdunda ellioti*) — Эллиот чычканы.

Мышовки полосатые — к. *мышы березовые*, уюк *Мышиные*.

Мышовковые (Zapodidae) — чыккансөрөйлөр; чыкканга окшош майда кемиргичтердин бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: мышовки (*Sicista*) — чыккансөрөйлөр (уруу), м. лесная (*Sicista betulina*) — токойлун чыккансөрөйү, м. одноцветная (*S. concolor*) — бир түстүү чыккансөрөй, м. степная (*S. subtilis*) — боздолун чыккансөрөйү.

Мышь морская II (Callionymus festunus) — деңизчычкан; лирабалыктарынын бир түрү.

Мышь морская малая II (*Callionymus belenus*) — кидик денизчыкчан; лирабалыктардын бир түрү.

Мышь сумчатая кимберли I (*Planigale subtilissima*) — Кимберли баштыкчан чычканы.

Мышь фукусовая II (*Fucomimus mus*) — фукус кандекбалыгы; кандекбалыктардын бир түрү.

Мягкотелки (*Cantherididae*) — былпылдак коңуздар (тукум), булардын өкүлү: мягкотел темный (*Cantharis fusca*) — кара былпылдак коңуз.

Мягкотелые — к. *Моллюски*.

Мясоедка краснохвостая (*Coprosarcophaga haemorrhoidalis*) — этчил кызыл көчүк чымын; түштүү чымдардын бир түрү.

Н

Наваги (*Eleginus*) — навагалар; треска сымалдуу балыктардын бир уруусу, мында төмөнкү түрлөр бар: навага дальневосточная (*E. gracilis*) — Ыраакы Чыгыш навагасы, н. обыкновенная — к. н. северная, н. северная (*E. navaga*) — түндүк навага.

Навозники настоящие (*Geotrupes*) — накта кыкчыл коңуздар, коңуздардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: навозник весенний (*G. vernalis*) — жазгы кыкчыл, н. золотистый (*G. auratus*) — сары кыкчыл, н. кукурузный (*Pentadon idiota*) — жүгөрү кыкчылы, н. лесной (*G. stercorosus*) — токой кыкчылы, н. многогоргий (*Ceratophyus polycegos*) — көп мүйүздүү кыкчыл, н. обыкновенный (*G. stercorarius*) — кидимки кыкчыл, н. подвижногордый (*Odontaeus armiger*) — бүгүлмө көкүрөк кыкчыл, н. священный — к. *скарабей священный*, уюк *Скарабей*.

Навозники-фаней (*Phanaeus*) — фаней кыкчыл коңуздары (уруу).

Навозница большая (*Mesembryna mystacea*) — ири кыкчыл чымын; кыкчыл чымдар тукумунун бир түрү.

Навозница рыжая (*Scatophaga stercoraria*) — сары кыкчыл чымын; кыкчыл чымдар тукумунун бир түрү.

Нагорцы (*Schizorygopsis*) — төр көк чаарлары; өзөндөрдүн төрлөрүндө, башында жашоочу көк чаар сымалдуу балыктардын уруусу.

Наездники — чабандестер; жаргак канаттуу каскак жандыктардын бир түркүмчөсү, омурткасыз жандыктардын митеси, алардын кыйла систематикалык категориялары бар: аларга төмөнкүлөр кирет: наездник пчелиный — аарычыл чабандес, н. серповка — ороксымак чабандес, н. черный (*Trachelus tabidus*) — кара чабандес, наездники водяные (*Agriotypidae*) — суудагы чабандестер (тукум), н. настоящие (*Trichogrammatidae*) — накта чабандестер (тукум), н. таракановые

(*Evaniidae*) — тараканчыл чабандестер (тукум),

Наи — к. *Кобры*.

Наидиды (*Naididae*) — наис сымалдуулар; аз кылкандуу муунак курттардын бир тукуму, буларга, мисалы, наиды (*Nais*) — наистер (уруу), наис безъязычковый (*N. elinguis*) — тилсиз наис кирет.

Налимподобные (*Lotinae*) — налим сымалдуулар; треска балыктарынын бир тукумчасы, буларга кыйла уруу жана түр кирет: налим обыкновенный (*Lota lota*) — кидимки налим ж. б.

Налимь морские усатые — дензидин муруттуу налимдери (топ); буларга кыйла уруу жана түр кирет: налим капский (*Gaidropsarus capensis*) — Кап налим, н. морской — к. н. *средиземноморский*, н. м. полярный (*G. argentatus*) — күмүш налим, н. м. северный (*G. ensis*) — түндүктүн дензид налим, н. м. четырехусый (*Enchelyopus cimbrius*) — дензидин төрт мурут налим, н. Новозеландский (*G. novaezealandiae*) — Жаңы Зеландия налим, н. средиземноморский (*G. mediterraneus*) — Жер-Орто дензидин налим, н. японский (*G. rasciflatus*) — жапон налим, налимь пятиусые (*Ciliata*) — беш муруттуу налимдер (уруу), н. трехусые (*Gaidropsarus*) — үч муруттуу налимдер (уруу).

Налимь нитеперые — шооанаканат налимдер (топ); буларга: налим бельый (*Urophycis tenuis*) — ак налим, н. бразильский (*U. brasiliensis*) — Бразилия налим, н. красный (*U. chuss*) — кызыл налим, н. трехперый (*Tripterophycis gilchristi*) — үч канаттуу налим, налимь нитеперые американские (*Urophycis*) — Америка шооанаканат налимдери (уруу) кирет.

Намбат (*Mutecobius fasciatus*) — намбат; баштыкчан кумурскачыл желиндүү айбандардын бир түрү.

Намбаты — к. *Муравьеды сумчатые*.

Нандиния (*Nandinia*) — нандиниялар; тропик алкактарында жашоочу майда жырткыч айбандардын бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы, нандиния (*N. binotata*) — нандиния (түр).

Наидовые I (*Nandidae*) — нандер сымалдуулар; алабуга балыктардын бир тукуму, буларга, мисалы: нандер (*Nandus nandus*) — нандер (түр), нандеры (*Nandus*) — нандерлар (уруу) кирет.

Нанду (*Rheiformes*) — нандулар; Түштүк Америкадагы төөкуштардын бир түркүмү булардын төмөнкүдөй тукуму жана түрлөрү бар: нандовье (*Rheidae*) — нанду сымалдуулар (тукум), нанду дарвинов — к. *нанду длинноколовый*, н. длинноколовый (*Rhea pennata*) — узун тумшук нанду, н. северный (*R. americana*) — түндүк нанду.

Нанноперка (*Nannoperca australis*) — нанноперка; тропиктеги өзөндөрдө жашоочу майда балыктардын бир түрү.

Нанностомы (*Nannostomus*) — бүтүк ооздор; кубулма майда балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: нанно-

- стом — к. *Малорот береговой*, н. трехполосый (*N. trifasciatus*) — үч түшкүндүү бүтүк ооз.
- Нар** — к. *верблюд одногорбий*, уюк *Верблюд*.
- Нарвалы** (*Monodon*) — найзатумшуктар; делфиндердин бир уруусу, булардын өкүлү, мисалы, нарвал обыкновенный (*M. monosetosus*) — кадимки найзатумшук.
- Нарковые** (*Narkidae*) — нарке сымалдуулар; электрлүү көөкөрөчөк балыктардын бир тукуму.
- Наркогносовые** — к. *Нарковые*.
- Нарывники** — к. *Майковые*.
- Насекомоядные** (*Insectivora*) — каскакчылдар; омурткасыз майда жандыктар менен тамактануучу желиндүү айбандардын бир түркүмү.
- Насекомые** (*Insecta*) — каскактар; алты буттуулар, омурткасыз майда жандыктардын бир классы.
- Насекомые бескрылые** (*Apterygota*) — канатсыз каскактар (классча).
- Насекомые вышние** — к. *Насекомые крылатые*.
- Насекомые двукрылые** — к. *Двукрылые*.
- Насекомые древнекрылые** — калдагай канаттуу каскактар (*top*); канаттарын жыя албаган каскактар.
- Насекомые крылатые** (*Pterygota*) — канаттуу каскактар (классча).
- Насекомые настоящие** — к. *Насекомые открыточелюстные*.
- Насекомые низшие** — к. *Насекомые бескрылые*.
- Насекомые новокрылые** — жыйрылма канаттуу каскактар (*top*); канаттарын жонуна алуучу каскактар.
- Насекомые открыточелюстные** (*Insecta* — *Ectognatha*) — көрүнөө жаактуу каскактар (классча).
- Насекомые скрыточелюстные** (*Insecta* — *Entognatha*) — көмүсүз жаактуу каскактар (инфракласс).
- Насекомые с неполным превращением** (*Hemimetabola*) — чала кубулма каскактар (бөлүм).
- Насекомые с полным превращением** (*Holometabola*) — толук кубулма каскактар (бөлүм).
- Насса** (*Nassa*) — нассалар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.
- Насса сетчатая** — к. *Улитка-верша*, уюк *Улитки*.
- Нассула** (*Nassula*) — нассулалар; инфузориялардын бир уруусу.
- Натика** — к. *Улитка пупочная*, уюк *Улитки*.
- Наутилусы** (*Nautilus*) — наутилулар; башпук моллюскалардын бир уруусу.
- Наутилоиден** (*Nautiloidea*) — наутилоиддер; моллюскалардын байыркы бир тобу.
- Наутилоподобные** — к. *Бычки-кораблики*.
- Нахуры** — кулжатекеер; кийиктердин бир уруусу.
- Ная испанская** — дөө чекир жылан; чекир жыландардын бир түрү.
- Небесное око** — бакажоз; аквариумда багылуучу, алтынсары таманбалыктардын бир түрү.
- Неголь** — к. *веретеник большой*, уюк *Веретениковые II*.
- Нежвачные** (*Nonruminantia*) — кепшестер; желиндүү айбандардын бир түркүмү.
- Незокия** — Орто Азия келеси, келестердин бир түрү.
- Незумин** (*Nesumia*) — незумиялар; чубак куйрук балыктардын бир уруусу.
- Нейреклипе** (*Neureclipsis fimaculata*) — нейреклипе; түкканат каскактардын бир түрү.
- Неклейка** — к. *аист белый*, уюк *Аисты*.
- Нектарины** — к. *осы-нектарины*, уюк *Осы складчатокрылые*.
- Нектарки** — к. *Нектарницевые*.
- Нектарницевые** (*Nectaridae*) — шимикчи чымчыктар; гүл ширеси менен тамактануучу чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: нектарница азиатская (*Cinniris asiatica*) — Азия шимикчиси, н. блестящая — кооз шимикчи, н. большая (*Dreptes thomensis*) — ири шимикчи, н. обыкновенная (*Cinniris venustus*) — кадимки шимикчи ж. б.
- Нектолипарисы** (*Nectoliparis*) — нектолипаристер; "деңиз желимдери" деп аталган балыктардын бир уруусу.
- Нектридия** (*Nectridia*) — нектридия; сойлоктордун бир байыркы түркүмү.
- Нельмы** (*Stenodus*) — нельмалар; сом балыктарынын бир уруусу.
- Немательминты** (*Nemathelminthes*) — жумуру курттар; курттардын бир тиби.
- Нематоды** (*Nematoda*) — нематоддор; накта жумуру курттар (класс).
- Нематоиды галловые** (*Meloidogyne*) — можучу нематоддор; көктөнможучул нематоддор (уруу).
- Нематолоза** (*Nematolosa*) — нематолозалар; жемсөөлүү айнакөз балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү нематолоза японская (*N. japonica*) — жапон нематолозасы.
- Нематоморфы** (*Nematomorpha*) — нематоморфтор; жумуру түспөлдүүлөр; жандыктардын бир чон тобу.
- Немертины** (*Nemertini*) — немертиндер; айбанаттын бир тиби.
- Немихтовидные** — к. *ури нитехвостые*, уюк *Угребразные*.
- Немки I** (*Mutillidae*) — дудуктар; түктүү сары аарылардын бир тукуму.
- Немки II** — к. *Казарки*.
- Немок** — к. *казарка черная*, уюк *Казарки*.
- Немтырь** — к. *Гуменик*.
- Неогарриота** (*Neoharriotta pinnata*) — неогарриота; тумшуктуу мококочобалыктардын бир түрү.
- Неомения** (*Neomenia*) — неомениялар; моллюскалардын бир уруусу.
- Неоны** (*Hypheobrycon*) — неондор; аквариумда багылуучу балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: неон красный (*N. cardinalis*) — кызыл неон, н. черный (*Cheirodon herbertaxelrodi*) — кара неон.
- Неопилины** (*Neopilina*) — неопилиналар; деңиз моллюскаларынын бир уруусу, булардын өкүлү; неопилина галатеа (*N. galathea*) — неопилина галатеа ж. б.

- Неоскопеловые** (Neoscopelidae) — неоскопел сымалдуулар; деңиздин теренинде жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга неоскопелы (Neoscopelus) — неоскопелдер уруусу кирет.
- Неостетовые** (Neostethidae) — неостет сымалдуулар; Түштүк Чыгыш Азиянын өзөндөрүндө жашоочу майда балыктардын бир тукуму.
- Неотомы** (Neotoma) — даракчыл келестер; Америкадагы келестердин бир уруусу, булардын өкүлдөрү: неотома пенсильванская (N. pennsylvanica) - Пенсильвания неотомасы, н. серая (N. cinerea) — боз неотома ж.у.с.
- Неоханна** (Neochanna) — неоханналар; экватордун түштүк тарабында жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Неоцерация** (Neoceratias spinifer) — неоцерация; кайырмакчы балыктардын бир уруусу.
- Неоцит** (Neocythus rhomboidalis) — неоцит; күнбалыктардын бир түрү.
- Непарнокопытные** (Perissodactyla) — түгөйсүз туюктуулар; желиндүү айбандардын бир түркүмү.
- Неполнозубые** (Edentata) — кем тиштүүлөр; желиндүү айбандардын бир тукуму.
- Нептуниды** (Neptunidae) — нептуниялар; деңизүлдөрүнүн бир тукуму, булардын өкүлү: нептуния (Neptunea despecta) — нептуния.
- Неравномускульные** (Anisomyaria) — сыңар булчуңдуулар; кош капкалуу моллюскалардын бир түркүмү.
- Неразлучники** (Agoropsis) — түгөйчүлдөр; майда тотулдардын бир уруусу, булардын өкүлү: неразлучник краснощекий (A. roseicollis) — кызыл жаак түгөйчүл.
- Нереиды** (Nereidae) — нерсид сымалдуулар; көп кылкандуу муунак курттардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу кирет: нерейсы (Nereis) — нерестер.
- Неритиды** (Neritidae) — неритиддер, деңиз үлдөрүнүн тукуму.
- Нериус** — к. *паля американская*, уюк *Паляя*.
- Нерка** — к. *Рыба красная*.
- Нерпа-акиба** — акиба-аюубалык; деңизде жашоочу накта аюубалыктар, желиндүү айбандардын бир түрү.
- Нерпа байкальская** (Phoca sibirica) — Байкал аюубалыгы; накта аюубалыктардын Байкалдагы бир түрү.
- Нерпа каспийская** (Phoca caspia) — хазар аюубалыгы; накта аюубалыктардын Каспидеги бир түрү.
- Нерпа кольчатая** (Phoca hispida) — шакек темгилдүү аюубалык; накта аюубалыктардын бир түрү.
- Нерпа обыкновенная** — к. *тюлень обыкновенный*, уюк *Тюлени*.
- Нерпа охотская** — к. *Нерпа-акиба*.
- Нерпы** — к. *тюлени настоящие*, уюк *Тюлени*.
- Несегментированные** (Amers) — сегменттелбегендер; айбанаттын бир чоң тиби.
- Нессия двупалая** (Nessia didactyla) — кош манжачалуу нессия; кескелдирикттердин бир түрү.
- Несторы** (Nestorinae) — несторлор; тотулдардын бир тукумчасы, булардын өкүлү: нестор (Nestor notabilis) — нестор.
- Нетопыревые** — к. *Нетопыри морские*.
- Нетопыри-карлики II** — кидик жарганаттар; жарганаттардын бир уруусу.
- Нетопыри лесные II** — токойдун кидик жарганаттары; жарганаттардын бир уруусу.
- Нетопыри морские I** (Ogcocephalidae) — деңиз табакпаштары; кыйла уруусу жана түрү бар, төмөнкүлөр да кирет: нетопыри дисковые (Halientaea) — табакпаштар (уруу), н. д. звездчатый (H. stellata) — жылдыздуу табакпаш, н. морской (Ogcocephalus nasutus) — деңиз табакпашы, н. м. длиннокрылый (O. vesperilio) — узун тумшук табакпаш, н. сетчатый (Halientaea retifera) — тордомо табакпаш, н. м. короткорылый (Ogcocephalus nasutus) — кыска тумшук табакпаш ж.у.с.
- Неттигель** — к. *веретенник большой*, уюк *Веретенниковые II*.
- Неттигель малый** — к. *веретенник малый*, уюк *Веретенники*.
- Нефтиды** (Nephthidae) — нефтидалар; шуру полиптеринин бир тукуму.
- Нехруш** — к. *хрущ ионьский*, уюк *Хрущи*.
- Нехруш обычный** — к. *хрущ ионьский*, уюк *Хрущи*.
- Неясыт** (Strix) — мыкый үкүлөр; кушүкүлөр, үкүлөрдүн бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: неясыть бородатая — к. н. *лапландская*, н. длиннохвостая (S. uralensis) — узун куйрук мыкый, н. лапландская (S. nebulosa) — Лапландия мыкый, н. обыкновенная (S. aluco) — кадимки мыкый, н. уральская — к. н. *длиннохвостая*.
- Нигритовые** — к. *Кобиевые*.
- Нижнерот парагвайский** (Nypostomus) — Парагвай алкымоозу; жаян балыктардын бир түрү.
- Нильгау** (Boselaphus tragocamelus) — нильгау; бодогу да, пилге да, эчкиге да, төөгө да окшош бир кийик, Түштүк Азияда жашайт.
- Нильская щука** — к. *Мормиропс*.
- Нимфалиды** (Nymphalidae) — нимфалистер; күндүзгү калдыркандардын бир тукуму.
- Нимфоминиды** (Nymphomyiidae) — нимфомиялар; чиркейлердин бир тукуму, булардын өкүлү: нимфомия белая (N. alba) — ак нимфомия.
- Нимфы** (Nimphicus) — каснеттүү тотучалар; тоту куштардын бир уруусу.
- Нисна** — к. *Гусар белоносый*.
- Нитеносцы** (Trichogaster) — кылканкурсактар; жөргөлөк балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: нитеносец жемчужный (T. leeri) — берметтей кылканкурсак.
- Нитеперые** (Nemipteridae) — бооканаттар; деңиз балыктарынын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: нитепер красный (Nemipterus japonicus) — кызыл бооканат, н. полосатый (N. virgatus) — түшкүндүү бооканат.
- Нитехвостые** (Nemichthyidae) — боокуйруктар; балыктардын бир тукуму.
- Нитчатки** (Filiariata) — мекекурттар; мите жумуру курттардын бир тукуму, булардын кыйла

- түрү бар: нитчатка Банкрофта (*Filaria bancrofti*) — Банкроф мекекурту бар.
- Нитчаткожаберные** (*Filibranchia*) — кылсымак бакалоордулар; кош капкалуу моллюскалардын бир тобу.
- Нифаргусы** (*Niphargus*) — нифаргустар; капталсызгүч рак сымалдуулардын бир уруусу.
- Новиус** — к. *кардинал виргинский*, уюк *Кардиналове*.
- Новонебные** — к. *Птицы типичные*.
- Новумбра** (*Novumbra*) — новумбралар; чортон балыктардын бир уруусу.
- Ноготница** — к. *акула колючая*, уюк *Акулы*.
- Ногохвостки** (*Collembola*) — буткуйруктар; каскактардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар, мисалы: ногохвостки слитножаберные — кап-курсак буткуйруктар (тукум), н. членистобрюхие — муунак курсак буткуйруктар (тукум) ж. у. с..
- Ножезубые** (*Oplegnathidae*) — бычактиштер, балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: *ножезуб полосатый* (*Oplegnatus fasciatus*) — алача бычактиш.
- Ножекловы** — к. *Водорезы*.
- Ножетелые** (*Rhamphichthyidae*) — бычакбалыктар; озен балыктарынын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү бар: *ножетелка зеленая* (*Eigenmannia virescens*) — жашыл бычакбалык, н. черная (*Apteronotus albifrons*) — кара бычакбалык.
- Нокотница** — к. *акула колючая*, уюк *Акулы*.
- Номады** — к. *пчелы-бройжжик*, уюк *Пчелы*.
- Номеевые** (*Nomeidae*) — койчубалыктар; океандардын тропик алкактарында жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү, мисалы: *номей* (*Nomeus gronovii*) — койчубалык.
- Норки** (*Mustela*) — суусуусарлар; суусарлар тукумундагы бир уруу жырткыч айбандар, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: *норка американская* (*M. vison*) — Америка суусуусары, н. европейская (*M. lutreola*) — Европа суусуусары.
- Норь** — к. *гагара малая*, уюк *Гагары*.
- Носарь** (*Acerina acerina*) — тумшуктуу түрпү; түрпүбалыктардын бир түрү.
- Носатики** (*Nasillus*) — тумшуктуу көрчөчкандар; көрчөчкандар тукумундагы бир уруу кемиргичтер.
- Носатка европейская** (*Ductiophora europaea*) — тумшуктуу чырылдак; чырылдак каскактардын бир түрү.
- Носатка ребристая** — кырдуу чырылдак; чырылдак каскактардын узун тумшук бир түрү.
- Носачи обыкновенные** (*Nasalis*) — кадимки чоң мурундар; маймылдардын бир уруусу, булардын өкүлү: *носач обыкновенный* (*N. larvatus*) — кадимки чоң мурун.
- Носорог-актеон I** (*Megasoma actaeon*) — актеон керикконуз; керикконуздардын бир түрү.
- Носорог белолшлемный II** (*Tropicranus albocristatus*) — ак туулгалуу кериккарга; кериккаргалардын бир түрү.
- Носорог большой индийский II** (*Buceros bicornis*) — Индистан ири керик каргасы; керик каргалардын бир түрү.
- Носорог малый I** (*Sinodendron cylindreium*) — кидик керикконуз; керикконуздардын бир түрү.
- Носорог пальмовый I** (*Orystes rhinoceros*) — курмачыл керикконуз; керикконуздардын бир түрү.
- Носорог шлемоносный II** (*Rhinoplax vigil*) — туулгачан кериккарга; кериккаргалардын бир түрү.
- Носороги** (*Rhinocerotidae*) — кериктер; тумшугунда мүйүздөрү бар, чөп жечү желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: *носорог белый* (*Ceratotherium simum*) — ак керик, н. волосатый — к. н. *шерстистый*, н. индийский (*Rhinoceros unicornis*) — Индистан кериги, н. Мерка (*Diceros merki*) — Мерк кериги, н. панцирный — к. н. *индийский*, н. суматранский (*Dicerorhinus sumatrensis*) — Суматра кериги, н. черный (*Diceros bicornis*) — кара керик, н. шерстистый (*Coelodonta antiquitatis*) — жундүү керик, н. яванский (*Rhinoceros sondaicus*) — Ява кериги, *носороги африканские* — Африка кериктери (уруу), н. панцирные (*Rhinoceros*) — чала чопкуттуу кериктер (уруу).
- Носороги бегающие** (*Hyrachyidae*) — күлкү кериктер; бегагы кериктердин бир тукуму.
- Носухи** (*Nasua*) — узун тумшуктар; жанат сымалдуу айбандардын бир уруусу, буларга өкүл болуп, *носуха* (*Nasua*) — кадимки узун тумшук кирет.
- Нотобранхи** (*Notobranchius*) — нотобранхтар; сазан тиштүү балыктардын бир уруусу, буларга, мисалы, *нотобранх Гюнтера* (*N. Guentheri*) — Гюнтер нотобранхы кирет.
- Нотолепис антарктический** (*Notolepis coatsi*) — Антарктика нотолеписи; ийик-балыктардын бир түрү.
- Нотолихи** (*Notolychnus valdiviae*) — нотолихи; жылтылдак анчоустардын бир майда түрү.
- Нотомматиды** (*Notommatidae*) — нотомматидалар; бурама жандыктардын классынын бир тукуму.
- Нотоптеровидные** (*Notopteroidei*) — бычак түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмчөсү, буларга төмөнкүлөр кирет: *нотоптеровые* (*Notopteridae*) — бычак сымалдуулар (тукум), *нотоптеры* (*Notopterus*) — бычаксымактар (уруу).
- Нотоскопелы** (*Notoscopelum*) — нотоскопелдер; жылтылдак анчоустардын бир уруусу.
- Нототениевидные** (*Notothenioidei*) — нототения түспөлдүүлөр; Антарктика балыктарынын бир түркүмчөсү, буларга кыйла тукум, уруу жана түр кирет: *нототениевые* (*Nototheniidae*) — нототения сымалдуулар (тукум), *нототения* (*Notothenia*) — нототениялар (уруу), *нототения обыкновенная* (*N. caieiceps neglecta*) — кадимки нототения, н. *мраморная* (*N. rossi*) — темгил нототения, н. *серая* (*N. squamifrons*) —

боз нототения, н. чешуеглазая (*N. kempfi*) — какачкөз нототения ж.у.с.

Нототрема сумчатая — к. *квакша сумчатая*, уюк *Квакши*.

Нотрописы (*Notropis*) — нотропистер; Түндүк Америкадагы сазан балыктардын бир уруусу.

Ночесветка (*Noctiluca miliaris*) — түнжылтылдак; чопкуттуу шапалакчандардын бир түрү.

Ночици I (*Myotis*) — жарганаттар; накта жарганаттардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: ночици большая — дөө жарганат, н. бурая (*M. lucifugus*) — күрөң жарганат, н. водяная (*M. daubentoni*) — көлчүкчүл жарганат, н. Добантона — к. н. водяная, н. остроухая — тик кулак жарганат, н. усатая — муруттуу жарганат, н. центральноамериканская (*M. vivesi*) — Борбордук Америка жарганаты, н. южноазиатская (*M. pilosa*) — Түштүк Азия жарганаты, н. южноафриканская (*M. slabrae*) — Түштүк Африка жарганаты, н. трехцветная (*M. emarginatus*) — үч түстүү жарганат ж.у.с.

Ночици II — к. *Совки II*.

Нучулиды — к. *Ореховидки*.

Нулбенгер — к. *поссум-медведь*, уюк *Поссумы*.

Нуммулиты (*Nummuliti*) — нуммулиттер; жөнөкөй жандыктардын байыркы бир тобу.

Нутриевые (*Sargomyidae*) — сазчыл кунулар; саздарда жашоочу, териси баалуу кемиргич айбандардын бир тукуму, булардын өкүлү: нутрия (*Myocastor coypus*) — сазчыл куну.

Нырц чубарый — к. *поганка ушастая*, уюк *Поганки*.

Нырки (*Aythya*) — чумкугучтар; өрдөктөрдүн бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: нырок белоглазый (а. пугоса) — ак көз чумкугуч, н. Беров (*A. baeri*) — Бер чумкугуч, н. красноголовый (*A. ferina*) — кызыл моюн чумкугуч, н. красноносый (*Netta rufina*) — кызыл баш, чумкугуч өрдөктөрдүн бир түрү, Ысык-Көлдө кыштайт, н. красный — к. н. белоглазый, н. пестрый — к. *гоголь обыкновенный*, уюк *Гоголи*, н. серощекий — к. *поганка серощекая*, уюк *Поганки*, н. хохлатый — к. *Чернеть хохлатая*.

Ньюфаундленд — Ньюфаундленд тайганы; итеранди бир асыл тукуму.

Ньяла (*Tragelaphus angasi*) — ньяла, бөкөндөрдүн бир түрү; Африкада жашайт, мууну бир өкүлү: ньяла горная (*Tragelaphus buxtoni*) — тоо ньяласы, Түштүк Эфиопида жашайт.

О

Обезьяны (*Anthropoidea*) — маймылдар; желлиндүү айбандардын кишиге жакын бир түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: обезьяна беличя обыкновенная (*Saimiri sciureus*) — кадимки тыйындай маймыл, о. белобородая — к. *мангобей серощекий*, уюк *Мангобей*, о. варварийская (*Mascasus sylvanus*) — барбар маймыл, о. волосатая — к.

о. *мохнатая Гумбольдта*, о. мохнатая Гумбольдта (*Lagothrix lagothricha*) — Гумбольдт барак маймылы, о. носатая — к. *носач обыкновенный*, уюк *Носачи обыкновенные*, о. паукообразная чернушка (*Aletes Geoffroyi*) — кара кол узун шыйрак маймыл, о. шерстистая Гендьева — к. о. ш. *золотистохвостая*, о. ш. Гумбольдта — к. о. *мохнатая Гумбольдта*, о. ш. *золотистохвостая* (*Lagothrix Flavicaudata*) — сары куйрук баракмаймыл, о. яванская — к. *макак яванский*, уюк *Макаки обыкновенные*, обезьяны антропоморфные — к. о. *человекообразные*, о. аспидные — к. о. *шерстистые*, о. беличи (*Saimiri*) — тыйындай маймылдар (уруу), о. белкообразные — к. *Ирункообразные*, о. гиббоны — к. *гиббоны настоящие*, уюк *Гиббоновые*, о. капуциновые — к. *Капуцины*, о. когтистые — к. *Ирункообразные*, о. мартишковы — к. *Мартишкообразные*, о.-мирики — к. *Мирики*, обезьяны ночные (*Aotinae*) — түнкү маймылдар (тукумча); о. ночные обыкновенные — к. *Дурукули*, о. паукообразные (*Aletes*) — узун шыйрак маймылдар (уруу), о. плосконосые — к. о. *широконосые*, о. пушистые — к. о. *шерстистые*, обезьяны-ревуны — к. *Ревуны*, о. собакоподобные — к. о. *узоконосые*, о. стройные — сындуу маймылдар (топ), о. тонкотелые (*Presbytes*) — кындыгый маймылдар (уруу), о. узоконосые (*Catarrhina*) — быйык маймылдар (чоң тукум), о. у. низише (*Scelopriothecidea*) — жөнөкөй быйык маймылдар (чоң тукум), о. цепкохвостые — чалма куйрук маймылдар (уруу), о. человекообразные (*Anthropoidea*) — кишисымак маймылдар (чоң тукум), о. ч. крупные (*Pongidae*) — кишисымак ири маймылдар (тукум), о. черномазые — к. *Мангобей*, о. чертовы (*Pithecinae*) — шайтанмаймылдар (уруу), о. шерстистые (*Lagothrix*) — барак маймылдар (уруу), о. широконосые (*Ceboidea*) — дерден маймылдар (чоң тукум) ж.у.с.

Обелии (*Obelia*) — обелиялар; гидронддердин бир уруусу.

Обликва (*Thayeria obliqua*) — чалыр балык; харацин балыктарынын бир түрү.

Оболочники (*Tunicata*) — чеддүүлөр; омурткасыз айбандардын бир тиби.

Оболочниковые — к. *Оболочники*.

Оводы желудочные (*Gastrophilidae*) — ылаалар; жылкынын тынчын алуучу сайгактардын бир тукуму, буларга кыйла түр кирет: овод кожрый северных оленей — к. *Подкожник северный*, о. краснохвостый — кызыл көчүк ылаа, о.-крючок (*Gastrophilus intestinalis*) — илме-кылаа, о. лошадиный — к. о.-*крючок*, о. русский — к. о.-*крючок*, о.-травник (*G. pectorum*) — чөпчүл ылаа, о.-усоклей (*G. haemorrhoidalis*) — сары баш ылаа.

Оводы кожные — к. *Оводы подкожные*.

Оводы носоглоточные (*Oestrifidae*) — бөгөнөктөр; кой-эчкилердин тынчын алып, окуларын канчылжаарга туучу сайгактардын бир тукуму, буларга овод овечий (*Oestrus ovis*) — бөгөнөк кирет.

Оводы подкожные (Hypodermatidae) — сайгактар; уйлардын тынчын алып окураларын алардын терисинин астына өстүрүүчү сайгактардын бир тукуму, буларга овод бычий (Hypoderma bovis) — сайгак, о. скотский — к. о. бычий кирет.

Овсянковые (Emberizidae) — думбулдар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү белгилүү: овсянка белобашпочная (Emberiza leucosephala) — ак төбөлү думбул, о. воробьиная (Spizella arborea) — таранчы думбул, о. горная (Emberiza cia) — тоо думбулу, о. желчная (E. bruniceps) — сарыайгыр, о. камышовая (E. schoeniclus) — камыш думбулу, о. красноухая (E. cioides) — кызыл кулак думбул, о. крошка (E. pusilla) — тырмактай думбул, о. луговая — шалба думбулу, о. обыкновенная (E. citrinella) — кадимки думбул, о. огородная (E. cirulus) — жашыл соору думбул, о. полярная (E. pallasi) — түндүк думбул, о. ремез (E. rustica) — кара баш думбул, о. рыжая (E. rutila) — сары тош думбул, о. саванная (Passerculus sandwichensis) — Түндүк Америка думбулу, о. садовая (Emberiza hortulana) — бак думбулу, о. седоголовая (E. spodocephala) — буурул баш думбул, о. серая — боз думбул, о. сероголовая — к. о. горная, о. скалистая (E. buchanani) — зоо думбулу, о. тростниковая — к. о. камышовая, о. чернобровая (Zonotrichia atricapilla) — кара каш думбул.

Овца домашняя — кой; ушул малдын жалпы аты, бычылбаган эркеги "кочкор", ургаачысы "соолук" деп аталат.

Овцебык (Ovibos moschatus) — койбука; Арктикада жашоочу, ача туяктуу айбандардын бир түрү.

Овцы длиннохвостые — узун куйрук койлор.

Овцы жирнохвостые — май куйрук койлор.

Овцы короткохвостые — чычандуу койлор.

Овцы курдючные — тегерек куйрук койлор.

Огарь (Tadorna ferruginea) — аныр; өрдөктөрдүн бир түрү, майда көлдөрдө, жээгиндеги ийиндерге уялап, балапандарын чыгарат.

Огневка трескучая II (Psophus stridulus) — кызыл чегиртке.

Огневки (Pygalididae) — бүлбүлдөтөр; эжекебасалары өсүмдүктөргө зыян келтирүүчү, булардын кыйла көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү бар: огневка амбарная — кампачыл бүлбүлдөк, о. болотная (Hydroscampa pumhaeta) — сазчыл бүлбүлдөк, о. восковая (Galleria mellonella) — момчул бүлбүлдөк, о. жировая — майчыл бүлбүлдөк, о. зерновая — данчыл бүлбүлдөк, о. кувшниковая — к. о. болотная, о. ленинцев (Bradypodicola hahneli) — илендичил бүлбүлдөк, о. мучная (Pyralis farinalis) — унчул бүлбүлдөк, о. подводяная (Acentropus niveus) — суучул бүлбүлдөк, о. подсолнечниковая (Homoeosoma nebulella) — күн карамачыл бүлбүлдөк, о. пчелиная — к. о. восковая, о. рясовая (Cataclysta lemnata) — суу көргүч бүлбүлдөк.

Огнетелки (Pygosomata) — чокденелер; челдүү жандыктардын бир классы.

Огуречник — к. *корюшки*, уюк *Корюшковидные*.

Однодневки — к. *Поденки*.

Однозубы — к. *Монюхи*.

Одноклеточные — жалкы клеткалуулар; жалгыз клеткалуу жандыктарды жалпы белгилөөчү термин.

Однокрыльчатковые (Monoplacophora) — жалгыз капкактуулар; моллюскалардын бир классы.

Одномускульные (Monomyaria) — жалгыз булчундуулар; моллюскалардын бир тобу.

Однопроходные (Monotremata) — жалгыз тешиктүүлөр; организмден калдыктарын (эксcrementтерди) чыгара турган жалгыз тешиги бар желиндүү айбандардын бир түркүмү.

Однохвостки (Monura) — жалгыз куйруктуулар; каскактардын бир түркүмү.

Одночелюстные (Monognathidae) — жалгыз жаактуулар; куртбалык сымалдуулардын бир тукуму.

Одонтамблиопус (Odontamblyopus) — одонтамблиопус; букачаркуртбалыктардын бир түрү.

Одонтесты (Odontesthes) — одонтестер; атерина сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Одонтомакрурус (Odontomacrus) — одонтомакрурус; чубак куйрук балыктардын бир түрү.

Одонтостомы (Odontostomus) — орсоктор; деңиз балыктарынын бир уруусу.

Озобранхус китайский (Ozobranchus jantseanus) — Янцы сүлгү; сүлүк курттардын бир түрү.

Окапи (Okapia johnstoni) — окапи; Африканын жирафтар тукумундагы чөп жечү желиндүү айбаны.

Оклева — к. *поганка большая*, уюк *Поганки*.

Око небесное — тосток көз; аквариумда багылуучу балыктардын бир түрү.

Оксисома (Oxysoma) — оксисома; мумурсканын калдыктарын тамактануучу майда коңуздардын бир уруусу.

Оксиуриды (Oxyuridae) — чүчөк курттары; мите жумуру курттардын бир тукуму.

Октопусы (Octopus) — октопустар; сегиз буттуу, башпуг моллюскалардын бир тобу.

Окунеобразные (Perciformes) — алабуга түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү, булардын көп систематикалык категориясы 150дөн кем эмес тукуму, 600дөн ашык түрү бар: окуневидные (Percoidae) — алабуга сыяктуулар (түркүмчө), окуневые (Percidae) — алабуга сымалдуулар (тукум), окуни (Perca) — алабугалар (уруу) жана төмөнкү түрлөр: окунь балхашский (P. schrenki) — Балхаш алабугасы, о. желтый (P. flavescens) — сары алабуга, о. медный калифорнийский (Sebastes caurinus) — Калифорния жездей алабугасы, о. обыкновенный (P. fluviatilis) — кадимки алабуга, о. снежный японский (Sebastes nivosus) — боз чаар алабуга, о. темный (S. schlegelii) — каралжын алабуга, о. удлиненный (S. oblongus) — чубалжын алабуга, о. Шренка — к. о. балхашский ж.б. бар.

Окуни беспузрыные (*Helicolenus*) — ыйлааксыз алабугалар; (уруу), булардын өкүлү: окунь беспузрыный (*H. hilgendorfi*) — ыйлааксыз алабуга, о. синеротый (*H. dactylopterus*) — көк ооз алабуга ж.б.

Окуни жемчужные — к. *Синетелковие*.

Окуни каменные (*Serranidae*) — корумчул алабугалар (тукум); буларга кыйла уруу кирет: окунь каменный (*Serranus scriba*) — корумчул алабуга, о. китайский (*Siniperca chuatsi*) — кытай алабугасы, о. полосатый — к. *Лаврак полосатый* ж.б.

Окуни морские (*Sebastes*) — деңиз алабугалары (уруу); булардын түрлөрү: окунь американский (*S. fasciatus*) — Америка алабугасы, о. белобрюхий (*S. wilsoni*) — ак боор алабуга, о. восточный (*S. taczanowsky*) — чыгыш алабугасы, о. глазчатый (*S. oculatus*) — бакыракай алабуга, о. голубой (*S. mystinus*) — көгүш алабуга, о. желтый морской (*S. trivittatus*) — деңиздин сары алабугасы, о. золотистый (*S. marinus*) — алтындай алабуга, о. канареечный (*S. pinniger*) — саргыч алабуга, о. калпский (*S. capensis*) — Кап алабугасы, о. киноварный (*S. miniatus*) — жошодой алабуга, о. малый (*S. viviparus*) — кымындай алабуга, о. морской атлантический — к. о. *золотистый*, о. оливковый (*S. serranoides*) — бурул алабуга, о. ореховый (*S. vakuyai*) — жангак түстүү алабуга, о. перечный (*S. goodei*) — калемпиралабуга, о. розовопятнистый (*S. helvomagulatus*) — кызылчаар алабуга, о. черный (*S. melanops*) — кара алабуга.

Окуни рифовые (*Lutianidae*) — рифчил алабугалар (тукум); буларга көп уруу жана 115ке жакын түр кирет.

Окуни стеклянные (*Ambassis*) — тунок алабугалар (уруу); буларга көп түр жана окунь стеклянный индийский (*Chanda ganga*) — Индистан тунок алабугасы кирет.

Окуни треххвостые (*Lobotidae*) — үч куйруктуу алабугалар (тукум).

Окуни ушастые (*Centrarchidae*) — кулактуу алабугалар (тукум); буларга окунь бриллиантовый (*Epiplatys canthus obesus*) — көөралабуга, о. дисковидный (*Mesogonistius chaetodon*) — табаксымак алабуга ж. б. түрлөр кирет.

Окуни форелевые (*Micropterus*) — жилингирсымак алабугалар (уруу); буларга окунь большеротый (*M. salmoides*) — чон ооз алабуга, о. малоротый (*M. dolomieu*) — кичине ооз алабуга түрлөрү кирет.

Окунь жемчужный (*Glaucosoma hebraicum*) — көк дене; алабугалардын бир түрү.

Окунь-подкаменщик (*Romanichthys*) — ташконулчу алабуга.

Окуньки морские (*Sebastes*) — деңиз алабугасөрөлөрү (уруу); буларга окунь тигровый (*Sebastes nigricinctus*) — таргыл алабуга ж.б. түрлөр кирет.

Олеацина — к. *Гландина*.

Олеабыки (*Taurotragus*) — букабугулар; Африкада жашоочу ири бөкөндөрдүн бир түрү.

Оленек I (*Dorcus paralleloripedus*) — бугучарконуз; бугукоңуздардын бир түрү.

Олени (*Cervidae*) — бугулар; чулу мүйүздүү, кепшөөчү айбандардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар, алардын ичинде: олени американские (*Odocoileinae*) — Америка бугулары (тукумча), о. андские (*Hippocamelus*) — Анд бугулары (уруу), о. водяные (*Hydropotinae*) — токол бугулар (тукумча), о.-замбары — к. *Замбары*, о. мазама — к. *мазаны*, о. настоящие (*Cervinae*) — накта бугулар (тукумча), о. северные (*Rangiferinae*) — түндүк бугулар (тукумча), о. северные дикие — түндүк жапайы бугулар, о. северные домашние — түндүк бакма бугулар, о.-аксис — к. *Аксис*, о. аристотелев — к. *Замбары*, о. беломордый (*Cervus albrostros*) — ак тумшук бугу, Тибет тоолорунда жашоочу бугулардын бир түрү, о. белохвостый — к. о. *виргинский*, о. б. колумбийский (*Odocoileus virginianus leucurus*) — Колумбия ак куйрук бугусу, о. б. мелкий (*O. virginianus clavium*) — майда ак куйрук бугу, о. бирманский (*Cervus axis*) — Бирма бугусу, о. благородный (*Cervus elaphus*) — сыпайы бугу, кадимки келишкен маралдардын баарысын бириктирип белгилеген термин, о. болотный (*Odocoileus dichotomus*) — сазчыл бугу, Америка бугуларынын саздак жерди сүйгөн бир түрү, о. большерогий — чон мүйүз бугу, байыркы жашаган бугулардын бир түрү, о. бухарский — Бухара бугусу, сыпайы бугулардын бир түрчөсү, о. виргинский (*O. virginianus*) — Виргиния бугусу, Америка бугуларынын бир түрү, о. водяной (*Hydropotes inermis*) — токол бугу, о. Давида (*Elaphurus davidianus*) — узун куйрук бугу, о. европеекий — к. о. *благородный*, о. кавказский — Кавказ бугусу, сыпайы бугулардын бир түрчөсү, о. кашмирский — к. о. *индийский*, о. индийский (*Cervus eldi eldi*) — Индистан бугусу, о.-лира (*Cervus eldi*) — лирабугу, мүйүздөрүнүн кебетеси лира аспабына окшогон бугу, о.-марал (*Cervus elaphus*) — кадимки бугу, сыпайы бугулардын бир түрү, о. пампасный (*Odocoileus bezoarcticus*) — пампас бугусу, Түштүк Америка бугуларынын бир түрү, о. перуанский (*Hippocamelus antisensis*) — Перу бугусу, Түштүк Америка бугуларынын бир түрү, о. ослиный — к. о. *чернохвостый*, о.-прыгун — к. о. *чернохвостый*, о. пятнистый (*Cervus nippon*) — чаар бугу, сыпайы бугулардын бир түрү, о. северный (*Rangifer tarandus*) — түндүк бугу, о. северный американский (*R. caribu*) — Америка түндүк бугусу, о. свиной (*Cervus porcinus*) — донузбугу, донуздай таскактап чоркаган бугулардын бир түрү, о.-сика — к. о. *пятнистый*, о. тугайный — к. о. *бухарский*, о. хохлатый (*Elaphodus cephalophus*) — үрпөк бугу, о. чернохвостый (*Odocoileus hemionus*) — кара куйрук бугу, о. южноандский (*Hippocamelus bisulcus*) — Түштүк Анд бугусу.

Оленка — к. *бронзовка махнатая*, уюк *Бронзовки*.

Олень (самец) — бугу; бугунун эркегин бел-гилөөчү термин.

Олень (самец годовалый) — соёчор; бир жашка чыккан бугу.

Олень (самка) — марал; бугунун ургаачысы.

Оленьки (Tragulidae) — бугучарлар; бугу сымалдуу кепшөөчү майда айбандардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: оленек африканский (*Huemoschus aquaticus*) — Африка бугучары, о. индийский (*Tragulus meminna*) — Индистан бугучары, о.-Канчиль — к. о. индийский, о. малайский — к. канчиль малый, уюк Канчили, о. яванский — к. канчиль малый, уюк Канчили.

Оленьки азиатские — к. Канчили.

Оливовые (Olividae) — олива сымалдуулар; үлүлдөрдүн бир тукуму, буларга төмөнкү уруу: оливы (*Oliva*) — оливалар да кирет.

Олигобрахииды (Oligobrachiidae) — олигобрахистер; погонофоралардын бир тукуму.

Олигодоны (Oligodon) — олигодондор; суужылан сымалдуулардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: олигодон изменчивый (*O. taeniolatus*) — кубулма олигодон, о. черноголовый — кара баш олигодон ж.б.

Олигокоттоподобные (Ologocottinae) — олигокотто сымалдуулар; букачар балыктардын бир тукумчасы.

Олигомерные — к. Малосегментные.

Олигохеты — к. Кальцеи малоцетинковые.

Олуши (Sulidae) — дөдөй каздар; сууда сүзүүчү куштардын казга жакын бир тукуму, булардын бир нече түрлөрү бар: олуша-глушпш (*Sula bassana*) — дөдөй каз, о. красноногая (*S. sula*) — кызыл бут дөдөй каз, о. северная — к. о.-глушпш ж.б.

Оляпковые (Cinclidae) — суучулгаралар; өзөн сууларындагы жандыктар менен тамактануучу чымчыктардын бир тукуму, булардын бир нече түрү бар: оляпка белобрюхая — к. о. обыкновенная, о. бурая (*Cinclus pallasi*) — күрөн суучулгара, о. обыкновенная (*c. cinclus*) — кадимки суучулгара ж.у.с.

Омаровые (Homaridae) — омар сымалдуулар; деңизде жашоочу рактардын бир тукуму, буларга төмөнкү түрлөр кирет: омар американский (*Homarus americanus*) — Америка омары, о. европейский (*H. gammarus*) — Европа омары, о. норвежский (*Nephrops norvegicus*) — Норвегия омары.

Омары — к. Омаровые.

Омосудовые (Omosudidae) — омосудис сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга омосудис (*Omosudis*) — омосудистер уруусу да кирет.

Омуть (*Coregonus autumnalis*) — омуль; түндүк деңиздерден Байкал көлүнө чейин өрдөп келүүчү балыктардын бир түрү; булардын бир нече түрчөсү бар: омуль байкальский (*C. autumnalis migratorius*) — Байкал омулу, о. пенжинский (*C. subautumnalis*) — Пенжина омулу, о. селенгинский — к. о. байкальский, о. чивыркуйский — к. о. байкальский.

Онагр (*Equus hemionus*) — Кичи Азия куланы; куландардын Кичи Азиядагы бир түрү.

Ондатры (*Ondatra*) — ондатралар; суунун жээктеринде, саздактарда жашоочу кемиргичтердин бир уруусу, териси баалуу айбандар, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: ондатра ньюфаундендская (*O. obscura*) — Ньюфаундленд ондатрасы, о. обыкновенная (*O. zibethica*) — кадимки ондатра, о. флоридская (*Neofiber alleni*) — Флорида ондатрасы, кидик ондатра.

Онихофоры (*Onychophora*) — онихофоралар; омурткасыз жандыктардын бир классы.

Онуфис (*Onuphis*) — онуфис; көп түктүү курттардын бир уруусу.

Онцииды (*Oncidiidae*) — онцидиялар; үлүлдөрдүн бир тукуму.

Онцилла (*Felis pardinoides*) — онцилла; Америка ала мышыгы, жапайы мышыктардын бир түрү.

Оознциртусы (*Ooencyrtus*) — оознциртустар; чабандес каскактардын бир уруусу.

Опалинды (*Opalinidae*) — опалина сымалдуулар; жалгыз клеткалуу чыбыртыкчан жандыктардын бир тукуму, буларга опалины (*Opalina*) — опалиналар уруусу кирет.

Опахообразные (*Lampridiformes*) — опак сымалдуулар; океан балыктарынын бир түркүмү, буларга опак (*Lampris regius*) — опак түрү жана опакховые (*Lampridae*) — опактар тукуму таандык.

Опиликаринны — к. клеци-сенокосцы, уюк Клеци.

Опистогазовые — к. Большеоротные.

Опистопротковые (*Opisthoproctidae*) — опистопротк сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, буларга опистопроткы (*Opisthoproctus*) — опистопротктор уруусу кирет.

Описторхиды (*Opisthorchidae*) — описторх сымалдуулар; бооркурттардын бир тукуму, булардын төмөнкү мите түрү белгилүү: описторх сибирский — к. о. кошачий, о. кошачий (*Opisthorchus felineus*) — мышыктын описторху.

Опиусы (*Opius*) — опиус; чабандес каскактардын бир уруусу.

Оплегнат перуанский (*Oplegnatus insignis*) — Перунун бычактиши; балыктардын бир түрү.

Оплегнат полосатый (*Oplegnatus fasciatus*) — таргыл бычактиш; балыктардын бир түрү.

Оплегнат южноафриканский (*Oplegnatus sonwayi*) — Түштүк Африка бычактиши; балыктардын бир түрү.

Оплегнатные — к. Нозезубые.

Ополовник — к. синица длиннохвостая, уюк Синицевые.

Опосумы американские (*Didelphidae*) — Америка баштыкчандары; келес сымалдуу, желиндүү кемиргичтердин бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: опосум водяной (*Chironectes minimus*) — сүзгүч баштыкчан, о. североамериканский (*Didelphis marsupialis*) — Түндүк Америка баштыкчаны, о. четырехглазый (*Philander opossum*) — төрт

көз баштыкчан, опоссумы буролице (Nectachirus) — күрөң бет баштыкчандар (уруу), о. водяные (Chironectes) — сүзгүч баштыкчандар (уруу), о. голохвостые — к. о. буролице, о. короткохвостые (Monodelphis) — чолок куйрук баштыкчандар (уруу), о. крысо-видные — к. Ценоластевые, о. мышевидные (Marmosa) — чычкан түспөл баштыкчандар (уруу), о. пушистые (Caluromys) — түктүү баштыкчандар (уруу), о. четырехглазые (Philander) — төрт көз баштыкчандар (уруу).

Орангутаны (Pongo) — орангутандар; кишисымак маймылдардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү бар: орангутан обыкновенный (P. pygmaeus) — кадимки орангутан, о. с острова Калимантан (P. pygmaeus pygmaeus) — Калимантан орангутаны, о. с острова Суматра (P. pygmaeus abelli) — Суматра орангутаны.

Орбицеллы (Orbicella) — орбицеллалар; шурулардын бир уруусу.

Органит (Cyphorhynchus cantans) — чоорчу; корголдой чымчыктардын Америкадагы бир түрү.

Ореастеры (Oreaster) — ореастерлер; деңиз жылдыздарынын бир уруусу.

Ореллия (Orellia) — ореллиялар; өсүмдүктүн зыянкеч чымындарынын бир уруусу.

Орел морской — к. *скат орляк*, уюк *Скаты*.

Ореховидки (Nuculidae) — жаңгаксымактар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: ореховидка Ацила (Acila divaricata) — жаңгаксымак Ацила, о. нукула — к. о. тонкая, о. тонкая (Nucula tenuis) — жука жаңгаксымак.

Ореховка — к. *Кедровка*.

Орехотворки (Cynipidae) — уюлчулар; канаттуу каскак жандыктардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: орехотворка дубовая обыкновенная (Diplolepis quercus folii) — кадимки эмин уюлчусу, о. корневая (Biorrhiza pallida) — тамыр уюлчусу, о. розанная (Rhodites rosae) — итмурун уюлчусу.

Орибатиды — к. *клещи панцирные*, уюк *Клещи*.

Ориби (Ourebia) — сымбагтуу жейреңдер; Африка жейреңдеринин бир коркөмдүү уруусу.

Оризиевые (Oryziatidae) — оризия сымалдуулар; аквариумда багылуучу балыктардын бир тукуму, булардын төмөнкү уруусу жана түрлөрү белгилүү: оризин (Oryzias) — оризиялар (уруу), о. японская (O. latipes) — жапон оризиясы ж.у.с.

Орикс (Oryx gazella) — орикс; кылымгүйз бөкөндөрдүн бир түрү, булардын төмөнкү түрчөлөрү белгилүү: орикс белый (O.g. leucogux) — ак орикс, о. восточноафриканский (O. g. beisa) — Чыгыш Африка орикси, о. капский (O. g. gazella) — Кап орикси.

Оркуета (Carran orqueta) — оркуета; ставрида балыктарынын бир түрү.

Орляны (Haliaeetus) — суубүркүттөр; бүркүт сымалдуу куштардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү бар: орлан белоголовый (H. leucoscephalus) — Америка суубүркүтү, о. бе-

лопчелый — к. *орлан камчатский*, о. белохвост (H. albicilla) — ак куйрук суубүркүт, кадимки суудан балык кармап жечү бүркүт сымалдуу куш, о. грифовый — к. *гриф пальмовый*, уюк *Грифы*, о. долгохвост (H. leucogurhus) — узун куйрук суубүркүт, о. камчатский (H. relagicus) — кемчат суубүркүтү, о. тихоокеанский — к. о. *камчатский*.

Орлы (Aquila) — бүркүттөр; алгыр куштардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөрү кирет: орел-беркут — к. *Беркут*, о.-бородач — к. *Бородач*, о.-змееяд — к. *змееяд обыкновенный*, уюк *Змееяды*, о. курганник (A. гарах) — кара куш, о.-могильник — к. *Могильник*, о. польнокий — к. о. *курганник*, о.-скоморох (Terathoripus caudatus) — үрпөк жыланыч, жыланыч ша-кылдактардын бир түрү, о. степной — к. о. *курганник*.

Орлы длиннохвостые (Hieraetus) — узун куйрук бүркүттөр (уруу); булардын өкүлдөрү: орел длиннохвостый — узун куйрук бүркүт, о.-карлик (H. pennatus) — кара шакылдак, о. яй-цеид (Ictinaetus malaensis) — жумурткачыл шакылдак, куштардын жумурткаларын, балапандарын жечү бүркүт сымалдуу куштардын бир түрү, о. ястребинный (Hieraetus fasciatus) — чүйлүбүркүт.

Орлы-крикуны — к. *Подорлики*.

Орляк обыкновенный (Myliobates aquila) — тем-гилдүү кушкөөкөрчөк; көөкөрчөкбалыктардын бир түрү.

Орляковые скаты — к. *скаты-орляки*, уюк *Скаты*.

Орнатус (Hypheobrycon serpaе) — орнатус; аквариумда багылуучу балыктардын бир түрү.

Орнитодоры (Ornithodoros) — орнитодорлор; келте тумоосун жугузуучу кенелердин бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: орнитодор африканский — Африка орнитодору, о. марокканский — Марокко орнитодору, о. панамский — Панама орнитодору, о. сосочко-ногий (O. papillipes) — жабышкак орнитодор, о. тифозный (O. verrucosa) — келте орнитодору ж.б.

Орнитозухи (Ornithosuchus) — орнитозухтар; байыркы сойлоктордун бир уруусу.

Орнитоптеры (Ornithoptera) — кооз калдыркандар; тропик алкактарында жашоочу чон калдыркандардын бир уруусу, буларга орнитоптра брукенская — Брукен калдырканы, о. райская (O. paradisea) — бейишкалдыркандар кирет.

Ороно (Pantholops hodgsoni) — сындуу бөкөн; узун мүйүз шыңкыйган келбеттүү бөкөндөрдүн бир түрү.

Ороцендолы (Gymnostinops) — ороцендолалар; жердин батыш жартысында жашоочу куштардын бир уруусу.

Ортеллия (Ortellia caesarion) — ортеллия; жашыл чымандардын бир түрү.

Ортолан — к. *овсянка садовая*, уюк *Овсянковые*.

Ортонектиды (Orthonectidae) — ортонектидалар; коп клеткалуу жандыктардын бир классы.

Орусиды (Orussidae) — орусиддер; тордомо канаттуу, каскак жандыктардын бир тукуму.

Орфа (*Leuciscus idus*) — орфа; канылытр балыктардын кичине бир түрү.

Орхестия (*Orchestia*) — орхестия; капталдап сүзүүчү майда рактардын бир уруусу.

Орцеллы (*Orcella*) — орцеллалар; дельфиндердин бир уруусу.

Осетровый шип — тикендүү мекире, алтын мекире; мекире менен жоконун ортосунан чыккан аргын балык.

Осетрообразные (*Acipenseriformes*) — мекире түспөлдүүлөр; адеми балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар: осетр адриатический (*Acipenser pascarii*) — Адриатика мекиреси, о. амурский (*A. schrencki*) — Амур мекиреси, о. атлантический (*A. sturio*) — Атлантика мекиреси, о. байкальский — к. о. *сибирский*, о. белый (*A. transmontanus*) — ак мекире, о. енисейский — к. о. *сибирский*, о. зеленый — к. о. *сахалинский*, о. ленский — к. о. *сибирский*, о. обский — к. о. *сибирский*, о. озерный (*A. fulvescens*) — көл мекиреси, о. русский (*A. gyldestadti*) — орус мекиреси, о. сахалинский (*A. medirostris*) — Сахалин мекиреси, о. сибирский (*A. baeri*) — Сибирь мекиреси, о. тупорылый (*A. brevirostris*) — теңрекей мекире, о. якутский — к. о. *сибирский*, осетровые (*Acipenseridae*) — мекире сымалдуулар (тукум), осетры (*Acipenser*) — мекирелер (уруу) ж.у.с.

Осленок — такай; эшектин бир жашка чейинки баласы.

Ослик водяной — к. *мокрица водяная*, уюк *Мокрицы*.

Ослики клешненосые (*Tanaidacea*) — кыпчуурдуу такайлар; дензидин түбүндө жашоочу рак сымалдуулардын бир түркүмү.

Ослы (*Asinus*) — эшектер; жылкылар тукумундагы ай туяктуу айбантардын бир уруучасы, булардын түрлөрү, түрчөлөрү белгилүү: осел дикий — жапайы эшек, Түндүк Африкада жашайт, о. домашний — бакма эшек, о. каталонский — Каталония эшеги, о. марыйский — түркмөн эшеги, о. нубийский (*Equus asinus africanus*) — Нубия эшеги, о. сомалийский (*E. a. somalicus*) — Сомали эшеги, жапайы эшектин бир түрчөсү, о. хамаданский — Иран эшеги.

Османы (*Diptychus*) — көкчаарлар; Тянь-Шань өзөндөрүндө жана Ысык-Көлдө жашоочу балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: о. голый (*D. dybowskii*) — көкчаар, Ысык-Көлдө жашоочу балыктардын бир түрү, о. редкочешуйный Северцова — к. о. *Северцова*, о. Северцова — Северцов көкчаары, о. Тянь-Шаньский — к. о. *чешуйчатый*, о. чешуйчатый (*D. maculatus*) — түрпүлүү көкчаар.

Османы алтайские — к. *ельцы горные*, уюк *Ельцы*.

Осмия (*Osmia*) — осмиялар; аарылардын бир уруусу, булардын кыйла түрү белгилүү: осмия золотистая (*O. aurelenta*) — сары осмия, о. рогатая (*O. cornuta*) — мүйүздүү осмия, о. трех-

зубая (*O. tridentata*) — үч тиштүү осмия, о. трехрогая (*O. tricornis*) — үч мүйүздүү осмия.

Осмилыды (*Osmylidae*) — осмил сымалдуулар; тордомо канаттуу каскак жандыктардын бир тукуму, буларга осмилы (*Osmyla*) — осмилдер уруусу да кирет.

Осеоды (*Pernis*) — аарычылдар; аарылардын уюгуна тамактануучу айры куйрук сымалдуу куштардын бир уруусу, булардын эки түрү белгилүү: о. обыкновенный (*P. arivogus*) — кадимки аарычыл, о. хохлатый (*P. ptilorhynchus*) — үрпөк аарычыл.

Остракоды — к. *Ракообразные ракушковые*.

Острица детская (*Enterobius vermicularis*) — баланын түчөк курту; кишинин мите жумуру курттарынын бир түрү.

Острица лошадиная (*Strongylus equinus*) — жылкынын түчөк курту; мите жумуру курттардын бир түрү.

Острица обыкновенная — к. *Острица детская*.

Остроголовка блестящая (*Oxybelis fulgidus*) — жылтылдак үшкүбаш; үшкүбаш жыландардын бир түрү.

Остроголовки — к. *змеи остроголовые*, уюк *Змеи*.

Острозубы (*Pristipomoides*) — курч тиштүүлөр; рифтердеги алабуга балыктарынын бир уруусу.

Остролучки (*Sapoetobrama*) — учтуу канаттар; канылытр балыктардын бир уруусу.

Остронос (*Mugil saliens*) — шиштумшук кефаль; кефаль балыктардын бир түрү.

Острорылый кит — к. *полосатик малый северный*, уюк *Полосатики II*.

Острухи (*Kerivoulinae*) — учтуу кулактуулар; боз жарганаттардын бир тукумчасы.

Острота — к. *крохаль малый*, уюк *Крохали*.

Острота большая — к. *крохаль большой*, уюк *Крохали*.

Острохвост — к. *Шилохвость*.

Оструха — к. *крохаль малый*, уюк *Крохали*.

Осьминоги (*Octopoda*) — сегиз буттар, спруттар; башпут моллюскалардын бир түркүмү, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: осьминог адский ванпир (*Vampyroteuthis infernalis*) — кан соргуч сегиз бут, о. аполлион (*Octopus apollion*) — аполлион сегиз буту, о. Дофлейна (*O. dofleini*) — Дофлейн сегиз буту, о. обыкновенный (*O. vulgaris*) — кадимки сегиз бут, осьминоги бесплавниковые — к. о. *настоящие*, о. глубоководные (*Pteroti*, *Cirrata*) — теңренчил сегиз буттар (түркүмчө), о. настоящие (*Arteroti*) — накта сегиз буттар (түркүмчө).

Осы — сары аарылар, жапайы аарылардын бир таксономиялык тобу.

Осы-блестянки (*Crhysididae*) — жалтылдак сары аарылар (тукум).

Осы дорожные (*Pompilidae*) — жолчу сары аарылар (тукум); булардын өкүлү: оса дорожная (*Priocnemis affinis*) — жолчу сары аары ж.б.

Осы одиночные — жалкы сары аарылар (топ).

Осы помпылы — к. *Осы дорожные*.

Осы роющие (*Sphexidae*) — ийинчи сары аарылар (тукум); буларга: оса белобугая большеголовая (*Crabro albilabris*) — ак эрин чоң баш

сары аары, осы болшеголовые (Crabro) — чоң баш сары аарылар (уруу), о. бургораче (Cerceris) — дөмпөктүү сары аарылар (уруу) кирет.

Осы складчатокрылые (Vespidae) — жыйрылма канат сары аарылар (тукум); булардын кыйла уруусу жана түрү бар: оса австрийская (Vespula austriaca) — Австрия сары аарысы, о. германская (V. germanica) — Германия сары аарысы, о. лесная (Vespa silvestris) — токой сары аарысы, о. обыкновенная (Vespula vulgaris) — кадимки сары аары, о. пиллюльная (Eumenes) — тоголок уялуу сары аары, о. рыжая (Vespula rufa) — кызгылтым сары аары, о. стенная обыкновенная (Odynerus parietum) — кадимки дубалчы сары аары, о. с. шипоногая (O. spinipes) — тикенбут сары аары, о. французская (Polistes gallicus) — Франция сары аарысы, осы бумажные (Vespiniae) — кагазчы сары аарылар (тукумча), о. нектарины (Nectarina) — ширечил сары аарылар (уруу), о. пиллюльные (Eumenes) — тоголокчу сары аарылар (уруу), о. стенные (Eumeninae) — дубалчы сары аарылар (тукумча).

Отолитес (Otolithes) — отолиттер; деңиз балыктарынын бир уруусу.

Отперка (Brachydeuterus auritus) — чолок канат; коркулдак балыктардын бир түрү.

Отофидии (Otophidiium) — отофидиялар; деңиздин түбүндө жашоочу балыктардын бир уруусу.

Отоцинклы (Otocinclus) — отоцинклер; майда жаян балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: отоцинкл пятнистый (O. maculipinnis) — чаар отоцинкл.

Офианктиды (Ophiacanthidae) — офиаканта сымалдуулар; жыланкуйрук сымалдуу деңиз жылдыздарынын бир тукуму, булардын өкүлү: офиаканта двузубая (Ophiacantha bidentata) — эки тиштүү офиаканта.

Офиодерма короткопалая (Ophioderma brevispinna) — кыска тикендүү офиодерма; жылан куйрук деңиз жылдыздарынын офиодерма уруусундагы бир түр жандык.

Офиокомиды (Ophiocomidae) — офиокома сымалдуулар; жыланкуйрук сымалдуу деңиз жылдыздарынын бир тукуму, булардын өкүлү: офиокома красивая (Ophiocoma delicata) — келбеттүү офиокома.

Офиотрихиды (Ophiotrichidae) — офиотрикс сымалдуулар; жыланкуйрук сымалдуу деңиз жылдыздарынын бир тукуму, булардын өкүлү: офиотрикс ломкий (Ophiotrich fragilis) — сызма офиотрикс.

Офиоцистии (Ophiocistia) — офиоцистиялар; байыркы тикентерлердин бир классы.

Офиура темно-красная (Amphiodia rossica) — кочкул жыланкуйрук; деңизде жашоочу жыланкуйруктардын бир түрү.

Офиуры — к. *Змеихвостки*.

Офиуры ветвистые (Euryalae) — бутактуу жыланкуйруктар; жыланкуйрук сымалдуу деңиз жылдыздарынын бир түркүмү.

Офиуры настоящие (Ophiurae) — накта жыланкуйруктар; жыланкуйрук сымалдуу деңиз жылдыздарынын бир түркүмү.

Офихт (Ophichthys ocellatus) — офихт; куртбалыктардын бир түрү.

Офриосколециды (Ophryoscolecidae) — офриосколекс сымалдуулар; кепшөөчү айбандардын ичгарынындагы инфузориалардын бир тукуму, буларга офриосколекс (Ophryoscolex) — офриосколектер уруусу да кирет.

Оцелот (Felis pardalis) — оцелот; Америка ала мышыктарынын бир түрү.

Оципода (Ocyropa) — оциподор; крабдардын бир уруусу.

Очковая змея — к. *кобра индийская*, уюк *Кобры*.

Ошибневидные (Ophidioidei) — адыргы түспөлдүүлөр; деңиздердин түбүндө жашоочу балыктардын бир түркүмү; булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар: ошибень обыкновенный (Ophidion rochei) — кадимки адыргы, о. пятнистый (Otophidium taylori) — чаар адыргы, ошибневые (Ophidiidae) — адыргы сымалдуулар (тукум), ошибнеподобные (Ophidinae) — адыргысөрөйлөр, ошибни (Ophidion) — адыргылар (уруу), ошибни шипорылые (Lepophidium) — тикентумшук адыргылар (уруу).

Ошупники (Pselaphidae) — сокур коңуздар (тукум); коңуздардын бир тукуму.

П

Павианы (Pavio) — павиандар; ит сымалдуу маймылдардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: павиан анубис (P. anubis) — Догер павианы, п. бабун — к. п. *желтый*, п. гвинейский (P. pavio) — Гвинея павианы, п. догеровский — к. п. *анубис*, п. желтый (P. cynocephalus) — сары павиан, п. медвежий (P. ursinus) — аюупавиан, п. плащеносный — к. *Гамадрил*, п. сфинкс — к. п. *гвинейский*, п. чакма — к. п. *медвежий*.

Павианы хохлатые сулавесские черные (Synorithacus) — кара үрпөк павиандар (уруу); булардын өкүлдөрү: павиан хохлатый сулавесский (S. niger) — үрпөк кара павиан, п. черный — к. п. *хохлатый сулавесский*.

Павлиноглазки (Attacidae) — шайтанкөпөлөктөр; көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын кыйла түрү белгилүү: павлиноглазка Артемида (Actias artemis) — Артемида шайтанкөпөлөгү, павлинный глаз большой дневной (Nymphalis io) — кохар темгил калдыркан, павлинный глаз большой рыжий (Aglia tau) — кызгылтым шайтанкөпөлөк, павлиноглазка китайская дубовая (Antheraea pernyi) — Кытай шайтанкөпөлөгү.

Павлины — к. *Фазановые*.

Павлины (Pavo) — тотугуштар, тоостор; тоок сымалдуу куштардын түркүмүндөгү кооз куштуу уруусу, кооздугуна кызыгып бакмага

- да айлантышкан, жапайы түрүндө Индияда, Цейлондо кезигет: павлин обыкновенный — кадимки тотугуш, павлин Яванский — Ява тотугушу.
- Павона** (Pavona) — павоналар; шурулардын бир уруусу.
- Пагеллы** (Pagellus) — пагелдер; дениздин таман-балыктарынын бир уруусу, булардын өкүлү: пагел красный (P. erythrinus) — кызыл пагел.
- Пагры** (Pagrus) — пагрлар; дениздин таманбалыктарынын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: пагр длинноперый (P. ehrekbergi) — узун канат пагр, пагр обыкновенный (P. pagrus) — кадимки пагр.
- Пагума** (Paguma larvata) — пагума; вивер тукумундагы желиндүү айбандардын бир түрү.
- Пагурус** (Pagurus argosor) — пагурус; качкын рактын бир түрү.
- Падемелон** (Thylogale thetis) — падемелон; бөрсө тукумундагы баштыкчан бир айбандын түрү.
- Пака** (Cuniculus paca) — пака; агути сымалдуулар тукумундагы, кемиргич желиндүү айбандардын бир түрү.
- Пакарановые** (Dipomyidae) — пакарана сымалдуулар; кемиргич желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын өкүлү: пакарана (Dipomys branickii) — пакарана.
- Паламедеи** (Anchimidae) — паламедеялар; каз сымалдуулардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: паламедея рогатая (Anchima cornuta) — мүйүздүү паламедея, п. хохлатая (Chauna torquata) — үрпөк паламедея, п. черношейная (Ch. chavaria) — кара моюн паламедея.
- Палаекариды** (Palaesagoroidea) — палаекарустар; кенелердин бир чоң тукуму.
- Палеодиктиоптеры** (Palaedictyoptera) — палеодиктиоптерлер; сууда жашаган байыркы каскактардын бир түркүмү.
- Палеопитек** (Paleopithecus) — палеопитек; байыркы өлгөн кишисымак маймылдын бир уруусу.
- Палитоа** (Palythoa) — палитоа; көңгөл жандыктардын бир уруусу.
- Палия** (Salvelinus lepechini) — көл сомсымагы; сом балыктардын көлдөрдө жашаган бир түрү, булардын өкүлдөрү: палия американская — к. *голец американский*, уюк *Голцы I*, п. *кряжевая* — к. *п. серая*, п. *красная* — кызгылтым сомсымак, п. *лудожная* — к. *п. красная*, п. *серая* — боз сомсымак.
- Паллазины** (Pallasina) — паллазиналар; дениз бачкичлери деген балыктардын бир уруусу.
- Палоло** (Eunice) — палоло; түктүү курттардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: палоло атлантический (E. fucata) — Атлантика палоласы, п. *тихоокеанский* (E. viridis) — Тынч океан палоласы.
- Палочкохвостовые** (Stylophoridae) — шоонакуйруктар; шапалак балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: палочкохвост (Stylophorus chorolatus) — шоонакуйрук.
- Палочники** (Phasmoptera, Phasmodea) — шилденелер; каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын кыйла түрү бар: палочник Бей-

- Биенко (Ramulus bey-bienkoi) — Бей-Биенко шилденеси, п. *бразильский* — Бразилия шилденеси, п. *водяной* — к. *Ранатра*, п. *гигантский индонезийский* (Сургогания gigas) — Индонезия шилденеси, п. *двубугорчатый* — к. *п. среднеазиатский*, п. *европейский* — Европа шилденеси; п. *индийский* (Carausius mogosus) — Индистан шилденеси, п. *малайский* (Aranoidea grubaneri) — Малайя шилденеси, п. *среднеазиатский* — Орто Азия шилденеси, п. *уссурийский* (Baculum ussuriarum) — Уссури шилденеси да бар.
- Палтусы стрелозубые** (Atheresthes) — жebetиш дөө камбалалар; камбала сымалдуу балыктардын бир уруусу, булардын кыйла өкүлү белгилүү: палтус азиатский (A. stomias) — Азия дөө камбаласы, п. *американский* (A. evermanni) — Америка дөө камбаласы, п. *белокрылый* — к. *п. обыкновенный*, п. *ложный* (Paralichthys divaceus) — жалган дөө камбала, п. *обыкновенный* (Hippoglossus hippoglossus) — кадимки дөө камбала, п. *синекорый* — к. *п. черный*, п. *черный* (Reinhardtius hippoglossoides) — кара дөө камбала.
- Пальга** — к. *Палия*.
- Пальмовый вор** (Birgus latro) — курма уурусу, качкын рактардын бир түрү.
- Пальпары** (Palpares) — пальпарлар, күлдүкчүктөрдүн (кумурска арстандарынын) бир уруусу, булардын өкүлдөрү: пальпар мадагаскарский — Мадагаскар күлдүкчүгү, п. *стрекозовидный* — ийнеликсымак күлдүкчүк.
- Пальпигриды** — к. *Кенения*.
- Пальцеперые** (Polynemidae) — манжаканаттар; океан балыктарынын бир тукуму, булардын көп түрлөрү бар: пальцепер-дара (Polydactylus indicus) — Индистан манжаканаты, пальцепер испанский (P. quadrifilis) — испан манжаканаты, п. *многопалый* — к. *п. носатый*; п. *носатый* (Galeoides polydactylus) — тумшуктуу манжаканат, п. *обыкновенный* (Polynemus plebeius) — кадимки манжаканат, п. *пятипалый* (Pentanemus quinquarius) — беш манжалуу манжаканат, п. *райский* (Polynemus radaisensis) — бейиш манжаканаты, п. *четырепалый* (Eleutehronema tetradactylum) — төрт манжалуу манжаканат ж.б.
- Пама** — к. *крайт ленточный*, уюк *Крайт*.
- Пампы** (Pampus) — күзгубалыктар; океан балыктарынын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: п. *зеркальный* (P. argenteus) — күзгубалык, п. *китайский* — к. *п. зеркальный*; п. *серебристый* — к. *п. зеркальный*.
- Памфагиды** (Pamphagidae) — памфагидалар; чөл чегиртеклеринин бир тукуму.
- Панголины** (Pholidota) — панголиндер; сырты түрпүсүмал туяктай катуу какач менен жабылган узун куйрук, желиндүү айбандардын бир түркүмү.
- Пандака** (Pandaka rugmaea) — пандака; эң майда букачарбалыктардын бир түрү.
- Пандера** — к. *сойка саксаульная*, уюк *Сойки саксаульные*.

- Пандорина** (Pandorina) — пандорина; чыбырткычан жалгыз клеткалуу жандыктардын бир уруусу.
- Пандориды** (Pandoridae) — пандоралар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, булардын өкүлү: пандора холодноводная (Pandora glacialis) — муздак суудагы пандора ж.б.
- Панды** (Ailurus) — пандалар; жанат тукумундагы желиндүү айбандардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: панда большая (Ailurpoda melanoleuca) — ири панда, панда малая (Ailurus fulgens) — кидик панда.
- Панопея японская** (Panopea japonica) — жапон панопеасы; кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.
- Панорпа** — к. *скорпионницы настоящие*, уюк *Скорпионницы*.
- Пантера** — к. *Леопард*.
- Пантера черная** (Panthera nigra) — кара кабылан; мышыктар тукумундагы ири жырткыч айбандардын бир түрү.
- Пантодон** — к. *рыба-бабочка*, уюк *Рыбы-бабочки II*.
- Пантоподы** — к. *Пауки морские*.
- Пантотерии** — пантотериялар; желиндүү айбандардын байыркы бир тектери.
- Пантохогон** (Pantachogon) — пантохогон; медузалардын бир уруусу.
- Панургусы** — панургустар; аарылардын бир уруусу.
- Панцирничкообразные** (Lepisosteiformes) — чопкучтан түспөлдүүлөр; Американын өздөрдүндө, көлдөрүндө жашоочу балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: панцирник длиннорылый (Lepisosteus osseus) — узун тумшук чопкучтан, п. кубинский (L. tristoechus) — Куба чопкучтаны, п. мексиканский (L. tropicus) — Мексика чопкучтаны, п. миосисипский (L. spatula) — Миссисипи чопкучтаны, панцирник пятнистый (L. oculatus) — темгилдүү чопкучтан, панцирники (Lepisosteus) — чопкучтандар (уруу), п. длиннорылые (Lepisosteus) — узун тумшук чопкучтандар (урууча), п. короткорылые (Atractosteus) — кыска тумшук чопкучтандар (урууча), панцирничковые (Lepisosteidae) — чопкучтан сымалдуулар (тукум).
- Панцирноголовые** — к. *Стегоцефалы*.
- Панцирнотские** — к. *Скорпенообразные*.
- Панцирные** (Loricata) — чопкучтуулар; моллюскалардын бир классы.
- Парадиплопинус** (Paradiplopinus gracilis) — парадиплопинус; кылкуйрук балыктардын бир түрү.
- "**Параки**" — к. *ретропинна тасманийская*, уюк *Ретропинновые*.
- Паралепис** (Paralepis) — ийкпалыктар; жумуру балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: паралепис средиземноморский (P. speciosa) — Жер-Орто деңизи ийкпалыгы.
- Паралипарисы** (Paraliparis) — паралипаристер; деңиз жержелими балыктарынын бир уруусу.
- Паралихтоподобные** (Paralichthyinae) — паралихт сымалдуулар; камбала сымалдуу балыктардын бир тукумчасы, булардын өкүлдөрү: паралихт калифорнийский (Paralichthys californicus) — Калифорния паралихти, п. летний (P. dentatus) — тиштүү паралихт.
- Парамеции** — к. *туфелька грязевая*, уюк *Туфельки*.
- Парамии** (Paramia) — парамиялар; алабула түспөлдүү балыктардын бир уруусу.
- Парандра** (Parandra) — парандралар; муруттуу конуздардын бир уруусу, булардын өкүлү: парандра каспийская (P. caspia) — хазар парандрасы.
- Парантропус** (Paranthropus) — парантропус; киши сымалдуу айбандардын байыркы бир теги.
- Параперкоидные** (Parapercomorpha) — параперкоиддер; балыктардын бир чоң түркүмү.
- Парапристипомы** (Parapristipoma) — парапристипомалар; коркулдак балыктардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: парапристипома средиземноморская (P. mediterraneanum) — Жер-Орто деңиз парапристипомасы, п. темная (P. humile) — каралжын парапристипома.
- Парасилуры** (Parasilurus) — парасилурлар; кадимки жаяндардын бир уруусу.
- Парасудисы** (Parasudis) — парасудистер; жашыл көз балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: парасудис обыкновенный (P. triculentus) — кадимки парасудис.
- Парго** — к. *луцианы*, уюк *Луциановые*.
- Пардалусы** (Pardalus) — пардалустар; гүл шимүүчү чымчактардын бир уруусу.
- Парейзавры** (Pareiasaurus) — парейзаврлар; байыркы кесектердин чөп жеңү бир түркүмчөсү.
- Пареквула австралийская** (Parequula melbournensis) — Австралия пареквуласы; алабуга сымалдуу балыктардын бир түрү.
- Паркетниковидные** (Muraenolepoidei) — паркет наардуулар; треска балыктарынын бир түркүмчөсү.
- Парнокопытные** (Artiodactyla) — жуп туяктуулар; ача туяктуулар, желиндүү айбандардын бир түркүмү.
- Пароктопус песчаный** (Paroctopus conispadiceus) — кумчул пароктопус; сегиз буттардын (спруттардын) бир түрү.
- Пароктопус шершавый** (Paroctopus asper) — бодур пароктопус; сегиз буттардын бир түрү.
- Парона** (Parona signata) — парона; ставрида балыктарынын бир түрү.
- Парусники I** (Velella) — чатырчандар; гидрозойлордун бир уруусу.
- Парусники II** (Paripionidae) — желкинкалдыр-кандар; күндүз учуучу кооз көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын өкүлдөрү: парусники настоящие (Paripilio) — накта желкин калдыр-кандар (уруу), парусник африканский (Paripilio dardanus) — Африка желкинкалдыр-кандары.
- Парусниковые** (Istiophoridae) — чатырканаттар; деңизде жашоочу алабугалардын бир тукуму.
- Пассалиды** — к. *Жуки сахарные*.
- Пастушковые** (Rallidae) — суутартар сымалдуулар; куштардын бир түркүмү жана тукуму, булардын өкүлдөрү: пастушки (Ralli) — суу-

тартарлар (уруу), пастушок водяной (*Rallus aquaticus*) — суутартар, п. такае (*Naturnis mantelli*) — суутартар такае, Жаны Зеландия суутартары.

Пастушковые куропатки (*Mesoenades*) — тартарчилдер; куштардын бир түркүмү, булардын 1 тукуму, 3 уруусу, 3 түрү бар: пастушковые куропатки (*Mesitornithidae*) — тартарчилдер (тукум), п. куропатки настоящие (*Mesitatus*) — накта тартарчилдер (уруу), пастушковая куропатка обыкновенная (*M. mesitatus*) — кадимки тартарчил, п. к. *одноцветная* (*Mesoenas unicolor*) — тартарчил ж.у.с.

Пасюк — к. *крыса серая*, уюк *Крысы*.

Патас — к. *Гусар обыкновенный*.

Пателлиды (*Patellidae*) — томукулдүр; дениз үлүлдөрүнүн бир тукуму, булардын өкүлү: пателла (*Patella*) — томукулдүр (уруу), пателла обыкновенная (*P. vulgata*) — кадимки томукулдүр.

Патулиды (*Patulidae*) — патуалар; кургактагы үлүлдөрдүн бир тукуму.

Паук — жөргөмүш; сегиз буттуу каскактардын муунак буттуулар тибиндеги, жөргөмүш сымалдуулар классындагы жандыктардын жалпы аты.

Пауки — к. *Паукообразные*.

Пауки морские (*Pantopoda*) — дениз жөргөмүштөрү; муунак буттуу жандыктардын бир классы.

Паукообразные (*Arachnida*) — жөргөмүш сыяктуулар; омурткасыз жандыктардын бир классы, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: паук водяной (*Argyronetta*) — суу жөргөмүшү, п. домовый (*Tegenaria domestica*) — үй жөргөмүшү, п.-землекоп (*Atypus piceus*) — ийндүү жөргөмүш, п. каемчатый охотник — керселүү жөргөмүш, п. крестовик — к. л.-крестовик *обыкновенный*, п. крестовик *обыкновенный* (*Aganeus diadematus*) — кадимки ала жөргөмүш, п. лабиринтовый (*Agelela labyrinthica*) — лабиринт жөргөмүшү, п. погребной (*Segestria senoculata*) — кепе жөргөмүшү, пауки (*Aranei*) — жөргөмүштөр, кадимки жөргөмүштөр (уруу), п. амфибиотические (*Dalomedes*) — амфибияжөргөмүштөр (уруу), п. аранейморфные (*Araneomorphae*) — аранейморфтуу жөргөмүштөр (түркүмчө), п. бокоходы (*Thomisidae*) — кыйраң жөргөмүштөр (тукум), п.-волки (*Lycosidae*) — карышкыржөргөмүштөр (тукум), п. воронковые (*Agelelidae*) — кодожеле жөргөмүштөр (тукум), п. двулгочные (*Dipneumones*) — кош өпкөлүү жөргөмүштөр (түркүмчө), п. жгутоногие (*Amblypygi*) — чыбырткыбут жөргөмүштөр (түркүм), желе жасабаган жөргөмүш сымалдуу жандыктар, п.-каменщики — тамчы жөргөмүштөр (уруу), п.-крабы — к. л. *бокоходы*, п.-крестовики (*Aganeus*) — ала жөргөмүштөр (уруу), п. крибеллятные (*Cribellatae*) — жабышкак тордуу жөргөмүштөр (топ), п.-кругопряды (*Araneidae*) — тегерек тордуу жөргөмүштөр (тукум), п.-кругопряды-нефили (*Nephila*) —

нефил-жөргөмүштөр (уруу), п.-ликозиды (*Lycosidae*) — ликозида жөргөмүштөр (тукум), п. лимфистиоморфные — к. л.-птицеяды, п. норковые — ийндүү жөргөмүштөр (тукум), п.птицеяды (*Mugilomorphae*) — чымчыкчыл жөргөмүштөр (түркүмчө), п. п. настоящие (*Aviculariidae*) — кадимки чымчыкчыл жөргөмүштөр (тукум), п. рогатые (*Gasteracantha*) — тикенкурсак жөргөмүштөр (уруу), п.-скакуны (*Salticidae*) — текирендүү жөргөмүштөр (тукум), п.-сенокосцы (*Pholcidae*) — чабыкчы жөргөмүштөр (уруу), п.-тенетники (*Theridiidae*) — торчу жөргөмүштөр (тукум), п. трубковые (*Dysderidae*) — түтүкчү жөргөмүштөр (түркүмчө), п. членистобрюхие (*Liphistiomorphae*) — муунак курсақтау жөргөмүштөр (түркүмчө), п. четырёхлгочные (*Tetraneumones*) — төрт өпкөлүү жөргөмүштөр (түркүмчө) ж. у.с.

Пауроподы (*Paurogoda*) — пауропустар; көп аяктуу айбанаттын бир классчасы, булардын өкүлү: пауропус Гексли (*Paurogus huxleyi*) — Гексли пауропусу.

Пауссиды (*Paussidae*) — пауссустар; кумурскалардын "эмизүүчү" конуздардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: пауссус (*Paussus spiniceps*) — пауссус, кумурска ую, пауссус турецкий — *Түрк пауссус*.

Пахарь — к. *Вальшпен*.

Пахидискус (*Pachydiscus*) — пахидискус; байыркы дөө үлүлдөрдүн бир уруусу.

Пеганки (*Tadorna*) — италалар; кызыл тумшук, кызыл шыйрак, сарала өрдөктөрдүн бир уруусу, булардын өкүлдөрү: пеганка обыкновенная (*T. tadorna*) — кадимки итала, п. холлатая (*T. cristata*) — үрпөк итала.

Пегасообразные (*Pegasiformes*) — пегас түспөлдүүлөр; көнөкпаш сымалдуу балыктардын бир түркүмү, булардын өкүлдөрү: пегас длиннохвостый (*Pegasus natans*) — узун куйрук пегас, п. короткохвостый (*P. volitans*) — чолок куйрук пегас, пегасовые (*Pegasidae*) — пегас сымалдуулар (тукум), пегасы (*Pegasus*) — пегастар (уруу) ж.б.

Пегаш — к. *пеганка обыкновенная*, уюк *Пеганки*.

Педикюлиды (*Pediculidae*) — кадимки биттер; кишиге, маймылдарга мителик кылуучу биттердин бир тукуму, булардын эки тукумчасы бар: педикюлины (*Pediculinae*) — киши биттери (тукумча), педцины (*Pedicinae*) — маймыл биттери (тукумча).

Пекан — к. *куница-рыболов*, уюк *Куньи*.

Пекари (*Tajassuidae*) — пекарилер; доңуз сымалдуу майда айбандардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: пекари белобородый (*Tajassu albistrostris*) — ак ээк пекари, п. ошейниковый (*T. tajacu*) — ак моюн пекари.

Пектены — к. *Гребешки морские*.

Пектинкулосы (*Glycymeridae*) — пектинкулостар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, булардын өкүлү: пектинкулоус полоса-

- тый (*Glycymeris albolineatus*) — алача пектин-кулюс.
- Пелагия** (*Pelagia*) — пелагия; сифонд медузаларынын бир уруусу, буларга пелагия-ночесветка (*P. nocticula*) — түнжылтылдак пелагия кирет.
- Пелаготурия** (*Pelagotheriidae*) — пелаготуриялар; голотуриялардын “дениз бадырандарынын” бир тукуму.
- Пелагоциклус** (*Pelagocyclus vitjazi*) — пелагоциклус; тегерек канат балыктардын бир түрү.
- Пеламида двуцветная I** (*Pelamys platurus*) — ала куйрук пеламида; денизе жашоочу жылан-дардын бир түрү.
- Пеламида морская I** — к. *Пеламида двуцветная I*.
- Пеламида** (*Sarda*) — пеламидалар; скомбер балыктарынын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: пеламида атлантическая II (*S. sarda*) — Атлантика пелаמידасы, п. восточная (*S. orientalis*) — чыгыш пелаמידасы, п. чилийская II (*P. chilensis*) — Чили пелаמידасы ж.б.
- Пелеа** — к. *антилопа-косуля*, уюк *Антилопы*.
- Пелель** — к. *Пеладь*.
- Пеликаны** (*Pelecanidae*) — биргазандар; сууда сүзүүчү калак буттуу куштардын бир тукуму, тумшугунун астында капчыгы болгондуктан биргазан (бир+казан) атыккан, булардын төмөнкү уруусу жана түрлөрү белгилүү: пеликан африканский (*Pelecanus senegallus*) — Африка биргазаны, п. буурий (*P. occidentalis*) — күрөн биргазан, п. кудрявый (*P. crispus*) — тармал биргазан, п. розовый (*P. onocrotalus*) — кызгылтым биргазан, пеликаны (*Pelecanus*) — биргазандар (уруу).
- Пеликозавры** (*Pelycosauria*) — пеликозаврлар; сойлоктор классынын бир байыркы түркүмү.
- Пеллоны** (*Pellona*) — пеллоналар; араакурсак айнакөз балыктардын бир уруусу.
- Пеломедузовые** (*Pelomedusidae*) — пеломедуза сымалдуулар; кылжыр ташпакалардын бир тукуму, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: пеломедуза африканская (*Pelomedusa subrufa*) — Африка пеломедузасы, пеломедуза (*Pelomedusa*) — пеломедузалар (уруу).
- Пелопатидесы** (*Pelopatidae*) — пелопатидестер; голотуриялардын бир тукуму, булардын өкүлү: пелопатидес подошвообразный (*P. solea*) — тамансымак пелопатидес.
- Пелопи** (*Sceliphron*) — пелопейлер; сары аарылардын бир уруусу.
- Пельматозоа** (*Pelmatozoa*) — пельматозоа; тикентери жандыктардын бир типчеси.
- Пельматохромис** (*Pelmatochromis kibensis*) — пельматохромис; тропик алкактарындагы көлдөрдө жашоочу балыктардын бир түрү.
- Пелюдос** — к. *броненосцы щетиистые*, уюк *Броненосцы*.
- Пелядь** (*Coregonus peled*) — момун, момунбалык; сом балыктарынын бир түрү. Азыр Сонкөлдө да өстүрүлүп жаткан майлуу балык.
- Пемферовые** — к. *Большеглазые*.
- Пенейды** (*Penaecidae*) — пенендалар; креветкалардын бир тукуму.
- Пенелопа** (*Penelopa purpurascens*) — пенелопа, даракчыл күрп; күрп сымалдуу куштардын бир түрү, Африкада жашайт.
- Пеннатула** — к. *Морское перо*, уюк *Морские перья*.
- Пеннатурия** — к. *Морские перья*.
- Пенициды** (*Cercopidae*) — көбүрмөлөр; чырылдактардын (цикалалардын) бир тукуму, булардын бир нече түрү бар: пеницида мадагаскарская (*Ptyelis goudoti*) — Мадагаскар көбүрмөсү, п. ольховая (*Aphroghora alni*) — кандагаччыл көбүрмө, п. раненая (*Tricephora vulnegrata*) — кызыл тактуу көбүрмө.
- Пеночки** (*Phylloscopus*) — мыймыттар; короолу тукумундагы чымчыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: пеночка-весничка (*Phylloscopus trochilus*) — жаз мыймыты, п. зарничка — таңчы мыймыт, п. зеленая — жашыл мыймыт, п. индийская — Индистан мыймыты, п. камышовая корольковая — к. *п. зарничка*, п. кузнечик — к. *п. теньковка*, п. обыкновенная (*Phylloscopus phylloscopus*) — кадимки мыймыт, п. садовая — к. *славка садовая*, уюк *Славковые*, п. теньковка (*Phylloscopus collybitus*) — тыпылдак мыймыт, п.-трешетка (*Ph. sibilator*) — чыркылдак мыймыт.
- Пентакрины** (*Pentacrinus*) — пентакринус; дениз лилияларынын бир уруусу.
- Пентацер Ричардсона** (*Pentaceros richardsoni*) — Ричардсон доузбалыгы; доузбалыктардын бир түрү.
- Пентацеровые** — к. *Рыбы-кабаны*.
- Пентодоны** (*Pentadon*) — пентодондор; керик-конуздардын бир уруусу.
- Перакариды** (*Peracarida*) — перакаридлер; рак сымалдуулардын бир чон түркүмү.
- Первичнобескрылые** — к. *Щетиникхоусты*.
- Первичнобесхвостые** (*Proanura*) — адепки куйруксуздар; амфибиялардын байыркы бир түркүмү.
- Первичножаберные** (*Protobranchia*) — адепки бакалоордуулар; моллюскалардын бир тобу.
- Первичнополостные** — адепки көндөйлүүлөр; өөрчүшүндө адегенде жаралган көндөйлөрү сакталган жандыктар.
- Первичноротые** (*Protostomia*) — адепки ооздуулар; өөрчүшүндө адегенде жаралган оозу сакталган жандыктар.
- Первичнотрахейные** (*Protracheata*) — адепки трахеалуулар, адепки кекиртектүүлөр; өөрчүшүндө адегенде жаралган дем алуу түтүгү сакталган жандыктардын бир классы.
- Первозвери** (*Prototheria*) — алгачкы айбандар; желиндүү айбандардын бир классчасы.
- Первоптица** — к. *Археоптерикс*.
- Перевозчик I** (*Actitis hypoleucos*) — ташырман; чулдуктардын бир түрү.
- Перевозчик II** — к. *Перевязка*.
- Перевязка** (*Vormela peregrina*) — ала күсөн; суусар сымалдуулар тукумунун бир түрү.
- Перегордочжаберные** (*Septibranchia*) — тосмо бакалоордуулар; моллюскалардын бир түркүмү.
- Переднежаберные** (*Prosobranchia*) — алдынкы бакалоордуулар; курсакпунт моллюскалардын бир классчасы.

Переднепорошицевые (Prosorugii) — алдынкы күлтүктүүлөр; калдыктарын чыгаруучу тешиги баш жагына жаралган жандыктар.

Переднеротые (Prostomatata) — алдынкы ооздуулар; трематода курттарынын бир классчасы.

Переливница большая (Apatura iris) — чоң кубулма калдырган; кооз көпөлөктөрдүн бир түрү.

Перепелки (Coturnix) — бөдөнөлөр; тоок сымалдуу куштардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: перепел немой — к. п. *обыкновенный*, п. *обыкновенный* (C. coturnix) — кадимки бөдөнө, п. японский (C. japonicus) — жапон бөдөнөсү, п. андалузская — Андалузия бөдөнөсү, п. виргинская (Colinus virginianus) — Виргиния бөдөнөсү, п. калифорнийская (Lophortyx californicus) — Калифорния бөдөнөсү, п. кустарная — к. п. *андалузская*.

Перепелятник — к. *Ястреб-перепелятник*.

Перепончатокрылые (Hymenoptera) — жалтырак канаттуулар, жаргак канаттуулар; каскак жандыктардын бир түркүмү, чымын, чиркей, көгөн, аары ж.у.с. жандыктар кирет.

Перепончатокрылые жалщие (Aculeata) — чагуучу жалтырак канаттуулар; каскак жандыктардын (чымын-чиркейлердин) бир түркүмчөсү.

Перепончатокрылые паразитические (Parasitica) — мите жалтырак канаттуулар; каскак жандыктардын бир түркүмчөсү.

Перепончатокрылые сидячебрюхие (Phytophaga) — жоон белдүү жалтырак канаттуулар; каскак жандыктардын бир түркүмчөсү.

Перепончатокрылые стебельчатобрюхие (Arocyta) — сөңгөкурсак жалтырак канаттуулар; каскак жандыктардын бир түркүмчөсү.

Пересмешка зеленая — к. *пеночка зеленая*, уюк *Пеночки*.

Пересмешниковые (Mimidae) — куудул чымчыктар; Америка сайрагыч чымчыктарынын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: п. многоголосый (Mimus polyglottus) — кубулжугтма куудул; пересмешники (Mimus) — куудулдар (уруу).

Перидиен — к. *жустиконосцы панцирные*, уюк *Жустиконосцы животные*.

Перидиний (Peridinium tabulatum) — перидиний; чабандес каскактардын бир уруусу.

Перилампыды (Perilampidae) — периламптар; чабандес каскактардын бир уруусу.

Перионикс древесный (Perionyx arboricola) — бадалчыл перионикс; сөөлжандардын бир түрү.

Перипатиды (Peripatidae) — перипатис сымалдуулар; адепки кекиртектүү жандыктардын бир тукуму.

Перипатопсиды (Peripatopsidae) — перипатопсис сымалдуулар; адепки кекиртектүү жандыктардын бир тукуму, буларга перипатопсисы (Peripatopsis) — перипатопсистер (уруу) кирет.

Перипаты — к. *Онхофоры*.

Периплома — к. *Морские ложечки*.

Перистокрылки (Pteriidae) — чачылаканаттар; козудардын бир тукуму.

Перкоидные рыбы — к. *Рыбы перкоидные*.

Перкопсообразные (Percopsiformes) — перкопс түспөлдүүлөр; балыктарын бир чоң түркүмү, буларга перкопсовые (Percopsidae) — перкопстор (тукум) кирет.

Перкось — к. *Стрепет*.

Перламутровки (Argynnis) — седеп так калдырканда; кооз көпөлөктөрдүн бир уруусу, буларга: перламутровка-аглая (A. aglaja) — седеп так калдыркан-аглая ж.б. түрлөр кирет.

Перловицы (Unioninae) — седепкапкактар; седепкапкактуу моллюскалардын бир тукумчасы, булардын кыйла уруусу, түр белгилүү: перловица вздутая (Unio tumidus) — дырдыган седепкапкак, п. дальневосточная (U. douglasidae) — Ыраакы Чыгыш седепкапкакы, п. клиновидная (U. tumidus) — шынаасымак седепкапкак, п. обыкновенная (U. pictorum) — кадимки седепкапкак, п. толстая (U. crassus) — килтейген седепкапкак, перловицы настоящие (Unio) — накта седепкапкактар (уруу).

Перогнаты (Perognathus) — перогнаттар; кемир-гич, желиндүү айбандардын Америкада жашоочу бир уруусу, булардын өкүлү: перогнат оливковый (P. fasciatus) — көгүш перогнат.

Перодиктусы — к. *потто обыкновенные*, уюк *Потто I*.

Пероеды — к. *Пухоеды*.

Перфорателла (Perforatella) — перфорателлар; токой үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Перхибрис (Perthybris pyrgata) — перхибристер; калдыркандардын бир уруусу.

Перцеяд токо (Raphastus toco) — ири тукум, токо; токой үпүптөрү тукумундагы, тукумуусунун бир ири түрү.

Перцеяды — к. *Туканы*.

Перцина (Percina) — перциналар; ташконулу алабугалардын бир уруусу.

Перцисы (Percis) — перцистер; түлкүбалыктардын бир уруусу.

Песарь морской — к. *веретеник малый*, уюк *Веретениковые II*.

Песец голубой — к. *песец голубой*, уюк *Песцы*.

Пескареподобные карповые — итмурут сымалдуу каңылтырлар.

Пескари (Gobio) — итмуруттар; каңылтыр сымалдуу майда чабактардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: пескарь белоперый (G. alburninatus) — ак канат итмурут, п. верхоглая — чакырайган итмурут, п. восьмиусый (Gobiobotia rappenheimi) — сегиз муруттуу итмурут, п.-губач (Chilogobio czerskii) — калбыгы итмурут, п. дабри — Дабри итмурут, п. длинноусый (G. uganoscorus) — узун мурут итмурут, п. Иссык-Кульский (G. issyk-kulensis) — Ысык-Көл итмуруту, п. носатый (Rostrogobio amurensis) — тумшуктуу итмурут, п. обыкновенный (Gobio gobio) — кадимки итмурут, п. сибирский — Сибирь итмуруту, п. Солдатова (G. soldatovi) — Солдатов итмуруту, п. туркменский — туркмен ит-

- муруту, п. ханкинский (*Gnathopogon chankensis*) — Ханка итмуруту, п. чебаковидный (*Paraleucogobio soldatovi*) — чабаксымак итмурут, п. ящерный (*Saugogobio dabryi*) — кескелдириксымак итмурут.
- Пескарковидные** (*Callionymoiidei*) — кумчул түспөлдүүлөр; кумга жашынуучу балыктардын бир түркүмчөсү, булардын өкүлдөрү: пескарка большая — к. *Рыба-лира*, п. бурая — к. *Мышь морская II*, п. бурая полосатая — к. *Рыба-лира*, п. серая — к. *Мышь морская малая II*, пескарки (*Callionymus*) — кумчулдар (уруу), пескарковые — к. *Лировые*.
- Пескожилы** (*Arenicolidae*) — кумчул сөөлжандар; сөөлжандардын кумда жашоочу бир тукуму, булардын өкүлү: пескожил (*Arenicola grubei*) — кумчул сөөлжан.
- Пескокат** (*Pescopsis opysosomaicus*) — кум жылгакчысы; перкопс сымалдуу балыктардын бир түрү.
- Пескорон** (*Сгуртомус*) — кум чукуурлар; кемиргич желиндүү айбандардын Африкада жашоочу бир уруусу, булардын өкүлдөрү: пескорой большой (*C. zechi*) — ири кум чукуур, п. готтентотский (*C. hottentotus*) — готтентот кум чукууру.
- Песочник I** — к. *Куличок-воробей*, уюк *Кулики*.
- Песочник II** — к. *Бычок-песочник*, уюк *Бычковидные*.
- Песочники II** (*Calidritinae*) — кумчулдуктар; чулдуктардын бир тукумчасы, булардын өкүлдөрү: песочник белохвостый (*Calidris temminckii*) — ак куйрук кумчулдук, п. длиннопалый (*C. subminuta*) — шадылуу кумчулдук, п. испандский — Исландия кумчулдугу, п. красношейка (*C. rubicollis*) — кызыл моюн кумчулдук, п. обыкновенный — к. *Куличок-воробей*, уюк *Кулики*.
- Пестрогрудка** — к. *Славка ястребиная*, уюк *Славковые*.
- Пестрокрылка I** (*Batrachocottus multiradiatus*) — ала канат жазы маңдай; Байкал көлүндө жашоочу жазы маңдай балыктардын бир түрү.
- Пестрокрылки** (*Trypsetidae*) — ала канат сымалдуулар; чымындардын бир тукуму.
- Пестрокрыльница изменчивая** (*Agaschnia levana*) — кубулма ала канат калдырган; кооз көпөлөктөрдүн бир түрү.
- Пеструха** — к. *Глухарь I*.
- Пеструшки** (*Lagurus*) — ала момолойлор; момолой чыкандардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: пеструшка желтая (*L. luteus*) — сары ала момолой, п. степная (*L. lagurus*) — боздон ала момолой.
- Пестряк II** (*Trematomus bernacchii*) — ала балык; нототения сымалдуу балыктардын бир түрү.
- Пестряки I** (*Trichius*) — ала коңуздар; коңуздардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: пестряк Бартельса (*Gnorimus bartelsi*) — Бартельс ала коңуз, п. муравьевидный — кумурскасымак ала коңуз; п.-отшельник (*Osmoderma eremita*) — качкын ала коңуз.
- Пестряки эфиопские III** (*Chrysops*) — Эфиопия ала көгөндөрү; көгөндөрдүн сары көздүү бир уруусу.
- Пестряковые** (*Siganidae*) — коёнбалык сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир түркүмү, булардын төмөнкүдөй өкүлдөрү белгилүү: пестряк-лис (*Lo vulpinus*) — сары коёнбалык, п.-орамин — орамин коёнбалыгы, пестряки III (*Siganus*) — коёнбалыктар (уруу).
- Пестрянки** (*Zugaenidae*) — сасык калдыркандар; көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: пестрянка виноградная (*Zugaena ampilis*) — жүзүмчүл сасык калдырган, п. глазчатая — темгилдүү сасык калдырган, п. жимолостная — шилбичил сасык калдырган, п. изменчивая (*Z. ephialtes*) — бедечил сасык калдырган, п. таволговая (*Z. filipendulae*) — табылгычыл сасык калдырган.
- "Пестрянки"** — к. *Лососи благородные*, уюк *Лососеобразные*.
- Песцы** (*Алорех*) — түндүк түлкүлөр, түлкүлөрдүн түндүктө жашаган бир уруусу, мунун 2 түрү бар: песец белый (*Alorex albus*) — ак түлкү, п. голубой (*A. oagorus*) — көгүш түлкү.
- Песчаник I** — к. *Суслик желтый*, уюк *Суслики*.
- Песчаник II** — к. *Заяц-толай*, уюк *Зайцеобразные*.
- Песчанка II** (*Crocethia alba*) — үч тырмактуу кумчулдук; чулдуктардын бир түрү.
- Песчанковидные** (*Ammoditoidei*) — кумдакчыл түспөлдүүлөр; кумга жашынып жашаган алабуга балыктарынын бир түркүмчөсү; буларга төмөнкүлөр кирет: песчанка балтийская (*Ammodytes tobianus*) — Балтика кумдакчылы, п. короткоперая (*Hyporhynchus dybovskii*) — чолок канат кумдакчыл, п. северная (*Ammodytes marinus*) — түндүк кумдакчыл, п. тихоокеанская (*A. hexapterus hexapterus*) — Тынч океан кумдакчылы, песчанки большие (*Hyporhynchus*) — ири кумдакчылар (уруу), п. голые (*Gymnammodytes*) — түргүсүз кумдакчылар (уруу), п. обыкновенные (*Ammodytes*) — кадимки кумдакчылар (уруу), песчанковые (*Ammodytidae*) — кумдакчыл балыктар (тукум).
- Песчанковые II** (*Gerbillinae*) — кумчыкан сымалдуулар; чыккандар тукумундагы айбандардын бир тукумчасы, буларга төмөнкү уруулар жана түрлөр кирет: песчанка гребенчатая сырдарьинская — Сыр-Дарыя кумчыканы, п. гребенчатая ферганская — Фергана кумчыканы, п. жирнохвостая (*Pachygomus duprasi*) — майлуу куйрук кумчыкан, п. карликовая (*Gerbillus gerbillus*) — кидик кумчыкан, п. короткоухая (*Desmodillus*) — чунак кумчыкан, п. краснохвостая (*Meriones libycus*) — кызыл куйрук кумчыкан, п. полуденная (*Meriones meridianus*) — чөл кумчыканы, п. пржевальского (*Brachiones przewalskii*) — Пржевальский кумчыканы, песчанки голоподошвенные (*Tatera*) — такыр таман кумчыкандар (уруу), п. малые (*Meriones*) — майда кумчыкандар (уруу).

Петриколы (Petricolidae) — таш көзөгүчтөр; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму.

Петух банкивский — к. *Банкивский петух*.

Петух морской — к. *морской петух*, уюк *Морские петухи*.

Петухи морские — к. *Морские петухи*.

Петушки I (Beta) — чыбылбалыктар (уруу); буларга төмөнкү түр кирет: петушок сиамский I (*B. splendens*) — Сиам чыбылбалыгы ж.б.

Петушки морские II — к. *Морские петухи*.

Петушки III — к. *Tanesis*.

Петушок обыкновенный II (*Alectrias alectrolophus*) — кадимки деңиз чыбыйы; деңиз чыбыйы деген балыктардын бир түрү.

Петушок пурпурный II (*Anoplarchus purpurascens*) — кочкулкызыл деңиз чыбыйы; деңиз чыбыйы балыктарынын бир түрү.

Петушок японский III (*Venerupis japonica*) — жапон чүрпөсү; кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.

Пеунец — к. *Турухан*.

Пещилиевые — к. *Гамбузиевые*.

Пещиобрикон (*Pocilobrycon eques*) — пещиобрикон; харацин балыктарынын бир түрү.

Пещилогналосы (*Pocilognalos*) — пещилогналостор; чабандес каскак жандыктардын бир уруусу.

Печниковые (*Furnariidae*) — тандырчы чымчыктар; Америкадагы чарылдак чымчыктардын бир тукуму, ылайдан "согун" уя жасагандыктан тандырчы деп аталган, булардын өкүлдөрү: печник белоногий (*Furnarius leucopus*) — ак шыйрак тандырчы, п. рыжий (*F. rufus*) — курумшудай тандырчы, печники (*Furnarius*) — тандырчылар (уруу).

Пещерники (*Dolichopoda*) — үнкүрчүлөр; кара чегирткесымактардын бир уруусу, буларга пещерник кавказский (*Dolichopoda euxina*) — Кавказ үнкүрчүсү кирет.

Пиаракт (*Piaraactus brachyrotus*) — пиаракт; жаян балыктардын бир түрү.

Пивкиш — к. *чибис обыкновенный*, уюк *Чибисы*.

Пигалица — к. *чибис обыкновенный*, уюк *Чибисы*.

Пигалица белохвостая (*Chettusia leucoga*) — ак куйрук ызгыт; ызгыттар уруусундагы чулдуктардын бир түрү.

Пигалица степная (*Chettusia gregaria*) — чөл ызгыты; ызгыттар уруусундагы чулдуктардын бир түрү.

Пигалка — к. *чибис обыкновенный*, уюк *Чибисы*.

Пигатрикс (*Pugathrix*) — пигатрикстер; марышка сымалдуу маймылдардын бир уруусу.

Пигидия (*Pugidium*) — пигидиялар; жаянбалыктардын бир уруусу.

Пигоплит (*Pygoplitis diacanthus*) — пигоплит; кооз балыктардын бир түрү.

Пизауриды (*Pisauridae*) — буурчаккөчүктөр; жөргөмүштөрдүн бир тукуму.

Пикноподия (*Pycnopodia helianthoides*) — дөө жылдыз; деңиз жылдыздарынын бир түрү.

Пикша (*Melanogrammus aeglefinus*) — пикша; треска балыктарынын бир түрү.

Пикшуй — к. *Пикша*.

Пила-рыба — к. *пилорыл обыкновенный*, уюк *Пилорылообразные*.

Пиленгас дальневосточный (*Mugil soiui*) — Браакы Чыгыш пиленгасы; кефаль балыктарынын бир түрү.

Пилильщики (Hymenoptera, Symphyta) — таарыгычтар; тордомо канаттуу каскактардын бир зыянкеч түркүмү, буларга кыйла тукумдар кирет: пилильщики настоящие (Tenthredinidae) — накта таарыгычтар (тукум); мунон кыйла өкүлү бар: пилильщик березовый минирующий (*Tenusa pumila*) — миналачу кайың таарыгычы, п. б. пятнистый (*Arge pullata*) — темгилдүү кайың таарыгычы, п. вишневого слизистый (*Caliroa cerasi*) — былжырак чие таарыгычы, п. грушевый (*Hoplocampa brevis*) — алмурут таарыгычы, п. зеленый (*Rhogogaster viridis*) — жашыл таарыгыч, п. ивовый (*Pteromidea salicis*) — тал таарыгычы, п. крыжовниковый черный (*Emphytus grossulariae*) — барсылдак кара таарыгычы, п. пшеничный (*Cephus cinctus*) — буудай таарыгычы, п. рапсовый — кычы таарыгычы, п. рыжий (*Neodiprionisertifer*) — жээрде таарыгыч, п. северный (*Croesis septentrionalis*) — түндүк таарыгыч, п. сливовый (*Hoplocampa fulviornis*) — кара өрүк таарыгычы, п. сосновый (*Diprion pini*) — мырза карагай таарыгычы, п. сосновый бледноногий (*D. pallipes*) — мырза карагайдын куба бут таарыгычы, п. ткач общественный — к. *Ткач общественный*, п. хлебный (*Cephus pygmaeus*) — эгин таарыгычы, п. черный (*Trachelus tabidus*) — кара таарыгыч, п. яблонный (*Hoplocampa testudinea*) — алма таарыгычы, пилильщики паутинные (Pamphiliidae) — желелүү таарыгычтар (тукум), п. плодовые (*Hoplocampa*) — жемишчил таарыгычтар (уруу), п. сосновые (*Diprion*) — мырза карагай таарыгычтары (уруу), п. стеблевые (*Cephidae*) — сабак таарыгычтар (тукум), п. хлебные (*Cephus*) — эгин таарыгычтары (уруу), п.-ткачи — к. *п. паутинные ж.у.с.*

Пилоносообразные (Pristiophoriformes) — араамурун түспөлдүүлөр; акулалардын бир түркүмү.

Пилороты (Serrivomer) — арааоздор; куртбалыктардын бир уруусу.

Пилорылообразные (Pristiformes) — араатумшук түспөлдүүлөр; көөкөрчөкпалыктардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: пилорылы (*Coelorrhynchus*) — араатумшуктар (уруу), п. австралийский (*Pristis leichhardti*) — Австралия араатумшугу, п. обыкновенный (*P. pectinatus*) — кадимки араатумшук, пилорылые скаты — к. *скаты пилорылые*, уюк *Скаты*.

Пилосошниковые — к. *угри пилосошниковые*, уюк *Угреобразные*.

Пилюльщики (*Gymnopleurus*) — корголчулар; корголчу конуздар, кычыл конуздардын бир уруусу, булардын өкүлү: пилюльщик обыкно-

- венный (*Gymnopleurus aciculatus*) — кадимки корголчу.
- Пимелин** — к. *Толстяки*.
- Пимелодовые** (*Pimelodidae*) — пимелод сымалдуулар; жаянбалыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: пимелод (*Pimelodus clarias*) — пимелод.
- Пимплины** (*Pimplinae*) — пимплиналар; кабандес касактардын бир тукумчасы.
- Пинагор** — к. *Круглоперы*.
- Пинагор колючий** — к. *круглоперы колючие*, уюк *Круглоперые*.
- Пинагоровые** — к. *Круглоперые*.
- Пинагоры** — к. *Круглоперы*.
- Пинагоры колючие** — к. *круглоперы колючие*, уюк *Круглоперые*.
- Пингвини** (*Tyrrennes*) — пингвиндер; түштүк уюлдуу тегерегиндеги деңиздерде жашоочу, ую албаган куштардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму жана түрү бар: пингвин Адели (*Pygoscelis adeliae*) — Адели пингвини, п. великопепный (*Megadyptes antipodes*) — кара тамак пингвин, п. галапагосский (*Spheriscus mendiculus*) — Галапагос пингвини, п. златоохлый — к. п. *золотоволосый*, п. золотоволосый (*Eudyptes chrysorophus*) — алтын чач пингвин, п. императорский (*Artenodytes forsteri*) — дөө пингвин, п. исполинский — к. п. *императорский*, п. королевский (*A. patagonica*) — Патагония пингвини, п. магелланов — Магеллан пингвини, п. малый (*Eudyptula minor*) — кидик пингвин, п. обыкновенный — кадимки пингвин, п. очковый (*Spheniscus demersus*) — алкаккөз пингвин, п. патагонский — к. п. *королевский*, п. синий — к. *пингвин Адели*.
- Пинктады** (*Pinctada*) — пинктадалар; деңиз берметчандеринин бир уруусу, пинны (*Oubbudae*) — пинналар; деңиз берметчандеринин бир тукуму, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: пинна (*Pinna*) — пинна (уруу), п. благородная (*P. nobilis*) — асыл пинна.
- Пинна** — к. *пинна*, уюк *Пинктады*.
- Пинтадия** (*Cheilodactylus variegatus*) — пинтадия; алабуга балыктарынын бир түрү.
- Пинче** — к. *ирунки эдиповы собственно*, уюк *Ирункообразные*.
- Пинчер** — пинчер; иттин бир асыл тукуму.
- Пиофиллиды** (*Piophilidae*) — пиофил сымалдуулар, ириңчил сымалдуулар; ириңчил чымындардын тукуму.
- Пиповые** (*Pipidae*) — пипа сымалдуулар; Америкадагы курбакалардын бир тукуму, булардын белгилүү өкүлдөрү: пипа американская — к. п. *суринамская*, п. суринамская (*Pipa pipa*) — Суринам пипасы, Суринам курбакасы, пипы (*Pipa*) — пипалар (уруу).
- Пипры** (*Pipra*) — пипралар; Америка чарылдак чымчыктарынын бир уруусу. булардын өкүлү, мисалы: пипра красноголовая (*P. mentalis*) — кызыл баш пипра.
- Пираниевые** (*Serraslmidae*) — пирания сымалдуулар; Түштүк Американын өзөндөрүндө жашоочу жырткыч майда балыктардын бир тукуму, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: пирания (*Serrasalmus*) — пираниялар (уруу), п. обыкновенная (*Rooseveltiella nattereri*) — кадимки пирания, п. черная (*Serrasalmo niger*) — кара пирания.
- Пирауки** — к. *Арапаима*.
- Пират-окунь** — к. *афредодер саянский*, уюк *Афредодерые*.
- Пиргома** (*Purgoma*) — пиргомалар; мурутпут рақчалардын бир уруусу.
- Пиргоморфиды** (*Purgomorphaidae*) — пиргоморфа сымалдуулар; чегиртекелердин бир тукуму, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: пиргоморфа пустынная (*Purgomorpha conica*) — чөл пиргоморфасы, пиргоморфы (*Purgomorpha*) — пиргоморфалар (уруу).
- Пирозомы** — к. *Осетелки*.
- Пироплазмиды** (*Piroplasmidae*) — пироплазмидалар; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир тукуму, кандын кызыл бүртүкчөлөрүндө мителик кылат.
- Пирозомы** — к. *Осетелки*.
- Пиррулины** (*Pyrghulina*) — пиррулиналар; аквариумда багылуучу балыктардын бир уруусу.
- Пирула** — к. *ультка грушевидная*, уюк *Улитки*.
- Пискулька** (*Anser erythropus*) — чыйпылдак каз; жапайы каздардын бир түрү.
- Пискук** — к. *Перевозчик I*.
- Пискунья** (*Syritta ripiens*) — ызылдак шылдырчымын; шылдырчымындар тукумундагы чымындардын бир түрү.
- Писцикола обычная рыба** — к. *пияки рыбы*, уюк *Пиявки*.
- Писцикола Фадеева** (*Piscicola fadejewi*) — Фадеев писциколасы; сүлүк курттардын бир түрү.
- Писциколды** — к. *пияки рыбы*, уюк *Пиявки*.
- Питария тихоокеанская** (*Callista brevisiphonata*) — Тынч океан питариясы; деңиздеги кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.
- Питекантроп** (*Pithekanthropos*) — питекантроп; кишинин байыркы тегинин бири.
- Питон II** — к. *буревестник малый*, уюк *Буревестники*.
- Питоны** (*Pythoninae*) — питондор; аждаааржылардын бир тукумчасы: питон аметистовый (*Liasis amethystinus*) — аметистей питон, п. зеленый (*Chondropytho viridis*) — жашыл питон, п. иероглифовый (*Python sebae*) — иероглифтүү питон, п. карликовый (*P. anchietae*) — кидик питон, п. кольчатый (*Bothrochilus boa*) — муунак ала питон, п. королевский (*Python regius*) — туйдөкпитон, п. короткохвостый (*P. curtus*) — чолок куйрук питон, п. пестрый — к. п. *короткохвостый*, п. ромбический (*Morelia argus*) — ромба наардуу питон, п. сетчатый (*Python reticulatus*) — чаар питон, п. тигровый (*P. morulus*) — ала питон, п. тигровый индийский (*P. morulus morulus*) — Индистан ала питону, п. т. темный (*P. morulus bivittatus*) — Кытай ала питону, п. тиморский (*P. timorensis*) — Тимор питону, п. черноголовый (*Aspidites melanocephalus*) — кара баш питон ж.б.

Питовые (Pittidae) — питта сымалдуулар; чарылдак чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: питта ангольская (Pitta angolensis) — Ангол питтасы, п. бенгальский (P. bengalensis) — Бенгал питтасы, п. крикливая (P. nipalensis) — чырылдак питта, п. синекрылая (P. brachyura) — көк канат питта, п. Стеера (P. steeri) — Стеер питтасы, питты (Pitta) — питталар (уруу).

Пищухи (Legomyidae) — коёнчыкандар; коён сымалдуу кемиргич айбандардын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү бар: пищевка альпийская — к. п. северная, п. американская (Ochotona princeps) — Америка коёнчыканы, п. большеухая (O. goylei) — чоң кулак коёнчыканы, п. даурская (O. daurica) — токой коёнчыканы, п. красная (O. rutula) — кызыл коёнчыканы, п. монгольская (O. pricei) — монгол коёнчыканы, п. северная (O. alpina) — түндүк коёнчыканы, п. рыжеватая (O. rufescens) — саргыч коёнчыканы, п. степная (O. pusilla) — боздон коёнчыканы.

Пищуховые (Certhiidae) — чыйпылдак сымалдуулар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: пищевка гималайская I — к. стеноглаз краснокрылый, уюк Стеноглазы, п. обыкновенная (Certhia familiaris) — кадимки чыйпылдак, п.-сверчок I — королючийпылдак, п. нильская I (Salpornis spilonota) — Нил чыйпылдагы.

Пиявки (Hirudinea) — сүлүктөр; курт сымалдуу омурткасыз жандыктардын бир классы, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: пиявка аптечная — к. п. медицинская, п. венгерская — к. п. медицинская, п. германская — Германия сүлүгү, п. египетская — к. п. конская, п. конская (Lumnatis nilotica) — жылкы сүлүгү, п. ложноконская большая (Haemoris sanguisuga) — жылкынын жалган ири сүлүгү, п. л. малая (Hirpobdella) — жылкынын жалган кидик сүлүгү, п. лошадиная — к. п. конская, п. медицинская (Hirudo medicinalis) — дары сүлүк, п. налимовая (Cystobranchus mammillatus) — налим сүлүгү, п. нильская — к. п. конская, п. пластинконосная (Hirpobdella stagnalis) — эбелекчен сүлүк, п. пичья обыкновенная (Protocleipsis tessulata) — кадимки куш сүлүгү, п. п. пятнистая (P. maculosa) — куштун чаар сүлүгү, п. сомовая (Cystobranchus fasciatus) — жаян сүлүгү, п. улитковая (Hossiphonia complanata) — үлүл сүлүгү, п. черепашья (Haementeria costata) — ташпака сүлүгү, п. щетинковая (Acanthobdella) — түктүү сүлүк, пиявки бесховстые — к. п. челюстные, п. глоточные (Hirpobdellidae) — кулундуу сүлүктөр, п. древние (Archihirudinea) — байыркы сүлүктөр (классча), п. настоящие (Euhirudinea) — накта сүлүктөр (классча), п. плоские (Hossiphonidae) — жалпак сүлүктөр (тукум), п. пичьи (Protocleipsis) — куш сүлүктөрү (уруу), п. рыбы (Ichthyobdellidae) — балык сүлүктөрү (тукум), п. хоботные (Rhynchobdellae) —

тумшуктуу сүлүктөр (түркүм), п. челюстные (Gnathobdella) — жаактуу сүлүктөр (түркүм).

Пивкорот бургера (Epratretus burgeri) — Бургер сүлүккозу; миксиалардын бир түрү.

Пивкороты — к. миксины пивкоротые, уюк Миксины.

Пивкоротые миксины — к. миксины пивкоротые, уюк Миксины.

Плавты (Naucoridae) — сүзгүч канталалар; сууда жашоочу канталалардын бир тукуму.

Плавун — к. опосум водяной, уюк Опосумы американские.

Плавунцы (Dytiscidae) — сүзгүч коңуздар; сууда жашоочу коңуздардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: плавунец окаймленный (Dytiscus marginalis) — керене канат сүзгүч, п. обыкновенный — кадимки сүзгүч, п. широкий (D. latissimus) — балчагай сүзгүч.

Плавунцы I — к. опосумы водяные, уюк Опосумы американские.

Плавунцы II (Berardius) — калкымалар; куштумшук киттердин бир уруусу, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: плавун северный II (B. bairdi) — түндүк калкыма, п. южный II (B. arnuxi) — түштүк калкыма.

Плавунчики (Phalaropinae) — сүзгүчтөр; сууда сүзө алуучу чулдуктардын бир тукумчасы, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: плавунчик большой (Phalaropus tricolor) — чоң сүзгүч, п. круглоносый (Ph. lobatus) — жумуру тумшук сүзгүч, п. плосконосый (Ph. fulicarius) — жалпак тумшук сүзгүч.

Плаггиосционы (Plagioscion) — плаггиосциондор; бүркүчтабактардын бир уруусу.

Плазмодии (Plasmodium) — плазмодийлер; безгек мителеринин уруусу, булардын өкүлү: плазмодий малярийный (P. malaria) — безгек плазмодийи, безгек митеси.

Плакодермы (Placodermi) — плакодермалар; чопкуттуу балыктардын байыркы өлгөн бир классы.

Плакуна тропическая (Placuna placenta) — тропик плакунасы; кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.

Планаксис (Planaxis) — планаксис; курсакпуд моллюскалардын бир уруусу.

Планарии — планариялар; жалпак курттар тибинин эркин жашаган бир систематикалык тобу, булардын өкүлдөрү: планария — планария, п. горная (Crenobia alpina) — тоо планариясы, п. молочная (Dendrocoelum lacteum) — ак планария, п. мохнатая (Thysanozoon brochii) — түктүү планария ж.б.

Планес (Planes) — планес; когүш крабчалардын бир уруусу.

Пластинокрыл четырехточечный (Planoptera quadripunctata) — төрт чекиттүү эбелекканат; айман чегиртекелердин бир түрү.

Пластинокрыл шиповатый (Tylopsis lilifolia) — тикендүү эбелекканат; айман чегиртекелердин бир түрү.

Пластинохвост обыкновенный (Leptophyes albovitata) — кадимки эбелеккуйрук; айман чегиртекелердин бир түрү.

Пластинчатожаберные I (Elasmobranchii) — эбелек бакалоордуулар; балыктардын бир классчасы.

Пластинчатожаберные настоящие II (Eulamellibranchia) — накта эбелек бакалоордуулар; кош капкалуу моллюскалардын бир түркүмү.

Пластинчатоклювые (Lamellirostris) — эбелек-тумшуктар; каз сымалдуу куштардын бир түркүмчөсү.

Пластинчатосуе (Lamellicornia) — эбелек муртуулар; коңуздардын бир тобу.

Пластинчатосуе настоящие (Scarabaeidae) — накта эбелек муртуулар; коңуздардын бир тукуму.

Платаксовые (Ephippidae) — платак сымалдуулар; тропиктеги деңиздерде жашоочу балыктардын бир тукуму, буларга өкүл катары, мисалы, платаксы (Platax) — платактар уруусу кирет.

Платигастериды (Platygasteridae) — жалпак курсактуулар; чабандас каскактардын бир тукуму, буларга: платигастер (Platygaster) — жалпак курсактар (уруу) ж.б. уруулар кирет.

Платикениды (Platyctenidea) — платикениялар; жоноктор тибиндеги жандыктардын бир түркүмү.

Платипещия (Xiphopherus maculatus) — платипещия; аквариумда багылуучу гамбузий балыктарынын бир түрү.

"Платипус" — к. *утконос*, уюк *Утконосы*.

Платистомы (Platystoma) — платистомалар; жаян балыктардын бир уруусу.

Платитрокт (Platyproctes arus) — платитрокт; жылма баштуу балыктардын бир түрү.

Платифора (Platyphora) — платифоралар; бүкүр чымдардын бир уруусу.

Плащеносец большой (Burmeisteria retusa) — чоң жабуучан; жабуулуу чопкутчан желиндүү айбандардын бир түрү.

Плащеносец малый (Chlamyphorus truncatus) — кичине жабуучан; жабуулуу чопкутчан желиндүү айбандардын бир түрү.

Плевробранхия (Pleurobranchia) — плевробранхиялар; үлдүрдүн бир уруусу.

Плевробранхия черноморская (Pleurobranchia pileus) — Кара-Деңиз плевробранхиясы; жонок тибиндеги жандыктардын бир түрү.

Плевробранхус (Pleurobranchius testudinalis) — плевробранхус; деңиз үлдүрүнүн бир уруусу, булардын өкүлү: плевробранхус черепаховидный (P. testudinalis) — ташпакасымак плевробранхус.

Плезиантропус — плезиантропус; байркы киши сымалдуу маймылдардын бир түрү.

Плезиозавры (Sauropterygia) — плезиозаврлар; сойлок жандыктардын байркы бир түркүмү.

Плекостомы (Plecostomus) — плекостомалар; жаянбалыктардын бир уруусу.

Плектиды (Plectidae) — плектустар; топуракта жашоочу жумуру курттардын бир тукуму.

Плекторинхи — к. Сладкогубы.

Плектрокнеми (Plectrocnemia) — плектрокнемиялар; түк канаттуу каскактардын бир уруусу.

Плесовка — к. Чернь морская.

Плетевидка длиннорылая (Dyorphis nasutus) — узун тумшук чыбырткысымак; чыбырткыга окшогон жыландардын бир түрү.

Плетевидка травянисто-зеленая (Dyorphis prasinus) — жашыл чыбырткысымак; жыландардын бир түрү.

Плетевидки — к. змеи плетевидные, уюк Змеи.

Плеуротомарии (Pleurotomaria) — плеуротомариялар; деңиз үлдүрүнүн бир уруусу.

Плеченогие (Brachiopoda) — омуруобуттар; деңизде жашоочу үлүл кабыктуу жандыктардын бир тибин.

Плешанка (Oenanthe pleschanka) — ак төбөл чакчыгай; чакчыгайлардын бир түрү.

Плешивка — к. гусь белолобый, уюк Гусинье.

Плиска — к. трясогузка желтая, уюк Трясогузковые.

Плодожил орешниковый (Curculio pucum) — жангак мөмөчүлү; пилконуздардын бир түрү.

Плодожорка персиковая (Gnapholitha modesta) — шабдалычыл шайтанкөпөлөк.

Плодожорка сливовая — кара өрүкчүл шайтанкөпөлөк.

Плодожорка яблонная (Laspeyresia pomonella) — алмачыл шайтанкөпөлөк.

Плоскоголововидные (Platycephalidae) — жалпак баш түспөлдүүлөр; деңиз балыктарынын бир түркүмчөсү, булардын кыйла өкүлү бар: плоскоголов бурый (Platycephalus fuscus) — күрөн жалпак баш, п. индийский (P. indicus) — Индистан жалпак башы, п. пятнистый (P. laevigatus) — чаар жалпак баш, п. тигровый (Neoplatycephalus richardsoni) — таргыл жалпак баш, плоскоголовые (Platycephalidae) — жалпак баштар (тукуму).

Плоскоголовые семизаберники — к. Семизаберники плоскоголовые.

Плоскоклювые — к. Тоди.

Плосконоска — к. Широконоска.

Плосконосы антарктические (Bathyrhynchidae) — Антарктика жалпак тумшуктары; нототения балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлү: плосконоски глубинные (Bathyrhynchus) — терчилик жалпак тумшуктар (уруу).

Плоскоперые (Homaloptera) — далдагай канаттуулар; тоолордун майда өздөндүрдө, булктарында жашоочу майда балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу кирет: плоскоперы (Homaloptera) — далдагай канаттар (уруу).

Плоскотелки I (Tenuipalpidae) — жалпак кенелер (тукум); кенелердин бир тукуму.

Плоскотелки II (Platysoma) — жалпак коңуздар; буларга: плоскотел красный (Cuscuta haematodes) — кызыл жалпак коңуз кирет.

Плоскохвост даная (Platuranides danae) — даная кыргаккуйрук; куртбалыктардын бир түрү.

Плоскохвостые (Laticaudinae) — жалпак куйруктар; деңиз жыландарынын бир тукумчасы, булардын кыйла түрү бар: плоскохвост большой (Laticauda semifasciata) — ири жалпак куйрук, п. кольчатый (L. laticauda) — муунакала жалпак куйрук, п. озерный (L. crockeri)

- көл жалпак куйругу, плосковоствы (*Laticauda*) — жалпак куйруктар (уруу).
- Плоскоходы** (Platypodidae) — жалпак буттар; коңуздардын бир тукуму, булардын өкүлү: плоскоход дубовый (*Platypus culindrus*) — эминчил жалпак бут.
- Плотвы** (*Rutilus*) — чабактар; канылтыр балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү белгилүү: плотва американская (*Hosperoleucus*) — Америка чабагы, п. аральская (*Rutilus rutilus aralensis*) — Арал чабагы, п. обыкновенная (*R. rutilus*) — кадимки чабак, п. сибирская (*R. g. lacustris*) — Сибирь чабагы, п. типичная (*R. g. rutilus*) — накта чабак.
- Площица** — к. *вошь лобковая*, уюк *Вши*.
- Плугарь** (*Gymnodraco acuticeps*) — буурсунбаш; жалпак тумшук балыктардын бир түрү.
- Плусьяны** обычная — кадимки бийчи чымын; чымндардын бир түрү.
- Побеговыюны** (*Evetria*) — сабакчылдар; карагайлардын зыянкеч көпөлөктөрүнүн бир уруусу, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: побеговыюн зимующий (*E. buoliana*) — кыштоочу сабакчыл, п. концевой (*E. dulpana*) — уччул сабакчыл, п.-смолевщик — к. *побеговыюн смоляной*, п. смоляной (*E. resinella*) — чайырчыл сабакчыл, п. почковый (*E. tugionana*) — бучурчүл сабакчыл ж.у.с.
- Повий** — к. *кроншип большой*, уюк *Кроншипы*.
- Повитухи** (*Alytes*) — төтөчүлөр; бакалардын бир уруусу, булардын өкүлү: повитуха обыкновенная (*A. obstetricans*) — кадимки төтөчү.
- Поганки** (*Podicipedes*, *Podicipediformes*) — арам өрдөк түспөлдүүлөр; сууда сүзүп жүрүүчү куштардын бир түркүмү, булардын кыйла өкүлү белгилүү: поганка большая (*Podiceps cristatus*) — ири арам өрдөк, п. каролинская (*Podilymbus podiceps*) — кыяң арам өрдөк, п. красношейная — к. *п. рогатая*, п. красношея — к. *п. серошекая*, п. малая (*Podiceps ruficollis*) — кидик арам өрдөк, п. рогатая (*P. auritus*) — мүйүздүү арам өрдөк, п. серошекая (*P. griseigena*) — кер жаак арам өрдөк, п. ушастая (*P. caspicus*) — кулактуу арам өрдөк, п. черношейная — к. *п. ушастая*, п. черношея — к. *п. ушастая* ж.б.
- Погонофоры** (*Pogonophora*) — погонофоралар; омурткасыз жандыктардын бир классы.
- Погоньши** (*Pogana*) — чыбытартарлар; суу-тартарлардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: погоньш (*P. rogana*) — чыбыт-тартар, п. большой (*P. raykullii*) — ири чыбытартар, п. малый (*P. parva*) — кидик чыбытартар.
- Поденки** (*Ephemeroptera*) — күнүмдүктөр; майда ийнеликтердин бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: поденка береговая — жээктеги күнүмдүк, п. двукрылая (*Cloeon dipterum*) — кош канат күнүмдүк, поденки маложильные (*Oligoneuridae*) — аз тамырдуу күнүмдүктөр (тукум), п. настоящие (*Ephemeridae*) — накта күнүмдүктөр (тукум) ж.у.с.
- Подкаменщикоподобные** (*Cottinae*) — кычыкчысымактар; кычыкчы букачар балыктардын тукумчасы.
- Подковогубые** (*Hipposideridae*) — таказриндер; жарганаттардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар, ошолордун ичинде төмөнкүлөр да кезигет: подковогуб большой (*Hipposideros amiger*) — ири таказрин, п. гигантский (*H. commersoni*) — дөө таказрин, п. карликовый (*Clotius percivali*) — кидик таказрин, п. индомалайский (*H. galeritus*) — кичине таказрин.
- Подковоносые** (*Rhinolophidae*) — такамурундар; жарганаттардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: подковонос большой (*Rhinolophus ferrumequinum*) — ири такамурун, п. бухарский (*Rh. bocharicus*) — Бухара такамуруну, п. малый (*Rh. minus*) — кичине такамурун, п. настоящий (*Rh. rhinolophus*) — накта такамурун ж.б.
- Подкорник северный** (*Oedemagena tarandi*) — бугу сайгагы; окурасы бугунун терисинин астында өсүүчү сайгактын бир түрү.
- Подкорник березовый** — к. *клоп березовый* *подкорник*, уюк *Клопы*.
- Подкорник сосновый** — к. *клоп сосновый* *подкорник*, уюк *Клопы*.
- Подкорники** (*Agadidae*) — кабыкконуулчурлар; дарак кабыктарынын астында жашоочу канталалардын бир тукуму.
- Подобация** (*Podobacia*) — подобациялар; шуру жандыктардын бир уруусу.
- Подонема** (*Podonema longipes*) — подонема; мора балыктарынын бир түрү.
- Подорлики** — шакылдактар; бүркүт сымалдуу куштардын бир уруучасы, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: подорлик большой (*Aquila clanga*) — ири шакылдак, подорлик малый (*A. pomarina*) — кидик шакылдак.
- Подорожник лапландский** (*Calcarius lapponicus*) — Лапландия думбулу; думбул чымчыктардын бир түрү.
- Подосферастер** (*Podosphaeraster polyplax*) — подосферастер; деңиз жылдыздарынын бир түрү.
- Подсокольник** — к. *Чеглок обыкновенный*.
- Подусты европейские** (*Chondrostoma*) — Европа кемирчекооздору; өзен балыктарынын бир уруусу, булардын кыйла өкүлү бар: подуст алазанский (*Ch. schmidti*) — Алазан кемирчекоозу, п. днепровский — Днепр кемирчекоозу, п. колхидский (*Ch. colchicum*) — Колхида кемирчекоозу, п. куринский (*Ch. cyri*) — Кура кемирчекоозу, п. обыкновенный (*Ch. nasus*) — кадимки кемирчекооз, п. терский (*Ch. oxurhynchus*) — Терек кемирчекоозу, п. чернобрюшка (*Ch. melanogaster*) — Европа кемирчекоозу.
- Подушечницы** (*Pulvinaria*) — жаздыксымактар; калкан сымалдуу каскактардын бир уруусу, булардын өкүлү: подушечница виноградна (*P. vitis*) — жүзүмчүл жаздыксымак ж.б.
- Пожарный** — к. *ходулочник обыкновенный*, уюк *Ходулочники*.

Позвоночные (Vertebrata) — омурткалуулар; айбандардын бир тиби.

Пойнтер — машке иттердин бир асыл тукуму.

Покрытожаберные (Tectibranchia) — жабык бакалоордуулар; дениз үлдүрүнүн бир түркүмү.

Полековые (Microtinae) — момолойсымактар; чычкан сымалдуу кемиргич айбандардын бир тукумчусу; булардын кыйла уруусу, түрү белгилүү; полевка водяная (*Arvicola terrestris*) — жээкчил момолой, п. Брандта (*Microtus brandti*) — Брандт момолою, п. каменная — к. п. *серебристая*, п. к. алайская — Алай корум момолою, п. к. Тянь-Шаньская — Тянь-Шань корум момолою, п. красная (*Clethrionomys rutilus*) — кызыл момолой, п. красно-серая (*C. rufocanus*) — кызгылтым момолой, п. лесная Тянь-Шаньская — Тянь-Шань сары момолою, п. общественная — к. п. *обыкновенная*, п. обыкновенная (*Microtus arvalis*) — кадимки момолой, сур момолой, п. о. туркестанская — Түркстан кадимки момолою, п. памирская — Памир момолою, п. Прометеева (*Prometheomys schaposhnikovii*) — Прометей момолою, п. рыжая (*Clethrionomys glareolus*) — саргыч момолой, п. серая — к. п. *обыкновенная*, п. *серебристая* (*Alticola roylei*) — буурал момолой, п. стадная — к. п. *темнобрюхая*, п. *темнобрюхая* (*Eothenomys melanogaster*) — сүйрү баш момолой, п. узкочерепная (*Microtus gregalis*) — кырчеке момолой, п. у. Кашгарская — Кашкар кырчеке момолою, п.-экономка (*M. oesomopus*) — камбыл момолой, п. южно-киргизская — таштак момолою, полевки водяные (*Arvicola*) — жээкчил момолойлор (уруу), п. каменные (*Alticola*) — корум момолойлору (уруу), п. лесные (*Clethrionomys*) — токой момолойлору (уруу), п. обыкновенные — к. п. *серые*, п. настоящие — к. п. *серые*, п. *рыжие* — к. п. *лесные*, п. *серые* (*Microtus*) — сур момолойлор (уруу), п. южноазиатские (*Eothenomys*) — Түштүк Азия момолойлору (уруу) ж. б.

Полевник — к. *тетерев*, уюк *Тетеревиные*.

Ползуновидные (Anabantoidei) — жөргөлөк түспөлдүүлөр; кургакка жөргөлөп чыгуучу балыктардын бир түркүмчөсү, буларга ползуновы (*Anabantidae*) — жөргөлөк сымалдуулар тукуму кирет.

Ползуны — к. *Анабасы*.

Полибии (Polybiinae) — полибиялар; сары аарылардын бир уруусу.

Полибрахиды (Polybrachiidae) — полибрахиалар; погонофаралардын бир тукуму.

Полигордиусы (Polygordiidae) — полигордиустар; мурунтан муунактуу курттардын бир тукуму.

Поликлады — к. *Турбеллярии многоветвистостищеские*.

Поликотилус байкальский (*Polycotylus*) — Байкал поликотилусу; үч тармак ичегилүү түктүү курттар түркүмүнүн бир өкүлү.

Поликсены (Polyxenidae) — поликсендер; чачыкуйрук төрт буттуу жандыктардын бир тукуму.

Полимерные — к. *Многосегментные*.

Полимиксии (Polymixia) — полимиксиялар; барбудо түспөлдүү балыктардын бир уруусу, буларга: полимиксия японская (*P. japonica*) — жапон полимиксиясы кирет.

Полиподумы (Polypodium) — полиподумдар; көнгөл жандыктардын бир мите уруусу.

Полипрастроны (Polyprastron) — полипрастрондор; ичегарында жашоочу инфузориалардын бир уруусу.

Полиприоны (Polyprion) — полиприондор; корумчул алабугалардын бир уруусу, буларга: полиприон обыкновенный (*P. amerinum*) — кадимки полиприон кирет.

Полипусы (Polypus) — полипустар; сегиз буттардын (спруттардын) бир уруусу.

Полипы гидродные (Hydrozoa) — гидрозойлор; көнгөл тибиндеги жандыктардын бир классы.

Полипы коралловые (Anthozoa) — шурулуу полиптер; көнгөлдөрдүн шуру берүүчү жандыктарынын бир классы.

Полипы сцифоидные (Scyphozoa) — сцифоид полиптер; көнгөл тибиндеги жандыктардын бир классы.

Полисты (Polistes) — полисттер, узун курсактар; сары аарылардын бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: полист американский (*P. stigma*) — Америка узун курсагы, п. бледноногий (*P. fuscatus pallipes*) — куба бут узун курсак, п. восточный (*P. orientalis*) — чыгыш узун курсагы ж. б.

Полихеты — к. *Кольцецы многощетинковые*.

Полицентропиды (Polycentropidae) — полицентропидалар; түкканат каскактардын бир тукуму.

Поллак — к. *Люр*.

Полник — к. *тетерев*, уюк *Тетеревиные*.

Полозы большеглазые (Ptyas) — бакыракай соймондор; уусуз жыландардын бир уруусу, булардын түрлөрү, мисалы, полоз большеглазый (*P. micosus*) — бакыракай соймон ж. б.

Полозы лазающие (Elaphe) — даракчыл соймондор; уусуз жыландардын бир уруусу, буларга төмөнкү түрлөр кирет: полоз амурский (*E. schrenki*) — Амур соймону, п. закавказский (*E. hohenackeri*) — Кавказ соймону, п. красносинный — күрөң жон соймон, п. леопардовый (*E. situla*) — темгилдүү соймон, п. малочешуйчатый (*E. quadrigata*) — чала түрпүлүү соймон, п. мандариновый (*E. mandarina*) — мандарин соймону, п. островной (*E. taeniura*) — ичке куйрук соймон, п. узорчатый (*E. diono*) — наардуу соймон, п. четырехполосый (*E. quatuorlineata*) — төрт түшкүндүү соймон, п. Шренка — к. п. *амурский*, п. японский (*E. japonica*) — жапон соймону.

Полозы настоящие (Coluber) — накта соймондор (уруу); суужыландардын же уусуз жыландардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: полоз желтобрюхий (*C. jugularis*) —

- сары боор соймоң, п. Карелина — к. п. *поперечнополосатый*, п. краснополосый (С. rhodogachis) — кызыл жон соймоң, п. оливковый (С. pajadum) — сур соймоң, п. поперечнополосатый (с. Karelini) — кадимки соймоң, Карелин соймоңу, п. пятнистый (С. tygia) — чаар соймоң, п. разноцветный (С. variegata) — ала соймоң, п. черный (с. constrictor) — кара соймоң.
- Полорогне** (Bovidae) — үлк мүйүздүүлөр; бодо сымалдуулар, ача туяктуу, желиндүү айбандардын бир тукуму.
- Полорылы** (Coelorrhynchus) — көңдөй тумшуктар; субагай куйруктуу балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: полорыл полосатый (С. fasciatus) — алача көңдөй тумшук.
- Полосатик I** (Trematodes hansonii) — алача трематод; нототения балыктарынын бир түрү.
- Полосатики II** (Blaenopteridae) — жаянкиттер; эн ири киттердин бир тукуму, булардын уруулары жана түрлөрү бар: полосатик Брайда (Balaenoptera edeni) — Брайд жаянкити, п. большой — к. *кит синий*, уюк *Китообразные*, п. малый северный (Balaenoptera acutorostata) — түндүк кидик жаянкит, п. малый южный (В. bonaerensis) — түштүк кидик жаянкит, Бони жаянкити, полосатики настоящие (Balaenoptera) — накта жаянкиттер (уруу).
- Полосатый ворчун роңицск** — к. *ворчун полосатый-роңицск*, уюк *Ворчуны*.
- Полоску I** (Acilius sulcatus) — шапшынчаак; чөптүл сүзгүч конуздардын бир түрү.
- Полоскун II** — к. *енот-полоскун*, уюк *Енотовые*.
- Полужесткокрылые** — к. *Клопы*.
- Полузубки** (Hemiodontidae) — үстүнкү тиштүүлөр; Түштүк Американын өзөндөрүндө жашоочу, астынкы тиштери жок балыктардын бир тукуму.
- Полузубке салматеры** — к. *Полузубки*.
- Полумаки** — к. *Галапемиры*.
- Полумышь лесная** (Naracoearus insignis) — токой чычкансөрөйү; Америка кошаяксөрөйү кемиргич айбандарынын бир түрү.
- Полубезьяны** (Prosimi) — маймылсөрөйлөр; желиндүү примат айбандардын бир түркүмчөсү.
- Полусел** — к. *Кулан*.
- Полурыльовые** (Hemirhamphidae) — ашык ээктүүлөр; балыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү белгилүү: полурыл бойцовый (Dermogenys pusillus) — уруччаак ашык ээк, п. длиннорылый (Euloptorhampus viridis) — узун тумшук ашык ээк, п. летучий (Oxuporhampus micropterus) — учкуч ашык ээк, п. океанический (Euleptorhampus longirostris) — океан ашык ээги, п. японский (Hyporhampus sajori) — жапон ашык ээги.
- Полутушканчики американские** (Zapus hudsonius) — Америка кошаяксөрөйлөрү; кошаяктар тукумунун бир уруусу.
- Полухордовые** (Hemichordata) — чала хордалуулар; жандыктардын бир тиби.
- Получешуйникоподобные** (Hemilepidotinae) — чала какачсымактар; дениз балыктарынын бир тукумчасы, булардын бир нече түрү белгилүү: получешуйник белобрюхий (Hemilepidotus jordani) — ак боор чала какач, п. Гильберта (H. gilberti) — Гильберт чала какачы, п. пятнистый (H. hemilepidotus) — кадимки чала какач ж.у.с.
- Польношка** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Полошек** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Польшка** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Поляк** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Поляш** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Помадазиновые** — к. *Ворчуны*.
- Помаценорус** (Pomacenorius) — помаценорус; шурулуу полиптердин арасында жашоочу балыктардын бир уруусу.
- Помацентровые** (Pomacentridae) — помацентр сымалдуулар; жылуу дениздерде жашоочу балыктардын бир тукуму.
- Помоксис** — к. *Крапли*.
- Помолобы** (Pomolobus) — помолобдор; айнакөз балыктардын бир уруусу.
- Поморники** (Stercorariinae) — каракчылар; чардактардын бир тукумчасы, булардын бир нече түрү белгилүү: поморник большой (Stercorarius skua) — ири каракчы, п. длиннохвостый (S. longicaudus) — узун куйрук каракчы, п. короткохвостый — чолок куйрук каракчы, п. средний (S. pomarinus) — орто каракчы.
- Помох** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Помоха** — к. *тетерева*, уюк *Тетеревиные*.
- Помпано** — к. *Трахиноты*.
- Помпилы** (Pompilus) — помпилдер; жекече сары аарылардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: помпил дорожный (P. viaticus) — жолчу помпил, п. опушенный (P. ciliatus) — түктүү помпил, п. черный (P. apicalis) — кара помпил.
- Помпон** (Anisotremus surinamensis) — помпон; коркулдак балыктардын бир түрү.
- Понгиды** — к. *обезьяны человекообразные крупные*, уюк *Обезьяны*.
- Понерины** — к. *муравьи-бульдоги*, уюк *Муравьи*.
- Понеры** (Ponera) — понералар; бучук кумурскалардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: понера европейская (P. coarctata) — Европа понерасы, п. желтая — сары понера, п. индийская (P. indicus) — Индистан понерасы, п. те-хасская — Техас понерасы ж.б.
- Пони** — пони, кидик жылкы; майда жылкылардын бир тобу.
- Понтомия** (Pontomyia natans) — понтомия; ызылдак чиркейлердин бир түрү.
- Пончо** — к. *Калибара*.
- Поперечноротые** (Plagiostomata) — алкымооздор; ооздору тумшугунун учунда эмес, алкым жагына орношкон балыктардын бир классы (эски классификация боюнча, жаңысы — кемирчектүү балыктар).
- Поплавок** — к. *плавунички крулоносый*, уюк *Плавунички*.
- Поползневые** (Sittidae) — көктөкелер; жар боорунда жөргөлөп жүрүүчү чымчыктардын

бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: по-ползень восточный — к. п. обыкновенный, п. западный — к. п. канадский, п. канадский (*Sitta canadensis*) — Канада көктөкеси, п. каменный — к. п. скалистый, п. коралловоклювый (*Hypositta corallirostris*) — кызыл тумшук көктөкө, п.-крошка (*Sitta pygmaea*) — кеңдей көктөкө, п. обыкновенный (*S. europaea*) — кадимки көктөкө, п. скалистый (*S. heurtaueri*) — зоо көктөкеси ж. б.

Поползни — к. *Поползневые*.

Попугай (*Psittaci*) — тотулар; жылуу жерде жашоочу, оңой бакма болуучу куштардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: попугаи амазонские (*Amazona*) — Амазона тотулары (уруу), п. Ары — к. Ары, п. благородные (*Psittacula*) — асыл тотулар (уруу), п. висячие (*Loriculus*) — салаңдак тотулар (уруу), п. дятловые (*Micropsittinae*) — доңкулдактотулар (тукумча), п. клинхвостые — чубаккуйрук тотулар (*top*), п. короткохвостые — чолок куйрук тотулар (*top*), п. настоящие (*Psittacinae*) — накта тотулар (тукумча), п. ожереловые — к. п. благородные, п. плоскохвостые (*Platyercus*) — жалпак куйрук тотулар (уруу), п. ракетохвостые (*Prioniturus*) — желеккуйрук тотулар (уруу), п. совиные (*Strigopinae*) — бабыргантотулар (уруу), попугай висячий синеголовый (*Loriculus galgulus*) — көк баш салаңдак тоту, п. волнистый — к. *Попугайчик волнистый*, п. каролинский (*Conuropsis carolinensis*) — Каролина тотусу, п.-монах (*Myiopsitta monachus*) — кечилтоту, п. малый карликовый — к. п. *Склеттера*, п. ночной (*Geopsittacus occidentalis*) — тунку тоту, п. ожерельный Крамера (*Psittacula krameri*) — Крамер асыл тотусу, п. ракетохвостый лузонский (*Prioniturus luconensis*) — Лузона желеккуйрук тоту, п. серый (*Psittacus erithacus*) — боз тоту, п. Склеттера (*Micropsitta pusio*) — Склеттер тотусу, п. совиный (*Strigops habrotilus*) — бабыргантоту.

Попугайчик волнистый (*Melapsittacus undulatus*) — наардуу кыргыйтоту.

Попугайчик земляной (*Pezoporus wallicus*) — кызыл чеке кыргыйтоту.

Попугайчик нимфовой (*Nymphicus hollandicus*) — нимфа кыргыйтоту.

Попугайчики травяные (*Neophema*) — шиберчи кыргыйтотулар (уруу); булардын бир нече түрлөрү бар: попугайчик скальный (*Nymphicus petriphila*) — зоо кыргыйтотусу, п. украшенный (*N. elegans*) — кооз кыргыйтоту, п. элегантный — к. п. украшенный ж.у.с.

Попутчик — к. *каменка обыкновенная*, уюк *Каменки*.

Порги (*Calamus*) — поргалар; деңиздин таманбалыктарынын бир уруусу.

Порешня — к. *выдра обыкновенная*, уюк *Выдры настоящие*.

Пориты — к. *Пориты*.

Пориты (*Porites*) — пориттер; арал жаратуучу шурулардын бир уруусу.

Поркупин (*Erethizon dorsatum*) — поркупин; Түндүк Америкадагы даракчыл чүткөрлөрдүн бир түрү.

Поромитра большеглазая (*Poromitra macrops*) — бакыракай поромитра; перкоид балыктарынын бир түрү.

Поромия (*Poromya granulata*) — поромия; кош капкалуу деңиз моллюскаларынын бир түрү.

Порпита (*Porpita*) — порпиталар; гидрозой классындагы жандыктардын бир уруусу.

Портландия (*Portlandia*) — портландиялар, тарак тиштүү моллюскалардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: портландия арктическая (*P. arctica*) — Арктика портландиясы, п. эстуарная (*P. aestuariorum*) — эстуар портландиясы.

Портниха (*Cisticola*) — жөрмөчүлөр, короолулар тукумундагы чымчыктардын бир уруусу, буларга портниха — к. *славка-портниха*, уюк *Славковые кирет*.

Поручейник — балырчы чулдук; чулдуктардын бир түрү.

Порфирасписы (*Porphyraspis*) — порфираспистер; жалбырак гежик коңуздардын Америкадагы бир уруусу.

Порфиросец — к. *Курица суатанская*.

Порховка большая — к. *Шилохвость*.

Порцелланастериды (*Porcellanasteridae*) — порцелланастерлер; деңиз жылдыздарынын бир тукуму.

Порцеллановые — к. *Порцелланастериды*.

Поссумы (*Phalangeridae*) — поссумдар; баштыкчан кемригич айбандардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: поссум большой (*Schoinobates volans*) — ири поссум, п. киселецый серый — к. п. *Кука*, п. Кука (*Pseudocheirus couci*) — Кук поссуму, п. Ледбитера (*Gymnobelideus leadbeateri*) — Ледбитер поссуму, п. летающий сахарный (*Petaurus breviceps*) — шерчил учкуч поссум, п. л. большой — к. п. *большой*, п. лисовидный — к. п. *обыкновенный*, п.-медвед (*Tarsipes spencerae*) — балчыл поссум, п. обыкновенный (*Trichosurus vulpecula*) — кадимки поссум, п.-пигмей (*Cercartus nanus*) — кидик поссум, п.-шеткохвост — к. п. *обыкновенный*, поссумы кольцехвостые (*Pseudocheirus*) — чагарак куйрук поссумдар (уруу), п.-медведы (*Tarsipediae*) — балчыл поссумдар (тукумча), п.-пигмей (*Cercartetus*) — кидик поссумдар (уруу), п. полосатые (*Dactylopsila*) — алача поссумдар (уруу), п. типичные (*Phalangerinae*) — кадимки поссумдар (тукумча), п. цепкохвостые — к. п. *кольцехвостые*, п. шеткохвостые (*Trichosurus*) — барак куйрук поссумдар (уруу).

Постодиплостомы кутикульные (*Postodiplostomum*) — кутикулалуу постодиплостомалар; трематода мите курттарынын бир уруусу.

Потору — к. *крысы кенгуровые мускусные*, уюк *Крысы*.

Потто I — поттолор; чала маймыл айбандардын бир тобу, буларга төмөнкү уруулар: потто

- калабарские I (*Arcotocebus*) — Калабары поттолуору (уруу), потто обыкновенные (*Perodicticus*) — кадимки поттолуору (уруу), жана потто калабарский ангантибо (*Arcotocebus calabarensis*) — Калабары потто-су, потто обыкновенный (*Perodicticus potto*) — кадимки потто кирет.
- Потто серый II** — к. *козодой исполнский серый*, уюк *Козодои*.
- Поциллопоры** (*Pocilloroga*) — поциллопоралар; шурулардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: поциллопора обыкновенная (*Pocilloroga pocilloroga*) — кадимки поциллопора, п. оленья рога (*P. damieornis*) — бугумуйуз поциллопора ж.у.с.
- Почковый клещ смородины** — к. *клещ смородиный почковый*, уюк *Клещи*.
- Почкорез** — к. *кравчик обыкновенный*, уюк *Кравчики*.
- Поясок** — к. *волосохвост обыкновенный*, уюк *Волосохвостовидные*.
- Поясохвосты** (*Cordylidae*) — кемеркуйруктар; кескелдирикттердин бир тукуму, булардын өкүлдөрү: поясохвост гигантский (*Cordylus giganteus*) — дөө кемеркуйрук, п. малый (*C. satharhactus*) — кидик кемеркуйрук, п. обыкновенный (*C. cordilus*) — кадимки кемеркуйрук.
- Пресмыкающиеся** (*Reptilia*) — сойлоктор, рептилиялар; кургакта жашоого ыңтайланган, жерде сойлоп, жөргөлөп жүргөн омурткалуу айбандардын бир классы.
- Пресмыкающиеся зверобразные** — к. *Синапсиды*.
- Пресмыкающиеся чешуйчатые** — к. *Чешуйчатые*.
- Прествичия** (*Prestwichia*) — прествичиялар; чабандас каскактардын бир уруусу.
- Прианкт японский** (*Priacanthus macracanthus*) — жапон прианкты; каталуфа балыктарынын бир түрү.
- Приапиды** (*Priapulida*) — приапидустар; жумуру курттардын бир классы.
- Прибрежник красивый** (*Saldula graciosa*) — кооз жээкчил; канталалардын бир түрү.
- Прибрежник прыгающий** (*Saldula saltatoria*) — секригич жээкчил; канталалардын бир түрү.
- Прибрежники** — к. *клопы-прибрежники*, уюк *Клопы*.
- Привиденьевые** — к. *Палочники*.
- Прилипаовидные** (*Echeneidae*) — жабышкак түспөлдүүлөр; жабышкак балыктардын түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: прилипало обыкновенный (*Echeneis naucrates*) — кадимки жабышкак, прилипаловые (*Echeneidae*) — жабышкак сымалдуулар (тукум), прилипалы (*Echeneis*) — жабышкактар (уруу).
- Приматы** (*Primates*) — приматтар; маймылдарды, чала маймылдарды камтыган, желиндүү айбандардын бир түркүмү, буларга төмөнкүлөр кирет: приматы вышние человекоподобные (*Anthrogoidea*) — киши түспөлдүү татаал түзүлүштүү приматтар (түркүмчө), приматы гаплориновые — гаплориндүү приматтар; узун согончоктуу айбан-
- дарды жана маймылдарды бириктирүүчү топ, приматы стрепсириновые — стрепсириндүү приматтар, тупайя жана арбактар деген айбандарды бириктирүүчү топ.
- Присоска ежовая** — к. *Уточка ежовая*.
- Присоска пятнистая** — к. *Уточка короткоперая*.
- Присоска толстрылая** — к. *Уточка толстрылая*.
- Присоски американские обыкновенные** — к. *Колбнещук*.
- Присосковые** — к. *Морские уточки II*.
- Присоскообразные** (*Gobiesociformes*) — соргуч балыктар; деңиздин жээкке жакын жагында, суу түбүндө бир нерселерге жабышып жашоочу балыктардын түркүмү.
- Пристелла** (*Pristella ridlei*) — пристелла; харацин балыктарынын бир түрү.
- Прстигастеры** (*Pristigaster*) — пристигастерлер; аракурсак айнакөз балыктардын бир уруусу.
- Пристины** (*Pristina*) — пристиналар; аз түктүү муунак курттардын бир уруусу.
- Пристиномы** (*Pomadasy*) — пристиномалар; коркулдак балыктардын бир уруусу.
- Притворяшки** (*Ptinidae*) — анткорлор; коңуздардын бир тукуму, булардын өкүлү, мисалы, притворяшка-вор (*Ptinus fur*) — ууруанткор.
- Прогнихтис** (*Prognichtys agae*) — прогнихтис; учкуч балыктардын бир түрү.
- Продельфины** (*Stenella*) — проделфиндер; делфиндердин бир уруусу, булардын кыйла өкүлү бар: продельфин вертящийся (*S. longirostris*) — чимирилме продельфин, п. малыйский (*S. dubia*) — Малайя продельфини, п. полосатый (*S. caeruleoalbus*) — алача продельфин, п. пятнистый (*S. pernettyi*) — чаар продельфин, п. уздечковый (*S. frontalis*) — дөң чеке продельфин ж.б.
- Проехидны** (*Proechidna*) — проехидналар; ехидналардын бир уруусу, булардын өкүлү: проехидна черноиглая (*Proechidna*) — кара тикендүү проехидна.
- Проехидны новогвинейские** — к. *Проехидны*.
- Прозопистомы** (*Prosopistomidae*) — прозопистомалар; кунүмдүк ийнеликттердин бир тукуму.
- Прозописы** (*Prosopis*) — прозопистер; аарылардын бир уруусу.
- Прозотомата** — к. *Переднеротые*.
- Прокладиусы** (*Procladius*) — прокладиустар; ызылдак чиркейлердин бир уруусу.
- Промикропсы** (*Promicrops*) — промикростор, бүтүк көздөр; серан балыктарынын көзү кичине бир уруусу.
- Пронеомения** (*Proneomenia*) — пронеомениялар; жыланач (кабыксыз) моллюскалардын бир уруусу.
- Пропеамуссимум** (*Propeamussium*) — пропеамуссимумдар; деңиз таракчаларынын (моллюскалардын) бир уруусу.
- Пропитек** (*Propithecus*) — пропитек; үрпөк индрии маймылдарынын бир түрү.
- Пропитеки** — к. *индрии хохлаые*, уюк *Индризиды*.
- Проплиопитекусы** (*Proplioipithecus*) — проплиопитектер; байыркы маймылдардын бир теги.
- Просник** — к. *Туруухтан*.

Пропалтеллы (Prasfaltella) — пропалтеллалар; майда чабандес каскактардын бир уруусу.

Простейшие (Protozoa) — жөнөкөйлөр; жалгыз клеткалуу жандыктардын бир тиби.

Проеянка (Emberiza calandra) — чоң думбул; думбул чымчактардын бир түрү.

Протей (Protidae) — протейлер; амфибия айбандарынын бир түркүмчөсү жана тукуму, булардын өкүлдөрү: протей американын (Necturus maculosus) — Америка протейи, п. европейский (Proteus anguinus) — Европа протейи.

Протогиппус (Protohippus) — протогиппус; жылкылардын байыркы бир теги.

Протодриляды (Protodrilidae) — протодрилястар; мурунтан муунактуу курттардын бир тукуму, протодрилюс (Protodrilus) — протодрилюс уруусу кирет.

Протоэю — к. *Простейшие*.

Протоплеисе — к. *Плявко-птичья*, уюк *Плявки*.

Протомиктофы (Protomycophum) — протомиктофтор; анчоус балыктарынын бир уруусу.

Протомонады (Protomonadina) — протомонастар; чыбырткычан жандыктардын бир түркүмү.

Протополибия (Protopolybia) — протополибиялар; сары аарылардын бир уруусу.

Протоптер (Protopter) — протоптерлер; жөнөкөй канаттуулар, эки түрдүү дем алуучу балыктардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: протоптер большой (P. aethiopicus) — ири протоптер, п. бурый (P. annecteus) — күрөң протоптер, п. малый (P. amphibius) — кидик протоптер; протоптер темный (P. dolloi) — кара протоптер.

Протореастер (Protoreaster) — протореастерлер; дениз жылдыздарынын бир уруусу.

Проторозавры (Protorosauria) — проторозаврлар; сойлоктор.ун байыркы бир түркүмү.

Прототака (Protothaca) — прототакалар; дениздердин кош капкалуу моллюскаларынын бир уруусу.

Прототрокт (Prototroctus) — прототроктор; корюшка балыктарынын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: прототрокт австралийский (P. margaena) — Австралия прототрокт, п. новозеландский (P. oxyrhynchus) — Жаңы-Зеландия прототрокт.

Протула (Protula protula) — протула; дениздин түбүндө жашоочу көп түктүү курттардын бир түрү.

Протура (Aceretomon) — протура; мурутсуз, майда муунак буттуу жандыктардын бир түрү.

Протуры — к. *Бессаяжковые*.

Прохилоды (Prochilodus) — прохилодалар; канылтыр сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Прудовики (Limnaeidae) — көлчүкчүлдөр; көлчүктөрдө, саздактарда жашоочу майда үлдүрдүн бир тукуму, булардын кыйла өкүлү белгилүү; прудовик болотный (Stagnicola palustris) — саз көлчүкчүлү, п. большой (Limnaea stagnalis) — ири көлчүкчүл, п. малый (Galbe truncatula) — ки-

дик көлчүкчүл, п. обыкновенный — к. п. *большой*, п. овальный (Radix peregra) — сүйрү көлчүкчүл, п. странствующий — жолбун көлчүкчүл, п. тинный (R. auricularia) — кулактуу көлчүкчүл, п. яйцевидный — к. п. *овальный*.

Прусак — к. *Таракан рыжий*, уюк *Таракановые*.

Прусы (Calliptamus) — зыяндуу чегирткелер; жучегирткелердин бир уруусу, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: прус итальянский (C. italicus) — Италия жучегирткеси, п. туранский (C. turanicus) — кайрак жучегирткеси, Туран жучегирткеси; п. богарный — к. п. *туранский*.

Прыгающие (Saltientia) — секирүүчүлөр; амфибиялардын бир чоң түркүмү.

Прыгун буковый (Rhinchaenus fagi) — букчул бүргөкөнуз; бүргөкөнуздардын бир түрү.

Прыгунчики — к. *Тетригиды*.

Прыгунчиковые (Macroscelidae) — кошаяксөрөйлөр; каскак жандыктар менен тамактануучу чычкан түспөлдүү айбандардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: прыгунчик короткоухий (Macroscelides probescideus) — чунак кошаяксөрөйлөр (уруу), прыгунчики лесные (Rhynchocyon) — токой кошаяксөрөйлөрү (уруу).

Прыгуны I — к. *Туты*.

Прыгуны илестые II (Periophthalmidae) — бакагөздөр; дениздердин ылайлуу жээктеринде секирип жүрүүчү, көзү тостойгон майда балыктардын тукуму, булардын өкүлдөрү: прыгун илестый обыкновенный (Periophthalmus koelreuteri) — кадимки бакагөз; п. скальный (Rupiscartes saliena) — зоо бакагөзү ж.б.

Прыгуны малые IV (Microdipodops) — кидик секиргичтер; баштыкуурт чычкансымак секиргичтердин бир уруусу, булардын өкүлдөрү: прыгун бледный (M. pallidus) — куба секиргич, п. большеголовый (M. megacephalus) — чоң баш секиргич.

Прыгуны тушканчиковые III (Dipodomys) — кошаяксмак секиргичтер; баштыкуурт чычкансымак секиргичтердин бир уруусу, булардын өкүлдөрү: п. знаменхвостый (Spectabilis) — желеккуйрук секиргич, п. колочий (Liomys litogatus) — тикендүү секиргич, п. Мерриана (D. merriami) — Мерриам секиргичи.

Прямкрылые (Orthoptera) — субагай канаттар; каскак жандыктардын бир түркүмү.

Прямкрылые длинноусые (Dolichocera) — узун мурут субагай канаттар; субагай канаттуу каскак жандыктардын бир түркүмчөсү.

Прямкрылые короткоусые (Brachycera) — чолок мурут субагай канаттар; байыркы канаттуу каскак жандыктардын бир түркүмү.

Псаммобии (Sanguinolariidae) — псаммобиялар; накта эбелекбакалоор моллюскалардын бир тукуму.

Псевдоблени (Pseudoblennius) — псевдобленилар; керчакбалыктардын бир уруусу.

Псевдозухия (Pseudosuchia) — псевдозухиялар; байыркы жандыктардын бир биологиялык тобу.

Псевдорасбора (*Pseudorasbora parva*) — псевдорасборалар; канылтыр балыктардын бир уруусу, төмөнкү түрү кирет: псевдорасбора малая (*Pseudorasbora parva*) — кидик псевдорасбора.

Псевдостихопусы (*Pseudostichopus*) — псевдостихопустар; голотуриялардын бир уруусу.

Псени (*Psenes*) — псендер; океан балыктарынын бир уруусу, булардын өкүлү: псен прозрачный (*P. pellucidus*) — тунок псен.

Псеттодовидные (*Psettodoidei*) — псеттод түспөлдүүлөр; камбала сымалдуу балыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: псеттод азиатский (*Psrtodes erumei*) — Азия псеттоду, п. африканский (*P. belcheri*) — Африка псеттоду, псеттодовые (*Psottodidae*) — псеттод сымалдуулар (тукум), псеттоды (*Psettodes*) — псеттодор (уруу) ж. б.

Псеудис (*Pseudis paradoxa*) — псеудис; Гвинеяда жашоочу баканын бир түрү.

Псефур (*Psephurus gladius*) — псефур; калактумшук балыктардын Янзцы өзөнүндөгү бир түрү.

Псилопа нефтяная (*Psilopa petrolei*) — нефтичыл псилопа; чымчылардын бир түрү.

Психея — к. *Мешечница одноцветная*, уюк *Мешечница*.

Психиды — к. *Мешечница*.

Психролотовые (*Psychrolutidae*) — психролоттөр; жалпак баш балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: психролот удивительный (*Psychrolutes paradoxus*) — укмуштуу психролот.

Психропотиды (*Psychropotidae*) — психропотестер; голотуриялардын бир тукуму, булардын өкүлүнүн катарына психропотес (*Psychropotes gigares*) — психропотес кирет.

Псовые — к. *Собацы*.

Птерелеотрисы (*Ptereleotris*) — птерелеотристер; букачарсөрөй балыктардын бир уруусу.

Птерицы (*Pteriacea*) — птериулер; деңиз моллюскаларынын бир чон тукуму.

Птероактилии собственно (*Pterodactyla*) — накта птероактилдер; байыркы учуп жүргөн айбандардын бир тобу, птерозаврлар түркүмүнө таандык болгон.

Птерозавры (*Pterosauria*) — птерозаврлар; сойлоктордун байыркы бир түркүмү.

Птерозома (*Pterosoma*) — птерозомалар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Птеролебии (*Pterolebias*) — птеролебиялар; канылтыртыш балыктардын бир уруусу.

Птеромалиды (*Pteromalidae*) — птеромалидалар; чабандес каскак жандыктардын бир тукуму.

Птеротрахея (*Pterotrachea*) — птеротрахеялар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Птероцера (*Pterocera*) — птероцералар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Птилиховые (*Ptilichthyidae*) — птилихтер; океан балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлү птилихт (*Ptilichthys goodei*) — птилихт.

Птиходактисы (*Ptichodactys*) — птиходактистер; актиниялардын бир уруусу.

Птихоптериды (*Ptychopteridae*) — птихоптера сымалдуулар; чиркейлердин бир тукуму.

Птихохейлусы (*Ptychocheilus*) — птихохейлустар; канылтыр балыктардын Америкадагы бир уруусу.

Птица-секретарь — к. *секретарь*, уюк *Секретари*.

Птицетазовые (*Ornithischia*) — куш чаттуулар; сойлоктордун байыркы бир түркүмү.

Птицы (*Aves*) — куштар; мүйүз тумшуктуу, канаттарынын жардамы менен учуп конуучу, жылуу кандуу айбандардын бир классы.

Птицы беседковые — к. *Шалашниковые*.

Птицы бескилевые (*Ratitae*) — жалпак төштүү куштар; төш сөөгүнүн кыры жок куштардын бир тобу.

Птицы водоплавающие — суучул куштар; сууда сүзүп жан багуучу куштар.

Птицы выводковые — жөжөлүү куштар; жөжө чыгарып, ээрчитип жүрүп чонойтуучу куштар.

Птицы залетные — келимсек куштар; бир аз токтоп өтүүчү куштар.

Птицы зерноядные — данчыл куштар; дан менен тамактануучу куштар.

Птицы зубастые — тиштүү куштар; байыркы кырылган куштардын бир классчасы.

Птицы килевые — к. *Птицы килегрудые*.

Птицы килегрудые — кыр төштүү куштар; төш сөөгүнүн кыры бар куштар.

Птицы кричащие — чарылдак куштар; таранчы түспөлдүүлөр түркүмүндөгү чымчыктардын бир түркүмчөсү. Булар сайрай албайт.

Птицы-лиры — к. *Лирохвостьные*.

Птицы ловчие — кыраан куштар; аң уулоого, илбээсиндерди кармоого үйрөтүлүүчү куштар.

Птицы моногамные — жубайчыл куштар; эркек-ургаачы болуп бөлүнүп жашоочу куштар.

Птицы-мыши (*Colii*) — чычканкуштар; Африкада жашоочу куштардын бир түркүмү; булардын өкүлдөрү: птица-мышь длиннохвостая (*Colius macrourus*) — узун куйрук чычканкуш ж. у. с.

Птицы насекомоядные (*Insectivora*) — каскак жечүлөр; каскакчыл куштар, чымын-чиркей, курт-кумурскалар менен тамактанып жашоочу куштар.

Птицы-носороги (*Bucerotidae*) — кериккуштар; тропик алкактарында жашоочу куштардын бир тукуму.

Птицы оседлые — тургун куштар; жайдыр-кыштыр бир жерде жашоочу куштар.

Птицы певчие — сайрагыч куштар; үнүн кубулжутуп чыгарып, көпкө дейре сайрай берүүчү куштар.

Птицы перелетные — келгин куштар; жазында келип, күзүндө кетүүчү, же күзүндө келип, жазында кетүүчү куштар.

Птицы полигамные — үйр басуучу куштар; эркек-ургаачы болуп жубайга бөлүнбөй, тобу менен журушуп көбөйүүчү куштар.

Птицы пролетные — өткүн куштар; жазында, күзүндө учуп өтүүчү куштар.

- Птицы птенцовые** — балапандуу куштар; балапандарын уясында багып чонойтуучу куштар.
- Птицы разноголосые** — к. *Птицы певчие*.
- Птицы райские (Paradisaeidae)** — бейишчымчыктар; Австралиядагы кооз чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: птица райская Вильсонова (*diphyllodes respública*) — Вильсон бейишчымчыгы, п. р. двумымпеловая (*Pteridofora albarti*) — кош вымпелдүү бейишчымчык, п. р. королевская (*Cinnurus regius*) — падышалык бейишчымчык, п. р. малая (*Paradisaea minor*) — кидик бейишчымчык.
- Птицы-носороги (Bucerotidae)** — кериккуштар; тропик алкактарында жашоочу куштардын бир тукуму.
- Птицы типичные (Neognathae)** — кадимки куштар; куштардын бир чон түркүмү.
- Птицы хищные** — ийри тумшуктар, алгыр куштар, жырткыч куштар; айбандарды, куштарды кармап жечү же алардын тарпы менен тамактанып жашоочу куштардын бир түркүмү.
- Птицы хищные дневные (Accipitres)** — күндүзгү алгыр куштар (түркүмчө).
- Птицы хищные несоколиные** — к. *Ястребиные*.
- Птицы хищные ночные** — түнкү алгыр куштар; жемин түндө кармап жечү куштардын бир түркүмү, к. *Совы*.
- Птицы хищные соколиные** — к. *Соколиные*.
- Пугаловки (Benthophilus)** — карачкылар; балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: пугаловка каспийская (*B. macrocephalus*) — хазар карачкысы.
- Пугаловкоподобные (Benthophilinae)** — карачкы түспөлдүүлөр; букачарбалыктардын бир тукумчасы.
- Пуду (Pudu)** — пуду; Америка бугуларынын тукумчасына кирген майда айбандын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: п. обыкновенный (*Pudu pudu*) — кадимки пуду, п. северный (*Pudu mephistophiles*) — түндүк пуду ж.б.
- Пузанки (Alosa caspia)** — чедирендер; айнакөз балыктардын Кара-Дениз менен Каспи дениздеринде таралган бир кенири уруусу, булардын кыйла өкүлү бар: пузанок — к. п. *северокаспийский*, п. азовский (*A. caspia taurica*) — Азов чедирени, п. астрабадский (*A. caspia persica*) — перси чедирени, п. большеглазый (*A. saroshnikovi*) — алагай чедирен, п. круглоголовый (*A. sphaeroccephala*) — тоголок баш чедирен, п. палинастомский (*A. caspia palaeostomi*) — палинастом чедирени, п. северо-восточный (*A. caspia salina*) — түндүк-чыгыш чедирени, п. северокаспийский (*A. caspia caspia*) — түндүк хазар чедирени, п. черноморскокаспийский (*A. caspia*) — Кара-Дениз-хазар чедирени, п. черноморский (*A. caspia nordmanni*) — Кара-Дениз чедирени, п. энзелинский (*A. caspia knipowitchi*) — Энзели чедирени.
- Пузыреногие (Physopoda)** — исиркебуттар; каскак жандыктардын бир түркүмү.
- Пуку (Kobus vardoni)** — пуку; бөкөндөрдүн суутекелер тукумчасындагы бир кийик түрү.
- "**Пуланги**" — к. *Астрокобитисы*.
- Пальмонаты** — к. *улитки легочные*, уюк *Улитки*.
- Пулхрипиннис (Hypheosobrycon pulchripinnus)** — пульхрипиннис; харацин балыктарынын бир жашыл түрү.
- Пума (Felis concolor)** — пума; Америка арстаны, арстандардын бир түрү.
- Пунарес (Cercomys)** — пунарес; тикендүү шинилла сымалдуулардын бир уруусу.
- Пунктурелла (Puncturella)** — пунктурелла; курсакул үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Пуночка (Plectrophenax nivalis)** — түндүк думбул; думбул чымчыктардын бир түрү.
- Пунтиусы (Puntius)** — пунтиустар; каңылтяр балыктардын аквариумда багылуучу бир түрү, мунун ар кандай расасы бар: пунтиус вишневым (*P. titteya*) — чие түстүү пунтиус, п. огненный (*P. conchoni*) — чокпунтиус, п. суматранский — к. п. *четырёхполосый*, п. черный (*P. nigrofasciatus*) — кара пунтиус, п. четырёхполосый (*P. tetrazona*) — төрт түшкүндүү пунтиус.
- Пупиллы (Pupillidae)** — пупиллалар; кургактагы үлүлдөрдүн бир тукуму.
- Пустельга обыкновенная (Falco tinnunculus)** — кадимки күйкө; шумкарлар тукумундагы, чычкан алуучу куштардын бир түрү. Мунун төмөнкү түрчөсү белгилүү: пустельга степная (*Falco naumanni*) — боздон күйкөсү.
- Пустынницы (Sphingonotus)** — чөлчүлдөр; чергиткелердин бир уруусу.
- Путасеу (Micromesistius)** — путасулар; треска сымалдуу балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: путасеу северная (*M. roulassou*) — түндүк путасеу.
- Путарак пегий (Diplomesodon pulchellum)** — ала жерчукуур; жерчукуур чычкандардын бир түрү.
- Пуффин большой** — к. *буревестник большой*; уюк *Буревестники*.
- Пуффин бурый** — к. *буревестник тонкоклювый*, уюк *Буревестники*.
- Пуффин обыкновенный** — к. *буревестник малый*, уюк *Буревестники*.
- Пуффин серый** — к. *буревестник тонкоклювый*, уюк *Буревестники*.
- Пуффины настоящие** — к. *буревестники настоящие*, уюк *Буревестники*.
- Пухляк** — к. *синица болотная*, уюк *Синицевые*.
- Пуховки (Bucconidae)** — мамыктар; Түштүк Америкадагы, доңкулдак түспөлдүүлөр түркүмүнө кирүүчү чымчыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: пуховка бурая (*Melanoptila fusca*) — күрөң мамык.
- Пухоеды (Mallophaga)** — тыбытчылдар; куштардын жүнүн жеп, мителик кылган каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: пухоед бледный куриный (*Menopon pallidum*) — тооктун куба тыбытчылы, п. вороний (*Colpoccephalum subaequalis*) — карма тыбытчылы, п. голубиный (*Columbikola columbae*) — когүчкөн тыбытчылы, п. павлиный (*Goniodes pavonis*) — тоос тыбытчылы, пу-

- хоеды настоящие (*Amblycera*) — накта ты-бытчылар (түркүмчө).
- Пучеглаз** — к. *авдотка обыкновенная*, уюк *Авдотки*.
- Пчелиные вши** (*Braulidae*) — канатсыз чымындар; аарыларга мителик кылуучу майда чымындардын бир тукуму, булардын белгилүү өкүлү: пчелиная вошь (*Braula caeca*) — канатсыз чымын.
- Пчелиный волк** (*Philanthus triangulum*) — аары карышкыры; сары аарылардын балаарыга өч бир түрү.
- Пчеловидки** (*Eristalis*) — аарысымактар; шылдырчымындардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: пчеловидка обыкновенная (*E. tenax*) — кадимки аарысымак, п. огородная (*E. horticola*) — корук аарысымагы.
- Пчеложуки** (*Trichodes*) — аарыконуздар; конуздардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: пчеложук пчелиный (*T. ariarius*) — аарычыл аарыконуз, п. украшенный (*T. ornatus*) — кооз аарыконуз.
- Пчелы** (*Apidae*) — аарылар; жалтырак канаттуу каскак жандыктардын бир тукуму, булардын көп систематикалык категориясы бар: пчела земляная серая — к. *андрена седая*, уюк *Андрены*, п. индийская большая (*Apis dorsata*) — Индиястан ири аарысы, п. листорез (*Megachile*) — жалбырак кескич аары, п. медоносная (*Apis mellifera*) — балаары, пчелы-благородные — к. п. *медоносные*, п.-бродяжки (*Nomadinae*) — тентиме аарылар (тукумча), п.-каменщицы (*Chalicodoma*) — баксачыл аарылар (уруу), п.-листорезы (*Megachile*) — жалбырак кескич аарылар (уруу), п. медоносные (*Apis*) — балаарылары (уруу), п. настоящие — к. п. *медоносные*, п. общественные — к. п. *медоносные*, п. одиночные — жеке аарылар (топ), п. осовидные (*Sphécodes*) — сары аарысымактар (уруу), п. плотники (*Xylocopa*) — жыгаччы аарылар (уруу), п.-смолевницы (*Anthidium*) — чайырчыл аарылар (уруу), п.-шерстобиты (*Anthidium*) — кийизчи аарылар (уруу) ж.у.с.
- Пявница** (*Lema melanopus*) — сүлүкконуз; конуздардын бир түрү.
- Пыжик** — к. *Кречетка*.
- Пыжьян** — к. *сиг-пыжьян*, уюк *Сиговые*.
- Пыльная вошь** — к. *сеноед домовый*, уюк *Сеноеды*.
- Пыльнокрылы** (*Coniopterygidae*) — чакканаттар, чанганаттар; тордомо канаттуу, каскак жандыктардын бир тукуму.
- Пыльцееды** (*Alleculidae*) — тозоңчулдар; өсүмдүктөрдүн гүлдөрүнүн тозоңдору чаны менен тамактануучу конуздардын бир тукуму.
- Пяденицы** (*Geometridae*) — сөөмчүлөр; эжекебесалары сөөмдөп жылган зыянкч көпөлөктөрдүн бир тукуму. Эжекебесалары сөөмдөп, карыштап жылгандыктан булар "сөөмчү" деп аталды, булардын кыйла түрү бар: пяденица березовая (*Archiegea parthenias*) — кайынчыл сөөмчү, п. волосистая — түктүү сөөмчү, п. дымчатая — боз сөөмчү, п. зеленая большая — ири жашыл

сөөмчү, п. зимняя (*Operopthera brumata*) — кышкы сөөмчү, п. крыжовниковая (*Abtacas grossulariata*) — барсылдакчыл сөөмчү, п. настоящая (*Geometra papilionaria*) — накта сөөмчү, п.-обдираль — кайсама сөөмчү, п. сливовая — кара өрүкчүл сөөмчү, п. тутовая — тытчыл сөөмчү, п. черная — кара сөөмчү.

Пятнистки (*Linguatulidae*) — тилсымактар; каңылжаарга жабышып мителик кылган, тилге окшогон кенелердин бир тукуму, булардын өкүлү, мисалы: пятнистка носовая (*Linguatula rhynalis*) — каңылжаар тилсымагы.

Пятнач рыйж — к. *Антриб пятнистый*.

Пятначка — к. *Дупель лесной*.

Р

"Ра-аш" — к. *сам электрический*, уюк *Сомообразные*.

Рабдитиды (*Rhabditidae*) — рабдитиддер; жумуру курттардын бир түркүмү.

Рабирубия — к. *желтохвост кубинский*, уюк *Желтохвосты*.

"Равас" — к. *пальцепер четырехпалый*, уюк *Пальцеперы*.

Равнозубые — текши тиштүүлөр; жандыктардын бир түркүмү.

Равнокрылые хоботные (*Homoptera*) — пилтумшук тең канаттуулар; каскак жандыктардын бир түркүмү.

Равноногие — к. *Ракообразные равноногие*.

Равнопозвонковые — к. *Клюпеидные*.

Равноресничные — к. *инфузории равноресничные*, уюк *Инфузории*.

Рагидия (*Rhagidiidae*) — рагидиялар; кенелердин бир тукуму.

Рагий (*Rhagium*) — рагийлер; мурутчан конуздардын бир уруусу, булардын өкүлү: рагий ребристый (*R. inquisitor*) — кырдуу рагий, р. чернопятнистый — кара тактуу рагий ж.б.

"Раджама" — к. *барилли-бола*, уюк *Барилли*.

Радialные (*Radiata*) — радиустуулар; көп клеткалуу жандыктардын бир систематикалык бөлүгү.

Радиолярии (*Radiolaria*) — танаптуулар, радиоляриялар; жөнөкөйлөр тибиндеги жандыктардын бир классчасы.

Радиофрии (*Radiophrya*) — радиофриялар; инфузориялардын бир уруусу.

Радужница Шренка III (*Apatura schrenki*) — Шренк кубулжума калдырканы; нимфалис тукумундагы калдыркандардын бир түрү.

Радужницы I (*Donacia*) — кооз конуздар; жалбырак кемиргич конуздардын тукумчасы жана бир уруусу, булардын өкүлү: радужница водная (*D. aquatica*) — суучул кооз коңуз.

Радужницы II (*Melanotaenia*) — кубулжумалар; аквариумда багылуучу балыктардын бир уруусу, булардын төмөнкүдөй өкүлдөрү белгилүү: радужница гребнечешуйная (*Glossolepis incisus*) — какач жон кубулжума, р. сен-

- танская (*Chilatherina sentaniensis*) — Сентани кубулжумасы.
- Разбойник** — к. *поморник короткохвостый*, уюк *Поморники*.
- Разноголосые** — к. *Птицы певчие*.
- Разнозубообразные** (*Heterodontiformes*) — түрдүү тиштүү түспөлдүүлөр; акулалардын бир түркүмү.
- Разнозубые** (*Heterodonta*) — түрдүү тиштүүлөр; кош капкалуу моллюскалардын бир түркүмчөсү.
- Разнокрылые** — к. *Бабочки разнокрылые*.
- Разноногие** — к. *Боклолавы*.
- Разноресничные** — к. *инфузории разноресничные*, уюк *Инфузории*.
- Райская птица Вильсонова** — к. *птица райская Вильсонова*, уюк *Птицы райские*.
- Райская птица двувымпеловая** — к. *птица райская двувымпеловая*, уюк *Птицы райские*.
- Райские адовушки** (*Vidua*) — бейиш тулдары; Африкадагы таранчылардын бир кооз уруусу.
- Райские птицы** — к. *Птицы райские*.
- Раки-богомолы** — к. *Ракообразные высшие*.
- Раки десятиногие** — к. *Ракообразные десятиногие*.
- Раки жаброногие** — к. *Ракообразные жаброногие*.
- Раки клешневые** — к. *Раки речные*.
- Раки-кроты** (*Callianassidae*) — ийинчи рактар; ийин жасап жашоочу рактардын тукуму.
- Раки кумовые** — к. *Ракообразные кумовые*.
- Раки листоногие** — к. *Ракообразные листоногие*.
- Раки листоногие настоящие** — к. *Ракообразные жаброногие*.
- Раки-медведи** — аюурактар; чымчууру жок рактар (топ).
- Раки низшие** — к. *Ракообразные низшие*.
- Раки-отшельники** (*Paguridae*) — качкын рактар; деңизде жашоочу он буттуу рактардын бир тукуму.
- Раки речные** — оюн рактары (топ); булардын өкүлдөрү катары төмөнкү түрлөр белгилүү: рак речной американский (*Cambarus affinis*) — Америка оюн рагы, р. р. даурский — Дауриянын оюн рагы, р. р. обыкновенный — кадимки оюн рагы, р. р. узкопалый (*Astacus leptodactylus*) — ичке бармак оюн рагы, р. широкопалый (*A. astacus*) — жазы бармак оюн рагы, р. Шренка — Шренк оюн рагы ж.б. түрлөр.
- Раки ротоногие** — к. *Раки-богомолы*.
- Раки тонкопанцирные** — к. *Ракообразные тонкопанцирные*.
- Раки усонogie** — к. *Ракообразные усонogie*.
- Раки-шелкуны** (*Alpheidae*) — шакулдак рактар; он буттуу рактардын бир тукуму.
- Раковинные** (*Testacea*) — үлүлдүүлөр; моллюскалардын бир типчеси.
- Ракоиды** (*Raconda*) — ракоидалар; аракурсак айнакөз балыктардын бир уруусу.
- Ракообразные** (*Crustacea*) — рак сыяктуулар; сууда жашоочу муунак буттуу жандыктардын бир классы.
- Ракообразные акроторакциковые** (*Acrothoracica*) — акроторакстуу раксымалдуулар; чон көөдөндүү түспөлдүүлөр (түркүмчө).
- Ракообразные анаспидовые** (*Anaspidacea*) — анаспиддүү рак түспөлдүүлөр (чон түркүм).
- Ракообразные батинеллевые** (*Bathynellacea*) — батинелла рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные веслоногие** (*Sopropoda*) — калакпур рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные ветвистоусые** (*Cladocera*) — тармак муруттуу рак түспөлдүүлөр (түркүмчө).
- Ракообразные высшие** (*Malacostraca*) — татаал түзүлүштүү рак сыяктуулар; рактардын бир классчасы.
- Ракообразные десятиногие** (*Decapoda*) — он буттуу рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные жаброногие** (*Branchiopoda*) — бакалоорбут рак сыяктуулар; рактардын бир классчасы.
- Ракообразные корнеголовые** (*Rhizocephala*) — тамырбаш рак түспөлдүүлөр (түркүмчө).
- Ракообразные кумовые** (*Cumacea*) — кумчул рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные листоногие** (*Phyllopoda*) — жалбырактар рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные мешкогрудые** (*Ascothoracida*) — капкөөдөн рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные низшие** — жөнөкөй түзүлүштүү рак сымалдуулар (топ).
- Ракообразные равноногие** (*Isopoda*) — тең буттуу рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные разноногие** — к. *Боклолавы*.
- Ракообразные ракушковые** (*Ostracoda*) — үлүлдүү рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные ротоногие** — к. *Раки-богомолы*.
- Ракообразные спелеогрифовые** (*Speleogriphacea*) — үнкүрчүл рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные термосбенювые** (*Thermosbaenacea*) — термосбенялуу рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные тонкопанцирные** (*Leptostraca*) — жука чопкуттуу рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные торащиковые** (*Thoracica*) — көкүрөктүү рак түспөлдүүлөр (түркүмчө).
- Ракообразные усонogie** (*Cirripedia*) — мурутпур рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракообразные эвфаузиные** (*Euphausiacea*) — Эвфаузия рак түспөлдүүлөр (түркүм).
- Ракооскорпионы** — к. *Эриптериды*.
- Ракушка белая** — к. *мактра сахалинская*, уюк *Мактры*.
- Ракушка-гигант** — к. *мидия гигантская*, уюк *Мидии*.
- Ракушка-молоток** — к. *Морские молоточки*.
- Ракушка-песчаная** — к. *Мия*.
- Ракушка черная** — к. *мидия гигантская*, уюк *Мидии*.
- Ракушковые** — к. *Ракообразные ракушковые*.
- Ракушеобразные** — к. *Ракиши*.
- Ракиши** (*Coelocera*) — көк карга түспөлдүүлөр; куштардын бир түркүмү, булардын 9 тукуму, 194 түрү бар, аларга төмөнкүлөр кирет: ракша коротконогая (*Brachypterus leptosomus*) — кыска бут көк карга, ракиши наземные (*Brachypteraciinae*) — жердеги көк каргалар, көк каргалардын Мадагаскардагы бир тукумчасы ж.у.с.

Рамапитекус — рамапитекус; маймылдардын байыркы бир теги.

Рамдия (Rhamdia) — рамдиялар; кидик жаяндардын тобуна кирүүчү балыктардын бир уруусу.

Рамфихт (Rhamphichthys) — рамфихт; бычакбалыктардын бир ири уруусу.

Рамфокоттоые — к. *Rhamphocottidae* — рамфокотталар; жалпак баш балыктардын бир тукуму, булардын төмөнкү түрү белгилүү: рамфокотта (*Rhamphocottus richardsoni*) — рамфокотта.

Рамфоринх (Ramphorhyncha) — рамфоринхтер; байыры кырылган, учуп жүрүүчү сойлоктордун бир түркүмү.

Рамфорихтоые — к. *Ножетелые*.

Ранатра (Ranatra linearis) — ранатра; суучаяндардын бир түрү.

Ранцания (Ranzania) — ранцаниялар; айбалыктардын бир уруусу.

Рапаны (Rapana) — рапаналар; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу, булардын 3 түрү белгилүү, ошолордун катарында рапана (*R. bosar*) — рапана түрү да бар.

Расбороподобные карповые — расбора түспөлдүү каңылгырлар (гоп); буларда расборы (*Rasbora*) — расборалар уруусу жана башка көп түрү бар, 30 түрүн аквариумда багышат, буларга өкүл катары: расбора индийская (*R. daniconius*) — Индистан расборасы да кирет.

Расписная синица — к. *Синичка расписная*.

Расса — к. *цветы малая*, уюк *Цветы*.

Расщепленнозубые (Schizodonta) — ача тиштүүлөр; кош капкалуу моллюскалардын бир түркүмчөсү.

Расщеплобрюхие карповые — к. *Карповые маринкоподобные*.

Ратан — к. *Вальдишпел*.

Раткеа (Rathkea) — раткеа; майда медузалардын бир уруусу.

Ратуфа большехвостая (*Ratufa macgoura*) — чоң куйрук ратуфа; дөө тыйындардын бир түрү.

Ратуфа двуцветная (*Ratufa bicolor*) — эки түстүү ратуфа; дөө тыйындардын бир түрү.

Ратуфа малайская (*Ratufa affinis*) — Малайя ратуфасы; дөө тыйындардын бир түрү.

Ратуфа индийская (*Ratufa indica*) — Индистан ратуфасы; дөө тыйындардын бир түрү.

Ратуфы — к. *белки гигантские азиатские*, уюк *Беличы*.

Рафидофориды (Raphidophoridae) — рафидофористер; айман чегирткелердин канатсыз бир тукуму.

Рахам — к. *стервятник обыкновенный*, уюк *Стервятники*.

Рахитомия (Rhachitomi) — рахитомиялар; амфибиялардын байыркы түркүмү.

Раховия (Rachovia) — раховиялар; каңылтыр тиштүү балыктардын Түштүк Америкадагы бир уруусу.

Рачки веслоногие — к. *Ракообразные веслоногие*.

Рачки ветvistoусые — к. *Ракообразные ветvistoусые*.

Рачки калигонидные (Caligoida) — калигонид раччалары (түркүмчө).

Рачки корнеголовые — к. *Ракообразные корнеголовые*.

Рачки стебельчатые — к. *Ракообразные торациковые*.

Рачки-циклопы — к. *Циклопы*.

Рачок — рачка; кичинекей, майда рачтын бир түрү.

Рашплевые — к. *Ангелы морские*.

Реба (*Cirrhina reba*) — реба; майда каңылтырлардын бир түрү.

Ребелия кавказская (*Rebelia plumella*) — Кавказ ребелиясы; окшобос канат көпөлөктөрдүн бир түрү.

Ревуха средняя — к. *гагара чернозобая*, уюк *Гагара*.

Ревуны (*Alouatta*) — өкүрмөлөр; Америкадагы маймылдардын бир уруусу, булардын 5 түрү бар, ошолордун ичинде: ревуна с мантией (*A. villosa*) — үксүйгөн өкүрмө, р. рыжий (*A. siniculus*) — куйкул өкүрмө, р. черный — кара өкүрмө бар.

Редувий риженый — к. *хищнец грязный*, уюк *Хищнецы*.

Редувий Федченко (*Reduvius fedtschenkia*) — Федченко редувийи; жырткыч канталалардын бир түрү.

Редунки (*Redunca*) — камыштекелер; бөкөн сымалдуу кийиктердин бир уруусу, булардын 3 түрү бар: редунка большой (*R. arundinum*) — ири камыштеке, р. горный (*R. fulvorufula*) — тоо камыштекеси, р. обыкновенный (*R. redunca*) — кадимки камыштеке.

Реклюзия (*Recluzia*) — реклюзиялар; океан үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Ремез камышевый (*Remiz pendulinus calamus*) — камыш куркулдайы; кашка чымчыктардын бир түрү.

Ремез обыкновенный (*Remis pendulinus*) — кадимки куркулдай; уясын өзөн суунун үстүндөгү чырпыкка чебер салган кашка чымчыктардын бир түрү.

Ремез черноголовый — к. *Ремез обыкновенный*.

Ремень-рыбы (*Regalecidae*) — кемербалыктар; ламприда түспөлдүү балыктардын бир тукуму.

Ремнезубы (*Mesoplonon*) — жалпак тиштер; киттердин бир уруусу, булардын 11 түрү бар: ремнезуб антильский (*M. euroraecus*) — Антиллер жалпак тиши; р. атлантический (*M. bidens*) — Атлантика жалпак тиши, р. Бленвиля (*M. densirostris*) — Бленвил жалпак тиши, р. Гектора (*M. hectori*) — Гектор жалпак тиши, р. Грэй (*M. frayi*) — Грэй жалпак тиши, р. Карл-Хубса (*M. carlhubbisi*) — Карл-Хубс жалпак тиши, р. командорский (*M. stenegeeri*) — командор жалпак тиши, р. Лэярда (*M. lauyardi*) — Лэярд жалпак тиши, р. новозеландский (*M. bowdoini*) — Жаңы Зеландия жалпак тиши, р. Тру (*M. mirus*) — Тру жалпак тиши, р. японский (*M. ginkgodens*) — жапон жалпак тиши.

Ремнецы (Ligulidae) — кемеркурттар; мите тасмакурттардын бир тукуму, булардын 8 түрү белгилүү, ошолордун ичинде: ремнец обыкновенный (*Ligula intestinalis*) — кадимки кемеркурт.

Ремора акулья (*Remora remora*) — акула жабышкагы; жабышкак балыктардын бир түрү.

Репейница (*Rygameis cardui*) — уйгакчыл; нимфалис көпөлөктөрүнүн бир түрү.

Репица (*Pteris graecae*) — турупчул; ак көпөлөктөрдүн бир түрү.

Реполов — к. *Кополянка обыкновенная*.

Рептилии — к. *Пресмыкающиеся*.

Ресничнобрюхие (*Gastrotricha*) — тукурсактар; жумуру курттардын бир классы.

Ресничные черви — к. *Черви ресничные*.

Ретропинные (*Retropinnidae*) — ретропинна сымалдуулар; Австралиянын сууларында жашоочу корюшкага окшош балыктардын тукуму, булардын 2 уруусу, 6 түрү белгилүү, ошолордун ичинде томонкүлөр бар: ретропинна корюшковая (*Retropinna osmeroides*) — корюшкасымак ретропинна, р. обыкновенная (*R. retropinna*) — кадимки ретропинна, р. тасманийская (*R. tasmanica*) — Тасмания ретропиннасы.

Ретуза (*Retusa*) — ретузалар; Түндүк Муз океанынын үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Речной пелун (*Seiurus noveboracensis*) — озен сайрагычы; даракчыл чымчыктардын бир түрү.

Речной сверчок (*Locustella fluviatilis*) — озончул короолу; короолулардын бир түрү.

Ржанки (*Charadriidae*) — маарактар; чулдуктардын бир тукуму, булардын 160 түрү бар; ошолордун ичинде: ржанка бурокрылая (*Chionis dominicus*) — күрөң канат маарак, р. голупая (*Charadrius morinellus*) — макоо маарак, р. золотистая (*Ch. arcticus*) — сарычаар маарак, р. обыкновенная — к. *р. золотистая*, р. сибирская — Сибирь маарагы бар.

Ржанки белые (*Chionidae*) — ак маарактар; чулдуктардын бир тукуму, буларга ржанка белая малая (*Chionis minor*) — кидик ак маарак, р. б. обыкновенная (*Chionis alba*) — кадимки ак маарак кирет.

Ржанки рачьи (*Dromadidae*) — үлүлчүл маарактар; чулдуктардын бир тукуму, булардын окулдорунун бир түрү: ржанка рачья (*Dromas ardeola*) — үлүлчүл маарак.

Ржанковые — к. *Ржанки*.

Ржанкообразные — маарак түспөлдүүлөр; чардак, чулдук ж. у. с. куштарды кууганын алган чон түркүм (эски классификация боюнча).

Риакофилы (*Rhyacophilidae*) — риакофилалар; түкканат каскак жандыктардын бир тукуму.

Риацихтовые (*Rhyacichthyidae*) — риацихт сымалдуулар; букачарбалыктардын бир тукуму.

Риветинны (*Rivetina*) — риветиналар; батачы каскактардын бир уруусу.

Ривулусы (*Rivulus*) — ривулустар; канылтыр тиштүү балыктардын бир уруусу.

Ридлея — к. *черепаха оливковая*, уюк *Черепахи скрытошейные*.

Ризиды (*Rhysida afra*) — ризиды; көк кырк аяк, кырк аяктардын Африкадагы бир көк түрү.

Ризомастигины (*Rhizomastigina*) — ризомастигиналар; жөнөкөй жандыктардын бир биологиялык тобу.

Ризостома — к. *Корнерот*.

Ринеканты (*Rhinecanthus*) — ринеканттар; мүйүзөркөч балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: ринекант колючий (*R. aculeatus*) — тикендүү ринекант.

Ринодерма (*Rhinoderma*) — ринодермалар; Чилинин тоолорундагы озен сууларда жашоочу майда бакалардын бир уруусу, булардын өкүлү: ринодерма Дарвина (*R. darwini*) — Дарвин ринодермасы.

Ринокаламусы (*Rhynchocalamus*) — ринокаламустар; калемтумшуктар; суужыландардын бир уруусу, булардын өкүлү: ринокаламус Сатунинна (*Rhynchocalamus satunini*) — Сатунин калемтумшугу.

Ринонисиды (*Rhinonyssidae*) — ринонис сымалдуулар; куштун тумшугунун ичинде мителик кылуучу кенелердин тукуму.

Ринопитеки (*Rhinopithecus*) — ринопитектер; дерденмаймылдардын уруусу, булардын 2 түрү, 3 түрчөсү бар: ринопитек рокселланов (*R. roxellanae*) — Рокселлан ринопитеги (тур), р. р. золотистый (*R. r. roxellanae*) — Рокселлан сары ринопитеги (түрчө), р. тонкинский (*R. avunculus*) — Тонкин ринопитеги (тур), ж. у. с.

Ринохимеровые (*Rinochimaeridae*) — ринохимера сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир тукуму.

Ринхогадусы (*Rhynchogadus*) — ринхогадустар; треска сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Ринходемусы (*Rhynchodemus*) — ринходемустар; түктүү курттардын бир уруусу.

Ринхоминовые (*Rhynchomyiinae*) — ринхомистер; узун тумшук, мурду ойлоктогон келес сымалдуу айбандардын бир тукумчасы, булардын бир гана түрү бар: ринхомистер (*Rhynchomys soricoides*) — ринхомистер.

Риопы (*Riopa*) — риопалар; тропик алкактарында жашоочу кескелдиректердин бир уруусу, булардын 40ка жакын түрү бар, ошолордун ичинде риопа пятнистая (*R. punctata*) — чаар риопа да бар.

Рипидистиеобразные (*Rhipidistiiiformes*) — рипидистия түспөлдүүлөр; калакканат балыктардын байыркы бир түркүмү.

Рипидомисы (*Rhipidomys*) — рипидомистер; келес сымалдуу майда кемиргичтердин бир уруусу.

Рипус — рипус; үч жашар чон рипушка (балык).

Рисовая птица (*Dolichonyx orizivorus*) — шалычыл куш; Америкада жашоочу трупиал тукумундагы куштардын бир түрү, илбээнсиздик мааниси бар.

Рисовка — к. *воробей яванский*, уюк *Воробьиные*.

Рисса (*Rhysa*) — риссалар; чабендес каскак жандыктардын бир уруусу.

Риссоиды (*Rissoidae*) — риссоиддер; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Ритиды (Rhytida) — ритидалар; кургакта жашоочу үлдүрдүн бир уруусу.

Ритропанопеус (Rhitropanopeus harrisi) — ритропанопеус; крабдардын бир түрү.

Рифовые окуни — к. *Окуни рифовые*.

Рицинулелер (Ricinulei) — рицинулалар; кене түспөлдүүлөр, жөргөмүш сыяктуулардын бир түркүмү.

Ришта (*Dracunculus medinensis*) — ришта; кишиде мителик кылуучу муруу курттун бир түрү.

Робаловые (Centropomidae) — робало сымалдуулар; алабуга балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү жана уруусу бар: робало (*Centropomus*) — робалолор (уруу), робало гребенчатый (*C. pectinatus*) — тарактуу робало ж.б.

Рогас (Rhogas) — рогастар; чабандес каскак жандыктардын бир уруусу.

Рогатик I (Ceratophrys) — мүйүзчөндөр; Түштүк Америкадагы курбакалардын бир уруусу, буларга рогатка Бойле — Бойле мүйүзчөнү, р. изменчивая (*C. varia*) — кубулма мүйүзчөнү, р. венесуэльская (*C. cognata*) — Венесуэлла мүйүзчөнү да кирет.

Рогатик антарктические III (Harpagifer) — Антарктида букачарсымактары; сакалчык балыктардын бир уруусу.

Рогатковидные (Cottoidei) — мүйүздүү түспөлдүүлөр; океанда жашоочу мүйүздүү балыктардын бир түркүмчөсү, булардын 11 тукуму бар: рогатки волосатые (*Hemitripterae*) — түктүү мүйүздүүлөр тукуму, рогатковые (*Cottidae*) — мүйүздүү сымалдуулар тукуму жана 60 уруусунун 200гө жакын түрү бар: рогатка дальневосточная (*Megalocottus platycerphalus*) — Ыраакы Чыгыш мүйүздүүсү ж.б.

Рогатые вороны (Bucorvus) — кериккаргалар; кериккуштардын бир уруусу, буларга өкүл болуп рогатый ворон (*B. abyssinicus*) — кериккарга кирет.

Рогатые динозавры — к. *Цератосы*.

Рогач гвинейский (*Neolampira adolphinae*) — Гвинея бугукоңузу; бугукоңуздардын бир түрү.

Рогач гранта (*Chiasognathus granti*) — Грант бугукоңузу, бугукоңуздардын бир түрү.

Рогачевые (Moblidae) — мүйүздүү көөкөрчөктөр; көөкөрчөк балыктардын бир тукуму, буларга өкүл болуп төмөнкү түр кирет: рогач Средиземноморский (*Mobula mobula*) — Жер-Орто деңизинин мүйүздүү көөкөрчөгү.

Рогачи — к. *Жуки-олени*.

Рогозубообразные (Ceratodiformes) — мүйүзтиш түспөлдүүлөр; эки түрдүү дем алуучу балыктардын бир түркүмү, булардын 2 тукуму, 6 түрү бар: рогозуб (*Neoceratodus forsteri*) — мүйүзтиш түрү, рогозубовые (*Neoceratodidae*) — мүйүзтиштер тукуму ж.б.

Рогокловы (Eurylaimi) — мүйүзтүмшуктар; таранчы сымалдуулар түркүмүндөгү бир түркүмчө, булардын 1 тукуму, 2 тукумчасы, 14 түрү бар: рогоклов Грауэра (*Pseudocalyptomena graueri*) — Грауэр мүйүзтүмшугу, р. малый зеленый (*Calyptomena viridis*) — жашыл кидик мүйүзтүмшук, р. черножелтый (*Eurylaimus ochromalus*) — карасары мүйүзтүмшук, р. яванский — Ява мүйүзтүмшугу, рогокловые (*Eurylaimidae*) — мүйүзтүмшук сымалдуулар (тукум), рогокловы зеленые (*Calyptomeninae*) — жашыл мүйүзтүмшуктар (уруу), р. нормальные (*Eurylaiminae*) — кадимки мүйүзтүмшуктар (уруу) ж.б. кирет.

Рогокловы (Sicidae) — мүйүзкөчүктөр; жоон белдүү, тордомо канаттуу каскак жандыктардын бир тукуму, булардын 200гө жакын түрү бар: рогоклов большой еловый (*Sirex gigas*) — карагайчыл ири мүйүзкөчүк, р. стеблевой (*Janus integer*) — сабакчыл мүйүзкөчүк, р. темноусый — кара мурут мүйүзкөчүк, р. черный — кара мүйүзкөчүк ж. у. с.

Родихтис (*Rhodichthys regina*) — родихтис; балыктардын "дениз жержелимдери" деген тукумундагы бир түрү.

Родолия (*Rodolia cardinalis*) — родолия; өдөгөч конуздардын бир түрү.

Розалия II — к. *иерунка львиная розалия*, уюк *Иерункообразные*.

Розалия уссурийская I (*Rosalia coelestris*) — Усури розалиясы; мурутчан конуздардын бир түрү.

Розелла (*Platycercus eximius*) — розелла; кыргытотулардын бир кызыл ала кооз түрү.

Розеткогие (Muzopodidae) — наарбуттар; жарганаттардын бир тукуму.

Розовый скворец — к. *скворец розовый*, уюк *Скворцовые*.

Ромб азовский — к. *калкан*, уюк *Калкановые*.

Ромб большой (*Scophthalmus maximus*) — ири ромб; камбала сымалдуу балыктардын бир түрү.

Ромб гладкий (*Scophthalmus rhombus*) — жылма ромб; камбала сымалдуу балыктардын бир түрү.

Ромб карликовый (*Phrynorhombus norvegicus*) — кидик ромб; камбала сымалдуу балыктардын бир түрү.

Ромбные — к. *Калкановые*.

Ромбоподобные — к. *калканоподобные*, уюк *Калкановые*.

Ромбосолеподобные (*Rhombosoleinae*) — ромбосолея түспөлдүүлөр; камбала сымалдуу балыктардын бир тукумчасы, булардын 8 уруусу, 16 түрү бар; алардын арасында: ромбосолея (*Rhombosolea*) — ромбосолеялар уруусу да бар.

Рондолетиевые (Rondoletiidae) — рондолетия сымалдуулар; китсымак балыктардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү катары төмөнкүлөр кезигет: рондолетия (*Rondoletia*) — рондолетиялар (уруу), рондолетия двухцветная (*R. bicolor*) — эки түстүү рондолетия.

Ронжа — к. *Кукша*.

Ронки (*Haemulon*) — ронкалар; коркулдак балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү ката-

- ры Ронка-Хенигуано (В. *athystoma aurolineatum*) — сары тушкүндүү ронка кирет.
- Ронцик-ворчун полосатый** — к. *ворчун полосатый ронциск*, уюк *Ворчуны*.
- Ропаломения** (*Rhopalomenia agloapheniae*) — ропаломения; кабыксыз үлүлдөрдүн бир түрү.
- Ропилема съедобная** (*Rhopilema esculenta*) — адал ропилема; тамырооз медузалардын бир түрү.
- Росомаха** (*Gulo gulo*) — булгун; териси баалуу, тарп жечү жырткыч айбандын бир түрү.
- Россия** (*Rossia glaucopsis*) — россия; каракатицалардын бир түрү.
- Россомирмекс** (*Rossomyrmex profomica*) — россомирмекс; "кул жумшоочу" кумурскалардын бир түрү.
- Ротан** — к. *головешки*, уюк *Головешковые*.
- Ротаторин** — к. *Коловартки*.
- Рохлеобразные** (*Rhinobatiformes*) — гитара түспөлдүүлөр; көөкөрчөк балыктардын бир түркүмү.
- Роху** (*Labeo rohita*) — роху; каңылтыр балыктардын бир түрү.
- Рувета** (*Ruvettus pretisis*) — рувета; кылычбалыктардын бир түрү.
- Рукокрылые** (*Chiroptera*) — колканаттар; жарганат сыяктуу айбандардын бир түркүмү.
- Руконогие** — к. *Плеченогие*.
- Руконожковые** (*Daubentonidae*) — бутколдор; чала маймылдардын бир тукуму, булардын жалгыз гана өкүлү бар; руконожка мадагаскарская (*Daubentonia madagascariensis*) — Мадагаскар бутколу.
- Рувелье рыбы** — к. *Кифозы*.
- Руец овечий** (*Melophagus ovinus*) — койчымны; койдун канын соруп жан багуучу канатсыз чымын.
- Русак II** — к. *шляк-русак*, уюк *Зайцеобразные*.
- Русак I** (*Alosa kessleri pontica*) — орус айнакөзү; айнакөз балыктардын бир түрү.
- Ручейники** (*Trichoptera*) — түкканаттар; каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын 5500 гө жакын түрү бар, алардын ичинде төмөнкү категориялар да кезигет: ручейник сухопутный (*Enoicyla pusilla*) — кургак түкканаты (түр), ручейники кольчатощупиковые (*Annulipalpia*) — муунак тинтүүрдүү түкканаттар (түркүмчө), р. улитчатые (*Helicopsychidae*) — үлүлсымак түкканаттар (тукум), р. цельношупиковые (*Integripalpia*) — туташ тинтүүрдүү түкканаттар (тукум).
- Рыба-белая** — к. *Кизук*.
- Рыба-бритва** — к. *Кривохоствки*.
- Рыба-еж** — к. *еж-рыба*, уюк *Ежи-рыбы*.
- Рыба-зебра** — к. *крылатка полосатая*, уюк *Крылатки*.
- Рыба-зеркало** — к. *памп зеркальный*, уюк *Пампы*.
- Рыба-змейка** — к. *дракончик малый*, уюк *Дракончиковидные*.
- Рыба ильная** — к. *Ильная рыба*.
- Рыба-клоун** — к. *клоун морской саргассовый*, уюк *Клоуновидные*.
- Рыба красная** (*Oncorhynchus nerka*) — кызыл балык; сомбалыктардын бир түрү.
- Рыба-кривохоствка** — к. *кривохоствка обыкновенная*, уюк *Кривохоствки*.
- Рыба летучая двухкрылая** — к. *Летучие рыбы*.
- Рыба летучая четырехкрылая** — к. *Летучие рыбы*.
- Рыба-лира** (*Callionymus lyra*) — лирабалык; лира тукумундагы балыктардын бир түрү.
- Рыба-лист** (*Monocirrhus polyacanthus*) — жалбыракбалык; алабуга түспөлдүүлөр түркүмчөсүндөгү балыктардын бир түрү.
- Рыба-лоцман** — к. *Лоцман*.
- Рыба-мотылек** — к. *Рыбы-мотыльки*.
- Рыба-пила** — к. *пилоры обыкновенный*, уюк *Пилорылообразные*.
- Рыба-прилипало** — к. *прилипало обыкновенный*, уюк *Прилипаловидные*.
- Рыба-присоска одноцветная** (*Lepadogaster lepadogaster*) — бир түстүү соргуч балык; соргуч балыктардын бир түрү.
- Рыба-ремень** — к. *Сельдяной король*.
- Рыба-рыцарь** — к. *шишечник японский*, уюк *Шिशечниковые*.
- Рыба-свеча** — к. *Талеиш*.
- Рыба собачья** — к. *евдошка карликовая*, уюк *Евдошковые*.
- Рыба солнечная** — к. *Солнечные рыбы*.
- Рыба-труба** — к. *флейторылы*, уюк *Флейторыловидные*.
- Рыба-тряпка** — к. *Рыбы-тряпки*.
- Рыба хирург желтая** — к. *Зербрасомы*.
- Рыба-шар** (*Cylichthys orbicularis*) — тоголок балык; тикенкурсак балыктардын бир түрү.
- Рыбец** (*Vimba vimba*) — вимба; каңылтыр балыктардын бир түрү.
- Рыбец каспийский** (*Vimba vimba caspiensis*) — хазар вимбасы.
- Рыбка радужная** (*Melanotaenia maccullochi*) — кубулжуган чабак; аквариумда багулуучу балыктардын бир түрү, жапайысы Австралиада кезигет.
- Рыбка золотая** — алтынчабак; каңылтыр балыктардын бир майда түрү.
- Рыбка золотая яйцевидная** — чедирен алтынчабак; каңылтыр балыктардын майда бир түрү.
- Рыбки петушки** — к. *Петушки I*.
- Рыбозмеи** (*Ichthyophis*) — балыкжыландар; куртсымак амфибиялардын бир уруусу.
- Рыбояд** (*Nostilio leporinus*) — балыкчыл; жарганат сымалдуу колканаттардын бир түрү.
- Рыбы** (*Pisces*) — балыктар; сууда жашоочу айбандардын бир чоң тобу.
- Рыбы-ангелы** — бериштебалыктар; кылкантиш балыктардын бир тобу, буларга 7 уруу жана кыйла түр кирет: рыба-ангел желтополосая (*Pomacanthus ciliaris*) — сары таргыл бериштебалык, р.-а. императорская (*P. imperator*) — император бериштебалыгы, р.-а. серая (*P. argus*) — боз бериштебалык ж.у.с.
- Рыбы-бабочки I** — көпөлөкпалыктар; кылкантиш балыктардын бир тобу, буларга 10гө жакын түр кирет: рыба бабочка (*Chaetodon lunula*) — көпөлөкпалык, р.-б. глазчатая (*Ch. ocellatus*) — торкоз көпөлөкпалык, р.-б. длинноносая (*Chelmon rostratus*) — узун тум-

- шук көпөлөкпалык, р.-б. зевровая (Ch. semicirculatus) — карала таргыл көпөлөкпалык, р.-б. полосатая — алача көпөлөкпалык, р.-б. черночепрачная (Chaetodon ephippium) — кара соору көпөлөкпалык, р.-б. четырёхглазая (Ch. capistratus) — төрт көз көпөлөкпалык.
- Рыбы-бабочки выпельные** I (Heniocnus) — жел-бирөөчтүү көпөлөкпалыктар (уруу).
- Рыбы-бабочки II** — к. *Рыбы-мотыльки*.
- Рыбы-белки** (Holocentridae) — тыйынбалыктар; шуру рифтеринин арасында жашоочу океандагы балыктардын бир тукуму, буга 4 уруу, 70ке жакын түр кирет.
- Рыбы-ворчуны** — к. *Ворчуны*.
- Рыбы двоякодышские** — к. *Двоякодышские*.
- Рыбы-единороги** (Naso) — жалгыз мүйүздүү балыктар; аштарбалыктардын бир уруусу.
- Рыбы-жабы** — к. *жабовидные рыбы*, уюк *Жабообразные*.
- Рыбы-змейки** — к. *дракончики морские*, уюк *Дракончиковидные*.
- Рыбы-кабаны** (Histiopeterus) — донузбалыктар; тропик алкактарында жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын 5 уруусу, 11 түрү бар.
- Рыбы каймановые** — к. *Панцирничкообразные*.
- Рыбы кистеперые** — к. *Кистеперые*.
- Рыбы клинковые** — к. *Маслюковые*.
- Рыбы костистые настоящие** (Teleostei) — накта сөөктүү балыктар (класс).
- Рыбы костные** — к. *Рыбы костистые настоящие*.
- Рыбы-кролики** — к. *Пестряковые*.
- Рыбы-ласточки** (Monodactylidae) — чабалекей-балыктар; алабуга сымалдуу балыктардын бир тукуму, булардын 5 түрү бар, алардын ичинде: рыба-ласточка — к. *р. ласточка серебряная*; *р. ласточка серебряная* (Monodactylus argenteus) — күмүштөй чабалекейбалык.
- Рыбы летучие** — к. *Летучие рыбы*.
- Рыбы-лопаты** (Ephippus) — күрөкпалыктар; платакс балыктарынын бир уруусу.
- Рыбы-луны** (Molidae) — айбалыктар; селебетумшук балыктардын бир тукуму.
- Рыбы мичманы** (Pogichthys) — мичманбалыктар, жылтылдак топчулуу балыктар; курбака сымалдуу балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: рыба-мичман (P. porosissimus) — мичманбалык.
- Рыбы-мотыльки** (Pantodontidae) — калдыркан-балыктар; тропик алкактарында тузсуз сууларда жашоочу балыктардын бир тукуму, мунун жалгыз гана түрү бар, ал рыба-мотылек (Pantodon buchholzi) — калдырканбалык.
- Рыбы-ножи** — к. *Нотоптеровидные*.
- Рыбы панцирные** — к. *Плакодермы*.
- Рыбы перкоидные** (Percomozpha) — перкоиддүү балыктар; какачтарынын түзүлүшү перкоид туруңдогу балыктардын бир чон түркүмү.
- Рыбы-пилы** — к. *скаты-пилофы*, уюк *Скаты*.
- Рыбы-ползуны** — к. *Анабасы*.
- Рыбы-попуганы** (Scaridae) — тотубалыктар; калын эриңдүү балыктардын бир тукуму.
- Рыбы проходные** — өрдөмө балыктар; уруктары чачуу үчүн көлдөн, деңизден өзөнгө өрдөп келүүчү балыктардын тобу.
- Рыбы-прилипалы** — к. *Прилиповидные*.
- Рыбы-ремни** — к. *Ремень-рыбы*.
- Рыбы-свистульки** (Fistularia) — ышкырыкпалыктар; чоор тумшук балыктардын бир уруусу.
- Рыбы собаки** — к. *Иглобрюхообразные*.
- Рыбы совершенноротые** — к. *Рыбы костистые настоящие*.
- Рыбы-солдаты** — к. *Рыбы-белки*.
- Рыбы солнечные** (Lepomis) — күндөй балыктар; алабуга балыктарынын бир уруусу.
- Рыбы-топорики** — к. *Топориковые*.
- Рыбы-трубы** — к. *флейторилы*, уюк *Флейториловидные*.
- Рыбы-тряпки** (Icosteidae) — былбырак балыктар; океан балыктарынын бир тукуму, мунун жалгыз гана уруусу жана түрү бар: рыба-тряпка (Icosteus aenigmaticus) — былбырак балык.
- Рыбы-удильщики** — к. *Удильщикообразные*.
- Рыбы химеровые** — к. *Химерообразные*.
- Рыбы хирурги** — к. *хирурги*, уюк *Хирурговидные*.
- Рыбы хрящевые** (Chondrichthyes) — кемирчектүү балыктар; балыктардын бир классы.
- Рыси** (Felix) — сүлөөсүндөр; мышык сымалдуулардын тукумундагы бир уруу, булардын бир нече түрү бар: рысь красная — кызыл сүлөөсүн, *р. обыкновенная* (Felix lynx) — кадимки сүлөөсүн, *р. рыжая* (Felix rufus) — куйдук сүлөөсүн.
- Рэдьярдова рыба** — к. *акула китовая*, уюк *Акулы*.
- Рэомисы** (Rheomys) — рэомистер; Америкадагы келестердин бир уруусу.
- Рябинник** (Turdus pilaris) — четин таркылдагы; таркылдак чымчыктардын бир түрү.
- Рябки** (Pterocletoformes) — кара боорлор; чөл куштарынын бир түркүмү, буларга рябки собственно (Pterocles) — накта кара боорлор уруусу, 2 түрү: рябок белобрюхий (P. alcata) — ак төш кара боор, *р. чернобрюхий* (P. orientalis) — кадимки кара боор кирет.
- Рябковые** — к. *Рябки*.
- Рябок I** — к. *Рябчик I*.
- Рябок белобрюхий II** — к. *рябки собственно*, уюк *Рябки*.
- Рябок бороной** — к. *Рябчик I*.
- Рябок мохоногий I** — к. *Рябчик I*.
- Рябок полевой III** — к. *ржанка белая обыкновенная*, уюк *Ржанки белые*.
- Рябок чернобрюхий II** — к. *рябки собственно*, уюк *Рябки*.
- Рябушка** — к. *тетерев* (самка), уюк *Тетеревиные*.
- Рябчик I** (Tetrastes bonasia) — токой чили; чилдердин бир түрү.
- Рябчик-голоножка II** — к. *куропатка серая*, уюк *Куропатки*.
- Рябчик овиный II** — к. *куропатка серая*, уюк *Куропатки*.
- Рябчик полевой II** — к. *куропатка серая*, уюк *Куропатки*.

Рябчик польский II — к. *куропатка серая*, уюк *Куропатки*.

Рябчик слободский II — к. *куропатка серая*, уюк *Куропатки*.

Рябчик черный — к. *Рябчик I*.

Ряпушка (Coregonus) — ряпушкалар; сомбалыктардын бир уруучасы, булардын 2 түрү: ряпушка балтийская — к. *р. европейская*, *р. европейская* (*C. albula*) — Европа ряпушкасы, *р. сибирская* (*C. sardinella*) — Сибирь ряпушкасы кирет.

С

Сабеллиды (Sabellidae) — сабелли сымалдуулар; көп түктүү муунак курттардын бир тукуму.

Саблезубовые (Anolagasteridae) — кылычазуу сымалдуулар; тереңе жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: саблезуб (*Anolagaster cornuta*) — кылычазуу.

Саблезубый тигр (Machaerodus) — кылычазуу жолборс; байыры жашаган жолборстордун бир түрү.

Саблерогая антилопа — к. *Антилопа саблерогая*.

Сабли-рыбы — к. *волосхвостые*, уюк *Волосхвостовидные*.

Сабля-рыба (Trichiurus lepturus) — кылыч балык; кылыч балыктар тукумундагы бир түр.

Сабля-рыба угольная (Aphoropus carbo) — көөдөй кылычбалык; кылычбалык тукумундагы бир түр.

Савич — к. *авдотка обыкновенная*, уюк *Авдотки*.

Савка I — к. *Морянка*.

Савка II (Oxyna leucosephala) — чортумшук; өрдөктөрдүн бир түрү

Сагра (Sagra) — сагралар; тропикте жашоочу коңуздардын бир уруусу.

Сагуины — к. *Тамарины*.

Сагуины обыкновенные с обволосненным лицом (Saguinus) — түкбөт сагуиндер; дерден мурунду маймылдардын бир уруусу.

Саджа горная (Syrrhaptes tibetanus) — тоо булдуругу; кара боорлор түркүмүндөгү куштардын бир түрү.

Саджа обыкновенная (Syrrhaptes paradoxus) — кадимки булдурук.

Саджа тибетская — к. *Саджа горная*.

Садовники лесные (Blastophagus) — токойдун бакчыл коңуздары; кабыкчыл коңуздардын бир уруусу, булардын кыйла түрү белгилүү: садовник большой лесной (*B. piniperda*) — токойдун ири бакчыл коңузу, садовник малый лесной (*B. minimus*) — токойдун кидик бакчыл коңузу.

Сазаноподобные (Cyprinidae) — канылтыр сымалдуулар; канылтыр балыктардын бир тукумчасы, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: сазан (*Cyprinus carpio*) — канылтыр, с. дальневосточный — Браакы Чыгыш канылтыры, с. камышовый — камыш канылтыры, с. морской полупроходной — деңиз канылтыры, с.

прудовой — байлоо канылтыры, с. типичный — кадимки канылтыр, сазаны (*Cyprinus*) — накта канылтырлар (уруу).

Сайгаки (Saiginae) — бөкөндөр; чөлдө жашоочу кийиктердин бир тукумчасы, булардын өкүлдөрү: сайга (*Saiga tatarica*) — бөкөн, сайгак — к. *сайга*.

Сайда (Pollachius virens) — сайда; треска балыктарынын бир түрү.

Сайдный кит — к. *Сейвал*.

Сайка (Coreogadus saida) — сайка; треска балыктарынын түндүктөгү бир түрү.

Саймири — к. *обезьяны беличи*, уюк *Обезьяны*.

Сайра (Cololabis saira) — сайра; сарган балыктарынын бир түрү.

Сайра карликовая (Cololabis adocetus) — кидик сайра.

Саки — к. *обезьяны чертовы*, уюк *Обезьяны*.

Саки бледноголовый (Pithecia pithecia) — куба бет шайтанмаймыл; шайтанмаймылдардын бир түрү.

Саки короткохвостые (Cacaiao) — чолок куйрук шайтанмаймылдар (уруу).

Саки-монах (Pithecia monachus) — кечил шайтанмаймыл.

Саки мохнатые (Chiroptes) — барак шайтанмаймылдар (уруу), буларга саки мохнатый белоносый (*Chiroptes albinasus*) — ак тумшук барак шайтанмаймыл, саки мохнатый черный (*Chiroptes salanas*) — кара шайтанмаймыл кирет.

Саккоциррусы (Saccociridae) — саккоциррустар; мурунтан муунактуу курттардын бир тукуму.

Саккулины (Sacculina) — саккулиналар; тамырбаш рак сымалдуулардын бир уруусу.

Саксетаны (Saxetania) — саксетаниялар; таштакка көнгөн чегиртекелердин бир уруусу.

Саксидемусы (Saxidemus) — саксидемустар; накта эбелекбалоорду моллюскалардын бир уруусу.

Саксикавы (Saxicavaceae) — саксикавалар, таш ойгучтар; кош капкалуу моллюскалардын бир чоң тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: саксикава арктическая — к. *с. обыкновенная*, *с. обыкновенная* (*Hiatella arctica*) — кадимки саксикава.

Саксилаги (Saxilaga) — саксилалалар; галаксия балыктарынын бир уруусу.

Салака (Clupea harengus membras) — салака; айнакөз балыктардын бир түрү.

Салакушка — к. *Салака*.

Саламандровые (Salamandroidea) — саламандра сымалдуулар; куйруктуу амфибиялардын бир түркүмчөсү, булардын 3 тукуму, 40тан ашык уруусу, 220га жакын түрү бар, алардын ичинде төмөнкү өкүлдөр кезигет: саламандра альпийская — к. *с. черная*, *с. весенняя* (*Gyrinophilus porphyriticus*) — жазгы саламандра, с. гигантская — байыркы дөө саламандра, с. горная (*Ensatina escholtzii*) — тоо саламандрасы, с. двухлинейная (*Eurycea bislineata*) — кош сызыктуу саламандра, с. джоржинская (*Haedotriton wallacei*) — Джорджия саламандрасы, с. древесная

- (*Aneides lugubris*) — даракчыл саламандра, с. европейская — Европа саламандрасы, с. желтая — к. с. *кавказская*, с. исполинская (*Megalobatrachus japonicus*) — дөө саламандра, с. кавказская (*Mertensiella saucasica*) — Кавказ саламандрасы, с. карликовая (*Manculus quadridigitalis*) — кидик саламандра, с. красноспинная — к. с. *пепельная*, с. крохотная (*Desmognatus wrighti*) — кенедей саламандра, с. крупнопятнистая (*Ensatina klauberi*) — ала саламандра, с. лузитанская (*Chioglossa lusitanica*) — Лузитан саламандрасы, с. огненная (*Salamandra salamandra*) — сары темгилдүү саламандра, с. очковая (*Salamandrina terdigitata*) — тосток саламандра, с. пепельная (*Plethodon cinereus*) — боз саламандра, с. пещерная (*Hydromantes gormani*) — үнкүрчүл саламандра, с. плоскоголовая (*Hydromantes platycephalus*) — жалпак баш саламандра, с. подземная (*Typhlotriton spelaeus*) — жер астындагы саламандра, с. прибрежная (*Stereochilus marginatus*) — жээкчил саламандра, с. пятнистая — к. с. *огненная*, с. слепая тэхасская (*Typhlomolge rathbuni*) — Техас сокур саламандрасы, с. стройная (*Batrachoseps attenuatus*) — шыңкыйган саламандра, с. темная (*Desmognathus fuscus*) — күрөң тумшук саламандра, с. тиоленевая (*Desmognathus phoca*) — күчүктүмшук саламандра, с. черная (*Salamandra alta*) — кара саламандра, с. чернобрюхая (*Desmognathus quadramaculatus*) — кара боор саламандра, с. четырехполосая (*Hemidactylium scutatum*) — төрт түшкүндүү саламандра, саламандры безлегочные (*Plethodontidae*) — өпкөсүз саламандралар (тукум), с. настоящие (*Salamandridae*) — накта саламандралар (тукум), с. пещерные (*Hydromantes*) — үнкүрчүл саламандралар (уруу), с. ручьевые (*Eurycea*) — булак саламандралары (уруу), с. червеобразные (*Batrachoseps*) — куртсымак саламандралар (уруу).
- Саланганы** (*Callocalia*) — саланганалар; карлыгач сымалдуу чымчыктардын бир уруусу, булардын уясынан "чабалекейдин уясы" деген атакуу тамак жасалат, буларга 20га жакын түр кирет: салангана большая (*S. maxima*) — ири салангана, с. серая (*S. vestita*) — боз салангана ж.б.
- Саланковские** (*Salangidae*) — саланкстар; корюшка балыктарынын бир тукуму.
- Сальмеры полузубые** — к. *Полузубки*.
- Сальпы** (*Salpae*) — сальпалар; челдүүлөр тибиндеги айбандардын бир классы, буларга сальпы собственно (*Desmotaenia*) — накта сальпалар түркүмү да кирет.
- Самароподобные** (*Samarinae*) — самарис сымалдуулар; камбала балыктарынын бир тукумчасы, булардын кыйла өкүлдөрү бар: самарис (*Samaris*) — самаристер (уруу), с. хохлатый (*S. cristatus*) — үрпөк самарис ж. б.
- Сандхоль** — к. *тинникт индийский*, уюк *Тинникты*.
- Сапиги** (*Sarygidae*) — сапигалар; чабанес каккак жандыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: сапига пятиточечная — беш чекиттүү сапига.
- Саппа** (*Herclitichthys*) — саппа; майчабактардын бир түрү.
- Сапсан туңдрия** (*Falco peregrinus*) — кара ылаачын; шумкарлардын бир түрү.
- Сапсан центральноазиатский** (*Falco peregrinus sp.*) — кадимки ылаачын; шумкарлардын бир түрү, кыраан куштардан.
- Саранчедки** (*Acridomyia*) — чегирткечилдер; чымандардын бир уруусу, булардын өкүлү: саранчедка Сахарова (*A. sacharovi*) — Сахаров чегирткечили.
- Саранчовые** (*Acridoidea*) — жутчегиртке сымалдуулар; чолок мурут, субагай канаттуу каккак жандыктардын бир чоң тукуму; эгинге, чөпкө зор зыян келтирет, булардын 10 миңден ашык түрү бар: саранча азиатская — Азия жутчегирткиеси, с. красная — кызыл жутчегиртке, с. итальянская — к. *прусс итальянский*, уюк *Прусс*, с. мароккская (*Dociostaurus maroccanus*) — Марокко жутчегирткиеси, с. перелетная азиатская — к. с. *азиатская*, с. перелетная среднерусская — Орто орус жеринин өткүн жутчегирткиеси, с. пустынная (*Schistocerca gregaria*) — чөл жутчегирткиеси, с. странствующая — безгин жутчегиртке, саранчовые настоящие (*Acrididae*) — накта жутчегиртке-лер (тукум) ж.б.
- Сарганообразные** (*Beloniformes*) — сарган түспөлдүүлөр; океандардын, деңиздердин жана өздөндөрүн жылуу, мелүүн сууларында жашоочу балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу, түрү белгилүү: с. дальневосточный (*Strongylura anastomella*) — Ыраакы Чыгыш сарганы, с. крокодиловый (*Tylosurus crocodilus*) — крокодилсымак сарган, с. лентовидный (*Ablennes hians*) — тасмасымак сарган, с. обыкновенный (*Belone belone*) — кадимки сарган, с. плоскотелый — к. с. *лентовидный*, с. средиземноморский — к. с. *обыкновенный*, с. чернохвостый (*Strongylura strongylura*) — кара куйрук сарган, саргано-вые (*Belonidae*) — сарган сымалдуулар (тукум) ж.у.с.
- Сарганы** — к. *саргановые*, уюк *Сарганообразные*.
- Сардинеллы** (*Sardinella*) — сардинелалар; айнакөз балыктардын бир уруусу, буларга бир нече түр кирет: сардинелла-Алаша — к. с. *круглая*, с. Бермудская (*S. pinnula*) — Бермуд сардинелласы, с. большеголовая — к. с. *жирная*, с. бразильская (*S. brasiliensis*) — Бразилия сардинелласы, с. жирная (*S. longiceps*) — семиз сардинелла, с. круглая (*S. aurita*) — жумуру сардинелла, с. Мадейрская (*S. maderensis*) — Мадер сардинелласы, с. плоская (*S. eba*) — жалпак сардинелла ж.б.
- Сардинки** (*Harengula*) — сардинкалар; майда айнакөз балыктардын бир уруусу, булардын бир нече түрү бар: сардинка полосатая (*H. humeralis*) — алача сардинка ж.б.

Сардинки шипоносые (*Rhinosardina*) — тикен-тумшук сардинкалар; Америка жээктериндеги айнакөз балыктардын бир уруусу.

Сардинопс (*Sardinops*) — сардиноптор; айнакөз балыктардын бир уруусу.

Сардины (*Sardina*) — сардиналар; айнакөз балыктардын бир нече уруусунун жалпы аты, буларга, сардина австралийско-новозеландская (*Sardinops sagax neopilchardus*) — Австралия-Жаңы-Зеландия сардинасы, с. дальневосточная (*S. sagax melanosticta*) — Ыраакы Чыгыш сардинасы, с. европейская (*Sardina pilchardus*) — Европа сардинасы, с. калифорнийская (*Sardinops sagax coerulea*) — Калифорния сардинасы, с. перуанская (*S. sagax sagax*) — Перу сардинасы, с. Пильчард — к. с. европейская, с. японская — к. *Иваси*, ж. б. кирет.

Саринак — к. *Сингиль*.

Саркодаки (*Sarcodacea*) — саркодактар; каңылтыр сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Саркодовые (*Sarcodina*) — саркодалар; жөнөкөй жандыктардын бир классы.

Саркоспоридийлер (*Sarcosystis*) — саркоспоридийлер; жалгыз клеткалуу споровиктер классындагы бир уруу мите жандыктар.

Саркофагиды — к. *мухи серые мясные*, уюк *Мухи*.

Саркофитум (*Sarcomphytum*) — саркофитумдар; шурулардын бир уруусу.

Сарыч — к. *сарыч малый*, уюк *Сарычи настоящие*.

Сарычи настоящие (*Buteo*) — накта сарылар; алгыр куштар тукумуна кирүүчү, чычканчы, тарпчы куштардын бир уруусу, булардын кыйла өкүлдөрү белгилүү: сарыч большой (*Buteo buteo europaensis*) — Европа сарысы, с. малый — токой сарысы, с. мохноногий — к. *Канюк мохноногий*, с. обыкновенный (*B. buteo*) — кадимки сары, с. степной — к. *Курганник*, с. чилийский (*Geranoaetus melanoleucus*) — Чили сарысы, с. ястребинный (*Butastur indicus*) — кыргызсары да бар.

Саси — к. *Гарна*.

Сасса — к. *Клишпрингер*.

Сассаби (*Damaliscus lunatus lunatus*) — сассаби; лирамүйүз кийиктердин бир түрү.

Сатир (*Callitaea pireta*) — сатир; кызыл ала майда калдыркандардын бир түрү.

Сатир лесной (*Saturus dryas*) — токой сатири; кызыл ала майда калдыркандардын бир түрү.

Сатиры — к. *Бархатницы*.

Сатрофиллия яванская (*Satrophyllia femorata*) — Ява сатрофиллиясы; айманчегиртекелердин бир түрү.

Саук — к. *Морянка*.

Сахарные птицы (*Promerops*) — балчы чымчыктар; гүлдөрдөн бал тартып жашоочу куштардын бир уруусу, булардын өкүлү: сахарная птица (*Coerebina flaveola*) — балчы чымчык.

Свайник-великан (*Dioctophyme genale*) — дөө свайник; бөйрөктү бүлүндүрүүчү мите курттардын түрү.

Сверлида (*Lymexylidae*) — бурамаконуздар; конузлардын бир тукуму, булардын 30га жакын түрү бар: сверлило кожистокрылый

(*Elateroides dermestoides*) — калын канат бурамаконуз, с. корабельный (*Lymexylon navale*) — кеменин бурамаконузу, с.-корабельщик — к. с. *корабельный ж.б.*

Сверлиды — к. *Сверлила*.

Сверташки (*Anilius*) — ийрилмелер; келтек жыландардын Түштүк Америкадагы бир уруусу, булардын өкүлү: сверташка коралловая (*A. scutale*) — кызыл муунак ийрилме.

Сверчки I (*Gryllidae*) — чырчдак короолулар; короолулар тукумундагы чымчыктардын бир уруусу, булардын 7 түрү бар.

Сверчковые (*Grylloidea*) — кара чегиртке сымалдуулар; узун мурут, субагай канаттуу каскак жандыктардын бир чон тукуму, кыйла тукуму жана 2000гө жакын түрү бар: сверчки (*Gryllidae*) — кара чегиртекелер (тукум), с. муравьялобы (*Mutnesophilidae*) — кумурскага ынак кара чегиртекелер (тукум), с. стеблевые (*Oecanthidae*) — сабакчыл кара чегиртекелер (тукум), с. дальневосточный стеблевой (*Oecanthus longicaudus*) — Ыраакы Чыгыш сабакчыл кара чегиртекеси, с. домовый (*Gryllus domesticus*) — үй кара чегиртекеси, с. обыкновенный стеблевой (*Oecanthus pellucens*) — кадимки сабакчыл кара чегиртке, с. полевой (*Gryllus sarmestris*) — талаа кара чегиртекеси, с. туранский стеблевой (*Oecanthus turanicus*) — Туран сабакчыл кара чегиртекеси ж.у.с.

Сверчкообразные (*Gryllacridoidea*) — кара чегиртекесымактар; субагай канаттуу каскактардын бир чон тукуму, булардын 100дөн ашык түрү бар, белгилүүлөрү: с. бескрылые пещерники — к. *Пещерники*.

Светлоглазка полосатая (*Aplocheilus lineatus*) — ала жалтырак көз, каңылтыртиш балыктардын бир түрү.

Светляки (*Lampyridae*) — жылтылдактар; конуздардын бир тукуму, булардын 200гө жакын түрү бар: светляк большой (*Lampyris noctiluca*) — ири жылтылдак, с. водяной (*Luciola ancusta*) — суудагы көгүш жылтылдак.

Светящиеся анчоусы — к. *Анчоусы светящиеся*.

Связь — к. *Связь*.

Свинка морская — к. *Кавии*.

Свинковые (*Caviidae*) — донузчыкандар; кемиргич айбандардын бир тукуму. Лабораторияларда багылуучу донузчыкандар (кавии) да ушул тукумга таандык.

Свинорылые — к. *Летриновые*.

Свиный (*Suidae*) — донуздар; ача туяк, желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: свиный дикий — к. *Кабан обыкновенный*, с. бородатая (*Sus barbatus*) — сакалдуу донуз, с. карликовая (*Sus salvanus*) — кидик донуз, с. кистеухая (*Potamochoerus porcus*) — чачы кулак донуз, с. лесная большая (*Hylochoerus meinertzhageni*) — ири токой донузу, с. речная — к. с. *Кистеухая*, с. яванская (*Sus verrucosus*) — Ява донузу.

Свиный домашний — чокчолор; бакма донуздардын өкүлдөрү.

Свины морские — к. *Морские свиньи*.

Свины морские белокрылые — к. *Морские свиньи белокрылые*.

Свины морские бесперые — к. *Морские свиньи бесперые*.

Свиристелевые (Bombycillidae) — үрпөк чымчыктар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: свиристель обыкновенный (*Bombicilla garrulus*) — кадимки үрпөк чымчык.

Свиристели шелковистые (Ptilonotidae) — мамыктуу үрпөк чымчыктар; Америка үрпөк чымчыктарынын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: свиристель шелковистый черный (*Phainopepla nitans*) — мамыктуу кара үрпөк чымчык.

Свиствульки-рыбы — к. *Рыбы-свиствульки*.

Свиствульковые (Fistulariidae) — ышкырык сымалдуулар; чоортумшук балыктардын бир тукуму, булардын өкүлдөрүнүн арасында свиствулька гладкая (*Fistularia petimba*) — жылма ышкырык, с. пятнистая (*F. tabacaria*) — чаар ышкырык бар.

Свиствун I — к. *Свиствун*.

Свиствуны (Leptodactylinae) — ышкырыкчылар; курбакалардын Америкадагы бир тукумчасы, булардын кыйла түрлөрү белгилүү: свиствун глазчатый (*Leptodactylus ocellatus*) — кара темгил ышкырыкчы, с. пятипалый (*L. pentadactylus*) — беш манжалуу ышкырыкчы, с. усатый (*L. mystacinus*) — мурутчан ышкырыкчы, с. чакский (*L. chaquensis*) — Чако ышкырыкчысы ж.б.

Свици — к. *Свиствун*.

Свицья (*Anas penelope*) — чыбырчык өрдөк; жапайы өрдөктөрдүн бир түрү.

Свицья американская (*Anas americana*) — Америка чыбырчык өрдөгү.

Свободнохвостые (Rhinopomidae) — элкинкуйруктар; жарганаттардын бир өкүлү: свободнохвост египетский (*Rhinopoma microphyllum*) — Мисир элкинкуйругу белгилүү.

Связочнозубые — к. *Нервномышкульные*.

Сгибающиеся — к. *Камтитозоя*.

Сеарсневые (Sea rsiidae) — сеарсиялар; океандарда жашоочу жылма баш балыктардын бир тукуму.

Севрюга (*Acipenser stellatus*) — севрюга, чокур, чалпыш; мекире балыктардын бир түрү.

Сегестрия (*Segestria*) — сегестриялар; там боорунан желе салып жашоочу жөргөмүштөрдүн бир уруусу.

Сейвал (*Balaenoptera borealis*) — сейвал, киттердин бир түрү.

Сеймуриоморфы (*Seymouriomorpha*) — сеймуриоморфтор; сойлоктордун байыркы бир түркүмү.

Сеймурия (*Seymouria*) — сеймурия, сойлоктордун байыркы бир теги.

Секач — к. *Кравчик обыкновенный*, уюк *Кравчики*.

Секретари (*Sagittariidae*) — бүркүттурналар; күндүзү алгыр куштардын бир тукуму, Түштүк Африкада жана Америкада жашашат,

булардын өкүлү: секретарь (*Sagittarius serpentarius*) — кадимки бүркүттурна.

Селар — к. *Ставрида большеглазая*, уюк *Ставридовые*.

Селевиниевые (Seleviniidae) — селевиниялар; кемирчиг желиндүү айбандардын Бетпак-Дала чөлүндө жашоочу бир тукуму, булардын өкүлү селевиния (*Selevinia betpakdalensis*) — селевиния.

Селедочки (*Herclotsichthys*) — майчабактар; айнакөз балыктардын майда бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: селедочка-Зунаси — к. *Саппа*, с. Квислендская (*H. castelnaui*) — Квисленд майчабагы, с. Лиле Мексиканская (*Lile stolidifera*) — Мексика лиле майчабагы, с. овальная (*H. ovalis*) — торсогой майчабак ж.б.

Селедочки-кибинаго (*Spatelloides*) — кибинаго майчабактары; айнакөз балыктардын бир майда уруусу.

Селене (*Selene vomer*) — селене; ставрида балыктарынын бир түрү.

Сельдеобразные (*Clupeiformes*) — айнакөз түспөлдүүлөр; сөөктүү балыктардын бир түркүмү, балык уулоодо чоң орунду ээлейт, буларга 4 тукум, 70 уруу, 100дөн ашык түр кирет: сельдевые (*Clupeidae*) — айнакөз сымалдуулар (тукум), сельди-гологлазки — к. с. *гологлазые*, с. *гологлазые* (*Pellonulinae*) — жайдак айнакөздөр (тукумча), с. гребнечешуйные (*Brevoortinae*) — качакжон айнакөздөр (тукумча), с. зобатые (*Dorosomatinae*) — жемселүү айнакөздөр (тукумча), с. килгорылы — к. с. *пилобрюхие*, с. *круглобрюшки* (*Dussumierinae*) — жумуру курсак айнакөздөр (тукумча), с. морские (*Clupea*) — деңиз айнакөздөрү (уруу), с. обыкновенные (*Clupeinae*) — кадимки айнакөздөр (тукумча), с. *пилобрюхие* (*Pristigasterinae*) — араакурсак айнакөздөр (тукумча), с. пузанковые (*Alosinae*) — чедирен айнакөздөр (тукумча), с. тупорыльные — к. с. *зобатые*, сельдь аграханская (*A. brashnikovi agrachanica*) — Аграхан айнакөзү, с. атлантическая (*Clupea harengus harengus*) — Атлантика айнакөзү, с. балтийская — к. *Салака*, с. беломорская (*Clupea pallasii maris-albi*) — Ак деңиз айнакөзү, с. волжская (*Alosa kessleri volgensis*) — Волга айнакөзү, с. Бразниковская (*A. brashnikovi*) — Бразников айнакөзү, с. восточная (*Clupea pallasii*) — Чыгыш айнакөзү, с. гасанкулинская (*Alosa brashnikovi kisslewitchi*) — Гасан көлү айнакөзү, с. гологлазка (*Potalosa richmondi*) — жайдак айнакөзү, с. долгинская (*Alosa brashnikovi brashnikovi*) — Долгин айнакөзү, с. Залом — к. с. *черноспинка*, с. зубатая — к. *луноглазка*, уюк *Луноглазые*, с. ивановская — к. с. *беломорская*, с. *кесслеровская* (*A. kessleri*) — Кесслер айнакөзү, с. круглая — к. с. *круглобрюшка*, с. *круглобрюшка* (*Etrumeus teres*) — жумуру курсак айнакөз, с. малопозвоноковая (*C. harengus*) — көп омурткалуу айнакөз, с. обская — к. *сиз сибирский*, уюк *Сизовые*, с. персеплавская — к. *сиз чудский*, уюк *Сизовые*, с.

- сосвинская — к. *Тузун*, с. тихоокеанская (*C. pallasi pallasi*) — Тынч океан айнакөзү, с. черноморско-азовская (*Alosa kessleri pontica*) — Кара-Дениз айнакөзү, с. черносинка (*Alosa kessleri*) — кара жон айнакөзү, с. чешско-печерская (*Clupea pallasi suwotowi*) — чех айнакөзү, с. чилийский (*C. bentincki*) — Чили айнакөзү ж.у.с.
- Сельдяной король** (*Regalecus glesne*) — кемербалык; кемербалыктардын бир түрү, айнакөздөргө эч тиешеси жок.
- Сельдяные короли** — к. *Ремень-рыбы*.
- Семга** — к. *лосось благородный*, уюк *Лососеобразные*.
- Семга камчатская** (*Salmo penshinensis*) — Камчатка сому; сом балыктардын адимилеринин бир түрү.
- Семга "межень"** — жайкы сом; адими сомдун дарыяга жайында өрдөп келүүчү түрү.
- Семеед клеверный** — к. *толстоножка люцерновая*, уюк *Толстоножки I*.
- Семеед кориандровый** — к. *толстоножка кориандровая*, уюк *Толстоножки I*.
- Семееды** — к. *Толстоножки I*.
- Семижаберники** (*Heptanchias*) — жети бакалоордуулар; акулалардын бир уруусу.
- Семижаберники плоскоголовые** (*Notorynchus*) — жалпак баш жети бакалоордуулар (уруу).
- Семиуха** — к. *утка серая*, уюк *Утинные*.
- Сеноеды** (*Copeognata*) — чөпчүлдөр; каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын 1500дөн ашык түрү бар: сеноед двуполоый (*Amphigerontia contaminata*) — кош түшкүндүү чөпчүл, с. домовый (*Trogium pulsatorium*) — үй чөпчүлү ж.б.
- Сенокосцы** (*Oriliones*) — чалгыбуттар; жөргөмүшкө окшогон жандыктардын бир түркүмү, булардын 3 түркүмчөсү, 11 тукуму, 2400дөй түрү бар: сенокосец кривоногий — майрык чалгыбут, с. обыкновенный (*Phalangium orilio*) — кадимки чалгыбут, с. двукоготные — кош тырмактуу чалгы буттар (тукум), сенокосцы клещевые (*Ischygoralidae*) — чымчуурдуу чалгыбуттар (тукум) да кезигет.
- Сеноставки** — к. *Пищухи*.
- Сеноставки** — к. *Пищухи*.
- Сепии** — к. *каракатицы настоящие*, уюк *Каракаптицы*.
- Сепиола двурогая** (*Sepiola*) — эки мүйүздүү сепиола; каракатицалардын майда бир түрү.
- Сепия обыкновенная** (*Sepia officinalis*) — дары сепия; каракатицалардын бир түрү.
- Сервал** (*Felis serval*) — сервал, Африка сүлөөсүнү; сүлөөсүндөрдүн бир түрү.
- Сердцевидки** (*Cardiidae*) — жүрөксымактар; нукта эбелекбакалоор моллюскалардын бир тукуму, булардын 200гө жакын түрү бар: сердцевидка волосатая (*Clinoecardium ciliatum*) — түктүү жүрөксымак, с. гренландская (*Serrigipes groenlandicus*) — Гренландия жүрөксымагы, с. еж (*Echinocardium cordatum*) — тикендүү жүрөксымак, с. Ламарка (*Cerastoderma edule lamarcki*) — Ламарк жүрөксымагы, с. мало-
- ребристая (*Cardium paucicostatum*) — аз кырдуу жүрөксымак, с. съедобная (*Cerastoderma edule*) — адал жүрөксымак ж.б.
- Серебрянка антарктическая** (*Pleuogramma antarcticum*) — Антарктида күмүшбалыгы; нототения балыктарынын бир түрү.
- Серебрянковидные** (*Argentinoidei*) — күмүшбалык түспөлдүүлөр; сом балыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрлөрү бар, ошолордун арасына: серебрянка обыкновенная (*Argentina argentina*) — кадимки күмүшбалык, серебрянковые (*Argentinidae*) — күмүшбалык сымалдуулар тукуму, с. североатлантическая — Түндүк Атлантика күмүшбалыгы да кирет.
- "Серебряный лосось"** — к. *Кижуч*.
- Сериемы** (*Sargamiae*) — сериемалар; Түштүк Америкадагы куштардын турналарга жакын бир түркүмү, булардын бир түрү сериема хохлатая (*Sargama cristata*) — урөк сериема.
- Сериола полосатая** (*Seriola zonata*) — алача сериола; сары куйрук балыктардын бир түрү.
- Сериолеллы** (*Seriolella*) — сериолеллалар; алабуга сымалдуу балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: сериолелла пятнистая (*S. punctata*) — чаар сериолелла.
- Сериолы** — к. *Желтохвосты*.
- Сериолы большие** (*Seriola dumerilii*, *S. landi*) — ири сериолалар, ири сары куйруктар, сары куйрук балыктардын бир тобу.
- Серка** — к. *ржанка глухая*, уюк *Ржанки*.
- Серна** (*Rupicapra rupicapra*) — зообөкөн; зоолуу тоолордо жашоочу, бөкөн түспөлдүү кийик, мисалы, серна кавказская — Кавказ зообөкөнү.
- Сериобыки** (*Ogryx*) — канжармүйүз бөкөндөр; бөкөн сымалдуу кийиктердин бир уруусу.
- Сероватень** — к. *орлан-белохвост*, уюк *Орланы*.
- Серосинка** (*Alosa pseudoharengus*) — боз жон чедирен; чедирен айнакөз балыктардын бир түрү.
- Серпа** (*Hyphessobrycon serpa*) — серпа; харацин балыктарынын бир түрү.
- Серповка** — к. *наездник-серповка*, уюк *Наездники*.
- Серпоклювы** (*Ibidorhynchinae*) — көк чулдуктар; маарак чулдуктардын бир тукумчасы, булардын жалгыз түрү, серпоклов обыкновенный (*Ibidorhyncha struthersi*) — кадимки көк чулдук белгилүү.
- Серпулиды** (*Serpulidae*) — серпулалар; көп түктүү муунак курттардын бир тукуму, булардын өкүлү: серпула (*Serpula vermicularis*) — серпула.
- Серпановые** — к. *Окуни каменные*.
- Сертулярии** (*Sertularia*) — сертуляреллалар; конголдордун бир уруусу, булардын өкүлү: сертулярелла (*Sertularia rugosa*) — сертулярелла.
- Серуха** — к. *утка серая*, уюк *Утинные*.
- Серяк** — к. *зусь серый*, уюк *Гусеобразные*.
- Сетипинни** (*Setipinna*) — сетипинналар; анчоус балыктарынын бир уруусу.
- Сетчатокрылки** (*Vlepharoceridae*) — торканаттар; узун мурут кош канаттуу чиркей сымалдуу

- каскак жандыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: сетчатокрылка перевязанная (*Blepharogaster fasciata*) — муунактуу торканат.
- Сетчатокрылые** (*Neuroptera* — *Planipennia*) — тордомо канаттуулар; жырткыч каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын 4500гө жакын түрү белгилүү.
- Сецерненты** (*Secernentea*) — сецерненттер; нематодалардын (жумуру курттардын) бир классчасы.
- Синаманг** **сростнопадый** (*Symphalangus syndactylus*) — кош бармак гиббон; кишисымак маймылдардын гиббондор уруусундагы бир түр.
- Синаманг** — к. *гиббон* *сростнопадые*, уюк *Гиббонные*.
- Сибиряк** — к. *Гуменник*.
- Сивеллы** — к. *узры стекальные*, уюк *Узребразные*.
- Сивка** — к. *ржанка обыкновенная*, уюк *Ржанки*.
- Сивка болотная** — к. *бекас морской*, уюк *Бекасы морской*.
- Сивка глухая** — к. *ржанка глухая*, уюк *Ржанки*.
- Сивка морская** — к. *бекас морской*, уюк *Бекасы морской*.
- Сизоворонка** — к. *сизоворонки настоящие*, уюк *Сизоворонковые*.
- Сивучи** (*Eumetopias*) — ышкырыктуу суужолборстор; кулактуу аюубалыктардын бир уруусу, булардын өкүлү: сивуч (*E. jubatus*) — ышкырыктуу суужолборс.
- Сиганы** — к. *пестряки III*, уюк *Пестряковые*.
- Сигановые** — к. *Пестряковые*.
- Сиговые** (*Coregoninae*) — майканатсымактар; сом балыктарынын бир тукумчасы, булардын кыйла уруусу жана түрү бар, ошолордун ичинде: сизи (*Coregonus*) — майканаттар, сиз байкальский (*C. lavaretus baicalensis*) — Байкал майканаты, с.-Валаамка — к. *с. зобатый*, с.-валек (*C. cylindraceus*) — жумуру майканат, с. волховский (*C. lavaretus*) — Волхов майканаты, с. зобатый — жемсөөлүү майканат, с. лудога — лудога майканат, с. морской — к. *с. проходной*, с. невский (*C. lavaretus*) — Нева майканаты, с. проходной (*Coregonus lavaretus*) — өрдөмө майканат, с.-пыжьян (*C. lavaretus pidschian*) — пыжьян, с. сибирский — к. *Муксун*, с. сивогый — к. *с. волховский*, с. уссурийский (*C. ussuriensis*) — чыбырала майканат, с. чолмужский — Чолмуга майканаты, с. чудский (*C. lavaretus sp.*) — Чудо майканаты да кирет.
- Сиды** (*Sida*) — сидалар; тармак муруттуу рак сымалдуулардын бир уруусу.
- Сидячобрюхие** — к. *Перепончатокрылые сидячобрюхие*.
- Сизак** — к. *голубь сизый*, уюк *Голуби*.
- Сизик** — к. *широк-трескунок*, уюк *Чирки*.
- Сизириды** (*Sisyridae*) — сизиралар; тордомо канаттуу касактардын бир тукуму, буларга сизира (*Sisyra*) — сизира уруусу кирет.
- Сизифы** (*Sisyphus*) — сизифтер; кычкыл конуздардын бир уруусу, булардын өкүлү: сизиф шефферов (*S. schaefferi*) — Шеффер сизифи.
- Сизоворонковые** (*Coraciidae*) — көк карга сымалдуулар; куштардын бир тукуму, булардын тукумчалары, уруулары, кыйла түрү бар, ошолордун ичинде: сизоворонка вилохвостая (*Coracias caudata*) — ача куйрук көк карга, с. обыкновенная (*C. garrulus*) — кадимки көк карга, с. ракетохвостая (*C. spatulata*) — чубакуйрук көк карга, сизоворонки настоящие (*Coraciinae*) — накта көк каргалар (тукумча) кезигет.
- Сизоворонкообразные** — к. *Ракши*.
- Силен** — к. *мангобей сероцекий*, уюк *Мангобей*.
- Силлаговые** (*Sillaginidae*) — силлага сымалдуулар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму, буларга силлага корюшковидная (*Sillago sihama*) — корюшкасымак силлага, с. пятнистая (*Sillaginodes punctatus*) — чыбырала силлага өкүл болуп киришет.
- Силляды** (*Syllidae*) — силлистер; көп түктүү муунак курттардын бир тукуму.
- Сима** (*Oncorhynchus masu*) — сима; океан сом балыктарынын бир түрү, мунун бир өкүлү сима-фармозка (*Morpha formosanus*) — Фармоза симасы.
- Сименхел** — к. *угорь обезьяний*, уюк *Узребразные*.
- Симнасы** (*Simias*) — симнастар; чолок куйрук, салык тумшук, сындуу маймылдардын бир уруусу, булардын өкүлү: симнасы одноцветный (*S. concolor*) — күрөң симнасы.
- Симоцефалосы** (*Simoccephalus*) — симоцефалостар; тармак муруттуу рак сымалдуулардын бир уруусу.
- Симфизодоны** (*Symphysodon*) — симфизодондор; алабуга сымалдуу балыктардын бир уруусу.
- Симфиллия** (*Symphylia*) — симфиллиялар; шурулардын бир уруусу.
- Симфилы** (*Symphyla*) — симфилалар; көп аяктуу муунак буттуу жандыктардын бир классчасы.
- Синагра** — к. *Синагрис*.
- Синагрис** (*Sinagris*) — синагралар; Африкадагы сары аарылардын бир уруусу, булардын өкүлү: синагра рогатая (*Sinagris cornuta*) — мүйүздүү синагра.
- Синантропы** (*Synanthropus*) — синантроптор; кишинин байыркы бир тектери.
- Синапсиды** (*Synapsida*) — синапсидалар; байыркы өлгөн сойлоктордун бир классчасы.
- Синаптиды** (*Synaptidae*) — синапталар; бутсуз голотурьялардын бир тукуму, булардын өкүлү: синапта пятнистая (*Synapta maculata*) — чаар синапта.
- Синаптозауры** (*Synaptosauria*) — синаптозаврлар; сойлоктордун байыркы бир классчасы.
- Синафобранховые** (*Synaphobranchidae*) — туташ бакалоордуулар; куртбалыктардын бир тукуму, буларга синафобранх (*Synaphobranchus*) — туташ бакалоорлор уруусу кирет.
- Сингамы** (*Syngamus*) — сингамдар; жумуру мите курттардын бир уруусу.
- Сингиль** (*Mugil auratus*) — сингил; кефань балыктарынын Кара-Дениздеги бир түрү.
- Синдесмия** (*Syndesmya*) — синдесмиялар; накта эбелекбакалоор моллюскалардын бир уруусу,

- буларга синдесмия овальная (*Abra ovata*) — сүйрү синдесмия кирет.
- Синеглазки австралийские** (*Pseudomugil*) — Австралия көк көзү, атерина сымалдуу балыктардын бир түрү.
- Синекрылы** (*Paederus*) — көк канаттар; коңуздардын бир уруусу.
- Синеспинка** (*Aloea aestivalis*) — көк жон чедирен; чедирен айнакөз балыктардын бир түрү.
- Синетелковые** (*Glaucosomidae*) — көк денелер; алабуга балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: синетелка австралийская (*Glaucosoma scapulata*) — Австралия көк денеси.
- Синехвостка** (*Tarsiger suanurus*) — көк соору; таркылдактар тукумундагы чымчыктардын бир түрү.
- Синец** (*Abramis ballerus*) — көк тыран; тыран балыктардын бир түрү.
- Синицевые** (*Paridae*) — кашка чымчык сымалдуулар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын өкүлү: синица болотная — саздын кидик кашка чымчыгы, с. большая (*Parus major*) — кадимки кашка чымчык, с. длиннохвостая (*Aegithalos caudatus*) — узун куйрук кашка чымчык, с. обыкновенная — к. с. большая, с. малая — кидик кашка чымчык, с. подвешивающаяся (*Anthus minutus*) — садалдагыч кашка чымчык, с. рыжешая — кызыл моюн кашка чымчык, с. синяя — к. Лазоревка, с. усатая — муруттуу кашка чымчык, с. хохлатая (*Parus cristatus*) — үрпөк кашка чымчык ж.б.
- Синицы толстоклювые** (*Parasoxornithidae*) — жоон тумшук кашка чымчыктар; сайрагыч чымчыктардын бир түрү.
- Синицы усатые** — к. *Бородатки*.
- Синичка расписная** — кооз короолу; короолу тукумундагы чымчыктардын бир түрү.
- Синкариды** (*Syncarida*) — синкаридалар; жогорку даражадагы рак сымалдуулардын классасындагы жандыктардын бир чоң түркүмү, буга өкүл катары синкарида тасманская (*S. tasmaniae*) — Тасмания синкаридасы кирет.
- Синовакула** — синовакула; кош капкалуу моллюскалардын бир адал түрү.
- Синоксилон** (*Synoxylon perphorans*) — түкпаш; коңуздардын бир түрү.
- Синьга** — к. *турпан черный*, уюк *Турпаны*.
- Синьга тихоокеанская** (*Melanitta americana*) — Тынч океан турпаны; өрдөктөрдүн бир түрү.
- Синюга** — к. *Синец*.
- Синяя птица** (*Myiophonus coeruleus*) — кара койчу; таркылдактар тукумундагы чымчыктардын бир түрү.
- Сипалус** (*Sipalus*) — сипалустар; пилтумшук коңуздардын бир уруусу.
- Сипункулиды** (*Sipunculoidea*) — сипункулидалар; татаал түзүлүштөгү курттардын бир классы.
- Сипуховые** (*Tytoonidae*) — шынаабаш үкүлөр; үкүлөрдүн сүйрү баштуу бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: сипуха обыкновенная (*Tyto alba*) — кадимки шынаабаш, сипухи (*Tyto*) — шынаабаштар (уруу), с. серые (*Phodilus*) — боз шынаабаштар (уруу) ж.б.
- Сипы** (*Gyps*) — кажырлар; тарпчы жорулардын бир уруусу, буларга сип белоголовый (*Gyps fulvus*) — ак кажыр түрү кирет.
- Сиреновые** (*Sirenidae*) — сирендер; алдынкы эки буту бар, аркы буттары жок, көлчүк сууларда жашоочу, денеси жылан сымалдуу жумуру амфибиялардын бир тукуму, буларга кыйла түр кирет: сирен большой (*Siren lacertina*) — чоң сирен, с. карликовый (*S. intermedia*) — кидик сирен, с. полосатый грязевой (*Pseudobranchius striatus*) — баткакчыл алача сирен.
- Сирениы** (*Sirenia*) — сиреналар; дениздерде жашоочу, чоң жечү, желиндүү айбандардын бир түркүмү.
- Сирин воробьиный** — к. *сыч воробьиный*, уюк *Сычи*.
- Сирин домовый** — к. *сыч домовый обыкновенный*, уюк *Сычи*.
- Сириньи** — к. *Сычи*.
- Сирихта** — к. *долгопят филиппинский*, уюк *Долгопята*.
- Сирфилы** — к. *Журчалки*.
- Сирфы** (*Syrphus*) — сирфтер; накта жылдырчымандардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: сирф веночный (*S. corollae*) — таажычыл сирф, с. лунный (*S. lunaris*) — айдай сирф, с. перевезанный (*S. gibesii*) — кыпчабел сирф, с. полулунный (*S. semilunaris*) — айчыктай сирф.
- Ситатунга** (*Tragelaphus spekei*) — ситатунга; бурамаүйүз бөкөндөрдүн бир түрү.
- Сифака** — к. *Пропитек*.
- Сифака веро** (*Propithecus verreauxi*) — Верро пропитеги; үрпөк индри маймылдарынын бир түрү.
- Сифака диадемовый** (*Propithecus diadema*) — диадемалуу пропитек; үрпөк индри маймылдарынын бир түрү.
- Сифакис** — к. *индри хохлатые*, уюк *Индрициды*.
- Сифамин** (*Siphamia*) — сифамиялар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир уруусу, буларга өкүл болуп сифамия изменчивая (*S. versicolor*) — кубулма сифамия кирет.
- Сифоноденталиумы** (*Siphonodentalium*) — сифоноденталиумдар; күрөкпүт моллюскалардын бир уруусу.
- Сифонариды** (*Siphonariidae*) — сифонарийлер; жээкчил үлүлдөрдүн бир тукуму.
- Сифоноротые** — сифоноздор; сууда жашоочу үлүлдөрдүн бир систематикалык тобу.
- Сифонофоры** (*Siphonophora*) — сифонофоралар; көңгөлдөр тибиндеги жандыктардын бир классасы.
- Скакуны** (*Cicindelinae*) — текирендер; дуудак коңуздардын бир тукумчасы, булардын кыйла өкүлү бар: скакун лесной (*Cicindela silvatica*) — токой текирени, с. межяк (*C. hybrida*) — арган текирен, с. погоностома (*Pogonostoma*) — көп муруттуу текирен, с. полевой (*Cicindela campestris*) — талаа текирени, с. пятнистый (*C. octonotata*) — сегиз чекиттүү текирен, с.

тетраха — текирен тетраха, с. трикондила — текирен трикондила, скакуны длинношеие — узун моюн текиреңдер (топ) ж.у.с.

Скалепус (*Scalopus aquaticus*) — скалепус; көрчүкандардын бир түрү.

Скалистые петушки (*Rupicola*) — зоотаажылар; Америка чарылдак чымчыктарынын таажылуу бир уруусу, буларга өкүл катары: скалистый петушок оранжевый (*R. rupicola*) — саргыч зоотаажы кирет.

Скалозубы — к. *иглоброхи*, уюк *Иглоброхообразные*.

Скальнокрисиные (*Petromyidae*) — зоокелестер; келес сымалдуу кемиргич айбандардын бир тукуму.

Скалярин (*Pterophyllum*) — скалярлар, жалбыракканаттар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир уруусу, буларга скаляр (*P. scalare*) — скаляр кирет.

Скап (*Stenotomus*) — скаптар; дениздин таман-балыктарынын бир уруусу.

Скапаноринх (*Scapanorhynchus owstoni*) — албарстыакула, албарстыакулалардын бир түрү.

Скапаноринховые — к. *акулы-домовые*, уюк *Акулы*.

Скапанус (*Scapanus towsendi*) — скапанус; көрчүкандардын бир түрү.

Скаптейра — к. *Ящурка сетчатая*.

Скар (*Scarus taeniopterus*) — ичке канат тотубалык; тотубалыктардын бир түрү.

Скарабей (*Scarabaeus*) — скарабейлер; кык тоголоктоочу коңуздардын бир уруусу, буларга скарабей священный (*S. sacer*) — ыйык скарабей кирет.

Скариты (*Scarites*) — скариттер; дуулдак коңуздардын бир уруусу, булардын өкүлү: скарит гигантский (*S. magne*) — дөө скарит.

Скаровые — к. *Рыбы-попугаи*.

Скатописиды (*Scatopsidae*) — скатопстер; чымынга окшогон жандыктардын бир тукуму.

Скаты (*Batomorpha*) — көөкөрчөктөр; денизде жашоочу жалпак балыктардын бир чоң түркүмү, булардын 16 тукуму, 300дөн ашык түрү бар, ошолордун ичине төмөнкүлөр кирет: скат акулохвостый (*Rhynchobatus djiddensis*) — акулакуйрук көөкөрчөк, с. бабочка японский (*Gymnura japonica*) — жапон көпөлөккөөкөрчөк, с. быченок (*Rhinoptera bonasus*) — торпоктушук көөкөрчөк, с. гитарный пятнистый (*Rhinobatos lengitinosus*) — гитарсымак чаар көөкөрчөк, с. гладкий (*Raja batis*) — жылма көөкөрчөк, с. звездчатый (*R. radiata*) — чымчыкчаар көөкөрчөк, с. морская лисица — к. *Морская лисица*, с. нитерильный мексиканский (*Springeria foliostirris*) — Мексика жиптушук көөкөрчөгү, с. орляк (*Myllobatis aquila*) — бүркүткөөкөрчөк, с. орляк пятнистый (*Aetobatus narinari*) — темгилдүү бүркүткөөкөрчөк, с. пилоносый — араатумшук көөкөрчөк, с. речной (*Potamotrygon motoro*) — өзон көөкөрчөгү, с. рога (*Manta birostris*) — мүйүздүү көөкөрчөк, с. Шлегеля (*Rhinobatos schlegeli*) — Шлегель көөкөрчөгү, с. шиповатый — тикендүү

көөкөрчөк, с. электрический глубоководный (*Benthobatis narcida*) — тереңчил электрдүү көөкөрчөк, с. э. индийский (*Narke dipterygia*) — Индистан электрдүү көөкөрчөгү, с. э. Морсби (*Benthobatis moresbyi*) — Морсби электрдүү көөкөрчөгү, с. э. обыкновенный (*Torpedo marmorata*) — кадимки электрдүү көөкөрчөк, с. э. слепой (*Turphlonarke aysoni*) — электрдүү сокур көөкөрчөк, скатовые (*Rajidae*) — көөкөрчөктөр (тукум), скатообразные (*Rajiformes*) — көөкөрчөк түспөлдүүлөр (түркүм), скаты акулохвостые (*Rhynchobatidae*) — акулакуйрук көөкөрчөктөр (тукум), с. быченокые (*Rhinoptera*) — торпоктушук көөкөрчөктөр (уруу), с. гитарные (*Rhinobatidae*) — гитарсымак көөкөрчөктөр (тукум), скаты гиусообразные — к. с. *электрические*, с. нитерильные (*Anacanthobatidae*) — жиптушук көөкөрчөктөр (тукум), с.-орляки (*Myllobatidae*) — бүркүткөөкөрчөктөр (тукум), с. орляковые — к. *с. орляки*, с. пилорылы (*Pristidae*) — араатумшук көөкөрчөктөр (тукум), с. ромбовые — к. *скатовые*, с. ромботелые — к. *скатообразные*, с. рохлевые — к. с. *гитарные*, с. хвостоколовые — к. с. *хвостоколы*, с. хвостоколообразные (*Dasyatiformes*) — шишуйрук көөкөрчөк түспөлдүүлөр (түркүм), с. хвостоколы (*Dasyatidae*) — шишуйрук көөкөрчөктөр (тукум), с. хвостоколы толстохвостые (*Urolophidae*) — жоон куйруктуу шишуйрук көөкөрчөктөр (тукум), с. электрические (*Torpediniformes*) — электрдүү көөкөрчөктөр (тукум) ж.у.с.

Скафандер (*Scaphander*) — скафандерлер; Түндүк Муз океанда жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Скафарки (*Scapharca*) — скафаркалар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Скафиних — к. *Лопатоносы американские*.

Сквалогадус (*Squalogadus*) — сквалогадус; субагай куйрук балыктардын бир түрү.

Сквалодонты (*Squalodontidae*) — сквалодонттор; киттердин байыркы бир тукуму.

Скворец водной — к. *оляпка обыкновенная*, уюк *Оляпковые*.

Скворцовые (*Sturidae*) — чыйырчктар; сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын 104 түрү бар, ошолордун ичине төмөнкү түрлөр кирет: скворец блестящий (*Aplonis metallica*) — жалтылдак чыйырчык, с. кавказский — Кавказ чыйырчыгы, с. малый (*Sturnia sturnia*) — кидик чыйырчык, с. Менсбира — Менсбир чыйырчыгы, с. обыкновенный (*Sturnus vulgaris*) — кара чыйырчык, с. одноцветный — к. с. *черный*, с. пурпурный — к. с. *блестящий*, с. розовый (*Pastor roseus*) — ала чыйырчык, с. серый (*Sporopis cineraceus*) — боз чыйырчык, с. черный — к. с. *обыкновенный*.

Скворцы — к. *Скворцовые*.

Скипджак — к. *туец полосатый*, уюк *Тунцы*.

Складкогубы (*Tomorpeatidae*) — кош эриндер; жарганаттардын бир тукумчасы.

Складчатобрюхие — к. *Аспидогастраты*.

- Складчатогубы** (Tadarida) — бырыш эриндер; жарганаттардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: складчатогуб бразильский (T. brasiliensis) — Бразилия бырыш эрини, с. широкотухий (T. teniotis) — жазы кулак бырыш эрин ж.б.
- Склеродерма** (Scleroderma domestica) — ак тери; тордомо канаттуу чагуучу каскак жандыктардын бири.
- Склеролиниды** (Sclerolinidae) — склеролиндер; погонофор тибиндеги жандыктардын бир тукуму.
- Склеропегесы** (Scleropages) — склеропегестер; сөөктөл балыктардын бир уруусу.
- Скоба** — к. *скопа*, уюк *Скопины*.
- Сколециды** — к. *Черви низшие*.
- Сколины** (Scoliiidae) — сколиялар; чагуучу кош канаттуу каскактардын бир тукуму, булардын 420га жакын түрү белгилүү: сколия волосистая (Scolia hirta) — түктүү сколия, с.-гигант (S. maculata) — дөө сколия, с. желтолобая — сары мандай сколия, с. четырехточечная — төрт чекиттүү сколия, с. яванская головастая (Scolia capitata) — чоң баш сколия.
- Сколелендровые** (Scolopendromorpha) — кырк аяк түспөлдүүлөр; муунак буттуу жандыктардын бир түркүмү, булардын 55ке жакын түрү бар: сколендра гигантская (Scolopendra gigantea) — дөө кырк аяк, с. калифорнийская (S. heros) — Калифорния кырк аягы, с. кольчатая (S. singulata) — муунактуу кырк аяк, с. листоногая — жалпак сан кырк аяк, с. одноцветная (Scolopendrella immaculata) — боз эшек курт, с. степная слепая (Cryptops apomalans) — сокур кырк аяк, с. ядовитая — уулуу кырк аяк, сколендры листоногие (Alipes) — жалпак сан кырк аяктар (уруу), с. настоящие (Scolopendridae) — накта кырк аяктар (тукум), с. слепые (Cryptopidae) — сокур кырк аяктар (тукум).
- Скопеленгисы** (Scopelengys) — скопеленгистер; миктофа түспөлдүү балыктардын бир уруусу.
- Скопелозавровые** (Scopelosauridae) — скопелозавр сымалдуулар; океан балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлү: скопелозавр (Scopelosaurus lepidus) — скопелозавр.
- Скопелопсис** (Scopelopsis multipunctatus) — скопелопсис; анчоус балыктарынын бир түрү.
- Скопины** (Pandionidae) — бакачылар; жырткыч куштардын балык, бака ж.у.с. менен тамактануучу бир тукуму, буларга өкүл катары скопа (Pandion haliaetus) — бакачы кирет.
- Скорпенообразные** (Scorpaeniformes) — скорпена түспөлдүүлөр; жылуу деңиздердеги балыктардын бир түркүмү, булардын 300гө жакын түрү бар: скорпена (Scorpaena porcus) — скорпена, с. малая — к. *скорпена*, с. японская (Iminicus japonicus) — жапон скорпенасы, скорпеновидные (Scorpaenoidei) — скорпена сымактар (түркүмчө), скорпеновые (Scorpaenidae) — скорпена сымалдуулар (тукум), скорпены (Scorpaena) — скорпеналар (уруу).
- Скорпион II** — к. *дракончик большой*, уюк *Дракончиковидные*.
- Скорпионицы** (Mecoptera) — чайкурсактар; курсагы чаяндыкына окшош каскактардын бир түркүмү, буларга скорпионицы настоящие (Panorpidae) — накта чянкурсактар тукуму да таандык.
- Скорпионовые мухи** — к. *Скорпионицы*.
- Скорпионы** (Scorpiones) — чайандар; жөргөмүш сымалдуулар классындагы уулуу жандыктардын бир түркүмү, булардын 500гө жакын түрү бар: скорпион император — императорчаян, с. итальянский (Euscorprius italicus) — Италия чаяны, с. крымский (E. tauricus) — Крым чаяны, с. обыкновенный — к. *с. пестрый* (Buthus eupeus) — кадимки чайан ж.у.с.
- Скосари** (Ouirrhynchus) — пилтумшуктар; пилтумшук конуздардын бир уруусу, булардын төмөнкү түрлөрү белгилүү: скосарь крымский — Крым пилтумшугу, с. турецкий (O. turca) — түрк пилтумшугу.
- Скотоцерка** — к. *славка вертлявая*, уюк *Славковые*.
- Скоч-терьер** — скоч-терьер; иттердин көркөм үчүн чыгарылган бир асыл тукуму.
- Скребин** (Acanthoscephala) — тикенбаштар; жумуру курттардын бир классы, буларга өкүл катары скребень-великан (Macrosanthorhynchus hirudinaceus) — дөө тикенбашты келтирүүгө болот.
- Скрипун осиновый большой** (Saperda carcharius) — кара терекчил ири кыйчылдак; кыйчылдак конуздардын бир түрү.
- Скрипун осиновый малый** (Saperda minima) — кара терекчил кидик кыйчылдак; кыйчылдак конуздардын бир түрү.
- Скрипучки** — к. *Гребляки*.
- Скробикулярии** (Scrobicularidae) — скробикуляриялар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму, булардын өкүлү: скробикулярия (Scrobicularia) — скробикулярия уруусу.
- Скрытноглавы** (Cryptocerphalus) — жикирекейлер; жалбыракчыл конуздардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: скрытноглав (C. cordiger) — жикирекей, с. зеленый (C. viridis) — жашыл жикирекей, с. сосновый желтый (C. pini) — мырза карагайчыл сары жикирекей да кезигет.
- Скрытножаберные** (Cryptobatrachoidea) — жашыруун бакалоор сымалдуулар; амфибиялардын бир түркүмчөсү, буларга төмөнкү өкүлдөр кирет: скрытножаберник (Cryptobatrachus ovansi) — жабык бакалоор, с. аллеганский (C. alleghansis) — Аллеган жашыруун бакалоорлору (тукум).
- Скрытнохоботник** (Ceuthorrhynchus pleurostigma) — житме пилтумшук; пилтумшук конуздардын бир түркүмү.
- Скрытоухи** (Cryptotis) — мулуктар; кулактары сыртынан көрүнбөгөн күрөң тиш кемиргичтердин бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: скрытоух венесуэльский (C. meridenis) — Венесуэлла мулугу, с. малый (C. parva) — кидик мулук, с. Томаса (C. thomasi) — Томас мулу-

- гу, с. черноватый (*S. nigrescens*) — каралжын мулук.
- Скрытохвосты** — к. *Тинаму*.
- Скумбрецука** (*Scomeresox saurus*) — скумберчортон; чортон сымалдуу балыктардын бир түрү.
- Скумбрышукковые** — к. *Макрелешукковые*.
- Скумбриевидные** (*Scombroidei*) — скумбер түспөлдүүлөр; деңизде жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы белгилүү, ошолордун арасында: скумбриевые (*Scombriidae*) — скумбер сымалдуулар (тукум), скумбриин настоящие (*Scomber*) — накта скумберлер (уруу), скумбрия австралийская (*S. australasicus*) — Австралия скумбери, с. индийская (*Rastrelliger brachysoma*) — Инди океан скумбери, с. Канагурта (*R. kanagurta*) — Канагурта скумбери, с. обыкновенная (*Scomber scomber*) — кадимки скумбер, с. филиппинская (*Rastrelliger faughni*) — филиппин скумбери, с. японская (*Scomber japonicus*) — жапон скумбери.
- Скунсы** (*Mephitinae*) — скунстар, сасык кашкулактар; суусар сымалдуулар тукумундагы айбантардын Америкада жашоочу бир тукумчасы, булардын төмөнкү өкүлдөрү белгилүү: скунс белонозый (*Coneratus leuconotus*) — ак тумшук скунс, с. патогонский (*S. humboldtii*) — Патогония скунсу, с. полосатый (*Mephitis mephitis*) — кадимки скунс, скунсы пятнистые (*Spilogale*) — чаар скунстар (уруу).
- Скутигерелла** (*Scutigereilla*) — скутигерелла; көп аяк муунак буттуулардын симфила классындагы бир жандыктан түрү.
- Скутигери** (*Scutigera*) — скутигери түспөлдүүлөр; көп аяктуулар классындагы бир түркүм жандыктар.
- Славка сорочья** (*Sylvia atricapilla*) — сагызган короолу; таркылдактар тукумундагы чымчыктардын бир түрү.
- Славковые** (*Sylviidae*) — короолу сымалдуулар, сайрагыч чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу, түрү белгилүү: славка белобородая — ак тамак короолу, с. белоусая — ак мурут короолу, с. вертялая (*Scotocerca inquieta*) — ойсондогон короолу, с. длинноклювая (*Ramphascenus melanurus*) — узун тумшук короолу, с. длиннохвостая — узун куйрук короолу, с. завирушка (*Sylvia curruca*) — чырылдак короолу, с. масличная — к. с. левчая, с. очковая — чекир короолу, с. певчая — сайраак короолу, с.-портниха (*Cisticola cisticola*) — жөрмөкчү короолу, с. садовая (*Sylvia borin*) — бак короолусу, с. серая (*S. communis*) — боз короолу, с. черноголовая (*S. atricapilla*) — кара баш короолу, с. ястребиная (*S. nisoria*) — кыргыйкороолу, славки (*Sylvia*) — короолулар (уруу) ж.б.
- Сладкогубы** (*Plectorhynchus*) — таттуу эринчендер; коркулдак балыктардын бир уруусу, буларга сладкогуб (*P. pictus*) — таттуу эринчен өкүл боло алат.

- Слепни** (*Tabanidae*) — көгөндөр; сайгакка анчамынча окшош, малдын жана кишинин канын соруп жашоочу чоң чымындардын бир тукуму, булардын 3000гө жакын түрү бар: слепень бычий (*Tabanus bovinus*) — уй көгөнү, с. обыкновенный — к. *Златоглазик обыкновенный*, с. серый (*T. bromius*) — боз көгөн, с. олений (*Hybomitra tarandina*) — бугу көгөнү ж.у.с.
- Слепняки** (*Miridae*) — сокур кантала сымалдуулар; чөп-чар м-н тамактануучу канталалардын бир тукуму, булардын өкүлү: слепняки свекловичные (*Palymerus*) — кызылчачыл сокур канталалар (уруу), слепняк (*Degeoscoris punctulatus*) — сокур кантала, с. длинный — узун сокур кантала, с. индийский — Индистан сокур канталасы, с. люцерновый (*Adelphocoris lineatus*) — беде сокур канталасы, с. муравьевидный — кумурскасымак сокур кантала ж.у.с.
- Слепоглазковые** (*Amblyopsidae*) — көрбалактар; Америка өздөндөрүнүн үнкүрлөрүндө жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын өкүлдөрүнүн бири: слепоглазка северная (*Ambloopsis spelaea*) — түндүк көрбалык.
- Слепозмейки** (*Typhlopidae*) — көржыландар; жыландардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: слепозмеяка обыкновенная (*Typhlops vermicularis*) — кадимки көржылан.
- Слепуи браминский** (*Typhlops braminus*) — брамананын көржыланы; көржыландардын бир түрү.
- Слепуи гигантский** (*Typhlops schlegelii*) — дөө көржылан; көржыландардын бир түрү.
- Слепуны** — к. *Слепозмейки*.
- Слепушонки** (*Ellobius*) — бүтүктөр; момолойчычкандардын кичине көздүү бир уруусу, булардын өкүлдөрүнүн арасында слепушонка афганская (*E. fuscicapillus*) — ооган бүтүгү, с. обыкновенная (*E. talpinus*) — кадимки бүтүк да бар.
- Слепышковые** (*Spralacidae*) — сокур сымалдуулар; чычканга окшогон кемиргич айбантардын көзү жок бир тукуму, булардын 8 түрү бар: слепыш гигантский (*Spralax gigantea*) — дөө сокур, с. горный — тоо сокуру, с. малый (*S. leucodon*) — кидик сокур, с. обыкновенный (*S. microphthalmus*) — кадимки сокур, слепыши (*Spralax*) — сокурлар (уруу) ж.б.
- Слизни I** — жержелимдер; кабыгы жок үлүлдөрдүн систематикалык тобу, булардын өкүлдөрү: слизень большой (*Limax maximus*) — ири жержелим, с. гладкий — к. с. *голый*, с. голый (*Limax limax*) — жылаңач жержелим, с. пещерный (*Troglolestes*) — үнкүр жержелими, с. полевой (*Agriolimax agrestis*) — талаа жержелими, с. сетчатый (*Deroceras reticulatus*) — тордомо жержелим, с. черный (*Eulimax niger*) — кара жержелим, слизни голые (*Atrionidae*) — жылаңач жержелимдер тукуму ж.б.
- Слизни морские** (*Liparidae*) — деңиз жержелимдери, көнөкпашка окшогон деңиз балыктарынын бир тукуму.

- Слитножаберникообразные** (Synbranchiformes) — куртпалыксөрөй түспөлдүүлөр; куртпалыкка окшош, анатомиялык түзүлүштөрү алабууга жакын балыктардын бир түркүмү, булардын ичинде төмөнкүлөр да кезигет: слитножаберник американдык — Америка куртпалыксөрөйү, с. бенгальский (Synbranchus bengalensis) — Бенгал куртпалыксөрөйү, с. слепой (Typhlosynbranchus) — сокур куртпалыксөрөйү, слитножаберники (Synbranchus) — куртпалыксөрөйлөр (уруу), слитножаберниковые (Synbranchidae) — куртпалыксөрөй сымалдуулар (тукум).
- Слитночереппные рыбы** — к. *Цельноголовые рыбы*.
- Слонка** — к. *Вальдшнеп*.
- Слон морской северный** — к. *морской слон северный*, уюк *Морские слоны*.
- Слон морской южный** — к. *морской слон южный*, уюк *Морские слоны*.
- Слоник большой сосновый I** (Hylobius abietis) — мырза карагайчыл шиштумшук; шиштумшук коңуздардын бир түрү.
- Слоник-букарка I** (Coenorrhinus pauxillus) — букарка шиштумшук; шиштумшук коңуздардын бир түрү.
- Слоник вишневым I** — к. *Слоник-казарка*.
- Слоник водяной I** (Amalus haemorrhous) — жээки шиштумшук; шиштумшук коңуздардын бир түрү.
- Слоник желудевый I** (Curculio glandium) — эмин данычыл шиштумшук; шиштумшук коңуздардын бир түрү.
- Слоник-казарка I** (Rhynchites bacchus) — кызыл дене шиштумшук; шиштумшук коңуздардын бир түрү.
- Слоник лампроцифус** (Lamprocyphus elegans) — Америка кок шиштумшугу; шиштумшук коңуздардын бир түрү.
- Слоники I** — к. *Долгоносики*.
- Слоники II** (Elephantulus) — пилмурундар; кошьяксөрөйлөрдүн бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары: слоник коротконосый (E. brachyrhynchus) — чолок тумшук пилмурун, с. рыжий (E. rufescens) — сары пилмурун, с. североафриканский (E. roseti) — Түндүк Африка пилмуруну кирет.
- Слоники ложные I** — к. *Ложные слоники*.
- Слоники-прыгуны I** (Rhynchaenus) — секиргич шиштумшуктар; шиштумшук коңуздардын бир уруусу.
- Слоники-трухляки I** (Cossonus) — чирикчил шиштумшуктар; шиштумшук коңуздардын бир уруусу.
- Слоники-фитономусы I** — к. *Фитономусы*.
- Слонка** — к. *Вальдшнеп*.
- Слонорыл** — к. *мормир Каннуме*, уюк *Мормиры*.
- Слоны** (Elephantidae) — пилдер; дүйнөдөгү азыркы желиндүү айбандардын эң ирилери, примат түркүмүндөгү тукум, булардын 3 түрү бар: слон африканский (Loxodonta africana) — Африка пили, с. индийский (Elephas maximus) — Индистан пили ж.б.
- Слоны морские** — к. *Морские слоны*.
- Слука** — к. *Вальдшнеп*.
- Слюнявица обыкновенная** (Philaenus spumarius) — кадимки шилекейчи; чырылдак каскак жандыктардын бир түрү.
- Сметаник** — к. *плаунчик круглоносый*, уюк *Плаунчики*.
- Сминтуры** (Sminthuridae) — сминтурлар; буткуйрук каскак жандыктардын бир тукуму; сминтур бурый (Sminthurus coerulens) — күрөң сминтур, с. зеленый (S. viridis) — жашыл сминтур кирет.
- Смолевки** (Pissodes) — дабыркайчылдар; шиштумшук коңуздардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары смолевка точечная (P. notatus) — чекиттүү дабыркайчыл, с. шишковая (P. validirostris) — тобурчак дабыркайчылы ж.у.с.
- Смородника** — к. *славка садовая*, уюк *Славковые*.
- Снегири** (Pyrrhula) — жутчымчыктар; мукуе тукумундагы чымчыктардын бир уруусу: снегирь длиннохвостый — узун куйрук жутчымчык, с. западный — к. с. *малый*, с. малый — кидик жутчымчык, с. обыкновенный (P. pyrrhula) — кадимки жутчымчык, с. пустынный (Bucanetes githagineus) — чөл жутчымчыгы, с. северный — к. с. *обыкновенный*, с. сибирский (P. griseiventris) — Сибирь жутчымчыгы ж.у.с.
- Снегурка** — к. *Пуночка*.
- Снуки** — к. *робало*, уюк *Робаловые*.
- Спукковые** — к. *луцианы*, уюк *Луциановые*.
- Собака домашняя** (Canis familiaris) — базма ит.
- Собака киргизская борзая** — кыргыз тайганы; иттердин бир асыл тукуму, ан улоого ылайыктап чыгарылган.
- Собака летучая** — к. *Калонг*.
- Собака русская борзая** — орус тайганы; иттердин бир асыл тукуму, ан улоого ылайыктап чыгарылган.
- Собака русская сторожевая** — орустун сакчы ити; иттердин бир асыл тукуму.
- Собака-рыба бурая I** (Fugu rubripes) — күрөң тикенбоор; тикенбоор балыктардын бир түрү.
- Собака-рыба флоридская I** (Spheraidus uphelus) — Флорида тикенбоору; тикенбоор балыктардын бир түрү.
- Собаки бродячие** — жолбун иттер.
- Собаки декоративные** — көркөмдүк иттер.
- Собаки легавые** — машке иттер, жойчу иттер.
- Собаки охотничьи** — анчы, жойчу иттер.
- Собаки пастушеские** — короочу иттер.
- Собаки-рыбы I** — к. *ислобракхи*, уюк *Ислобракхиобразные*.
- Собаки служебные** — табуучу, тинтүүчү иттер.
- Собаки сторожевые** — сакчы иттер.
- Собачки луговые II** (Synomys) — кандекчыкандар; Америкадагы тыйынчыкандардын бир уруусу, булардын өкүлү: собачка белохвостая (C. gunnisoni) — ак куйрук кандекчыккан, с. чернохвостая II (C. ludoviciana) — кара куйрук кандекчыккан.
- Собачковидные** (Blennioidei) — кандекбалык түспөлдүүлөр; деңиз балыктарынын бир түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: собачка большеротая

(*Neoclinus bryope*) — чоң ооз кандекбалык, с. морская обыкновенная (*Blennius sanguinolentus*) — кадимки кандекбалык, с. м. хохлатая (*Coryphoblennius galerita*) — үрпөк кандекбалык, с. мохоголовая европейская (*Chirolophis ascanii*) — Европанын жылбыр-скабаш кандекбалыгы, с. м. северная (*Ch. snyderi*) — түндүктүн жылбыр-скабаш кандекбалыгы, с. м. японская I (*Ch. japonicus*) — жапондун жылбыр-скабаш кандекбалыгы, с.-павлин (*Blennius pavo*) — тооссымак кандекбалык, с.-сфинкс (*B. sphinx*) — сфинксымак кандекбалык, с. Чаплина (*Hemiblemaria chaplini*) — Чаплин кандекбалыгы, собачки клиновые — к. с. *чешуйчатые*, с. мохоголовые I (*Chirolophis*) — жылбыр-скабаш кандекбалыктар (уруу), с. чешуйчатые I (*Clinidae*) — түрпүлүү кандекбалыктар (тукум), собачковые (*Blennidae*) — кандекбалыктар (тукум).

Собачьи (*Canidae*) — ит сымалдуулар; итке окшогон жырткыч айбандардын бир тукуму, булардын 12 уруусу, 29 түрү бар: собака гиеновидная (*Lycan pictus*) — көкжалсымак ит, с. динго (*Canis dingo*) — динго ит, с. енотовидная (*Nyctreutes procyonoides*) — жанатысмак ит, с. кустарниковая (*Speothos venaticus*) — бадалчы ит, с. суматранская — Суматра жапайы ити, собачки-пари — парий иттер, тарпчыл, чала жапайы иттер ж.у.с.

Соболь (*Martes zibellina*) — киш; суусарлар тукумундагы териси баалуу айбандардын бир түрү.

Соболь гудзонский — к. *куница американская*, уюк *Куньи*.

Соболь кашкарский — к. *Куница каменная*.

Совиные лягушкороты (*Aegothelidae*) — бакаооз байкуштар; байкуш куштарынын бир тукуму, булардын өкүлү, мисалы, совиный лягушкорот хохлатый (*Aegothales cristata*) — үрпөк бакаооз байкуш.

Совки I (*Noctuidae*) — үкүкөпөлөктөр, зыяндуу шайтанкөпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын 30 миңге жакын түрү белгилүү, ошолордун ичинде төмөнкү түрлөр бар: совка-агриппа (*Thysania agrippina*) — агриппа үкүкөпөлөк, с.-гамма (*Autographa gamma*) — гамма үкүкөпөлөк, с. зерновая — данчыл үкүкөпөлөк, с. золотая — сары үкүкөпөлөк, с. зубскрылая — идирек канат үкүкөпөлөк, с. капустная (*Barathra brassicae*) — капустачыл үкүкөпөлөк, с. льняная — зыгырчыл үкүкөпөлөк, с. люцерновая (*Chloridea virescens*) — бедечил үкүкөпөлөк, с. малая (*Caradrina selini*) — кидик үкүкөпөлөк, с. мома (*Moma orion*) — мом үкүкөпөлөгү, с. озимая (*Agrotis segetum*) — күздүкчүл үкүкөпөлөк, с. пшеничная (*Euxoa tritici*) — буудайчыл үкүкөпөлөк, с. сосновая (*Panolis flammea*) — мырза карагайчыл үкүкөпөлөк, с. травяная — чөпчүл үкүкөпөлөк, с. хлопковая — гозочул үкүкөпөлөк, с. южная стебельная (*Otia muscolosa*) — түштүктөгү сабакчыл үкүкөпөлөк, с. яровая (*Amphiproga fucosa*) — жаздыкчыл үкүкөпөлөк, совки капюшонницы

(*Cucullia*) — бүркөңчөктүү үкүкөпөлөктөр (тукумча), с. Момы (*Moma*) — Мом үкүкөпөлөктөр (тукумча), с. настоящие (*Agrotinae*) — накта үкүкөпөлөк, с. полевые (*Apotea*) — эгинчил үкүкөпөлөктөр (тукумча), с. тонкотелье (*Acronictinae*) — субагай үкүкөпөлөктөр (тукумча).

Совки II (*Otus*) — бабыргандар; үкүлөрдүн майда бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: совка восточноазиатская (*O. sunia*) — Чыгыш Азия бабырганы, с. обыкновенная (*O. scops*) — кадимки бабырган, с. ошейниковая (*O. bakkamoena*) — ала моюн бабырган, с. пустынная (*O. brucei*) — чөл бабырганы, с. филиппинская (*O. gurneyi*) — Филиппин бабырганы.

Совы (*Striges*) — үкүлөр; түнкү жырткыч куштардын бир тукуму, булардын 2 тукуму, 134 түрү белгилүү: сова белая (*Nuctea scandiaca*) — ак үкү, с. белянка — к. с. *белая*, с. болотная (*Asio flammeus*) — жапалак, с. голоногая (*Gymnoglaux lawrencii*) — жыланач шыйрак үкү, с. кроликовая — к. с. *пещерная*, с. Лапландская — к. *неясить лапландская*, уюк *Неясити*, с. пещерная (*Speotyto cunicularia*) — үңкүрчүл үкү, с. северная иглоногая (*Ninox scutulata*) — ийне-шыйрак түндүк үкү, с. серая — к. *неясить обыкновенная*, уюк *Неясити*, с. уральская — к. *неясить уральская*, уюк *Неясити*, с. ушастая (*Asio otus*) — телюкш, кулактуу үкү, с. хохочущая (*Sceloglaux albifacies*) — каткырыкч үкү, с. северная Зеландиянын сейрек учуроочу үкүсү, с. ястребинная (*Surnia ulula*) — кыргыйүкү, совы иглоногие (*Ninox*) — ийне-шыйрак үкүлөр (уруу), с. нормальные (*Strigidae*) — кадимки үкүлөр (тукум), с. ушастые (*Asio*) — телюкштар (уруу).

Сойки (*Garrulus*) — үрпөктандар; каргалар тукумундагы бир уруу, мунун өкүлү: сойка (*C. glandarius*) — үрпөк таан, с. остроновая — к. *Кукша*.

Сойки саксаульные (*Podoces*) — сайсагызгандар (уруу); булардын эки түрү белгилүү: с. монгольская пустынная (*Podoces bendersoni*) — Монгол сайсагызганы, сойка саксаульная (*P. panderi*) — сайсагызган.

Соколиные (*Falconidae*) — шумкар сымалдуулар; алгыр куштардын бир тукуму, мунун тукумун кармап, таптап, мүнүшкөрлүктө пайдаланат, булардын кыйла түрү, уруусу бар: сокол-белогорлик — к. *Чеглок обыкновенный*, с. красношейный (*Falco chiquera*) — күйкөшумкар, с. настоящий — к. *сансан*, с. новозеландский (*Falco novaezealandiae*) — Жаны Зеландия шумкары, с. пустынный рыжеголовый (*Falco peregrinoides*) — куу кумпай, сары ылаачын, с. смеющийся (*Herpetotheres cachinan*) — күлкүчү шумкар, Түштүк Американын тропик зонасында жашоочу шумкардын түрү, с. странствующий — к. *Сансан центральноазиатский*, с. Элеоноры (*Falco eleonorae*) — ири жагалмай, Жер-Орто деңизинин жээктерине тараган жагалмайлардын бир түрү, сокола карликовые — кидик шумкарлар, тропикте жа-

шоочу, шумкар тукумундагы, майда куштардын бир тобу, с. настоящие (Falco) — шумкарлар (уруу).

Соколы — к. *Соколиные*.

Солеводные (Soleoidei) — соля түспөлдүүлөр; тропиктеги деңиздерде жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, мунун кыйла түрү, тукуму жана уруусу бар: солеевые — к. *косороты*, соля зебровая (*Zebrias regani*) — алача соля, с. южная (*Aserragodes haackeanus*) — түштүк соля.

Солемиа (Solemyidae) — солемиялар; тарак тиштүү моллюскалардын бир тукуму: солемия boreальная (*Solemya borealis*) — түндүк солемия.

Солимеры (Solivomer) — солимерлер; океандардагы миктофа балыктарынын бир уруусу.

Солитер бычий — к. *цельень бычий*, уюк *Ценпи*.

Солитер свиной — к. *цельень свиной*, уюк *Ценпи*.

Солнечная рыба — к. *Солнечные рыбы*.

Солнечники (Heliozoa) — күнсымактар; жөнөкөй жандыктардын бир классчасы.

Солнечникообразные (Zeiformes) — күнбалык түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү: солнечник аллоцит (*Alloctytus rhomboidalis*) — аллоцит күнбалыгы, с. обыкновенный (*Zeus faber*) — кадимки күнбалык, с. серебряный (*Z. conchifer*) — күмүштөй күнбалык, с. японский (*Z. japonicus*) — жапон күнбалыгы, солнечниковые (*Zeidae*) — күнсымалдуулар (тукум).

Солнечниковые — к. *солнечниковые*, уюк *Солнечникообразные*.

Солнечные рыбы (Lepomis) — күндөй балыктар; кулактуу алабугалардын бир уруусу, булардын 10дон ашык түрү бар: ошолордун ичинде солнечная рыба (*Lepomis gibbosus*) — күндөй балык да бар.

Соловьи (Luscinia) — булбулдар; сайрагыч чымчыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү белгилүү: соловей белогорлый — ак тамак булбул, с. восточный — к. с. *обыкновенный*, с. западный (*Luscinia occidentalis*) — батыш булбулу, с. красношейка (*L. ruficollis*) — кызыл тамак булбул, с. обыкновенный (*L. luscinia*) — кадимки булбул, с. синий (*L. sylvia*) — көк булбул, с. тугайный (*Erythropgia galactotes*) — чыргай булбулу, с. южный (*L. megarhynchos*) — түштүк булбул.

Сологой (Mustela altaica) — солонгой, сологой; корумчу кызыл күсөн, суусарлар тукумундагы терис баалуу жырткыч айбан.

Сольфуги (Solifugae) — музообаштар; жөргөмүш сымалдуулар классындагы жандыктардын бир түркүмү, булардын кыйла өкүлү белгилүү: сольфуга дымчатая (*Galeodes fumigatus*) — күрөн музообаш, с. обыкновенная (*G. araneoides*) — Крым музообашы, с. роющая (*Chelipus macroxiphi*) — ийинчи музообаш, с. солнцелюбивая (*Paragaleodes heliophilus*) — күнсүчүл музообаш.

Солариелла (Solariella) — солариеллалар; деңиз үлдүрөрүнүн бир уруусу.

Сомики — жаянчыктар; жаянбалыктардын бир тобу, булардын кыйла түрү бар, ошолордун арасында: сомик ангельский перистоусый (*Synodontis angelicus*) — чачыламурут берриштейяныч, с. армянский (*gyprothorax armeniacus*) — армен жаянчыгы, с.-Ванделлия — к. *ванделлия*, уюк *Ванделлиевые*, с.-Кандиру — к. *ванделлия*, уюк *Ванделлиевые*, с.-кошка американский — Америка мышыкжаянчыгы, с. лжеприлипало (*Pseudocheneis sulcatus*) — жалган жабышак жаянчык, с. мохокус — к. *Махокус*, с. перистоусый чернобрюхий (*Synodontis nigiventris*) — кара боор чачыламурут жаянчык, с.-пигидий (*Pugidium sp.*) — пигидий-жаянчык, с. стеклянный африканский (*Physalia pellucida*) — Африка тунук жаянчыгы, с. туркестанский (*Glyptosternum reticulatum*) — Туркстан жаянчыгы, с. циклопий (*Cyclopium marmoratum*) — желмогузжаянчык, сомики-гоплогостерны (*Hoplosternum*) — гоплогостерн-жаянчыктар (уруу), с.-ксенокары — к. *Ксенокары*, с.-отоцинкы — к. *Отоцинкы*, с.-стигогены — к. *Стигогены*, с. фарловеллы — к. *Фарловеллы*.

Сомовидные — к. *Сомообразные*.

Сомообразные (Siluriformes) — жаян түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү, булардын көп систематикалык категориясы бар: сом амурский (*Parasilurus azotus*) — Амур жаяны, с. Аристотеля (*P. aristoteli*) — Аристотель жаяны, с. аспредо (*Aspredo filamentus*) — аспредо жаяны, с. аспредовый двуцветный (*Bunoccephalus bicolor*) — эки түстүү аспредо жаяны, с. европейский (*Silurus glanis*) — Европа жаяны, с. китайский (*S. sinensis*) — кытай жаяны, с. клариевый (*Clarias batrachus*) — кларий жаяны, с. мешкожаберный (*Heteropneustes fossilis*) — капбакалоор жаяны, с. обыкновенный — к. с. *европейский*, с. Солдатова (*Silurus soldatovi*) — Солдатов жаяны, с. стеклянный индийский (*Cryptopterus bicirrhis*) — Инди тунук жаяны, с. угрехвостый (*Plotosus anguillaris*) — куртпалык куйруктуу жаяны, с. Хака (*Chaca chaca*) — укмуш жаян, с. электрический (*Malapterurus electricus*) — электрдүү жаян, с. э. африканский (*Malapterurus electricus*) — Африка электрдүү жаяны, сомы — к. *Сомообразные*, с. большеглазые (*Auchenipteridae*) — чоң көз жаяндар (тукум), с. броняки — к. *Броняковые*, с. евразийские — к. *самы обыкновенные*, с. затылокперые — к. с. *большеглазые*, с. кошачьи (*Ictaluridae*) — мышыкжаяндар (тукум), с.-кошки — к. с. *кошачьи*, с. мешкожаберные (*Saccobranchidae*) — капчыбакалоор жаяндар (тукум), с. обыкновенные (*Siluridae*) — кадимки жаяндар (тукум), с. перистоусые (*Mochacidae*) — чачыламурут жаяндар (тукум), с. плекостомы — к. *Плекостомы*, с. угрехвостые (*Plotosidae*) — куртпалык куйруктуу жаяндар (тукум), с. электрические (*Malapteruridae*) — электрдүү жаяндар (тукум), с. э. африканские (*Malapterurus*) — Африка электрдүү жаяндары (уруу) ж.б.

Соневые (Gliridae) — баракуйруктар; желиндүү айбандардын кемиргичтер түркүмүндөгү бир тукуму, булардын кыйла түрү, 6 уруусу бар: сони африканский (Grarhiurus) — Африка баракуйруктары (уруу), с. сумчатые — к. *посумы-пизмеи*, уюк *Посумы*, с. колючая (Platanthomus lasiurus) — тикендүү баракуйрук, с. лесная (Dryomus nitedula) — токой баракуйругу, с. мышевидная (Myomiumus personatus) — чычкансымак баракуйрук, с. орешниковая (Muscardinus avellanus) — жаңгакчыл баракуйрук, с. японская (Glirulus japonicus) — жапон баракуйругу.

Сони — к. *Соневые*.

Соня — к. *Соневые*.

Сопя — к. *Синец*.

Сопач — к. *Синец*.

Сорога — к. *пловец сибирская*, уюк *Плотвы*.

Сорока морская — к. *кулик-сорока обыкновенная*, уюк *Кулики*.

Сороки (Cissa) — сагызгандар; каргалар тукумуна кирүүчү бир уруу куштар, булардын кыйла өкүлү бар, ошолордун ичинде сорока голубая (Суопориса суана) — көгүш сагызган, с. зеленая (Cissa chinensis) — жашыл сагызган, с. китайская лазуревая (Urocissa sinensis) — көк сагызган, с. краснолобая (U. occidentalis) — кызыл тумшук сагызган, с. обыкновенная (Pica pica) — кадимки сагызган ж.б.

Сорокопутьевые (Laniidae) — борбаш сымалдуулар; сайрагыч куштардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: сорокопуть большой (Lanius excubitor) — ала дунган, с. длиннохвостый (Lanius schach) — кышкуйрук борбаш, с. жулан — к. *Жуланы*, с. клинохвостый (L. sphenocercus) — шынаакуйрук борбаш, с. красноголовый (L. senator) — кызыл баш борбаш, с. малый — к. с. *чернолобий*, с. серый — к. с. *большой*, с. тигровый (L. tigrinus) — таргыл борбаш, с. чернолобий (L. minor) — кидик борбаш, с. японский (L. bicephalus) — жапон борбашы, сорокопуть настоящие (Lanius) — накта борбаштар (уруу) ж.б.

Сорокопутьевые (Prionopidae) — токой борбаштары; борбаш түспөлдүү сайрагыч куштардын бир тукуму.

Сорочала — к. *кулик-сорока обыкновенная*, уюк *Кулики*.

Сорочай — к. *кулик-сорока обыкновенная*, уюк *Кулики*.

Сорочьи жаворонки (Grallinidae) — сагызганторгойлор; Австралияда жашоочу чымчыктардын бир тукуму.

Сосальщники (Trematoda) — соргучтар; жалпак курттардын бир классы, булардын кыйла систематикалык категориясы белгилүү, ошолордун ичинде төмөнкүлөр да кезигишет: сосальщник печеночный — к. *фасциола печеночная*, уюк *Фасциолиды*, с. сибирский — к. *описторх кошачий*, уюк *Описторхиды*, сосальщник дигенетический — к. *Трематоды*, с. моногенетический — к. *Монозеноидеи*.

Спайник парадоксальный (Diplozoon paradoxum) — таянкаткыч эптешмек; жалпак курттардын бир түрү.

Спаниель — спаниель, иттердин бир асыл тукуму.

Спар-аргирос (Argyrops spinifer) — аргиропс; деңиз таманбалыктарынын бир түрү.

Спаровые — к. *Караси морские*.

Спары (Sparus) — спарлар; накта деңиз таманбалыктарынын бир уруусу.

Спиломена (Spilomena) — спиломаналар; майда сары аарылардын бир уруусу.

Спинопер индийский (Notopterus chitala) — Индистан бычакпалыгы; бычак сымалдуу балыктардын бир түрү.

Спинопер ложный (Xenomystus nigri) — жалган бычакпалык; бычак сымалдуу балыктардын бир түрү.

Спиноперы — к. *нотоптеры*, уюк *Нотоптеровидные*.

Спинороги — к. *Спинороговидные*.

Спинороговидные (Balistoidei) — мүйүзөркөч түспөлдүүлөр; деңиз балыктарынын бир түркүмчөсү: спинорог (Balistes capricus) — мүйүзөркөч, с. желтопятнистый (Pseudobalistes fuscus) — сарала мүйүзөркөч, с. королевский (Balistes vetula) — падышалык мүйүзөркөч, с. крупнопятнистый (B. conspicillum) — сарычаар мүйүзөркөч, спинороги настоящие (Balistes) — накта мүйүзөркөчтөр (уруу), спинороговые (Balistidae) — мүйүзөркөч сымалдуулар (тукум) ж.у.с.

Спиношипообразные (Notacanthiformes) — тикенөркөч сымалдуулар; деңиз балыктарынын бир түркүмү, булардын өкүлдөрү: спиношип средиземноморский (Notacanthus bonapartei) — Жер-Орто деңизинин тикенөркөчү, спиношпы (Notacanthus) — тикенөркөчтөр (уруу), спиношпы (Notacanthidae) — тикенөркөч сымалдуулар (тукум) ж.у.с.

Спинтерус (Spintherus) — спинтерустар; чабандес каскактардын бир уруусу.

Спинтурниды (Spinturnicidae) — спинтурникстер; кенелердин бир тукуму.

Спинула (Spinula) — спинула; тарактиси моллюскалардын бир уруусу: спинула клювовидная — куштумшуктай спинула.

Спиониды (Spionidae) — спиона сымалдуулар; көп түстүү курттардын бир тукуму.

Спирателла (Spiratella) — спирателла; сууда жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Спиракта (Spirachtha eurymedusa) — спиракта; Бразилияда жашоочу конуздардын бир түрү.

Спиринх (Spirinchus) — спиринхтер; корюшка балыктарынын бир уруусу.

Спиробрахниды (Spirobrachiidae) — спиробрахис сымалдуулар; погонофора тибиндеги жандыктардын бир тукуму.

Спирографие (Spirografis spallanzanii) — спирографис; көп түктүү муунак курттардын бир түрү.

Спирулы (Spirula) — спирулалар; мүрөккептердин (каракатицалардын) бир уруусу.

- Сплюшка обыкновенная** — к. *совка обыкновенная*, уюк *Совки II*.
- Спонгиколы** (Spongicola) — спонгиколалар; он буттуу майда рактардын бир уруусу.
- Спондилысы** (Spondylidae) — омурткалар; деңиз моллюскаларынын бир тукуму.
- Споровики** (Sporozoa) — споровиктер; жөнөкөй жандыктардын бир классы, буларга төмөнкү систематикалык категория да таандык: споровики слизистые — к. *Миктоспоридия*, с. кровяные (Haemosporidia) — канчыл споровиктер (түркүм).
- Спрингбок** (Antidorcas marsupialis) — кула жейрен; Африканын чөлдөрүндө жашоочу ири жейрендердин бир түрү.
- Спрут гигантский** (Architeuthis gigantia) — дөө сегиз бут, дөө спрут; деңизде жашоочу сегиз башпуттуу моллюскалардын бир түрү.
- Спрут длиннорукий** (Architeuthis longimana) — узун кол сегиз бут, узун кол спрут; деңизде жашоочу сегиз башпуттуу моллюскалардын бир түрү.
- Спрут мускусный** — жыттуу спрут, деңизде жашоочу башпуттуу моллюскалардын бир түрү.
- Спрут обычный** — к. *осьминог обыкновенный*, уюк *Осьминоги*.
- Спруты** — к. *Осьминоги*.
- Сребробрюшковые** (Leiognathidae) — күмүшбөөрлөр; алабуга балыктарынын бир тукуму.
- Ставридовые** (Carangidae) — ставрида сымалдуулар; алабуга балыктарынын бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар, ошолордун ичинде төмөнкүлөр да кезигет: ставрида большеглазая (Selar grumenophthalmus) — чоң көз ставрида, с. десятиперая круглая (Decapterus punctatus) — он канат жумуру ставрида, с. обыкновенная (Trachurus trachurus) — кадимки ставрида, с. скумбриявидная (Megalaspis cordyla) — скумбриямак ставрида, с. средиземноморская (Trachurus mediterraneus) — Жер-Орто деңизинин ставрида, с. южная (T. declivis) — түштүк ставрида, с. японская (T. japonicus) — жапон ставрида, ставриды (Trachurus) — ставридалар (уруу), с. десятиперые (Decapterus) — он канат ставридалар (уруу), с. Каранги — к. *Каранксы*, с. сигарные — к. с. *десятиперые*.
- Ставромедузы** — ставромедузалар, бир орунда туруучу медузалардын бир систематикалык тобу.
- Стальноголовый лосось** — к. *лосось стальноголовый*, уюк *Лососеобразные*.
- Старик I** (Synthliboramphus antiquus) — ак чачы; чистик түркүмүндөгү куштардын бир түрү.
- Старик белоплечий II** (Centurio senex) — ак мүрүлүү бырышпет; жалбыракмурун жарганаттардын бир түрү.
- Стафилины** (Staphylinidae) — стафилиндер; жырткыч конуздардын бир тукуму, булардын 30 миңден ашык түрү бар, ошолордун арасында, стафилин великопленый (Staphylinus caesareus) — татынакай стафилин, с. мохнатый (Emus hirtus) — түктүү стафилин, с. серый (Creophilus maxillosus) — боз стафилин, стафилиныды — к. *стафилины ж.у.с. бар*.
- Стебельчатобрюхие** — к. *Перепончатокрылые стебельчатобрюхие*.
- Стебельчатоглазые** — к. *улитки стебельчатоглазые*, уюк *Улитки*.
- Стеблевой мотылек** — к. *Мотылек кукурузный*.
- Стегозавры** (Stegosauria) — стегозаврлар; байыркы кырылган сойлоктордун бир түркүмчөсү, булардын өкүлү: стегозавр (Stegosaurus) — стегозавр түрү.
- Стегофил** (Stegophilus insidiosus) — стегофил; мите болуп жашоочу балыктардын бир түрү.
- Стегоцефалы** (Stegocerphalia) — стегоцефалдар; башы чопук менен жабылган байыркы кескелердин бир систематикалык тобу.
- Стекланницы** (Aegeridae) — айнекканаттар; көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын 300дөн ашык түрү бар: стеклянница большая (Aegeria arifortis) — ири айнекканат, с. пчеловидная — к. с. *большая*.
- "Стекланные угри"** — тунук куртпалыктар; куртпалыктардын толук жетиле элек чабактары түзүлүшү тунук болот. Мурда буларды куртпалыктардын башка бир уруусу деп билишкен.
- Стеллерова корова** — к. *Корова Стеллерова*.
- Стеллионы** (Stellio) — стеллиондор; агама кескелдиктеринин бир уруучасы.
- Стенбоки** (Raphicerus) — стенбоктер; кидик бөкөндөрдүн бир уруусу, Африкада жашайт, булардын өкүлдөрү төмөнкүлөр: стенбок обыкновенный (R. campestris) — кадимки стенбок, с. шарпа (R. sharpei) — Шарп стенбогу.
- Стенолазы** (Tichodroma) — теминетумшуктар; жалама зоолордо жөргөлөп жүрүүчү чыйпылдак чымчыктардын бир уруусу: стенолаз краснокрылый (T. muraria) — кызыл канат теминетумшук.
- Стенотетис** (Stenoteuthis bartrami) — стенотетис, учкун мүрөккөп; башпуттуу моллюскалардын бир түрү.
- Стенофилы** (Stenophylax) — стенофилдер; түкканат каскактардын бир уруусу.
- Стенной сурок** — к. *сурок стенной*, уюк *Сурки*.
- Стервятники** — журтчулар, тарпчылар; тарп жечү майда жорулардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: стервятник бурый (Necrosyrtes monachus) — күрөң журтчу, Африкада жашайт, с. обыкновенный (Neophron percnopterus) — кадимки журтчу.
- Стереоспондилы** (Stereospondyli) — стереоспондилалар; сойлоктордун байыркы бир түркүмү.
- Стерлядь** (Acipenser ruthenus) — жоко; мекире балыктарынын бир түрү; стерлядь острорылая — учтуу тумшук жоко, с. тупорылая — дунгул тумшук жоко.
- Стернарховые** (Sternarchidae) — стернарх сымалдуулар; канылтыр балыктардын бир тукуму.
- Стерх** — к. *журавль белый*, уюк *Журавли*.
- Стефанобериковидные** (Stephanoberyciidae) — стефаноберикс түспөлдүүлөр; тереңде жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, буларга

- стефанобериковые (Stephanoberycidae) — стефаноберикс сымалдуулар тукуму кирет.
- Стигогены** (Stygo genus) — стигогендер; жаянчыктардын (майда жаяндардын) бир уруусу.
- Стигокариды** (Stygo caridacea) — стигокаридалар; татаал түздүштүү рак сымалдуулардын бир түркүмү.
- Стилифер** (Stilifer) — стилиферлер; океандарда жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Стилонихия** (Stylonichia mytilus) — стилионихия; инфузориялардын бир түрү.
- Стилопсы** (Stylopidae) — стилопс сымалдуулар; желүүрканат каскактардын бир тукуму.
- Стилофоры** (Stylophora) — стилофаралар; шуурлардын бир уруусу.
- Стилария** (Stylaria) — стилиариялар; аз түктүү муунак курттардын бир уруусу.
- Стихеевые** (Stichaeidae) — стихей сымалдуулар; кандекбалыктардын бир тукуму: стихей (Stichaeus) — стихейлер (уруу), стихей Нозавы (S. nozawae) — Нозава стихейи, с. шестилинейный (Ernogrammus hexagrammus) — алты түшкүндүү стихей, с. пятнистый (Stichaeus punctatus) — чаар стихей.
- Стихеопс** (Stichaeopsis) — стихеопстор; стихей сымалдуулардын бир уруусу, буларга стихеопс карликовый (S. pana) — кидик стихеопс кирет.
- Стихоподиды** (Stichopodidae) — стихоподалар; голотуриялардын бир тукуму.
- Стихотремы** (Stichotrema) — стихотремалар; желүүрканат алты буттуулардын бир уруусу.
- Стокелия** (Stokellia) — стокелиялар; корюшка түспөлдүү балыктардын бир уруусу.
- Столефоры** (Stolephorus) — сталефорлор; анчоус балыктарынын бир уруусу.
- Стомиевидные** (Stomatoidae) — стомий түспөлдүүлөр; тереңде жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү: стомиевые (Stomatidae) — стомий сымалдуулар (тукум), стомий (Stomias) — стомийлер (уруу) ж.у.с.
- Странгалия** четырёхполосая (Strangalia quadrifasciata) — төрт түшкүндүү странгалия, мурутчан конуздардын бир түрү.
- Страннохвост** — к. *куница пальмовая индийская*, уюк *Куньи*.
- Странствующий голубь** — к. *голубь странствующий*, уюк *Голуби*.
- Страусовые** (Struthionidae) — төөкуш сымалдуулар; чөлдө жашаган, уча албаган, катуу чуркаган ири куштар. Азыркы заманда тукумунда жалгыз уруу, анын бир гана түрү калган, бакмага оной кирет: страус американский — к. *нанду северный*, уюк *Нанду*, с. африканский (Struthio camelus) — Африка төөкушу, жашаган аймактарына жараша, анын ар түрдүү аты бар: с. красноногий — кызыл бут төөкуш, с. массайский — массай төөкушу, с. обыкновенный — кадимки төөкуш, с. сомалийский — Сомали төөкушу, с. южный — к. с. *красноногий*, страусы — к. *Страусовые*, с. трехпалые — к. *Нанду*.
- Стрекозы** (Odonata) — ийнеликтер; каскак жандыктардын, учуп жүрүп оокат кылуучу бир түркүмү, булардын 4500дөн ашык түрү бар, ошолордун ичинде төмөнкү өкүлдөр да кезигет: стрекоза большая кольчатая (Cordulegaster annulatus) — сары муунак жаа, с. желтая — к. *коромысло большое*, уюк *Коромысла*, с.-коромысло большое — к. *коромысло большое*, уюк *Коромысла*, с. перевязанная — кыйык канат ийнелик, с. плоская (Libellula depressa) — жоон чөкүк ийнелик, стрекозы настоящие (L. libellula) — накта ийнеликтер (уруу), с. неравнокрылые — к. с. *разнокрылые*, с. равнокрылые (Zygoptera) — тең канат ийнеликтер (түркүмчө), с. разнокрылые (Anisoptera) — сыңар канат ийнеликтер (түркүмчө), с.-стрелки — к. *Стрелки*.
- Стрела-змея** (Psammophis lineolatus) — окжылан; суу жыланлар тукумундагы шамдагай жыландын түрү.
- Стрелки I** (Coenagrion) — көк ийнеликтер; майда ийнеликтердин бир тукуму, майда каскак жандыктарды, кала берсе, кан соргуч мите-лерди жеп, чарбага пайда келтирет.
- Стрелки II** (Acanthisitta) — жөргөлөк корголдойлор; Жаңы-Зеландиянын чарылдак чымчыктарынын бир уруусу, булардын өкүлү: стрелок (A. chloris) — жөргөлөк корголдой.
- Стрелоух белокрыхий** (Otonycheris hemprichi) — ак боор тик кулак; жарганаттардын бир түрү.
- Стретеп** (Otis tetrah) — безбелдек; боздоңдордо жашоочу, тоодактар түркүмүндөгү бир куш, илбэсиндик мааниси бар.
- Стриж земной** — к. *ласточка береговая*, уюк *Ласточковые*.
- Стрижи** (Apodidae) — карлыгачтар; чабалекейге окшош ылдам учкан, топтошуп жашаган чымчыктардын бир тукуму, булардын 77 түрү жана кыйла уруусу белгилүү: стриж бело-ясный (Apus pacificus) — ак бел карлыгач, с. горный — к. с. *белооясный*, с. кайенский (Panurptilla cayennensis) — кайен карлыгачы, с. пальмовый (Cypsiurus parvus) — курмачыл карлыгач, с. черный (Apus apus) — кара карлыгач, стрижи древесные — к. с. *хохлатые*, с. иглохвостые (Chaeturinae) — ийнекуйрук карлыгачтар (тукумча), с. обыкновенные (Apodinae) — кадимки карлыгачтар (тукумча), с. хохлатые (Hemiprocniidae) — үрпөк карлыгачтар (тукум) ж.у.с.
- Стрижики** (Cypseloides) — шаркыратмалык карлыгачтар (уруу).
- Стробилидий** (Strobilidium) — стробалидиялар; деңизкирилердин ичегардында жашоочу инфузориялардын бир уруусу.
- Стробилопсиды** (Strobilopsidae) — стробилопстор; кургакта жашоочу үлүлдөрдүн бир тукуму.
- Строматеевидные** (Stromateoidei) — строматей түспөлдүүлөр; океан балыктарынын түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: строматеевые (Stromateidae) — строматей сымалдуулар (тукум), строматей (Stromateus) — строма-тейлер (уруу), строматей восточноатлантиче-ский (S. fiatola) — Чыгыш Атлантика строма-

- тейн, с. патагонский (*S. brasiliensis*) — Патагония строматейн.
- Стромбусы** (*Strombus*) — стромбустар; сууда жашоочу үлүдөрдүн бир уруусу.
- Стронгилозома** (*Strongylosomidae*) — стронгилозомалар; көп аяктуу, муунак буттуу жандыктардын бир тукуму: стронгилозома черная (*Strongylosoma pallipes*) — кара стронгилозома.
- Стронгилоцентротиды** (*Strongylocentrotidae*) — стронгилоцентротустар, деңиз-кирпилердин бир тукуму.
- Стронгилура** (*Strongylura*) — стронгилус түспөлдүүлөр; мите жумуру курттардын бир тукуму; стронгилиды (*Strongylidae*) — стронгилус сымалдуулар, булар жылкынын ичегисинде мителки кылат.
- Строфохилюсы** (*Strophochilus*) — строфохилюстар; кургакта жашоочу үлүдөрдүн бир уруусу.
- Стурмия** (*Sturmia*) — стурмиялар; түктүү чымындардын бир уруусу, а. ч. зыянкечтерин кыруучу пайдалуу чымындар.
- Сувойки** (*Vorticella*) — сувойкалар; инфузориялардын бир уруусу: сувойка зеленая (*V. vitidis*) — жашыл сувойка, с. кивающая — ийкеме сувойка, с. ландыш — мончоксувойка, с. мелкоротая — тар ооз сувойка, с. туманная — туманданган сувойка, с. цветочек — гүл-сувойка.
- Судак** (*Stizostedion*) — көксеркелер; алабуга балыктарынын бир уруусу: судак канадский (*S. canadense*) — Канада көксеркеси, с. морской (*S. marinus*) — деңиз көксеркеси, с. обыкновенный (*S. lucioperca*) — кадимки көксерке, с. светлоперый (*S. vitreum*) — тунук канат көксерке.
- Сукалень** — к. *веретеники*, уюк *Веретениковье I*.
- Суктурии** — к. *инфузории сосущие*, уюк *Инфузории*.
- Султанковые** (*Mullidae*) — султанбалыктар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму, булардын эки уруусу, кыйла түрү бар: султанка западноафриканская (*Upeneus pteuzensis*) — батыш Африка султанбалыгы, с. золотополовая (*Mullus aurigiflamma*) — алтын түшкүндүү султанбалык, с. обыкновенная (*M. barbatus*) — кадимки султанбалык, с. о. индотихокеанская (*Upeneus bassasi*) — Инди-Тынч океандарынын султанбалыгы, с. средиземноморская (*Mullus surmuletus*) — Жер-Орто деңизинин султанбалыгы, султанки атлантические (*Mullus*) — Атлантика султанбалыктары (уруу).
- Султанская курица** — к. *Курица султанская*.
- Сумчатые** (*Marsupialia*) — баштыкчандар; боорунда балдарын салып жүрүү үчүн баштыктары, "чөптөктөрү" бар желиндүү айбандардын бир түркүмү, Америка жана Австралия континенттеринде жашайт, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: сумчатые двурезцовые (*Diprotodontia*) — кош кашка тиштүү баштыкчандар (түркүмчө), с. лазящие — к. *Посумы*, с. многорезцовые

(*Polyprotodontia*) — кош кашка тиштүү баштыкчандар (түркүмчө), с. прыгающие — к. *кензуру* (сем), сумчатые тушканчики — к. *тушканчики сумчатые*, уюк *Тушканчиковые*, с. хищные (*Dasiuridae*) — жырткыч баштыкчандар (тукум), с. х. собственно (*Dasyurinae*) — накта жырткыч баштыкчандар (тукумча).

Сумчатый медведь — к. *Медведи сумчатые*.

Суни (*Nesotragus maschatus*) — суни; кидик бөкөндөрдүн бир түрү.

Суранчик — к. *чекан луговой*, уюк *Чеканы*.

Сурикат (*Suricata suricata*) — сурикат; виверлер тукумундагы желиндүү айбандардын бир түрү.

Сурки (*Marmota*) — суурлар; кемиргичтер түркүмүндөгү, ийинде жашоочу желиндүү айбандардын бир уруусу, булардын 15 түрү бар: сурок алтайский — к. с. *серый*, с. альпийский (*M. marmota*) — Алыны сууру, с. американский — к. с. *седой*, с. байбак — к. с. *степной*, с. гималайский (*M. himalayana*) — Гималай сууру, с. длиннохвостый — к. с. *красный*, с. желтобрюхий (*M. caligata*) — сары өөк суур, с. камчатский — к. с. *черношапочный*, с. красный (*M. caudata*) — кызыл суур, с. лесной (*M. monax*) — токой сууру, с. Мензбира (*M. menzbieri*) — Мензбир сууру, с. монгольский (*M. baibacina sibirica*) — монгол сууру, *ε*. обыкновенный — к. с. *степной*, с. седой (*M. caligata*) — буурул суур, с. серый (*M. baibacina*) — боз суур, Тянь-Шань сууру, с. сибирский — к. с. *монгольский*, с. степной (*M. bobak*) — боздун сууру, кадимки суур, с. тьян-шаньский — к. с. *серый*, с. черншапочный (*M. samschatica*) — кара төбө суур, кемчат сууру.

Сурукуку — к. *Бушмейстер*.

Суренок — чөндөлөй; суурдун баласы.

Суслики (*Citellus*) — тыйынчыкандар; тыйындар тукумундагы, ийинде жашоочу кемиргич айбандардын бир уруусу, булардын 20дай түрү бар: суслик большой (*C. major*) — ири тыйынчыкандар, с. даурский (*C. dauricus*) — узун куйрук тыйынчыкандар, с. длиннохвостый — к. с. *даурский*, с. желтый (*C. fulvus*) — сары тыйынчыкандар, с. рыжеватый (*C. major major*) — куйкул тыйынчыкандар, с. каменный (*C. variegatus*) — күрөң тыйынчыкандар, с. колумбийский (*C. columbianus*) — Колумбия тыйынчыкандары, с. камчатский (*C. undulatus sp.*) — камчат тыйынчыкандары, с. крапчатый (*C. suslicus*) — чыбырчыктуу тыйынчыкандар, с. красносский (*C. major erythrognys*) — кызыл жаак тыйынчыкандар, с. малый (*C. pygmaeus*) — кидик тыйынчыкандар, с. пещерный — к. с. *желтый*, с. реликтовый (*C. relictus*) — калдык тыйынчыкандар, с. пятнистый (*C. spilosoma*) — кызылчаар тыйынчыкандар, с. светлохвостый (*C. major pallidicauda*) — монгол тыйынчыкандары, с. серый (*C. citellus*) — боз тыйынчыкандар, с. средний (*C. major intermedius*) — чөл тыйынчыкандары, с. Таусенда (*C. townsendi*) — Таусенд тыйынчыкандары, с. тринадцатиполовый (*C. tridecemlineatus*) — он үч түшкүндүү

тыйынчычкан, с. тонкопалый (*Spermophilopsis leptodactylus*) — ичке шадылуу тыйынчычкан, с. Франклина (*Citellus francini*) — Франклин тыйынчычканы, с. Штейнегера — Штейнегер тыйынчычканы.

Суслики антилоповые (*Ammospermophilus*) — күлүк тыйынчычкандар; тыйындар тукумундагы бир уруу кемиргич айбандар, Америкада жашайт.

Суслики золотистые (*Callospermophilus*) — алтынчык тыйынчычкандар; тыйындар тукумуна кирүүчү бир уруу кемиргич айбандар, Америкада жашайт.

Сусликobelки африканские (*Heteromys*) — Африка тыйынсымактары; түстөрү тыйынга окшош, бирок ийинде жашоочу кемиргичтердин бир уруусу; сусликobelка красная (*H. rutilus*) — кызыл тыйынсымак, с. полосатая (*H. erythrorus*) — алача тыйынсымак.

Сусук — к. *дельфин гангский*, уюк *Дельфиновые*.

Сутора (*Suthora webbiana*) — сутора; Уссури тайгасында жашоочу чымчыктардын бир түрү.

Сухоное (*Anser cygnoides*) — куусымак каз; жапайы каздардын бир түрү.

Сфагебранх (*Sphagnum longipinnis*) — сфагебранх; мите куртпалыктардын бир түрү.

Сфексы (*Sphex*) — сфекстер; ийинчи сары аарылардын бир уруусу; сфекс желтокрылый (*S. maxillosus*) — сары канат сфекс, с. зубастый — тиштүү сфекс, с. лангедонский — Лангедон сфекси да бар.

Сферамия — к. *апогон круглотелый*, уюк *Апогоновые*.

Сферома (*Sphaeroma*) — сферомалар; капталсызгүч рак сымалдуу жандыктардын бир уруусу.

Сферофория украшенная (*Sphaerophoria scripta*) — ичке көчүк; шылдырчымандардын шыкыйган бир түрү.

Сфециды — к. *Осы роющие*.

Сфиреновые (*Sphragmidae*) — сфирена сымалдуулар; кефаль балыктарынын бир тукуму, буларга өкүл болуп, сфирена мелкочешуйная (*Sphragma sphragma*) — майда түрпүлүү сфирена, сфирены (*Sphragma*) — сфиреналар (уруу) ж.у.с. кирет.

Схизопельтиды — к. *Тартариды*.

Схистоцерка — к. *саранча пустынная*, уюк *Саранчовые*.

Сциены — к. *Голуби*.

Сцинки слепые (*Feylinidae*) — сокур сцинктер; кескелдириктердин бир тукуму.

Сцинковые (*Scincidae*) — сцинктер; кескелдириктердин бир тукуму, булардын 700гө жакын түрү бар; сцинк аптечный (*Scincus scincus*) — дары сцинк, с. веретеницевидный (*Anguinecephalus hickanala*) — жылан кескелдириксымак сцинк, с. веретенообразный глазчатый (*Chalcides ocellatus*) — бакырайган жумуру сцинк, с. горный (*Eumeces calliscephalus*) — тоо сцинки, с. длинноногий обыкновенный (*E. schneideri*) — кадимки тартак сцинк, с. колочехвостый новогвинейский

(*Tribolonotus gracilis*) — тикенкуйрук шыкыйган сцинк, с. колочий плоский (*Egernia depressa*) — тикендүү жалпак сцинк, с. короткохвостый (*Tachysaurus rugosa*) — чолок куйрук сцинк, с. обыкновенный — к. аптечный, с. синезычный австралийский (*Teliqua occipitalis*) — Австралиянын көк тилдүү сцинки, с. червеобразный (*Typhlacontias rohani*) — куртсымак сцинк, с. чернобокий (*Scenotes melanopleura*) — кара каптал сцинк, с. щитковый (*Eumeces taeniolatus*) — калканчытуу сцинк, с. японский (*E. laticulatus*) — жапон сцинки, сцинки — к. *Сцинковые*, с. веретенообразные (*Chalcides*) — жумуру сцинктер (уруу), с. длинноногие (*Eumeces*) — тартак сцинктер (уруу), с. колочехвостые (*Tribolonotus*) — тикенкуйрук сцинктер (уруу), с. колочие (*Egernia*) — тикендүү сцинктер (уруу), с. настоящие (*Scincus*) — накта сцинктер (уруу), с. синезычные — к. *ящерицы исполские гладкие*, уюк *Ящерицы*.

Сцифистомы — к. *Сцифоидные полипы*.

Сцифоза — к. *Сцифоидные*.

Сцифоидные (*Scyphozoa*) — сцифоиддер; көнгөлдөр тибиндеги жандыктардын бир классы.

Сцифоидные медузы — к. *Сцифоидные*.

Сцифоидные полипы — сцифоид полиптери; көнгөлдөр тибиндеги жандыктардын бир түркүмү.

Сцифомедузы — к. *Сцифоидные*.

Сырок — к. *Пелядь*.

Сырът (*Vimba vimba*) — тыранчык; каңылтыр балыктардын бир түрү.

Сычи (*Athene*) — мыкыйлар; үкүлөрдүн бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: сыч воробьиный — к. *сычик воробьиный*, с. европейский — к. с. *домовый обыкновенный*, с. д. *обыкновенный* (*A. postua*) — кадимки мыкый, с. индийский пестрый (*A. blewitti*) — ала мыкый, с. мохноногий (*Aegolius funereus*) — баракпук мыкый ж.у.с.

Сычники (*Glaucidium*) — таранчысымак үкүлөр; майда үкүлөрдүн бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары төмөнкүлөрдү келтирүүгө болот: сычик воробьиный (*G. passerium*) — таранчысымак мыкый, с.-эльф (*Microthene whitneyi*) — эльф-таранчысымак мыкый.

Т

Тагуан (*Petaurista petaurista*) — тагуан; учкуч тыйындардын тукумундагы ири бир түрү.

Тай красный (*Pagrus major*) — кызыл тай; деңиздин таманбалыктарынын бир түрү.

Таймени (*Hucho*) — таймендер; сом балыктардын бир уруусу; таймень (*H. taimen*) — таймень, т. дунайский (*H. hucho*) — Дунай таймени, т. корейский (*H. ischikawai*) — корей таймени, т. обыкновенный (*H. taimen*) — ка-

- димки таймень, т. сахалинский (H. perryi) — Сахалин таймени.
- Тайпан** (*Oxyuranus scutellatus*) — тайпан; Австралиядагы уулуу жыландардын бир түрү.
- Тайра** (*Tayra barbata*) — тайра; суусарлар тукумунун Америкадагы ири бир түрү.
- Такабовые** (*Labragoglossidae*) — такабалар; Япониянын деңиз жээктеринде жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү такаба (*Labragoglossa argiventris*) — такаба.
- Такин** (*Budorcas taxicolor*) — такин; бодо менен кулгааг окшош кийиктердин бир түрү, Тибет тоосунда жашайт.
- Таксеумы** (*Taxum*) — таксеумдар; мурөккөптердин бир уруусу.
- Тактостома** (*Tactostoma mactrosus*) — тактостома; тереңде жашоочу балыктардын бир түрү.
- Талапоинь** — к. *мартишки обыкновенные*, уюк *Мартишкообразные*.
- Талассомы** (*Thalassoma*) — талассомалар; калың эриндүү балыктардын бир уруусу: талассома двухполосая (*T. bifasciatum*) — ала мойнок талассома, т. гавайская (*T. duperreyi*) — Гавайя талассомасы.
- Талассотин** (*Thalassothia*) — талассотиялар; курбака сымалдуу балыктардын бир уруусу.
- Талассофрини** (*Thalassophryne*) — талассофриналар; курбака сымалдуу балыктардын бир уруусу.
- Талейхт** (*Thaleichthys*) — талейхттер; корюшка балыктарынын бир уруусу.
- Талесса** (*Thalessa lunator*) — талессалар; чабандес каскактардын бир уруусу.
- Таманду** (*Tamandua tetradactyla*) — таманду; кумурскачыл желиндүү айбандардын бир түрү.
- Тамарины** (*Saguinus*) — тамариналар; ойноок маймылдардын бир уруусу: тамарина золотоголовая (*Leontideus chrysomelas*) — сары баш тамарина, т. императорская (*Saguinus imperator*) — император тамаринасы кирет.
- Тамарины львиные золотистые** (*Leontideus*) — арстансымак сары тамариналар (уруу); ойноок маймылдардын бир уруусу.
- Тамарины с истинно оголенным лицом** — к. *Маркины*.
- Тамарины с оголенным лицом и хохолком** — к. *Игрунки эдиповы собственно*, уюк *Игрункообразные*.
- Тамароу** (*Bubalus arnee mindorensis*) — тамароу; жаныштардын Миндо (филиппиндердин аралындагы) бир түрү.
- Тамнары** — к. *Дамы*.
- Тана** (*Tupaia tana*) — тана; чала маймылдар түркүмүндөгү бир түрү.
- Танагровые** (*Thaenidae*) — танагралар; Америкада жашоочу кооз чымчыктардын бир тукуму, булардын 236 түрү бар, ошолордун ичинде: танагра голубая (*Thaenipis episcopus*) — көгүш танагра, т. масковая (*Tanagra larvata*) — маскалуу танагра, танагра пальмовая (*Thaenipis palmarum*) — курма танаграсы, танагра райская (*Tanagra chilensis*) — кооз танагра да кезигет.
- Танагры** — к. *Танагровые*.
- Танаодовые** — к. *Ослики клешиносные*.
- Тангалунга** (*Viverra tangalunga*) — тангалунга; вивера сымалдуу жырткыч айбандардын бир түрү.
- Танреки** — к. *Тенрековые*.
- Тапаколо** (*Rhinopogonidae*) — тапаколор; Түштүк Америкада жашоочу чымчыктардын бир тукуму.
- Талесы** (*Tapes*) — талестер; кош капкалуу деңиз моллюскаларынын бир уруусу, булардын өкүлү, талес черноморский (*Venerupis rugata proclivis*) — Кара-Деңиз талеси.
- Тапиномы** (*Tapinoma*) — тапиномалар; кумурскалардын бир уруусу.
- Тапиры** (*Tapiridae*) — тапирлер; түгөйсүз туяктуулар (ай туяктуулар) түркүмүндөгү бир тукуму желиндүү айбандар, булардын 5 түрү белгилүү: тапир горный (*Tapirus pinchaque*) — тоо тапири, т. равнинный (*T. terrestris*) — түзөн тапири, талаа тапири, т. центральноамериканский (*T. bairdi*) — борбордук Америка тапири, тапир чепрачный (*T. indicus*) — жабуулуу тапир ж.б.
- Тар** (*Hemitragus jemlachicus*) — тар, койтеке; Азия тропиктеринин тоолорунда жашоочу, койго да, эчкиге да окшош кийиктин бир түрү, булардын төмөнкү түрчөлөрү белгилүү: т. аравийский (*H. jayakari*) — Аравия койтекеси, т. гималайский - Гималай койтекеси, т. нильгирийский (*H. hylodius*) — Нильгири койтекеси.
- Таракановидка** (*Aenigmatias blattoides*) — таракансорей; бүкүр чымылдардын бир түрү.
- Таракановые** (*Blattodea*) — таракандар; каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын 3 миңге жакын түрү белгилүү: таракан американский — курөң таракан, т. египетский — Мисир тараканы, т. лапландский (*Ectobius lapponicus*) — Лапландия тараканы, т. лесной — токой тараканы, т. пещерный (*Alluaudellina cavernicola*) — үңкүр тараканы, т. реликтовый (*Cryptocercus relictus*) — калдык таракан, т. рыжий (*Blattella germanica*) — жээрде таракан, т. саравакский (*Rhynodonta patanix*) — Саравак тараканы, т. степной (*Ectobius duskei*) — боздон тараканы, т. черепашка песчаная — к. *Черепашка песчаная*, т. степной Соссюра (*Polyphaga saussurei*) — Соссюра боздон тараканы, т. черный (*Blatta orientalis*) — кара таракан ж.б. кезигет.
- Тарантулы** (*Lycosa*) — бөйүлөр; ийинчил, уулуу жөргөмүштөрдүн бир уруусу, булардын кыйла түрү бар, ошолордун ичинде: тарантул апулийский (*L. tarentula*) — Апулия бөйүсү, т. восточный — Чыгыш бөйүсү, т. южнорусский (*L. singoricensis*) — орус бөйүсү да кезигет.
- Тарань азовочерноморская** (*Rutilus rutilus heckeli*) — Кара-Деңиз чабагы; деңиз каңылттар балыктарынын бир түрү.
- Таратайка** — к. *Турухтан*.
- Тарбаган** — к. *сурок монгольский*, уюк *Сурки*.
- Тарпан** (*Equus gmelini*) — тарпан; жапайы жылкы сымалдуу мурда жашаган айбандардын

- бир түрү, буларды жашаган жерлерине жараша төмөнкү түрчөлөргө бөлөт: тарпан лесной (E.g. silvaticus) — токой тарпаны, т. степной (E. gmelini) — боздон тарпаны.
- Тарпонообразные** (Elopiiformes) — тарпон түспөлдүүлөр; накта сөөктүү балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: тарпон атлантический (Megalops atlanticus) — Атлантика тарпону, т. индотихоокеанский (M. cyprinoides) — каңылтырсымак тарпон, тарпоновые (Megalopidae) — тарпон сымалдуулар (тукум), тарпоны (Megalops) — тарпондор (уруу).
- Тартариды** (Tartarides) — тартаридалар; жөргөмүш сымалдуулар; муунак буттуу жандыктардын бир түркүмү.
- Тартаруга** (Podocnemis expansa) — тартаруга; Түштүк Американын сууларында жашоочу ташпакалардын бир түрү.
- Тартароблатта каратавская** (Tartaroblatta karatavetica) — Кара-Тоо тартароблаттасы; канатсыз таракалардын бир түрү.
- Татэры** (Tatera) — татералар; такыр таман кумчыкандардын бир уруусу.
- Таувина** (Epinephelus tauvina) — таувина; корумчул алабугалардын тукумундагы ири балыктардын бир түрү.
- Тауманихт** (Thaumanichthys pogidostomus) — тауманихт; кайырмакчы балыктардын бир түрү.
- Таутога** (Tautoga onitis) — таутога; калын эриндүү балыктардын бир түрү.
- Тафа** (Phascogale taroatafa) — тафа; баштыкчан келестердин бир түрү.
- Тахардии** (Tachardia) — тахардиялар; калканчытуу каскак жандыктардын бир уруусу.
- Тахина большая** — к. *ежемуха большая*, уюк *Ежемухи*.
- Тахина-личинкоед** — к. *Миобия*.
- Тахина-милтограмма** — милтограмма-тахина; түктүү чымындардын бир түрү.
- Тахина рыжеватая** — к. *ежемуха рыжая*, уюк *Ежемухи*.
- Тахина-хрушеедка** (Microphthalma disjuncta) — саратанчыл түктүү чымын; түктүү чымындардын бир түрү.
- Тахины** — к. *Ежемухи*.
- Тахисфексы** (Tachysphex) — тахисфекстер; сары аарылардын бир уруусу; тахисфекс широколопастный (T. lativalvis) — жазы калактуу тахисфекс.
- Тахиты** (Tachytes) — тахиттер; сары аарылардын бир уруусу.
- Твердоголовки** (Craterocephalus) — катуу баштар; атерина балыктарынын өзөндөрдө жашоочу бир уруусу.
- Тевяк** — к. *тюлень серый*, уюк *Тюлены*.
- Тегель** — к. *скат гладкий*, уюк *Скаты*.
- Тегу** (Tupinambis teguixin) — тегу; Түштүк Америкадагы эчкемердин бир түрү.
- Тейиды** — к. *вараны американские*, уюк *Вараны*.
- Тейю** (Tupinambis) — тейю; Түштүк Америкадагы эчкемерлердин бир уруусу.
- Текодонты** (Thecodontia) — текодонттор; сойлоктордун байыркы бир түркүмү.
- Теледу** — к. *Барсук свиной*.
- Телейтомирмекс** (Teleutoymirnex schneideri) — телейтомирмекс; кумурскаларга зыян келтирүүчү мите кумурскалардын бир түрү.
- Теленомусы** (Telenotus) — теленомустар; чабандес каскак жандыктардын бир уруусу.
- Телескоп пестрый** — чаар телескоп; аквариумда багылуучу, тосток көз балыктардын бир түрү.
- Телефоны** (Urogyi) — телефондор; жөргөмүш сымалдуу жандыктардын бир түркүмү, булардын өкүлдөрү: телефон амурский (Thelyphonus amurensis) — Амур телефону, т. хвостатый (Th. caudatus) — куйруктуу телефон кирет.
- Теллиниды** (Tellinidae) — теллиналар; деңизде жашоочу кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму: Теллина ангулос (Angullus donacinus) — бурчтуу теллина, т. желтая (A. lutea) — сары теллина, т. фараонелла (Phaeronella perieri) — фараон теллинысы.
- Теллины собственно** — к. *Теллиниды*.
- Темностома** (Temnostoma) — темностомалар; шылдырчымындардын бир уруусу.
- Темноцефалы** (Temnocephala) — темноцефалдар; жалпак курттардын бир классы.
- Тенагодус** (Tenagodus) — тенагодус; агын сууларда жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Тенииды** (Taeniidae) — тасмалар; жалпак курттардын тасмадай чубалган бир тукуму.
- Тенелобы** (Heliophobus) — көлөкөчүлдөр; жер түртүүчү кемиргич айбандардын бир уруусу.
- Тенрековые** (Tenrecidae) — тенрек сымалдуулар; курт-кумурскалар, каскактар менен тамактануучу желиндүү айбандардын бир тукуму, булардын 20га жакын түрү бар, кирпилерге жакын. Буларга төмөнкү түрлөр жана уруулар кирет: тенрек бесхвостый (Tenrec caudatus) — куйруксуз тенрек, т. водяной (Limnogale mergulus) — жээкчил тенрек, т. ежовый (Setifer setosus) — кирписымак тенрек, тенреки — к. *Тенрековые*, т. малые (Microgale) — кидик тенректөр (уруу), т. пестрые (Hemicentetes) — чаар тенректөр (уруу), т. рисовые (Oryzoricetes) — шалычыл тенректөр (уруу).
- Тентирия** (Tentyria) — тентириялар; кара конуздардын бир уруусу.
- Терапоновые** (Theraponidae) — терапондор; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму: терапон обыкновенный (Therapon theraps) — кадимки терапон, т. трехполосый (Th. jarbua) — үч түшкүндүү терапон.
- Терапсиды** (Therapsida) — терапсидлер; сойлоктордун байыркы бир түркүмү.
- Теребра** (Terebra) — теребра; жылуу деңиздерде жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Терединиды** — к. *Древооточи морские*.
- Тередо** (Teredo) — тередолор; деңизде жашоочу жыгач ойгуч моллюскалардын бир уруусу.
- Терекай** (Podocnemis unifilis) — терекай; Түштүк Американын сууларындагы ташпакалардын бир түрү.

Теридонты — к. *Зверозубые*.

Теркус — к. *крачка пестроногая*, уюк *Крачки*.

Термитница (Termitoxenia, Termitomyia) — термитцидлер; термиттерге мите болуп жашоочу чымчындардын бир уруусу: Термитница Гейма (T. heimi) — Гейм термитцили.

Термиты (Termitomyces) — термиттер; кумурскага окшоп уюк салып жашоочу каскак жандыктар, булардын 2600гө жакын түрү бар: термит ангеровский — Ангер термити, т. бекмановский — Бекман термити, т. всеразрушающий (Bellicositermes natalensis) — талкалагыч термит, т. гвианский (Microtermes arbores) — Гвиана термити, т. закаспийский (Anacanthotermes ahngerianus) — Түштүк Каспи термити, т. малакский (Termes malaccensis) — Малак термити, т. мургабский — Мургаб термити, т. средиземноморский (Reticulitermes lucifugus) — жылтылдак термит, т. суринамский (Nasutitermes surinamensis) — Суринам термити, т. туркестанский (Anacanthotermes turkestanicus) — Туркстан термити.

Термобия (Thermobia domestica) — термобия; кылканкуйрук жандыктардын бир түрү.

Тернеция (Gymnopusymbus ternetzi) — тернеция; харацин балыктарынын кооз сарала түрү.

Терновый венец — к. *Акантастер*.

Тероморфы — к. *Синапсиды*.

Терпуги — к. *терпуговые*, уюк *Терпуговидные*.

Терпуговидные (Hexagrammoidei) — терпуг түспөлдүүлөр; Тынч океан балыктарынын бир түркүмчөсү, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: терпуг американдый (Hexagrammos decagrammus) — Америка терпугу, т. бурый (H. octogrammus) — күрөң терпуг, т. зубатый (Orhiodon elongatus) — жылантиш терпуг, т. колочий (Zaniolepis latipinnis) — тикендүү терпуг, т. красный (Hexagrammos lacesperhalus) — кызыл түшкүндүү терпуг, т. одноперый южный (Plurogrammus azonus) — жалгыз канат түштүк терпуг, т. полосатый (Oxylebius pictus) — таргыл терпуг, т. пятнистый (Hexagrammos stelleri) — чаар терпуг, т. японский (H. otakii) — жапон терпугу, терпуги бровастые (Hexagrammos) — каштуу терпугдар (уруу), т. однолинейные (Agrammus) — жалгыз түшкүндүү терпугдар (уруу), т. одноперые (Pleurogrammus) — жалгыз канаттуу терпугдар (уруу), терпуговые (Hexagrammidae) — терпуг сымалдуулар (тукум).

Террапны — террапиндер; адал ташпакалардын бир тобу.

Терьер жескошерстный — кылкан жүндүү терьер; иттердин бир асыл тукуму.

Тестацелла (Testacella) — тестацеллалар; кургакта жашоочу, зыяндучу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Тетереинные (Tetraonidae) — кара кур сымалдуулар, тоок түспөлдүүлөр түркүмүндөгү, токойдо жашоочу ири илбэсиндердин бир тукуму, булардын кыйла уруусу жана түрү бар: тетерев (Lyrurus tetrix) — кара кур, т. белый — ак кур, т. березовик — к. *тетерев*, т. глухой — к.

Глухарь, т. горный — к. *куропатка тундряная*, уюк *Куропатки*, тетерев кавказский (L. mlokosiewiczii) — Кавказ кара куру, т. косач — к. *тетерев*, т. луговой (Tympanuchus americanus) — шалба кара куру, т. моховой — к. *Глухарь*, т. полевой — к. *тетерев*, т. степной — к. *стрелет*, т. шалфейный (Centrocercus urophasianus) — кыргоолкуйрук кур, т. шотландский — к. *куропатка белая шотландская*, уюк *Куропатки*, тетерева (Tetrix) — кара курлар (уруу), тетеревик — к. *тетерев*.

Тетеревятник — к. *ястреб-тетеревятник*, уюк *Ястребинные*.

Тетисы (Tethys) — тетистер; деңизде жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Тетрагонотер (Hemigrammus caudovittatus) — тетрагонотер; харацин балыктарынын кооз түрү.

Тетранихиды — к. *клещи-тетраниховые*, уюк *Клеши*.

Тетригиды (Tetrigidae) — тетрикс сымалдуулар; майда чегиртекелердин бир тукуму.

Тетры (Hypheobrycon) — тетралар; харацин түркүмүндөгү балыктардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: тетра неоновая (H. innesi) — көгүш жалтырак тетра, т. огненная (H. flammeus) — чоктой тетра.

Тиазирьы (Thyasiridae) — тиазиралар; деңизде жашоочу майда моллюскалардын бир тукуму, булардын өкүлү: тиазира (Thyasira) — тиазира уруусу.

Тиаропсис (Tiaropsis) — тиаропсистер; медузалардын бир уруусу.

Тигр (Panthera tigris) — жолборс; мышыктар тукумундагы эң күчтүү жырткыч айбандын бир түрү.

Тигр саблезубый — к. *Саблезубый тигр*.

Тигровые рыбы (Hydrocyon) — жолборсалыктар; кишини качырган, Америкадагы балыктардын бир уруусу.

Тика (Thusa) — тика; деңизде мите болуп жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Тилапия (Tilapia) — тилапиялар; алабуга сымалдуу балыктардын бир уруусу, булардын өкүлү катары, тилапия мозамбикская (T. mossabica) — Мозамбик тилапиясы кирет.

Тилацин — к. *Волк сумчатый*.

Тиленхиды — к. *тинаму рыжий*, уюк *Тинаму*.

Тимелиевые — к. *Кустарницы*.

Тинаму (Tinamiformes) — тинамулар; төөкуштарга түспөлдөш, чолок куйрук, күлүк ири илбэсиндердин бир түркүмү. Булардын Американын түштүгүнө тараган 45 түрү бар: тинамавые (Tinamidae) — тинаму сымалдуулар (тукум), тинаму рыжий (Rhinchotus rufescens) — куйкул тинаму.

Тинди — к. *лосось блазордный*, уюк *Лососеобразные*.

Тиннихты (Thunnichthys) — тиннихтер; канылтун балыктардын түштүк Азия өлкөлөрүнүн көлчүктөрүндө багып өстүрүлүүчү бир уруусу; тиннихт индийский (Th. sandhol) — Инди-стан тиннихти кирет.

Тинтинниды (Tintinnidae) — тинтиннистер; инфузориялардын бир классы.

Тионе (Thyone) — тионелер, голотуриялардын бир уруусу.

Тионидиум (Thyoniidum) — тионидиум; голотуриялардын бир уруусу.

Тиограф — к. *короид-тиограф*, уюк *Короеды*.

Тирановые (Tyranidae) — тирандар; чарылдак чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: тиран вилохвостый (Muscivora tyrannus) — чымчычыл тиран, т. королевский (Onychorhynchus coronatus) — таажылуу тиран, т. краснохвостый (Machetornis rixosa) — кызыл таажылуу тиран, тиран красный (Pygoccephalus rubinus) — кызыл тиран.

Тиркушки (Glareolidae) — ача куйруктар; чолок тумшук, ача куйруктуу чулдуктардын бир тукуму; тиркушка воротничковая (Galachrisia nuchalis) — сары желке ача куйрук, т. луговая (Glareola pratensis) — шалба ача куйругу, т. степная (G. nordmanni) — боздон ача куйругу.

Тиетроглифиды (Tyroglyphidae) — тиетроглифустар; данчыл кенелердин бир тукуму.

Тити (Callicebus) — титилер; дерден маймылдардын бир уруусу: тити-вдовушка (C. torquatus) — жесир тити, т.-маска (C. moloch) — маскара тити, т. темный (C. personatus) — каралжын тити.

Тифии (Tiphidae) — тифиялар; жалтылдак сары аарылардын бир тукуму: тифия толстоногая (Tiphia femorata) — жоон бот тифия.

Тифлихты (Typhlichthys) — тифлихтер; көр балыктардын бир уруусу.

Тифобии (Tiphobia) — тифобиялар; көлдө жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Тихоходки (Tardigrada) — кибирлер; муунак буттуу жандыктарга жакын бир тип.

Тихоходы — к. *леницы гигантские*, уюк *Леницы*.

Ткачик амарантовый (Lagonosticta senegalae) — кызыл таранчы; кооз чымчыктардын бир түрү.

Ткачиковые II (Ploceidae) — өрмөкчүлөр; уяларын өрмөл-жөрмөл салган таранчы чымчыктардын бир тукуму: ткач белокопый — ак тумшук өрмөкчү, т. канский (Hiphantornis sarpensis) — Кап өрмөкчүсү, т. обыкновенный общественный (Philaeterussocius) — кадимки үйүрчүл өрмөкчү, т. светлый — к. *т. скворцовый*, т. скворцовый — чыйырчыксымак өрмөкчү.

Ткачик огненный (Euplectes franciscano) — сары жака таранчы; кооз чымчыктардын бир түрү.

Ткач общественный (Luda erythrocephala) — үйүрчүл токумач; желе тартуучу, тордомо канаттуу каскак жандыктардын бир түрү.

Ткач одинокий (Luda hieroglyphica) — жалгыз токумач; желе тартуучу, тордомо канаттуу каскактардын бир түрү.

Тли (Aphidodea) — чөп биттери; тең канаттуу каскак жандыктардын бир түркүмчөсү, өсүмдүктөрдүн мителеринин көп кезигүүчү өкүлдөрү; булардын 2,5 миңге жакын түрлөрү бар: тля бахчевая — бакча бити, т. большая

— ири чөп бити, т. белая корневая (Trifidaphis phaseoli) — тамырчыл ак бит, т. берестовозлаковая (Tetraneura ulmi) — дан бити, т. зеленая яблоневая (Aphis pomi) — алманын жашыл бити, т. злаковая корневая — к. *т. белая корневая*, т. капустаная — капуста бити, т. кровяная (Eriosoma lanigerum) — кызыл бит жер бити, тля свекловичная (Aphis fabae) — кызылча бити, т. черемухоовсяная — сулуу бити, т. яблоневая — к. *зеленая яблоневая*.

Тмол (Synapsis tmolus) — тмол; кыкчы чоң конуздардын бир түрү.

Тоди (Todidae) — тодилер; көк каргаларга окшогон, жалпак тумшук майда чымчыктардын бир тукуму: тоди кубинская (Todus multicolor) — Куба тодиси, т. узкоклювый (T. angustirostris) — ичке тумшук тоди, т. ширококлювый (T. subulatus) — жазы тумшук тоди, т. ямайский (T. todus) — Ямайка тодиси.

Токей (Gek gekko) — токей; геккон кескелдирктеринин бир түрү.

Токо серый (Toxokus nasutus) — боз токо; кериккуштардын тукумундагы бир чоң тумшук чымчык.

Токсопнеустес (Toxorpeustes) — токсопнеустестер; деиз кирпелиринин уулуу бир уруусу.

Тола-хити — к. *Эскорион*.

Толкунчики (Empididae) — бийчилер; ичке курсак чымчыктардын бир тукуму.

Толкуны — к. *Толкунчики*.

Толпыга — к. *толстолоб амурский*, уюк *Толстолобы*.

Толстоголовки (Hesperidae) — чоң баштар; көпөлөктөрдүн бир тукуму, булардын 3500дөй түрү бар: толстоголовка-запятая (Egynnis comma) — үтүрсымак чоң баш, т. розоцветная (Pyrgus malvae) — мала кызыл чоң баш ж.у.с.

Толстолокловые синицы — к. *Синицы толстолокловые*.

Толстолобик (Hypophthalmichthys) — макообалык сымалдуулар; канылжыр балыктар тукумундагы бир тукумча, булардын 2 уруусу, 3 түрү белгилүү, мисалы, толстолоб амурский (Hypophthalmichthys molitrix) — Амур макообалыгы, т. белый — к. *толстолоб амурский*, т. обыкновенный — к. *толстолоб амурский*, т. пестрый (Aristichthys nobilis) — чаар макообалык, толстолобик — к. *толстолоб амурский*, толстолобик пестрый — к. *толстолоб амурский*.

Толстолобободобные — к. *Толстолобики*.

Толстоножки I (Eurytomidae) — жоон сандуулар; жаргак канаттуу каскактардын бир тукуму: толстоножка гигантская (Leucospis gigas) — дөө жоон сан, т. коринандровая (Cystola coreandrii) — коринандрчыл жоон сан, т. люцерновая (Bruchophagus gebbus) — бедчил жоон сан, т. стеблебрюхая — сеңгеккурсак жоон сан; т. урюковая (Eurytoma samsonovi) — өрүкчүл жоон сан, толстоножка клебная — күздүкүл жоон сан.

Толстоножки II (Bilionidae) — жоон буттуулар; чымчыктардын бир тукуму.

Толсторог — к. *баран снежный*, уюк *Бараны*.
Толстотел бенедепов — к. *зверца зеленая*, уюк *Гверцы*.
Толстотелы — к. *Гверцы*.
Толстун степной (*Bradyporus multiterculatus*) — боздон айманы; айманчегирткелердин бир түрү.
Толстяк (*Pimekia*) — килтендер; кара конуздардын бир уруусу: толстак ивовый — талчыл килтен, т. туркменский — түркмөн килтени ж.б.
Томеуровые (*Tomeuridae*) — томеур сымалдуулар; каңылтыр тиштүү балыктардын бир тукуму.
Томкоды (*Microgadus*) — томкоддор; треска балыктарынын бир уруусу: томкод атлантический (*M. tomcod*) — Атлантика томкоду; томкод тихоокеанский (*M. proximus*) — Тынч океан томкоду.
Томоптеры (*Tomopteridae*) — томоптерлер; көп түктүү муунак курттардын бир тукуму.
Тонкопанцирные — к. *Ракообразные тонкопанцирные*.
Тонкопозвоноквые (*Lepospondyli*) — жука омурткалуулар; амфибиялардын бир классчасы.
Тонкопряды — күүгүмчүлдөр; тең канаттуу калдыркан көпөлөктөрдүн күүгүмдө учуучу бир тобу: тонкопряд новозеландский (*Zeloturia staceyi*) — Жаңы-Зеландиянын күүгүмчүлү, т. хмелевий (*Hirpialus humuli*) — кулмак күүгүмчүлү, т. Шамиль (*Phassus schamyi*) — Шамиль күүгүмчүлү.
Тонкотелы носатые гималайские — к. *Ринопитеки*.
Тонкотелы носатые короткохвостые — к. *Симиасы*.
Тонкотелы обыкновенные (*Presbytis*) — кадимки шынгыттайлар, мартышкалар тукумундагы маймылдардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: тонкотел немейский (*Pugathrix netaeus*) — Немей шынгыттайы, тонкотел собственно (*P. netaeus netaeus*) — накта шынгыттай, т. чернокопый (*P. netaeus nigripes*) — кара шыйрак шынгыттай, т. пурпурнолицый белобородый (*Presbytis senex*) — ак ээк, кызыл бет шынгыттай, т. чернохолокый полосатый (*P. melanophos*) — кара үрпөктүү алача шынгыттай.
Тонкошпоры (*Leptopternis*) — ичке текөөрлөр; чегирткелердин бир уруусу: тонкошпорстройный (*L. gracilis*) — шынкыйган ичке текөөр.
Топи (*Damaliscus lunatus*) — топи; үлүк мүйүздүү кийиктердин жейренге окшогон бир түрү.
Топорик (*Lunda cinghata*) — керкитумшук; Түндүк муз океанда жашоочу, сууга жакшы сүзүүчү, шынаатумшук куштардын бир түрү.
Топориковые (*Sternoptychidae*) — айбалтабалыктар; тереңде жашоочу балыктардын бир тукуму.
Топороногие — к. *Моллюски двусторчатые*.
Тор — тор, каңылтыр былактардын Индиядагы бир түрү.

Торакохаракс (*Thoracoscharax*) — торакохаракстар; аквариумда багылуучу балыктардын бир уруусу.
Торикс (*Toxix cotylifer*) — торикс; сүлүк-курттардын бир түрү.
Точильщик (*Anobiidae*) — көзөгүчтөр; жыгач кемиручү конуздардын бир тукуму; булардын 1090го жакын түрү бар: точильщик гребнеусый (*Ptilinus pectinicornis*) — таракмурут көзөгүч; т. домовый (*Anobium pertinax*) — үй көзөгүчү, т. обыкновенный (*A. punctatum*) — кадимки көзөгүч, т. хлебный (*Stegobium penicium*) — дан көзөгүчү да кирет.
Трабутина (*Trabutina mannipara*) — трабутина; куртсымак каскактардын бир түрү.
Травник (*Tringa totanus*) — кызыл шыйрак; чулдуктардын улит уруусунун бир түрү.
Травничок — к. *Фифи*.
Траворезовые (*Phytotomidae*) — чөп кырккычтар; Түштүк Американын чарылдак чымчкытарынын бир тукуму; траворез чилийский (*Phytotomus gara*) — Чили чөп кырккычы өкүл боло алат.
Травяник (*Stenobothrus*) — аймандар; айманчегирткелердин бир уруусу; травянка краснозая — кызыл көчүк айман, т. зеленая (*S. viridis*) — жашыл айман, т. толстоголовая (*S. linetus*) — чоң баш айман ж.у.с.
Траакса — к. *Терекай*.
Трауница I (*Nymphalis antiopa*) — тулкалдыркан; кооз көпөлөктөрдүн бир түрү.
Трауница черная II (*Anthrax morio*) — көөчымын; накта чымандардын бир түрү.
Трахеаты — к. *Трахейнодышiace*.
Трахейнодышiace (*Tracheata*) — кесиртектен дем алуучулар; омурткасыз жандыктардын бир типчеси.
Трахелобделлы (*Trachelobdella*) — трахелобделлалар; сүлүккурттардын ичке моюндуу бир уруусу: трахелобделла байкальская (*T. toquata*) — Байкал трахелобделласы, т. кытайская (*T. sinensis*) — Кытай трахелобделласы, т. туркестанская (*T. turcestanica*) — Туркстан трахелобделласы.
Трахиллы (*Trachylida*) — трахилиддер; көңгөлдөрдүн бир түркүмү.
Трахиновидные — к. *Дракончиковидные*.
Трахиноты (*Trachinotus*) — трахиноттор; ставрида балыктарынын бир уруусу: трахинот азиатский (*T. bailloni*) — Азия трахиноту, т. большой (*T. goodei*) — ири трахинот, т. сенегальский (*T. goreensis*) — сенегал трахиноту, т. синий (*T. glaucus*) — көк трахинот.
Трахихтовые (*Trachichthyidae*) — трахихтер; деңиз балыктарынын бир тукуму.
Трации (*Thracidae*) — трациялар; эбелек бакалоорду моллюскалардын бир тукуму: трация (*Thracia myopsis*) — трация.
Трегубки (*Opsariichthys*) — үч эриндер; каңылтыр балыктардын бир уруусу.
Трематоды — к. *Сосальщики*.
Трематоды дигенетические (*Trematoda*) — дигенездүү трематодалар, дигенездүү соргучтар; эки түрлүү жаралуучу жалпак курттар.

- Трематомы** (Trematomus) — трематодор; нотения балыктарынын бир уруусу: трематом гонец (*T. newnesi*) — чабармантрематом, т.-пестряк (*T. bernacchii*) — чаар трематом, т. черноротый (*T. loennbergi*) — кара ооз трематом.
- Тремктопусы** (Tremoctopus) — тремктопустар; майда сегиз буттардын бир уруусу.
- Трепанги** — трепангдар; адал голотуриялардын бир кыйла түрлөрү: трепанг дальневосточный (*Stichopus japonicus*) — жапон трепангы..
- Трескообразные** (Gadiformes) — треска түспөлдүүлөр; балыктардын бир түркүмү: тресковидные (Gadoidei) — треска түспөлдүүлөр түркүмчөсү, трескоподобные (*Gadinae*) — трескага окшоштор тукумчасы, тресковые (Gadidae) — треска сымалдуулар тукуму жана 50гө жакын түрү кирет, алардын арасында: треска арктическая (*Arctogadus*) — Арктика трескасы, т. атлантическая (*Gadus morhua*) — Атлантика трескасы, балтика трескасы, т. беломорская (*G. morhua maris-albi*) — Ак-Дениз трескасы, т. восточносибирская — к. *Девятиперка*, т. ледовая (*Arctogadus glacialis*) — музчул треска, т. тихоокеанская (*Gadus macrocephalus*) — Тынч океан трескасы д.у.с.
- Трескун** — к. *кроншнеп средний*, уюк *Кроншнепы*.
- Трескунчик** — к. *камышовка-барсучок*, уюк *Камышовки*.
- Тресочка большеглазая** — к. *Гадикул*.
- Тресочка полярная** — к. *Сайка*.
- Тресочка эсмарка** (*Prisopterus esmarki*) — Эсмарк кидик трескасы.
- Трехбугорчатые** (Triodontia) — үч учруктуулар; азууларынын чайноо бетинде үч учругу бар байыркы айбандардын бир систематикалык тобу.
- Трехперстки** (Turniceps) — үч шады түспөлдүүлөр; түштүк тарапта жашоочу, бөдөнөгө окшош, үч шадылуу чымчыктардын бир түркүмү: трехперстка андалузская — Андалузия үч шадысы, т. жаворонковая (*Ortuxelos meiffrenii*) — торгойсмак үч шады, т. пятнистая (*Turnix tanki*) — чаар үч шады, трехперстки австралийские (*Pedionomidae*) — Австралия үч шадылары (тукум), т. настоящие (*Turnicidae*) — накта үч шадылар (тукум) ж.у.с.
- Трехслойные** (Triplastica) — үч катмардуулар; көп клеткалуу жандыктардын бир систематикалык бөлүгү.
- Трещалки** (Stiosepinae) — чыртылдактар; жалбыракчыл коңуздардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: т. спаржевая — спаржачыл чыртылдак.
- Трещотки** (Bryodema) — чыртылдактар; учканда чырылдаган үн чыгаруучу чегиртекелердин бир уруусу.
- Триглопсоподобные** (Triglopinae) — триглопсомымктар; мүйүздүү балыктардын бир тукумчасы: триглопсы (*Triglops*) — триглопстор уруусу.

- Триглогоргатковые** (Egeuniidae) — бутканат тригалар, дениз корооздоруна окшош балыктардын бир тукуму.
- Триглы** (Trigla) — тригалар; дениз корооздору деген балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: тригла американская (*Prinotus evolans*) — Америка тригласы, т. желтая — к. *Морской петух*, т. красная (*T. pini*) — кызыл тригла, т.-ласточка — чабалекейсымак тригла, т. полосатая (*T. klineata*) — таргыл канат тригла, т. серая (*T. gurnardus*) — боз тригла, тригловые — к. *Морские петухи*, триглы американские — Америка тригалары (топ), т. панцирные — к. *Маламарты*.
- Тригональды** (Trigonalidae) — үч кырдуулар; чабандестердин бир тукуму.
- Тригонохламиды** (Trigonocephalidae) — тригонохламис сымалдуулар; жержелимдердин бир тукуму.
- Тридакны** (Tridacnidae) — тридакналар; кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу, булардын 7 түрү бар: тридакна гигантская (*Tridacna gigas*) — дөө тридакна; т. кроцеевая (*T. crocea*) — кроцей тридакнасы.
- Трикладиды** — к. *Турбеллярии трехветвистокисечные*.
- Трилобитообразные** (Trilobitomorpha) — трилобит төспөлдүүлөр; муунак буттуу жандыктардын бир типчиси.
- Трилобиты** — к. *Трилобитообразные*.
- Тринхусы** (Thrinchus) — тринхустар; чегиртекелердин бир уруусу: тринхус пустынный (*T. besertus*) — чел тринхусу.
- Триксиопусы** (Trioxhoropus) — триксиопустар; сегиз буттардын бир уруусу.
- Триониксы** (Trionychus) — үч тырмактар; трионикстер, үч тырмактуу ташпакалардын бир уруусу, булардын кыйла өкүлү бар: трионикс африканский (*T. triunguis*) — Африка үч тырмагы; т. гангский (*T. gangeticus*) — Ганга үч тырмагы, т. гладкий (*T. muticus*) — жылма үч тырмак, т. глазчатый (*T. hurum*) — көз наардуу үч тырмак, т. злой (*T. ferox*) — каардуу үч тырмак, т. китайский (*T. chinensis*) — Кытай үч тырмагы, т. колючий (*T. spiniferus*) - тикендүү үч тырмак, т. красивый (*T. formosus*) — кооз үч тырмак ж.у.с.
- Трипаносомиды** (Tripanosomidae) — трипаносома сымалдуулар; чыбырткычан жалгыз клеткалуу жандыктардын бир тукуму, канда мите болуп жашашат; трипаносомы (*Tripanosoma*) — триносомалар (уруу).
- Триперстовые** (Tridactyloidea) — үч шадылуулар, аюучктарга окшогон каскак жандыктардын бир чоң тукуму: триперст обыкновенный (*Tridactylus variegatus*) — кадимки үч шадылуу, триперсты (*Tridactylus*) — үч шадылуулар уруусу.
- Трипнеустес** (Tripneustes) — трипнеустестер; дениз жылдыздарынын бир уруусу.
- Трипоксины** (Triporoxylon) — трипоксилдер; жалтылдак сары аарылардын бир уруусу.
- Трипсы** (Physanoptera) — трипстер; исиркек буттуу каскактардын бир түркүмү, булардын

- 2 түркүмчөсү, 200гө жакын түрү бар: трипс пусстоцветный (*Hapthrips aculeatus*) — гүлсыңар трипс, т. пшеничный (*H. tritici*) — буудайчыл трипс, т. табачный (*Hrips tabaci*) — тамекичил трипс, т. хлебный (*Limothrips cecaleum*) — даңчыл трипс, трипсы трюбкостеальные (*Tubulifera*) — түтүккуйрук трипстер (түркүмчө), т. яйцекладные (*Terebrantia*) — тукум салгыч трипстер (түркүмчө).
- Триссоклы** (*Thrissoocles*) — триссоклдор, анчоус балыктарынын бир уруусу: триссокл обыкновенный (*T. setirostris*) — кадимки триссокл.
- Тритониум** (*Tritonium*) — тритонийлер; деңиз үлдүлөрүнүн бир уруусу.
- Тритоны азиатские** (*Synops*) — Азия тритондору; куйруктуу амфибиялардын бир тобу, буларга 4 уруу тритондор кирет, түрдүн өкүлдөрү: тритон когтистый (*Onychodactylus fischeri*) — тырмактуу тритон, тритон огненобрюхий (*Synops pythagaster*) — чокбоор тритон.
- Тритоны американские** (*Taricha*) — Америка тритондору; куйруктуу амфибиялардын бир тобу, буларга 2 уруу кирет, түрлөрдүн өкүлдөрү: тритон зеленоватый (*Dicmictylus viridescens*) — жашыл тритон, т. калифорнийский (*Trachia torosa*) — Калифорния тритону, т. слепой — сокур тритон.
- Тритоны горные** (*Euproctes*) — тоо тритондору; куйруктуу амфибиялардын бир уруусу: тритон горный пиренейский (*E. asper*) — тоо тритону.
- Тритоны ложные** (*Pseudotriton*) — тритонсөрөйлөр; куйруктуу амфибиялардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: тритон горный ложный (*P. montanus*) — тоо тритонсөрөйү, т. л. красный (*P. ruber*) — кызыл тритонсөрөйү ж.б.
- Тритоны настоящие** (*Triturus*) — накта тритондор; саламандра тукумундагы сойлок айбандардын бир уруусу, булардын 9 түрү бар: тритон альпийский (*T. alpestris*) — Альпы тритону, т. гребенчатый (*T. cristatus*) — тарактуу тритон, т. иглистый (*Pleurodeles wallii*) — ийнелүү тритон, т. испанский (*T. boscai*) — Испания тритону, т. карпатский (*T. montandoni*) — Карпат тритону, т. малоазиатский (*T. vittatus*) — Кичи Азия тритону, т. мраморный (*T. marmoratus*) — таргал ала тритон, т. нитеносный — к. т. *перепончатогой*, т. обыкновенный (*T. vulgaris*) — кадимки тритон, т. перепончатогой (*T. helveticus*) — жаргак таман тритон, тритон ребристый — к. т. *иглистый*.
- Трифонины** (*Gryphoninae*) — трифониалар; чабандес каскактардын бир уруусу.
- Трихина** — к. *Трихинелла*.
- Трихинелла** (*Trichinella trichinella*) — трихинелла; мите жумуру курттардын бир түрү.
- Трихогастеры** — к. *Нитеносцы*.
- Трихограммы** (*Trichogramma*) — трихограммалар; чабандес каскактардын бир уруусу.
- Триходины** (*Trichodina*) — триходиналар; инфузориалардын бир уруусу.
- Триходориды** (*Trichodoridae*) — триходорустар; жумуру мите курттардын бир тукуму: триходорус (*Trichodorus*) — триходорустар уруусу.
- Трихомонады** (*Trichomonas*) — трихомонастар; мите чыбырткычан, жөнөкөй жандыктардын бир уруусу.
- Трихонимфа** (*Trichonympha*) — трихонимфалар; чыбырткычан жөнөкөй жандыктардын бир уруусу.
- Трихопсидея** (*Trichopsidea clausa*) — трихопсидея; Америка көгөндөрүнүн бир түрү.
- Трихоцефалиды** (*Trichocephalidae*) — трихоцефалос сымалдуулар; жумуру мите курттардын бир тукуму: трихоцефал (*Trichocephalus*) — трихоцефалюстар уруусу кирет.
- Трицератопс** (*Triceratops*) — трицератопстор; байыркы кериктердин бир уруусу.
- Троглодит** (*Troglodytes*) — троглодит; байыркы үнкүрдө жашаган киши.
- Троглодителла** (*Troglodytella*) — троглодителлалар; кишисымак маймылдарда мите болуп жашоочу инфузориалардын бир уруусу.
- Трогонофис** (*Trogonophis*) — трогонофистер; амфисбеналар түркүмүндөгү сойлоктордун бир уруусу.
- Трогоны** (*Trogones*) — трогондор; тропиктерде жашоочу, кооз түстүү майда куштардын бир түркүмү.
- Трогулиды** (*Troglidae*) — трогулистер; жөргөмүш сымалдуу чалгыбут жандыктардын бир тукуму.
- Трогуб** — к. *Треубки*.
- Троперы** (*Tripterygiidae*) — үч канаттар; жонунда үч канаты бар майда балыктардын бир тукуму: тропер карликовый (*Tripterygion papus*) — кидик үч канат, т. новозеландский (*Forsterygion*) — Жаңы Зеландия үч канаты, т. средиземноморский (*Tripterygion tripteronotus*) — Жер-Орто деңизинин үч канаты.
- Троешпыты** (*Triacanthidae*) — үч тикендүүлөр; мүйүзжон балыктардын бир тукуму: троешпыты (*Triacanthus*) — үч тикендүүлөр.
- Тромбидиды** (*Trombidiidae*) — тромбис сымалдуулар, кенелердин бир тукуму.
- Тромбикулиды** (*Trombiculidae*) — тромбикулус сымалдуулар; кенелердин бир тукуму.
- Тропидопола** (*Tropidopola longicornis*) — тропидопола; чегиртекелердин бир түрү.
- Тростникокрысыные** (*Thryonomysidae*) — камышчыл келестер; Африкада жашоочу камыш, жеке ж.у.с. жээкте өсүүчү өсүмдүктөр м-н тамактануучу кемиргичтердин бир тукуму.
- Тростянка** — к. *Утка серая*, уюк *Утины*.
- Трохета** (*Trocheta subviridis*) — трохета; сүлүк курттардын эң ири түрү.
- Трохиды** — к. *Улитки-воляки*, уюк *Улитки*.
- Трохостома арктическая** (*Trochostoma arcticum*) — Арктика трохостомасы, голотуриялардын бир түрү.

Трохусы (Trochus) — трохустар; дениздерде жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу, мындан сепел топчулар жасалат: трохус нильский (T. niloticus) — Нил трохусу, т. пятнистый (T. maculatus) — чаар трохус ж.б.

Трубачи (Psorhiidae) — сурнайчылар; Түштүк Америкада жашоочу, каркара түспөлдүү илбэсиндердин бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары трубач белокрылый (Psorhia leucoptera) — ак канат сурнайчы, т. обыкновенный (P. crepitans) — кадимки сурнайчы ж.б. кирет.

Трубковерты (Attelabidae) — түтүкчүлөр; конуздардын бир тукуму, булардын кыйла түрү, уруусу бар: трубковерт березовый (Derogaus betulae) — кайыңчыл түтүкчү, т. дубовый (Attelabus nitens) — эминчил түтүкчү, т. зеленый (Vuystiscus betulae) — жашыл түтүкчү, т. ореховый (Apoderus cogyli) — жаңгакчыл түтүкчү, т. черный — к. *трубковерт березовый* ж.у.с.

Трубкозубы — к. *Трубкозубые*.

Трубкозубые (Tubulidentata) — түтүктиштер; Африкада жашоочу, кумурскалар менен тамактануучу, доңуз тумшуктуу, эшек кулактуу желиндүү айбандардын бир түркүмү, булардын өкүлү катары, трубкозуб африканский (Orycteropus afer) — "жердоңузду", түтүктишти көрсөтүүгө болот.

Трубноноски (Aulostomatophora phosphorops) — түтүк тумшук; жылма баш балыктардын бир түрү.

Трубноносы (Murina) — түтүк мурундар; жарганаттардын бир уруусу: трубнонос большой (M. leucogaster) — ири түтүк мурун.

Трубноносые (Procellariiformes) — бороончу сымалдуулар; океандарда жашоочу ири илбэсин куштардын бир түркүмү.

Трубноносовые (Solenostomidae) — чоор тумшуктар; ийне сымалдуу балыктардын бир тукуму, буларга төмөнкү уруу да кирет: трубноносовые (Solenostomus) — чоор тумшуктар.

Трубочники (Tubificidae) — кызыл курттар; аз түктүү муунак курттардын бир тукуму, булардын бир өкүлү: трубочник обыкновенный (Tubifex tubifex) — кадимки кызыл курт.

Трупиаловые (Icteridae) — трупиал сымалдуулар; Америкада жашоочу илбэсин куштардын бир тукуму: трупиалы луговые (Sturnella) — шалба трупиалдары (уруу), т. настоящие (Icterus) — накта трупиалдар (уруу).

Трупиалы — к. *Трупиаловые*.

Трупиники (Saprinus) — тарпчылдар; майда конуздардын тарп жечү бир уруусу: трупиник украшенный (Saprinus interruptus) — кооздонгон тарпчыл.

Трухлянки (Cossopus) — чирикчилдер; чирик жыгачтарда жашоочу конуздардын бир тукуму: трухляк бороздчатый (C. linearis) — кобулдуу чирикчил кирет.

Трясогузки — к. *Трясогузковые*.

Трясогузковые (Motocillidae) — жылкычы чымчык сымалдуулар; келгин чымчыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: трясогуз-

ка белая (Motocilla alba) — кадимки жылкычы чымчык, т. горная (M. cinerea) — тоо жылкычы чымчыгы, т. древесная (Dendronathus indicus) — даракчыл жылкычы чымчык, т. желтая (Motocilla flava) — сары жылкычы чымчык, т. желтоосинная (M. lutea) — сары жон жылкычы чымчык, трясогузки настоящие (Motocilla) — накта жылкычы чымчыктар (уруу) ж.у.с.

Туатара — к. *Гамтерия*.

Тубифеке (Tubifex) — кызыл курттар; аз түктүү муунак курттардын бир уруусу.

Тубифицды — к. *Трубочники*.

Тугун (Coregonus tugun) — тугун; майканат балыктардын бир түрү.

Туканы (Rampastidae) — тукундар; Америкада жашоочу чон тумшук куштардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлдөрү белгилүү: ошолордун катарында төмөнкү түрлөр да бар: тукуан Арасари (Pteroglossus viridis) — жашыл тукуан, т. горный (Andigena laminirostris) — тоо тукуаны, т. желтогорлый (Rampastus sulfuratus) — сары тамак тукуан, т. изумрудный (Aulacorhynchus prasinus) — зымырыттай тукуан, т. обыкновенный — к. *Токо серый* ж.у.с.

Тукаши — к. *дельфин амазонский, уюк Дельфиновые*.

Туко-туко (Ctenomys) — туко-туко; Түштүк Америкада ийинде жашоочу кемиргич айбандардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары, туко-туко водяной (C. lewici) — жээкчил туко-туко, туко-туко чилийский (C. maulinus) — Чили туко-тукоосу ж.б.

Тулес (Squatarola) — төрт шадылуу маарактар; маарак чулдуктардын бир уруусу.

Тумбиль (Saurida tumbil) — тумбиль; кескелдирикбаш балыктардын бир түрү.

Тундуко — к. *Туко-туко*.

Туника — к. *Оболочниковые*.

Туңцы — тонбалыктар; скомбер балыктарынын беш уруусунун жалпы аты, буларга кыйла түрлөр кирет: туңец австралийский (Thunnus tongol) — Австралия тонбалыгы, т. большеглазый (Th. obesus) — бакыракай тонбалык, т. длинноперый (Th. alakunga) — узун канат тонбалык, т. желтоперый (Th. albacares) — сары канат тонбалык, т. макрелевый (Auxis thazard) — макрельсымак тонбалык, т. малый (Euthynnus alletteratus) — кидик тонбалык, т. м. атлантический — к. *туңец малый*, т. м. пятнистый (Euthynnus affinis) — чаар кидик тонбалык, т. обыкновенный (Thunnus thunnus) — кадимки тонбалык, т. полосатый (Katsuwonus pelamis) — таргыл тонбалык, туңец синий — к. *т. обыкновенный*, т. южный (Allothunnus fallai) — түштүк тонбалык, туңцы малые (Euthynnus) — кидик тонбалыктар (уруу), т. настоящие (Thunnus) — накта тон балыктар (уруу) ж.у.с.

Тупайеобразные (Tupaiaidae) — тупайя сымалдуулар; чала маймылдар түркүмчөсүндөгү айбандардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу, түрү бар: Тупайя обыкновенные (Tupaia) — кадимки тупайялар (уруу), т. пе-

- рохвостые (*Ptiloscercus*) — чалгынкуйрук туппайлар (уруу), т.собственно (*Tupaiae*) — накта туппайлар (тукумча), Тупайя карликовая (*Tupaia minor*) — кидик тупайя ж.у.с.
- Тупайя** — к. *Тупайеобразные*.
- Тупики** (*Fratercula*) — шынаатумшуктар; чистик түркүмүндөгү куштардын бир уруусу; т. атлантический — к. *тупик обыкновенный*, т. — носорог (*Cerorhinca monocerata*) — керикшынаатумшук, т. обыкновенный (*Fratercula arctica*) — кадимки шынаатумшук.
- Тупоноса** — к. *Широконоска*.
- Турако** — к. *Бананоеды*.
- Турако исполинский** — к. *бананоед хохлатый*, уюк *Бананоеды*.
- Турако хохлатый** — к. *бананоед хохлатый*, уюк *Бананоеды*.
- Турач** (*Francolinus francolinus*) — турач, жылкычы чил; кыргоолдор тукумундагы илбээсиндердин бир түрү.
- Турбеллярии** — к. *Черви ресничные*.
- Турбеллярии бескишечные** (*Acoela*) — ичегисиз түктүү курттар; түктүү курттардын бир түркүмү.
- Турбеллярии многоветвистокишечные** (*Polycladida*) — көп тармак ичегилүү түктүү курттар (түркүм).
- Турбеллярии прямокишечные** (*Rhabdocoela*) — түз ичегилүү түктүү курттар (түркүм).
- Турбеллярии трехветвистокишечные** (*Tricladida*) — үч тармак ичегилүү түктүү курттар (түркүм).
- Турбинарии** (*Turbinaria*) — турбинариялар; шурлардын бир уруусу.
- Турбо** (*Turbo*) — турболор; чыгырыктуу үлдүрдүн бир уруусу; седеп топчу жасалат, булардын өкүлү: турбо мраморный (*T. marmoratus*) — бозала турбо.
- Тур-бык** (*Bos primigenius*) — букакийик; бодолордун жапайы тегинин бири.
- Турпан красный** — к. *Огарь*.
- Турпаны** (*Melanitta*) — турпандар; деңиз өрдөктөрүнүн бир уруусу, булардын кыйла түрлөрү бар: турпан красноклювый — к. *т. пестрый*, т. малый — кидик турпан, турпан норовый — к. *Огарь*, турпан очковый — к. *т. пестроносый*, т. пестроносый (*M. perspicillata*) — чаар тумшук турпан, т. черный — кара турпан ж.б.
- Турумди** — к. *сокол красношейный*, уюк *Соколиные*.
- Турухтан** (*Phylomachus pugnax*) — калкандуу чулдук; түндүк алкактарда жашоочу келгин чулдуктардын бир түрү.
- Туры кавказские** (*Sarqa saucasica*) — Кавказ турлары, Кавказ тоотекелери (урууча): тур восточнокавказский — к. *тур дагестанский*, т. дагестанский (*S. cylandricornis*) — жумуру мүйүз тур, Дагестан тоотекеси, т. западнокавказский — к. *т. кубанский*; т. кубанский (*S. saucasica*) — Кавказ туру, Кубань тоотекеси, Кавказ тоотекеси.
- Тусляки** (*Amaga*) — ымырттар; дуудак коңуздардын бир уруусу.
- Туфельки** (*Paramecium*) — кепиччектер; жалгыз клеткалуу инфузориялардын бир уруусу; туфелька грезевая — чалчыкчыл кепиччек, т. сумковидная (*P. bursae*) — баштыксымак кепиччек, т. — ушко (*P. auricularium*) — кулаксымак кепиччек, т. хвостатая (*P. caudatum*) — куйруктуу кепиччек.
- Тушканчики** — к. *Тушканчиковые*.
- Тушканчиковые** (*Dipodidae*) — кошаяк сымалдуулар; чычкан түспөлдүү кемиргич желиндүү майда айбандардын бир тукуму, буларга кыйла түр жана уруу кирет: тушканчик большой (*Allactaga major*) — ири кошаяк, т. Виноградова (*Pygerethmus vinogradovi*) — Виноградов кошаягы, т. гребнепалый (*Paradipus stenodactylus*) — тарак таман кош аяк, т. Житкова (*pygerethmus zhitkovi*) — Житков кошаягы, т. карликовый жирнохвостый (*Salpingotus crassicauda*) — май куйруктуу кидик кошаяк, т. карликовый пятипалый — к. *т. пятипалый карликовый*, т. к. трехпалый (*Salpingotus crassicauda*) — үч манжалуу кидик кошаяк, т. Лихтенштейна (*Jaculus lichtensteini*) — Лихтенштейн кош аягы, т. малоазийский (*Allactaga euphratica*) — Кичи-Азия кошаягы, т. малый (*A. elater*) — кичине кошаяк, т. мохноногий (*Dipus sagitta*) — баракпут кошаяк, т. приаральный (*Pygerethmus platyurus*) — Арал деңизинин кошаягы, т. прыгун (*Allactaga salvator*) — секиргич кошаяк, т. пятипалый карликовый (*Cardiocranium paradoxus*) — беш манжалуу кидик кошаяк, т. толстохвостый (*Pygerethmus platyurus*) — жоон куйрук кошаяк, т. туркменский (*Jaculus turkmensis*) — түркмөн кошаягы, т. четырехпалый (*Allactaga tetradactyla*) — төрт манжалуу кошаяк, тушканчики песчаные (*Jaculus*) — кумдак кошаяктары (уруу), т. пятипалые (*Cardiocranium*) — беш манжалуу кошаяктар (уруу), т. сумчатые (*Antechinomys*) — баштыкчан кошаяктар (уруу), т. толстохвостые (*Pygerethmus*) — жоон куйрук кошаяктар (уруу), т. трехпалые карликовые (*Salpingotus*) — үч манжалуу кошаяктар (уруу) ж.у.с.
- Туярия** (*Thuaria*) — туярия; гидроидлардын бир түрү.
- Тьялфиеллы** (*Tjalfiellidea*) — тьялфиелла сымалдуулар; жонок жандыктардын бир тукуму: тьялфиелла (*Tjalfiella*) — тьялфиеллалар уруусу.
- Тысяченожки** (*Chilognatha*) — миң аяктар; көп аяктуу муунак буттуулардын бир чон тукуму.
- Тювик европейский** (*Accipiter brevipes*) — мукур кыргый; кыргыйлар уруусундагы кичинекей түр.
- Тювик туркестанский** (*Accipiter badius*) — кыргыйсорой; чөлдүн чегирткесин, кескелдиктерин терип жеп, жан бакчу кыргыйлардын бир түрү.
- Тюлени** — аюу балыктар; калакпут желиндүү айбандардын 2 тукумунун жалпы аты: тюлени ушастые (*Otariidae*) — кулактуу аюубалыктар (тукум), т. настоящие (*Phocidae*) — накта аюубалыктар (тукум) жана 33 түр кирет: тюлень

байкальский (*Phoca sibirica*) — Байкал аюубалыгы, т. белобрюхий (*Monachus monachus*) — ак боор аюубалык, т. горбоносый — к. т. серый, т. гренландский (*Pagophoca groenlandica*) — Гренландия аюубалыгы, т. длинномордый — к. т. серый, т. каспийский — к. *Нерпа каспийская*, т. кольчатый — к. *Нерпа кольчатая*. т. крабод (*Lobodon carcinophagus*) — крабчыл аюубалык, т. ладожский — Ладога аюубалыгы, т.-лысун — к. т. *гренландский*, т.-монах (*Monachus monachus*) — кечил аюубалык, т.-монах гавайский (*M. shauinslandi*) — Гавайя кечил аюубалыгы, т.-м. тропический (*M. tropicalis*) — тропик кечил аюубалыгы, т. обыкновенный (*Phoca vitulina*) — кадимки аюубалык, т. полосатый (*Histiphoca fasciata*) — сарала аюубалык, т. пятнистый — к. т. *обыкновенный*, т. *Rossa* (*Ommatophoca rossi*) — *Rossa* аюубалыгы, т. серый (*Halychoerus gypsus*) — боз аюубалык, т.-тевяк — к. т. *серый*, т. Уэдделла (*Leptonychotes weddelli*) — Уэдделлин аюубалыгы, т. хохлач (*Cystophora cristata*) — барсагай тумшук аюубалык, т. черноморский — к. т. *серый* ж.б.

Тюленчик — к. *орлан-белегоз*, уюк *Орланы*.

Тюлька абрауская (*Clupeonella abraui*) — Абрау тюлькасы; килька балыктарынын бир түрү.

Тюлька черноморско-азовская (*Clupeonella delicatula delicatula*) — Кара-Деңиз тюлькасы, килька балыктарынын бир түрү.

Тюльки — к. *Кильки каспийские*.

Тюльпан — к. *турпан черный*, уюк *Турпаны*.

Тюрбо — к. *турпан черный*, уюк *Турпаны*.

У

Уакари — к. *Саки короткохвостые*.

Уакари лысый (*Casajo calvus*) — такыр уакари; шайтанмаймылдардын бир түрү.

Уакари рыжий (*Casajo rubicundus*) — куйкул уакари; шайтанмаймылдардын бир түрү.

Уакари черноголовый (*Casajo melanoccephalus*) — кара баш уакари; шайтанмаймылдардын бир түрү.

Уакчи — к. *Кижуч*.

Убанги (*Gnathonemus petersi*) — убанги; кустумшук балыктардын бир түрү.

Угай — к. *Красноперка дальневосточная*.

Углозубые (*Hynobiidae*) — бурчиш сымалдуулар; тритонго окшогон куйруктуу амфибиялардын бир тукуму; углозуб сибирский (*Hynobius keyserlingi*) — Сибирь бурчиши, углозубы (*Hynobius*) — бурчиштер (уруу) ж.у.с.

Углокрыльницы (*Polygonia*) — бучкакканаттар; канаттары бучкактуу көпөлөктөрдүн бир уруусу; углокрыльница - С-белое (*P. c-album*) — С-ак бучкакканат кирет.

Угольная рыба (*Anoploroma fimbria*) — көмүрбалык; Тынч океандын жээктеринде жашоочу балыктардын бир түрү.

Угольная сабля-рыба — к. *Афанопус*.

Угорь европейский — к. *Угреобразные*.

Угребычковые — к. *Ленточбычковые*.

Угребычок малоголовый (Тгураuchen microscephalus) — мукурбаш; тасмабукачар балыктардын бир түрү.

Угреобразные (*Anguilliformes*) — куртпалык түспөлдүүлөр; сөөктүү балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла тукуму, уруусу жана түрү бар: угорь американдык — Америка куртпалыгы, у. бенгальский (*Anguilla bengalensis*) — Бенгал куртпалыгы, у. европейский (*A. anguilla*) — Европа куртпалыгы, у. мозамбикский (*A. mossambica*) — Мозамбик куртпалыгы, у. морской (*Conger conger*) — деңиз куртпалыгы, у. нитехвостый (*Nemichthys scolopaceus*) — шоонакуйрук куртпалык, у. обезьяный (*Simenchelys parasiticus*) — маймылбаш куртпалык, у. обыкновенный — к. у. *европейский*, у. остроголовый — сүйрү баш куртпалык, у. острохвостый (*Pisodonophis sruentifer*) — кыныракуйрук куртпалык, у. рисовый — к. *Флюта*, у. широкоголовый — жазы баш куртпалык, у. шукорылый (*Muraenesox ferox*) — чортонтумшук куртпалык, у. электический (*Electrophorus electricus*) — электрдүү куртпалык, у. японский (*Anguilla japonica*) — жапон куртпалыгы, у. я. шукорылый — чортонтумшук жапон куртпалыгы, угрелые (*Anguillidae*) — куртпалыктар (тукум), угри голые — к. у. *электрические*, у. мезевидные (*Orphichthys*) — жылансымак куртпалыктар (уруу), у. морские (*Congridae*) — деңиз куртпалыктары (тукум), у. настоящие — к. у. *пресноводные*, у. *пилосошниковые* (*Serrivomeridae*) — кызгемги араадай куртпалыктар (тукум), у. нитехвостые (*Nemichthyidae*) — шоонакуйрук куртпалыктар (тукум), у. острохвостые (*Orphichthyidae*) — кыныракуйрук куртпалыктар (тукум), у. пресноводные (*Anguillidae*) — өзөн куртпалыктары (тукум), у. проходные — өрдөөчү куртпалыктар, у. *слитножаберные* (*Synbranchidae*) — туташ бакалоордуу куртпалыктар (тукум), у. стекляные — тунук куртпалыктар, куртпалыктардын жетиле элек чабактары, у. шукорыльные (*Muraenesocidae*) — чортонтумшук куртпалыктар (тукум), у. электрические (*Electrophoridae*) — электрдүү куртпалыктар (тукум).

Угри — к. *Угреобразные*.

Угрицы — безеткикурттар; жумуру мите курттардын бир нече түрүнүн жалпы аты: угрица кишечная — ичегинин безеткикурту, у. пшенничная — буудайдын безеткикурту, угрица укусная — серке безеткикурту.

Удабнопитек (*Udabnopithekos*) — удабнопитек; Чыгыш Грузиянын Удабно деген жеринен табылган байыркы кишисымак маймылдын бир түрү.

Удавчик (*Egux*) — кумчул муунткучтар; муунткуч жыландардын бир уруусу, булардын 10 түрү бар: удавчик западный (*E. jaculus*) — батыш кумчул муунткучу; у. индийский (*E.*

- johni) — Индистан кумчул муунтучу, у. песчаный (*E. miliaris*) — кадимки кумчул муунтучу.
- Удавы** (*Boinae*) — муунтучтар; жалган буттуу жыландардын бир тукуму, булардын 20га жакын уруусу жана 80 түрү бар: удав аргентинский (*Constrictor constrictor occidentalis*) — Аргентина муунтучу; у. водяной — к. *Анаконда*, у. древесный мадагаскарский (*Sanzinia madagascariensis*) — Мадагаскар даракчыл муунтучу, у. земляной кубинский (*Tropidophis semicinctus*) — Куба сойлок муунтучу, удав императорский (*Constrictor constrictor imperator*) — император муунтучу, у. калифорнийский (*Lichanura geoseafulca*) — Калифорния муунтучу, у. кубинский (*Epicrates angulifer*) — Куба муунтучу, у. мадагаскарский (*Acrantophis madagascariensis*) — Мадагаскар муунтучу, у. обыкновенный (*Constrictor constrictor*) — кадимки муунтучу, у. радужный (*Epicrates cenchris*) — кубулжуган муунтучу, у. собакоголовый (*Corallus caninus*) — иташ муунтучу, у. стройный (*Epicrates striatus*) — ала муунтучу, у. гладкогубые (*Epicrates*) — жылма эриндүү муунтучтар (уруу), у. древесные (*Corallus*) — даракчыл муунтучтар (уруу), у. земляные (*Tropidophis*) — сойлоок муунтучтар (уруу), у. карликовые (*Trachiboa*) — кидик муунтучтар (уруу), у. настоящие (*Constrictor*) — накта муунтучтар (уруу), у. песчаные — к. *Удавчики*, у. спелные — к. *Удавчики*, у. тихоокеанские (*Enygrus*) — Тынч океан муунтучтары (уруу), у. узкобрюхие — к. у. *Древесные*.
- Удильщикобразные** (*Lophiformes*) — кайырмакчы түспөлдүүлөр, деиздердин, океандардын түбүндө жашоочу балыктардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: удильщик европейский (*Lophius piscaterius*) — Европа кайырмакчысы, у. долопихт (*Dolopichthys cornutus*) — долопихт-кайырмакчы, удильщики большие (*Lophius*) — ири кайырмакчылар (уруу), у. глубоководные (*Ceratioidei*) — тередеги кайырмакчылар (түркүмчө), удильщиковидные (*Lophiodes*) — кайырмакчы түспөлдүүлөр (түркүмчө), удильщикоые (*Lophiidae*) — кайыр—макчылар (тукум) ж.у.с.
- Удоловые** — к. *Удоды*.
- Удоды** (*Uridae*) — үпүптөр; үпүп сымалдуу куштардын бир түркүмү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: удод белоголовый лесной (*Phoeniculus bolleri*) — токой ак баш үпүбү, у. кукушечехвостый (*Ph. purpureus*) — жашыл үпүп, у. обыкновенный (*Urida erops*) кадимки үпүп, удоловые (*Urididae*) — үпүптөр (тукум), удоды лесные (*Phoeniculidae*) — токой үпүптөрү (тукум) ж.у.с.
- Удонеллиды** (*Udonelloidea*) — удонеллалар; жалпак мите курттардын бир классы.
- Ужеобразные** (*Colubridae*) — суужылан сымалдуулар; жыландар түркүмүндөгү сойлоктордун бир түкүмү, булардын 1500гө жакын түрү бар: уж блестящий — к. *уж древесный блестящий*, *уж большеглазый* (*Natrix masticophthalmus*) — алагай суужылан, *уж водяной* (*N. sipedon*) — кызыл боор суужылан, *уж гадиловый* (*N. tauga*) — кара чаар суужылан, *уж древесный блестящий* (*Dendrelaphis pictus*) — даракчыл жалтылдак суужылан, *уж обыкновенный* (*Natrix natrix*) — кадимки суужылан, *уж рыболов* (*N. piscator*) — балыкчы суужылан, *уж тигровый* (*N. tigrina*) — таргыл суужылан, *уж т. материковый* (*N. t. lateralis*) — материктин таргыл суужылан, *уж т. островной* (*N. t. tigrina*) — аралдын таргыл суужылан, *уж японский* (*N. vibakari*) — жалон суужылан, *ужи древесные мадагаскарские* (*Langaha*) — Мадагаскар даракчыл суужыландары (уруу), *ужи лесные американские* (*Chironius*) — Америка токойчул суужыландары, *ужи ложные* (*Boiginae*) — суужылансөрөйлөр (тукумча), *ужи настоящие* (*Natrix*) — накта суужыландар (уруу), *ужи остромордые* (*Lytorhynchus*) — таш тумшук суужыландар (уруу), *ужи подозрительные* — к. *ужи ложные*, *ужи роющие* — жер тешички суужыландар (уруу) ж.у.с.
- Ужи** — к. *Ужеобразные*.
- Узкорот** **жужоафриканский** (*Breviceps adpersus*) — Түштүк Африка тар оозу; курбакалардын бир түрү.
- Узкотелки** — к. *Долготелы*.
- Узстити** — к. *игрунки обыкновенные*, *уюк Игрунокобразные*.
- Узститы белый** — к. *Мармозетка серебристая*.
- Узститы темный** — к. *Пинче*.
- Уклен** — к. *Верхогляды*.
- Уклея** — к. *верхогляд обыкновенный*, *уюк Верхогляды*.
- Уклейки** (*Alburnus*) — ак көз чабактар; каңалтыр балыктарынын бир уруусу: уклейка обыкновенная (*A. alburnus*) — кадимки ак көз чабак.
- Улары** (*Tetraogallus*) — уларлар; тоок сымалдуу илбээсиндердин бийик тоолордо, зоолордо жашоочу бир уруусу, булардын төрт түрү белгилүү: улар алтайский (*T. altaicus*) — Алтай улары, у. гималайский (*T. himalayensis*) — Гималай улары, у. кавказский (*T. caucasicus*) — Кавказ улары, у. каспийский (*T. caspicus*) — Каспи улары, у. тибетский (*T. tibetanus*) — Тибет улары.
- Уленбурон** (*Boiga dendrophila*) — уленбурон; даракчыл суужылансөрөйлөрдүн бир түрү.
- Улитки** (*Gastropoda*) — үлүдөр; моллюскалардын бир классы, чимирик түспөлдүү, катуу кабыктуу омурткасыз жандыктар, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: улитка актеон — к. *актеон*, *уюк Актеониды*, у.-арфа — к. *Арфы*, у.-блюдечко — к. *Пателла*, у.-верша (*Nassa reticulata*) — кодоулул, у. виноградная (*Helix pomatia*) — жүзүмчүл үлүл, у. грушевидная (*Pyruia*) — алмурутсымак үлүл, у. дровянная (*Dendronotus*) — дараксымак үлүл, у.-епископская шапка (*Mitra episcopalis*) — епископ бөркү, у.-зонтик

(*Umbrella botanicum*) — чатырүлү, у. кустарниктовая (*Bradybaena fruticum*) — бадал үлүлү, у.-пеликановая нога (*Apogonhis pes pelicani*) — биргазан буту, у. пупочная (*Natica josephina*) — киндиктүү үлүл, у. ручьевая (*Bythinella adharctica*) — булак үлүлү, у. садовая (*Serpea ehortensis*) — бак үлүлү, у.-туфелька (*Strepidula farnicata*) — пичүлүл, улитка устричное сверло (*Urosalpinx cinerea*) — устрица көзөгүч үлүл, у. фарфорная (*Surega annulus*) — фарфорүлүл; у.-цекум — к. *Цекум*, у.-шарик — к. *Ацеры*, у.-шишак (*Cassis cornuta*) — туулга үлүл, улитки безязычные (*Aglissa*) — тилсиз үлүлдөр (тон), у. береговые (*Littorinidae*) — жээкчил үлүлдөр (тукум), у.-бочонки (*Doliidae*) — кутуүлүлдөр (тукум), у. винтовые (*Terebridae*) — бурама үлүлдөр (тукум), у.-волчки (*Trochidae*) — чимирки үлүлдөр (тукум), у. голожаберные — к. *Голожаберные*, у. игольные (*Cerithiidae*) — шибеге үлүлдөр (тукум), у. килеогие (*Heteropoda*) — кыр буттуу үлүлдөр (тукум), у. легочные — к. *Легочные*, у. пурпурные (*Muricidae*) — кыпкызыл үлүлдөр (тукум), у. сидячглазые (*Basommatophora*) — чөгөрүлгөн көздүү үлүлдөр (түркүм), у. стебельчатоглазые (*Stylommatophora*) — боолуу көздүү үлүлдөр (түркүм), у. червеобразные (*Vermetidae*) — куртсымак үлүлдөр (тукум), у. шлемовидные (*Cassidae*) — туулгасымак үлүлдөр (тукум).

Улиты (*Tringa*) — улиттер; чулдуктардын бир уруусу: у. болотный — к. *Фифи*, у. большой (*T. nebularia*) — ири улит, у. борový — к. у. *Большой*, у. красноногий — к. *Травник*, у. прудовый — к. *Поручейник*, у. речной — к. *Улит большой*, у. темный — к. *Шеголь*, у. чернокрылый — к. *Черныш II*.

Ульвария (*Ulvaria subbifurcata*) — ульвария; кандек түспөлдүү балыктардын бир түрү.

Улька (*Ulcra bolini*) — улька; саксагай балыктардын бир түрү.

Ульцина — к. *Лисичка ледовитоморская II*, уюк *Лисички морские*.

Умбеллула (*Umbellula*) — умбаллулалар; шурулардын бир уруусу.

Умбра — к. *Евдошка европейская*, уюк *Евдошковые*.

Умбрина — (*Umbrina*) — умбриналар; бүркүт чабактардын бир уруусу: умбрина аргентинская (*U. sanosai*) — Аргентина умбринасы, умбрина светлая — к. *горбыль светлый*, уюк *Горбыльевые*.

Умбровые — к. *Евдошковые*.

Унау — к. *Ленивец двупалый Унау*, уюк *Ленивцы*.

Униониды (*Unionidae*) — униондор; дениз үлүлдөрүнүн бир тукуму.

Упокороро — к. *прототрокт новозеландский*, уюк *Прототрокты*.

Урогале (*Urogale*) — урогалелер; маймылсөрөлөрдүн бир уруусу.

Уроподы (*Uropodoidea*) — уроподдор; кенелердин бир чоң тукуму.

Уротрихус кротовидный (*Urotrichus talpoides*) — көрчычкансымак уротрихус; көрчычкандардын бир түрү.

Урруме — к. *сельдь-круглобрюшка*, уюк *Сельдьобразные*.

Уруту — к. *ботропс полулунный*, уюк *Ботропсы*.

Урселарииды (*Urselariidae*) — урселариалар; инфузориалардын бир тукуму.

Усачеподобные — итмурут сымалдуулар; каңылыр балыктардын бир систематикалык тобу: усач аральский (*Barbus brachycephalus*) — Арал итмуруту, у. гокчинский (*B. goktschaicus*) — Гокча итмуруту, у. дагестанский (*B. ciscaucasicus*) — Дагестан итмуруту, у. крымский (*B. Tauricus*) — Крым итмуруту, у. обыкновенный (*B. barbatus*) — кадимки итмурут, у.-тор (*Tor tor*) — тор итмурут, у.-чанари — Чанари итмуруту, Усачи II (*Barbus*) — итмуруттар (уруу).

Усачи (*Cerambycidae*) — мурутчандар; токойго зыян келтирүүчү конуздардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу, түрү бар: усач большой дубовой (*Cerambyx cerdo*) — эминчил ири мурутчан, у. бурый сосновый (*Arhopalus rusticus*) — мырза карагайчыл күрөн мурутчан, у. домовый — к. *Дровосек домовый*, у. короткоусый корневой (*Spondylis byrestoides*) — тамырчыл чолок мурутчан, у. кр.-краснокрыл (*Purpuricenus kaehleri*) — кызыл канат мурутчан, у.-пахита (*Pachyta quadrimaculata*) — төрт чекиттүү мурутчан, у. подсолнечниковый (*Agarantia dahli*) — күн карамачыл мурутчан, у. реликтовый уссурийский — к. *Дровосек-гигант уссурийский*, у. рыхий домовый (*Strimatium fulvum*) — эмерекчил сары мурутчан, у. ферульный (*Plocaederus scapularis*) — шашырчыл мурутчан, у. черный словый (*Monochamus sutor*) — карагайчыл кара мурутчан, у. черный сосновый (*M. galloprovincialis*) — мырза карагайчыл кара мурутчан, усачи-корнееды (*Dorcadoin*) — тамырчыл мурутчандар (уруу), у.-прионы (*Prionus*) — прион-мурутчандар (уруу), у.-раги (*Rhagium*) — рагий-мурутчандар (уруу), у. стеблевые (*Agarantia*) — сабакчыл мурутчандар (уруу), у.-тетропии (*Tetropium*) — тетропий-мурутчандар (уруу), усачик сухойстойный (*Acmaeops collaris*) — куагачыл мурутчан.

Усоногие — к. *Ракообразные усонogie*.

Устрицы (*Ostreidae*) — устрицалар; кош капкалуу моллюскалардын бир адал тукуму, булардын 50ге жакын түрү бар: устрица адриатическая (*Ostrea edulis adriatica*) — Адриатика устрицасы, у. виргинская (*Crossostrea virginica*) — Виргиния устрицасы, у. гигантская (*C. gigas*) — дөө устрица, у. грядовая (*Ostrea edulis taurica*) — Крым устрицасы, у. калифорнийская (*O. lurida*) — Калифорния устрицасы, у. листовая (*O. denselamellosa*) — жалбырактай устрица, у. обыкновенная (*O. edulis*) — кадимки устрица, у. петуший гребень (*O. crista galli*) — таажы устрица, у. португальская (*Crossostrea angulata*) — Португал

устрицасы, у. скаловая (*Ostrea edulis sublamellosa*) — жар устрицасы, у. черноморская (*O. edulis taurica*) — к. устрица грядовая, у. японская (*Crossostrea nippona*) — жапон устрицасы ж.у.с.

Утинные (Anatidae) — өрдөк сымалдуулар; сууда сүзүп жүрүүчү илбээсин куштардын бир тукуму, булардын 147 түрү бар: утка белая степная — к. пеганка обыкновенная, уюк Пеганки, утка бугровая — к. пеганка обыкновенная, уюк Пеганки, утка домашняя (*Anas domestica*) — бакма өрдөк, утка заморская — к. пеганка обыкновенная, уюк Пеганки, утка каменная — таштак өрдөгү, утка каролинская (*A. sponsa*) — Каролина өрдөгү, у. китайская — к. Мандаринка I, у. красная — к. Огарь, у. красная степная — к. Огарь, у. кряквовая — к. Кряквя, у. луноногая — к. Широконоска, у. мандаринская — к. Мандаринка I, у. матерая — к. Кряквя, у. мускусная — жыпарөрдөк, у. подматерая — к. у. серая, у. полукряквовая — к. у. серая, у. полуматерая — к. у. серая, у. серая (*A. strepera*) — боз өрдөк, у. соровая — к. Череть морская, у. шмаковая — к. нырок красноносый, уюк Нырки, утки настоящие (*Anas*) — накта өрдөктөр (уруу).

Утка (самец) — кайырма; өрдөктүн эркеги.

Утка (самка) — соно; өрдөктүн ургаачысы.

Уткорот — к. утконос, уюк Утконосы.

Утконосы (Ornithorhynchidae) — өрдөктүмшуктар; жумуртка туучу желиндүү айбандардын бир тукуму, Австралияда жашашат; утконос (*Ornithorhynchus anatinus*) — өрдөктүмшук.

Уточка акулоголовая (*Eckloniaichthys scylliorhiniceps*) — акула баш чүрпө, деңиз чүрпөсү деген балыктардын бир түрү.

Уточка гигантская (*Chorisochismus dentex*) — дөө чүрпө; деңиз чүрпөлөрүнүн бир түрү.

Уточка ежовая (*Diademichthys lineatus*) — кирпиччүрпө; деңиз чүрпөлөрүнүн бир түрү.

Уточка короткоперая (*Diplecogaster bimaculatus*) — чолок канат чүрпө; деңиз чүрпөлөрүнүн бир түрү.

Уточка толсторолая (*Lepadogaster decandolei*) — жоон тумшук чүрпө; деңиз чүрпөлөрүнүн бир түрү.

Уточки морские — к. Морские уточки II.

Утятницы — к. щуки настоящие, уюк Щуковидные.

Уховертки (Dermaptera) — кылчуурлар; каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын кыйла түрү бар: уховертка азиатская (*Anescha asiatica*) — Азия кылчууру, у. гвинейская пещерная (*Diplatys milloti*) — Гвинея үнкүрчүл кылчууру, у. малая (*Labia minor*) — кидик кылчуур, у. обыкновенная (*Forficula auricularia*) — кадимки кылчуур, у. прибрежная (*Labidura giriparia*) — жээкчил кылчуур, у. среднеазиатская (*Mesasiobia hemixathocara*) — Орто-Азиянын кылчууру да бар.

Ушаны (*Auritus*) — далдан кулактар; жарганаттардын бир уруусу.

Фавитес (*Favites*) — фавитес; шурулардын бир уруусу.

Фавия (*Favia*) — фавия; шурулардын бир уруусу.

Фавн — к. капуцин черноголовый бурый, уюк Капуцины.

Фаго (*Phago*) — фаготор; Африканын сууларында жашоочу канылтыр балыктардын бир уруусу.

Фазан (самец) — кыргоол короозу; эркек кыргоол.

Фазан (самка) — бостек; кыргоол ургаачысы.

Фазаниха — к. Фазан (самка).

Фазановые (*Phasianidae*) — кыргоол сымалдуулар; тоок түспөлдүүлөр түркүмүндөгү илбээсин куштардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу, 165 түрү бар: фазан алмазный (*Chrysolophus amherstiae*) — кулпунган кыргоол, ф. амударьинский — Аму-Дарыя кыргоолу, ф. аральский — Арал кыргоолу, ф. воротниковый — жакалуу кыргоол, ф. закаспийский — Түштүк Каспийин кыргоолу, ф. золотистый — к. ф. золотой, ф. золотой (*Ch. pictus*) — алтынсары кыргоол, ф. колхидский — к. ф. обыкновенный, фазан королевский (*Syrmaticus reevesi*) — чубак куйрук кыргоол, ф. обыкновенный (*Phasianus colchicus*) — Колхидка кыргоолу, ф. персидский — перси кыргоолу, ф. священный — к. ф. королевский, ф. семирекинский (*Ph. mongolicus*) — Жети-Суу кыргоолу, кадимки кыргоол, ф. серебрянный — күмүш кыргоол, ф. уссурийский — Уссури кыргоолу, ф. ушастый обыкновенный — кадимки кулактуу кыргоол, фазанын воротниковые — жакалуу кыргоолдор (уруу), ф. ушастые — кулактуу кыргоолдор (уруу).

Фазанчик водяной — к. якана фазанохвостая, уюк Яканы.

Фазия золотистая (*Clytimyia helluo*) — сары фазия; түктүү чымындардын бир түрү.

Фазматостома (*Phasmatostoma*) — фазматостома; калчыкооз балыктардын бир уруусу.

Фаланги — к. Сальпуги.

Фалануки — к. мунго мелкозубые, уюк Мунго.

Фаллостетовидные (*Phallostethoidei*) — фаллостет түспөлдүүлөр; артык тешиктери алкымына орношкон балыктардын бир түркүмчөсү; фаллостетовые (*Phallostethidae*) — фаллостеттер тукуму.

Фаналока (*Fossa fossa*) — фаналока; майда тиштүү мунголордун бир түрү.

Фанер (*Phaner*) — фанерлер; арбаксымал айбандардын бир уруусу; фанер развилколюбый (*P. furcifer*) — ача мандай фанер.

Фарвеллелар (*Farlowella*) — фарвеллелалар; жаянчыктардын (майда жаяндардын) бир уруусу.

Фасциолды (*Fasciolidae*) — фасциолалар; боордун кош ооз жалпак мите курттарынын бир

- тукуму: фасциола гигантская (*Fasciola gigantica*) — дөө кошооз, фасциола печеночная (*F. hepatica*) — боор кошоозу.
- Фасциолоидес** (*Fasciolopsis magna*) — фасциолоидес; кошооз курттардын бир түрү.
- Фасциолопис** (*Fasciolopsis buski*) — фасциолопис; кошооз курттардын ичегиде мителик кылуучу бир түрү.
- Фахак** (*Tetraodon fahaka*) — фахак; ийнекурсак балыктардын Нил дарысындагы бир түрү.
- Фазтоны** (*Phaethontidae*) — фазтондор; калак буттуу куштардын бир тукуму: фазтон белохвостый (*Phaethon lepturus*) — ак куйрук фазтон, ф. красноклювый (*Ph. aethereus*) — кызыл тумшук фазтон, фазтон краснохвостый (*Ph. rubricauda*) — кызыл куйрук фазтон.
- Фейдоле** (*Pheidole*) — фейдоле; эң кичине кумур-скалардын бир уруусу.
- Фейлинии** (*Feylinia*) — фейлиниялар; оцинк кескелдириктинин бир уруусу.
- Фенакограммус** (*Phenacogrammus interruptus*) — фенакограммус; харацин тукумундагы кооз балыктардын бир түрү.
- Фенек** — к. *лисица большеухая*, уюк *Лисицы большеухие*.
- Фенеки** — к. *Лисицы большеухие*.
- Феникс** — феникс; карыганда өзүн өзү өрттөп, кайра жашарып тирилүүчү жомоктогу бир куш.
- Фигляр** — к. *орел-скоморох*, уюк *Орлы*.
- Фierasферовые** — к. *Каранусовые*.
- Физалия** (*Physalia*) — физалия; көңгөлдөрдүн бир уруусу.
- Физетопсы** (*Physetops*) — физетоптор; стафилин коңуздарынын бир уруусу.
- Физиды** (*Physidae*) — физидалар; өзөндөрдө, көлдөрдө жашоочу үлүлдөрдүн бир тукуму, буларга физа (*Physa*) — физа уруусу да кирет.
- Физикулус** (*Physiculus*) — физикулус; мора тукумундагы балыктардын бир уруусу.
- Филандер** — к. *опоссум четырехглазый*, уюк *Опоссумы американские*.
- Филандеры** — к. *опоссумы четырехглазые*, уюк *Опоссумы американские*.
- Филепиттовые** (*Philepittidae*) — филепитталар; чарылдак чымчыктардын бир тукуму: филепитта вельветовая (*Philepitta castanea*) — чий-баркыттай филепитта.
- Филины I** (*Bubo*) — сары үкүлөр; чоң үкүлөрдүн бир уруусу: филин американский (*B. virginianus*) — Америка сары үкүсү, ф. обыкновенный (*B. bubo*) — кадимки сары үкү, ф. рыбный (*Ketupa zeilonensis*) — балыкчы сары үкү, ф. туркменский — туркмөндүн сары үкүсү.
- Филины II** (*Phylino*) — филиналар; деңизде жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.
- Филлрөө** (*Phyllirhoe*) — филлрөөлөр; деңиз үлүлдөрүнүн бир уруусу.
- Филлодоциды** (*Phyllococidae*) — филлодоциддер; көп түктүү муунак курттардын бир тукуму.
- Филлокариды** (*Phyllocarida*) — филлокариддер; жогорку даражадагы рак сымалдуулардын бир чоң түркүмү.
- Филлоксера виноградная** (*Phylloxera vastatrix*) — жүзүм филлоксерасы, жүзүм бити.
- Филломедузы** (*Phyllomedusa*) — филломедузалар; даражчыл бакалардын бир уруусу.
- Филомициды** (*Philomycidae*) — филомикстер; кургакта жашоочу үлүлдөрдүн бир тукуму.
- Филонты** (*Philonthus*) — филонттор; стафилин коңуздарынын бир уруусу.
- Филоты** (*Philoths*) — филоттор; майда коңуздардын бир уруусу.
- Финвал** (*Balaenoptera physalus*) — финвал; айна өзчүл кит, жаянкиттердин бир түрү.
- Финни каменные** — к. *Камнеточцы*.
- Финики морские** — к. *Камнеточцы*.
- Финта** (*Alosa fallax*) — финта; айнакөз балыктардын бир түрү.
- Финта атлантическая** (*Alosa fallax fallax*) — Атлантика финтасы; айнакөз балыктардын бир түрү.
- Финта озерная ирландская** (*Alosa fallax killarneyensis*) — Ирландия көл финтасы; айнакөз балыктардын бир түрү.
- Финта озерная итальянская** (*Alosa fallax lacustris*) — Италия көл финтасы; айнакөз балыктардын бир түрү.
- Финта средиземноморская** (*Alosa fallax nilotica*) — Жер-Орто деңизинин финтасы; айнакөз балыктардын бир түрү.
- Фируль** — к. *кроншпел средний*, уюк *Кроншпелы*.
- Фитомастигины** — к. *Жгутиконосоцы растительные*.
- Фитомиза** (*Phytomyza atricornis*) — фитомиза; зянькек чымчандардын бир түрү.
- Фитономусы** (*Phytonomus*) — фитономустар; шиштумшук коңуздардын бир уруусу, беденин зянькечтери.
- Фифи** (*Tinga glareola*) — фифи; улит чулдуктарынын бир түрү.
- Фишишка** — к. *Фиши*.
- Фишер** — к. *Улька*.
- Фламинго** (*Phoenicopteri*) — фламингодор; тайыз сууларда жашоочу, узун шыйрактуу куштардын бир түркүмү, булардын 6 түрү белгилүү: фламинго Андский (*Phoenicoparus andinus*) — Анды фламингосу, ф. Джемса (*Ph. jamesi*) — Джеймс фламингосу, ф. малый (*Phoeniconaias minor*) — кидик фламинго, ф. обыкновенный (*Phoenicopterus ruber*) — кадимки фламинго ж.у.с.
- Флейторьовидные** (*Aulostomoidei*) — чоортумшук түспөлдүүлөр; тропиктик деңиздерде жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү, буларга төмөнкү систематикалык категория кирет: флейторыл крапчатый (*Aulostomus maculatus*) — чаар чоортумшук, флейторьыле (*Aulostomidae*) — чоортумшук сымалдуулар (тукум), флейторьылы (*Aulostomus*) — чоортумшуктар (уруу).
- Флоеминны** (*Phlomyninae*) — флоемистер; чычкан сымалдуулар тукумундагы майда кемиргичтердин тукумчасы.
- Флоридка** (*Jordanella florida*) — флорида каньлытырсөрөйү; каньлытыр тиштүү балыктардын бир түрү.

- Флоридский цыпленок** — к. *черепаха-гофер*, уюк *Черепахи скрытошейные*.
- Флорикан** (*Syphcotides indica*) — кара тоодак; түштүк Азияда жашоочу тоодактардын бир түрү.
- Флоскулярия** (*Frosularia*) — флоскуляриялар; бурама жумуру курттардын бир уруусу.
- Флювиалоза** (*Fluvialosa*) — флювиалозалар; жемсөөлүү айнакөз балыктардын бир уруусу.
- Флюта** (*Monopteris*) — флюталар; куртбалыксөрөйлөрдүн бир уруусу.
- Флоады** — к. *Флоады*.
- Флоады** (*Pholadidae*) — флоаддар; кош капкалуу моллюскалардын бир тукуму: фоласы (*Pholas*) — фоластар, ташкөзөөчтөр уруусу кирет.
- Фомка** — к. *паморник короткохвостый*, уюк *Поморники*.
- Фонареглазые** (*Anomalopidae*) — чыраккөздөр; тропиктердеги деңиздерде жашоочу балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү белгилүү: фонареглез большой (*Anomalops katoptron*) — ири чыраккөз, ф. малый (*Photoblepharon palpebratus*) — кидик чыраккөз, ф. ямайский (*Cryptophaneron alfredi*) — Ямайка чыраккөзү ж.у.с.
- Фонарицы** (*Fulgoridae*) — шишчекелер; чырылдак касактардын бир тукуму: фонарица китайская (*Laternaria candelaria*) — кытай шишчекеси, фонарица суринамская (*L. phosphorea*) — Суринам шишчекеси ж.у.с.
- Фораминиферы** (*Foraminifera*) — фораминифералар; тармак буттуу жөнөкөй жандыктардын бир түркүмү.
- Фореleoкунь** (*Micropterus salmoides*) — жилингиралабуга; кулактуу алабугалардын бир түрү.
- Форели** — жилингирлер; сомбалыктар тукумуна кирүүчү балыктардын, тузсуз сууда жашоочу тобунун жалпы аты: форель алайская — Алай жилингири, ф. Иссык-Кульская (*Salmo issickulensis*) — Ысык-Көл жилингири, ф. обыкновенная (*S. trutta morpha fario*) — кадимки жилингир, ф. озерная (*S. trutta morpha lacustris*) — көл жилингири, ф. радужная (*S. irideus*) — кубулжуган жилингир, ф. ручьевая — к. ф. *обыкновенная*, форель севанская — к. *Нихан*.
- Формиевые** (*Parastromateidae*) — формиолор; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму.
- Формиксенусы** (*Formicoxenus*) — формиоксенустар; майда жылтылдак күрөн кумурскалардын бир уруусу.
- Формио** (*Parastromateus niger*) — формио; формию тукумундагы балыктын бир түрү.
- Формицины** (*Formicinae*) — формициндер; кумурскалардын бир тукумчасы.
- Формия** (*Phormia*) — формиялар, чымандардын бир уруусу.
- Фороиды** (*Phoronoidea*) — фороиддер; деңиз түбүндө жашоочу жандыктардын бир тиби.
- Фосса** (*Cryptoprocta felox*) — фосса; вивер сымалдуу аң айбандарынын бир түрү.
- Фосфенусы** (*Phosphaenus*) — фосфенустар; жылтылдак коңуздардын бир уруусу.
- Фотостилы** (*Photostylus*) — фотостилдер; жылма баш балыктардын бир уруусу.
- Фрагум** (*Fragum*) — фрагумдар; жүрөк сымалдуу моллюскалардын бир уруусу.
- Фрактолемовые** (*Phractolemidae*) — фрактолемдер; экватор чөйрөлөрүндө жашоочу балыктардын бир тукуму: фрактолем (*Phractolaemus*) — фрактолем уруусу.
- Франколин** — к. *Турач*.
- Фрачки** (*Lixus*) — фракчандар; шиштумшук коңуздардын бир уруусу, булардын 500дөн ашык түрү бар: фрачник омежниковый (*L. raparplecticus*) — балтыргаччыл фракчан, ф. обыкновенный (*L. iridis*) — кадимки фракчан, ф. свежловичный (*L. betae*) — кызылчачыл фракчан ж.у.с. кирет.
- Фрегаты** (*Fregatidae*) — фрегаттар; деңиздерде, океандарда жашоочу калак буттуу ири куштардын бир тукуму, булардын өкүлү, фрегат большой (*Fregata major*) — ири фрегат.
- Фрет** — к. *хорек африканский домашний*, уюк *Хорьки*.
- Фриганея** (*Phryganea*) — фриганеялар; түкканат касак жандыктардын бир уруусу.
- Фриксометра** (*Phrixometra*) — фриксометра; деңиз лилияларынын бир уруусу.
- Фринозома** — к. *ящерицы рогатые*, уюк *Ящерицы*.
- Фриноцефалы** — к. *Крулологолки*.
- Фрины** — к. *пауки жгутоногие*, уюк *Паукообразные*.
- Фромния** (*Phromnia*) — фромниялар; шишчекес чырылдак касактардын бир уруусу.
- Фронимы** (*Phronima*) — фронималар; целдүүлөр тибиндеги жандыктардын бир уруусу.
- Фруктоедовые** (*Stenoderminae*) — жемишчилдер; жарганаттардын бир тукумчасы.
- Фрутициколы** — к. *Брадибены*.
- Фугу** — к. *иглобрюхие*, уюк *Иглобрюхообразные*.
- Фугу бурый** (*Fugu rubripes*) — күрөн фугу; ийнекурсак балыктардын бир түрү.
- Фунгия** (*Fungia*) — фунгиялар; шурулардын бир уруусу: фунгия колючая (*F. echinata*) — тикендүү фунгия.
- Фундулусы** (*Fundulus*) — фундулустар; каналтыр тиштүү балыктардын бир уруусу: фундулус (*F. heteroclitus*) — фундулус.
- Футлярокрылые** (*Mystacinidae*) — кынканаттар; жарганаттардын бир тукуму, булардын өкүлү катары: футлярокрыл новозеландский (*Mystacina tuberculata*) — Жаны Зеландия кынканатын келтирүүгө болот.
- Футлярохвостые** (*Emballonuridae*) — кынкуйрук сымалдуулар; жарганаттардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: футлярохвост белый (*Diclidurus albus*) — ак кынкуйрук, ф. голуброхвостый (*Tarphozous nudiventis*) — жыланач курсак кынкуйрук, ф. носатый (*Phynohicus naso*) — тумшуктуу кынкуйрук ж.б.

Х

Хаброцитус (*Habrocytus cerealellae*) — хаброцит; чабандес каскактардын бир түрү, дандын күбөсүнүн зыянкечи.

Хабу (*Trimeresurus flavoviridis*) — хабу; найзабаш жыландардын бир түрү.

Хайныки — аргын; топоздун букасынан, уйдун инеги тууган музоо.

Хаковые (*Chacidae*) — хакалар; жаянбалыктардын бир тукуму, булардын ичине хака (*Chaca*) — хакалар уруусу да кирет.

Халаргиреусы (*Halargyreus*) — халаргиреустар; мора балыктарынын бир уруусу.

Халиклистус (*Haliclistus*) — халиклистулар; ордунан жылбаган медузалардын бир уруусу.

Халид европейский — к. *цинки веретенообразный глазчатый*, уюк *Цинковые*.

Халид клиновидный (*Chalcides sepoides*) — шынаасымак халид; цинк кескелдириктеринин бир түрү.

Халиды — к. *цинки веретенообразные*, уюк *Цинковые*.

Халициды (*Chalcididae*) — хальциддер; чабандес каскактардын бир тукуму.

Хамезаура (*Chamaesaura*) — хамезауралар; кермеркуйрук кескелдириктердин бир уруусу.

Хамелеон американский — к. *игуаа древесная*, уюк *Игуаны*.

Хамелеоны (*Chamaeleontes*) — хамелеондор; түрпүлүү сойлоктордун түсү дайым кубулуп турган, кескелдирикке окшош бир тукуму, булардын 100гө жакын түрү бар: хамелеон бородавчатый (*Chamaeleo variegosa*) — сөөлдүү хамелеон, х. горный (*Ch. montium*) — тоо хамелеону, х. Джексона (*Ch. jacksoni*) — Жексон хамелеону, х. карликовый мадагаскарский (*Brookesia stumpffii*) — Мадагаскар кидик хамелеону, х. лопастиносный (*Chamaeleo diepisi*) — калкан жакалуу хамелеон, х. Мелера (*Ch. melleri*) — Меллер хамелеону, х. обыкновенный (*Ch. chamaeleon*) — кадимки хамелеон, х. пантеровый — темгилдүү хамелеон, х. суданский — Судан хамелеону, х. Устале — Устален хамелеону, хамелеон четырехрогий (*Ch. quadricornis*) — төрт мүйүздүү хамелеон ж.б.

Хамелеоны ложные (*Chamaeleolis*) — хамелеонсөрөйлөр; Игуан кескелдириктеринин бир уруусу.

Хамо — к. *узгор щукорылый японский*, уюк *Узгеобразные*.

Хамса — к. *анчоус черноморский*, уюк *Анчоусовые*.

Хамса азовская (*Engraulis encrasicolus maoticus*) — Азов хамсасы; анчоус балыктарынын бир түрү.

Хамы (*Шампа*) — хамалар; дениздеги кош капкалуу моллюскалардын бир кооз уруусу; хама чешуйчатая (*Ch. maserophylla*) — бодур хама.

Хангул — к. *олень индийский*, уюк *Олени*.

Ханосовые (*Chanidae*) — ханостор; дениз балыктарынын бир тукуму; ханос обыкновенный (*Chanos chanos*) — кадимки ханос.

Хапалогенисы (*Halaplogenyus*) — хапалогенистер; коркулдак балыктардын бир уруусу.

Хаптаган — к. *Верблюды дикий*.

Хараксовидные (*Sgaracsidei*) — харакс түспөлдүүлөр; канылытр сымалдуу балыктардын бир түркүмчөсү; харациновидные — к. *хараксовидные*, харациновы (*Characidae*) — харакстар (тукум).

Харациновые щуки — к. *Гребнещукковые*.

Харза (*Martes flavigula*) — сары төш суусар; суусарлардын бир түрү.

Хариусовые (*Thymallidae*) — хариус сымалдуулар; сомбалыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү, түрчөсү жана уруусу белгилүү; хариус азиатский — к. *х. сибирский*, х. американский (*Thymallus signifer*) — Америка хариусу, х. амурский (*Th. arcticus grubei*) — Амур хариусу, х. белый байкальский — Байкалдын ак хариусу, х. восточносибирский (*Th. arcticus pallasi*) — Чыгыш Сибирь хариусу; х. европейский (*Th. thymallus*) — Европа хариусу, х. камчатский (*Th. natio mertensi*) — Камчат хариусу, х. козогольский (*Th. nigrescens*) — Көзөгөл хариусу, х. монгольский (*Th. brevirostris*) — монгол хариусу, х. обыкновенный — к. *хариус европейский*, х. сибирский (*Th. arcticus*) — Сибирь хариусу, х. черный байкальский — Байкалдын кара хариусу, хариусы (*Thymallus*) — хариустар (уруу).

Харпагоксенусы (*Harpagoxenus*) — харпагоксенустар; кумурскалардын бир уруусу.

Хархаль — к. *пеганка обыкновенная*, уюк *Пеганки*.

Хатые — к. *Остр акутский*, уюк *Острообразные*.

Хаулиодовые II (*Chauliodontidae*) — хаулиоддор, желмогуздар; тереңде жашоочу балыктардын бир тукуму; хаулиод обыкновенный (*Chauliodus sloanei*) — кадимки желмогуз.

Хаулиоды I (*Chauliodes*) — хаулиоддор; шалпаң канаттуу каскактардын бир уруусу.

Хаунаковские (*Chaunacidae*) — хаунактар; маскрапоз балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү катары хаунакс (*Chaunax pictus*) — хаунакс кезигет.

Хаус — к. *Кот камышовый*.

Хвостоколы речные (*Potamotrygonidae*) — өзөн шишкуйруктары; шишкуйрук көөкорчек балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: хвостокол гигантский (*Urolophoides giganteus*) — дөө шишкуйрук, х. красный (*Dasyatris akajei*) — кызыл шишкуйрук, х. морской кот — к. *Морской кот* ж.б.

Хейлетонды (*Cheyletoidea*) — хейлетонддер; келлердин бир чоң тукуму.

Хейлинусы (*Cheilinus*) — хейлинустар; калын эрин балыктардын бир уруусу.

Хек серебристый (*Merluccius bilineatus*) — күмүшхек; мерлуза балыктарынын бир түрү.

Хелицеровые (*Chelicerata*) — хелицердүүлөр; кычкачуруттар, муунак буттуу жандыктардын бир типчеси.

Хелостома (Chelostoma) — хелостомалар; жорголок балыктардын бир уруусу.

Хемиземлемария (Hemiemblemaria simulus) — хемиземлемария; кандек балыктардын бир түрү.

Хенриция (Henricia) — хенрициялар; тикендүү денизжылдыздардын бир уруусу.

Хермесы (Adelgiidae) — херместер; чөп биттеринин бир тукуму, булардын 40ка жакын түрү бар: хермес желтый (Ch. abietis) — сары хермес, х. зеленый (Ch. viridis) — жашыл хермес, хермес (Chermes) — хермес (уруу).

Хетогнаты — к. *Шетинкохелостомные*.

Хетоптериды (Chaetopteridae) — хетоптерустар; көп түктүү муунак курттардын бир тукуму, буларга хетоптерус (Chaetopterus) — хетоптерус уруусу кирет.

Хиазмодовые — к. *Живоглотные*.

Хиазмодоны — к. *живоглоты, уюк Живоглотовые*.

Хидорус (Chydorus) — хидорустар; тармакмурут рак сымалдуулардын бир уруусу.

Хикори (Alosa mediacris) — хикори; чедирен айнакөз балыктардын бир түрү.

Хилодус (Chilodus punctatus) — хилодус; харадин балыктарынын бир кооз түрү.

Хилозия (Chilosia) — хилозиялар; шылдырчымындардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары төмөнкү түрлөр да кирет: хилозия изменчивая (Ch. variabilis) — кубулма хилозия, х. черная (Ch. morio) — кара хилозия.

Хилокорусы (Chilocorus) — хилокорустар; өөдөкөчтөрдүн бир уруусу.

Химанго (Milvago chimango) — химанго; Түштүк Американын тарпчыл ителгилеринин бир түрү.

Химе (Hime japonica) — химе; миктофа балыктарынын бир түрү, жапон деңизинде жашайт.

Химерообразные (Chimaeriformes) — химера түспөлдүүлөр; туюк баш балыктардын бир түркүмчөсү; химера европейская (Chimaera monstrosa) — Европа химерасы, х. носатая (Rhinochimaera atlantica) — шибегетумшук химера, химеровые (Chimaeridae) — химера сымалдуулар (тукум), химеры (Chimaera) — химералар (уруу), х. носатые (Rhinochimaeridae) — шибегетумшук химералар (тукум).

Хионен (Chionea) — хионейлар; канатсыз чымындардын бир уруусу.

Хирогале — к. *лемуры мышиные, уюк Лемуриды*.

Хиродропус (Chirodopus) — хиродропустар; медузалардын бир уруусу.

Хирола — к. *бубал Хантера, уюк Бубалы лиррогие*.

Хирономиды — к. *Комары-дергуны*.

Хирономусы (Chironomus) — хирономустар; ызылдак чиркейлердин бир уруусу.

Хиропоты — к. *Саки мохнатые*.

Хиристосты (Chirostoma) — хиростомалар; атерина балыктарынын бир уруусу.

Хирот (Bipes canaliculatus) — хирот; эки аяктуу сойлоктордун бир түрү.

Хиротевтисы (Chiroteuthis) — хиротевтистер; мүркөкптердин бир уруусу.

Хироцентродон (Chirocentrodon bleekerianus) — хироцентродон; айнакөз сымалдуу балыктардын бир түрү.

Хирурговидные (Acanthuroidei) — аштарбалык түспөлдүүлөр; океан балыктарынын бир түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: хирург-манини (Acanthurus sandvicensis) — Сандвич аштарбалыгы, х. полосатый (A. triostegus) — таргыл аштарбалык, х. синий (A. coeruleus) — көк аштарбалык, хирурги (Acanthurus) — аштарбалыктар (уруу).

Хирурговые (Acanthuridae) — аштарбалык сымалдуулар (тукум) ж.у.с.

Хитоны (Chiton) — хитондор; чопкуттуу моллюскалардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: хитон белый (Ch. tuberculatus) — ак хитон, х. изышний (Ch. elegans) — көркүтү хитон, х. красный (Ch. rubicundus) — кызыл хитон.

Хищные (Reduviidae) — чымынчылдар; чымынчиркейлер менен тамактануучу канталалардын бир тукуму, булардын 3000ден ашык түрү бар: хищнец американский — Америка чымынчылы, х. бразильский — Бразилия чымынчылы, х. грязный (Reduvius personatus) — кирдүү чымынчыл, х. домашний (Plocaea domestica) — үйдүн чымынчылы, х. кольчатый (Rhincocornis annulatus) — таргыл чымынчыл, х. красно-черный - к. х. *кольчатый*, х. палочковидный (Ghilianella filiventris) — шишсымак чымынчыл, х. среднеазиатский (Stenolemus bogdanovi) — Орто-Азия чымынчылы ж.у.с.

Хищники креодонтовые — креодонттуу жырткычтар; киттердин байыркы бир тектери.

Хищные (Carnivora) — жырткычтар; желиндүү айбандардын эт менен тамактануучу бир түркүмү, айбандары кармап жеп же алардын тарпы менен тамактанып жашашат.

Хламидомонады (Chlamydomonas) — хламидомонастар; чыбырткычан жалгыз клеткалуу жандыктардын бир уруусу.

Хламисы (Chlamys) — хламистер; деңиз таракчалары деп аталган кош капкалуу моллюскалардын бир уруусу.

Хлевасты (Chlevester) — хлевасталар; кыңыракуйрук куртбалыктардын бир уруусу.

Хлопковый рот — к. *щитомордик водной, уюк Щитомордники*.

Хлорокомбрус — к. *Касабе*.

Хоанофлагеллаты (Choanoflagellata) — хоанофлагеллауулар; чыбырткычан жалгыз клеткалуу жандыктардын бир түркүмү.

Хоботник обыкновенный (Macroglossum stellatarum) — кадимки пилтумшук; күлүк калдыркандардын бир түрү.

Хоботнорыловидные (Mastacembeloidei) — салык тумшук түспөлдүүлөр; өзөндөрдө, көлдөрдө жашоочу балыктардын бир түркүмчөсү; хоботноруй азиятский (Mastacembelus armatus) — Азия салык тумшугу, х. восточноафриканский (M. victoriae) — Чыгыш Африка салык тумшугу, х. зубатый (Macroglossus aculeatus)

- азуулуу салык тумшук, хоботнорылы (Mastacembelus) — салык тумшуктар (уруу), х. зубатые (Macrogathus) — азуулуу салык тумшуктар (уруу), хоботнорылы (Mastacembelidae) — салык тумшук сымалдуулар (тукум).
- Ховелла** (Howella) — ховеллар; алабуга сымалдуу балыктардын бир уруусу.
- Ходулочники** (Himantorinae) — тартак чулдуктар; маарак чулдуктардын бир тукумчасы: ходулочник обыкновенный (Himantopus himantopus) — кадимки тартак чулдук, х. австралийский (Cladorhynchus leucocephalus) — Австралия тартак чулдугу ж.б. кирет.
- Холзан** — к. Беркут.
- Холлардиевые** (Triacanthodidae) — холлардиялар; мүйүзөркөч балыктардын бир тукуму.
- Хологастеры** (Cholagaster) — хологастерлер; көрбалыктардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары хологастер Агассица (Ch. agassizi) — Агассиц хологастери, х. болотный (Ch. cornutus) — саз хологастери, х. рисовый — к. х. болотный.
- Холопус** (Holorus gangi) — холопус; денизлилияларнын бир түрү.
- Хомячки** (Cricetulus) — аламанчыктар; майда аламандардын бир нече уруусу, буларга көп уруу жана түр кирет: хомячки альтиллано (Eligmodontia) — альтиллано аламанчыктары, Анды тоолорунун адырларында жашоочу аламанчыктардын бир уруусу, х. белоногие (Peromyscus) — ак шыйрак аламанчыктар (уруу), хомячки золотистые (Ochrotomys) — саргыч аламанчыктар (уруу), х. карликовые (Baiomys) — кидик аламанчыктар (уруу), х. листоухие (Phyllotis) — далдан кулак аламанчыктар (уруу), х. мохноногие (Phodopus) — баракшыйрак аламанчыктар (уруу), х. скорпионовые (Onychomys) — чаянчыл аламанчыктар (уруу), хомячок белоногий (Peromyscus leucopus) — ак шыйрак аламанчык, х. Дарвина (Phyllotis darwini) — Дарвин аламанчыгы, х. джунгарский (Phodopus sungarus) — Жунгар аламанчыгы, х. землерыкоый (Blarinomys brevicaeps) — жер чукурсымак аламанчык, х. золотистый — к. х. х. *переднеазиатский*, уюк *Хомячковые*, х. карликовый Тэйлора (Baiomys taylori) — Тэйлор кидик аламанчыгы, х. крысовидный (Cricetulus triton) — келесымак аламанчык, х. мышевидный (C. beilwardi) — чычкансымак аламанчык, х. Роборовского (Phodopus roborovskii) — Роборовский аламанчыгы, х. серый (Cricetulus migratorius) — сур аламанчык, х. сирийский — к. *хомяк переднеазиатский*, уюк *Хомячковые*, х. черноухий (Promyscus melanotis) — кара кулак аламанчык ж.б.
- Хомячковые** (Cricetinae) — аламан сымалдуулар; чычкан сымалдуу кемиргичтердин бир тукумчасы, булардын 60тан ашык түрү бар: хомяк — к. х. *обыкновенный*, х. косматый (Lophiomys imhausi) — барак аламан, х. обыкновенный (Cricetus cricetus) — кадимки аламан, х. переднеазиатский (Mesocricetus auratus) — сары аламан, х. Пуны (Punomys) — Перу аламаны, х. южноафриканский (Mystromys albicaudatus) — Түштүк Африка аламаны, хомяки — к. *хомячковые*, х. крысоподобные (Tytomys) — келесымак аламандар (уруу), х. мадагаскарские (Nesomyinae) — Мадагаскар аламандары (тукумча), х. полевые (Reithrodontomys) — талаа аламандары (уруу), х. соневидные (Nyctomys) — баракуйруксымак аламанды (уруу), х. средние (Mesocricetus) — орто аламандар (уруу) ж.у.с.
- Хондрокладия гигантская** (Chondrocladia gigantea) — дөө хондрокладия; былпылдактардын бир түрү.
- Хондропоры** (Chondrophora) — хондропоралар; көнгөлдөрдүн бир түркүмү.
- Хонотрихи** (Honotricha) — хонотрихтер; инфузория классындагы жөнөкөй жандыктардын бир чон тиби.
- Хоринемы** (Chorinemus) — хоринемдер; ставрида балыктарынын бир уруусу: хоринем-лисан (Ch. lysan) — шыйпаң хоринем.
- Хорпуша** — к. *Вальдшнеп*.
- Хорьки** (Mustela) — күсөндөр; суусар сымалдуулар тукумундагы, териси баалуу майда жырткычтардын бир уруусу: хорек — күсөн, х. африканский домашний (M. furo) — Африка бакма күсөнү, хорек белый — к. х. *степной*, х. лесной — к. х. *черный*, х. обыкновенный — к. х. *черный*, х. пятнистый (Poeclictis lybica) — чаар күсөн, х. степной (Mustela evermanni) — ач күсөн, сасык күсөн, х. черноногий (M. nigripes) — кара шыйрак күсөн, хорек черный (M. putorius) — кара күсөн.
- Хохляк I** — к. *толень-хохлач*, уюк *Тюлень*.
- Хохляк II** (Lopholatilus chamaeleonticeps) — үрпек алабуга; алабуга балыктарынын бир түрү.
- Хохот** — к. *Стпенет*.
- Хохотва** — к. *Стпенет*.
- Хохотун черноголовый** (Larus ichthyaetus) — кара баш каткырыкчы; чардактардын бир түрү.
- Хохотушка** — к. *Хохотун черноголовый*.
- Храмули** (Varicorhinus) — күрөктиштер; каналтыр балыктарынын бир уруусу, булардын кыйла түрү белгилүү: храмула закаспийская (V. saroeta heratensis) — Түштүк Каспи күрөктиши, х. куриная (V. saroeta saroeta) — Кура күрөктиши, х. самаркандская — Самаркан күрөктиши, х. севанская (V. saroeta sevangi) — Севан күрөктиши ж.б.
- Хризаора** (Chrysaora) — хризаоралар; сцифоиддүү медузалардын бир уруусу.
- Хризомия** (Chrysomia albiceps) — хризомия; кызыл көз жашыл чымындардын бир түрү.
- Хризотоксум** (Chrysotoxum festivum) — хризотоксум; шылдырчымындардын бир түрү.
- Хрипучко** — к. *широк свистунок*, уюк *Чирки*.
- Хроматориды** (Chromadorida) — хроматорис түспөлдүүлөр; жумуру курттардын бир түркүмү.
- Хромисы** (Chromis) — хромистер; алабуга түспөлдүү балыктардын бир уруусу: хромис

- двухцветный (*Ch. dimidiatus*) — эки түстүү хромис, х. синий (*Ch. caenea*) — көк хромис.
- Хромодорис** (*Chromodoris*) — хромодорис; шуру рифтеринде жашоочу укмуштуу бир үлүлдүн түрү.
- Хрустан** — к. *ржанка глупая*, уюк *Ржанка*.
- Хрущак** (*Tribolium*) — унчулдар; личникалары унда өсүүчү кара конуздардын бир уруусу: хрущак мучной большой (*Tenebrio molitor*) — ири унчул, х. мучной малый (*T. minor*) — кидик унчул кирет.
- Хрущи** (*Melolontha*) — саратандар, дампыздар; эбелек мурут конуздардын бир тукумчасы, булардын 5 миңдей түрү бар: хрущ белый (*Polyphylla alba*) — агыш саратан; х. восточный (*Apoxia pilosa*) — түктүү саратан, х. восточный — к. *Жук майский восточный*, х. западный — к. *Жук майский западный*, х. июльский (*Polyphylla fullo*) — жай саратаны, х. июньский (*Amphimallon*) — дампыз, х. майский — к. *Жук майский*, х. мраморный — к. х. *июльский*, х. мраморный кавказский (*Polyphylla olivieri*) — Кавказ жай саратаны, хрущи дальневосточные (*Holotrichia*) — Ыраакы Чыгыш саратандары (уруу), х. снежные (*Chioneosoma*) — ак түктүү саратандар (уруу), хрущик садовый (*Phyllopertha horticola*) — бак дампызы ж.б.
- Хрящевые рыбы** — к. *Рыбы хрящевые*.
- Хукар** — к. *куропатка каменная*, уюк *Куропатки*.
- Хурпун** — к. *Вальшпен*.
- Хурхун** — к. *Вальшпен*.
- Хутин цепахохвостые** (*Sargomys*) — чалма куйрук хутиялар; сазчыл кунулардын тукумундагы ан терилүү айбандардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: хутия-конга (*S. pilorides*) — конга-хутия, даракчыл хутия, хутия короткохвостая (*Geosargomys browni*) — чолок куйрук хутия ж.б.
- Хэнопсис** (*Chaenopsis ocellata*) — хэнопсис; кандек балыктардын бир түрү.
- Хэтодерматиды** (*Chaetodermatidae*) — хэтодермалар; чопкутсуз моллюскалардын бир тукуму.
- Хэтоплевра** (*Chaetopleura*) — хэтоплевралар; чопкуттуу моллюскалардын бир уруусу.

Ц

- Цапатеро** (*Oligolites*) — цапатеро; тропикалык Американын дениздеринде жашоочу ставрида балыктарынын бир уруусу.
- Цаплевые** — к. *Цапли*.
- Цапли** (*Ardeidae*) — кытандар; саздарда, жээктерде жашоочу узун шыярактуу куштардын бир тукуму: цапля белая большая (*Egretta alba*) — ири, же кадимки ак кытан, ц. б. малая (*E. garzetta*) — кидик ак кытан, ц. египетская (*Bubulcus ibis*) — мисир кытаны, ц. желтая — к. *ц. египетская*, ц. ночная — к. *Кваква*, ц. ры-

- жая (*Ardea purpurea*) — күрөң кытан, ц. серая (*A. cinerea*) — көк кытан.
- Цапли солнечные** (*Eurypygae*) — кытан турналар; Америкада жашоочу кытанга жана турнага окшош куштардын бир түркүмү. Анын бир гана түр белгилүү: цапля солнечная (*Eurypiga helios*) — кытантурна.
- Цветоед** — к. *Кузья зеленый*.
- Цветососовые** (*Dicaeidae*) — гүл шимүүрлөр; гүлдүн ширелери менен тамактануучу майда чымчыктардын бир тукуму, буларга: цветососы (*Dicaeum*) — накта гүл шимүүрлөр уруусу да кирет.
- Цветочницевые** (*Coerebidae*) — гүлчүлдөр; Борбордук Америкада жашоочу гүлдүн ширелери менен тамактануучу майда чымчыктардын бир тукуму.
- Цветочные осы** — к. *Мазариды*.
- Цебиды** (*Cebidae*) — цебустар; дерден маймылдардын бир тукуму.
- Цебусовые** — к. *Обезьяны цепахохвостые*, уюк *Обезьяны*.
- Цезио** (*Caesio*) — цезиолор; рифтерде жашоочу алабуга балыктарынын бир уруусу: цезио краснобрюхий (*C. erythrogaster*) — кызыл курсак цезио.
- Цейлория** (*Coeloria*) — цейлориялар; мадреапордуу шурулардын бир уруусу.
- Цекум** (*Saecum*) — цекум; дениз үлүлдөрүнүн эн майда бир уруусу.
- Целакантообразные** (*Coelacanthiformes*) — целаканта түспөлдүүлөр, ченгел канаттуу балыктардын бир түркүмү.
- Целонитес** (*Celonites abbreviatus*) — целонитес; сары аарылардын европалык түрү.
- Целоплана** (*Coeloplana*) — целоплана; жоноктордун бир уруусу, козголбой бир жерде туруп жашайт, булардын өкүлү: целоплана Мечникова (*C. metschnikowi*) — Мечников целопланасы.
- Цельноголовые рыбы** (*Holoccephali*) — туюк баштуу балыктар; балыктардын бир классы.
- Цельночерепаые** — к. *Котилозаеры*.
- Ценолистовые** (*Didelphidae*) — ценолес сымалдуулар; Түштүк Америкадагы баштыкчан айбандардын бир тукуму.
- Центрахвостые** — к. *Окуни ушастые*.
- Центробранх** (*Centrobranchus*) — центробранхтар; жыттылдак анчоустардын бир уруусу.
- Центролофовые** (*Centrolophidae*) — центролофтор, океандарда жашоочу строматей балыктарынын бир тукуму: центролоф черный (*Centrolophus niger*) — кара центролоф ж.у.с. кирет.
- Цепкопалье** — к. *Гекконы*.
- Цепни** (*Cyclophyllidae*) — тасмакурттар; мите тасмакурттардын бир тукуму, булардын кыйла түрлөрү бар: цепень бычий (*Thaeniarhynchus saginatus*) — бодо тасмакурту, ц. вооруженный — к. *ц. свиной*, ц. карликовый (*Hymenolepis nana*) — кидик тасмакурт, ц. невооруженный — к. *ц. бычий*, ц. свиной (*Taenia solium*) — чочко тасмакурту ж.б.

Цеполовые (Cepolidae) — цепола сымалдуулар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму, булардын кыйла уруусу, түрү бар: цепола европейская (Cepola rubescens) — Европа цеполасы, ц. японская (C. schlegeli) — жапон цеполасы, цепола (Cepola) — цеполалар (уруу), ц. колочие (Acanthocephala) — тикендүү цеполалар (уруу) ж.у.с.

Церактис (Ceractis aurantiaca) — церактис; актинилардын бир түрү.

Церамиус (Ceramius) — церамиус; сары аарлардын бир уруусу.

Цератозавр (Ceratosaurus) — цератозавр; байыркы кесектердин бир уруусу.

Цератопсы (Ceratopsia) — цератоптор, керкидинозаврлар; байыркы кесектердин бир түркүмчөсү.

Церациевидные — к. удильщики глубоководные, уюк *Удильщикообразные*.

Церациум (Ceratiium) — церациум; чопкуттуу чыбырткычан жөнөкөй жандыктардын бир уруусу.

Церация (Ceratiis holboellii) — церация; тереңде жашоочу кайырмакчы балыктардын бир түрү.

Цериантарии (Ceriantharia) — цериантус түспөлдүүлөр; алты тармактуу шурулардын бир түркүмү; буларга өкүл катары: цериантус одиночный (Cerianthus solitarius) — жалкы цериантус; ц. перепончатый (C. membranaceus) — Желбирөөчтүү цериантус кирет.

Церитни — к. *Улитки игольные*, уюк *Улитки*.

Цероплатиды (Ceroplatidae) — цероплатус сымалдуулар; чиркейлердин бир тукуму, буларга, цероплатусы (Ceroplatius) — цероплатустар уруусу да кирет.

Цесарки (Numidinae) — цесаркалар; тоок сымалдуулардын бир тукуму, булардын 7 түрү бар: цесарка обыкновенная (Numida meleagris) — кадимки цесарка, ц. хохлаята (Guttera pucherani) — үрпөк цесарка.

Цестиды (Cestidea) — цестиддер; жоноктор тибиндеги жандыктардын бир түркүмү.

Цестодообразные (Cestogaria) — тасма түспөлдүүлөр; мите тасмакурттардын бир классчасы.

Цестоды (Cestoidea) — тасмадайлар; жалпак курттардын бир классы, булардын дээрлик көпчүлүгү мителлик менен жан багат.

Цестоды настоящие (Cestoda) — накта тасмадайлар; мите тасмакурттардын бир классчасы.

Цефалодискусы (Cephalodiscus) — цефалодискустар; канат бакалоорду чала хордалуу жандыктардын бир уруусу.

Цефалокариды (Cephalocarida) — цефалокариддер; рак сымалдуулардын бир классчасы.

Цепе — к. *муха-цепе*, уюк *Мухи*.

Цианея (Cyanea) — цианея; сцифомедузалардын эң ири бир уруусу.

Цибиз — к. *цибис обыкновенный*, уюк *Цибисы*.

Цибистер (Cubister lateralimarginalis) — цибистер; сүзгүч конуздардын бир зыяндуу түрү.

Циветы (Viverra) — циветалар; тропиктерде жашоочу, вивералар тукумундагы, аң терилүү

желиндүү жырткыч айбандардын бир уруусу. Булардын арт жагындагы бездеринен затцивета бөлүнүп чыгат. Бул уруунун бир нече түрү бар: цивета африканская (Viverra civetta) — Африка циветасы, ц. водяная (Osbornictes piscivora) — суучул цивета, ц. выдровая (Synogale bennetti) — кундузсымак цивета, цивета индийская большая (Viverra zibetha) — Индистан ири циветасы, ц. крупнопятнистая (V. megaspila) — чаар цивета, ц. малая (Viverricula indica) — кидик цивета, ц. Оустона (Chrotogale owstoni) — Оустон циветасы, ц. пальмовая — к. *нандиния*, уюк *Нандиния*, ц. п. малозубая — майда тиштүү курмачы цивета, ц. полосатая (Migalua derbyanus) — ала цивета, ц. трехполосая — к. ц. *пальмовая малозубая*.

Цидиппе (Cydippe) — цидиппе; жоноктор тибиндеги жандыктардын бир уруусу.

Циемовые (Cycemidae) — циемалар; чолок куйрук куртбалыктардын бир тукуму: циема (Cyema atrum) — циема ж.у.с. кирет.

Цикадки — к. *Цикадки настоящие*.

Цикадки настоящие (Nastidae) — накта кидик чырылдактар; каскак жандыктардын түндө чырылдап үн чыгаруучу бир түркүмү, мунун бир нече түрү бар: ц. полосатая (Deiloecephalus striatus) — алача кидик чырылдак, ц. ребристая (Macrosteles cristatus) — кырдуу кидик чырылдак, ц. рисовая (Nephrotettix apicalis) — шалычыл кидик чырылдак ж.у.с.

Цикадовые (Auchenorrhyncha) — чырылдак сымалдуулар; канаттуу каскак жандыктардын түндө чырылдап үн чыгаруучу бир түркүмчөсү.

Цикады — к. *Цикады настоящие*.

Цикады настоящие (Cicadidae) — накта чырылдактар; чырылдак сымалдуу каскактардын бир тукуму, мунун бир топ түрү бар: цикада бразильская (Hemidictia brasiliana) — Бразилия чырылдагы, ц. горная (Cicadetta montana) — тоо чырылдагы, ц. дубовая (Tibicen haematodes) — эминчил чырылдак, ц. королевская — к. *цикада царственная*, ц. обыкновенная (Lyristes plebeja) — кадимки чырылдак, ц. царственная (Pomponia imperatoria) — дөө чырылдак ж.у.с.

Цикады певчие — к. *Цикады настоящие*.

Циклокардия (Cyclocardia crebricostata) — циклокардия; дениздерде жашоочу кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.

Циклоптерусы — к. *Круглоптерусы*.

Циклопы (Cyclopoida) — малгундар; калакпун майда рактардын бир түркүмү, мунун кыйла түрлөрү бар: циклоп бурый — сур малгун, ц. желтый — сары малгун, циклоп зеленый — жашыл малгун ж.у.с.

Циклостома (Cyclostoma) — төңөлөкөөздөр; кургакта жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Циклотоны (Cyclothone) — циклотоналар, тереңде жашоочу стомия балыктарынын бир уруусу; циклотона белая (C. alba) — ак циклотона.

Циклуры (Cyclura) — циклуралар; Американын кескелдириктеринин бир уруусу.

Цилихна (Culichna) — цилихналар; деңизде жашоочу үлүлдөрдүн бир уруусу.

Цимбексы (Cimbex) — цимбекстер; тааргыч каскактардын бир уруусу; цимбекс березовый (C. femorata) — кайыңчыл цимбекс.

Цимбулия (Cymbulia) — цимбулиялар; деңизүлүлдөрүнүн бир уруусу.

Циноглоссовы — к. *Морские языки*.

Циноглоссы (Synoglossus) - циноглоссалар; деңиз тилсымагы балыктарынын бир уруусу, буларга: циноглосса двулинейная (Synoglossus bilineatus) — кош сызыктуу циноглосса, ц. длинная (C. lingua) — узун циноглосса, ц. малабарская (C. semifasciatus) — Малабар циноглоссасы, ц. мелкочешуйная (C. abbreviatus) — майда какачтуу циноглосса, ц. южноафриканская (C. marleyi) — Түштүк Африка циноглоссасы ж.у.с кирет.

Циногнатуе — циногнатуе; байыркы айбандардын бир түрү.

Цинолебия черноперея (Synolebias nigripinnis) — кара канат цинолебия; канылтыр тиштүү балыктардын бир түрү.

Циномакрурус (Cynomacrus pirici) — циномакрурус; субагай куйрук балыктардын океан тереинде жашоочу бир түрү.

Ципрея — к. *улитка фарфоровая*, уюк *Улитки*.

Ципрея арабская (Surgaea arabica) — тумарүлү; деңизүлүлдөрүнүн бир түрү, илгери ажыга баргандар жана соодагерлер алып келип, балдарга "көз тизгизбөөчү", тумар катарында сатуучу.

Ципрея пятнистая (Surgaea tigris) — чаар тумарүлү; тумарүлүлдөрдүн бир түрү.

Циприна исландская (Surgina islandica) — Исландия ципринасы; деңиздерде жашоочу кош капкалуу моллюскалардын бир түрү.

Циприноидные (Cyrpinomorpha) — циприн түспөлдүүлөр; накта сөөктүү балыктардын бир чон түркүмү.

Циррины (Cirrhina) — цирриналар; канылтыр балыктардын түштүк Азиядагы бир уруусу, мунун кыйла түрү бар: циррина белая (C. cirrhosa) — ак циррина, ц. ильная (C. molitorea) — балчыкчыл циррина ж.б.

Цирротатама (Cirrothauma murgayi) — цирротатама; сегиз буттардын (спруттардын) бир түрү.

Цирфея (Zirfaea) — цирфеялар; деңиздерде жашоочу, топуракты, ташты көзөөчү моллюскалардын бир уруусу.

Цистидея (Cystidea) — цистидеялар, байыркы тикен терилүү жандыктардын бир классы.

Цистикола бегающая — к. *славка-портниха*, уюк *Славковые*.

Цитариниовые (Citharinidae) — цитарина сымалдуулар; харацин балыктарынын бир тукуму; цитарини (Citharini) — цитариналар уруусу.

Цитарихты (Citharichthys) — цитарихттер; камбала сымалдуу балыктардын бир уруусу.

Цихловые (Cichlidae) — цихла сымалдуулар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму.

Цихлозома (Cichlosoma) — цихлозомалар; цихла тукумундагы балыктардын бир уруусу, мунун бир нече түрү бар: цихлозома глазчатая (C. biocellatum) — темгил цихлозома, ц. мезонаута (C. festivum) — таргыл цихлозома ж.б.

Цокоровые (Myospalacinae) — бурообаштар, чычкандар тукумундагы, көрчүчкан сыяктуу жер алдында жашоочу кемиргичтердин бир тукумчасы: цокор алтайский (Myospalax altaicus) — Алтай буроо башы, ц. даурский (M. daurica) — Даур бурообашы, цокор маньчжурский (M. mantschurica) — манжур бурообашы, ц. обыкновенный (M. myospalax) — кадимки бурообаш цокоры (Myospalax) — бурообаштар (уруу) ж.у.с.

Цокоры — к. *Цокоровые*.

Цыплятник — к. *коршун красный*, уюк *Коршуны*.

Ч

Чавыча (Oncorhynchus tshawytscha) — чавыча; сомбалыктардын эн адими бир түрү.

Чайчи — к. *чайковые*, уюк *Чайки*.

Чайки (Lari Lariformes) — чардактар; сууда сүзүп жүрүүчү, ичке тумшук куштардын бир түркүмү, булардын кыйла өкүлү белгилүү: чайка белая (Pagophila eburnea) — ак чардак, ч. большая — к. *Бургомистр*, ч. б. морская (Larus marinus) — деңиз ири чардагы, ч. б. полярная — к. *Бургомистр*, ч. бурооголовая (L. brunnecephalus) — күрөң баш чардак, ч. вилхвостая (Xema sabini) — ача куйрук чардак, ч. китайская малая (Larus saundersi) — кытай кидик чардагы, ч. малая (L. minutus) — кидик чардак, ч. м. полярная (L. glaucooides) — уюл кидик чардагы, ч. обыкновенная (L. ridibundus) — кадимки чардак, ч. озерная — к. ч. *обыкновенная*, ч. розовая (Rhodostethia rosea) — мала кызыл чардак, ч. серебристая (Larus argentatus) — күмүшчардак, ч. серокрылая (L. glaucescens) — көгүш канат чардак, ч. сизая (L. canus) — көк чардак, ч. средиземноморская — к. ч. *чернооголовая*, ч. тихоокеанская морская (L. schistisagus) — Тынч океан чардагы, ч. тонкокловая (L. genei) — ичке тумшук чардак, ч. трехпалая — үч шадьлуу чардак, ч. хохотунья — к. *Хохотун чернооголовый*, ч. чернооголовая (L. melanoccephalus) — кара баш чардак, ч. чернохвостая (L. crassirostris) — кара куйрук чардак, чайки настоящие (Laridae) — накта чардактар (тукумча), чайковые (Laridae) — чардак сымалдуулар (тукум) ж.у.с.

Чаквай — к. *казарка краснозобая*, уюк *Казарки*.

Чаквала (Sauromalus obesus) — чаквала; чөп жечү игуаналардын бир түрү.

Чакма — к. *павиан медвежий*, уюк *Павианы*.

Чакунда (Anodontostoma chacunda) — чакунда; жемсөөлүү айнакөз балыктардын бир түрү.

Чанари — к. *усач-чанари*, уюк *Усачеподобные*.

Чанды (Chanda) — чандалар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир уруусу.

Чаудхуриевые (Chaudhuriidae) — чаудхуриялар; салык тумшук балыктардын бир тукуму, булардын өкүлү, чаудхурия (Chaudhuria caudata) — чаудхурия.

Чачалка (Ortalis) — чачалка; даракчыл тооктордун эн майда, узун куйрук бир уруусу.

Чебак амурский (Leuciscus waleckii) — Амур чабагы; каңылтыр балыктардын майда бир түрү.

Чебак иссык-кульский (Leuciscus schmidti) — Ысык-Көл чабагы; каңылтыр балыктардын бир майда түрү.

Чебачок иссык-кульский (Leuciscus bergi) — Ысык-Көл майда чабагы.

Чебачок пестрый — к. *псевдорасбора малая*, уюк *Псевдорасбора*.

Чеботарь — к. *шилокловка*, уюк *Шилокловки*.

Чевица — к. *таймень сахалинский*, уюк *Таймени*.

Чеглок обыкновенный (Falco subbuteo) — кадимки жагалмай; шумкарлар тукумундагы кичине алгыр куш.

Чеграва (Hydroprogne tschegrava) — дөө чабакчыл; чардактар түркүмүндөгү чабакчыл куштардын эн ириси.

Чеграва белоперая — к. *крачка белокрылая*, уюк *Крачки*.

Чегравка — к. *крачка речная*, уюк *Крачки*.

Чеканы (Saxicola) — котурпейлер; таркылдактар тукумуна кирүүчү, чакчыгайларга жакын чымчыктардын бир уруусу, мунун кыйла түрү белгилүү: чекан-каменка — чакчыгай котурпей, ч. луговой (S. ruberta) — шалба котурпейи, ч. -плешанка — ач төбөл котурпей, ч. -плясун — сорондок котурпей, ч. чернобурый — кара боор котурпей, ч. черноголовый (S. torquata) — кара баш котурпей, ч. черный — кара котурпей, чеканчик луговой — к. ч. луговой, ч. черногорлый — кара тамак котурпей ж.у.с.

Челноклюв (Cochlearis cochlearis) — кайыктумшук; түнчү кытандарга жакын, бирок тумшугу көмкөрүлгөн кайыкка окшогон куштун түрү.

Человекоподобные приматы — к. *приматы вышние человекоподобные*, уюк *Приматы*.

Челюстноротые (Gnathostomata) — жаакооздуулар; оозунда жаак-сөөктөрү бар айбандардын бир чоң классы.

Челуга глинистая — к. *цапля рыжая*, уюк *Цапли*.

Челура белая — к. *цапля белая большая*, уюк *Цапли*.

Челура желтая — к. *цапля желтая*, уюк *Цапли*.

Челура косматая — к. *цапля белая малая*, уюк *Цапли*.

Челура-нужда — байкуш кытан; кытандардын бир түрү.

Челура-палка — к. *выпь малая*, уюк *Выпи*.

Челура рыжая — к. *цапля рыжая*, уюк *Цапли*.

Челура серая — к. *цапля серая*, уюк *Цапли*.

Червеобразные (Vermeoidea) — курт сыяктуулар; форонидалар, балыккурттар, омурабоуттар

деген жандыктардын типтерин бириктирген термин, азыркы классификацияда колдонулбайт.

Червецы — куртсымактар; каскак жандыктардын коциддер түркүмүндөгү бир систематикалык тобу, буга төмөнкү түрлөр кирет: червец австралийский желобчатый (Isceya purchasi) — Австралия кобулдуу куртсымагы, ч. Комстока — Комсток куртсымагы, ч. крапивный (Orthezia urticae) — чалканчыл куртсымак, ч. -фенакокк (Phenacoccus aceris) — фенакокк-куртсымак ч.цитрусовый (Pseudosoccus gahanii) — цитрусчул куртсымак, червенцы мучнистые — тозондуу куртсымактар (тукум).

Черви (Vermes) — курттар; азыркы систематикада колдонулбаган термин, мурда жалпы курттарды бириктирген типтин аты.

Черви бесполовые — к. *Черви плоские*.

Черви бронхоресничные — к. *Ресничнобрюхие*.

Черви высшие (Annelides) — татаал түзүлүштүү курттар; курттардын систематикасында чоң типти белгилөөчү термин.

Черви дождевые настоящие (Lumbricidae) — накта сөөлжан сымалдуулар; аз түктүү муунакурттардын бир тукуму; червь дождевой австралийский (Megascolides australis) — Австралия сөөлжаны, ч. д. обыкновенный (Lumbricus lumbricus) — кадимки сөөлжан, ч. д. малый красный — к. *Выползок малый*, ч. д. навозный (Eisenia foetida) — сасык сөөлжан, ч. д. Норденшельдов (E. nordenskioldi) — Норденшельд сөөлжаны, ч. д. таежный — к. *дендробена восьмигранная*, уюк *Дендробена*.

Черви земляные — к. *Черви дождевые настоящие*.

Черви кольчатые (Annelida) — муунакурттар; денеси туурасынан кобулдар менен муунакмуунак тартылган жумуру курттардын бир тиби.

Черви круглые — к. *Нематоды*.

Черви ленточные — к. *Цестоды*.

Черви малощетинковые — к. *Кольцецы малощетинковые*.

Черви многощетинковые — к. *Кольцецы многощетинковые*.

Черви низшие (Scolecida) — жөнөкөй түзүлүштүү курттар; түзүлүшү жөнөкөй курттардын бир чоң тиби.

Черви плоские (Plathelminthes) — жалпак курттар; денеси жалпак курттардын бир тиби.

Черви ресничнобрюхие — к. *Ресничнобрюхие*.

Черви ресничные (Turbellaria) — түктүү курттар; жумуру курттардын бир классы.

Черви ресничные бескишечные (Ascoela) — ичегисиз түктүү курттар (түркүм).

Червь ивановский — к. *светляк большой*, уюк *Светляки*.

Червь корабельный (Teredo) — кеме курту; жыгач көзөгүч моллюскалардын бир түрү.

Червь розовый — к. *моль хлопковая*, уюк *Моли настоящие*.

Червяги (Caeciliidae) — сөөлжансымактар; аяксыз амфибиялардын бир тукуму, булардын

- кыйла уруусу жана түрү белгилүү: червяга африканская (*Schistometopum thomensis*) — Африка сөөлжансымагы, ч. кольчатая (*Siphonops annulatus*) — муунок сөөлжансымак, червяги водные (*Turphonectes*) — суу сөөлжансымактары (уруу), ч. кольчатые (*Siphonops*) — муунок сөөлжансымактар (уруу), ч. настоящие (*Caecilia*) — накта сөөлжансымактар (уруу), ч. цейлонские (*Ichthyophis*) — Цейлон сөөлжансымактары (уруу).
- Черенки** (*Solenacea*) — калемчелер; денизде жашоочу кош капкалуу моллюскалардын бир чоң тукуму, буларга өкүл катары төмөнкүлөрдү көрсөтүүгө болот: черенок большой австралийский (*Solen grandis*) — Австралиянын ири калемчеси, ч. обыкновенный (*Solen vagina*) — кадимки калемче, ч. солен — к. ч. обыкновенный.
- Черепаша дальневосточная** — к. *трионикс китайский*, уюк *Триониксы*.
- Черепаша-догания** — к. *Догания*.
- Черепаша киникса гладкая** — к. *киникса гладкая*, уюк *Киниксы*.
- Черепаша киникса зубчатая** — к. *киникса зубчатая*, уюк *Киниксы*.
- Черепаша лесная** — к. *Шабуты*.
- Черепаша-логгерхед** — к. *Логгерхед*.
- Черепаша-морская головастая** — к. *Логгерхед*.
- Черепаша-тартаруга** — к. *Тартаруга*.
- Черепаша терекай** — к. *Терекай*.
- Черепаша тракакса** — к. *Терекай*.
- Черепаша-шабути** — к. *Шабуты*.
- Черепаша** (*Testudines*) — ташпакалар; сырткы катуу чоккут менен тышталган сойлок айбандардын бир классчасы, булардын 5 түркүмү, 212 түрү бар.
- Черепаша бесщитковые** (*Athesae*) — калканчыксыз ташпакалар (түркүмчө); буларга черепаша кожистая (*Dermochelys coriacea*) — тери тыштуу ташпака, черепаша кожистые (*Dermochelyidae*) — теритыштуу ташпакалар (тукум) ж. б. өкүлдөр кирет.
- Черепаша бокошейные** (*Pleurodida*) — кылжыр ташпакалар (түркүмчө); булардын кыйла тукуму, уруу жана түрү бар: черепаша бахрамчатая (*Chelus fimbriata*) — бүйүрмөлүү ташпака, ч. выпуклая (*Mesoclemmis gibba*) — домпок ташпака, ч. жабоголовая (*Phrynops Geoffroanus*) — курбака баштуу ташпака, ч. змееподобная австралийская (*Chelodina longicollis*) — Австралия жыланмоюн ташпакасы, ч. Карранчина — к. *черепаша лягушковая колумбийская*, ч. короткошейная окаймленная (*Emydura macquarti*) — керенелүү жикийген ташпака, ч. лягушковая колумбийская (*Batrachemys dahli*) — Колумбия бакасымак ташпакасы, ч. л. носатая (*B. nasuta*) — бакасымак тумшуктуу ташпака, ч. Матамата — к. *черепаша бахрамчатая*, ч. плоская колочая (*Platemys sphi*) — тикендүү жалпак ташпака, ч. плоская шпоровая (*P. pallidipectoris*) — токоордүү жалпак ташпака, черепаша змеи-
- ношейные (*Chelidae*) — жыланмоюн ташпакалар (тукум), ч. пеломедузовые (*Pelomedusidae*) — пеломедуза ташпакалар (тукум), ч. короткошейные (*Emydura*) — жикрейген ташпакалар (уруу), ч. лягушковые (*Batrachemys*) — бакасымак ташпакалар (уруу), ч. плоские (*Platemys*) — жалпак ташпакалар (уруу), ч. шитониогие (*Podochemis*) — калканбут ташпакалар (уруу) кезигет.
- Черепаша морские** (*Chelonioidae*) — дениз ташпакалары (түркүмчө); булардын өкүлдөрү катары төмөнкүлөр кирет: черепаша зеленая (*Chelonia mydas*) — жашыл ташпака, ч. оливковая (*Lepidochelys olivacea*) — бозомтук ташпака, ч. Ридля — к. ч. *оливковая ж. у. с.*
- Черепаша мягкотелые** (*Trionychoidae*) — жумшак ташпакалар (түркүмчө), булардын өкүлдөрү катары төмөнкүлөр кирет: черепаша двухкоготная (*Carettochelys insculpta*) — эки тырмактуу ташпака; ч. лопастная индийская (*Lissemys punctata*) — Индистандын калакпур ташпакасы, ч. мягкотелая — к. *трионикс китайский*, уюк *Триониксы*, ч. м. большая — ири жумшак ташпака, черепаша двухкоготные (*Carettochelyidae*) — эки тырмактуу ташпакалар (тукум), ч. трехкоготные (*Trionychidae*) — үч тырмактуу ташпакалар (тукум).
- Черепаша скрытошейные** (*Cryptodiga*) — жыйрылгыч ташпакалар (түркүмчө), булардын кыйла өкүлдөрү бар: черепаша антильская (*Pseudomys terrapen*) — Антиллы ташпакасы, ч. аргентинская (*Testudo chilensis*) — Аргентина ташпакасы, ч. балканская (*T. hermanni*) — Балкан ташпакасы, ч. батагур — к. *Bатагур*, ч. бирманская (*T. platynota*) — Бирма ташпакасы, ч. болотная американская (*Emys blandingi*) — Америка сазчыл ташпакасы, ч. б. европейская (*E. orbicularis*) — Европа сазчыл ташпакасы, ч. большеголовая (*Platysternon megacephalum*) — чарабаш ташпака, ч. бугорчатая (*Malacemys terrapin*) — бодурдуу ташпака, ч. великопепная (*Geoemyda pulcherrima*) — көрктүү ташпака, ч. географическая (*Graptemys geographica*) — карталуу ташпака, ч. глазчатая (*Pseudomys ornata*) — тордомо наардуу ташпака, ч. геометрическая (*Testudo geometrica*) — геометриялуу ташпака, ч. гигантская — к. ч. *испанская*, черепаша-гофер (*Gopherus polyphemus*) — гофер-ташпака, ч. горная (*Geoemida spengleri*) — тоо ташпакасы, ч. греческая — к. ч. *средиземноморская*, ч. грифовая (*Macrolemys temmincki*) — тазгара-сымак ташпака, ч. диademовая (*Hardella thuryii*) — шөкүлөлүү ташпака, ч. длинношейная (*Deirochelis reticulata*) — куркуйган ташпака, ч. египетская (*Testudo kleinmanni*) — Мисир ташпакасы, ч. желтоголовая (*T. elongata*) — сары баш ташпака, ч. замыкающаяся желтая (*Kinosternon flavescens*) — былкылдак төш сары ташпака, ч. звездчатая (*Testudo elegans*) — өркөчтүү ташпака, ч. зубчатая (*T. denticulata*) — идирек наардуу ташпака, черепаша иловая головастая (*Claudius angustatus*) — балчыкчыл чоң баш ташпака, ч. индокитайская

(*Geomyda grandis*) — инди-кытай ташпакасы, ч. исполинская (*Testudo gigantea*) — дөө ташпака, ч. каймановая (*Chelydra serpentina*) — кайман ташпака, ч. каспийская (*Clemmys caspica*) — Каспи ташпакасы, ч. китайская краснойшейная (*Chinemys kwangtungensis*) — кытай кызыл моюн ташпакасы, ч. к. толстоголовая (*Ch. megaloccephala*) — кытай жоон баш ташпакасы, ч. к. трехлинейная (*Ch. guveisi*) — Кытай үч кырдуу ташпакасы, ч. клювогрудая (*Testudo unipifora*) — тумшуктөш ташпака, ч. колючая (*Geomyda spinosa*) — тикендүү ташпака, ч. коричневая (*Testudo emys*) — күрөң ташпака, ч. коробчатая каролинская (Теггарепе *carolina*) — Каролина кутусымак ташпакасы, ч. к. североамериканская — к. черепаша коробчатая каролинская, ч. к. украшенная (*T. ornata*) — наардуу кутусымак ташпака, ч. краснобрюхая (*Pseudemys rubriventris*) — кызыл боор ташпака, ч. крестогрудая (*Staurotypus triporcatus*) — кайчытөш ташпака, черепаша кровельная индийская (*Kachuga testata*) — Индистан чатырчокут ташпакасы, ч. красноухая (*Pseudemys scripta*) — кызыл кулак ташпака, ч. лучистая (*Testudo radiata*) — тарамдуу ташпака, ч. малайская (*Malayemys subtrijuga*) — Малая ташпакасы, ч. мексиканская (*Dermatemys mawii*) — Мексика ташпакасы, ч. мраморная (*Clemmys marmorata*) — мраморсымак ташпака, ч. мускусная обыкновенная (*Sternotherus odoratus*) — кадимки сасык ташпака, ч. мускусная килеватая (*S. caiphatius*) — кыртөш сасык ташпака, ч. окаймленная (*Testudo marginata*) — керенелүү ташпака, ч. оливковая (*Lepidochelys olivacea*) — бозомтук ташпака, ч. пантеровая (*Testudo pardalis*) — чаар ташпака, ч. паучья (*Paxis arachnoides*) — жөргөмүштөй ташпака, ч. пенсильванская (*Kinosternon subrubrum*) — Пенсильвания ташпакасы, ч. пилоспиная (*Graptemys pseudogeographica*) — араажон ташпака, ч. плоская (*Testudo planicauda*) — жалпак ташпака, ч. полосатая (*Kinosternon baileyi*) — алача ташпака, ч. пятнистая (*Clemmys guttata*) — темгилдүү ташпака, ч. расписная (*Chrysemys picta*) — кооз ташпака, ч. скорпионовая (*Kinosternon scorpionoides*) — чаянсымак ташпака, ч. слоновая (*Testudo elephantopsis*) — пилташпака, ч. средиземноморская — Жер-Орто дениз ташпакасы, ч. среднеазиатская (*T. horsfieldi*) — Орто-Азия ташпакасы, кадимки ташпака, ч. степная — к. ч. *среднеазиатская*, ч. табаская — к. ч. *мексиканская*, ч. трехлинейная — к. ч. *чернобрюхая*, ч. угольная (*T. carbonaria*) — кара ташпака, ч. украшенная (*Pseudemys dorbigny*) — наардуу ташпака, ч. флоридская (*P. floridana*) — Флорида ташпакасы, ч. хромовая (*Hieremys annandalei*) — буткана ташпакасы, ч. целебеская (*Testudo forsteni*) — Целебес ташпакасы, ч. чернобрюхая (*Geomyda trijuga*) — кара боор ташпака, ч. шарнирная амбоинская (*Sioga amboinensis*) — Амбоина жабылма ташпакасы, ч. ш. трехполосая (*C. trifasciata*)

— үч түшкүндүү жабылма ташпака, ч. шишковая (*Testudo tentoria*) — дөмпөкчөлүү ташпака, ч. шпороносная (*T. sulcata*) — текоордүү ташпака, ч. эластичная (*Malacochersus tornieri*) — солкулдак ташпака, черепахи болотные (*Emys*) — сазчыл ташпакалар (уруу), ч. большеголовые (*Platysternidae*) — чарабаш ташпакалар (тукум), ч. водяные (*Clemmys*) — суучул ташпакалар (уруу), ч. горбатые (*Griaptemys*) — өркөчтүү ташпакалар (уруу), ч. замыкающиеся (*Kinosternon*) — жабылуучу ташпакалар (уруу), ч. иловые (*Kinosternidae*) — балчыкчыл ташпакалар (тукум), ч. каймановые (*Chelydridae*) — кайманташпакалар (тукум), ч. коробчатые (Теггарепе) — кутусымак ташпакалар (уруу), ч. кровельные (Кашуга) — чатырчокут ташпакалар (уруу), ч. мексиканские (*Dermatemyidae*) — Мексика ташпакалары (тукум), ч. мускусные (*Sternotherus*) — сасык ташпакалар (уруу), ч. наземные (*Testudo*) — кургактагы ташпакалар (уруу), ч. пресноводные (*Emyidae*) — озен ташпакалары (тукум), ч. сухопутные (*Tesudyinidae*) — кургакчыл ташпакалар (тукум), ч. украшенные (*Pseudemys*) — наардуу ташпакалар (уруу), ч. щитоногие (*Podocnemis*) — калканбут ташпакалар (уруу) ж.б.

Черепахи триониксы — к. *Триониксы*.

Черепашка вредная (*Eurygaster integriceps*) — данчыл кантала; эгинге зыян келтирүүчү канталалардын бир түрү.

Черепашка песчаная (*Polyphaga pellucida*) — кумай тараканы; таракандардын бир түрү.

Черепные (*Craniata*) — башөөктүүлөр; омурталуу айбандардын бир типчеси.

Черна американская (*Epinephelus morio*) — Америка кара гупери; корумчул алабугалардын бир түрү.

Черна полосатая (*Epinephelus striatus*) — ала гупер; корумчул алабугалардын бир түрү.

Черная рыба — к. *даллия*, уюк *Даллиевые*.

Черная ехидна — к. *змея черная*, уюк *Змеи*.

Чернетя — к. *Нырки*.

Чернеть белоглазая — к. *нырок белоглазый*, уюк *Нырки*.

Чернеть красноголовая — к. *нырок красноголовый*, уюк *Нырки*.

Чернеть морская (*Aythya marila*) — дениз чумкугучу; чумкугуч өрдөктөрдүн бир түрү.

Чернеть рыжеголовая — к. *нырок красноголовый*, уюк *Нырки*.

Чернеть хохлатая (*Aythya fuligula*) — үрпөк чумкугучу; чумкугуч өрдөктөрдүн бир түрү.

Черник — к. *нырок белоглазый*, уюк *Нырки*.

Чернобровка — к. *тиркушка луговая*, уюк *Тиркушки*.

Черноголовка — к. *славка чернооголовая*, уюк *Славковые*.

Черногуз — к. *аист белый*, уюк *Аисты*.

Чернозоб — к. *Чернозобик*.

Чернозобик (*Calidris alpina*) — кара төш; чулдуктардын бир түрү.

Чернокрыл — к. кулик-черныш, уюк *Кулики*.

Черноперка (*Trematomus nicolai*) — кара канат; нототения балыктарынын бир түрү.

Черноспинка (*Alosa kessleri kessleri*) — кара тон; айнакка балыктарынын бир түрү.

Чернотелки (*Tenebrionidae*) — кара коңуздар; коңуздардын бир тукуму, булардын 17 миңге жакын түрү белгилүү, аларга чернотелка трутовиковая (*Diaperis boleti*) — чирикчил кара коңуз да кирет.

Черношляпка — к. *славка черноголовая*, уюк *Славковые*.

Чернуха — к. *турпан черный*, уюк *Турпаны*.

Чернушка I — к. *нырок белоглазый*, уюк *Нырки*.

Чернушка II — к. *турпан черный*, уюк *Турпаны*.

Чернушка кофейная III (*Erebia ligea*) — күрөң калдырган; баркыткалдыркандардын бир түрү.

Черны — к. *Групперы*.

Черный дельфин — к. *гринда черная*, уюк *Гринды*.

Черный дятел — к. *Желна*.

Черный лец (*Megalobrama terminalis*) — кара тыран; тыран балыктардын бир түрү.

Черныш I — к. *центролоф черный*, уюк *Центролофовые*.

Черныш II (*Tringa ochropus*) — кара чулдук; чулдуктардын бир түрү.

Черныш III — к. *тетерев*, уюк *Тетеревиные*.

Чертополоховка — к. *Рейелица*.

Чесночницы (*Pelobatidae*) — сасык бакалар; сарымсак жыттанган бакалардын бир тукуму, булардын 50гө жакын түрү белгилүү; ченочная обыкновенная (*Pelobates fuscus*) — кадимки сасык бака, ч. рогатая (*Megophrys nasuta*) — мүйүздүү сасык бака, ч. сейшельская (*Sooglossus seychellensis*) — Сейшель сасык бакасы, ч. сирийская (*Pelobates syriacus*) — Сирия сасык бакасы ж.б.

Чесоточные клещи — к. *клещи чесоточные*, уюк *Клещи*.

Четырехглазковые (*Anablepidae*) — төрт көздүүлөр; канылтыртиш балыктардын бир тукуму, буларга өкүл катары төмөнкүлөр кирет: четырехглазка (*Anableps tetraphthalmus*) — төрт көз, четырехглазки (*Anableps*) — төрт көздөр (уруу).

Четырехжаберные (*Tetrabranchia*) — төрт бакалоордуулар; моллюскалардын бир классчасы.

Четырехзубые — к. *иглобрюхие*, уюк *Иглобрюхообразные*.

Четырехлучевые губки — к. *губки четырехлучевые*, уюк *Губки*.

Четырехногие клещи — к. *клещи галлообразующие*, уюк *Клещи*.

Чехлоноски — к. *Мешечницы*.

Чехонеподобные карповые — кылычбалыксымак канылтырлар (*top*); булардын катарына төмөнкүлөр да кирет: чехони индийские (*Oxogaster*) — Индистан кылычбалыктары (уруу), чехонь — к. *Сабля-рыба угольная*, чехонь длиннотелая (*Macrochirichthys*) — субагай кылычбалык.

Чечевицы (*Caerpodacus*) — эжекебесалар; мукур чымчыктар тукумуна кирүүчү бир уруу сайрагыч чымчык, булардын 20га жакын түрү бар: чечевица большая (*C. rubicilla*) — ири эжекебеса, ч. обыкновенная (*C. erythrina*) — кадимки эжекебеса, ч. розовая (*C. rhodochlamys*) — мала эжекебеса, ч. сибирская (*C. rosea*) — Сибирь эжекебесасы.

Чечетка горная — к. *Коноплянка горная*.

Чечетки (*Acanthis*) — кызыл төштөр; кооз мукурлар тукумчасындагы чымчыктардын бир уруусу: чечетка обыкновенная (*A. Pammea*) — кадимки кызыл төш, чечетка пепельная (*A. horremani*) — бозкызыл төш.

Чешуеиглые (*Grammicolepidae*) — ийнетүрпүлөр; кунбалыктардын бир тукуму.

Чешуекрылые — к. *Бабочки*.

Чешуекрылые высшие — к. *Бабочки высшие равнокрылые*.

Чешуекрылые низшие — к. *Бабочки низшие равнокрылые*.

Чешуекрылые разнокрылые — к. *Бабочки разнокрылые*.

Чешуеогие (*Pygopodidae*) — түрпүбүттөр; кескелдириктердин бир тукуму; чешуеог обыкновенный (*Pygopus lepidopodus*) — кадимки түрпүбүт.

Чешуйницы (*Lepismoidea*) — какачкабыктар, каскак жандыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: чешуйница гребенчатая (*Stenolepisma lineata*) — идирик какачкабык, ч. домовая — к. ч. *сахарная*, ч. муравьиная (*Atelura formicaria*) — кумурска какачкабыгы, ч. обыкновенная — к. ч. *сахарная*, ч. сахарная (*Lepisma saccharina*) — кадимки какачкабык, шекерчил какачкабык ж.у.с.

Чешуйчатниковые (*Lepidosirenidae*) — камчыканат сымалдуулар; жерде да, сууда да дем алып жашоочу балыктардын бир тукуму; чешуйчатник американский (*Lepidosiren paradoxa*) — Америка камчыканаты, чешуйчатники (*Lepidosiren*) — камчыканаттар (уруу).

Чешуйчатые (*Squamata*) — түрпүлүүлөр; сойлок айбандардын бир түркүмү.

Чибисы (*Vanellinae*) — ызгыттар; чулдук сымалдуулар тукумундагы, сазда жашоочу бир куштардын уруусу, булардын өкүлү: чибис индийский украшенный (*Lobivanellus indicus*) — Индистан шурулуу ызгыты, чибис обыкновенный (*Vanellus vanellus*) — кадимки ызгыт ж.б.

Чигуире — к. *Капибара*.

Чиж обыкновенный (*Spinus spinus*) — кадимки чиж; майда чымчыктардын бир түрү.

Чик — к. *бекас обыкновенный*, уюк *Бекасовые*.

Чинювик — к. *лысуха обыкновенная*, уюк *Лысухи*.

Чир (*Coregonus nasus*) — чир; майканат балыктардын бир түрү.

Чирак — к. *крачка длиннохвостая*, уюк *Крачки*.

Чирам-тукун — к. *Микижа*.

Чирайки — к. *чирок-трескунок*, уюк *Чирки*.

Чирки — чүрөктөр; өзөндөрдө, тузсуз сууларда жашоочу майда өрдөктөрдүн жалпы аты: чирок — к. ч. *трескунок*, ч. большой — к. ч. *свистунок*, ч.-грязювик — к. ч. *свистунок*, ч.-клотун — к. *Клоктун*, ч. мраморный (*Anas angustirostris*) — боз ала чүрөк, ч. половой — к. ч. *свистунок*, ч.-свистунок (*A. crecca*) — чыйпылдак чүрөк, ч. соровой — к. ч. *трескунок*, ч.-трескунок (*A. querquedula*) — тырсылдак чүрөк, ч. узконосый — к. ч. *мраморный*, ч.- храпунок — к. ч. *трескунок*, ч.-хрипунок — к. ч. *свистунок*.

Чирю — к. *Оронео*.

Чистики (Alciiformes) — чистик түспөлдүүлөр; сууда сүзүп жүрүп жашоочу, чардактарга окшогон куштардын бир түркүмү, булардын өкүлдөрү: чистик атлантический — к. *тулик обыкновенный*, уюк *Тулика*, ч. обыкновенный (*Serphus grylle*) — кадимки чистик, ч. очковый (*S. carbo*) — кара чистик, ч. полярный — уюлчул чистик ж.б.

Чистиковые — к. *Чистики*.

Чичак — к. *Гекконы*.

Членистоногие (Arthropoda) — муунак буттуулар; буттары бир нече муундан турган, омурткасыз жандыктардын бир тиби.

Членисты (Articulata) — мүчөлүүлөр; муунак курттар менен муунак буттууларды бириктирген типтин аты; азыр бул классификация колдонулбайт.

Чомга — к. *поганка большая*, уюк *Поганки*.

Чомга малая — к. *поганка малая*, уюк *Поганки*.

Чомга рогатая — к. *поганка рогатая*, уюк *Поганки*.

Чомга серошекая — к. *поганка серошекая*, уюк *Поганки*.

Чомги — к. *Поганки*.

Чопы (Aspro) — чоптор; алабуга түспөлдүү балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: чоп малый (*A. streber*) — кидик чоп, ч. обыкновенный (*A. zingel*) — кадимки чоп, ч. французский (*A. asper*) — француз чобу.

Чубук — к. *баран снежный*, уюк *Бараны*.

Чугайка — к. *казарка белолобая*, уюк *Казарки*.

Чукучановые (Catostomidae) — чукучан сымалдуулар; каңылтыр балыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: чукучан горбатый (*Xugauchen texanus*) — өркөчтүү чукучан, ч. обыкновенный (*Catostomus catostomus*) — кадимки чукучан, ч. пятнистый (*Minytrema*) — кара чаар чукучан, чукучаны обыкновенные (*Catostomus*) — кадимки чукучандар (уруу).

Чухарь — к. *Глухарь*.

Чынчыла — к. *шиншила обыкновенная*, уюк *Шиншиловые*.

Ш

Шабашка — к. *Вальдшнеп*.

Шабути (*Testudo denticulata*) — шабути; жыйрылгыч ташпакалардын бир түрү.

Шайнер — к. *Нотрописы*.

Шакалы — чөөлөр; иттер уруусундагы, көбүнчө тарп менен тамактануучу жырткыч айбандардын бир уруучасы: шакал азиатский — к. *ш. обыкновенный*; *ш. обыкновенный* (*Canis aureus*) — кадимки чөө, чөлдүн чөөсү, *ш. полосатый* (*C. adustus*) — ала чөө, *ш. чепрачный* (*C. mesomelas*) — кара жон чөө.

Шалашиники — к. *Шалашиниковые*.

Шалашиниковые (Ptilonorhynchidae) — алачыкчылар; үйүрлөшүү учурунда алачык куруучу Австралиядагы куштардын тукуму, булардын кыйла өкүлү белгилүү: шалашиник атласный (*Ptilonorhynchus violaceus*) — сыякөк алачыкчы, шалашиники кошачьи (*Ailuroedinae*) — букма алачыкчылар (тукумча).

Шаман — к. *Шемаи*.

Шапочка красная — кызыл бөрк; аквариумда өстүрүлүүчү каңылтыр балыктардын бир кооз түрү.

Шармут — к. *кларий нильский*, уюк *Клариевые*.

Шаровик — к. *Вольвокс*.

Шаровки (Sphaerium) — тоголоктор; кош капкалуу кичинекей моллюскалардын бир уруусу, булардын кыйла өкүлү бар, мисалы, шаровка прочная (*S. solidum*) — катуу тоголок, *ш. речная* (*S. rivicola*) — өзөн тогологу, *ш. роговая* (*S. corneum*) — чортоголок ж.б.

Шар-рыба — к. *Рыба-шар*.

Шахин — к. *сокол пустынный рыжеголовый*, уюк *Соколиные*.

Шашень — к. *Червь корабельный*.

Шашечницы (Melitaea) — дойбулар; кызыл ала майда калдыркандардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү катары шашечница дидима (*M. didyma*) — дидима-дойбу, *ш. красная* — кызыл дойбу, ж.б. кезигет.

Шведка — к. *муха шведская*, уюк *Мухи*.

Шведская муха — к. *муха шведская*, уюк *Мухи*.

Шед — к. *Шэд*.

Шелкопряд китайский дубовый — к. *павлиноглазка китайская дубовая*, уюк *Павлиноглазки*.

Шелкопряд кольчатый — к. *коконопряд кольчатый*, уюк *Коконопряды*.

Шелкопряд непарный (*Oscneria dispar*) — жубайсыз жибек көпөлөк; ыргалма шайтан көпөлөктөрдүн зыяндуу бир түрү.

Шелкопряд сибирский — к. *коконопряд сибирский*, уюк *Коконопряды*.

Шелкопряд сосновый — к. *коконопряд сосновый*, уюк *Коконопряды*.

Шелкопряды настоящие (Bombycidae) — накта жибек көпөлөктөр; эжекебесасы (курту) жибек чыгаруучу көпөлөктөрдүн тукуму; шелкопряд тутовый (*Bombyx mori*) — тытчыл жибек көпөлөк, накта жибек көпөлөк.

Шелкопряды походные (Eupterotidae) — жолоочу жибек көпөлөктөр; эжекебесасы токойго зыян келтирүүчү көпөлөктөрдүн бир тукуму; шелкопряд дубовый походный (*Ghaume-*

- toroа processionea) — эминчил жолоочу жибек көпөлөк, ш. соновый походный (Th. pinivora) — мырза жолоочу жибек көпөлөк.
- Шемал** (Chalcalburnus) — шемаялар; канылтыр балыктардын бир уруусу, буларга өкүл болуп: шемая (Ch. chalcoides) — шемая кирет.
- Шереспер** — к. *жерех обыкновенный*, уюк *Жерехи*.
- Шерстокрылы** (Dermoptera) — териканаттар; желиндүү майда айбандардын бир түркүмү, тропиктердин токойлорунда жашашат. Түнкүсүн тамактануучу айбандар; шерстокрыл (Syncephalus volans) — териканат, кагуан, ш. филиппинский (S. volans variegatus) — Филиппин териканаты.
- Шерины** (Vespa) — эшекаарылар; сары аарылардын бир уруусу, булардын өкүлү, шершень (V. scabro) — кадимки эшекаары.
- Шестилучевые губки** — к. *губки стеклянные*, уюк *Губки*.
- Шестиногие** — к. *Насекомые*.
- Шизогрегарины** (Schizogregarinida) — шизогрегариалар; споровиктер классындагы жөнөкөй жандыктардын бир түркүмү.
- Шикра** — к. *Тювик*.
- Шилюкловки** (Recurvirostra) — шибегетумшуктар; тумшуктары узун, ичке, өөдө кайрылган чулдктардын бир уруусу, булардын өкүлү: шилокловка (R. avocetta) — шибеге тумшук ж. у. с.
- Шило морское** — к. *игла зевевидная*, уюк *Игловые*.
- Шилопер** (Undecimus hendecacanthus) — шибегеканат; доузубалыктардын бир түрү.
- Шилохвость** — к. *Шилахвость*.
- Шилохвость** (Anas acuta) — кыл куйрук; ала шалбыртта учуп өтүүчү жапайы өрдөктөрдүн бир түрү.
- Шильбовые** (Schilbeidae) — шильбалар; турук жаяндардын бир тукуму.
- Шимпанзе** (Pan) — шимпанзелер; кишисымак ири маймылдардын бир уруусу, булардын түрлөрү жана түрчөлөрү белгилүү: шимпанзе карликовый (P. paniscus) — кидик шимпанзе; ш. обыкновенный (P. troglodytes) — кадимки шимпанзе, ш. пигмей — к. *ш. карликовый*, ш. "чего" (P. troglodytes troglodytes) — сепкилдүү шимпанзе, ш. чернолицый — к. *ш. карликовый*, ш. швейнфуртовский (P. schweinfurthii) — Швейнфурт шимпанзеси ж. б.
- Шиндлериевидные** (Schindlerioidei) — шиндлерия түспөлдүүлөр; алабуга сымалдуу балыктардын түркүмүндөгү эң кичине турук балыктардын бир түркүмчөсү, шиндлериевые (Schindleriidae) — шиндлерия сымалдуулар (тукум); шиндлерия (Schindleria) — шиндлериялар (уруу), ш. обыкновенная (Sch. praematurus) — кадимки шиндлерия.
- Шинизавры** (Shinisaurus) — шинизаврлар; кескелдирикттердин бир уруусу; шинизавр крокодиловый (Sh. crocodilurus) — крокодилсымак шинизавр.
- Шиншилловые** (Chinchillidae) — шиншилла сымалдуулар; Түштүк Америкада жашоочу, ан терилүү кемиргич, желиндүү айбандардын бир тукуму; шиншилла короткохвостая (Chinchilla brevicaudata) — чолок куйрук шиншилла, ш. малая — кидик шиншилла, ш. обыкновенная (Ch. laniger) — кадимки шиншилла, шиншиллы (Chinchilla) — шиншилалар (уруу).
- Шиншиллула** (Chinchillula) — шиншиллулалар; кош аяктардын териси шиншилланькындай жакшы бир уруусу.
- Шип** (Acipenser nudiventris) — тикендүү мекре; мекре балыктардын бир түрү.
- Шипоглавы** — к. *Шипошеки*.
- Шипоноски** (Hispella) — тикенконуздар; жалбыракчыл конуздардын бир уруусу.
- Шипохвосты I** (Uromastix) — тикенкуйруктар; кескелдирикттердин бир уруусу: шипохвост индийский (U. hardwickii) — Индистан тикенкуйругу; ш. обыкновенный (U. aegyptius) — кадимки тикенкуйрук; ш. панширный (U. loriscus) — чопкутуу тикенкуйрук.
- Шипохвостые** (Anomaluridae) — түрпүкүйрук сымалдуулар; Африкада жашоочу, ан терилүү, кемиргич айбандардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү катары төмөнкүлөрдү келтирүүгө болот: шипохвост гигантский (Anomalurus peli) — дөө түрпүкүйрук, ш. Джексона (A. jacksoni) — Жексон түрпүкүйругу.
- Шипошеки** (Sebastolobus) — тикенжаактар; скорпен балыктарынын бир уруусу: шипошек аляскинский (S. alaskanus) — Аляска тикенжаагы; ш. длинноглазый (S. altivelis) — узун канат тикенжаак.
- Ширман** (Neogobius suttan) — ширман; букачар балыктардын бир түрү.
- Ширококлювы** — к. *розовые*, уюк *Розоклювые*.
- Широколобик антарктические** (Pagothenia) — Антарктика жазы маңдайлары; нототения балыктарынын бир уруусу; широколобик большой (P. borchgrevinki) — ири жазы маңдай ж. б.
- Широколобкоподобные** (Cottocomephorinae) — жазы чеке сымалдуулар; Байкал көлүндө жашоочу майда балыктардын бир тукумчасы: широколобка каменная (Procottus kneri) — корумчул жазы чеке, ш. большая красная (P. jeittelesi major) — ири кызыл жазы чеке, ш. песчаная (Paracottus kessleri) — кумчул жазы чеке, широколобки (Paracottus) — жазы чекелер (уруу).
- Широконоска** (Anas clupeata) — күрөктүмшук; тумшугу жазы жапайы өрдөктөрдүн бир түрү.
- Широконосые обезьяны** — к. *обезьяны широконосые*, уюк *Обезьяны*.
- Широкороты** (Eurystomus) — кең ооздор; көк каргалардын бир уруусу, булардын өкүлү: широкорот азиатский — к. *ш. восточный*, ш. восточный (E. orientalis) — чыгыш кең оозу.
- Шистозоматиды** (Schistosomatidae) — шистозома сымалдуулар; трематода жалпак курттарынын бир тукуму; шистозома кровяная (Schistosoma haematobium) — кан шистозомасы, ш. японская (S. japonica) — жапон шистозомасы, шистозомы (Schistosoma) — шистозомалар (уруу) ж. у. с.

Шистоцерка — к. *саранча пустынная*, уюк *Саранчовые*.

Шишечниковые (Monocentridae) — тобурчак-түрпүлөр; түрпүлөрү карагайдын тобурчагы сыяктуу ачылып турган балыктардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: шишечник австралийский (*Monocentrus gloriamaris*) — Австралиянын тобурчак түрпүсү; ш. японский (*M. japonicus*) — жапон тобурчак түрпүсү да кирет.

Шлемоносцеподобные (Gymnacanthinae) — туулгачан сымалдуулар; мүйүздүү балыктардын бир тукумчасы, булардын өкүлдөрү: шлемоносец арктический (*Gymnacanthus tricuspis*) — Арктика туулгачаны; ш. Герценштейна (*G. herzensteini*) — Герценштейн туулгачаны, шлемоносцы (*Gymnacanthus*) — туулгачандар (уруу) ж.б.

Шмелевидка II — к. *Шмелевидка обыкновенная*.

Шмелевидка жимолостная I (*Haemorrhagia fusciformis*) — шилбичил шимикчисымак; күлүк калдыркандардын бир түрү.

Шмелевидка обыкновенная II (*Volucella bombylans*) — кадимки түктүү чымын; шылдыр-чымындардын бир түрү.

Шмелевидки — к. *Мохлатки*.

Шмели-кукушка (*Psithyrus*) — мите түктүү аарылар (уруу); буларга, шмель-кукушка белозадый — ак көчүк түктүү аары, шмель-кукушка краснозадый — кызыл көчүк түктүү аары кирет.

Шмели настоящие (*Bombus*) — түктүү аарылар; ири аарылардын бир уруусу, буларга Шмель земляной — жер уялуу түктүү аары, ш. каменный — таш уялуу түктүү аары, ш. обыкновенный (*B. hypnorum*) — кадимки түктүү аары, ш.-плотник зеленокрылый (*Xucosora chloroptera*) — жашыл канат түктүү аары, шмель-п. фиолетовый (*X. violacea*) — сыядай түктүү аары, ш. полевой сүйрү баш түктүү аары, ш. садовый — бак түктүү аарысы ж.б. кирет.

Шокари — к. *уж блестящий*, уюк *Ужеобразные*.

Шпанки (*Erisaeta*) — алагулктөр; канаттуу майда сасык козулардын бир уруусу: шпанка красноглазая (*E. erythrocephala*) — кызыл баш алагулук, ш. обыкновенная — к. *шпанская мушка*, шпанская мушка (*Lytta vesicatoria*) — кадимки алагулук ж.у.с.

Шпанская мушка — к. *шпанская мушка*, уюк *Шпанки*.

Шпротоподобные — к. *сельди обыкновенные*, уюк *Сельдеобразные*.

Шпроты (*Sprattus*) — шпроттор; айнакөз балыктардын бир уруусу; булардын кыйла түрү белгилүү: шпрот балтийский (*S. balticus*) — Балтика шпроту; ш. европейский (*S. sprattus*) — Европа шпроту; ш. новозеландский (*S. antipodum*) — Жаңы Зеландия шпроту, ш. тасманийский (*S. bassensis*) — Тасмания шпроту ж.б.

Штрутидеа (*Struthidea cinerea*) — сур таан; Австралиядагы тумшугу өтө ийри таандардын бир түрү.

Шубункин — шубункин; аквариумда өстүрүлүүчү алтын балыктардын бир түрү.

Шулиха — к. *осоед обыкновенный*, уюк *Осоеды*.

Шулиха — к. *коршун красный*, уюк *Коршуны*.

Шульпех — к. *лушь полевой*, уюк *Луши*.

Шульпиха — к. *коршун красный*, уюк *Коршуны*.

Шуляк — к. *коршун красный*, уюк *Коршуны*.

Шэд американская (*Alosa sapidissima*) — Америка шэди; чедирец айнакөз балыктардын бир түрү.

Шэд южная (*Alosa chioensis*) — түштүк шэд; Америка сууларында жашоочу чедирец айнакөз балыктардын бир түрү.

Щ

Щеберница — к. *крачка речная*, уюк *Крачки*.

Щеврица — к. *конек полевой*, уюк *Коньки*.

Щеврица — к. *Коньки*.

Щеврица горная — к. *конек горный*, уюк *Коньки*.

Щеврица краснозобая — к. *конек краснозобый*, уюк *Коньки*.

Щеврица лесная — к. *конек лесной*, уюк *Коньки*.

Щеврица луговая — к. *конек луговой*, уюк *Коньки*.

Щеврица полевая — к. *конек полевой*, уюк *Коньки*.

Щегленок — к. *Щегол обыкновенный*.

Щегол обыкновенный (*Carduelis carduelis*) — кадимки кооз мукур; чымчыктардын мукурлар тукумундагы бир кооз түрү.

Щегол седоголовый (*Carduelis leucoscephalus*) — ак баш кооз мукур; чымчыктардын мукурлар тукумундагы кооз чымчык.

Щеголь (*Tringa erythropus*) — күрөң чулдук; чулдуктардын бир түрү.

Щекороговые (*Bovichthyidae*) — мүйүзжаак сымалдуулар; нототения балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлдөрү катары төмөнкүлөрдү көрсөтүүгө болот: щекорог австралийский (*Bovichthys variegatus*) — Австралия мүйүзжаагы, щ. бычковидный (*Cottoperca gobio*) — букачарсымак мүйүзжаак, щекороги (*Bovichthys*) — мүйүзжаактар (уруу) ж.у.с.

Щелезубые (*Solenodontidae*) — жылчыктиштер; омурткасыз жандыктар менен тамактануучу желиндүү майда айбандардын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: щелезуб гаитянский (*Solenodon paradoxus*) — Ганти жылчыктиши; щ. кубинский (*Atopogale cubana*) — Куба жылчыктиши; щ. парадоксальный — к. щ. *гаитянский* ж.б.

Щеленосцевые (*Nycteridae*) — жылчыкмурундар; жарганаттардын бир тукуму: щеленос обыкновенный (*Nycterus*) — кадимки жылчыкмурун, щеленосы африканские (*Nycterus*) — Африка жылчыкмурундары (уруу) ж.б.

Щелкун краснокрылый (*Elater sanguineus*) — кызыл канат тырсылдак; тырсылдак козулардын бир түрү.

Щелкун кукухо — к. *Щелкун огненосный*.
Щелкун огненосный (*Rugophorus noctilucus*) — жылтылдак тырсылдак; тырсылдак конуздардын бир түрү.
Щелкун полосатый (*Agriotes lineatus*) — ала тырсылдак; тырсылдак конуздардын бир түрү.
Щелкун посевной (*Agriotes sputator*) — эгинчил тырсылдак; тырсылдак конуздардын бир түрү.
Щелкун хлебный — к. *Щелкун посевной*.
Щелкуны — к. *Жуки-щелкуны*.
Щенок — күчүк, иттин баласы.
Щетинистые ежи — к. *тенреки*, уюк *Тенрековские*.
Щетиникоброхи (*Chaetogaster*) — түркүрсактар; көп түктүү курттардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: щетиникоброх прозрачный (*Ch. diaphanus*) — тунок түркүрсак.
Щетиникозубые (*Chaetodontidae*) — кылкантиш сымалдуулар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: щетиникозуб выпеловый (*Heniochus acuminatus*) — шапалак жондуу кылкантиш, ш. коралловый — шурадай кылкантиш, ш. пинцетник (*Forcipiger longirostris*) — исектүү кылкантиш; ш. полосатый — алача кылкантиш ж. б.
Щетинконосе пещерный баранека (*Troglochatus baranekii*) — Баранек үнүрчүл кылканмуруну; муунак курттардын бир түрү.
Щетинкохвосты (*Thysanura*) — кылканкуйруктар; канатсыз каскак жандыктардын бир түркүмчөсү.
Щетинкочелюстные (*Chaetognatha*) — кылканжаактуулар; сууда жашоочу омурткасыз майда жандыктардын бир тиби.
Щеткохост — к. *поссум обыкновенный*, уюк *Поссумы*.
Щиповки (*Cobitis*) — тикенкирпиктер; бурмаке балыктардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: щиповка кавказская (*C. caucasica*) — Кавказ тикенкирпиги, ш. каспийская (*C. caspia*) — хазар тикенкирпиги, ш. обыкновенная (*C. taenia*) — кадимки тикенкирпик, ш. переднеазиатская (*C. aurata*) — сары тикенкирпик ж. б.
Щитни (*Notostraca*) — калкансөрөйлөр; жалбырак буттуу рак сымалдуулардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла өкүлү бар: щитень весенний (*Lepidurus arus*) — жазгы калкан-сөрөй, ш. ракообразный (*Arus sanctiformis*) — раксымак калкансөрөй, ш. хвостатый — куйруктуу калкансөрөй ж. б.
Щитники (*Pentatomidae*) — калкандуулар; канталалардын бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: ш. земляной (*Ghiliannella filiventris*) — жердеги калкандуу, ш. замечательный — сонун калкандуу, ш. красноногий — кызыл бут калкандуу, ш. остроголовый (*Aelia acuminata*) — үшкүбаш калкандуу, ш. серый — боз калкандуу.
Щитовики (*Ostomatidae*) — калкансымактар; конуздардын бир тукуму, булардын өкүлү:

щитовидка рыжая (*Ostoma ferruginea*) — куйкул калкансымак.

Щитовки (*Diaspididae*) — калканчыктар; зыянкеч каскак жандыктардын бир тукуму, булардын кыйла өкүлү бар: щитовка бледная — куба калканчык; ш. бразильская — Бразилия калканчыгы, ш. запятовидная (*Lepidosaphes ulmi*) — үтүрдөй калканчык; ш. зеленая — жашыл калканчык; ш. калифорнийская (*Diaspidiotus perniciosus*) — Калифорния калканчыгы; ш. свекловичная — кызылчачыл калканчык; ш. тутовая — тытчыл калканчык; ш. устрицевидная (*Aspidiotus ostreaeformis*) — устрицасымак калканчык ж.у.с.
Щитомордники (*Ancistrodon*) — калкандумшуктар; оюкбаш жыландардын бир уруусу, булардын 13 түрү бар: щитомордник водяной (*A. piscivorus*) — суучул калкандумшук, ш. восточный (*A. blomhoffii*) — чыгыш калкандумшугу, ш. гималайский (*A. himalayanus*) — Гималай калкандумшугу, ш. гладкий (*A. rhodostoma*) — жылма калкандумшук, ш. горбоносый (*A. hynpale*) — борбогой калкандумшук, ш. медноголовый (*A. contortrix*) — жезбаш калкандумшук, ш. мексиканский (*A. bilineatus*) — Мексика калкандумшугу, ш. мокасиновый — к. ш. *медноголовый*, ш. обыкновенный (*A. halys*) — кадимки калкандумшук, ш. палласов — к. ш. *обыкновенный* ж. б.
Щитоски (*Cassida*) — калканчандар; зыяндуу конуздардын бир уруусу, булардын өкүлдөрү: щитоска (*C. nobilis*) — калканчан, ш. свекловичная (*C. nebulosa*) — кызылчачыл калканчан.
Щитохвостка цейлонская (*Uropeltis ceylonicus*) — Цейлон калканкуйругу, калканкуйрук жыландардын бир түрү.
Щитохвосты — к. *змеи щитохвостые*, уюк *Змеи*.
Щитохвостые — к. *змеи щитохвостые*, уюк *Змеи*.
Щокур — к. *Чир*.
Щуки панцирные — к. *Рыбы каймановые*.
Щуковидные (*Esocidae*) — чортон түспөлдүүлөр; сом сыяктуу балыктардын түркүмүндөгү жырткыч балыктардын бир түркүмчөсү, булардын кыйла систематикалык категориясы бар: щука американская — к. ш. *красноперая*, ш. амурская (*Esox reicherti*) — Амур чортону, ш. красноперая (*E. americanus*) — кызыл канат чортон, ш. красноперая северная (*E. americanus americanus*) — Түндүктүн кызыл канат чортону, ш. красноперая южная — к. ш. *травянная*, ш. обыкновенная (*Esox lucius*) — кадимки чортон, ш. полосатая (*E. niger*) — алача чортон, ш. травяная (*E. americanus vermiculatus*) — чөпчүл чортон, ш. настоящий (*Esox*) — накта чортондор (уруу), щуковые (*Esocidae*) — чортон сымалдуулар тукуму ж. б.
Щупальцевые (*Tentaculata*) — тинтүүрдүүлөр; сууда жашоочу кийинки көңдөйлүү омурткасыз жандыктардын бир тиби.
Щупальцеходные — к. *Кенени*.

Шурковые (Meropidae) — аарычыл сымалдуулар; көк каргалар түркүмүндөгү чымчыктардын бир тукуму, аарылар менен тамактанышат, булардын кыйла өкүлү бар: шурка зеленая (Merops superciliosus) — жашыл аарычыл; ш. золотистая (M. ariastes) — сары аарычыл; ш. ласточкохвостая (Dicrocercus hirundinaceus) — ача куйрук аарычыл; шурки (Merops) — аарычылдар (уруу).

Шуры (Penicola) — чортумшуктар; мукурлар тукумундагы чымчыктардын бир уруусу: шур (P. enucleator) — чортумшук.

Шучка шапера (Eriplatys schaperi) — Шапер чортончугу; каңылтыр тиштүү балыктардын бир түрү.

Э

Эбисудай японский (Ostichthys japonicus) — жапон эбисудайы; тыйынбалыктардын бир түрү.

Эванинды — к. *наездники таракановые*, уюк *Наездники*.

Эвгена — к. *эвглены*, уюк *Эвгленовые*.

Эвгленовые (Euglenoidea) — эвгена сымалдуулар; жалгыз клеткалуу жөнөкөй жандыктардын бир түркүмү, буларга төмөнкүлөр кирет: эвгена зеленая (Euglena viridis) — жашыл эвгена, э. красная (E. rubra) — кызыл эвгена, эвгены (Euglena) — эвгеналар (уруу) ж. б.

Эвглоссины (Euglossinae) — узун тумшуктар; Америкада жашоочу аарылардын, тумшугу эң узун бир тукумчасы, буларга эвглосса (Euglossa) — узун тумшук уруусу да кирет.

Эвдорина (Eudorina elegans) — эвдорина; жалгыз клеткалуу чыбырткычан өсүмдүктөрдүн бир түрү.

Эверманелловые (Evermannellidae) — эверманелла сымалдуулар; миктофа балыктарынын бир тукуму, булардын өкүлдөрү: эверманелла (Evermannella) — эверманеллалар (уруу), эверманелла серебристая (E. balbo) — күмүштөй эверманелла, э. черная (E. atrata) — кара эверманелла ж. б.

Эвиота (Eviota) — эвиоталар; миктофа балыктарынын бир уруусу.

Эвкариды (Eucarida) — эвкариддер; рак сыяктуулардын бир чоң түркүмү.

Эвмезограмм (Eumesogrammus) — эвмезограмм; кандекбалыктардын бир уруусу.

Эвмен-пилюльник — к. *оса пилюльная*, уюк *Осы складчатокрылые*.

Эвнициды (Eunicidae) — эвнициддер; көп түктүү муунак курттардын бир уруусу.

Эвное (Eunoe nodosa) — эвное; дениздердин түбүндө жашоочу көп түктүү муунак курттардын бир түрү.

Эврипаурупусы (Euryrauporus) — эврипаурупустар; пауโรปодалар классындагы иленди көп аяктардын бир уруусу.

Эвриптериды (Eurypterida) — эвриптериддер; муунак буттуулардын байыркы бир түркүмү.

Эвритомиды — к. *Толстоножки I*.

Эвритрема (Euritrema pancreaticum) — эвритрема; трематода классындагы мите жалпак курттардын бир түрү, уйку безинде мите болуп жашайт.

Эвфаузиновые — к. *Ракообразные эвфаузиновые*.

Эвфаузиныды — к. *Ракообразные эвфаузиновые*.

Эвфаузия блестящая — жалтылдак эвфаузия; рак сыяктуулардын бир түрү.

Эвфаузия светящаяся — жалтылдак эвфаузия; рак сыяктуулардын бир түрү.

Эгерини — к. *сцинки колочие*, уюк *Сцинковые*.

Эдрноастероиден (Edrioasteroidea) — эдрноастероидеялар; байыркы тикен терилүүлөрдүн бир классы.

Эзомусы (Ezomus) — эзомустар; каңылтыр балыктардын тропикте жашоочу майда бир уруусу: эзомус данрика (E. danrica) — данрика-эзомус.

Эйблефар пятнистый — к. *эублефар иранский*, уюк *Эублефары*.

Эйблефары — к. *Эублефары*.

Эйзенелла четырехгранная (Eisenella tetraedra) — төрт кырдуу эйзенелла; кичине сөөл-жандардын бир түрү.

Эйзеня норденшельда — к. *червь дождевой Норденшельдов*, уюк *Черви дождевые настоящие*.

Эймерии (Eimeriidae) — эймериялар; жалгыз клеткалуу жандыктардын, кокцидиялардын бир тукуму.

Эйренисы (Eirenis) — эйренистер; суужылан-дардын бир уруусу, булардын кыйла түрү бар: эйренис армянский (E. punctatoineatus) — армен эйрениси; э. ошейниковый (E. collaris) — каргылуу эйренис; э. персидский (E. persica) — перси эйрениси; эйренис полосатый (E. media) — муунакала эйренис; э. смиренный (E. modestus) — жоош эйренис ж. б.

Эйфаузиныды — к. *Ракообразные эвфаузиновые*.

Экворея (Aequorea) — эквореялар; медузалардын бир уруусу.

Экзаллия (Exallias brevis) — экзаллия; кандекбалыктардын майда кооз түрү.

Элагат (Elagatis bipinnulatus) — элагат; ставрида балыктарынын океандардын жээктеринде жашоочу бир ири кооз түрү.

Эласмотерий (Elasmotherium) — эласмотерий; байыркы кериктердин бир түрү.

Элассома (Elassoma evergladei) — элассома; кулактуу алабугалардын аквариумда өстүрүлүүчү бир майда түрү.

Элевайф — к. *Сероспинка*.

Электрические скаты — к. *скаты электрические*, уюк *Скаты*.

Электрические сомы — к. *сомы электрические*, уюк *Сомообразные*.

Электрические угри — к. *угри электрические*, уюк *Угреобразные*.

Электрона (Electrona) — электроналар; жылтылдак анчоус балыктарынын бир уруусу.

Элеотриодеса (Eleotriodes) — элеотриодестер; кандекбалыктардын бир кооз уруусу.

Элеотрисы — к. *Элеотриодеса*.

Элеутероза — к. *Илокожие свободнoживущие*.

Элизия (Elysia) — элизия; шуру рифтеринде жашоочу моллюскалардын бир уруусу.

Эллобииды (Ellobiidae) — эллобииялар; чөгөрүлгөн көздүү үлүлдөрдүн бир тукуму.

Элопсовые (Elopsidae) — элопс сымалдуулар; тарлон балыктардын бир тукуму, буларга элопс (Elops) — элопстор уруусу да кирет.

Элсея зубчатая (Elseya dentata) — идиректүү элсея; жыланмоюн ташпакалардын бир түрү.

Эльверы — к. *угри стеклянные*, уюк *Угреобразные*.

Эльминусы (Elminius) — эльминустар; муртпут рак сымалдуулардын бир уруусу.

Эльпидииды (Elpidiidae) — эльпидия сымалдуулар; каптал буттуу голотуриялардын бир тукуму: эльпидия (Elpidia) — эльпидиялар (уруу), эльпидия полярная (E. glacialis) — уюлчул эльпидия ж. б.

Эльф украшенный (Lophornis magnificer) — кооз эльф; колибри чымчыктарынын бир майда түрү.

Эмбия (Embioidea) — эмбиялар; каскак жандыктардын бир түркүмү, булардын кыйла түрү бар: эмбия гигантская (Embia major) — дөө эмбия, э. крымская — к. э. *средиземноморская*, э. рамбура — Рамбург эмбиясы, эмбия средиземноморская (Harpolembia solieri) — Жер-Орто деңиз эмбиясы, э. туркестанская (Embia tartara) — Түркстан эмбиясы ж. б.

Эмблемария (Acanthemblemария chaplini) — эмблемария; кандекбалыктардын бир түрү.

Эмболихты (Embolichthys) — эмболихттер; кумдакчыл балыктардын бир уруусу.

Эмболомери (Embolomeri) — эмболомерилер; амфибиялардын байыркы бир түркүмү.

Эмидоцефал кольчатый (Emydocerphalus annulatus) — муунакала эмидоцефал; деңизде жашоочу жыландардын бир түрү.

Эмпис (Empis) — эмпистер; бийчи чымындардын бир түрү.

Эмпузовые (Empusidae) — эмпуза сымалдуулар; каскак жандыктардын батачы түркүмүндөгү бир тукуму, булардын кыйла түрү бар: эмпуза перевязанная — кыпчабел эмпуза, э. полосатая (Empusa fasciata) — алача эмпуза, э. рогокрылая (E. pennicornis) — мүйүзканат эмпуза, э. тошая — айбаалы эмпуза ж. б.

Эму (Dromiceus novaehollandiae) — эму; үч тырмактуу төөкуштардын бир түркүмү, тукуму, уруусу жана түрү.

Эму новоголландский — к. *Эму*.

Энгидрины (Enhydrina) — энгидриналар; деңизде жашоочу жыландардын бир уруусу.

Энграулициприсы (Engraulicypris) — энграулиципристер; канылтыр балыктардын бир уруусу.

Эндоперас — эндоперас; байыркы дөө моллюскалардын бири.

Эниды (Enidae) — энидалар; кургактагы үлүлдөрдүн бир тукуму.

Эноплиды (Enoplida) — эноплиддер; мите жумуру курттардын бир түркүмү.

Энтеропнейсты — к. *Кишечнодышащие*.

Энтодиниморфы (Entodiniomorpha) — энтодиниморфтор; кепшөөчү айбандардын ичегарынында жашоочу инфузориялардын бир түркүмү; энтоидий (Entodinium simplex) — энтоидий.

Энтоконха (Entoconcha) — энтоконхалар; мите үлүлдөрдүн бир уруусу.

Энторипидиум (Entorhipidium) — энторипидиумдар; деңиз кирпилеринин ичегисинде жашоочу инфузориялардын бир уруусу.

Энхелиофис (Encheliophis) — энхелиофистер; адыргы балыктардын бир уруусу: энхелиофис червеобразный (E. vermicularis) — куртсымак энхелиофис.

Энхитреиды (Enchytraeidae) — энхитрейлер; аз түктүү муунак курттардын бир тукуму; энхитрей белый (Enchytraeus albidus) — ак энхитрей.

Эоантроп (Eoantropus) — эоантроп; кишинин байыркы бир теги.

Эогиппус (Eohippus) — эогиппус; жылкылардын байыркы бир теги.

Эозухия (Eosuchia) — эозухиялар; сойлоктордун байыркы бир түркүмү.

Эоксены (Eoxenos) — эоксендер; желпүүрканат каскактардын бир уруусу.

Эолиды (Acolidae) — эолис сымалдуулар; жылаңач бакалоордуу үлүлдөрдүн бир тукуму: эолисы (Acolis) — эолистер уруусу.

Эолосомы (Aeolosomatidae) — эолосомалар; аз түктүү муунак курттардын бир тукуму: эолосома Гемприхова (Aeolosoma hemprichi) — Гемприх эолосомасы.

Эотерий (Eotherium) — эотерий; ламантиндердин байыркы бир теги.

Эпибол (Eribolus insidiator) — эпибол; калын эрндүү балыктардын бир түрү.

Эпигонихты (Erigonichthys) — эпигонихттер; аштар сымалдуу жандыктардын классындагы бир уруу.

Эпидиний (Epidinium) — эпидинийлер; кепшөөчү айбандардын ичегарынында жашоочу инфузориялардын бир уруусу.

Эпимирма (Erimymta) — эпимирмалар; башка кумурскалардын уюгуна келип, мите болуп жашоочу кумурскалардын бир уруусу.

Эпиорнис (Epiornis) — эпиорнис; байыры өлгөн төөкуш окшогон зор куштун түрү.

Эпирисы (Epyris) — эпиристер; сары аарылардын бир уруусу.

Эпишуры (Epicshura) — эпишуралар; байкал көлүндө жашоочу, каланиддер түркүмүндөгү майда рактардын бир уруусу.

Эргазилды (Ergasilus) — эргазил сымалдуулар; калакпут рак сымалдуулардын бир мите уруусу, балыктардын мителери: эргазил колошки — тикенканат эргазили, э. угревый — куртпалык эргазили, э. щучий — чортон эргазили.

Эрлепис (Erelepis ronifer) — эрлепис; көмүрбалыктардын бир түрү.

Эриофиниды — к. клещи галлообразующие, уюк *Клеци*.

Эритриновые (Erythrinidae) — эритрин сымалдуулар; каңылтыр балыктардын бир тукуму: эритрины (Erythrinus) — эритриндер уруусу.

Эритрозонус (Hemigrammus erythrosonus) — эритрозонус; харацин балыктарынын бир кооз түрү.

Эскорпион (Heloderma horridum) — эскорпион; уулуу кескелдириктердин бир түрү.

Этеостомы (Etheostoma) — этеостомалар; коңулчул алабугалардын бир уруусу.

Этроплусы (Etioplos) — этроплустар; алабуга түспөлдүү балыктардын бир уруусу.

Зублефары (Eublepharinae) — зублефарлар; геккон кескелдириктеринин бир тукумчасы: зублефар иранский (Eublepharis angamaianu) — Иран зублефары.

Эуглифа (Euglirha) — эуглифалар; үлүл кабыктуу жалгыз клеткалуу тармак буттардын бир уруусу.

Эудендриум — к. *Евдендриум*.

Эудиплодиний (Eudiplodinium) — эудиплодинийлер; кепшөөчү айбандардын ичегарынында жашоочу инфузориялардын бир уруусу.

Зумастанциды (Eumastacidae) — зумастанциддер; канатсыз чегирткелердин бир тукуму.

Эунице (Eunice aphroditoides) — эунице; көп түктүү муунак курттардын эң ири бир түрү.

Эуотикусы (Euticus) — эуотикустар; чала маймылдар түркүмүндөгү лорилер тукумундагы бир уруу.

Эуритрема (Euritrema) — эуритремалар; мите жумуру курттардын бир уруусу.

Эуфиллия (Euphyllia) — эуфиллиялар; шуру полиптеринин бир уруусу.

Эухариды (Eucharidae) — эухариддер; мите жаргак канаттуулардын бир тукуму.

Эфиальт (Ephialtes) — эфиальттар; чабандес каскактардын бир уруусу.

Эфиппигер виноградный — к. *кузнецик-седлоносец*, уюк *Кузнецики настоящие*.

Эфиопповые — к. *Платаксовые*.

Эфиры — к. *Рыбы-лопаты*.

Эфы (Echis) — эфалар; уулуу жыландардын бир уруусу: эфа пестрая (E. coloratus) — ала эфа, э. песчаная (E. carinatus) — кум эфасы кирет.

Эхеловые (Echelidae) — эхелдер; жашыруун жашоочу деңиз балыктарынын бир тукуму.

Эхинокок (Echinococcus granulosus) — эхинококк, чер; личинкасы ыйлакактаган чер, жетилгени иттин ичегисинде жашоочу майда тасма мите курт.

Эхинометра (Echinometra) — эхинометралар; деңиз кирпилеринин бир уруусу.

Эхиодон (Echiodon) — эхиодондор; адыргыбалыктардын бир уруусу.

Эхиостомы (Echiostoma) — эхиостомалар; кара ооз балыктардын бир уруусу.

Эхиуриды (Echiuroidea) — эхиурустар; жыланкуйруктар, кийинки көңдөйлүү курттардын бир тиби.

Эхиуровые черви — к. *Эхиуриды*.

Эцитомия (Ecitomyia) — эцитомиялар; бүкүр чымылдардын бир уруусу.

Эцитоны (Eiton) — эцитондор; жолбун кумурсклардын бир уруусу.

Ю

Южный кит — к. *кит южный*, уюк *Китообразные*.

Юла — к. *жаворонок лесной*, уюк *Жаворонковые*.

Юлодин (Julodis) — юлодистер; алтынчык коңуздардын бир уруусу.

Юнко (Junco hyemalis) — юнко; думбул чымчыктардын Америкадагы бир түрү.

Юнко зимний — к. *вьорок снежный*, уюк *Вьюрковые*.

Юрок — к. *вьорок настоящий*, уюк *Вьюрковые*.

Я

Ябиру бразильский (Jabiru mycterica) — кызыл тумшук куназ, Америкадагы куназдардын бир түрү.

Яблоневая моль — к. *Моли настоящие*.

Яблонная плодожорка — к. *Плодожорка яблонная*.

Яблонная шитовка — к. *шитовка заятовидная*, уюк *Шитовки*.

Яблонный цветоед (Anomala dubia) — алма гүлсырагы; шиштумшук коңуздар тукумундагы, алманын, алмуруттун гүлүн жечү зыянкеч коңуз.

Явантроп (Jawanthrops) — явантроп; Ява аралында сөөгү табылган байыркы киши.

Ягнятника — к. *Бородач*.

Ягуар (Panthera onca) — Америка кабыланы; мышыктар тукумундагы кабыландар уруусундагы жырткыч айбандардын Америкадагы бир түрү.

Ягуарунди (Felis yagouaroundi) — дангыт; арстанга, жолборско жакын жырткыч айбан, Америкада жашайт.

Ядозубы (Heloderma) — уутиштер; Америкадагы уулуу кескелдириктердин бир уруусу.

Язвца остроносая — к. *бандикут длинноносый обыкновенный*, уюк *Бандикуты австралийские*.

Язык обычный — к. *Хоботник обыкновенный*.

Язык морской обыкновенный (Solea vulgaris) — тилкамбала; камбалалардын тилге окшогон бир түрү.

Язычковые — к. *Пятиустки*.

Язь (Leuciscus idus) — язь; өзөн каңылтырларынын чабакка окшош бир түрү; язь амурский (L. waleckii) — Амур язи, язь туркестанский (L. oxianus) — Туркстан язи.

Яйцееды (Elachistodon) — жумурткачылдар; куштардын жумурткалары менен тамактануучу жыландардын бир уруусу.

Як (*Bos mutus*) — топоз, бодолор тукумундагы малдын бир уруусу.

Якамары (*Galbulae*) — якамаралар; донкулдак сымалдуулар түркүмүнө кирүүчү, Америка майда чымчыктарынын бир түркүмчөсү; якамара зеленая (*Galbula viridis*) — жашыл якамара, я. райская (*G. dea*) — бейиш якамарасы.

Яканы (*Jacanae*) — тартак тартарлар; чулдуктар түркүмүндөгү куштардын бир түркүмчөсү жана тукуму: якана австралийская (*Irediparra gallinacea*) — Австралия тартак тартары, я. американская (*Jacana spinosa*) — Америка тартак тартары, я. индийская (*Metapodius indicus*) — Индистан тартак тартары, я. фазанохвостая (*Hydrochirurgus phasianus*) — кыргоолкуйрук тартак тартар.

Яминия потанина (*Jaminia rotaniniana*) — Потанин яминиясы; кургактагы үлүлдөрдүн Орто-Азиядагы бир түрү.

Ямкоголовые — к. *змеи ямкоголовые*, уюк *Змеи*.

Янтарка (*Succinea putris*) — акакча; кургактагы үлүлдөрдүн бир түрү.

Янтина (*Janthina*) — янтина; океан үлүлдөрүнүн бир уруусу.

Япксы (*Jarugidae*) — япикстер, кыпчы куйруктар; майда каскак жандыктардын бир тукуму.

Яровая муха — к. *муха яровая*, уюк *Мухи*.

Яровая совка — к. *совка яровая*, уюк *Совки I*.

Ясаны — к. *Яканы*.

Ястреб белый — Австралия туйгуну; карчыга куштардын ири бир түрү.

Ястреб болотный — к. *лушь болотный*, уюк *Луни*.

Ястребиные (*Accipitridae*) — карчыга сымалдуулар; кыраан куштардын бир тукуму; ястреб большой — к. *Ястреб-тетеревятник*,

я.-перепелятник (*Accipiter nisus*) — кыргый, алгыр куштардын бир майда түрү, я.-тетеревятник (*A. gentilis*) — куш, карчыга, я.-тетеревятник сибирский — туйгун, тунжур, ястреб-тювик — к. *Тювик*.

Ястреб-перепелятник (самец) — чыбый кыргый; кыргыйдын эркеги.

Ястреб-перепелятник (самка) — кыргый.

Ястреб степной — к. *лушь полевой*, уюк *Луни*.

Ястреб-тетеревятник (самец) — чүйлү; карчыга куштун эркеги.

Ястреб-тетеревятник (самка) — куш, тынар; карчыга куштун ургаачысы.

Яшер белобрюхий (*Manis tricuspis*) — ак боор панголин; териси түрпүлүү желиндүү айбандардын бир түрү.

Яшер длиннохвостый (*Manis longicaudata*) — узун куйрук панголин; териси түрпүлүү желиндүү айбандардын бир түрү.

Яшер гигантский (*Manis gigantea*) — дөө панголин; териси түрпүлүү желиндүү айбандардын бир түрү.

Ящереголовы (*Synodus*) — кескелдирикпаштар; деңиз балыктарынын бир уруусу, булардын кыйла өкүлү бар: ящереголов короткорылый (*Trachinosephalus myops*) — чолок тумшук кескелдирикпаш, я. красный (*Synodus*

variegatus) — кызыл кескелдирикпаш, я. обыкновенный (*S. foetens*) — кадимки кескелдирикпаш, ящереголовые длинные — к. *ящереголовы*, ящереголовы настоящие — к. *Ящереголовы ж. б.*

Яшер индийский (*Manis crossicaudata*) — Индистан панголини; териси түрпүлүү желиндүү айбандардын бир түрү.

Ящерицы (*Sauria*) — кескелдириктер; куйруктуу сойлоктордун бир түркүмү, булардын 20 тукуму, 350дөй уруусу, 3500гө жакын түрү белгилүү; ошолордун арасында төмөнкү тукумдар, уруулар жана түрлөр да кезигет:

ящерица адриатическая (*Lacerta melisellensis*) — Адриатика кескелдириги, я. аллигаторовая (*Gerrhonotus multicarinatus*) — аллигаторсымак кескелдирик, я. а. текасская (*G. liocercophalus*) — Техас аллигаторсымак кескелдириги, я. арвинская (*Lacerta derjugini*) — Артия кескелдириги; я. безногая

джеронимская (*Anniella geronimensis*) — Жероним бутсуз кескелдириги, я. бородатая (*Amphibolurus barbatus*) — сакалдуу кескелдирик, я. водяная (*Physignatus lesneuri*) — жээкчил кескелдирик, я. древесная

африканская (*Holaspis huentheri*) — Африка даракчыл кескелдириги, я. глазчатая — к. *я. көзтемгил* кескелдирик, я. жабовидная — к. *я. рогатая*; я. жемчужная (*Lacerta lepida*) — берметчен кескелдирик; я. живородящая (*L. vivipara*) — тирүүлөй туучу кескелдирик; я. зеленая (*L. viridis*) — жашыл кескелдирик; я. зеленобрюхая (*L. chlorogaster*) — жашыл боор кескелдирик; я. исполническая черновисочная

(*Tiliqua occipitalis*) — кара чыкыйлуу дөө кескелдирик; я. каймановая (*Dipsosaurus guianensis*) — кайман кескелдирик; я. крымская (*Lacerta taurica*) — Крым кескелдириги; я. луговая (*L. praticola*) — шалба кескелдириги; я. малоазиатская (*L. parva*) — Кичи-Азия кескелдириги; я. морская — деңиз

кескелдириги; я. ночная древесная (*Xantusia vigilis*) — даракчыл түнкү кескелдирик; я. обыкновенная (*Lacerta agilis*) — кадимки кескелдирик; я. парусная (*Hydrosaurus amboinensis*) — кыргаккуйрук кескелдирик; я. парусная молукская — к. *я. парусная*, я. персидская (*Lacerta brandti*) — перси кескелдириги; я. песочная (*Aprosaurog enchietae*) — кумай кескелдириги; я. плащеносная (*Chlamydosaurus kingi*) — жакалуу кескелдирик; я. полосатая (*Lacerta strigata*) — ала кескелдирик; я. прыткая — к. *я. обыкновенная*, я. рогатая (*Phrynosoma coronatum*) — мүйүздүү кескелдирик; я. скальная армянская (*Lacerta armeniaca*) — армен зоокескелдириги; я. с. дагестанская (*L. saxicola daghestanica*) — Дагестан зоокескелдириги; я. с. кавказская (*L. sauu-casica*) — Кавказ зоокескелдириги, я. с. краснобрюхая (*L. saxicola parvula*) — корумчул кызыл боор кескелдирик; я. с. крымская (*L. s. lindholmi*) — Крым зоокескелдириги, я. с. севанская (*L. s. nairn-*

sis) — Севан зоокескелдириги; я. средняя (*L. trilineata media*) — орто кескелдирик, я. стенная — к. я. *скалистая*; я. трехлинейчатая (*L. trilineata*) — үч түшкүндүү кескелдирик, я. украшенная — к. я. *жемужная*, я. аллигаторовые (*Gerrhonotus*) — аллигаторсымак кескелдириктер (уруу); я. бегуны (*Chemidophorus*) — күлүк кескелдириктер (уруу), я. безногие (*Anniellidae*) — аяксыз кескелдириктер, я. гребнепалые (*Acanthodactylus*) — тарак манжа кескелдириктер (уруу); я. жабовидные — к. я. *рогатые*, я. исполнинские гладкие (*Tiliqua*) — жылма дөө кескелдириктер (уруу); я. каймановые (*Draconia*) — кайманкескелдириктер (уруу), я. настоящие (*Lacertidae*) — накта кескелдириктер (тукум), я. ночные (*Xantusiidae*) — түнкү кескелдириктер (тукум), я. парусные (*Hydrosaurus*) — кыргак куйрук кескелдириктер (уруу); я. *парусохвостые* — к. я. *парусные*, я. поясные — к. *Поясохвосты*; я. *поясохвостые* — к. *Поясохвосты*, я. *рогатые* (*Phrynosoma*) — мүйүздүү кескелдириктер (уруу), я. скальные (*Lacerta saxicola*) — зоокескелдириктер (уруу), я. *сцинковые* — к. *Сцинковые*, я. *цепкопалые* — к. *Гекконы*, я. *червеобразные* (*Scolecosaurus*) — куртсымак кескелдириктер (уруу).

Ящерицы агамовые — к. *Агамы*.

Ящерицы веретеницевые — к. *Веретеницевые*.

Ящерицы ночные американские — к. *Ксантузии*.

Ящеротазовые (*Saurischia*) — кескелдирик чаттуулар; сойлок жандыктардын байыркы бир түркүмү.

Ящер степной (*Manis temmincki*) — боздон панголини; териси түрпүлүү желиндүү айбандардын бир түрү.

Ящер ушастый (*Manis pentadactyla*) — кулактуу панголин; териси түрпүлүү желиндүү айбандардын бир түрү.

Ящер цейлонский — к. *Ящер индийский*.

Ящеры — к. *Панголины*.

Ящер яванский (*Manis javanica*) — Ява панголини; териси түрпүлүү желиндүү айбандардын бир түрү.

Ящурки (*Egemia*) — кескектер; майда кескелдириктердин бир уруусу, булардын кыйла өкүлү бар: ящурка быстрая (*E. velox*) — күлүк кескек; я. *глазчатая* (*E. multicellata*) — көзтемгил кескек; я. *г. линейчатая* (*E. lineolata*) — түшкүндүү көзтемгил кескек; я. *гобийская* (*E. kessleri*) — Гоби кескеги; я. *закавказская* (*E. pleskei*) — Түштүк Кавказ кескеги; я. *крапчатая* (*E. guttulata*) — сеткилдүү кескек; я. *монгольская* (*E. argus*) — монгол кескеги; я. *Никольского* (*E. nikolskii*) — Никольский кескеги; я. *персидская* (*E. persica*) — перси кескеги; я. *ордосская* (*E. brenchleyi*) — Ордос кескеги; я. *песчаная* (*E. scripta*) — кумчул кескек; я. *полосатая* — алача кескек; я. *разноцветная* (*E. arguta*) — алача кескек; я. *сетчатая* (*E. grammica*) — тордомо кескек; я. *средняя* (*E. intermedia*) — орто кескек; я. *черноглазчатая* (*E. nigrocellata*) — кара көз кескек; я. *Штрауха* (*E. strauchii*) — Штраух кескеги.

